

Tte Pa'ali Me
Skököl tö Se' a

New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bd:Bribri)

Tte Pa'ali Me' Skëköl tö Se' a

New Testament and Shorter Old Testament in Bribri

(CS:bzd:Bribri)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca

Contents

Génesis	1
Éxodo	46
Jonás	64
Mateo	66
Marcos	101
Lucas	123
Juan	160
Hechos	187
Romanos	220
1 Corintios	235
2 Corintios	250
Gálatas	259
Efesios	265
Filipenses	271
Colosenses	275
1 Tesalonicenses	279
2 Tesalonicenses	282
1 Timoteo	284
2 Timoteo	289
Tito	293
Filemón	295
Hebreos	296
Santiago	309
1 Pedro	314
2 Pedro	319
1 Juan	322
2 Juan	326
3 Juan	327
Judas	328
Apocalipsis	330

Íyi ulitane e' wì tkënewami

Génesis

Si'kuaië yëkkuò i' kiè *Génesis*, e' wà kiane chè, *íyi ulitane e' wì tkënewami*. Yëkkuò i' blatëule böt tsjini. Et tsjini e' dör capítulo et dō capítulo dabom eyök kji et (1-11). Iët tsjini e' dör capítulo dabom eyök kji böt dō capítulo dabom skeyök (12-50). Et tsjini e' tō se' a íyi kōs e' wì pakè. Ká jai ena ká i' e' yōne kewe. Nies ñiwe, nañewe, diwō, si'wō ena bëkwō e' yōne tsawe. Es ñies dayë, ká sí, iyiwak, se' wëpa ena alakólpa, e' kōs yō' Skëköl tō, e' pakè yëkkuò et tsjini tō. Nies wës s'ditsō tsá e'pa tō ì sulu wamblé' ena ì g' Skëköl tō ie'pa tsatkoie inu' yōki, e' tso' kitule yëkkuò et tsjini kji. Nies wës s'ditsō pone'mi ká wa'ñe senuk ditséwō wa ditséwō wa ena ì kuekji s'ttō tso' tajë kuá'kji kuá'kji, e' kōs pakè yëkkuò et tsjini tō.

Yëkkuò iët tsjini tō ikkachè se' a tō wës Israel aleripa e'pa dë'bitu wëm eköl kiè Abraham e' wa. Israel aleripa wa Skëköl tō ibikeitsétke ká ulitane wakpa tsatkók inu' yōki. As e' wà tkō, e' kuekji Skëköl tō Abraham klōg' iwák a. Abraham erblé' Skëköl mik buaë, e' kuekji Skëköl tō ittè me' ie' a. E' tso' kitule yëkkuò iët tsjini kji.

Ttè me' Skëköl tō Abraham a, e' è me'itō Abraham alá Isaac ena Isaac alá Jacob e'pa a. Jacob ñe' è kiè ñies Israel. E' kuekji ie' aleripa kiësō Israel aleripa. Yëkkuò iët tsjini è kji itso' kitule tō wës Skëköl tō Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa tsatké'bitu ibolōkpa kōs yōki as ttè me'itō ie'pa a e' wà tkō wake'.

Skëköl tō íyi ulitane yō'

1 Tsawe tã ká jai ena ká i', e' yō'at Skëköl tō.

2 Mik ie' tō íyi ulitane tsá yō'mi, etã ká wa'ñe kè kji ì ku' yës. Ká sí kè tã'. Di' è me'r jskjë. Ká dör ttsetseë. Erë Skëköl Wiköl shkōar di' tsaka.

3 Etã Skëköl tō iché: "¡Ká ñinú!"

Etã ká ñine.

4 Ie' tō isuë tō ká ñiwe e' dör buaë, e' méatitō ñiweie. Ká ttsetse, e' méatitō nañeweie.

5 Ñiwe, e' kiéitō ñiwe. Ká ttsetseë, e' kiéitō nañewe. Ekkë kanewéitō ká tsawe a.

6 E' bule es tã ie' tō iché: "¡yónú wës skátke kkō dapee es di' shuá iblatoie as kè iwōierwane ñi a!"

7 Etã es iyuéitō di' blatoie. Es di' atë ká jai shet ena ká i' kji.

8 Ì yuéitō, e' kiéitō kakólttō. Ekkë kanewéitō etã ká de böt.

9 E' bule es tã ie' iché: "¡Di' atë ká i' kji, e' e' dapa'úka ek tsjini ème as iyök poppo dōka!"

Etã es iyōne.

10 Wé iyök poppo deka, e' kiéitō iyök. Wé di' dapaneka, e' kiéitō dayë.

Ie' isuë tō e' kōs dör buaë.

11 E' ukuökji tã ie' tō iché: "¡Iyök kji íyi kuá ulitane tskinú! Kákō wör tã' ese, ñies kal ulitane wör tã' ese kōs tskinú iwakmik iwakmik."

Etã es ekkëpa tskine.

12 Es iyök kji íyi kuá ulitane tskine kákō wör tã' iwakmik iwakmik, ñies kal wör tã' iwakmik iwakmik. Ie' tō isuë tō ekkëpa kōs, e' dör buaë.

13 Ekkë kanewéitō etã ká de mañat.

14 E' bule es tã ie' iché: "¡ì dalöburtã' yónú ká jai a! Ekkëpa dör buaë ká blatoie ñiwe nañewe, ñies ikkachoie mik tã diwō de kawō tkōwoie, ñies ká shta'woie ena duas tkōke e' jchenoie.

15 Ekkëpa kōs dalöburke tajë ká i' kji."

Etã es iyōne.

16 Es ie' tō ì dalöburtã' tajë ese yuëat bök. Ikiëie dör ká ñiwoie ñiweie. Wëne dalöbur diöshet e' dör olo'bunoie nañeweie.

17 Ekkëpa méatitō ká jai a dalöbunoie ká i' kji

18 ñië nañeë, ñies ká ñiwe ká nañewe e' blatoie. Ie' tō isuë tō ekkëpa dör buaë.

19 Ekkë kanewéitō etã ká de tkël.

20 E' bule es tã ie' tō iché: "¡Iyiwak serke di' a dayë a, e' kōs yónú tajë! ¡Ñies dù ulitane yónú as iur kashuk a!"

21 Etã es iyiwak blubluë serke dayë a, ekkëpa yuëitō. Nies iyiwak kōs serke di' a ena dayë a ekkëpa yuëitō iwakmik iwakmik. E' sù dù ulitane yuëitō, iwakmik iwakmik.

Ie' isuë tō ekkëpa kōs dör buaë.

22 Etã iyiwak yuëitō e'pa a ie' er buaë ché ttè i' wa: "a' alónú tajë, di' kōs, dayë kōs, e' wà iōka tajë. Nies as dù alör tajë ká wa'ñe."

23 Ekkëpa kanewéitō etã ká de skël.

24 E' bule es tã ie' tō iché: "¡Iyiwak serke ká sí kji, e' ulitane yónú iwakmik iwakmik! ¡Iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke jskji, ekkë kōs yónú iwakmik iwakmik!"

25 Etã es ie' tō iyiwak ulitane yuë ká sí kji iwakmik iwakmik. Ie' tō isuë tō ekkëpa kōs dör buaë.

26 E' ukuökji tã ie' tō iché: "Ditsō yuösō wës se' es as ie'pa tkōkasō ká i' kōs wōkirie. Nima, dù, iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke jskji, ekkë kōs tso' ká i' kji, e' atdaë ie'pa ulá a."

27 Mik Skëköl tō s'ditsō tsá yō', etã iyuéitō wës ie' es;

Ie'pa yuëitō wëm eköl ena alaköl eköl.

28 Ie' er buaë ché ie'pa a i' es:

"A' ala'r kōka tajë,

a' alónú tajë ká ulitane kji.

Ká i' kōs e' kané ú a' tō.

Nima, dù, ena iyiwak ulitane ekkëpa kòs wòkir a' dör, e' wà ù."

²⁹ E' ukuòki tã Skèkòl tò iché ie'pa a: "Ye' ttò tstsò. Íyi kuá kòs wòrta' ñarta', ese méatyò a' a ñè. Nies kalwò ulitane katarta' ku'yarta' ese kòs méatyò a' a katè ku'yè.

³⁰ Erè iyiwak kañiru, iyiwak uru ena dù, ekkëpa kòs a kakò méatyò katè." Etã es iate.

³¹ Ie' isué tò ekkè kòs dör buaé shùte. Ekkè kanewéitò etã kã de teròl.

2

¹ Es kã jai ena kã i', ñies íyi ulitane tso' iki, e' yòne one se.

² Kã de kul etã i kòs yò'bitùitò e' yòne one, e' kuekì diwò e' wa ie' kè kanèblène.

³ E' diwò wa kè ie' kanèblèneia kã i' yuòk e' kuekì ie' iché tò diwò e' dör buaé. Nies ie' iché tò semana bit e' diwò bata e' dör batse'r se' a.

Skèkòl Jehovahà tò s'ditsò tsá yué

⁴ I' dör kã jai ena kã i' tsá yòneat, e' pakè.

Mik Skèkòl Jehovahà tò kã jai ena kã i' e' yò,

⁵ e' kèwò ska' tã kam ie' tò kalì patkò kã i' kã, ñies kè yi ku' kã kanéuk. E' kuekì kam kal kuá tskir ena kam kakò tskir.

⁶ Erè di' tskirke íyòk a, e' tò íyòk kòs nuweke.

⁷ Etã Skèkòl Jehovahà tò íyòk yué s'ditsòie ekòl wák dör wèm. Etã ie' tò iwòiké iyik a tã iyòne se'ie ttsè'ka.

⁸ E' ukuòki tã ie' tò kã buaala yué ekwòki diwò tskirke e' èka, kã kiè Edén eè. Etã wèm yò'itò, e' méatitò kã buaala e' a senuk.

⁹ Eè ie' tò kal ulitane wër bua' buaé, ñies iwò dör buaé katano ese tské. Kã buaala e' shushã, ie' tò kal tské hòlka. Kal elka dör sene michoè e' kéli. Kal ièlka e' dör íyi buaé ena íyi sulué ese jchënoie e' kéli.

¹⁰ Edén kã shuã di' tskirke etò, e' tò kã buaala nuweke. Wé kã e' kkò dòwã eè di' e' ulà jchërke dòka tkètò.

¹¹ Di' ulà etò kiè Pison. E' tkòkemi kã kiè Havilá, e' kòs a. Kã e' kã oro tso'.

¹² Oro e' dör oro bua' bua. Nies kiò masmas bua' bua, ese tso' ena ak bua' bua kiè ónice ese tso'.

¹³ Di' ulà etò tkòkemi kã kiè Cus, e' kòs a. E' kiè Guihón.

¹⁴ Iulá etò skà mir kã kiè Asiria diwò tskirke, e' èka. E' kiè Tigris. Etã di' ulà bataie, e' kiè Èufrates.

¹⁵ Mik Skèkòl Jehovahà tò wèm tsémi méat kã buaala atè Edén e' shuã as ikaneùitò, as ikkò'nùitò,

¹⁶ etã ie' tò ttè dalòieno i' mé ia: "Kã buaala e' kéliwò ulitane katèmbò.

¹⁷ Erè íyi buaé ena íyi sulué ese jchënoie e' kéliwò kè katar. Mik kal e' wò katébò, etã be' duòwaraé. E' kuekì kè ikatar."

¹⁸ E' ukuòki tã ie' tò iché: "Kè idör bua' wèm a senuk ekòrla. Súyò ie' a wapie yué ekòl ikimuk buaé."

¹⁹ Etã iyiwak yò'itò íyòk wa ekkè kòs deb-itu iwã wèm a sué tò ima ie' tò ikiè mekãmi. Tã wes wèm tò ikiè méka es iate.

²⁰ Es wèm tò iyiwak uru ena iyiwak kañiru, ñies dù, ekkè kòs kiè méka. Erè kè ie' kìmuk kune buaé ie' wapieie.

²¹ Etã Skèkòl Jehovahà tò wèm kapòwéwã tajé, e' dalewa ie' tò ichane yéttsã etò, e' chkã wòiwèneitò.

²² Ichane e' yuèitò alakòlie tã idebitù iwã wèm a.

²³ Mik wèm tò isué, etã ichéitò:

"Íl' je' dör ye' wák dichéwò ena ye' wák chkã! Alakòl dé'ka wèm wa, e' kuekì ikirdaé alakòl!"*

²⁴ E' kuekì wèpa kè serpaia iyé ena imì e'pa dapòmik, iserdawã alakòl tã. Ie'pa bòl serdaé ñita, tã imía wes wák ekòl è es.

²⁵ E' késka' tã wèm ena alakòl ièter sume, erè ie'pa kè wã jaé jcher.

3

S'ditsò tò Skèkòl ttò dalòsewéwã

¹ Tkabè tso' etò, e' erbikò tajé s'kìtò'woie iyiwak kañiru yò' Skèkòl Jehovahà tò, ekkè kòs tsata. Kã et tã ie' tò alakòl a ichaké:

—¿Mokì Skèkòl tò iyé'at a' a tò kã buaé shuã kal ulitane tso', e' wò kè katar yés?

² Alakòl tò iùuté:

—Au, e' kè dör es. Ie' tò sa' a iché tò kal ulitane wò katarmi.

³ Erè kal àr kã i' shushã, e' wò kè katanuk, kè e' kanuk sa' a. E' wamblé sa' tò, etã sa' duòralur.

⁴ Etã tkabè tò iché alakòl a:

—Au, e' dör kache. A' kè duòpawã.

⁵ Ie' wã ijcher buaé tò mik kalwò e' katéwa a' tò, etã i' dör buaé, i' dör sulué e' jcherdaé a' wã wes ie' wák wã ijcher es.

⁶ Etã alakòl isué tò kalwò e' wër buaé katè. Ie' éna ikatak íyi jchënoie buaé. E' kuekì ie' tò kalwò batsée, katéwaitò. E' ukuòki tã ie' tò imé iwèm a, etã iwèm ikatéwa ñies.

⁷ E' bet tã i' dör sulu, i' dör buaé ese aye ie'pa éna, etã ie'pa wã ijchenewã tò ie'pa ièter sume. Etã ie'pa tò kal kiè higuera, e' kóyòk yué banoie e' wa ie'pa e' patrèwã.

⁸ Siwã' bitsjirke tsálj, etã wèm ena ilakòl tò Skèkòl Jehovahà shkòkedur kã buaé shuã, e' ttsé. E' yòki ie'pa e' blélur kal tso' tajé ese shuã.

⁹ Erè Skèkòl Jehovahà tò wèm kié tã ichaké:

—¿Wé be' tso'?

* 2:23 Hebreoie ttè kiane yènuk wèm e' dör ish ena ttè kiane yènuk alakòl e' dör isha.

10 Wëm tò iüté:

—Ye' tò ittsé tò be' shkòkedur ká buaala shuá. Ye' dur sume, e' kuęki ye' suane be' yóki. E' kuęki ye' e' bléwá be' yóki.

11 Etä Skéköl tò ie' a' iché:

—¿Yi be' a' iché tò be' dur sume? Ichö ña tò kalwö yé'yö be' a' tò kē ikatar ¿e' katébö?

12 Ie' tò iüté:

—Be' tò ye' a' alaköl me', ye' wapieie, e' tò ye' a' kalwö mé katé. E' katéwayö.

13 Etä Skéköl Jehová tò alaköl a' ichaké:

—¿Iök bö iwamblé?

Ie' tò iüté:

—Tkabé tò ye' kitéka, e' kuęki ye' tò kalwö e' katéwa.

14 Etä Skéköl Jehová tò tkabé a' iché:

—İ wamblé be' tò, e' kuęki ye' tò be' a' iché tò iyiwak kōs shuá be' ē weirdaē michoē. Kękraē be' shkōraē e' kũule be' batsi' kī tā be' kkö a' ká po mirawá.

15 Be' ena alaköl meraatyö ñi bolókie. Be' aleripa kōs ena alaköl aleripa kōs, e' pa atē ñi bolókie ñies. Alaköl aleri eköl tò be' wōkir shká'weraē ena be' tò ie' klō kaniñak shká'weraē.

16 E' ukuöki tā ie' tò iché alaköl a':

—Mik be' alá kūrketke etä be' weirdaē siarē, idalé'r tajē e' ttseraēbö. Erē be' kī be' wēm kiardaē ena ie' dōraē be' wōkirie.*

17 E' ukuöki tā ie' tò iché wēm a':

—Be' tò be' alaköl ttō iüté, kalwö yé'yö be' a' tò kē ikatar, e' wá katébö. E' kuęki be' weirdaē ñies. Be' kuęki iyök sulu'werawayö. Be' kaneblōraē darērēē be' chké yuloie.

18 İyök kī dika'chka ena kākō sulusi, alōrdaē. Ñies kalwö kañiru katerabö.

19 Be' kawōtä kaneblök darērēē chkoie dö mik be' duowa, miáne iyókie wes be' dör kuaē es etä. Be' yöne iyök wa, e' kuęki be' dōrane iyókie.

20 Wēm tsá yöne, e' kié Adán. Ilaköl dör se' mi tsá. E' kuęki Adán tò ikié méka Eva.†

21 Etä Skéköl tò datsi' yué ie'pa a' iyiwak kkuólit wa, tā ie'pa paiéitö.

22 Etä ie' tò iché: "İ'ñe ì dör buaē ena ì dör suluē, e' jcher ditsö wá wes se' wá ijcher es. E' kuęki dö' ie'pa mi', sene michoē e' kéli wōbatsök katé tā iser michorak."

23 E' kuęki ie' tò wēm ena ilaköl yéttsá ká buaala tso' Edén e' a, tā ipatkémitö iyök wakanéuk. İyök wa wēm yöne e' kī ipatkémi kaneblök.

24 Ie' tò itrē'wëshka, e' ukuöki tā ì tstsé'ka pik tā' tso' ká jai a' kié kërüb, e'pa tuléwaitö ká buaala e' ñalé ska' diwö tskirke e' éka ikkö'nuk. Ñies tabé wōñarke dalölöē ratkear siwá' kī, e' méatitö as kē yi dōwaja sene michoē kéli ska'.

* **3:16 Mik be' alá kūrketke...ie' dōraē be' wōkirie:** Ñies ttē e' mane'wēmisö' i' es: *Be' éna e' alakka be' wēm kī, erē ie' e' alōraká be' kī.* † **3:20 Eva:** Hebreoie s'kié e' wá kiane chē tstsé'ka. * **4:1 Caín:** Hebreoie s'kié e' wá kiane chē ye' ulá a' ide.

4

Caín tò iël kié Abel, e' ttéwa

1 Etä Adán sené Eva tā. Eva duneká tā ilá kune wēm. Ikié mékaitö Caín.* Mik alá kune, etä Eva tò iché: "Jehová tò ye' kímé, e' kuęki ye' alá kune eköl wēm."

2 E' ukuöki tā ilá ská kune ek, e' kié Abel, Caín èl tsirla. Abel tò obeja alōweke. Caín tò dali kuatkeke.

3 Ká et tā, Caín wá idali wöne, ese kak mí mè Jehová a' idalöioie.

4 Etä Abel wá ie' icha mí ñies. Ie' obeja tsá bua' bua, ese kak mí ie' wá mè Jehová a. Abel ena ì méitö e' wēr buaē Jehová wa.

5 Erē ie' kē wá Caín ena ì méitö e' sune es, e' kuęki Caín uluneká tajē, iwö yéé suluē.

6 E' kuęki Jehová tò Caín a' ichaké: "¿Iök be' ulune wö yéé sulu'?"

7 Be' tò ì bua' úpa, e' ma be' jañuke tsuleē. Erē ì sulu wamblébö, e' kuęki ì sulu e' métēr bër be' panuk namuie e' aloka be' kī. Erē be' kē e' alökka iki."

8 Ká et tā, Caín tò iël Abel kiémi kañika. Mik ie'pa demí kañika, etä eę Caín ñippéka iël tā etä iël ttéwaitö.

9 E' ukuöki tā bet, Jehová tò Caín a' ichaké:

—¿Wé be' èl Abel?

Caín tò iüté:

—Ye' kē wá ijcher. Ye' kē dör ie' kkö'nukwak.

10 Skéköl tò ie' a' iché:

—¿Iök bö iwamblé es? Be' èl ttéwabö, e' pé tēne tajē iyök kī, e' nuí tso' be' kī. E' kī ye' kawōtä be' we'ikök.

11 E' kuęki be' weirdaē iyök kī wé be' tò be' èl pé tkö'wé, e' kī be' yerattsayö.

12 Be' kaneblömi tajē, erē kē wá wörpa buaē. Be' kawōtä shkök ká wa'ñe, kē a' eno tā' yés.

13 Etä ie' tò Jehová iüté:

—E' darērē ye' a. Kē ye' a' idalé'ttsénuk.

14 İ'ñe be' tò ye' uyéttsá ká i' kī, e' ukuöki tā ye' kawōtä shkök ká wa'ñe kamiē, kē a' eno tā'. Be' kē ku'ia ye' tā, e' kuęki yi ye' kuéwa, ese tò ye' tterawá.

15 Erē Jehová tò iüté:

—Yi be' ttéwa, ese kī weirdaē siarē tajē iskéie.

Etä Skéköl tò iwakyúeé iwá kkachioe as yi tò ikuéwá, ese kē tò ittōwá.

16 Etä Caín e' yéttsá Jehová wörkī tā imía ká kié Nod eę, ká e' atē Edén diwö tskirke e' kke.

17 Etä Caín sené ilaköl tā. Iduneká tā ilá kune wák dör wēm, e' kié Enoc. E' ukuöki tā Caín tò ká yué et, kié mékaitö ilá kié wa Enoc.

18 Enoc dör Irad yé. Irad dör Mehujael yé. Mehujael dör Metusael yé. Metusael dör Lámeç yé.

19 Etā Lámec seneiwa alakólpa böi ta. Eköl kiè Adá, eköl kiè Silá.

20 Etā Adá dē' alàè kiè Jabal. E' aleripa dör iyiwak aloukwakpa e' serke úla yöule datsi'tak wa ese a.

21 Ie' èl kiè Jubal. E' aleripa dör ma'ma kicha ta' guitarra sù ena ma'ma pulè sù ese bla'ukwakpa.

22 Silá dē' alàè ñies kiè Tubal-Caín. E' aleripa dör tabechka kiè bronca ena hierro ese sté. E' kutà kiè Naamá.

23 Ká et ta Lámec tō iché ilakólpa a:

“A Adá, a Silá, ye' ttō ttsō:

Wēm eköl duladula tō ye' shkaḡ,

e' kueḡi ye' tō ikōtwa.

24 Yi tō Caín ttéwa, e' tō iské tueraè siarè, erè yi tō ye' ttéwa, e' tō iské kī tueraè jaishet shute.”

25 Adán alà skà kékane ilaköl ta wák wēm. Eva tō iché: “Skéköl tō ye' a alà ské mé eköl, Caín tō Abel kötwa, e' skéie.” E' kueḡi ie' tō ikiè méka Set.†

26 Ñies Set de alàè wák wēm kiè mékaitō Enós. E' kéwō ska' ta s'ditsō tō Skéköl a íyi tsá ki'mi ena idaloié'mi ikiè Jehová e' wa.

5

Adán aleripa

1-2 Mik Skéköl tō s'ditsō tsá yö', etā iyuéitō wēs ie' wák es. Ie'pa yuéitō wēm ena alaköl. Ie' er buaè ché ie'pa a. Ie' tō ie'pa yué, e' diwō shà tã ikiè mékaitō s'ditsō. I' dör Adán aleripa e'pa kiè.

3 Mik Adán kī duas de cien eyök kī dabom mañayök (130), etā ie' alà kune eköl, e' dör wēs ie' wák es, ikiè mékaitō Set.

4 E' ukuöki ta' ie' kī seneiwa duas cien paryök (800). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakólpa.

5 Es ie' kī duas deka seraḡ cien suliyök kī dabom mañayök (930) etā ie' blēnewa.

6 Mik Set kī duas de cien eyök kī skel (105), etā ie' alà wēm kiè Enós, e' kune.

7 E' ukuöki ta' ie' kī seneiwa duas cien kuryök kī kul (807). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakólpa.

8 Es ie' kī duas deka seraḡ cien suliyök kī dabom eyök kī bök (912) ta' iblēnewa.

9 Mik Enós kī duas de dabom suliyök (90), etā ie' alà wēm kiè Cainán, e' kune.

10 E' ukuöki ta' ie' kī seneiwa duas cien paryök kī dabom eyök kī skel (815). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakólpa.

11 Es ie' kī duas deka seraḡ cien suliyök kī skel (905) ta' iblēnewa.

12 Mik Cainán kī duas de dabom kuryök (70), etā ie' alà wēm kiè Mahalalel, e' kune.

13 E' ukuöki ta, ie' kī seneiwa duas cien paryök kī dabom tkéyök (840). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakólpa.

14 Es ie' kī duas deka seraḡ cien suliyök kī dabom (910) ta' iblēnewa.

15 Mik Mahalalel kī duas de dabom teryök kī skel (65), etā ie' alà wēm kiè Jéred, e' kune.

16 E' ukuöki ta, ie' kī seneiwa duas cien paryök kī dabom mañayök (830). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakólpa.

17 Es ie' kī duas deka seraḡ cien paryök kī dabom suliyök kī skel (895) ta' iblēnewa.

18 Mik Jéred kī duas de cien eyök kī dabom teryök kī bök (162), etā ie' alà wēm kiè Enoc, e' kune.

19 E' ukuöki ta, ie' kī seneiwa duas cien paryök (800). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakólpa.

20 Es ie' kī duas deka seraḡ cien suliyök kī dabom teryök kī bök (962) ta' iblēnewa.

21 Mik Enoc kī duas de dabom teryök kī skel (65), etā ie' alà wēm kiè Matusalén, e' kune.

22 Ie' tō Skéköl ttō è dalöieke. Matusalén kune, etā ie' kī seneiwa duas cien mañayök (300). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakólpa.

23 Es ie' kī duas deka seraḡ cien mañayök kī dabom teryök kī skel (365).

24 Ie' sene' buaè Skéköl ta, e' kueḡi ká et ta Skéköl wa ie' mítser ttsé'ka, e' kueḡi kē ie' ku'ia.

25 Mik Matusalén kī duas de cien eyök kī dabom paryök kī kul (187), etā ie' alà wēm kiè Lámec, e' kune.

26 E' ukuöki ta, ie' kī seneiwa duas cien kuryök kī dabom paryök kī bök (782). E' shua ie' ala'r kī kune wēpa ena alakólpa.

27 Es ie' kī duas deka seraḡ cien suliyök kī dabom teryök kī sulitu (969) ta' iblēnewa.

28 Mik Lámec kī duas de cien eyök kī dabom paryök kī bök (182), etā ie' alà kune wēm.

29 E' kiè mékaitō Noé.* Mik ie' tō ilà kiè méka, etā ie' tō iché: “Jehová tō iyök sulu'wa. E' kueḡi se' kawōta kaneblok darèrè ikuatkoie; erè alà i' tō se' keraè enuk.”

30 Noé kune, e' itöki Lámec kī seneiwa duas cien skeyök kī dabom suliyök kī skel (595). E' shua ila'r kī kune wēpa alakólpa;

31 Es ie' kī duas deka seraḡ cien kuryök kī dabom kuryök kī kul (777) ta' iblēnewa.

32 Noé kī duas de cien skeyök, e' itöki ila'r kune mañal. Ikibi kiè Sem. Ishu èk kiè Cam. Ibata èk kiè Jafet.

6

S'ditsō i sulu è wambleke kekraè

† 4:25 Set: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè ie' tō imé.

* 5:29 Noé: Hebreoie s'kiè e' wà kiane chè enuk.

1-2 Mik s'ditsö alönemi tajë ká i' kǐ, etá Skëköl ala'r* tó isuë tó s'ditsö alá busipa dör bua'buuála. E' kuëkjǐ ie'pa tó busipa wa ie'pa wöbatse ese tsélur.

3 Erë Jehová tó iché: "Ditsö dör duötá'wá ese wakpa. I'ñe tá ye' kě tó kawö mepaia ditsö á senó ká tajë. Es iserdaé duas cien eyök kǐ dabom böyök (120), ekké ulat."

4 Mik Skëköl ala'r bak senuk s'ditsö alá busipa tá alá koka ie'pa tá, etá e' këska' tá wëpa blublulé, kakkeë, esepa wëlepa bak ká i' kǐ. Nies e' ukuökǐ wëpa esepa bakia. E'pa dör pé' darërë kkeaulekǎ tajë ia'chki tá ese.

5 Jehová tó isuë tó s'ditsö tó ì sulu ë wambleke tajë shütë. Ì suluë ë bikeitseke ie'pa tó kekraë.

6 E' kuëkjǐ Skëköl er á idalënëne tajë. Ie' tó ibikeitsé: "Kě yö ditsö yuöpa."

7 Etá ie' iché: "Ditsö yö' ye' tó ká i' kǐ, súyö e'pa ewëwa. Nies iyiwak kôs serke ká sí kǐ, e' ewerawayö. ¿Iie ye' tó ie'pa yö'?"

8 Erë wëm tso' eköl kië Noé, e' suëke Jehová tó er bua' wa.

Noé tó kanö bérie yué

9 Ttë ikkë dör Noé pakë.

Noé dör wëm yësyësë Skëköl wörkǐ. Kekraë ie' tó Skëköl ttó dalöieke buaë. Ie' eköl ë serke wës Skëköl kǐ ikiane es.

10 Ie' ala'r dör mañal wëpa kië Sem, Cam, ena Jafet.

11 Skëköl wörkǐ s'ditsö tso' e' wamblök sulu ëme, ñippök tajë shütë.

12 Ie' tó isuë tó tajë iyi suluë ë tso' iyök kǐ.

13 E' kuëkjǐ ie' tó Noé á iché: "Ye' tó ibikeitsétke tó ditsö kôs tso' ká i' kǐ e' ewerawayö se. Ie'pa ñippöke tajë shütë ká i' kǐ. E' kuëkjǐ ye' tó ditsö kôs tso' ká i' kǐ e' ewerawa sërää di' tajë wa.

14 E' kuëkjǐ kanö yuö etó bérie kal bua'buu ese wa, e' shü blatö. Kanö wöar tso' ipamik, e' wötö kiöchka dalolo bötsböts ese wa u'rkǐ ena ishüa as di' kě tköwaja.

15 Kanö yuö batsǐ metro döká cien eyök kǐ dabom mañayök kǐ skel (135 metros) ekkë. Nies ishöló yuö metro döká dabom böyök kǐ böt kǐ shäböts (22,5 metros) ekkë. E' sù ispé yuö metro döká dabom eyök kǐ mañat kǐ shäböts (13,5 metros) ekkë.

16 Kanö kǐ u yuöká, erë kanö kkö kǐ iulat müat metro shäböts. Kanö shü blatö mañat kuö. Nies iwékkö yuö et kanö spé mik shkowaie kanö a.

17 Di' patkerayö iyi tso' tssë'ka ká i' kǐ e' kôs ewowa. Ekkë duörawá sërää ká wa'ñe.

18 Erë ye' ttë meraë be' á tó be' tsatkerayö kanö á di' yöki. Be' ala'r ena be' alaköl ena be' yakpa, e'pa tsúmi e' tá kanö a.

19 E' sù iyiwak kuá'kǐ kuá'kǐ tso' ká sí kǐ, e' iömi kanö á etó wë'ñe etó alaki as tsatker wës be' es.

20 Iyiwak kôs iö kanö a. Iyiwak kuá'kǐ kuá'kǐ urta', iyiwak uru, dö iyiwak e' kuke iski, e' kôs iömi kanö a, etó wë'ñe etó alaki, as kě iduölur.

21 Nies chké ulitane dapa'ü blö be' á ena iyiwak á katë."

22 Etá ekkë kôs wakanewé Noé tó sè wës Skëköl tó iché ia es.

7

Di' bak tajë ká i' kǐ

1-4 E' ukuökǐ tá Jehová tó Noé á iché: "I'ñe kuiki tá ye' tó kalǐ patkeräë ká i' kǐ döká ká dabom tkëyök (40) ñie nañeë. ¡E' wa iyi ulitane yö' ye' tó tso' tssë'ka ká sí kǐ, e' kôs ewerawayö yës! Erë ye' tó isuë tó ditsö ulitane shüa be' ë serke buaë yësyësë wës ye' kǐ ikiane es. E' kuëkjǐ be' e' iöká kanö á be' yamipa kôs tá. Nies iyiwak batse'r* kôs ese tsúmi döká kuktö wë'ñe kuktö alaki. Erë iyiwak kě dör batse'r, ese tsúmi etó wë'ñe etó alaki. E' sù ñies dù kuá'kǐ kuá'kǐ tsúmi döká kul wë'ñe kul alaki as kě ierwa. Kôs ttë chéyö be' á, e' wakaneü es."

5 Etá e' kôs wakanewé Noé tó yësyësë wës Jehová tó ie' á iché es.

6 Mik di' bak tajë ká i' kǐ, etá Noé kǐ duas tso' cien teryök (600).

7 Ie' e' iéká kanö á ila'r ena ilaköl ena iyakpa e'pa kôs tá e' tsatkók di' alörke tajë e' yöki.

8-9 Iyiwak batse'r, e' sù iyiwak kě dör batse'r, iyiwak e' kuke ibatsǐ' kǐ ñies dù, ekkë kôs dewa kanö á Noé tá bölka bölka wës Skëköl tó iché ia es.

10 Ká de kul, etá di' tó ká katëmitke.

11 Noé kǐ duas de cien teryök (600), kǐ si' et kǐ ká dabom eyök kǐ kul (17). E' diwö shä tá iyök tskirólone tá di' tso' idikǐa e' deka tajë ká wa'ñe. Nies ká jaišet kköburólone tá di' bitëshka tajë kalǐie ká i' kǐ.

12 Etá kalǐ yëne darërë döká ká dabom tkëyök (40) ñie nañeë.

13 Kalǐ yënëmi, e' diwö shä tá Noé e' iéká kanö á ila'r tá. Ila'r kië Sem, Cam ena Jafet. E' sù ilaköl, iyakpa mañal, e'pa e' iéká ñies ie' tá kanö a.

14 Ie'pa tá iyiwak ulitane dewá kanö a, iyiwak uru, iyiwak kañiru, iyiwak e' kuke

* **6:1-2 Skëköl ala'r:** Kě s'wá ijcher mokǐ tó yi chéitö es. Wëlepa tó ibikeitsé tó e' dör Skëköl biyöchökwaipa ö aknamaie erë Jesús tó iché tó esepa kě á senukwá s'ditsö tá (Marcos 12.25). Wëlepa ská tó ibikeitsé tó e' dör s'ditsö wësele ser suluë. Ì wamblekerakitö ese kě wër buaë Skëköl wa, e' ë jcher se' wá. * **7:1-4 Iyiwak batse'r:** E' wá kiane chë iyiwak kě dör ñá ie'pa á. Se' wëlepa tó iché iyiwak skítane.

iskî kî ena dù ulitane. Ekkè kòs dewà kanò à ie'pa ta.

¹⁵ Iyiwak kòs ekkè dewà kanò à bòlka bòlka.

¹⁶ E' shuà imí wè'ñe etò alaki etò, wès Skèkòl tò iché ià es. E' one yès ta, Skèkòl tò kanò wèkkò wòtèwa.

¹⁷ Eta kalî yènemiè dōkà kà dabom tkèyòk (40). Wès di' alòr mirkà es kanò batsemirkaitò.

¹⁸ Es di' kî alònèmi tajè ta kanò batsemirkaitò buaè.

¹⁹⁻²⁰ Es di' alònèkà tajè kabata kòs blubluè, e' tsatà jaishet dō metro kul ekkè.

²¹ Es kòs íyi tso' ttsè'ka ká sí kî, ekkèpa duolur di' a se. Dù kòs, iyiwak uru kòs, iyiwak kañiru kòs, iyiwak e' kuèke iskî kòs, ñies s'ditsò ekkèpa kòs duolur yès.

²² Ì kòs tso' ká sí kî ttsè'ka, e' enewa se.

²³ Erè Noé ena ì tso' ie' ta kanò a, e'pa è tsatkène. Eta imalepa kòs e' enewa. Es ñies iyiwak ulitane ewèwa di' tò. Dù ulitane, iyiwak uru, iyiwak kañiru dō iyiwak e' kuèke iskî, ekkè kòs enewa seraà.

²⁴ Es di' aṭe íyòk kî kà dōkà cien eyòk kî dabom skeyòk (150) ekkè.

8

Di' sinewane

¹ Erè Skèkòl kè éna Noé ché'wa. Ñies iyiwak ulitane tso' Noé ta kanò a e' kè ché'wa ie' éna. Ie' tò siwa' patké as itò di' siùwane ká wa'ñe. Eta di' pasinemine énaena.

² Íyòk tskiro lone e' wòtènene. Ñies ká jaishet kkòburo lone e' wòtèrulunene. Eta kalî wòklónewa kè yèrku'ia.

³ Di' tso'ia e' pasirmirne énaena. Ká de cien eyòk kî dabom skeyòk (150), eta di' sirmir ème.

⁴ E' kî si' de teròl (6) diwò de dabom eyòk kî kul (17), eta erpa kanò sinekà kabata kiè Ararat e' kî.

⁵ Eta di' pasinemiè. Si' de dabom (10), e' tsá diwò, eta kabata kàkkeè ese wènemitke.

⁶ E' kî ká de dabom tkèyòk (40), eta Noé tò kanò wèkkò tsitsir kkòppèe.

⁷ Ie' tò dù òlò sù, e' émi et. Erè dù e' kè dè'iane kanò a ie' urke wìshwìsh dō mik di' sine eta.

⁸ E' ukuòkî ta ie' tò nubòl émi et isuòie tò ká sinene.

⁹ Erè di' tso'ia íyòk kî, kam isirwa, e' kuèkî nubòl dene kanò a. Kè ie' wa ká ulat poppo kune e' tkowa. Noé tò nubòl klò'wéwa ulà wa ta itsèwaneitò kanò a.

¹⁰ Ie' tò iskà pané dōkà ká kul, eta ie' tò nubòl skà émine.

¹¹ Ká tuinemitke ta nubòl dene, e' wa kal ulatska debitu ikà kî. Es Noé éna iane tò íyòk kî sirmir.

* **8:20 Ak kataté ka'ie:** E' wa kiane ché si'kuaie altar.

¹² Ie' tò iskà pané dōkà ká kul, eta ie' tò nubòl skà émine. Nubòl e' kè dè'iane.

¹³ Mik Noé kî duas tso' cien teryòk kî et (601), eta íyòk pasinene. Eta si' kewe, e' tsá diwò, ie' tò kanò kî u tso' e' kléttsa. Eta ie' isuè tò íyòk pasinene.

¹⁴ Kawò de si' et kî diwò dabom böyòk kî kul (27), eta ie' isuè tò íyòk pasinene seraà.

¹⁵ Eta Skèkòl tò ie' a iché:

¹⁶ "Be' e' yòttsa kanò a, be' alakòl ta, be' ala'r ta, be' yakpa ta ñies.

¹⁷ Es iyiwak ulitane yòlurbò se. Dù ena iyiwak uru ena iyiwak e' kuèke iskî e' kòs yòlurbò kanò a, as imi' ká wa'ñe alòluk tajè ká wà iòkne."

¹⁸ Es Noé alakòl ena ila'r ena iyakpa, e'pa e' yélur kanò a.

¹⁹ Es ñies iyiwak ulitane, uru ena kañiru ena iyiwak e' kuèke iskî, ñies dù e' kòs e' yéttsa kanò a se.

²⁰ E' ukuòkî ta ie' tò ák kataté ka'ie* et Jehová a. E' bata kî ie' tò iyiwak batse'r ese jché ña'wéitò etò tò Jehová dalòioie. Ñies dù batse'r jchéitò ña'wéitò Jehová a etk etk.

²¹ Mik ishklé alar buaè, e' demi Jehová ska' ta ittseitò ta ibikeitséitò: "Erè ditsò ià duladula dōkà kèchke, eta ì sulu è bikeit-sekeitò. Erè kè yò ká sulu wèpawaià ie'pa kuèkî. Es ñies kè yò ì kòs tso' ttsè'ka e' ewèwaià wès yò ièwèwa es.

²² "Ká ì tso'ia, eta dali kuatkèrmi, iwà wòrmi; kàba tso', kasè tso' ñies; kalî tso', duas tso' ñies; ká ñiwe tso', ká nañewe tso' ñies."

9

Skèkòl Jehová tò ittè mé Noé a

¹ Eta Skèkòl er buaè ché Noé a ñies ila'r a ta ichéitò ie'pa a: "A' alónú tajè. Ká wa'ñe wà iòne a' ala'r wa.

² Ditsò yòkî iyiwak ulitane suardaè. Iyiwak ulitane urke kashuk a ena iyiwak serke ká sí kî ena iyiwak serke dayè a, e' kòs aṭe a' dikja.

³ Iyiwak ulitane ena kalwò ena kàkò e' katèmi a' tò wé kiane a' kî ese. E' kòs méatyò a' a katanoie.

⁴ Chkè ulitane katèmi a' tò, erè kè ikatar ipè ta, se' serke s'pè mik e' kuèkî.

⁵ Se' serke s'pè mik, e' kuèkî kè se' meneat ñi ttòkwa, e' nuí ta'. Yi tò ekòl ttèwa, ese kichatèrdaè. E' sù iyiwak wé tò s'ttèwa, ese kawòta ttèwa ñies. A' wé tò s'ttèwa, ese nuí patuèraeitò ye' a.

⁶ "Skèkòl tò s'ditsò yò' wès ie' es, e' kuèkî yi tò se' ttèwa, ese wák kawòta' ttèwa wake'.

7 Erë a' alonú tajë,
ká wa'ñe wà iô ala'r wa."

8 Nies Skëköl tō iché Noé a' ena ila'r a:
9-10 "I'ñe ye' ttë mukeat a' a' ena iyiwak e'
yéttsa kanò a' a' ta, e' kos a.

11 Mokjé ye' tō a' a' iché tō ye' kē tō ditsō
ena iyiwak tso' ká wa'ñe, e' kos ewepawaia
di' wa. Di' kē döpaia ká wa'ñe sulu'ukwá wes
itka es."

12-13 Ye' tō shkaba' tkekear mò shuá iwá
kkachoié a' a' ena ditsō ulitane a' tō ye' ttë
méatyō a' a' ena iyiwak kos a' kekraë.

14 Mik ye' tō mò patké ta' e' shuá shkaba'
tkéne e' wërmi,

15 eta ye' éna iane tō ye' ttë me'atbak a' a'
ena iyiwak kos a' tō kē ye' tō ditsō ena iyiwak
ulitane ewepawaia di' wa.

16 Es mik shkaba' tkéne mò shuá e' suéyō,
eta bet ye' éna idaa tō ye' ttë me'at ditsō a'
ena iyiwak kos a' michoë kekraë.

17 E' dör iwá kkachoié tō ye' ttë me'atbak
ditsō ulitane a' nies iyiwak tso' ká i' kī e' kos
a." Es Skëköl tō Noé a' iché.

Noé alà kiè Cam e' kē wá iyë dalò ta'

18 Noé ala'r e' yè'lur kanò a, e'pa kiè Sem,
Cam ena Jafet. Cam dör Canaán yé.

19 E'pa mañal dör Noé ala'r. Ie'pa aleripa
tō ká wà iéne.

20 Noé dali kuatkëmi. E' shuá uva ku-
atkéitō.

21 Ká et ta' ie' tō uva diò shkòshkò e' yé ta' e'
tō ie' ttéká tajë. Ie' datsi' yéttsa ta' ianewa iski
sume iu a.

22 Cam dör Canaán yé, mik e' tō iyë sué
sume, eta ié' mía ibiyō chök ièlpa bøl e'pa a.

23 Erë Sem ena Jafet e'pa kē éna iyë
tër sume e' suak. E' kueki ie'pa tō datsi'
klò'wéwá, imékarakitō e' o' bataki ta' ie'pa
shkém tsjikka iwótrélur bánet dō wé iyë tër
eé ta' ipabakéwá datsi' e' wa.

24 Noé ttë tajë blo' tō e' tī'neká. Mik ie' wá
ijchenewá ilà tsirla èk kē wá ie' dalöiène',

25 eta ichéitō:
"¡As Canaán kawō tkò sulué!
¡Ie' weirdaé siarë shütë klöulewá ièlpa bøl
e'pa kané mésoia!"

26 E' ukuökj ta' ikj chéitō:
"¡Jehová dör Sem Këköl as e' kikarka!
As Canaán aleripa kanèblō Sem aleripa a'
ikané mésopaie.

27 As Skëköl kawō buaé mù Jafet a' as ie' alör
michoë.

As Jafet ditséwōpa ser Sem yamipa ska'.
As Canaán aleripa kanèblō ie' a' klöulewá
ikané mésopaie."

28 Di' bak tajë ká i' kī, e' ukuökj ta' Noé
sene'ia' duas cien mañayök kī dabom skeyök
(350).

29 Mik ie' blënewá, eta ie' kī duas tso' cien
suliyök kī dabom skeyök (950).

10

I' dör Noé aleripa kiè

1 Noé ala'r kiè Sem, Cam ena Jafet. Di' bak
tajë e' ukuökj ta' ie'pa wák ala'r kune. Ikkëpa
dör Noé aleripa kiè.

2 Jafet ala'r wëpa dör Gómer, Magog,
Madaí, Javán, Tubal, Mésec, ena Tírás.

3 Gómer, e' ala'r wëpa dör Asquenaz, Rifat,
ena Togarmá.

4 Javán e' ala'r wëpa dör Elisá, Tarsis,
Quitim ena Rodanim.

5 E'pa kos dör Jafet aleripa. Ie'pa ñi
blatérak ulawa ulawa. Es iká yuérakitō tseé
iwakpa a' dayé kkómik. Ittō kuá'kī kuá'kī
iwakpamik.

6 Cam ala'r wëpa dör Cus, Misraim, Fut,
ena Canaán.

7 Cus ala'r wëpa dör Sebá, Havilá, Sabtá,
Raamá ena Sabteca'. Raamá ala'r wëpa dör
Sebá ena Dedán.

8 Cus dör wëm kiè Nimrod, e' yé. Nimrod
de kéweie blu' darèrèè ká i' kī.

9 Jehová tō wa Nimrod dör yéria poë. E'
kueki ttë i' meneat se' a: "Be' dör yéria poë
Skëköl ttō wa wes Nimrod es."

10 Mik Nimrod bak ká kiè Sinar, e' wökirie
eta ká e' shuá ká tso' tkël kiè Babel, Érec,
Acad, ena Calné. E' kos dör ká bua'ie ese.

11 Wëm e' yéttsa Sinar a' eköl kiè Asur. E'
mía ká bánet. Eta eé ie' ká yué tkël kiè Nínive,
Rehobot-ir, Quélah ena Resen.

12 Resen dör ká bérie. E' atë Nínive ena
Quélah, e' shushá.

13 Eta Misraim aleripa mía ie'pa ikké wak-
paie: ludeowak, anameowak, lehabiwak,
naftuhiwak,

14 patruseowak, casluhitawak, ena
caftoritawak. Filisteowak datse
caftoritawak wa.

15 Canaán dör Sidón yé. Sidón dör ie' alà
tsá. Ie' alà ská kiè Het.

16 Canaán aleripa mía ie'pa ikké wakpaie:
jebuseowak, amorreowak, gergeseowak,

17 heveowak, araceowak, sineowak,
18 arvadeowak, semareowak ena hamate-
owak. Ká tajë ta' e' wakpa kos ñi blabatsérak
ponemi ká kuá'kī kuá'kī.

19 Canaánwak ká atë ká kiè Sidón dōwá ká
kiè Gaza. Gaza atë ká kiè Guerar e' kke. Nies
ie'pa ká atë dōwá ká kiè Lesa diwō tsikirke e'
kke. Lesa atë ká tkël kiè Sodoma, Gomorra,
Admá ena Seboim e' kke.

20 E' wakpa kos dör Cam aleripa. Ie'pa ñi
blabatsérak ulawa ulawa. Es iká yuèitörak
tseé iwakpa a. Ittō kuá'kī kuá'kī iwakpamik.

21 Nies Sem dë' alàè, e' dör Jafet èl kibi èk.
Heber ala'r kos dör Sem aleripa.

²² Sem ala'r dör Elam, Asur, Arfaxad, Lud ena Aram.

²³ Aram ala'r dör Uz, Hul, Guéter ena Mas.

²⁴ Arfaxad dör Sélah yé. Sélah dör Heber yé.

²⁵ E' ukuöki ta Heber alà de böl. Eköl kiè Péleg.* E' kèwö ska' ta sulitane ñi blabatséarak, e' kueki ikiè mékai'to es. Ièköl kiè Joctán.

²⁶ Joctán ala'r dör Almodad, Séleg, Hasar-mávet, Jéräh,

²⁷ Hadoram, Uzal, Diclá,

²⁸ Obal, Abimael, Sebá,

²⁹ Ofir, Havilá, ena Jobab. E'pa qos dör Joctán ala'r.

³⁰ Ie'pa serke ká micho ká kiè Mesá tkörö ká kiè Sefar e' shūlat a. Sefar a'te kabata a, wé diwö tskirke, e' kke.

³¹ E' wapak qos dör Sem aleripa. Ie'pa ñi blabatséarak ulawa ulawa. Es iká yuérakitö tseé iwakpa a. Ittö kuá'ki kuá'ki iwakpamik.

³² Pè' qos ekképa dör Noé aleripa kiè kitule wés iditséwö kuá'ki kuá'ki ena wé iserke ká kuá'ki kuá'ki es. Di' bak tajé, e' ukuöki ta se' alónene tajé e' ñi blabatséarak ká wa'ñe.

11

Skèköl tò s'ditsö ké ttök kuá'ki kuá'ki

¹ Kuaé ta sulitane ttöke ttè etökicha è wa.

² Mik ie'pa míyaldak diwö tskirke, e' éka, demirak kakkue kiè Sinar ee, etá ee ie'pa e' tséat senuk.

³ Ká et ta ie'pa iché ñi a: "Mishkarak skauchka yuök blok sù, e' kukuèsö bö' a as imi' a daréréè u yuoie." Es iwakanewérakitö ák skéie. Nies kiöchka dalolo bötsböts ese wa ibatsérakitö ì tso' shu'tuule ese skéie.

⁴ E' ukuöki ta iská chénerakitö ñi a: "Mishkarak ká blublu yuök. E' shu'a u yuö'sö kakkéè döká ká jai a. Es se' e' chömi buaé kéképa tajé ena ké se' kawötá ñi blabatsök ká wa'ñe."

⁵ Eré Jehová e' éwa isaukrak tò ie'pa ká blublu yueke ena u kakkéè yuekerakitö.

⁶ Etá ie' tò ibikeitsé: "Ie'pa dör ká etké wak ena ittörak etké ñies, e' kueki ie'pa tò kanè i' kékami. E' ukuöki ta ké ì a ie'pa wöklönuk. Ie'pa sermi wés ie'pa ki ikiane es.

⁷ E' kueki súyö ie'pa kè ttök kuá'ki kuá'ki as ké ñi ttö ania."

⁸ Es Jehová tò iblabatséarak ká wa'ñe. Ee ie'pa ká yué e' kané wöpanere.

⁹ Ká e' ki Jehová tò ie'pa ké ttök kuá'ki kuá'ki ena iblabatsérakitö ká wa'ñe. E' kueki ká e' kinewá Babel.*

Sem aleripa

¹⁰ I' dör Sem aleripa kiè. Di' bak tajé, e' ukuöki duas bök, e' kèwö ska' ta Sem ki duas

tso' cien eyök (100). Etá ie' alà kune wém kiè Arfaxad.

¹¹ Arfaxad kune, e' ukuöki Sem kí seneia duas deka cien skeyök (500), etá ie' ala'r ská kune wépa ena alakölpá.

¹² Mik Arfaxad kí duas tso' dabom mañayök kí skel (35) etá ie' alà kune wém, e' kiè Sélah.

¹³ Sélah kune, e' ukuöki ta Arfaxad kí seneia duas cien tkéyök kí mañal (403), etá ie' ala'r ská kune wépa ena alakölpá.

¹⁴ Mik Sélah kí duas tso' dabom mañayök (30), etá ilà kune, e' kiè Heber.

¹⁵ Heber kune, e' ukuöki ta Sélah kí seneia duas cien tkéyök kí mañal (403), etá ie' ala'r ská kune wépa ena alakölpá.

¹⁶ Mik Heber kí duas tso' dabom mañayök kí tkél (34), etá ilà kune, e' kiè Péleg.

¹⁷ Péleg kune, e' ukuöki ta Heber kí seneia duas cien tkéyök kí dabom mañayök (430), etá ie' ala'r ská kune wépa ena alakölpá.

¹⁸ Mik Péleg kí duas tso' dabom mañayök (30), etá ilà kune, e' kiè Reú.

¹⁹ Reú kune, e' ukuöki ta Péleg kí seneia duas cien böyök kí sulitu (209), etá ie' ala'r ská kune wépa ena alakölpá.

²⁰ Mik Reú kí duas tso' dabom mañayök kí bök (32), etá ilà kune, e' kiè Serug.

²¹ Serug kune, e' ukuöki ta Reú kí seneia duas cien böyök kí kul (207), etá ie' ala'r ská kune wépa ena alakölpá.

²² Mik Serug kí duas tso' dabom mañayök (30), etá ilà kune, e' kiè Nahor.

²³ Nahor kune, e' ukuöki ta Serug kí seneia duas cien böyök (200), etá ie' ala'r ská kune wépa ena alakölpá.

²⁴ Mik Nahor kí duas tso' dabom böyök kí sulitu (29), etá ilà kune, e' kiè Térah.

²⁵ Térah kune, e' ukuöki ta Nahor kí seneia duas cien eyök kí dabom eyök kí sulitu (119), etá ie' ala'r ská kune wépa ena alakölpá.

²⁶ Mik Térah kí duas tso' dabom kuryök (70), e' ukuöki ta ie' ala'r kune mañal. Ala'r e'pa kiè Abram, Nahor ena Harán.

Térah ala'r

²⁷ E'pa dör Térah ala'r. Térah dör Abram, Nahor ena Harán, e'pa yé. Harán, e' dör Lot yé.

²⁸ Harán blénewá kewe iyé Térah e' yöki ká kiè Ur ee. Ká e' a'te Caldea. Ie' blénewá wé ie' kune ee.

²⁹ Abram senéwá alaköl kiè Sarai, e' ta. Nahor senéwá alaköl kiè Milcá, e' ta. Milcá dör Harán alà busi ena Iscá kutá.

³⁰ Sarai kè dötá' alàè.

³¹ Térah e' yéttsa Ur, dör caldeawak ká e' a. Ie' alà Abram ena itala kiè Lot dör Harán alà ena iyäk kiè Sarai e'pa míá ie' ta. Warmá ie'pa miró döká ká kiè Canaán ee, eré

* 10:25 Péleg: Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché ñi blabatsé.

* 11:9 Babel: Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché chilineka.

ie'pa demi ká kiè Harán, etá eë ie'pa e' tséat senuk.

³² Eë Térah blénewa. Ie' kǐ duas tso' cien bōyök kǐ skel (205).

12

Jehová tté Abram ta

¹ Mík Abram bak senuk ká kiè Ur eë, etá Jehová tó ie' a iyè': "Be' ká ena be' ditséwopa ena be' yé yamipa, e' múat tá be' yúshka senuk, ká kkachekeyó be' a eë.

² Ká e' kǐ ye' tó be' aleripa alóweraé tajé. Ie'pa dóraé ká tajé wakpaie. Ye' er buaé chóraé be' a. Ye' tó pé' tajé keraé be' kkeökká tajé. Nies be' er buaé chóraé pé' tajé a.

³ Wépa er buaé ché be' a, esepa a ye' er bua' chóraé. Wépa tó alibché be' kǐ, esepa we'ikerayó. Be' batamik ye' er buaé chóraé ká ulitane wakpa a."

⁴ Etá Abram e' yéttsa ká kiè Harán wes Jehová tó ie' a iyè' es. E' késka' tá ie' kǐ duas tso' dabom kuryök kǐ skel (75). Ie' míá Canaán.

⁵ Etá ie' wá iyamipa mítser seraá. Ilaköl kiè Sarai ena ilayök kiè Lot ena íyi ulitane tso'rak iwa, ekké kos mítserak iwa. Nies Harán wakpa welepa tso' ie' wá kané mésoie, e' mítser ie' wá. Mík ie' demí Canaán,

⁶ etá ie' tkami ká kos ekké dōmi ká kiè Siquem até Canaán eë. Eë ká até kiè Moré. Eë kós klō ár elka. Canaánwakpa a ká e' dōr ká dalóiertá' ese. (E' kéwō ska' tá Canaánwakpa serkeia eë.)

⁷ Etá eë Jehová e' kkaché Abram a tá ichéitō ia: "Ká i' meraëyó be' ditséwō a."

Etá Abram tó ák kataté kǎ'ie et' iyiwak jchoie Jehová dalóioie eë Jehová e' kǎ'yé' ie' a e' kuekǐ.

⁸ E' ukuökǐ tá imía ká dōr kabataie até Betel diwō tskirke e' éka. Etá eë ie' sené ekuölō. Ká e' até Betel ena ká kiè Ai e' shuulat a. Eë ie' tó ák ská kataténe et. Eë ie' tó Jehová dalóie.

⁹ E' ukuökǐ tá Abram míá enaena Négueb kke.

Abram míá Egipto

¹⁰ E' kéwō ska' tá ketba tkênewa poë ká e' kǐ. Ké i' tá' katé wé Abram serke eë. E' kuekǐ ie' míá Egipto senuk ekuölō.

¹¹ Abram dökemitke Egipto etá ilaköl Sarai, e' a ichéitō: "Ye' ttō tso'. Ye' wá ijcher buaé tó be' dōr buaala.

¹² Mík Egipto wakpa tó be' sué tó be' dōr buaala, etá ie'pa tó ichèmi: 'Wǐ dōr wém wǐ alaköl! Etá ye' tterawá ie'pa tó be' kuekǐ eré ie'pa be' meraat senukwá ie'pa tá.

¹³ E' kuekǐ, be' we'ikèyō, ichó ie'pa a tó ye' dōr be' aké as ké itō ye' ttōwá be' kuekǐ as ye' kawō tkō buaé."

¹⁴ Mík Abram demi Egipto, etá Egipto wakpa isué tó Sarai dōr alaköl buaala.

¹⁵ Ká e' blú kueblupa tó isué nies tó Sarai dōr alaköl buaala. E' kuekǐ ie'pa míá ichök blu' a tó alaköl e' dōr buaala. Etá imítserak iwa blu' wé a.

¹⁶ Etá Egipto blú tó Abram kkō'né buaé Sarai dalérmik. Tajé ie' tó Abram a iyiwak uru kakmé. Obeja, baka, burro ena kameio e' kakméitō ie' a. Se' nies kakméitō ie' a kané mésoie wépa ena alakölpá.

¹⁷ Eré Sarai kuekǐ Jehová tó Egipto blú ena iyamipa we'iké tajé. Dué méka tajé ie'pa kǐ. Kawō darèrèé mékaitō ie'pa kǐ.

¹⁸ E' kuekǐ Egipto blú tó Abram tsuk patké tá ichéitō ia: "ǀlök bō iwamblé ye' tá es? ǀl kuekǐ be' ké wá ye' a iyène tó alaköl i' dōr be' alaköl?"

¹⁹ Be' tó ye' a iyè' tó ie' dōr be' kutá. E' kuekǐ tsir etá ye' senéwá ie' tá. I' be' alaköl, itsúmine tá be' yúshka."

²⁰ Etá Egipto blú tó ishkekǐpa patké Abram yóktsa ká e' kǐ ilaköl tá ena i kos tso' ie' wá ekképa tá.

13

Abram ena Lot ñi blabatsélor

¹ E' ukuökǐ tá Abram ena ilaköl e' yélur Egipto míane Négueb. Ie' íyi kos mítserak iwa seraá. Ie' alayök Lot e' míá ie'pa tá nies.

² Abram dōr íyi blu' tajé. Ie' wá oro tso'. Ie' wá inuköl tso' tajé. Nies ie' wá iyiwak tso' tajé.

³ Négueb eë tá ie' míane enaena dō Betel. Betel eë tá ie' míane tkörō wé ie' bak senuk kéwe eë. Ká e' até Betel ena Ai e' ulat shushá.

⁴ Ká e' a ie' wá ák katatéulebak kǎ'ie, eë ie' tó Jehová dalóie.

⁵ Lot dōr nies íyi blú tajé wes iyéla Abram es. Iyiwak tso' tajé ie' wá obeja ena baka. Se' tso' ie' wá nies kané mésoipaie.

⁶ Eré wé ie'pa serke ká e' kǐ kakō ké ku'ia ie'pa iyiwak kos a katé. Ie'pa ké ché'kaiá ñi o'mik.

⁷ Abram ena Lot e'pa iyiwak kkō'nukwakpa ñippóke, ñi wōñatkōke. Nies pé' tso'tke kenet ká e' kǐ. E' wakpa dōr canaánwak ena ferese-owak.

⁸ Ká etá Abram tó iché Lot a: "Se' dōr ñi yami. Ké imène buaé tó se' ñippō. Nies se' iyiwak kkō'nukwakpa ñippóke éme e' ké dōr buaé.

⁹ Ká saú wǐ ká bua' tso'. Be' ishushtó wéne wa be' wōbatse, e' a be' yúshka. Be' mí wǐ éka, e' tá ye' mí diá éka. Etá be' mí diá éka, e' tá ye' mí wǐ éka."

¹⁰ Etá Lot ká kǐ sué kamié, etá kos di' kiè Jordán, e' kkōmik ká buaé tso', e' kǐ sué ie' tó. Etá ie' tó isué tó ká e' dōr buaé dō ká kiè Sóar eë. Buaé di' tso' wes ká buaé yō' Jehová tó es ena wes Egipto es. (E' kéwō ska' tá kam Jehová tó ká kiè Sodoma ena ká kiè Gomorra, e' bōt éywa.)

11 Etā kakkue tso' Jordán di' kkömik e' shushtë Lot tō, etā e' wa ie' mía. Es ie'pa ñi blabatsélor.

12 Abram e' tséat senuk Canaán. Lot mía senuk Jordán kakkue kī, eē ká tso' tsee'. Ie' tsé tsinet ká kiè Sodoma e' o'mik.

13 Sodoma wakpa, serke suluē. Ie'pa i sulu ē wambleke kēkraē Jehová wōa.

14 Lot mía e' ukuōkī tā, Jehová tō iché Abram a: "Wé be' tso' eē ká kī saú bua'ie shkit wōwí wōiá dià éka jai éka ká wa'ñe tō zis idór?"

15 Ká kōs kī suéhō, e' meraëyō be' a ena be' aleripa a kēkraē.

16 Ye' tō be' aleripa alōweraē tajē wes íyōk po tajē es. Wes íyōk po kē shtarṭa' es be' aleripa alórdaē kē ishtarpa yi a.

17 Ká i' kōs meraëyō be' a. E' kuēkī be' yú iwēblōk seraa."

18 Etā Abram e' yéttsa tā imiá senuk kós klō wōkir ar tajē dōr wēm kiè Mamré e' icha eē. E' aṭe tsinet ká kiè Hebrón eē. Eē Abram tō ák skà kataté ka'ie Jehová dalōioie.

14

Abram tō ilayōk Lot, e' tsatké

1 E' kēwō ska' tā blu'pa tso' tkēl. Ekōl kiè Amrafel, e' dōr ká kiè Sinar, e' blú. Iēkōl kiè Arioc, e' dōr ká kiè Elasar, e' blú. Iēkōl skà kiè Quedorlaómer, e' dōr ká kiè Elam, e' blú. Etā ibata ék kiè Tidal, e' dōr ká kiè Goím, e' blú.

2 Blu'pa skà tso' dōka skel e' ekōl kiè Bera, e' dōr ká kiè Sodoma, e' blú. Iēkōl kiè Birsá, e' dōr ká kiè Gomorra, e' blú. Iēkōl kiè Sinab, e' dōr ká kiè Admá, e' blú. Skà kiè Seméber, e' dōr ká kiè Seboím, e' blú. Ibata ekkē e' dōr ká kiè Bela, e' blú. Ká e' tkēl Sóar ñies. E' kēwō ska' tā blu'pa dōka kēl ñe' e' kēka ñippōk blu'pa skà dōka skel ñe' tā.

3 Blu'pa skel e'pa tō iñippōk wakpa dapa'wé ek tsín i ñippōk blu'pa tkēl e'pa tā kakkue kiè Sidim eē. Eē dayē wōlō me'r bērie kiè Mar Muerto.

4 Blu'pa dōka skel e'pa bak senuk iwakpa tā dōka duas dabom eyōk kī bōk (12), blu' kiè Quedorlaómer, e' dikjā. Mik e' kī duas de dabom eyōk kī mañal (13) etā ie'pa kē éna Quedorlaómer ttē dalōiakjā. Ie'pa e' kakkā ñippōk ie' tā.

5 E' kī duas de ek etā Quedorlaómer e' yéttsa mía ñippōk ibolōkpa tā. Blu'pa dōka mañal dōr ie' klépa, e' mýal ie' tā ñippōk. Ie'pa mía ká kiè Astarot Carnaim tā eē ie'pa e' aléka refaitawak kī. E' ukuōkī tā ie'pa e' aléka zuzitawak kī, ká kiè Ham eē. E' ukuōkī tā ie'pa e' aléka emiwak kī, e' wakpa ká kiè Savé-quiritaim.

6 E' ukuōkī ie'pa e' aléka horeowak kī kabata kiè Seir eē. Etā itōiémí ie'pa tō dō

tkörō ká kiè El-parán eē. Ká e' aṭe ká sir poē, e' kkömik.

7 Etā eē ie'pa bitene itō wane dō ká kiè En-mispat. Ká e' kiè Cadés ñies. Ie'pa e' aléka Amalec aleripa kī tā iká klō'wēwarakitō. Ñies ie'pa e' aléka amorreowak kī. E' wakpa ká kiè Hasesón-tamar. E' ukuōkī tā ie'pa mi'ke ñippōk blu'pa skel tā. E' kuēkī blu'pa skel e' dapa'wéka Sidim kēkkue kī blu'pa tkēl kīnuk ñippoie.

8-9 Etā Sodoma blú ena Gomorra blú ena Admá blú ena Seboím blú ena Bela blú (Bela kiè Sóar ñies), blu'pa skel ekkēpa ñi dapa'wéka Sidim kēkkue kī ñippoie, Quedorlaómer, e' dōr Elam blu', e' tā ena blu'pa tso' ie' tā e'pa tā ñies. Blu'pa e'pa dōr Tidal, e' dōr Goím blu'. Iēkōl dōr Amrafel, e' dōr Sinar blu'. Bata ék dōr Arioc, e' dōr Elasar blu'. Es blu'pa tkēl mýal ñippōk blu'pa skel tā.

10 E' kēwō ska' tā Sidim kēkkue kī kiōchka dalolo bōtsbōts ese dapé tso' tajē. Mik Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa tkayal ñippē yōkī etā ie'pa shaḃōts anemí kiōchka dapé tso' tajē ese a. Imalepa tkayalmi kabata shūa.

11 Es blu'pa dōka tkēl e'pa e' aléka blu'pa skel kī. Etā ie'pa tō chkwō ena íyi bua'buwa tso' Sodoma ena Gomorra e' kōs klō'wēwarakitō tā iponemirak.

12 E' kēwō ska' tā Abram alayōk Lot serke Sodoma. E' mītserak iwā, es ie' dali kōs e' mītserak iwā ñies.

13 Etā ñippē shūa wēm tkashar ekōl, e' wa ibiyō mí Abram a. Abram e' dōr hebreowak. Ie' serke tsinet wēm kiè Mamré dōr amorreowak e' kōs klō wōkir ar eē. Mamré dōr Escol ena Aner èl. Ie'pa wa Abram wēr buaē.

14 Mik Abram tō ibiyō ttsé, etā ie' kané mésopa kune ie' u a, e'pa dapa'wéitō dōka cien mañayōk kī dabom eyōk kī pākōl (318) ilayōk tsatkoie. Etā ie'pa mýal blu'pa tkēl itōkī dōka ká kiè Dan eē.

15 Etā nañewe ie'pa demi me'ie ñippémiie blu'pa tā. Etā ie'pa tō blu'pa tōiémí tkörō ká kiè Hobá eē. Hobá aṭe ká kiè Damasco e' wōwí.

16 Etā i kōs minetser blu'pa wa, e' kōs yélur ie'pa tō blu'pa ulá a. Es Abram tō ilayōk Lot e' tsatkée. Ñies i tso' ilayōk wa e' kōs dene iulá a. Ñies alakōlpa enā pē' malepa tso' klōulewā e'pa kōs tsatkée ie' tō.

Melquisedec er buaē ché Abram a

17 Mik Abram e' aléka Quedorlaómer kī, e' sū blu'pa mañal shkōke ie' tā, e'pa kī. E' ukuōkī tā ie' bitene de Savé kēkkue kī. Kakkue e' kiè ñies Blu' Kēkkue. Etā eē Sodoma blú de ie' ñaletsuk ie' shké'uk.

18 Ñies ká kiè Salem, e' blú kiè Melquisedec, e' dōr Skēkōl dōr íyi ulitane tsatā e' sacerdote. Ie' tō pan ena vino yéttsa.

19 Etā ie' er buaē ché Abram a ttē i' wa:

“Skèkòl dör iyi ulitane tsata, e' tò ká jai ena ká i' yó'.

Ie' tò be' kímé as be' kawō tkō buaē kekraē.

²⁰ Ie' dör iyi ulitane tsata, e' kíkòkasō.

Ie' tò be' kímé e' alòkka be' bolòkpa kǐ, e' kuekǐ ikíkòkasō.”

Etā iyi kōs de Abram ulā a ñippè shuā, e' mú blatèsō dōka dabop tā e' tsá eyòk yétsaitō méitō Melquisedec a Skèkòl dalòioie.

²¹ E' ukuòkǐ tā Sodoma blu' tò iché Abram a:

—Sa' yamipa tsatkée be' tò, e'pa múne ye' a. Erè dali kōs e' tsúmi be' tò be' a.

²² Erè Abram tò iüté:

—Au. Jehová dör Skèkòl iyi ulitane tsata, e' tò ká jai ena ká i' yó', ie' a ye' kablétke

²³ tò ì kōs dör be' icha, e' kē tsepaatyō yēs. Dō be' datsi'takla ò be' klòkkuō kicha kē tsepaatyō etkla wē'ia as kē be' ichō tò be' iyi wa ye' blune.

²⁴ Kē ì kiane ye' kǐ ye' wák a. Chkō kōs ñétke ye' kanè mésopa tò, e' è dör wē' ye' a. Erè wépa dare ye' tā ñippòk bulu'pa tā kiè Aner ena Escol ena Mamré, as ie'pa wá dali kakmi' kōs ikawōtā tsukmi ekòl ekòl ekkē.

15

Jehová tò itté mé Abram a

¹ E' ukuòkǐ tā Jehová tté Abram tā kab-sueje, etā ichéitō iā:

—A Abram, kē be' suanuk. Ye' dör be' tsatkòkwak. İyi buaē merayō be' a tajé shùtē.

²⁻³ Erè Abram tò iüté:

—A Skèkòl, ye' wák alà kē tā', e' kuekǐ ì kōs memibō ye' a e' kē dör ìie bua' ye' a. Ye' iyi kōs atdaē ye' kanè méso kiè Eliézer dör Damasco wak e' ulā a. Erè ie' dör o'ka.

⁴ Etā Jehová tò iüté:

—Be' wák alà kūrdaē, e' kē dör o'ka.

⁵ Etā Jehová wā Abram mītsēr ur'kǐ, tā ichéitō iā:

—Ká saú buaē siwá' kǐ. Bèkwō saú tā ishtá'ú. ¿Be' a ishtarǐmi? E'ma bua', es be' aleripa alòrdaē tajé.

⁶ Etā Abram erblé Jehová mik, e' kuekǐ ikló'wéitō wēs pé' buaē yēsýēs es.

⁷ Etā ichéitō iā:

—Ye' dör Jehová. Ye' tò be' yé'ttsa caldeawak ká kiè Ur e' a ká i' moie be' a ena be' aleripa kōs a.

⁸ Etā Abram ie' a ichaké:

—A Skèkòl, ¿wēs e' jchermi ye' wā yēsýēs tò ká i' dōmi ye' ulā a?

⁹ Jehová tò iüté:

—Baka ena chibo ena obeja e' kōs kǐ duas tso' mañal, ese tsúbitu ña etō etō. Nies nubòl et ena ipupula et, e' tsúbitu ña.

¹⁰ Etā Abram wā iyiwak kōs ekkē debitu Jehová a. Etā ie' tò iyiwak e' ttélur télur shushāē. Shābòts méwaitō wǐ wa shābòts méwaitō i' wa. Es iatē ñi wōshāē. Erè dù kē tēnane ie' wā es.

¹¹ Etā òlò dettsa iyiwak chkà dalèrmik, erè Abram tò ibukueke chkē kǐ.

¹² Ká tuinemitke, etā Abram kapowā tajé. E' bet Abram pamik ká míā ttsetseē shùtē se' suawé ekkē.

¹³ Etā Jehová tò iché iā:

—Be' wā ijchenú buaē tò be' aleripa serdaē ká kuá'kǐ kǐ wēs ká kuá'kǐ wakpa es. Eē ie'pa klòrdawā kanè mésoiaie kē patueta'. Ie'pa weirdaē dōka duas cien tkēyòk (400), ekkē ulatòk.

¹⁴ Erè ká wé wakpa tò ie'pa we'kera, e' wakpa ské we'ikerayō siarē. E' ukuòkǐ tā be' aleripa yèrdattsā ká e' a. Ie'pa wā iyi bua' bua tuè darèrèe ese miraē tajé iwákpa a.

¹⁵ Etā mik be' kēnewā etā be' duōwami buaē, kē weir tā'. Es be' michoē be' dēütōpa itòkǐ.

¹⁶ Etā mik be' aleripa tso' ká kuá'kǐ ñe' a e'pa de dōka tkètòkicha, etā ie'pa dōrane ká i' kǐ. Ká i' wakpa, kiè amorreowak, kam e'pa tò ì sulu wamblò dō wē' ishuloie. E' kuekǐ be' aleripa kē dōpane ká i' kǐ bet.

¹⁷ Kātuine de kamiē, etā ì dettsa tabechka ukuòie, e' shuā shkē batròke tajé. Nies kuàtak sí wōñarke tajé ese dettsa tā itkami iyiwak chkà blatèule tkètēr eē, e' shushā.

¹⁸ Etā Jehová tò tté mé Abram a i' es:

—Ká i' meraëyō be' aleripa a. Di' kiè Egipto di' eēmi dōka di' kibi kiè Eufrates, ká ekkē kōs meraëyō be' aleripa a.

¹⁹ I'ñe tā ká e' dör quenitawak, queniz-itawak, cadmoneowak,

²⁰ hititawak, fereseowak, refaitawak,

²¹ amorreowak, canaanwak, gergeseowak ena jebuseowak e'pa kōs wakpa ká.

16

Abram alà kune kiè Ismael

¹ Abram alakòl Sarai, e' kē dōtā' alàè. Ie' wā alakòl tkēr ekòl kanè mésoie kiè Agar. E' dör egiptowak.

² Etā Sarai tò iché Abram a:

—Isaú tò Jehová kē wā ye' a alà mène. E' kuekǐ be' senú ye' kanè méso Agar tā. Etā isalema ie' batamik alà dōmi ye' ulā a.

Etā Abram tò Sarai ttō iüté.

³ Etā Sarai tò egiptowak tso' ie' wā kanè mésoie, e' tsébitu, mé iwēm a alakòlie. E' kēwò ska' tā ie'pa sené Canaan e' kǐ duas de dabop.

⁴ Etā Abram senéwā Agar tā, etā Agar dunekā. Mik ie' isué tò ie' dunekā, etā ie' tò iwòkir Sarai suémi sulué.

* **15:18 Egipto di'** E' kē dör di' bérie tso' Egipto kiè Nilo e'. E' dör di' tsitsirla tso' Egipto ena Canaan e' shushā.

5 Età Sarai tò iché Abram a:

—jBe' iane iwiie tò Agar tò ye' sueke suluè! Ye' wák tò be' a Agar me' alakòlie i' ta idurtke e' wà kurdaè, età ie' e' tsòke jaishet ye' tsàta. jAs Jehovah tò se' a ichò tò yi iane iwiie, ye' ò be'!

6 Età Abram tò iiuté:

—Ye' ttò tsò, be' kanè méso tso' be' ulà a. Be' iú wes be' éna iwak es.

E' ukuòki tà Sarai tò ikanè méso we' ikémi tajè. E' kueki Agar tkashkar.

7 Età Jehovah biyòchòkwak bua'ie, e' tò ikué di' tum o' mik ká wé kè yi ku' ese ska'. Di' tum e' tso' ñalà micho ká kiè Sur e' kkòmik.

8 Età Jehovah biyòchòkwak bua'ie tò ie' a ichaké:

—A Agar, Sarai kanè méso, ¿Wé be' bite? ¿Wé be' micho?

Ie' iiuté:

—Ye' tkashkar ye' wòkir Sarai yòki.

9 Età ie' iché ia:

—Be' dakòne be' wòkir ska' tà idalòio bère.

10 Ie' tò ikí ché ia:

“Ye' be' aleripa alòweraè tajè. Kè yi a ishtanuk ekkè.

11 Be' eriarke, e' ttsé Jehovah tò,

e' kueki se be' dur, e' wà kune,

tà ikiè múkabò Ismael.*

12 Be' alà doraè wes burro pupula kè urutèrtà es.

Ie' ñippóraè darère sulitane tà. Ñies sulitane ñippóraè ie' tà.”

Ie' serdaè kekraè ñippòk ièlpa tà.

13 Jehovah tté Agar tà, e' ukuòki tà Agar tò iché: “Skèkòl ye' sué, e' wák suéwayò.” E' kueki ie' tò Skèkòl kié i' es: “Skèkòl tò ye' sué e'.”

14 E' kueki ñies di' tum e' kiè mékàitò: “Skèkòl tso' e' ye' sueke”. Di' tum e' tso' Cadés ena Béred e' shushaè.

15 E' ukuòki tà Abram alà kékà Agar tà e' wà kune wák wém. Abram tò ikiè mékà Ismael.

16 Ismael kune, e' kégwò ska' tà Abram kí duas tso' dabom paryòk kí teròl (86).

17

Jehová tò ittè mé Abraham a, e' wà kka-cho méqititò

1 Mik Abram kí duas tso' dabom suliyòk kí suljtu (99), età Jehovah e' kkaché ie' a tà iché ia:

—Ye' dör Skèkòl Diché Tà' Íyi Ulitane Tsàta e'. Be' senú yésyésé ye' wòrkí kekraè,

2 e' ta ye' tté meraè be' a tò be' aleripa alòrdaè tajè be' itòki.

3 Età ie' e' téwà iski iwòtsa méwà iyòk kí. E' dalewa Skèkòl tso' ttòk ie' ta, ta ichéitò ia:

4 —Ye' tté meke be' a e' dör i' es: Be' doraè ká tajè wakpa yéie.

5 E' kueki j'ñe tà be' kè kièia Abram. Ye' tò be' tkékà ká tajè wakpa yéie, e' kueki be' kiè mékayò Abraham.*

6 Ye' tò be' aleripa alòweraè tajè. Ie' pa doraè blu'paie ena ká tajè wakpaie.

7 Kekraè ye' dör be' Kèkòl ñies be' aleripa Kèkòl. Kawò e' mekeyò be' a.

8 J'ñe tà be' serke Canaán, ká e' kos meraeyò be' a ena be' aleripa a. E' atè ie' pa ulà a kekraè. Ye' dör ie' pa Kèkòl.

9 Skèkòl tò iská chéne Abraham a:

—Erè be' ena be' aleripa kos e' kawòtá tté muk ye' a ñies.

10 E' dör i' es: A' wèpa kos kawòtá itóttola kkuòlita tòk tsir.

11 E' kueki a' wèpa kos e' wakyuò es. E' tò ikkacheraè tò se' tté me' ñi a.

12 Kekraè kos a' ala'r kurke wèpa, ñies a' kanè mésoa ala'r wèpa, mik e' kí ká de pàkòl, età a' kawòtá iwakyuòk es.

13 A' kawòtá iuk kröròè ala'r kos kurke a' u a ekképa tà. Es tté me'tkeyò a' a, e' atè wakyòule a' chká kí kekraè.

14 Wém kè wakyòule, ese kè wà ye' ttò dalòiene, e' kueki kè ikawò tà'ia senuk a' shua.

15 Ñies Skèkòl tò iché Abraham a:

—Be' alakòl kè kièia Sarai. J'ñe tà ikirdaè Sara.†

16 Ye' er buaè chòraè ie' a as ie' alà kòka be' a. Mokí ye' er buaè chòraè ie' a. Ie' doraè ká tajè wakpa miè. Ñies ie' aleripa shu doraè blu'paie.

17 Abraham skà e' téwane iski iwòtsa méwàitò iyòk kí. E' dalewa ijañékà tà ibikeitséitò: “¿Ye' kí duas tso' cien eyòk (100), wes e' dõmi yéie? ¿Sara kí duas tso' dabom suliyòk (90), età wes ie' dõmi alàè?”

18 Erè ie' tò iché Skèkòl a:

—jBe' mú er buaè chò Ismael a!

19 Erè Skèkòl tò iiuté:

—Au, e' kè dör es. Be' alakòl Sara, e' doraè alàè tà ikiè múkabò Isaac. Tté me'yò be' a e' è meraneyò ie' a ena ie' aleripa a kekraè.

20 Kè ye' éna Ismael ché'wa. Ye' tò ie' kimerayò ñies. Ye' tò ie' ala'r alòweraè tajè as ileripa dō tajè ká i' kí. Ismael doraè s'blu'pa dókà dabom eyòk kí bøl e' pa yéie. Ie' aleripa alòrdaè tajè.

21 Erè tté me'tkeyò be' a e' atdaè be' alà kurdaè kiè Isaac e' a. Be' alà e' kerakà Sara tò duas ièk wa kawò ikkè tà.

22 Mik Skèkòl tté one Abraham tà, tà imía.

* 16:11 **Ismael:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché Skèkòl tò ittse.

† 17:5 **Abraham:** Hebreoie s'kiè e' wà kiane ché ká wakpa tajè, e' yé. † 17:15 **Sarai:** Erè s'kiè e' ena Sara ttsér bère kuà'kí, erè iwà dör ñies. Iwà kiane ché blu'pa alà busi ò alakòl dalòiertà tajè ese. Skèkòl tò ie' kiè mane wé es iwà kkachoie tò tté mène Abraham a e' wà doraè ie' kí ñies.

²³ E' wöshäë Abraham tö ilà Ismael e' tottola kkuölitla téé tsir. Nies ie' wä kané mésopa tso' kune ie' u a ena wëpa toulé ese, e'pa kos tottola kkuölitla tééitö tsir wës Skëköl tö iyë'ia es.

²⁴⁻²⁵ Mik Abraham kï duas tso' dabom suliyök kï sulitu (99) ena ilà kï itso' dabom eyök kï mañal (13) etä ie'pa tottola kkuölitla téne tsir.

²⁶⁻²⁷ Es e' diwö ë wa Abraham ena ilà tottola kkuölitla téne tsir. Nies wëpa dör ie' kané mésopa, e'pa kos tottola kkuölitla téne tsir.

18

Jehová tö iché Abraham a tö alà meraëyö be' a

¹ Kä et dibata a tä Abraham tkër ie' ukkö a. Ie' u tso' wé wëm kië Mamré e' kos klö wökir àr eë. Ie' tkër eë etä Jehová e' kkaché ie' a.

² E' wä paké i' es: Abraham wökéka tä ie' isuë tö wëpa de iëter ie' wörki mañal. E' suë ie' tö tä bet ie' e' kékä, mía ie'pa ñaletsuk tä ie' e' téwä iski tä iwötsä méwä iyök kï ie'pa shké'woje.

³ Ie' tö iché:

—A kéképa, be' we'ikëyö, kè be' minuk bet.

⁴ Ye' mi' di' tsuk a' klö skuoie, e' ukuökü tä a' enü bërë kal i' dikja.

⁵ A' detke ye' ska, etä ilè mekeyö a' a ñè as a' diché jërne shkoie.

Etä ie'pa tö ie' iüté:

—E'ma iü wës be' tö iché es.

⁶ Abraham tkawä iu a, tä ichéitö Sara a:

—Bet, harina bua'buä yulö kilo döka dabom böyök (20) ekké, e' wa pan yuö.

⁷ E' ukuökü tä bet ie' wák tunemi baka pupula shushtök wé bua'buä ese klö'wëwäitö. E' mitsër ie' wä méitö ikané méso eköl a. Bet tä ikané méso tö ikanewé ie' a katé.

⁸ Abraham tö baka chkà ena baka tsu'diö wösi ena baka tsu'diö pa'alü e' mé ie'pa a. Ie'pa tulur chkök kal àr ukkö a' e' dikja. E' dalewa Abraham dur ie'pa tiök eë.

⁹ E' dalewa ie'pa tö ichaké Abraham a:

—¿Wé be' alaköl kië Sara e'?

Ie' iüté:

—Ie' tkër wëshké.

¹⁰ Etä ie'pa eköl tö iché ia:

—Duas iëk e' wa ye' döne be' pakök. E' këwö tä be' alaköl Sara alà tä'tke.

E' dalewa Sara tkër Abraham tsikka u wëkkö a. Ie' tso' ie'pa ttöke, e' ttsök.

¹¹ Abraham ena ilaköl, e' dewatke kéképala. Bànet Sara kè tö alakölpa dué suéta'ia.

¹² E' kuëkj Sara kè a jañè wöklönuk tä ibikeitsé: “¿Wës ye' tö tte i' klö'wëmi tö sa' kërulunetke e' dömi alàè?”

¹³ Jehová tö iché Abraham a:

—¿I kuëkj Sara jañéka? ¿I kuëkj ie' tö iché: “¿Wës ye' kënëwatke e' dömi alàè?”

¹⁴ Kè i' tä ye' a darërë. Duas iëk ye' döne, etä ie' alà tä'tke.

¹⁵ Sara suane e' kuëkj ichéitö: “Kè ye' jañine!”

Erë Jehová tö iché ia:

—E' kè dör es. Mokj be' jañéka.

Abraham kköché Jehová a Sodoma wakpa tsatkö

¹⁶ E' ukuökü tä ipakökwakpa e' duëkarak tä imiyal dö wé Sodoma kï wëne eë. Abraham tö iñalé mére e' choat ie'pa a.

¹⁷⁻¹⁹ Etä Jehová tö ibikeitsé: “Abraham aleripa alördaë tajë diché ta' tajë. Ye' tö iyë'at ie' a tö ie' batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a. Ye' tö ie' shukit as ie' tö ila'r ena ileripa a ichö tö ye' tté dalöiö ñies tö i' kos buaë yësyësé e' ú. Es i' kos yë'yö ie' a e' wëraëyö. E' kuëkj ye' kawötä ichökia tö iök ye' mí Sodoma.”

²⁰ E' kuëkj ie' tö iché Abraham a:

—Sodoma wakpa ena Gomorra wakpa e' wamblökerak sulué tajë shutë, e' ché sulitane tö.

²¹ E' kuëkj ye' mía eë isaük tö yëne ie'pa e' wamblöke sulué ichök wës ye' a ikkatëne es.

²² Etä Abraham pakökwakpa böl e' yëttsä mía Sodoma. Erë Abraham atë dur Jehová tä.

²³ Ie' e' skéwä tsinet Jehová ska' tä ichakéitö ia:

—¿S'sër mokjé esepa ewëwamibö se' sulusipa tä?

²⁴ Isalema s'sër mokjé esepa tso' Sodoma döka dabom skeyök (50), etä ¿ká e' wakpa ewëwamibö saraq? ¿Kè be' tö ilo'yepa ie'pa kï s'sër mokjé tso' döka dabom skeyök (50), e'pa kuëkj?

²⁵ ¡Mokj be' kè tö s'sër yësyësé esepa ewepawa se' sulusipa tä ñita! Kè bö iwamblépa es. ¡E' kè wamblërpa! Be' dör sulitane shülökwak e' kuëkj ¿wës e' kè tö se' shulepa yësyësé?

²⁶ Jehová tö iüté:

—S'sër mokjé esepa kuëyö döka dabom skeyök (50) e' tä e'pa dalërmik kè ye' tö imalepa ewepawa.

²⁷ Etä Abraham tö iska chéne ia:

—Be' dör Skëköl. Tä ye' dör wës ká po ena muluchka es be' wöä. E' tö be' chaké tajë kè suane. Isalema s'sër mokjé esepa kianeia skel (5) as idökä dabom skeyök (50).

²⁸ Skel e' kianeia, e' tä e'pa ë kuëkj ¿ká e' wakpa ewëwamibö?

Jehová tö iüté:

—S'sër mokjé esepa kuëyö döka dabom tkëyök kï skel (45), e' tä kè ye' tö ká e' wakpa ewepawa.

²⁹ Abraham tö iska chaké:

—Dö' dabom tkëyök (40) ë tso', e' ta çbe' tö ká e' wakpa ewëwami?

Jehová iüté:

—Au, kë yö ká e' wakpa ewëpawa dabom tkëyök (40) e' dalërmik.

³⁰ Etá Abraham tö ikí ché iá:

—Tajë be' tsiriwéyö, e' kuëkj kë be' ulunuk ye' kî. Dö' s'ser yësyësë tso'ia dabom mañayök (30) ë.

Jehová tö iüténe:

—Au, dabom mañayök (30), e' pa dalërmik kë yö iëwëpawa.

³¹ Abraham tö ikí chaké ëme:

—A ye' Këköl, tajë yö be' dalöşewéwá be' chakök i' es, erë ká kj s'ser mokjé tso' dabom böyök (20) ë, e' ta e' pa kuëkj, çká e' wakpa ewëwamibö?

Jehová tö iüté:

—Au, ie' pa dabom böyök (20), e' ë dalërmik kë ye' tö ká e' wakpa ewëpawa.

³² Abraham tö ikí chaké ta ichéitö iá:

—Kë be' ulunuk ye' kî. I' ë chakekeyö be' a. S'ser mokjé esepa tso' döka dabom eyök (10) ë, e' ta çwes bö iwëmi? çká e' wakpa ewëwamibö?

Jehová tö iüté:

—Dabom eyök ë dalërmik kë ye' tö ká e' wakpa ewëpawa.

³³ Mik ie' pa tté one ñita etá Jehová míane. Abraham biteane ie' u a.

19

Skëköl tö Sodoma ena Gomorra wakpa ewéwa

¹ Ká tuinemitke ta Skëköl biyöchökwakpa böi e' pa demi ká kië Sodoma eë. Abraham alayök kië Lot, e' tkër ká e' kköiëulewá e' wëkkö a.* Mik ie' tö Skëköl biyöchökwakpa sué, etá ie' e' kéká ie' pa shké'uk. Ie' e' téwá iskj iwötsá mewáitö iyök kî.

² Ie' tö iché ie' pa a:

—A këképa, ye' kköchö a' a tö a' kapörö ye' ska'. Eë a' klö skuömi etá bule bla'mi a' mi'mine.

Ie' pa iüté:

—Au. Kë be' tkinuk. Sa' kapömi u' rki.

³ Erë Lot kköché tajë ie' pa a. Bata ekké ta ie' pa míyal ie' u a. Mik ie' pa dewá weshke, etá ie' tö ie' pa a' chké yulé buaë. Pan kë wötuule iwölöwöka wa ese yueitö ie' pa a. Ie' pa chké.

⁴ Kam ie' pa kapöler e' yökj Sodoma wakpa wëpa debitu tajë. E' pa tö Lot u' kköiëwá shkit. Ie' pa ulitane, duladulapa dö këképaë, e' pa kulémi Lot wöa.

⁵ Ie' pa tö ichaké aneule:

—I'ñe wëpa böi debitu be' u a çwé e' pa? ¡Ie' pa yöler ¡e sa' a u' rki as sa' serka ie' pa ta kësik wa!

⁶ Lot e' yëttsá ttök ie' pa ta. Ukkö wötëwaitö buaë itsikka.

⁷ Ie' tö ie' pa a' iché:

—A yamipa, ye' kköchö a' a tö i' sulu e' kë wamblar ie' pa ta.

⁸ Ye' alá busipa tulur böi kam ser wëpa ta, e' pa yekeluryö a' a as a' tö iwamblö ie' pa ta wes a' kî ikiane es. Erë kë i' wamblar sulu ye' pakökwakpa dewá ye' ska', e' pa ta.

⁹ Erë ie' pa iüté:

—¡Be' e' sköü bánet! Be' kë döer ká i' wak. Be' kë a' i' yënu sa' a. ¡E' kuëkj be' we'ikeraë sa' tö ie' pa se tsata!

E' ukuöki ta iwe'ikémi ie' pa tö ta idemirak u wëkkö batsökök.

¹⁰ Etá Lot pakökwakpa ulá tiéwá u' rki ukkö a' Lot tséwá weshke. Etá ie' pa tö ukkö wötéwa.

¹¹ Pë' sulusi qos wöbla sulu'wélur ie' pa tö, kë wawëneia. Duladulapa dö këképaë e' pa qos wöbla sulurulune. E' kuëkj ie' pa shtrinewá ukkö yulök. Kë ie' pa wa iküne.

¹²⁻¹³ Lot pakökwakpa tö iché iá:

—Tajë ká i' wakpa kkaténe e' tté demi Jehová wö kî. E' kuëkj sa' patkéitö ie' pa eukwa. Ie' pa ewékewa sa' tö yës. E' kuëkj be' yamipa ekka kî tso' ká i' kî, e' ta e' pa yöler. Be' alá duladulapa ta' ö be' alá busipa ta' ö be' nuakipa ta', ö be' yamipa ská tso' ká i' kî, e' ta ¡yölur bet sümü kamië!

¹⁴ Etá Lot míá wëpa tté meule senukwá ila' r busipa ta' e' pa weblök ta' iché iarak:

—¡A' e' kóka! ¡A' yúshka! Jehová tö ká i' ewékewa.

Erë ie' pa tö ibikeitsé tö ie' kalöke ie' pa ta.

¹⁵ Ká ñirketke, e' ulatök ta' Skëköl biyöchökwakpa tö iché Lot a:

—Sa' tö ká i' ewékewa. Kë be' duakwá, e' ta ¡bet, be' e' kóka! ¡Be' alaköl ena be' ala' r busipa tsümi!

¹⁶ Erë ie' e' ukeia enaë. Erë Jehová er buaë ché ie' a, e' kuëkj Skëköl biyöchökwakpa tö iklö'wéwá iulá a' yëttsá. E' sù ñies ilaköl ena ilá busipa yélur ie' pa tö Sodoma a' itsatkoie.

¹⁷ Mik ie' pa tö iyëttsarak bánet etá Skëköl biyöchökwakpa tö iché ie' pa a:

—¡A' tunü as a' tsatker! ¡Kë a' ká i' saukia tsikkane yës! ¡E' sù kë a' e' wöklö'uk kakkue i' kî! ¡A' éna e' tsatkak, e' ta a' yúshka etkéme kabata a!

¹⁸ Erë Lot tö iché iá:

—¡A' këképa, au, a' we'ikéyö!

¹⁹ A' tö ye' kímé tajë. A' tö ye' tsatké duöwá ulá a, erë kë ye' shkak kabata a. Ye' ibikeitsé tö i' sulu datse ká i' eukwa, e' tö ye' kuëmi ñala kî etá ye' duöwami.

²⁰ Ká tsitsir tso' ¡e tsinet, eë ye' tköshkarmi. Kawö mü ña shkowá eë e' tsatkoie. Mokjé e' döer ká tsir.

²¹ Etá ie' pa eköl tö iüté:

* 19:1 ká e' kköiëulewá e' wëkkö a: E' kéwö ská ta ká ulitane döer kköiëule ese ké wëkkö tso'.

—Ye' be' ttò ttsé, e' kuekɪ yò iweke wes be' tò ye' a ikié es. Ká chébò ye' a e' kè ewekɪ wayö.

²² Erè be' yú etkème eɛ. Kè ye' a i wamblénuk kam be' dömi e' dalewa.

E' kuekɪ ká e' kiè Sóar.†

²³ Mik ká ñine etá Lot demi Sóar.

²⁴ Etá azufre wõñarke bö'ie e' patkébitu Jehová tò tajè Sodoma ena Gomorra kɪ.

²⁵ Ká e' wakpa ewéwa bö' tò yès. Nies dalikua kos tskirke ká e' kɪ e' ñanewa seraɛ.

²⁶ Erè Lot alaköl dami itöki. E' tò ká sué itsikka. Bet ie' yõnane dayè wõsiè shkè'ka.

²⁷ Bule es bla'mi tà Abraham míane wé ikapaké Jehová tà eɛ.

²⁸ Sodoma ena Gomorra kɪ suéitò tà ishklé batróke tajè wes tè blublu ña'wèsò es.

²⁹ Es Skèköl tò ká e' wakpa ewéwa. Erè i ki' Abraham tò ie' a, e' ska' ie' er de, e' kuekɪ ie' tò Lot tsatkéé.

Lot alà busipa alà kékq ie' tà

³⁰ Sodoma ena Gomorra ewéwa Skèköl tò, e' ukuökɪ tà Lot suane senukiá Sóar. E' kuekɪ imiá senuk kabata a ila'r busipa bõl tà. Eɛ ie'pa mañal sené ákuk a.

³¹ Ká et tà ilà busi kibi tò iché itsirla a:

—Se' yè kënewatke etá kè wé wèpa tà' senuk se' tà wes alakölpa malepa wèpa tà' es.

³² E' kuekɪ se' yè ttòkasò blo' wa etá se' ser ie' tà, etá es se' ulà a alà dömi.

³³ E' nañewe tà ie'pa tò iyè ttékq blo' wa tajè, etá ilà busi kibi ék sené ie' tà. Erè ie' tteke blo' tò tajè, e' kuekɪ kè ie' éna i añaia.

³⁴ Bule es tà ilà busi kibi tò iché itsirla a:

—Bò ittsó, ye' sené se' yè tà. I'ñe nañewe iskà ttòkasò blo' wa. Etá be' senú ie' tà. Etá es se' bõl ulà a alà dömi.

³⁵ E' nañewe tà ie'pa tò iyè skà ttékq blo' wa. Etá ilà busi tsirla sené ie' tà. Erè ie' tteke blo' tò tajè, e' kuekɪ kè ie' éna i añaia.

³⁶ Es ilà busipa bõl e' bukluwékq iyè wa.

³⁷ Etá ikibi ék alà kune kiè mékqitò Moab. I'ñe tà Moab aleripa datse e' batamik.

³⁸ Nies itsirla de alàè, kiè mékqitò Ben-amí. I'ñe tà amonwak datse e' batamik.

20

Abraham ena Abimélec

¹ Abraham e' yéttsa Mamré a, míq tkörò ká kiè Négueb eɛ. Etá ie' e' tséat senuk ká kiè Guerar eɛ. Guerar até Cadés ena Sur e' shushaè.

² Ie' tò ká e' wakpa a iché tò Sara dör ie' kutà. Ká e' blú kiè Abimélec, e' tò Sara tsuk patké alakölíe e' a.

³ Erè nañewe tà ie' kapowa e' dalewa, Skèköl tté ie' tà kabsuè a tà iché ia:

—Alaköl tsuk patkébò e' wëm tà', e' kuekɪ be' duòwami.

⁴ Erè kam ie' ser Abraham alaköl tà, e' kuekɪ ie' iüté:

—A kékèpa, ye' kè kɪ e' nuí ku' ¿wes e' ttèwamibò?

⁵ E'ma Abraham wák tò ye' a iché tò alaköl e' dör ie' kutà. Nies ilaköl tò ye' a iché tò Abraham dör ie' akè. E' kuekɪ ye' tò i kos wé er bua' wa. Kè ye' wá iwambléne er sulu wa.

⁶ Skèköl tò iskà iüténe kabsuè a tà ichéitò ia:

—Ye' éna iane buaè tò be' tò iwé er bua' wa. E' kuekɪ kè ye' wá be' kàne ie' kókwa as be' kè tò i sulu wambló ye' kɪ.

⁷ Abraham dör ye' tteköl, e' kuekɪ bet be' yú ilaköl mukne ia. Ie' tò ye' a ikieraè as be' seriá ttsé'ka. Erè be' kè dé'ne imukne, e' tà be' ena be' yamipa kos duòralur.

⁸ Bule es bla'mi tà Abimélec shkène ikanè mésopa kiéitò tà i suéitò kabsuè a e' kos pakéitò ie'pa a. Mik e' ttsé ie'pa tò etá tajè ie'pa suanéka iyökɪ.

⁹ Etá Abimélec tò Abraham kié tà iché ia:

—¿òk be' tò iwamblé sa' tà es? Be' kuekɪ Skèköl tò sa' pauñé ewéwa, erè Skèköl tò sa' pauñé es, etá ¿i sulu wambléyò be' tà? Íyi ese kè kqawò tà' wamblénuk.

¹⁰ Be' tò i sulu wamblé ye' tà, etá ¿i dör iwà?

¹¹ Abraham tò iüté:

—Ye' tò ibikeitsé tò ká i' kɪ kè yi tò Skèköl dalóietq'. Ye' suane dö' a' ye' ttèwq ye' alaköl yottsqa ye' ulà a.

¹² Erè iyène tò ie' dör ye' kutà. Ie' yè dör ye' yè, erè ie' mi kè dör ye' mi. Nies ie' dör ye' tayé.

¹³ Mik Skèköl tò ye' a iyè' tò be' e' yóttsa be' yè ká a, etá yò iché ye' alaköl a: “Ká wa'ñe wé se' demi, etá ichó tò ye' dör be' akè.”

¹⁴ Etá Abimélec tò Sara méne iwëm Abraham a. Nies iyiwak kakméitò Abraham a obeja ena baka. Nies kanè mésopa kakméitò ie' a wèpa ena alakölpa.

¹⁵ Etá ie' iché Abraham a:

—Ye' ká saú seraq wé wa be' wóbatse e' kɪ be' yú senuk.

¹⁶ Etá Sara a ichéitò:

—Ye' tò inuköl wömulé kakmé be' akè a doka mil ekké. E' dör i sulu wambléyò be' tà be' wakpa ulitane wóq e' patuqie. Es be' kè jaèneia.

¹⁷ Etá Abraham tò Skèköl a ikié tò Abimélec ena ilaköl duòke, e' bua'üne. Etá Skèköl tò ie'pa bua'wéne.

¹⁸ Alakölpa kos tso' Abimélec u a, e'pa shu mo'wa Jehová tò as kè idóiarak alàè Sara kuekɪ. Ie'pa kos shu wótséne Jehová tò.

21

Sara alà kékq Abraham a

† 19:22 Sóar: Hebreoie ká kiè e' wà kiane chè ká tsir.

1 Ì ye' Jehovah tò Sara a tò be' alà kòrakā, e' wà tka wēs iyēne bak es.

2 Erē Sara ena iwēm dör kēkēpalatke, erē ie' dunekā e' wà kune. Alà e' kune mik Skēköl tò ikēwō ye' ie' a etā.

3 Sara alà kune wēm e' kiè mékā Abraham tò Isaac.

4 Mik Isaac kī ká de pāköl, etā Abraham tò itóttola kkuölitla téé tsir wēs Skēköl tò ie' a iyē' es.

5 E' kēwō ska' tā Abraham kī duas tso' cien eyök (100).

6 Etā Sara tò biikeitsé: “Skēköl tò ye' jañawēkā. Mik sulitane wa ijchenewā tò ye' de alá etā tajē ie' pa jañumi ye' tā.

7 Kam ye' alà kōkā etā kē yi a iyēnuk tò ye' dōmi aláē. Erē i' tā ye' alà kēkā Abraham a, ie' kēnewatke etā.”

Agar ena Ismael uyétsā bānet

8 Etā Abraham alà Isaac de bērie tā itsu'batsée e' kēwō tkō'wē Abraham tò tajē.

9 Etā Sara tò isuē tò Abraham alà kune egiptowak kiè Agar e' tā kiè Ismael, e' tò Isaac wayueke suluē.

10 E' kuekī Sara miā ichök Abraham a: “Ì kōs tso' be' wā mè se' alà Isaac a, e' kē kawō tā' blatē se' kanē méso e' alà a. E' kuekī iyuōshkar aláē.”

11 Ismael dör Abraham alà ñies e' kuekī ì ché Sara tò e' tò ie' eriawé tajē.

12 Erē Skēköl tò iché iā: “Be' aleripa chōkle e' pa dōraē Isaac wa. E' kuekī kē be' tkinuk be' alà kibi ēk kī ena imi kī. Ì kōs ché Sara tò e' ú.

13 Be' alà kune a' kanē méso tā, ñies e' aleripa alōweraēyō tajē, ie' dör be' alà e' kuekī.”

14 Etā bule es bla'mi tā Abraham tò Agar a chké mé. Ñies di' méitō iā iyiwak kkuölit yöule di' tsōie ese a. E' tiēkā ie' tò seraā itsī kī tā iyuēshkar ilà Ismael e' tā. Agar miā shkēmi éanas wē kē yi serkū' ese ska' ká kiè Beerseba e' ēkā.

15 Mik idi' enewa, etā ilà tkēsēritō kal dikīa.

16 Ie' kē kī ilà kiane suē duökwa, e' kuekī imiā e' tkēsēr kukuie. Mik ie' e' tkēsēr iskī etā ilà iēmī.

17 Ilà iūke e' ttsé Skēköl tò tā bet Jehovah biyōchōkwak bua'ie e' tò Agar a ichaké ká jai a: “¿A Agar wēs be' de? Kē be' suanuk. Be' alà tkēr iūk e' ttsé Skēköl tò.

18 Be' yū be' alà yulök. Ikōkā ulā a kē arwa. Ye' tò ie' aleripa alōweraē tajē.”

19 Etā Skēköl tò Agar a di' tum kkaché et. Ie' miā di' e' tsuk, iyiwak kkuölit a e' méitō Ismael a yē.

20 Skēköl tò Ismael kkō'né buaē. Ie' talane sené ká wē kī kē yi ku' kiè Parán eē. Ie' de sulēname buaē.

21 Ie' kibine tā imi tò iulabatséwā alaköl dör egiptowak ese tā.

Abraham ena Abimélec tò kawō mé ñi a

22 E' kēwō ska' tā blu' kiè Abimélec miā ttök Abraham tā. Ie' ñippökwakpa wōkir, kiè Ficol, e' mí ie' wapie. Etā Abimélec tò iché Abraham a:

—Sa' wā ijcher tò Skēköl be' kimeke tajē ì kōs wēkebō e' wa.

23 E' kuekī be' ttē mú ye' a iē Skēköl wō wa tò be' kē tò ì sulu wamblepa ye' kī ñies ye' ala'r kī ena ye' aleripa kōs e' pa kī. Be' ttē mú ye' a tò be' er bua' chōraē ye' a wēs ye' er buaē ché be' a es. Ñies be' ttē mú ye' a tò be' er buaē chōraē ká i' wē be' serke e' wakpa a.

24 Abraham tò iūtē:

—Tō. Es ye' ttē mé be' a.

25 Erē Abimélec wakpa tò di' tum biule yē'ttsā et Abraham wakpa ulā a. E' chaké Abraham tò ie' a.

26 Ie' tò iūtē:

—Erpa be' ye' tkiwéwā ttē e' wa. Kē bö ichōpa ye' a, e' ma kē ye' wā ijcher. Brör çyi tò e' wamble be' kī?

27 Abraham tò baka ena obeja kakmé Abimélec a etā ie' pa bōl kawō mé ñi a.

28 E' ukuökī tā Abraham tò iobeja alakipa pupula e' dapa'wē dōkā kuktō ek tsjini.

29 Mik e' suē Abimélec tò etā ie' tò Abraham a ichaké:

—¿Ì kuekī be' iyiwak kuktō dapa'wē ek tsjini?

30 Abraham tò iūtē:

—Iyiwak kuktō, e' meke ye' tò be' a iwā kkachōie tò mokī ye' tò di' tum e' bi'.

31 Ie' pa bōl kawō mé ñi a eē e' kuekī ká e' kinewā Beerseba.*

32 Ie' pa kawō mé ñi a, e' ukuökī tā Abimélec ena Ficol e' pa biteyal filisteowak ká a.

33 Etā Abraham tò kal kuá kiè tamarisco ese kuatké elka Beerseba. Eē ie' tò Jehovah dör Skēköl yöbiē e' daloiē.

34 Eē ie' sené ká tajē filisteowak ká a.

22

Skēköl tò Abraham ma'wē ilā wa

1 E' ukuökī tā Skēköl tò Abraham ma'wē tò mokī ie' tò idaloieta'. Ie' chakéitō:

—A Abraham.

Abraham tò iūtē:

—¿Ì?

2 Etā Skēköl tò iché iā:

—Be' alà eköl ē kiè Isaac e' dalēr be' éna tajē, e' tsūmi Moria. Mik be' demi eē, etā ye'

* 21:31 *Beerseba*: Hebreoie ká kiè e' wà kiane chē ttē mēne ñi a e' di' tum biule ö Obeja kuktō e' di' tum biule.

tò be' a kabata kkacheke, e' kị be' alà ttòwà tà ìña'úwa ye' a ye' dalòioie.

³ Bule es bla'mi tà Abraham e' kékà tà burro payuéitò. Bò' jchéitò tsèmi. Età ie' mìa wé Skékòl tò ie' a iyè' eè ilà ena ikanè mèsopa bòl e'pa tà.

⁴ E' bòiki es tà Abraham tò kà yène ie' a e' kị sué kamiè.

⁵ Età ie' tò iché ikanè mèsopa a:

—Íe' a' e' tsúat burro i' tà. Ye' ena ye' alà, sa' micho kabata jai a Skékòl dalòioök, e' wa sa' döne.

⁶ Età Abraham wà bò' mí' e' ppékaitò Isaac kuli' kị. Tabela ena bò'ka bò' batsoie e' mí Abraham wà. Età imíyal ñita.

⁷ Età Isaac tò iché iyé a:

—A, yéwö.

Abraham tò iüté:

—A alà, ÷ì kiane be' kị?

Isaac tò iché ia:

—A Yéwö, bò' tso' se' wà, ñies bò'ka, erè ÷wé obeja pupula ttekewà Skékòl a e'?

⁸ Iyé tò iüté:

—A alà, Skékòl wák tò e' meraè se' a.

Ie'pa mir ñita.

⁹ Mik ie'pa demi wé Skékòl tò iyè' Abraham a eè, età Abraham tò ák kataté et kà'ie. E' ukuökị tà ibò' dapa'wéka kà' e' kị tà ilà klò'wéwáitò payuéwà mékaitò bò' bata kị.

¹⁰⁻¹¹ Ie' tabela klò'wéwà ilà ttowà ña'wé Jehovah a. E' wòshà tà Jehovah biyöchökwak bua'ie e' tò Abraham chaké siwà' kị:

—¡A Abraham, a Abraham!

Ie' tò iüté bet:

—¿?

¹² Jehovah biyöchökwak bua'ie e' tò iché ia:

—¡Be' alà kè shkà'war, kè ittarwà! Be' wák alà eköl ème e' kè kkéone be' wà ye' yökị. E' wa ye' wà ijcher tò mokị be' tò ye' dalòieta' tajè.

¹³ E' wòshà Abraham tò isuè tò obeja wè'ñie e' malítséwà idula' a kal tsitsir chale a. Ie' tò iyiwak e' klò'wéwà jché ña'wéwà ilà skéie Jehovah dalòioie.

¹⁴ Ie' tò ká e' kiè méka i' es: "Í kiane se' kị e' mera Jehovah tò." E' kuekị ñie tà se' tò ichekeia: "Í kiane se' kị, e' merdaè se' a Jehovah kébata a."

¹⁵⁻¹⁶ Jehovah biyöchökwak bua'ie e' tò Abraham skà kié ká jai a tà ichéitò ia:

—Jehová tò iché: 'Buaè be' tò ye' dalòieke, be' alà eköl è, e' méttsabö ye' a.

¹⁷ E' kuekị ye' er buaè chòraè be' a tajè. Be' aleripa alòweraèyò tajè wés bèkwò tso' tajè ká jai a es, wés tsa'wò tso' tajè dayè kkömik es. Ñies ie'pa e' alòrakà ibolókpa kị kekraè.

¹⁸ Be' tò ye' ttò dalóie, e' kuekị be' aleripa batamik ye' er buaè chòraè ká ulitane wakpa a.'

¹⁹ Età Abraham biteane wé ikanè mèsopa atéat eè tà imíyal seraa ñita dómine Beerseba wé ie' serke eè.

Nahor ala'

²⁰⁻²³ E' ukuökị tà biyö debitu Abraham kị tò ie' èl kiè Nahor, e' alaköl kiè Milcá, e' ala'r de páköl (8). E' alà ko'k kiè Uz. Imalepa kiè dör Buz, Quemuel, e' dör Aram yé, Quésed, Hazó, Pildás, Idlaf ena Betuel e' dör Rebeca yé.

²⁴ Nahor alaköl skà tso' kiè Reumá, e' tà ie' ala'r kékà tkèl. E'pa kiè dör Teba, Gáham, Tahas, ena Maacá.

23

Sara blènewà

¹ Mik Sara kị duas tso' cien eyök kị dabom böyök kị kul (127),

² età ie' blènewà ká kiè Quiriari-arbá ate Canaán eè. Ñies ká e' kiè Hebrón. Abraham schöne e' ñeitséitò siarè.

³ Ie' tkèr idéütò nu o'mik e' e' kékà tà imía ttök hititawakpa tà, tà ichéitò ie'pa a:

⁴ —Erè ye' dör ká kuà'kị wak serke a' shuà e' è, erè ká wataú ña pöie ye' dèütò blowà.

⁵ Ie'pa tò iüté:

⁶ —A kékèpa, be' we'ikè sa' tò, sa' ttò ttsó. Sa' a tà be' dör kékèpa tajè e' serke sa' shuà. E' kuekị be' dèütò nu blò sa' pò bua'ie ese à. Sa' ulitane kè tò ichepa be' a tò kè iblar sa' pò a.

⁷ Ie' e' duékà ie'pa wörkị tà ie' e' tkéwà kuchè kị ie'pa dalòioök

⁸ tà ichéitò ie'pa a:

—Mokị a' kị ikiane tò ye' dèütò nu blèwayö íe' a' ká a, e' tà wèm kiè Efrón dör Sóhar alà, e' a ichö

⁹ tò ákuk tso' ie' ká kkò a kiè Macpelá e' wataúttsa ye' a ye' yamipa pöie. Ye' tò ipatuèmi ie' a kòs ituè ekkè. Es ákuk e' ate ye' ulà a' shuà.

¹⁰ Età Efrón dör hititawak e' tkèrñak ie'pa shuà, e' tò Abraham iüté darèrè as iyamipa ena kòs daparke ká e' wékkò a e'pa tò ittò ttsó. Ie' tò iché Abraham a:

¹¹ —A kékèpa, kè ye' tò ákuk watuèpa be' a. Ká e' ñies ákuk tso' ia, e' kakmekeyö be' a è. Ye' yamipa kòs tso' íe' e'pa tò ye' ttò tse' tò ká e' kakkméyö be' a. Be' dèütò nu blò eè.

¹² Erè Abraham e' tkéwàne kuchè kị ká e' wakpa wörkị

¹³ tà ichéitò ie' a sulitane wörkị:

—Ye' ttò ttsó. Be' pablèyö tò ká e' ské klò'ú ye' ulà a. E' ukuökị ye' dèütò nu blekewayö.

¹⁴ Ie' tò iüté:

¹⁵ —A kékèpa, ye' ttò ttsó. Ká e' ské dör inuköl wómulè dòka cien tkéyök (400), erè inuköl ekkè è, kè e' kị se' tkinuk. Be' dèütò nu blò eè.

16 Etā kōs ie' tō ká ské ché imalepa wōrkī e' mēne buaē Abraham a, ekké patuēttsaitō.*

17-18 Es Efrón ká tso' Macpelá aṭe Mamré diwō tskirke e' ēkā e' de Abraham ulā a iákuk ta ena kal tso' kōs ikī e' ta. Hititawak ena sulitane dami ká e' wékkō a e'pa kōs dōr ká tōne e' ttekōlpa.

19 E' ukuōkī ta, Abraham tō idēütō nu blēwā ákuk tuéitō Macpelá eē. Ká e' aṭe Mamré aṭe Canaán e' o'mik tsinet (Mamré kiē ñies Hebrón).

20 Ká e' watuēttsa ie' a hititawak tō. Es ká e' ena ákuk e' de Abraham ulā a iyamīpa pōie.

24

Abraham tō alakōl yulōk patké Isaac a

1 Abraham dewā kēkēpalaie. Ie' a Jehová er buaē ché iyi ulitane wa.

2 Ká et ta ie' tō ikanē méso kibi kié. E' dōr ie' iyi kōs e' kueblu. Ie' tō iché ia:

—Be' ulā mūwā ye' tu' dikīā iwā kkachoiē tō moki i kiekeyō be' a e' waweaēbō.

3 Jehová dōr ká jai ena ká i' e' Kēkōl e' wōrkī be' ttē mū ye' a mokjē tō ye' alā kē kar senukwā Canaán jē se' serke e' alékōlpa ta.

4 Be' yú ká wé ye' manét eē, etā eē alakōl yulō ekōl ye' yamīpa shūā senukwā ye' alā ta.

5 Ie' tō iūtē:

—Dō' alakōl kē bitū ye' ta, e' ta ŷwēs ye' iwēmi? ŷBuaē idir be' a tō be' alā mi' ye' wā dō wé be' manét eē?

6 Ie' iūtē:

—iAu, kē ye' alā tsarmi eē!

7 Jehová dōr ká jai Kēkōl, e' tō ye' yē'ttsa ye' yé u a ena ye' yamīpa ká a. Ie' tō ittē me' ye' a tō ká i' meraēitō ye' alerīpa a. Ie' tō ibiyōchōkwak patkeraē be' kīmuk alakōl tsukbitū ye' yākie.

8 Alakōl kē shkak be' ta, e' ta kē be' tkinuk. Kē be' káne iskā yulōk. Erē kē ye' alā tsarmi eē.

9 Etā ikanē méso ulā mēwā ie' tu' dikīā ta ittē mé ia tō iwerāē wēs iuk patkéitō es.

10 E' ukuōkī ta ie' tō iwōkir iyi kōs bua' bua, ese shtē tsēmi kakkē. Ekkē kōs payuēitō iyiwak kiē kameio e' kī dōkā dabop. Etā ie' mīā iyiwak wēttsē tkōrō Nahor aṭe Mesopotamia eē.

11 Mik ie' demi tsinet Nahor, etā ká tuir-ketke. Diwō ekkē ta ká e' alékōlpa mi'ke di' tsuk. E' wōshā ta ie' de di' tum biule e' kōmīk ta ikameio kēitō e' tulōksēr enuk eē.

12 Etā ie' tō iché Skēkōl a: “A Jehová, be' dōr ye' wōkir Abraham e' Kēkōl. Ye' kīmū i'ñe ñies er buaē chō ye' wōkir a.

13 Jē di' tum biule o'mik ye' e' tsukeat bērbēr ē ká i' busīpa tso' di' tsuk e' dalewa.

14 Kawō mū ña tō wēne ēk a ye' iché: ‘Be' kakō' ōwa ye' a di' kakkū yē', as e' tō ye' iūtō: ‘Be' di' yō ñies be' kameio a ikakmekeyō. Es ye' éna iane tō e' ēk shushtē be' tō Isaac a alakōlie. Es ye' wā ijchermi tō be' er bua' ché ye' wōkir a.”

15 Etā kam i chekeitō e' or, etā ie' isuē alakōl datse ekōl kakō' bune kuli' kī di' tsōie. E' dōr Rebeca, ie' dōr wēm kiē Betuel e' alā busi. Betuel mi dōr Milcá ena iyē dōr Nahor. Nahor dōr Abraham ēl.

16 Rebeca dōr busi buala kam isēr wēm ta. Ie' mīā dōttsā di' tum biule e' a ikakō' wā iōk.

17 Mik imitke etā Abraham kanē méso tunemi itōkī ta iché ia:

—Be' we' ikēyō, di' dami be' wā e' kakkū ña yē.

18 Ie' tō iūtē,

—A kēkēpa, be' di' yō.

E' bet ie' kakō' éwa klō'wēwā ulā a ta di' méitō ia yē.

19 Mik ie' di' yé one ta Rebeca tō iché ia:

—Ye' mi di' tsuk ñies mē be' kameio a.

20 Bet ikakō' wā ka'wēitō wē iyiwak di' yōke e' a ta imi di' kī tsuk iyiwak a. Es iwēitō kameio ulitane a.

21 E' dalewa Abraham kanē méso tso' isauk bēre, wā dōr tō ie' kī ikiane jchenowā yēsyesē tō Jehová tō ie' kīmé i dalērmik ie' shkō e' wa as idōttsā buaē ō au.

22 Mik kameio di' yé one, etā ie' tō ula' tsio sū es dōr gramo terōl ese tkēwā busi yik a. Ñies ulāio méitō bōt, e' es dōr cien gramos tsata.

23 Etā ie' tō iché ia:

—Be' we' ikēyō, ichō ña ŷyi alā busi be' dōr? ŷYe' chōmi i'ñe nañewe be' yé u a kapōkrō ye' kanē mēsopa ta?

24 Ie' iūtē:

—Ye' dōr Betuel alā busi, e' dōr Milcá ena Nahor alā wēm.

25 Sa' u a a' chōmi. Ñies a' kameio a chké tso'.

26 Etā Abraham kanē méso e' tkēwā kuchē kī Jehová dalōiōk

27 ta ichéitō: “Jehová dōr ye' wōkir Abraham e' Kēkōl. E' kīkōkka ye' tso'. Kēkraē ie' tō ye' wōkir Abraham kīmeke buaē. Kēkraē ie' er buaē chōke ye' wōkir a. Ie' wā ye' debitū buaē ñalā kī dō jē ye' wōkir yamīpa u a. E' kuekī ikīkēkayō.”

28 Rebeca tunemi shkālālāē imi u a i kōs tka ie' ta e' pakōk.

29-30 Ie' akē kiē Labán, e' tō ula' tsio suē ena ulāio suē ikutā ulā a. Ñies i ché Abraham kanē méso tō e' ttē ttsēitō. E' kuekī ie' biteā

* 23:16 Es ie' pa wōlar iyi watauk ñi a. Erē Efrón tō iché tō ká e' kakkēitō Abraham a erē e' kē yēne. Ñies e' ane Abraham éna, e' kuekī ie' tō Efrón patuē bēre kōs Efrón ie' a iché ekkē.

iñaleṣṣuk di' tum biule a. Ie' de Abraham kanè méso ska' e' tso'ia' ikameio ta' di' tum biule ska'.

³¹ Etā Labán tō iché iā:

—Jehová tso' be' ta' buaé. ¡Mishka ye' ska'! ¿Wes be' e' tsukeat u'rki? Ye' u kanewétke be' a ñies kameio a.

³² Es Abraham kanè méso bitea' ie' ta. Ee ie' tō dali tso' kameio ki e' éwa ta' itiéitō. E' ukuökí ta' ie' wa' di' debitu Abraham kanè méso a ena iwapiepa a klō skuoie.

³³ Mik ie'pa tō itié, etā Abraham kanè méso tō iché:

—Kē ye' chkōpa kam ye' tō iök ye' debitu' e' wā pakō a' a' etā.

Labán tō iüté:

—E'ma ichō. ¿I' dör iwà?

³⁴ Ie' tō iché:

—Ye' dör Abraham kanè méso.

³⁵ Jehová tō ikimé tajé. Ie' tō iblu'wé tajé. Obeja, baka, orochka, inukólchka, kanè méso pa wēpa ena alakōlpa, kameio ena burro, e' kōs méitō iā tajé.

³⁶ Ñies ilakōl Sara e' tō alā mé iā ekōl wák wēm ikēnewatke etā. I' kōs tso' ye' wōkir wā e' méitō ilā a.

³⁷ Ie' tō ye' ké ttē muk ie' a. Ye' a' ichéitō: 'Ye' alā kē kar senukwā Canaán wé ye' serke e' alékōlpa ta.

³⁸ Be' yú wé ye' yēpa tso' ee' ta' alakōl yulō ekōl ye' yákie ye' ditséwō shūa.'

³⁹ Ye' tō iüté: 'A ye' wōkir Abraham, ¿dō' alakōl kē bitu' ye' ta?'

⁴⁰ Ie' tō ye' iüté: 'Kekraé ye' serke buaé Jehová wōa, e' kueki ie' tō ibiyōchōkwak patkeraé be' ta' as be' kawō tkō buaé ñala ki, ñies as alakōl kühō ye' yákie ye' yamipa ye' wé wa e'pa shūa.

⁴¹ Eré ye' yamipa kē éna ilā busi patkka be' ta, e' ta' kē be' tkinuk. Kē i' tté ta'ia' be' ki.'

⁴²⁻⁴⁴ "E' kueki ye' debitu' i' ñe di' tum biule ska'. Ee ye' tō ikie' Jehová dör ye' wōkir Abraham e' Kékōl e' a: 'tō moki be' ye' kimeke alakōl yulōk ye' wōkir Abraham yákie, e' ta' as e' bitu' ye' ska' i' di' tum biule ska'. Mik ye' tō ie' a' di' kak kié, etā as imütō ye' a ena ichōitō: Ñies ye' tō be' kameio a ikakmeke. Es ye' isuēmi tō alakōl e' shushtë be' tō ye' wōkir yákie.'

⁴⁵ Mik e' chekeyō e' erketke, etā ye' isué tō Rebeca datse ikakō' bune ikuli' ki.

⁴⁶ Mik ie' di' yinetke etā ye' tō ie' a' iché: 'Be' we'ikéyō, di' dami be' wā e' kakkú ña yé.' E' bet ikakō' éwaitō ta' ichéitō: 'Be' di' yō. Ñies imekeyō be' kameio a.' Ie' ye' a' di' mé ñies ye' kameio a.

⁴⁷ E' ukuökí ta' ye' tō ie' a' ichaké: '¿Yi alā busi be' dör?' Ie' iüté: 'Ye' dör Betuel alā busi e' dör Nahor ena Milcá alā. Etā ula'tsio sū e' tkéwayō iyik a ena ulaiō tkéwayō bōt ilā a.

⁴⁸ E' ukuökí ta' ye' e' tkéwā kuché ki ta' Jehová dalōiéyō. Ie' dör ye' wōkir Abraham e' Kékōl e' kíkékayō. Ie' wā ye' debitu' buaé yēsýēsé busi shuktitō ye' wōkir yamipa shūa' ilā a' e' ska'.

⁴⁹ Es ¿a' er buaé chōke ye' wōkir a? ¿A' e' chōke ikimuk er bua' wa? Ichō ña i' ta' yēsýēsé ima a' tō iché, es ye' éna iarmi tō i' wēmiyō."

⁵⁰ Etā Labán ena Betuel e'pa tō iüté:

—E'ma i' kōs debitu' Jehová ttō wa. E' kueki kē wes sa' a' i' onuk. Kē sa' a' i' yēnuk yēs.

⁵¹ I' Rebeca. Itsúmi be' wōkir a' senukwā ilā ta' wes Jehová ki ikiane es.

⁵² Mik Abraham kanè méso tō ttē e' tssé, etā ie' e' tkéwā kuché ki iwōtsa' méwā iyōk ki Jehová dalōiök.

⁵³ E' ukuökí ta' ie' tō íyi yöule orochka wa ena inukólchka wa ñies datsi' bua' bua' e' tajé yélur méitō Rebeca a'. Ñies ie' tō ikakmé Rebeca aké a' ena imi a.

⁵⁴ E' ukuökí ta' ie' ena iwapiepa chké di'yé ta' ikapere ee. Bule es ta' itj'nerak ta' Abraham kanè méso tō iché:

—Ye' miane ye' wōkir ska'.

⁵⁵ Eré Rebeca aké ena imi e'pa tō iché iā:

—Rebeca kē tsarmi bet. Kawō mú ie' a' as ie' e' tsuat sa' ta' ká dabop, e' wa wē' be' wa imi' mi.

⁵⁶ Eré ie' tō iché ie'pa a':

—Kē ye' wōklō'ukiā a' tō. Jehová tō ye' kímé as i' kōs dōtsa' buaé ye' a. E' kueki ye' ómi ye' wōkir u a.

⁵⁷ Ie'pa tō iüté:

—Sa' mí Rebeca kiök chaké ¿ima ichēmüitō?

⁵⁸ Etā Rebeca kiérakitō ta' ichakérakitō iā:

—A Rebeca ¿be' shkak wēm i' ta?

Ie' tō iüté:

—Tō.

⁵⁹ Es ie'pa tō Rebeca ena alakōl tso' ie' kkö'muk kekraé e'pa a' kawō mé as imi' rak. Ñies Abraham kanè méso ena iwapiepa kōs e'pa a' kawō mérakitō as imi' rak.

⁶⁰ Ie'pa mitke ta' Rebeca yamipa er buaé ché ie' a' tté i' wa:

"A sa' yami,

As be' alör tajé shutēē.

As be' aleripa e' alōka' ibolōkpa kōs ki."

⁶¹ Etā Rebeca ena ikanè méso pa e' tuléka' ie'pa kameio ki ta' imiyal Abraham kanè méso itōki.

⁶² E' kēwō ska' ta' Isaac serke Négueb wé di' tum biule tso' kié "Skékōl tso' e' tō ye' suéke" ee, e' dene iyé ska'.

⁶³ Tsálij ta' Isaac e' yétsa' shkōk kabikeitsōrami. E' wōshā ta' ie' isué tō kameio datse tseé.

⁶⁴ E' wōshā Rebeca tō ie' sué ñies ta' ie' e' éwa kameio ki.

65 Rebeca tō ichaké Abraham kanè méso a:
—¿Wēm doǵ wǵ se' kke, e' dōr yi?

Ye' iūtúte:

—E' dōr ye' wōkir Isaac.

Etǵ Rebeca wō pabakéwǵ datsi'tak wa.

66 Abraham kanè méso tō ì kōs tka ie' tǵ e' paké Isaac a.

67 E' ukuókǵ tǵ Rebeca mítser Isaac wǵ imi Sara blénewǵ e' u a. Es Isaac senéwǵ ie' tǵ Isaac éna Rebeca dalér tajé, es ie' er pabléne imi blénewǵ e' kueǵǵ.

25

Abraham ena Queturá e'pa aleripa

1 Abraham alakōl ské tséwǵ kié Queturá.

2 Ye' ala'r kéǵǵ Abraham tǵ wépa dōǵǵ terōl. E'pa kié dōr Zimrán, Jocsán, Medán, Madián, Isbac ena Súah.

3 Jocsán dōr Sebá ena Dedán, e'pa yé. Dedán aleripa e' ditséwō dōǵǵ mañal kié asurwak, letuswak ena leumwak.

4 Madián ala'r wépa kié Efá, Éfer, Hanoc, Abidá ena Eldaá. E'pa kōs dōr Queturá aleripa.

5-6 Ì kōs tso' Abraham wǵ e' até Isaac ulá a. Eré kǵm Abraham duǵwǵ, e' yōǵǵ ie' tō iyi kakmé ilakōlpa malepa ala'r a. Ie'pa patkémiitō senuk kǵ bǵnet até diwō tskirke e' éǵǵ kanié as kē ikǵ rak Isaac ska' tsǵnet.

Abraham blénewǵ

7 Abraham sene' duas cien eyōk kǵ dabom kulyōk kǵ skel (175) serǵ

8 etǵ iblénewǵ buaé ikénéwǵatke kē weine siarē. Es ie' michōé idéǵtōpa itōǵǵ.

9-10 Ila'r Isaac ena Ismael e'pa tō inú blé ilakōl Sara pō e' ǵ'mik ákuk kié Macpelá eé. Ákuk e' até Mamré diwō tskirke e' wa. Kǵ e' bak hititawak kié Efrón dōr Sóhar alá e' ulá a. Kǵ e' watǵ tǵsǵ hititawak tō Abraham a.

11 Abraham blénewǵ, e' ukuókǵ tǵ Skékōl er buaé ché Isaac a. Ie' e' tséǵat senuk tsǵnet dǵ' tum biule kié “Skékōl tso', e' ye' suǵke” eé.

Ismael ala'r

12 Ismael dōr Abraham alá Agar tǵ. Agar dōr Abraham alakōl Sara, e' kanè méso e' dōr egiptowak. Ikkē dōr Ismael ala'r e'pa kié

13 wēs ikunerak es: Nebaiot, e' dōr ilá tsǵ. E' itōǵǵ Quedar, Adbeel, Mibsam,

14 Mismá, Dumá, Masá,

15 Hadar, Temá, Jetur, Nafis ena ibata kié Quedmá.

16 E'pa kōs dōr Ismael ala'r dōǵǵ dabom eyōk kǵ bōl (12). Ie'pa kǵ kiérak iwáǵpa kié wa. Ie'pa kōs dōr iwakpa kǵ wōkirpa.

17 Ismael kǵ duas de cien eyōk kǵ dabom mañayōk kǵ kul (137) tǵ iblénewǵ. Es ie' michōé idéǵtōpa itōǵǵ.

18 Ie' aleripa mǵǵ senuk Havilá ena Sur e' shusha. Kǵ e' até Egipto wōshaé Asiria ñalé kke. Ie'pa serke eé bǵnet Abraham aleripa malepa yōǵǵ.

Jacob ena Esau kune

19 Ttè ì dōr Isaac dōr Abraham alá, e' paké.

20 Isaac kǵ duas de dabom tkéyōk (40) tǵ isenéwǵ Rebeca tǵ. Rebeca dōr Betuel e' alá busi ena Labán kutá. Ie'pa dōr arameowak serke kǵ kié Padán-aram eé.

21 Rebeca kē dō aláè. E' kueǵǵ Isaac tō Jehová a ikié as Rebeca dō aláè. Jehová tō ittō ttsé tǵ Rebeca dunekǵ e' wakpa dōr klō.

22 Eré klōpa ñippōke tajé ie' shuǵ. E' kueǵǵ ie' ibikeitsé: “Ye' weirke ì e', e'ma ¿iǵok ye' sermiia?” E' kueǵǵ ie' mǵǵ iwá chakōk Jehová a.

23 E' tō ie' a iché:

“Be' shuǵ ala'r tso' bōl.

Mik ie'pa de kéchke, etǵ ikibi ék dōraé itsirla kanè mésoie.

Ie'pa aleripa dōraé kǵ bōt ñi bolōkpa ese wakpa.

Itsirla aleripa dōraé diché kibiie ikibi aleripa tsǵata.

E' kueǵǵ ie'pa ñippémitke kǵm ikur e' yōǵǵ.”

24 Rebeca kéwō de, etǵ klōpa kune wépa.

25 Ikewe ék kune e' tsǵ dōr mashmash ipákō shamamaé. Ie' kié méǵaitō Esau.*

26 Alá tsǵ kune e' klōulewǵ iél tsirla wǵ ikló kaniñak a iulá et wa. E' kueǵǵ ikié méǵaitō Jacob.† Mik Rebeca klōpa kune etǵ Isaac kǵ duas tso' dabom teryōk (60).

Iyé wǵ ì tso' meǵat Esau a e' kéwō watuǵtsaitō

27 Klōpa kibinetke. Esau dōr yéria poé. Ie' wōbatsō sulu yéble wa. Eré iél Jacob, e' kē dōr es. Ie' serke bēré. Ie' wōbatsō senuk u a é.

28 Iyiwak kañiru tteke Esau tō e' chká wa Isaac wōbatsō sulué. E' kueǵǵ Isaac kǵ Esau kiar kibiie Jacob tsǵata. Eré Rebeca kǵ Jacob kiar kibiie Esau tsǵata.

29 Kǵ et tǵ Jacob tso' ulōk. E' dalewa Esau debitǵ shtrinewǵ tajé datsé kañikǵ.

30 Ie' iché Jacob a:

—Be' we'ikéyō, ì alé be' tō mat se' kakmú ye' a ñé. Sulu ye' dué bli wǵ. E' kueǵǵ Esau kié Edom‡ ñies.

31 Jacob tō iūtúte:

—Keweie ì meǵat se' yé tō be' a be' dōr ilá kibi e' kueǵǵ, e' kéwō múttsǵa ye' a chkō ì skéie.

32 Esau tō iché:

—Ye' tteke bli tō dō' e' tō ye' ttéwǵ, e' tǵ ì meǵat se' yé tō ye' a ¿iǵie bua' e' dōr ye' a?

33 Jacob tō ikǵ ché iǵ:

* 25:25 **Esau**: Esau kié ñies Seír. Hebreoie Seír wǵ kiane ché pakō. Génesis 36.8 saǵ. † 25:26 **Jacob**: Hebreoie s'kié e' wǵ kiane ché s'klō kaniñak. ‡ 25:30 **Edom**: Hebreoie s'kié e' wǵ kiane ché mat.

—I' tã be' ttè mú ye' a tò mokì be' tò ye' a imeke.

Etã Esau tò ittè mé Jacob a yësyësè Skèköl wõa. Es i mekeat iyè tò ie' a, e' kèwõ mëttsaitò Jacob a.

³⁴ Jacob tò chkö mé iã pan tã. Mik Esau chké one di' yé one, tã ie' e' kéka tã imía. Ie' dör ilà kibi e' ulã a iyi bua' kèwõ tso', e' kè kji ie' tkine yës.

26

Isaac míã Guerar

¹ E' kèwõ ska' tã ketba ane tajè kã e' kos kji wës ibak Abraham kèwõ ska' tã es. E' kuekji Isaac míã Guerar wé filisteowak blú serke kiè Abimélec eë.

² Eë Jehová e' kkaché ie' a tã ichéitò iã: “Kè be' minuk Egipto. Be' e' tsúat wé ye' be' a iché eë.

³ Be' senúia kã i' kji. Ye' tso' be' tã. Ye' er buaè chõraè be' a. Kã i' kos meraëyò be' a ñies be' aleripa a. Es ye' ttè muke be' a wës kewe ime'yò be' yé Abraham a es.

⁴ Be' aleripa alõweraëyò tajè wës bëkwò tso' tajè es. Kã i' kos merayò be' aleripa a. Ñies ie'pa batamik ye' er buaè chõraè kã ulitane wakpa a.

⁵ Abraham tò ye' ttè kos e' iütè buaè. Ttè mé ye' tò ie' a e' kos blé buaè ie' tò e' kuekji ye' tò ttè buaè e' meke be' a ñies.”

⁶ Isaac e' tséat senuk Guerar.

⁷ Kã e' wakpa tò Isaac a ichaké: “¿Rebeca dör be' yaie?” Erè ie' suane ichök: “Ie' dör ye' alaköl.” E' kuekji ie' iché: “Ie' dör ye' kutã.” Ie' tò ibikeitsè tò kã e' wëpa tò ie' ttëwãmi ilaköl buaala kuekji.

⁸ Isaac kji kã de tajè eë. Kã et tã, kã e' blú kiè Abimélec, e' tò isuë ukkò tsitsir a tò Isaac tso' ilaköl Rebeca peñuk.

⁹ Bet itsuk patkémuitò tã ichéitò iã:

—¿Mokì tò alaköl sè dör be' alaköl? ¿I' kuekji be' tò iyè kuaè tò ie' dör be' kutã?

Isaac tò iüté:

—Ye' ibikeitsè tò isalema a' ye' ttëwãmi ie' kuekji.

¹⁰ Erè Abimélec tò iché iã:

—¿I' kuekji i' wamblébõ sa' tã? Tsir etã wëm wële senéwa ie' tã, e' tã iekkè tã be' tò sa' ké i sulu wamblök Skèköl wõa.

¹¹ Abimélec tò iché sulitane a:

—A' isie tò Isaac tsiriwé ö ilaköl tsiriwé, e' tã e' tterawã.

¹² Duas e' wa Isaac tò dali kuatké, wã wõne buaè, Jehová er buaè ché ie' a e' kuekji.

¹³ Ie' de iyi blú tajè. Tajè iyi tso' ie' wã.

¹⁴ Ie' wã obeja ena baka tso' tajè. Ñies kanè mésopa tso' tajè ie' wã. E' kuekji filisteowak er ttsè'r suluè ie' kji.

¹⁵ E' kuekji ie'pa tò di' tum bi' iyè Abraham e' kanè mésopa tò, e' kos wõtëwã iyök wa.

¹⁶ Bata ekkè tã Abimélec tò iché Isaac a:

—Be' yöne iyi blu' tajè sa' tsatã, e' kuekji jbe' yúshka!

¹⁷ Etã Isaac míã senuk Guerar kakkue kji.

¹⁸ Eë di' tum bi' iyè tò, e' wõtëwã filisteowak tò iyè blënewã ukuökj tã, e' kos biéneitò tã ikiè mékãitò wës iyè tò ime'ka es.

¹⁹ Kã et tã ie' kanè mésopa tso' di' tum biök kã e' kji, etã ie'pa tò di' tum a di' tuòekã tajè ese kué et.

²⁰ Erè kã e' obeja kkò'nukwakpa debitu ñippök Isaac obeja kkò'nukwakpa tã. Ie'pa tò iché tò di' tum e' dör ie'pa ichtã. E' kuekji Isaac tò di' tum biule e' kiè mékã “Ñippök.”

²¹ E' ukuökj tã Isaac kanè mésopa di' tum skã bié et, e' kji iskã ñippérak. E' kuekji di' tum biule e' kiè mékãitò “Se' ñi bolök.”

²² Ie' míã kamiè kã e' kji, eë di' tum skã biéitò et. E' kè kji iñi bunerak. Ie' iché: “I' ñie tã Jehová tò kã bua' mé se' a wë' tã se' serdaè buaè.” E' kuekji kã e' kiè mékãitò “Kã tso' tajè se' a.”

²³ E' ukuökj tã ie' míã Beerseba.

²⁴ E' nañewe Jehová de ie' ska' tã ichéitò iã:

“Ye' dör be' yé Abraham e' Kèköl.

Ye' tso' be' tã, e' kuekji kè be' suanuk.

Abraham dör ye' kanè méso e' dalèrmik ye' er buaè chõraè be' a, ñies be' aleripa alõweraëyò tajè.”

²⁵ Eë Isaac tò ák kataté et kã ie' iyiwak jchoie Jehová dalõioie. Eë ie' sené tã ikanè mésopa tò di' tum bié et eë.

Isaac ena Abimélec kawõ mé ñi a

²⁶ Kã et tã, Abimélec datse Guerar debitu ttök Isaac tã. Iyamipa debitu böl ie' tã. Eköl kiè Ahuzat. Ièköl kiè Ficol. E' dör Abimélec ñippökwakpa wökir.

²⁷ Isaac tò iché iã:

—A' éna ye' ar suluè. A' ye' yö'shkar a' kã kji. Etã ¿iök a' do ye' ska'?

²⁸ Ie'pa tò iüté:

—Sa' isuë tò Jehová tso' be' tã. E' kuekji sa' biteã be' a ichök tò kawõ mùwasõ ñita.

²⁹ Sa' kè wã be' tsirioule i wa. Kèkraè sa' tò be' kimé. Mik be' manetwã, etã sa' kè wã i ttè ku' a' kji. I' ñie tã iwënewã tò be' a Jehová er buaè chõke tajè. E' kuekji be' ttè mú sa' a tò be' kè tò i sulu wamblepa sa' kji.

³⁰ Etã Isaac tò kawõ buaè tkõwé ie'pa tã, chké wa di'yé wa.

³¹ Bule es bla'mi tã ie'pa tò ikawõ mé ñi a tò kè ñippóiarak. E' ukuökj tã ie'pa e' chéat ñi a er bua' wa.

³² E' diwò shã tã Isaac kanè mésopa tso' di' biök, e'pa wã ibiyò de tò sa' di' kué.

* 26:33 *Sebá*: Hebreoie di' biule kiè e' wã kiane ché ttè mène ñi a.

³³ Ie' tō di' e' kiè mékə Sebá.* E' kuęki j'ñe ta ká e' kięia Beerseba.

³⁴ Mik Esaú kɪ duas de dabom tkęyök (40), etə ie' senęwə alakölpa bōl ta. Eköl kiè Judit e' yé kiè Beerí, e' dör hititawak. Ięköl kiè Basemat e' yé kiè Elón, e' dör hititawak ñies.

³⁵ Alakölpa bōl e'pa tō Isaac ena Rebeca eriwękə tsiriwękə taję.

27

Isaac er buaë ché Jacob ena Esaú a

¹ Isaac dewə kęképalatke. Ie' kę wōbla wawęrią. Ká et ta ilá kibi Esaú e' kiéitō ta ichéitō ia:

—jA alá!

Esaú tō iiüté:

—A yęwō, ęi?

² Etə Isaac iché ia:

—Be' tō isué tō ye' kęnewatke dö' wękké alé ta ye' duōwə.

³ E' kuęki ye' kɪ ikiane tō be' kuaböt klō'ų ta be' yú ye' a yęblök.

⁴ Etə iwakaneų ña buaë węs ye' wōbatsō iwa es, ta itsúbitu ña katé. E' wa ye' er buaë chōke be' a kam ye' duōwə e' yōki.

⁵ Eré Isaac ttōke Esaú ta e' ttsé Rebeca tō. E' kuęki mik Esaú mią yęblök kañiką

⁶ etə bet ie' tō iché Jacob a:

—A alá, ye' ttō ttsō. Ye' tō be' yé ttsé ttök be' ęl Esaú ta, ta iché ia:

⁷ “Be' yú yęblök, e' wakaneų ña buaë ta itsúbitu ña katé. E' ukuōki ta ye' tō be' a ýi kōs bua' e' kęwō mekeyō be' a Jehová wörki kam ye' duōwə e' yōki.”

⁸ E' kuęki ye' ttō ttsō buaë.

⁹ Be' yú chıbo pupala bua' bua ese tsúbitu ña bōtō ta ikanewękeyō buaë węs be' yé wōbatsō iwa es.

¹⁰ E' ukuōki ta be' tō chké tsúmi be' yé a as iñuitō. Es ýi kōs e' kęwō atmi be' a be' ęl skéie.

¹¹ Eré Jacob tō iché imi a:

—Ye' ęl pa shamamaë. Ye' kę dör es.

¹² Ye' yé tō ye' kęmi, e' ta ittšewami tō ye' idir, etə ie' ichęmi tō ye' tso' ie' dalōseukwə. Ie' kę er buaë chepa ye' a. E' skéie ie' er sulu chōraë ye' kɪ.

¹³ Eré imi tō iiüté:

—A alá, as ie' er sulu chō ye' kɪ. Ye' ttō iütō. Be' yú chıbola chęyō be' a e' tsuk.

¹⁴ Etə Jacob mią chıbola tsuk e' debitu iwą imi a. E' kanewé imi tō buaë węs Isaac wōbatsō iwa es.

¹⁵ Ilá kibi Esaú datsi' tso' blęle u a e' bua' bua yęttšə iękaiťō ilá tsirla kɪ.

¹⁶ E' ukuōki ta chıbola kkuōlit wa Jacob ulá ena ikuli' patręwajitō.

¹⁷ Chkō bua' ena pan yuétkeitō, e' méitō Jacob a tsęmi iyé a.

¹⁸ Jacob dewə iyé ska' ta ichéitō ia:

—A yęwō.

Isaac tō iiüté:

—A alá, ębe' dör ye' alá węne ęk?

¹⁹ Ie' iiüté:

—Ye' dör Esaú, be' alá kibi ęk. I chębō ña, e' kanewętkeyō. Be' e' tkōser iyiwak ttęyō e' katōk. E' ukuōki ta be' ýi buaë e' kęwō mekebō ye' a, e' mú ye' a.

²⁰ Eré Isaac tō ichaké ia:

—A alá, ęwęs be' ulá de iyiwak e' ska' bet?

Ie' iiüté:

—Jehová dör be' Kęköl e' tō ye' kımé e' wa ikuęwayō bet.

²¹ Isaac tō iché ia:

—Be' e' skōwə ye' o' mik pattsęyō tō mokię be' dör ye' alá Esaú.

²² Ie' e' skęwə iyé o' mik as ipattsōitō. Isaac tō iché:

—Be' ttō e' dör Jacob ttō. Eré be' ulá e' dör Esaú ulá.

²³ Jacob ulá kō shamamaë węs ięl kibi ulá es, e' kuęki Isaac kę ęna ięne buaë tō e' dör Jacob. Mik ie' er buaë chōketke ilá a,

²⁴ etə iská chakęneitō:

—ęMokı be' dör ye' alá Esaú?

Ie' iiüté:

—Tō, ye' dör Esaú.

²⁵ Iyé tō iché ia:

—A alá, iyiwak ttébō kanewębō e' mú ña katé as ye' er buaë chō be' a.

Ie' tō iyé tié ñies vino mé ia yé. Isaac chké, vino ye.

²⁶ E' ukuōki ta ichéitō ia:

—A alá, be' e' skōwə ye' o' mik ye' wōalattsō.

²⁷ Mik Jacob e' skęwə iyé wōalattsōk, etə iyé tō idatsi' alattsé ta ęr buaë ché ilá a ttē ikkē wa:

“Tō, ipaalar węs ye' alá paalar es.

Ie' paalar buaë węs kañiką kkō'ne Jehová tō e' alar ę.

²⁸ As Skęköl tō be' a mò wōli mē kękraë be' dalikua kɪ.

As ie' tō be' dalikua kōs e' wōų buaë as be' wə trigowō ta' taję ena vino ta' taję.

²⁹ Ká kuą'kɪ wakpa taję as e' dō be' kané męsopaie.

As ie' pa e' tulđwarak kuchę kɪ be' wörki be' dalōiök.

As be' mú dō be' ęlpa wōkirie.

As ie' pa e' tulđwə kuchę kɪ be' wörki be' dalōiök.

Wępa er sulu ché be' kɪ, esepa kɪ Skęköl er sulu ské chōraë.

Ñies wępa er buaë ché be' a, esepa a Skęköl er buaë ské chōraë.”

³⁰ Isaac er buaë chętke Jacob a ta Jacob miątke. E' bet ta Esaú tso' yęblök e' dene.

³¹ Ñies ie' tō chké alé buaë, e' mí iwą iyé a ta ichéitō ia:

—A yęwō, dúla ttęyō e' alı katō. E' ukuōki ta be' er buaë chōke ye' a e' chō ña.

32 Isaac tō ichaké:
 —¿Yi dōr be'?
 Ilā tō iūtē:
 —Ye' dōr Esaú be' alā kibi.
 33 Isaac tkinewā painékā tajē tā ichéitō:
 —E'ma ¿yi dare yēblōk, e' wā chké debitū
 ñā? E' katēwayō seraā kam be' dō e' yōki. E' a
 ye' er buaē chétke. Es ie' a ye' er buaē chē e'
 atētkē.
 34 Mik Esaú tō ì ché iyē tō e' ttsé, etā ie'
 erianekā anekā tajē tā ichéitō:
 —¡A yéwō, ye' a er buaē chō ñies!
 35 Erē Isaac tō iūtē:
 —Be' èl datke ye' kītō'uk e' a ye' er buaē
 chétke be' skéie.
 36 Esaú tō iūtē:
 —Wēe' ie' kiè Jacob. I' tā bōtōkicha
 iwambléitō ye' tā i' es. Be' iyi kéwō mekebō
 ye' a ye' dōr be' alā kibi e' kuékj, e' kéwō
 yē'ttsa ye' ulā a ie' tō kuaē. I'ñe tā be' er buaē
 chōke ye' a e' yé'ttsaitō ye' yōki. ¿Warma be' er
 buaē chōke ye' a e' kē tā'ia?

37 Isaac tō iūtē:
 —Ittsō. Ye' tō ie' mékatke be' wōkirie. Ye'
 tō be' aleripa kōs e' métkē ie' kanē mésopaie.
 Ñies ye' tō ichétke as chkwō ena vino dō ie'
 ulā a tajē. A alā, ¿i memiia ye' tō be' a i' tā?
 38 Erē Esaú tō ikí ché iyē a:
 —A yéwō ¿be' er buaē chōke sa' a e' dōr
 etkē? ¡Ye' a er buaē chō ñies! Etā Esaú iéka
 tajē.

39 Isaac tō iché iā:
 “Be' serdaē wé mò wōli kē tā' tajē ese ska'.
 Eē be' dalikua kē wōrpa buaē.
 40 Be' ñippōraē tabē wa o'ka tā iiyi kuékj, e'
 mik be' serdaē.
 Be' dōraē be' èl kanē mésoie.
 Erē mik be' ñippémi ie' tā,
 etā be' e' yōrattsa ie' ulā a.”

Jacob tkashkar Esaú yōki

41 Isaac er buaē ché Jacob a Esaú skéie.
 E' kuékj Esaú éna suluē Jacob arke. Ie'
 ibikeitsé: “Ye' yē duōkewatke. Mik iduowā e'
 kéwō tka, etā ye' èl tterawayō.”

42 Mik Rebeca wā ijchenewā tō Esaú tō iél
 bikeitsé ttēwa, etā Jacob tsuk patkéitō tā iché
 iā:

—A alā, ittsō. Be' èl Esaú e' pablōke tō ie'
 be' tterawā.

43 E' kuékj ye' ttō ttsō. Be' tkōshkar bet ye'
 aké kiè Labán serke Harán e' u a.

44-45 Be' e' tsuāt ie' ska' ká tajē dō mik be'
 èl er buanene be' kī ena ì sulu wamblébō
 e' chowane ie' éna etā. E' ukuōki tā ye' tō
 be' tsuk patkeraē, e' wa be' dōne. ¡Ye' kē kī
 ikiane tō ye' ala'r bōl e' duōwā diwō etkē a!

46 E' ukuōki tā Rebeca tō iché Isaac a:
 —Esaú alakōlpa dōr hititawak e'pa tō ye'
 shtriwétke tajē. Jacob senéwā alakōl es tā,
 e' tā ye' mú duōwā.

28

1 Etā Isaac tō Jacob kié tā ishke'wéitō tā
 ichéitō iā:

—Kē be' senukwā canaánwak tā.

2 Be' yú be' duōchke kiè Betuel serke
 Padán-aram e' ska'. Eē be' senúwā be' nau
 Labán alā busipa e' ekōl tā.

3 Skékōl Diché Tā' Ýyi Ulitane Tsatā as e' er
 buaē chō be' a. Ñies as ie' tō be' aleripa alōū
 tajē ká wa'ñe.

4 Ie' tō iyē'atbak Abraham a tō ká i'
 meraëitō ie' a. E' kī se' serke shkal. As ie'
 er buaē chō be' a ena be' aleripa a wēs ie' er
 buaē yē' Abraham a es as ká i' dō a' ulā a.

5 Es Isaac tō Jacob patkémi Padán-aram.
 Jacob demi inau Labán ska'. Labán dōr
 arameowak kiè Betuel, e' alā. Ie' dōr Rebeca
 akē. Rebeca dōr Jacob ena Esaú e'pa mì.

Esaú senéwā Mahalat tā

6 Esaú wā ijchenewā tō Isaac er buaē ché
 Jacob a ñies tō ipatkémitō ká kiè Padán-aram
 senukwā eē. Ñies ie' wā ijchenewā tō mik
 iyē er bua' ché Jacob a etā ichéitō iā:

—Kē be' senukwā canaánwak tā.

7 Ñies ie' wā ijchenewā tō Jacob miā ká kiè
 Padán-aram wēs iyē ena imì tō iché iā es.

8 Es ie' éna iāne tō iyē kē kī ikiane tō ie'pa
 serwā canaánwakpa tā.

9 E' kuékj ie' miā alakōl skā yulōk Ismael
 dōr Abraham alā e' ska'. Eē ie' senéwā
 Ismael alā busi kiè Mahalat e' tā, e' dōr
 Nebaiot kutā. Es alakōl kī tséwāitō ekōl e' kē
 dōr canaánwak wēs imalepa es.

Jacob kabsué Betel

10 Etā Jacob e' yé'ttsa Beerseba michoē
 Harán.

11 Ie' michoē wé katuine iki tā eē ikapere.
 Ák méwāitō wōkir kataie, e' kī ie' kapōwā.

12 Eē ie' kabsué. Ie' isuē tō klókata batsjē
 tkēr jskj ibata dōka ká jai a. E' kī ie' isuē tō
 Skékōl biyōchōkwakpa shkōke wō'k wa'k.

13 Ñies ie' isuē tō Jehová dur ie' o'mik tā
 ichéitō iā: “Ye' dōr Jehová. Ye' dōr be' talā,
 Abraham, ena be' yé, Isaac, e'pa Kékōl. Ká i'
 wé be' tēr, e' meraëyō be' a ena be' aleripa a.

14 Te'pa alōrdaē tajē wēs ká po es. Ie'pa
 michoē senuk ká wa'ñe. Ye' er buaē chōraē
 ká ulitane wakpa a be' ena be' aleripa e'pa
 batamik.

15 Ye' tso' be' tā. Ye' tō be' kkō'neraē ká
 wa'ñe wé be' mir eē. Be' dōrane ye' wā ká i'
 kī. Kē yō be' we'ikepa. Ttē kōs méyō be' a, e'
 waweraëyō es.”

16 Mik Jacob t'ñeka, etā ie' ibikeitsé:
 “Mokj Jehová tso' ká i' kī, e' kē jcher ye' wa.”

17 Tajē ie' suane tā ibikeitséitō: “Ká i' dōr
 batse'r tajē. ¡Iē dōr Skékōl wé! ¡Iē dōr ká jai
 wékkōl!”

18 Bule es tā Jacob e' kékā bla'mi. Ák
 méwāitō iwōkir kataie, e' kékāitō duékaqitō

iwà kkachioie tò ká e' dör batse'r. Kið téitö ák bata kî iwà kkachioie tò ká e' tso' Skéköl dalöioie.

¹⁹ Ká e' kiè mane'wéttsane ie' tò Betel* Kewe tã ká e' kiè Luz.

²⁰ Eë ie' tò ittè mé Jehová a i' es: "Be' tso' ye' tã ena ye' kkö'né be' tò i' ye' mir etã, ena be' tò chkè ena datsi' mé ye' a,

²¹ ñies ye' dene buaë ye' yé ska', e' kôs wébö ye' a, e' tã be' klö'weraëyö ye' Kékölie.

²² Ák duékayö i', e' dör iwà kkachioie tò ië be' dalöierdaë. A Skéköl, ì kôs mekebö ye' a, e' mú blatèsö dökã dabop tã e' tsã eyök meraneyö be' a."

29

Jacob demi Labán ska'

¹ E' ukuökî tã, Jacob míã pè' serke diwö tsirke e' éka.

² Eë ie' tò di' tum biule sué et kañika. E' pamik obeja daparke mañayök enuk eë di' e' yekerakitö e' kuëkjî. Di' tum biule kkö kjî ákkue bërie me'r et.

³ Iyiwak kkö'nukwakpa wöblanewatke tò as iyiwak ulitane daparka eë, e' ukuökî tã ákkue skeuke di' tum biule kkö kjî as iyiwak di'yö. Iyiwak di'yane one tã ie'pa tò ikkö pabakéwane ákkue wa.

⁴ Jacob tò iyiwak kkö'nukwakpa a ichaké:

—A yamipa, ¿ká wé wakpa a' dör?

Ie'pa tò iüté:

—Sa' dör Harán wakpa.

⁵ Ie' tò iskã chakéne:

—¿A' wã wëm kiè Labán dör Nahor alà, e' sùule?

Ie'pa tò iüté:

—Tö, e' sùule sa' wã.

⁶ Ie' tò ichaké:

—¿Is ie' tso'?

Ie'pa tò iüté:

—Ie' tso' bua'. Isãú. Wj busi datse e' dör ie' alà kiè Raquel e'. Ie' datse iyé iyiwak wéttsë.

⁷ Ie' tò iché:

—Ká tso'ia' ñiwe. Diwö tso'ia' kãkkeë iyiwak dapa'wowa ek tsini. Ì kuëkjî a' kè tò di' mè iã tã iëmirak chkök.

⁸ Erë ie'pa tò iüté:

—Kè sa' a e' wamblënu. Sa' kawötã ipanuk. Mik obeja de seraã, etã sa' tò di' tum kkö ppekeka tã di' meke sa' tò iyiwak a.

⁹ Ie' ttöke ie'pa tã, e' dalewa Raquel debitu iyé iyiwak wéttsë, ie' dör iyé iyiwak kkö'nukwak e' kuëkjî.

¹⁰ Jacob tò Raquel sué inau iyiwak wéttsë, e' bet ie' tunemi di' kkö kékã tã iyiwak a di' méitö.

¹¹ E' ukuökî tã Raquel shkë'wéitö wöalatséitö tã ie' iékaie ttsé'ne buaë kuëkjî.

¹² Ie' tò iché iã: "Ye' dör Rebeca alà ena Labán nauyö." E' bet tã Raquel tunemi ichök iyé a.

¹³ Mik Labán tò inauyök tté ttsé, etã bet itunemi inaletsük. Ipaklö'wéwãitö tã iwöalatséitö tã imítser iwã iu a. Ì kôs tka Jacob tã e' pakéitö inau a.

¹⁴⁻¹⁷ Tã Labán tò iché iã: "Mokjè be' dör ye' yami ékka."

Jacob senéwã Lía ena Raquel tã

Labán alà busi bö, ikibi ék kiè Lía, itsirla ék kiè Raquel. Lía wöbla e' kè dör buaala* erë Raquel dör buaala wa'ñe.

Jacob sené Labán ska' dö si' et. E' ukuökî tã Labán tò iché iã:

—Be' dör ye' yami, erë be' kè kawötã kanëblök ye' a éme. Ichö ña ¿kôs be' tò ye' ña'wëmi?

¹⁸ Jacob wöbatse Raquel wa, e' kuëkjî ie' tò Labán iüté:

—Be' tò kawö mé ye' a senukwã Raquel tã, e' tã e' skéie ye' kanëblöke be' a dökã duas kul.

¹⁹ Labán tò iüté:

—Ye' a tã e' dör buaë. Be' je' a ye' tò imëmi buaë. Ye' kè éna imak o'ka a. Be' e' tsuãt ye' ska'.

²⁰ Es Jacob kanëblë' dökã duas kul Raquel dalërmik. Erë ie' kjî Raquel kiane taië, e' kuëkjî kawö ekké e' ttséitö kã bërbër ë.

²¹ Mik duas kul tka, etã Jacob tò iché Labán a:

—Kawö ye'yö be' a, e' detke. Kawö mú ye' a senukwã be' alà busi Raquel tã.

²² Etã Labán tò sulitane a ishkeñé tò a' shkó ulabatsé e' kéwö tkö'uk.

²³ Erë катуine, e' shuã Lía mí ie' wã Jacob a Raquel skéie tã Jacob kapé ie' tã.

²⁴ Labán tò ikanè méso eka kiè Zilpá, e' me'tke Lía a ikanè mésoie.

²⁵ Bule es bla'mi tã Jacob tò isuéwã tò e' dör Lía. Ie' míã Labán ska' tã ichéitö iã:

—¿Ì wamblé be' tò ye' tã? Ye' kanëblé be' a Raquel dalërmik. ¿Iök be' tò ye' kütö'wé es?

²⁶ Labán tò iüté:

—Íë sa' wöblar tò alà busi kibi ese serkewa kéweie, e' itökî itsirla ék.

²⁷ Se' kawötã Lía ulabatsöke e' kéwö tkö'uk dökã kã kul. Mik kéwö e' tka, etã ye' tò be' a Raquel meke ñies. Erë be' kawötã skã kanëblökne ye' a duas kul Raquel dalërmik.

²⁸ E' dör buaë Jacob a. Mik Lía ulabatsé kéwö e' diwö tka, etã Labán tò Raquel mé Jacob a alakölie ñies.

²⁹ Ñies ie' tò ikanè méso eka kiè Bilhá e' mé Raquel a ikanè mésoie.

* 28:19 *Betel*: Hebreoie kiè e' wã kiane chë Skéköl wé.

jcher se' wã bua'iewã. Isalema e' wã kiane chë Lía wöbla dör buaala.

* 29:14-17 *Lía wöbla e' kè dör buaala*: Hebreoie tté e' wã kè

³⁰ Es Jacob senéwa Raquel ta ñies. Eré ie' kawōta kaneblōkne skà Labán a dōka duas kul, eré ie' éna idalër kibiie Lía tsata.

Jacob ala'r

³¹ Jehová tō isué tō Jacob kē kī Lía kiane bua'ie. E' kuękī Lía a alà méitō. Eré Raquel kē dōta' alàe.

³² Lía duneka alà kune ta ie' tō iché: "Ye' ęriarke tajē e' suę Jehová tō, e' kuękī j'ñe ta ye' dalërdaē ye' wēm éna." E' kuękī ikié mékăitō Rubén.[†]

³³ E' ukuōkī ta ie' alà skà kune ekōl ta ichéitō: "Ye' wēm kē tkine ye' kī e' suę Jehová tō e' kuękī alà skà méitō ye' a." E' kuękī ikié mékăitō Simeón.[‡]

³⁴ Ie' alà skà kēka ta ichéitō: "Ire' ye' ala'r deka mañal e' kuękī ye' wēm éna ye' dalërmi kibiie." E' kuękī ikié mékăitō Leví.[§]

³⁵ E' ukuōkī ta ie' alà skà kēka ta ichéitō: "J'ñe ta ye' tō Jehová kīkekeka." E' kuękī ikié mékăitō Judá.* Etā ekkē ē ie' alà dē'.

30

Raquel ala'r

¹ Mik Raquel tō isué tō ie' kē dō alàe, etā ie' sibineka iël kī. Ie' tō iché iwēm a:

—Be' kē tō ye' a alà mē, e' ta ye' duōrawa.

² Jacob uluneka ie' kī ta ichéitō ia:

—Ye' dōr Skékōl kalī, e' ma ye' a alà mermi be' a. Ie' wák tō be' méat kē dō alàe.

³ Ie' tō iūtē:

—Ittsō, ye' kanē méso kié Bilhá, e' ta be' senú. Mik ie' alà kēka etā e' dōr wēs ye' alà es. Es ye' dōraē alàe ie' batamik.

⁴ Es ie' tō ikanē méso Bilhá e' mé iwēm a alakōlie, e' ta Jacob sené.

⁵ Ie' ta Jacob alà kēka.

⁶ Raquel tō iché: "Skékōl tō ye' tsatké buaē. Ie' tō ye' ttō tse ta alà méitō ye' a wēm." E' kuękī ie' tō ikié méka Dan.*

⁷ E' ukuōkī ta Bilhá alà skà kune Jacob ta.

⁸ Raquel tō iché: "Ye' ñippé tajē ye' ēl ta etā ye' e' aléka iki." E' kuękī ikié mékăitō Neftalí.[†]

⁹ Mik Lía tō isué tō ie' kē dē'ia alàe, etā ie' tō ikanē méso kié Zilpá, e' mé Jacob a alakōlie.

¹⁰ Zilpá alà kēka Jacob ta.

¹¹ Lía tō iché: "J'edaq i mēne ye' a!" E' kuękī ilà kié mékăitō Gad.[‡]

¹² E' ukuōkī ta Zilpá alà skà kēka Jacob ta.

¹³ Lía tō iché: "J'ye' tse'r buaē! Ire' alakōlpa kos tō icheraē tō be' tse'r buaē." E' kuękī ilà kié mékăitō Aser.[§]

¹⁴ Trigo wō alirke e' kėska ta Rubén miá kañika. Eę ie' tō kalwō kié mandrágora* e' alí kuę. E' bite iwā imi Lía a. Mik Raquel tō kalwō e' suę ta ichéitō Lía a:

—Be' we'ikēyō, kalwō debitū be' alà wā be' a, e' kakkū ña.

¹⁵ Lía tō iūtē:

—zBe' kē a wē' idir tō be' wā ye' wēm mítser? jKīie ta be' éna kalwō debitū ye' alà wā ye' a, e' yaktsa ye' ulā a!

Eré Raquel tō iché ia:

—Kalwō e' skéie j'ñe nañewe ye' wēm patkekeyō be' ta kapōk.

¹⁶ Katuirketke ta Jacob tso' kaneblōk e' debitū ta Lía miá iñaletsuk ta ichéitō ia:

—Ye' tō ye' alà mandrágora e' mé Raquel a, e' skéie be' kawōta kapōk ye' ta j'ñe nañewe.

E' nañewe Jacob kapé ie' ta.

¹⁷ Etā Skékōl tō Lía ttō tse ta iduneka ta ilà skà kune Jacob ta. Es ie' alà deka skel.

¹⁸ Lía tō iché: "Ye' tō ye' kanē méso mé ye' wēm a e' skéie Skékōl ye' a alà i' mé." E' kuękī ilà kié mékăitō Isacar.[†]

¹⁹ E' ukuōkī ta Lía alà skà kēka Jacob ta, e' ta ideka terōl.

²⁰ Ie' iché: "Skékōl tō ye' a i buaē kakké. Ire' ye' ala'r de terōl. E' kuękī ye' wēm éna ye' dalërdaē jaishet." E' kuękī ilà kié mékăitō Zabolón.[‡]

²¹ Bata ekkē ta ie' alà skà kune alakōl. E' kié mékăitō Dina.

²² Eré ñies Raquel kímé Skékōl tō. Ie' tō ala'r mé ia wēs Raquel tō ikié ia es.

²³ Ie' duneka ta ilà tsá kune kié mékăitō José. Ie' tō iché: "Ye' jaēne' siarē e' yéttsa Skékōl tō ye' kī.

²⁴ Jehová mú tō ye' a alà kī mē ia ekōl." E' kuękī ikié mékăitō José.[§]

Jacob iyiwak alōne tajē

²⁵ José kune e' ukuōkī ta Jacob tō iché Labán a:

—Ye' ómine ye' kaska'.

²⁶ Ye' alakōlpa ena ye' ala'r e' pa mú ye' a as imi'rak ye' ta. Ye' kaneblēke be' a ie' pa skéie. Be' wā jįcher buaē tō kos ye' kaneblē be' a.

²⁷ Eré Labán tō iūtē:

—Be' we'ikēyō. Be' e' tsúatię senuk ye' ska'. Ye' tō itōkē tō Jehová ęr buaē ché ye' a be' batamik.

[†] 29:32 Rubén: Hebreoie s'kié e' wà kiane chē ye' ęriane e' suęitō. [‡] 29:33 Simeón: Hebreoie s'kié e' wà kiane chē

ittsōk. [§] 29:34 Leví: Hebreoie s'kié e' wà kiane chē ñita. * 29:35 Judá: Hebreoie s'kié e' wà kiane chē Skékōl

kīkēkasō. * 30:6 Dan: Hebreoie s'kié e' wà kiane chē Skékōl tō s'tsatké buaē. [†] 30:8 Neftalí: Hebreoie s'kié e' wà

kiane chē ñippōk. [‡] 30:11 Gad: Hebreoie s'kié e' wà kiane chē kawō buaē mēne. [§] 30:13 Aser: Hebreoie s'kié e' wà

kiane chē ittse'r buaē. * 30:14 mandrágora: Ká e' kęwōska ta ie'pa tō ibikeitseke tō mandrágora wō katé alakōlpa tō, e'

ta e' tō ie'pa kímēmi dōk alàe. [†] 30:18 Isacar: Hebreoie s'kié e' wà kiane chē ské. [‡] 30:20 Zabolón: Hebreoie s'kié

e' wà kiane chē kakmeule. [§] 30:24 José: Hebreoie s'kié e' wà kiane chē ilē kímú.

²⁸ Ichó ña kōs be' k̄i inukōl kiane be' kanē skéie, e' ma ekké ye' be' patuēmi.

²⁹ Ie' tō iūtē:

–Be' wā ijcher tō ye' kanēblé buaē be' a. Ñies ye' tō be' iyiwak k̄kō'né buaē be' a.

³⁰ Mik ye' dē'bitū be' ska, eṭa be' kē wā i ku' tajē. I'ñe ta be' wā iyi tso' tajē. Jehová er buaē ché be' a ye' kuēk̄i. Erē imik ye' kanēblōmi ye' wák a? Ye' wōché yamipaē.

³¹ Labán tō iskà ché iā:

–¿Kōs be' k̄i ikiane tō be' patuēyō?

Ie' tō iūtē:

–Be' kē tō ye' patauk. Erē i chekeyō be' a e' iūtō, e' ta ye' tō be' iyiwak k̄kō'nemi.

³² I'ñe ye' mi'ke be' iyiwak shušhtōk. Obeja kōs dalolo ena chibo kōs wōaule shk-itshkit ò ulaṭa ese klō'wēkeyō ye' wák a e' patuēi.

³³ Mik be' de ye' iyiwak sauk ta eē be' isuēmi tō obeja dalolo ò chibo wōaule shk-itshkit ò ulaṭa ese ē tso', e' ta be' wā ijcherwami tō ye' dōr wēm yēsēsē. E' kē dōr es, e' ta be' wā ijcherdaē tō ye' tō be' iyiwak ekiblē.

³⁴ Labán tō iūtē:

–Tō, buaē idir. Iūsō wēs be' iché es.

³⁵ Erē e' diwō shā ta ie' miā ie' iyiwak shušhtōk. Ie' chibo kōs tso' wōaule shkēshkēk ò ulaṭa ese yéluritō. Nies ie' obeja kōs tso' dalolo ese yéluritō ta iméitō ila'r wēpa a k̄kō'nē.

³⁶ E' ukuōk̄i ta iyiwak yélur ie' tō e' wēttsē ie' miā shkē dō ká mañat Jacob yōk̄i. Eṭa Jacob kawōta Labán iyiwak malepa e' k̄kō'nuk.

³⁷ Erē Jacob tō kal kua'k̄i kua'k̄i dō mañalka e' ulā aki tée. Elka kiē álamo, skā kiē almendro, skā kiē castaño. Kal ulā kkuōlit takla jchéloritō as iwēr wōaule saruru shkēshkēk.

³⁸⁻³⁹ E' ukuōk̄i ta kal ulā e' tuléwaitō wé iyiwak daparke di'yōk e' wōshāē. Eē iyiwak wōbatsōke ñi wa. Iyiwak wōbatsōke ñi wa kal ulā ñe' wōshāē e' ala'rla kōs tskirke wōaule shkēshkēk ò shk-itshkit ò ulaṭa.

⁴⁰ Iyiwak tskirke wōaule e' kōs dapa'wéitō bānet ie' wák a. Ese wē'ñe kōs uyéwaitō Labán iyiwak kōs wōaule ò dalolo ese a as itskir wōaule ò dalolo. Es ie' iyiwak alōrke tajē bānet, kē ku' Labán icha ta ñita.

⁴¹ Mik iyiwak bua'buā ese wōbatsōke ñi wa, eṭa ie' tō kal ulā ñe' tuléwā wé iyiwak di'yōke eē. Es ie' pa tō kal ulā wōaule e' suē mik iwōbatsōke ñi wa e' dalewa. E' ala'rla tskirke kōs e' pa dōr wōaule.

⁴² Erē mik iyiwak sí po ese datse, eṭa ie' kē tō kal ñe' tuléwā. E' kuēk̄i iyiwak sí po ese ala'rla kōs tskirke e' dōr Labán icha. Erē wé bua'buāē ese dōr ie' icha.

⁴³ Es ie' de iyi blú tajē. Obeja ena kanē mēsopa wēpa ena alakōlpa ñies kameio ena burro e' kōs tso' ie' wā tajē.

31

Jacob tkakshkar Labán yōk̄i

¹ Erē Jacob tō ittse tō Labán ala'r dulakōlpa tō icheke: “Jacob tō se' yē iyi kōs e' klō'wéwā, e' wa ie' e' blu'wé tajē.”

² Ñies ie' tō isuē tō Labán kē tō ie' suēiā buaē wēs kenet es.

³ Eṭa Jehová tō ie' a iché: “Be' yúne be' yēpa kaska' wé be' yamipa tso' eē. Ye' michoē be' ta be' k̄kō'nuk.”

⁴ Jacob tō Raquel ena Lía tsuk patké dō wé ie' tso' obeja wēttsē eē

⁵ ta ichéitō iā:

–Ye' wā ijchenewa tō a' yē kē k̄i ye' kianeia wēs kenet es. Erē ye' yē e' Kēkōl tso' ye' ta kēkraē ye' k̄imuk.

⁶ A' wā ijcher buaē tō ye' kanēblé a' yē a mok̄i.

⁷ Erē ie' tō ye' k̄itō'wé kēkraē ye' kanē ské wa. Erē Skēkōl kē wā ie' a ikéwō mēne as i sulu wambllōitō ye' k̄i.

⁸ Mik ie' tō ye' a iché: “Ye' be' patuēke iyiwak wōaule shk-itshkit ese wa”, eṭa iyiwak ulitane pane wōaule shk-itshkit ēme. Mik ie' tō ye' a iché: “Ye' be' patuēke iyiwak wōaule shkēkshkēk ese wa”, eṭa iyiwak ulitane pane wōaule shkēkshkēk ēme.

⁹ Es Skēkōl tō a' yē iyiwak yē'lur mē ye' a.

¹⁰ “Iyiwak wōbatsōke ñi wa e' kēwō ska' ta ye' kabsuē tō iyiwak wē'ñe wōbatsōke iláki wa, e' kōs wák dōr wōaule shkēkshkēk ena shk-itshkit ena ulaṭa.

¹¹ Kabsuē e' a, Skēkōl biyōchōkwak ye' chaké ye' kiē wa ta ye' iūtē: ‘¿Í?’

¹² Ie' ye' a iché: ‘Isaú bua'ie ta be' isueraē tō iyiwak wē'ñe wōbatsōke iláki wa, e' kōs dōr wōaule shkēkshkēk ena shk-itshkit ena ulaṭa. I sulu kōs wambllé Labán tō be' k̄i, e' suéyō, e' kuēk̄i ye' tō iwé es.

¹³ Ye' dōr Kēkōl dē'bitū be' wōrk̄i ká kiē Betel eē e'. Eē be' tō ák du'kaat ye' dalōioie. Eē be' tō kawō me' ye' a. Be' e' kōk̄a bet, be' e' yōttsā ká i' a. Be' yúne wé be' k̄une eē.’”

¹⁴ Eṭa Raquel ena Lía e' pa tō iūtē:

–Kē sa' a sa' yē daliukuō ta'ia.

¹⁵ Nies sa' suē sa' yē tō suluē wēs o'ka es. K̄iie ta sa' watō'ttsaitō be' a, sa' ské klō'o'itō buaē e' ewéwaitō yēs.

¹⁶ E' ma kōs Skēkōl tō iyi yē'lur sa' yē ulā a, e' dōr sa' icha ena sa' ala'r icha. E' kuēk̄i i kōs ché Skēkōl tō be' a e' iūtō.

Jacob e' yéttsa Padán-aram

¹⁷⁻¹⁸ E' ukuōk̄i ta Jacob tō ila'r ena ilakōlpa e' pa kē e' tkōkka kameio k̄i. Ie' iyiwak kōs ena ie' iyi kōs dē' ie' ulā a Padán-aram ikanē skéie, e' patkēmiitō kēweie ie' yōk̄i. Eṭa ie' e' yéttsa micho iyē Isaac ska' Canaán.

¹⁹ Labán miā ká bānet ioveja kōyōk tōk, e' dalewa ie' wā iyi diōkōl tso' dalōie e' kōs bléwami Raquel tō.

²⁰ Jacob kē wā iyēne Labán a tō ie' mi'kea. Es ie' tō ikité buaē.

²¹ Ie' tkashkar. Íyi tso' ie' wā e' kōs wēttsē. Bet tã ie' tkattsa di' kiē Éufrates, e' wışhet. Eē tã ie' micho kã kiē Galaad e' kã kōwō kī.

Labán tō Jacob tōtiē

²² Jacob bakshkar e' kī kã de mañat, etã Labán wā ijchenewã tō ie' bakshkar.

²³ Etã ie' mĩa itōkī iyamipa tã. Kã de kul tã ie' tō ikué Galaad kã kōwō kī.

²⁴ E' nañewe Labán kabsuē tō Skékōl de ie' wōrkī tã ichéitō iã: “Ye' tō t̄tsō. Kē be' kãne t̄tōk Jacob tã kēsik wa.”

²⁵ Ie' de wé Jacob úla tulur Galaad kã kōwō kī eē. Eē ie' ena iyamipa, e'pa tō iúla tuléka kapowãie ñies.

²⁶ Ie' tō iché Jacob a:

—¿Ì wamblé be' tō i' es? ¿Ìk be' tō ye' k̄itō'wé i' es? Be' wā ye' alã busipa bitetser wēs ñippōkwakpa tō s'tsēmi es.

²⁷ ¿Ì kuéki be' ye' k̄itō'wé? Be' tkashkar akir ye' yōkī. Be' e' biyō chōpa ye' a, e'ma kãwō buaē tkō'wé ye' tō a' wēttsē t̄tsēne buaē wa, ma'ma kicha tã' ese wa ena sabak blar buaē ese wa.

²⁸ Kē be' wā kãwō méne ye' a ena ye' ala'r busipa ena ye' duōchkepa e'pa a as sa' e' chōat ñi a. Be' tō iwamblé wēs pé' suluē es.

²⁹ Ye' wā diché tso' a' ulitane tsãioie buaē, erē enã nañewe be' yē e' Kékōl tō ye' a iché: ‘Ye' t̄tō t̄tsō. Kē be' kãne t̄tōk Jacob tã kēsik wa.’

³⁰ Be' mitkene be' yē u a wēs be' kī ikiane tajē es, etã ¿lie be' tō ye' wā íyi diōkōl tso' dalōiē e' ekiblē?

³¹ Etã Jacob tō iūtē:

—Ye' suane be' yōkī. Ye' ibikeits dō' be' ye' yōkī be' ala'r busipa yēttsane e'r sulu wa.

³² Yi wā be' íyi diōkōl tso' dalōiē e' tso', e' tã as e' wák duōwã. Se' yamipa kōs tso' íe se' sauk, e'pa wōrkī be' yú be' íyi yulōk. E' kuébō, e' tã itsúmi.

Erē ie' kē wā ijcher tō Raquel tō iyē íyi diōkōl e' blē'wãbitū.

³³ Etã Labán tkawã Jacob úla a ie' íyi yulōk. E' ukuōkī tã ie' tkawã Lía úla a. Ñies Lía ena Raquel kanē mēsopa bōl e'pa úla shuyuléitō. Erē kē ie' wā ikune. Ie' e' yēttsã Lía úla a mĩa Raquel úla shuyulōk.

³⁴ E' dalewa Raquel tō iyē íyi diōkōl bléwã kameio tsjkkuō dikã tã ie' wák e' tkékã ibata kī. Labán tō ie' úla ulitane shuyulé erē kē iwã ikune yēs.

³⁵ Raquel tō iché a:

—A yéwō, kē be' ulunuk ye' kī. Ye' e' kōkãmi be' wōrkī, erē ye' duōke sik duē wã.

Labán tō ie' íyi diōkōl yulé tajē. Erē kē ie' wã ikune.

³⁶ E' kuéki Jacob ulunekã tajē tã ichéitō Labán a:

—¿Ì sulu wambléyō be' kī, e' kuéki be' ye' tōtiē dō íe?

³⁷ Be' tō ye' íyi kōs e' shuyulé tã ¿be', i kuébō? E' tulō íe se' yamipa wōrkī as ie'pa tō ichō tō yi t̄tē dōr mokíē, be' ò ye'.

³⁸ Ye' kaneblé' be' a duas dōkã dabom böyök (20), e' dalewa tã be' chibo ena be' obeja e' kōs tskirke bua'buã. Be' iyiwak bobokpa kē tkēulettsã yēs. Ñies kē ye' wã be' obeja pupula ē kataulewa.

³⁹ Namu tō be' iyiwak ttéwã, e' tã kē ye' wã inú dē'bitū. E' nuí pato' ye' tō be' a. Ñiwe ò nañewe be' iyiwak ekiblélur akblōkwakpa tō, e' patauk be' tō ye' ka'.

⁴⁰ Ñiwe ye' tteke kãba tō. Nañewe tã ye' tteke kase tō. Kē ye' kapowã buaē.

⁴¹ Ye' kaneblé' be' a duas dabom böyök (20) etã es ye' bak weinuk kēkraē. Ye' kaneblé' duas dabom eyök kī tkēl (14) be' alã busipa dalérmik. E' ukuōkī tã ye' skã kaneblé' duas terōl be' iyiwak kuéki, erē be' bak ye' k̄itō'uk kēkraē ye' kanē ské wa.

⁴² Abraham ena ye' yē Isaac e'pa Kékōl kē kupa ye' tã, e'ma be' ye' patkē'bitū ulã wōchka. Erē Skékōl tō isué tō ye' siãrla, e' kaneblé' tajē, e' kuéki ie' tō be' wōufé enã nañewe.

Jacob ena Labán e'pa kãwō mé ñi a

⁴³ Etã Labán tō Jacob iūtē:

—Be' alakōlpa dōr ye' alã busipa. Be' ala'r dōr ye' duōchkepa. Obeja kōs e' dōr ye' icha. Ì kōs suébō íe, e' dōr ye' icha ē. ¿Wēs ye' a ye' alã busipa ena ye' duōchkepa e'pa ormi?

⁴⁴ E' kuéki be' shkō. Mishka kãwō muk ñi a. Es se' wã ijcherdaē tō wēs se' kãwōtã ñi dalōiōk.

⁴⁵ Eē tã Jacob tō ák duékã ek ie'pa kãwō muke ñi a e' wã kkachioe.

⁴⁶ Ie' tō iché iyamipa a:

—Ák dapa'ú íe.

Ie'pa ulitane tō ák dapa'wé tã ichkérak ák dapaule e' o'mik.

⁴⁷ Etã Labán tō kã e' kiē mékã iwák t̄tō wa “Jegar Sahadutã”. Ñies Jacob tō ikiē mékã iwák t̄tō wa “Galaad.”*

⁴⁸ Labán tō iché:

—Íñe ák ikkē dapa'wéatsō kãwō mēsō ñi a e' wã kkachioe.

E' kuéki Jacob tō kã e' kiē mékã es.

⁴⁹ Kã e' kine ñies Mispá, wã dōr tō Labán tō iché:

—Mik kē se' ñi suneia, etã as Jehová tō se' saú tō wēs se' ñi wamblōke.

⁵⁰ Be' tō ye' ala'r busipa we'iké ò be' senéwã alakōlpa kuã'kī tã, e' tã e' suerãe

* 31:47 *Galaad*: Kã e' kiē dōr bōt erē iwã kiane chē ñies. E' dōr ák dapaule kãwō méne e' wa kkachioe.

Skèköl tò. Erë kè yi ku' e' sauk chène ye' a, erë Skèköl wák tò isueraë.

⁵¹ Età Labán tò ikí ché Jacob a:

—Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dapa'wéyö se' bõl shushaë.

⁵² Ák dur i' ena ák dapaule i' e' dör se' bõl a iwà kkachoië tò íe è se' kawõtá dökwa. Kè ye' tkõpami be' kker ñippök be' ta. Nies kè be' tkõpami ye' kker ñippök ye' ta.

⁵³ Abraham dör be' duöchke ena Nahor dör ye' duöchke, e'pa Kèköl eköl è, as e' tò se' shulö.

Età Jacob tò kawö mé mokíë Labán a Skèköl dalóieie iyë Isaac tò e' wörki.

⁵⁴ E' ukuökí ta ie' tò iyiwak jché ña'wé Skèköl dalóieie eë. Ie' tò iyamipa kié chkök. Ie'pa ulitane chké ta ikaperö eë.

⁵⁵ Bule es bla'mi ta Labán tò iduöchkepa ena ila'r busipa e'pa wóalattsé e' choat ie'pa a. Ie' tò iché iarak: a' mú kawö tkö buaë kekraë. E' ukuökí ta imichone ikaska'.

32

Jacob tò Esau ma'wé er bua'wé

¹ E' ukuökí ta Jacob mir è wé imirö eë. N'ala kí Skèköl biyöchökwa pa de ie' ska'.

² Mik e'pa suéitö, etá ichéitö: "T'pa dör Skèköl ñippökwa'pa." E' kuékí ie' tò ká e' kié mékã Mahanaim.*

³ Etá ie' tò ikanè mésopa patkémi biyö muk ie' èl Esau á tò ie' datse. Ie' èl serke ká kié Seír atë Edom eë.

⁴ Ie' tò ichémi ikanè mésopa a: "A' tò ichö ye' èl a: 'Be' èl Jacob datse be' wóki be' kané mésoie. Ie' tò ichébitü be' a: Dwas ikké kqs ye' sené Labán ska'."

⁵ Ye' wá baka tso' ena obeja tso' ena burro tso' tajë. Nies kané mésopa tso' ye' wá tajë wépa ena alakõlpa. Be' dör ye' kékëpa. Be' a tté i' patkémiyö as be' tò ye' kiõwã er bua' wa.' "

⁶ Mik ibiyö wakpa dene, etá ie' a ichéitö:

—Sa' dare be' èl ska', e' wák datse bet be' shké'uk. Etá ie' wá wépa datse e' ta dökã cien tkéyök (400).

⁷ Mik e' ttséitö, etá tajë ie' suane. Tajë ie' kabikeitsékã wës ye' e' ümi. E' kuékí ie' tò iyamipa ena ikanè mésopa ena iobeja ena ibaka ena ikameio e' kqs blabatsélör bõl tsjini.

⁸ Ie' ibikeitsé tò isalema ye' èl ñippömi ek tsjini ta, e' dalewa iëk tsjini tkõshkarmirak. E' kuékí ie' iblabatsélör es.

⁹ E' ukuökí ta ie' tò iché Skèköl a: "A Jehová, be' dör ye' talá Abraham ena ye' yé Isaac e'pa Kèköl. Be' ye' a iyë': 'be' yúne be' yamipa ska', etá ye' tò be' kimeräe as be' kawö tkö buaë'."

¹⁰ Be' er bua' ché ye' a. Be' kè wá ye' meatule bërber è. Warma e' kè dör ye' siarla e' a. Ye' bakmi di' Jordán wí a kè wá i ta', e' kèwö ska' ta ye' wá shko kéli è dami. Erë í'ñe ta ye' wóche tajë iyiwakie ena se'ie blabutsule bõl tsjini.

¹¹ Be' we'ikèyö, ye' tsatko ye' èl Esau e' ulá a. Ye' suane ie' yöki dö' ie' datse ñippök ye' ta; nies dö' ye' alakõlpa ena ye' ala'rla e'pa kqs ewéwa ie' tò.

¹² Be' tò ye' a iyë'atbak yësyesé tò be' tò ye' kimeräe as ye' kawö tkö buaë. Nies be' tò iyë' tò ye' aleripa alórdaë tajë wës dayé tséwö kè shtar'at' es."

¹³ E' nañewe ie' kapere eë. Iyiwak tso' ie' ta eë e' shushtë ie' tò kakmè ie' èl a.

¹⁴ Ikké shutsthtë ie' tò: chibo alaki dökã cien böyök (200); chibo wè'ñe dökã dabom böyök (20); obeja alaki dökã cien böyök (200); obeja wè'ñe dökã dabom böyök (20);

¹⁵ kameio alaki pane ñiköl ilá ta, ese dökã dabom mañayök (30); baka alaki dökã dabom tkéyök (40); baka wè'ñe pupula dökã dabop (10); burro alaki dökã dabom böyök (20); burro wè'ñe dökã dabop (10).

¹⁶ E' ukuökí ta iyiwak ekké kqs tuléitö ikanè mésopa a iwakmik iwakmik ulawa ulawa ta ichéitö iarak:

—A' yú ye' yöki kewe. Ká ulat múat iyiwak a ulat ulat as kè iwöierwã ñita.

¹⁷ Etá kané méso kewe patkémiitö e' a ichéitö:

—Mik be' tò ye' èl kué ta ie' tò be' chaké: "¿Yi be' wókir? ¿Wé be' micho? ¿Sekké dör yi iyiwak?";

¹⁸ etá iütö: "A kékëpa, iyiwak i' kqs e' kak patké be' kané méso Jacob tò be' a. Ie' wák datse sa' itókí."

¹⁹ E' sù ikanè mésopa malepa patkémiitö iyiwak wéttse, e'pa a ichémiitö nies:

—Mik a' tò Esau kué, etá ichö ia es è.

²⁰ Kè a' éna ichökwa ché ia: "A kékëpa, be' kané méso Jacob e' datse sa' itókí."

Ie' tò ibikeitsé: "Iyiwak patkémiyö keweie ye' èl a e' dör as ie' er buarne ye' ki. E' ukuökí ta ye' wák tò isuëmi. Es ie' tò ye' kiëwãmi er bua' wa.'"

²¹ Es iyiwak kak patkémiitö keweie ie' yöki. Erë ie' wák e' tséat kapökrö ie' úla a.

Jacob ñippé kapa wa Skèköl ta

²²⁻²³ E' nañewe Jacob e' kékã. Ie' tò ilakõlpa bõl ena e'pa kané mésopa bõl ena ila'r dökã dabom eyök kí eköl e'pa kqs dapa'wéitö ta iuyóksã ké di' Jaboc wishet nies i kqs tso' iwã ekké uyéttasitö.

²⁴ Ie' e' tséat eköl. Eg ta wëm de eköl ie' ska' ta ie'pa ñippé kapa wa darère dö ká ñine etá.

* 32:2 Mahanaim: Hebreoie ká kié e' wá kiane ché ñippökwa'pa bõltëpa.

25 Erë wëm e' tò isuë tò kē ie' e' alōpakā Jacob kī. E' kuëkī ie' tò itēwā itu' wōiërkewa e' kī tā itu' wōyēnettsa.

26 Etā wëm ñe' tò iché ie' a:

—Kā ñirkewatke e' kuëkī ye' ōwa.

Ie' tò iiüté:

—Kē be' tò ye' a kawō bua' mè, etā kē ye' tò be' epamine.

27 Wëm tò ie' a ichaké:

—¿Ima be' kiè?

Ie' tò iiüté:

—Ye' kiè Jacob.

28 Wëm tò iché iā:

—Kē be' kiëiā Jacob. Be' kirdaë Israel.† Be' ñippè Skëköl tā ñies s'ditsō tā etā ì kiane be' kī e' de be' ulā a, e' kuëkī be' kiè mékayō es.

29 Jacob tò ie' a ichaké:

—Ichō ña, ¿ima be' kiè?

Ie' iiüté:

—¿Iōk be' kī ye' kiè kiane jchenuk?

Eē tā wëm ñe' er bua' ché ie' a.

30 Ie' tò kā e' kiè méka Penuel.‡ Ie' tò iché: “Erë ye' tò Skëköl wák suëwā ye' wōbla wa, erë kē ye' du'wā.” E' kuëkī kā e' kiè mékaiō es.

31 Mik ie' tkökemitke Penuel, etā diwō tskine. Erë ie' tu' wōyēnettsa, e' kuëkī ie' shkōrami shaotshaot.

32 Ie' tēnewā itu' kicha kī, e' kuëkī dō ikkē tā ie' aleripa kōs kē tò iyyiwak tu' kicha kateta'.

33

Esau er buanene Jacob kī

1 Mik Jacob tò isuë tò ie' èl datse ena wēpa tajë datse ie' wā dōka cien tkëyōk (400), etā ie' tò ila'rla blabatsé. E'pa méitō Líā a ena Raquel a ena e'pa kanè mésopa bōl a.

2 Kanè mésopa bōl e'pa patkëmiitō keweie ila'r tā. E' ukuōkī tā ie' tò Líā ena ila'r patkëmi. Bata ekkë Raquel ena ilā José e'pa patkëmiitō.

3 Etā ie' wák tkami kewe ie'pa yōkī. Ie' mirwā ie' èl wōrkī e' dalewa ie' wōëmi dō iskj es iwōōmir dōka kuktōkicha (7 veces). Es ie' demi tsinet iël wōrkī.

4 Etā Esau tūnebitū ie' wōkī, tā ipaklō'wëwāitō ikuli' a tā iwōalattséitō tā iërak ñita.

5 E' ukuōkī tā Esau tò Jacob alakōlpa ena ila'rla e'pa sué tā ichakéitō iā:

—¿Wíkkëpa dōr yi?

Jacob tò iiüté:

—A kékëpa, Skëköl tò ala'rla wíkkëpa mé ye' a.

6 Etā ilakōlpa kanè mésopa e'pa de ila'rlaē tā iwō éwarak dō iskj.

7 E' ukuōkī tā Líā de ila'rè tā ie'pa wōëwa iskj ñies. Bata ekkë tā Raquel de ilā José tā etā ie'pa wōëwa dō iskj ñies.

8 E' bet tā Esau tò ie' a ichaké:

—Iyyiwak kuëyō ñalā kī ulawa ulawa ¿ie e' dōr?

Ie' iiüté:

—E' dōr as be' er buarne ye' kī.

9 Esau tò iiüté:

—Au, kē be' tkinuk ye' kī. Ye' wā itso' tajë. E' tsuāt be' wák tò.

10 Erë Jacob tò iskà ché iā:

—Au, kē be' tò ye' ttë watōktsa. Be' er buanene ye' kī e' tā iyi kakmekeyō be' a e' klō'ū. Be' tò ye' kiëwā buaë. Be' suëneyō e' dōr buaë ye' a wës Skëköl wák suëyō es.

11 Tajë Skëköl tò ye' blu'wë. Kē ì kianeia ye' kī. E' kuëkī ye' be' pablè tò iyi kakmëyō be' a e' tsū ye' ulā a.

Jacob tò iyyiwak watké iā tajë, e' kkëpa iël Esau tò iyyiwak tsé iulā a.

12 Esau tò iché iā:

—E'ma mishka ñita. Ye' mi'ke kewe.

13 Erë Jacob tò iiüté:

—A kékëpa. Be' wā ijchër bua' tò ye' ala'r iā tsitsirla. Nies obeja ena baka tso' alàë e' bikeitséyō dō' ishtirirwā tā iduölurmi sëkka ká etkëme.

14 Ye' a tā buaë idir tò be' yu'tke kewe, etā wë' ye' do be' itōkī enaena wës ye' iyyiwak ena ye' ala'rla shkōmir es. Es ye' mir ie'pa tā dō be' serke Seir eë.

15 Etā Esau tò iiüté:

—E'ma buaë idir. Kawō mú ña ye' kanè mésopa wëlepa mukat be' a be' kimoie.

Erë Jacob tò iiüté:

—Au, ¿iōk be' e' we'ikō ye' wā ekkë chökke?

16 E' è diwō tā Esau míane Seir iyamipa tā.

17 Erë Jacob míā ká kiè Sucot* eë. Eë ie' u yué iwák a. Nies iyyiwak wé chali'wëitō. E' kuëkī ká e' kiè mékaiō Sucot.

18 Es Jacob manétat Padán-aram dō Canaán. Ie' dettsa buaë. Ie' sené ká kiè Siquem, e' wōsha.

19 Wé ie' tò ká yué e' tuëttsa ie' tò. E' ské dōr inuköl wōmule dōka cien eyōk (100). Hamor dōr Siquem yë, e' ala'r tò ká watuë Jacob a.

20 Ká e' a Jacob tò ák kataté et ká'ie iyyiwak jchoie Skëköl dalōioie. E' kiè mékaiō El-elohé-israel.†

34

Dina dalōsëwëwā Siquem tò

1 Jacob alā busi Líā tā kiè Dina, ká et tā e' míā ká e' wakpa busipa pakōk.

2 Etā Hamor e' dōr heveowak e' dōr ká e' wōkir, e' aladulaköl kiè Siquem e' tò Dina

† 32:28 **Israel**: Hebreoie s'kiè e' wá kiane chë ñippè Skëköl tā.

‡ 32:30 **Penuel**: Hebreoie ká kiè e' wá kiane chë Skëköl

wō. * 33:17 **Sucot**: Hebreoie ká kiè e' wá kiane chë u yöule chalichali. † 33:20 **El-elohé-Israel**: Hebreoie kiè e' wá kiane chë Israel Këköl diché tā' tajë.

sué. Eta ie' tò iklò'wéwa ta isenékā itā kēsik wa.

³ Erē ie' wōbatse Dina wa tajē ta ipablēitō tajē.

⁴ Eta ie' tò iché iyē a:

—A yéwō, be' yú kékēpa Jacob ska' ilā busi kiōktsā ye' a as ye' serwā ie' ta.

⁵ Ì sulu wamblē Siquem tò Dina ta e' jchenewā Jacob wa. Erē ie' aladulakōlpa tso' kañikā iyiwak kanéuk, e' kuéki ie' kē wa iyēne ie'pa a.

⁶ E' dalewa Hamor dōr Siquem yē e' mīa Jacob ska' ttōk ie' ta.

⁷ Mik Jacob aladulakōlpa dene u a, eta ì wamblēne Dina ta e' jchenewā ie'pa wa. E' tò ie'pa uluwékā tajē. Siquem senékā Jacob alā busi ta e' dōr íyi suluē Israel aleripa a. E' kē kawō ta' wamblē es.

⁸ Erē Hamor ttē ie'pa ta, ta ichéitō ia:

—Ye' aladulakōl Siquem, e' wōbatse tajē a' kutā wa. A' we'ikéyō kawō mú ie' a senukwā ie' ta.

⁹ Es a' yōrmi sa' yamipae. Es sa' serwāmi a' alā busipa ta. Nies a' serwāmi sa' alā busipa ta.

¹⁰ A' e' tsūat senuk sa' shūa. A' senú sa' ká a wé a' kī ikiane eē. A' tò íyi wataū ena íyi taū. A' tò ká taū. Kē yi tò a' wōklō'wēpa.

¹¹ Nies Siquem ttē Dina yē ta ena ikēpa ta, eta ichéitō ia:

—Ye' a' pablē tò ye' ttē klō'ú. Ye' tò a' a' a' i kakmeraē kōs a' kī ikiane ekkē.

¹² Kōs iské* dōr e' tsatā a' tò ye' a' ikī kié, e' ta ekkē meraēyō a' a. E' kē kī ye' tkine. Ye' tò íyi meraē tajē a' a, erē kawō mú ye' a' senukwā be' kutā ta.

¹³ Erē Siquem tò ie'pa kutā dalōsēwéwa, e' kuéki ie'pa tò ie' ena iyē iūtē kachē wa.

¹⁴ Ie'pa tò iché ia:

—Kē sa' a' sa' kutā menuk wēpa kē tottola kkuōlitla tēule tsir, esepa a. E' dōr suluē sa' a' jaē tajē.

¹⁵ Es ē sa' tò a' iūtēmi. A' wēpa kōs tottola kkuōlit tē tsir wēs sa' es, e' ta sa' tò a' ttō iūtēmi.

¹⁶ Es a' serwāmi sa' alā busipa ta. Nies sa' serwāmi a' alā busipa ta. Es sa' sermi a' ta ñita wēs ká etkē wakpa es.

¹⁷ Erē kē a' wā a' tottola kkuōlitla tēne wēs sa' tò iché a' a es, e' ta sa' mīyalne ká i' kī. Sa' kutā mītserne sa' wā.

¹⁸ Eta Hamor ena ilā Siquem e'pa a imēne buaē.

¹⁹ Tajē duladula e' kī Jacob alā busi kiane, e' kuéki bet iwéitō wēs ie'pa tò iché es. Ie' dalō tajē iyē ska' imalepa tsatā.

²⁰ E' kuéki ie' mīa iyē ta ká kkoïeule e' wékkō a. Eē ká e' wakpa ñi dapa'uke ttē

shuloie. Eē Siquem ena iyē mīa ttōk ikā wakpa ta. Ta ichéitō iarak:

²¹ —Pē' debitū íe er buaē se' ta. Ie'pa de senuk se' ta, íyi taūk ena íyi watauk se' shūa. Ká tso' wé' ie'pa a. Se' serwāmi ie'pa alā busipa ta. Nies ie'pa serwāmi se' ichapa ta.

²² Eta as se' dōr ká etkē wakpaie ie'pa ta ñita, eta s'kawōta iūk wēs ie'pa tò iché es. Ie'pa tò iché tò se' wēpa ulitane kawōta itóttola kkuōlitla tōk tsir wēs ie'pa wōblane iūk es.

²³ Eta kōs ie'pa wa iyiwak tso', i tso' e' dōraē se' icha. Sō ichō ie'pa a' tò. Eta es ie'pa e' tsukeat senuk se' shūa.

²⁴ Eta wēpa tso' ká e' kī kibinetke, e'pa ulitane a' buaē idir. Eta ie'pa kōs tottola kkuōlitla tēlor tsir.

²⁵ E' ukuōkī bökkī es ta mik e' dalērkeia tajē kē wa ie'pa e' tsatkēr, eta Jacob aladulakōlpa dōr Dina akēpa kiē Simeón ena Leví, e'pa mīyal Siquem, eta ká e' wakpa wēpa tēlurdakitō seraā tabē wa.

²⁶ Es ie'pa tò Hamor ena ilā Siquem e'pa ttéwa tabē wa. Ie'pa tò ikutā yétsā Siquem u a ta imīyal.

²⁷ Ká e' wēpa tēlor seraā. E' ukuōkī ta Jacob aladulakōlpa malepa debitū ta íyi kōs tso' ká e' kī e' tsémirakitō.

²⁸ Es ie'pa wa obeja ena baka ena burro ena íyi kōs tso' ká kkoïeulewā e' a, ñies ì kōs tso' kañikā e' mītser.

²⁹ Nies íyi tso' kōs u a, e' mītser ie'pa wa seraā. Ala'rila kōs ena alakōlpa kōs e'pa klō'wélur ie'pa tò ie'pa kanē mēsopaie.

³⁰ Eta Jacob tò iché Simeón ena Leví a:

—A' tò se' tsaié. A' kuéki ká i' wakpa e' dōr canaánwak ena fereseowak e'pa ulurdaē se' kī tajē. Ie'pa ñi dapa'uraē ñippōk se' ta. Kē se' wā ñippōkwakpa ta' tajē, e' kuéki ie'pa e' alōrakā se' kī. Ye' ena ye' yamipa kōs ttelurdaē ie'pa tò.

³¹ Erē ie'pa tò iūtē:

—¿Ima ie'pa erbikō tò ie'pa wa sa' kutā mi' mītser wēs alakōlpa sulusi es?

35

Skēkōl er buaē chē Jacob a Betel

¹ E' ukuōkī ta Skēkōl tò iché Jacob a: “Be' yú senuk Betel. Eē ak katatō ká'ie ye' dōr be' Kēkōl e' kkaeyē' be' a' mik be' bakshkar Esau yōkī eta, e' dalōioie.”

² Eta Jacob tò iché iyamipa a ena kōs itso' rak ie' ta, e'pa a' ñies:

—Íyi diōkōl tso' a' wā dalōiē, ese kōs tulōttsā bet. A' kuō ta' a' datsi' mane'ūlor.

³ Mishkarak bet Betel. Eē ye' tò ak katateke et ká'ie iyiwak jchoie Skēkōl dalōioie. Ie' tò ye' kīme' mik ye' bak erianuk tajē eta. Ie' tò ye' kkoña' kōs ye' káka're ekkē.

* **34:12 iské:** E' kéwō ska' ta ie'pa wōblar tò ilā busipa watuēke inuāki a.

4 E' bet ta iyi diököl tso' ie'pa wa daloië ese tulérakitö Jacob a. Nies ikukuöio kos, e' tulérakitö Jacob a. E' kos wötéluritö kós klö ter tsjinet Siquem e' dikja.

5 Eta ie'pa e' yélur. Erë ká tso' tsjinet tsjinet e' wakpa kos suawéka tajë Skéköl tö, e' kuëki e'pa kè wa ie'pa toiëne.

6 Eta Jacob ena iyamipa kos demi ká kië Luz atë Canaán. Ká e' kië nies Betel.

7 Eta ee ák katatéitö et ká'ie iyiwak jchoie Skéköl daloiöie. Eë Skéköl e' kkeyë' ie' a mik ie' bakshkar iël yöki eta. E' kuëki ák katatéitö e' kië mékãitö El-Betel.*

8 E' ukuöki ta ká e' a Rebeca kkö'nukwak bak kië Débora, e' blënewa ta inü blëwarakitö kós klö ter ee e' dikja. Kal e' ter ká kië Betel e' o'mik. Jacob tö ká e' kië méka "Ië kéli".

9-10 Mik Jacob biteane Padán-aram dene Canaán, eta Skéköl e' kkachéne etökichane ie' a. Eta Skéköl er buaë ché ie' a i' es:

"Be' kië Jacob,
erë be' kè kiëia es.
I'ne ta be' kië mékãyö Israel."

Skéköl tö ie' kië mane'wéttsa,
11 e' ukuöki ta ichéitö ia:

"Ye' dör Skéköl Diché Ta' Ýyi Ulitane Tsata e';
Be' ala'r ena be' aleripa alönü tajë.
Be' aleripa alördaë tajë,
e'pa doraë ká tajë wakpaie.
Nies ie'pa shua blu'pa doraë.
12 Ká me'bakyö Abraham a ena Isaac a,
e' méyö be' a nies be' aleripa a."

13 Mik Skéköl tté one Jacob ta, ta imía.

14 Eë Jacob ák duéka ek sè sù. Ák e' ki' ie' tö kiö ena vino té iwá kkachoië tö e' dör batse'r Skéköl a.

15 Ká e' kië mékãitö Betel.

Raquel blënewa

16 E' ukuöki ta ie'pa e' yélur Betel míyal Efrata. Kam ie'pa dömi Efrata e' tso'ia elkeë, eta Raquel alá kurketke e' diwö de. E' tö Raquel kiri'wéwa tajë erë kè iwá kur yës.

17 Ie' tso'tke suluë ichök eta ikkö'nukwak dur ee, e' tö iché ia: "Kè be' suanuk. Be' alá kune. E' wák dör wëm."

18 Eta Raquel wake' duökewatke, isiwa' bata tkökeia, e' shua ilá kië mékaatitö Benoni.† Erë ilá yë tö ikië mane'wé Benjamín.‡

19 Es Raquel blënewa. Inü wötëwarakitö Efrata ñalé ki. I'ne ta ká e' kië Belén.

20 Eta wé Raquel nu blëwãitö e' kã ák duéka ek Jacob tö iwá kkachoië. I'ne ta ák e' tkëria Raquel pö kkachoië.

21 Eta Israel§ michoë wé imi'kerö ee. Ie' e' tséat senuk ká kië Migdal Éder e' wishke.

22 Ie' tö ká yué senoië ee, e' ukuöki ta ilá Rubén senéka ie' alaköl kië Bilhá e' ta, e' jchënewa ie' wa.

Jacob aladulakölpá

Jacob aladulakölpá doka dabom eyök ki böl (12).

23 Ie' ala'r Líá ta e'pa dör Rubén, e' dör ikibi, nies Simeón, Levi, Judá, Isacar ena Zabulón.

24 Ila'r Raquel ta e'pa dör José ena Benjamín.

25 Raquel kané méso kië Bilhá, e' ta ila'r dör Dan ena Neftalí.

26 Líá kané méso kië Zilpá, e' ta ila'r dör Gad ena Aser. E'pa dör Jacob aladulakölpá kune Padán-aram e'pa.

Isaac blënewa

27 Jacob minea iyë Isaac sauk ká kië Mamré ee. Ká e' kië nies Arbá ö Hebrón. Ká e' a Abraham ena Isaac bak senuk.

28-29 Isaac kënewatke. Mik ie' ki duas tso' cien eyök ki dabom paryök (180), eta iblënewa miã idëutöpa itöki. Ila'r Esau ena Jacob e'pa tö inü wötëwa.

36

Esau aleripa

1 I'pa dör Esau aleripa. Esau kië nies Edom.

2 Esau senéwa canaanwak alakölpá mañal ta. Eköl dör Adá, e' dör hititawak kië Elón, e' alá busi. Iëköl kië Oholibamá, e' dör Aná alá busi ena heveowak eköl kië Sibón, e' talá.

3 Bata ëk kië Basemat, e' dör Ismael alá busi ena Nebaiot kutá.

4 Adá alá tsá kune e' kië Elifaz. Basemat alá kië Reuel.

5 Oholibamá ala'r kune mañal. E'pa kië dör Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dör Esau ala'r kune mik ie' bak senuk Canaán eta e'pa.

6 Esau wa ilakölpá ena ila'r wëpa ena ila'r busipa ena imalepa kos serke ie' ska' e'pa kos míyal ie' wa e' ta senuk ká bánet iël Jacob e' yöki. Nies ie' wa iyiwak kos ena i' kos dë' ie' ulá a Canaán, e' mítser seraq.

7 Esau ena Jacob wa iyi tso' tajë. E' kuëki ie'pa kè chë'kaia ñita. Kè i' ku'ia wë' ie'pa böl iyiwak a katé.

8 E' kuëki Esau (e' kië nies Edom) e' miã senuk Seir kébata a.

9 I' dör Esau aleripa bak senuk Seir ké köwö ki, e'pa kië edomwak.

10 I'pa dör Esau ala'r: Elifaz e' dör Esau alá Adá ta, ena Reuel e' dör Esau alá Basemat ta.

* **35:7 El-Betel:** Hebreoie kië e' wá kiane chë Skéköl tso' Betel. † **35:18 Benoni:** Hebreoie s'kië e' wá kiane chë ye' eriane e' alé. ‡ **35:18 Benjamín:** Hebreoie s'kië e' wá kiane chë ye' ulá bua'kka e' alé. § **35:21 Israel:** E' dör Jacob kië pa'alj me'ka Skéköl tö iki e'.

11 Elifaz ala'r dör Temán, Omar, Sefó, Gatam ena Quenaz.

12 Elifaz alaköl skà bak eköl kiè Timná, e' ta ilà ta' eköl kiè Amalec. E'pa dör Esaú alaköl kiè Adá e' uyókpa.

13 Reuel ala'r dör Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dör Esaú alaköl kiè Basemat e' uyókpa.

14 Esaú alaköl kiè Oholibamá, e' dör Aná alà busi ena Sibón talà. Ie' ala'r dör Jeús, Jaalam ena Coré.

15 I'pa dör Esaú aleripa e'pa ditséwöpa wókirpa:

Esaú alà kibi kiè Elifaz e' aleripa dör: Temán, Omar, Sefó, Quenaz,

16 Coré, Gatam ena Amalec. E'pa dör Elifaz aleripa e'pa ditséwöpa wókirpa bak senuk Edom. Ie'pa dör Adá uyókpa.

17 Esaú alà kiè Reuel e' ala'r dör: Náhat, Zérah, Samá ena Mizá. E'pa dör Reuel ditséwöpa wókirpa bak senuk Edom. Ie'pa dör Basemat uyókpa.

18 Esaú alaköl kiè Oholibamá e' dör Aná alà busi. Ie' ala'r dör: Jeús, Jaalam ena Coré. E'pa dör Oholibamá ditséwöpa wókirpa.

19 E'pa qos dör Esaú (kiè ñies Edom) e' aleripa. E'pa dör ie'pa ditséwöpa wókirpa.

20 I'pa dör wëm dör horeowak eköl kiè Seír, e' ala'r. Ie'pa bak senuk Edom ñies. Ie'pa kiè dör: Lotán, Sobal, Sibón, Aná,

21 Disón, Éser, ena Disán. E'pa dör Seír ala'r wëpa. Ie'pa dör horeowak wókirpa bak senuk Edom.

22 Lotán ala'r dör Horí ena Hemam. Lotán kutà dör Timná.

23 Sobal ala'r dör Alván, Manáhat, Ebal, Sefó ena Onam.

24 Sibón ala'r dör Aíá ena Aná. Ká e' ta Aná tso' iyé kiè Sibón e' burro kkó'nuk e' dalewa ie' tó di' tum kué tajé ká sí po e' a.

25 Aná alà wëm kiè Disón. Ie' alà busi kiè Oholibamá.

26 Disón ala'r dör Hemdán, Esbán, Itrán ena Querán.

27 Éser ala'r dör Bilhá, Zaaván, ena Acán.

28 Disán ala'r dör Us ena Arán.

29 Horeowak wókirpa dör Lotán, Sobal, Sibón, Aná,

30 Disón, Éser, ena Disán. E'pa dör horeowak wókirpa iyamipa wa. Ie'pa bak senuk Seír.

31 I'pa dör Edom blu'pa, kam Israel aleripa blúpa dō e' yóki.

32 Bela, e' dör Beor alà, e' de Edom wakpa blúie. Ie' ká kiè Dinhaba.

33 Bela blénewá e' skéie Jobab yöne blu'ie. Ie' dör Zérah alà. Ie' datse Bosrá.

34 Jobab blénewá e' skéie Husam datse Temán e' yöne blu'ie.

35 Husam blénewá e' skéie Hadad dör Bedad alà e' yöne blu'ie. Bedad e' ali'ka Madián wakpa kī ká kiè Moab ee. Husam ká kiè Avit.

36 Hadad blénewá, e' skéie Samlá yöne blu'ie. Ie' ká kiè Masrecá.

37 Samlá blénewá, e' skéie Saúl yöne blu'ie. Ie' ká dör Rehobot. Ká e' atē di' kkó a tsinet.

38 Saúl blénewá, e' skéie Baal-hanán yöne blu'ie. Ie' dör Acbor alà.

39 Baal-hanán blénewá, e' skéie Hadad yöne blu'ie. Ie' ká kiè Pau. Ie' alaköl kiè Mehetabel, e' dör Matred alà busi ena Mezaab talà.

40 I'pa dör Esaú aleripa kiè iyamipa wa ñies iká wa: Timná, Alvá, Jetet,

41 Oholibamá, Elá, Pinón,

42 Quenaz, Temán, Mibsar,

43 Magdiel ena Iram. Esaú kiè ñies Edom. E'pa qos dör Edom ká blu'pa wé isēnerak iká kī ee.

37

1 Jacob e' tséat senuk Canaán wé iyé bak senuk ee.

2 Tè i' dör Jacob aleripa e' paké.

José ena iēlpa

Jacob alà kiè José, mik e' kī duas tso' dabom eyök kī kul (17) etā ie' tso' iyé obeja kkó'nuk iēlpa ta. Iēlpa dör iyé alakōlpa kiè Bilhá ena Zilpá, e'pa ala'r. Etā i sulu qos wambleke iēlpa tō ie' wōwa, ese kkateke seraā ie' tō iyé a.

3 Ie' kune mik iyé Jacob kënewatke etā. E' kuekī Jacob kī ie' kiar ila'r malepa tsata. E' kuekī Jacob tō datsi' yué ie' a kītkēule buaē.

4 Eré mik ie' ēlpa wā ijchenewa tō ie'pa yé kī ie' kiar ie'pa ulitane tsata etā ie'pa éna iar suluē, kē ishke'weta'.

5 Ká e' ta ie' kabsuē e' pakéitō iēlpa a. E' kuekī ie'pa éna suluē ie' kī ane.

6 Ie' tō ikabsuē paké iēlpa a i' es:

—Ye' ttō tssō. Ye' kabsuē e' pakekeyō a a.

7 Ye' kabsuē tō se' ulitane tso' kaneblök kañika dali shūa. Se' tso' dali wōstök e' tsatēsō ettsak ettsak. Ye' tō isuē tō bet ye' icha e' duékā bua' shkē'ka. A' ichapa e' dapa'wé ye' icha pamik shkit ta e'pa tō ye' icha dalóie.

8 Etā iēlpa tō iūtē:

—¿Be' éna iwā chak tō be' dōraē sa' blúie? ¿Sa' sērdaē be' dikīa?

Ie' kabsuē ena wēs ipakéitō ie'pa a, e' kuekī ie'pa éna suluē ie' kī ane.

9 E' ukuökī ta ie' ská kabsuēne, e' pakéitō iēlpa a ñies. Ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' kabsuē tō diwō ena si'wō ñies bēkwō dōkā dabom eyök kī et (11), e' qos tō ye' dalóieke.

10 Mik ie' tō ikabsuē e' paké iyé a ena iēlpa a, etā iyé tō iuñē:

—¿Ì kiane chè be' kǐ kabsuè e' wa? Ttsèskua be' mì ena be' èlpa ena ye', sa' kawõtā be' dalöiök.

¹¹ Ie' èlpa éna iar suluè. Erè iyè tò ibikeitsé tajè: ¿ì kébisuè José tò es?

José watuéttsa ièlpa tò

¹² Ká e' ta José èlpa míyal dō Siquem iyè iyiwak wèttssé kakō yulök.

¹³ Etā Jacob tò iché José a:

—Be' èlpa tso' tsinet Siquem iyiwak kkō'nuk. Ye' kǐ ikiane tò be' yú isaük.

Etā José tò iüté:

—E' buaè. Ye' mí isaüktrak.

¹⁴ Jacob tò iüté:

—Èkèkè. Be' yú be' èlpa saük, is itso' rak, is iyiwak tso' ñies. E' wa be' wā ye' a ittè dōmine.

Etā Jacob tò ie' patkèmi. Ie' e' yéttsa He-brón ké kkue kǐ míā Siquem.

¹⁵ Eè ie' shkōdur chō kañika, e' kuèwā wēm eköl tò tā e' tò ie' a ichaké:

—¿Ì yulök be' tso'?

¹⁶ Ie' tò iüté:

—Ye' tso' ye' èlpa yulök. ¿Be' kè wā ijcher wé ie' pa tso' ye' yé iyiwak kkō'nuk?

¹⁷ Wēm e' tò iüté:

Ie' pa kè ku'ia íe. Ie' pa mineyalbak. Ye' ittè ttsérak tò ie' pa mí'keā Dotán.

Etā ie' míā ièlpa yulök. Etā ie' pa kuéitō Dotán.

¹⁸ Etā ièlpa tò ie' sué kamiè tò ie' datse. Kam idō e' dalewa ièlpa kawō mérak ñi a ie' ttowā.

¹⁹ Ichérakitō ñi a:

—Kabsaükwak datse.

²⁰ Ittōwāsō. Inú batrōōmisō kauk kè a di' ta' ese a. Etā ichōsō tò iyiwak sulusi ie' katéwa. Es ie' kabsuè e' kè wā tkōpa yès.

²¹ Mik Rubén tò ttè e' tssé, etā ie' éna ièl tsatkak. E' kuèkǐ ie' tò iché ièlpa a:

—Kè ittarwā.

²² Kè a' tò ie' pé tkō'uk. A' tò iōmi kauk i' a. Kè a' ulā mukka ikǐ.

Rubén éna José tsatkak tsèmine iyè a, e' kuèkǐ ie' tò iché ie' pa a es.

²³ Erè mik José debitu ièlpa ska', etā ie' pa tò ie' datsi' kǐtkèule bua', e' yéttsa.

²⁴ Etā iklō'wéwarakitō batréemi, kauk tso' di' blóie, erè kè iwā ta' ese a.

²⁵ E' ukuökǐ tā ie' pa e' tuléwā chkök, e' shuā ie' pa isuè tò tajè Ismael aleripa datse. E' pa datse Galaad michōé Egipto dali dami iwā e' wataük. Kameio kǐ ie' pa wa kiō alar buaè e' dami. Ñies kiō masmas kiè bālsamo ena mirra e' dami iwā.

²⁶ Etā Judá tò iché ièlpa a:

—Se' èl ttéwāsō tā e' tté blésō, e' tā e' wa ¿ì buaè dōmi se' ulā a?

²⁷ Ye' ichè buaè idir tò iwatauttsasō Ismael aleripa a. Ie' dōr se' èl se' yami ekka, e' kuèkǐ kè sō ittōwā.

E' mène buaè ièlpa a.

²⁸ Mik íyi wataükwakpa datse Madián e' pa tkami ee, etā ie' pa tò ièl yéttsa kauk a watuéttsarakitō Ismael aleripa a inuköl wömulé dōkā dabom böyök (20) ské ekké. Es Ismael aleripa wā José minetsér Egipto.

²⁹ Mik Rubén debitu kauk kkō kǐ, etā kè ièl ku'ia. E' tò ie' eriauwé tajè. E' kuèkǐ idatsi' jchélor.

³⁰ E' ukuökǐ tā, ie' míā ièlpa ska' tā ichéitō ie' pa a:

—Se' èl tsirla kè ku'. ¿Wes ye' e' ùmi?

³¹ Etā ie' pa tò chibolla ttéwā tā e' pé wa José datsi' patékarakitō.

³² Etā datsi' e' patkèmiitō iyè a tā ichémi ia: “Datsi' i' kuè sa' tò. Í saü bua'ie. ¿Kè idör be' alà datsi'?”

³³ Etā Jacob tò iché: “¿Tö, i' dör ye' alà datsi'! Iyiwak sulusi wésele tò ye' alà ttéwā katéwa.”

³⁴ Etā Jacob tò idatsi' jchéloyar eriane kuèkǐ. Etā datsi' tso' ièno mik schōnewā ese iékaitō. Etā ilà blènewā e' eriaitséitō ká tajè.

³⁵ Etā ila'r, wépa ena alakölpa, e' pa kōs de ie' pablök, erè kè ie' pablér yès. Ikǐ iúke tajè shuṭé ilà dalèrmik. Ie' tò iché: “Ye' schō eriaitséaè dō mik ye' duowā ekké, es ye' dōraè ie' ska'.”

³⁶ Etā madiánwakpa demi Egipto. Eè ie' pa tò José watuéttsa wēm kiè Potifar e' a. Wēm e' kanèblōke Egipto blú a. Potifar dör Egipto blú tsatkökwakpa e' wökir.

38

Judá ena Tamar

¹ E' kéwō ska' tā Judá e' batséttsa ièlpa yöki míā senuk wēm kiè Hirá e' ska'. E' serke ká kiè Adulam.

² Eè Judá tò alaköl sué eköl. E' dör wēm canaanwak kiè Súah e' alà busi, e' tā ie' senéwā.

³ E' ukuökǐ tā idunekā tā ilà kune wēm, e' kiè mékakitō Er.

⁴ E' ukuökǐ ilà skà kune wēm, e' kiè mékakitō Onán.

⁵ E' ukuökǐ tā ilà skà kune wēm, e' kiè mékakitō Selá. E' kune mik ie' serke ká kiè Quezib, ee etā.

⁶ Judá tò alaköl yulé senowāie ilà kibi kiè Er e' tā. E' kiè Tamar.

⁷ Etā Er serke sulué shuṭé Jehová wōā. E' kuèkǐ Jehová tò ittéwā.

⁸ Etā Judá tò iché Onán a:

—Be' kawõtā senukwā be' dabököt tā alà kōkā be' èl blènewā e' a wes se' wakpa a imeneatbak es.

⁹ Onán éna iane tò ie' alà kūrmi kōs ischō tā, e' kè dör ie' wák ala'r. E' kuèkǐ mik ie' serke ischō tā, etā bet tā ie' e' skéy bānet as kè alà kōkā ischō tā. Es ie' kè wā ièl a iditséwō meneat.

¹⁰ E' dör suluë ichök Jehová a, e' kuekji ie' tō Onán ttéwā ñies.

¹¹ Etā Judá tō iché iyāk Tamar a:

–Be' yú senuk be' yé u a wēs schō es dō mik ye' alá Selá talane etā.

Erē Judá tso' Tamar kitō'uk. Ie' ibikeitsé tō Selá duōwami wēs iēlpa duolur es. Es Tamar mineā senuk iyé ska'.

¹² Ká de tajē tā Judá alakōl dör Súah alá busi e' blénewā. Ie' schō kéwō tka tā ie' mīá ká kiē Timnat, wētso' rak ie' obeja köyök tōk ee. Ie' yami kiē Hirá e' dör adulamwak, e' mī ie' tā ie' wapiōuk.

¹³⁻¹⁴ Tamar tō isué tō Judá alá kiē Selá, e' detke kēchke erē kē ie' senewā ie' tā. E' wa ie' wā ijchēnewā tō Judá tō ie' kitō'wé Selá wa. E' kuekji mik ie' wā ijchēnewā tō inuāki mīá Timnat iobeja köyök tōk, etā ie' e' paiōke schōie e' mane'wēttsaneitō. Iwō pabakéwā datsi'tak wa as kē yi a iwērwa. Etā imīá ká kiē Enaim. Eē ie' e' tkēsēr Timnat ñalé kkō a.

¹⁵ Mik Judá tō Tamar sué tā ie' ibikeitsé tō e' dör alakōl sulusi iwō pabakéwā e' kuekji.

¹⁶ Etā ie' mīá iwōkji. Kē ie' wā iēri tā' tō e' dör ie' yāk. Etā ichéitō iā:

–¿Se' ser ñita?

Etā Tamar tō iché iā:

–¿Í meke be' tō ye' a iskéie?

¹⁷ Etā Judá tō iūtē:

–Ye' chibo patkōke be' a etō iskéie.

Ie' iūtē:

–Ēkēkē. Erē be' iyi tsá múat ye' a dō mik be' tō chibola patké etā.

¹⁸ Judá tō ie' a ichaké:

–¿Í kiane be' kji tō ye' imēat be' a?

Etā ie' tō iūtē:

–Be' tabechka tso' e' kiē shtōie, e' múat ye' a ikichaē. Ñies be' shko kéli múat ye' a.

Judá tō imé iā tā ie' sené ie' tā. Etā alakōl duneka.

¹⁹ E' ukuōkji tā Tamar mīá iu a etā idatsi'tak wa iwō pabakéwā e' yēttsaitō. Etā ie' e' paiéne schō es.

²⁰ E' ukuōkji tā Judá tō chibo patkémi iyami adulamwak e' ulā a as ie' tō imū alakōl a as alakōl e' tō ie' iyi méat alakōl ulā a e' mūbitūne. Erē ie' yami kē wā alakōl e' kuneia.

²¹ Etā ie' tō ká e' wakpa a ichaké:

–Alakōl sulusi e' dör enaimwak atēat ñala ska', ¿wé e'?

Etā ie'pa tō iūtē:

–Íe alakōlpa sulusi kē dē'.

²² Etā ie' biteane Judá wōrkji tā ichéitō iā:

–Kē ye' wā alakōl kune. Ye' tō ichaké ká e' wakpa a. Ie'pa tō ye' a iché: 'Íe alakōlpa sulusi kē dē'.

²³ Judá tō iūtē:

–As ye' iyi tsúatitō es kē yi tō sa' jaéwepa. Kē ye' iane iwiiie. Ye' tō ichibo patkémi be' ulā a, erē kē be' wā alakōl kune.

²⁴ Etā si' mañat ulatōk tā Judá kji biyō de tō:

–Be' yāk Tamar e' sené' wēpa kuā'kji tā. Ie' duneka.

Etā Judá tō iché aneule:

–jlyōttsa tā iña'úwa!

²⁵ Erē mik ie' yekettsa ie'pa tō ttéwā, e' wōshā ie' ttē mémi inuāki a: “Yi iyi a'tser ye' ulā a i', e' wák tō ye' duéka. Be' isaú. ¿Yi kiē shtō tabechka i' ikichaē ena shko kéli i'? ¿e' suule be' wa?”

²⁶ Mik Judá tō ie' iyi suéwā iyāk ulā a tā ichéitō: “Alakōl i' dör buaē. Kē ye' wā iulabatsē ye' alá Selá tā. Ye' e' wamblé sulu ie' kji.” Etā kē ie' seneia ie' tā.

²⁷ Tamar alá kune klō wák dör wēpa.

²⁸ Itsörke e' wōshā, etā ekōl ulā dettsa kéwe. Etā ie' kkō'nukwak tō datsi'kicha batsē e' muéwā ilā ulā mik tā ichéitō: “T' ék kune kéwe.”

²⁹ Erē e' wōshāē bet tā alá ulā tiéwāne etōkichane etā iēk kune kéweie. Etā ikkō'nukwak tō iché iā: “¿Wes be' kune kéweie?” E' kuekji ikiē mékai'tō Fares.*

³⁰ E' ukuōkji tā, iulā a datsi'kicha tkēr batsē e' kune, e' kiē mékai'tō Zérah.

39

José tkashkar Potifar alakōl ulā a

¹ José minetserak iwā Egipto. Ká e' kji wēm tso' ekōl kiē Potifar, e' tō ie' tuēttsa Ismael aleripa a. Wēm e' kanēblōke Egipto blū a. Ie' dör Egipto blū tsatkōkwakpa wōkir.

² Erē Jehová tso' José tā, e' kuekji i' kos kanewekeitō e' dōkettsa buaē iwōkir egip-towak e' ska'.

³ Iwōkir tō isué tō Jehová tso' José tā, e' kuekji i' kos kanewekeitō e' dōkettsa buaē.

⁴ E' kuekji iwōkir kji ikiarke tajē. Ie' tō iméka ie' wák kjmukwakie. Ñies imékai'tō ie' iyi kos e' kuebluie. Ie' wā iyi kos tso' e' kkō'nekeitō.

⁵ Mik Potifar tō ie' méka i'yi kos kuebluie, etā Jehová er buaē chémi Potifar a. Ie' iyi kos tso' iu a ena kañika e' kos mir buaē.

⁶ José tō Potifar i'yi ulitane kkō'neke buaē. E' kuekji Potifar kē wōkji i' wēneia yēs. Í ñak ie' éna e' ē bikeitsekeitō.

José wák dör bua'bluka.

⁷ Ká de i'kji tajē etā iwōkir alakōl wōbatseka iwa. Ká et tā ie' iché iā:

–Be' senūka ye' tā.

⁸ Erē José kē wā ie' ttē iūtēne tā ichéitō iā:

–Ye' ttō ttsó. Ye' wōkir i'yi ulitane méat ye' ulā a sunoie. Ye' tso' íe, e' tā kē ie' tkine ie' i'yi kos kji.

* **38:29 Fares:** Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē tkabitū kéweie.

⁹ Ye' tso' ie' u kueblu kibiie. Ye' wökir kë wä i kkëone ye' kî. Be' ê kë meneat iwä ye' a be' dör ie' alaköl e' kuekî. ¿Wes ye' tó i sulu i' wamblëmi be' ta? ¿Wes ye' tó i sulu wamblëmi Skëköl kî?

¹⁰ Kekraë alaköl tó ie' a icheke: "Be' senü ye' ta." Erë ie' kë tó iütetä' yës. Ie' tó iulawatë kekraë.

¹¹ Kä et tä' ie' tkawä weshkë iyi kanéuk etä iwökir alaköl e' ê tkër.

¹² Etä iwökir alaköl tó ie' klö'wëwä idatsi' a tä' ichéitö ia:

—Be' senü ye' tä.

Erë ie' tkashkar iulä a mía tuneule. Ie' datsi' yënetsaät alaköl ulä a.

¹³ Mik iwökir alaköl tó isuë tó José datsi' atë ie' ulä a

¹⁴ etä ie' tó ikanë mésopa kié tä' ichéitö ie' pa a:

—Isaü, ye' wëm wä hebreowak dë'bitü' e' tso' se' wayuök. Ie' dewä ye' ska'. Ie' senakka ye' tä' kësik wa erë ye' anekä tajë.

¹⁵ Mik ie' ittse' tó ye' anekä tajë tä' ie' tkashkar tuneule. Ie' datsi' yënetsaät e' atë ye' ulä a.

¹⁶ E' ukuökî tä' ie' tó José datsi' blé kkyënoie iwëm a mik idene etä.

¹⁷ Mik iwëm dene, etä ipakéitö ia tä' ichéitö ia:

—Be' wä hebreowak dë'bitü' kanë mésoie, e' tkawä weshkë ye' ska'. Ie' senakka ye' tä.

¹⁸ Erë mik ye' anekä tajë, etä ie' tkashkar tuneule tä' idatsi' atë tër ië.

¹⁹ Es be' kanë méso tó ye' dalöšewëwä.

Mik iwökir tó ttë e' ttsé etä ilunekä tajë.

²⁰⁻²¹ José klö'wëwaitö wötökwa patkéitö wë Egipto blü bolökpa tso' wötëule eë. Erë Jehová tso' José kîmuk s'wötö wé a' nîes. Ie' er bua' chöke ia. Ie' tó s'wötö wé wökir ké er buaë chök ia.

²² S'wötö wé wökir tó iméka s'tso' wötërulewä malepa kôs kuebluie. José tó i kôs weke s'wötö wé a' e' kéwö meke.

²³ Jehová tso' José tä. Ie' tó ikîmeke as i kôs döttsa buaë ie' a. E' kuekî i kaneweke José tó e' kë sükü'ia s'wötö wé wökir tó tó is imir.

40

Kabsuë böt e' wä paké José tó

¹⁻² E' ukuökî tä' wëm dör Egipto blü a vino mukwakpa e' pa kueblu ena wëm dör blu' a pan yuökwapka e' pa kueblu, e' pa bül tó iblú tsiriwëka. E' kuekî ie' uluneka ie' pa kî

³ tä' ie' pa patkéitö wötëwä ikkö'nukwakpa kueblu e' u a s'wötö wé tso' e' a. Eë José tso' wötëule nîes.

⁴ Etä Egipto blü kkö'nukwakpa e' kueblu tó José ké wëpa bül nîe' pa kkö'nuk. Eë ie' pa sené wötëule kä tajë.

⁵ Kä et nañewe tä' ie' pa bül kabsuë kuä'kî kuä'kî. E' wä dör kuä'kî kuä'kî.

⁶ Bule es bla'mi tä' José debitü isaük. Ie' tó isuë tó ie' pa eriane.

⁷ E' kuekî ie' tó ie' pa a' ichaké:

—¿Jök'i'ñe tä' a' wö wër siar?

⁸ Ie' pa tó iütetä:

—Sa' kabsuë, erë kë yi ku' sa' a iwä pakök. Ie' tó iché ie' pa a:

—¿A' kë wä ijcher tó Skëköl tó s'kabsuë e' wä chëmi se' a? ¿Ima a' kabsuë? E' chö ña.

⁹ Etä blu' a vino mukwakpa kueblu e' tó ikabsuë paké ia tä' ichéitö:

—Ye' kabsuë tó uva kicha me'r ye' wösha

¹⁰ e' ulä tso' mañat. E' dapënekä e' wörkua bune tajë tä' iwörkua mía'ne iwöliie e' yua' tso' tajë.

¹¹ Egipto blü tkä' a'tser ye' ulä a. E' a' uwawöli diö tuëeyö. E' ukuökî tä' ye' wák tó imé blu' a. Es ye' kabsuë.

¹² José tó iché ia:

—Be' kabsuë e' wä kiane yënu'k i' es: Be' tó uva kicha ulä kébisuë mañat. E' wä kiane yënu'k kä mañat.

¹³ Kä mañat tä' blu' tó be' shyleraë. Be' kanë meraneitö be' a. Vino meranebö ie' a' wes be' tó io' kuaë es.

¹⁴ Be' we' ikëyö, mik iwä tka, etä kë be' éna ye' chökwa. Ye' tté chö blu' a' as itö ye' yöttsa ië. Ie' er buaë chö ye' a!

¹⁵ Ye' dör hebreowak e' ekiblë'wäbitü ie' pa tó. Ye' kë wä i sulu wamblëne. Ye' tso' wötëule ë.

¹⁶ Mik blu' pan yuökwapka kueblu e' tó isuë tó José tó iyami kabsuë e' wä paké tä' idettsa buaë etä ie' tó ie' icha paké ia' nîes. Ie' iché:

—Ye' kabsuë tó ye' wä kkö dami mañal ye' wökir kî, e' a pan saruru dami.

¹⁷ Kkö tkër kâkë ëk e' a pan dami blu' a daklili. Erë pan dami ye' wä kkö a ye' wökir kî e' ñeke dü tó.

¹⁸ Etä José tó iché ie' a:

—Be' kabsuë e' wä kiane yënu'k i' es: kkö mañal e' dör kä mañat.

¹⁹ E' wä kiane chë tó kä mañat tä' blu' tó be' kuli' tókök patkeraë, tä' be' nu kichatkerakä kal ulä a. Dü tó be' nu katerawä.

²⁰ Kä de mañat tä' blu' tó iduëswö tkö'wë chë wä di'yë wa tajë ikuëblupa ulitane kanëblöke ie' a' e' pa a. E' shuä ie' tó ivino mukwakpa kueblu ena ipan yuökwapka kueblu e' pa bül tsükbitü patké s'wötö wé a ikuëblupa ulitane wörkî.

²¹ Vino mukwakpa kueblu e' a' ikané méneitö. Ie' tó blu' a' itkä' méne wes kuaë es.

²² Erë pan yuökwapka kueblu, e' patkémi nu kichatkëka wes José tó iyë' es.

²³ Erë vino mukwakpa kueblu e' kë er aneia José ska'.

41

Egipto blü kabsuë bötökicha e' wä paké José tó

1 Duas de bök, e' ukuökḱ tḱ Egipto blü kabsuë tö ie' dur di' kië Nilo e' kkömik.

2 Ie' isuë tö baka deyal di' ḱ kuktö. E' dör baka bua'buäë jani'janila. E' iëter chkök kuachka shüa.

3 E' itökḱ baka skä deyal kuktö di' ḱ. Erë e' dör suluë sí sulula. E' míyal di' kkömik baka malë o'mik.

4 Etḱ baka sí sulula kuktö, e' tö baka bua'buäë kuktö e' katélur.

Eë tḱ blu' tḱ'neka.

5 E' ukuökḱ tḱ bet ie' kapowḱne tḱ ikabsuëne tö ì talarke kuö sḱ kië trigo e' klö elka ë ḱ ila'k deka kul. Ila'k e' dör bua'buäë iwö blubluë.

6 E' itökḱ iskä tskine e' klö elka ë ḱ ila'k deka kul ñies, erë sulula idir. Siwa' datse diwö tskirke e' kke' e' tö isiwéwḱ ña'wéwa suluë míḱ wö yabé ë.

7 Etḱ ila'k kul siulewḱ sulu e' tö ila'k bua'buäë katélur sera.

Blu' tḱ'neka tḱ iéna iḱne tö ie' kabsuëke moki.

8 Erë bule es bla'mi tḱ ie' kabsuë e' tö ie' eriawéka. E' kuekḱ ie' tö Egipto iyi tötkökwaḱna ena iyi jcher tajë ese wakpa, kos tsük patké. Ie' kabsuë e' pakéitö ie'pa ḱ. Erë ie'pa ulitane kë ḱ ie' kabsuë e' wà ane.

9 Etḱ vino mukwakpa kueblu e' tö iché blu' ḱ:

—A blu', erpa ye' éna idaḱ tö sulu ye' e' wamlé.

10 Mik be' uluneka tajë be' pan yuökwaḱna kueblu kḱ ena ye' kḱ, etḱ be' tö sa' wötökwaḱ patké' be' kkö'nukwakpa kueblu e' wé ḱ.

11 Kḱ et nañewe tḱ pan yuökwaḱna kueblu kabsuë. Ye' kabsuë ñies. Sa' kabsuë e' wà tḱ ulawa ulawa.

12 Eë wëm dur eköl duladula hebreowak, e' dör s'wötö wé wökir e' kanë méso. Ie' ḱ sa' tö sa' kabsuë e' paké tḱ ie' tö iwà ché sa' ḱ.

13 Iwamlëne yësyësë wës ie' tö sa' ḱ iyë' es! Ye' dene ye' kanë ḱ tḱ iëköl nu kichatkéka kal ulà ḱ.

14 Etḱ blu' tö José tsük patké tḱ iyéttarakitö bet s'wötö wé ḱ. José tsḱ téë buäë, e' paie buäë, tḱ ide ie'pa wḱ blu' wörki.

15 Blü tö iché iḱ:

—Ye' kabsuë erë kë yi éna iwà ane. Erë ie'pa tö iché ye' ḱ tö buäë be' tö s'kabsuë e' wà paké.

16 Ie' tö iütë:

—A këkëpa e' kë yënk ye' ḱ. Erë Skëköl tö e' chëmi be' ḱ be' kḱmoie.

17 Blu' tö iché iḱ:

—Ye' kabsuë tö ye' dur di' kië Nilo e' kkömik.

18 Ye' isuë tö baka deyal di' ḱ kuktö. E' dör baka bua'buäë jani'janila. E' iëter chkök kuachka shüa.

19 E' itökḱ baka skä deyal di' ḱ kuktö. Erë e' dör suluë sí pola. I'kë ye' wḱ baka suule sí poë suluë kḱ i' ḱ ekkë chök!e!

20 Etḱ baka sí sulula kuktö, e' tö baka bua'buäë kuktö e' katélur.

21 Baka sí suluë e' tö baka bua'buäë katélur erë kë iwër tö ikaté!ur. Itso'iaḱ sí poë wës kënet es.

“Eë tḱ ye' tḱ'neka.

22 Etḱ bet ye' skä kapowḱne tḱ ye' skä kabsuëne tö ì talarke kuö sḱ e' klö elka ë ḱ ila'k deka kul. Ila'k e' dör bua'buäë iwö blubluë.

23 E' itökḱ iskä tskine e' klö elka ë ḱ ila'k deka kul ñies. Erë e' ala'k dör sulula. Siwa' datse diwö tskirke e' kke' e' tö isiwéwḱ ña'wéwa suluë míḱ wö yabé ë.

24 Etḱ ila'k kul siulewḱ sulu e' tö ila'k bua'buäë katélur sera. E' kos pakéyö s'tötkökwaḱna ḱ erë ie'pa shüa kë yi ḱ iwà ane yës.”

25 Etḱ José tö blu' iütë:

—A këkëpa, be' kabsuë bötökicha, e' wà dör etkë. I' wëraë Skëköl tö kukuie e' chök ie' tso' be' ḱ kabsuë ḱ kaḱ iwà tkö e' yöki.

26 Baka bua'buäë ena ala'k bua'buäë e' wà dör etkë, e' dör duas kul.

27 Baka sulula sí poë deka ibua'buäë itökḱ ena ala'k suluë siulewḱ siwa' wḱ, e' wà dör etkë. E' dör duas kul skä. E' duéswö wa ketba ardaë s'kḱ dö duas kul e'.

28 I' wëraë Skëköl tö kukuie e' chök ie' tso' be' ḱ wës ye' tö be' ḱ ichëtke es.

29 Këwe dali wërdaë tajë Egipto kos ḱ döka duas kul.

30 E' ukuökḱ tḱ duas skä datskene kul e' dör ketba tajë duéswö. Bli e' tö Egipto kos sulu'wërawḱ. E' kuekḱ duas kul buäë e' ḱ dali wöne tajë e' kë arpaiaḱ yi éna.

31 Bli ardaë tajë darërë, e' kuekḱ dali wönëbak tajë e' peli kë wërpaiaḱ yës.

32 A këkëpa, be' kabsuë bötökicha, e' wà kiane chë tö Skëköl tö iwëraë mokjë. Bli döraë se' kḱ bet.

33 A këkëpa, be' kawötḱ wëm yulök eköl erbikö buäë wḱ iyi jcher tajë ese. E' múka kḱ kuebluie.

34 Ikaneü i' es: wëpa yulö ḱs ie'pa mi' Egipto kos ḱ daliwö kak blök daliwö tso' tajë duas kul e' dalewa. Mik daliwö tso' döka sacco skël etḱ ikiö iḱ sacco et blënoie ketba yöki.

35 Ie'pa ḱ ichö tö daliwö ñe' kos dapa'ü bänet bänet kḱ tso' kos Egipto e' ḱ. E' kkö'nuk patkö be' wák tö sulitane tioie.

36 Es daliwö blërdaë a' wakpa ulitane ḱ ḱs ie'pa kë ttö ketba tö mik ketba duéswö de s'kḱ etḱ.

José yöne Egipto wökirie

37 I' ché José tö ie' ḱ e' mëne buäë ie' ḱ ena ikueblupa kos e'pa ḱ.

38 E' kuęki ie' tō iché ie'pa a:

—Wēm i' a Skėköl WİKöl tso'. Kė se' a wēm skà kurpa wes ie' es.

39 Eta ie' tō iché José a:

—Skėköl tō İyi ulitane ikkė e' kkaché be' a. E' kuęki be' erbikö buaë, be' wa İyi jcher tajė sultane tsata.

40 Be' tkekekayö ye' ká kős e' wökirie. Sa' wakpa kős tō be' ttö dalöieraë. Ye' eköl ě dör kibiie be' tsata, ye' dör blu' e' kuęki.

41 İñe ye' tō iché tō be' dör Egipto wökir kibi.

42 Eta blu' tō iulatsio tso' iwa ikka shtoie, e' yétsa iéwa José ulatska a. José paiérakitö datsi' bua' bua ese wa. Nies bulė dör oro ese iéwaitö José kuli' a et.

43 E' ukuökı ta ie' tō José ké e' tkökka shkök karreta shkoke ie' karreta itöki e' ki. Ie' tō ie'pa welepa patkėmi kewe ichök pė' a aneule: “İA' e' skö! İkawö mü se' wökir kibi datse as e' tkömi!” Es ie' tō José yué Egipto wa'ñe e' wökirie.

44 Eta blu' tō iché José a:

—Ye' dör Egipto blü erė kė yi a i onuk ká i' kı, be' kė wa ikėwö mène e' ta.

45 Ie' tō José kiė méka Safenat-paneah egiptowak ttö wa. Ie' tō tayė kiė Asenat e' mé José a senowaie. E' dör wēm kiė Potifera e' alà busi. Potifera dör egiptowak sacerdote* eköl. Ie' kaneblöke ká kiė On eę. Es José ate Egipto wa'ñe e' wökirie.

46 Mik ie'pa wa José dē'bitü blu' ska', e' kėwö ska' ta ie' kı duas tso' dabom mañayök (30).

José e' chéat blu' a ta imítke ikaneuk Egipto kős a.

47 Duas kul tsá şua dali wöne tajė şute.

48 Daliwö e' kős kak dapa'wé José tō ta ibléitö ká wa'ñe. Wé dali e' wöne ese wakpa ká a ibléat u tso' daliwö blóie ese a. Es ibléitö ká ulitane tso' Egipto e' a.

49 Ie' tō daliwö dapa'wé tajė wes dayė tséwö kė ishtar es. E' kuęki ie' kė wa ishtaneia.

50 Ketba kėwö kam döwa e' yöki José alaköl kiė Asenat, e' alà kune böle wəpa.

51 Mik ilà tsá kune, eta José tō iché: “Skėköl tō ye' bak erianuk ena ye' yamipa e' kős chówəwa ye' éna.” E' kuęki ikiė mékaitö Manasés.†

52 Mik ilà skà kune, eta ie' iché: “Skėköl tō ye' a alà mé ká wé kı ye' bak weinuk tajė eę.” E' kuęki ikiė mékaitö Efraín.‡

53 Duas kul dali wöne tajė Egipto e' tka.

54 E' ukuökı ta duas kul skà debitü e' dör ketba poė duéswö wes José tō iyé' es. Ketba de ká wa'ñe erė Egipto kős a chkewö tso'.

55 Mik Egipto wakpa teketke ketba tō, eta ie'pa mia iblü a chkewö kiök. Ie' tō iché İarak: “A' yú José ska' ta i kős chéitö a' a' e' wá İütö.”

56 Mik ketba de ká wa'ñe, eta José tō dali tso' blėule iwé a' e' kős kköppee chkewö watuö Egipto wakpa a. Ketba kı datse tajė şute.

57 Ká ulitane wakpa a kė i ku'İa katanoie, e' kuęki ie'pa de Egipto chkewö taük José ska'.

42

José İlpa mıa Egipto

1 Mik Jacob wa İjchenewa tō chkewö tso' Egipto watuë, eta İla'r a İchéitö: “İlök a' İeter nı şauk e?”

2 Ye' a iyėne tō chkewö tso' Egipto. A' yú eę chkewö taük as kė se' duölur ketba wa.”

3 Eta José İlpa döka dabop, e'pa mıyal Egipto chkewö taük.

4 Erė Jacob kė wa İlä Benjamın, e' dör José İl táie imi wa, e' patkėnemi İelpa ta ie' İbikeitsė dö' i tkö İta İalā kı.

5 Ketba tso' tajė Canaan e' kuęki tajė Canaanwakpa mıyal chkewö taük Egipto. Es-epa şua Jacob ala'r mirwarak chkewö taük İies.

6 José dör Egipto ká kuęblu. Ie' tō chkewö watuęke sultane datse İtaük e'pa a. Mik İelpa demi İwörki, eta ie'pa wöəwa dö İskı İe' dalöiök.

7 Ie' tō ie'pa suėwa bet tō ie'pa dör İelpa. Erė İe' e' əwa İyöki wes kė İe' wa İsuule es. Kė İe' e' kkeyənewa İe'pa a tō İe' dör İe'pa İl. Eta İe' tō İelpa chakė kėsik wa:

—İwé a' şekkəpa bite'?

Ie'pa tō İiüté:

—Sa' bite' Canaan chkewö taük be' ska'.

8 Ie' tō İe'pa suėwa, erė İe'pa kė wa İe' şunewa.

9 Ie' tō İelpa kėbisü' e' anewa İe' éna. Ie' tō İché İe'pa a:

—A' dör sa' bolökpa datse sa' şauk tō wes a' döwami İippök sa' ta e' aloka sa' kı.

10 Ie'pa İiüté:

—A kėkəpa, e' kė dör es. Sa' kė dör a' bolökpa. Sa' debitü chkewö ě taük.

11 Sa' kős i' e' yé dör eköl ě. Sa' şerke buaë yėşėşė. Kė sa' dör yi bolökpa.

12 Ie' tō İchéne İe'pa a:

—Au. A' şekkə tso' kachök. A' datse sa' ká şauk tō wes a' döwami İippök sa' ta e' aloka sa' kı.

13 Erė İe'pa tō İiüté:

—Sa' tso' be' wörki wes be' kanė mėsopa es. Sa' döka dabom eyök kı böİ (12). Sa' yé dör

* **41:45 sacerdote:** Sacerdote i' kė dör wes İñe itso' es. E' skėie İe'pa dör egiptowakpa siwa' e' wa kaneukwakpa.

† **41:51 Manasés:** Hebreoie s'kiė e' wá kiane chė İchówəwa ye' éna. ‡ **41:52 Efraín:** Hebreoie s'kiė e' wá kiane chė alà kėkə ö dali wö.

eköl ë. Sa' serke Canaan. Sa' ël tsirla ëk e' aṭe sa' yë ta. Iëköl blënewatke.

¹⁴ Erë ie' tō iskā chënerakia:

–Ye' ichëtke tō a' dör sa' bolökpa.

¹⁵ Egipto blü ttō wa yō ichë a' a' tō a' kē wā a' ël tsirla e' dë' ië, e' ta' a' kē mi'pa kā i' kī. Es ye' isuëmi tō a' ttō mokī.

¹⁶ A' eköl yú a' tsirla tsukbitū. A' malepa aṭe wötëule. Es ye' wā ijchermi tō a' ttōke e' dör mokī. E' kē yëne, e' ta' a' dör sa' bolökpa. E' chéyō Egipto blü ttō wa.

¹⁷ Ie' tō ie'pa wötëwā sekka dōka kā mañat.

¹⁸ Kā de mañat eta' ie' tō ichë iarak:

–Ye' tō Skëköl dalötseta'ka. Ì cheke ye' tō a' a' é, e' ta' ye' kē tō a' ttökōwa patkepa.

¹⁹ Yëne tō a' dör wëpa ttō mokī ese, e' ta' a' eköl muat wötëule. A' malepa yüne, chkewō tsümi a' yamipa tteke ketba tō e'pa a.

²⁰ E' ukuökī ta' a' ël tsirla e' tsübitū ye' a' suë. Es ye' tō isuëmi tō a' ttōke e' dör mokī. E' kē dör es, eta' a' duöralur.

Etā ie'pa tō ichë: “E' dör buaë sa' a.”

²¹ Etā ichérakitō ñi a:

–Mokjē se' e' wamblë' suluë se' ël José ta. Mik ie' kköyë' tajë se' a' tō i sulu kē wamblar ie' kī erë se' isü' tō tajë ie' eriane, erë kē e' ska' se' tkine. E' nu' kī se' weirke i' ñe.

²² Etā Rubén tō iütë:

–Ye' tō iyë' a' a: “Kë i wamblar José kī.” Erë a' kē wā ye' ttō iütëne. E' kuëkī i' ñe ta' se' kawötā idu'wā e' nu' patauk.

²³ José ttöke iëlpa ta' egiptowak ttō wa e' pakekene o'ka tō ie'pa a' iwakpa ttō wa. E' kuëkī ie'pa kē wā ijcher tō ie'pa ttöke e' ane ie' éna.

²⁴ Mik ie' tō ie'pa ttöke e' ttsé, eta' ie' e' skëttsa' miá bānet iuk. Mik ie' er dekanë ttoie, eta' ie' dene ie'pa ska'. Ie' tō Simeón yöktsa' patké ta' ipayuëwarakitō iëlpa wörki.

²⁵ E' ukuökī ta' ie' tō ikanë mésopa patké iëlpa sku' wā iök chkewō wa. Nies ichëitō iarak: “Ie'pa chkewō e' ské iöwā iwakpa bil ekkë sku' a. Nies chkë bakömirakia' ñë ñalā kī.” Etā ie'pa tō iwë wës ie' tō ichë iarak es.

²⁶ E' ukuökī ta' ie'pa tō ichkewō méka' iburro kī ta' imiyal.

²⁷ Mik ie'pa demi ñalā kī wé ie'pa kapökerö eë eta' ie'pa eköl tō isku' a' burro chkö tso' e' kkö wöttsée iburro ttoie ta' isué tō inuköl àr sku' shua.

²⁸ Ie' tō ichë iëlpa a:

–ijsáü! Ye' inuköl mébitüne ie'pa tō e' àr sku' a.

Ie'pa ulitane suane tajë eriane tajë. Ichérakitō ñi a:

–¿Ì wamblök Skëköl tso' se' ta?

²⁹ Mik ie'pa demine Canaan, eta' i tka ie'pa ta' Egipto e' kos pakéraitō iyë a. Ie'pa tō ichë ia:

³⁰ –Kā e' wökir e' tté sa' ta' kësik wa. Ie' tō ichë tō sa' dör ie'pa bolökpa.

³¹ Sa' tō ichë ia: “Sa' serke buaë. Kë sa' dör yi bolökpa.

³² Sa' dōka dabom eyök kī böi. Sa' yë dör eköl ë. Sa' ël eköl blënewatke, iëköl aṭe sa' yë ta' Canaan.”

³³ Etā ie' tō sa' iütë: “A' ttō mokī, e' ta' a' ël eköl e' muat ië ye' ska' eta' chkewō tsümi a' yamipa a.

³⁴ Erë a' ël tsirla ëk e' tsübitū ña suë. Es ye' wā ijchermi tō a' ttō mokī. A' tō iwë es, e' ta' ye' tō a' ël ëminine. Nies a' i'yi tuëmi bua' sa' kā i' kī.”

³⁵ Mik José ëlpa tso' isku' wakkauk, eta' ie'pa isué sku' a' inuköl deyal parratulewā. Mik e' suë, eta' ie'pa tsirulune iyë ñies.

³⁶ Jacob tō ichë iarak:

–A' tso' ye' mukat alā kē ta'. José blënewā se' yöki. Simeón ñies, kē ku' se' ta. I' ta' Benjamin kiane tsëmi a' kī darë wa. Këkraë ye' weirke.

³⁷ Rubén tō ichë iyë a:

–Bejamin múmi ye' a. Ye' tō ikkö'neraë buaë. Ye' wā idörane be' a. Ye' kē wā idë'ne, e' ta' ye' alā böi e' ttölor.

³⁸ Ie' tō iütë:

–Ye' alā kē mène a' ta. Iël José du'wā ta' ie' ë dawāia. Dö' i sulu tkö' ie' ta' ñalā kī, e' ta' këkëla i' duömiwā ilā dalërmik ta' a' iane iwiie.

43

Benjamin ëlpa wā imütser Egipto

¹ Ketba tkëneia' darëre Canaan.

² Chkewō dë'biturak iwā Egipto, e' ënewa. Etā Jacob tō ichë ila' r a:

–A' yüne chkewō skā tauk se' a.

³ Erë Judā tō iütë:

–Wëm tso' eë e' tō iyë' sa' a' yësyësë: “A' kē wā a' ël tsirla dë' ië, e' ta' a' kē tō ye' suepa.”

⁴ Be' tō sa' ël tsirla émi sa' ta, e' ta' sa' mi' mi chkewō tauk be' a.

⁵ Erë be' kē tō iëmi sa' ta, e' ta' kē sa' mène. Wëm e' tō sa' a' ichë: “A' kē wā a' ël tsirla dë' ië, e' ta' kē a' tō ye' suepa.”

⁶ Jacob tō iütë:

–¿Iök a' tō i sulu wambleke tajë ye' kī? ¿Iök a' tō ichë wëm e' a' tō a' ël skā tso'ia' eköl?

⁷ Ie'pa tō iütë:

–Wëm e' tō sa' chakëwāie darë wa: “¿A' yë tso'ia' ttsë'ka? ¿A' ël skā tso'?” Kë wës sa' a' ionukia. Sa' kawötā iütök yësyësë. Sa' kē wā ijcher tō wëm e' tō sa' a' ichëmi: “A' ël tsübitū ye' a' suë.”

⁸ Judā tō ichë ie' a:

–Se' senakia, e' ta' be' alā ömi ye' ta. Ye' tō ikkö'neraë. Es be' ena sa' ena se' ala' r kos kē duöpalur ketba wā.

⁹ Ye' e' chö ie' skëie. Ì de wës ie' ta, e' nu' tuëraëyö. Ye' kē wā ie' dë'ne be' ska', e' ta' ye' iane iwiie këkraë.

¹⁰ Kë sö kawö chöuk tajë. Warma i' ta' sa' daretke bötökicha.

11 Iyě tō iūté:

—E'ma kě wēs ionuk. A' tō iú 'i es: A' sku' a' íyi bua' bua' tso' se' ká a, ese kak tsúmi wēm e' a. Bálsamo elkela ena bul ali elkela ena kiō masmas ena mirra ena kalwō wōdalo katanoie ese kōs kak tsúmi iā elkela.

12 Nies inukōl tsúmi iā jaishet dōk₄ bōtōkicha. Wé a' w₄ id'ē ne' e' tsúmine múne iā a' wák ulawa dō' ie' wō₄ ká chē'wa.

13 A' yúne wēm e' ska'. Alà tsúmi.

14 Skékōl Diché T₄ 'íyi Ulitane Tsat₄ e' a' ikiyō as wēm ñe' tō a' saù er siarē wa t₄ imú tō be' ēl ena Benjamín ōbitūne. Ye' at₄ alà kē t₄, erē ¿wēs ye' e' ùmiia?

15 Et₄ Jacob ala'r tō íyi kak ié, ñies inukōl ié jaishet dōk₄ bōtōkicha. Nies Benjamín mírak iw₄ t₄ imíyal. Mik idemirak José ska'

16 et₄ ie' isuē tō Benjamín debitu' ie' pa w₄. Ie' tō iché iu kuēblu a:

—Wēpa wíkkē tsúmi ye' u a. Be' yú baka ttōkw₄ elka e' kaneú se' a. Ie' pa chköke i'ñe ye' t₄ dibata a.

17 Et₄ iu kuēblu tō iwakanewé wēs ichéitō iā es. Imítserak iw₄ e' t₄ José u a.

18 Erē tajē ie' pa tkinew₄ imítserak iw₄ José u a e' kuēk₄. Ie' pa ttōramirak ñita: Ie' pa tso' se' kítō'uk. Ie' pa tō inukōl iē'mi se' sku' a e' nuí tkēne se' mik. E' nuí kuēk₄ ie' pa tō se' klō'weraw₄ kaneblök ie' pa a kanē mēsopeie kē patuē t₄' ese. Nies se' iyiwak klō'werawarakitō nuí k₄.

19 Mik ie' pa demi u wékkō a, et₄ ie' pa de tsinet u kuēblu wörk₄

20 t₄ ichérakitō iā:

—A kékēpa, sukōt sa' dē' ié chkwō tauk.

21 Erē sa' dē'mi wé sa' kapōkerō eē t₄ sa' sku' kōs kō wōttśee t₄ e' a kōs sa' tō chkwō tō' e' inukōl kuēne sa' tō sēraa. E' debitu'ne sa' w₄ mēne.

22 Nies sa' w₄ inukōl skà de chkwō k₄ tuōie. Erē kē sa' w₄ ijcher yi tō sa' inukōl iē'kane sa' sku' a.

23 U kuēblu tō iūté:

—Kē a' tkinuk. Kē a' suanuk. Ye' tō a' chkwō patō' e' inukōl klōg'. A' Kékōl dōr a' yé Kékōl ñies, e' tō inukōl e' iē'w₄ a' sku' a.

E' ukuōk₄ t₄ ie' tō Simeón yéts₄ tsémi wé iēlpa tso' ee.

24 E' ukuōk₄ t₄ imítserak iw₄ sēraa José u a. Et₄ di' méitō iarak klō skuoie. Nies iburro tiérakitō.

25 Ie' pa w₄ ijchenew₄ tō eē ie' pa chköke José t₄ dibata a. E' kuēk₄ ie' pa w₄ íyi kak de ie' a e' dapa'wérakitō mē ie' a.

26 Mik ie' dew₄ weshke, et₄ ie' pa w₄ íyi kak de e' mē iā. Ie' pa wōéwaie dō isk₄ idalōiök.

27 Ie' tō ie' pa shkē'wé t₄ ichakéitō:

—A' yé de kékēpalatke yé' a' tō ye' a' sukōt ¿is e' tso'? ¿idobyērkeia?

28 Ie' pa skà wōéwane dō isk₄ t₄ ichéitō:

—A kékēpa, tō, sa' yé tso' buaē. Ie' dobyērkeia.

29 Et₄ José k₄ sué ipamik shkit, t₄ Benjamín dōr iēl ekka imi wa ena iyé wa e' suéitō. Et₄ ichéitō ie' pa a:

—A' ēl tsirla yé' a' tō ¿e' dōr wj?

Ie' tō iché Benjamín a:

—A alà, Skékōl er buaē chō be' a.

30 Ie' tō iēl suéw₄ e' tō ie' ttsé'wé buaē t₄ ie' iakka. Bet t₄ ie' e' skétts₄ mí₄ wé ikapōke ee iuk.

31 Mik ie' ié one ta ier pablēne t₄ iwō skuée t₄ imíane iēlpa skà t₄ ichéitō: “Chkö watiō bet.”

32 José tiérakitō bānet. Iēlpa tiérakitō bānet. Egiptowak chköke José u a e' pa tiérakitō bānet ñies. Hebreowak dōr ñá egiptowak a e' kuēk₄ ie' pa kē a kawō t₄' chkök ie' pa t₄ ñita.

33 José tō ie' pa tulōkw₄ patkē chkök ñi o'mik wēs duas tso' ik₄ es dō ibataē. Ie' pa tō ibikeitsē: “¿Wēs ie' pa w₄ se' duéswo jcher?” E' kuēk₄ ie' pa tkinew₄ tajē t₄ ñi suēk₄.

34 Ie' pa dēne chkö tso' José mesa k₄ e' wa. Es iméitō ulitane a. Erē Benjamín a chkö méitō kibiie dōk₄ skētōkicha iēlpa dēne e' tsat₄. Ie' pa chkö tajē blo'yé José t₄ ttsé'ne buaē.

44

José tk₄' tso' iw₄ wayé

1 E' ukuōk₄ t₄ iu kuēblu kiére José tō t₄ ichéitō iā:

—Ie' pa sku' kōs w₄ iōk₄ chiē chkwō wa. Nies ie' pa inukōl iōk₄ane isku' kōs kō k₄.

2 Nies ye' tk₄' yōule inukōlchka wa tso' ye' w₄ wayé e' iōk₄ ie' pa ēl tsirla e' sku' kō k₄, inukōl chkwō patuō e' t₄ ñita.

Et₄ u kuēblu tō iwakanewé wēs José tō iché iā es.

3 Bule es bla'mi diwō tskine t₄ José tō iēlpa a kawō mé shkōkne iu a iburroē.

4 Kam ie' pa dōmi kamiē, et₄ ie' tō iché iu kuēblu a:

—Be' yú ie' pa itōk₄. Mik be' ikuē, et₄ ichō iā: 'Ye' e' wé buaē a' t₄, ¿iōk a' e' wamblé sulu ye' k₄? ¿iōk a' tō ye' wōkir tk₄' yōule inukōlchka wa,

5 e' dōr wayé ena íyi tōtkoie, e' bléwabit₄ a' tō? A' e' wamblé suluē.'

6 Mik ie' ikuérak, et₄ ichéitō wēs iwōkir tō iché iā es.

7 Et₄ ie' pa tō iūté:

—¿iōk be' tō ttē e' ché sa' a es? Kē ekkē chōk sa' e' wamblōpa.

8 Sa' bitē Canaan tkōrō ié inukōl míne sa' sku' a e' mukne. ¿Wēs be' ibikeitsēmi tō sa' tō inukōlchka o'rochka e' bléwami be' wōkir u a?

9 Sa' sku' shuyulō. Yi icha a ikuēbō, as e' wák duōw₄. Sa' malepa at₄ be' kanē mēsopeie.

10 Ie' tō iché ie'pa a:

—Iwā tkōraē wēs a' tō iché es. Erē wé ěk sku' a ikunewā e' ě dōraē ye' kanē mésoie. A' malepa kē iane iwīie. A' mi'mine buaē.

11 E' bet ie'pa ulitane tō isku' éwa įskį tã ikkō wōttšélor.

12 U kuęblu tō sku' shųyulérak ikibi ěk kewe dō itsirla Benjamín ska'. Etã Benjamín sku' kkō a tkã' àr.

13 Ie'pa datsi' jchélor eriane tajē kuękį. Ie'pa dali payuēne burro kį tã ibiteyalne José ska'.

14 Mik Judá ena iēlpa demine José ska', etã José durĩa. Ie'pa wōewa įskį iwōrkį.

15 E' dalewa ie' tō iché įarak:

—įđok a' e' wamblō es? įA' kē wã įjcher tō wēm dōr wēs ye' es, e' s'tōtkē buaē?

16 Judá tō iūtē:

—įma sa' tō be' iūtēmi? į Ĭ wa sa' tō be' a ikkachēmi tō sa' kē wã į sulu wamblēne? Į wamblēule sulu sa' wã e' suē Skēkōl tō. I' sa' iēter be' wōrkį. Sa' klō'ų be' kanē mésoie. Yi sku' a be' tkã' kune e' klō'ų ņies.

17 Erē ie' tō iūtē:

—Kē ye' a e' wamblēnuk es. Yi sku' a ye' tkã' kune, e' ě aťe ye' kanē mésoie. A' malepa mi'mine buaē a' yē ska'. Kē yi tō a' tsiriwēpa.

Judá kkōché siarła Benjamín dalērmik

18 Etã Judá debitų José wōrkį tsinet, etã ichéitō ia:

—A kēkēpa, be' we'ikēyō, mishka ttōk be' bōl ě. Be' dalō dōr wēs Egipto blú dalō es e' kuękį kē be' ulunuk ye' kį.

19 Be' tō sa' a ichaki' tō sa' yē ta', sa' ěl skã ta'.

20 Sa' tō be' iūtē' tō, sa' yē ta' kēkēpalatke, ņies sa' ěl ta' ekōl ia duladula. E' kune mik sa' yē kēnewatke etã. Sa' be' a iyē' tō sa' yē kį tajē ilã tsirla ěk kiar. Alã e' ě aťeāt imi a. Ie' ěl blēnewã.

21 Be' tō sa' a iyē' tō alã e' tsūbitų suęyō.

22 Sa' tō be' a iyē' tō kē ie' dōpa. Kē ie' a iyē' menukať ekōrla. Mik ie' tō iyē' méat ekōl, etã iyē' duōwami ie' dalērmik.

23 Erē be' sa' a iyē' tō sa' kē wã ie' dē', e' ta' be' kē sa' kiepawã.

24 "Mik sa' dē'mine sa' yē wōrkį, etã į kōs ye' be' tō sa' a, e' pakē sa' tō ie' a.

25 Ie' tō sa' a iché: 'A' yūne chkewō taųk.'

26 Erē sa' tō iūtē: 'Sa' kawōtã sa' ěl tsirla tsukmi. Sa' kē wã ie' mīne, e' ta' wēm e' kē tō sa' kiepawã.'

27 Ie' tō sa' iūtē: 'A' wã įjcher buaē tō ye' alakōl e' tō ye' a alã mé bōl ě.

28 Įaiqē ekōl mineã ye' yōkį, kē ye' wã isuneia. Ye' iklō'wé tō ie' kōtwa įyiwak sulusi tō.

29 A' wã ye' alã bata i' mıtser ta į sulu tka ie' ta' ņalã wa, e' ta' wō'kela i' duōrawã eriar ě wa. Įtkã es, e' ta' a' iane iwīie.'

30-31 "Sa' yē éna ilã dalēr tajē. E' kuękį sa' demine ie' ska', erē ie' isuē tō ilã tsirla kē dē'ne sa' wã, e' ta' ie' duōrawã eriar ě wa. E' wiie sa' iardaē.

32 Ye' tō ye' yē a iyē': 'Ye' e' chō be' alã tsirla kkō'nuk. Ye' kē wã idē'ne, e' ta' ye' iane iwīie kēkraē.'

33 E' kuękį ye' kkōchō be' a tō ye' tsuat be' kanē mésoie, alã tsirla skēie. Ie' ōmi aš imi' iēlpa ta.

34 Alã tsirla kē minene ye' ta, e' ta' įwes ye' mi'mine ye' yē ska'? Ye' kē kį ye' yē kiane suē weinuk siarē."

45

José e' chēkã iēlpa a

1 José kē a iwōklōneia įkanē mēsopa ulitane tso' kaneblōk eę e'pa wōrkį. E' kuękį ie' tō iché ie'pa a aneule: "A' kōs yūshka bānet. Sa' múat sa' wakpa ě." Es mik José e' chēkã iēlpa a, etã įkanē mēsopa kē ku' yēs ie' ta.

2 Etã ie' įēkã tajē, e' ttsé Egipto wakpa tō. Egipto blú a ittē demi tō José tso' įuk.

3 José tō iché iēlpa a:

—Ye' dōr José. įSé' yē tso'ia ttsé'ka?

Ie'pa tkirulune tajē suane José yōkį, e' kuękį kē ie'pa a ie' iūtēneia.

4 José tō iché ie'pa a:

—A' shkōwã tsinet ye' o'mik.

Mik ie'pa e' skēwã tsinet, etã ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' dōr a' ěl José wato'ttsã a' tō tsēmi Egipto e'.

5 Skēkōl tō ye' patkē'bitų įe a' yōkį kewe s'tsatkoie ketba ulã a. E' kuękį kē a' erianuk, kē a' tkinuk ye' wato'ttsã a' tō e' kuękį.

6 Ketba de e' kį duas de bōk. Etã duas skel kianeia. E' shųã įyi kōs kuatkēmisō erē kē itskirpa yēs.

7 Erē Skēkōl tō ye' patkē'bitų kã i' kį a' yōkį kewe aš a' aleripa kē erwa aš Skēkōl tō a' tsatkō ie' diché tajē e' wa.

8 Es Skēkōl wák tō ye' patkē'bitų įe, e' kē dōr a' ye' wato'ttsã e' kuękį. Skēkōl tō ye' mékã Egipto blú pattōkwakie. Ye' dōr ie' u kuęblu ena Egipto wa'ñe wōkir.

9 A' yūne bet ye' yē ska' ta' ichō ia: 'Be' alã José ttē i' patkēbitų be' a: Skēkōl tō ye' mékã Egipto kã kōs, e' wōkirie. Be' shkō ye' saųk bet. Kē bō ipanuk tajē.

10 Be' serdaē kã kīe Gosen eę be' yamipa kōs ta, ņies be' įyiwak kōs ena į kōs tso' be' wã ekkē ta.

11 Ketba duēswo kianeia skel. E' kuękį ye' tō chkewō mēraē a' ulitane a aš a' wã chkewō tso' wē'.

12 Ye' ěl Benjamín ena a' ulitane tō ichēmi ye' yē a tō mokį ye' wák ttē a' ta.

13 Įpakō ye' yē a tō ye' dōr Egipto wōkir. ņies į kōs suē a' tō įe, e' pakō ia. įYe' yē tsūbitų bet įe!

14 Etā José tō iēl Benjamín paklō'wéwā tā iġēka. Es Benjamín tō José paklō'wéwā tā iġē nies.

15 Etā José tō iēlpa kōs wōalattsé, ñi paklō'wéwarak tā iġērak. Etā erpa iēlpa er deka ttōk ie' tā.

16 Etā Egipto blú u ā ttē demi tō José ēlpa debitū ie' ska', e' tō Egipto blú ena ikueblupa kōs e'pa tstsé'wé buaé.

17 Etā Egipto blú iché José ā:

—Ichō be' ēlpa ā: 'A' chkewō payuō iyiwak kġ tā a' yúne Canaán.

18 Etā a' yé ena a' yamipa kōs e' tsúbitu ye' ā. Kā tso' Egipto e' bua'ie mekeyō a' ā. Nies chkewō tso' Egipto e' bua'ie mekeyō a' ā.

19 Nies ichō ie'pa ā: 'karreta tsúmi tajē a' alakōlpa ena a' ala'r ena a' yé e'pa kōs tsōbitu.

20 Egipto íyi tso' bua'buā e' kakmeraēyō a' ā. E' kueġ kē a' tkinuk ì tso' a' wā e' kġ.

21 Etā Jacob ala'r tō iwé i' es. José tō karreta mé ie'pa ā wēs Egipto blú tō iché es. Nies chkō méitō ie'pa ā ñē ñalā kġ.

22 Nies datsi' pa'alġ mé ġarak e' mane'woie. Erē Benjamín ā datsi' kakméitō skētōkicha iēnoie. Nies inukōl wōmulē méitō iā dōka cien mañalyōk (300).

23 Íyi bua'buā tso' Egipto e' kak patkémi iyē ā payōule burro kġ dōka dabop. Nies trigowō ena pan ena chkewō skā e' payuēitō burro dabop skā kġ iyē ā ñē ñalā kġ.

24 Mik José ēlpa mitke, etā José tō iché ie'pa ā:

—Kē a' mġā ñippōk ñalā kġ.

25 Ie'pa e' yéttsā Egipto ā demi Canaán iyē ska'.

26 Etā ie'pa tō iché iyē ā: "Be' alā José tso' iā tstsé'ka. Ie' tso' Egipto kā kōs e' wōkirie." Ttē e' tō Jacob wōkrawéwā tajē. Kē uteġā. Ie' kē wā ttē e' klōgne.

27 Erē mik ie'pa tō ì kōs yē' José tō ie'pa ā e' paké iyē ā, ñies mik Jacob tō karreta patké José tō ie'pa tsōmi e' sué, etā ie' er dekañe tstsé'ne buaé.

28 Etā ie' iché: "E' è kata ye' ā, ye' alā José tso' iā tstsé'ka. Ye' mi'ke isaṡk kām ye' blērwa, e' dalewa."

46

Jacob mġā Egipto

1 Etā Jacob e' yéttsā iu ā. Ì kōs tso' iwā e' mġtsēr sēraā. Mik idemirak kā kiē Beerseba ee, etā iyiwak ña'wēitō iyē Isaac, e' Kēkōl dalōioie.

2 E' nañewe Skēkōl ttē ie' tā kabsuēie tā ikiéitō ikiē wa:

—A Jacob.

Jacob tō iġuté:

—ġġ?

3 Etā Skēkōl iché iā:

—Ye' dōr be' Kēkōl. Ye' dōr be' yē Kēkōl. Kē be' suanuk shkōkmi Egipto. Eē ye' tō be' aleripa alōweraē tajē.

4 Ye' mi'ke be' tā Egipto. Nies ye' wák tō be' aleripa yerattsane kā e' ā. Nies mik be' duōkewatke etā José tso' be' o'mik.

5 E' ukuōkġ tā Jacob e' yéttsā Beerseba ā. Etā ie' ala'r tō ie' iéka karreta patkē' Egipto blú tō ie'pa tsōmi e' ā. Nies ie'pa ala'r ena ie'pa alakōlpa e'pa iékarakitō karreta ā.

6 Etā Jacob mġā Egipto iyamipaē sē. Ie' baka kōs ena ie' obeja kōs e' mġtsēr ie' wā. Nies i kōs dē' ie' ulā ā Canaán e' mġtsēr ie' wā sēraā.

7 Ila'r kōs ena isibayōkpa kōs e'pa mġā da'ā Egipto.

8 Ikkēpa dōr Israel aleripa mineyal Egipto. E'pa dōr Jacob ena ila'r.

Rubén, e' dōr Jacob alā kibi ġk.

9 Etā Rubén ala'r kiē: Hanoc, Falú, Hēsron, ena Carmí.

10 Simeón ala'r kiē: Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar, ena Saúl. Saúl mi dōr canaánwak.

11 Leví ala'r kiē: Guersón, Quehat ena Merarí.

12 Judá ala'r kiē: Er, Onán, Selá, Fares ena Zérah. (Er ena Onán, e'pa blēnewā Canaán.) Fares ala'r kiē Hēsron ena Hamul.

13 Isacar ala'r kiē: Tolá, Puvá, Job ena Simrón.

14 Zabulón ala'r kiē: Séred, Elón ena Jahleel.

15 E'pa kōs dōr Jacob ala'r kune Padán-aram Lía tā. Ie'pa kutā kiē Dina, e' kune ee ñies. Jacob aleripa kōs wēpa ena alakōlpa e' dōka dabom mañayōk kġ mañal (33).

16 Gad ala'r kiē: Sefón, Haguí, Esbón, Suní, Erí, Arodí, ena Arelí.

17 Aser ala'r kiē: Imná, Isvá, Isví ena Bería. Ie'pa kutā kiē Sérah. Bería ala'r kiē Heber ena Malquiel.

18 E'pa dōr Jacob aleripa Zilpá tā, e' mé Labán tō ilā busi Lía, e' ā ikanē mésoie. Ie'pa kōs dōka dabom eyōk kġ terōl (16).

19 Jacob alakōl kiē Raquel, e' ala'r kiē José ena Benjamín.

20 José ala'r dōr ilakōl Asenat tā e'pa kiē Manasés ena Efraín. Ie'pa kune Egipto. Ase-nat dōr wēm kiē Potifera, e' alā busi. Po-tifera dōr egiptowak awá ekōl. Ie' kaneblōke kā kiē On ee.

21 Benjamín ala'r kiē Bela, Béquer, Asbel, Guerá, Naamán, Ehi, Ros, Mupim, Hupim ena Ard.

22 E'pa dōr Jacob aleripa Raquel tā. Ie'pa kōs dōka dabom eyōk kġ tkēl (14).

23 Dan alā kiē Husim.

24 Neftalí ala'r kiē: Jahseel, Guní, Jezer, ena Silem.

²⁵ E'pa dör Jacob aleripa ilaköl Bilhá ta, e' mé Labán tö ilà busi Raquel a ikanè mésoie. Ie'pa dökä kul (7).

²⁶ Jacob ta iyamipa ekka mine Egipto, e' wakpa dökä dabom teryök kï teröl (66). Ie' ala'r e' alakölpä, kë shtane ishüa.

²⁷ José ala'r küne Egipto e'pa dör böi. Jacob yamipa de'mi Egipto dökä dabom kuryök (70) seraä.

²⁸ Eta Jacob tö ilà Judá patkémi kewe José a ibiyöchök: "Be' shkó Gosen ye' ñaletsuk." Eta mik ie'pa demi Gosen,

²⁹ eta José tö ikanè mésopa ké ie' karreta yöktsä tsëmi iyë ñaletsöie. Mik idemi iyë ska' eta iyë paklö'wëwaitö eta ie' ië tajë.

³⁰ Eta Jacob tö iché José a:

—jire' ye' blërwami buaë! Ye' be' suéne buaë, be' serkeia e' kuëki.

³¹ Eta José tö iché iyamipa kos a:

—Ye' mía Egipto blü a a' biyöchök tö 'ye' ëlpa ena ye' yë yamipa kos serke Canaán e'pa debitü e' tsukat ye' ska'.

³² Ie'pa dör iyiwak alöukwakpa. E' kuëki ie'pa baka kos ena ie'pa obeja kos ena i kos tso' ie'pa wä e' debitü ie'pa wä.

³³ Mik Egipto blü tö a' chaké: '¿I dör a' kanè?'

³⁴ e' ta ichö ia: 'Këkraë sa' kanè dör iyiwak alöuk wes sa' tsä bak es.' Egiptowak kë kane senuk obeja alöukwakpa ta ñita, e' kuëki Egipto blü kawö mëmi a' a' senuk Gosen.

47

¹ Eta José mía ibiyö muk Egipto blü a ta ichéitö ia: "Ye' yë ena ye' ëlpa serke Canaán, e'pa debitü ië. I' ta ie'pa tso' Gosen. Ie'pa obeja ena baka ena i kos tso' iwä e' debiturak iwä seraä."

² José tö iëlpä shushtë dökä skël ta imitser iwä Egipto blü ska' as ie' tö iwakpa saü.

³ Eta Egipto blü tö José ëlpa a ichaké:

—¿I dör a' kanè?

Eta ie'pa tö iüté:

—A këëpa, sa' dör obeja alöukwakpa wes sa' tsä bak es.

⁴ Ketba menekä tajë sa' kaska'. Sa' iyiwak a kë chkë ta'ia, e' kuëki sa' biteä senuk ká i' ki. Be' ye'ikë sa' tö, kawö mú sa' a' senuk Gosen.

⁵ Eta Egipto blü tö iché José a:

—Be' yë ena be' ëlpa de senuk be' ta.

⁶ Ká tso' Egipto e' wë kiane be' kï e' mú ie'pa a' senioie. Kos ká tso' Egipto e' bua'ie dör Gosen e' mú ie'pa a' senioie. Be' yamipa shüa wëpa tso' iyiwak kkö'në buaë, e' ta esepa múkä ye' iyiwak kkö'nuk.

⁷ Nies José wä iyë Jacob mí kkachë Egipto blü a. Jacob tö Egipto blü shkë'wë er bua' wa.

⁸ Eta Egipto blü tö ie' a' ichaké:

—¿Kos duas tso' be' kï?

⁹ Jacob iüté:

—Ye' kï duas de cien eyök kï dabom mañayök (130) shkök wä a dia a. Kawö e' kë dör tajë. E' tka ye' kï darërë. Erë kam ye' kï duas dö kos ye' yëpa kï duas bak ekkë.

¹⁰ E' ukuökï ta Jacob e' chëat Egipto blü a ta imia.

¹¹ Eta José tö ká bua' bua' tso' Egipto, e' mé iyë ena iëlpä a' senioie wes Egipto blü tö iché es. Ká e' atë Ramsés.

¹² Nies ie' tö chkewö meke iyamipa a kos ila'rla tso' u a u a ekkë.

José tö chkewö watué Egipto wakpa a

¹³ Ká ulitane kë iyi wöria, e' kuëki ketba kï tkërke poë. Ketba tö s'teke tajë Canaán ena Egipto.

¹⁴ Chkewö tuë Egipto wakpa tö ena Canaánwakpa tö, e' skë kos blé José tö Egipto blü u a.

¹⁵ Mik Egipto wakpa ena Canaánwakpa inuköl enewa seraä, eta Egipto wakpa mía José ska' ta iché ia:

—jBe' sa' a' chkewö mú! Kë sa' inuköl ta'ia. Kë idör bua' tö e' ë kuëki be' tö sa' mëtsä duökwa ketba a.

¹⁶ Eta ie' tö ie'pa iüté:

—A' kë wä inuköl ta'ia, e' ta a' iyiwak tsübitü ña, e' skéie ye' tö a' a' chkewö meke.

¹⁷ Egipto wakpa wä kabaio ena obeja ena baka ena burro e' kos mí ie' a. E' skéie ie' tö chkewö mé ie'pa a' dö duas ek.

¹⁸ Duas e' tka eta ie'pa míyalne ie' ska' ta iskà ché ia:

—Be' wä ijcher buaë tö kë sa' wä inuköl ta'ia. Nies sa' iyiwak kos, e' dör be' icha. Sa' ká ë tso'ia sa' wä ena sa' wakpa, e' ë tso'ia sa' wä më be' a

¹⁹ Sa' wäpa taü. Sa' ká taü ñies. E' skéie iyiwö mú sa' a. Sa' kanëblömi sa' wäpa ká a Egipto blü a. Es sa' atë Egipto blü kanë mésopaie. Eta chkewö ë memibö sa' a' as kë sa' duölur ketba wä ena sa' ká kë weir ë ichök.

²⁰ Egipto wakpa tö iká watuëttsä José a ketba kuëki. Es Egipto ká kos de Egipto blü ulä a.

²¹ Nies Egipto wakpa kos atë blu' kanë mésopaie.

²² Ie'pa sacerdotepa ká e' ë kë töne José wä. Egipto blü tö chkewö kakneke ie'pa a, e' kuëki ie'pa kë wä iká watonettsä.

²³ E' ukuökï ta José tö iché Egipto wakpa a:

—A' wäpa kos ena a' ká kos e' to'ttsä ye' tö se' blü a, e' kuëki i'ne ta a' kos atë ie' ulä a. Iyiwö i' tsümi a' tö ta ikuatkö.

²⁴ Mik iwöne ta iyiwö tso' dökä sacco skël, eta itsá yötttsä sacco et më Egipto blü a. Iyiwö eyök atë e' dör a' a' kuatkë, ñies a' yamipa ulitane a' ñanoie.

²⁵ Eta ie'pa tö iüté:

—Be' tō sa' tsatké ketba ulā a. Be' er bua' sa' ta. E' kuēki sa' e' chōke Egipto blú kané mēsopaie.

²⁶ Es José tō kawō mé Egipto wakpa a tō iyiwō tso' dōka sacco skel e' tsá yóttsa sacco et mé Egipto blú a. I'ñe ta e' wekeia ie'pa tō es. Egipto sacerdotepa ē kē kawōtā iyiwō tsá muk Egipto blú a, ie'pa ká kē dē' Egipto blú ulā a e' kuēki.

Jacob tō ittē bata ché José a

²⁷ Es Israel aleripa e' tséat senuk Gosen, ká e' aṭe Egipto. Ká e' kos de ie'pa ulā a. Eē ie'pa alōne tajē.

²⁸ Jacob sene'ia ká e' a duas dōka dabom eyōk kī kul (17). Duas de ie' kī cien eyōk kī dabom tkēyōk kī kul (147).

²⁹ Mik ie' tō ittse tō iduōkewaṭke, eṭa José tsuk patkéitō ta ichéitō ia:

—Mōki be' er buaē chak ye' a, e' ta be' ulā múwa ye' tu' dikia iwa kkachōie tō mōki i kiekyō be' a e' waweraēbō. Ye' nu kē wōtarwa Egipto.

³⁰ Mik ye' blēnewā mia ye' dēutōpa itōki, eṭa ye' nu yóttsa ká i' kī tsūmi wōtēwa ie'pa pō a.

Eṭa José tō iūtē:

—Es yō iweraē.

³¹ Iyē tō iché ia:

—Ichō ña mōki Skékōl wōrkī tō be' iweraē es.

Eṭa José tō ittē mé mōki iyē a. Eṭa Jacob wōmēwa ika' kī ta Skékōl kīkékaitō.

48

Jacob er buaē ché José ala'r a

¹ E' ukuōki ta ie'pa wa biyō debitū José a: “Be' yē duōke tso' suluē.” Eṭa José mia isaṭuk ila'r bōl mí iwa e' ta.

² Mik ie'pa tō iché Jacob a tō José debitū be' saṭuk, eṭa ie' e' tkēka isulū wa ika' kī.

³ Eṭa ie' tō iché José a:

—Skékōl Diché Ta' Iyi Ulitane Tsata e' e' kka'yē' ye' a ká kiē Luz aṭe Canaán eē. Eē ie' er buaē yē' ye' a

⁴ ta ichéitō ña: “Ye' tō be' aleripa alōweraē tajē. Ie'pa dōraē ká tajē e' wakpaie. Ká i' meraeyō ie'pa a, e' aṭdaē ie'pa ulā a kekraē michōē.”

⁵ Be' ala'r bōl, Efraín ena Manasés, e'pa kune kam ye' dō Egipto e' yōki. Ie'pa tsétkōyō wes ye' wák ala'r es wes ye' ala'r Rubén ena Simeón dōr ye' ala'r es.

⁶ E' kuēki ká meraeyō ie'pa a wes ye' wák ala'r a es. Ie'pa itōki be' ala'r skā kurmi, e'pa dōr be' wák a. Erē ie'pa dōr Efraín ena Manasés ēlpa, e' kuēki ká ñe' kak dōraē ie'pa ulā a ñies.

⁷ Mik ye' manét Padán-aram e' demi Canaán dōkettsatke Efrata, eṭa eē ñala kī be' mí blēnewā ye' yōki. Eē ye' tō ie' nu blē'waṭ Efrata ñalē kī. (I'ñe ta ká e' kiē Belén.)

⁸ Mik Jacob tō José ala'r suē eṭa ichakéitō:

—¿Sēpa dōr yi?

⁹ Ie' tō iūtē:

—I'pa dōr ye' ala'r mé Skékōl tō ye' a ká i' kī.

Eṭa iyē tō iché ia:

—Ie'pa tsūbitū ye' ska' as ye' er bua' chō ie'pa a.

¹⁰ Jacob kēnewaṭke e' kuēki iwōbla kē waweria buaē. E' kuēki José tō ila'r patkēmi tsinet iyē o'mik. Eṭa Jacob tō italapa paklō'wē wōalattsē.

¹¹ E' ukuōki ichéitō José a:

—Ye' ibikeits tō ye' kē tō be' suepaia, erē Skékōl tō kawō mé ye' a be' ena be' ala'r suōie.

¹² Eṭa José tō ila'r skéttsa iyē o'mik ta iwōewa dō iski iyē dalōioie.

¹³ E' ukuōki ta ila'r bōl klō'wéwaṭitō iulā a. Efraín mí José ulā bua'kka, Manasés mí José ulā bakli'kka. Es itsēmiitō iyē ska'. Eṭa Efraín aṭe Jacob ulā bakli'kka, Manasés aṭe Jacob ulā bua'kka.

¹⁴ Erē Jacob ulā bua'kka méka Efraín dur ie' ulā bakli'kka e' wōkir kī. Erē e' dōr alā tsirla. Eṭa iulā bakli'kka mékaitō Manasés dur ie' ulā bua'kka e' wōkir kī. Erē e' dōr alā kibi. Es Jacob ulā tsétkō wī'kē io'kē.

¹⁵⁻¹⁶ Eṭa ier bua' ché José a i' es:

“As Skékōl er buaē chō ala'r bōl i' a kekraē. Ye' yēpa bak Abraham ena Isaac, e'pa bak Skékōl e' dalōiōk,

e' tō ye' kkō'nami kuaē dō ikkē ta.

Ie' tō ye' tsatké kekraē iyi sulusi ulā a.

As ala'r i' wa kē ye' chōwa sulitane éna kekraē.

Ñies ye' yēpa bak Abraham ena Isaac as e'pa kē chōwa sulitane éna kekraē.

As ala'r i' alōr tajē ká ulitane kī.”

¹⁷ Jacob ulā bua'kka méka Efraín wōkir kī, e' kē mēne José a buaē. E' kuēki ie' tō iyē ulā bua'kka e' klō'wéwa méka ilā kibi dōr Manasés e' wōkir kī.

¹⁸ E' dalewa ichéitō ia:

—jA yēwō, kē idōr es! I' dōr alā kibi. Be' ulā bua'kka mūka i' wōkir kī.

¹⁹ Erē iyē kē wa igne es. Ie' tō iché ia:

—jA alā, e' jcher ye' wa, e' jcher ye' wa! Ie' alōrdaē tajē, ie' dōraē kēkēpa tajē. Erē itsirla ēk e' dōraē kēkēpa tajē shuṭe ikibi tsata. Ñies ie' aleripa dōraē ká tajē e' wakpaie.

²⁰ Es e' ē diwō wa Jacob er buaē skā ché italapa a i' es:

—Mik Israel aleripa er buaē cheke ñi a eṭa ie'pa tō icheraē ñi a i' es: “As Skékōl er buaē chō be' a wes Efraín ena Manasés e'pa a er buaē yēne es.”

Es Jacob er buaē ché Efraín a, Manasés a imēne, e' tsata.

²¹ E' ukuōki ta José a ichéitō:

—Ye' duökewatke erë Skëköl tō a' kkō'neraē. Ie' wā se' aleripa mirane Canaán wē se' yēpa bak senuk eē.

²² Ye' tō ká bua'ie méat' be' a ime'bakyō be' ēlpa a e' tsatā. Ká e' kiē Siquem. E' yē'ttsa ye' tō amorreowak ulā a' nippē wa.

49

Jacob tō ittē bata ché ila'r kōs a

¹ Jacob tō ila'r kiē e' ska' tā ichéitō ie'pa a: “A' e' skōwā ye' o'mik. Ì tkōraē a' tā e' wā chekeyō a' a:

² “A ala'r!a, a' e' skōwā tsinet ye' ttō tstsōk, ye' dōr a' yē. Ye' ttō tstsō.

³ “A Rubén, be' dōr ye' alā kibi. Be' dōr ye' diché tsā e' alé. Be' dalōiērtā' tajē, be' diché tā' tajē be' ēlpa tsatā.

⁴ Erē j'ñe tā kē idōr es. Be' dōr wēs di' yōliie es kē iwōklōr yēs. Be' tō ye' dalōseō'wā. Be' sene'kā ye' alakōl tā. E' kuēkī be' kē dalōiērpaia wēs ko'k es.

⁵ “Simeón ena Leví, e'pa dōr ñi ēlpa; ie'pa tabē tso' ñippoie ē. ⁶ j'wé ie'pa e' dapa'uke eē ye' kē shkak! Ie'pa tō wēpa kōtulur kēsik ē kuēkī. Baka wē'ñe klōkicha blublu e' tēlorakitō ēanas.

⁷ Ie'pa kēsik dōr suluē ichōkle e' kuēkī ie'pa kawō tkōraē suluē. j'Ye' tō ie'pa aleripa powerami senuk iēlpa malepa aleripa shuā wī a diā a!

⁸ “A Judá, be' ēlpa tō be' kikerakā tajē. Be' bolōkpa klō'wēwaraē be' tō ikuli' a, es be' e' alōrakā ie'pa kī. Be' ēlpa ekka e' wōōrawa iski be' dalōioie. ⁹ j'A Judá, be' dōr ye' alā! Be' dōr wēs ma'name alā es. Mik ì ttéitō tā ikatē one, etā ie' e' wōēwa e' tēwā iski wēs ma'name kēchke es.

¹⁰ Judá aleripa dōraē blu'paie tajē kēkraē dō mik iblú chōk de etā. Blu' e' ttō iūteraē sulitane tō.

¹¹ Ie' tō iburro pupula muēke uva shuā.

Ñies idatsi' skuōke uva diō wa. ¹² Ie' wōbla dōr daloloē uva diō tsatā. Ie' ká dōr saruruē baka tsu'diō tsatā.

¹³ “Zabulón serdaē dayē kkōmik. Eē tajē kanō irirke ese kē tso'. E' ká kkō dōrawā Sidón kkōmik.

¹⁴ “Isacar dōr wēs iyiwak tso' dali oie diché tā' tajē ese e' mūtēr enuk iwé a es.

¹⁵ Mik ie' isuē tō ká e' dōr buaē sēnoie ñies enoie, etā ie' tsijwō kī dali dekane kaneblōk. Ie' e' mēttsā kaneblōk kanē mésoie, kē tkine e' kī.

¹⁶ “Dan ditséwō shuā s'shulirdaē buaē yēsýesē wēs Israel aleripa e' ditséwō malepa es.

¹⁷ Dan dōraē wēs tkabē chōk tso' ñalā kkō a tō kabaio kuē iklō a tā iwāk brutane itsijwōkka ese es.

¹⁸ “j'A Jehovah, ye' tso' be' panuk tō ye' tsatkō!

¹⁹ “Gad ppōk ñippōkwakpa dōraē tajē. Erē ie' tō ie'pa pperaē, itōtiēraē.

²⁰ “Aser ká kī chkē kata' buaē tskirdaē. Ì wōrke kōs e' dōr buaē shūtē mēne buaē blu'pa a.

²¹ “Neftalí dōr wēs suļi alaki dur áie ala'r!a tā' bua'buāala ese es.

²² “José dōr wēs burro kañiru suē dur di' tum kkōmik es, wēs burro pupula kañiru suē dur ká tukir kī es.*

²³ Kuabōt namépa éna sulu iar, ie' kī kuabōt uyérakitō kēsik wa.

²⁴ Erē ie' ulā diché darērē; e' wa ie' wā ishcame' shujirakar darērēē, kē ulā shtrirtā'wā yēs. Skëköl tō ie' a' diché e' mé. Skëköl e' dōr Jacob Këköl e' diché tā' tajē. Skëköl e' dōr Israel aleripa kkō'nukwak. Ie' tō Israel aleripa tsatkeke.

²⁵ A José, be' yē e' Këköl tō be' kimeke kēkraē. E' dōr Skëköl Diché Tā' Ýyi Ulitane Tsatā, Ie' er buaē chōraē be' a. Kālī buaē patkeraē ie' tō be' daliwō kī. Ñies be' a' di' atdaē buaē iyōk kī as be' dalikua talar buaē.

Be' aleripa alakōlpa ala'r dōraē tajē, ñies be' iyiwak dōraē tajē.

Es Skëköl er buaē chōraē be' a.

²⁶ Be' yē er buaē yē' be' a, e' tkōkā ye' yē er buaē yē' ye' a e' tsatā. Skëköl tō José shukit iēlpa shuā iwōkirie, e' a' ie' er buaē chō michoē wēs kabata yōbiē kē ertā'wa es.

²⁷ “Benjamín dōr wēs chichi kañiru kēsikie ese es;

bla'mi tā iyiwak ttēwāitō katē, tsālī tā ibata watiēwāitō.”

* **49:22 José dōr wēs burro...ká tukir kī es:** Ñies hebreoie ttē e' mane'wēmisō' i' es: José dōr wēs kal tskirke di' kkōmik es; tkakā ikē kkōiēule e' mik buaē, ñies iwōrdaē tajē.

28 E'pa dör Israel ditséwöpa daiä itöki döka dabom eyök ki böt (12), e' yépa tsá. Es ie'pa yé tö ie'pa a iché mik ie' tö ittè bata ché ie'pa a eta.

Jacob blénewa

29 Jacob tö iché ila'r wépa a: "Ye' blérkewa e' kéwö dökewatke. Mik ye' blénewa, eta ye' nu blöwa ákuk a ká wé ye' yamipa nu bléne ee. Pö e' até wém kié Efrón dör hititawak e' ká a.

30 Ká e' até Macpelá Mamré wöshaë. Ká e' até Canaan. Ká e' ena ákuk e' watö'ttsa Efrón tö Abraham a as Abraham tö iyamipa nu blö ee.

31 Eé Abraham ena ilaköl Sara, ñies Isaac ena ilaköl Rebeca, e'pa nu bléne. Eé ye' tö ye' alaköl Lía, e' nu blé'wa ñies.

32 Ká e' ena ákuk e' watö' hititawak tö."

33 Mik Jacob tö ttè e' qos ché one eta ie' e' téwane ika' ki ta iblénewa mía idéütöpa itöki.

50

1 Eta José tö iyé nu paklö'wéwa wöalattséitö ta ije tajé.

2 E' ukuöki ta ie' tö egiptowak dör s'nu kanéukwakpa e'pa kié iyé nu kapeyökwa as kè inurwa. Eta es ikanewérakitö.

3 Ikanewérakitö döka ká dabom tkéyök (40 días), ekké káwö kiane ikanewoie e' kueki.

Egiptowak tö ischö eriaitsé káwö döka dabom kuryök (70 días).

4 E' ukuöki ta José tté Egipto blú kueblupa ta, ta ichéitö ie'pa a:

—A' éna er bua' chak ye' a, e' ta a' yú ichök Egipto blú a

5 tö mik ye' yé duökewatke, eta ie' tö ye' ka' ie' a ttè muk Skéköl wörki tö inú blerawayö ákuk kaneog'at ie' wák tö até Canaan e' a. E' kueki káwö mú ña ie' nu tsömi bléwa ee. Mik ye' ibléwa ta ye' dotkene.

6 Eta Egipto blú tö iüté:

—Be' yú be' yé nu blökwá wés ie' tö be' a iki' es.

7 Eta José mía iyé nu blökwá. Egiptowak kueblupa qos e'pa míyal ie' ta.

8 Jacob yamipa ekka ena José yamipa ekka ena iélpa e'pa qos mí ñies. Ie'pa ala'r ena ie'pa iyiwak e'pa é atéat Gosen.

9 Ñies pé' mí tajé karreta ki ena kabaio ki. Es pé' mí tajé José ta.

10 Mik ie'pa demi ká kié Goren-ha-ataad até tsinet di' Jordán diwö tskirke e' kker ee, eta ee ie'pa ulitane tö Jacob nu wötérkewa e' kéwö tkö'wé dalö tajé wa. Eé José tö iyé eriaitsé döka ká kul.

11 Mik canaanwak serke ee, e'pa tö Jacob nu wötérkewa kéwö tkö'wé e' sué, eta ie'pa tö iché: "Moki egiptowak tö s'nu wötérkewa e' kéwö tkö'wéke dalö tajé wa." E' kueki ká

e' kié méka ie'pa tö Abel-Misraim.* Ká e' até tsinet di' kié Jordán e' kkömik.

12 Es Jacob ala'r tö iyé nu kanewé wés ie' tö iyé' ie'pa a es.

13 Ie'pa wa inú mítser Canaan ibléwarakitö ákuk yöle Abraham wa iyamipa pöie e' a. E' até Macpelá. E' watö'ttsa hititawak kié Efrón tö Abraham a. Ká e' até Mamré wöshaë.

14 Mik José déütö nu bléne one, eta ie' biteane Egipto. Ie' élpa ena pé' ulitane mine ie' ta e'pa qos biteyalne ie' ta.

José élpa suanéqane ie' yöki

15 Jacob blénewa e' ukuöki ta José élpa tö ibikeitsé: "Isalema José éna sulu se' arke. I qos wamblé' se' tö ie' ki e' skéie se' we'ikeraeitö."

16 E' kueki ie'pa ttè mémi ie' a: "Kam be' yé blérwa,

17 eta ie' tö sa' a iché tö ichö be' a: 'I qos sulué wamblé' sa' tö be' ki, e' olo'yö sa' ki.' E' kueki sa' kköchö be' a tö e' olo'yö sa' ki. Sa' tö be' yé e' Kéköl dalóieke e' kueki."

Mik biyö e' demi José a, eta ie' ié siaré.

18 Eta iélpa demi iwöki. Ie'pa wöéwa dö jski idalóioie ta ichérakitö:

—I' sa' de be' wörki. Sa' dör be' kané mésopa.

19 Eta ie' tö ie'pa iüté:

—Ké a' suanuk. Ye' ké a' a' shulinuk Skéköl skéie.

20 A' íyi sulu bikeits wamblé ye' ki, eré e' mane'wéttpane Skéköl tö buaé se' ki. E' wa tajé pé' tsatkéne j'ne ta.

21 E' kueki ké a' suanuk. Chkewö meraëyö a' a' ena a' ala'r qos a.

Es ie' tö ie'pa a iché er buaé wa. E' tö ie'pa ttsé'wéne buaé.

José blénewa

22 José ena iyé alikpö yamipa e'pa sene'ia Egipto. Ie' sene' döka duas cien eyök ki dabom eyök (110).

23 Ie' tö ilá Efraín talapa e' ala'r suéia. Ñies ie' tö ilá Manasés e' alá kié Maquir e' ala'r suéia.

24 Ká e' ta ta ie' tö iché iélpa a: "Ye' duökewa e' kéwö kianeia tsir. Eré Skéköl wák tö a' kimeráé. Ie' tö a' yelurdaé ká i' ki. Ká yé'bakitö mé Abraham a ena Isaac a ena Jacob a e' a' a' tsemiraeitö."

25 Eta ie' tö iélpa kié as ie'pa ttè mù ie' a Skéköl wörki. Ie' tö ie'pa a iché: "Skéköl tö a' yerattsa ká i' ki. Mik e' tka, eta ye' sik tso' bléule e' tsümi e' ta."

26 Mik ie' blénewa Egipto, eta ie' ki duas de cien eyök ki dabom eyök (110). Ie' nu kapeyanewa as kè inurwa e' iénewa s'nu kélkuö a.

* 50:11 *Abel-mizraim*: Hebreoie ká kié e' wá kiane ché egiptowak schö eriaitsé.

Israel aleripa yërulune Egipto

Éxodo 1.1-20.21

Yëkkuo i' kië si'kuaië Éxodo, e' wà kiane chë yërulune. Kam sa' tō yëkkuo i' mane'ü seraq se'ie, ishahöts maneo' sa' tō dö capítulo 20.21. Í maneo' sa' tō e' blatëule mañat tsjní. Et tsjní e' dö'r capítulo et dö capítulo dabom eyök kí skel (1-15). Iët tsjní e' dö'r capítulo dabom eyök kí teröl dö capítulo dabom eyök kí pàköl (16-18). Ibata ék tsjní e' dö'r capítulo dabom eyök kí suljtu dö capítulo dabom böyök (19-20).

Et tsjní e' tō se' a ipakë tō i bak Israel aleripa ta ie'pa mja Egipto e' tsatkök ketba yöki e' ukuöki. Kewe ie'pa kawö tka buaë Egipto. Ie'pa ena ie'pa iyiwak alöne tajë. Kä tka tajë ta egiptowak suanëmi dö' Israel aleripa e' alöka ie'pa ki. E' kuëki ie'pa tō Israel aleripa suë suluë ta iwe'ikërakitö siarë. Ie'pa kërakitö kanëblök darërëë kë patuëta'. Erë Skëköl tō ie'pa weirke e' suë ta wëm këkajitö eköl ie'pa yöktsa egiptowak ulä a. Wëm e' kië Moisés, e' ë tō yëkkuo i' kit. Skëköl e' kkayë' ie' a ta iwák kië yë'itö ia. E' ukuöki ta ipatkëitö Israel aleripa yöktsa Egipto. Moisés tō ichë Egipto blü a tō Israel aleripa ömine. Erë Egipto blü kë éna Skëköl ttö iütak. E' kuëki Skëköl tō egiptowak we'ikë siarë tsakjé ie' diché tajë wa. E' wa ie' tō ikkaché ie'pa a ena Israel aleripa a tō yi dö'r ie'. Skëköl tō Israel aleripa tsatkëe yëttsa Egipto ie' diché tajë wa, e' wa ie'pa de ie' ichaie ena ie' de ie'pa Këkölíe. Ie'pa yënëttsa Egipto e' këwö tkö'ük ie' tō ie'pa patké duas bit ekkë.

Iët tsjní e' tō se' a ipakë tō wës Skëköl tō ie'pa wëttsë' ena ie'pa kime'itö shköktkö kä sir poë wë kë yi serku' ee. Erë ie'pa tō ie' tsiriwë tajë kabene wa, erë ie' tō ie'pa tié ena ie'pa tsatkëitö ibolökpa yöki er bua' wa.

Ibata ék tsjní e' tō se' a ipakë tō Skëköl ena Israel aleripa ttë me' nja a. Mik ie'pa de Siná kébata a, etä ie' tō ittë dalöiëno mé ie'pa a dökä dabop. Ie' tō ichë ie'pa a tō ie'pa tō ie' ttë dalöiëno e' qos iütë buaë, e' ta ie'pa döraë ie' wák icha chökíe ena ie'pa a ie' er buaë chöraë kä malepa wakpa tsata.

Israel aleripa tso' Egipto e'pa weine tajë

¹⁻⁴ Israel kië nies Jacob e' ala'r dë'mi Egipto ie' ta, e'pa qos yamipa ta'. Ie'pa kië Rubén, Simeón, Leví, Judá, Isacar, Zabulón, Benjamín, Dan, Neftalí, Gad ena Aser.

⁵ Jacob kumipa mine ie' ta Egipto e'pa dökä dabom kuryök (70) seraq. Erë José, e' tso'tke Egipto kewe iyamipa yöki.

⁶ Kawö tka tajë, etä José ena iëlpa blërulune. Nies iyamipa dë'mi Egipto ie'pa ta, e'pa qos blërulune se.

⁷ Erë Israel aleripa alöne tajë, e' kuëki ie'pa de diché ta' tajë. Ie'pa tso' Egipto wa'ne.

⁸ E' ukuöki ta blu' skë tkënekä eköl e' kë wä José pakë jcher. Ie' tō ichë egiptowak a:

⁹ "Ye' ttö tssö. Israel aleripa dö'r tajë. Ie'pa diché tkökä se' diché tsata, dö' ie'pa e' alöka se' ki.

¹⁰ Mik se' bolökpa nippömi se' ta, e' ta dö' ie'pa nñ wöiökä se' ppök se' bolökpa ta, ta es imi'miyal se' yöki. E' kuëki se' tō ibikeitsö bua'iewä tō wës se' tō ie'pa wöklö'wëmi as kë ikj alör tajë."

¹¹ E' kuëki egiptowak tō iwökirpa patké Israel aleripa we'ikök kanë darërë wa as iëriardak. Ie'pa tō ikërak kä yuök böt chkwö dapa'woie Egipto blü a. Kä e' kië Pitón ena Ramsés.

¹² Israel aleripa we'ikeke ie'pa tō siarë, erë ikj alörkerak tajë. E' kuëki egiptowak suarke tajë ie'pa yöki.

¹³ Egiptowak tō ie'pa ké kanëblök kësik wa.

¹⁴ E' tō ie'pa eriawë tajë. Ikërakitö skauchka yuök shtröt shtröt u yuoie. Nies ikërakitö kanëblök kañikä kanë ulitane uk. Es Israel aleripa qos we'ikërakitö siarë.

¹⁵ E' kjie ta Egipto blü ttë alakölpa kië Sifrá ena Puvá e'pa ta. Ie'pa dö'r hebreowak* alakölpa alä kurke e' kanëukwakpa. Ie' tō ichë ie'pa a:

¹⁶ —Mik a' tō hebreowak alakölpa alä kurke, e' kanewëke, etä isaü çl iwák dö'r? Iwák wëm e' ta ittöwä. Iwák dö'r alaköl, e' ta imuat, kë ittarwa.

¹⁷ Erë alakölpa e'pa tō Skëköl dalöieta'. E' kuëki ie'pa kë wa Egipto blü ttö iütëne wës itö iché es. Ie'pa ala'r wëpa méat tssë'ka.

¹⁸ Etä Egipto blü tō ie'pa kiëre ta ichéitö iarak:

—çlök a' tō iwamblé es? çlök a' tō ala'rla wëpa e' méat tssë'ka?

¹⁹ Ie'pa tō iüté:

—Hebreowak alakölpa kë alä kur wës egiptowak alakölpa es. Ie'pa alakölpa dö'r darërë. Ie'pa alä kur bet buaë. Mik sa' demi, etä ie'pa alä kunetke.

²⁰⁻²¹ Es Israel aleripa kí alönëmi tajë. Ie'pa diché kí iërke tajë. Sifrá ena Puvá e'pa tō Skëköl dalöieta'. E' kuëki Skëköl tō ie'pa kímé, ala'r méitö ie'pa a tajë.

²² Etä Egipto blü tō ikuëblupa ulitane a kawö mé tō hebreowak ala'rla wëpa kune qos e' ömi di' ki. Alakölpa é mëat.

* 1:15 hebreowak: E' kië nies Israel aleripa.

2

Moisés kune'

¹ E' k'ewō ska' ta wēm ekōl dōr Leví aleri, e' senewā alakōl dōr Leví aleri ñies ese ta.

² Eta ie' alà skà kékā e' dōr wēm. Eta imi tō isuē tō alala buaala, e' kuēkī ibl'ewaitō dō si' mañat.

³ Mik imi kē a ilà blēneia, eta ie' kkō yulē et, patiē buaē kiōchka tso' chkuā'chkuā ese wa as kē a di' tkōwā. E' ukuōkī ta alala iéwaitō kkō a, méreitō di' kiē Nilo e' kkōmik kakō tso' e' shuā.

⁴ Eta alala kutā e' duēsēr kāmīē ikī sauk tō wēs idōmi.

⁵ E' ukuōkī ta Egipto blū e' alà busi mīa kuōk di' a. E' dalewa tayēpa tso' ie' wā ikanē mēsopaiē e'pa shkō iēter ákitō kī. Eta ie' tō kkō suē kakō shuā. Ikanē mēsopa ekōl patkēmitō itsukbitu.

⁶ Eta ie' tō ikkōkékā ta isuē tō alala wēm a'riā ekōl e' iūke. Ie' isuē er siarē wa ta ichéitō:

—Bēbēla i' dōr hebreowak.

⁷ E' wōshā bēbēla kutā de ta ichéitō iā:

—¿Be' kī ikiane tō ye' mi' tayē hebreowak yulōk ekōl be' a alala sē kkō'noie as itala'uitō itsu' wa?

⁸ Eta Egipto blū alà busi tō iūtē:

—Be' yū iyulōk.

Eta bēbēla kutā mīa imi yulōk ta idebitu iwa.

⁹ Eta Egipto blū alà busi tō iché alà mī a:

—Alà i' tsūmi kkō'nū ña tala'ú ña buaē. Ye' tō be' patuēke ikī. Eta imi wā ilà mītsēr tala'wē.

¹⁰ Mik alà de bērie, eta imi wā ibitētserne Egipto blū alà busi a. Eta ie' tō iklō'wē wēs ie' alà ekka es. Ikiē mékāitō Moisés.* Ie' tō iché:

—Ye' tō iyē'ttsā di' a.

E' kuēkī ie' tō ikiē mékā es.

Moisés tso' Egipto e' tkashkar

¹¹ Moisés kibineone. Kā et ta ie' mīa iyamipa hebreowak, e'pa pakōk. Eta ie' tō isuē tō iyamipa weirke siarē kanēblōk darērē. Eta ie' isuē tō egiptowak ekōl tso' iyami hebreowak ekōl e' ppōk siarē.

¹² Eta ie' ká suē ká wa'ñe. Kē ie' wā yi sune. E' dalewa ie' tō egiptowak e' ttēwā inū wōtēwā ie' tō ttsā'wō a.

¹³ Bule es ta ie' skā e' yēttsā, eta ie' isuē tō hebreowak bōl tso' ñippōk ñita. Ie' tō iēkōl tso' ekōl ppōk, e' a iché:

—¿Iōk be' tso' be' yami ppōk?

¹⁴ Eta hebreowak e' tō iūtē:

—¿Yi tō be' tkékā sa' wōkirie sa' shulōkwakie? ¿Be' tso' ye' bikeitsōk ttēwā wēs egiptowak kōtwābō es?

Mik ttē e' ttsē Moisés tō, eta e' tō ie' suawē. Ie' ibikeitsē: “Ie'pa wā ijchenewā tō ye' tō egiptowak kōtwā.”

¹⁵ Mik e' jchenewā Egipto blū wā, eta ie' tō Moisés ttōkwā patké. Erē Moisés tkashkar ie' yōkī, mīa senuk ká kiē Madián eē. Eē ie' e' tkēre di' tum biule kkōmik.

¹⁶ Ká e' a sacerdote† serke ekōl kiē Reuel. E' alà busipa dōkā kul. E' diwō wa alà busipa e'pa dē'bitū di' chkök kulē' a mè iyē iyiwak a yē.

¹⁷ Eta iyiwak kkō'nukwakpa skā wēpa deb-itu busipa trē'wēmi. Eta Moisés e' kékā e' tō busipa tsatkéē. Eta ie' tō di' mé iyiwak a.

¹⁸ Mik ie'pa demine iyē ska', eta iyē tō ie'pa a ichaké:

—¿I wā i'ñe a' dene bet?

¹⁹ Ie'pa tō iūtē:

—Egiptowak ekōl tō sa' tsatkéē iyiwak kkō'nukwakpa ulā a. Ie' di' yēttsā mé iyiwak a.

²⁰ Iyē tō iché iā:

—¿Wē wēm e'? ¿Iōk a' imēat ekōlra? A' yú itsukbitu as ichkō se' ta.

²¹ Es Moisés e' tsēat senuk wēm e' ska'. E' ukuōkī ta Reuel tō ilà busi kiē Séfora, e' mé Moisés a senowaie itā.

²² Eta Moisés alà kékā ekōl kiē mékāitō Guersón‡ wā chéitō: Ká i' kī ye' dōr o'ka.

²³ Duas tka tajē, eta Egipto blū blēnewā. Erē Israel aleripa kkōchōkeia tajē kekraē kanē darērēē kuēkī. Ie'pa kkōchōke tajē e' ttsē Skēkōl tō.

²⁴ Ttē me'bak ie' tō Abraham a ena Isaac a ena Jacob a e' wā tsā detke kanewē. E' kuēkī ie' tō ibikeitsē tō Israel aleripa kīmeraeyō i' ta.

²⁵ Ie' tō ie'pa suē ta ie' éna iane tō i' tkōke ie'pa ta.

3

Skēkōl tō Moisés patké Israel aleripa tsatkōk

¹ Ká et ta Moisés tso' inuāki Jetró,* e' iyiwak kkō'nuk. Inuāki kanēblōke sacerdoteie Madián. E' dalewa ie' wā inuāki iyiwak mītsēr ká sir po, e' jaishet, demi Skēkōl kēbata kiē Horeb† eē.

² Eta eē Jehová biyōchōkwak bua'ie e' e' kkachewā ie' a bō' wōrkueie tajē kal tsir elka shuā. Moisés tō isuēwā bua'ie ta isuē tō kal wōbatseka tajē bō'ie, erē kē iñarwa.

³ Eta Moisés tō ibikeitsē: “¿Wj dōr i? Ye' mī isauk i kuēkī kal wj kē ñarwa.”

* **2:10 Moisés:** Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē iyēulettsa. † **2:16 sacerdote:** Kē se' wā ijcher yēsýēsē tō sacerdote wēs e' dōr, erē kē idōr wēs i'ñe itso' es. ‡ **2:22 Guersón:** Hebreoie s'kiē e' wā kiane chē ká bānet wakpa. * **3:1 Jetró:** E' dōr Moisés nuāki. Ie' kiē ñies Reuel ena Hobab. † **3:1 Horeb:** E' kiē ñies Sinaí.

4 Mik Jehová tö isuë tö Moisés dökewatke tsinet bö' ñarke e' o'mik isaḡuk, eṭa Skëköl tö ichaké:

—jA Moisés! jA Moisés!

Moisés tö iüté:

—¿j?

5 Eṭa Skëköl tö iché iṭa:

—Kë be' dökwa tsinet. Wë be' dur e' ké dör batse'r; e' kueḡi be' klökkuö yöttsa.

6 Ye' dör be' yë e' Këköl ena be' yëpa bak ká iaiṭe kië Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Këköl.

Moisés suane Skëköl saḡkwa, e' kueḡi ie' e' wöpakakéwa.

7 Erë Jehová tö iché iṭa:

—Ye' isuë tö wëpa dör ye' icha tso' Egipto e'pa weirke siarë. Ie'pa kköchöke tajë ikanë wökirpa ulá a' e' ttsyö. Ye' wa ijcher buaë tö iweirkerak siarë.

8 E' kueḡi ye' dë'ttsa ie'pa tsatkök egiptowak ulá a. Ye' tö ie'pa yerattsa ká e' ki. Ye' wa ie'pa miraë ká tajë buaë ese ki. Ká e' ki íyi ulitane tskir buaë, iwá wör buaë shute.‡ Ká e' ki pë' tso' tajë. E'pa ditsëwöpa dör canaánwak, hititawak, amorreowak, fereseowak, heveowak, ena jebuseowak.

9 Ittsö, ye' tö Israel aleripa kköchöke e' ttsyé. Ye' tö isuë tö egiptowak tö ie'pa we'ikeke siarë.

10 E' kueḡi ye' tso' be' patkök Egipto blú ska' Israel aleripa dör ye' icha e'pa yökulur Egipto a. Be' yú Egipto.

11 Erë Moisés tö iché ie' a:

—¿Yi ye' dör e' döwami Egipto blú wörki Israel aleripa yökulur ie' ulá a?

12 Ie' tö iüté:

—Be' kë mi'pa ekörla. Ye' tso' be' ta be' kimuk. Mik be' tö Israel aleripa yélur Egipto a, eṭa a' tö ye' dalöieraë kabata i' ki. E' wa be' wa ijcherdaë tö ye' wák tö be' patkë'.

13 Erë Moisés tö ie' iüté:

—Dö' ye' miṭa ta ye' tö iché ie'pa a: “A yëpa bak ká iaiṭe e' Këköl tö ye' patkë' a' tsatkök.” Dö' ie'pa tö ye' a ichaké: “¿Ima e' kië?”, e' ta ¿i chëmi ye' tö ie'pa a?

14 Eṭa ie' tö iüté:

—Ye' dör yi tso'tke e'. Ichö ie'pa a tö Ye' Tso'tke e' tö ye' patkë a' ska'.

15 Skëköl tö ikí ché Moisés a:

—Ñies ttë i' chö Israel aleripa a: ‘Se' yëpa bak ká iaiṭe kië Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl kië Jehová§ e' tö ye' patkë a' tsatkök.’ Ttë e' chö ie'pa a. Ye' kië dör Jehová i' dör ye' wák kië këkraë. Kië i' wa ye' kirdaë aishkuö ta këkraë.

16 Be' yú Israel aleripa kueblupa dapa'uk ta ttë i' ichö ie'pa a: ‘Jehová, dör se' yëpa bak ká iaiṭe kië Abraham, Isaac ena Jacob e'pa

Këköl e' e' kkaayë' ye' a ta ye' a iyë'itö tö ie' tö a' weirke siarë egiptowak ulá a' suë.

17 Ñies ye' a iyë'itö tö a' tsatkeraëitö egiptowak tso' a' we'ikök e'pa ulá a. Ie' wa a' miraë ká buaë ese ki. Ká e' ki íyi ulitane tskir buaë, iwá wör buaë shute. Ká e' wakpa ditsëwöpa dör canaánwak, hititawak, amorreowak, fereseowak, heveowak, ena jebuseowak.' Ttë e' chö ie'pa a.

18 Israel aleripa kueblupa tö be' ttö tsseraë ta be' yú ie'pa ta Egipto blú ska' ta ttë i' chö ie' a: ‘Jehová dör hebreowak Këköl, e' dë'bitu sa' wöki. E' kueḡi sa' ömi ká mañat shkar ekkë wë kë yi ku' ese ska' iyyiwak ña'uk Jehová dör sa' Këköl e' dalöioie.' Ttë e' chö ie' a.

19 Erë ye' wa ijcher buaë tö ie' kë tö ie'pa a kãwö e' mepa éanas. Ye' kãwötã ie'pa yöktsã ye' diché tajë e' wa.

20 E' kueḡi ye' diché tajë e' kkacheraëyö egiptowak a. I' wëraëyö ie'pa shua e' tö ie'pa tkiweraë. E' wa ie'pa we'ikeraëyö siarë. E' ukuökí ta Egipto blú tö Israel aleripa erami as imi'yal.

21 Ñies ye' tö egiptowak keraë ie'pa dalöiök tajë. E' kueḡi mik a' e' yöketsã Egipto a, eṭa a' kë minuk ulá wöchka.

22 Israel aleripa e' alakölpa kos e'pa tö íyi yöule inukölchka wa ö orochka wa ö datsi' ese kak kieraë egiptowak alakölpa serke bánet ö iserkerak Israel aleripa u' a sèsa a, e' kos ieraë a' ala'r tö. Es a' tö íyi bua'bu a tso' tajë Egipto e' yerattsa ie'pa ulá a.

4

1 Erë Moisés tö iüté:

—Ie'pa kë tö ye' ttö klö'wëpa. Kë itö ye' ttö iütëpa. Ie'pa tö ye' a icheraë: “Jehová kë dë'bitu be' ska'.”

2 Eṭa Skëköl Jehová tö ie' a ichaké:

—¿I' tser be' wa ulá a?

Moisés tö iüté:

—Ye' shko kéli.

3 Jehová tö iché iṭa:

—j!uyömi jskj!

Eṭa Moisés tö iuyëmi jskj. E' wösha ta ishko kéli yönane tkabëie. Moisés e' skëu iyökí bet

4 erë Jehová tö iché iṭa:

—j!klö'úwa ikirë bata a ulá wa!

Eṭa Moisés tö iklö'wëwa eṭa imiṭane shko kéliie.

5 Eṭa Jehová tö iché iṭa:

—Mik be' dene Egipto, eṭa be' tö iü es as ie'pa tö iklö'ü mokí tö ye' dör a' yëpa bak ká iaiṭe kië Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Këköl e' e' kkaché be' a.

6 I' ta be' ulá tiúwa be' batsj' a.

Eṭa Moisés ulá tiéwa ibatsj' a. Mik ie' ulá yëttsã, eṭa ie' isuë tö iwölineka saruruë düë kië lepra e' wa.

‡ 3:8 Ká e' ki íyi ulitane tskir buaë, iwá wör buaë shute: Ttë e' dör Hebreoie i' es: Wë baka tsu'diö ena bul alí shköke di'ie. § 3:15 Jehová: Hebreoie kië e' wi dör ye' tso'tke.

7 Età Skèköl tò iché ià:
 –Be' ulà skà tiüwane be' batsi' a.
 Età Moisés tò iwé es. Mik ie' ulà yéttsane, età ie' ulà buanene buaé.

8 E' ukuökj tã Skèköl tò iché ià:
 –Ï kkachéyö be' a kewe e' kè klönerak iwã, ñies ie'pa kè wã be' ttö iütène, e' tã iët skà ü. Isalema e' klö'wëmi ie'pa tò.

9 Erè e' kos wa ie'pa kè wã be' ttö klöne be' ttö iütène e' tã di' chkóka di' kibi a e' tóttsa ká sí kj. Mik e' ténetsã ká sí kj etã di' miaraé péie.

10 Moisés tò iüté:
 –iAyëwël iA ye' Kèköl! Ye' siarala, kè tto buaé. E' kè dör ñ'ne ème be' ttöke ye' tã etã. Es ye' wák dër ká iaiãé. Ye' ttö enaé. Ye' kè a siütër buaé.

11 Erè Jehová tò iüté:
 –¿Yi tò a' a' kkö méat? Ye' wák tò a' méat kè tto ö kè kukuö wattser. Ñies a' wöbla kè wawër ö a' wöbla wawër e' kos méat ye' wák tò a' a.

12 E' kuëkj be' yú. Mik be' ttöke, etã ye' tso' be' tã. Ì kiane ye' kj tò be' tò ichè, e' kkacheraé ye' tò be' a.

13 Erè Moisés tò iché ià:
 –iA kéképa! Ye' kköchö be' a tò o'ka patkómi ye' skéie.

14 Etã Jehová uluneka ie' kj tã ichéitö ià:
 –E'ma be' èl Aarón döer Leví aleri ¿ima e' bikeitsé be' tó? Ye' wã ijcher tò ie' ttö buaé. Ie' tso'tke ñalã kj datse be' ska'. Mik ie' tò be' sué, etã e' tò ie' tssé'wëmi buaé.

15 Ì kos chak be' éna e' kos chó Aarón a as ie' tò ichöne. Ye' wák tò a' böi kimeráé as a' ttö buaé. Ì kiane ye' kj tò a' tò iwé e' kkacheraé ye' tò a' a.

16 Aarón ttóraé be' skéie. Ie' dóraé be' ttekólie wes be' dör ye' tteköl es. Ì cheke ye' tò be' a e' cherane be' tò ie' a tã e' cherane ie' tò a' yamipa a.

17 Shko kéli se tsümi. E' wa ì kè or yi a ese weraébö. Ie'pa wókrardawã iwëblök.

Moisés míane Egipto

18 E' ukuökj tã Moisés míane inuãki, Jetró ska' tã ichéitö ià:

–Kawö mú ña. Ye' kawötã shkókmine Egipto ye' yamipa sauk tò itsö'iarak tssé'ka.

Etã Jetró tò iüté:

–Èkèkè. Be' shkó wöbla wa.

19 Moisés tso'ia Madián, etã Jehová tò iché ià:

–Yi kj be' kiarke ttëwã Egipto, e'pa blërulune. Kè ì dalö tã'ia be' kj eë. E' kuëkj be' yüne Egipto.

20 Etã Moisés tò ilaköl ena ila'r tkékã burro kj tã imiyal Egipto. Ie' wã Skèköl shko kéli dami ulà a.

21 Jehová tò ie' a' iché:

–Mik be' demí Egipto, etã ye' tò diché me'bak be' a' ì kè or yi a ese wöie, e' wakaneü

kröröë Egipto blü wörkj. Erè ye' tò ie' a er sulué meraé as kè ie' tò Israel aleripa ömine.

22 Etã ttè i' chó ie' a: 'Jehová tò iché be' a: Israel aleripa döer wes ye' alà wëm tsá es.

23 Ye' tò be' a' ichétke tò ie'pa ömine as imi'yalne ye' kíkókka. Erè be' kè wa ie'pa a kawö mène as imi'yal. E' kuëkj be' alà wëm tsá e' tterawayö. Ttè e' chó ie' a.

24 Moisés ena iyamipa minia ñalã kj etã wé ie'pa kapökerö ñalã kj, eë Jehová debitu Moisés ska' ittökwa.

25 Erè Moisés alaköl Séfora e' tò ák di'diè klö'wëwã e' wa ilà tottola kkuölit téé tsir. E' kkuölit takla pé wa ie' tò Moisés klö' patié tã ichéitö Moisés a: "Mokj be' tso'ia ye' wëmie pé i' wa."

26 Etã Jehová tò Moisés émi. (Séfora tò ilà tottola kkuölit téé tsir e' kuëkj ie' tò iché Moisés a tò "be' tso'ia ye' wëmie pé i' wa.")

27 Etã Jehová tò Aarón a' iché: "Be' yú Moisés ñalé yulök wé kè yi serku' eë." Aarón miã Moisés ñalé yulök tã ie' ikué Skèköl kébata a. Eë ishke'wéitö wöalattsé wa.

28 Etã ì kos chó Jehová tò Moisés patké', e' pakéne Moisés tò Aarón a. Ñies ì kè or yi a ese kkeyé' Jehová tò Moisés a wawé e' kos pakéneitö Aarón a.

29 E' ukuökj tã ie'pa böi míyal Israel aleripa kueblupa dapa'ukã kapakök ie'pa tã.

30 Ì kos yé' Jehová tò Moisés a e' pakéne Aarón tò Israel aleripa kueblupa a. Ñies ì kè or yi a ese kkeyé' Jehová tò Moisés a e' kos wé Moisés tò Israel aleripa ulitane wörkj.

31 Israel aleripa tò Aarón ttè klö'wé. Mik ie'pa éna iane tò Jehová éna ie'pa dalërke, ñies tò ie'pa weirke siaré e' suéitö, etã ie'pa e' wöéwa iskj ie' dalöiök.

5

Moisés ena Aarón tté Egipto blü tã

1 E' ukuökj tã Moisés ena Aarón míyal Egipto blü ska' tã ichéitö ià:

–Jehová döer Israel aleripa e' Kèköl, e' tò iché be' a' tò e'pa döer ie' icha. Ie'pa ömi as imi'yal wé kè yi serku' eë kawö klö'uk ie' dalöioie.

2 Erè Egipto blü tò iüté:

–¿Yi döer Jehová? Ye' kè wã ie' sule. Ye' kè kawötã Israel aleripa ökmi. E' kuëkj kè ye' tò Israel aleripa epami.

3 Etã ie'pa tò iché:

–Hebreowak Kèköl e' dë'bitu sa' wökj. E' kuëkj sa' ömi kã mañat shkar ekké wé kè yi ku' ese ska' iyiwak ña'uk sa' Kèköl Jehová e' a' idalöioie dö' ie' tò sa' wömëttsã duökwa dué a ö tabé a.

4 Erè Egipto blü tò iüté:

–A Moisés. A Aarón. ¿ók a' kj ie'pa kiane wöklö'wé ikané a? iA' ena a' yamipa yúshka kanëblök!

5 Nies Egipto blú tò iché ie'pa a:

—I'ñe tą Israel aleripa tso' tajë ká i' kî, etą çwes a' kî ikiane tò ie'pa kě kanablöia?

6 E' diwö wa Egipto blú tò iché ikanë wökirpa a:

7 —Tala'chka kôsi e' kě tsarbituią Israel aleripa a skauchka shtrót shtrót yuoie wes se' tò ikanewëřö es. As ie'pa wákpa mi' itsuk.

8 Erë ikörak iyuök kôs kekraë iyuekerak-itö ekkë, kě wöarwa yës. Ie'pa bikënak ë tajë, e' kuekî ie'pa arkerak: 'iMishka iyiwak ña'uk se' Këköł a!

9 Ie'pa kî kő kanablök darërëë. Kanë mü ie'pa a tajë as kě itö kachë itö.

10 Etą ikanë wökirpa míyal tą ichéitörak Israel aleripa a: —Egipto blu' tò kawö mé tò kě a' a tala'chka kôsi tsarbituią.

11 I'ñe tą a' wakpa kawötą iyulök wé a' ikué, e'ma eę itsúbitu. Erë a' kawötą iyuök kôs a' iyueke kenet ekkë, kě wöarwa.

12 Etą Israel aleripa mía Egipto ká wa'ñe kachka ëse yulök tala'chka skéie.

13 Kanë wökirpa tò ikérak kanablök kësik wa tą ichekerakitö ie'pa a kekraë: "A' tò iyuö kôs a' tò iyueke kenet mik sa' tò tala'chka mekeia' a' a ekkë."

14 Egiptowak tò Israel aleripa welepa me'ka' ñi wökirie. E'pa ppeke egiptowak tò tsa' bata wa tą ichekerakitö ie'pa a:

—Ĺ kuekî a' kě wą iyöne chki ena i'ñe wes kenet es?

15 Etą Israel aleripa kanë wökirpa míyal kköchök Egipto blú wöa. Ie'pa tò iché ia:

—A kékëpa. Ĺ kuekî be' tò be' kanë mësopa wes'ikë es?

16 Tala'chka kě mèneia' sa' a, erë ie'pa kî ikiane tò sa' tò iyue kôs sa' a tala'chka merkeia' tą iyörke ekkë. Ie'pa tò sa' kě kanablök kësik wa. Nies sa' ppekeitö siarë. ĹA kékëpa, be' wakpa iane iwüie!

17 Egipto blú tò ie'pa iutë:

—ĹA' dör bikëwakpa wöchka! E' kuekî a' icheke kekraë: "iMishka ká bänet iyiwak ña'uk Jehová a!"

18 ĹA' yushka kanablök! Erë kě tala'chka kôsi merku'ia' a' a, erë a' kawötą iyuök kôs kenet a' tò iyueke ekkë.

19 Mik Israel aleripa kanë wökirpa a iyëne tò ie'pa kawötą iyuök kekraë kôs iyuekerak-itö kenet ekkë, etą ie'pa eriane tajë.

20 Ie'pa e' yélur Egipto blú ska' de wé Moisés ena Aarón tso' ie'pa panuk eę.

21 Ie'pa tò iché iarak:

—Ĺ wamblé a' tò sa' kî e' kuekî as Jehová tò a' we'ikö. Egipto blú ena ikuęblupa e'pa éna sa' ar suluë. A' iane iwüie. E' dör wes a' wakpa tò tabë mé ie'pa a as sa' ttöwą ie'pa tò es.

Moisés kköché Skëköł a

22 Etą Moisés tò iché Jehová a:

—A Jehová. Ĺiök be' tò Israel aleripa we'ikeke siarë? Ĺiök be' tò ye' patkë'bitu ie'?

23 Mik ye' dë'bitu ttök Egipto blú tą' be' ttö wa, etą ie' tò wépa dör be' icha e'pa kî we'ikë siarë. Dö ikkë tą iweirkeia' iwák suë. Erë be' kě wą i one yës ie'pa tsatkoie.

6

1 Etą Jehová tò ie' iutë:

—Kukuie bö isueraë tò wes ye' tò Egipto blú we'ikeraë. Ye' diché tajë e' wa ye' tò ie' keraë ie'pa ökmi. Ye' diché wa ye' tò ie' keraë ie'pa patkökmi iká kî.

Skëköł tò Moisés ská patkémine Egipto blú ska'

2 Nies Skëköł tò iché Moisés a:

—Ye' dör Jehová.

3 Miką ye' e' kkeyë' Abraham a ena Isaac a ena Jacob a, etą ye' iché tò ye' dör Skëköł Diché Ta' Íyí Ulitane Tsatą e'. Erë ye' kië Jehová, e' kě yëne ye' wą ie'pa a.

4 Ye' tò ttë me' ie'pa a. Ye' tò iyë'at ie'pa a tò ká kië Canaán e' merayo' a' aleripa a. Eę ie'pa bak senuk wes o'ka ká es.

5 I'ñe ye' wą ijcher tò ie'pa weirke siarë. Egiptowak tò ie'pa keke kanablök darërëë kësik wa. E' kuekî ttë me'bak ye' tò ie'pa a e' wawëkeyö i'ñe ta.

6 E' kuekî be' yú ichök ie'pa a tò ye' dör Jehová. Egiptowak tò a' we'ikeke siarë kanë darërëë wa, e' kôs ulá a' yerattsa ye' tò. Ye' tò egiptowak we'ikeraë siarë ye' diché tajë e' wa. Es a' tsatkeräe ye' tò egiptowak ulá a.

7 Ye' tò a' klö'weraë ye' ichapa'e. Ye' döraë a' Këköł. A' wa ijcherdaë tò ye' dör Jehová. Ye' dör a' Këköł. A' wa ijcherdaë tò ye' tò a' yë'lur egiptowak bak a' we'ikök kanë darërëë wa e' ulá a.

8 Ye' wą a' miraë ká muk ye' kablë' Abraham, Isaac ena Jacob e'pa a eę. Ká e' meraë ye' tò a' a. E' atdaë a' a. Ye' dör Jehová e' tò iché es.

9 Etą Moisés tò ttë e' ská chéne Israel aleripa a. Erë ie'pa eriarke tajë kanë darërëe kuekî. E' kuekî ie'pa kě wą ittö iutëne.

10 Etą Jehová tò iché Moisés a:

11 —Be' yú ichök Egipto blú a' tò kawö mú ye' ichapa a' e' yöktsą Egipto a.

12 Erë Moisés tò Jehová iutë:

—Israel aleripa kě tò ye' ttö iutë, etą çwes Egipto blú ye' ttö iutëmi? Ye' kě tto buaë.

13 Etą Jehová tò Moisés ena Aarón e'pa patkëmi ichök Israel aleripa a ena Egipto blú a' a' "Jehová tò sa' patkë Israel aleripa yökulur Egipto."

Moisés ena Aarón ditsëwöpa

14 I' dör Moisés ena Aarón ditsëwö datse iyëpa wa:

Rubën e' dör Jacob alá wëm tsą, e' ala'r dör Hanoc, Falú, Hesrón ena Carmí. Ditsëwöpa datse ie'pa wa e'pa kôs dör Rubën aleripa.

¹⁵ Simeón ala'r wêpa dör Jemuel, Jamín, Óhad, Jaquín, Sóhar ena Saúl. Saúl mi dör cananeawak. Ditséwôpa datse ie'pa wa e'pa qos dör Simeón aleripa.

¹⁶ Levi sene' duas dôka cien eyök kî dabom mañayök kî kul (137). I'pa dör ila'r wêpa ikibi êk dô ibata êk: Guersón, Quehat, ena Merarí.

¹⁷ Guersón ala'r wêpa dör Libní ena Simí.

¹⁸ Quehat sene' duas cien eyök kî dabom mañayök kî mañat (133). Ie' ala'r wêpa dör Amram, Ishar, Hebrón ena Usiel.

¹⁹ Merarí ala'r wêpa dör Mahlí ena Musí. Ditséwôpa datse ie'pa wa e'pa qos dör Levi aleripa.

²⁰ Amram sene'wá iyêchke kiè Jocabed e' ta. E' dör Moisés ena Aarón mi. Amram sene' duas cien eyök kî dabom mañayök kî kul (137).

²¹ Ishar ala'r wêpa dör Coré, Néfeg ena Zicrí.

²² Uziel ala'r wêpa dör Misael, Elsafán ena Sitrí.

²³ Aarón sene'wá alaköl kiè Eliseba e' ta. E' dör Aminadab alá busi ena Nahasón kutá. E' ala'r wêpa kiè Nadab, Abihú, Eleasar ena Itamar.

²⁴ Coré ala'r wêpa dör Asur, Elcaná ena Abiasaf. Ditséwôpa datse ie'pa wa e'pa qos dör Coré aleripa.

²⁵ Eleasar dör Aarón alá, e' sene'wá Futiel alá busi ta. E' alá kune kiè Finees. E'pa qos datse iyé tsá kiè Levi e' wa.

²⁶ Aarón ena Moisés e'pa patké' Jehová tó Israel aleripa yökulur Egipto a dapauleka wes ñippókwakpa tajé e' dapa'ù es.

²⁷ Aarón ena Moisés e'pa ut Egipto blú ta as ie' tó kawó mù ie'pa a Israel aleripa yóksarak Egipto a.

Aarón tté Egipto blú ta Moisés skéie

²⁸ Mik Jehová tté Moisés tso' Egipto e' ta,

²⁹ etá ichéitó ia:

—Ye' dör Jehová. Ì qos chekeyó be' a e' ská chóné Egipto blú a.

³⁰ Eré Moisés iüté:

—A Jehová, ye' kè tto buaé, etá çwes Egipto blú ye' ttó iütémi?

7

¹ Etá Jehová tó iché Moisés a:

—Ye' ttó tso. Be' èl Aarón ttóraé Egipto blú ta be' skéie wes ye' ttekölpá ttóke ye' skéie es.

² Ì qos chekeyó be' a, e' cherane be' tó Aarón a ta Aarón tó icherane Egipto blú a as ie' tó kawó mù a' a Israel aleripa yóksarak Egipto a.

³ Eré ye' tó Egipto blú er daré'wékewa. Ì kè or yi a ese werayó Egipto ye' diché tajé e' wa kkachóie. Ie'pa wókrardawá isaúk.

⁴ Egipto blú kè tó a' ttó iütepa. Eré ye' tó egiptowak we'íkeraé siarè ye' diché tajé e'

wa. Es ye' tó Israel aleripa yeralur. Ie'pa dör ye' a wes ñippókwakpa tso' tajé es. Ie'pa dör ye' icha.

⁵ Egiptowak we'íkèyó siarè ye' diché tajé wa ñies Israel aleripa yétsayó e' ukuökí ta egiptowak tó isueraé tó mokíé ye' dör Jehová.

⁶ Moisés ena Aarón e'pa tó iwakanewé wes Jehová tó iché ie'pa a es.

⁷ Mik ie'pa tté Egipto blú ta etá Moisés kî duas tso' dabom paryök (80). Aarón kî duas tso' dabom paryök kî mañat (83).

Aarón shko kéli yónane tkabëie

⁸ Jehová tó iché Moisés ena Aarón a:

⁹ —Egipto blu' tó a' a iché: 'Ì kè or yi a ese ú', e' ta ichó Aarón a tó ishko kéli iuyómi jskí as iyónar tkabëie Egipto blú wórkí.

¹⁰ Etá Moisés ena Aarón míá Egipto blú ska' etá ie'pa iwé wes Jehová tó iché ie'pa a es. Aarón tó ishko kéli uyémi jskí Egipto blú ena ikueblupa e'pa wórkí ta iyónane tkabëie.

¹¹ Etá Egipto blú tó wêpa wá íyí jcher tajé ena ie'pa awápa esepa tsúk patké. Ie'pa tó ikanewé ñi sué isiwé wa.

¹² Ie'pa shko kéli uyémi jskí ñies ta iyónane ñies tkabëie. Eré Aarón shko kéli tó Egipto shko kéli katéwarak sraa.

¹³ Eré Egipto blú er téwá darèrèé wes Jehová tó iyé' es. Ie' kè wá ie'pa ttó iüténe yés.

Jehová tó di' yuée péie

¹⁴ E' ukuökí ta Jehová tó iché Moisés a:

—Egipto blu' er téwá darèrèé. Kè ie' éna Israel aleripa akmíne.

¹⁵ Bule bla'mi mik ie' míá di'kka, etá be' yú ttök ie' ta. Ie' panú di'kka. Shko kéli yónane tkabëie e' kéli tsúmi.

¹⁶ Ie' a ichó: 'Jehová dör hebreowak Kéköl, e' tó ye' patké ichök be' a tó ie' ala'r ömine as imí'rak ie' kíkókká ká wé kî kè yi serku' ee. Ikké ta kam bö ie' ttó iütó yés.'

¹⁷ E' kuekí Jehová tó ye' patké ichök be' a: 'Ire' bö isueraé tó mokí ie' dör Jehová. Mik ye' tó di' ppé shko kéli a tser ye' wá e' wa, etá di' miaraé pé wóchka.

¹⁸ Nima duólurdaé. Di' alaburdaká sulué. Egiptowak kè a di' e' yanuk, tajé ie'pa dako'wékaraéitó.'

¹⁹ Ñies Jehová tó iché Moisés a:

—Ichó Aarón a tó ie' shko kéli kló'ú ta ikóka di' qos tso' ie'pa wá yé ese tsáka. Di'la, batsóri, di' wóblé, di' bló tso' ese qos tsáka ie' ulá kóka as imí' a péie. ¡Es imiaraé pé wóchka di' bló ulitane yöule kal wa ó ak wa ese a!

²⁰ Etá Moisés ena Aarón iwakanewé wes Jehová tó iché ie'pa a es. Aarón tó ishko kéli kéká e' wa di' ppéitó Egipto blú ena ikueblupa wóshäé. Etá di' qos ekké míá péie.

²¹ Nima qos duolur. Di' alanewá sulué kè yar egiptowak a. ¡Ká wa'ñe di' míá pé wóchka!

22 Erë egiptowak awápa tö iwé ñies isiwé wa. E' kuëki Egipto blú er téwa wes Jehová tö iyé' es. Ie' kě wá Moisés ena Aarón ttó iütène yés.

23 Ie' miane iu a. Kě tkine iyi qos kji.

24 Egiptowak qos kě a di' yar e' kuëki ie'pa tö di' wöblé bié di' kkömik di' manene yottsajie.

Jehová tö egiptowak we'iké siqré bukué' wa

25 Jehová tö di' kié Nilo e' suluq'wá e' kji ká de kul,

8

1 etá ie' tö iché Moisés a:

–Be' yú Egipto blú ska' tá ichö ia: 'Jehová tö ye' patké ichök be' a' i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' dalöiök.

2 Kě be' tö ie'pa émi, e' tá ye' tö bukué' alöweraká tajé a' ká kji a' we'ikoié.

3 Di' Nilo a bukué' alórdaé tajé shüté. E' e' yöralur di' a mirawá be' u a. Idörawá wəshkə wé be' kapóke ee, be' ka' kji. Ñies idörawá be' kuëblupa u a ena be' yamipa qos e'pa u a. Ie' tiurawá wé a' ulöke ese a ena wé a' pan wötuöke ese qos a.

4 Bukué' urdaká be' kji ena be' kuëblupa kji ena qos be' ká wakpa tso' e'pa kji.'

5 Etá Jehová tö Moisés a iché:

–Ichö Aarón a tö ie' ulá ena ie' shko kéli kóká di' kibi ena di' tsitsir ena batsöri qos ekké tsaká as bukué' döká di' a Egipto qos wá iökka.

6 Aarón tö ishko kéli kéká Egipto di' qos tsaká. Etá Egipto ká wa'ñe bukué' alóneka tajé.

7 Erë egiptowak awápa tö iwé ñi sué isiwé wa. Ie'pa tö bukué' alöwéka ñies.

8 E' ukuöki tá Egipto blú tö Moisés ena Aarón e'pa tsuk patké tá ichéitö ie'pa a:

–A' tö ikiö Jehová a tö bukué' yölor ye' kji ena ye' ká wakpa qos kji ñies. E' yéluritö etá ye' tö a' yamipa émimi as imi' iyiwak ña'uk Jehová dalöioie.

9 Etá Moisés tö Egipto blú iüté:

–Ichö ña tö ;Mik be' kji ikiane tö ye' tö ikié Jehová a be' kji ena be' kuëblupa kji ena be' ká wakpa qos kji as bukué' kě tö a' tsiriwëia tá iatdaé di' é a?

10 Egipto blú iüté:

–Ikiö Jehová a bule.

Etá Moisés tö iché ie' a:

–E' wá tköraé wes be' kji ikiane es as be' wa ijcher tö kě yi dör wes sa' Kéköl Jehová es.

11 Bukué' e' yölor dane be' u a atdaé di' é a. Kě itö be' tsiriwepaia. Ñies be' kuëblupa ena be' ká wakpa qos kě tsiriwepaiaitö.

12 Etá Moisés ena Aarón e' yétsa Egipto blú wöwa. E' ukuöki tá Moisés ikié Jehová a tö bukué' patké'bitu Egipto blú kji e' tré'úmi ie' yöki.

13 Etá Jehová tö iwakanewé wes Moisés tö ikié ia es. Bukué' tso' egiptowak u a iupamik u'rki e' qos duolur.

14 Egiptowak tö bukué' nu qos shtë dapa'wé tajé. E' nu alabuneka sulué ká e' qos a.

15 Erë mik Egipto blú tö isué tö ie' tsatkéne bukué' ulá a, etá ier téwane darërëé wes Jehová tö iyé' es. Kě ie' wá Moisés ena Aarón ttó iütène.

Mulu'shwak patké tajé Jehová tö ie'pa kji

16 E' ukuöki tá Jehová tö iché Moisés a:

–Ichö Aarón a tö ie' shko kéli kóká siwá' kji e' wa iyök po ppó as imi'a mulu'shwakie Egipto wa'ñe.

17 Etá iwakanewérakitö es. Aarón tö shko kéli kéká tá iyök po ppéitö iwa etá iyök po tso' Egipto wa'ñe e' mia mulu'shwakie e' iëneka se' kji ñies iyiwak qos kji.

18 Egiptowak awápa ima'wé mulu'shwak alöykká isiwé wa, erë kě iwá yöne ie'pa a. E' dalewa mulu'shwak iëneka tajé ie'pa kji ñies iyiwak kji.

19 Etá iwépa tö iché Egipto blú a:

–!l' dör Skéköl kané mokji!

Erë ie' er téwa darërë wes Jehová tö iyé' es. Kě ie' wá ie'pa ttó iütène.

Ö iëka tajé Skéköl tö ie'pa kji

20 E' ukuöki tá, Jehová tö iché Moisés a:

–Bule bla'mi Egipto blú mi'ke di'kka, e' kuëki be' e' kóká bla'mi tá be' yú ñi kukwa itá. Ichö ie' a: 'Jehová tö ye' patké ichök be' a' i' es: Ye' ichapa ömine as imi' ye' kikökka.

21 Kě be' tö ie'pa émine, e' tá ye' tö ö tajé patkeraé be' kji ena be' kuëblupa kji ena qos be' ká wakpa tso' e'pa kji. Ö iërdaká egiptowak u qos ekké kji dö iyök kji.

22 Mik e' wá de a' kji, etá ö patkeraëyö a' é kji. Wé ye' ichapa serke Gosen ee ö kě suepasö yés. Es be' éna iarmi tö mokji ye' dör Jehová, e' dursé ká i' kji.

23 Be' ká wakpa e'pa é we'ikeraé ie' tö. Erë ye' ichapa kě we'ikepayö. E' wá tköraé bule.'

24 Es Jehová tö iwakanewé. Ö dettsa chkaie Egipto blú u a ena ikueblupa u a ñies Egipto wa'ñe e' a. Ö tö Egipto ká qos klö'wéwa se, sulu'wéwa yés.

25 Etá Egipto blú tö Moisés ena Aarón tsuk patké tá ichéitö ie'pa a:

–A' yú, e'ma a' Kéköl a iyiwak ña'uk. Erë kě a' e' yökular Egipto a.

26 Moisés tö iüté:

–Kě e' dör buaé es. Sa' iyiwak ña'weke sa' tö sa' Kéköl Jehová e' a, e' dör iyiwak dalöieke a' tö skékölie ese. A' tö sa' sué iyiwak ese ña'uk, e' tá a' tö sa' ttëwami ak wa.

27 Sa' kawötá shkók dö ká mañat dö wé kě yi serku' ese ska'. Ee sa' tö iyiwak ña'weke sa' Kéköl Jehová a wes kawö méatitö sa' a es.

28 Egipto blú tö iché:

—A' kē mīne kāmīē shūte, e' t̄a ye' tō a' ěmīrak wē kē yi s̄erku' ese ska', iyiwak ña'uk a' Kēkōl Jehová e' a. A' Kēkōl Jehová a' ikiō ye' kī.

²⁹ Moisés tō iūtē:

—Mik ye' e' yēttsa iē, et̄a ye' mīa Jehová a' ikiōk be' kī aš ō pormi be' yōki ena be' kueblupa yōki ena be' k̄a wakpa kōs e'pa yōki. Erē kē be' tō sa' kītō'ukia. Kē be' tō Israel aleripa wōklō'uk aš imi' iyiwak ña'uk Jehová a.

³⁰ Mik Moisés e' yēttsa Egipto blū wōwa, et̄a ie' ikīē Jehová a.

³¹ Et̄a Jehová tō iwé wēs Moisés tō ikiē i' es. Es ō po'wēmīitō Egipto blū yōki ena ikuēblupa yōki ena ik̄a wakpa kōs e'pa yōki. Kē ō atēia etkla wē'ia.

³² Erē Egipto blū er skā tēwane darērēē. Kē ie' wā Israel aleripa anemi.

9

Jehová tō egiptowak iyiwak ttélur

¹ E' ukuōki t̄a Jehová tō iché Moisés a:

—Be' yū ttōk Egipto blū t̄a, t̄a ichō iā: 'Jehová dōr hebreowak Kēkōl, e' tō ichē i' es: Ye' ichapa ōmine aš imi' ye' kīkōkka.

² Be' kē tō ie'pa ěmine, be' tō ie'pa wōklō'wēkeia,

³ e' t̄a ye' tō duē mekaraē be' iyiwak kōs e' kī ye' diché tajē wa. Be' kabaio, be' burro, be' kameio, be' baka ena be' obeja ekkē kōs duōlurdaē.

⁴ Erē Israel aleripa iyiwak ulitane kē duōpalur etō wē'ia. Es ye' tō ikkacheraē tō ie'pa dōr ye' ichapa.'

⁵ Et̄a Jehová tō ikēwō mēwa i' es:

—E' kōs weraēyō bule.

⁶ Bule es t̄a Jehová tō iwé. Egiptowak iyiwak kōs e' duolur. Erē Israel aleripa icha kē du'wā etō wē'ia.

⁷ Egipto blū tō Israel aleripa icha sauk patkē et̄a ie' isuē tō mokī Israel aleripa icha kē du'wā etō wē'ia. Erē ie' er kītēwā darērēē. Kē ie' wā Israel aleripa a' k̄awō mēne aš imi' rak.

Jehová tō duē mēka egiptowak kī skuēkie

⁸ E' ukuōki t̄a Jehová tō iché Moisés ena Aarón a:

—Muluchka tso' bō'kkō a' e' klō'ú t̄a aš Moisés tō iuyō siwa' kī Egipto blū wōrkī.

⁹ Muluchka e' po ardaē Egipto kōs e' kī. E' tskirdane ie'pa kī skuēkie ñies iyyiwak kī.

¹⁰ Et̄a Moisés ena Aarón muluchka klō'wē bō'kkō a' t̄a imīa Egipto blū ska' t̄a e' wōrkī Moisés tō muluchka uyē siwa' kī. Et̄a egiptowak mik imonek̄a skuēkie. Ñies iyyiwak kōs mik imonek̄a skuēkie.

¹¹ Egipto awāpa kī skuēk tskinek̄a tajē wēs imalepa es, e' kuēkī ie'pa kē dē' Moisés wōrkī.

¹² Erē Jehová tō Egipto blū er darē'wēwā aš kē itō Moisés ena Aarón ttō iūtō wēs ie' tō iyē' es.

Mō wōsi sēsēē ese patkē Jehová tō egiptowak kī

¹³ E' ukuōki t̄a Jehová tō iché Moisés a:

—Be' e' kōka bule bla'mi et̄a be' yū Egipto blū a' ichōk: 'Jehová dōr hebreowak Kēkōl, e' tō ichē be' a' i' es: Ye' ichapa ōmi aš imi' rak ye' kīkōkka.

¹⁴ Kē be' wā ye' ttō iūtēne i' t̄a, e' t̄a ye' tō iyi sulusi kōs patkeraē be' kī ena be' kueblupa kī ena a' wakpa kōs e' kī. Es be' wā ijcherdaē tō kē yi ku' ye' tsat̄a k̄a wa'ñe.

¹⁵ Ye' mū kī ikiane, e' ma ye' tō iyi sulusi me'k̄abak be' kī ena be' yamipa ulitane kī a' eukwa k̄a i' kī.

¹⁶ Erē ye' wā be' tso'ia t̄sē'ka aš be' tō ye' diché tajē e' saū, ñies aš yi dōr ye' e' ttē pakar k̄a wa'ñe.

¹⁷ Erē be' er dōr suluē kēkraē. Kē bō ye' ichapa Israel aleripa émi.

¹⁸ Bule ikkē mō wōsi sēsēē ese patkeraēyō a' kī tajē. E' dardaē tajē a' kī tkōka kenet idarke Egipto e' tsat̄a.

¹⁹ Mō wōsi ardaē e' tō a' tso' u'rki ena a' iyiwak kōs tso' kañika e' ttēmīlur sē. E' kuēkī a' iyiwak ena i' kōs tso' a' wā kañika e' blōk patkō u' dikia aš itsatkēr.'

²⁰ Et̄a Egipto blū kueblupa wēlepa suane Jehová ttō yōki. E'pa tō iyyiwak blé, ñies ikanē mēropa blé u' dikia.

²¹ Erē imalepa kē wā Jehová ttō klōne, e'pa tō icha mēat u'rki.

²² Et̄a Jehová tō Moisés a' iché:

—Be' ulā kōka siwa' kī aš mō wōsi sēsēē ese dar tajē Egipto kōs a. E' ardaē ie'pa kī ena iyyiwak kī ñies idaliwō tso' rak iwa' e' kī.

²³ Mik Moisés tō shko kēli kēka siwa' kī, et̄a Jehová tō alā bla'wē tajē wōñawētō tajē dōtsa iyōk kī et̄a mō wōsi sēsēē ákwōie e' patkēitō Egipto kōs a.

²⁴ Es Jehová tō mō wōsi sēsēē ese patkē tajē Egipto k̄a wa'ñe a. Et̄a mō wōsi ese darke tajē ena k̄a wōnarke tajē, kē iwōklōrta'. Kē yi wā e' suule yēs Egipto.

²⁵ Et̄a mō wōsi e' bitēska tajē i' kōs tso' k̄a áie a' e' kī, se' kī ena iyiwak kī ñies. Dalī kuā kōs pēluritō sulu'wēluritō. Kal tso' k̄a wa'ñe e' ulā jchērolone.

²⁶ Erē k̄a kiē Gosen, wē Israel aleripa serke, e' a' mō wōsi kē dane yēs.

²⁷ Et̄a Egipto blū tō Moisés ena Aarón tsuk patkē t̄a ichēitō iā:

—Ire' yō isuē tō ye' e' wamblé suluē. Jehová e' ttē dōr mokjē. Et̄a ye' ena ye' k̄a wakpa sa' iane iwīie.

²⁸ Tajē alā blarke ñies mō wōsi darke tajē e' kē dalē'ttsēneia sa' a. Jehová a' ikiō tō iwōklō'ūne, e' t̄a ye' tō a' ekemi. Kē yō a' wōklō'wēia.

29 Etā Moisés tö iüté:

–Ye' e' yétsa ká i' a ta bet ye' ikieke Jehová a, etā mò wósi ena alá wónarke kós e' wóklórdawā as be' wā ijcher tö Jehová dór ká wa'ñe e' wák.

30 Eré ye' wā ijcher buaé tö be' ena be' kuēblupa kam tö Sa' Kéköl Jehová e' dalóid.

31 Etā daliwó kié lino e' tso' wórkuaie ena cebada e' wó ta'tke, e' kuēkí iweinewa se.

32 Eré daliwó kié trigo ena centeno, kē e' dé' wēs kam iwórkua bur e' kuēkí.

33 Mik Moisés e' yétsa ká e' a miá bánet, etā ee' ie' tö ikié Jehová a. Etā bet ta mò wósi kē daneiā ñies ká kē wónaneia. Kalí taié e' kē yēneia.

34 Mik Egipto blú tö isué tö kalí kē yérku'ia, mò wósi kē darku'ia ena alá kē blarku'ia, etā ie' e' wambléne sulué. Kē ie' ē er daré'newa ñies ikueblupa.

35 Es Egipto blú er téwa daréréē. Kē iwa Israel aleripa a kawó mēne as imi'yal wēs Jehová tö iyé'ia Moisés tté wa es.

10

Jehová tö ditski patké taié Egipto

1 E' ukuóki ta Jehová tö Moisés a íché:

–Be' yúne Egipto blú ska'. Ye' tö ie' ena ikueblupa er téwa daréréē as ie'pa tö isaü tö ye' diché taié, e' wa i kē or yi a ese wē ye' tö taié.

2 Ye' tö ie'pa er téwa daréréē as be' tö ipakó be' ala'r a ena be' talapa a' wēs wēs egiptowak we'ikéyo ñies wēs i kē or yi a ese wéyo taié ie'pa wórkí. Es a' ulitane wā ijcher tö ye' dór Jehová.

3 Etā Moisés ena Aarón míyal Egipto blú ska' etā íchéitö ia:

–Jehová dór hebreowak Kéköl, e' tö íché i' es: “¿Mik be' tö ye' ttó dalósewemiró? Ye' ichapa ómi as imi' ye' kíkókkā.

4 Kē be' tö ie'pa emi bule, e' ta ditski patk-eraeyö a' ká kí.

5 Ditski tö a' ká wā ierawā taié, kē a iyök ulat wēneia. A' daliwó bata méat mò wósi tö e' kós katerawaitö yēs. Ñies kal ulitane katerawaitö seraq.

6 Ñies ditski dórawā taié be' u kós a ena be' kuēblupa u a ena egiptowak kós u a. ¡Iyi i'se kē sulué a' yépa bak ká iaiāē e'pa wā ie'pa tsá dē'bitü ká i' kí dó ikkē ta!

Moisés tté one ta ie' e' wótrée ta imía.

7 E' bet ta Egipto blú kuēblupa tö íché íblü a:

–¿Mik ta wēm e' kē tö se' we'ikéia? A blu', ie'pa ómi ie'pa Kéköl dór Jehová, e' kíkókkā. A blu', ¿be' kē wā isune tö se' ká sulunewatke seraq?

8 Etā Egipto blú tö Moisés ena Aarón tsuk patkéne etā íchéitö ia:

–A' yúshka Jehová dór a' Kéköl, e' kíkókkā. Eré keweie a' tö ye' a íchö tö za' wēnepa ē mi'ke?

9 Moisés tö iüté:

–Sa' kawóta shkókmi sekka. Sa' kawó taié tkó'uke Jehová a. E' kuēkí sa' ala'r ena sa' kéképa, e'pa kós kawóta shkókmi. Ñies sa' obeja kós ena sa' baka kós e' mi'ke sa' wā.

10 Etā Egipto blú tö íché ia:

–¡Iwēnewā wóshak tö a' erbikóke sulué ye' kí! ¿Ima a' erbikó tö Jehová tö a' kimēmi as ye' tö a' ómi a' alakópaē ena a' ala'r?

11 Kē iwamblérpa es. A' wēpa kibinegone esepa ē yú Jehová kíkókkā es a' kí ikiane e' kuēkí.

Etā Egipto blú tö ie'pa tsukmi kē ie' yóki.

12 Eré Jehová tö íché Moisés a:

–Be' ulá kóka Egipto kí as ditski bitü Egipto kós wa iókka ñies dalikua bata méat mò wósi tö e' kós katókwa.

13 Etā Moisés tö ishko kéli kékā Egipto kí etā Jehová tö siwā' patkébitü diwó tskirke e' kke Egipto kós kí ñie nañe. Bule es bla'mi ta siwā' wā ditski debitü.

14 Ditski tö Egipto ká kós e' wā iéwā taié. Ekké kē sulué yi wā ká iaiāē es kē yi tö isuepaiane.

15 Es ditski dapanekā ká kós ekké kí. Kē a iyök ulat ta'ia. Dali kuá ena kalwó e' kós bata méat mò wósi tö e' katélur ditski tö yēs. Egipto kós a kákó kós kal kó kós e' kē atēia yēs.

16 E' bet ta Egipto blú tö Moisés ena Aarón e'pa tsuk patké ta íché ia:

–Ye' e' wamblé sulu a' Kéköl dór Jehová e' kí ñies a' kí.

17 Ye' kókóhō a' a' i'ñe ē tö a' tö e' olo'yó ye' kí. Ikió a' Kéköl dór Jehová e' a' ye' kí tö ditski ē tré'úlur ye' kí as kē sa' duódur.

18 Moisés e' yétsa Egipto blú u a ta bet ikiéitö Jehová a.

19 Etā Jehová tö siwā' e' wótréene tsikka daréré e' wā ditski mítser anene dayé kié Dayé Mat, e' kí. Etā ditski kē atē yēs Egipto.

20 Eré Jehová tö Egipto blú er sulu téwane daréréē. Ie' kē wā Israel aleripa a kawó mēne as imi'rak.

Jehová tö ká ttsettseé patké Egipto kí

21 Etā Jehová tö Moisés a íché:

–Be' ulá kóka siwā' kí as ká ttserwā ttsettseé shutéē.

22 Etā Moisés ulá kékā etā ká ttšenewā míá ttsettseé Egipto ká wa'ñe kí dóka ká mañat.

23 Kē yi wā iyami serke tsinet e' sune yēs. Kē yi a e' yēnuksa wé itkér ee dóka ká mañat. Eré Israel aleripa u a, ee je' ká olo tso' dalóló.

24 Etā Egipto blú tö Moisés tsuk patké ta íché ia:

–A' yúshka Jehová kíkókkā. A' ala'r kós tsúmi. Eré a' obeja ena a' baka e' kós muat.

25 Etā Moisés tö iüté:

—Au. Be' kəwōtə kəwō muk sa' a sa' iyiwak tsukmi ña'wē sa' Kēkōl dōr Jehová e' a idalōioie.

²⁶ E' kīie tə sa' icha kōs, e' michoē sa' wakpa wə. Sa' iyiwak shušhteke sa' tō ña'wē sa' Kēkōl Jehová a' ikikokəie. Kəm sa' dōmi eē eṭə kē sa' wə ijcher iyiwak isie ētō kiane sa' kī ña'wē Jehová a. E' kuēkī kē sa' tō sa' iyiwak mepaət yēs.

²⁷ Eṭə Jehová tō Egipto blú er sulu téwa darērēē. E' kuēkī ie' kē wə kəwō mēne Israel aleripa a' as imi'rak.

²⁸ E' kīie tə Egipto blú tō iché Moisés a:
—Be' e' yōttsə iē. Be' e' kōō'nú ye' yōkī. Be' dene ye' saṭk, e' tə be' duōrawə.

²⁹ Eṭə Moisés tō iūtē:

—Buaē bō iché es. Kē ye' dē'iane be' saṭk.

11

Ala'r wēpa kibi esepa duōralur e' biyōché Moisés tō

¹ E' ukuōkī tə Jehová tō iché Moisés a:

—Ye' tō Egipto blú ena egiptowak ulitane e' bata we'ikekeia. E' ukuōkī tə Egipto blú tō a' erami, e' kīie ie' wák tō a' ulitane uyerattsa da'ae iká kī.

² Eṭə ichō Israel aleripa ulitane a, wēpa ena alakōlpa tō iyi yōule orochka wa ena inukōlchka wa, ese kak kiō egiptowak serke ie'pa pamik esepa a.

³ Eṭə Jehová tō egiptowak ké Israel aleripa dalōiök tajē. Egipto blú kuēblupa ena egiptowak ulitane e'pa tō iklō'wé tō Moisés dōr kēkēpa tajē.

⁴ Eṭə Moisés tō iché Egipto blú a:

—Jehová tō iché i' es: Ká shabōts nañewe ye' mi'ke Egipto kōs a.

⁵ Ala'r wēpa kibipa e' kōs duōralur. Egipto blú tso' s'wōkirie e' alà wēm kibi duōrawə, ñies egiptowak malepa icha kōs dō s'siarēpa tso'rak iwə iyiwō woie esepa icha duōralur ñies. Ñies iyiwak uru alà wē'ñe kibi ese kōs duōralur.

⁶ Sulitane iuraē tajē Egipto kōs a. Kē ese tseüle yi wə es, ñies kē yi tō ese tsepaia es.

⁷ Erē Israel aleripa shuə kē chichi isie arpa yēs se' wōə ena iyiwak wōə. Es a' wə ijcherdaē tō ye' dōr Jehová e' tso' Israel aleripa kīmuk, erē egiptowak we'ikōk ye' tso'.

⁸ Eṭə Moisés tō ikí ché ia:

—Be' kuēblupa kōs dōraē ye' ska', eṭə ie'pa e' tkōrawə kuchē kī ye' wōrkī tə ikkōchōarak ye' a: 'Be' yúshka. Be' yamipa tso' kōs be' tə e'pa tsúmírak ñies.'

Eṭə Moisés ulune tajē e' yēttsə Egipto blú wōrkī.

⁹ E' ukuōkī tə Jehová tō iché Moisés a:

—Egipto blu' kē tō a' tō iṭepa as ye' tō i kē or yi a' ese kī ù tajē Egipto.

¹⁰ Íyi ekkē kōs wé Moisés ena Aarón tō Egipto blú wōrkī, erē Jehová tō ie' er darē'wéwə as kē itō ittō iṭtō. E' kuēkī ie' kē wə kəwō mēne Israel aleripa a' as imi'y'al.

12

Israel aleripa tsatkēne e' kēwō

¹ Jehová tō iché Moisés ena Aarón tso' Egipto e'pa a:

² "Si' i' dōraē a' a' duas si' tsəwe kēkraē.

³ Israel aleripa ulitane a' ichō: 'Si' i' e' diwō dabop (10) eṭə u' bitkue ekkē wakpa tō obeja ō chibo ese wē'ñe pupula yulō etō katē ila'r tə.

⁴ U' wakpa wēlepa kē dōr tajē, kē a' chké ekkē katarwə, e' tə ie'pa tō iyamipa tso' iupamik esepa kiō chkōk ie'pa tə ñita' kōs iwakpa dōkə ekkē ena kōs ie'pa a' ikatar ekkē.

⁵ Obeja ō chibo wē'ñe bua'buwa, kē kī i' sulu ku' kī duas tso' ek ese yulō etō.

⁶ E' blō. Si' i' e' diwō de dabop kī tkēl (14) e' tsāli eṭə a' wə iyiwak tso' blēule ese ttō u' a' u' a.

⁷ E' ukuōkī tə a' tō iklō'ú tə u' wé a' a' tō ikateke, e' wékkō kátke patiúka a' tō ipé wa.

⁸ Ká e' nañewe chké e' katō katuule bō' a' ar bacha'bacha tə ñies pan kē yōule iwōlōwōka wa, ese tə.

⁹ Kē ikatar aki ena paliule elkela wē'ia. Ichkə kōs, iwōkir, ikla'tska, ena inattse e' kōs kəwōtə kakuēwə bō' a.

¹⁰ Kē a' tō ibata mukəṭ dō bule es. Ibata aṭeja, e' tə ina'ulor bō' a.

¹¹ Mik a' chkōketke eṭə a' e' paiō, a' klōkkuō iō, a' shko kēli klō'ú. Ye' dōr Jehová e' tō a' tsatkeke e' kēwō tkō'weke a' tō, e' kuēkī a' chkō bet.

¹² "I'ñe nañewe ye' tkōraē Egipto ká kōs a' egiptowak ala'r tsá wēm esepa ttōkular. Ñies ie'pa iyiwak ala'rla tsá dōr wē'ñe e' kōs tteralur ye' tō. Es kēkōlpa kōs tso' egiptowak wə dalōiē e' we'ikeraē ye' tō tajē. Ye' wák dōr Jehová e' tō iché es.

¹³ U' kōs a' wé a' tso' e' wékkō ta'oule ipamik iyiwak pé wa e' dōr a' wakpa a' ikkachoie. Mik ye' tō pé e' sué, eṭə ye' damitkō u' e' ttómik. Mik ye' tso' egiptowak we'ikōk siarē, eṭə e' kē dōpa a' ska'.

¹⁴ "A' kəwōtə kəwō e' tkō'uk. A' kəwōtə itkō'uk kēkraē duas bit ekkē ye' dōr Jehová e' dalōioie.

¹⁵ Ká dōkə ká kul e' shuə a' kē kəwō ta' pan yōule iwōlōwōka wa ese ñuk. E' kuēkī kəwō tkō'weke e' diwō tsá eṭə pan wōlōwōka kōs ese tulōttsə a' u' a. Yi tō pan yōule iwōlōwōka wa ese ñe ká kul e' shuə, e' tə ese wák kē kəwō tə' senuk Israel aleripa shuə.

¹⁶ Kəwō tkō'weke e' tsá diwō eṭə a' e' dapa'úka ek tsini' éme ye' dalōioie. Ñies e' diwō bata tə a' e' dapa'úkane. Ká tsá ena

ibata, e' diwö kē a' kawō ta' kanēblök yēs, ū ē alirmi a'.

¹⁷ Kawō kiē Pan Kē Yōule İwölöwōka Wa, e' kēwō tkō'uk a' kawōta. E' ē kēwō wa ye' tō a' yerattsa Egipto a' seraa. E' kueki a' kawōta e' kēwō tkō'uk. E' kēwō tkō'weraē a' tō kekraē. E' meneat dalōiē a' a' ena a' ditsēwōpa datse a' itōki aishkuō ta' e'pa kōs a'.

¹⁸ Si' i' dōr duas si' tsā, e' diwō dabom eyōk ki tkēl (14) e' tsālī a' kē kawō ta' pan yōule iwölöwōka wa ese ñuk dō si' i' ki diwō de dabom böyök ki et (21), e' tsālī etā a' tō inēmine.

¹⁹ Kawō kul e' shuā a' kē kawō ta' pan wölöwōka seuk u a. Yi tō pan yōule iwölöwōka wa ese ñē ká kul e' shuā, ká kuā'ki wakpa ö Israel aleripa, e' ta ese wák kē kawō ta' senuk Israel aleripa shuā.

²⁰ E' kueki i' kōs yōule pan wölöwōka wa, ese kē ñar yēs. Wé a' tso'rō eē ta' a' kē kawō ta' pan yōule iwölöwōka wa, ese ñuk.' "

²¹ Etā Moisés tō Israel aleripa kueblupa dapa'wé ta' ichéitō iā: "A' wakpa bil ekkē yú obeja ö chibo klō'uk etō etō, tsūmi a' u a' yamipa a. Ittōwa, Jehová tō se' tsatkere j'ñe, e' kēwō tkō'wōie.

²² Ipē klō'ú tka' a. Etā kakō kiē hisopo e' ulā klō'ú eyōk, e' nuūka pé wa, e' wa u wékkō kátke patiūka. Kē a' e' yōkulur u a kam ká ñir e' yōki.

²³ Mik Jehová tkōmi egiptowak ttökulur, etā ie' tō u wékkō e' kátke suē iauleka pé wa etā ie' damitkō u e' ttōmik. Es Jehová kē kawō mēpa ibiyōchōkwak tō s'ttekelur e' a' ttökulur weshke.

²⁴ A' kawōta ttē i' kōs dalōiök kekraē, ñies a' aleripa kōs datse a' itōki e'pa kawōta idalōiök.

²⁵ Mik a' demi ká yē' Jehová tō tō imeraē se' a eē, etā a' kawōta kawō i' tkō'uk.

²⁶ Mik a' ala'r tō ichakē a' a: '¿iōk se' tō kawō i' tkō'weke?'

²⁷ etā a' kawōta iitūtōk: 'Iyiwak i' ttekesō Jehová dalōioie ie' tō se' tsatkē' egiptowak ulā a' kueki. Mik ie' bakmi egiptowak ttökulur, etā ie' bakmi se' Israel aleripa u ttōmik kē dē'wa. Es ie' tō se' yamipa tsatkē'lor.' "

Etā Israel aleripa e' tkélur kuchē ki Jehová dalōioie.

²⁸ E' ukuōki ta' ie'pa míā iwakanewé wes Jehová tō iché Moisés ena Aarón a es.

Ala'r wēpa kibipa esepa duolur

²⁹ Ká shabōts Jehová tō egiptowak ala'r wēpa kibipa esepa kōs ttélur seraa. Egipto blū tso' s'wōkirie e' alā wēm kibi e' duowa. Egiptowak maēpa icha kōs dō s'tso' wōtēule s'wōto wé a e'pa ala'r wēpa kibipa e'pa duolur ñies. Ñies iyiwak alā wē'ñe kibi e' kōs duolur.

³⁰ E' nañewe Egipto blū ena ikueblupa ñies egiptowak kōs e'pa e' kēkarak seraa iuk ēme. Kē u ku' yēs e' kē a' s'nu ku'.

³¹ E' nañewe Egipto blū tō Moisés ena Aarón tsuk patkē ta' ichéitō iā:

—A' yúshka a' yamipāē. A' e' skō bānet sa' yōki. A' yúshka Jehová kīkōkka wes a' tō iyē' kuaē es.

³² Iyiwak kōs tsūmi wes a' ki ikiane es. A' yúshka sa' yōki. Ñies a' kkōchō Jehová a' as ie' ye' kimū.

³³ Etā egiptowak tō iché Israel aleripa a: "A' yúshka betbet sa' yōki. A' kē mine e' ta' sa' ulitane duōralur."

³⁴ Israel aleripa tō harinachka, kē wōtuule iwölöwōka wa, ese patrēwā tka'ē idatsi' a iéka ppēka kuli' ki ta' imiyal.

³⁵ Ie'pa tō orochka ena inukōlchka ena datsi' e' kōs kak kiē egiptowak a wes Moisés tō iyē' iā es.

³⁶ Jehová tō egiptowak ké Israel aleripa dalōiök e' kueki ie'pa tō iyi kōs kak kiérakitō e' mé Israel aleripa a. Es Israel aleripa tō egiptowak iyi bua'buā e' kōs tsēmi.

Israel aleripa e' yélur Egipto a

³⁷ Israel aleripa e' yélur Ramses, míyal Suctot. Ie'pa wēpa kibineonetke dōka 600.000. Alakōlpa ena ala'rla kē shtaōule.

³⁸ Ie'pa ta' pé' kuā'kipa mí ñies tajē. Ñies iyiwak mirak iwā tajē obeja ena chibo ena baka.

³⁹ Egiptowak tō Israel aleripa ka' e' yōktsa bet kē wā kawō meneat ie'pa a ulōie, e' kueki ie'pa wā harinachka mir kē iwölöwōka ta'. E' wa ie'pa pan yuē ñalā ki.

⁴⁰ Israel aleripa bak senuk Egipto duas dōka cien tkēyōk ki dabom mañayōk (430).

⁴¹ Ie'pa sené Egipto duas dōka cien tkēyōk ki dabom mañayōk (430) tas, etā e' nañewe wōshaē ta' ie'pa e' yélur Egipto a iditséwō wa iditséwō wa wes ñippōkwakpa tajē es.

⁴² E' nañewe Jehová tō ie'pa kkō'né buaē as ie'pa e' yölur Egipto a. E' kueki nañewe a' kēwō kawōta tkō'wē wōñine wa duas bit ekkē kekraē Jehová dalōioie.

Wes Israel aleripa ké itsatkēne e' kēwō tkō'uk

⁴³ Jehová tō iché Moisés ena Aarón a:

"Ye' tō a' tsatkeke egiptowak ulā a' e' kēwō tkō'uk a' kawōta' i' es: Ká kuā'ki wakpa esepa kē kawō ta' obeja ö chibo tteke a' tō e' kēwō ska' ta' ese chká katōk.

⁴⁴ Erē ká kuā'ki wakpa wēpa ena alakōlpa wēpa to'tsatke a' tō kanē mésoie ena e' wēpa tottola kkuōlit tēule tsir, esepa ē tō ikatēmi.

⁴⁵ Erē ká kuā'ki wakpa tso' shkar ö kanēblök inukōl klō'uk, esepa kē kawō ta' ikatōk.

⁴⁶ A' kawōta' chkē e' katōk weshke. A' kē kawō ta' chkē e' tsukmi ur'ki yēs. Ñies a' kē kawō ta' idichéwō puḡwa.

47 Israel aleripa ulitane kawōta kawō e' tkō'uk.

48 Erë a' shua ká kuä'ki wak tso' senuk esepa éna kawō e' tkō'wak a' ta Jehovah dalöioie e' ta as itō itkō'ūnak. Erë kewe ie'pa tō iyamipa wēpa ulitane tso' ie' u a' e'pa keraë itóttola kkuölit tōk tsir. E' ukuöki ta ie'pa kawō tkō'wēmi a' ta a' yamipaie. Erë wēpa kē tottola kkuölit tēule tsir esepa kē kawō ta' a' kawō tkō'uke e' chke katōk.

49 A' ulitane ena ká kuä'ki wakpa serke a' shua e' kawōta ttē i' dalöiök ñikkēē."

50 Israel aleripa tō ttē i' kos iuté wes Jehovah tō iché Moisés ena Aaron a' es.

51 E' diwō Jehovah tō Israel aleripa yélur Egipto iditséwō wa iditséwō wa wes ñippōkwakpa tajē es.

13

1 Jehovah tō iché Moisés a:

2 "Israel aleripa ala'r wēpa kibi esepa kos dōr batse'r ye' a. Nies a' iyiwak alā tsá wē'ñe e' kos dōr batse'r ye' a. E' kueki e' kos blō ye' a."

3 Eta Moisés tō iché Israel aleripa a: "I'ñe Jehovah tō a' yekettsa Egipto a' ie' diché tajē e' wa. Ká i' a' a' weine siarē kaneblök egiptowak a' kē patuē ta'. E' kueki a' er anū diwō i' ska'. A' kē kawō ta' pan yöule iwölöwōka wa ese ñuk.

4 I'ñe a' e' yökettsa, si' i' kiē Abib e' a.

5 Mik a' demi ká muk Jehovah kablē' se' yēpa bak ká iaiä e'pa a' ee, eta a' kawōta kawō i' tkō'uk si' i' a. Ká e' ki' iyi ulitane tskir buaë, iwā wör buaë shūte. Ká e' dōr canaánwak, hititawak, amorreowak, heveowak ena jebuseowak, e'pa ká.

6 A' kawōta kawō i' tkō'uk i' es: Ká kul shua a' kē kawō ta' pan yöule iwölöwōka wa ese ñuk. Kawō e' diwō bata, eta kawō tkō'weraë bua'ie Jehovah dalöioie.

7 Kawō kul e' shua a' kē kawō ta' pan yöule iwölöwōka wa ese ñuk. Pan wölöwōka ena pan yöule iwölöwōka wa ese kos kē kawō ta' se'wē a' tō a' ká kos e' a.

8 E' diwō ta' a' tō ichō a' ala'r a: Kawō e' tkō'weke se' tō, e' wā dōr tō Jehovah tō se' yē'lur Egipto a.

9 Ie' tō se' yē'ttsa Egipto a' idiché tajē wa, e' kueki se' dōr ie' icha. Mik se' tō kawō e' tkō'weke, eta e' tō se' ulitane a' ieri meraë as Jehovah ttē kī se' er me'rie. E' dōr wes se' e' wakyuō se' wōtsa kī ena se' ulā kkue kī es.

10 E' kueki a' kawōta kawō e' tkō'uk duas bit ekkē idiwō i' ē wa.

11 "Ká iaiä Jehovah tō iyē'at a' yēpa a' tō ie' tō canaánwak ká meraë a' a. Mik ie' wā a' demi ká e' a,

12 eta a' kawōta a' ala'r wēpa kibi esepa kos blök ie' ē a' e'pa kos dōr ie' icha, e' kueki. Nies

a' iyiwak parke kos wē'ñe, e' kibi kos e' dōr ie' icha, e' kueki ese kawōta blē ie' ē a.

13 Eta obeja wē'ñe pupula ö chibo wē'ñe pupula e' mú a' tō burro alaki e' alā wē'ñe kibi e' skéie burro alā tsatkoie. Erë a' kē a' e' patuak es, e' ta burro alā wē'ñe kibi e' kuli' pūwa. Es a' kawōta a' ala'r wēpa tsá kune esepa kos skéie iyiwak muk itsatkottsä.

14 Aishkuō ta' mik a' ala'r tō a' chakeke tō: 'z'lok a' tō ikanewē i' es?', eta iütō: 'Jehová tō se' yē'ttsa Egipto a' idiché tajē e' wa. Eē se' bak weinuk siarē kaneblök kē patuē ta'.

15 Mik Egipto blū er tē'wā darērēē, ie' kē wā kawō mēne se' a' e' yöktsane ie' ká a, eta Jehovah tō egiptowak ala'r wēpa tsá kune e'pa kos ttélur. Nies iyiwak alā wē'ñe kibi e' kos ttéluritō. E' kueki se' tō se' iyiwak alā wē'ñe kibi, ese kos meke Jehovah a. Nies se' ala'r wēpa tsá kune, ese skéie iyiwak mekesō Jehovah a' itsatkottsä.

16 E' kueki kawō i' tkō'ú as kē a' éna ichōwa tō Jehovah tō a' yē'ttsa Egipto a' idiché tajē e' wa. E' dōr wes se' e' wakyuō se' wōtsa kī ena se' ulā kkue kī es."

Jehová tō Israel aleripa wēttsēke mò wa

17 Mik Egipto blū tō Israel aleripa émi, eta Skéköl tō ibikeitsé tō Israel aleripa mú kē ñippō filisteowak ta, e' ta ie'pa bitumiane Egipto. E' kueki ie' kē wa ie'pa wēttsenemi ñala' michoë filisteowak ká a' e' wa, e' dōr ñala' yēsýēsē.

18 E' kueki ie' tō ie'pa wēttsémi bānet kamiē ñala' tkōke ká sir po e' shua dōttsä dayē kiē Dayē Mat e' ska'.

Israel aleripa e' yē'lur dapauleka wes ñippōkwakpa tajē e' e' dapa'ù es.

19 Moisés wa José sik kēchke e' mítser ie'pa ta' ñita. Kam José blérwa e' yöki ie' tō iyē' iēlpa a: "Moki Skéköl dōrane a' tsatkök. Mik e' wā tka, eta ye' sik tsūmi a' ta." Es ie'pa tō kawō mé ñi a. E' kueki Moisés wa José sik mítser ie'pa ta.

20 Eta Israel aleripa e' yélur ká kiē Sucot míyal ká kiē Etam, eē ie'pa e' tséat. Ká e' a' ká sir po e' kkōmik tsjnet.

21 Niwe ta' Jehovah tō ie'pa wēttsēke mò ar tajē alabo e' wa. E' mir ie'pa yöki kewe ñala' kkachioie ie'pa a. Nañewe ta' mò e' wōñarke bö'wöie dalöburke. E' wa ie'pa shkōmir wes ká ñiwe es.

22 Niwe ta' mò e' mir kēkraë ie'pa yöki kewe. Nañewe ta' mò e' wōñarke bö'wöie e' mir ie'pa yöki kewe.

14

Israel aleripa ktattsä Dayē Mat a

1 Eta Jehovah tō iché Moisés a:

2 "Ichō Israel aleripa a: A' yúne a' itō wane ta' a' e' tsuät ká kiē Pi-hahiro't e' wōshā. Ká e' a' ká kiē Migdol ena dayē kkōmik e' shushā,

ká kiè Baal-sefón, e' wöshá. E' wöshá dayè kkómik tsinet úla yuò.

³ Es Egipto blú tò ibikeitseraè: 'Israel aleripa kè wá ijcher wé imi'mirò. Ie'pa cholurmi ká sir po, e' shuá.'

⁴ Erè ye' tò ie' er terawá darèrè as ie' tò a' tòtiümü. Ye' e' alóraká ie' kí ena iñippòkwakpa kos kí, e' wa ye' dalöierdaè tajè. Egiptowak ulitane wá ijcherdaè tò mokí ye' dör Jehová."

Etá Israel aleripa tò iwakanewé es.

⁵ E' dalewa Egipto blú wóki ibiyò demi tò Israel aleripa tkayal. Ie' ena ikueblupa erbikéne kua'kí tá ichérakitò ñi a: "¿Wes se' tò i' wamblé i' es? ¿Iie se' tò Israel aleripa émi tá yi kaneblömiia se' a?"

⁶ E' ukuóki bet tá Egipto blú tò ikarreta tso' ñippoie e' tsuk patké tá iñippòkwakpa patkéitò ñi dapa'uk.

⁷ Etá imía Israel aleripa itóki karreta ñippoie íbua' bua dóká cien teryók (600) ekkè. Egipto karreta ñippoie e' malepa kos mirak iwá ñies. Karreta kos e' a ñippòkwakpa wókir shkóke ek ek.

⁸ Jehová tò Egipto blú er darè'wéwa as ie' mi' Israel aleripa itóki erè ie'pa yènettša Egipto a Jehová diché tajè wá.

⁹ Etá Egipto ñippòkwakpa mirwá kabaio kí, karreta kí, e'pa kos tò Israel aleripa tòtiémi kuérakitò wé Israel aleripa tso' dayè kkómik ká kiè Pi-hahirof e' o'mik ena ká kiè Baal-sefón, e' wösháè.

¹⁰ Mik Israel aleripa isué tò egiptowak datse, e' tò ie'pa suawé tajè. Ie'pa kkóché tajè Jehová a tò sa' tsatkö.

¹¹ Moisés a ichérakitò:

—¿Ima be' ikló'wé pò kè tá' Egipto, e' kueki be' tò sa' yè'ttsa duókwa íé ká sir po shuá? ¿Iók bó iwamblé es sa' tá? ¿Iie be' tò sa' yè'lur Egipto a'?

¹² Kuaè sa' tò be' a iyè' Egipto: 'Sa' múat kaneblok bèrè egiptowak a. ¡Sa' weirke siarè kaneblok egiptowak a, e' dör bua' sa' a duókulur íé ká sí poé a' e' skéie!'

¹³ Erè Moisés tò iüté:

—Kè a' tò egiptowak suépaia. E' kueki kè a' suanuk. A' e' tkówa darèrèè. I'ñe Jehová tò a' tsatkeræ e' saú.

¹⁴ Kè se' tkinuk i' kí. Jehová ñippóraè se' skéie.

¹⁵ Jehová tò iché Moisés a:

—¡Kè be' kkóchökiá ye' a! Ichö ie'pa a tò a' shkó wówí è.

¹⁶ Be' shko kéli kóká dayè tsaká as dayè blaténar ñaláie shkotkö poppo dayè shuá.

¹⁷ Erè ye' tò ie' er terawá darèrè as ie' tò a' tòtiümü. Ye' e' alóraká ie' kí ena iñippòkwakpa kos kí, e' wa ye' dalöierdaè tajè. Egiptowak ulitane wá ijcherdaè tò mokí ye' dör Jehová.

¹⁸ Egiptowak ulitane wá ijcherdaè tò mokí ye' dör Jehová.

¹⁹ E' wösháè tá Skéköl biyöchökowak mirwá Israel aleripa yöki kéwe e' e' mane'wéttšane ie'pa tsikkane. Ñies mò àr tajè alabo e' mia ie'pa tsikkane.

²⁰ Es mò e' até Egipto ñippòkwakpa ena Israel aleripa e' shushá. Egiptowak kke mò ettaie dör ttsettseè, e' kueki ie'pa tso' ká ttsettse a. Erè Israel aleripa kke mò e' dalöburke tajè ká ñiwe sù. E' kueki egiptowak kè ulá dè' Israel aleripa ska' e' nañewe.

²¹ Etá Moisés ulá kéká dayè tsaká tá Jehová tò siwa' bitsiwéka darèrèè datse diwò tskirke e' éka. E' bitsijne nañeè dayè kí. E' tò dayè blatée shushá. Es Jehová tò ká ulat poppo yué ñaláie dayè shuá ie'pa a shkotkö.

²² Ie'pa tkami ká poppo a. Es dayè wötukí até wí'ké i'ó'ké.

²³ Etá egiptowak ñippòkwakpa mirwá kabaio kí ena karreta kí e'pa kos tò Israel aleripa tòtiémi dayè a.

²⁴ E' bla'mi ká ñirketke etá mò wöñarke bö'wöie e' shuá Jehová tso' egiptowak sauk. Ie' tò ie'pa suawéka tajè e' tò ie'pa wóá ká chówéka tajè.

²⁵ Ñies ie' tò ie'pa karreta wöshki kos e' wötélur dó a as kè ishkó bet. Ie'pa tò iché ñi a:

—Mishka Israel aleripa yöki. Jehová tso' ñippök se' tá ie'pa tsatkoie.

²⁶ Jehová tò iché Moisés a:

—Be' ulá kóká dayè tsaká as iwöierwane Egipto ñippòkwakpa kí.

²⁷ Moisés ulá kéká dayè tsaká. Mik ká ñine, etá dayè wöienewane es. Mik egiptowak mí tkókshkar, etá dayè wöienewa ie'pa kí. Es Jehová tò ie'pa ewéwa dayè a.

²⁸ Es Egipto ñippòkwakpa mineyal Israel aleripa itóki e'pa kos durulune sereaú dayè a ikabaioè. Egipto blú ñippòkwakpa e' kè até yès ttsè'ka.

²⁹ Erè Israel aleripa tkami buaè dayè a dō wishet ká sí kí, dayè wötukí wí'ké i'ó'ké e' shusha.

³⁰ E' kéwa Jehová tò Israel aleripa tsatkéè egiptowak ulá a. Ie'pa tò egiptowak nu sué dayè kkómik.

³¹ Mik ie'pa tò isué tò wes Jehová tò egiptowak ewéwa idiché tajè e' wa, etá ie'pa tò ie' dalóie tajè. Ie'pa er blé ie' mik ñies itteköl Moisés e' mik.

15

Moisés tò Jehová kikéka ttsé wa

¹ Moisés ena Israel aleripa ttsé Jehová kíkóká ttsé i' wa:

“Ye' tsoöke Jehová dalóioie.

Kabaio tajè ena iwákpa kos e' ewéwaitò dayè a.

Es ie' e' alé tajè shuté ie'pa kí.

² Ye' tso' tsoöke Jehová è a.

1e' tō ye' a idiché mé. 1e' tō ye' tsatkéé.
1e' dōr ye' Këköl. Ye' kawōtā ie' kīkōkka buaē.
1e' dōr ye' yé Këköl. Ye' tō ie' dalōieraē er
moki wa.

3 1e' dōr ñippōkwak darērēē bua'ie.
Jehová e' dōr ie' kiē.

4 Egipto blú karreta tso' ñippoie ena ie'
ñippōkwakpa
e'pa kōs émi dayē a Jehová tō.
Egipto blú ñippōkwakpa bua'bu
e'pa kōs duolur se Dayē Mat a.
5 1e'pa katsirulune dayē shūa wēs ák es.
Dayē įskīē e' ē me'r ie'pa kī.

6 A Jehová, be' ulā bua'kka diché tajē,
e' wa be' tō be' bolōkpa batsélor.

7 1e'pa demi ñippōk be' tā,
erē ie'pa kōs ewēwa be' tō be' diché tajē, e'
wa.

Be' uluneka ie'pa kī,
tā ie'pa ñanewā wēs kākō sí es.

8 Dayē wōikébō darērēē
tā iwōklōnewāie wī'kē iō'kē
mīa wēs ká ukuō es.
Dayē wōklōnewā, kē shkōkū'ia.

9 Be' bolōk e' tsékā tajē tā ichē:
'Ye' mi' ie'pa itōkī wéyō ikuérō
tā eē i mirwarak iwā e' yerattsayō iulā a,
e' wā tierayō kōs ye' kī ikiane ekkē.
Ye' tabē yerattsa įñaléka,
e' wa yō ie'pa tterawā.'

10 Erē be' tō dayē wōiké tā e' tō ie'pa ttélur.
Ikatsįnewā dayē a wēs tabechka es.

11 A Jehová,
įwēpa skā kiekerakitō "skëköl", esepa kōs
tsaṭa be' dōr!

įkē yi dōr batse'r tajē wēs be' es!
įkē yi diché tā' tajē wēs be' es!

įl kē ōr yi a ese wē be' tō buaē, e' tō sulitane
tkiwēwā!

įSulitane kawōtā be' kīkōkka!

12 Be' ulā bua'kka kékā
tā iyōk tō ie'pa maléwā.

13 Be' tō sa' tsatkéé. Be' éna sa' dalēr tajē,
e' kuękī be' tso' sa' wēttsuk.

Be' wā sa' mi'ke be' diché wa dō wé be' wák
serke eę.

14 Mik ká ulitane wakpa wā e' jchēnewā,
eṭā ie'pa painuraē suane ē wā.

Filisteowak krawdawā suane ē wā,
15 Edomwak wōkirpa chkerdawā suane ē
wā,

Moabwak wōkirpa painuraē tajē.
Canaánwak ulitane kēsik kōs e' chōrawa yēs.

16 A Jehová, įas ie'pa tkirwa! įas ie'pa suar
tajē!

Be' diché wa as ie'pa at kē tiriā suane kuękī
dō mik sa' ulitane dōr be' icha e'pa tka eṭā.

17 A Jehová,
Sa' tseramibō dōka be' kabata buaē e' a.
Eę sa' serdaē buaē kękraē.
Kabata e' shukitbō be' a senioie.
Eę be' wák e' wé yuē e' dōr yōbiē.

18 Jehová tso' se' wēttsuk s'blúie kękraē."

María tō Jehová kīkékā ttsē wa

19 Mik Egipto blú ñippōkwakpa tkawā dayē
a kabaio kī, karreta kī, eṭā Jehová tō dayē
wōiēwane ie'pa kī erē Israel aleripa tka buaē
ká poppo a.

20 E' ukuōkī tā Jehová tteköl kiē María,
e' dōr Aarón kutā, e' tō ma'ma klō'wēwā
ttsōie, tā alakōlpa kōs mí ie' itōkī klōtōkerak
es ima'ma blardami.

21 E' dalewa María ttsōke i' es:

įA' ulitane ttsō Jehová kīkōkka!
Kabaio ena iwákpa uyēwaitō dayē a.
Es ie' e' aléka ie'pa kī.

Jehová tō di' bacha'bachaē e' bua'wéne.

22 Moisés tō Israel aleripa kē e' yōktsā Dayē
Mat e' kkomik. 1e'pa mīyal ká sir poē kiē Sur
e' a. Eę ie'pa shkéré ká mañat eṭā kē ie'pa wā
di' kune yē yēs.

23 Mik ie'pa demi ká kiē Mará, eṭā eę di'
tso' bacha'bachaē, kē yar ie'pa a. E' kuękī ká
e' kiē mékarakitō Mará*

24 Eṭā Israel aleripa tō Moisés chémi suluē.
Moisés chakerakitō: "į' įēmīsō?"

25 Eṭā Moisés tō Jehová a ikiē tō sa' kīmú.
Eṭā Jehová tō ie' a kal tsitsir kkaché elka e'
iēwaitō di' a eṭā di' baché chowa de buaē yē.

Eę Jehová tō ittē dalōiēno mé ie'pa a, ñies
ie'pa ma'wēitō isuoie tō ie'pa tō idalōiēmi.

26 1e' tō iché ie'pa a: "Ye' dōr Jehová. Ye'
dōr a' Këköl. Ye' dōr a' bua'ukwak. Į cheke
ye' tō a' a' ttsé a' tō, e' iutē a' tō ñies a' sené
buaē wēs ye' kī ikiane es, e' tā ye' kē tō a'
we'ikepa į sulu patkē'yō egiptowak kī ese
wa."

27 E' ukuōkī tā ie'pa demi ká kiē Elim. Eę
di' tum tso' dōkā dabom eyōk kī bōt (12). Ñies
į klō tso' dikō klō sū ese tso' dabom kuryōk
(70). Eę ie'pa e' tséat di' kkomik tsįnet.

16

*Jehová tō Israel aleripa tié chkē kiē maná
e' wa*

1 E' ukuōkī tā Israel aleripa ulitane e' yélur
ká kiē Elim mīyal ká sir poē kiē Sin eę. Ká e'
aṭē Elim ena Sinaí, e' shūshā. 1e'pa e' yē'ttsā
Egipto e' kī si' de et kī shābōts.

2 Eṭā eę ká sir poē shūa ie'pa ttēmi tajē
kēsik wa Moisés ena Aarón kī.

3 1e'pa tō iché įarak:

—Jehová tō sa' ttōpalur Egipto! Eę sa' e'
tulōkeser ū tulturkā wā iēule chikchiē chkē

* 15:23 **Mará**: Hebreoie Mará e' wā kiane chē i bacha'bacha.

wa e' o'mik tã sa' bak iwã katök wë' kôs sa' kî ikiane ekkë. Erë a' wã sa' dë'bitu kã sir po i' a sa' ulitane ttowã bli wa.

⁴ Jehová tó iché Moisés a:

—Súyó pan da'wë siwa' kî a' a. E' shtö ká bit ekkë. Erë ishtö kôs ñnar kã etkë ekkë ë. Ye' kî ikiane suë tó wëpa tó ye' tó itütemi ena wëpa kë tó ye' tó itütepa.

⁵ Kã de teröl e' bule es tã a' tó chkë kî shtö wë' katar kã böt ekkë. Es a' tó iü kekraë.

⁶ Eta Moisés ena Aarón tó iché Israel aleripa a:

—I'ñe tsãli tã a' tó isueraë tó mokî Jehová tó se' yë'lur Egipto a.

⁷ A' ttoke kësik wa e' ttsé ie' tó, e' kuekî bule bla'mi tã ie' wák olo tajë dalölöë e' sueraë a' tó. I' cheke ie' tó sa' a' e' ë chökne sa' tso' a' a. E' kuekî a' kë ulurku' sa' kî. A' ulurke ie' kî.

⁸ Ñies Moisés tó iché iarak:

—A' ulurke tajë e' suë Jehová tó. E' kuekî i'ñe tsãli tã ie' tó iyiwak chká patkeraë a' a. Bule bla'mi tã pan patkeraëitö a' a ñë tajë kôs a' kî ikiane ekkë. Sa' kë dör iy, as a' ulur sa' kî. A' ulurke Jehová kî.

⁹ E' ukuökî tã Moisés tó iché Aarón a:

—Ichö Israel aleripa a tó a' ttoke kësik wa e' ttsé Jehová tó e' kuekî a' e' dapa'ü Jehová wörki.

¹⁰ Aarón tso' ttoke ie'pa tã, e' dalewa ie'pa ulitane kã suë kã sir po e' ëka. Ie'pa isué tó Jehová olo dalölöë dettsã mò tso' ie'pa wëttsuk e' a.

¹¹ Eta Jehová tó iché Moisés a:

¹² —Israel aleripa ttoke kësik wa, e' ttséyö. Be' tto ie'pa tã, tã ichö iarak: 'I'ñe tsãli a' tó iyiwak chká kateraë. Bule bla'mi tã a' tó pan ñeraë kôs a' kî ikiane ekkë. Es a' wã ijcherdaë tó ye' dör Jehová, e' dör a' Këköl.'

¹³ Kã e' tsãli tã tajë dù debitu kãklö sù. E' tó wë ie'pa serke e' wã iéwã sëraa. Eta bla'mi tã upa kôs shkëne mò wöli ë.

¹⁴ Mik mò wöli kaneka, eta itöã iskî i' atë taklaie sabubula.

¹⁵ E' kë suule Israel aleripa wã. E' kuekî mik ie'pa tó isué, eta ie'pa tó iché ñi a: "¿Diö dör i?" Eta Moisés tó iché iarak:

—E' dör pan mé Jehová tó a' a ñë.

¹⁶ Ie' tó iché tó a' kawötã iük i' es: A' tó ishtö eköl eköl kôs a' tso' u a e' a' ñnar ekkë ë. Ishtö skátke böt ulatök wák eköl eköl a.

¹⁷ Eta Israel aleripa ishtë wës ikéwö mène es. Welepa tó ishtë bërëbërë, welepa tó ishtë kibiie.

¹⁸ Mik ie'pa tó ima'wë, eta wë tó ishtë tajë ese icha kë bata atë. Wë tó ishtë bërëbërë ese icha deka wë'. Ie'pa ulitane tó ishtë eköl eköl kôs ñnar ekkë ë. Es sulitane iñë wë'.

¹⁹ Moisés tó iché ie'pa a: "Kë a' kawö tã' pan e' blök dö bule es."

²⁰ Erë welepa kë wã Moisés tó itüte. E'pa tó icha bata blé dö bule es. E' a' öña iëneka ena ilabuneka suluë. E' kuekî Moisés uluneka ie'pa kî.

²¹ Mik dëba ba'nebitu, eta pan e' diarolone, e' kuekî ie'pa wakpa bik tó ishteke bla'mi kôs ñnar ekkë.

²² Erë mik kã de teröl, eta ie'pa ishtë dö ñnar kã böt ekkë. E' dör skátke tkël wák eköl eköl a. Eta Israel aleripa wökirpa mïã ichök Moisés a.

²³ Eta Moisés tó iché ia:

—Jehová tó iché tó a' kawötã iük i' es: Bule dör eno diwö. Diwö e' dör se' a' ie' dalöioie. A' kë kawö ta' ulök e' diwö wa. E' kuekî i' aleke a' tó e' alö i'ñe. Ibata atë e' blö ñë bule.

²⁴ Eta ie'pa tó iwë wës Moisés tó iché es. Ie'pa tó chkë bata e' blé dö bule es. Eta kë ilane sulu, kë ia öña iëneka.

²⁵ Eta Moisés tó iché ie'pa a:

—I'ñe dör eno diwö e' dör se' a' Jehová dalöioie. I'ñe kë i' kuepa a' tó ñë u'rki. E' kuekî chkë bata atë e' ë ñü.

²⁶ A' ishtëmi kekraë dö kã teröl. Erë e' bule es dör eno diwö, e' diwö kã a' tó i' kuepa u'rki.

²⁷ Eta eno diwö shüã ie'pa welepa mïyal chkë shtök, erë kë iwã i' kune yës.

²⁸ Eta Jehová tó iché Moisés a:

—¿E' ma kôs a' tó ye' tte dalösewemirö?

²⁹ A' éna ianü tó ye' dör Jehová, ye' tó eno diwö me'atbak a' a. E' kuekî eno diwö e' chki es ye' tó a' a' chkë meke tajë ñë kã böt ekkë. E' kuekî a' ulitane kawötã senuk weshke ë eno diwö wa. Kë a' patkëne bänet.

³⁰ E' kuekî Israel aleripa enuke diwö e' wa, kë kanëblënerak.

³¹ Israel aleripa tó chkë shteke e' kië méka maná* Iwã chká dör saruruë wës suiyök es. E' dör blo'bloë wës pan yöule bul alí wa es.

³² E' ukuökî tã Moisés tó iché:

—Kanë i' me' Jehová tó se' a: 'Maná e' iö skátke böt ekkë tã iblö a' aleripa a' kkachë as ie'pa tó chkë me' ye' tó a' a' kã sir poë e' a' mik a' ye' ttsayö Egipto eta, e' saü.'

³³ Eta Moisés tó iché Aarón a:

—Tka' klö'ü et, e' a' maná iö skátke böt ekkë. E' blö Jehová wörki as a' aleripa tó isaü.

³⁴ Eta Aarón tó maná e' blé wë Jehová a' iyi tso' blëule, e' kélkuö wöshgë wës Jehová tó iyë' Moisés a es.

³⁵ Israel aleripa bak maná ñuk dö mik ie'pa demí wë pe' serke eë eta. E' dör Canaán kkömik. Ie'pa bak maná ñuk duas döka dabom tkëyök (40) sëraa.

³⁶ (I' wa Israel aleripa tó maná ma'wë, e' kië ie'pa tó gomer. E' wã dör skátke blublu böt ekkë. E' dör litro böt ulatök.)

* 16:31 maná: Hebreoie maná e' wã kiane chë ¿Diö dör i?

17

Ák a di' dettsa

¹ Israel aleripa ulitane e' yélur ká sir po kié Sin ee tá imía ñala kí enaena wes Jehovah tá iyè' iarak es. Ie'pa demirak ká kié Refidim, ee ie'pa e' tséat. Erè ee di' kè tá' ie'pa a yè.

² E' kuekí ie'pa tò Moisés a di' kié kèsik wa. Ie'pa tò iché ie' a:

—jSa' a di' mú yè!

Moisés iiuté:

—¿I' kuekí a' tò ye' a di' kié kèsik wa? ¿Iók a' tò Jehovah wõnatkeke?

³ Ie'pa ersine tajè e' kuekí ie'pa tò di' kiek-erak kèsik wa Moisés a. Ie'pa tò iché ie' a:

—¿Iók be' tò sa' ena sa' ala'r ena sa' iyiwak e' yè'lur Egipto a ttèwà ersir wa?

⁴ Eta Moisés kkóché tajè Jehovah a tá ichéitò ia:

—¿Wes ye' ie'pa i' wèmi? jTsir eta' ie'pa ye' ttèwà ak wa!

⁵ Jehovah tò iiuté:

—Be' yú ie'pa wèttse keweie. A' kuehlupa welepa tsúmiñak. Be' shko kéli wa be' tò di' kié Nilo e' buk, e' tsúmi.

⁶ Be' yú Horeb kébata* a. Ee ye' be' paneke ak bérie tso' e' ska'. Mik be' tò ak e' ppé be' shko kéli wa, eta' di' dórattsa tajè ie'pa a yè.

Eta' es Moisés tò iwakanewé Israel aleripa kuehlupa wórkí.

⁷ Israel aleripa tò di' ki' kèsik wa, e' kuekí Moisés tò ká e' kié méka Meribá.† Nies ie'pa tò iyè', "Sa' kè wá iklóne tò Jehovah tò sa' kímèmi." E' kuekí Moisés tò ká e' ská kié méka Masá.‡ Ee ie'pa tò Jehovah wõnatkè' e' kuekí.

Amalec aleripa ñippé Israel aleripa tá

⁸ Amalec aleripa debitu ñippók Israel aleripa tá Refidim.

⁹ Moisés tò iché Josué a:

—Be' tò se' wèpa welepa shushtë tsúmi ñippók Amalec aleripa tá. Bule ye' tso' kabata wóbata kí Skéköl shko kéli yaar.

¹⁰ Eta Josué tò iwakanewé wes Moisés tò iché ia es tá imíyal ñippók Amalec aleripa tá. E' dalewa Moisés ena Aarón ena Hur míyal kabata wóbata kí.

¹¹ Mik Moisés ulà kèka, eta' Israel aleripa e' alóke ibolókpa kí. Erè mik ie' ulà éwa, eta' Amalec aleripa e' alóke ie'pa kí.

¹² Ie' ulà shtrinewá tajè, e' kuekí ie'pa ak yulé ie' a e' tkoie. Nies Aarón ena Hur e'pa tò ie' kímé iulá bót kókká siwá' kí as kè ishtrirwá. Es ie' ulà se'wé ñie siwá' kí dõ katuine ekké.

¹³ Es Josué ena Israel aleripa e' aléka Amalec aleripa kí tabè wa.

¹⁴ Eta Jehovah tò iché Moisés a:

—A' ñippé i' e' paké shtëkà yèkkuò kí as a' wakpa kè éna ichõwa kèkraè. Ichõ Josué a tò ye' tò Amalec aleripa ulitane ewerawa yès.

¹⁵ Eta Moisés tò ak dapa'wéka ka'ie et iyiwak ña'woie Jehovah dalóioie. E' kié mékaitò "Jehová diché wa se' e' aléka."§

¹⁶ Ie' tò iché:

"jYe' ulá kèka Jehovah a ikiök as ie' tò se' kímù! jJehová ñippóraè Amalec aleripa tá kèkraè!"

E' kuekí ie' tò ikié méka es.

18

Jetró de Refidim Moisés pakók

¹ Jetró dör ká kié Madián e' sacerdote ena Moisés nuáki.* Kos Skéköl tò Moisés ena Israel aleripa kímé', e' jcher ie' wá. Nies ie' wá ijcher tò wes Jehovah tò Israel aleripa yè'lur Egipto a.

² Moisés tò ilaköl Séfora e' patkè'mi iyè ska'.

³ Ie' tò ilá busi kiéwá buaé ila'r bõl tá. Séfora alà eköl kié Guersón. Moisés tò iyè': "Ye' sene' ká kua'kí kí wes ká kua'kí wakpa es." E' kuekí Moisés tò ikié méka Guersón†

⁴ Ilá eköl kié Eliézer. Moisés tò iyè': "Ye' yé Kéköl e' dè'bitu ye' kímuk. E' tò ye' tsatkè' Egipto blú ulá a." E' kuekí ie' tò ikié méka Eliézer‡

⁵ Moisés eta yuéká Skéköl kébata o'mik tsjnet. Eta ee inuáki Jetró e' de Moisés alaköl ena ila'r bõl, e'pa tá.

⁶ Jetró tò iché Moisés a:

—Ye' dör Jetró, be' nuáki, ye' debitu be' pakók. Be' alaköl ena be' ala'r bõl e'pa de ye' tá ñies.

⁷ Moisés e' yéttsa tá inuáki shké'wéitò buaé dalóie wa wóalattse wa. E' ukuókí tá idewarak weshké.

⁸ Wes Jehovah tò Israel aleripa tsátké Egipto blú ena egiptowak ulá a ñies wes ie' tò ie'pa kkó'né i sulu tka ie'pa tá ñala wa eta, e' kos paké Moisés tò inuáki a.

⁹ Kapaké e' tò Jetró tssé'wé buaé. Jehovah er bua' ché tajè Israel aleripa a. Ie' tò ie'pa tsátkè'lor egiptowak ulá a. E' kuekí Jetró tssé'ne buaé.

¹⁰ Ie' tò iché Moisés a:

—As sulitane tò Jehovah kíkóká. Ie' tò be' ena be' wakpa kos tsátkè'lor buaé Egipto blú ena egiptowak ulá a.

* **17:6 Horeb kébata:** Kábata e' kié ñies Sinai kébata. † **17:7 Meribá:** Hebreoie kié e' wá kiane ché ñippé. ‡ **17:7**

Masá: Hebreoie kié e' wá kiane ché s'ma'wé. § **17:15 Jehovah diché wa se' e' aléka.** Iwakpa ttò wa Moisés tò ikié Jehovah nisi, e' wá kiane ché Jehovah dör ye' bandera. Wésua e' kiéitò es ie' ulá kèka Jehovah a wes bandera kèka es, e' wa ie'pa e' aléka e' kuekí. *

† **18:1 Jetró:** E' kié ñies Reuel, e' dör Moisés tayé kié Séfora e' yé. Éxodo 2.21 saú. † **18:3 Guersón:** Hebreoie s'kié Guersón wá kiane ché ká kua'kí wak. ‡ **18:4 Eliézer:** Hebreoie s'kié Eliézer wá kiane ché ye' Kéköl dör ye' kímukwak.

¹¹ Ire' ye' tó isué tó mokj Jehová dór wépa kiekerakitó "skéköl" esepa ulitane tsata. Yi bak a' we'ikók kësik wa, e'pa kôs we'ikéitó siarè.

¹² Eta Moisés nuäki, Jetró, e' tó iyiwak klö'wéwa etó ña'wéitó Jehová a idalöioie. Ñies iyi ská méitó ie' a idalöioie. E' ukuökj ta Aarón ena Israel aleripa kueblupa debitu chkök Moisés nuäki ta Jehová dalöioie.

Moisés tó s'shulökwakpa kí yulé

¹³ Bule es ta Moisés e' tkésér ikula' kí Israel aleripa shulök. Ie'pa e' dapa'wé iéter ie' wörkj ñiè bla'mi dö tsälí as Moisés tó ishulörak.

¹⁴ E' kôs sué Moisés nuäki tó ta ichéitó Moisés a:

—¿I wamblök be' tso' ie'pa ta? Be' è e' tkésér ie'pa shulök ta ie'pa iéter ñiè be' panuk.

¹⁵ Moisés tó iüté:

—E'ma ie'pa wák de ye' ska' ittök tó ima Skéköl tó iché.

¹⁶ Mik ie'pa welepa ñippöke ñita, eta ie'pa datse ye' ska' ta ye' tó ie'pa ttè shuleke. Ñies ye' tó ie'pa patteke Skéköl ttè wa.

¹⁷ Moisés nuäki tó iché ia:

—Wes be' tó iweke e' kè dór buaè.

¹⁸ Be' shtrirwami. Ñies ie'pa tso' be' wörkj e'pa shtrirwami. Kanè e' e' alökami be' kí. Kè be' a iwöklönuk ekörla.

¹⁹ A Moisés, ye' tó be' patteke e' ttsö. As Skéköl tó be' kímù. Be' kawötá ttök Skéköl ta ie'pa skéie. Be' kawötá ie'pa ñippöke e' chök Skéköl a as ie' tó ichö be' a tó wes ishuleke.

²⁰ Ie'pa wöbla'ú Skéköl ttè wa. Ikkachö ie'pa a wes ie'pa kawötá senuk yésyèsè. Ichö ie'pa a tó i kiane Skéköl kí tó ie'pa tó iwè.

²¹ Erè be' kawötá a wépa shushtök tseè be' kímuk ttè shuloie. Wépa serke yésyèsè, Skéköl dalöieta' tajè, kè e' watauta'ttsa i sulu wambloie, esepa shushtó Israel aleripa shulök be' ta. Ishulökwakpa blatö i' es. Israel aleripa mil biyök (1000) e' kôs kí ishulökwakpa múka eköl eköl. Mil biyök e' kôs blabatsölor cien eyök (100) cien eyök döká dabop. Cien biyök e' kôs kí ishulökwakpa múka eköl eköl. Cien biyök e' kôs blabatsölor dabom skeyök (50) dabom skeyök. E' kôs kí ishulökwakpa múka eköl eköl. Dabom skeyök kôs e' blabatsölor dabom eyök dabom eyök döká skel. E' kôs kí ishulökwakpa múka eköl eköl.

²² Ie'pa tó Israel aleripa kôs ttè shuleraè kekraè be' skéie. Erè ttè wé kè shulinuk ie'pa a ese bituraè ie'pa wa be' ska' shulè. Ttè wé shulirmi ie'pa a e' ta ese shuleke ie'pa tó. Eta es be' kí kanè e' öshömi. Ie'pa tó be' kímèmi kanè e' wa.

²³ Skéköl tó be' kè iwakanéuk, ñies be' tó iwakanewé es, e' ta be' a ikatatkèrmi. Ñies Israel aleripa kôs mi'mine iu a ttsé'ne buaè.

²⁴ Eta Moisés tó inuäki ttö iüté. Iwakanewéitó wes inuäki tó iché ia es.

²⁵ Ie' tó Israel aleripa shuä wépa didir ese shushté. E'pa mékaitó Israel aleripa shulökwakpaie. Welepa meneká mil biyök e' kôs kí ishulökwakpaie. Welepa ská meneká cien biyök e' kôs kí ishulökwakpaie. Welepa ská meneká dabom skeyök e' kôs kí ishulökwakpaie. Welepa meneká dabom eyök e' kôs kí ishulökwakpaie.

²⁶ Ie'pa tó Israel aleripa ttè shuleke kekraè. Ttè wé darèrèè, ese mí ie'pa wa Moisés a shulè. Eta ttè wé tottola, ese shuleke ie'pa tó.

²⁷ E' ukuökj ta Moisés nuäki e' chéat ie' a ta imiáne ikaska'.

19

Israel aleripa demi Sinai

¹⁻² E' ukuökj ta Israel aleripa e' yélur Refidim a demirak Sinai. Ie'pa e' yé'lur Egipto, e' kí si' de böt kí ka et. Sinai dór ká sir poè. Eé ie'pa e' tséat Sinai kébata o'mik tsjnet.

³ Eta Moisés mía kabata a ttök Skéköl ta. Eé Jehová tó ikié ta ichéitó ia:

—Ttè cheke ye' tó be' a e' chöne Israel aleripa a. E'pa dór Jacob aleripa.

⁴ Ichö ie'pa a: 'Ye' tó egiptowak we'ik e' su' a' tó. Ñies a' wa ijcher tó wes ye' wa a' dé'bitu buaè ie ye' wörkj wes pu wa ilala mi' ipik kí es.

⁵ Ká ulitane wakpa dór ye' icha. Erè ye' ttö iüté a' tó sraa, ñies ttè mekesö ñi a e' wa iüté a' tó buaè, e' ta ká ulitane wakpa shuä a' doraè ye' icha chökke.

⁶ A' doraè ye' sacerdotepaie. A' doraè batse'r ye' a.' Ttè i' kôs chö Israel aleripa a.

⁷ Eta Moisés biteane, e' tó Israel aleripa kueblupa kôs dapa'wé. Í ché Jehová tó ie' a e' kôs chéneitó ie'pa a.

⁸ Ie'pa ulitane tó iüté ñikkèè:

—Í kôs ché Jehová tó e' wá iuteraè sa' tó.

Eta Moisés miáne ttè e' chökne Jehová a.

⁹ Eta Jehová tó iché ia:

—Ye' ttö ttsö. Mochka tèrdawa kabata kí tajè e' shuä ye' datse ttök be' ta as Israel aleripa ulitane tó ye' ttöke be' ta e' ttsö. Es ie'pa tó be' ttè klö'weraè kekraè.

Eta ima Israel aleripa tó iüté e' chéne Moisés tó Jehová a.

¹⁰ Jehová tó iché ia:

—Be' yú Israel aleripa batse'uk j'ñe ena bule. Ñies ichö iarak: 'a' datsi' skuölor.'

¹¹ Ye' dór Jehová, e' datse böiki Sinai kébata a ie'pa ulitane wörkj, e' kuekj ie'pa batse'ú as ie'pa tso' batse'r böiki yöki.

¹² Kabata wakyuó shkit as kè yi mi'tkó e' wishet. Ichö iarak: 'A' kè a kawó ta' shkökwa iwakyöne e' wishet. Ñies a' kè a kawó ta' shkökwa tsjnet ipamik. Wépa tkawa e' wishet esepa durawa.

¹³Yi míwā eē ese kē kawō tā' kè ulá wa. Ese kawōtā ttēwā ák wa ò sulē wa. Kē a' tkinuk tō se' idir ò iyiwak idir, a' kawōtā ittōkwa. Mik a' tō duk blar ttsé e' ē tā a' dōmiwā tsinet kabata o'mik.'

¹⁴Etā Moisés biteane tō Israel aleripa batse'wé tā ie'pa ulitane datsi' skuélor.

¹⁵Moisés tō iché ia:

—A' ulitane e' kō'nú batse'ne böiki yöki. E' dalewa kē a' senukkā alakōlpa tā.

¹⁶Böiki es bla'mi tā kabata a' ká wōñane alá blane tajē. Mò tajē dettsā kabata e' kī. Ie'pa tō ittse' tō duk blane tajē, e' tō ie'pa suawé tajē painékaie.

¹⁷Etā Moisés tō Israel aleripa tso'arak iwákpa u a' e'pa yélur tsémi Skéköl wörki. Ie'pa e' wöklö'wérak kabata kuli' a' tsinet.

¹⁸Jehová dettsā Sinaí kébata kī bö' shūā, e' kuēki kabata e' mía shklē ěme. Shklē e' wēr wes tē shklē butrō es. Kabata kōs wōtirke darērēē.

¹⁹Duk kī blarke tajē shūte. Moisés ttōke tā Skéköl tō ie' iuteke alá blar ttsēē.

²⁰Jehová dettsā kabata kākkeē, e' wōbata kī tā Moisés kiékaitō eē. Moisés tkakā eē,

²¹tā Jehová tō iché ia:

—Be' e' ówane tā ichō ie'pa a: 'Kē a' tkōkbitū wé iwakyóule e' iōshet ye' weblök dö' ie'pa duólur tajē.'

²²Ñies wēpa kanebloke ye' a' sacerdotepaie esepa kawōtā e' batse'uk buaē dö' ñies ye' tō ie'pa ttélurmi.

²³Etā Moisés tō Jehová iuté:

—Be' tō sa' ké iwakyuök as kē ie'pa dōwā kabata a' tsinet. E' kuēki kē ie'pa bitūpa kabata i' a.

²⁴Etā Jehová tō iché Moisés a:

—Be' yúne tā Aarón tsūbitū e' tā. Erē a' sacerdotepa ena Israel aleripa malepa e'pa kē kawō tā' shkōkbitū wé ye' tso' eē dö' ye' tō ie'pa ttélur.

²⁵Etā Moisés biteane Israel aleripa ska' tā i' ché Jehová tō ie' a' e' chéne ie' tō ie'pa a.

20

Ttē dalōiēno dōka dabop

¹Skéköl tté tā ichéitō i' es:

²“Ye' dōr Jehová. Ye' dōr a' Kéköl. Ye' tō a' yē'lur Egipto wé a' bak weinuk siarē kanē wa eē.

³“Kē a' kawō tā' kékōlpa skā dalōiök. Ye' ē dalōiō a' Kékōlie.

⁴“Kē a' kawō tā' ì diököl yuök dalōiē yēs. Ì kōs tso' ká jai a' ena ká i' a' ena dayē a' ena iyök dikja, e' kōs diököl kē yuar a' tō dalōiē.

⁵⁻⁶Ye' dōr Jehová. Ye' dōr a' Kéköl. A' tō kékōlpa kua'kī dalōiē, e' kē dalē'ttsénuk ye' a. Wēpa ye' suē suluē esepa we'ikeraëyō, ñies ileripa dö inukōkōpaē e'pa we'ikeraëyō. Erē wēpa tō ye' dalēritseke ena ye' ttē dalōiēno e' iuteke, esepa ena iētkuōpa dōka mil e'

dalēritseraëyō. E' kuēki kē a' e' tulōkwa kuchēwō kī ìyi ñekkē kōs wörki idalōioie.

⁷“Ye' dōr Jehová. Ye' dōr a' Kéköl. Ye' kiē kē aritsar éanas ìyi sulu wambloie. Yi tō e' wamblé ese wák we'ikeraëyō.

⁸“Eno diwō e' blō Ye' ē dalōioie. E' kē chōkwa a' éna.

⁹Semana bit e' a' kawō tso' kul. Kawō terōl e' dōr a' wákpa a' kanebloie.

¹⁰Erē kawō terōl e' bule es e' dōr eno diwō ye' dalōioie. E' kēwō a' a' kē kawō tā' kaneblok. Ñies a' ala'r ena a' kanē mēsopa ena a' iyiwak ena ká kua'kī wakpa serke a' ska', e'pa kōs kē kawō tā' kaneblok e' diwō a.

¹¹Ye' dōr Jehová. Ye' tō ká i' ena ká jai ena dayē ena ìyi ulitane e' kōs yö' ká terōl shūā. E' bule es tā ye' eni', e' kuēki kawō e' batse'yō me'atyō a' a' eno diwōie ye' dalōioie.

¹²“A' yē ena a' mī e'pa dalōiō as a' ser ká tajē ká mekeyō a' a' e' a.

¹³“Kē a' kawō tā' s'ttōkwa.

¹⁴“Kē a' kawō tā' s'senewābak dalōseukwa.

¹⁵“Kē a' kawō tā' akblök.

¹⁶“Kē a' kawō tā' s'kkatök kachē wa.

¹⁷“Kē a' kawō tā' o'ka u kkechök. Ñies ilaköl ena ikanē mēsopa, alakōlpa ò wēpa, ena ìyiwak kōs ena ì kōs tso' iwa, ese kē kkechar.”

Israel aleripa suane Skéköl yöki

¹⁸Mik Israel aleripa ulitane tō alá blarke e' ttsé ena iwōñarke e' suē ñies duk blarke tajē e' ttsé ena shklē butrōkeka' tajē kabata a' e' suē, etā e' yöki ie'pa suane tajē painékarak tajē. Ie'pa iēter isaük kamiē.

¹⁹E' kuēki ie'pa tō iché Moisés a:

—Be' ttō sa' tā, etā sa' tō be' ttō dalōieraē. Erē kē sa' kī ikiane tō Skéköl ttō sa' tā dö' sa' duólur.

²⁰Moisés tō iuté:

—Kē a' suanuk. Skéköl dettsā a' ma'uk isuōie tō mokj a' tō ie' dalōieke. Ie' kī ikiane tō a' tō ie' ttō dalōiē as kē a' tō ì sulu wamblo.

²¹Ie'pa atē isaük kamiē. Moisés ē mía tsinet mò tajē wé Skéköl tso' eē.

Jonás dör Jehovahá ttéköl e' pake Jonás

Yëkkuò i' tò se' a ipaké tò ì bak Israel aleri ekòl kiè Jonás e' ta. Ie' kanèblé' Skèkòl ttekòlie duas cien paryòk ena duas cien kuryòk kǐ dabom skèyòk (800-750 AC) e' shu ulatòk kam Jesucristo kur e' yòkǐ.

Skèkòl kè wà ie' patkéne Israel aleripa malepa pattòk wes Skèkòl ttekòlpa malepa patkéitò es. E' skéie ie' tò ie' patké' ká kiè Nínive, e' wakpa pattòk. Nínive dör ká kiè Asiria e' ká kibi. Asiria wakpa dör Israel aleripa bolòkpa kibi. Ie'pa serke suluè tajè shùtè Skèkòl wòà. E' kuekǐ ie' tò Jonás patké ichòk ie'pa a tò ká de dabom tkèyòk età ie'pa erdawa. Jonás wà ijcher tò Skèkòl tò s'suè er siarè wa. Ie' ibikeitsé: "Nínive wakpa er mane'wé, e' ta ie'pa nuì olo'yeràè Skèkòl tò ie'pa kǐ." Erè ie' kǐ ikiane tò Skèkòl tò ie'pa ewèwa, e' kuekǐ ie' kè shkakmi ie'pa pattòk. E' skéie ie' tò ima'wé tkòkshkar bānet Skèkòl yòkǐ. Erè Skèkòl tò ie' wòklò'wé ta ipatkémi Nínive wakpa pattòk wake'. Ie'pa er mane'wé, e' kuekǐ Skèkòl kè wà ie'pa eonewa.

Yëkkuò i' wa se' éna iane tò Skèkòl tò ká ulitane wakpa suè er siarè wa. Ì sulu wamblekesò ese nuì olo'yak ie' éna se' kǐ. Ie' kǐ ikiane tò se' er mane'ù ie' a as kè ie' tò se' we'ikò.

Jonás kè éna Jehovahá ttò iutak

¹ Etòkicha ta Jehovahá tò iché ittekòl kiè Jonás dör Amitai alá, e' a:

² "Be' yú ká kibi kiè Nínive ee, ta ichò ká e' wakpa a wes a' e' wamblo' e' dör suluè ye' wòà, e' kuekǐ ye' tò a' ewerawa."

³ Erè ie' kè éna Jehovahá ttò iutak. E' kuekǐ ie' tkashkar iyòkǐ. Ie' míà dayè kkòmik ká kiè Jope wé kanò irirke ee. Eè ie' tò kanò kué etò mitke ká kiè Tarsis e' patuèitò shkomi ta ie' e' iéka ikǐ ta imía.

⁴ Erè Jehovahá tò sèrkè patké ie'pa kǐ tajè darèrèè. E' tò kanò uyé tajè dō wésua it-skirwami.

⁵ Età kòs ie'pa tso' kanò a, e'pa suane tajè. Ie'pa ekòl ekòl tò ikieke aneule iwák kèkòl a: "¡sa' tsatko, sa' tsatko!" Età dali kòs tuléttsami dayè kǐ as kè kanò katsirwa.

Erè Jonás e' a'wa kanò shuà dali bló wé a, ee ie' kapòtèr tajè.

⁶ Età kanò ñakòkwak míà dō wé ie' kapòtèr ee ta iché ià:

—¿Iòk be' kapòtèr? ¡Be' e' kòka! Be' kèkòl a ikiò as ie' tò se' tsatko. Isalema ie' se' suèmi er siarè wa ta se' tsatkèmiitò.

⁷ E' dalewa kanò wakpa malepa tò iché ñi a:

—Mishka itòtkòk isuòie yi iane iwiie e' kuekǐ se' weirke i' es.

Età iwène tò Jonás idir.

⁸ E' kuekǐ ie'pa iché ie' a:

—Ichò sa' a, ¿ì kuekǐ ì sulu i' tkòke se' ta? ¿Iòk be' e' ièbitu kanò i' a? ¿Wé be' datse? ¿Yi ditséwò be' dör?

⁹ Ie' iüté:

—Ye' dör hebreowak. Jehovahá dör Skèkòl tso' ká jai a e' dalòiokwak ye' dör. Ie' tò dayè ena ká i' yò'at.

¹⁰⁻¹¹ Ie' tò ie'pa a ipaké tò ie' tso' tkòkshkar Jehovahá yòkǐ. Mik e' ttsé ie'pa tò ñies isuérakitò tò dayè kǐ ulune tajè, età ie'pa suane tajè shùtè. Ie'pa tò ie' a ichaké:

—¿Ì wèmi sa' tò be' ta as sèrkè wòklòrwa?

¹² Ie' tò iüté:

—Ye' wà ijcher buaè tò ye' kuekǐ sèrkè i' bitsjneká tajè a' kǐ. E' kuekǐ ye' uyòmi dayè a età sèrkè wòklòrdawa.

¹³ Erè kanò wákpa tò kanò iklémi darèrèè as irirka. Erè kè ie'pa diché dè'ka, dayè kǐ ulune tajè e' kuekǐ.

¹⁴ Età ie'pa tò Jehovahá ikié i' es: "A Jehovahá, kè sa' maktsá duòkwa wèmi i' kuekǐ. I' uk be' tso' sa' ta, e' wekèbò wes be' kǐ ikiane es. E' kuekǐ wèmi i' kè kǐ ì nuí ta', e' ta sa' tò ie' uyekemi dayè a e' nuí kè marká sa' kǐ."

¹⁵ E' ukuòkǐ ta ie'pa tò Jonás uyémi dayè a, età sèrkè wòklònewá ta dayè míane almíè.

¹⁶ Mik kanò wákpa tò e' sué, età ie'pa suane tajè Jehovahá yòkǐ ta idalòierakitò tajè. E' ukuòkǐ ta ie'pa tò iyiwak jché ña'wé mè Skèkòl a idalòioie, ñies ie'pa tò tte mé ie' a tò sa' tò be' dalòieraè.

¹⁷ Età Jehovahá tò nima bèrie shùtè patké etò Jonás mulukwa. Età nima e' tò imuléwa ta ee nima shuà ie' sené dòka ká mañat ñie nañè.

2

Jonás tté Jehovahá ta

¹ Età Jonás tté Jehovahá dör ie' Kèkòl e' ta nima shuà,

² ta ichéitò ià i' es:

"A Jehovahá, ye' eriarke siarè, e' shuà ye' tò be' a ikié tò ye' tsatko, età be' tò ye' iüté.

Ye' tso'tke ká dià kaska' s'duulewa kè a, ee ye' be' a ikié tò ye' kǐmú, età ye' ttò tssébò.

³ Be' ye' uyémi dayè a ¡skjè dayè dikǐa, ye' kǐtèulewa dayè wa.

Dayè urke tajè e' patkébò, e' tka ye' kǐkke.

⁴ Ye' ittsé tò ye' kè ku'ia be' wòrkǐ.

Ye' ibikeitsé tò ye' kè dè'iane be' wé buaè e' a.

⁵ Dayè tajè, e' shuà ye' anemi.

Ye' kǐkke, ye' pamik, ye' dikǐa, e' dör dayè ème.

Dayë a itò'kõnu tso', e' malítsékã ye' wõkir mik tajë dayë shua.

⁶Ye' anemi dayë a dô iskië, dô wë kabata bituqekã ee.

Ye' ittse tö ye' wõtënewã da'a kã diã kaska'. Erë, a Jehová, be' dör ye' Këköl, be' dör ye' yëttsane s'duõwã ulã a dekanë ttsé'ka.

⁷A Jehová, mik ye' ittse tö ye' duõkewatke, etã ye' be' a ikié tö ye' tsatkõ, etã i'kiéyõ, e' ttsébõ be' wë buaë e' a.

⁸Wépa tö íyi diökõl dalõieke be' skéie, e'pa kã tö be' dalõieku'ia.

⁹Erë ye' tö wéstela cheraë be' a kékraë, iyiwak jcheraë ñã wëraëyõ be' a be' dalõioie. Ye' ttë mé be' a, e' wawëraëyõ.

¡A Jehová, be' ë a sa' tsatkërmil!"

¹⁰E' ukuõkã tã Jehová tö nima patké Jonás tuõktsã kã sí kã, tã ituéttãitõ.

3

Jonás tö Jehová ttõ iütë

¹Etã Jehová tö iskã chéne Jonás a:

²"Be' yú kã kibi kië Nínive eë tã i' chekeyõ be' a, e' chõ kã e' wakpa a."

³Etã ie' tö Jehová ttõ iütë. Ie' míã Nínive. E' dör kã bërie. Shkotkõ kã e' shua, e' dör kã mañat wa'ñe.

⁴Jonás shkë kã e' shua kã et wa'ñe tã ie' tö icherami kã e' wakpa a aneule: "Kã i' kã kã de dabom tkëyõk (40), etã a' erdawa."

⁵Etã Nínive wakpa kõs erblé Skëköl mik. E' kuëkã ie'pa kõs, ësepala ena dalõiërtã, e'pa kõs tö ichë: "S'kawõtã batsõk, ñies s'kawõtã datsi' ajaë ese iõk iwã kkachõie tö se' er mane'wë." Etã es ie'pa tö iwë.

⁶Mik ttë e' ttsë Nínive blú tö, etã ie' e' kékã ikulé kã, tã idatsi' bua'buã iëtkër iwã, e' yëttsã skéie datsi' ajaë iëkãitõ tã ie' e' tkëser iskã muluchka kã.

⁷⁻⁹Etã ie' tö ttë patké kã e' ulitane wakpa a. Ttë e' tö ichë i' es: "A' ulitane kã kãne chkõk di'yõk yës. Ñies kã a' kãne a' baka ena a' obeja tiõk. A' ulitane kawõtã datsi' ajaë iõkkã. A' kkõchõ Skëköl a' a' diché kõs wa as a' e' wamblõ suluë ese kõs nuí olo'yõitõ a' kã. Ñies a' e' wamblõ suluë, ese kõs olo'yõ. Isalema ie' er mane'umine, etã ie' er buarmine se' kã, etã ie' kã tö se' ewepawa. Ttë i' dör ye' dör a' blú e' ttë ena a' wõkirpa ttë, e' kuëkã a' ulitane kawõtã idalõiõk."

¹⁰Etã ie'pa tö ttë e' iütë buã. Ie'pa e' wamblõ suluë ese kõs olo'yërakitõ. Mik e' suë Skëköl tö, etã ie' ibikeitséne kã yõ ie'pa we'ikepa wës ye' ibikeits es.

4

Jonás ulunekã Skëköl kã

¹Erë e' kã dör bua' bua' Jonás a tã ie' ulunekã tajë.

²Ie' ichë Jehová a:

—A Jehová, be' isuë. Mik ye' tkëria ye' kaska', etã ye' iyë tö be' er buaë chõraë Nínive wakpa a. Ye' wã ijcher tö be' dör es, e' kuëkã ye' bakshkar Tarsis. Ye' wã ijcher tö be' kã ulurta'ka bet. Be' er tottoë. Be' sa' suë er siarë wa. Mik sa' tö i' sulu wamblé tã sa' er mane'wë, e' tã bet e' nuí olo'yë be' tö sa' kã, kã sa' we'ikë wës be' sa' pauñé es.

³A Jehová, e' kuëkã ye' be' a ichë ye' ttõwa, e' dör bua'ie ye' a.

⁴Erë Jehová tö ie' a ichakë:

—¿Ima be' ibikeitsë tö be' wã kawõ tã ulunukkã se es?

⁵Etã Jonás e' yëttsã Nínive míã diwõ tskirke e' kke tã eë úla yuëkãitõ e' blõie diba yõkã. Eë ie' e' tkëser i' tkõmi Nínive wakpa tã e' wã panuk.

⁶Etã Skëköl Jehová tö kalkua tskékã elka tala'wëkãitõ Jonás tsakã as ikã ttsë'r buã. E' tö ie' ttsë'wë buã.

⁷Erë bule es bla'mã kã ñine etã Skëköl tö i' patké kalkua katõkwa tã isinewã duowã.

⁸Mik diwõ deka, etã ie' tö siwã darërëë ba'baë e' patké diwõ tskirke e' kke Jonás kã. Diba ane darërëë Jonás wõkir kã, tã ie' tö ittse tö ie' siwã'arkewã. Ibikeitsëitõ "¡Ye' mú duowã!" Ie' ichë, "Ye' duowã, e' dör bua'ie ye' a."

⁹Erë Skëköl tö ichë ie' a:

—¿Ima be' ibikeitsë tö be' wã kawõ tã ulunukkã kalkua sinewã e' kuëkã?

Ie' iütë:

—Tõ, ye' wã kawõ tã. ¡Ye' ulune tajë mik ye' duowã etã e' olone!

¹⁰Etã Jehová tö ichë ie' a:

—Kal kuã kã tkëne be' wã, kã talane kã kãne be' wã. E' tskine talane kã et nañewe ë, bule es nañewe tã iduowã, e' dalëne be' éna.

¹¹Etã ¿wës ye' kã éna Nínive wakpa dalënu? Ie'pa dör tajë, ie'pa ala'rla tso' tajë dôkã 120.000 kã wã ijcher i' dör buã, i' dör suluë. Ñies ie'pa iyiwak tso' tajë.

Jesús Tté Buaë Kit Mateo tö Mateo

Wëm bak eköl kië Mateo e' tö yëkküö i' kit. Ñies ie' kië Leví. Ie' dör Israel aleripa eköl. Jesús tö ie' ki' ittökataie (Mateo 9.9 saü), erë e' yöki ie' bak kaneblök inuköl patueke Roma wökirpa a ese shtök. Erë mik Jesús tö ie' ki' ittökataie, etä ie' mineaje Jesús tä.

Ì o' Jesús tö su' Mateo tö iwák wöbla wa, ese tso' kitule yëkküö i' ki. Ñies i' su' ie' tö ena i' ttsë'itö Jesús tö s'wöbla'weke e' a, ese kit ie' tö.

Ká iaiäe Skëköl tö iyë' tö wëm döraë eköl Israel aleripa tsatkök e' paneke ie'pa tö. S'tsatkökwa e' kië Mesías hebreoie ena griegoie ikië Cristo. Se'ie kië e' mane'wësö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Mateo tö yëkküö i' kit bua'ie Israel aleripa a ikkachoie tö s'tsatkökwa ñe' dör Jesús.

Jesucristo yépa bak (Lucas 3.23-38)

¹ Jesucristo dör se' blú bak kië David e' aleri, David dör Abraham aleri. Jesucristo yépa bak kos e'pa wépa kië dör i' es:

² Abraham alá dör Isaac, e' alá dör Jacob, e' alá dör Judá ena iëlpa.

³ Judá ala'r dör Fares ena Zérah, e'pa mi dör Tamar. Fares alá dör Hesrón, e' alá dör Aram.

⁴ E' alá dör Aminadab, e' alá dör Nahasón, e' alá dör Salmón.

⁵ E' alá dör Booz, e' mi dör Rahab. Booz alá dör Obed, e' mi dör Rut. Obed alá dör José,

⁶ E' alá dör se' blú bak David e'.

Se' blú bak David, e' alá dör Salomón, e' mi bak Urías tä kewe.

⁷ Salomón alá dör Roboam, e' alá dör Abías, e' alá dör Asá.

⁸ E' alá dör Josafat, e' alá dör Joram, e' alá dör Ozías.

⁹ E' alá dör Jotam, e' alá dör Acaz, e' alá dör Ezequías.

¹⁰ E' alá dör Manasés, e' alá dör Amón, e' alá dör Josías.

¹¹ E' ala'r dör Jeconías ena iëlpa. E' kèwö ska' tä Israel aleripa klö'wélur Babilonia wakpa tö tä itsémirakitö Babilonia.

¹² Israel aleripa aneyalne Babilonia, e' ukuökü tä Jeconías alá kië Salatiel e' kune. Ie' alá dör Zorobabel,

¹³ E' alá dör Abihud, e' alá dör Eliaquim, e' alá dör Azor.

¹⁴ E' alá dör Sadoc, e' alá dör Aquim, e' alá dör Eliud.

¹⁵ E' alá dör Eleazar, e' alá dör Matán, e' alá dör Jacob.

¹⁶ E' alá dör José, e' dör María wëm. María dör Jesús mi. Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.*

¹⁷ Es Abraham kèwö ska' dökä David kune', etä Jesús ditséwö alöne dökä dabom eyök kí tkëtökicha (14). Ñies David kèwö ska' dökä Israel aleripa minetser Babilonia, etä Jesús ditséwö alöne dökä dabom eyök kí tkëtökicha (14). Ñies Israel aleripa minetser dökä wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' de, etä Jesús ditséwö alöne dökä dabom eyök kí tkëtökicha (14).

Jesucristo kurke e' biyö yëne (Lucas 2.1-7)

¹⁸ I' dör Jesucristo kune' e' pakë: Ie' mi kië María. E' bakia busi kam ser wëm tä, erë itte me'bak senukwa wëm kië José e' tä. Kam ie'pa serwa ñita, kam ie'pa ñi kówa, etä María bukluneka Wiköl Batse'r diché wa.

¹⁹ José dör wëm buaë yësyésë, e' kueki ie' kè éna María jaëwakkä sulitane wörki. E' kueki ie' tö ibikeitsé: "Süyö imëat bërë."

²⁰ Ie' tso'ia ibikeitsök tä ikapowä tä ikabusé tö Skëköl biyöchökwa de eköl e' tö ie' a iché: "A José, David aleri, María bukluneka e' dör Wiköl Batse'r diché wa. E' kueki kè be' suanuk senukwa ie' tä.

²¹ Ie' alá kurdaë eköl wák wëm. Ikië múkabö Jesús[†] Ie' tö iwakpa tsatkeraë sene sulu nuj yöki, e' kueki ikië múka es." Es Skëköl biyöchökwa tté José tä.

²² E' kos tka es as i' yë'atbak Skëköl tö itteköl wa e' wä tkö, e' tö iché:

²³ "Busi eköl kè wä wëm kaule e' buklur-daka,

e' alá kurdaë wák wëm,
ikirdaë Emanuel."[‡]

(s'kië e' wä kiane chë: "Skëköl tso' se' tä").

²⁴ Mik José t'nekane, etä ie' tö iwé wës Skëköl biyöchökwa tö ie' a iché es. Ie' ula-batséwa María tä.

²⁵ Erë alá kam kur, e' yöki ie'pa kè ñi kànewä. Mik alá kune, etä José tö ikië méka Jesús.

2

Wépa yöule íyi tötkök bëkwö wa esepa de Jesús saük

¹ Jesús kune' ká kië Belén ate Judea ee. E' kèwö ska' tä wëm eköl kië Herodes e' dör ká e' blú. Etä wépa wépa datse ká kamië ate diwö tskirke e' kke, e'pa de Jerusalén. Ie'pa dör íyi tötkök bëkwö wa esepa.

² Ie'pa tö ichaké:

* **1:16 wépairine'bitü idi' wa s'blúie:** E' dör Mesías si'kuaie. † **1:21 Jesús:** S'kië e' wä kiane chë S'tsatkökwa. ‡ **1:23**

—Zwé alala kune judiowak blúie e'? Sa' tó ibékwó su' sa' kaska', e' kueki sa' de jeró idalóiók.

³ Mik Herodes tó ttè e' tssé, etá e' tó ie' ena Jerusalén wakpa qos tsiriwékarak tajé.

⁴ E' kueki ie' tó sacerdotepa wókirpa ena s'wóbla'uk ttè dalóióeno wa wakpa kiéttsa seraá tã ichaké ie'pa a:

—Zima a' iché? Wé pairine'bitú idi' wa s'blúie, zwé e' kurmi?

⁵ Ie'pa tó iutérak:

—Ie' kurdaé Belén até Judea ee. Skéköl tteköl tó ikítat i' es:

⁶ Skéköl tó iché:

Belén até Judea, e' wakpa a ye' iché tó a' shuá blu' kardaká ekól, e' tó ye' icha dór Israel aleripa e'pa wéttseraé.

E' kueki a' ká dór ká bua'ie

wes Judea ká bua'ie malepa tso' es.*

⁷ Mik Herodes tó ttè e' tssé, etá ie' tó wépa tó iyi tótteke békwo wa ñe'pa kié akir ijchenowá tó mik ie'pa tó békwo e' su'mi, qos e' ká ká de.

⁸ Ie' tó ie'pa a' iché:

—A' yú Belén. Alala e' yuló bua'ie. Mik a' tó ikué, etá ibiyó chó ye' a' as ñies ye' mi' idalóiók.

⁹⁻¹⁰ Mik blu' tó ttè e' ché one, etá ie'pa míyal. Etá békwo su' ie'pa tó ikaska', e' suéne ie'pa tó ñalá wa. E' tó ie'pa tssé'wéne buaé shute. Wé békwo mirwa e' wa ie'pa mi'ke dō wé békwo e' wókló'wéwá ee. Békwo e' wókló'wéwá wé alala e' tso' e' u tsaká.

¹¹ E' ukuóki tã ie'pa dewá u a tã ie'pa tó alá ena imi Maria kué. Ie'pa e' tuléwa kuché ki tã idalóierakitó. Kalkuóla dérak iwa e' kkóyéttsarakitó tã orochka ena i masmas ña'wé ena mirra, ese mérákitó alá a.

¹² E' ukuóki tã ie'pa a' iyéne kabsué a tó ie'pa ké minukne Herodes ska'. E' kueki ie'pa míyalne iká ki ñalá kuá'ki wa.

José ena María tkashkar míyal Egipto

¹³ Wépa tó iyi tótteke békwo wa e'pa pone-mine, e' ukuóki tã José kabsué tó Skéköl biyóchókwak ekól tó ie' a' iché: "Be' e' kóka, María ena ilá kló'ú tã be' tkóshkar Egipto. Blu' Herodes tó alala sę yuleraé ttéwa, e' kueki be' e' tsuát senuk ee dō mik ye' tó be' a' iché etá."

¹⁴ Etá ie' tã'neka e' kéká tã alá ena María kló'wéitó tã e' nañewe imíyal Egipto.

¹⁵ Eę ie'pa sené dō mik Herodes blénewá ekké. E' tka es as itkō wes Skéköl tó iyé' itteköl wa es. Ie' tó iyé': "Ye' alá tso' Egipto, e' kiéne ye' tó."†

Herodes tó kawō mé ala'rla ttókulur

¹⁶ Mik Herodes wá ijchenowá tó wépa tó iyi tótteke békwo wa, e'pa ké wá ie' ttó dalóiéne', etá e' tó ie' uluwéka tajé. Belén ena ká tso' ipamik e' a' ala'rla wépa kurke qos, e'pa ttókulur patké ie' tó seraá kam ki duas dō bók e' yóki. Wépa tó iyi tótteke békwo wa e'pa tó békwo su' qos e' ká ká de, e' ye' ie'pa tó Herodes a. E' wa ie' tó ikéwó ye'ttsa tó duas dōketke bók e' ki. E' kueki ie' tó ala'rla wépa kurke e' kéwó ulatök, esepa qos ttókulur patké.

¹⁷ Es i' ye' Skéköl tteköl kié Jeremías e' tó, e' wá tka. Ie' tó iyé':

¹⁸ "Ká kié Ramá ee ittséne tó tajé ie'pa iúke aneule kkóchóke siaré.

Eę alakólpa dór Raquel aleripa e'pa iúke ila'rla jeitsók.

Ila'rla qos ttéur, e' kueki ie'pa ké er pablérta'."

María ena ilá ena José e' yéttsa Egipto biteyalne Israel

¹⁹ Blu' Herodes blénewá, e' ukuóki tã José tso' Egipto, e' kabsué tó Skéköl biyóchókwak ekól tó ie' a' iché:

²⁰ "Wépa éna alá ttakwa, e'pa blérulunetke. E' kueki be' e' kóka tã María ena ilá kló'ú tã a' yúshkane Israel."

²¹ Etá José e' kéká tã María ena ilá kló'wéitó tã ie'pa biteyalne Israel.

²² Eré mik ie' wá ijchenowá tó Herodes alá kié Arquelao e' tso'ne Judea blúie iyé skéie, etá ie' suane senuk ee. Etá ie' kabsué tó Skéköl tó ie' a' iché: "A' yúshkane Galilea." E' kueki ie'pa míyalne Galilea.

²³ Mik ie'pa de Galilea, etá ie'pa míyal senuk ká kié Nazaret ee. E' tka es as i' ye' Skéköl ttekólpa tó e' wa tkō wé ichéitó: "Ie' kirdaé Nazaret wak."

3

Juan S'wóskuókwak tó s'patté

(*Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28*)

¹ E' kéwó ska' tã Juan S'wóskuókwak de Skéköl ttè pakók ká sir poé wé ké yi serku' até Judea ee.

² Juan tó ie'pa a' ichéke: "Í blúie Skéköl tso' e' kéwó dewátke tsinet, e' kueki a' er mane'ú ie' a'."

³ Skéköl tó Juan ye' itteköl Isaías wa i' es:

"Ká sir poé wé ké yi serku' tajé, ee yile ttóraé aneule, e' tó icheraé: 'A' er mane'ú Skéköl datse e' yóki,

e' dór wes ñalá yuésó yésyésé ie' yóki es.' "† Es Isaías tó iyé'at.

⁴ Juan datsi' yöule kameio köyök wa; ikipamo e' dór iyiwak kkuólit. Ie' chké dór ditski ena bulali.

* 2:6 Miqueas 5.2 † 2:15 Oseas 11.1 * 3:3 Isaías 40.3

⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa de tajë ie' ttöke e' ttsök. Nies ká tso' di' Jordán kkömik, e' wakpa de.

⁶ Ì sulu kôs wambleke ie'pa tö e' chekekarakitö ta Juan tö iwöskueke Jordán a.

⁷ Erë mik Juan tö isuë tö fariseowakpa ena saduceowakpa de tajë as ie' tö ie'pa wöskuölor etä ie' tö ie'pa a ichë: "iA' dör s'k'itö'ukwakpa suluë wes tkabë es! ¿Yi tö a' a ichë tö a' tkömishkar Skëköl tö a' we'ikeraë siarë e' ulä a?"

⁸ A' senü yësyësë, e' wa iwërwa mi tö mokî a' er mane'wëtke Skëköl a.

⁹ Kë a' tö ibikeitsök tö a' dör Abraham aleripa, e' ë kuëkî Skëköl kë tö a' we'ikepa. Ye' tö a' a ichë tö Skëköl kî ikiane, e' ta ie' tö äk ikkë yuëmi Abraham aleripaie.

¹⁰ Ie' dör wes kal bikökök es. Ie' tso'tke kal ulitane kë wörta' ese kôs bikökök ña'wëwa bö' a.

¹¹ Mokî ye' tö a' wöskueke di' a iwä kka-choie tö a' er mane'wëtke Skëköl a. Erë ye' itökî idatse eköl, e' tö a' ierawa Wiköl Batse'r a ena bö' a. Ie' dör këkëpa tajë ye' tsata, e' kuëkî ie' klökkuö ë tsëmi e' kë dör ye' siarla e' a.

¹² Ie' tö s'wöpperaë wes iyiwö wöppësö es. Ibuabua bleraëitö idichakuö a, er isulusi uyerawaitö bö' kë wöittä'wa e' a."

Jesús wösune

(Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)

¹³ Jesús e' yëttsa Galilea demi Jordán di'kka wé Juan tso' ee as e' tö iwöskuö.

¹⁴ Kewe ta Juan kë éna ie' wöskuak, ie' tö ichë ia:

—Warma be' kawötä ye' wöskuök. ¿Wes be' do ye' ska' as ye' be' wöskuö?

¹⁵ Ie' tö iütë:

—Ï dör yësyësë Skëköl wöa, ese kôs kawötä we se' tö es, e' kuëkî imuätsö es j'ñe ta.

Etä Juan tö ie' ttö iütë.

¹⁶ Jesús wösune e' e' duékane di' a e' wösha ta ká jai kköbunane ta ie' isuë tö Skëköl Wiköl bite ie' kî nuböl sü.

¹⁷ Etä ttö tsëne datse ká jai a e' tö ichë: "Së dör ye' alä dalër tajë ye' éna, e' wër buaë shüte ye' wa."

4

Bë tö Jesús erkiöwé

(Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)

¹ E' ukuökî ta Skëköl Wiköl tö Jesús tsëmi ká sir poë wé kë yi serku' ee as bë tö ie' erkiöü i sulu wamblok.

² Eë ie' senë döka ká dabom tkëyök (40), kë chkane yës. Ekkë ta ie' dué bli wa.

³ Bë debitü ie' ska' ta ichëitö ia:

—Be' dör Skëköl Alä, e' ma ichö äk sëkkëpa a tö a' yönü chkeie.

⁴ Jesús tö iütë:

—Au. Skëköl yëkuö tö ichë: 'Kë se' senuk chkë ë mik. E' skëie i kôs cheke Skëköl tö e' mik se' serke.*

⁵ E' ukuökî ta bë wa ie' mítser Jerusalén dör ká batse'r ee ta itsëmikaitö Skëköl wé kakkëe e' bata kî

⁶ ta ichëitö ia:

—Be' dör Skëköl Alä, e' ma be' e' batröömi dötsa iski. Skëköl yëkuö tö ichë:

'Skëköl tö ibiyöchökwakpa patkeraë be' kkö'nuk.

Ie'pa tö be' klö'wera ká iulä a as be' klö kë tërwa äk kî yës.†

E' kuëkî be' e' batröömi dötsa iski.

⁷ Etä Jesús tö iütë:

—Au. Nies Skëköl yëkuö tö ichë: 'A' kë kawö ta' Skëköl dör a' Këköl e' wötsiriuk.‡

⁸ E' ukuökî ta bë tö ie' tsëmi kabata kakkëe a, ta ee ká kôs wes ká tköke ekkë, ñies íyi bua'buäe tso' ikî, ese kkachëitö ie' a seraa bet.

⁹ Ie' tö ichë ia:

—Be' e' tkëwä kuchëwö kî ye' wörki ye' dalöiök Skëkölíe, e' ta i kôs suë be' tö e' meraëyö be' a.

¹⁰ Erë Jesús tö ie' iütë:

—A Satanás, Skëköl yëkuö tö ichë: 'Skëköl dör a' Këköl, e' ë dalöiö a' tö Skëkölíe, ie' ë a' a' senü.§ E' kuëkî be' yüshka.

¹¹ Etä bë tö Jesús méat wák miä bänet. Ta Skëköl biyöchökwakpa de Jesús ska' ikimuk.

Kanë mène Jesús a e' tsä wëitö Galilea

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

¹² Mik Jesús wa ijchenewa tö Juan S'wöskuökwak wötëwarakitö s'wöto wé a, etä ie' dene Nazaret atë Galilea ee.

¹³ Erë kë ie' atë senuk Nazaret. Ie' miä senuk Cafarnaüm, e' atë batsöri kië Galilea e' kkömik. Cafarnaüm atë zabalónwak ena neftaliwak e'pa ké a.

¹⁴ Itka es as i kit Skëköl tteköl Isaías tö yëkuö kî e' wä tkö es. Ie' tö iyë':

¹⁵ "Zabalónwak ena neftaliwak, e'pa serke di' kië Jordán e' wshët batsöri kkömik.

Ie'pa serke Galilea wé ñies pé' kë dör judiowak esepa serke ee.

¹⁶ Ie'pa serke wes se' serke stui a es e' kë wa Skëköl suule.

Ie'pa dör wes s'duulewä es.

Erë eköl doa, e' tö ie'pa er ñi'weraë Skëköl tte wa

wes ká olo tö ká ñiwe es."*

Es Isaías tö iyë'at.

* 4:4 Deuteronomio 8.3 † 4:6 Salmo 91.11-12 ‡ 4:7 Deuteronomio 6.16 § 4:10 Deuteronomio 6.13 * 4:16 Isaías 9.1-2

17 E' ukuökj̄ t̄a Jesús t̄o s'pattémitke t̄a ichéit̄o: "Ì blúie Skéköl tso' e' kéwö dewatke ts̄inet, e' kuëkj̄ a' er mane'ü ie' a."

Jesús t̄o nima klö'ukwakpa döka tkël e'pa kié ittökatapaie

(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)

18 Jesús shkörämi batsöri kié Galilea e' kkömik, eë ie' t̄o wëpa sué böi ñi èlpa. Eköl kié Simón, e' kié ñies Pedro. Iéköl kié Andrés. Ie'pa kanè döri nima klö'uk. Ie'pa tso' ikla' uyök batsöri a nima klö'woie.

19 Ie' t̄o ie'pa a iché:

—A' shkõ ye' t̄a. A' yueraëyö s'ditsö klö'uk ye' a ye' ttökataie.

20 E' bet t̄a ie'pa t̄o ikla' tuléat t̄a imíyal ie' t̄a.

21 E' wj̄'kie ie' t̄o wëpa skà sué böi ñi èlpa kié Santiago ena Juan, e'pa döri Zebedeo ala'r. Ie'pa tular kanò a iyé t̄a kla' wöyuök, ie'pa kiémi ie' t̄o e' t̄a.

22 E' wösh̄a t̄a ie'pa t̄o ikanò ena iyé méat t̄a imíyal ie' t̄a.

Jesús t̄o s'wöbla'wé tajé

(Lucas 6.17-19)

23 Jesús shké Galilea k̄os a s'wöbla'uk judiowak ñi dapa'wo wé k̄os a. Ì blúie Skéköl tso', e' tté buaé pakekeitö, ñies s'ðuöke k̄os, Ì dalërke s'mik k̄os, ese bua'wëkeitö.

24 Ie' tté bunek̄a Siria k̄os a. E' kuëkj̄ pè' w̄a tajé iyamipa duöke dué daklilíe w̄a ese debitü ie' ska'. Wëlepa a aknama tso', wëlepa siw̄a' arke irörör, wëlepa kraulew̄a, esepa k̄os bua'wénéitö.

25 Et̄a pè' datse Galilea, Decápolis, Jerusalén, Judea ena k̄a at̄e Jordán wj̄shet, e'pa mi'ke tajé ie' t̄a.

5

Jesús t̄o ittökatapa wöbla'wé kabata a

1 Mik Jesús t̄o isué t̄o pè' dapané tajé, et̄a ie' m̄ia kabata tukir k̄i t̄a eë ie' e' tkésér t̄a ittökatapa de ie' ska'.

2 Ie' t̄o ie'pa wöbla'wémítke tté i' wa:

Ì wër buaé Skéköl wa

(Lucas 6.20-23)

3 "Wépa morke Skéköl è mik, esepa tso' Ì blúie ie' tso' e' a, e' kuëkj̄ ayécha buaé esepa.

4 "Wépa eriarke siarè, esepa er pablèrdaé, e' kuëkj̄ ayécha buaé esepa.

5 "Wépa e' wöökewa diöshet, esepa a k̄a i' merdaé, e' kuëkj̄ ayécha buaé esepa.

6 "Wépa t̄o sene yësyësé ese k̄os iëitseke chké ena di'yé tsata, esepa ulà a iwà döraé, e' kuëkj̄ ayécha buaé esepa.

7 "Wépa t̄o s'malépa suëke er siarè wa,

esepa suëraé Skéköl t̄o er siarè wa, e' kuëkj̄ ayécha buaé esepa.

8 "Wépa er maneneé, esepa t̄o Skéköl suëraé, e' kuëkj̄ ayécha buaé esepa.

9 "Wépa t̄o s'er bua'wëkene ñi k̄i, esepa kieraé Skéköl t̄o ila'r, e' kuëkj̄ ayécha buaé esepa.

10 "Wépa weirke iserke yësyësé e' kuëkj̄, esepa tso' Ì blúie Skéköl tso' e' a, e' kuëkj̄ ayécha buaé esepa.

11 "Ayécha buaé mik pè' t̄o a' cheke sulüé, a' wëikeke, a' k̄kateke k̄achè wa ye' dalërmik.

12 K̄a j̄ai a Ì buaé merdaé a' a' iskéie, e' kuëkj̄ mik ese tköke a' t̄a, et̄a a' t̄tsé'nú buaé kanéé. Es ñies Skéköl t̄tekölpa bak a' yöki k̄ewe e'pa weine.

A' döri wës dayé katanoie es

(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)

13 "A' döri wës dayé es k̄a i' wakpa a. Eré dayé k̄e k̄e t̄a'ia, e' t̄a k̄e ibuarpaiane. K̄e iia ñie bua' t̄a ikeükemi ñal̄a k̄i t̄a pè' dakölör iki.

A' döri wës bö'wö es

14 "A' döri wës bö'wö es k̄a i' wakpa a. U tso' tajé kabata k̄i, e' k̄e blënkwa, e' wëne k̄amié.

15 K̄e yi t̄o bö'wö tskepaka t̄a iblëw̄aitö ö ipatkéw̄aitö kalkuö dik̄ia. E' skéie it̄kekek̄aitö k̄ak̄ke sulitane tso' u a esepa wö a k̄a ñi'woie.

16 Es ñies a' s̄enú buaé yësyësé sulitane wörk̄i as e' saü ie'pa t̄o t̄a a' Yé tso' k̄a j̄ai a e' k̄ikark̄a.

Ttè dalöiëno kit Moisés t̄o e' ché Jesús t̄o

17 "K̄e a' t̄o ibikeitsök t̄o ye' dé'bitü Ì kit Moisés ena Skéköl t̄tekölpa t̄o yëkkuö k̄i, e' wöshtökwa. E' skéie ye' dé'bitü as iwà tkö wës itso' kitule es.

18 Mok̄i ye' t̄o a' a' ichè t̄o tté e' k̄e watèrpat̄sa et̄kla wè'ia k̄am k̄a j̄ai ena k̄a i' erwa e' yöki; tté e' k̄os wà tköraé.

19 E' kuëkj̄ yi t̄o tté e' wële dalösewëkewa, eré tté tsir idir, ena o'ka wöbla'wëkeitö idalösëukwa, ese döraé s'ësela imalépa blúie Skéköl tso' esepa dik̄ia. Eré yi t̄o tté e' dalöieke ena o'ka wöbla'wëkeitö idalöiök, ese döraé k̄eké tajé imalépa blúie Skéköl tso' esepa tsata.

20 E' kuëkj̄ ye' t̄o a' a' ichè t̄o a' k̄e ser yësyësé tköka s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa tsata, e' t̄a a' k̄e döpa Ì blúie Skéköl tso' e' a.

S'ulurke ñi k̄i ese ché Jesús t̄o

(Lucas 12.57-59)

21 "A' wa ittseüle t̄o iyënebak k̄a iaiäe a' yépa a: 'K̄e a' k̄awö t̄a' s'ttökwa,' ñies 'Yi t̄o s'ttëw̄a, ese wák kichatërdaé.'

22 Eré ye' t̄o a' a' ichè t̄o yi ulunek̄a iyami k̄i, ese kichatërdaé. E' k̄iie t̄a yi t̄o iyami

ché suluë, ese kichatërdaë. Ñies yi tö iyami kichatëttsa, ese kị inuı tso' tajë tö ipatkerami bö' ké a.

²³ "E' kuekị a' wạ ilè mí mè kạ' tso' ıyí moka Skèköl a' e' kị tạ eę a' ęna ıanewạ tö a' yami wele wạ ilè ttè tso' a' kị,

²⁴ e' tạ ì mí a' wạ mè e' múat eę, kẹ imar. A' yú a' yami er bua'ukne a' kị. E' ukuökị tạ a' yúne ì meke a' tö e' mú.

²⁵ "Yile wạ a' mí kkatè s'shulo wé a, e' tạ mik a' dami ñala kị ie' tạ, etạ ishulö ie' tạ asie' kẹ tö a' muttsa s'shulökwak ulà a. A' kẹ tö iwè es, e' tạ s'shulökwak tö a' merattsa s'shkèkịpa ulà a tạ esepa tö a' wöteraw s'woto wé a.

²⁶ Mokị ye' tö a' a' ichè tö a' kẹ döpattsa dö mik a' tö inuı patuëttsa seraa etạ.

S'senewabak dalösewewạ ese ché Jesús tö

²⁷ "A' wạ ittsèule tö iyènek: 'Kẹ a' kạwọ tạ' s'senewabak dalöseukwa.'

²⁸ Erè ye' tö a' a' ichè tö yi tö o'ka alaköl sué tạ ikkechéitö, e' tạ e' wa isenewabak dalösewewaitö ıer a.

²⁹ "E' kuekị a' wöbla bua'kka tö a' keke ì sulu wamblök, e' tạ iyöttsa kọumi bánet. A' yese alè kéu a' tö, e' dör bua'ie a' uyewạ bö' ké a' wa'ne e' tsata.

³⁰ A' ulà bua'kka tö a' keke ì sulu wamblök, e' tạ itöó uyömi bánet. A' yese alè kéu a' tö, e' dör bua'ie a' uyewạ bö' ké a' wa'ne e' tsata.

Se' ñi öwa ese ché Jesús tö

(Mateo 19.9; Marcos 10.11-12; Lucas 16.18)

³¹ "Nies iyènek: 'Wèm tö itayè éwa, ese wák kạwötạ ñi owa yèkkuö muk ıa.'

³² Erè ye' tö a' a' ichè tö wèm tö itayè éwa, kẹ dör itayè trèr kuekị, e' tạ e' wa ese tö itayè wömëttsami isenewabak dalöseukwa* Ñies wèm wele senewạ tayè ese tạ, e' wa e' tö tayè senewabak dalösewewạ.

S'ttè mè ñi a Skèköl wörkị ese ché Jesús tö

³³ "Nies a' wạ ittsèule tö iyènek kạ ıaiıaë a' yępa a: 'A' ttè mè Skèköl wörkị, etạ e' wạ uk a' kạwötạ mokịë.'

³⁴ Erè ye' tö a' a' ichè tö kẹ a' kạwọ ta' ttè muk ñi a Skèköl wörkị ö ilè skà wa. Kẹ a' kạwọ ta' ttè muk ñi a kạ jai wa, e' dör wé Skèköl tkër s'blúie e' kuekị.

³⁵ Kẹ a' kạwọ ta' ttè muk ñi a kạ i' wa, e' dör Skèköl klö tkokaië e' kuekị. Kẹ a' kạwọ ta' ttè muk ñi a Jerusalén wa, e' dör Skèköl dör s'blú, e' ké, e' kuekị.

³⁶ Ñies a' wakpa kẹ a' a' tsà è manenuk saruru ö dalolo, e' kuekị a' kẹ kạwọ ta' ttè muk ñi a i' es: "İ chéyö e' kẹ yène, e' tạ ye' wökir töö."

³⁷ E' kuekị mik a' ttè meke ñi a, tạ a' tö icheke, "tö", etạ e' dör tö; mik a' tö icheke,

"au", etạ e' dör au. A' tö ì skà chéne bánet, e' tạ e' dör suluë.

Se' e' tsatkö s'sulusipa yökị ese ché Jesús tö

(Lucas 6.29-30)

³⁸ "A' wạ ittsèule tö iyènek: 'Yi tö o'ka wöbla tskéwa, ese wák kạwötạ wöbla ské tskéwa. Yi tö o'ka kạ péwa, ese wák kạwötạ kạ ské péwa.'

³⁹ Erè ye' tö a' a' ichè tö kẹ a' e' tsatkök pé' sulusipa yökị. E' skéie yi tö a' ppé a' aswö bua'kka kị, e' tạ a' aswö etta mú ıa ppè.

⁴⁰ Yi tö a' kkatè s'shulökwakpa wörkị a' paio kiane ikị e' kuekị, e' tạ a' paio mú ıa, ñies a' paio kikké mú ıa.

⁴¹ Yi tö a' ké idali tsukmi kèsik wa dö kilómetro et', e' tạ ikị tsúmi dö kilómetro böt.

⁴² Yi tö a' a' ilè kak kié, e' tạ imú ıa. Ñies yi tö a' a' ıyí kié peitule, e' tạ ıpeitö ıa.

S'bolökpa ché Jesús tö

(Lucas 6.27-28,32-36)

⁴³ "Ñies a' wạ ittsèule tö iyènek: 'Syamipa dalèritsö erè s'bolökpa saú sulu.'

⁴⁴ Erè ye' tö a' a' ichè: A' bolökpa dalèritsö. Wépa tö a' we'ikeke, esepa kị ikíö S'yé a' tö ikimú.

⁴⁵ A' tö iweke es, e' tạ e' wa a' tso' ikkachök tö mokị a' dör a' Yé tso' kạ jai a' e' ala'r. Ie' tö dıba patkeke s'ser buaë ena s'ser sulu esepa kị. Ñies ie' tö kalı patkeke s'ser yèsyèsè ena s'ser sulu esepa kị.

⁴⁶ Wépa tö a' dalèritseke esepa è ské dalèritseke a' tö, e' tạ ıwes Skèköl tö ì buaë mèmi a' a' iskéie? Ñies inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a' e' pa tö iweke es.

⁴⁷ A' tö a' yamıpa è shke'weke, e' tạ ıi buaë weke a' tö s'sulusipa tsata? Ñies pé' kẹ tö Skèköl dalöie esepa tö iweke es.

⁴⁸ A' senú buaë yèsyèsè wes Skèköl dör S'yé tso' kạ jai a' e' ser buaë yèsyèsè es.

6

Jesús tö s'wöbla'wé tö wes se' ké s'sıarępa kımuk

¹ "ıA' e' kkö'nú! Mik a' tö ì buaë weke s'kimoie, etạ kẹ ıwar sultane wörkị as ie'pa tö a' kkeöka. A' tö iwé es, e' tạ Skèköl dör S'yé tso' kạ jai a, e' kẹ tö ì mepa a' a' iskéie.

² "E' kuekị mik a' tö s'sıarępa kımeke, etạ kẹ e' ttè pparķa sultane kukua wes e' ökwakpa es. Ie'pa tö iweke ie'pa ñi dapa'wo wé a' ena ñala wa as sultane tö ie'pa kkeöka. Mokị ye' tö a' a' ichè tö pé' tö ie'pa kkeekę a' è dör ie'pa ıcha ské.

³ Erè mik a' tö s'sıarępa kımeke, etạ a' tö ıı bërè, kẹ ıchar yı a.

* 5:32 itayè wömëttsami...e' dalöseukwa: Ttè i' wạ armi se' ęna ñies i' es: "e' tạ ie' tso' itayè sauk wes alaköl trèrtạ' es.

† 5:41 E' kẹwö skà tạ Roma ñıppökwapka wạ kạwọ tạ' judıowak kók idali tsukmi dö kilómetro etk.

4 Es Skëköl tō ì kōs tso' blëule ese suëke, e' tō ì buaë meraë a' a' iskéie.

Jesús tō s'wōbla'wé tō wēs se' ké ttök S'yé ta

(Lucas 11.2-4)

5 “Mik a' ttōke S'yé ta, etā kē a' ttök sulitane wōrkī wēs e' ökwakpa es. Sulu ie'pa wōbatsō e' duōksēr ttök S'yé ta ie'pa ñi dapa'wō wé a' ena wé pē' daparke tajē kā áie ese ska' as ikkearka. Mokī yō ichè a' a' tō ie'pa icha ské detke iulā a' sēraa.

6 Erē mik a' ttōke S'yé ta, etā a' yūwā a' úshy a, ukkō wōtōwā eē a' ttō Skëköl dōr a' Yé e' ta bēre. A' tō iwēke es, e' ta Skëköl tō ì kōs tso' blëule ese suëke, e' tō ì buaë meraë a' a' iskéie.

7 “Ñies mik a' ttōke S'yé ta, etā kē a' ttök wēs pē' kē tō ie' dalōiè e'pa ttōke ie'pa kēkōlpa ta es. Ie'pa ttōke ttē etkē wa tajē batsjē kē wā tā'. Ie'pa tō ibikeitseke tō ikēkōlpa tō ie'pa tō tōtsēmi ie'pa ttē tajē e' kuekī.

8 Kē a' tō iuk wēs ie'pa es. Ì kiane a' kī e' jcher Skëköl wā kam a' tō ie' a' ikiō e' yōkī.

9 A' ttō ie' ta' i' es:

'A Sa' Yé tso' ká jai a,
as be' dalōiō sa' tō ì ulitane tsāta.

10 As be' dō sa' blúie da'áie.
Ì kiane be' kī as e' or ká i' kī
wēs iorke ká jai a es.

11 Chkē kiane sa' kī j'ñie sēnoie e' mú sa' a.

12 Sa' nuī olo'yō sa' kī
wēs sa' tō s'malepa kī inuī olo'yeke es.

13 Kē sa' marttsā tō ì sulu tō sa' erkiōū,
e' skéie sa' tsātkō yi dōr sulu ichōk* e' yōkī.'

14 “S'malepa nuī olo'yeke a' tō ie'pa kī, e' ta ñies S'yé tso' ká jai a, e' tō a' nuī olo'yeraë a' kī.

15 Erē a' kē tō s'malepa kī inuī olo'yè, e' ta S'yé kē tō a' nuī olo'yepa a' kī.

Jesús s'wōbla'wé tō wēs se' ké batsök

16 “Mik a' batsöke Skëköl a, etā kē a' e' ök siarē wēs e' ökwakpa es. Ie'pa e' öke siarēla as s'malepa tō isaū ta ikkeökarakitō ibatsökerak e' kuekī. Mokī ye' tō a' ichè tō ie'pa icha ské detke ie'pa ulā a.

17 Erē mik a' batsöke, etā a' wōskuōō, a' tsaiklōō,

18 as s'malepa kē tō isaū tō a' tso' batsök. S'yé kē wērta' e' tō ì yi ulitane tso' blëule e' suëke. A' batsō ie' è wōā ta ie' tō iské meraë a' a' buaë.

Íyi bua'buā blō ká jai a

(Lucas 12.33-34)

19-21 “Wé a' íyi bua'buā tso' blëule eē a' er me'rie. E' kuekī kē a' tō ì yi bua'buā blōk ká i' kī. Ká i' kī powak se' íyi sulu'wekewa, ñies akblōkwakpa tō iekibleke. E' skéie, a' íyi bua'buā e' blō ká jai a. Eē powak kē dōpa

íyi sulu'ukwā ñies akblōkwakpa kē dōpa íyi ekiblōk.

S'wōbla buaë ena s'wōbla suluë

(Lucas 11.34-36)

22 “S'wōbla dōr wēs bö'wō es s'chkā kōs a. E' kuekī s'wōbla dōr buaë, e' ta se' chkā kōs e' a' ká olo ta' buaë. E' dōr wēs se' er dōr buaë es, ì kōs dōr buaë yēsýesè ese kī se' er me'rie.

23 Erē s'wōbla kē dōr bua', e' ta s'chkā kōs e' tso' stui a. E' dōr wēs se' er suluë es, ì sulu kōs ese kī se' er me'rie. Erē se' er buaë e' míāne suluë stuíie, e' ta e' dōr suluë ichōkle.

¿Yi dōr a' wōkir?

(Lucas 16.13)

24 “Wé klōulewā kanē mésoie, ese kawōtā iwōkir è ttō dalōiök. Ie' wōkirpa chōpa bōl, e'ma ie' kawōtā ekōl è dalōiök ena iēkōl watōktsa. Es a' kē a' er menukwa Skëköl kī ena inukōl kī ñita.

Kē a' tkinuk ì kī

(Lucas 12.22-31)

25 “E' kuekī ye' tō a' a' ichè: Ì kiane a' kī sēnoie chkeie, di'ie, datsi'ie ñie, ese kōs kē kī a' tkinuk. S'tso' ttsé'ka e' kē dōr chkōk ème, ñies s'chkā kē dōr datsi' è ioie.

26 Dù saū a' tō. Ie'pa kē tō ì kuatketa' ì wōshtetā, ie'pa kē tō chkē bletā, erē S'yé tso' ká jai a e' tō ie'pa tieke. Ie' éna a' dalēr tajē dù kōs tsāta.

27 A' tkirke tajē e' kī, e' kē tō a' a' kawō kī mepa sēnoie ekuōlō è.

28 “¿Ì kuekī a' tkirke datsi' kī? Ma'ma wōrkua bua'buāala ese saū wēs italar, kē kaneblōtā, kē datsi' yueta'.

29 Erē blu' bak kiè Salomón, e' wā íyi ulitane bua'buāe bak tajē, erē ye' tō a' a' ichè tō ie' datsi' bua'buā kē wēr buaë wēs ma'ma wēr es.

30 Kākō suésō j'ñie, bule ta iñanewa, erē Skëköl tō ikītkeke buaala iwōrkua wa. Ie' tō kākō kītkeke es, je' yitā ie' tō a' kianeia erblōk buaë ie' mik, esepa paieraë!

31 E' kuekī kē a' tkinuk. Kē a' e' chakōk, ¿Ì ñēmi sa' tō? ò ¿Ì yēmi sa' tō? ò ¿Ì wa sa' e' paiōmi?'

32 Pē' kē tō Skëköl dalōiè esepa tkirke tajē íyi kōs ekkē kī. Erē ì kōs kiane a' kī e' jchertke a' Yé tso' ká jai a e' wā.

33 E' kuekī ì kōs blúie ie' tso' ena ì dōr yēsýesè ie' a' ese kī a' er múwā kewe. A' tō iwēke es, e' ta ñies íyi ñekkē kōs dōraë a' ulā a.

34 Diwō bit ekkē íyi tso' kī tkine e' dōr wē' se' a. Bulebōk se' tkirmi ì tkōmi eē e' kī, e' kuekī kē a' tkinuk ikī i' ta.

* 6:13 *Yi dōr sulu ichōk*: E' dōr bē kiè Satanás e'.

7

Kê a' tō s'kichatōk

(Lucas 6.37-38,41-42)

¹⁻² “Tè wa a' tō s'malepa kichaté e' è wa Skèköl tō a' kichaterä. Wēs a' tō s'malepa wēke e' s'ü a' weraē Skèköl tō. E' kuēkī kē a' s'kichatōk aš Skèköl kē tō a' kichatō.”

³ Kaltak jchēla tsir tso' a' yami wōbla a, e' suē a' tō, erē ži kuēkī kaltak bērie tso' a' wāk wōbla a, e' kē sune a' wā?

⁴ Žwēs a' tō ichēmi a' yami a: 'sūyō be' wōbla a kaltak jchēla tsir tso' e' yēttsā? Erē kaltak bērie tso' a' wōbla a, že' kē sune a' wā?

⁵ ĵA' e' ōke suluē! Kaltak bērie tso' a' wōbla a e' yōttsā kewe, es a' yami wōbla a kaltak jchēla tsir tso' e' wērmi a' a' buaē yēttsā.

⁶ “Ī dōr batse'r ese kē tularrtsā chichi a dō' ie'pa bitūne a' jchōklor. Nies a' ŷyi bua'buā*, ese kē tularrtsā kōchi a, ie'pa tō ĩnateräē ikla'tska wa.

Ī kiane a' kī, ese kiō Skèköl a

(Lucas 11.9-13; 6.31)

⁷⁻⁸ “Wēpa tō ŷyi kieke Skèköl a, esepa a imeraē ie' tō; wēpa tō ŷyi yuleke ie' ska' esepa tō ikueraē; wēpa tō ie' chakeke, esepa kierawā ie' tō weshke. E' kuēkī ĩ kiane a' kī e' kiō ie' a, etā ie' tō a' imeraē; e' yulō ie' ska', etā a' tō ikueraē; ie' chakō, etā ie' tō a' kierawā weshke.

⁹ “Kē a' wēne tō āk mepa ilā a pan kiētō e' skēie.

¹⁰ Nies kē a' tō tkabē mepa a' alā a nima kiētō e' skēie.

¹¹ A' dōr pē' suluē erē e' tō ŷyi buaē meke a' alā a. ĩE' yitā buaē S'yē tso' ká ĵai a, e' tō ŷyi buaē meraē yi tō ie' a' ĩkieke ese a!

¹² “A' sēnū s'malepa tā wes a' kī ikiane tō ie'pa sēr a' tā es. Tè e' a' ĩ kit Moisés ena Skèköl ttekolpa tō yēkkuō kī e' kōs wōiēulewā. E' kuēkī a' sēnū es.

Sēne michoē wēkkō e' dōr tsir

(Lucas 13.24)

¹³ “Sēne michoē e' wēkkō dōr tsir; e' a' a' shkōwā. S'weir micho e' nālē ena iwēkkō dōr shoē; tajē s'mi'ke ĩkī.

¹⁴ Erē sēne michoē e' wēkkō dōr tsir ena ĩnālē kī darērēē shka', wēpa tō ikuē esepa kē dōr tajē.

Kal buaē ena kal suluē

(Lucas 6.43-44)

¹⁵ “A' e' kō' nū kachōkwakpa e' chō tō ie'pa dōr Skèköl ttekolpa esepa yōkī. Ie'pa e' ō tō ie'pa dōr buaē wes obeja urula es, erē ie'pa er suluē wes iyiwak sulusi es.

¹⁶ Wēs ie'pa e' wamblōke, e' wa a' tō isuerawā pē' wēse idir. ŽWé a' wā isuule

tō uwawō ō higowō e' shtetā'sō dika' kicha mik?

¹⁷ Kal buaē kōs ese wō dōr buaē, erē kal sulusi kōs ese wō dōr suluē.

¹⁸ Kal bua'buā kē wōrtā' kalwō sulusiie. Nies kal sulusi kē wōrtā' kalwō bua'buāie.

¹⁹ Kal kōs kē wōr buaē, ese bikeeke tā ĩña'wekewa bō' a.

²⁰ Es a' tō kachōkwakpa suerawā wēs ie'pa e' wamblō e' wa.

Jesús tō icheraē 'kē ye' wā a' suule'

(Lucas 13.25-27)

²¹ “Wēpa tō ye' a' icheke: 'A Skèkēpa, a Skèkēpa', kē esepa dōpawā sēraĵ i blūie Skèköl tso' e' a. Erē wēpa sērke wēs ye' Yē tso' ká ĵai a e' kī ikiane es, esepa ē dōrawā.

²² Aishkuō tā mik a' wōchakirketke a' nuĵ kī e' kēwō de, etā tajē ie'pa tō ye' a' icheraē ĩ' es: 'A Skèkēpa, be' ttō wa sa' ut Skèköl ttekolie, be' ttō wa sa' tō aknama uya'lur, be' ttō wa ĩ kē or yi a' ese o' sa' tō tajē'.

²³ Erē ye' tō ie'pa ĩuteraē: 'Kē ye' wā a' suule yēs. A' e' wamblō suluē. ĵA' ŷushka bānet ye' yōkī!'

U yuōkwak bōl

(Marcos 1.22; Lucas 6.47-49)

²⁴ “E' kuēkī yi tō ye' ttō ttsē tā iwā ĩuteke, ese dōr wēs wēm eköl tō u yuē es. E' tō u chki tōbiē ĩskjē ká dōr āk ē ese a.

²⁵ Kalĵ yēne tajē, di' pone tajē, sērke tka tajē, e' kōs tēne u e' mik, erē u kē ānerō, ĩchki tuluulewā āk a' e' kuēkī.

²⁶ Erē yi tō ye' ttō ttsē, erē kē iwā ĩuteku', ese dōr wēs wēm eköl kē kabikeitsōta' es. E' tō u yuē tsa'wō a' tā chki atē jalējalē.

²⁷ Kalĵ yēne tajē, di' pone tajē, sērke tka tajē, e' kōs tēne u e' mik tā ĩanerō ĩskj tā kē ĩ ta'ia iwā.”

²⁸ Mik Jesús ttē one tā wēs ie' tō s'wōbla'wēke e' tō sulitanē tkiwēwā.

²⁹ Ie' tō ie'pa wōbla'wēke ttē mokī, dichē tā' tajē, ese wa. E' kē dōr wēs s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa s'wōbla'wēke es. E' kuēkī ie'pa wōkranewā ĩttsōk.

8

Wēm eköl kiri'wēke lepra tō e' bua'wē
Jesús tō

(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

¹ Mik Jesús biteatkene kabata a, etā tajē pē' dami ie' itōkī;

² e' shūā wēm debitū eköl ie' ska' kiri'wēke lepra* tō. Ie' e' tkewā kuchē kī Jesús wōrkj tā ĩchēitō:

—A kēkēpa, be' kī ikiane, e' tā be' a' ye' buarmine as ye' batse'rne.

³ Jesús tō ikēwā ulā wa tā ĩchēitō ĩa:

* **7:6** ĵyi bua'buā: E' dōr perla si'kuaie.

* **8:2** Lepra: E' dōr duē s'méwōie ese. Judiowak tō ĩklō'wē tō duē e' tō yi tteke ese dōr nā. Esepa batsekettsā bānet kē a' ka'wō tā' sēnuk pē' malepa shūā. Nies ie'pa kē a' ka'wō tā' shkōkwā Skèköl wé a.

—Tö, ye' kî ikiane. Be' dene batse'r.

E' wöshā tā ie' buanene, kē kî lepra ku'ia.

⁴ Jesús tō iché ie' a:

—Ittsó, kē ichar yi a. Be' yú e' kkachök sac-
erdote a. Ì muk Moisés tō a' ka' e' batse'woie,
e' tsúmi mè Skèköl a iwā kkachoeio tō be'
buanene.

Kanè méso eköl bua'wéne Jesús tō
(Lucas 7.1-10; Juan 4.43-54)

⁵ Mik Jesús de Cafarnaüm, etā Roma
ñippökwa'ka dōka cien ese wōkir de eköl ie'
ska' kköchök,

⁶ tā ichéitō ia:

—A kēkēpa, ye' kanè méso duladula eköl
kirinewā tajē. Ie' me'r u a kā kî pa dalérke
tajē kranewā.

⁷ Jesús tō iüté:

—Ye' mí ibua'ukne.

⁸ Ñippökwa'ka wōkir tō iüté:

—A kēkēpa, be' dōwā ye' u a e' kē dōr ye'
siarla e' a. Erē ikéwō ē mú tā ye' kanè méso
buardane.

⁹ Ye' wōkirpa tā', e'pa ttō iütök ye' kawōtā.

Ñies ye' dōr ñippökwa'ka tajē e'pa wōkir, ie'pa
kawōtā ye' ttō iütök. Mik ye' tō eköl a icheke:
'Be' yú', tā imí. Eköl a ye' tō icheke: 'Be' dou',
tā ide. Ñies ye' tō icheke ye' kanè méso a: 'Íyi
ú' tā iwéitō. Ye' ikló'wé tō be' wā kawō tā' íyi
ulitane tsata, e' kuekî ye' wā ijcher tō be' tō
ikéwō mé, e' tā ye' kanè méso buardane.

¹⁰ Mik Jesús tō e' tse tā e' tō ie' tkiwéwā.
Ichéitō pé' dami ie' itōkî e'pa a:

—Mokî ye' iché a' a tō Israel aleripa kōs
shuā kē ye' wā yi kune erblök ye' mik wes
wēm í' es.

¹¹ Ye' tō a' a iché tō mik í blúie Skèköl tso' e'
kéwō de da'áie, etā pé' kē dōr judiowak tso'
ká wa'ñe, esepa dōraē tajē e' tkōkse'r chkök
se' yépa bak kiē Abraham ena Isaac ena
Jacob e'pa tā.

¹² Erē warma wépa e' tulókeser eē esepa
uyardattsā bānet stui ké a. Eē ie'pa juraē
siarē ikā yilildawā weine kuekî.

¹³ Etā Jesús tō iché ñippökwa'ka wōkir a:

—Be' yú u a tā itkōraē wes be' erblé ye' mik
es.

E' wöshā tā ikanè méso buanene.

Jesús tō Pedro yāk bua'wéne
(Marcos 1.29-31; Lucas 4.38-39)

¹⁴ Jesús miā Pedro u a tā ie' isué tō Pedro
yāk me'r ká' kî kiri'wēke duē dalölō tō.

¹⁵ Ie' tō iké iulā kî tā duē dalölō tō iéwa tā
ie' e' kēkā tā ilē yuléitō ie' a ñē.

Jesús tō s'duōke tajē esepa bua'wéne
(Marcos 1.32-34; Lucas 4.40-41)

¹⁶ Ká tuirketke tā tajē ie'pa wā pé' a ak-
nama tso' esepa debitu Jesús ska'. Ittō ē wa
ie' tō wimblupa ñe' trē'wéyal seraā. Ñies
s'kirirke e'pa bua'wéneitō seraā.

¹⁷ E' tka es aš í yē'at Skèköl tteköl kiē Isaías
e' tō, e' wā tkō. Ie' iyē':

“Se' duē kōs e' yéttsā ie' tō se' kî,
Se' weirke kōs e' mítsr ie' wā se' yōkî bānet.”†

Wépa bōl e' yuak Jesús ttōkatapaie
(Lucas 9.57-62)

¹⁸ Mik Jesús tō isué tō pé' dapanekā tajē
ipamik, etā ie' tō iché ittōkatapa a: “Mishka
batsōri wīshet.”

¹⁹ Etā s'wōbla'ukwak ttē dalóieño wa eköl
de ie' ska' tā ichéitō ia:

—A S'wōbla'ukwak, ye' shkak be' tā be'
ttōkataie ká wa'ñe wé be' míró eē.

²⁰ Jesús tō iüté:

—Bakli' u tā' ñies dúla u tā', erē ye' dōr
S'ditsó Alá e' kē wā u tā' senoie.

²¹ Etā wēm skā dōr ie' klé eköl e' tō ie' a
iché:

—A kēkēpa, kawō mú ña, mik ye' yē
blēnewā tā inú wōtōkwa, e' ukuōkî ye' mí'ke
be' tā.

²² Jesús tō iüté:

—Í' tā be' shkō ye' tā. Wépa dōr wes
s'duulewā es Skèköl wōa, aš esepa tō
iyamipa nu blō.

Sèrkē wōklō'wé Jesús tō
(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)

²³ Etā Jesús e' iéka kanō a ittōkatapa tā tā
imiyal batsōri kî.

²⁴ Ie'pa mirwāia e' shuā siwā' batsineka
tajē tō di' uyéka tajē tā kanō a di' iēnekami.
Erē ie' kapōme'r.

²⁵ Etā ittōkatapa de ie' ska' tā ití'wéka tā
ichéitōrak ia:

—jA Skèkēpa, se' tsatkö! Se' duōlurmi!

²⁶ Ie' tō ie'pa iüté:

—jÌ kuekî a' suane sekkē? Wēsua a' kē
erblökü' ye' mik bua'ie.

Etā ie' e' kēkā tā siwā' ena di' yōli uñéitō tā
iwōklōnewā miāne alamiē.

²⁷ Ie'pa tkinewā tajē tā iñi chakéka:

—jYi dōr wēm wí? jE' ttō dalóieke siwā' tō
ena di' tō!

Jesús tō wépa bōl a aknama tso' e'pa
bua'wé

(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)

²⁸ Mik Jesús demi batsōri wīshet ká kiē
Gadara eē tā wépa bōl a aknama tso', e'pa e'
yéttsā pō ké a de ie' ska'. Ie'pa e' wamblōrak
suluē e' kuekî kē yi shkōtā' ñalā e' wa.

²⁹ Ie'pa tō ichémi aneule:

—Be' dōr Skèköl Alá. jTōk be' de sa' tsiriuk?
jBe' debitu sa' we'ikōk kam sa' kéwō dō e'
yōkî?

³⁰ Eē tsinet kōchi iēter tajē chkök.

³¹ Aknamapa tso' tajē e'pa kköché Jesús a:
—Be' tō sa' uyekettsa, e' tā kawō mú sa' a
e' tiukwā kōchi tso' tajē jai a.

³² Ie' tō iché ie'pa a:

† 8:17 Isaías 53.4

—A' yúshka eë.

Etá aknamapa kos e' yélur wépa a ta e' tiélur kóchi a. E' bet ta kóchi kos poneka tunemirak ká spé mik brutolonemi batsóri a ta eë iduolur.

³³ Kóchi kkó nukwakpa tkayalmi. Mik ie'pa de ká kibi kú, etá ie'pa tò i kos tka wépa a aknamapa bak e'pa ta, e' tté ppéka.

³⁴ Etá ká e' wakpa kos miá Jesús ska'. Mik ie'pa de, etá ie'pa kkóché ie' a: "Be' e' yóttsa sa' ká a."

9

*Jesús tò wém ekól kraulewá e' bua'wéne
(Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)*

¹ E' ukuóki ta Jesús e' iéka kanó a ta imiáne itó wa demí Cafarnaúm wé ie' serke eë.

² Etá eë ie'pa wa wém kraulewá ekól mítsér Jesús ska' ka'la kú. Mik Jesús tò isué tò mokí ie'pa erblé ie' mik, etá ie' tò iché wém kirirke e' a:

—A yami, be' er kuú, i sulu kos wamblébó, e' nuí olone be' kú.

³ Etá s'wöbla'uk tté dalóieño wa wakpa welepa tò ibikeitseke: "Í ché ie' tò e' wa ie' tso' Skéköl chök sulué."

⁴ Eré i bikeitsök ie'pa tso' e' suéwá Jesús tò bet. E' kueki ie' tò ie'pa a ichaké:

—Í kueki a' tso' íyi sulu bikeitsök?

⁵ Ye' tò wém i' bua'wémíne as ishköne, e' ta çwes a' tò ikló'wémi tò ye' ká a inuí olonuk iki?

⁶ Ye' dör S'ditsó Alá, sú e' tò a' a' ikkachè tò ye' wa kawó ta' ká i' a nuí olo'yoie.

Etá ie' tò iché wém kraulewá e' a:

—Be' e' kóka, be' ka'la kóka ta' be' yúne be' u a.

⁷ Etá ie' e' kéka ta' imiáne iu a.

⁸ Mik e' sué pé' tso' eë e'pa tò, etá ie'pa suane tajé. Ie'pa tò isué tò Skéköl tò diché tajé mé s'ditsó ekól a, e' kueki ie'pa tò Skéköl kíkéká tajé.

*Jesús tò Mateo kié ittókataie
(Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)*

⁹ E' ukuóki ta Jesús e' yéttsa ta imía, e' tò wém sué ekól kié Mateo,* e' dör inukól shtókwak Roma wókirpa a. Ie' tkér ikaneblóke e' wé a. Ta Jesús tò ie' a iché:

—Be' shkó ye' ta' ye' ttókataie.

Etá ie' e' kéka ta' imía Jesús ta.

¹⁰ E' ukuóki ta Jesús de ittókatapa ta Mateo u a chkök. Ie'pa tulus chkök, e' dalewa inukól shtókwak Roma wókirpa a esepa tajé ena pé' sulusipa ská deyalñak e' tulésér chkök Jesús ta.

¹¹ Mik e' sué fariseowakpa tò, etá ie'pa tò Jesús ttókatapa a ichaké:

—Çiök a' wöbla'ukwak chköke inukól shtókwakpa ena pé' sulusipa ská ta?

¹² Jesús tò itté ta' ichéitó iarak:

—Wépa ké kirirku' esepa ké kú s'kapeyókwak kiane. Eré wépa kirirke, esepa kú ikiane.

¹³ Skéköl tò iyé' iyékuú kú: 'Yiwak jchéule mé ye' a, ese ké kiane ye' kú. Ye' kú ikiane tò a' ñi saú er siaré wa.' A' e' yuó tté e' wa. Ye' ké dé'bitu wépa e' tso' tò ie'pa ser buaé yésyésé esepa kiök ye' ttókataie; ye' dé'bitu pé' sulusipa kiök ye' ttókataie.

*Í kueki Jesús ttókatapa ké batsóta'
(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)*

¹⁴ Juan S'wöskuókwak ttókatapa de Jesús ska' ta' ichakéraitó ie' a:

—Sa' ena fariseowakpa batsöke tajé. Çí kueki be' ttókatapa ké batsó?

¹⁵ Jesús tò ie'pa iuté:

—Mik s'kiule ulabatsé ese kéwó tkó'uk ta çwes ie'pa eriarmi wém ulabatske e' tso'ia ie'pa ta' e' dalewa? Eré ikéwó dóraé etá ie' miratser ie'pa yóki. E' je' ta' ie'pa batsóraé.

¹⁶ "Ké yi tò datsi' kéchke wöyuepawá datsi'tak pa'ali wa. Datsi'tak pa'ali wóklónéka, e' tò datsi' kéchkelá shúkueéke ta' iki jcheeke tajé.

¹⁷ Ñies vino ké tértá'ka iyiwak kkuölit yöule ibloie ese kéchke a. Itékasó es, e' ta' mik ibacha'nebitu, etá ikkuölit kéchke jchéemiitó. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. E' kueki vino tekeká ikkuölit pa'ali a, es vino ena ikkuölit ké weirpawa."

Jesús tò Jairo alá busi shké'wékane ñies alakól ekól bua'wéneitó

(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)

¹⁸ Jesús tso'ia' ttök, e' dalewa judiowak wókir debitu ekól ie' ska' ta' ie' e' tkéwá kuché kú ta' ichéitó:

—Ñiköl ye' alá busi blénewá. Eré be' shkó, be' ulá múka iki ta' ishkerdakane.

¹⁹ Jesús e' kéka ta' imía ittókatapa ta judiowak wókir itóki.

²⁰⁻²¹ E' shúa alakól ekól dewá tsinet Jesús tsi kker. E' du'mi alakóipa dué wa' e' kú duas de dabom eyök kú bök (12). Ie' tò ibikeitseke: "Jesús datsi' bata é kéwayó, e' ta' ye' buanene." E' kueki idatsi' bata kéwáitó.

²² Eré Jesús wótré ta' isuéitó ta' ichéitó ia: —A alá busi, be' er kuú. Be' erblé ye' mik, e' kueki be' buanene.

E' wóshá ta' ie' buanene buaé.

²³ Mik Jesús de Jairo u a, etá ie' tò isué tò ma'ma bla'ukwakpa detke s'nu blérketke e' kueki, ñies pé' iúke tajé.

²⁴ Ie' tò ie'pa a' iché:

—A' e' yólor, busila ké du'wá, ikapóme'r é.

Ie'pa tò Jesús jañeitséka tajé,

* **9:9 Mateo:** E' dör yékuú i' shtókwak. Ie'pa wöblane e' chök wés o'ka ché es, e' kueki ie' ké wá iyéne ye'. † **9:13 Oseas** 6.6

²⁵ erë ie' tö ie'pa ké e' skökmi bánet. E' ukuökij tã ie' dewa weshke tã busila ulã klö'wéwãitö tã busila e' kékã.

²⁶ E' tté bunekã kã e' kôs a.

Wëpa bõl kē wõbla wawër e'pa bua'wéne Jesús tö

²⁷ Jesús e' yéttsã ee tã wëpa bõl kē wõbla wawër mirwã ie' itökij, e'pa arke:

—jA Jesús, s'blú David bak e' aleri,[‡] sa' saü er siarë wa!

²⁸ Mik Jesús de u a, etã ie'pa bõl de ie' ska'. Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿A' tö iklö'wé tö ye' a a' buarmine?

Ie'pa tö iüté:

—A kékëpa, tö, sa' tö iklö'wé.

²⁹ Etã Jesús tö ie'pa wõbla ké tã ichéitö ie'pa a:

—Wes a' erblöke ye' mik es iwã ordaë.

³⁰ Etã ie'pa wõbla buanene. Tã Jesús tö iché ie'pa a:

—Kë a' kãne ichök yi a yës.

³¹ Erë ie'pa míyal tã i wé Jesús tö e' paké ie'pa tö kã e' wakpa ulitane a.

Wëm kē tto eköl e' bua'wé Jesús tö.

³² Wëpa bõl wõbla buanene e'pa míyal, e' bet tã pë' wëlepa wã wëm kē tto, ese debitu eköl Jesús ska', e' a aknama tso'.

³³ Mik Jesús tö aknama trë'wëshkar, etã wëm ttékane buaë. Pë' tso' ee e'pa tkirulune tã ichéraitö:

—Kë yi wã íyi wíse sũle Israel aleripa shua.

³⁴ Erë fariseowakpa tö iché:

—Bé, e' wák diché wa ie' tö ie'pa trë'wéyal.

Jesús tö pë' sué er siarë wa

³⁵ Jesús shkóke kã kôs tso' Galilea blublú ñies tsitsir e' a. Ie' s'wõbla'weke judiowak ñi dapa'wõ wé kôs tso' e' a. Ì blúie Skéköl tso' e' tté buaë pakekeitö. Nies s'kirirke kôs, idalërke s'mik kôs, e' bua'wekeitö.

³⁶ Ie' tö isué tö ie'pa eriärke siarë, weinetke siarë wes obeja kē kkö'nukwak tã' es, e' kuekij ie'pa suéitö er siarë wa.

³⁷ Ie' tö iché ittökatapa a:

—Mokij, ye' a tã ie'pa dör wes iyiwö tso'tke wë'iaë shtë es, erë ishtëkwakpa kē dör taië.

³⁸ E' kuekij a' tö ikiö kané wák a tö ishtëkwakpa patkõ.

10

Jesús tö ittekõlpa tsã e'pa a kawõ mé (Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)

¹ Jesús tö ittökatapa dabom eyök kij bõl (12), e'pa kié e' ska' tã kawõ méitö ie'pa a wimblupa sulusi trë'woyal ñies s'kirirke dué ulitane wã esepa bua'wone.

² Ie'pa ekkëpa dör ñies Jesús ttekõlpa tsã, e'pa kié i' es: kewe dör Simón, e' kié ñies

Pedro ena ie' ël kié Andrés; Santiago ena iël kié Juan, ie'pa dör Zebedeo ala'r;

³ Felipe ena Bartolomé; Tomás ena Mateo dör inuköl shtëkwak Roma wõkirpa a e'; Santiago dör Alfeo ala, ena Tadeo;

⁴ Simón Celote ena Judas Iscariote tö Jesús wõmekettsã aishkuö tã ibolõkpa a e'.

Jesús tö ittökatapa patkëmi s'wõbla'uk (Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6)

⁵ Wëpa dabom eyök kij bõl (12), ñie'pa patkëmi Jesús tö tã ipattéitö i' es: “Kë a' minuk pë' kē dör judiowak esepa kã a. Nies kē a' minuk Samaria.

⁶ A' yú Israel aleripa kã a, ie'pa dör wes obeja chõwa es.

⁷ A' yú ipakõ tö i blúie Skéköl tso' e' këwõ dewatke.

⁸ S'kirirke bua'üne, s'duowa shkë'ükane, s'kirir'weke lepra tö, esepa bua'üne as ibatse'rne. Nies aknamapa yötttsã. E' diché mène a' a' éme, e' kuekij kē yi ña'war iki.

⁹⁻¹⁰ “Kë i tsarmi. A' kē kawõ tã' inuköl tsukmi yës. Nies sku', datsi' skã, klõkkuö, shko kéli ese kôs kē tsarmi. Kaneblõkwak chkömi i kanewekeitö e' ské wa, e' kuekij kē i tsarmi.

¹¹ “Mik a' demi kã tsitsir ö kã blublú a, etã yi tö a' kiëwami er bua' wa ese yulö. Mik a' ikué, etã e' ë u a' kapörö a' tso' ee e' dalewa.

¹² Mik a' dewã u e' a, etã ie'pa kôs serke ee e'pa shkë'ü er bua' wa.

¹³ Ie'pa tö a' kiëwã er bua' wa, e' tã Skéköl er buaë chõraë ie'pa a. Erë ie'pa kē wã a' kinewã er bua' wa, e' tã kē Skéköl er buaë chõpa ie'pa a.

¹⁴ U wële wakpa ö kã wële wakpa kē wã a' kinewã buaë ö kē éna a' ttö ttsak, e' tã a' e' yõllur u e' a ö kã e' a tã kapo tso' a' klõttö mik e' ppõö iwã kkachõie ie'pa a tö ie'pa dör Skéköl bolõkpa.

¹⁵ Mokij, ye' tö a' a' iché tö aishkuö tã mik a' wõchakirketke a' nuü kij, etã kã e' wakpa wõmerdattsã weinuk taië Sodoma ena Gomorra wakpa bak senuk suluë e'pa tsãtã.

Jesús ttökatapa weirdaë ie' kuekij

¹⁶ “Ye' ttö tso! Ye' tö a' patkekemi pë' shua wes obejala émi namu tso' taië, e' shua es. E' kuekij a' senu wõsh wa wes tkabë es; erë ñies a' senu bërë wes nuböl es.

¹⁷ A' tso' erkij. A' miraë ie'pa wã s'shulõkwakpa ulã a, ñies a' burdaë siarë judiowak ñi dapa'wõ wé a.

¹⁸ Ie'pa wã a' miraë duëser s'wõkirpa ena s'blúpa wõrki ye' tté kuekij. Es a' tö ye' tté pakeraë ie'pa a, ñies kã ulitane wakpa a.

¹⁹ Mik ie'pa tö a' métttsã s'shulõkwakpa ulã a, etã kē a' tkinuk i chëmi a' tö e' tsatkoie. E' wõshã tã Skéköl tö tté eraë a' er a' chë ie'pa a.

[‡] 9:27 *David aleri*: Es ie'pa tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie kitulebak tö idatse e' ë kié. E' wã kiane chë si'kuaie *El Mesias*.

²⁰ Es kē a' ttōpa a' wák er wa, e' skéie S'yé Wikól tò ttē eraē a' er a chē.

²¹ “Mik e' kēwō de, etā wēlepa tò iēl wōmerattsa ttēwā, iyē tò ilā wōmerattsa, ñies alar e' kōrakā iyē ena imi kkatōk as ittōwā.

²² Sulitane tò a' suerāe suluē ye' ttē kuekī. Erē a' isie e' tkēwā darērēē dōkā bata ekkē, e' tsatkērdaē.

²³ Mik ie'pa tò a' we'ikeke kā wele kī, etā a' tkōshkar iyōkī, a' yū kā kua'kī a. Mokī ye' tò a' a' ichē tò kām ye' dōr S'ditsō Alā e' dōne, e' yōkī a' kē dōpa Israel kē kōs a.

²⁴ “Wē wōblarke e' kē dōr iwōbla'ukwak tsatā. Ñies kanē mēso kē dōr iwōkir tsatā.

²⁵ E' dōr wē' wē wōblarke e' a' tò idō wēs iwōbla'ukwak es. Ñies e' dōr wē' kanē mēso a' tò idō wēs iwōkir es. U wōkir kiérakitō Beelzebú* ie' yitā iyamipa cherarakitō suluē!

*Yi yōkī se' kē suanuk
(Lucas 12.2-7)*

²⁶ “E' kuekī kē a' suanuk ie'pa yōkī. Kē i'ku' blēulewā e' kē kkayērpa aishkuō tā, ese kōs jcherdane.

²⁷ Ì chéyō a' a' akir bēre, e' chōne sulitane kukua. Ñies ì kōs chéyō bēre asas a' kukuō a, e' chōne aneule sulitane a.

²⁸ Kē a' suanuk yi tò s'tteta'wā esepa yōkī. Ie'pa tò s'chka ē ttēwami erē ie'pa kē a' s'wikōl duōkwā. E' skéie Skēkōl yōkī a' suanū. Ie' tò s'chka ñies s'wikōl ewēwami bō' kē a.

²⁹ “Dūla bōt tuē tottola inukōl etk wōshkila ē, erē dūla kē artā'wa įskī S'yé kē wā ikēwō mēne e' tā.

³⁰ E' yitā a' kkō'neraēitō buaē dō a' tsakō bitō tso' shtaqule ie' wā.

³¹ Ie' a' tā a' tuē tajē tkōkā dūla tso' tajē ese tsatā. E' kuekī kē a' suanuk.

*Wēpa kē jaēne Jesús kī
(Lucas 12.8-9)*

³² “Yi e' chō sulitane wōrkī tò ie' dōr ye' ttōkata, e' tā ñies ese cheraēyō ye' Yē tso' ká jai a' e' wōrkī tò ie' dōr ye' ttōkata.

³³ Erē yi tò iblē s'malepa wōrkī tò ie' kē dōr ye' ttōkata, e' tā ñies ibleraēyō ye' Yē tso' ká jai a' e' wōrkī tò ie' dōr ye' ttōkata.

*Jesús ttē kuekī se' ñi blabatsōlordaē
(Lucas 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “Kē a' tò ibikeitsōk tò ye' dē'bitū as a' ser bēre ñitā ká i' kī. Ye' kē dē'bitū as a' ser bēre ñitā, e' skéie ye' dē'bitū a' mukā ñippōk.

³⁵ Ye' dē'bitū as ilā wēm ñippō iyē tā, as ilā busi ñippō imi tā ena as iyāk ñippō iyāk tā.

³⁶ Es yamipa ekka dōraē ñi bolōkpaie ye' ttē kuekī.

³⁷ “Yi éna iyē ō imi dalēr tkōkā ie' éna ye' dalēr e' tsatā, ese kē dōpa ye' ttōkataie. Ñies

yi éna ilā wēm ō ilā busi e' dalēr tkōkā ie' éna ye' dalēr e' tsatā, ese kē dōpa ye' ttōkataie.

³⁸ Yi kē e' chō weinuk dō ittēwā krus mik tā iser wēs ye' ttōkata es, ese kē dōpa ye' ttōkataie.

³⁹ Yi e' tsatkak ittēwā yōkī, ese kē ulā a' sene michoē dōpa. Erē yi e' mettsā ttēwā ye' dalērmik, ese ulā a' sene michoē dōraē.

*Wēs Skēkōl tò iské meraē se' a
(Marcos 9.41)*

⁴⁰ “Yi tò a' kiēwā er bua' wa, e' dōr wēs ye' kiēwāitō er bua' wa es. Ñies yi tò ye' kiēwā er bua' wa, e' dōr wēs yi tò ye' patkē' e' kiēwāitō er bua' wa es.

⁴¹ Yi tò Skēkōl ttekōl kiēwā er bua' wa Skēkōl ttekōl idir e' kuekī, e' tā ese a' i' meraē Skēkōl tò ittekōlpa a, ese merdaē ñies. E' sū yi tò s'ser yēsēsē ese kiēwā er bua' wa iserke yēsēsē e' kuekī, e' tā ese a' i' meraē Skēkōl tò s'ser yēsēsē esepa a, ese merdaē ñies.

⁴² Yi isie tò di' kakla ē mé ye' ttōkata esela a' yē, ye' ttōkata idir e' kuekī, e' tā mokī ye' tò a' a' ichē tò ese a' iské patōrdaē buaē.”

11

*Juan S'wōskuōkwak ttōkatapa e'pa de ilē
chakōk Jesús a
(Lucas 7.18-35)*

¹ Mik Jesús tò ittōkatapa dabom eyōk kī bōl (12) e'pa wōbla'wé one, etā ie' miā ká tso' tsinet ese a' s'wōbla'uk ena Skēkōl ttē buaē e' pakōk.

² Juan S'wōskuōkwak tso' wōtēule s'wōto wé a, ee' ie' tò i' wēke Cristo tò e' ttē tsé. E' kuekī ie' tò ittōkatapa wēlepa patkē iska'.

³ Ie'pa tò ichakē ia: “¿Be' dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie yēule idatse' e' ō yi skā panēia sa' tō?”

⁴ Jesús tò ie'pa iūtē: “A' yúne Juan ska' tā ì kōs suē a' tò, ì kōs tsé a' tò, e' pakōne ie' a.

⁵ İpakō ie' a' tò s'wōbla kē wawēr, esepa wōbla wawēnene; s'kraulewā kē shko, esepa shkēne; wēpa kiri'wēke lepra tò, esepa buanene batse'nene; s'kukuō kē watsér, esepa watsēnene; s'duowā shkēnekane; ñies Skēkōl ttē buaē e' pakane s'siārēpa a.

⁶ İYi kē yōkī ye' suluine, ayēcha buaē esel!”

⁷ Mik ie'pa miyalne, etā Jesús tò Juan ttē pakēmitke pē' a, tā ichē ie'pa a: “Mik a' dē'rō ká sir poē wé kē yi serku' ee' Juan sauk, etā įima a' erbiķō wēm wēse suēmī a' tō? A' kē dē'rō wēm ēse, kabikeitsō wī a' diā a' wēs kua'kō wōppē siwā' tò es, ese sauk.

⁸ A' kē dē'rō wēm ese sauk, e' tā įwēm wēse sauk a' dē'rō? A' kē dē'rō wēm e' paiō datsi' bua' bua' wa ese sauk. A' wā ijcher tò wēpa e' paiō es esepa serke blu' u a.

⁹ Erē įwēm wēse sauk a' dē'rō? A' dē'rō wēm dōr Skēkōl ttekōl ese sauk. Ye' tò a' a'

* 10:25 Beelzebú: E' dōr bē, e' ē kiē Satanás.

ichè tò mokj Juan dör Skèköl tteköl, erë ie' kè dör ese è. Ie' dör Skèköl tteköl tsata.

¹⁰ Skèköl yèkkuò kji itso' kitule wé Skèköl tò ichè wé pairi' bituitò idi' wa s'blúie e' a:

'Ye' tso'tke ye' ttè pakókwak patkòk be' yòki kewe be' ñalé yuók.*

Skèköl ttè pakókwak e' dör Juan.

¹¹ Mokj, ye' tò a' a ichè tò s'ditsö ulitane tso'tke dō ikkè tā, e'pa shuā kē yi ku' Juan S'wōskuókwak tsata. Erë ì blúie Skèköl tso' e' a wé dör èsela shutē e' dör Juan tsata.

¹² "Mik Juan S'wōskuókwak s'tsá pautmi dō ikkè tā, wépa blúie Skèköl tso' esepa weirke siarè. Pè' kèsik suluè esepa éna ie'pa ewakwa.

¹³ Kám Juan tò s'pattōmi e' yòki Skèköl ttekölpa kōs ena Moisés, e'pa tò iyē'bak tò Skèköl datse se' blúie.

¹⁴ A' éna iklō'wak es, e' tā Juan dör Skèköl tteköl kiè Elías yēuletke tò idatskene e'.

¹⁵ jA' éna ye' ttō ttsak, e'ma ikukueblō bua'ie!

¹⁶ "¿Jma a' chēmi ye' tō? ¿Wes a' dör? A' dör wes ttē i' tò ichè es: Ala'rla tso' inuk u itōki. Shaḅōtspa arke tajē tā ichēke iyamipa a:

¹⁷ 'Sa' tò pulē bla'wé, erë a' kē klōtēne'; sa' tò s'eriar tseittsé, erë a' kē jine'.'

¹⁸ E' wā dör tò Juan de batsōtā', blo' kē yōtā', tā a' tò iché tò aknama tso' ie' a.

¹⁹ E' ukuókj tā ye' dör S'ditsö Alā, e' de kē batsōtā', blo' yeta', tā a' ye' cheke tò ye' chkō tajē, ye' blo' yē tajē ñies tò ye' dör inuköl shtōkwakpa ena pē' sulusipa malepa, esepa sini'. A' tò ye' cheke es, erë isuḅrasō bulebök tā tò wépa serke wes Skèköl siwé tò ichè es esepa dör yēsēsē."

Ká mañat wakpa weirdaē siarē
(Lucas 10.13-15)

²⁰ Etā ká wépa kji Jesús tò ì kē or yi a ese o' tajē ká malepa tsata, e' wakpa kē er maneone Skèköl a. E' kuekji ie' tò ie'pa ché ttē i' wa:

²¹ "A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, jwēstela ina a' tā! Ì kē or yi a ese o' ye' tò tajē a' wòrkj, erë a' kē er maneone. E' úpa ye' tò Tiro ena Sidón wakpa wòrkj, e'ma ká iaiaē ie'pa er mane'bak. Ie'pa tò eriane datsi' ajaē iē'kabak, ñies ie'pa e' tkē'kabak muluchka kji iwā kkachōie tò ie'pa er mane'wé Skèköl a.

²² E' kuekji ye' tò ichè tò aishkuò tā mik a' wōchakirketke a' nuñ kji, etā a' wōmerdattsā weinuk tajē shutē Tiro ena Sidón wakpa tsata.

²³ A Cafarnaúm wakpa, kē a' tò ibikeitsök tò Skèköl wā a' mi'mitser ká jai a. Ie' tò a' patkerami diōshet wé s'wimblu weirke eē. Ì kē or yi a ese wéyō tajē a' wòrkj, erë a' kē

er maneone. E' úpa ye' tò Sodoma wakpa suluè wòrkj, e'ma ie'pa tso'ia dō ikkè tā.

²⁴ E' kuekji ye' tò ichè tò aishkuò tā mik a' wōchakirketke a' nuñ kji, etā a' wōmerdattsā weinuk tajē shutē Sodoma wakpa tsata."

A' kōs erblō Jesús mik
(Lucas 10.21-22)

²⁵⁻²⁶ Etā Jesús tò ichè: "A ye' Yé, be' dör iyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a e' Kèköl. Ttè buaē blē'wa be' tò pé' wā siwā' jcher iskiē ena erbikō tajē esepa yòki, erë ikkachébō s'èsepala a. Es be' kji ikiane, e' kuekji be' tò iwé es. E' kuekji be' kjkékayō."

²⁷ Jesús ttē iyē tā one tā ichéitō pé' tso' eē e'pa a: "Ye' Yé tò iyi ulitane méat ye' ulā a. Ye' dör Skèköl Alā, kē yi wā ijcher mokj tò wes ye' dör, e' jcher ye' Yé è wā. Ñies kē yi wā ijcher mokj tò wes ye' Yé dör, e' jcher ye' è wā. Ñies wépa a ye' éna ikkachak esepa wā ijchermi.

²⁸ A' eriarke tajē, weirke siarē iyi ulitane dikja wes dali èkkeē dikja s'shtrirwā es. A' shkō ye' ska', etā a' enuraē ye' batamik.

²⁹⁻³⁰ Ye' ser bēre, ye' er buaē, e' kuekji a' e' tiúwā ye' ttē dikja. Ttè wa ye' tò a' wōbla'weke, e' kē dör darērēē, e' kē tò a' we'ikepa wes. E' kuekji a' e' wōbla'ú ye' wa tā a' enuraē buaē."

12

Jesús ttōkatapa tò trigo wōikléé eno diwō a
(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)

¹ E' kēwō ska' tā, eno diwō a, Jesús dami trigo shuā tā ittōkatapa dué bli wa. E' kuekji ie'pa tò trigo wōiklérami tā ikatérámirakitō.

² Mik fariseowakpa tò isuē, etā ie'pa tò iché Jesús a:

—Isaú, be' ttōkatapa tso' ì kē kēwō tā' wé eno diwō a, ese uk.

³ Ie' tò ie'pa iutē:

—Ì o' David tò ká iaiaē ¿e' kē aritsule a' wā Skèköl yèkkuò kji? Etōkicha tā ie' ena iklépa dué bli wā.

⁴ E' kuekji ie' dewā Skèköl wé a tā pan meule Skèköl a e' klō'wéitō tā inéitō. Pan e' kē kēwō tā' ñè ie' ena iklépa a, sacerdotepa è a ikéwō tā' ñè. Erë a' éna iane tò e' kē dör suluè Skèköl wōa.

⁵ Ñies ¿a' kē wā iaritsule ttē dalóieno kit Moisés tò e' kji tò eré sacerdotepa kanebloke Skèköl wé a eno diwō a, erë e' kē wa ie'pa tò idalōsewēku'wā?

⁶ Ye' tò ichè a' a' a' tò ierō se' dur eköl, e' dör Skèköl wé tsata.

⁷ Skèköl tò iyē' iyèkkuò kji: 'Iyiwak jchéule mè ye' a, e' kē kiane ye' kji. Ye' kji ikiane tò a' ñi saú er siarē wa.* Ttè e' wā anúpa a' éna mokjé, e'ma kē s'kji ì nuñ tā' ese kē kkatēpa a' tò.

* 11:10 Malaquías 3.1 * 12:7 Oseas 6.6

⁸Ye' dör S'ditsö Alà, e' wà kawö tã' ichök tō ì dör buaè ò ì dör suluè wè ñno diwō a.

Jesús tō wëm eköl ulà siulewã e' bua'wëne (Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)

⁹E' ukuökĩ tã Jesús dewã ie'pa ñi dapa'wo wé a.

¹⁰Eta eë wëm tkër eköl ulà etk siulewã. Ie'pa éna Jesús kkatak ilè kĩ e' kuekĩ ie' a ichakérakitō:

—¿Ima be' tō ibikeitse? ¿Kawö meule se' a Moisés ttè a s'buawone ñno diwō a ò au?

¹¹Ie' tō ie'pa iutè:

—A' obeja anemi etō kauk a ñno diwō a, e' tã a' mirãe iyöktsã.

¹²E' yitã se' tueta' tajè obeja tsata, e' kuekĩ kawö tso' se' a s'kimoie ñno diwō a.

¹³Eta ie' tō ichè wëm ulà siulewã e' a:

—Be' ulà shulö.

Tã ie' ulà shulée tã ibuanene buaè wës iulã iët es.

¹⁴Fariseowakpa e' yëttsã tã ileritsérakitō “¿wes sō Jesús ttèwami?”

Jesús dör Skèköl kanè méso bua'ie e'

¹⁵E' jchenewã Jesús wã, e' kuekĩ ie' miã bánet. Tajè pé' dami ie' itökĩ e'pa shuã ikirirkerak e'pa kos bua'wëne ie' tō.

¹⁶Ie' tō ichè ie'pa a:

—Kè ye' ttè pparka.

¹⁷Ie' tō ichè ie'pa a es as iwà tkö wës Skèköl tteköl kiè Isaías tō iyè' es, e' tō iyè' i' es:

¹⁸Skèköl tō ichè: “T' dör ye' kanè méso shukit ye' tō, e' dalèr tajè ye' éna, ie' wër ye' wa buaè shuë.

Ye' Wiköl meraëyö ie' a, tã ie' tō sene yësyèsè wã pakeraè kã ulitane wakpa a.

¹⁹Ie' serdaè bèrè. Kè yi wõñaktkepa ie' tō. Kè ì chepa ie' tō aneule. Kè yi tō ie' ttō ttsepa ñalã kĩ.

²⁰S'weirke siarè, esepa kè kĩ we'ikepa ie' tō, Se' kè diché ta'ia esepa kimerãe ie' tō dö mik ie' e' alörakã ì sulu kos kĩ sene yësyèsè wa eta.

²¹Kã ulitane wakpa tō ie' è paneraè e' tsatkoie.”†

Fariseowakpa tō Jesús kkaté

(Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23; 12.10)

²²Eta ie'pa wã wëm eköl a aknama tso' ese debitũ Jesús ska', e' kè wöbla wawër, kè tto. Jesús tō ibua'wëne tã iwöbla wawënene ñies ittëkane.

²³Ie'pa kos tkirulune iweblök tã iñi chakérak: “¿A' ichè wj dör s'blú bak David, e' aleri?”

²⁴Mik ì ché ie'pa tō, e' ttsé fariseowakpa tō, eta ie'pa tō ichè: “Beelzebú dör bè, e' diché wa ie' tō ie'pa trè'wekeyal.”

²⁵Erè ì bikeitseke ie'pa tō e' suëwãitō, e' kuekĩ ie' tō ichè ie'pa a:

“S'ërke kã etkè kĩ e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kè wöklör, e' tã ie'pa wãkpa è ñi eurawa. Ñies ñi yamipa e' kékã ñippök ñita, kè wöklör, e' tã ie'pa mir wa'k ème.

²⁶Es ñies Satanás mú tō iklépa trè'wèyal, e' tã ie' tso' ñippök iwakpa è tã. ¿Wës ì blúie ie' tso' e' sermiã?

²⁷Ye' tō aknamapa trè'úpaya Beelzebú diché wa, e' tã çyi diché wa a' klépa tō itrè'wèmiyal? Ie'pa kè a itrè'nukyal Beelzebú diché wa, e' kuekĩ çwës a' tō ye' kkatèmi tō ye' tō itrè'wekeyal Beelzebú diché wa? A' wák klépa tō iwã kkacheraè tō a' ttè kè dör mokĩ.

²⁸Ye' tō aknamapa trè'wéyal Skèköl Wiköl diché wa, e' tã e' wã kiane chè tō ì blúie Skèköl tso', e' kèwö detke a' a.

²⁹“¿Wës yi mi'niwã wëm diché tajè? ese u a ie' iyi ekiblök kam ie' tō iwák maũwã e' yöki? Es ème iyyi ekiblèrmi.

³⁰“Yi kè a ye' dör bua', ese dör ye' bolök. Yi kè tō ye' kímè imalepa tsukbitũ Skèköl ska', ese tō ie'pa po'wekemi.

³¹“E' kuekĩ ye' tō ichè tō ì sulu kos wambleke a' tō ñies Skèköl chè sulu kos e' nuĩ olo'yèmiitō a' kĩ. Erè yi tō Wiköl Batse'r ché suluè, e' nuĩ kè olorpa ìkĩ.

³²Ñies yi tō ye' dör S'ditsö Alà, e' ché suluè, e' nuĩ olo'yèmi Skèköl tō ikĩ. Erè yi tō Wiköl Batse'r ché suluè e' nuĩ kè olorpa ikĩ ñie tã ñies aishkuò tã.

Kal buaè ena kal suluè

(Lucas 6.43-45)

³³“Kal wèrkewã iwö kĩ. Kal buaè, ese wö dör buaè; kal sulu, ese wö dör sulu.

³⁴¡A' dör suluè wës tkabè chök es! A' er dör suluè, çwës a' ttömi buaè? Ì bikeitsekèsò, e' è chekesò.

³⁵Wëm dör buaè ese serke buaè, ttō yësyèsè ie' er dör buaè e' kuekĩ. Wëm dör suluè, ese serke suluè, ttō suluè ie' er dör suluè e' kuekĩ.

³⁶Ye' tō a' a' ichè tō aishkuò tã mik a' wöchakirketke a' nuĩ kĩ e' kèwö de, eta ttè sulu chè a' ulitane tō shabatshabat e' kĩ a' wöchakirdaè.

³⁷A' wakpa ttè wa a' shulirdaè. A' tō ttè buaè cheke, e' tã Skèköl tō icheraè tō kè a' kĩ ì nuĩ tã'. Erè a' tō ttè sulu cheke, e' tã ie' tō icheraè tō a' kĩ nuĩ tso'.”

Fariseowakpa tō ì kè or yi a ese kié sué

(Marcos 8.12; Lucas 11.29-32)

³⁸Eta fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttè dalöièno wa wakpa wèlepa tō ichè Jesús a:

† 12:21 Isaías 42.1-4

‡ 12:29 Wëm diché tajè: E' wã kiane chè Satanás. Jesús dör wé dör ie' iyyi ekibleke e'.

13

—Ï kē or yi a ese ú sa' a iwà kkachioie tò mokj be' patké'bitù Skèkòl tò.

³⁹ Ie' tò ie'pa iutè:

—A dör pè' suluè e' kè tò Skèkòl dalòie wës trër wakpa kè tò imaso dalòie es. A' tò ye' a ikie tò ì kē or yi a ese uyò iwà kkachioie tò mokj Skèkòl tò ye' patké'bitù. Erè ye' tò ilè weraè etòkicha ème iwà kkachioie e' dör wës ibak Jonás dör Skèkòl ttekòl e' ta es.

⁴⁰ Ie' sene' nima bërie e' shùà dökà ká mañat ñie nañeè, es ñies ye' dör S'ditsò Alà, e' serdaè iyök shùà ká mañat ñie nañeè.

⁴¹ Mik Jonás tò Nínive wakpa paut, età ie'pa er mane' Skèkòl a. Erè j'ñie ta ye' dur jè e' dör ie' tsàta, erè a' kè er mane'ù Skèkòl a. E' kuèkj aishkuò ta mik a' wòchakirketke a' nuj kj, età Nínive wakpa e' kòrakà ie' wòrkj a' kkatòk.

⁴² Aishkuò ta mik a' wòchakirketke a' nuj kj, età alakòl datsè ká bánet diwò tskirke e' o'mik, bak iká blúie, e' e' kòrakà ie' wòrkj a' kkatòk tò a' dör pè' suluè. Ká ìaiàè alakòl e' dè'bitù datsè kamiè e' blú bak Salomón wà ìyi jcher tajè e' ttò kittsòk. Erè j'ñie ta ye' dur a' shùà e' dör Salomón tsàta, erè a' kè tò ye' ttò iutè. E' kuèkj alakòl e' tò a' kkatèraè.

Wimblu sulusi dene wëm a (Lucas 11.24-26)

⁴³ “Mik wimblu sulusi trèneshtar yile a, età imía ká sir poè wé kè yi ku' ese ska'. Ie' tso' ká yulòk señoie erè kè ie' wà ikune. E' kuèkj ie' ibikeitsè:

⁴⁴ ‘Ye' miàne wé ye' trèneshtar eè senuk.’ Mik ie' demine wëm e' a, età ie' tò isuè tò wëm dör wës u shùiriule buaè maneneè kè a yi ku' es.

⁴⁵ Età ie' mià iyamipa ká yulòk dökà kul suluè shutè ie' tsàta ta ie'pa kos de senuk wëm e' a. Wëm e' miàne suluè shutè kenet tsàta. Es iwamblèrdaè a' dör pè' sulusipa e'pa ta.”

Jesús mì ena ièlpa debitù ie' weblòk (Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)

⁴⁶ Jesús ttòkeia pè' ta e' shùà ie' mì ena ièlpa ena ikutapa e'pa ièter u'rki. Ie'pa ttak ie' ta.

⁴⁷ Yile tò ibiyò ché ie' a:

—Be' mì ena be' èlpa ena be' kutapa e'pa shkò be' weblòk.

⁴⁸ Erè Jesús iutè:

—¿I dör ye' mì ena ye' èlpa ena ye' kutapa?

⁴⁹ Età Jesús tò ie' a ittòkatapa kkaché ulà wa ta ichéitò:

—Isaú, ie'pa dör wës ye' mì ena ye' èlpa ena ye' kutapa es.

⁵⁰ Yi serke wës ye' Yé tso' ká jai a e' kj ikiane es, esepa dör wës ye' èl ena ye' kutà ena ye' mì es.

Tè kuantkòkwak ttè

(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)

¹ E' è diwò wa Jesús e' yéttasà u a mià batsòri kkòmik ta eè ie' e' tkéser.

² Pè' debitù tajè ie' ska', e' kuèkj ie' e' iéka kanò a ta eè ie' e' tkéser ie'pa wòbla'uk. Ie'pa ulitane atè ká si kj batsòri kkòmik.

³ Ie' tò ttè tsakjè kleè ie'pa a. E' et dör i' es: “Wëm ekòl mià tè kuantkòk ppé ululu ème*"

⁴ Mik ie' tso' iwò ppòk, età ditsòwò wele anewa ñala ska' ta dù debitù tò ikatéwa.

⁵ Ditsòwò wele anewa áklo a wé iyök kè ta' tajè ese ska'. Iyök kè ta' tajè, e' kuèkj bet ta' itskineka.

⁶ Erè kè iwí kicha ta' tajè, e' kuèkj mik diba anekà ikj età isinewa.

⁷ Ditsòwò wele anewa dika'chka shùà. Dika'chka ena ditsòwò talane ñita, erè dika'chka e' alékà ikj.

⁸ Erè ditsòwò wele anewa iyök bua'buwa kj, e' tskine talane wöne buaè. Wele wöne dökà cien eyök (100) elka elka, wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30).

⁹ jA' éna ye' ttò tssak, e'ma ikukueblò bua'ie!"

Ï kuèkj Jesús tò s'wòbla'weke kleaule (Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)

¹⁰ Età Jesús ttòkatapa debitù ie' ska' ta ichakérakitò ia: “¿Ï kuèkj be' tò ie'pa wòbla'weke kleaule?"

¹¹ Ie' tò ie'pa iutè: “Ï blúie Skèkòl tso' e' ttè blèulewa e' kéwò meneat a' a wa jchënoie, erè pè' malepa a kè imeneat es.

¹² Yi wa ttè e' jcher ese a imerdaè as ie' wà ikj jcher bua'ie. Erè yi kè éna ìanak, ese wà ì jcher bèrèbèrè e' yerattsane iyòki.

¹³ Ï weke ye' tò e' suèke ie'pa tò, erè ie'pa kè éna iwà ane. Ì cheke ye' tò e' ttseke ie'pa tò, erè ie'pa kè tò ittseku' er mokj wa, ie'pa kè éna iwà iutak. E' kuèkj ye' kapakòke ie'pa ta es.

¹⁴⁻¹⁵ Es iwà tkòke ie'pa ta wës Skèkòl ttekòl kiè Isaías tò iyè' es, e' tò iyè' i' es:

‘Ká i' wakpa er mià darèrè, kè ì dè'waia. Ie'pa kukuòña wòtèwà darèrè as kè iwattsèr, ie'pa tò iwòbla tsjimiwèwà as kè iwawèr.

Ie'pa tò iwè es as ie'pa kè éna iwà ar, as ie'pa kè er mane'ù ye' ska' ta ye' tò ie'pa bua'wè.

E' kuèkj ie'pa tò ittseraè je', erè kè ie'pa éna iwà arpa,

ie'pa tò isueràè je', erè kè ie'pa tò iklò'wepa.† Es Isaías tò iyè'.

¹⁶ “Erè a' wòbla wawèr buaè, a' kukuòña wattsèr buaè, e' kuèkj ayècha buaè a'.

¹⁷ Mokj ye' tò a' a' ichè tò Skèkòl ttekòlpa tajè ena ká ìaiàè s'bak ser yésyèsè e'pa tò ì

* 13:3 tè kuantkòk ppé ululu: E' kéwò ska' ta pè' wòblar tè kuantkòk wò ppélur tè kos e' kj. † 13:14-15 Isaías 6.9-10

suë a' tö ena i' tse a' tö e' kkeyë' siarë suë ena tse, erë ie'pa kë wä isune ittse.

*Të kuatkökwak ttë e' wä paké Jesús tö
(Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15)*

¹⁸ "Ittsö, i kleéyö të kuatkökwak ttë wa, e' wä pakekeyö a' a.

¹⁹ Pé' welepa ta itkömi wes ditsöwö arwa ñala ska' es. Esepa tö i blúie Skököl tso' e' ttë tse, erë ie'pa kë éna iwä ane. Bë de ta ttë buaë yëttsa ie'pa er a.

²⁰ Welepa skä ta itkömi wes ditsöwö arwa áko a es. Esepa tö Skököl ttë tse ta iklö'wérakitö tse'ne buaë wa.

²¹ Erë ie'pa kë wä kicha ta' tajë, e' kuëki ie'pa tö iklö'wë ekuölö ë. Mik ie'pa weine-mitke Skököl ttë kuëki, etä ie'pa anemine bet.

²² Welepa skä ta itkömi wes ditsöwö arwa dika'chka shüa es. Esepa tö Skököl ttë tse, erë ie'pa tö iyi tso' ká i' kji ese bikeitseke kibiiie. Ie'pa er me'rie inuköl kji ena i tso' ká i' kji tö s'ttsé'weke buaë ese kji. E' kos tö Skököl ttë kui'wëwä ie'pa er a ta kë idë'ttsa buaë wes ikiane es.

²³ Erë welepa skä ta itkömi wes ditsöwö arwa iyök bua'buwa kji es. Esepa je' tö Skököl ttë tse ta iwä ane buaë ie'pa éna ta iwä dettsa buaë wes ikiane es. Ie'pa dör wes iyi kuä wör buaë es wele wöne döka cien eyök (100), wele dabom teryök (60), wele dabom mañayök (30)."

Kakö kuä'kji tkëne trigo shüa e' ttë

²⁴ Jesús tö ttë skä kleéne ie'pa a i' es: "I blúie Skököl tso' e' ta itköke wes itka wëm eköl tö trigowö kuatké ikä a e' ta itka es.

²⁵ Nañewe ie'pa kapulur e' dalewa ibolök debitu eköl kakö dör trigo suë ese wö kuatké trigo shüa ta iwák mia.

²⁶ Mik trigo wöne, etä iwënewä tö ñies kakö kuä'kji tso'.

²⁷ Ikanë mésopa mia ta iché kanë wák a: 'A këkëpa, be' tö trigowö bua'buwa kuatké be' ká a ta ¿wes e' a kakö kuä'kji tso?'

²⁸ Ie' tö ie'pa iütë: 'Ye' bolök wele tö iwamblé ye' kji.' Ie'pa tö ie' a ichaké: '¿Be' kji ikiane tö sa' mi' kakö ñe' yökulur?'

²⁹ Erë ie' tö ie'pa iütë: 'Au, imuat es. A' tö kakö yëttsa e' ta trigo yërtsami ita ñies.

³⁰ Imuat as italar ñita dö mik itërketke etä. E' wa ye' tö itökwapä patkeke kakö tök kewe muë eyök eyök ña'wëwä bö' a. E' ukuökji ta ye' tö trigowö tök patkeke blë wë ye' iyiwö blöke e' wë a.'"

*Mostaza wö ttë
(Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19)*

³¹ Ttë skä kleéne Jesús tö ie'pa a i' es: "I blúie Skököl tso' e' dör wes mostaza wö kuatkésö ká a es.

³² E' wö dör tsirlala iyiwö ulitane dikja. Erë mikitalane ta e' dör iyi kuä tsitsir ulitane tsata. E' mia kalie ta dü datse u yuök iulä tsaka."

*Pan wölöwoka ttë
(Lucas 13.20-21)*

³³ Jesús tö ie'pa a ttë skä kleéne i' es: "I blúie Skököl tso' e' dör wes pan wölöwoka wötüé tayë tö harinachka mañayök a es. E' tö harinachka e' kos wölöwëka tajë."

*Jesús tö s'wöbla'weke kleaule
(Marcos 4.33-34)*

³⁴ Ttë e' kos kleé Jesús tö ie'pa a. Mokji ie' kë wä i pakane ie'pa a kë kleaule.

³⁵ Ie' tö s'wöbla'wë es, e' wa i yë'bak Skököl tteköl eköl tö e' wä tka, e' dör i' es:

"Ye' tö s'wöbla'weraë kleaule. Ttë tso' blëule ká iaiäë ká i' yöne e'tami, ese kkacherayö ie'pa a."‡
Es Skököl tteköl tö iyë'.

Kakö kuä'kji ttë e' wä paké Jesús tö

³⁶ Etä Jesús e' chéat pé' a ta imia u a. Ittökatapa de ie' ska' ta iché ie' a: "Kakö kuä'kji wakleébö, e' wä pakö sa' a."

³⁷ Ie' tö ie'pa a iché: "Yi tö trigowö kuatké, e' dör ye' dör S'ditsö Alä e'.

³⁸ Të wë kji ikuatkëne e' dör ká i'. Trigowö e' dör wëpa blúie Skököl tso' esepa. Kakö kuä'kji e' dör wëpa dör bë icha esepa.

³⁹ Ibolök tö kakö kuä'kji kuatké e' dör bë ë. Iir këwö e' dör ká i' erkewatke e' këwö. Itökwapä e'pa dör Skököl biyöchökwapä.

⁴⁰ Wes ie'pa tö kakö kuä'kji yëttsa uyëwä bö' a, es itköraë ká i' erkewatke etä.

⁴¹ E' këwö ska' ta ye' dör S'ditsö Alä e' döraë iyi ulitane blúie da'äie. Ye' tö ye' biyöchökwapä patkeraë wëpa tö o'ka keke i sulu wamblök ena wëpa e' wamblö sulu esepa kos shtökka.

⁴² Ie'pa uyerawarakitö bö' tajë a, ee iurarak ñies ikä yiltdawarak iweir kuëki.

⁴³ Erë s'ser yëyëse, esepa dalöburdaë wes diwö es wë S'yë tso' ie'pa blúie eë. ja' éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukueblö bua'ie!

Iyi tuë darërëë blëulewä e' ttë

⁴⁴ "I blúie Skököl tso' e' dör wes iyi tuë darërëë ese blëulewä yile ká a es. E' kuë wëm eköl tö ta e' tö ie' tse'wë buaë. E' kuëki ie' tö iblëwane ta imia ta i kos tso' iwa, e' watuëttsaitö. E' ské wa ie' tö ká e' tuë. Es iyi tuë darërëë e' de ie' ulä a.

Ákwöla bua'buwa tuë darërëë e' ttë

⁴⁵ "Ñies i blúie Skököl tso' e' dör wes ákwöla bua'buwa yuleke iyi wataukwak eköl tö tuë es.

⁴⁶ E' tö ákwöla bua'buwa ichök tuë darërëë shutë ese kuëwä ta imia ta i kos tso' iwa e' watuëttsaitö. E' ské wa ie' tö ákwöla bua'buwa e' tuëttsa.

Kla' tté

47 “Ñies i blúie Skéköl tso' e' dör wës kla' uyé wëpa welepa tö dayé a es. E' tö nima klö'wé tajé tsakjé buaé ena sulué.

48 Mik ie'pa tö kla' yéttä ká sí kí ta ie'pa e' tulésér nima shústök; ibua'buá iéká kkó a ta isulusi uyémi bánet.

49 Es itkóráé mik ká i' erkewatke etá. Skéköl biyöchökwakpa bituráé s'shushtëk; s'sulusipa michoé bánet, s'ser yésyészé michoé bánet.

50 S'sulusipa kos uyerawá Skéköl biyöchökwakpa tö bö' tajé e' a, eé ie'pa júraé siaré, ká yilitdawá iweir kuekji.”

Íyi pa'alí ena íyi kéchke e' tté

51 Jesús tö ittökátapa a ichaké:

—¿Tté ekké kos wá a'ne a' éna?

52 Ie'pa iüté:

—Tö.

Ie' tö ie'pa a iché:

—E' kuekji mik s'wöbla'uk tté dalöiéno wa wakpa ese eköl e' yué buaé i blúie Skéköl tso' e' tté wa, etá ie' tö s'wöbla'wémi buaé tté kéchke wa ñies tté pa'alí wa. Ie' dör wës u wák wá íyi tso' bléule iblo a es. Ese wá ijcher mik ta ikéchke ö ipa'alí kiane yéttä s'malepa kimoie.

Nazaret wakpa tö Jesús watéttä

53 Mik Jesús tté kleé one, etá imía

54 demi Nazaret, e' dör ie' wák ká. Eé ie' tö s'wöbla'wémitke judiowak ñi dapa'wó wé tso' eé e' a. Wës ie' tö ie'pa wöbla'wéke e' tö ie'pa tkiwéwá. Ie'pa tö iché ñi a:

—¿Wé ie' e' yué tté tajé ekké wa? ¿Wës i ké or yi a ese wé ie' tö buaé?

55 ¿Ie' wí yé ké dör se' íyi yuök kaltak wa e'? ¿Ie' mi ké dör María? ¿Ie' élpa ké dör Santiago, José, Simón ena Judas?

56 ¿Ñies ie' kutapa ké serku' se' shua? Etá i kos weke ie' tö ¿wé e' bite' ie' wá?

57 Ie'pa ké éna ie' tté klö'wak. Eré ie' iché ie'pa a:

—Ká wa'ne Skéköl tteköl dalöiérta', eré iwák ká kí ena iwák u a eé ké idalöiérta'.

58 Ie'pa ké erbléne ie' mik, e' kuekji i ké or yi a ese ké one ie' wá tajé eé.

14*Juan S'wöskuökwak kötéwá*

(Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)

1 E' kéwö ska' ta Herodes dör Galilea blú, e' tö Jesús tté ttsé,

2 e' kuekji ie' tö iché ikané mésopa a: “Wém ñe' dör Juan S'wöskuökwak shkënekane e'. E' kuekji ie' wá diché tso' i ké or yi a ese wóie.”

3 Herodes tö Juan klö'ukwá patké' wöté'wáitö s'wöto wé a, e' kuekji ie' tö Jesús ché es. Ie' sene' Herodías ta, e' dör ie' él kié Felipe e' alaköl.

4 E' yé' Juan tö ie' a: “Ké be' kawö ta' senuk be' él alaköl ta.” E' kuekji Herodes tö Juan wötökwa patké'.

5 Herodes éna Juan ttakwá eré ie' suane pé' yökí, ie'pa tö iklö'wé tö Juan dör Skéköl tteköl e' kuekji.

6 Eré mik Herodes tö iduéswo kéwö tkö'wéke, etá Herodías alá busi e' klóte s'kiule tso' tajé e'pa wörki. E' wër buaé Herodes wa.

7 E' kuekji ie' tö iché ie' a yésyészé Skéköl wörki: “Mokí ye' tö iché, i kié be' tö ye' a, e' meraeyö be' a.”

8 Etá ie' tö iché Herodes a wës imi tö ie' a iyé' es:

—Juan S'wöskuökwak ttökwa patkö ta iwökír mú ye' a kulé' a iwá kkachoie tö mokí ittéwarakitö.

9 Etá blu' Herodes erianeká tajé, eré ie' tö itté métké s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuekji ie' tö ikéwö mé.

10 Ie' tö Juan kuli' tökök patké s'wöto wé a.

11 E' ukuökí ta ie'pa wá iwökír debítu kulé' a mé busi a ta ie' tö imé imi a.

12 Juan ttökátapa de ta inú tsémirakitö wötéwá. E' ukuökí ta ie'pa mía ta ibiyö ché Jesús a.

Pé' döka mil skeyök e' tié Jesús tö

(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

13 Mik Jesús tö biyö e' ttsé, etá ie' mía kanö kí ekörla bánet wé ké yi serku' ese ska'. Mik pé' wá ijchenewá tö ie' mía, etá ie'pa míyal itökí batsöri kkömik klö wa.

14 Mik Jesús e' yéttä kanö a, etá pé' tso' tajé ipanuk e' suéitö. Ie'pa suéitö er siaré wa. S'kirirke kos demi ie'pa wá e' bua'wéitö.

15 Ká tuirketke, e' kuekji ittökátapa de ie' ska' ta ichéarakitö ie' a:

—Ká de tsáli, ké yi serku' íe. Ie'pa yuómi as ie'pa mi' pé' serke tsjnet eé ilé tauk ñé.

16 Ie' tö ie'pa iüté:

—Ie'pa ké kawötá mi'kyal; ie'pa tiö a' tö.

17 Ie'pa tö iüté:

—Pan skel ena nima böto e' é tso' sa' wá.

18 Ie' tö iché:

—Itsúbitu ña.

19 Etá ie' tö pé' ké e' tulökser iski ta'tsi kí. E' ukuökí ta ie' tö pan skel ena nima böto e' klö'wé ta iká sué ká jai a ta wéstela chéitö Skéköl a. Ta pan blatéitö mé ittökátapa a as ie'pa tö iwatiö pé' a.

20 Ie'pa ulitane chké de wé'. Ibata até e' shtéarakitö iéne döka kköla dabom eyök kí bök.

21 Ie'pa chké e'pa döka mil skeyök (5.000) wëpa é, alakölpa ena ala'rla ké shtáne.

Jesús shké di' kí

(Marcos 6.45-52; Juan 6.16-21)

22 E' ukuökí ta Jesús tö iché ittökátapa a: “A' e' iöká kanö a, a' yúshkatke ye' yökí kéwe

batsöri wışhet.” Ie' tö iché pë' malepa a: “A' yüne a' u a.”

²³ E' ukuöki ta ie' mía ekörla kabata a ttök Sy'et ta. Mik ká tuine, eta ie' tso'ia kabata a.

²⁴ E' dalewa ittökatapa mirwa batsöri ki demitke elkeë. Siwa' bitsirke tajë ie'pa kke wöia, e' tö di' uyeke tajë tërke kanò mik.

²⁵ Ká ñirketke eta Jesús mía ie'pa ska' shkörami di' ki.

²⁶ Erë mik ie'pa tö isuë tö ie' shkodatse di' ki, eta e' tö ie'pa tkiwëwa suawë tajë ta ianekarak:

—jWimblu datse se' kker!

²⁷ Erë ie' iché ie'pa a:

—jA' er kuü! Kë a' suanuk, ye' idir.

²⁸ Eta Pedro tö iché ie' a:

—A Skëkëpa, mokj be' idir, e' ta kawö mü ye' a shkök di' ki dö be' ska'.

²⁹ Eta Jesús tö iütë:

—Be' shkö ye' ska'.

Eta Pedro e' yettsa kanò a shkëmi di' ki dö Jesús ska'.

³⁰ Erë mik ie' isuë tö siwa' bitsirke darërëë, eta ie' suanëka tajë ta iwötunewami di' a ta ianëka tajë:

—jA Skëkëpa, ye' tsatkö!

³¹ E' bet ta Jesús tö iklö'wë iulá a ta iché ia:

—jWësua be' erblöke ye' mik bërëbërë! jI kuëki be' ibikeitsëka bötöböt?

³² Mik ie'pa böi e' iëka kanò a, eta siwa' wöklöne.

³³ Ie'pa qos tso' kanò a, e'pa e' tulëser kuchë ki Jesús wörki idalöioie ta ichërakitö:

—jMokj be' dör Skëköl Alá je'!

Jesús tö s'kirirkepa bua'wë Genesaret (Marcos 6.53-56)

³⁴ Itkattarak batsöri wışhet demirak Genesaret.

³⁵ Mik ká e' wakpa tö isuë tö Jesús idir, eta ie'pa tö itte ppëka ká e' qos a. Ie'pa wa s'kirirke mi'ke ie' ska' as ibua'ütö.

³⁶ S'kirirke esepa kköchöke ie' a tö ie'pa a ie' datsi' bata ë mü këwa. Wëpa qos tö ikë e'pa buanene.

15

Ï tö se' ia'wëmi ñaie (Marcos 7.1-23)

¹ Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa serke Jerusalén, e'pa wëlepa debitu Jesús ska'. Ie'pa tö ie' a ichakë:

² —jI kuëki be' ttökatapa kë tö se' yëpa bak e'pa ser e' dalöië? Ie'pa chkö ulá kë paköule.

³ Ie' tö ie'pa iütë:

—jI kuëki Skëköl ttë dalöiëno e' dalöşewëkewa a' tö a' wakpa ser dalöioie?

⁴ Skëköl iyë'at: 'A' yë ena a' mi e'pa dalöiö,* ñies ie' tö iyë'at: 'Yi tö iyë ö imi chë suluë ese wák wömerdattsa ttëwa.'†

⁵ Erë a' icheke tö se' a iyërmi s'yë a ö s'mi a i' es: 'Ï qos tso' ye' wa a' kimoie, e' meuletke Skëköl a, e' kuëki kë ye' a' a' kimenük i' wa'.

⁶ A' tö icheke tö yi isie e' chë, ese wák kë kawötaija iyë ö imi kimuk. Es Skëköl ttë dalöiëno ñe' dalöşewëkewa a' tö a' wakpa ser iütë wa.

⁷ jA' e' ö suluë! Buaë Isaías tö a' yë' mik ie' iyë':

⁸ Skëköl tö ichë: 'Pë' ikkëpa tö ye' dalöieke kkö ë wa,

erë ie'pa er tso' kamië ye' yöki.

⁹ Ë ichökle ie'pa mi'ke ye' wë a' ye' dalöiök.

Të wa ie'pa s'wöbla'wëke e' dör s'ditsö ttë dalöiëno ë.'§

Es Isaías tö iyë'at.

¹⁰ E' ukuöki ta ie' tö pë' tso' eë e'pa kië ta ie' iché iarak:

—A' tö ye' ttö ttsö, iwà anü a' éna.

¹¹ Ï ñeke a' tö ese kë tö a' ia'wëpa ñaie Skëköl wöa. Erë i sulu wambleke a' tö tskirke a' er a ese je' tö a' ia'wëraë ñaie.

¹² Eta ittökatapa de ie' ska' ta ie' a' ichakë:

—jBe' wa ijcher tö i chekebö e' tö fariseowakpa uluwë?

¹³ Ie' tö ie'pa iütë:

—Fariseowakpa esepa dör wës iyi kuá kë tkënewa ye' Yë tso' ká jai a' e' wa es, e' kuëki ie'pa yërdattsa wië.

¹⁴ Ie'pa müat es. Ie'pa dör wës s'wöbla kë wawër ese tö o'ka wöbla kë wawër e' ulaie es, e'pa böi tköaraë kauk a.

¹⁵ Eta Pedro tö iché ie' a:

—Ttë waklébö ñe' wà pakö sa' a.

¹⁶ Ie' tö iütë:

—jÑies a' kë éna iwà anë?

¹⁷ jA' kë éna iane tö i ñekesö ese mi'ke s'ñawi a' e' ukuöki ta iwekettsasö?

¹⁸ Erë i sulu tskirke a' er a ese tö a' ia'wëmi ñaie.

¹⁹ Ï sulu bikeitseke a' tö, s'ttëwa, senewabak dalöşewëwa, trë, akblë, s'kkatë kachë wa ñies ñi chë sulu ese qos tskirke a' er a.

²⁰ İyi ese tö a' ia'wëraë ñaie. Erë a' chkö kë ulá paköule e' kë tö a' ia'wëpa ñaie.

Tayë eköl kë dör judiowak e' erblë Jesús mik

(Marcos 7.24-30)

²¹ Eta Jesús ena ittökatapa míyal ká kië Tiro ena Sidón eë.

²² Eta tayë eköl serke eë dör cananwak, e' ardatse tajë Jesús itökj:

* 15:4 Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16 † 15:4 Éxodo 21.17; Levítico 20.9 ‡ 15:5 meuletke Skëköl a: Ie'pa tö iché ese erë ie'pa ulá a itso'ia, e' wakanewëmi ie'pa tö wës ie'pa ki ikiane es. § 15:9 Isaías 29.13

—A kékëpa be' dör David aleri, ye' saü er siarë wa. Ye' alà busi kirirke tajë a aknama tso'.

²³ Erë Jesús kē wā ie' iütëne yēs. Etā ittōkatapa kkōché ie' a:

—Tayë ardatse tajë se' itōkī, i kiane ie' kī e' mū ie' a as imi'a.

²⁴ Ie' tō ie'pa iütë:

—Skëkōl tō ye' patkë' Israel aleripa ë kī muk. E'pa dör wēs obeja chōwa siarë es.

²⁵ Etā tayë dewā e' tkëwā kuchë kī Jesús wōrkī tā ichëitō iā:

—jA kékëpa, ye' kī mū!

²⁶ Jesús iütë:

—Kë idör buaë ala'rla chkë yëttsā mē chichi a.

²⁷ Tayë tō ichë:

—A kékëpa, e' yëne; erë chkë mulë darke jskī e' ñeke chichi tō.

²⁸ Etā Jesús ichë ie' a:

—A tayë, be' erblë mokī ye' mik, e' kuëkī i kiane be' kī e' de be' ulā a.

E' wōshā tā ilā busi buanene.

S'kirirke ese bua'wëne Jesús tō

²⁹ Etā Jesús ena ittōkatapa biteyalne batsōri kië Galilea e' kkōmik. Etā ie' tkakā kabata tukir kī tā eë ie' e' tkëser.

³⁰ Tā pë' de tajë ie' ska', e'pa wā iduepa de Jesús wōrkī. Iduëpa kē shko, kē wōbla wawër, kē tto, ulā ò klō suluulewā ñies s'kirirke duë ulitane wā ese kos bua'wëitō.

³¹ Pë' ulitane tso' eë isaük e'pa wōkrarulunë. Ie'pa tō isuë tō kē s'tto esepa ttékane, s'ulā ena s'klō suluulewā esepa buanene, kē s'shko esepa shkëne, ñies kē s'wōbla wawër, esepa wōbla wawëne. E' kuëkī ie'pa tso' Israel aleripa Këkōl kīkōkka tajë.

Wëpa dōkā mil tkëyök e' tië Jesús tō
(Marcos 8.1-10)

³² Etā Jesús tō ittōkatapa kië tā ichëitō ie'pa a:

—Siarë ye' wa pë' ikkëpa wër. Ie'pa tso' ye' tā e' kī kā de mañatā tā kē ie'pa wā i ku' ñë. Kë ye' éna ie'pa patkak u a kē chkaule dō' isiwā arwarak ñalā kī.

³³ Etā ittōkatapa tō ichë iā:

—Erë ká i' a kē yi serku'. ¿Wes sa' tō pan kuëmi tajë pë' ekkëpa tioie'?

³⁴ Ie' tō ie'pa a ichakë:

—¿Kos a' wā pan tso'?

Ie'pa iütë:

—Sa' wā pan tso' kul (7), ñies nima tso' elkela.

³⁵ Etā ie' tō pë' kē e' tulōkser jskī

³⁶ tā pan kul ena nima e' klō'wëitō tā wëstela chëitō Skëkōl a tā iblatëitō mé ittōkatapa a tā ie'pa tō iwatië pë' a.

³⁷ Pë' ulitane chkë de wë' tā ibata aṭe e' iëne dōkā kkō kul.

³⁸ Ichkërak e'pa dōkā mil tkëyök (4.000) wëpa ë, alakōlpa ena ala'rla kē shtane.

³⁹ Jesús tō pë' yuëmine tā ie' e' iëkā kanō a tā imiā ká kië Magdala eë.

16

Fariseowakpa tō i kē or yi a ese uk ké suë
(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)

¹ Fariseowakpa ena saduceowakpa wëlepa de Jesús ska'. Ie'pa éna ie' tsaiak, e' kuëkī ie'pa tō ikië ie' a tō i kē or yi a ese ütō iwā kkachioie tō mokī ie' patkë'bitū Skëkōl tō.

² Erë ie' tō ie'pa iütë: “Tsälī tā a' tō icheke, 'Ká tanewā mat bule diba ardaë buaë';

³ bla'mi tā a' icheke, 'Ká tanewā mat kalī monekā ttsettseë tā kalī yërdaë'. A' éna iane buaë mik tā diba armī mik tā kalī yërmi, etā ¿wēs i tkōke j'ñe tā e' kē wā ar a' éna?

⁴ A' dör pë' suluë e' kē tō Skëkōl dalöie wēs trër wakpa kē tō imaso dalöie es. A' ye' a ikië tō i kē or yi a ese uyō iwā kkachioie tō mokī Skëkōl tō ye' patkë'bitū. Erë ilë weraëyō etōkicha éme iwā kkachioie, e' dör wēs Jonás tā ibak es.”

Etā ie' tō ie'pa mēat tā imiā bānet.

Fariseowakpa pan wölōwōkā e' pakë
(Marcos 8.14-21)

⁵ Jesús ena ittōkatapa demi batsōri wışhet, erë ittōkatapa éna ilë chowa tsëmi ñë.

⁶ Ie' ichë ie'pa a:

—Ye' ttō ttsō. A' e' kkō'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölōwōkā e' yōkī.

⁷ Ittōkatapa ichë ñi a:

—jKë se' wā i dë' ñë!

⁸ I chök ie'pa tso' e' suëwāitō tā ichëitō ie'pa a:

—jKū kuëkī a' tso' ichök ñi a tō kē se' wā i dë' ñë? jKām a' erblō ye' mik mokīe!

⁹ ¿Kām a' éna iwā ar? Pan skel wadë'yō wëpa dōkā mil skeyök (5.000) ekkë a, ¿e' chowa a' éna? Etā ¿kkō bik ibata kit a' tō?

¹⁰ Ñies pan kul wadë'yō wëpa dōkā mil tkëyök (4.000) ekkë a, ¿e' chowa a' éna? E' ukuökī tā ¿kkō bik ibata kit a' tō?

¹¹ ¿Wes a' kē éna iane tō ye' kē ku' i ñekesō ese chök? A' e' kkō'nú fariseowakpa ena saduceowakpa pan wölōwōkā ese yōkī.

¹² Etā ie'pa éna iane tō Jesús kē ku' pan wölōwōkā tso' se' wā ese chök. Ie'pa éna iane tō ttë wa fariseowakpa ena saduceowakpa tō s'wōbla'wëke e' chök ie' tso'.

Pedro tō ichë tō Jesús dör wé pairine bitū idi' wa s'blüie e'

(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)

¹³ Mik ie'pa de ká kië Cesarea Filipo, etā Jesús tō ittōkatapa a ichakë:

—Ye' dör S'ditsō Alā, ¿ima e' cheke pë' tō ye' dör yi?

¹⁴ Ie'pa iütë:

—Welepa tō icheke tō be' dōr Juan S'wōskuōkwak. Welepa skā tō icheke tō be' dōr Skēkōl ttekol bak kiē Elías shkenekane e'. Welepa skā tō icheke tō be' dōr Skēkōl ttekol bak kiē Jeremías ō Skēkōl ttekolpa skā bak e' wele.

¹⁵ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—Erē ŷima a' ichē, ye' dōr yi?

¹⁶ Simón Pedro tō iūté:

—Be' dōr wé pairine'bitū idi' wa sa' blúie e'. Be' dōr Skēkōl chōk Alà e'.

¹⁷ Jesús iché ie' a:

—A Simón, Jonás alà, ayēcha buaē be' dōr. Ì ché be' tō e' kē mēne s'ditsō wā be' a, e' mé ye' Yē tso' ká jai a' e' tō be' a.

¹⁸ E' kuekī ye' be' a ichē tō be' dōr Pedro (kiē e' wā kiane chē ák). Be' dōr wēs ák dōr u katabloie es, e' wa ye' ichapa kī dōraē tajē. Ì kōs tso' dō duēwā diché, e' kē e' alōpakā ie'pa kī.

¹⁹ Ì blúie Skēkōl tso' e' wékkō kkōppōo kēwō meke ye' tō be' a. Ye' tō kawō meke be' a ye' ttē buaē pakōk as Skēkōl dō s'tso' tajē e' blúie. E' dōr wēs blu' ekōl kanē méso tō blu' wékkō kkōppēe as s'dōwajā es. Ì kē kēwō mēne be' wā ká i' a, ese kē kēwō mēne Skēkōl wā. Nies Ì kēwō mé be' tō ká i' a, ese kēwō mé'bak Skēkōl tō.

²⁰ E' ukuōkī tā Jesús kē wā ittōkatapa kàne yi a ichōk tō ie' dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

Jesús e' biyō ché tō ie' tterawā

(Marcos 8.31-9.1; Lucas 9.22-27)

²¹ E' ukuōkī tā Jesús tō itsā ché ittōkatapa a:

—Ye' kawōtā shkōkmi Jerusalén, eē ju-diowak kueblupa ena sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō ye' wē'ikeraē tajē. Ye' tterawā erē e' kī ká de mañat etā ye' shkerdakane.

²² Pedro tō ie' kiēmi bānet tā iuñēmiitō:

—¡A Skēkēpa, kē e' char! ¡E' mú kē dōr es! ¡Kē e' wamblēnuk be' tā!

²³ Erē ie' e' wōtrée Pedro kē tā ichē:

—¡A Satanás, be' yúshka bānet ye' yōkī! Be' tso' ye' wōklō'uk. Be' kē tō íyi suē wēs Skēkōl tō isueke es; be' tō isueke wēs s'ditsō tō isueke es.

²⁴⁻²⁵ Ie' tō iché ittōkatapa a:

—Yi e' tsatkak ittēwā yōkī, ese kē ulā a sene michoē dōpa. Erē yi e' mettsā ttēwā ye' dalērmik, ese ulā a idōraē. E' kuekī yi e' yuak ye' ttōkataie, ese kē kane tkinukīā e' kī. E' skéie ikawōtā e' chōk dō ittēwā wōtēulewā krus mik ekkē. Es ie' kawōtā shkōk ye' itōkī.

²⁶⁻²⁷ Ye' dōr S'ditsō Alà, e' dōraē Skēkōl olo tā' tajē e' a, nies Skēkōl biyōchōkwakpa tā. Ye' tō sulitane patuēraē ekōl ekōl wēs iser es. E' kuekī íyi ulitane tso' ká i' a e' de a' ulā a, erē sene michoē kē dē' a' ulā a, e' tā e' dōr ŷie bua' a' a? Sene michoē kē patorpa i' wa.

²⁸ Mokī ye' tō a' a' ichē tō a' tso' íe, e'pa welepa tō ye' dōr S'ditsō Alà, e' datse blu'ie e' suēraē kam iblērulur e' yōkī.

17

Jesús tō ilo tajē e' kkaché ittōkatapa a

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-30)

¹ E' kī ká de terōl, etā Jesús wā Pedro ena Santiago ena Juan dōr Santiago ēl, e'pa mitsēr e' ta ká bata kakkeē ese kī.

² Eē ie'pa wō shaē ie' manenettsā míā kuā'kī, iwō olobune wēs diwō es, nies idatsi' manenettsā míā saruruē wōñarke dalōlōē.

³ E' bet tā ie'pa tō Skēkōl ttekolpa bak ká iaiāē kiē Moisés ena Elías e'pa suē kapakōk ie' ta.

⁴ Etā Pedro tō iché ie' a:

—A Skēkēpa, buaē se' tso' íe. Be' kī ikiane, e' ma ye' tō ulā yuēkā mañiatkuela; etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

⁵ Ie' ttōkeiā e' wōshā tā mochka wōñarke dalōlōē ese tō ie'pa kītēwā. Mochka shūā ie'pa tō ttō tse tō ichē: “Se dōr ye' alà dalēr tajē ye' éna, e' wēr buaē shutē ye' wa. Ie' ttō iūtō.”

⁶ Mik e' tse ittōkatapa tō tā ie'pa suanēkā tajē, e' kuekī ie'pa e' tēlur wōwakkōt.

⁷ Jesús dewā ie'pa o'mik tā ie' tō ie'pa kēwā tā ichéitō ie'pa a:

—A' e' kōkā; kē a' suanuk.

⁸ Mik ie'pa tō ká suē, etā ie'pa isuē tō kē yi ku'ia, Jesús ē dur.

⁹ Ie'pa bitētkene wa'k, etā Jesús tō ie'pa a ichē:

—Ì suē a' tō e' kē pakar yi a dō mik ye' dōr S'ditsō Alà, e' ttēwā shkenekane e' ukuōkī.

¹⁰ Ie'pa tō ie' a' ichaké:

—Ì' kuekī s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō icheke tō Elías kawōtā dōkne kēwe wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' yōkī?

¹¹ Ie' tō ie'pa iūté:

—E' yēne tō Elías datsekene kēwe. Ie' tō Ì kōs kanewēketke kēwe wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' yōkī.

¹² Erē ye' tō a' a' ichē tō ie' dē'bak, erē ie'pa kē éna iane tō ie' idir. Ie'pa tō iwe'ik siarē wēs ie'pa kī ikiane es. Es nies ie'pa tō ye' dōr S'ditsō Alà e' we'ikeraē.

¹³ Ie'pa éna iane tō ie' tso' Juan S'wōskuōkwak e' chōk.

Duladula ekōl tteke aknama tō e' bua'wēne Jesús tō

(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik Jesús ena ittōkatapa demine wé pē' daparke tajē ie' panuk eē, etā wēm de ekōl ie' ska' tā ie' e' tkēwā kuchē kī Jesús wōrkī tā ichéitō iā:

¹⁵ —A kēkēpa, ye' alà saū ēr siarē wa. Ie' kirirke siarē, wēkkē alē tā ilīneka, mikle tā ie' anerō bō' a, mikle tā dī' a.

16 Kam be' dō etā ye' wā idebitu be' ttōkatapa ā erē ie'pa kē ā ibuarne.

17 Jesús tō iché:

—A pē' kē erblōtā' Skēkōl mik, a' kē ēna kā ane. Ķ Mik ye' sermirō a' tā? Ķ Kos ye' tō a' dalē'ttsemirō? Kabēla nē' tsūbitu nā.

18 Etā ie' tō aknama uñē tā itrē'wēshkar duladula ā. E' wōshā tā duladula buanene buaē.

19 E' ukuōki tā ittōkatapa ttē ie' tā bānet. Ie'pa ie' ā ichaké:

—Ķ Ķ kuēki sa' kē ā aknama e' trēneshkar?

20 Ie' iché ie'pa ā:

—A' kē erblōkū' Skēkōl mik mokjē e' kuēki. Mokj ye' tō a' ā ichē tō a' erblōpa Skēkōl mik tsir mostaza wō dōr tsirla ekkē, e' tā a' tō ichēmī kābata wī ā: 'Be' e' skōttśa yūshka bānet', tā imiraā bānet. A' erblōke mokj Skēkōl mik, e'ma kē i dōr darērē a' ā wē.

21*

*Jesús skā ē' biyō chē tō itterawā
(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43-45)*

22 Mik Jesús ena ittōkatapa nī dapa'wē Galilea, etā ie' tō ie'pa ā iché:

—Ye' dōr S'ditsō Alā, e' wōmerdattśa pē' ulā ā,

23 tā ye' tterawāarakitō, erē e' kī kā de mañat tā ye' shkerdakāne.

Ttē e' tō ie' ttōkatapa eriawē tajē.

Inukōl shteke Skēkōl wē kanéwoie ese patuē Jesús tō

24 Mik Jesús ena ittōkatapa de Cafarnaúm, etā pē' tō inukōl shteke Skēkōl wē kanéwoie e'pa de Pedro ska' tā ie' ā ichaké:

—Ķ Be' wōbla'ukwak tō inukōl patuēkesō Skēkōl wē kanéwoie e' patuēta'?

25 Pedro tō ie' iūtē:

—Tō, ipatuēta'.

E' ukuōki tā mik Pedro de wēshkē, etā Jesús ttē ie' tā ķewe tā ichēitō ie' ā:

—A Simón, Ķ Ķma be' ibikeitsē? Ķ Yi nā'weke kā wōkirpa tō, ikā wakpa ekkā ō pē' kuā'kī?

26 Pedro tō iūtē:

—Pē' kuā'kī.

Jesús tō iché:

—E' yēne, e' kuēki ila'r kē kawōtā ipatauk.

27 Erē ipataušō ās ie'pa kē ulurkā se' kī. E' kuēki be' yū batsōri kōmīk etā biklō' uyōmī dī' ā. Etā nima tsā klī'wē be' tō e' kō shuppōō, eē be' tō inukōl kuēraē et. E' tsūmī ie'pa patuōie, e' dōr wē' se' bōl nuī patuōie.

18

*Yi dōr ibua'ie Skēkōl wōg
(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)*

1 E' ķēwō ska' tā Jesús ttōkatapa de ie' ska' tā ie' ā ichakēarakitō:

—Ķ blūie Skēkōl tso' e' shūā Ķ yi dōr ibua'ie imalepa tsatā?

2 Jesús tō alala kié ekōl duēsēr ie'pa shushāē

3 tā ichēitō ie'pa ā:

—Mokj ye' tō a' ā ichē tō a' kē er mane'ū ās a' dō wēs alala i' es, e' tā a' kē dōpawā i blūie Skēkōl tso' e' ā.

4 Yi er mane'wē tā ie' e' wōēwa wēs alala i' es, ese dōraē ibua'ie i blūie Skēkōl tso' e' ā.

5 Yi tō alala i'se kiēwā ye' ttō wa, ese tō ye' wák kiēwā.

A' tso' wōsh wa i tō s'ké i sulu wamblōk ese yōki

(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)

6 “Yi tō ikkēpala erblōke ye' mik, esepa ekōl kē i sulu wamblōk, esepa weirdaē tajē shūte tkōkā āk wawoie muēwā ikuli' ā batrēemi dayē a' tsata.

7 Ķ yi tso' tajē s'erkiōwoie i sulu wamblōk, e' kuēki wēstela Ķna kā i' wakpa tā. Keķraē i sulu tso' s'erkiōuk, erē yi tō s'ké i sulu wamblōk, wēstela Ķna esepa tā.

8 “A' ulā ō a' klō tō a' kē i sulu wamblōk e' tā itōō uyōmī bānet. A' dōwā sene micho ā ulā etkē ō klō etkē, e' dōr buaē. E' skēie a' uyēwā bō' nār michoē e' ā ulā bōtkē ena klō bōtkē e' dōr suluē.

9 Nies s'wōbla tō s'ké i sulu wamblōk, e' tā iyōttśa uyōmī bānet. A' dōwā sene micho ā wōbla ek ē wa, e' dōr buaē. E' skēie a' uyēwā bō' nār michoē e' ā wōbla bōkē, e' dōr suluē.

Obeja chowa e' pakē

(Lucas 15.3-7)

10-11 “A' e' kō' nū, ikkēpala kē watartśa. Ye' tō a' ā ichē tō Skēkōl biyōchōkwakpa tso' ie'pa kō' nuk e'pa tso' keķraē ye' Yē tso' kā jāi ā e' wōrki ie'pa ttē chōk.

12 “Ķ Ķma a' tō ibikeitsē? Wēm ekōl wā obeja tso' dōkā cien tā e' etō chowa, e' tā Ķi wēmī ie' tō? Obeja dōkā dabom suljyōk kī suljitu (99) e' meraāt ie' tō kañikā tā imīā obeja chowa e' yulōk.

13 Mokj ye' tō a' ā ichē tō mik ie' tō ikuē, etā ie' tśē'nene buaē tkōkā imalepa kē chē'wa e' tō ie' tśē'wē e' tsatā.

14 Es Skēkōl dōr a' Yē tso' kā jāi ā, e' kē kī ikiane tō ikkēpala chōwa ekla wē'ia.

Wēs se' kē er buanukne nī kī

(Lucas 17.3)

15 “A' yami wēle tō i sulu wamblē a' kī, e' tā a' yū ie' ska' tā i sulu wamblēitō e' chō ie' ā, e' shulō a' bōl ē tō. Ie' tō a' ttō iūtē, e' tā a' er buanene nī kī.

16 Erē ie' kē wa a' ttō iūtēne, e' tā a' yamipa tsūmī ekōl ō bōl, ttē kī a' tō ie' kkatē e' ttekolie ās iqr wēs itso' kitule es. E' tō ichē, “Ttē

* 17:21 Yēkuō ķēchke wēle tō versículo 21 kī kuōtkēkā. E' tō ichē i' es: Erē aknama ese yēmīttśa ikīē S'yē ā ena batsē e' ē wa.

kos shulekesö etä ittekölpa kiane bül ö mañal ichoie tō mokī idir ö au.”

¹⁷ Erë kē ie' wā e'pa ttō ttsēne, e' tā ichō ye' icha erule e' kukua. Nies kē iwā ie'pa ttō iūtēne, e' tā isaū wēs pē' kē tō Skēkōl daloiē es ö wēs inukōl shtōkwakpa Roma wōkirpa ā e'pa suē es.

¹⁸ “Mokī ye' tō a' ā ichē tō i cheke a' tō tō e' dōr suluē ká i' ā, ese cheraē Skēkōl tō tō e' dōr suluē. Nies i cheke a' tō tō e' dōr buaē ká i' ā, ese cheraē Skēkōl tō tō e' dōr buaē.

¹⁹⁻²⁰ “Ye' tō i skā chekene a' ā: Wē a' bōl ö mañal ñi dapa'wē ye' ttō wa, eē ye' tso' a' tā. E' kuēkī a' bōl er mēwā ñikkēē ká i' ā ilē kiök ye' Yē tso' ká jaī ā e' ā, e' tā imeraēitō a' a.”

²¹ Etā Pedro dewā Jesús ska' tā ichakēitō:
—A Skēkēpa, ζbitōkicha ye' yami tō i sulu wamblē ye' kī, e' olo'yēmīyō ikī? ζMokī dō kul ekkē?

²² Ie' iūtē:
—Kē ye' tō be' a' ichē kul ē. Ye' ichē tō be' kawōtā inuī olo'yōk ikī kēkraē bitōkicha ekkē*

Blu' er buaē chē ikanē mēso ekōl ā

²³ “Ī chéyō a' ā e' wā pakekeyō ttē i' wa. Ī blúie Skēkōl tso' e' dōr wēs blu' ekōl ēna nuī shulak ikanē mēsopa tā es.

²⁴ Ie' tō ie'pa nuī shulēmitke etā ikanē mēso ekōl debitū ie'pa wā ie' wōrkī, e' wā nuī tso' tajē shūte†

²⁵ Ie' kē ā nuī ekkē patorpa, e' kuēkī blu' tō ie' ena ilakōl ena ila'r ena i kos tso' iwā e' watauktsā kē inuī ekkē patuōje.

²⁶ Īkanē mēso e' tkēwā kuchē kī blu' wōrkī tā ikkōché tajē ie' ā: 'Be' we'ikēyō, ye' panū bēre tsir, e' wa ye' tō be' patuēttsā seraa.'

²⁷ Blu' ie' suē er siarē wa, e' kuēkī iñarke kos e' olo'yēitō ikī seraa tā iémine bēre.

²⁸ “Erē mik kanē mēso e' mīā, etā ie' tō kanē mēso iēkōl kuē ña'wēke ie' tō elkela ē: Tā iklō'wēwāitō ikulī' ā tuēwā darērēē tā ichēitō iā: 'jBe' ñarke ye' ulā ā, e' pataūttsā ña!'

²⁹ Tā iēkōl e' tkēwā kuchē kī ie' wōrkī tā ikkōché tajē: 'Be' we'ikēyō, ye' panū bēre tsir, e' wa yō be' patuēttsā seraa.'

³⁰ Erē ie' kē wā iēkōl kōkōchōke e' iūtēne. Ie' tō iwōtōkwā patké s'wōto wē ā dō mik inuī patuēttsaitō seraa etā.

³¹ Mik kanē mēsopa malepa tō ittsé, etā e' tō ie'pa eriawē tajē. E' kuēkī ie'pa mīā blu' ska' tā ichēkā seraa.

³² Etā blu' tō kanē mēso e' kiök patké tā ichēitō iā: 'jBe' dōr pē' suluē! Ye' tō be' kī be' nuī tajē e' olo'ya' seraa be' kkōyē' ye' ā e' kuēkī.

³³ Ī kuēkī be' kē wā be' yami sune er siarē wa wēs ye' be' su' es?'

³⁴ Etā blu' ulunekā tajē, e' tō ikanē mēso wōtōkwā patké as iwe'ikō ie'pa tō siarē dō mik inuī patōnettsā seraa etā.

³⁵ Es ñies a' yami tō i sulu wamblē a' kī e' nuī kē olo'yē a' tō ikī er mokī wa, e' tā ye' Yē tso' ká jaī ā e' tō a' we'ikeraē siarē.”

19

Se' ñi öwa ese chē Jesús tō

(Mateo 5.31-32; Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

¹ Mik Jesús tō ttē ekkē chē one, etā ie' e' yēttsā Galilea mīā Judea tā itkatsā Jordán ā wishet.

² Tajē pē' dami ie' itōkī e'pa shūā wēpa kirirke esepa kos bua'wēitō.

³ Etā fariseowakpa wēlepa de ie' ska' tā ie'pa tō ie' ā ichakē itsaioie:

—ζWēpa ā kawō tā' itayē owa íyi ulitane kuēkī?

⁴ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Ī tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī, ζe' kē sune a' wā? E' tō ichē tō tsāwe tā Skēkōl tō se' yō' wēm ena alakōl.

⁵ Ie' tō iyē': 'E' kuēkī wēpa kē serpaia iyē ena imi e'pa dapōmik, tā iserdawā alakōl tā. Ie'pa bōl serdaē ñitā tā ie'pa mīā wēs wák ekōl ē es.* Es ikiteat

⁶ e' kuēkī ie'pa kē iā bōl, ie'pa yöne wēs wák ekōl ē es. E' kuēkī wēpa batsēwā Skēkōl tō esepa kē batsōkōk yi tō.

⁷ Etā ie'pa tō ie' ā ichakē:

—E' dōr es, e' tā ζi kuēkī Moisés tō iyē'at tō wēm tō itayē éwa, ese wák kawōtā ñi owa yēkkōm muk iā?

⁸ Ie' iūtē:

—A' er darērē, e' kuēkī Moisés tō kawō mē' a' ā a' tayē ökwa, er tsāwe tā kē idōr es.

⁹ Ye' tō a' ā ichē tō yi tō itayē éwa, kē dōr itayē trēr kuēkī, ese tō alakōl skā tségwane, e' tā e' wa isēnewābak kēwe e' dalōsēwēwāitō.

¹⁰ Jesús ttōkatapa tō ichē ie' ā:

—E' dōr es e' tā bua' idir sa' ā tō kē sa' alakōl tsūwa.

¹¹ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Ī chē a' tō e' kē dōr sulitane ā, e' dōr wēpa ā imēne esepa ē ā.

¹² Wēpa wēlepa dōr kachir ie'pa wák dē'ka es e' kuēkī. Wēlepa skā yueke s'kapeyōkwakpa tō kachirie. Iskā tso' esepa serke kachirie i blúie Skēkōl tso' e' kanē kuēkī. Wēpa sermi es, esepa senú es.

Jesús tō ikié Syē ā ala'rla kī

(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)

* **18:22 kēkraē bitōkicha ekkē:** Griegoie dōr dabom kuryōk dōka kuktōkicha (70*7). † **18:24 nuī tajē shūte:** Ttē i' dōr inukōl kiē talento e' mil dōka dabop. I'ñe ta' e' ské dōr dólares dōka millón dōka dabom skeyōk (50,000,000) ‡ **18:28 elkela ē:** Ttē i' dōr inukōl kiē denario ese dōka cien. * **19:5 Génesis 2.24 saū.**

¹³ Pë' wā ala'rla debitu Jesús ska' as ie' ulā mūka iki ena ikiō S'yē a iki. Erē ittōkatapa tō pē' uñēlor.

¹⁴ Erē ie' tō iché:

—As ala'rla bitu ye' ska'. Wēpa dōr wes ie'pa es, esepa blúie Skékōl tso', e' kueki ké iwōklō'wariā.

¹⁵ Eta' ie' ulā méka ie'pa ki, e' ukuōki tā imiā bānet.

*Inukōl blú ekōl tō Jesús a ichaké
(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)*

¹⁶ Wēm ekōl debitu Jesús ska' tā ie' a ichaké:

—A S'wōbla'ukwak, ¿i buaē wēmi ye' tō as sene michoē dō ye' ulā a?

¹⁷ Ie' tō iūté:

—¿I' kueki be' tō ye' chaké i dōr buaē ese ki? Skékōl ekōl ē dōr buaē. Be' ki sene michoē kiane, e' tā ttē me'atbak ie' tō dalōiēno e' dalōiō.

¹⁸ Ie' tō Jesús a ichaké:

—¿Ttē wēne?

Ie' iūté:

—Kē a' kawō tā' s'ttōkwa, kē a' kawō tā' s'senewabak e' dalōseukwa, kē a' kawō tā' akblōk, kē a' kawō tā' s'kakatōk kachē wa,

¹⁹ a' yē ena a' mī dalōiō, ñies a' malepa dalērītō wes a' wákpa e' dalēr es.†

²⁰ Duladula tō ie' a iché:

—Ttē e' kos dalōiē'bitu ye' tō iaiāē. Eta' ¿i skā kianeia?

²¹ Ie' iūté:

—Be' éna i buaē kos wak sēraā, e' tā be' yú tā i tso' be' wā, e' wataúttā sēraā tā iské mūttsa s'siārēpa a. E' ukuōki tā be' shkō ye' tā ye' ttōkataie. Es tā íyi buaē tajē dōraē be' ulā a ká jaí a.

²² Duladula dōr inukōl blú tajē, e' kueki mik ie' tō e' ttsé eta' ie' erianekā tajē tā imiatke.

²³ Eta' Jesús tō iché ittōkatapa a:

—Moki ye' tō a' a iché tō inukōl blúpa a darērēē idir dōkwa i blúie Skékōl tso' e' a.

²⁴ Iskā chēneyō a' a tō inukōl blúpa a dōkwa i blúie Skékōl tso' e' a e' dōr darērēē tkōka kameio tkōmi datsi' yuo diké ese wōukla a e' tsata.

²⁵ Mik e' ttsé ie'pa tō, eta' ie'pa tkinewā tajē tā ichéitōrak:

—E' dōr es e'ma ¿yi tsatkērmí?

²⁶ Ie'pa webléitō tā ichéitō:

—E' ké onuk s'ditsō a wes, erē Skékōl a íyi ulitane ormi.

²⁷ Eta' Pedro tō iché ia:

—Sa' tō íyi ulitane me'at tā sa' bitē be' tā. ¿I' dōmi sa' ulā a e' skéie?

²⁸ Ie' tō ie'pa iūté:

—Moki ye' tō a' a iché tō mik ká i' manerketkene buaē aishkuō tā, eta' ye' dōr S'ditsō Alā e' dōraē ká ulitane blúie olo tā' tajē.

Ñies a' dōr ye' ttōkatapa, e'pa e' tulōraser blu' kulé dōka dabom eyōk kí bōt e' kí, Israel ditséwōpa dōka dabom eyōk kí bōl e'pa wēttsuk.

²⁹ Wēpa kos tō iu ö iēlpa ö ikutapa ö iyē ö imi ö ila'r ö iká ese méat ye' ttē kueki, e' tā e'pa ulā a iské dōrane tajē shūtēē, ñies aishkuō tā sene michoē dōraē ie'pa ulā a.

³⁰ Erē í'ñe tā se' tajē tso' kewe esepa dōraē bataie ena se' tso' bataie í'ñe tā esepa dōraē keweie.

20

Kanē mēsopa patuē e' ttē

¹ “Í blúie Skékōl tso' e' tā itkōke wes itka wēm ekōl tā es. E' mīa bla'mi kanē mēsopa yulōk ie' uva tso' tkēule e' kanéuk.

² Ie' tō iché ie'pa a: ‘Ye' tō a' patuēke kos s'patōrke ká etk ekkē, e' dōr denario etk.’ E' dōr buaē ie'pa a tā ie' tō ie'pa patké kaneblōk.

³ Diwō de sulitu (9) eta' kanē wák mīane kanē mēsopa skā yulōk eta' eē ie' tō isuē tō wēpa tulur ñala' ska' kē ku' kaneblōk.

⁴ Ie' tō ie'pa a iché: ‘A' yú kaneblōk ye' kanē a' tā ye' tō a' patuēke kos s'patōrke mokí ekkē.’ Eta' ie'pa mīa kaneblōk.

⁵ Diwō de bata a' tā ie' mīa kanē mēsopa skā yulōk eta' ie' tō ie'pa patké kaneblōk. Ñies tsālí diwō de mañat eta' ie' mīa kanē mēsopa skā yulōk tā ie'pa patkéitō ñies kaneblōk.

⁶ Diwō dōketke skēl eta' ie' mīa kanē mēsopa skā yulōk, eē ie' tō wēpa kuē iēter kē ku' kaneblōk. Ie' tō ie'pa a ichaké: ‘¿I'ók a' iēter ñiē íe kē ku' kaneblōk?’

⁷ Ie'pa tō iūté: ‘Kē yi wā sa' a kanē mēne.’ Eta' ie' tō ie'pa a iché: ‘A' yú kaneblōk ye' a.’

⁸ “Mik ká tuine, eta' kanē wák tō iché ikanē mēsopa pataukwak a: ‘Kanē mēsopa kíō eta' ie'pa pataú. Wēpa debitu bataie, e'pa pataúmi kewe, tā wēpa debitu kewe, e'pa pataú bataie.’

⁹ Eta' kanē mēsopa debitu kaneblōk tsālí diwō skēl, e'pa patōne kewe. Ie'pa kos patōne denario et et.

¹⁰ Mik kanē mēsopa debitu kaneblōk kewe, e'pa patōrketke eta' ie'pa tō ibikeitsé: ‘Sa' patōrke aishet sa' malepa tsata.’

¹¹ Erē ie'pa kos patōne denario et et ē.

¹² E' tō ie'pa kabewéka tā iché kanē wák a: ‘Wēpa ikkēpa debitu bataie kaneblé bērbērla ē, e' skéie sa' kaneblé ñiē, ña'wé diba tō, ñies shtrine tajē. Eta' ¿wes be' tō ie'pa patuē kos be' tō sa' patuē ekkē?’

¹³ Erē kanē wák tō ikanē méso ekōl iūté: ‘A yami, ye' kē ku' i sulu wamblōk be' tā. Se' ttē mé ñi a' tō ye' be' patuēke denario etk.’

¹⁴ E' kueki be' inukōl klō'ú tā be' yúshka. Wēm debitu kaneblōk ibataie ese a' ye' éna

† 19:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20; Levítico 19.18

inuköl mak kos ye' tö be' a imé ekké etä ¿wes ide?

¹⁵ Ye' a kawö ta' i wak ye' éna ye' inuköl wa, ese woie. Ye' tö ilé kakmeke yile a, ¿e' tö be' ukýewéke ye' kí'?

¹⁶ "Es s'tso' bataie esepa döraé keweie ena s'tso' keweie esepa döraé bataie."

Jesús e' biyö chéne tö ie' tterawa pé' tö
(*Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34*)

¹⁷ Jesús ena ittökatapa dabom eyök kí böl (12), e'pa mirka Jerusalén ta' ie' tö ie'pa kié bánet ta' ichéitö ia:

¹⁸ –Se' mirka Jerusalén i', etä eé ye' dör S'ditsö Alá, e' merdattsa sacerdotepa wókirpa ena s'wöbla'uk tté dalóieno wa wakpa ulá a. Ie'pa tö ye' kichateraé.

¹⁹ Ye' merattsarakitö pé' kē dör judiowak esepa ulá a. E'pa tö ye' wayueraé pperaé siarē ta' ye' tterawarakitö wötēule krus mik. Erē e' kí ká de mañat, etä ye' shkerdakane.

Santiago ena Juan e'pa mi tö kawö kié Jesús a

(*Marcos 10.35-45*)

²⁰ Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa mi de ie'pa ta' Jesús ska' ta' ie' tkéwa kuchē kí iwörki ilé kioie ie' a.

²¹ Jesús tö ie' a' ichaké:

–¿I kiane be' kí'?

Ie' tö iiuté:

–Ye' tö be' a kawö kieke tö mik be' tkēnekā s'blúie, etä ye' alá eköl tkówa be' ulá bua'kka, eköl be' ulá bakli'kka s'wēttsuk be' ta'.

²² Ie' iiuté:

–I kieke a' tö e' kē wā jcher a' wā. ¿Ye' tkā wayarmi a' a? ¿A' e' ché weinuk wēs ye' weirdaé es?

Ie'pa tö iiuté:

–Tö, sa' dirmi.

²³ Ie' iché:

–Mokí ye' tkā' wayeraé a' tö, a' weirdaé wēs ye' es. Erē e' tkóksēr ye' ulá bua'kka ö ye' ulá bakli'kka, e' kē kēwö menuk ye' a. E' tso'tke ye' Yē wā klóule yi' a imekeitö esepa a.

²⁴ Mik tté e' ttséwa ittökatapa malepa dóka dabom eyök (10) e'pa tö, etä ie'pa uluneka ie'pa böl ñe' kí.

²⁵ Erē ie' tö ie'pa ulitane kié ta' iché ia:

–A' wā ijcher tö pé' kē tö Skököl dalóie, esepa wókirpa kos e' alókekā ie'pa kí kēkraé, ñies iblúpa tö ie'pa patkeke kēsik wa.

²⁶ Erē a' kē kane e' wamblöök es. E' skéie, a' isie e' yuak a' wókirie, ese kawötā e' wóökwa imalepa dikia diöshet ikané mésoie.

²⁷ Ñies a' isie e' yuak ibua'ie a' malepa tsatā, ese kawötā e' muktsā imalepa a' kané mésoie.

²⁸ Ye' dör S'ditsö Alá, e' kē dē'bitu as yi tö ye' kímü. Ye' dē'bitu ie'pa kímuk ena e' muktsā

ttēwā pé' tso' tajē e' nuí skéie. E' kuékí a' kawötā e' wóökwa a' malepa kané mésoie.

Wēpa böl wöbla kē wawēr e'pa bua'wé Jesús tö

(*Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43*)

²⁹ Jesús ena ittökatapa e' yéttsa Jericó, e'pa itóki pé' mirwā tajē.

³⁰ Etä wēpa böl wöbla kē wawēr, e'pa tular ñalā ska'. Mik ie'pa tö ittésé tö Jesús dami, etä ie'pa tö iché aneule:

–¿A kēkēpa, s'blú David bak e' aleri, sa' saú er siarē wa!

³¹ Pé' tö wēpa e' uñeke as ie'pa siwā blōwā, erē ie'pa kí anekā tajē:

–A kēkēpa, David aleri, sa' saú er siarē wa

³² Jesús e' duésēr ta' wēpa wöbla kē wawēr e'pa kiéitö ta' ie'pa a' ichakéitö:

–¿I kiane a' kí'?

³³ Ie'pa iiuté:

–A kēkēpa, sa' wöbla bua'ú.

³⁴ Ie' tö ie'pa sué er siarē wa ta' ie'pa wöbla kéitö. E' wö shā ta' ie'pa wöbla buanene ta' imiyal ie' ta'.

21

Jesús demi Jerusalén

(*Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19*)

¹ Mik Jesús ena ittökatapa demi tsinet Jerusalén, ká kié Betfagé tso' Olivo kēbata a' eé, etä ie' tö ittökatapa kié böl

² ta' ichéitö iarak:

–A' yú wí u wēne eruleé eé. Mik a' demi eé, etä bet ta' a' tö burro alaki kueraé etö moulewā ena ilala dur iō'mik. E' wötsöó ta' itsúbitu ña.

³ Yile tö a' a' ichaké, e' ta' iiuté: 'Skēkēpa kí ikiane, e' wa ie' tö imēne.'

⁴ Itka es as i' yē'atbak Skēköl tteköl tö e' wā tkō es. Ie' tö iyé':

⁵ "Ichö Jerusalén wakpa a:

'Ye' ttö tssó, e' blú datse a' ska' e' tkēulekā burro kí.

Ie' dör pé' bēre kē e' tssótā ká.

Ie' datse burro alala kí, e' dör iyiwak tso' dali oie ese.' »*

Es Skēköl tteköl tö iyé'at.

⁶ Ittökatapa míyal ta' iwérakitö wēs Jesús tö iché ie'pa a' es.

⁷ Ie'pa wā burro alaki ena ilala bitetsēr Jesús a. Ie'pa tö ipaio kikkē mékā burro alala kí ta' Jesús e' tkéka iki.

⁸ Pé' tso' tajē e'pa tö ipaio kikkē shuélor ñalā kí, ñies welepa tö kal kō télor shuélor ñalā kí Jesús ñalé tsoie.

⁹ Pé' mirwā keweie Jesús yöki ñies itóki, e'pa ulitane arke tajē:

* 21:5 Zacarías 9.9 † 21:9 Salmo 118.26

—Ie' i' dör se' blú bak David e' aleri, e' kíkòkasòl! Ayècha buaè ie' datse Skèkòl ttò wa. ¡Skèkòl tso' ká jai a' e' kíkòkasòl!

¹⁰ Mik ie' dewa Jerusalén, etá e' wakpa aláneka tajè tá ichaké:

—¿Yi dör ie'?

¹¹ Pè' datse tajè ie' tá, e' pa tò iüté:

—E' dör Jesús. Ie' dör Skèkòl ttekòl datse Nazaret aṭe Galilea e'.

Jesús tò Skèkòl wé batse'wé

(*Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22*)

¹² Etá Jesús dewa Skèkòl wé a. Etá wépa tso' eé iyi taúk ena iyi wataúk e' pa kòs trè'wéyal ie' tò. Inukòl mane'úk[‡] wakpa mesa trélurkaitò. Nies nubòl wataúkwakpa kula' trélurkaitò.

¹³ Ie' iché ie' pa a:

—Skèkòl tò iyè'at iyèkkuò kji: 'Ye' u kirdaè ttò ye' tá wé',[§] erè a' tò iia'wéka akblo wéie.

¹⁴ Etá s'wòbla kè wawèr ena kè s'shko bua' esepa debitu Jesús ska' Skèkòl wé a tá ie' tò ie' pa bua'wé.

¹⁵ Ala'rla tso' eé e' pa tò iché aṇeule: 's'blú bak David, e' aleri kíkòkasòl! Mik sacerdotepa wòkirpa ena s'wòbla'úk ttè dalöièno wa wakpa tò i' wé Jesús tò e' sué, ena ima ala'rla tò ie' ché e' tssé, etá ie' pa uluneka tajè

¹⁶ tá ichéitòrak Jesús a:

—Ì chòk ala'rla tso', ¿e' tssé be' tò?

Ie' tò ie' pa iüté:

—Tò, e' tsséyò. Erè ima e' ché Skèkòl yèkkuò tò, wésua e' kè suule a' wa. E' tò iché: 'A Skèkòl, ala'rla ena bebèpala tsu'yòkeia, esepa kébò e' kíkòkka.*

¹⁷ Etá ie' tò ie' pa me'at tá imia ká kiè Beta-nia eé. Eé ie' kapére.

Higo klò siwéwa Jesús tò

(*Marcos 11.12-14, 20-26*)

¹⁸ Bule es bla'mi tá Jesús michone Jerusalén tá ie' mirwa ñala wa tá ie' dué bli wa.

¹⁹ Ie' tò higuera klò ter elka sué tá imia iwò yulòk katè. Erè kè iwò tá, ikò è arwa tajè. E' kuekji ie' tò iché kal e' a:

—¡Kè be' wòrpaia yèsl!

E' wòsha tá higuera klò sinewami.

²⁰ Mik e' sué ittòkatapa tò, etá e' tò ie' pa tkiwéwa tajè, e' kuekji ie' pa tò ie' a ichaké:

—¿Wes higuera klò sinewa bet?

²¹ Ie' tò ie' pa iüté:

—Mokji ye' tò a' a iché tò a' erblé Skèkòl mik mokji, kè ibikeitsule bòtbòt, e' tá i' wé ye' tò, e' ormi a' a ñies. E' kjié tá a' tò ichèmi kabata wj a: 'Be' e' skòttsa ié anúwa dayè a', e' tá es iwa tkòraè.

²² A' erblé Skèkòl mik mokji, e' tá i' kòs kiè a' tò ie' a' e' wà dóraè a' ulà a.

¿Yi tò kawò mé Jesús a?

(*Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8*)

²³ E' ukuòkji tá Jesús dewa Skèkòl wé a, eé ie' tso' s'wòbla'úk. Etá sacerdotepa wòkirpa ena judiowak kueblupa de ie' ska' tá ichaké ia:

—¿Yi ttò wa be' tò iyi ikké weke? ¿Yi tò e' kèwò mé be' a?

²⁴ Ie' iüté:

—Nies ye' tò a' a ilè chakeke, e' iüté a' tò, e' tá ye' tò a' a icheke tò yi tò ikéwò me' ye' a.

²⁵ ¿Yi tò Juan patkè' s'wòskuòk? ¿Skèkòl tso' ká jai a' e' ò s'ditsò?

Ie' pa ñi iütèmi tá iché rakitò: "Se' tò ichèmi tò Skèkòl tò kawò mé Juan a, e' tá ie' tò se' iütèmi: 'Etá ¿i kuekji a' kè wa ie' ttè klòone?'"

²⁶ Pè' ulitane tò ikló'wé tò Juan dör Skèkòl ttekòl. Se' suane ie' pa yöki, e' kuekji kè se' a iyènuk tò Juan a kawò me' s'ditsò tò."

²⁷ E' kuekji ie' pa tò iüté:

—Kè sa' wa ijcher.

Ie' tò ie' pa a iché:

—Es ñies ye' kè tò a' a ichepa tò yi tò ye' a kawò mé iyi ikké wöie.

Ala'r bøl e' tté

²⁸ Jesús tò ie' pa a iché:

—Ttè kleekeyò a' a' e' tssò a' tò. Wèm ekòl alà dör bøl wépa, e' debitu ilà ekòl ska' kewe tá ichéitò ia: 'A alà, be' yú kanèblòk j'ñie ye' uva tso' tkèule e' a.'

²⁹ Ilà tò iüté: 'Kè ye' mìnè.' Erè e' ukuòkji tá ie' tò ibikeitséne kua'kji tá imia.

³⁰ E' ukuòkji tá iyè mia ilà ièkòl ska' tá ichéitò ia: 'Be' yú kanèblòk ye' uva tso' tkèule e' a.' Ilà iüté: 'Èkèkè ye' mi'ke.' Erè ie' kè mìnè.

Etá Jesús tò ie' pa a ichaké:

³¹⁻³² —¿Ima a' tò ibikeitsè? Ala'r bøl, ¿e' wéne tò iyè ttò iüté?

Ie' pa tò ie' iüté:

—Wéne a' ichéitò kewe e'.

Ie' iché ie' pa a:

—Juan S'wòskuòkwak dè'bitu sene yèsyèsè ñalé kkachòk a' a, erè a' kè wa ié' ttè klòone. Erè inukòl shtòkwakpa Roma wòkirpa a ena alakòlpa sulusipa, esepa tò ie' ttè klò'wé. E' sué a' tò erè kè a' er manegne ie' ttè klò'woie. E' kuekji mokji ye' tò a' a iché tò ie' pa esepa dórawa a' skéie i' blúie Skèkòl tso' e' a.

Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté

(*Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19*)

³³ Iskà kleekeyò a' a, e' tssò. Kanè wák ekòl tò uva kuatké tajè tá ikkòiéwaitò buaè, kauk biéitò uva diò tuoie. Nies úla yuéitò kakkéé uva kkò'noie. E' ukuòkji tá ie' tò ipeitéat wépa wélepa a' a ie' pa tò ipataù ie' a iwòrke e' kak wa. E' ukuòkji tá ie' mia ká bānet.

[‡] 21:12 inukòl mane'úk: Judiowak a inukòl tso' wakanewè Skèkòl wé è a, e' tuèkene ie' pa tò inukòl èse wa. § 21:13

³⁴ Mik uvawö aline tso'tke wë'iaë shtë, etä ie' tō ikanè mēsopa welepa patkëmi ie' icha tsuk.

³⁵ Erë kanëukwakpa tō ikanè mēsopa klō'wëwä, eköl pperakitō siarë, eköl ttëwarakitō, eköl shkä'wërakitō tajë äk wa.

³⁶ Etä kanë wäk tō ikanè mēsopa skä patkëmine tkōkä kuaë ipatkë'itō e' tsäta. Erë kanëukwakpa tō iwamblë'ie'pa tã wës ie'pa tō iwamblë' wëpa dë'rō kuaë e'pa tã es.

³⁷ "Bata ekkë tã ie' tō iwäk alä patkëmi tã ie' ibikeitsé: 'Ye' alä idir, e' kueki ie'pa tō idalöieräë'.

³⁸ Erë mik ie'pa tō ilä suë, etä ie'pa iché ñi a: 'Ie' wj dör kä' i' wak alä, kä' i' atdaë ie' ulä a. Ittöwasö etä es se' ulä a kä' i' atdaë'.

³⁹ E' kueki ie'pa tō iklō'wëwä yëttsä bänet tã ittëwarakitō."

⁴⁰ Etä Jesús tō iché:

–Ye' tō a' ä ichakë: ¿Ima a' tō ibikeitsé? Mik kanë wäk dene etä ¿i weraë ie' tō kanëukwakpa e'pa tã?

⁴¹ Ie'pa tō iüté:

–Ie' tō pë' sulusipa e'pa tteralur er sulu wa tã uva kanë meraneitō kanëukwakpa kuä'kipa tō ipatueraë buaë mik ikëwö döke bit ekkë esepa a.

⁴² Etä ie' tō iché ie'pa a:

–Ye' tté tso' kitule Skëköl yëkuö kï, ¿e' kë sune a' wä? E' tō iché:

'Äk watë'ttsä u yuökwakpa tō

e' yönene äk bua'buaië.

E' kaneq' Skëköl tō,

tã e' tō s'ttsë'wëke buaë, s'tkinewä iweblök.† Es Skëköl yëkuö tō iyë'at.

⁴³ E' kueki yō iché a' a tō i blúie Skëköl tso' e' kanë mène a' a, erë e' yerattsaitō a' ulä a tã imeraëitō pë' kuä'kipa tō iwakaneweraë buaë esepa a.

⁴⁴ Es yi klastkëne äk e' mik ese parolordaë ena yi kï äk e' anekä ese yalitdawä idikjä.

⁴⁵ Mik sacerdotepa wökirpa ena farise-owakpa tō i kleë Jesús tō ñe' ttsé, etä ie'pa tō isuëwä tō ie' tso' ie'pa chök.

⁴⁶ E' kueki ie'pa éna ie' klō'wakwä ee. Erë pë' tō iklō'wë tō ie' dör Skëköl tteköl, e' kueki ie'pa suane pë' yökï tã kë ie'pa wä iklönewä.

22

Blu' alä ulabatske e' tté

(Lucas 14.15-24)

¹ Etä Jesús tō tté skä kleë ie'pa a i' es:

² "I blúie Skëköl tso' e' tã itkoke wës itka blu' eköl tã es. E' tō ilä ulabatske e' këwö tkö'wëke.

³ Ie' tō ikanè mēsopa patké wëpa kiule kōs e'pa a ichök: 'Blu' alä ulabatske e' diwö de, a' shkō ikëwö tkö'uk.' Erë ie'pa kë shkak.

⁴ E' ukuökï tã blu' tō ikanè mēsopa kuä'kï skä patkëmi e'pa a ichéitō: 'Chö wëpa kiule kōs a tō ye' iyiwak bua'buaië e' duotke alinetke, katë è kianeia. E' kueki a' shkō ye' alä ulabatske e' këwö tkö'uk.' Etä ie'pa mïyal e' chök wëpa kiule e'pa a.

⁵ Erë wëpa kiule kōs e'pa kë wä blu' ttö iütëne. Ie'pa eköl mïä ikanë kï, eköl mïä iyi watauk

⁶ tã imalepa tō blu' kanë mēsopa klō'wëwä tã iwe'ikërakitō siarë, ñies welepa ttëwarakitō.

⁷ Etä blu' ulunekä tajë ie'pa kï tã ie' tō iché iñippökwapka a: 'A' yü ie'pa kōs ttökulur, ñies ie'pa u kōs ña'üwa.'

⁸ E' ukuökï tã ie' tō iché ikanè mēsopa a: 'Iyi ulitane tso'tke ye' alä ulabatske e' këwö tkö'woie, erë wëpa kiule e'pa dör pë' suluë, e' kueki ye' kë tō kawö mepa ie'pa a ye' alä ulabatske e' këwö tkö'uk.

⁹ E' kueki a' yü bet ñalä kibi kōs ese kï tã pë' kōs suë a' tō e'pa a ishkeñü kawö tkö'uk ye' tã.'

¹⁰ Etä ikanè mēsopa mïyal ñalä kōs kï tã pë' kōs kuë ie'pa tō, pë' buaë ena pë' suluë, esepa dapa'wëkä wë ie'pa tso' ikëwö tkö'uk e' wë a. Es iwë wä iëne tajë.

¹¹ "Erë mik blu' de wëpa dapane e'pa sauk, etä wëm eköl suëitō kë e' paiëule wës ikawötä e' paiök ulabatsë këwö tkö'wo es.

¹² E' kueki blu' tō ie' a iché: 'A yami, ¿wës be' dewä? Be' kë e' paiëule ulabatsë këwö tkö'wo ese datsi' wa.' Erë wëm e' kë wä blu' iütëne yës.

¹³ Etä blu' tō iché ichkō watiökwapka a: 'Wëm i' ulä ena iklō'muüwä a' tō tã iuyötsä bänet stui kë a, ee ie' juraë siarë, ikä blardaë iweir tajë e' kueki.'

¹⁴ Ttë e' pakëyö a' a e' wä dör i' es. S'tso' tajë kiule as Skëköl klō'urakitō i blúie, erë wëpa shukitbakitō esepa kë dör tajë."

S'wökirpa patauk, e' tté

(Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26)

¹⁵ E' ukuökï tã fariseowakpa mïyal tã ittërak ñita: "ilë chaköso Jesús a' as ie' tō ilë sulu chö ikkatoie."

¹⁶ E' kueki ie'pa tō iklëpa welepa ena Herodes klëpa welepa patkëmi ie' a ichakök. Ie'pa tō ie' a iché:

–A s'wöbla'ukwak, sa' wä ijcher tō kekraë be' ttö mokjë. Be' tō sulitane suëke ñikkëë. Ima pë' tō be' cheke e' kë kï be' tkine. E' kueki be' tō s'wöbla'wëke yësyésë Skëköl ñalë tté wa.

¹⁷ E' kueki ichö sa' a, ¿ima be' tō ibikeitsé? Roma wökir kibi patuëso ¿e' dör buaë ö kë idör buaë?

¹⁸ Ie' tō isuëwä tō ie'pa tso' ie' chakök er sulu wa, e' kueki ie' iütë' i' es:

—A' e' ð suluë, çl̄ kuęki a' tso' ye' ma'uk tsaië?

¹⁹ Inuköl tso' a' wā Roma wōkir patuoie, e' kkachō ye' a et.

Tā ie'pa wā inuköl wōshki ese debituia et.
20 Etā ie' tō ie'pa ā ichaké:

—Çi diököl ena yi kië me'rka ikî?

²¹ Ie'pa iüté:

—Roma wōkir kibi.

Etā ie' tō ie'pa ā iché:

—E'ma kōs Roma wōkir kibi icha, ese mü ie' a, ta kōs Skëköl icha ese mü ie' a.

²² Mik ie'pa tō e' ttsé, etā ie'pa tkinewā. Ie'pa tō iméat tā imiyal.

ç'duolur e' shķermikane ö au?

(Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40)

²³ E' ē diwō wa, saduceowakpa welepa de Jesús ska'. E' wakpa tō iklō'wé tō s'duowa e'pa kē shķenukkane. Ie'pa tō ie' a ichaké:

²⁴ —A s'wōbla'ukwak, Moisés tō se' a iyē'at tō wēm blēnewā kē alā aṭe, e' tā ie' ēl kawōtā ischō tsukwā as ilā kōkā iēl blēnewā, e' a.

²⁵ Etōkicha sa' shūā wēpa bak dōkā kul ñi ēlpa. Ikibi alaköl tséwā, erē iblēnewā kē alā aṭe. E' ukuōki tā ie' itōki iēl tō ischō tséwā,

²⁶ erē ñies e' blēnewā kē alā aṭe. Es itka iēl skā tā ñies imalepa kōs e'pa tā. Ie'pa kul blērulune kē alā aṭe yēs.

²⁷ Bata ekkē tā ñies ilaköl blēnewā.

²⁸ Wēpa kul e'pa bak alaköl eköl ē tā. Mik s'duowā e'pa shķenekane, etā çwéne dōmi ie' wēm chōkie?

²⁹ Ie' tō ie'pa iüté:

—A' kē wā Skëköl yēkuō sūule, ñies ie' diché kē jchēr a' wā, e' kuęki a' wōā ká chowa.

³⁰ Mik s'duolur e'pa shķenekane, etā wēpa ena alakōlpa kē serpawāia ñita. E'pa mīyal wēs Skëköl biyōchōkwakpa tso' ká jai ā kē sertā'wā ñita es.

³¹ çA' kī kiane jchēno tō mokī s'duowā e'pa shķerdakane? İ yē' Skëköl tō a' a iyēkuō kī çe' kē aritsule a' wā? Ie' tō iyē' Moisés a:

³² 'Ye' dōr Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl.* Ie' kē dōr s'duowā e'pa Këköl. İIe' dōr s'ttsé'ka e'pa Këköl! E' kuęki se' wā ijchēr tō s'duowā e'pa shķerdakane.

³³ Mik pé' tō ttē wa Jesús tō s'wōbla'weke ñe' ttsé, etā ie'pa tkirulune.

çSkëköl ttē dalōiëno e' isie dōr ikibiie?

(Marcos 12.28-34)

³⁴ Mik fariseowakpa wā ijchenewā tō Jesús tō saduceowakpa siwā'blōwéwā ttē mokī wa,

³⁵ etā ie'pa eköl dōr s'wōbla'ukwak ttē dalōiëno wa, e' tō ie' a ilē chaké itsaioie:

³⁶ —A S'wōbla'ukwak, Skëköl ttē dalōiëno çe' wéne dōr ibua'ie imalepa tsatā?

³⁷ Ie' iüté:

—Këkē dōr a' Këköl, e' dalëritsō a' er kōs wa, a' wák kōs wa ena a' erbikē kōs wa.'

³⁸ Ttē e' dōr ibua'ie ttē dalōiëno malepa kōs tsatā.

³⁹ Erē e' itōki ttē skā tso', e' dōr wēs iēt ñe' es, e' tō iché: 'A' malepa dalëritsō wēs a' wákpa e' dalër es.'

⁴⁰ Ttē dalōiëno kōs kitbak Moisés tō ena Skëköl ttekōlpa tō yēkuō kī, e' wōiënewā ttē bōt ñe' ē a.

çWé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' dōr yi aleri?

(Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

⁴¹ Fariseowakpa daparkeia,

⁴² e' dalewa Jesús tō ie'pa ā ichaké:

—çIma a' tō wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' chē, tō yi aleri idir?

Ie'pa ie' iüté:

—E' dōr s'blū bak kiē David e' aleri.

⁴³ Etā ie' iché ie'pa a:

—E' dōr es, e' tā çwes David tō iki' ie' Këköl? David tō iyē' Skëköl Wikōl wa i' es:

⁴⁴ 'Skëköl tō iché ye' Këköl a:

Be' e' tkōser ye' ulā bua'kka dalōiëno tajē, dō mik ye' tō be' bolōkpa mērō be' klō dikia etā.*†

⁴⁵ Ie' dōr David aleri, e' tā çwes e' kiëmi David tō ie' Këköl?

⁴⁶ Kē yi ā ie' iütëneia yēs. E' ukuōki tā kē yi kēsik dē'kaia ie' a' i skā chakök.

23

Fariseowakpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiëno wa wakpa kkaté Jesús tō

(Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

¹ E' ukuōki tā Jesús tō iché ittōkatapa a ena s'tso' tajē e' kukua:

² S'wōbla'uk ttē dalōiëno wa wakpa ena fariseowakpa a kawō mēne ttē dalōiëno me'atbak Moisés tō e' wā pakō se' a.

³ E' kuęki i kōs dalōiök a' kē ie'pa tō e' dalōiö. Erē i dalōiök ie'pa tō a' kē ese kē dalōietā' ie'pa wákpa tō. E' kuęki kē ie'pa wakōwār a' tō.

⁴ Ie'pa tō ttē dalōiëno tajē darërëë ese meke s'malepa a wā dalōië. E' dōr wēs dali ekkē iē s'kī es, erē ie'pa kē tō iketā'wā iulatska ē wa s'kīmoie.

⁵ İ kōs wēke ie'pa tō e' dōr s'ditsō ē wō wa e' oie tō ie'pa dōr pé' buaē. Skëköl ttē wēle kitule datsi'tak kī, ese muęke ie'pa tō iwōtsa kī ena iulā kī e' kītkoie. Ñies ie'pa wōbatsō idatsi' kītök datsi'tak batsibatsi chalala buaala ese wa.

* **22:32 Ye' dōr Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl:** Mik ttē e' ché Skëköl tō Moisés a, etā Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blērulunebak ká iaiāē. Wēs ie' tō iché, e' wā kiane chē tō ie'pa tso' ttsé'ka Skëköl tā. Éxodo 3.6 saq. † **22:44** Salmo 110.1

6 Wé ie'pa kawō tkō'uke ñies ñi dapa'wo wé a ese ska' kula' tso' skékēpa dalōiērtā' tajē esepa a, ese kī ie'pa wōbatsō e' tkōkser.

7 Ñies ie'pa kī ikiar tō pé' tō ie'pa shké'wé wés kékēpa dalōiērtā' tajē ese shké'wé es wé pé' tso' tajē e'pa wōwa. Ie'pa wōbatsō tō pé' tō ie'pa kiē 's'wōbla'ukwak'.

8 "Erē a' ulitane dōr ñies ē, e' kuekī kē a' ñi kiōk 's'wōbla'ukwak.' A' wōbla'ukwak e' dōr ekōl ēme e' kuekī kē a' ñi kiōk es.

9 Ñies a' ulitane yē dōr ekōl ēme, e' dōr Skékōl tso' ká jai a e'. E' kuekī kē yi kiar ká i' a 'S'yé'.

10 Ñies a' wōkir dōr ekōl ēme, e' dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. E' kuekī kē a' ñi kiōk 's'wōkir'.

11-12 Yi e' tsekā tajē, esepa wōardawa; erē yi e' wōewa diōshet, esepa kīkardakā. E' kuekī wé dōr ibua'ie a' shūā ese kawōtā e' wōōkwa kanē mésoie imalepa kīmuk.

13-14 "jA s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' tǎ! jA' e' ō suluē! I blúie Skékōl tso' e' wékkō wōtekewā a' tō s'malepa yōkī as kē ie'pa dōwa. A' kē mi'wa, ñies wépa shkakwā esepa wōklō'weke a' tō.

15 "jA s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' tǎ! jA' e' ō suluē! A' shkōke ká kos ekkē kī s'yulōk as ie' yuō a' ttōkataie. Mik a' ikué, etā iyué a' tō i sulu wambllōkwak tajē tkōkā a' wákpa tsāta. Es ie' weirdaē siarē bō' kē a' wés a' es.

16 "jA' dōr wēs sulaiōkwakpa wōbla kē wawēr es! jWēstela ina a' tǎ! A' icheke: 'Yi tō ttē mé Skékōl wé wa, ese kē kawōtā iūtōk krōrōē. Erē yi tō ttē mé orochka tso' wōtēule Skékōl wé mik e' wa, e' tǎ e' wā kawōtā iūtē.'

17 jA' kē er tǎ! jA' dōr wēs s'wōbla kē wawēr es! jI dōr ibua'ie, orochka tso' Skékōl wé mik e' ō Skékōl wé tō orochka batse'wé e'?

18 Ñies a' tō icheke: 'Yi tō ttē mé kǎ' tso' íyi mokǎ Skékōl a' e' wa, e' tǎ ese kē kawōtā iūtōk krōrōē. Erē yi tō ttē mé íyi me'rka' kǎ' ñe' kī e' wa, e' tǎ e' wā kawōtā iūtē.'

19 jA' dōr wēs s'wōbla kē wawēr es! jI dōr ibua'ie, íyi me'rka' kǎ' ñe' kī e' ō kǎ' tō ibatse'wé e'?

20 Yi tō ttē mé kǎ' ñe' wa, ese kē ku' ttē muk kǎ' ñe' ē wa, ñies ie' tso' ttē muk kos i' tso' ikī e' wa.

21 Yi tō ttē mé Skékōl wé wa, ese kē ku' ttē muk Skékōl wé ē wa. Ñies ie' tso' ttē muk Skékōl serke eē e' wa.

22 Yi tō ttē mé kǎ jai wa ese tso' ñies ttē muk Skékōl kulé wa. Ñies itso' ttē muk Skékōl wák tkēr ikulé kī e' wa.

23 "jA s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' tǎ! jA' e' ō suluē! Kǎkōla tso' iēno chikē a' kiē menta ena anís ena comino ese kos tsá meke a' tō Skékōl a. E' dōr buaē erē ttē dalōiēno e' bua'ie kē dalōiē

a' tō. E' dōr sene yēsýesē, ena ñi saū er siarē wa ena erblō Skékōl mik mokī kē ilo'yeta'. Ñies e' kos dalōiōk a' kawōtā.

24 jA' dōr wēs sulaiōkwakpa wōbla kē wawēr es! E' dōr wēs a' tō schō'wak wōppée tǎ a, erē kameio maléwā a' tō wa'ñe, kē ittse'ne a' wa.

25 "jA s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' tǎ! jA' e' ō suluē! A' dōr wēs a' tǎ' kos pa skueke a' tō ikikke ē es. A' wēr buaē erē a' er suluē. A' dōr akblōkwakpa. A' kī s'yamipa íyi kos kianettsā a' ē a.

26 jA fariseowakpa, a' dōr wēs s'wōbla kē wawēr es! Tǎ' ttō skuōō kéwe, es ñies ikikke pa sune.

27 "jA s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' tǎ! jA' e' ō suluē! A' dōr wēs pō pateule saruruē es. Ese wēr buaē ikikke, erē ishūā s'nu diché tso' tajē, e' dōr ñá suluē.

28 A' dōr wēs pō ese es, a' e' ō tō a' dōr pé' buaē yēsýesē, erē a' er dōr suluē. A' dōr e' ōkwakpa.

29 "jA s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa, a fariseowakpa, wēstela ina a' tǎ! jA' e' ō suluē! A' tō Skékōl ttekōlpa bak kǎ iaiāē e'pa pō yuekene pa'alī. Ñies i' yué a' tō as s'ser yēsýesē bak e'pa kē chōwa a' éna, ese kítkeke a' dōr buaē.

30 E' dalewa a' icheke: 'Sa' tkōpa sa' yépa bak kǎ iaiāē e'pa kéwō ska' tǎ, e'ma kē sa' wa ie'pa sini'kune Skékōl ttekōlpa ttōkukur.'

31 Mik e' cheke a' tō, etā a' e' chōkekā tō a' dōr wépa tō Skékōl ttekōlpa kōtukur, e'pa aleripa.

32 Wēs a' mir e' wa iwēnewā tō i sulu wambllē mi' a' yépa tō ese kī wambleraē a' tō dō ibataie.

33 "jA' dōr suluē wēs tkabē es, wēs tkabē ichōk es! jWēs a' tkōmishkar kē wōmerpattsā weinuk bō' kē a'?

34 Ittsō, ye' tō Skékōl ttekōlpa ena s'pattōkwakpa ena s'wōbla'ukwakpa ye' ttē wa, esepa patkeraē a' a. Erē a' tō ie'pa wēlepa tterawā, wēlepa skā wōterawā a' tō krus mik ttēwā, wēlepa skā pperaē siarē a' tō tsa'bata daloie wa a' ñi dapa'wo wé a. Ie'pa yuleraē a' tō iwe'ikeraē a' tō kǎ wa'ñe.

35 E' kuekī s'ser yēsýesē kōtukur a' yépa tō mik Abel kōtwā Cain tō dōkǎ mik Zacarias dōr Berequías alā e' kōtwā a' yépa tō kǎ' tso' íyi mokǎ Skékōl a' e' ena ie' wé e' shūshā, e' nuí kos kieranē ie' tō a' a.

36 Mokī ye' tō a' a' ichē tō s'ser yēsýesē kos kōtukur a' yépa tō, e' nuí kī a' ena wépa dōr wēs a' es esepa weirdaē siarē.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalēmik (Lucas 13.34-35)

37 jA Jerusalén wakpa, Skékōl ttekōlpa kos ttekewā a' tō kékraē! Ñies ittē pakōkwakpa

patkeke ie' tō a' a, e'pa ttekewā a' tō ak wa. jWekkē ye' erkiē tō ye' mū a' dapa'wē e' ska' wēs dakro mitchke tō ila'rila dapa'wē ipik dikja es, erē kē a' kī ikiane yē!

³⁸ Ye' ttō ttsō, Skēkōl kē tō a' ká kkō' nepaiā.
³⁹ Ye' tō a' a ichē tō i'tami a' kē tō ye' suepaia dō mik ye' dene etā. E' kēwō ska' tā a' tō ye' cheraē: 'jAyēcha buaē yi datse Skēkōl ttō wa e'!

24

*Jesús tō ichē tō Skēkōl wé olordawā
 (Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)*

¹ Jesús e' yéttša Skēkōl wé a' tā imiā tā ittōkatapa de ie' ska' tā Skēkōl wé ena u bua' bua skā tso' ipamik, e' kkachē ie' pa tō ie' a.

² Erē ie' ichē:

—Mokj ye' tō a' a ichē tō u kōs tso' bua' buaē suē a' tō jē, e' olordawā seraa, iékwō ē kē atpa nī bata kī.

ǀǀwa sō isuēmi tō ká i' erkewatke?

(Marcos 13.3-23; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

³ E' ukuōkī tā ie' pa míyal kabata kiē Olivo eē. Jesús e' tkēsēr tā ittōkatapa de ie' ska' tā ie' ē a' ichaké:

—Ichō sa' a' ǀǀmik íyi ekkē wamblērmi? ǀǀwa sō isuēmi tō be' dotkene, nīes tō ká i' erkewatke?

⁴⁻⁵ Ie' tō ie' pa iutē:

—Tajē pē' datse e' chōk tō ie' pa dōr ye'. Icherarakitō: 'Ye' dōr wē pairine' bitū idi' wa s'blúie e', tā pē' kīterarakitō tajē. E' kuēkī a' tso' wōsh wa as kē yi tō a' kītō'ū.

⁶ Ká tajē wakpa nīppōke tajē wī a' diā a' e' biyō tseraē a' tō. E' wake' tkōraē erē ká i' ǀrwami e' kianeia. E' kuēkī kē a' tkinuk e' wā.

⁷ Ká kuā'kī kuā'kī wakpa nīppōraē nīta. Nīes j tō ká wōtj'weraē ká wa'ne. Nīes ká tseē wakpa tteraē bli tō tajē.

⁸ Erē íyi ekkē kōs dōr erpa s'tsá weirketke kam ye' dōne e' yōkī ese. E' dōr wēs alakōl alá kūrketke tā ikirir es.

⁹ "A' merdattsa wē'ikē. A' ttelurdaē pē' tō. Sulitane tō a' sueraē suluē ye' ttē kuēkī.

¹⁰ E' kēwō ska' tā wēpa erblé ye' mik, esepa tajē tō ye' waterattsa. Ie' pa nī sauraē suluē, nīes wēlepa tō ieltēpa wōmerattsa ibolōkpa ulā a.

¹¹ Kachōkwakpa e' chō tō ie' pa dōr Skēkōl ttekōlpa esepa dōraē tajē. Ie' pa tō s'kitō'weraē tajē.

¹² j sulu kī wamblērdaē tajē shūte, e' kuēkī s'kibiie kē tō imalepa dalēritsepaia.

¹³ Erē yi e' tkéwā darērēē dōkā bata ekkē, esepa tsatkerdaē.

¹⁴ j blúie Skēkōl tso' e' ttē buaē pakardaē ká wa'ne as ká ulitane wakpa wā ijcher, e' ukuōkī tā ká i' erdawa.

¹⁵ "Skēkōl ttekōl bak kiē Daniel, e' tō ikit iyēkkuō kī tō i' sulusi tō i' dōr batse' r' e' ia'wē nāie, e' dōrawā Skēkōl wé a' iia'ukka nāie, (yi tso' yēkkuō i' sauk, e' éna iwā anū). Mik e' suē a' tō,

¹⁶ etā wēpa serke Judea e' pa tkōyalmi kabata a;

¹⁷ yi tso' u' bata kī* esepa tkōshkar kē dōkwane weshke íyi tsukmī.

¹⁸ Nīes yi tso' kaneblōk kañikā esepa kē dōkwane weshke idatsi' yōktsa.

¹⁹ E' kēwō ska' tā alakōlpa alá kūrketke ena alakōlpa tsu' muke ilā a' jwēstela jna esepa tā!

²⁰⁻²¹ S'ditsō weirdaē tajē shūte. Mik ká i' yōne dō ikkē tā kē s'we'ikule ekkē, nīes kē s'weirpa aishkuō tā ekkē. E' kuēkī ikiō Skēkōl a' as kē iwamblēr a' tā yuēdiō kēska' ō eno diwō a.

²² E' kēwō kē wōōpawa Skēkōl tō, e' ma kē yi isie atukia ttsē'ka. Erē e' kēwō wōerawaitō, wēpa shūkitbakitō esepa dalērmik.

²³⁻²⁴ "Kachōkwakpa e' kōraka e' chōk tō ie' pa dōr wē pairine' bitū idi' wa s'blúie e' ō Skēkōl ttekōl wēle. E' pa tō i' kē or yi a' ese weraē s'kitō'woie tō ie' pa ttē dōr mokjē. Dō wēpa shūkit Skēkōl tō, esepa mū kītēmi, e' ma ikītēraē. E' kuēkī yile tō a' a' icheke: 'Isaú, wē pairine' bitū idi' wa s'blúie e' dur jē', ō 'Isaú, ie' dur wjē', e' tā kē a' tō iklō'wā.

²⁵ Ittsō, íyi ekkē biyō chētkeyō a' a' keweie.

²⁶ E' kuēkī mik ie' pa tō icheke a' a': 'Isaú, wē pairine' bitū idi' wa s'blúie e' tso' ká wē kē yi serku' eē', etā a' kē minuk isauk. Mik ie' pa tō icheke a' a': 'Isaú, ie' tso' jē blēulewā', etā kē a' tō iklō'wā.

²⁷ Ye' dōr S'ditsō Alā, mik e' dene, etā sulitane tō isuēraē wēs alá wōnar tō ká olo ppēe ká wa'ne e' suēsō es.

²⁸ Sulitane wā ijcher tō wē ōlō daparke tajē, eē ilē nu tēr. Es nīes mik ye' dene, etā sulitane wā ijcherdaē.

Jesús dōrane olo tā' tajē

(Marcos 13.24-37; Lucas 17.26-30,34-36; 21.25-33)

²⁹ "S'weine e' kēwō tka, e' bet diwō wōtuidawā, nīes si'wō kē wōnarpaia. Bēkwō darolordaē ena i' kōs tso' ká jai a' e' wōtirdaē.

³⁰ Etā sulitane tō íyi suēraē ká jai a' iwā kkachōie tō ye' dōr S'ditsō Alā, e' datsene bet. Ká ulitane wakpa suardaē tajē e' yōkī, ie' pa juraē tajē tā bet ie' pa tō isuēraē tō ye' datse kashuk a' mō a' diché tā' tajē olo tā' tajē.

³¹ Duk blardaē tajē tā ye' biyōchōkwakpa patkeramiyō wēpa shūkitbakyō, esepa dapa'ukka ek tsjní ēme. Ie' pa tō iyuleraē

* **24:17 u bata kī:** E' kēwō ska' tā ie' pa u tsabata dōr kkuēie, e' kī ie' pa shkōke.

ká wañe dō wé ká i' bata erkerō eē ena wé ká jai bata erkerō ee.

³² "A' e' wōbla'ú tē ikkē wa iwà saú higo klō wa: Mik iulatska tso' ulōlōla ena erpa ikōyōk tskirdoka, etā a' wā ijcher tō duas dewatke tsinet.

³³ Es ñies mik a' tō isué tō iyi ekkē wamblērke, etā a' wā ijchenú tō ye' datskene, e' diwō dewatke tsinet.

³⁴ Mokj ye' tō a' a' ichē tō iyi ekkē wamblēraē wépa dōr wes a' es esepa kam erwa e' yōki.

³⁵ Kashuk ena ká i' erdawa, erē ye' tē mihoē e' kē erpawa yēs.

³⁶ "Erē e' kēwō e' diwō kē jcher yi wā. Skēkōl biyōchōkwakpa tso' ká jai a, e'pa kē wā ijcher, ñies ye' dōr Skēkōl Alà e' kē wā ijcher. S'yé ē wā ijcher.

³⁷ "Ye' dōr S'ditsō Alà, mik e' dene etā e' kēwō dōr wes Noé kēska' es.

³⁸ E' kēska' tā kam di' tajē tkō e' yōki, ie'pa tso' chkōk, di'yōk, senukwā wes kēkraē es dō mik Noé dewā ikanō bērie e' a' etā.

³⁹ Erē ie'pa kē ku' ipanuk yēs etā di' dettsa tajē ie'pa kī, e' tō ie'pa ulitane ttélur. Es itkōraē mik ye' dōr S'ditsō Alà e' dene etā.

⁴⁰ E' kēwō ska' tā wēm bōl tso' kanēblōk ese ekōl mira iwā tā iēkōl atdaē.

⁴¹ Alakōlpa bōl tulur ak wawōk, ese ekōl mira iwā tā iēkōl atdaē.

⁴² "E' kuekji a' tso' erki. A' kē wā ijcher tō diwō wēkkē a' Kēkōl dōrane.

⁴³ A' wā ijcher buaē tō u wák mú wā ijcher tō wēkkē akblōkwak datse, e'ma kē ikapōpawā iyōki, kē itō kawō mēpa yi a' dōkwā iiyi ekiblōk.

⁴⁴ Es ñies ye' dōr S'ditsō Alà, e' datskene mik a' kē ku' ye' panuk etā, wes akblōkwak es. E' kuekji a' tso' erki.

Kanē méso buaē ena kanē méso suluē e' ttē (Lucas 12.41-48)

⁴⁵ "Kanē méso yēsýēsē kabikeitsō buaē, ese merakā iwōkir tō imalepa kuebluie ie'pa tiōk kēkraē mik kē iku' e' dalewa.

⁴⁶ Iwōkir dene tā ikuēitō iwakanéuk wes iyēneja es, e' tā ayēcha e' dōr buaē ie' a.

⁴⁷ Mokj ye' tō a' a' ichē tō kanē méso ese merakaitō ie' wā iyi tso' kōs e' kuebluie.

⁴⁸ Erē kanē méso ñe' dōr suluē tō ibikeitsē tō kē iwōkir dōpane bet.

⁴⁹ E' kuekji ie' tō imalepa ppēmi. Ñies ie' chkēmi, blo' yēmi bloblopa tā.

⁵⁰ Erē idiwō ena ikēwō kē wa ie' ku' ipanuk, etā iwōkir dōrane

⁵¹ tā iwe'ikeraitō siarē wōmerattsā weinuk e' ōkwakpa tā. Ie'pa iurarak siarē, ikā blar-daē iweir kuekji.

25

Busipala dōka dabop e' ttē

¹ "Í blúie Skēkōl tso' e' tā itkōraē wes itka ulabatsē a' es. Busipala dōka dabop e' e' yélur ibō'wōla wa wēm ulabatsōke, e' ñaletsuk.

² Busipa skēl e'pa dōr kabikeitsōtā' buaē esepa, erē imalepa skēl kē dōr es.

³ Wépa kē kabikeitsōtā' buaē e'pa wā ibō'wōla ē mí, kē wā bō'wō diō kī mīne.

⁴ Erē wépa kabikeitsōtā', e'pa wā ibō'wōla mí, ñies idiō kī mirak iwā.

⁵ Erē wēm ulabatsōke, e' kē dē' bet, iwōtkēnekā e' kuekji. E' dalewa busipa shtrine tā ikapolur.

⁶ Ká shābōts tā ie'pa tō ittse tō iarkerak: 'jWēm ulabatsōke, e' datse! jA' yú iñaletsuk!'

⁷ Etā busipa kōs e' kēkā tā ibō'wōla wōtskémirakitō.

⁸ Etā busipa kē kabikeitsōtā' e'pa tō ichē imalepa a: 'A' bō'wō diō kāmú sa' a' as sa' bō'wōla kē wōitwā.'

⁹ Erē ie'pa iūtē: 'Au, sa' tō imé a' a, e' tā kē idōpakā se' ulitane kī. E' kuekji a' yú a' icha tākuk wē iwatorke ee.'

¹⁰ Etā ie'pa mīyal bō'wō diō tākuk. E' dalewa wēm ulabatsōke e' de, etā wépa wā bō'wō diō kī mí e'pa dewā wēm ulabatsōke e' tā iulabatsō wé a' tā iwékkō wōtēnewā.

¹¹ E' ukuōki tā busipa malepa debitu tā ichakeke u'rkī: 'jA kēkēpa, a kēkēpa, ukkō kkōppōō sa' a!'

¹² Erē wēm ulabatsōke e' tō ie'pa iūtē: 'Mokj ye' tō a' a' ichē tō kē ye' wā a' sūule.'

¹³ "Ye' tō a' a' ichē tō a' kē wā ijcher i kēwō, i diwō ye' dōmine e' kuekji a' tso' erki.

Inukōl mēne wakanewē e' ttē (Lucas 19.11-27)

¹⁴ "Ñies i blúie Skēkōl tso' e' tā itkōraē wes itka wēm ekōl mi'keā kamiē ká kuā'kī a' ese tā es. Ie' tō ikanē mēsopa kié tā ichē ie'pa a: 'Ye' inukōl wakanewē ye' a' buaē as ikj klōr.'

¹⁵ Ikanē méso ekōl a' ie' tō inukōl kiē talento* ese mé mil skēl (5.000). Iēkōl a' ie' imé mil bōt (2.000). Etā iskā a' ie' tō imé mil et ē (1.000). Ie' tō ie'pa a' imé kōs ie'pa a' iwakanewē ekkē. E' ukuōki tā ie' mīa.

¹⁶ Wēne a' imēne mil skēl, e' tō iwakanewē buaē. Ie' tō ikj klō'wé mil dōka skēl.

¹⁷ Es ñies wēne a' imēne mil bōt, e' tō ikj klō'wé mil dōka bōt.

¹⁸ Erē wēne a' imēne mil et, e' mīa tā iyōk biēitō e' a' itō iwōkir inukōl wōtēwā.

¹⁹ "Ká de tajē etā ie'pa wōkir dene e' tō ie'pa kié isuōie tō kōs ie'pa tō inukōl kī klō'wé.

²⁰ Wēne a' imēne mil skēl, e' de kēwe iwōkir ska'. Ie' wā inukōl kī debitu mil dōka skēl. Ie' ichē iwōkir a: 'A kēkēpa, be' tō ye' a' inukōl me' mil skēl, e' kī klō'wéyō mil dōka skēl.'

* 25:15 talento: E' dōr ie'pa inukōl kiē denario e' mil terōl (6.000). Denario et e' dōr s'kanēblō ká et e' ské ekkē.

²¹ Iwōkir tō iché ie' a: 'E' dōr buaë, be' dōr kané méso buaë yēsýēsë. Inukōl elkela me'yō be' a e' wakanewé be' tō yēsýēsë. E' kuekǵ ye' tō iyi skà meraë be' a tajë wakanewé. Be' shkōwā ttsè'nú buaë ye' tā.'

²² E' ukuōkǵ tā wéne a imène mil bōt e' de tā ichéitō: 'A kēkēpa, be' tō ye' a inukōl me' mil bōt, e' kǵ klō'wéyō mil dōka bōt.'

²³ Iwōkir tō ie' a iché: 'E' dōr buaë, be' dōr kané méso buaë yēsýēsë. Inukōl elkela me'yō be' a e' wakanewé be' tō yēsýēsë. E' kuekǵ ye' tō iyi skà meraë be' a tajë wakanewé. Be' shkōwā ttsè'nú buaë ye' tā.'

²⁴ "Erë kané méso a imène mil et, mik e' de, etā ie' tō iché iwōkir a: 'A kēkēpa, ye' wā ijcher tō be' dōr wém er daréréë ese. Be' tō iyi wōshsteke wé kē be' wā ikuatkēne eē. Nies i kē dōr be' icha ese klō'wékewā be' dōr.

²⁵ E' kuekǵ ye' suane be' yōkǵ dō' ye' tō be' inukōl chōwéwa. E' kuekǵ be' inukōl blé ye' tō iyōk a. I' be' inukōl dene ye' wā be' a.'

²⁶ Etā iwōkir tō iūtē: 'Be' dōr kané méso suluë, bikèr tajë ese. Be' iché tō ye' tō iyi wōshsteke wé kē ye' wā ikuatkēne eē ena i kē dōr ye' icha ese klō'wékewāyō,

²⁷ e' tā be' tō ye' inukōl blōpa inukōl bló wé a as eē ikǵ klōr. Be' ikaneūpa es, e'ma ye' dene etā ye' inukōl ena ikǵ klōne, e' de ye' ulā a.'

²⁸⁻²⁹ Etā ie' tō iché: 'Wé wā iyi tso' e' a ikǵ merdaë. Erë wé kē wā i ku', i tso' e' wā elkela e' yerattsa iyōki. E' kuekǵ inukōl me'yō ie' a, e' yōttsa ie' ulā a tā imú wé wā itso' dōka 10.000 e' a.

³⁰ Etā kané méso suluë i' e' uyōttsa stui kē a, eē pē' suluë jurarak siarë ikā blardaë iweir kuekǵ.'

Jesús tō kǵ ulitane wakpa shuleraë

³¹ "Ye' dōr S'ditsō Alā, e' dōrane s'blúie olo tā' tajë ye' biyōchōkwakpa kōs tā. Mik ye' dene, etā ye' e' tkōrakā blu' kulé kǵ ulitane wakpa shulōk.

³² Ie'pa dapardaë ye' wōrkǵ tā ye' tō ie'pa blabatseraë wēs iyiwak kko'nukwak tō obeja ena chibo blabatsë es.

³³ S'ser yēsýēsë esepa dōr wēs obeja es, ie'pa merawā ye' tō ye' ulā bua'kka. S'ser suluë esepa dōr wēs chibo es, ie'pa merawā ye' tō ye' ulā baklǵ'kka.

³⁴⁻³⁶ Etā ye' tō icheraë wépa tso' ye' ulā bua'kka e'pa a: 'Ye' dōr a' blú. Ye' yé er bua' ché a' a. Mik ye' du' bli wā, etā a' tō ye' dé; mik ye' bak ɛrsinuk, etā a' tō ye' a' di' me'; a' kē wā ye' suule, erë a' tō ye' kiéwā buaë a' u a. Ye' bak datsi' kē tā', etā a' tō ye' a' datsi' kakme'; ye' bak duók siarë, etā a' dé' ye' kǵmuk; ye' bak wōtēulewā s'wōto wé a, etā a' dé' ye' sauk. E' kuekǵ a' shkōwā i blúie ye' tso' e' a, e' kōs yōulebak a' a kām kǵ i' yōr e' yōkǵ.'

³⁷ Erë s'ser yēsýēsë e'pa tō ye' a' ichakeraë: 'A Skēkēpa, sa' kē wā ijcher. ¿Mik sa' tō be' su' tō be' tteke bli tō, e' dé' sa' tō? ¿Mik sa' tō be' su' tō be' tteke ɛrsi tō, e' a' di' me' sa' tō?

³⁸ ¿Mik be' dé' bitu sa' u a, kē suule sa' wā, e' ki' wā buaë sa' tō? ¿Mik sa' tō be' su' datsi' kē tā', e' a' datsi' kakme' sa' tō?

³⁹ ¿Mik sa' tō be' su' tō be' duōke o be' wōtēulewā s'wōto wé a, e' sauk sa' dé'?

⁴⁰ Etā ye' tō ie'pa iūteraë: 'Mokǵ ye' tō a' a iché tō mik a' tō iyi ekkē buaë o' ye' yamipa siarë ikkēpa a, etā e' dōr wēs a' tō ye' wák a iwé es.'

⁴¹⁻⁴³ "E' ukuōkǵ tā ye' tō icheraë wépa tso' ye' ulā baklǵ'kka e'pa a: 'Ye' du' bli wā, erë a' kē wā ye' dēne; ye' bak ɛrsinuk, erë a' kē wā ye' a' di' mēne. Ye' dé' a' ska' kē suule a' wā, erë a' kē wā ye' kinewa a' u a; ye' bak datsi' kē tā', erë a' kē wā datsi' mēne ye' a; ye' bak duók ena wōtēulewā s'wōto wé a, erë a' kē dé' ye' sauk. E' kuekǵ a' wōmeulettsa bak weinuk siarë. A' e' skōttsa ye' yōkǵ. A' yúshka bō' nar michoë yōule bē ena iklépa we'ikole e' a.'

⁴⁴ Erë ie'pa tō ye' a' ichakeraë: 'A Skēkēpa, e' kē jcher sa' wā. ¿Mik sa' tō be' su' tō be' duōke bli wā? ¿Mik sa' tō be' su' tō be' ɛrsine? ¿Mik be' dé' sa' u a? ¿Mik sa' tō be' su' datsi' kē tā'? ¿Mik sa' tō be' su' duōke o wōtēulewā s'wōto wé a? ¿Mik sa' kē wā be' kǵmene'?

⁴⁵ Etā ye' tō ie'pa iūteraë: 'Mokǵ ye' tō a' a iché tō mik a' kē wā iyi ekkē one s'siarēpa ikkēpa a, etā e' dōr wēs kē a' wā ye' wák a igne es.'

⁴⁶ S'ser suluë esepa michoë weinuk, erë s'ser yēsýēsë esepa ser michoë buaë ye' tā."

26

Judiowak wōkirpa tō Jesús aleritsé klō'wéwa

(*Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53*)

¹ Mik Jesús tō s'wōbla'wé kōs e' one, etā ie' tō iché ittōkatapa a:

² —A' wā ijcher tō bōiki se' tō Se' Yépa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wēke. E' kēwō ska' tā, ye' dōr S'ditsō Alā, e' wōmerdattsa ttēwā wōtēulewā krus mik.

³ E' kēwō ska' tā sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kueblupa ñi dapa'wé sacerdoté kibi kië Caifás, e' u a.

⁴ Eē ie'pa tō Jesús aleritsé kitō'wé iklō'wōwā ttēwa.

⁵ Erë ie'pa iché ñi a:

—Kē sō iwamblé Se' Yépa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wēkesó e' a' as pē' kē shutǵrka tajë.

Kiō masmas tékǵ alakōl ekōl tō Jesús kǵ
(*Marcos 14.3-9; Juan 12.1-8*)

⁶ Jesús tso' Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a.

⁷ Ie' tkëria mesa kî chkök. Etä alaköl eköl de ie' ska', e' wä kiö masmas tuë darërëë ese debitu, e' mí ie' wä iukkuö yöule ák bua'buwa wa ese a. Etä kiö e' tékãitö Jesús wökir kî.

⁸ Erë mik e' suë ittökåtapa tó, etä ie'pa uluneka tä iché:

—¿Iök kiö së we'ikéwa ie' tó éanas?

⁹ Iwatormittsa inuköl tajë skéie s'siãrëpa kîmoie.

¹⁰ E' ttsé Jesús tó tä ie' tó iché ie'pa a:

—¿Iök a' tso' alaköl i' tsiriuk? Íyi buaë wéitö ye' a.

¹¹ S'siãrëpa tso' kekraë a' shua, erë ye' kë ku' kekraë a' tä.

¹² Kiö tékãitö ye' kî ye' kanéwoie kam ye' nu wötërwa e' yöki.

¹³ Mokî ye' a' ä iché tó kä wa'ñie wé Skëköl ttë buaë pakarke, eë ipakardaë ñies tó ie' tó i buaë o' ye' a. Es e' kë chöpawa yi éna.

Judas tó Jesús watké

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴ Jesús ttökåtapa dabom eyök kî böi, e'pa eköl döer Judas Iscariote, e' míã sacerdotepa wökirpa ska'

¹⁵ tä ie' tó iché ie'pa a:

—¿Kos a' tó ye' patuëmi Jesús wömottsä a' a?

Etä ie'pa tó inukölchka wöshki mé ie' ä döka dabom mañayök (30).

¹⁶ E'tami ie' tó kawö yulëmi bua'iewä Jesús wömottsä.

Jesús tó Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' këwö bata tköwé

(Marcos 14.12-25; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)

¹⁷ Kawö kië Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa* e' këwö tsä diwö dewatke. Etä Jesús ttökåtapa de ie' ska' tä ie' a ichaké:

—¿Wé be' kî ikiane tó sa' tó Se' Yëpa Yërulune Egipto këwö tkö'wekesö e' chké kanewé?

¹⁸ Ie' tó ie'pa iüté:

—A' yú Jerusalén, wëm yë' ye' tó a' a' e' u' a' tä ichö ie' a: 'S'wöbla'ukwak be' ä ichök ké: Ie' këwö dökewatke. Ie' datse be' u' ä kawö tkö'wekesö e' tkö'uk sa' tä.'

¹⁹ Ie'pa tó iwé wës ie' tó ie'pa ä iché es tä eë ie'pa tó ichké kanewé.

²⁰ Mik kätuinetke, etä ie' tkër mesa kî chkök ittökåtapa dabom eyök kî böi e'pa tä.

²¹ Ie'pa chköke, e' dalewa ie' tó iché ie'pa a:

—Mokî ye' tó a' ä iché tó a' eköl tó ye' wömerattsä.

²² Ie'pa erianekä tajë tä ichakëmi ie' ä eköl eköl:

—A Skëkëpa, ¿ye' alë idir?

²³ Ie' tó ie'pa iüté:

—A' tso' ye' tä pan nuuk tkä' etké ä ñë, e' eköl ye' wömerattsä.

²⁴ Ye' döer S'ditsö Alä, e' tä itköräë wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es. Erë wëstela ina yi ye' wömekettsä, e' tä. Buaë idir wëm e' ä tó kë ikunúpa.

²⁵ Etä Judas tó iwömekettsä, e' tó ie' a ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿ye' alë idir?

Ie' iüté:

—Be' wák e' chéka.

²⁶ Ie'pa tso'ia' chkök, e' shua pan klö'wéitö tä e' kî wëstela chéitö Skëköl ä tä iblatéitö tä iwä tié ie'pa ä tä ichéitö:

—Pan së döer ye' chká, e' ñü a' tó.

²⁷⁻²⁸ E' ukuökî tä tkä' ä vino tso', e' klö'wéitö tä e' kî wëstela chéitö Skëköl ä tä iméitö ie'pa ä tä ichéitö:

—Vino së döer ye' pé. Ye' tterawa e' pé tërdaë, e' wa ttë pa'alí me' Skëköl tó e' wä de. Ye' ttëwa, e' wa s'tso' tajë e'pa nuí olo'yarmi. E' kuekî a' ulitane tó ikak yö.

²⁹ Ye' tó a' ä iché tó vino ké yepaiayö dö mik i blúie ye' Yë tso' e' këwö de da'áie, etä iská yeraneyö a' tä.

Pedro tó icheraë tó ie' kë wä Jesús suule

(Marcos 14.26-31; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)

³⁰ Etä ie'pa tó Skëköl ttseittsé, e' ukuökî tä ie'pa míyal Olivo kébata a.

³¹ Jesús tó iché ie'pa a:

—I' nañewe a' ulitane tköyaldä. A' ye' meraat ekörla. E' döer wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kî es, e' tó iché: 'Obeja kkö'nukwak ttewaräyö tä obeja pordami wä ä diä a.'†

³² Erë mik ye' ttéwa shkenekane, e' ukuökî tä ye' miräë Galilea a' yöki kewë.

³³ Pedro tó ie' ä iché:

—Erë ie'pa ulitane be' memiät ekörla, erë ye' kë tó be' mepaät.

³⁴ Ie' tó iüté:

—Mokî ye' iché be' ä tó i' nañewe, kam dakro ar, e' yöki be' icheraë mañatökicha tó be' kë wä ye' suule.

³⁵ Pedro tó ie' ä iché:

—Erë ye' ttëmiwarakitö be' tä, erë kë ye' ichëpa tó kë ye' wä be' suule.

Etä ie'pa ulitane ttöke es éme.

Jesús tté S'yë tä Getsemani

(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

³⁶ E' ukuökî tä Jesús míã ittökåtapa tä kä kië Getsemani eë. Ie' tó iché ie'pa a:

—A' atë tulus íe, e' dalewa ye' míã wíshké ttök S'yë tä.

³⁷ Etä ie' wä Pedro ena Zebedeo ala'r böi, e'pa mítser e' tä. Etä ie' erianemi chkenewami tajë.

³⁸ Ie' tó iché ie'pa a:

* 26:17 Kawö kië Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa: Kawö e' tkö'weke Israel aleripa dö kä kul, e' diwö tsä kiërakitö Se' Yëpa Yërulune Egipto e' këwö. † 26:31 Zacarías 13.7

—Ye' eriane tajë ttsësquia ye' ttëwamiitö ekkë. A' e' tsúat ië ye' ta, kë a' kapökwa.

³⁹ Ie' mía wishkë ta ie' e' kéutër wöwakköt jski ta ikiéitö Skëköl a' i' es: “A yëwö, i tköraë ye' ta e' dör wës iyi bacha'bachaë yëwasö es. E' mü ulä a ye' yërmittsa, e' ma ye' yöttsa iulä a. Erë kë iwar wës ye' k'i ikiane es, iü wës be' k'i ikiane es.”

⁴⁰ E' ukuöki ta ie' dene wé ittökatapa tulur eë ta ie'pa kuéitö kapödtulur ta ichéitö Pedro a:

—¿A' kë wä kapëwä wöklöne dö hora ek ë ye' ta?

⁴¹ Kë a' kapökwa. A' ikiö Skëköl a' as i sulu tö a' erkiöweke ese kë e' alöka a' k'i. Moki a' éna i buaë wäq, erë a' diché kë dë'ka iwä uk, e' kueki a' a' darërëë idir.

⁴² Etä ie' skä miáne wishkë ttökne S'yë ta ta ichéitö: “A yëwö, i tköraë ye' ta e' mü ulä a ye' yërmittsa, e' ma ye' yöttsa iulä a. Erë iü wës be' k'i ikiane es.”

⁴³ Mik ie' dene, etä ie'pa kuéneitö kapödtulur; ie'pa wöbla surirkewa kapë wä e' kueki.

⁴⁴ Ie' skä miáne wishkë ttök S'yë ta, i' ta idare mañatökicha. Etä itténe wës ittë kuaë es.

⁴⁵ E' ukuöki ta ie' dene wé ie' tö ittökatapa mañal méat eë ta ie' tö iché ie'pa a:

—¿A' kapödtuluria' enukeia? Ye' dör S'ditsö Alä, e' diwö dekaṭke mëttsa pë' sulusipa ulä a.

⁴⁶ A' e' kóka, yi tö ye' wömekettsa, e' dotke i' ta. Mishka ie' panuk.

Jesús klö'wéwä ibolökpa tö

(*Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11*)

⁴⁷ Jesús tso'ia' ttök, e' dalewa ittökatapa dabom eyök k'i böi (12), e'pa eköl kië Judas, e' debitu pë' ta tajë. E' wakpa debitu tabë k'i ena kal wöiö k'i. Ie'pa patkë'mi sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa tö.

⁴⁸ Judas dör iwöméttsa e' tö ie'pa a iyë'bak: “Wé shkë'wekeyö wöalattse wa, e' dör ie', iklö'úwä a' tö.”

⁴⁹ Etä ie' de Jesús ska' ta iché ia:

—¿A S'wöbla'ukwak!

Tä iwöalattsewäitö.

⁵⁰ Jesús tö iché ie' a:

—A yami, i uk be' de, e' ü.

Etä pë' datse Judas ta e'pa de Jesús ska' ta iklö'wëwarakitö.

⁵¹ Etä ie'pa iëter eë Jesús ta e'pa eköl tö itabë yëttsa ta e' wa sacerdotë kibi e' kanë méso kukuöña tëttsa.

⁵² Jesús tö iché ie' a:

—Wëpa ñippöke tabë wa, esepa dörakä tabë kkö a. E' kueki be' tabë blöwäne ikuülit a.

⁵³ ¿Be' kë wä ijcher tö ye' k'i ikiane, e' ma ye' tö ikiëmi ye' Yë a ta ie' tö ibiyöchökwakpa tajë döka 70.000 e' patkëmi ye' tsatök?

⁵⁴ Erë ye' tö ikië es, e' ta ¿wes Skëköl yëkuö k'i itso' kitule e' wä tkömi? E' tö iché tö i suluë tköke ye' ta e' kawötä tkök es.

⁵⁵ Etä ie' tö ichaké pë' ekkëpa a:

—¿I' kueki a' bite ye' klö'ukwä tabë k'i kal wöiö k'i wës akblökwakpa klö'wëwä es? Këkraë ye' bak e' tkökser Skëköl wé a s'wöbla'uk, erë a' kë wa ye' klöonewa.

⁵⁶ Erë i tköke i' e' dör as iwä tkö wës Skëköl ttekölpa tö ikitatbak Skëköl yëkuö k'i es.

E' wöshä ta ie' ttökatapa kos tkayalmi tö iméat ekörla.

Jesús demi ie'pa wä Caifás wörki

(*Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55,63-71;*

Juan 18.12-14,19-24)

⁵⁷ Etä pë' tö Jesús klö'wéwä e'pa tö ie' tsémi sacerdotë kibi kië Caifás e' u a. Eë s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ena judiowak kueblupa kos daparke.

⁵⁸ Erë Pedro datse ie'pa itöki kamië döttsa sacerdotë kibi e' u pamik, eë ie' e' tséat tkër Skëköl wé shkëkpa ta isaük tö i tkömi.

⁵⁹ Etä sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa tö ttë yuleke Jesús kkaioie as ie'pa tö iwöméttsa ttëwä.

⁶⁰ Tajë pë' de ie' kkatök kachë wa, erë kë yi wä ie' kkatëne wë' ie' wömottsä ttëwä. Bata ekkë ta idebitü böi ikkatök kachë wa,

⁶¹ e'pa tö iché:

—Wëm së tö iyë' tö ie' a Skëköl wé olorwämi, e' yuëkamineitö kä mañat shüä.

⁶² Sacerdotë kibi e' këkä ta ichaké Jesús a:

—¿Kë be' ie'pa iuteku' yës? ¿Ñe' ie'pa be' kcateke, e' dör i?

⁶³ Erë Jesús siwa'blëwä ie'pa yöki. Etä sacerdotë kibi tö ichaké ie' a:

—Ichö sa' a yësyësë Skëköl chök e' wörki tö ¿be' dör ie' Alä? ¿Be' dör wë pairine'bitü idi' wa sa' blüie e'?

⁶⁴ Ie' iütë:

—Wës be' iché es idir. Ye' tö iché a' a tö ye' dör S'ditsö Alä, e' sueraë a' tö tkërka Skëköl diché ta' tajë iyi ulitane tsatä e' ulä bua'kka dalöiërta' tajë. Ñies ye' datskene kashuk a mö a' e' sueraë a' tö.

⁶⁵ Etä sacerdotë kibi e' datsi' jchéë ikkacheitö tö ilunekä ta ichéitö:

—I' ché ie' tö, e' wa ie' tso' Skëköl chök suluë. ¿Iie se' k'i ikkatökwakpa k'i kiarmiia? Ttë suluë chéitö, e' tsétkesö.

⁶⁶ ¿Ima a' tö ibikeitsë?

Ie'pa tö iütë:

—Ie' wäkië iwiei, e' kueki ikawötä ttëwä.

⁶⁷ Etä ie'pa wiritüöke Jesús wö k'i ta itekerakitö tajë. Welepa tö ippë iwö k'i

⁶⁸ ta ichérakitö:

—Be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blüie e', e' ma sa' a' ichökä ¿yi tö be' ppé?

Pedro tō iblé tō kē ie' wā Jesús sūle
(*Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; Juan 18.15-18,25-27*)

⁶⁹ Pedro tkēriā sacerdote kibi e' u pamik tã alaköl kanēblöke u e' a, ese de eköl ie' ska' tã ichēitō ia:

—Be' ñies dör Jesús Galilea wak e' klé eköl.

⁷⁰ Erē ie' tō iblé sulitane tso' e'pa kukua. Ie' tō ichē:

—Ye' kē éna iane tō ì chök be' tso'.

⁷¹ Ie' miā ukkō tkēr kañikā eē tã alaköl skā tō isué e' tō ichē imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

⁷² Etōkichane Pedro tō iskā ché:

—jYe' iché Skéköl wörkj tō ye' kē wā wēm e' sūle!

⁷³ E' kuölō tã wépa tso' eē e'pa debitū ie' ska' tã ichēitō:

—Mokj be' dör ie'pa éltē wak, be' ttō ie'pa ttō ttséé.

⁷⁴ Etā ie' iché:

—Skéköl wörkj yō iché tō jwēm e' kē sūle ye' wā! Kē idör es, e'ma as ye' kichatēr.

E' wōshāē dakro aṇe,

⁷⁵ tã ì yē' Jesús tō ie' a' e' anewā ie' éna, e' dör i': 'Kam dakro ar, e' yōkj be' tō icheraē mañatōkicha tō be' kē wā ye' sūle.' Etā ie' e' yétsa miā kañikā tã eē ie' ié tajē siarē.

27

Jesús mítser Pilato wörkj

(*Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; Juan 18.28-32*)

¹ Mik ká ñine, etā sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa kqs ñi dapa'wéka ileritsök tō “¿wes sō Jesús ttēwami?”

² Ie'pa wā imítser moulewā mé Pilato a. Pilato tkē'kā Roma wōkir kibi tō Israel aleripa kē wōkirie.

Judas e' ttéwa

³ Judas tō Jesús watō'ttsābak, mik e' wā ijchēnewā tō mokj Jesús wōmenettsā ttéwa, etā e' tō ie' eriawéne tajē. E' kuēkj ie' miā sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa ska' tã inuköl mēne ie' a mañayök (30), e' méneitō ie'pa a.

⁴ Ie' iché ie'pa a:

—Ī sulu wambléyō. Wēm kē kj ì sulu nuñ tã', ese wōmétsayō ttéwa.

Erē ie'pa tō ie' iütē:

—jE' kē kj sa' tkine! jE' wērke be' wōkj!

⁵ Etā ie' inuköl e' uyémine Skéköl wé shūa tã imiā e' kuli' skéka tã, es ie' e' ttéwa.

⁶ Etā sacerdotepa wōkirpa tō inuköl e' shtékā tã ichérakitō:

—Inuköl i' dör s'kötulewā ské, e' kuēkj ñá idir. Kē iēnukwā inuköl tso' Skéköl ā íyi kanéwoje ese a.

⁷ E' kuēkj ie'pa ttē mé ñi ā tō ká taüttsasō iwa yuē pōie pē' datse ká bánet blēnewā íe, esepa nu blóie. Etā ká kiē Skauçhka Yuökwak Ké e' tué ie'pa tō.

⁸ Ie'pa tō ká e' tué s'kötulewā ese ské wa, e' kuēkj dō ikké tã ká e' kiē Ká Tōne S'kötulewā Ské Wa.

⁹ Íyi ekké kqs tka wes Skéköl tteköl kiē Jeremías tō iyē'atbak es. Ie' tō iyē': “Israel aleripa tō iské mékā inukölchka wōshki dōka dabom mañayök (30), ekké klō'wé ie'pa tō,

¹⁰ tã e' wa ie'pa tō ká kiē Skauçhka Yuökwak Ké e' tué wes Skéköl tō ye' a iyē' es.”*

Es Jeremías tō iyē'at.

Pilato tō Jesús a ichaké

(*Marcos 15.2-5; Lucas 23.3-5; Juan 18.33-38*)

¹¹ Jesús mítser ie'pa wā Pilato dör ká e' wōkir e' ska' tã e' tō ie' a ichaké:

—¿Be' dör judiowak blú?

Ie' iütē:

—Tō, wes be' iché, e'ma es idir.

¹² Sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa tō ie' kcateke Pilato a, erē Jesús kē wā ie'pa iütēne yēs.

¹³ E' kuēkj Pilato tō ie' a ichaké:

—Ie'pa tō be' kcateke tajē ¿e' kē ttséne be' wā?

¹⁴ Erē ie' kē wā iütēne yēs, e' tō Pilato tkiwéwā daréréé.

Jesús métsa ttéwā Pilato tō

(*Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16*)

¹⁵ Judiowak Yépa Yērulune Egipto, e' kēwō wa Pilato wōblar s'wötéulewā s'wōto wé a ese yōktsā eköl émine wé kiane pē' kj e'.

¹⁶ E' kēwō ska' tã wēm tso' wötéule eköl kiē Barrabás kkekaulekā tajē judiowak shūa.

¹⁷ E' kuēkj mik ie'pa e' dapa'wé tajē, etā Pilato tō ie'pa a ichaké:

—¿S'wötéulewā wéne kiane a' kj tō ye' tō iyétsane a' a: Barrabás o Jesús kiekerakitō wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'?

¹⁸ Ie' tō isuéwā tō ukýéne wa sacerdotepa wōkirpa tō Jesús me'ttsā ie' ulā a. E' kuēkj ie' tō ie'pa a ichaké es.

¹⁹ Ie' tkērkaia s'shūlo kulé kj, etā ilaköl tō ichök patké ie' a: “Nañewe ye' tō Jesús kébisué, e' tō ye' tsiriwétka tajē, e' kuēkj be' kē e' tiuk wēm ser yéysés e' tã.”

²⁰ Erē sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuēblupa tō pē' ulitane dakjñé tã ichérakitō: “Íkiō Pilato a tō Barrabás ómine erē Jesús ttōwā.”

²¹ Pilato tō ie'pa a iskā chakéne:

—¿Wépa bōl i', wé kiane a' kj tō ye' tō iémine?

Ie'pa iütē:

* 27:10 Jeremías 19.1-13; 32.6-9

—jBarrabás òmine!
 22 Ie' tò ie'pa a ichaké:
 —Eta çwes Jesús kiekerakitò wé
 pairine'bitù idi' wa s'blúie e' wèmiyò?
 Ie'pa iüté:
 —jttòwà wõtèulewà krus mik!
 23 Ie' tò ichaké ie'pa a:
 —jì kuèkì? jì sulu wambléitò?
 Erè ie'pa kí arke:
 —jIwõtòwà krus mik!

24 Ie' tò isué tò ie' kè a Jesús tsatkènuw wës,
 pè' kí arkeka tajè, e' kuèkì ie' tò di' tsuk patké
 tà iulà skué ie'pa ulitane wörki iwà kkachioie
 tò ie' kè iane iwiie. Ie' iché:

—Wèm i' patkeraèyò ttèwà erè e' nuj kè ku'
 ye' kì. E' nuj ardaè a' ulitane kì.

25 Eta ie'pa ulitane iüté:

—Sa' ena sa' ala'r kòs as e' kí inu' ar.

26 Eta Barrabás émi ie' tò. E' ukuòkì tà ie'
 tò Jesús ppök patké ttsa' bata daloie wa, tà
 imétsaitò inippökwapka ulà a wõtèwà krus
 mik.

27 Eta Pilato ñippökwapka wà Jesús mítser
 s'wökirpa wé kiè Pretorio e' pamik tà eè ie'pa
 tò ñippökwapka malepa kòs kiétsa dapa'wè
 ek tsjní Jesús pamik.

28 Ie'pa tò Jesús datsi' yétsa tà datsi' mat
 daloshdalosh ese wa ipaiéraitò blu'ie.

29 Nies dika'kicha yué wòshkiie, e'
 tkékarakitò iwökir kì blu'ie. Kuaköl wölò
 méraitò ie' a iulà bua'kka wës blu' es. E'
 ukuòkì tà ie'pa e' tkéwà kuchè kì ie' wörki
 iwayuoiè tà ichéraitò:

—jBe' dör judiowak blú! jBe' kíkòkka sa'
 tso'!

30 Nies ie'pa wiritué ikì tajè, tà kuaköl wölò
 a'tser iulà a, e' yétsarakitò, e' wa ippéraitò
 tajè iwökir kì.

31 Mik iwayué one, eta datsi' mat
 daloshdalosh, e' yétsarakitò tà iwák datsi'
 iékanerakitò ikì tà imítserak iwà wõtèwà
 krus mik.

Jesús wõtène krus mik

(*Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; Juan
 19.17-27*)

32 Mik ñippökwapka wà Jesús dami e'pa e'
 yélur eè, eta wèm eköl kué ie'pa tò ñalà kì kiè
 Simón, e' dör Cirene wak. Ie' ké ie'pa tò Jesús
 krus tsukmi.

33 Mik ie'pa de ká kiè Gólgota eè (Gólgota
 wà kiane ché s'wökirdiche),

34 eta ie'pa tò vino shütuule kapòli
 bacha'bachaè wa, ese mè Jesús a yè. Erè
 mik ie' tò ipattsé, eta ie' kè wà iyanewa.

35 Mik ie'pa tò iwótè krus mik one, e'
 ukuòkì tà ie'pa iné ñi ma'woie suè tò wës
 ie'pa tò ie' datsi' blatemi ñi a.

36 E' ukuòkì tà ie'pa e' tuluésér ikkò'nuk as
 kè yi itsatkò.

37 Kaltak kì itso' kitule tò iché: "I' dör Jesús
 dör judiowak blú e'", e' batséwarakitò ie'

wökir tsaká. E' kit ie'pa tò iwà kkachioie tò
 i' nuj kì ie' wõtènewà krus mik.

38 Eta ñies wèpa bøl akblökwapka
 wõtèwarakitò krus mik, eköl iulà bua'kka,
 eköl iulà baklj'kka.

39 Pè' tkòke eè e'pa tò ichéke sulu, iwökir
 wötiukerak iwòa, es ichekerakitò:

40 —jBe' sè tò Skèköl wé tkekettsa, tà ká
 mañatk è ta be' tò iyuékane! Mokì be' dör
 Skèköl Alà, e' ma be' e' tsatkò, be' e' òwa krus
 sè mik.

41 Es ñies sacerdotèpa wökirpa ena
 s'wòbla'uk ttè daloièno wa wakpa ena
 judiowak kuèblupa, e'pa tò ie' wayueke.
 Ie'pa ñi a ichòke:

42 —O'kapa tsatkéitò erè ie' wák kè a e'
 tsatkèr. Mokì ie' dör Israel aleripa blú, e' ma
 as ie' e' òwa krus wí mik, e' iarma tà sa'
 erblòmi ie' mik.

43 jIe' kè wà sa' a iyèno tò ie' dör Skèköl Alà?
 jIe' erblòke Skèköl mik e' kì ikiane, e' ma as e'
 tò itsatkò!

44 Dò ñies akblökwapka bøl wõtèulewà krus
 mik ie' o' mik, e'pa tò ie' cheke sulu.

Jesús duowa

(*Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; Juan
 19.28-30*)

45 Mik diwò de bata a, eta ká miá ttsettsèè
 ká wa'ñe, dò tsálj diwò de mañat ekkè.

46 E' wòsha tà Jesús anèka tajè tà iché: "Elí,
 Elí, çlemá sabactani?" (e' wà kiane ché: A ye'
 Kèköl, a ye' Kèköl, çìòk be' ye' we'ikétsa?)

47 Mik wèlepa tso' eè, e'pa tò ttè e' ttsé tà
 ichéraitò:

—Wèm wí tso' Skèköl ttekol bak kiè Elías, e'
 kiök.

48 Eta ie'pa eköl túnemi tò suiyök nuwéka
 vino shkòshkò wa, e' tkéka kuaköl bata kì tà
 itkéwà ie' kkò mik as ikuyòitò.

49 Erè imalepa tò iché ie' a:

—Imúat bër, ipanusò suè tò Elías datse
 itsatkòk.

50 Eta ie' skà anene tajè tà iwiköl émiitò. Es
 iduowa.

51 E' wòsha tà Skèköl wé a ie'pa wà datsi'
 buririè ese shükur a blatoie e' jchènane
 kákke dötsa iski. Nies ká wöti'neka tà ák
 blublu tskirolone.

52 Eta pò kkòburolone tà s'batse' rpa
 blèrulune, esepa tajè shkènekane

53 e' yélur ipò a. Ie' du'wà shkènekane, e'
 ukuòkì tà ie'pa de Jerusalén dör ká batse'r
 eè, tà tajè pé' tò ie'pa suè.

54 Roma ñippökwak eköl dör capitán ena
 imalepa tso' ie' tà Jesús kkò'nuk, mik e'pa tò
 ká wöti'ne ena i' kòs tka eè e' suè, eta ie'pa
 tkirulune tà iché ñi a:

—Mokì wèm wí dör Skèköl Alà je'.

55 Nies alakòlpa manetwà Galilea Jesús tà
 ikimuk, e'pa tso' ñak tajè ie' kì sük kàmiè.

⁵⁶ E'pa eköl dör María Magdala wak, iëköl dör María dör Santiago ena José e'pa mi, iëköl dör Zebedeo ala'r, e'pa mi.

Jesús nu wötëne pö a

(*Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42*)

⁵⁷ Wëm eköl tso' kië José Arimatea wak, e' dör inuköl blú, ñies ie' dör Jesús klé eköl. Mik ká tuirketke,

⁵⁸ etá ie' míá Pilato ska' Jesús nu kiök. Pilato tö imuk ké ie' a.

⁵⁹ Ie' wá imítser patrëwá datsi' ukuö bua' bua saruru maneneë ese wa.

⁶⁰ E' ukuöki tá ie' tö ibléwá ákuk bine pa' ali iwák nu blóie e' a. Ie' tö ák bërie trémi dö pö kkö mik, e' wa iwötëwá. E' ukuöki tá imía.

⁶¹ Erë María Magdala wak ena María ská, e'pa átë tulur pö kkö wöshá.

Jesús nu blëne e' kkö'né Shkëkipa tö

⁶² E' bule es e' dör eno diwö, etá sacerdotepa wökirpa ena fariseowakpa míyal ñita ttök Pilato ta.

⁶³ Ie'pa iché ia:

—A kékëpa, sa' éna ianewá tö mik kachökwak e' bak tsë'ka, etá ie' tö iyë' tö ie' duowá e' kí ká de mañat etá ishkerdakane.

⁶⁴ E' kueki sa' tö be' a ikié tö pö kkö'nuk patkó dóka ká mañat dö' ittökatapa dö inú ek-iblökwá tá i' ukuöki tá ichënerakitö sulitane a tö ishkenekane. E' wërakitö es, e' tá e' dör kachë tajë shütë tkóka ikache kewë e' tsatá.

⁶⁵ Pilato tö iché ie'pa a:

—Së a' wá ñippökwapka tso', a' yú ikkö'nuk bua' iewá kos a' a' ikkö'narmi ekké.

⁶⁶ Etá ie'pa míá pö a tá iyi batsëwarakitö pö kkö mik ás ké yi mi'waiá ee. Ie'pa tö ñippökwapka méat pö kkö'nuk, etá iwákpa míyal.

28

Jesús shkenekane

(*Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10*)

¹ Eno diwö tka, e' bule es e' dör domingo e' ñirketke tá María Magdala wak ena María ská, e'pa míyal Jesús pö sauk.

² E' wöshá tá Skëköl biyöchökwak eköl tso' ká jai a e' de, etá i' tka darëréë. Ie' míá pö a tá ák bastkër e' trëjitö bánet tá ie' e' tkëser iki.

³ Ie' wöñarke dalöiöë wës alá wöñar es, idatsi' damiwá saruruë wës suiyök es.

⁴ Mik ñippökwapka tö e' sué, etá ie'pa tkirulune painékarak siwá' arulune suane ë wá, átë wës s' duowá es.

⁵ Etá Skëköl biyöchökwak tö iché alakölpá a:

—Kë a' suanuk. Ye' wá ijcher tö a' tso' Jesús kötëwá krus mik, e' nu yulök.

⁶⁻⁷ Erë ye' de a' a' ichök tö ké iku' íe, ishkenekane wës ie' tö iyë' atbak es. A' shkó wë ie'pa tö inú me'wá e' tö weblök. E'

ukuöki tá a' yú bet ibiyö chök ittökatapa a: 'Ie' shkenekane, e' mir a' yöki kewë Galilea, ee' a' tö isugräë.'

Jesús e' kkachë alakölpá a

⁸ Etá alakölpá míyal shkälaläë. Ie'pa suane erë ñies ie'pa tsë'ne buaë. Ie'pa tunemirak ibiyö muk Jesús ttökatapa a.

⁹ E' wöshá tá Jesús de dur ie'pa wörki tá ie'pa shkë'wëitö. Ie'pa dewá ie' ska' tá ie'pa e' tulëwá kuchë kí tá iklö paklö'wëwarakitö tá idalöierakitö.

¹⁰ Ie' tö iché ie'pa a:

—Kë a' suanuk. A' yú ichök ye' ttökatapa a tö a' yú Galilea tá ee' a' tö ye' sueräë.

Ñippökwapka patoule kachök

¹¹ Alakölpá míyal, e' dalewa ñippökwapka tso' pö kkö'nuk e'pa wëlepa míyal Jerusalén tá i' kos tka e' pakërakitö sërää sacerdotepa wökirpa a.

¹² Sacerdotepa wökirpa míyal ttök judiowak kuëblupa tá. Ie'pa ttë mé ñi a: "Sú sö ñippökwapka patuë inuköl tajë wa as ie'pa ichö wës se' kí ikiane es."

¹³ Ie'pa tö iché ñippökwapka a:

—A' ichö tö nañewe a' kapulur e' dalewa Jesús ttökatapa debitu' e' wá inú mítser.

¹⁴ A' wökir kibi wá ijchenewa, e' tá sa' ttöraë ie' tá a' tsatkoie. Es ké i' tköpa a' tá.

¹⁵ Etá ñippökwapka tö inuköl e' klö'wë tá ichërakitö wës ie'pa ké ichök es. Dö i' ñie tá kachë e' pakekeia judiowak tö.

Jesús tö ittökatapa patké ie' ttë pakök ká ulitane wakpa a

(*Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23*)

¹⁶ Etá Jesús ttökatapa dabom eyök kí eköl (11), e'pa míyal Galilea kabata a wë ie' tö ie'pa a iyë' ee.

¹⁷ Mik ie'pa tö isué, etá ie'pa tö idalöié, erë ie'pa wëlepa tö ibikeitséka böbtöt.

¹⁸ Ie' de ie'pa ska' tá ichëitö:

—Skëköl tö ye' tkë'ká iyi ulitane wökirie ká jai a ena ká i' a.

¹⁹ E' kueki a' yú ká ulitane a s'yuök ye' ttökatapaie. Ie'pa wöskuö S'yë ena ye' dör ilá ena Wiköl Batsë'r e' ttö wa.

²⁰ Nies ttë kos wá dalöiök a' ka' ye' tö, e' wa ie'pa wöbla'ú as ñies ie'pa tö iwá dalöiö. Ye' ser michoë a' tá këkraë. Erë ká i' enewatke, erë ye' kë tö a' mepaät a' wakpa ë.

Jesús Tté Buaë Kit San Marcos tö Marcos

Yi tö yëkkuö i' kit e' kiè Marcos. Nies ie' kiè Juan Marcos. Ie' kè dör Jesús ttekölpa tsá dabom eyök kî bôl e'pa eköl. Erè wele tö ibikeitsè tö ie' dör Pedro klé. E' kuekî pè' tajè tö ibikeitsè tö Pedro tö ie' kîme' yëkkuö i' shtëk. Nies ie'pa ibikeitsè tö Marcos bak senuk Jerusalén, e' kuekî i' o' Jesús tö ena i' yè'itö e' ane buaë ie' éna.

Jesús dör Skèköl alá e' dè'bitü ká i' kî e' tö iyi buaë o' tajè sulitane á ie'pa wörkî. E' kit Marcos tö yëkkuö i' kî. Ie' kî ikiane tö sulitane wá ijcherwá. Nies wes Jesús weine tajè ena iwöténewá krus mik e' paké ie' tö tajè. Jesús weine tajè ena idu'wá, e' ukuökî ishkenekane, e' kuekî idiché tá' tajè tkòka se' bolök Satanás tsatá. I'ne tá kekraë ie' tso' se' kimoie, e' kiane Marcos kî tö se' wá ijcher. E' kuekî ie' tö yëkkuö i' kit.

Marcos i' tté tso' kitule Hechos 12.12,25; 13.5,13; 15.36-39 ena 2 Timoteo 4.11 e' kî. Erè kè s'wá ijcher yësyèsè tö mik ie' tö yëkkuö i' kit, erè se' tajè tö ibikeitsè tö ikittitö Jesús kune' e' kî duas de dabom skeyök (50) ena dabom kuryök (70) e' shü ulat.

*Juan s'wöskuök tö s'patté
(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)*

¹ Jesucristo dör Skèköl Alá, e' tté buaë dör i' es.

² Ká iaiäè Skèköl tteköl kiè Isaías e' tö ikitat yëkkuö kî, e' ichè i' es:

Skèköl tö ichè: "Ye' tso'tke ye' tté pakökwak patkòk be' yöki kewe, be' ñalé yuök.*"

³ Ká sir poè wé kè yi serku' eè ie' ttöraè aneule:

'A' er mane'ú Skèköl datse e' yöki, e' dör wes ñala yuèsö yësyèsè ie' yöki es.' "†
Es Isaías tö iyè'at.

⁴ Es Juan S'wöskuökwak tso' ká sir poè wé kè yi serku' eè, e' tö s'pattémi i' es: "A' er mane'ú Skèköl á as a' nuü olo'yöitö a' kî tá a' e' wöskuölor iwá kkachöie."

⁵ Jerusalén wakpa ena ká malepa tso' Judea e' wakpa kòs dòke ie' ttòke e' ttsök. Ie'pa e' wamblö sulu kòs e' chekekarakitö tá Juan tö iwöskuekelor di' kiè Jordán e' á.

⁶ Juan datsi' yöule kameio köyök wá; ikipamo yöule iyiwak kkuölit wa. Ie' chké dör ditski ena bulali.

⁷ Tté pakeke ie' tö ie'pa á i' es: "Ye' itökî idatse eköl, e' dör kéképa tajè ye' tsatá, e' kuekî ie' klökkuö kicha è kè wötsënanuk ye' siarla e' á."

⁸ Ye' tö a' wöskueke di' á, erè ie' tö a' ierawá Wiköl Batse'r á."

*Juan tö Jesús wöskué
(Mateo 3.13-17; Lucas 3.21-22)*

⁹ E' kèwó ska' tá Jesús e' yéttsá Nazaret até Galilea eè, e' de Jordán tá eè Juan tö ie' wöskué.

¹⁰ Mik ie' wösune e' e' duékane di' á, e' wöshá tá ie' isué tö ká jai kköbunane tá Skèköl Wiköl bite' ie' kî nuböl sù.

¹¹ Etá ttö ttsëne datse ká jai á, e' tö ichè: "Be' dör ye' alá dalèr tajè ye' éna, e' wër ye' wa buaë shütë."

*Satanás tö Jesús erkiöwé i' sulu wamblök
(Mateo 4.1-11; Lucas 4.1-13)*

¹² E' ukuökî tá Skèköl Wiköl tö Jesús kè shkòkmi ká sir poè wé kè yi serku' eè.

¹³ Eè iyiwak sulusi tso' tajè. Eè ie' sené ká dabom tkëyök (40), e' dalewa Satanás tö ie' erkiöwé i' sulu wamblök. Skèköl biyöchökwakpa tö ie' kîmè.

*Jesús tö ie' kanè wawémitke Galilea
(Mateo 3.1-12; Lucas 3.1-9,15-17; Juan 1.19-28)*

¹⁴ Juan klö'wéwarakitö wötéwá s'wöto wé á, e' ukuökî tá Jesús miá Galilea Skèköl tté buaë e' pakök.

¹⁵ Ie' s'patteke i' es: "I' blúie Skèköl tso' e' kèwó dewatke tsinet. E' kuekî a' er mane'ú ie' á tá ie' tté buaë e' klö'ú."

*Jesús tö nima klö'ukwakpa döká tkèl e'pa kié
(Mateo 4.18-22; Lucas 5.1-11)*

¹⁶ Mik Jesús shkòrami batsöri kiè Galilea e' kkömik, etá wépa bôl suéitö. E'pa dör Simón ena ièl Andrés. Ie'pa dör nima klö'ukwakpa. Ie'pa tso' ikla' uyök batsöri á nima klö'woie.

¹⁷ Jesús tö ie'pa á ichè:

—A' shkó ye' tá. A' yueraëyö s'ditsö klö'uk ye' á ye' ttökataie.

¹⁸ E' bet tá ie'pa tö ikla' tuléat tá miyal ie' tá.

¹⁹ E' wí'kie Jesús tö Santiago ena ièl kiè Juan e'pa sué. Ie'pa dör Zebedeo ala'r. Ie'pa tular kanò á ikla' wöyüök.

²⁰ E' wöshá tá Jesús tö ikiémirak e' tá. Etá ie'pa tö iyé méat ikanè mësopa tá kanò shuá tá imíyal Jesús tá.

*Jesús tö aknama trè'wëshkar wëm eköl á
(Lucas 4.31-37)*

²¹ Ie'pa demi ká kiè Cafarnaúm eè. Èno diwó á Jesús tkawá judiowak ñi dapa'wö wé á tá ie' tö s'wöbla'wémitke.

²² Ie' tö s'wöbla'weke tté mokî diché tá' tajè ese wa. E' kè dör wes s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa tö s'wöbla'weke es. E' kuekî e' tö wépa tso' ittök e'pa tkiwéwá.

* 1:2 Malaquías 3.1 † 1:3 Isaías 40.3

23 Etā eē wēm ekōl tso' e' a wimblu sulusi tso' e' tō iché aneule:

24 —A Jesús Nazaret wak, ¿iie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wa be' suule. Ye' wa ijcher' tō be' dōr yi dōr batse'r patkē'bitu Skēkōl tō e'.

25 Jesús tō wimblu e' uñe:

—¿Be' siwa'blōwa, be' e' yōttsa wēm se a!

26 Wimblu sulusi tō wēm siwa' éwa ta ianeka tajē tā iē' yéttsa iā.

27 Sulitane tkinewa iweblōk tā iñi chakérak:

—¿Wí dōr i? ¿Ie' s'wōbla'weke ttē pa'alī wa ena diché wa dō wimblupa sulusi kéitō e' yōktsa tā ittō iutérakitō ekkē!

28 E' bet tā iē' ttē buneka Galilea kōs a.

Jesús tō Simón yāk bua'wéne
(Mateo 8.14-15; Lucas 4.38-39)

29 Mik iē'pa e' yélur ñi dapa'wo wé a tā Jesús míā Simón ena Andrés e'pa u a. Santiago ena Juan mí iē' tā.

30 Eē Simón yāk me'r ka' kī kiri'weke dué dalōlō tō, e' ché iē'pa tō Jesús a.

31 Etā iē' e' skéwa tā iklō'wéitō iulā a tā ikimé e' tkōksēr. E' bet tā dué dalōlō iē' éwa tā iē' e' kékā ilē yulōk iē'pa a ñē.

Jesús tō tajē s'kirirke esepa bua'wéne
(Mateo 8.16-17; Lucas 4.40-41)

32 Kā tuine diwō miwatke tā s'kirirke ena wépa a aknama tso' esepa kōs debiturak iwā Jesús ska'.‡

33 Kā e' wakpa kōs e' dapa'wéka ukkō a.

34 Etā iē' tō dué ulitane bua'wéne pé' tso' tajē e'pa a. Ñies aknamapa tajē trē'wéyalitō. Erē aknamapa wa ijcher' yi dōr iē', e' kuekī iē' kē wa kawō mēne iē'pa a ttōk.

Jesús tō Skēkōl ttē paké judiowak ñi dapa'wo wé a

(Lucas 4.42-44)

35 Kā ñirketke iā ttsetseē, tā Jesús e' kékā míā bánet wé kē yi ku' ese ska' ttōk S'yé tā.

36 Etā Simón ena iwapiēpa míyal iē' yulōk.

37 Mik ikuéwarakitō, etā iē'pa iē' a iché:

—Sulitane tso' be' yulōk.

38 Erē iē' tō iē'pa iutē:

—Mishka kā tso' tsjnet tsjnet ese a. Ñies eē ye' ké Skēkōl ttē pakōk, eseie ye' dé'bitu.

39 Es Jesús shkē kā tso' Galilea e' kōs a ttē pakōk judiowak ñi dapa'wo wé kōs a, ñies aknama trē'ykyal.

Wēm ekōl kiri'weke lepra tō e' bua'wéne
Jesús tō

(Mateo 8.1-4; Lucas 5.12-16)

40 Wēm ekōl kiri'weke lepra tō, e' e' skéwa Jesús o'mik tā iē' e' tkéwa kuchē kī tā iché iā:

—Be' kī ikiane, e' tā be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

41 Jesús tō iē' sué er siarē wa tā ikéwāitō ulā wa tā iché:

—Tō, ye' kī ikiane. Be' dene batse'r.

42 E' wōsha tā wēm buanene batse'nene.

43-44 E' ukuōkī Jesús tō iē' a iché:

—Ye' ttō ttsō, i tka be' tā e' kē char yi a. Be' yú e' kkachōk sacerdote a. Ì muk Moisés tō a' ka' e' batse'woie e' tsúmi mē Skēkōl a iwā kkachōie.

45 Erē wēm míā tā iē' e' kékā i tka itā e' pakōk sulitane a. E' kuekī Jesús kē a e' kkayēnuk wé pé' tso' tajē ese ska'. Iē' kawōtā e' tsukat kañikā wé kē pé' ku' ese ska', erē kā wa'ñe wakpa datse' iē' ska'.

2

Wēm ekōl kraulewa e' bua'wéne Jesús tō
(Mateo 9.1-8; Lucas 5.17-26)

1 Kā wekkē alē kuōkī tā Jesús dene Cafarnaúm. Mik pé' wa ijchenewa tō iē' tkēr u a,

2 etā tajē iē'pa e' dapa'wé iē' ska' kē chē'kaia weshkē, kē chē'kaia ukkō a ekkē. Iē' tso' Skēkōl ttē pakōk iē'pa a.

3 E' dalewa wēpa dōka tkēl wa wēm kraulewa kē karka debitu ekōl ka'la kī.

4 Erē tajē s'tso', e' kuekī kē wēs iē'pa tkōmi weshkē Jesús ska'. E' kuekī iē' tsakā u tsabata jchéé* iē'pa tō tā iduē émirakitō enaē e' a dōttsa iskī.

5 Mik Jesús tō isuē tō mokī iē'pa erblé iē' mik, etā iē' iché ikirirke e' a:

—A alā, i sulu kōs wamblēbō, e' nuí olone be' kī.

6 Erē s'wōbla'yuk ttē dalōiēno wa wakpa welepa tulur ee, e'pa ibikeitse:

7 “¿Ì kuekī wēm wí ttō es? Skēkōl ē a se' nuí olo'yarmi. Ì ché iē' tō e' wa iē' tso' Skēkōl chōk suluē.”

8 Erē i bikeitsōk iē'pa tso' e' suéwa Jesús tō bet. E' kuekī iē' tō iē'pa a ichakē:

—¿Ì kuekī a' tō ibikeitseke es?

9 Ye' tō s'kraulewa diō bua'wēmine as ishkōne, e' tā ¿wes a' tō iklō'wēmi tō ye' kē a inuī olonuk iki?

10 Ye' dōr S'ditsō Alā, sū e' tō a' a ikkachē tō ye' wa kawō tā' ká i' a nuí olo'yoie.

Etā iē' tō iché wēm kraulewa e' a:

11 —Be' e' kōkā, be' ka'la kōkā tā be' yúne u a.

12 Bet tā iē' e' kékā, ikā'la kékā, tā imía sulitane wōrkī. E' tō iē'pa kōs tkiwéwa tā iē'pa tō Skēkōl kīkékā tajē tā ichérakitō:

—Kē se' wa' iyi wíse sule yēs.

‡ 1:32 Diwō e' dōr eno diwō, e' kuekī s'kirirke kōs kē dé' iē'pa wa Jesús ska' ñiwe. Iē'pa kē a kawō tā' kaneblōk eno diwō a. Iē'pa a tā iyi ō yile tsēmi e' dōr kanē. E' kuekī iē'pa tō s'kirirke tsēmi Jesús ska' diwō miwatke e' ukuōkī, ekkē eno diwō erkerō e' kuekī. * 2:4 u tsabata jché: Iē'pa u tsabata dōr kkueie, e' kī iē'pa shkōke.

Jesús tó Leví kié ittókataie
(Mateo 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³ E' ukuökí tã Jesús míane batsöri kkömik tã pé' e' dapa'wéka ie' ska' tã ie' tó ie'pa wöbla'weke.

¹⁴ Ie' domitkö tã ie' tó inuköl shtëkwak Roma wökirpa a e' sué eköl tkër ikaneblöke e' wé a. E' dör Leví dör Alfeo aladulaköl. Ie' tó iché ia:

—Be' shkó ye' tã ye' ttókataie.
Etã ie' e' kéka tã imía Jesús ta.

¹⁵ E' ukuökí Jesús tso' chkök Leví u a. Pé' shkóke tsakjé Jesús ta, e' kuekí inuköl shtëkwakpa ena pé' sulusipa skã tulurñak chkök ie' ena ittókatapa tã.

¹⁶ S'wöbla'uk tté dalóieno wa wakpa welepa dör fariseowakpa. Mik e'pa wele tó Jesús sué tó ichkóke pé' esepa tã, etã ie'pa tó ichaké ittókatapa a:

—¿Iök a' wöbla'ukwak chkóke inuköl shtëkwakpa tã ena pé' sulusipa skã tã?

¹⁷ Jesús tó ittse tã ichéitö iarak:

—Wépa ké kirirku' esepa ké kí s'kapeyökwak kiane, eré wépa kirirke esepa kí ikiane. Ye' ké dé'bitü wépa e' ttsö tó ie'pa serke yésyése esepa kiök. Ye' dé'bitü pé' sulusipa kiök.

Í kuekí Jesús ttókatapa ké batsötã'
(Mateo 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸ Etökicha tã Juan S'wöskuökwak ttókatapa ena fariseowakpa tso' batsök, etã pé' welepa de Jesús ska' tã ichakérakitö ie' a:

—Juan S'wöskuökwak ttókatapa ena fariseowakpa klépa batsöke. ¿Í kuekí be' ttókatapa ké batsö?

¹⁹ Jesús tó ie'pa iuté:

—Mik s'kiule ulabatsé kéwö tkó'uk, etã ¿wes ie'pa batsömi wém ulabatske e' tso'ia ie'pa tã e' dalewa? Ie' tso'ia ie'pa tã, e' dalewa ie'pa ké batsöpa.

²⁰ Eré ikéwö dórae etã ie' mi'datser ie'pa yöki. E' je' tã ie'pa batsörae.

²¹ “Ké yi tó datsi' kéchke wöyuepawã datsi'tak pa'alí wa, datsi'tak pa'alí wöklöneka, e' tó datsi' kéchkela shükuëe tã ité jchëe tajë.

²² Ñies ké yi tó vino pa'alí tepakã iyiwak kkuölit yöule ibloie ese kéchke a. Itékasö es, e' tã mik ibacha'nebitü, etã ikkuölit jchëemiiitö. Es vino ena ikkuölit weirwami éme. E' kuekí vino pa'alí tekeka ikkuölit pa'alí a.”

Jesús ttókatapa tó trigowö butsé eno diwö
a

(Mateo 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Etökicha tã eno diwö a, Jesús dami trigo shua tã ittókatapa tó trigowö butsémi ishkörami e' dalewa katé.

²⁴ Fariseowakpa tó ie' a ichaké:

—Sa' ttö ttsö, ¿í kuekí be' ttókatapa tso' i ké kéwö tã wé eno diwö a ese uk?

²⁵ Eré ie' iuté:

—Etökicha kã iaiaë mik David ena iklépa du' bli wã tã ké ie'pa wã i dami ñè, etã i o' ie' tó ¿e' ké aritsule a' wã Skéköl yëkkuö kí?

²⁶ Mik Abiatar dör sacerdote kibi, e' kéwö ska' tã David dewã Skéköl wé a tã pan meule Skéköl a e' ñéitö tã ñies iméitö iklépa a ñè. Sacerdotepa é a pan ese kéwö tã ñè. Eré a' éna iane tó i o' David tó e' ké dör sulué Skéköl wöa.

²⁷ Ie' tó ikí ché:

—Eno diwö meneat s'ditsö kimoie, eré s'ditsö ké yöne eno diwö é batseitsök.

²⁸ E' kuekí ye' dör S'ditsö Alá, e' wã kawö tã' ichoie tó i dör buaé ö i dör sulué wé eno diwö a.

3

Wém ulã siulewã e' paké
(Mateo 12.9-14; Lucas 6.6-11)

¹ Jesús skã dewane judiowak ñi dapa'wo wé a, tã ee wém tkër eköl ulã etk siulewã.

² Ie'pa éna ie' kkatak ilé kí, e' kuekí ie'pa tso' ie' weblök tó wém ñe' bua'wémüne ie' tó eno diwö a.

³ Ie' tó iché wém ulã siulewã e' a:

—Be' e' kókã tã be' e' duöser íe sulitane wöshãe.

⁴ Ie' tó ie'pa a iché:

—¿Í kéwö ta' se' a wé eno diwö a: i buaé ö i sulué? ¿S'tsãtkök ö s'ttökwa?

Eré ie'pa siwa'bléwa ie' yöki.

⁵ Ie' tó ie'pa weblé késik wa. Ie'pa er darërëe e' tó ie' eriauwé. Ie' iché wém a:

—Be' ulã shulöö.

Tã ie' ulã shuléa tã ibuanene.

⁶ Etã fariseowakpa ponemi, e' bet tã ie'pa ñi dapa'wéka Herodes klépa tã ileritsök Jesús ttowaie.

Tajë pé' tso' batsöri kkömik

⁷ Etã Jesús míã ittókatapa tã batsöri kkömik tã tajë Galilea wakpa miyal ie' tã.

⁸ Ñies pé' tso' tajë ee datse Jerusalén ena Judea kã malepa a. Ñies ie'pa datse Idumea ena Jordán wíshet ena kã wé Tiro ena Sidón atë ee. Ie'pa tó i kos weke Jesús tó e' tté ttsé' e' kuekí ie'pa de iweblök.

⁹⁻¹⁰ S'kirirke tajë bua'wétke Jesús tó, e' kuekí imalepa tajë e' uyökeka ie' kí ikökwa. E' kuekí ie' tó iché ittókatapa a tó kanö tsübitü tértke dö' ie'pa tó ye' tuéwa darërë.

¹¹ Mik wépa a wimblupa sulusi tso' esepa tó ie' sué, etã ie'pa e' tulélur kuché kí ie' wöã tã iarakerak:

—jBe' dör Skéköl Alá!

¹² Eré ie' tó ie'pa a iché késik wa:

—jKé ye' tté pparã!

Jesús tó ittekölpã tsã dabom eyök kí böi
e'pa shushtë

(Mateo 10.1-4; Lucas 6.12-16)

13 E' ukuöki ta Jesús miá kabata a. Eta wëpa kiane ie' ki kiè, e'pa kièitö ta ibiterak ie' ska'.

14 Ie' tö ie'pa shushtë dabom eyök ki böl shkök ie' ta ena patkëmi ie' ttè pakök. E'pa kiè mèkaiit ittekölpa tsä.

15 Ie'pa a diché mèitö aknama trè'ukyal.

16 Ie'pa kiè i' es: Simón, e' kiè mèkaiitö Pedro;

17 Santiago ena iël Juan, e'pa dör Zebedeo aladulakölpa, e'pa kiè skà mèkaiitö Boanerges (kiè e' wà kiane chè "wëpa dör wës alá es");

18 Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás ena Santiago dör Alfeo alá; ena Tadeo, Simón Celote,

19 ena Judas Iscariote tö Jesús wömekettsa aishkuö ta ibolökpa a e'.

Jesús ena Beelzebú

(Mateo 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)

20 E' ukuöki ta Jesús dewa u a ittökatapa ta. Eta tajë pé' ñi dapa'wékane kè wa ie'pa chko ekkè.

21 Mik Jesús yamipa eka wa ijchenewa tö wës ie' tso', eta ie'pa de itsukmi iyërke tö ie' aljnekä e' kueki.

22 Nies s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa datse Jerusalén e'pa tö Jesús ché i' es: "Beelzebú dör bé e' tö wëm wí éna ká chówëwa, e' diché wa ie' tö aknama trè'wekeyal."

23 Eta Jesús ikiëttsarak ta ikleéitö iarak i' es: "¿Wës Satanás e' trè'ushkarmi?"

24 S'sërke ká etké ki e' ñi blabatsélor ñippök ñita, kè wöklör, e' ta ie'pa wákpa mir wa'k ème.

25 Nies ñi yamipa e' kékä ñippök ñita, kè wöklör, e' ta ie'pa mir wa'k ème.

26 Es nies Satanás klépa mú ñi blabatsélor ñippök ñita, e' ta idiché wöarwami ta ierdawarak.

27 "Kè yi mi'pawä wëm diché tajë ese u a ie' iyi ekiblök kam ie' tö iwák maüwa e' yöki. Es ème iüi ekiblërmi.

28 "Mokí ye' tö a' a ichè tö i sulu kës wambleke a' tö, nies Skéköl cheke a' tö sulu kës e' nuí olo'yëmiitö a' ki.

29 Erë yi isie tö Wiköl Batse'r ché suluë, ese kè ki inuü olorpa, itsö' ik' këkraë."

30 Ie'pa iyë' tö wimblu sulusi tö ie' éna ká chówëwa e' kueki Jesús tö e' ché ie'pa a.

Jesús mi ena ië'pa de iweblök

(Mateo 12.46-50; Lucas 8.19-21)

31 E' ukuöki ta Jesús mi ena ië'pa ena ikutapa e'pa debitü ie' yulök, erë ie'pa kè dë'wä weshke. Ie'pa tö ikiök patké.

32 Pé' tulur ie' pamik e'pa tö iché ia:

—Be' mi ena bé' ëlpa ena bé' kutapa e'pa shkö be' weblök.

33 Ie' iüté:

—¿Yi dör ye' mi ena ye' ëlpa ena ye' kutapa?
34-35 Wëpa tulur ie' pamik e' suéitö èk ta ichéitö:

—Yi isie tö i kiane Skéköl ki ese wé, ese dör wës ye' ël ena ye' kutá ena ye' mi es. E' kueki ie'pa ikképa dör wës ye' mi ena ye' ëlpa ena ye' kutapa es.

4

Të kuatkökwak tté

(Mateo 13.1-9; Lucas 8.4-8)

1 Etökicha ta Jesús s'wöbla'wémitke batsöri kkömik. Pé' dapane tajë ipamik, e' kueki ie' e' iékä kanö tkërkj tsinet ese etö a. Eë ie' e' tkésër ie'pa wöbla'uk. Ie'pa kës atë batsöri kkömik ie' ttö ttsök.

2 Eë ie' tö tte tsakjé kleé ie'pa a iwöbla'woie, e' et dör i' es:

3 "A' tö ittsó. Etökicha ta wëm eköl miá të kuatkök ppé ululu ème"

4 Mik ie' tso' iwö ppök, eta ditsöwö wele anewa ñalä ska' ta dù debitü tö ikatéwa.

5 Ditsöwö wele anewa aklo a wé iyök kè ta' tajë ese ska'. Iyök kè ta' tajë, e' kueki bet ta itskine.

6 Erë kè iwí kicha ta' tajë, e' kueki mik diba anekä iki, eta isinewa.

7 Ditsöwö wele anewa dika'chka shua. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erë dika'chka e' alékä iki, kè wöne.

8 Erë ditsöwö wele ane iyök bua' bua' ki ese tskine talane wöne buaë. Wele wöne döka dabom mañayök (30) elka elka, wele dabom teryök (60), wele cien eyök (100)."

9 Eta ie' tö ie'pa a iché: "¡A' éna ye' ttö ttsak, e' ma ikukueblö bua'ie!"

I' kueki Jesús tö s'wöbla'weke kleaule

(Mateo 13.10-17; Lucas 8.9-10)

10 Mik Jesús atë dur ekörla, eta ittökatapa dabom eyök ki böl ena iklépa welepa skà de ie' ska' ta ichakérakitö ia:

—Ttè wà kleébö, ¿ima e' wà dör?

11 Ie' ie'pa iüté:

—"I blúie Skéköl tso' tté bléulewa, e' kéwö meneat a' a iwä jchenoie. Erë pé' tso' tajë kè éna ye' tté klö'wak, esepa a ye' ikleeke

12 as ie'pa tö iweblö je', erë kè ie'pa a iwä wër, nies as ie'pa tö ittsö je', erë kè ie'pa a iwä ar as kè ie'pa er mane'ü ta inuü kè olor ie'pa ki."

Të kuatkökwak tté e' wà paké Jesús tö

(Mateo 13.18-23; Lucas 8.11-15)

13 Eta ie' tö ie'pa a iché: "Ttè kleéyö ñe' wà kè ane a' éna, e' ta ¿wës a' éna imalépa wà armí?

14 Wé tö ditsöwö kuatké, e' dör wé tö Skéköl ttè pakeke ese.

* 4:3 të kuatkök ppé ululu: Ie'pa wöblar të kuatkök wö ppélur të kës e' ki. † 4:12 Isaiás 6.9-10

15 Pë' welepa tso' e'pa ta itkōmi wes ditsōwō arwa ñala kī es. Esepa tō Skēkōl ttē tse' erē bet Satanās de iska' ta Skēkōl ttē yēttsa ier a.

16 Welepa skā ta itkōmi wes ditsōwō arwa áklo a es. Esepa tō Skēkōl ttē tse' a iklō'wérakitō tse'ne buaē wa.

17 Erē ie'pa kē wī kicha ta' tajē, e' kuēkī ie'pa tō iklō'wé ekuölō ē. Mik ie'pa weine-mitke Skēkōl ttē kuēkī, etā ie'pa anemine bet.

18 Welepa skā ta itkōmi wes ditsōwō arwa dika'chka shuā es. Esepa tō Skēkōl ttē tse',

19 erē ie'pa tō iyi tso' ká i' kī ese bikeitseke kibii. Ie'pa er me'rie inukōl kī ena i skā tso' ká iki tō s'ttsē'weke buaē ese kī. Ese kōs tō Skēkōl ttē kui'wēwā ie'pa er a ta kē idē'ttsa buaē wes ikiane es.

20 Erē welepa skā ta itkōmi wes ditsōwō arwa iyōk bua'buwa kī es. Esepa tō Skēkōl ttē tse' ta iklō'wé ta iwā dettsa buaē wes ikiane es. Ie'pa dōr wes iyi kuā wōr buaē es. Wele wōne dōka cien eyōk (100), wele dabom teryōk (60), wele dabom mañayōk (30)."

Bō'wō ttē

(Lucas 8.16-18)

21 Etā ie' tō iché iarak: "Kē yi tō bō'wō tskepakā ta iblēwāitō kalkuō dikīā ō ká dikīā. E' skéie itkekekaitō kákkē ká ñi'woie.

22 Es ñies kē i ku' blēulewā kē jchenukwā aishkuō ta. Ese kōs kkeyrdaē.

23 iYi éna ye' ttō tssak, e'ma ikukueblō bua'ie!"

24-25 Ñies ichéitō: "Yi e' yuak buaē ye' ttē wa, ese a ikī meraeyō as iéna iwā ar buaē. Erē yi kē e' yuak ye' ttē wa, ese yōkī i bikeitséitō tō ane ie' éna, ese kōs yérdattsane. E' kuēkī i cheke ye' tō a' a' kukueblō. A' tō iwé es, e' ta' a' éna iarmi buaē, ñies Skēkōl tō a' kimerāē as ikī ar a' éna."

Íyi kuatké ttē

26 Ñies Jesús tō iché: "Í blúie Skēkōl tso' e' ta itkōke wes itkō iyiwō kuatké wēm ekōl tō ese ta es. Ie' tō ikuatké tē kī

27 ta iméat bēre. Ká bit ekkē ie' kapōkewa nañewe, ñiwe ta ie' tī'rke ta iyi kuatkéitō e' tskine, talane erē ie' kē éna iane tō wes itskine wes italane.

28 Íyōk ē tō itskeke. Kewe ikua tskine, e' ukuōkī ta iwōrkuane, e' ukuōkī ta iwōne.

29 Mik ikéwō de shtē, etā wēm míā ishtōkka."

Mostaza wō ttē

(Mateo 13.31-32; Lucas 13.18-19)

30 Ñies Jesús tō iché: "Í blúie Skēkōl tso' zes es e' dōr? ¿Ttē wé wa ye' tō ikleēmi?

31 E' dōr wes mostaza wō tkēsō es. E' wō dōr tsirlala iyiwō ulitane dikīā.

32 Erē mik ikuatkēnewa, etā italar iyi kuā tsitsir ulitane tsata. E' ulā dōka wī'wīē, e' tsaka dù u yuōke."

33 Es Jesús tō ie'pa a ikleé tajē wes ttē i' es dō wé ie'pa éna iane ekkē.

34 Ie' kē wā i pakane ie'pa a kē kleaule. Erē iwā kōs pakekeneitō ittōkatapa a bānet kē kleaule.

Siwā' tajē e' wōklō'wé Jesús tō

(Mateo 8.23-27; Lucas 8.22-25)

35 E' tsalī mik ká tuine, etā Jesús tō iché ittōkatapa a:

—Mishka batsōri wīshet.

36 Pē' tso' tajē e'pa a méarakitō ta ie' iékarak kanō a Jesús tso' e' a ta imiyal. Kanō skā mirwā ie'pa ta tseē.

37 E' bet ta siwā' bitsineka tajē tō di' uyéka tajē e' tō kanō wā iekēka.

38 Erē ie' kapōme'r kanō ñak a wōkir kata kī, eē ittōkatapa ie' tī'wéka ta iché ia:

—jA s'wōbla'ukwak! ¿Se' duōkelur e' kē kī be' tkine?

39 Etā ie' e' kēka tō siwā' uñé ta iché di' a:

—jBe' e' shtōwā bēr!

Etā siwā' wōklōne di' wōklōne míane alamiē.

40 Etā ie' tō ittōkatapa a iché:

—¿j kuēkī a' suane sekkē? ¿kam a' erblō ye' mik?

41 Ie'pa kī tkinewa tajē ta iñi chakéka:

—¿Yi dōr wēm wī? jE' ttō dalōieke siwā' tō di' tō!

5

Wimblu sulusi trē'wéyal Jesús tō

(Mateo 8.28-34; Lucas 8.26-29)

1 Ie'pa demi batsōri wīshet ká kiē Gerasa* ee.

2 Mik Jesús e' yēttsa kanō a, etā wēm ekōl a wimblu sulusi tso' e' yēttsa de Jesús ska'.

3 Wēm e' serke pō kē a. Kē imonukwā tabecka kichaie wa i wa.

4 Tseē imonere iulā a ena iklō a tabecka kichaie wa erē ibatséloritō. Kē yi diché ta' wé' iwōklō'woie.

5 Ñiē nañeē ie' shkōke pō a ena kabata a arke tajē, ñies ie' e' shka'uke ak wa.

6 Erē mik ie' tō Jesús sué kamiē, etā ie' tūnebitū e' tkēsēr kuchē kī Jesús wō shāē

7 ta ichéitō iā aneule:

—jA Jesús, be' dōr Skēkōl dōr iyi ulitane tsata e' Alá! ¿jōk be' de ye' tsiriuk? jYe' kkōchōke be' a Skēkōl wōrkī tō kē ye' we'ikar!

8 Jesús tō ie' a ichéte: "jA wimblu sulusi, wēm se' ōwa!" E' kuēkī ie' tō iché Jesús a es.

9 Etā Jesús tō ie' a ichachē:

—¿jma be' kiē?

Ie' iūtē:

—Ye' kiē Tajē Wakpa, sa' dōr tajē e' kuēkī.

* 5:1 **Gerasa:** Yēkkuō kēchke wele tō ká e' kiē Gadara ō Gergasa. Mateo 8.28 saū.

10 Età ikkòchòke tajè Jesús a: “Kè sa' patkar kamiè.”

11 Eë tsinet kabata kuli' a tajè köchi ièter chkök.

12 Età aknamapa kkòché ie' a:

–Sa' patkòmi köchi a. Kawò mú sa' a e' tiukwà ie'pa a.

13 Età ie' tò kawò mé iarak tà wimblupa sulusi e' yélur wèm e' a ta ie' tiéwarak köchi a. Köchi ekkèpa dökà mìl böyök ulatök (2.000). Età köchi poneka tunemirak ká spé mik brulotonemi batsöri a tà eë iduolur.

14 Köchi kkö'nukwakpa tkayalmi tà ittè ppèkarakitö ká e' wa'ñe a. Tajè pè' de iweblök.

15 Mik ie'pa de Jesús ska' tà wèm a aknama bak e' suérakitö. E' tkèr datsi' iéne éna ká anene buaé, e' tò ie'pa suawé.

16 Wépa tò ì tka wèm a aknamapa bak e' ta ena köchi tà e' sué, e'pa tò ipakéne imalepa a.

17 Età ie'pa kkòché Jesús a: “Be' e' yottsà ká i' a, be' yú bánet.”

18 Mik Jesús dene kanö a tà wèm a aknama bak, e' kkòché ie' a: “Ye' shkakmi be' ta.”

19 Erè Jesús kè wà ikéwö mène ie' a. Ie' iché iä:

–Be' yúne be' u' a be' yamipa ska'. Ì buaé wé Skéköl tò be' a ena wés ie' tò be' sué er siarè wa, e' kòs pakö ie'pa a.

20 Età wèm míä tà ì wé Jesús tò ie' a e' pakéitö ká tso' Decápolis e' wakpa a. Ie'pa kòs tkinewà ittsök.

Jesús tò Jairo alà busi shkè'wékane ñies alaköl bua'wénéitö eköl

(Mateo 9.18-26; Lucas 8.40-56)

21 Mik Jesús dene kanö kì batsöri iòshet, età batsöri kkömik tajè pè' e' dapa'wéka ie' ska'.

22 E' dalewa wèm debitu eköl kiè Jairo. E' dör judiowak ñi dapa'wò wé e' wökir eköl. Mik ie' tò Jesús sué, età ie' e' téwà wöwakköt Jesús wörkì

23 tà ikkòché tajè ie' a:

–Ye' alà busi duökewatke. Be' shkò ulà mukká ikì as ibuarne ta iserne.

24 Età Jesús míä ie' tà. Tajè pè' dami Jesús tà e' tèrdami ie' mik.

25 E' shüa alaköl dami e' du'mi alakölpa duè wa e' kì duas de dabom eyök kì bök (12).

26 Tajè ie' weine s'kapeyökwakpa ulà a ena ì kòs tso' ie' wà e' ewéwaitö yés ie'pa kì, erè kè ibuane, e' skéie imir wa'k ème.

27-28 Ie' wa Jesús ttè ttséule e' kuekì ie' ibikeitsé: “Jesús datsi' bata è kéwayö e' ta ye' buanene.” E' kuekì ie' e' skéwà Jesús tsì kker pè' shüa tà idatsi' kéwaitö.

29 E' bet tà ipè wöklöne tà ie' ittsé e' kì tò ibuanene.

30 E' bet Jesús ittsé tò ilè tka ie' diché wa, e' kuekì ie' tò pè' tso' ipamik e' kòs sué èk tà ichakéitö iä:

–¿Yi tò ye' datsi' ké?

31 Ittökatapa tò ie' a iché:

–¿Kè be' wà isune tò tajè ie'pa tèrdami be' mik? Tà wés be' tò ichaké: “¿Yi tò ye' ké?”

32 Erè ie' tò wépa tso' ipamik e'pa kì weblé iä isuöie tò yi ie' ké.

33 Alaköl buanene e' painéka tajè suane wa. Ì tka ie' ta e' ane ie' éna, e' kuekì ie' debitu e' tkéwà kuchè kì Jesús wörkì. Ì kòs tka ie' ta e' chékaia yèsyèsé.

34 Età Jesús ie' a iché:

–A alà busi, be' erblé ye' mik, e' tò be' bua'wéne. Be' yúne bère. Be' buanene.

35 Ie' ttòkeia alaköl tà e' dalewa wélepa bite Jairo u' a e'pa wà ibiyö de Jairo a tà ichéitörak:

–Be' alà busila blènewatke. ¿Iök s'wöbla'ukwak tsiriwéjabö?

36 Erè ì cheke ie'pa tò e' kè kì Jesús tkine. Ie' tò Jairo a iché:

–Kè be' tkinuk. Be' erblö ye' mik è.

37 E' ukuökì tà ie' míä Jairo u' a. Pedro ena Santiago ena Santiago èl kiè Juan e'pa è mí ie' wà, kè ie' wà yi skà mine e' ta.

38 Mik ie'pa demi Jairo u' a, età tajè pè' dapaneka e' tröke juke tajè siarè.

39 Jesús dewà weshké tà ichéitö ie'pa a:

–¿Ì tso' a' aláuk? ¿Ì kuekì a' juke? Busila kè du'wà, ikapöme'r è.

40 Età ie'pa tò ie' wayué ena ijañeitsé, erè ie' tò ie'pa kè e' yökulur. Età alà yé ena imì ena wépa de ie' ta, e'pa è mí ie' wà e' ta úshu a wé alà nu me'rká eë.

41 Ie' tò iulà klö'wéwà tà ichéitö iä:

–Talíta kum. (ttè e' wà kiane chè: “A tayéla, ye' be' a ichè, be' e' kòka.”)

42 E' bet tà busila e' e' duéka shkè'ka tà ishkémi. E' tò ie'pa tkiwéwà tajè. (Tayé e' kì duas tso' dabom eyök kì bök.)

43 Erè Jesús tò ie'pa a iché: “Ì tka i' e' kè char yi a.” E' ukuökì tà ie' iché: “Alà se tiö.”

6

Jesús dene Nazaret

(Mateo 13.53-58; Lucas 4.16-30)

1 E' ukuökì tà Jesús e' yétsà ká e' a míä ittökatapa tà iwák ká a.

2 Mik eno diwö de, età ie' tò s'wöbla'wémítke judiowak ñi dapa'wò wé a. Tajè pè' daparke eë. Mik ie'pa tò ie' ttö ttsé, età itkirulune tà ñni chakérak:

–¿Wé ie' e' yué ttè tajè wa? ¿Wés ie' ulà de ttè buaé ìskié ese ska? ¿Wés i' kè or yi a ese wéitö?

3 ¿Ie' kè dör kaltak kanéukwak bak kaneblök jèrö e'? ¿Ie' kè dör María alà? ¿Ie' kè dör Santiago, José, Judas ena Simón e'pa èl? ¿Ñies ie' kutapa kè serku' se' shüa?

E' kuęki kę ie'pa erblęne ie' mik.

⁴Erę ie' tō ichę iarak:

—Kā wa'ne Skękōl ttekōl dalōięrtā', erę iwāk kā ki ena iyamipa शुषा ena iwāk u a eę kę idalōięrtā'.

⁵Eę iekkę tā i kę or yi a ese kę one ie' wā. Ie' ulā mękā welepa kirirke esepa kī tā ibuanerak, erę e' kę dōr taję.

⁶Kā e' wakpa kibiępa kę erblęne ie' mik, e' tō ie' tkiwęwā.

Jesús tō ittōkatapa patkėmi s'wōbla'uk
(Mateo 10.5; Lucas 9.1-6)

E' ukuōkī tā Jesús mīā kā tsitsirpa tso' tsinet ese a s'wōbla'uk.

⁷Ie' ttōkatapa dabom eyōk kī bōl e'pa kięitō tā ipatkėmirak bōl bōl. Ie' kāwō mę iarak wimblupa sulusi tręwoyal.

⁸Ie' tō ichę iarak:

—Kę i tsarmi, shko kęli e' ę tsūmi. Sku' kę tsarmi, chkō kę tsarmi, inukōl kę tsarmi.

⁹Klōkkuō ena datsi' iōmi, e' ę mik a' mi'mi, erę datsi' kī kę tsarmi.

¹⁰Ńies ie' ichę ia:

—Mik a' dewā u wele a, etā a' e' tsūat eę dō mik a' mīyal kā bānet ekkę.

¹¹Kā wele wakpa kę wā a' kinewā buaę ō kę kī a' kapakōke e' kiane tse, e' tā a' e' yōlur eę tā kapo tso' a' klōttō mik e' ppōō. E' tō ie'pa a' ikkacheraę tō ie'pa dōr Skękōl bolōkpa.

¹²Etā ittōkatapa mīyal s'pattōk i' es: "A' er mane'ū Skękōl a."

¹³Ńies ie'pa tō aknama tręwęyal taję. Ńies taję s'kirirke esepa kī ie'pa tō kiō tē tā ibuanenerak.

Juan S'wōskuōkwak kōtęwā
(Mateo 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴Etā Jesús ttę bunekā kā wa'ne, e' kuęki ittę tsę Ńies blu' kię Herodes e' tō. Welepa tō icheke:

—Jesús dōr Juan S'wōskuōkwak shkėnekāne e', e' kuęki ie' wā dichę tso' i kę or yi a ese węie.

¹⁵Welepa skā tō icheke:

—Ie' dōr Skękōl ttekōl bak kię Elías e' shkėnekāne.

Welepa skā tō icheke:

—Skękōl ttekōl idir węs Skękōl ttekōlpa ia'chki es.

¹⁶Erę ttę ekkę tsę Herodes tō tā ichęitō:

—Ie' dōr Juan kuli' tōkōk patkė' ye' tō e' shkėnekāne.

¹⁷Herodes tō ichę es ie' tō Juan S'wōskuōkwak klō'ukwā patkė' wōtęwā s'wōto wę a Herodías kuęki. Herodías dōr Herodes ęl kię Felipe e' alakōl, erę Herodes sene'wā ie' tā.

¹⁸Erę Juan tō iyę' Herodes a: "Kę be' kāwō tā' senuk be' ęl alakōl tā. E' wa be' tso' ttę dalōięno dalōęękwā."

¹⁹⁻²⁰E' kuęki Herodías ulunekā Juan kī tā ie' kī ikiane ttęwā. Erę Herodes wā ijcher tō Juan dōr wēm yęsyęsę ena batse'r ese, e' dalōiękeitō taję, e' kuęki ikkō'nekeitō. Ie' tō Juan kapakōke e' ttseke er bua' wa, erę kę ięna ięne i' węmiitō. Ie' tō Juan dalōięke es, e' kuęki Herodías kę a węs Juan or.

²¹Erę mik Herodes tō iduęswō kęwō tkō'weke, etā Herodías isuę węs ulā dōmi Juan ska'. Herodes tō ikueblupa ena iřippōkwakpa wōkirpa ena wępa dalōięrtā' taję serke Galilea esepa kięttę ikęwō tkō'uk.

²²Mik ie'pa tso' ikęwō tkō'uk, etā Herodías alā busi dewā tā iklōtę ie'pa wōrkī. E' wēr buaę Herodes ena imalepa tso' chkōk ie' tā, e'pa wa, tā ie' ichę tayę busi a:

—İ kiane be' kī e' kiō ye' a tā ye' tō be' a imeraę.

²³Etā ie' tō ichę ia ttę mokī wa Skękōl wōrkī sulitane kukua:

—İ kos kiębō Ńa, e' mekeyō be' a. Kā kos wōkirie ye' tso', e' kiō Ńa tā e' merayō be' a shuşhaę.

²⁴Etā tayę busi mīā, tā imi chakęitō:

—İ kięyō?

Tā imi iutę:

—Juan S'wōskuōkwak wōkir kiō ia.

²⁵Ie' mīane bet blu' tkę eę tā ichę ia:

—Ye' kī ikiane tō iřō Juan S'wōskuōkwak wōkir tsūbitū Ńa kulę' a iwā kkachoe tō mokī ittęwarakitō.

²⁶Etā blu' erianekā taję, erę ie' tō ittę męke s'kiule tso' e'pa kukua, e' kuęki kę ie' a ięnuk węs.

²⁷E' kuęki bet ie' tō řippōkwak patkėmi ekōl Juan wōkir tsųk. Etā řippōkwak mīā s'wōto wę a tā Juan kuli' tęe,

²⁸tā iwōkir tsębitū kulę' a męitō tayę busi a, tā tayę busi tō imę imi a.

²⁹Mik Juan ttōkatapa wā ijchęnewā tā ie'pa debitū inū kōkkā tsęmi wōtęwā.

Pę' dōkā mil skęyōk e'pa tię Jesús tō
(Mateo 14.13-21; Lucas 9.10-17; Juan 6.1-14)

³⁰Mik Jesús ttekōlpa tsā e'pa dene ie' ska', etā i kos wę ie'pa tō ena i kos wa ie'pa s'wōbla'wę e' pakęrakitō ie' a.

³¹Pę' datę taję mīyal iskę datsene kę wa ie'pa chkoia' ekkę, e' kuęki ie' ichę ittōkatapa a:

—Mishka ęnuk bānet wę kę yi ku' ese ska'.

³²Etā ie'pa mīyal bānet kanō kī wę kę yi serku' ese ska'.

³³Erę ie'pa mīyal e' suę pę' tō taję Ńies pę' tō isuęwā tō ie'pa e' idir. Etā pę' kos serke eę e'pa mīyal tųneule ipanuk wę ie'pa irirke eę demi kęwe.

³⁴Mik Jesús e' yęttę kanō a, etā pę' tso' taję ipanuk e' suęitō. Ie'pa wēr ie' wa węs obeja kę kkō'nukwak tā' es, e' kuęki ie'pa suęitō er

siarë wa. Etä ie' e' kékä ie'pa wöbla'uk ttë kua'ki kua'ki tajë wa.

³⁵ Kä detke tsälj ta, ittökatapa de ie' ska' ta ichérakitö ie' a:

–Kä de tsälj, kë yi serku' ië.

³⁶ Ie'pa yuömi as ie'pa mi' pë' serke tsinet ena kä tso' tsinet ese ska' ilë tauk në.

³⁷ Erë ie' tö ie'pa iuté:

–Ie'pa tö a' tö.

Ie'pa iüté:

–¿Be' ki kiane tö sa' mi' chkë tauk ie'pa tioie? Chkë ekkë tuöje inuköl kiane s'kaneblömi dö kä cien böyök e' ské ekkë.

³⁸ Ie' tö ie'pa a' ichaké:

–¿Kos a' wä pan tso'? A' yú iweblök.

Ie'pa dare iweblök tä ichéitö iä:

–Pan tso' skel ena nima böttö.

³⁹ Etä ie' tö iché ie'pa a:

–Pë' kos kó e' tulöksér ta'tsi ki erule erule.

⁴⁰ Etä pë' e' tulésér cien eyök, welepa e' tulésér dabom skeyök.

⁴¹ E' ukuökj tä ie' tö pan skel ena nima böttö e' kló'wé tä ikä sué kä jai a tä wéstela chéitö Skéköl a. E' ukuökj tä ie' tö pan ena nima blaté tä iméitö ittökatapa a as ie'pa tö iwatiö pë' kos a.

⁴² Ie'pa ulitane chké de wë'.

⁴³ Pan ena nima bata äte e' shtéarakitö iëne döka kkóla dabom eyök ki bök.

⁴⁴ Wëpa këchkepa chké esepa döka mil skeyök (5.000).

Jesús shké di' kí

(Mateo 14.22-27; Juan 6.16-21)

⁴⁵ E' ukuökj tä Jesús tö iché ittökatapa a: “A' e' iókä kanò a, a' yúshkatke ye' yöki kéwe batsöri wíshet Betsaida kker.” Ie' tö iché pë' malepa a: “A' yú a' u a.”

⁴⁶ E' ukuökj tä ie' mia kabata a ttök S'yé tä.

⁴⁷ Kä tuine tä kanò demi batsöri shushäë. Ie' e' tséat ekörä kä sí ki.

⁴⁸ Ie' tö isué tö ie'pa kaneblöke darërë kanò patkoie siwa' bitsirke ie'pa kke wöia e' kuekj. Kä ñirketke tä ie' mia ie'pa ska' shkórami di' kí. Ie' tkökemitke tsinet ie'pa o'mik.

⁴⁹⁻⁵⁰ Erë mik ie'pa isué tö ie' shkódatse di' kí, etä ie'pa ibikeitsé tö wimblu idir, e' tö ie'pa tkiwéwä tajë tä ianekarak. Erë bet tä ie' iché ie'pa a:

–¡A' er kuú! ¡kë a' suanuk! Ye' idir.

⁵¹ Etä ie' e' iéka kanò a tä siwa' wöklöne. Ie'pa tkirulune tajë iweblök.

⁵² Ie'pa er döraloie, e' kuekj Jesús tö pë' tajë dë' pan skel ë wa, e' wä kë dë'wä ie'pa er a. E' kuekj ie'pa tkirulune tajë ekkë.

Jesús tö s'kirirke bua'wé Genesaret

(Mateo 14.34-36)

⁵³ Itkattsarak batsöri wíshet demirak Genesaret ta eë kanò muéwarakitö.

⁵⁴ Ie'pa e' yélur kanò a tä e' wöshä tä pë' tö Jesús suéwä tö ie' idir.

⁵⁵ Etä itunerak kä e' wa'ñe ibiyö chök. Mik pë' tö ittse, etä ie'pa tö s'kirirke tsémi wé ittserakitö tö Jesús tso' eë.

⁵⁶ Kä wa'ñe wé ie' mir, wé s'tso' tajë ö bërëbërë, etä pë' tö s'kirikepa tulekeser ñälä shaë tä ikköchökerak ie' a tö ie'pa a idatsi' bata ë mú këwä. S'kirirke kos tö iké, esepa buanene.

7

Ì tö se' ia'wèmi ñáie

(Mateo 15.1-20)

¹ Fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa welepa datse Jerusalén e'pa debitu Jesús ska'.

² Mik ie'pa tö isué tö Jesús ttökatapa welepa chköke ulä kë paköule, etä e' ki ie'pa tö icheke suluë.

³ (Fariseowakpa ena judiowak malepa kos tö ie'pa yépa bak e' ser kló'wé darërë. E' kuekj kë ichkötä rak kë ulä paköule wës ie'pa a imeneat es.

⁴ Mik ie'pa dare chkewö tauk, etä kë ichkötä'wa kam iulä pakör e' yöki. Es ie'pa wä iyi ese skä tso' tajë dalöiëno. Ñies tkä', kulé', ü, ka' ekképa kos pakueke ie'pa tö.)

⁵ E' kuekj fariseowakpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tö Jesús a' ichaké:

–¿I kuekj be' ttökatapa kë tö se' yépa bak e' ser e' ttë dalöië? ¿Iök ichkórak ñá ulé wa?

⁶ Ie' tö ie'pa iuté:

–Buaë Isaías tö a' e' ö sulu e'pa yé' mik ie' tö iyé':

‘Skéköl tö iché: Pë' ikképa tö ye' dalöië kkö ë wa,

erë ie'pa er tso' kamië ye' yöki.

⁷ È ichökke ie'pa mi'ke ye' wé a ye' dalöiök.

Ttë wa ie'pa s'wöbla'weke e' döraloie s'ditsö ttë dalöiëno ë.*

Es Isaías tö iyé'at.

⁸ A' tö Skéköl ttë watéttsä s'ditsö ser e' ttë dalöioie.

⁹ Ñies ie' iché iarak:

–Skéköl ttë dalöiëno e' méat a' tö bänet a' wäpka ser e' ttë dalöioie.

¹⁰ Moisés tö iyé': ‘A' yé ena a' mi e'pa dalöiö.’† Ñies ie' tö iyé'at: ‘Yi tö iyé ö imi ché suluë ese wák wömerdatssa ttëwä.’‡

¹¹ Erë a' icheke tö se' a iyérmi s'yé a ö s'mi a i' es: ‘Ì kos tso' ye' wä, e' döraloie (e' wä kiane ché tö imeulettsä Skéköl a§). E' kuekj kë ye' a' a' kimenuk i wa.

¹² Ñies a' tö icheke tö yi isie e' ché, ese kë käwötäiyé ö imi kímuk.

* 7:7 Isaías 29.13 † 7:10 Éxodo 21.17 ‡ 7:10 Levítico 20.9 § 7:11 meuletke Skéköl a: Ie'pa tö iché es, erë ie'pa ulä a itso'ia e' wakanewèmi ie'pa tö wës ie'pa ki ikiane es.

¹³ Es a' wákpa sër e' ttè wa a' tò s'yueke, e' iütè wa a' tò Skèköl ttè dalöiëno e' dalösewëkewä. Ì sulu ese skà wambleke a' tò tajè.

¹⁴ E' ukuökijä ta' ie' tò pè' tso' eë e' pa kié ta' ie' iché iarak:

—A' ulitane tò ye' ttò tso', iwà anú a' éna.

¹⁵⁻¹⁶ Ì ñeke a' tò e' kè tò a' ia'wepa ñáie Skèköl wöa. Erè ì sulu wambleke a' tò tskirke a' er a' ese je' tò a' ia'weraë ñáie.*

¹⁷ Mik ie' tò pè' méat dewä weshke, eta ittökatapa tò ì kleé ie' tò e' wà chaké ie' a.

¹⁸ Ie' tò ie' pa iüté:

—¿Ñies a' kè éna iwà ane? ¿A' kè éna iane tò ì kos ñekewasö e' kè tò s'ia'wepa ñáie?

¹⁹ Ì kos ñekewasö e' kè mi'ku'wä s'er a, e' mi'kewä s'ñawi a e' ukuökijä ta' iwekettsasö. E' kuekijä e' kè tò s'ia'wepa ñáie.

(Ttè e' wa ie' k'ijä ikiane ché tò chké ulitane dör batse'r.)

²⁰ Ñies ichéitö:

—Ì sulu wambleke a' tò tskirke a' er a' ese je' tò a' ia'weraë ñáie.

²¹ Ì sulu bikeitseke a' tò, trè, akblè, s'ttèwä, ²² s'enewäbak dalösewëwä, o'ka iyä kkeché, ì kos sulu wamble, s'malepa wöyue, s'malepa wörieikè, ukyëne, ñi ché sulué, e' ttsëka, ì kos dör yësyëse ese watëttsa,

²³ Iyä ese kos tskirke a' er a' e' tò a' ia'weraë ñáie.

Tayè eköl kè dör judiowak e' erblé Jesús mik

(Mateo 15.21-28)

²⁴ E' ukuökijä Jesús miä ká kié Tiro e' kker. Eë ie' e' tsëat yile ska'. Ie' kè k'ijä ikiane tò yi wä ijcherwä tò ie' tso' eë; erè kè ie' a' e' blène.

²⁵ E' bet busila eköl a' wimblu sulusi tso', e' mi wä ijchenewä ta' imiä ta' ie' tkéwä kuché k'ijä ie' wörki.

²⁶ Alaköl e' kè dör judiowak, e' dör ká kié Sirofenicia e' wak. Eta' ikköché ie' wöa:

—Aknama tso' ye' alà busi a' e' trè'üshkar.

²⁷ Erè ie' tò iché iä:

—Kè idör buaè ala'r'la chké yëttsä më chichi a. E' kuekijä as ye' ala'r' chkö kewë.

²⁸ Erè tayè tò ie' iüté:

—A' kékëpa, e' yëne; erè s'ala'r' chköke e' kamulé darke jskj ese ñeke chichi tò.

²⁹ Jesús tò ie' a' iché:

—Buaè be' iüté, e' kuekijä be' yüne bërë. Aknama trëneshkartke be' alà busila a.

³⁰ Mik alaköl e' demine u a, eta' ilä busila kuéitö ká' k'ijä. Aknama kè ku'ijä ie' a.

Wëm eköl kukuö kè watsër e' bua'wé Jesús tò

³¹ Jesús e' yëttsä Tiro tkami Sidón demi Galilea batsóri Decápolis kker.

³² Eë pè' wä wëm debitü eköl ie' ska' e' kè kukuö watsër ena kè tto buaè. Ie' pa tò ikié Jesús a: "be' ulä mükä ikijä as ibuarne."

³³ Jesús wä imitsër bänet wé kè yi ku' eë, ta' iulatska tiéwä wëm kirirke e' kukuök bök a ta' iwiri wa iku' kéwä.

³⁴ E' ukuökijä ta' ká suéitö ká jai a, isiwa' tkékä ta' ichéitö wëm a:

"¡Efatá!" (e' wä kiane ché ie' pa ttö wa: "¡Kukuö shubunú!")

³⁵ E' bet ta' wëm kukuö ena ittö buanene ta' ittékä buaè.

³⁶ Jesús tò iché iarak tò kè ichar yi a. Erè kos e' ché ie' tò ie' pa a, e' tsatä ie' pa tò ikijä chekeiä.

³⁷ Ie' pa tkirilune tajè iweblök, ta' ichéakitö, "¡ì kos wëke ie' tò buaè dö s'kukuö kè watsër ese bua'wéitö ta' iwattsëne buaè, ñies s'me' bua'wéitö ta' ittékane buaè!"

8

Pè' dökg mil tkëyök e' pa tié Jesús tò (Mateo 15.32-39)

¹ Etökicha ta' pè' e' dapa'wëne tajè Jesús ska', e' pa kè wä ì ku' ñè. Ta' ie' tò ittökatapa kié ta' ichéitö ie' pa a:

² —Siarè ye' wa pè' ikkëpa wër. Ie' pa tso' ye' ta' e' k'ijä ká de mañat ta' kè ie' pa wä ì ku' ñè.

³ Welepa datse kamië. E' kuekijä dö' ye' tò ipatkéminerak u a kè chkaule ta' isiwa' arwamirak ñälä k'ijä.

⁴ Eta' ittökatapa ie' iüté:

—Erè ¿i wa se' tò ie' pa tiëmi ká i'se a wé kè yi serku' eë?

⁵ Ie' tò ie' pa a' ichaké:

—¿Kos a' wä pan tso'?

Ie' pa iüté,

—Kul (7).

⁶ Eta' ie' tò pè' kè e' tulökser jskj ta' pan kul kló'wéitö ta' wéstela chéitö Skèköl a ta' iblatéitö mé ittökatapa a watié pè' a, eta' es ie' pa tò iwé.

⁷ Ñies nima tsitsirla tso' rak iwä elkela e' k'ijä wéstela chéitö Skèköl a ta' ittökatapa patkéitö iwatiök.

⁸ Pè' ulitane chké de wé' ta' chké bata aë e' shtéakitö iëne dökg kkö kul.

⁹ Ichkérak e' pa dökg mil tkëyök (4.000) ulatök. E' ukuökijä ta' Jesús tò ie' pa yuémine

¹⁰ ta' ie' e' iéka kanö a ittökatapa ta' miyal ká kié Dalmanuta eë.

Fariseowakpa tò ì kè or yi a ese uk ké sué (Mateo 16.1-4; Lucas 12.54-56)

¹¹ Fariseowakpa debitü Jesús ska' ta' ittémirak ie' ta' kësik wa. Ie' pa éna ie' tsaiak, e' kuekijä ie' pa tò ie' a' ikié tò ì kè or yi a ese

* 7:15-16 Yëkküö këchke wële versículo 16 k'ijä kuötkéka, e' tò iché: ¡A' éna ye' ttò tsoak, e' ma' ikukueblö bua'ie!

wéitō iwā kkachoei tō mokī ie' patkē'bitū Skékōl tō.

¹² Jesús siwā tkéka įskjē tā ichéitō:

—Ķi kuęki i kē or yi a ese kiekie a' tō iwā kkachoei tō yi dōr ye'? Mokī yō a' a' ichē tō ese kē kkayērpa a' a'.

¹³ Etā ie' tō ie'pa méat tā ie' e' iékane kanō a tā imiā batsōri wišet.

Fariseowakpa pan wōlōwōka e' pakē (Mateo 16.5-12)

¹⁴ Etā Jesús ttōkatapa éna ilē chowa tsēmī nē. Pan etkē mirak iwā e' tā kanō a'.

¹⁵ Jesús ichē iarak:

—ĶA' tso' wōsh wa! A' e' kkō'nū fariseowakpa pan wōlōwōka e' yōki. Nies a' e' kkō'nū Herodes pan wōlōwōka e' yōki.

¹⁶ Ittōkatapa ichē nī a':

—Ķkē se' wā i tā' nē!

¹⁷ Jesús wā įjchēnēwā, tā ie' ichē iarak:

—Ķi kuęki a' tso' ichōk nī a' tō a' kē wā i tā' nē? Ķkam a' éna iwā ar? Ķkam a' wā iwā jcherwā? ĶA' er darērē dō ekkē?

¹⁸ A' wōbla tā' Ķe' kē wawēr? A' kukuōña tā' Ķe' kē watsēr? ĶA' kē éna įaneįā?

¹⁹ Mik ye' tō pan skēl wadē' wēpa dōka mil skeyōk (5.000) ekkē a, etā Ķkkō bik ibata kit a' tō?

Ie'pa iūtē:

—Dabom eyōk kī bōk (12).

²⁰ —Nies mik ye' tō pan kul (7) wadē' wēpa dōka mil tkēyōk (4.000) ekkē a, etā Ķkkō bik wa iē' a' tō ibata wa?

Ie'pa iūtē:

—Kul (7).

²¹ Etā ie' ichē iarak:

—Ķkam a' éna iwā ar?

S'wōbla kē wawēr ekōl e' bua'wēne Jesús tō

²² E' ukuōki tā idemirak Betsaida tā wēm wōbla kē wawēr ese debitu ekōl pē' wā Jesús a tā ikkōchokerak ie' a' tō ikō ulā wa as ibuarne.

²³ Etā ie' tō iklō'wēwā iulā a tā iyéttsaitō bānet. Eę ie' tō iwōbla bōk nuwēka wiri wa tā iulā mēka įki tā ichakéitō, “ĶBe' wōbla wawēne?”

²⁴ Etā wēm tō ká weblé tā iché:

—Pē' suękeyō erē ye' wa iwēr wēsua kal shkōke suē.

²⁵ Etā Jesús ulā mēkane iwōbla kī tā wēm tō ká suę krereē tā iwōbla wawēnene buaē. Įyi ulitane suęitō buaē.

²⁶ Etā Jesús tō ipatkémīne iu a tā ichē ia:

—Kē be' mi'tkō pē' šuā.

Pedro tō ichē tō Jesús dōr wē pairine'bitū idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-20; Lucas 9.18-21)

²⁷ E' ukuōki tā Jesús ena ittōkatapa mīyal ká tso' tseę atē Cesarea Filipino e' a. Nāla kī Jesús tō ie'pa a' ichaké:

—Ķma pē' tō ichē, ye' dōr yi?

²⁸ Ie'pa iūtē:

—Welepa tō icheke tō be' dōr Juan S'wōskuōkwak. Welepa skā tō icheke tō be' dōr Skékōl ttekōl bak kie Elías shķenekane e'. Welepa skā tō icheke tō be' dōr Skékōl ttekōlpa skā bak e' wēle.

²⁹ Ie' tō ie'pa a' ichaké:

—Erē Ķma a' ichē, ye' dōr yi?

Pedro tō iūtē:

—Be' dōr wē pairine'bitū idi' wa sa' blúie e'.

³⁰ Erē Jesús kē wā ie'pa kane yi dōr ie', e' chōk yi a'.

Jesús e' biyō chē tō itterawā

(Mateo 16.21-28; Lucas 9.22-27)

³¹ Jesús tō ie'pa a' itsá chē:

—Ye' dōr S'ditsō Alā, e' weirdaē tajē. Judiwak kuęblupa ena sacerdotepa wōkirpa nīes s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa tō ye' waterattsā. Ye' tterawā, erē e' kī ká de mañat etā ye' shķerdakane.

³² Ttē e' chéitō ie'pa a' wōshak. Erē Pedro tō ie' kiēmi bānet tā iuñēmitō.

³³ Erē Jesús e' wōtrēe tā ittōkatapa weblé krereē tā Pedro uñēitō i' es:

—ĶA Satanás, be' yūshka bānet ye' yōki! Be' kē tō įyi suę wēs Skékōl tō isuęke es; be' tō isuęke wēs s'ditsō tō isuęke es.

³⁴⁻³⁵ E' ukuōki tā ie' tō ittōkatapa ena pē' malepa kiē e' ska' tā ichéitō:

—Yi e' tsatkak ittēwā yōki, ese kē ulā a sene michoē dōpa. Erē yi e' mettsā ttēwā ye' dalērmik ena ye' ttē buaē e' dalērmik, ese ulā a idōraē. E' kuęki yi e' yuak ye' ttōkataie, ese kē kane tkinukia e' kī. E' skéie ie' kawōtā e' chōk dō ittēwā wōtēulewā krus mik ekkē. Es ie' kawōtā shkōk ye' itōki.

³⁶ Įyi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulā a, erē sene michoē e' kē dē' a' ulā a, e' tā e' dōr Ķie bua' a' a'?

³⁷ Sene michoē kē patorpa i wa.

³⁸ Mik ye' dōr S'ditsō Alā, e' dene ye' Yē olo tā', nīes ibiyōchōkwakpa batse'r e'pa tā, etā wēpa jaēne ye' kī pē' sulusipa kē tō Skékōl dalōiē wēs trēr wakpa kē tō imaso dalōiē es esepa wōrkī, esepa kī ye' jaērdaē nīes.

9

¹ Nies ie' tō ichē ie'pa a':

—Mokī ye' tō a' a' ichē tō a' tso' įe, e' welepa tō i' blúie Skékōl tso' e' kēwō de dichē tā', e' suęraē kam iblērulur e' yōki.

Jesús tō ilo tajē e' kkachē ittōkatapa a

(Mateo 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Ká terōl ukuōki tā Jesús miā ká bata kākkeē e' kī. Pedro, Santiago ena Juan e'pa mītsēr iwā e' tā. Etā eę ie'pa wō shaē ie' manenetsā miā kuā'kī.

³ Ie' datsi' manenetsa mía dalölöe saruruë, kě yi a ká wa'ñe datsi' sunuk as idöttsa saruruë es.

⁴ Eta ie'pa tö Skëköl ttekölpa bak ká iaiäe kië Eliás ena Moisés e'pa sué kapakök Jesús ta.

⁵⁻⁶ Ie'pa tkinewa tajë. Pedro kě éna ì aneiai chë, e' kueki ichéitö Jesús a:

—jA S'wöbla'ukwak, buaë se' tso' íe! Sú sa' tö úla yueka mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Eliás a.

⁷ Eta mochka tö ie'pa kitéwa ta e' shua ie'pa tö ttö ttsé tö ichë: “Së döer ye' alä dalër tajë ye' éna, e' ttö ttsó.”

⁸ E' bet ta ie'pa ká sué ipamik ta ie'pa isuë tö kě yi ku'ia, Jesús ë dur ie'pa ta.

⁹ Ie'pa datskene wöwa'k ta Jesús tö ie'pa a ichë:

—Í sué a' tö e' kě pakar yi a dö mik ye' döer S'ditsö Alä, e' ttéwa shkenekane e' ukuöki.

¹⁰ E' kueki ie'pa tté iwakpa ë ñi ta. Erë ie'pa ñi chaköke: “Ie' ttéwa shkenekane çima e' wä döer?”

¹¹ Ie'pa tö Jesús a ichaké:

—Çí kueki s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa tö icheke tö Eliás kawötä döknë kéwe wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' yöki?

¹² Ie' iiütérak:

—E' yëne tö Eliás datse kéwe. Ie' tö i kos kaneweketke kéwe wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' yöki. Erë çí kueki Skëköl yëkkuö tö ichë tö S'ditsö Alä, e' weirdaë ena iwäterdattsa?

¹³ Ye' tö a' a ichë tö Eliás dë'bak, eta ie'pa tö iwe'ik siarë wes ie'pa ki ikiane es. E' bak wes ie' tté tso' kitule Skëköl yëkkuö ki es.

Kabëla eköl a aknama tso' e' bua'wéne Jesús tö

(Mateo 17.14-21; Lucas 9.37-43)

¹⁴ Mik idenerak wé ittökatapa malepa tso' ee, eta ie'pa isuë tö tajë pé' tso' ipamik. Ñies isuëitörak tö s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa ñi iütöke ie'pa ta.

¹⁵ Mik pé' tö Jesús sué, eta iwö krarulune ta itunemirak ishke'uk.

¹⁶ Ie' tö ichaké ittökatapa a:

—Çí ki a' ñi iütöke?

¹⁷ Wëm eköl tö iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, íe ye' wa ye' aladulaköl debitü be' a. Wimblu sulusi tso' ia e' kueki kě itto.

¹⁸ Ká wa'ñe wé ie' tso' ee wimblu tö ie' éna ká chöwekewa ta ikéure iski ta shuya deka ikkö a, ikä blarke ñi mik ena ikranewa. Be' ttökatapa a ikiéyö tö wimblu e' trë'úshkar erë kě ie'pa a ñone.

¹⁹ Jesús tö iiüté:

—jA pé' kě erblötä Skëköl mik! ÇMik ye' sermirö a' ta? Çkos ye' tö a' dalë'tsemirö? Kabëla ñe' tsübitü ña.

²⁰ Eta ie'pa wa kabëla mítser Jesús ska'. Erë mik wimblu sulusi ñe' tö Jesús sué ta kabëla painuwékaitö tajë anerö iski e' tréka burup burup ta ikkö a shuya deka.

²¹ Jesús tö kabëla yé a ichaké:

—ÇMik i' wamblëneni ie' ta?

Iyë tö iüté:

—Mik ie' iä tsirlala e'tami.

²² Tajë wimblu tö ie' ma'wé ttéwa. Mikle ta iuyéwaitö bö' a ö di' a ittowaie. Sa' saü er siarë wa. Ilë örmi be' a, e' ma sa' kímú.

²³ Jesús tö iiüté:

—ÇWes bö ibikeitsëmi tö ye' kě a ionuk? Yi erblöke Skëköl mik, jese a i kos örmi!

²⁴ Eta kabëla yé tö ichë aneule:

—Ye' erblöke Skëköl mik. jYe' kímú ki erblök imik!

²⁵ Mik Jesús tö isuë tö tajë pé' daparke, eta wimblu sulusi uñéitö i' es:

—A wimblu, kabëla i' tteke be' tö kukuö kě wattsër, kě tto. Ye' tö be' kě e' yöttsa kabëla i' a. Kě be' e' tiuqwane ie' a.

²⁶ Wimblu anekä ta kabëla skä éna ká chöwéwaneitö. E' ukuöki ie' e' yéttsa ta kabëla atë wes s'duowa es. E' kueki pé' tajë tö ichë tö mokj iduowa.

²⁷ Erë Jesús tö iklö'wéwa iulä a ta ikimé e' kökka ta ie' e' kéka.

²⁸ E' ukuöki ta Jesús dewä weshke ta ittökatapa tö ie' a ichaké banet.

—Çí kueki sa' kě a wimblu e' trëneskar?

²⁹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Wimblu sulusi ese trëoshkarmi ikië S'yé a e' ë wa*

Jesús skä e' biyö ché tö itterawa

(Mateo 17.22-23; Lucas 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Jesús ena ittökatapa e' yéttsa ee tkami Galilea. Ie' tso' ie'pa wöbla'uk, e' kueki ie' kě ki ikiane tö wé ie'pa tso' e' jcherwa yi wa. Ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' döer S'ditsö Alä, e' wömerdattsa pé' ulä a ta ye' tterawarakitö. Erë e' ki ká de mañat ta ye' shkerdakane.

³² Erë i ché ie' tö, e' wä kě ane ie'pa éna, ñies ie'pa suanerak ichakök.

Yi döer ibua'ie Skëköl wöa

(Mateo 18.1-5; Lucas 9.46-48)

³³ E' ukuöki ie'pa demi Cafarnaüm. Mik ie'pa dewä weshke, eta Jesús tö ie'pa a ichaké:

—Çí ki a' ñi iütöro ñalä ki?

³⁴ Erë ñalä ki ie'pa ñi iütöro tö wé döer ibua'ie imalepa tsata, e' kueki ie'pa siwa'bléwa.

³⁵ Eta Jesús e' tkésër ta ie'pa dabom eyök ki böi e'pa kiéitö ta ichéitö ia:

* 9:29 ikië S'yé a e' ë wa: Yëkkuö këchke wele tö ikj kuötkéka i' es: ena batsé wa.

—Yi k̄i ikiane tō idō ibua'ie imalepa tsata, e' ta ese kawōta e' wōōkwa imalepa dik̄ia ikanē mésoie ik̄imoie.

³⁶ E' ukuōki ta alala duēsēritō ekōl ie'pa shushāē ta ikēkaitō ulā a ta ichēitō iarak:

³⁷ —Yi tō alala i'se kiéwā ye' ttō wa, ese tō ye' wāk kiéwā. Es ñies yi tō ye' kiéwā, ese kē wā ye' ē kinewā, yi tō ye' patkē'bitū, e' kiéwāitō ñies.

Yi kē ku' ñippōk se' ta ese tso' buaē se' ta (Mateo 10.42; Lucas 9.49-50)

³⁸ Juan tō ichē Jesús a:

—A s'wōbla'ukwak, wēm suē sa' tō ekōl, e' tō aknama trē'wéyal be' ttō wa. Erē ie' kē ku' se' ta, e' kuēki sa' tō ichē ia tō kē iwariā.

³⁹⁻⁴⁰ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Yi tō i kē or yi a ese wé ye' ttō wa, ese kē a ye' yēnuk suluē. Yi kē ku' ñippōk se' ta, ese tso' se' ta. E' kuēki kē iwōklō'wā.

⁴¹ Yi isie tō di' kakla ē mé a' a yē, ye' dōr Cristo e' icha a' dōr e' kuēki, mok̄i ye' tō a' a ichē tō ese a iskē patordaē buaē.

A' tso' wōsh wa i tō s'ké i sulu wamblōk ese yōki

(Mateo 18.6-9; Lucas 17.1-2)

⁴² “Yi tō ikkēpala erblōke ye' mik, ese ekōl kē i sulu wamblōk, esepa weirdaē tajē shūte tkōka ak wawoie muéwā ikuli' a batrēemi dayē a e' tsata.

⁴³⁻⁴⁴ A' ulā tō a' kē i sulu wamblōk, e' ta itōō. A' dōwā sene micho a ulā etkē, e' dōr buaē. E' skéie a' dōwā bō' kē a ulā bōtkē e' dōr suluē. Eē bō' kē wōittā'wā.

⁴⁵⁻⁴⁶ A' klō tō a' kē i sulu wamblōk, e' ta itōō. A' dōwā sene micho a klō etkē, e' dōr buaē. E' skéie a' uyéwā bō' kē a klō bōtkē e' dōr suluē.

⁴⁷ A' wōbla tō a' kē i sulu wamblōk, e' ta iyōttsā. A' dōwā i blúie Skēkōl tso' e' a wōbla ek ē, e' dōr buaē. E' skéie a' uyéwā bō' kē a wōbla bōkē e' dōr suluē.

⁴⁸ E' kē a oña tō s'kateke kēkraē kē duōtā'wā, ñies bō' wōñarke kē wōittā'wā.

⁴⁹ “S'weir e' dōr s'paiklè wēs iyiwak jchē ña'wē mè Skēkōl a ese paiklè dayē wa es.

⁵⁰ Dayē dōr buaē, erē kē ikke ta'ia, e' ta kē ibuarpaiane. Kē a' tō dayē kke chōukwa a' er a. A' senu bēre ñita.”

10

Se' ñi ōwa ese chē Jesús tō (Mateo 19.1-12; Lucas 16.18)

¹ Jesús e' yétsā Cafarnaüm míā Judea ta itkattsa Jordán a wishet. Eē pē' e' dapa'wéne ie' ska' ta ie' tō ie'pa wōbla'wēmítke wēs ie' wōblar es.

² Etā fariseowakpa welepa de ie' ska' ta ie'pa tō ie' a ichakē itsaioie:

—¿Wēpa a kawō ta' itayē owa ō au?

³ Ie' tō ie'pa iūtē:

—¿I uk Moisés tō a' ka' ttē dalōiēno k̄i?

⁴ Ie'pa tō ie' iūtē:

—Moisés tō ikéwō me' se' a ñi owa yēkkuō muk s'tayē a ta itrē'ukshkar.

⁵ Ie' tō ie'pa a ichē:

—A' er darērē, e' kuēki Moisés tō ttē e' me'at a' a es.

⁶ Erē mik k̄a i' yōne, etā kē idir es. Itso' kitule i' es: ‘Skēkōl tō se' yō' wēm ena alakōl.

⁷ E' kuēki wēpa kē serpaia iyē ena imi e'pa dapōmik ta iserdawā alakōl ta.

⁸ Ie'pa bōl serdaē ñita ta ie'pa míā wēs wāk ekōl ē es.* Es ikiteat, e' kuēki ie'pa kē iā bōl, ie'pa yōne wēs wāk ekōl ē es.

⁹ E' kuēki wēpa batséwā Skēkōl tō esepa kē batsōkōk yi tō.

¹⁰ Mik ie'pa dene wēshkē, etā ittōkatapa tō ie' ichakē ttē e' k̄i.

¹¹ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Wēm tō itayē éwa, ese tō alakōl ské tséwāne, e' ta e' wa ie' tō isēnewābak kēwe e' dalōsēwéwā.

¹² Ñies tayē tō iwēm éwa, ese tō wēm ské tséwāne, e' ta e' wa ie' tō isēnewābak kēwe e' dalōsēwéwā.

Jesús tō ikie S'yē a ala'rla k̄i

(Mateo 19.13-15; Lucas 18.15-17)

¹³ Etā pē' wā ala'rla debitu as Jesús ulā mūka ik̄i. Erē ittōkatapa tō pē' e'pa uñēlor.

¹⁴ Mik e' suēitō ta iluneka ta ichēitō ie'pa a:

—As ala'rla bitū ye' ska'. Wēpa dōr wēs ie'pa es, esepa blúie Skēkōl tso', e' kuēki kē iwōklō'wāria.

¹⁵ Mok̄i ye' tō ichē tō yi kē e' wōōwa wēs alala es i blúie Skēkōl tso' e' kiowa, ese kē dōpawā.

¹⁶ Etā ie' tō ala'rla paklō'wéwā ta iulā méka ik̄i ta ier buaē ché ia.

Inukōl blu' ekōl e' tō Jesús a ichakē

(Mateo 19.16-30; Lucas 18.18-30)

¹⁷ Mik Jesús shkémítke, etā wēm debitu ekōl tūneule, e' tkérō kuchē k̄i ie' wōrk̄i, ta ie' a ichakēitō:

—A s'wōbla'ukwak, be' dōr buaē, ¿i wēmi ye' tō as sene michoē dō ye' ulā a?

¹⁸ Ie' tō iūtē:

—¿I kuēki be' tō ye' kié buaē? Skēkōl ekōl ē dōr buaē.

¹⁹ Ie' ttē dalōiēno e' jcher be' wā: ‘Kē a' kawō ta' s'ttōkwa, kē a' kawō ta' s'sēnewābak dalōsēukwa, kē a' kawō ta' akblōk, kē a' kawō ta' s'kkatōk kachē wa, kē a' kawō ta' s'kitō'uk, a' yē ena a' mi e'pa dalōiō.†

²⁰ Wēm ie' iūtē:

—A s'wōbla'ukwak, ttē e' kōs dalōiē'bitū ye' tō ye' iā dudalula e'tami.

²¹ Jesús ie' suē er bua' wa ta ichēitō:

* 10:8 Génesis 2.24 † 10:19 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

—Íyi etkê kianeia be' a wê, e' dör i': Be' yú tã i tso' be' wa, e' wataúttsa seraã tã iské múttsa s'siarêpa a. E' ukuökã tã be' shkô ye' tã ye' ttökataie. Es tã íyi buaê tajê dôraê be' ulã a kã ja a.

²² Ie' dör inuköl blu' tajê, e' kuekji mik e' ttséitö, etã iwö éwa ískj tã imia eriane tajê.

²³ Jesús tö kã suê ipamik tã ichéitö ittökataka a:

—jInuköl blúpa a darêrêê idir dôkwã i blúie Skêköl tso' e' a!

²⁴ Ttê e' tö ittökataka tkiwéwa, erê ie' tö ie'pa a iskã chéne:

—jA ala'r, darêrêê idir dôkwã i blúie Skêköl tso' e' a!

²⁵ Inuköl blu'pa a dôkwã i blúie Skêköl tso' e' a, e' dör darêrêê tkôkã kameio tkômi datsi' yuo diké ese wôukla a e' tsãtã.

²⁶ Mik e' ttsé ie'pa tö, etã ie'pa kji tkinewa tajê tã ie'pa ñi chakê:

—E' dör es, e'mã çyi tsãtkêrmi?

²⁷ Ie'pa webléitö tã ichéitö:

—E' kê onuk s'ditsö a wês, erê kê dör es Skêköl a, ie' a íyi ulitane ormi.

²⁸ Pedro tö ie' a ichémi:

—Sa' tö íyi ulitane me'at tã sa' bitê be' tã.

²⁹ Jesús íiutê:

—Mokj ye' tö a' a ichê tö yi tö iu ö iêlpa ö ikutapa ö imi ö iyê ö ila'r ö ikã méat ye' dalêrmik ena ye' ttê buaê dalêrmik,

³⁰ e' tã kã i' kji ese ulã a iskê dôrane tajê dôkã u cien eyök. Es ñies iêlpa ö ikutapa ö imi ö iyê ö ila'r ö ikã ese dôraê ulã a dôkã cien eyök. Erê ñies iweirdaê siarê ye' ttê buaê kuekji. Erê aishkuö tã sene michoê dôraê ulã a.

³¹ Erê j'ñe tã s'tso' tajê keweie esepa dôraê bataie, ena s'tso' bataie j'ñe tã esepa dôraê keweie.

Jesús skã e' biyö chéne tö itterawa (Mateo 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³² Etã ie'pa mirkã ñalã kji micho Jerusalén. Jesús shkôrami ittökataka yökj kewe. Ittökataka mir tkirulewã ena pè' mir ie'pa itökj e'pa suane. Ie' ttökataka dabom eyök kji bôl, e'pa kiémiitö bánet tã i tkôraê ie' tã e' pakémiitö ie'pa a. Ichéitö:

³³ “Se' mirkã Jerusalén i', etã ee' ye' dör S'ditsö Alã, e' merdattsa sacerdotepa wôkirpa ena s'wôbla'uk ttê dalöiêno wa wakpa ulã a. Ie'pa tö ye' kichateraê tã ye' wômerattsa pè' kê dör judiowak esepa ulã a ttêwa.

³⁴ Ye' wayueraê ie'pa tö, iwiri tuoraê ye' kji, ye' pperarakitö, ena ye' tterawarakitö; erê e' kji kã de mañat etã ye' shkêrdakãne.”

Santiago ena Juan tö kawö kié Jesús a (Mateo 20.20-28)

³⁵ Santiago ena Juan e'pa dör Zebedeo ala'r e'pa dewã Jesús o'mik tã ichéitö iã:

—A s'wôbla'ukwak, sa' kji kiane tö i kieke sa' tö be' a e' mú sa' a.

³⁶ Ie' tö ichakérak:

—jÍ kiane a' kji?

³⁷ Ie'pa tö íiutê:

—Mik be' tkênekã s'blúie olo tã tajê, etã kawö mú sa' a e' tkôksêr be' o'mik, eköl be' ulã bua'kka, eköl be' ulã baklj'kka s'wéttsuk be' tã.

³⁸ Ie' tö ie'pa iutê:

—A' kê wã ijcher i kiök a' tso'. jÍyi yeraê ye' tö bacha'bachaê, e' yarmi a' a? jA' e' ché weinuk wês ye' weirdaê es?

³⁹ Ie'pa tö íiutê:

—Tö, sa' dirmi.

Ie' tö iché iã:

—Ye' tã wã yeraê a' tö. A' weirdaê wês ye' es.

⁴⁰ Erê e' tkôksêr ye' ulã bua'kka ö ye' ulã baklj'kka, e' kê kèwö menuk ye' a. E' tso'tke klöule yi a imeke esepa a.

⁴¹ Mik ttê e' ttséwa ittökataka malepa dôkã dabom eyök (10) e'pa tö, etã ie'pa ulunekã Santiago ena Juan kji.

⁴² Erê ie' tö ie'pa kié seraã tã ichéitö:

—A' wã ijcher tö pè' kê tö Skêköl dalöie, esepa wôkirpa kôs e' alökékã ie'pa kji kekraê, ñies íblúpa tö ie'pa patkeke kêsik wa.

⁴³ Erê a' kê kãne e' wamblök es. E' skéie, a' isie e' yuak s'wôkirie, ese kawötã e' wôökwa s'malepa dikjã diôshet ikanê mésoie.

⁴⁴ Ñies a' isie e' yuak íbua'ie s'malepa tsãtã, ese kawötã e' muktsã s'malepa a kanê mésoie.

⁴⁵ Ye' dör S'ditsö Alã, e' kê dé'bitu' as yi tö ye' kjimü, ye' dé'bitu' s'kimuk ena e' muktsã ttêwã s'tso' tajê e' nuñ skéie. E' kuekji a' kawötã e' wôökwa s'malepa kanê mésoie.

Bartimeo bua'wéne Jesús tö (Mateo 20.29-34; Lucas 18.35-43)

⁴⁶ Ie'pa demi Jericó. Mik Jesús e' yökettstãke ittökataka tã ena pè' dami tajê itökj e'pa tã, etã ee' wëm eköl siarê tkêr ñalã ska'. E' dör inuköl kak kiökwak kié Bartimeo dör Timeo alã, e' wôbla kê wawêr.

⁴⁷ Mik ie' ittse tö Jesús Nazaret wak damitkö, etã ie' iché aneule:

—jA Jesús, s'blú bak David e' aleri, ye' saú er siarê wa!

⁴⁸ Tajê pè' tö ie' uñeke as isiwã'blôwã, erê ie' kji arkekã:

—jA David aleri, ye' saú er siarê wa!

⁴⁹ Etã Jesús e' duésêr tã ichéitö:

—Ie' kiötttsã.

Etã wëm wôbla kê wawêr, e' kiéttsã ie'pa tö tã ichérakitö iã:

—Be' er kuü. Be' e' kôkã. Ie' tso' be' kiök.

⁵⁰ Etã wëm tö ipaio kikkê yéttsã ppéumi tã ie' e' kékã bet dewã Jesús ska'.

⁵¹ Tã Jesús tö ie' a' ichakê:

—jÍ kiane be' kji tö ye' tö iwê be' a?

Tã ie' tö íiutê:

—A s'wöbla'ukwak, ye' kî ikiane tö ye' wöbla buarne.

⁵² Jesús tö iché iä:

—Be' erblé ye' mik, e' wa be' buanene. Be' yúne.

E' wöshä tä ie' wöbla buanene tä imiä Jesús tä ñälä wa.

11

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Lucas 19.28-40; Juan 12.12-19)

¹ Mik Jesús ena ittökatapa dökemitke Betfagé ena Betania tso' tsinet Jerusalén, Olivo kébata kuli' ä tä eë ie' tö ittökatapa kié bö!

² tä ichéitö iarak:

—A' yú wü u wéne eruleë eë. Mik a' demi eë, e' bet tä burro pupula moulewä kueraë a' tö etó kē kî yi e' tkéulekâ ese. E' wötsóó tä itsúbitü ña.

³ Yile tö a' ä ichakeke: '¿Ï uk a' tso'?', e' tä iütö: 'Skékëpa kî ikiane', e' wa ie' tö imène.

⁴ Etä ie'pa míyal tö burro ñe' kué, motër ukkó ä ñälä shaë. Iwötsée ie'pa tö tsëmi.

⁵ Etä wëlepa iëter eë e' tö ichakérak:

—¿Ï uk a' tso'? ¿Iie a' tö burro së wötsée?

⁶ Ittökatapa tö iüté wës Jesús tö iché iä es tä ie'pa tö iébitü.

⁷ E' ukuökî ittökatapa wä burro bitetser Jesús ä. Ie'pa tö ipaio kîkkë mékâ burro kî tä Jesús e' tkékâ kî.

⁸ Tajë pë' tö ipaio kîkkë shuélor ñälä kî, iskâ tö kal kó tē'lor kañîkâ tsëmi ese shuélor ñälä kî Jesús ñälé tsqie.

⁹ Pë' mirwä kéweie Jesús yöki ñies itöki, e'pa ulitane arke tajë:

—jskéköl kîkókäso! Yi datse ie' ttö wa, ayëcha buaë e'.

¹⁰ E' datse s'wëttsukne s'blúie wës se' yë David bak es. Ayëcha buaë ie'. jskéköl tso' kâ jai ä e' kîkókäso!*

¹¹ Jesús dewä Jerusalén tä imiä dewä Skéköl wé ä. Ie' tö iyi weblé seraä. Kâ tuirketke, e' kueki imiä Betania ittökatapa dabom eyök kî bö!, e'pa tä.

Jesús tö higowö yulé

(Mateo 21.18-19)

¹² Bule es tä mik ie'pa e' yélur Betania, etä Jesús dué bli wä.

¹³ Kãmië ie' tö higuera klö sué kô arwä buaë. Ie' míä iweblök tö iwö tä'. Erë kē ie' wä iwö kune. Kãm iwö kéwö döwä, e' kueki ikö ë arwä tajë.

¹⁴ Ie' tö iché higo klö ä:

—jkē yi tö be' wö katepaiä!

E' ttsé ittökatapa tö.

Jesús tö Skéköl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Lucas 19.45-48; Juan 2.13-22)

¹⁵ Ie'pa demi Jerusalén tä Jesús dewä Skéköl wé ä. Eë ie' e' kékâ wépa tso' iyi täuk ena iyi watauk e'pa tré'ukyal. Inuköl mane'ukwakpa' mesa trélurkaitö. Nies nuböl wataukwakpa kula' trélurkaitö.

¹⁶ Nies ie' kē tö yi ä kawö mè iyi tsuktkö Skéköl wé shuä.

¹⁷ Etä ie' tö s'wöbla'wémitke tä ichéitö:

—Skéköl tö iyé'at iyékuö kî: 'Ye' u kirdaë tto ye' tä wé kâ ulitane wakpa ä,¹⁵ erë a' tö iia'wéka akblo wéie.

¹⁸ Mik e' ttsé sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tö, etä ie'pa ileritsëmi Jesús ttowaie. Ie' tö s'wöbla'weke e' tö pé' kos tkiwéwä, e' kueki judiowak wökirpa suane iyöki.

¹⁹ Erë mik kâ tuine, etä ie' e' yëttsä Jerusalén ittökatapa tä.

Higo klö sinewä

(Mateo 21.20-22)

²⁰ Bule es bla'mi ie'pa tkamine higuera klö o'mik, etä ie'pa tö isuë tö isinewä dö iwí kicha ë.

²¹ Etä i bak e' anewä Pedro éna, e' kueki ie' tö Jesús ä iché:

—A S'wöbla'ukwak, isaü higuera klö wayë'abö e' sinewä.

²² Jesús iüté:

—A' erblö Skéköl mik.

²³ Mokî ye' tö a' ä iché tö yi tö iché kabata wî a: 'jBe' e' skötttsa ië anüwa dayë a!' ta iklö'wéitö mokî kē ibikeitsekä bötböt tö i chéitö e' wä tkóraë, e' tä es iwä tkóraë.

²⁴ E' kueki ye' tö a' ä iché tö iklö'ü tö i kié a' tö Skéköl ä e' wä detke a' ulä ä, etä iwä döraë.

²⁵⁻²⁶ Nies mik a' ese nuí olo'yó ikî äs S'yë tso' kâ jai ä e' tö a' icha olo'yó a' kî ñies.

¿Yi tö kawö mè Jesús ä?

(Mateo 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷ E' ukuökî tä ie'pa dene Jerusalén. Jesús shködur Skéköl wé ä. Etä sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ena judiowak kueblupa e'pa de ie' ska'

²⁸ tä ichaké iä:

—¿Yi ttö wa be' tö iyi ikkë wëke? ¿Yi tö e' kéwö mé be' ä?

²⁹ Ie' tö iüté:

—Nies ye' tö a' ä ilé chakeke, e' iüté a' tö, e' tä ye' tö a' ä ichéke tö yi tö ikéwö me' ye' a.

³⁰ ¿Yi tö Juan patké' s'wöskuök? ¿Skéköl tso' kâ jai ä e' ö s'ditsö? Ye' iütö.

* 11:10 Salmo 118.25-26 † 11:15 inuköl mane'uk: Judiowak ä inuköl tso' wakanewë Skéköl wé ë ä, e' tuëkene ie'pa tö inuköl ëse wa. ‡ 11:17 Isaías 56.7

³¹ Ie'pa ñi iütémi tã ichekerakitö: "Sö ichémi tö Skéköl tö ipatkë'bitu, e' tã ie' tö se' a ichémi: '¿Ï kuekji a' kè wã ie' ttè klõone?" "

³² Pë' ulítane tö iklõ'wé tö Juan dör Skéköl tteköl chõkle, e' kuekji ie'pa suane pë' yõki. E' kuekji ie'pa tö icheke ñi a: 'Kè se' a iyénuk tö s'ditsõ tö ie' patké'.

³³ E' kuekji ie'pa tö iüté:

—Kè sa' wã ijcher.

Ie' tö ie'pa a iché:

—Es ñies ye' kè tö a' a ichepa tö yi tö ye' a kawõ mé iyi ikké woie.

12

Uva kanéukwakpa sulusipa e' tté
(Mateo 21.33-46; Lucas 20.9-19)

¹ Jesús tö ttè kleé ie'pa a i' es: "Wëm eköl tö uva kuatké tajë tã ikkõiéwaitõ buaé, kaçuk biéitõ uva diõ tuoie. Ñies úla yuéitõ kaçkéé uva kkõ'noie. E' ukuõkji tã ie' tö ipeitéat wëpa wëlepa a as ie'pa tö ipataü ie' a iwörke e' kak wa. E' ukuõkji tã ie' miã kã bánet.

² Mik uva wóline tso'tke wë'iyé shtë, etã ie' tö ikanè méso patkémi eköl ie' icha tsük.

³ Erë ie'pa tö ikanè méso klõ'wëwã ppé tajë patkémine ulã wõchka.

⁴ Etã kané wák tö ikanè méso skã patkémine eköl, erë e' shkä'wé ie'pa tö iwõkir kji tã iché sulué.

⁵ E' ukuõkji tã eköl skã patkémine ie' tö tã e' ttéwã ie'pa tö. E' ukuõkji ikanè mésoapa skã patkémiiitõ tajë, erë ie'pa tö wëlepa ppélor wëlepa ttélur.

⁶ "Bata ekké tã iateia eköl ë. E' dör iwák alã, e' dalër tajë ie' éna. E' patkémiiitõ tã ie' ibikeitsè: 'Ye' alã idir, e' kuekji ie'pa tö idalõieraé.'

⁷ Erë ie'pa tö iché ñi a: 'Kã i' atdaé ie' wj ulã a. Ittõwasõ, es kã i' dõraé se' ulã a.'

⁸ E' kuekji ie'pa tö iklõ'wëwã ttéwã tã inú kéumi ie'pa tö uva ké a bánet."

⁹ Etã Jesús tö ie'pa a chaké:

—¿Ima a' ibikeitsè? ¿Ï weraé kané wák tö? Ie' mira kanéukwakpa ttõkulor tã uva kané meraneitõ pë' kuã kji a.

¹⁰ Ye' tté tso' kitule Skéköl yëkkuõ kji, ¿e' kè sune a' wã? E' tö iché:

'Ák watéttsã u yuõkwakpa tö

e' yõnene ák bua'buaié.

¹¹ E' kaneõ' Skéköl tö,

tã e' tö s'ttsé'weke buaé, s'tkinewã iweblök.* Es Skéköl yëkkuõ tö iché.

¹² Ie'pa tö isuéwã tö kleé e' wa Jesús tö ie'pa ché, e' kuekji ie'pa éna iklõ'wakwã. Erë ie'pa suane pë' yõki, e' kuekji ie'pa tö iméat tã iponemi.

S'wõkirpa patauk, e' tté

(Mateo 22.15-22; Lucas 20.20-26)

¹³ E' ukuõkji tã ie'pa tö fariseowakpa wëlepa ena Herodes klépa wëlepa patkémi Jesús ska'. Ie'pa kji ikiane tö ie' tö ilè ché ikkatoie.

¹⁴ Ie'pa demi ie' ska' tã ichérakitõ ia:

—A s'wõbla'ukwak, sa' wã ijcher tö kekraé be' ttõ mokji. Be' tö sulitane suéke ñikkéé. Ima pë' tö be' cheke e' kè kji be' tkine. E' kuekji be' tö s'wõbla'weke yësyésé Skéköl ñalé tté wa. Ichõ sa' a, Roma wõkir kibi patuésõ ¿e' dör buaé õ kè idör buaé?

¹⁵ Erë ie' tö isuéwã tö ie'pa e' óke er sulu wa, e' kuekji ie' tö iché iarak:

—¿Ï kuekji a' tso' ye' ma'uk tsaié? Inuköl wõshki tsúbitü ña et sué.

¹⁶ Etã ie'pa tö inuköl wõshki tsémi ie' a et tã ie' tö ichaké ie'pa a:

—¿Yi diõkõl ena yi kié me'rka iki?

Ie'pa tö iüté:

—Roma wõkir kibi.

¹⁷ Etã ie' tö iché ie'pa a:

—E'ma kõs Roma wõkir kibi icha, ese mú ie' a, tã kõs Skéköl icha ese mú ie' a.

Ie' tö ie'pa iüté es, e' tö ie'pa tkiwëwã.

¿S'duolur e' shkermikane õ au?

(Mateo 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Etã saduceowakpa wëlepa de Jesús ska'. E' wakpa tö iklõ'wé tö s'duowã e' kè shkenukkane. Ie'pa tö ie' a ichaké:

¹⁹ —A s'wõbla'ukwak, Moisés tö ttè dalõiéno kitat yëkkuõ kji e' tö iché i' es: Wëm blënëwã kè alã até, e' tã ie' ìl kawõtã ischõ tsükwã as ilã kõkã iël blënëwã, e' a.

²⁰ Etõkicha wëpa bak dõkã kul ñi èlpa, ikibi alakõl tséwã, erë iblënëwã kè alã até.

²¹ Ie' itõki iël tö ischõ tséwã, erë e' ñies blënëwã kè alã até. E' sù iwamblène iël tã

²² ena imalépa tã. Ie'pa kul blërlune kè alã até alakõl e' tã. Bata ekké tã ñies alakõl e' blënëwã.

²³ Wëpa kul e' bak alakõl eköl ë tã. Mik s'duowã e' shkënekane, etã ¿wéne dõmi ie' wëm chõkie?

²⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—A' kè wa Skéköl yëkkuõ suule, ñies ie' diché kè jcher a' wa, e' kuekji a' wõã kã chowa.

²⁵ Mik s'duolur e' shkënekane, etã wëpa ena alakõlpa kè serpawãia ñita. E'pa miyal wës Skéköl biyõchõkwakpa tso' kã jaì a kè sertã'wã ñita es.

²⁶ ¿A' kji kiane jcheno tö mokji s'duowã e'pa shkerdakane? Skéköl ut Moisés tã kal tsir wõnarke bö'ie, e' shuã, ¿e' paké kè aritsule a' wã Moisés yëkkuõ kji? E' kéwõ ska' tã Skéköl

* **12:11** Salmo 118.22-23 † **12:26** Ye' dör: Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kékõl: Mik tté e' ye' Skéköl tö Moisés a, etã Abraham, Isaac ena Jacob e'pa blërlunebak kã iaiãé. Wës ie' tö iché, e' wã kiane ché tö ie'pa tso' ttsé'ka Skéköl tã. Éxodo 3.6 saú.

tö iyë: 'Ye' dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Këköl.†

27 E' wà kiane chè tò ie' kè dör s'duowa, e'pa Këköl. ¡le' dör s'ttsë'ka, e'pa Këköl! Tajë a' wöa ká chowa.

¿Skëköl ttë dalöiëno e' isie dör ibua'ie? (Mateo 22.23-40)

28 Eta s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa dur eköl ie'pa tso' ñi iütök e' ttsök. Ie' tò ittsé tò Jesús tò ie'pa iüté buaë, e' kuekji ie' ichaké ia: –Skëköl ttë dalöiëno, ¿e' wéne dör ibua'ie imalepa tsata?

29 Ie' iüté: –Skëköl ttë dalöiëno kibiie imalë tsata e' dör i': 'A Israel aleripa, a' tò ittsó. Këké dör se' Këköl, e' ë dör Skëköl.

30 E' dalëritsó a' er kos wa ena a' wák kos wa ena a' erbike kos wa ena a' diché kos wa.

31 E' itökj e' dör i': 'A malepa dalëritsó wës a' wápa e' dalër es.' Kë ttë ta' dalöiëno tköka ttë böt e' tsata.

32 Eta s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa, e' tò iché ia:

–A s'wöbla'uk, be' iüté buaë. Ì ché be' tò e' dör mokj. Skëköl dör eköl ëme. Kë e' skà ta.

33 Nies s'kawötä ie' dalëritsók se' er kos wa ena se' kabikeitsó kos wa, ena se' diché kos wa, ñies s'kawötä s'malepa dalëritsók wës se' wák e' dalër es. E' wésó, e' ta' e' dör buaë se' a' tköka iyiwak jchëule ña'wë wa'ñe ena iyiwak jchëule skà mësó Skëköl a' e' kos tsata.

34 Mik ie' isuë tò s'wöbla'ukwak ttë dalöiëno wa, e' tò ie' iüté buaë yësyësë, eta ie' tò iché ia:

–Ì blúie Skëköl tso' e' o'mik tsinet be' tso'. Eta kë yi kësik dë'kaia ie' a' i skà chakök.

¿Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dör yi aleri'?

(Mateo 22.41-46; Lucas 20.41-44)

35 Jesús tso' ie'pa wöbla'uk Skëköl wé a' ta ie'pa a' ichakéitö:

–¿Wës s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tò ichëmi tò wé pairine'bitü idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kië David e' aleri'?

36 Erë David wák tò iyë' Wiköl Batse'r wa i' es:

'Skëköl tò iché ye' Këköl a: Be' e' tkóser ye' ulà bua'kka dalöiëno tajë, dö mik ye' tò be' bolökpa méro be' kló dikja eta.‡

37 Wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dör David aleri, e' ta' ¿wës e' kiëmi David tò ie' Këköl?

Eta pé' tso' tajë, e'pa tò Jesús ttö tseke er bua' wa.

Jesús tò s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Lucas 11.37-54; 20.45-47)

38 Jesús tò s'wöbla'weke e' shüa ie' tò iché: "A' e' kkö'nú s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa yöki. Ie'pa wöbatsó shkök datsi' batsjë ese mik wé pé' tso' tajë ese ska' as pé' tò ie'pa shké'ü wës kékëpa dalöiërtä' tajë es.

39 Nies se' ñi dapa'wo wé a' ena wé ie'pa kawö tkö'wëkerakitö, ese ska' kula' tso' kékëpa dalöiërtä' esepa a, ese yuleke ie'pa tò e' tkoie.

40 Ie'pa tò alakölpä schö u yetä'ttsä iulä a, eta ittökerak S'yé ta' braraë sulitane wöwa idikiñoie tò ie'pa dör pé' buaë yësyësë. Ie'pa weirdäë siarë s'malepa tsata."

Alaköl siarë tò inuköl mé Skëköl q (Lucas 21.1-4)

41 Etökicha ta' Jesús tkër kalkuö tso' inuköl ioie mè Skëköl a' e' wöshä pé' tso' inuköl iök kalkuö a' e' sauk. Inuköl blüpa tso' tajë esepa tò inuköl ieke tajë.

42 E' wöshä ta' alaköl siarë dör schö debitu eköl, e' tò inuköl wöshkila yöule cobre wa tuë tottola ese iéwa böt kalkuö ek a.

43 Jesús tò ittökatapa kié ta' ichéitö ia:

–Mokj ye' tò a' iché tò alaköl siarëla dör schö wí tò inuköl iéwa kibiie imalepa tò iie kos e' tsata.

44 Ie'pa ulitane tò inuköl kuö aqë ese ié, erë ie' siarë, e' tò ie' wa'itso' sënoie e' kos méttsa. E' kuekji ye' tò ie' ché es.

13

Jesús tò iché tò Skëköl wé olordawa (Mateo 24.1-2; Lucas 21.5-6)

1 Mik Jesús e' yéttsa Skëköl wé a, eta ittökata eköl tò iché ie' a:

–¡A s'wöbla'uk, isaü! U bua'buä yöule ák bua'buäala wa.

2 Ie' iüté:

–U kos tso' bua'buäë sué a' tò ¡e, e' olordawa sëraa, iékwö ë kë aqpa ñi bata kji.

¿Í wa sö isuëmi tò ká i' erkewatke?

(Mateo 24.3-28; Lucas 21.7-24; 17.22-24)

3 E' ukuökj ta' ie'pa mýal kabata kië Olivo tkërka Skëköl wé wöshäë eë. Jesús e' tkëser ta' Pedro, Santiago, Juan ena Andrés e'pa tò ie' a' ichaké bánet:

4 "Ichó sa' a: ¿mik íyi ekké wamblërmí? ¿Í wa sö isuëmi tò iwamblërkette?"

5-6 Ie' iüté: "Tajë pé' datse' e' chök tò ie'pa dör ye'. Icherarakitö: 'Ye' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', ta' pé' kiterarakitö tajë. E' kuekji a' tso' wösh wa as kë yi tò a' kitö'ü.

7 "Mik a' tò ibiyö ttsé tò ká tajë wakpa ñippöke tajë wí a diä a, eta' e' kè tò a' tkiük. E' wake' tköraë, erë ká' i' erwami e' kianeia.

8 Ká kua'kí kua'kí wakpa ñippöraë ñita. Nies í tò ká wötü'weraë ká wa'ñe. Nies ká tseë wakpa tteraë bli tò tajë. Íyi ekké dör erpa

† 12:36 Salmo 110.1

s'tsá weirketke kam ye' döne e' yöki ese. E' dör wes alaköl alá kurketke ta iikirirke es.

⁹ "A' e' kkö'nú. A' merdattsa s'shulökwakpa a ta a' burdaé siarë judiowak ñi dapa'wo wé a. Ie'pa tö a' keraé e' duöksër shulë s'wökirpa ena s'blüpa wörki ye' tté kuëki. Es a' tö ye' tté pakeraé ie'pa a.

¹⁰ Erë kam ká i' erwa e' yöki ye' tté buaé e' kawötá paké ká ulitane wakpa a.

¹¹ Mik a' menettsá tté shulökwakpa a, etá kè a' tkinuk ima a' e' tsatkömi. Mik e' kèwö de, etá kè a' ttopa a' wákpa er wa, e' skéie Wiköl Bats'e'r ttöraé a' wa. E' kuëki tté eraé Skéköl tö a' a' ché e' chö.

¹² Etá wélepa tö iël wömerattsá ttéwa, iyé tö ilá wömerattsá, ñies ala'r e' kóraká iyé ena imi kkatök as ittöwá.

¹³ Sulitane tö a' sueraé sulué ye' tté kuëki. Erë yi e' tkéwá darërëé döká bata ekké, esepa tsatkërdaé.

¹⁴ "Íyi sulusi tö i dör bats'e'r ia'wé ñáie e' tkërdaká wé kè ikawötá tkëka eé* (yi tso' yëkkuó i' saúk, e' éna iwá anú). Mik e' sué a' tö, etá wépa serke Judea e'pa tkóyalmi kabata a.

¹⁵ Yi tso' u bata kí ese kè dökwane wëshke ifiyi yöktsá, itkóshkarmi.

¹⁶ Ñies yi tso' kanëblök kañika ese kè dökwane wëshke idatsi' yöktsa.

¹⁷ E' kèwö ska' ta alakölpá alá kurketke ena alakölpá tsu' muke ilá a jwéstela ina esepa ta!

¹⁸⁻¹⁹ S'ditsö weirdaé tajë shütë kôs kè s'we'ikule ekké mik ká yö' Skéköl tö dö ikké ta, ñies kôs kè s'weirpa aishkuó ta ekké. E' kuëki ikió Skéköl a' as kè e' wamblër a' ta yuédió këska'.

²⁰ E' kèwö kè wööpawa Skéköl tö, e'ma kè yi isie atukiá ttsé'ka. Erë e' kèwö wöerawaitö, wépa shukitbakitö esepa dalërmik.

²¹⁻²² "Kachökwakpa e' kóraká e' chök tö ie'pa dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ö ie'pa dör Skéköl tteköl wéle. E'pa tö i kè or yi a ese weraé s'kitö'woie tö ie'pa tté dör mokjë. Dö wépa shukit Skéköl tö, esepa kitö'wëmi e' mú kjtërmi e'ma. E' kuëki yile tö iché a' a: 'Isaú, wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' dur ié', ö 'Isaú, idur wjë', e' ta kè a' tö iklö'war.

²³ ¡A' tso' erki! Íyi ekké biyö chétkeyö a' a keweie.

Jesús dörane olo ta' tajë

(Mateo 24.29-35, 42, 44; Lucas 21.25-36)

²⁴ "Erë s'weine e' kèwö tka, etá diwö wötuirdawá, ñies si'wö kè wöñarpaia.

²⁵ Bëkwö darolordaé ena i kôs tso' ká jai a e' wötürdaé.

²⁶ Etá ye' dör S'ditsö Alá, e' datse mò a diché ta' tajë olo ta' tajë, e' wërdaé.

* 13:14 Íyi sulusi...tkëka eé: Mateo 24.15 saú.

²⁷ Skéköl biyöchökwakpa patkeramiyö wépa shukitbakýö, esepa dapa'ukká ek tsjní éme. Ie'pa tö iyuleraé ká wa'ñie dö wé ká i' bata erkerö eé ena wé ká jai bata erkerö eé.

²⁸ "A' e' wöbla'ú tté ikké wa iwá saú higo klö wa: Mik iulatska tso' ulölöla ena erpa iköyök tskirdoká, etá a' wá ijcher tö duas dewatke tsjnet.

²⁹ Es ñies mik a' tö isué tö íyi ekké wamblërke, etá a' wá ijchenü tö ye' datskene, e' diwö dewatke tsjnet.

³⁰ Moki ye' tö a' a iché tö íyi ekké wamblërdaé wépa dör wes a' es esepa kam erwa e' yöki.

³¹ Kashúk ena ká i' erdawa, erë ye' tté michoé e' kè erpawa yës.

³² "Erë e' kèwö e' diwö kè jcher yi wá. Skéköl biyöchökwakpa tso' ká jai a, e'pa kè wá ijcher, ñies ye' dör Skéköl Alá e' kè wá ijcher. S'yé é wa ijcher.

³³ "A' kè wá ijcher wëkké ta idiwö de, e' kuëki a' tso' erki, a' senü wösh wa.

³⁴ E' dör wes wëm eköl mi'keá kamié ká kuá'ki a es. Ie' tö iché ikané mésopa a: 'U kkö'nú ña.' Etá kané tulëtatitö ie'pa bik ekké a. Ie' tö iché ie' ká wékkö kkö'nukwak a: 'Be' tso' wösh wa.'

³⁵ Es ñies a' tso' erki. A' kè wá ijcher mik ye' dör wes u wák es e' dotkene. Ye' dómibitü ká tuinetke ekké alé, ká shaböts alé, dakro ane ekké alé ö ká ñine alé ta.

³⁶ A' tso' wösh wa dö' a' kuëwayö kapé a.

³⁷ Tté chéyö a' a, e' chekeyö sulitane a: ¡A' tso' wösh wa!"

14

Judiowak wökirpa tö Jesús aleritsé klö'wéwa

(Mateo 26.1-5; Lucas 22.1-2; Juan 11.45-53)

¹ Ká böt ë kianeia Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'woie. Ñies e' kèwö ska' ta Pan Kë Yöule Iwölöwoka Wa e' kèwö tkö'wëke judiowak tö. Sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa tö Jesús aleritsé kitö'wé iklö'wowa ttéwa.

² Ie'pa wélepa tö iché:

– Kè sö wamblö Se' Yépa Yërulune Egipto e' kèwö a as pë' kè shütirka. E' kuëki ie'pa éna iklö'wakwá ikité wa.

Jesús klö kí kiö masmas téka alaköl eköl tö
(Mateo 26.6-13; Juan 12.1-8)

³ Jesús mineá Betania, Simón kiri'uk lepra bak, e' u a. Ie' tkëria mesa kí, e' dawala alaköl debitü eköl e' wá kiö masmas kié nardo ese chökle tué darërë, ese debitü. Kiö e' ukkuó yöule ak kié alabastro e' wa. Kiö ukkuó kuli' péwaitö ta itéka Jesús wökir kí.

⁴ Wélepa uluneká ie' kí ta iñi a ichérak:

—ǂI kuęki alaköl tö kiö we'ikéwa?
 5 Ituë darërë döka s'kanebld duas ek ské ekkë. Iwatormittsa s'siarëpa kimoie.

Etä suluë ie'pa tö alaköl e' paké.
 6 Erë Jesús tö iché:
 —Imúat bërë. ǂI kuęki a' itsiriweke? İyi buaë kanewé ie' tö ye' a.

7 S'siarëpa tso' kekraë a' shua, etä e'pa kımëmi a' tö mik a' kǂ ikiane e' ta. Erë ye' kē ku' kekraë a' ta.

8 İe' tö iwé ye' a kos ie' a iqr ekkë. İe' kiö té ye' kǂ ye' kanewoie kam ye' nu wötërwa' e' yöki.

9 Mokǂ ye' tö a' a iché tö ká wa'ñe wé Skéköl ttë buaë pakarke eę ipakardaë ñies tö ie' tö i buaë o' ye' a. Es e' kē chöpawa yi éna.

*Judas tö Jesús wöméttsa
 (Mateo 26.14-16; Lucas 22.3-6)*

10 Jesús ttökatapa dabom eyök kǂ böi, e' eköl dör Judas Iscariote, e' mıa sacerdotepa wökirpa s'ka' ichök tö ye' a Jesús mermittsa a' a.

11 Mik e' ttsé ie'pa tö, etä ittse'nerak buaë ta ikablé ie' a inuköl muk. Etä ie' tö kawö yulémi bua'iewa Jesús wömottsa.

*Jesús bata chkéia ittökatapa ta
 (Mateo 26.17-29; Lucas 22.7-23; Juan 13.21-30; 1 Corintios 11.23-26)*

12 Kawö kië Pan Kē Yöule İwölöwoka Wa e' kēwö tsá diwö dewatke* E' diwö wa ie'pa obeja pupula jcheke Judiowak Yépa Yërulune Egipto, e' kēwö tkö'woie. Etä Jesús ttökatapa tö ie' a ichaké:

—ǂWé be' kǂ kiane tö sa' mi' kawö tkö'wekesö e' chké kanęuk be' a?

13 İe' tö iché ie'pa böi a:
 —A' yú Jerusalén. Mik a' demi eę, etä wëm kueraë a' tö eköl, e' wa' di' dami skañña a. E' itöki a' yú.

14 Ta u wé a ie' demi e' wák a ichö: 'S'wöbla'ukwak be' chakök kē: ǂUshu wé a ie' tö kawö tkö'wekesö e' chké ñëmi ie' ttökatapa ta?'

15 İe' tö úshu bërë tso' kákke tso'tke kanegule buaë, e' kkacheraë a' a. Eę ichkë kanęu se' a.

16 Etä ie'pa böi mıyal Jerusalén ta İyi ulitane kuęrakitö wës ie' tö iché es. Eę chkë kanewérakitö kawö tkö'woie.

17 Mik ká tuine, etä ie' ekö' debitu ittökatapa dabom eyök kǂ böi, e'pa ta.

18 Mik ie'pa e' tulësęr chkök, etä ie' tö iché ie'pa a:

—Mokǂ ye' tö a' a iché tö a' eköl tö ye' wömerattsa. E' wák tso' ye' ta chkök.

19 Etä ie'pa erianeká tajë ta ie'pa tö ie' a ichakémi eköl eköl:

—ǂYe' alé idir?

20 İe' tö iüté:
 —E' dö'r a' dabom eyök kǂ böi tso' ye' ta pan nuuk tká' etkë a ñë, e' eköl.

21 Ye' dö'r S'ditsö Alá e' ta itkóraë wës itso' kitule Skéköl yëkküö kǂ es. Erë wéstela İna yi ye' wömekittsa e' ta. İBuaë idir wëm e' a' tö kē ikunúpa!

22 İe'pa tso'ia' chkök, e' shua pan klö'wéitö, e' kǂ wéstela chéitö Skéköl a ta iblatéitö watie ie'pa a ta ichéitö:

—Pan se dö'r ye' chká, e' ñü a' tö.

23 E' ukuökǂ tká' a vino tso', e' klö'wéitö, e' kǂ wéstela chéitö Skéköl a ta ie'pa ulitane tö tká' e' wayé.

24 İe' tö iché ie'pa a:
 —Vino se dö'r ye' pë. Ye' tterawa' e' pë' tërdaë tajë, e' wa ttë pa'ali me' Skéköl tö, e' wà de. E' wa pë' tajë tsatkërdaë.

25 Mokǂ ye' a' a iché tö vino kē yepaiayö dö mik i blúie Skéköl tso' e' kēwö de etä. Mik ide, etä iská yeraneyö a' ta.

*Pedro tö icheraë tö ie' kē wa Jesús suule
 (Mateo 26.30-35; Lucas 22.31-34; Juan 13.36-38)*

26 Etä ie'pa tö Skéköl ttseittsé, e' ukuökǂ ta ie'pa mıyal Olivo kēbata a.

27 Jesús tö iché ie'pa a:
 —A' ulitane tköyaldä. A' ye' meatdaë ekörla. E' dö'r wës itso' kitule Skéköl yëkküö kǂ es, e' tö iché: 'Obeja kkö'nukwak ttewaraëyö, etä obeja pordami wǂ a diä a.'

28 Erë mik ye' ttëwa' shkenekane, e' ukuökǂ ta ye' miräë Galilea a' yöki kewe.

29 Pedro tö ie' a' iché:
 —Erë ie'pa ulitane be' memiät ekörla, erë ye' kē tö be' mepaat.

30 İe' iüté:
 —Mokǂ ye' tö be' a' iché tö i' nañewe, kam dakro ská arne, e' yöki be' tö icheraë mañatökicha tö be' kē wa ye' suule.

31 Erë Pedro tö ikǂ ché ia' kröröë:
 —Erë ye' ttëwamirakitö be' ta, erë kē ye' ichepa tö kē ye' wa be' suule.

Etä ie'pa ulitane ttöke es éme.

*Jesús ttë S'yë ta Getsemani
 (Mateo 26.36-46; Lucas 22.39-46)*

32 E' ukuökǂ ta ie'pa mıyal ká kië Getsemani eę. Jesús tö iché ittökatapa a:

—A' aęe tulur İe, ye' mıa ttök S'yë ta.

33 Pedro, Santiago ena Juan e'pa mıtsęr iwa e' ta. Etä ie' erianemi chkenewami tajë.

34 İe' tö iché ie'pa a:
 —Ye' eriane tajë ttseskua ye' ttëwamiitö ekkë. A' e' tsuät İe, kē a' kapökwa.

35 E' ukuökǂ ie' mıa wishke ta ie' e' kęütër wöwakköt İskǂ ta ikiéitö Skéköl a tö i tkóraë ie' ta, e' diwö tköami ie' kǂ, e' ta itköüü.

* 14:12 Pan Kē Yöule İwölöwoka Wa e' kēwö: Kawö e' tkö'weke judiowak tö dö ká kul, e' tsá diwö kiërakitö Se' Yépa Yërulune Egipto e' kēwö. † 14:27 Zacarías 13.7

³⁶ Ie' ichè: "A yéwöla, íyi ulitane ormi be' a. Ì tköräe ye' tã e' dör wes íyi bacha'bachaé yéwasó es. E' ulã a ye' yóttsa. Erè kè iwär wes ye' kî ikiane es, iü wes be' kî ikiane es."

³⁷ E' ukuókî tã ie' dene wé ittókatapa tulur eé tã ie'pa kuéitò kapótulur. Ie' tó iché Pedro a:

—A Simón, ¿be' kapowã? ¿Kè be' wã kapewã wöklöne dö hora ek è?

³⁸ Kè a' kapökwa. A' ikiö Skèköl a as i sulu tó a' erkiöwéke ese kè e' alóka a' kî. Mokî a' éna i buaé wãk, erè a' diché kè dè'ka iwã uk, e' kuekî a' a' daréréè idir.

³⁹ Ie' miãne tã tté Skèköl a wes kéwe itté es. ⁴⁰ Mik ie' dene tã ie'pa kuéneitò kapótulur; ie'pa wöbla surirkewa kapé wã e' kuekî. Ie'pa kè wã tté kune ie' iútoie.

⁴¹ Ie' skã miãne ttök S'yé tã e' dene, i' tã idare mañatókicha, etã ie' tó iché iarak:

—¿A' kapótuluriã enukeiã? Wé' a' kapowã. Ye' dör S'ditsó Alã, e' diwö dekatke méttsa pè' sulusipa ulã a.

⁴² A' e' kóka, yi tó ye' wómekettsã, e' dotke i' tã. Mishka ie' panuk.

*Jesús kló'wéwã ibolókpa tó
(Mateo 26.47-56; Lucas 22.47-53; Juan 18.2-11)*

⁴³ Jesús tso'ia ttök, e' dalewa ittókatapa dabom eyök kî böi, e' eköl kié Judas, e' debitu pè' tã tajé. E' wakpa debitu tabé kî ena kal wöiö kî. Ie'pa patkè'mi sacerdotepa wókirpa ena s'wöbla'uk tté dalóieno wa wakpa ena judiowak kueblupa ekképa tó.

⁴⁴ Judas dör iwóméttsa e' tó ie'pa a iyé'bak: "Wé shké'wéyó wóalattse wa, e' dör ie', ikló'úwã a' tó tã itsúmi kkö'naule buaé as kè ittóshkar."

⁴⁵ Etã ie' e' skéwã Jesús o'mik tã iché ia:
—¡A S'wöbla'ukwak!
Tã iwóalattsewãitò.

⁴⁶ Etã Jesús kló'wéwã pè' tó.

⁴⁷ Erè ie'pa iëter eé, e' eköl tó itabé yéttsa tã e' wa sacerdotepa kibi e' kanè méso kukuöña téttsã.

⁴⁸ Etã Jesús tó ichaké pè' ekképa a:
—¿Ì kuekî a' bité ye' kló'úkwa tabé kî kal wöiö kî wes akblókwakpa kló'wéwã es?

⁴⁹ Kekraé ye' bak a' shuã s'wöbla'uk Skèköl wé a, erè a' kè wa ye' kló'newã. Erè i' tköke as itkó wes itso' kitule Skèköl yékuó kî es.

⁵⁰ Etã ittókatapa kos tkayalmi tó iméat ekórla.

⁵¹ Erè duladula eköl dowã ie' itókî e' pa-tréwarbitú ka' kishuo wa, e' kló'wéwarakitó,

⁵² erè idatsi' ppéaítitò wak tkashkarmi sume.

*Jesús demi ie'pa wã Judiowak wókir kibipa wórkî
(Mateo 26.57-68; Lucas 22.54-55,63-71; Juan 18.12-14,19-24)*

⁵³ Jesús tsémirakitó sacerdotepa kibi ska'. Etã eé sacerdotepa wókirpa malepa ena judiowak kueblupa ena s'wöbla'uk tté dalóieno wa wakpa kos daparke.

⁵⁴ Pedro datse ie'pa itókî kamié döttsa sacerdotepa kibi u pamik, etã eé ie' e' tséat tkér Skèköl wé shkékpa tã bö' baiklök.

⁵⁵ Etã sacerdotepa wókirpa ena judiowak wókirpa malepa tó tté yuleke Jesús kkatoie as ie'pa tó iwóméttsa ttéwa, erè kè ie'pa wã ì tté kune ikkatoie.

⁵⁶ Tajé pè' de ie' kkatök kachè wa, erè ie'pa tté kè dè'ttsã ñittsèè.

⁵⁷ Welepa tó ie' kkatémi kachè wa tã ichéarakitò:

⁵⁸ —Sa' tó ie' ttsé'wã ichök tó Skèköl wé yö' s'ditsó tó i', e' olo'yerawaitò tã iské, kè yöne s'ditsó wã, ese yuérakaneitò kã mañat shuã.

⁵⁹ Erè ie'pa tté kè dè'ttsã ñittsèè.

⁶⁰ Etã sacerdotepa kibi e' kéka iyamipa shuã, tã Jesús a ichakéitò:

—¿Kè be' ie'pa iuteku' yés? ¿Ñe' ie'pa be' kkatete, e' dör i'?

⁶¹ Erè Jesús siwã'bléwã ie'pa yöki, kè ie'pa ì iutène.

Sacerdotepa kibi ie' skã chaké:
—¿Be' dör wé pairine'bitú idi' wa sa' blúie e'? ¿Be' dör Skèköl kikaulekã tajé e' Alã?

⁶² Jesús ie' iuté:
—Tó, ye' idir. Ye' dör S'ditsó Alã e' suerãe a' tó tkerka Skèköl diché tã íyi ulitane tsatã e' ulã bua'kka dalóiertã tajé. Nies ye' datskene kashuk a mò a' e' suerãe a' tó.

⁶³ Etã sacerdotepa kibi e' datsi' jchéé ikkacheitò tó iluneka tã ichéitò:

—¿Íie se' kî ikkatókwakpa kî kiarmiã?

⁶⁴ A' ittsé tó ie' e' chö tó ie' dör Skèköl Alã, e' wa ie' tso' Skèköl chinok sulué. ¿Wes a' iweke?

Ie'pa ulitane ñi s'ni'kué tó ie' iãne iwiie, e' kuekî ikawötã ttéwa.

⁶⁵ Ie'pa welepa wirituémi iki ñies iwöbla pabakéwarakitó tã itéarakitò tã ichakéarakitò:

—Be' dör Skèköl tteköl, e' ma sa' a' ichóka ¿yi tó be' té?

Etã Skèköl wé shkékpa tó ippé iwö kî tajé.

*Pedro tó iblé tó kè ie' wã Jesús suule
(Mateo 26.69-75; Lucas 22.56-62; Juan 18.15,25-29)*

⁶⁶ Pedro tkériã iski u pamik, e' dalewa tayela debitu e' dör sacerdotepa kibi e' kanè méso eköl.

⁶⁷ Ie' Pedro sué bö'iklök, tã isuéitò krereé tã ichéitò ia:

—Be' ñies dör Jesús Nazaret wak e' klé eköl.

⁶⁸ Pedro tó iblé. Ie' tó iché:
—Kè ye' wã ie' suule. Ye' kè éna iãne tó ì chök be' tso'.

Etã ie' e' yéttsa ukkó a. E' wöshãé dakro a.

⁶⁹ Kanè méso ñe' tó Pedro suéne tã ie' e' kéka ichök imalepa a:

—Ie' i' dör Jesús klépa e' eköl.
 70 Erë Pedro tō iskà bléne. E' kuölō tã wépa tso' eë ñies e'pa tō iché ie' a:
 —Be' dör Galilea wak, e' kuëkj moki be' dör ie'pa éltë wak.
 71 Ie' tō iché:
 —jSkëköl wörkj ye' ichè tō wëm chök a' tso' e' kē suule ye' wã! Kē idör es, e'ma as ye' kichatër.
 72 E' wōshãë tã dakro ane etökichane, tã ie' éna ianewã tō Jesús tō ie' a iyè': 'Kam dakro skã arne e' yökj be' icheraë mañatökicha tō be' kē wã ye' suule.' Etã ie' iékã tajë.

15

Jesús mítser Pilato wörkj

(Mateo 27.1-2,11-14; Lucas 23.1-5; Juan 18.28-38)

1 Mik kã ñine, etã sacerdotepa wökirpa ena judiowak kuëblupa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa ñi dapa'wëkã tã Jesús aleritsétke. Ie'pa wã imítser moulewã mé Pilato a.

2 Pilato tō ichaké ie' a:
 —¿Be' dör judiowak blú?
 Ie' iüté:
 —Tö, wës be' iché, e'ma es idir.
 3 Sacerdotepa wökirpa tō ie' kkaté tajë.
 4 Etã Pilato tō iskã chakéne:
 —Ñëkké ie'pa be' kkaté ¿e' ttsébö? ¿j kuëkj e' kē iütëbö?
 5 Erë ie' kē wã iütëne, e' tō itkiwëwã darërëë.

Jesús méttsa ttëwã

(Mateo 27.15-31; Lucas 23.13-25; Juan 18.38-19.16)

6 Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' këwö wa Pilato wöblar s'wötëulewã s'wöto wé a ese yöktsã eköl émine wé kié pë' tō e'.

7 Wëm kië Barrabás e' tso' wötëulewã s'wöto wé a imalepa sulusipa tã. Ie'pa wã s'kötulewã mik ie'pa e' ka'kã ñippök romawakpa tã etã.

8 Tã pë' debitü Pilato ska' e'pa tō ikié ie' a tō iü wës iwöblar es.

9-10 Ie' tō isuëwã tō ukyëne wa sacerdotepa wökirpa tō Jesús me'ttsã ie' ulã a. E' kuëkj ie' tō ichakérak iã:

—A' judiowak blú ¿e' émineyö?
 11 Erë sacerdotepa wökirpa tō pë' shutüwëkatke as ie'pa tō kiö Pilato a tō Barrabás yótttsã Jesús skéie.

12 Pilato tō ichakéne:
 —Etã ¿wës a' k'j kiane tō ye' tō wëm kië a' tō judiowak blú e' wë?

13 Ie'pa iüté aneule:
 —jWötöwã krus mik!

14 Ie' tō ichaké ie'pa a:
 —¿j kuëkj? ¿j sulu wambléitö?
 Erë ie'pa k'j arke:
 —jWötöwã krus mik!

15 Ie' atãk buaë ie'pa tã, e' kuëkj Barrabás yétttsaitö. Etã Jesús ppök patkëmiitö ttsa' бата daloie wa. E' ukuökj tã ie' tō imétttsã wötëwã krus mik.

16 Etã iñippökwakpa wã Jesús mítser kã e' wökir u kië Pretorio e' shuã wé ulat tso' áie eë. Eë ie'pa tō iñippökwakpa malepa kiétttsã dapa'wë ek tsjní ëme.

17 Ie'pa tō datsi' mat daloshdalosh ese iékã Jesús k'j blu'ie. Ñies dika'kicha yuérakitö wöshkiie tkékarakitö iwökir k'j blu'ie iwayuoië.

18 E' ukuökj tã ie' wayuémirakitö aneule:
 —¿Be' dör judiowak blú! ¿Be' k'jkökkã sa' tso'!

19 Etã ippémirakitö tajë iwökir k'j kuaköl wölö wa ena iwiri tuérak ik'j ena ie' e' tulésarak kuché k'j iwörkj iwayuök tō s'ú sa' be' dalöië.

20 Mik iwayué one, etã datsi' mat daloshdalosh, e' yétttsarakitö tã iwák datsi' iékãnerakitö ik'j tã imítserak iwã wötëwã krus mik.

Jesús wötëne krus mik

(Mateo 27.32-44; Lucas 23.26-43; Juan 19.17-27)

21 Ñippökwakpa tō wëm kië Simón dör Cirene wak, e' kuë ñalã k'j, e' datse bánet micho Jerusalén. Ie' dör Alejandro ena Rufo yé. Ie' kē ie'pa tō Jesús krus tsukmi.

22 Ie'pa wã Jesús mítser kã kië Gólgota eë. (Gólgota e' wã kiane chë s'wökirdiche.)

23 Etã vino shutuule kapöli kië mirra e' wa, ese mé Jesús a yë, erë kē ie' wã iyanewa.

24 Etã iwötérakitö krus mik. E' ukuökj tã ie'pa iné ñi ma'woie suë tō wës ie'pa tō Jesús datsi' blatemi ñi a.

25 Mik ie'pa tō iwötëwã krus mik, etã diwö de sulütu (9).

26 Kaltak tso' e' k'j itso' kitule tō ichè: "T' dör judiowak blú e'", e' dör iwã kkachoie tō i nüj k'j ie' wötënewã krus mik.

27-28 Ñies wëpa bö! akblökwakpa wötëwarakitö krus mik, eköl iulã bua'kka, eköl iulã bakl'kka.

29 Pë' tköke eë e'pa tō icheke sulu, iwökir wötijkerak iwöã, es ichekerakitö:

—jIkëta, be' se' tō Skëköl wé tkekettsã etã kã mañat ë tã be' tō iyuékane!

30 jE'ma be' e' tsatkö, be' e' öwa krus se mik!

31 Es ñies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa tō Jesús wayueke. Ie'pa tō icheke ñi a:

—O'kapa tsatkéitö erë ie' wák kē a e' tsatkër.

32 Moki ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie, moki ie' dör se' Israel aleripa e' blú, e'ma as ie' e' öwa krus w'j mik, e' iarma tã se' erblömi ie' mik.

Wépa wötene ie' tã krus mik e'pa tso'ñak ie' chök suluë.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Lucas 23.44-49; Juan 19.28-30)

³³ Mik diwö de bata a, etã kã miã ttsetseë kã wa'ñe dö tsálij diwö de mañat ekkë.

³⁴ E' wöshã tã Jesús anekã tajë tã iché: "Eloi, Eloi, ¿lemã sabactani?" (e' wã kiane ché: A ye' Këköl, a ye' Këköl, ¿iök be' ye' we'ikëttsã?)

³⁵ Welepa tso' ee, mik e'pa tã tte' e' ttsé tã ichéraitö:

—¿A' ittsé? Ie' tso' Skëköl tteköl bak kië Elías, e' kiök.

³⁶ Etã ie'pa eköl tunemi tã suiyök nuwékã vino shkõshkõ wa' e' tkëkaitö kuaköl bata kã tã itkëwã ikkõ mik as ikuyöitö. Ie'pa tã iché:

—Imúat bër, ipanusö suë tã Elías datse iökwa.

³⁷ Jesús anekã tajë tã isiwa' bata tké.

³⁸ Etã Skëköl wé a ie'pa wã datsi' buririë ese shukuar u blatoie e' jchënane kãkke dötsã iskj.

³⁹ Etã Roma ñippökwaipa eköl dörcapitán e' durshkõ Jesús wömik. Mik e' tã isuë tã wës Jesús duowa, etã ichéitö:

—Mokj, wëm wj dörc Skëköl Alã je'.

⁴⁰ Ñies alakõlpa iëter ee' ie' kã sauk kamië. E' shua eköl dörc María Magdala wak. Iëköl dörc María e' dörc Santiago tsirla ëk ena José, e'pa mi. Iëköl dörc Salomé.

⁴¹ Alakõlpa e'pa bak shkõk Jesús tã ena ikime' mik ibak Galilea etã. Ñies alakõlpa skã tso' tajë dë'bituj Jesús tã dörc Jerusalén.

Jesús nu wötene

(Mateo 27.57-61; Lucas 23.50-56; Juan 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ E' diwö dörc judiowak a iyi kanéwõie ëno diwö yöki. Kã tuirketke* e' kuekj wëm eköl kië José Arimateawak, e' kësik iéwã tã imiã Jesús nu kiök Pilato a bléwã. Ie' dörc judiowak wõkirpa e' eköl dalöiertã' tajë ese. Ñies ie' tso' i blúie Skëköl tso' e' këwõ panuk.

⁴⁴ Pilato tkinewã tã Jesús duowatke, e' kuekj ie' tã icapitán kië chakë tã mokj Jesús duowatke.

⁴⁵ Mik ie' wã ijchënewã, etã ie' tã Jesús nu këwõ mé José a tsëmi.

⁴⁶ E' ukuökj tã José tã datsi' ukuö bua'buasaruru ese tuë et. Jesús nu éwaitö krus mik, e' patrëwãitö datsi' ñe' wa bléwã ákuk biule s'nu blóie ese a. Etã ákuk kkõ wötëwãitö ák bérie wa.

⁴⁷ Wé Jesús nu menewã e' suë María Magdala wak ena María dörc José mi, e'pa tã.

* **15:42-43 Kã tuirketke:** Judiowak tte dalöiëno tã iché tã s'nu kë tsertã'mi ëno diwö a. Éno diwö e' tkërkewãmi Viernes kã tuine ekkë. Ñies kë idör buaë ie'pa a tã s'nu at áie nañewe. E' kuekj José Arimateawak éna Jesús nu akwa bléwã bet kam kã tuir e' yöki.

16

Jesús shkënekane

(Mateo 28.1-10; Lucas 24.1-12; Juan 20.1-10)

¹ Mik ëno diwö tka, etã María Magdala wak ena María dörc Santiago mi ena Salomé e'pa tã kiö masmas bua'buasaruru ese tuë mi ie'pa wã tãkã Jesús nu kã.

² Etã domingo bla'mi erpa diwö tskine tã ie'pa míyal wé Jesús nu blëne ee.

³ Ie'pa ñi a iché:

—¿Yi tã se' a ák yëmittsa ákuk kkõ a?

⁴ Erë mik ie'pa tã iweblé, etã ie'pa tã isuë tã ák rratune bánet. Ák e' dörc bérie.

⁵ Mik ie'pa dewã ákuk a, etã ie'pa tã isuë tã duladula tkër eköl ulã bua'kka, e' datsi' saruruë batsjë. Ie'pa tkinewã iyökj.

⁶ Erë ie' tã iché ie'pa a:

—Kë a tkinukwã. Ye' éna iane tã a' tso' Jesús Nazaret wak kõtëwã krus mik e' nu yulök. Erë kë ikuj ië, ie' shkënekane. Wé ie'pa tã ime'wã e' tã weblö.

⁷ A' yú Pedro ena ittõkatapa malepa a ibiyö chök tã ie' mitke a' yöki kewe Galilea. Eë a' tã ie' sueraë wës ie' tã a' a iyë' es.

⁸ Alakõlpa tkinewã painékã tajë, e' kuekj ie' e' yélur ákuk a tkayalmi. Ie'pa suane, e' kuekj kë wã i yëne yi a.

María Magdala wak tã Jesús suë

[

⁹ Jesús shkënekane domingo bla'mi, e' ukuökj tã ie' e' kkaché kewe María Magdala wak a, e' a ie' tã aknamapa bak kul (7) e' trëo'yal.

¹⁰ Etã alaköl e' miã ibiyö chök wépa bak shkõk Jesús tã e'pa a. Ie'pa eriarke iuj tular siarë.

¹¹ Erë mik ie'pa ittsé tã Jesús shkënekane ñies tã alaköl ñe' tã isuë, etã kë ie'pa wã iklöone.

Jesús ittõkatapa böle'pa tã ie' suë

(Lucas 24.13-35)

¹² E' ukuökj tã ittõkatapa böle' shkõrami micho bánet, etã ñalã kã Jesús e' kkaché ie'pa a, erë iwër kuã'kã.

¹³ Etã ie'pa míyal ibiyö chök imalepa a, erë ñies kë ie'pa wã ittõ klöone.

Jesús tã ittõkatapa patké s'wõbla'uk

(Mateo 28.16-20; Lucas 24.36-49; Juan 20.19-23)

¹⁴ E' ukuökj tã Jesús e' kkaché ittõkatapa dabom eyök kã eköl e'pa a. Ie'pa tular chkök e' dalewa ie' de. Wépa tã ie' shkënekane e' suë, e'pa tã kë klöone ie'pa wã, ie'pa er darërë e' kuekj. E' kã ie' tã ie'pa uñëlor.

¹⁵ Etã ie' iché ie'pa a: "A' yú kã wa'ñe ye' tte buaë e' pakök sulitane a."

¹⁶ Yi ɛrblé ye' mik t̄a ie' ɛ' wöskuée esepa tsatk̄erdaë. Er̄é yi k̄ë ɛrbl̄ene ye' mik esepa kichat̄erdaë.

¹⁷ Wépa ɛrbl̄öke ye' mik esepa t̄o ì k̄ë ɔr yi ǎ ese w̄eraë iwà kkachöie. Ye' tt̄ö wa ie'pa t̄o aknamapa tr̄ë'w̄eratts̄a, ñies ie'pa ǎ imeraë ttoie s'tt̄ö kuǎ'k̄i kuǎ'k̄i wa.

¹⁸ Tkab̄ë ch̄ök kl̄ö'w̄éw̄a ie'pa t̄o ulà wa ö kapöli sulusi yéwarakit̄ö, e' t̄a k̄ë ie'pa d̄öpa w̄es. Ñies ie'pa ulà murak̄a s'kirirke esepa k̄i t̄a ibuardane."

Jesús mikane ká jai ǎ

(Lucas 24.50-53)

¹⁹ Mik Sk̄ék̄epa Jesús tt̄é e' ché ɔne, et̄a ibutsék̄a mía ká jai ǎ t̄a eɛ ie' tk̄és̄er Sk̄ék̄öl ulà bua'kka.

²⁰ Et̄a itt̄ök̄atapa míyal ká wa'ñe Jesús tt̄é buaë pakök. Sk̄ék̄epa Jesús t̄o ie'pa k̄imé, ì k̄ë ɔr yi ǎ ese ɔk. E' wa ie' t̄o iwà kkaché t̄o ie' tt̄é d̄ör mok̄i.]*

* **16:20** Yëkkuö k̄ëchke w̄ele t̄o 16.9-20 k̄i kuöt̄ék̄a. Tt̄é e' k̄ë ku' yëkkuö k̄ëchke bua'ie ese k̄i.

Jesús Tté Buaë Kit Lucas tö Lucas

Wëm tö yëkkuö i' kit e' wák kiè Lucas. Ie' tö ikit wëm eköl kiè Teófilo e' a. Welepa tö ibikeitsè tö Teófilo dör romawak eköl ena ie' dör kékëpa tajè ese. Lucas tö ie' a yëkkuö i' kit as i o' Jesús tö ena i wa s'wöblaḡ'itö e' jcherwa ie' wá yësyèsè.

Yëkkuö i' kī Lucas tso' ikkachök tö Jesús dë'bitu sulitane tsatök, Israel aleripa ena pë' ulitane. Jesús kē dë'bitu Israel aleripa ē a. Lucas tö ichè tö Jesús kune' ká i' kī sulitane kīmoie. Nies Lucas kī ikiane tö s'wá ijcherwa tö Jesús dë'bitu iyē kkachök se' a.

Ì tso' kitule Colosenses 4.14 ena Filemón 24 ena 2 Timoteo 4.11, e' wa se' wá ijcher tö Lucas bak Pablo wapiöuk. Welepa tö ibikeitsè tö ie' kē dör Israel aleri. Ie' bak kaneblök s'kapeyökwakie. Nies welepa tö ibikeitsè tö ie' tö yëkkuö i' kit ká kiè Roma eḡ Jesús kune' e' kī duas de dabom teryök (60) ena dabom kuryök kī sulitu (79) e' shū ulat.

Ttè tsá kitule

1-3 A kékëpa tajè Teófilo, i o' Jesús tö sa' shua mik ibak ká i' kī eta, e' paka' sa' a wépa itsá su'bitu dö ibata ekkè e'pa tö. Ie'pa dör Jesús ttè buaë e' kanéukwakpa. Tajè sa' malepa imaq' shtë yëkkuö kī, erè kē idë'ttsa wes ikiane shtë es. E' kueḡi ye' tö iwá chakéwa bua'iewá itsá dö ibataë. Es ye' isué tö buaë idir shtëmi be' a yëkkuö i' kī seraḡ wes ibak es

⁴as be' éna iar tö ttè wa be' wöblane, e' dör moki.

Juan S'wöskuökwak kurke e' biyö yène

⁵Mik Herodes bak judiowak blúie eta sacerdotè tso' eköl kiè Zacarías. Judiowak sacerdotèpa nī dapa'oule erule erule kaneblök Skéköl wé a. Zacarías dör sacerdotèpa erule kiè Abías wakpa e' eköl. Ie' alaköl kiè Elisabet, e' dör nies sacerdotèpa ditséwö wes iwém es.

⁶Ie'pa bül serke yësyèsè Skéköl wöa. Ie'pa tö Skéköl ttè me'bak dalöiëno, e' dalöieke buaë, kē kī i' sulu tté ta'.

⁷Erè Elisabet kē döta' alàè. Nies ie'pa bül dör kékëpalatke.

⁸Etökicha ta' mik Zacarías ena imalepa kàne iwakanéuk Skéköl wé a,

⁹eta ie'pa iné ilè wa wes ie'pa wöblar es isuoie tö yi kàne shkökwa Skéköl wé shua iyi masmas nā'uk Skéköl a. Eta idettsa tö Zacarías kawötā shkökwa.

¹⁰Mik ie' tso' Skéköl wé shua iyi masmas nā'uk, e' dalewa tajè s'daparke u'rki ttök S'yé ta.

¹¹E' wöshā ta' Skéköl biyöchökwak eköl e' kkachéwa ie' a ka' tso' iyi masmas nā'woie Skéköl a e' ulā bua'kka.

¹²Mik ie' tö Skéköl biyöchökwak sué ta ie' tkinewa suane tajè iyöki.

¹³Eta biyöchökwak tö iché ie' a:

—A Zacarías, kē be' suanuk. Ì kié be' tö Skéköl a, e' meraëitö be' a. Be' alaköl dör Elisabet, e' döraè alàè, e' wák wëm. Ie' kiè mūka a' tö Juan.

¹⁴⁻¹⁵Ie' döraè kékëpa tajè Skéköl wöa. E' kueḡi e' be' ttsé'weraè buaë kaneë. Nies ie' tö tajè pë' ttsé'weraè buaë. Ie' kē i' shköshkö yepa. Kam ie' kur eta Wiköl Batse'r döraè ie' kī tajè.

¹⁶Ie' tö Israel aleripa tajè, e' kerane ie'pa Kéköl yulökne.

¹⁷Ie' döraè Skéköl yöki kewe ittè pakök. Ie' tö ipakeraè Wiköl Batse'r diché tajè e' wa wes Skéköl tteköl kiè Elías bak ká iaiäè es. Ie' ipakeraè as iyé er buarne ila'r kī ena ila'r er buarne iyé kī. Nies ipakeraëitö as wépa tö Skéköl ttè dalöségwéwa, esepa e' wöbla'ü senuk yësyèsè. Es ie' tö ie'pa patteraè Skéköl datse e' panoie.

¹⁸Eta Zacarías tö Skéköl biyöchökwak a ichaké:

—¿Ì wa be' ye' a ikkachèmi tö ttè e' dör moki? Ye' dör kékëpalatke. Nies ye' alaköl dewatke kékëpalatke, ta' ¿wes sa' alala kökamiia?

¹⁹Ie' iütè:

—Ye' dör Gabriel. Ye' kaneblöke Skéköl a. Ie' ye' patké ttè buaë i' chök be' a.

²⁰Erè be' kē wa ye' ttè klöne, e' kueḡi be' ttö wöblerdawa kē ttöpaia dö mik be' alā kune eta. Mik i' chéyö be' a e' kéwö de, eta be' ttörane.

²¹E' dalewa ie'pa tso' Zacarías panuk u'rki, e'pa tö ibikeitsè, “¿Ì tö ie' wöklö'wé, e' kē dötsa bet Skéköl wé a?”

²²Mik ie' dettsa, eta ie'pa tö isué tö ie' ttö wöblenewa, kē ie' ttoia ta' ulā è wa ie' tö iwá kkaché ie'pa a. Eta ie'pa éna iane tö ilè suéitö kabsueie. Es ie' atē me'ie.

²³Mik ie' kanè one Skéköl wé a, eta imiáne iu a.

²⁴E' ukuöki ta' ie' alaköl Elisabet duneka. Ie' e' tkéwa iu a dö si' skel, kē dë'ttsa wérö.

²⁵Ie' tö iché, “Ikképa Skéköl tö alā mé ye' a. Es ie' er buaë ché ye' a, ekkè ye' jaène.”

Jesús kurke e' biyö yène

²⁶Elisabet duneka e' kī si' de teröl, eta Skéköl tö ibiyöchökwak kiè Gabriel, e' patké Nazaret, ká e' atē Galilea.

²⁷Eḡ busi serke eköl kiè María. Ie' kam ser wëm ta, erè ie' ttè meule wëm eköl kiè José e' a senowa ie' ta. José dör blu' bak kiè David e' aleri eköl.

²⁸Eta Skéköl biyöchökwak dewa wé María tkèr ee, ta' ichéitö ie' a:

—¿Is be' shkëne? Skëköl er buaë ché be' a. Ie' tso'ie be' ta.

²⁹ Ttè e' tò Mariá tkiwéwa tã ibikeitséitö, “¿Jók ye' shké'wé es?”

³⁰ Etã Skëköl biyöchökwak tò iché ie' a: —A Mariá, Skëköl er buaë ché be' a, e' kuekji kè be' suanuk.

³¹ Be' durkaraë, be' alà kurdaë wák dör wëm, ikiè múkabö Jesús.

³² Ie' döraë kékë tajë, dalö tajë. Ie' kirdaë Skëköl dör iyi ulitane tsata, e' Alà. Skëköl tò ie' merakã blu'ie wes iyé bak kiè David es

³³ as Jacob aleripa wëttsüitö blu'ie kekraë kè ertã'wa.

³⁴ Etã Mariá tò ichakë Skëköl biyöchökwak a:

—Kam ye' ser wëm tã, etã ¿wes ì ché be', e' wa tkömi ye' tã?

³⁵ Skëköl biyöchökwak iüté: —Wiköl Batse'r döraë be' kji, Skëköl dör iyi ulitane tsata e' diché ardaë be' kji. E' kuekji be' alà kurdaë, e' serdaë Skëköl ë a. Ie' kirdaë Skëköl Alà.

³⁶ Nies be' yami kiè Elisabet kékëpalatke cheke tò kè idötã' alàë, e' alà kurdaë. Si' i' wa tã ie' kji ide si' teröl.

³⁷ I' kos or Skëköl a, kè i' ku' darërë ie' a wë.

³⁸ Etã Mariá tò iché: —Ye' dör Skëköl kanë méso, as ie' tò iü ye' tã wes be' iché es.

Etã Skëköl biyöchökwak míã.

Mariá míã Elisabet pakök

³⁹ E' ukuökji tã Mariá dali ié tã imíã bet Elisabet pakök. Elisabet serke Judea kã dör kabataie eë.

⁴⁰ Mik ie' dewã Zacarías u a, etã ie' tò Elisabet shké'wé.

⁴¹ Mik e' tsé Elisabet tò, etã ilà wötí'ne tajë ie' shuã tã Wiköl Batse'r de iki' tajë.

⁴² Ie' ttémi darërëë tã ichéitö Mariá a: —Skëköl er buaë ché be' a alakölpa ulitane tsata. Nies ie' er buaë ché be' alà kurmi e' a.

⁴³ Ye' siarë ¿wes e' a ie' er buaë ché tò ye' Kékëpa mi e' de ye' pakök?

⁴⁴ Mik be' tò ye' shké'wé e' tsé yö, e' bet tã ye' alà wötí'ne ye' shuã ittse'ne buaë e' kuekji.

⁴⁵ I' yé' Skëköl tò be' a, e' klö'wëbö tò iwã tköraë, e' kuekji ayëcha buaë be' dör.

⁴⁶⁻⁴⁹ Mariá tò iché:

“Ye' dör Skëköl kanë méso ësela siarë ese ë, erë e' ska' ie' er de. E' kuekji ie' kikekëka ye' tò. Ie' dör ye' tsatökökwak, e' tò ye' tsé'wëke buaë. Ie' diché tajë iyi ulitane tsata, e' tò i buaë shutëë wé ye' a.

E' kuekji i'tami ye' yërdaë: ¡Ayëcha buaë! ¡Skëköl dör batse'r!

⁵⁰ Wépa tò ie' dalöieke, esepa suëke ie' tò kekraë er siarë wa.

⁵¹ I' kè or yi a ese wëitö idiché tajë wa:

Pè' e' ttsökã tajë esepa tò ì bikeitseke wë ese wöklö'wëitö.

⁵² Kã wökirpa uyëttsaitö ikulé kji, e' skéie s'siarëpa tkékaitö.

⁵³ Wépa siarë kè wa i' ku' nìë, esepa a i buaë bléitö tajë.

Erë inuköl blúpa esepa patkémitö ulà wöchka.

⁵⁴ Israel aleripa dör ie' kanë mésopa. Kã iaiãë ie' tò ie'pa a iyé' tò ie' tò ie'pa suëraë er siarë wa.

Ttè e' kè ché'wa ie' éna.

⁵⁵ Es ie' tò iyé'bak Abraham a, nìes ie' aleripa kos daiã ie' itökji e'pa a.”

Es Mariá tò iché. ⁵⁶ Mariá senë Elisabet ska' dö si' mañat tã imíane u a.

Juan S'wöskuökwa kune'

⁵⁷ Mik Elisabet alà kurke e' kèwö de, etã iwã kune wëm.

⁵⁸ Mik pè' serke tsinet ena iyamipa ekka, e'pa ibiyö tssé tò Elisabet sué Skëköl tò er siarë wa, etã ie'pa kos tssé'ne buaë wes Elisabet es.

⁵⁹ Mik ilà kune' e' kji kã de pãköl (8), etã ie'pa debitu ilà tottola kkuölit tërke tsir; e' kèwö tkö'uk wes ie'pa wöblane es iwã kka-choie tò alà e' dör judiowak. Ie'pa éna iyé kiè Zacarías, e' kiè makka iki.

⁶⁰ Erë imi tò iché: —Au, ie' kirdaë Juan.

⁶¹ Ie'pa tò iché: —Kè yi ku' be' yamipa shuã kiè es. Etã ¿i kuekji be' ikiè mekekã es?

⁶² Etã ie'pa ulà kkaché ichakoie alà yé a, “¿Ima be' éna ikiè makka?”

⁶³ Etã iyé tò kaltak kié, e' kji ie' tò ishtë tò “ikiè Juan.” E' tò ie'pa kos tkiwéwa.

⁶⁴ E' wöshã tã Zacarías ttékane, etã Skëköl kjkéka ie' tò tajë.

⁶⁵ Pè' serke tsinet, e'pa kos tkirulune tajë. Nies pè' kos serke Judea kébata a, e'pa shuã itté buneka tajë.

⁶⁶ Ie'pa ulitane tò itté tssé e'pa tò ibikeitsé: “Alà e' döraë kékëpa tajë.” Ie'pa isué tò Skëköl tso' ie' tã, e' kuekji ie'pa tò ibikeitsé es.

Zacarías tò Skëköl kjkéka

⁶⁷ Etã Wiköl Batse'r de tajë Zacarías kji, e' wa ie' ttémi Skëköl ttekölíe tã ichéitö:

⁶⁸ “Skëköl dör Israel aleripa Këköl, e' de ie' icha kos tsatök, e' kuekji ikjkökãshö tajë.

⁶⁹ Ie' tò S'tsatökökwak diché tajë, e' patké eköl, e' dör ie' kanë méso bak kiè David e' aleri.

⁷⁰ E' dör wes Skëköl ttekölpa batse'r bak kã iaiãë e'pa tò iyé'at es.

⁷¹ Skëköl tò iyé'atbak tò ie' tò se' tsatkerãë s'bolökpa ulà a, nìes wépa éna se' ar suluë esepa kos yöki.

72 Ie' tō ittē batse'r me' se' yēpa bak ká iaiāē e'pa a

tō ie' se' sueraē er siarē wa,
e' kē ska' ie' er chē'wa.

73 Ie' tō iyē' se' yē bak ká iaiāē kiē Abraham e' a

74 tō se' tsatkeraitō s'bolōkpa ulā a
as se' ser ie' a kē suarta',

75 nīes as se' ser batse'r ena yēsēsē ie' wōa se' tso'ia' tssē'ka e' dalewa.

76 A ye' bēbēla, mik be' de kēchke,
etā be' miraē kewe s'pattōk

as se' tō Skēkōl kiōwā buaē mik ide etā.

E' kuēkī be' kirdaē Skēkōl dōr iyi ulitane tsatā, e' ttekol.

77 Israel aleripa a be' tō ttē pakeraē
as ie'pa wā ijcher tō i sulu wambleke ie'pa tō,

e' olo'yēmi Skēkōl tō ie'pa kī itsatkoie.

78 Skēkōl tō se' suēke er siarē wa,
e' kuēkī ie' tō S'atsatōkwak patkekebitū se' a datse ká jai a

olo ta' tajē wes diwō tskir bla'mi es.

79 Wēpa tso' klōulewā i sulu ulā a wes s'tso' stui a es,

wēpa tso' iduōkewatke e' ē kīnuk,
esepa wōa ká nī'weraē ie' tō as itsatkerdak.
Ie'pa wēttsēraitō sēne bērē ie' ta' e' nālē kī."

Es Zacarías tō ichē.

80 Juan talane de kēchke tā Wikōl Batse'r tso' tajē ie' a. Ie' sēnē ká wē kē yi serku' eē dō mik ikēwō de e' kkachioie Skēkōl ttekolie Israel aleripa a etā.

2

Jesús kune'

(Mateo 1.18-25)

1 Juan kune', e' kēwō ska' tā, Roma wōkir kibi kiē Augusto, e' tō ká kōs tso' ie' ulā a, e' wakpa kiē shtōk kē seraā.

2 (Ī dōr s'kiē tsā kitē mik Cirenio dōr ká kiē Siria e' wōkir e' kēwō ska' tā.)

3 Sulitane kawōtā shkōkne ká wē iyēpa datse eē e' kiē shtōk.

4-5 José dōr David bak Israel blú e' aleri. David kune' Belén atē Judea eē. Erē José serke Nazaret atē Galilea eē. E' kuēkī ie' mīa' María ta' Belén e' kiē shtōk. Ie'pa ttē meuletke nī a sēnowaie, erē kām ie'pa serwā nīta. María batsō dur.

6 Ie'pa tso' Belén, e' dalewa ie' alā kūrke, e' diwō de.

7 Wē s'kapōkerō, e' wē a, kē ká kuneia ie'pa a kapoie. E' kuēkī ie'pa mīyal iyiwak wē a kapōkrō. Etā eē ie' alā tsā kune wāk wēm, ĩpatrēwāitō datsi'tak batsj wa mēkāitō iyiwak tioie ese kulē' a ká skēie.

Skēkōl biyōchōkwakpa tō ttē buaē chē obeja kkō' nukwakpa a

8 E' nañewe tsinet Belén obeja kkō' nukwakpa tso' iyiwak kkō' nuk.

9 E' bet tā Skēkōl biyōchōkwak de ekōl ie'pa ska' tā Skēkōl olo tajē e' olo bunekā ie'pa pamik, e' yōkī ie'pa suane tajē.

10 Erē Skēkōl biyōchōkwak tō ichē ie'pa a: "Kē a' suanuk, ttē buaē datse ye' wā a' a, e' tō pē' ulitane tssē'weraē buaē.

11 Īñe a' tsatōkwak kune David ká a, e' dōr Skēkēpa pairine'bitū idi' wa a' blúie e'.

12 A' tō ie' kueraē parratulewā datsi'tak batsj wa tēr kulē' tso' iyiwak tioie ese a. E' wa a' wā ijcher tō i chē ye' tō a' a, e' dōr mokj."

13 E' bet tā Skēkōl biyōchōkwakpa kī de tajē shūte, e' tō Skēkōl kīkekeka tā ichekerakitō:

14 "Īskēkōl tso' ká jai a, e' kīkōkāsō!

Īñies wēpa a Skēkōl er buaē chō as esepa ser bērē nīta ká i' kī!"

15 Mik Skēkōl biyōchōkwakpa mīyalne ká jai a, etā obeja kkō' nukwakpa tō ichē nī a:

–Mishka Belén, i chē Skēkōl tō se' a, e' wā sauk.

16 Etā ie'pa mīyal bet, tā María ena José kuérakitō, tā iyēne tō alā ar iyiwak tio kulē a.

17 Mik ie'pa isuē, etā i kōs chē Skēkōl biyōchōkwak tō ie'pa a alā e' kī, e' pakēne ie'pa tō itso'rak eē e'pa a.

18 Mik wēpa tō, i chē obeja kkō' nukwakpa, e' tssē, etā e'pa kōs tkirulune.

19 Ttē e' kōs bleke María tō ĩer a tā ie' iwā bikeitseke ē.

20 Etā obeja kkō' nukwakpa mīyalne. Ī kōs tssē ie'pa tō, suē ie'pa tō, e' kī ie'pa tō Skēkōl kīkekarami.

Alala Jesús tsēmi Skēkōl wē a

21 Mik alala kī ká de pākōl (8), etā ie'pa itōttola kkuōlit tēe tsir tā ikiē mēkarakitō Jesús wes Skēkōl biyōchōkwak iyē' María a kām ie' buklurka e' yōkī es.

22 Mik Jesús kune' e' kī ká de dabom tkēyōk (40), etā María ena José mīa' e' batse'uk* wes ttē dalōiēno kit Moisés tō e' tō ichē es. Ie'pa wā ilā mī mē Skēkōl a Skēkōl wē atē Jerusalén eē.

23 Skēkōl ttē dalōiēno e' kī itso' kitule e' tō ichē: "Alakōl alā tsā kune wēm, e' kirdaē batse'r Skēkōl a." E' kuēkī ie'pa wā ilā mī mē Skēkōl a.

24 Nīes ie'pa mīa' iyiwak muk jchē Skēkōl a e' batse'woie wes Skēkōl ttē dalōiēno tō ichē es: e' dōr dū kiē tōrtola, et wēñe ena et alaki ō nubōl pupula bōt.

* 2:22 e' batse'uk: E' batse'wē i' e' kē dōr wes se' bribriwak e' batse'ū es awā wa i wa.

²⁵ E' kəwō ska' t̄a wēm serke Jerusalén kiè Simeón. Ie' serke yēsēsē wēs Skəkōl k̄i ikiane es. Skəkōl tō Israel aleripa tsatkeke e' kəwō paneke ie' tō. Wikōl Bats'e'r tso' ie' a,

²⁶ e' tō ie' a iyē': "be' kē blērpawā kam be' tō wē pairine'bitū idi' wa a' blúie patkeraē Skəkōl tō e' saū e' yōk̄i."

²⁷ Ie' ittse Wikōl Bats'e'r wa tō ie' kawōt̄a shkōk Skəkōl wé a, e' kuēk̄i ie' m̄ia demi ee. Eē ñies José ena María demi. Ie'pa wā ilala Jesús m̄i wakanewē wēs Moisés ttē dalōiēno tō ichē es.

²⁸ Simeón tō alala kék̄a ulā a t̄a Skəkōl k̄ikék̄aitō t̄a ichéitō:

²⁹ "A Skəkōl, ye' dōr be' kanē méso, ì yē' be' tō ye' a, e' wā suéyō.

E' kuēk̄i ire', ye' duōwami bēre.

³⁰ Sa' tsat̄kōkwak patkē be' tō e' wā suéiyō ye' wák wōbla wa.

³¹ E' patkē be' tō k̄a ulitane wakpa a.

³² Ie' dōraē wēs k̄a olo es, pē' kē dōr judiowak esepa er ñi'woie as ie'pa éna be' ttē mok̄iē e' wā ar.

Ñies Israel aleripa dōr be' icha, e'pa k̄ikardak̄a tajē ie' batamik."

Es Simeón tō ichē.

³³ Jesús ché Simeón tō Skəkōl a, e' tō Jesús m̄i ena iyē tkiwéwa.

³⁴ Ie' tō ikiē Skəkōl a as e' er buaē chō ie'pa a t̄a ichéitō María dōr Jesús m̄i e' a:

—Skəkōl ibikeitsbak tō alā i' kuēk̄i se' Israel aleripa tajē tsat̄kēraē ñies e'pa tajē weirdaē. Ie' tō Skəkōl olo kkacheraē se' a, erē tajē pē' tō ie' waterat̄sa.

³⁵ E' tō i' bikietskesō e' wā kkacheraē. Be' er a idalēraē tajē wēs tabē tiēwā be' wák er a es.

³⁶⁻³⁸ E' wōshā t̄a alakōl debitū ekōl ie'pa ska' kiè Ana, e' dōr Skəkōl ttekol. Ie' yē kiè Fanuel, e' dōr Aser aleri. Ie' dōr kēkēpalatke. Ie' sene'wā mik iā busi et̄a. Ie' sene' wēm e' t̄a duas kul (7) ē t̄a iwēm blēnewā. Ie' schōnewā e' k̄i duas de dabom paryōk k̄i tkēl (84). Ie' serkeie Skəkōl wé a idalōiōk ñiē nañē S'yē t̄a ttē wa ena batsē wa. Ie' tō wētela chémi Skəkōl a alala Jesús kuēk̄i. Ñies ipakēitō tajē Israel aleripa malepa tso' it̄ankē panuk esepa a.

José ena María m̄iyalne Nazaret

³⁹ Mik José ena María e'pa tō i' kōs kanewé wēs Skəkōl ttē dalōiēno tō ichē es, et̄a ie'pa m̄iyalne Nazaret atē Galilea ee, e' dōr iwakpa k̄a.

⁴⁰ Alala talar ē, e' tso' buaē, ñies ie' yōrke buaē, ik̄abikeitsōke tajē t̄a Skəkōl er buaē chōke ie' a.

Jesús atē Skəkōl wé a

⁴¹ Duas bit t̄a Jesús m̄i ena iyē m̄i'ke Jerusalén Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kəwō tkō'uk.

⁴² Mik Jesús k̄i duas de dabom eyōk k̄i bōk (12), et̄a ie'pa m̄iyal kawō e' skā tkō'uk wēs ie'pa wōblar es.

⁴³ Mik ikéwō tka, et̄a ie'pa m̄iyalne iu a, erē Jesús atē Jerusalén, e' kē jcher imi wā iyē wa.

⁴⁴ Ie'pa tō ibikeitsé tō ie' dami iyamipa t̄a. Ie'pa shkē k̄a et t̄a ie'pa isuē tō Jesús kē ku' ie'pa t̄a. E' kuēk̄i ie'pa iyulémi iyamipa dami tajē e'pa shūa.

⁴⁵ Erē ie'pa kē wā ie' kune, e' kuēk̄i ie'pa m̄iane Jerusalén iyulōkne.

⁴⁶ K̄a de bōiki es, et̄a ie'pa tō Jesús kuē Skəkōl wé a. Ie' tkēr s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa shūa ik̄ittsōk ena ichakōk.

⁴⁷ Jesús tō iūteke e' t̄a ie'pa kōs tō e'pa wōkrarulune itt̄sōk ena isa'uk tō wēs ie' wā ìyi jcher tajē.

⁴⁸ Mik imi ena iyē tō ie' sué ee, et̄a ie'pa tkinewa. Et̄a imi tō iché iā:

—A alā, ç̄iōk be' e' wamblé sa' t̄a es? ç̄iōk be' tō be' yē ena ye' er̄iawé ekkē? Sa' be' yulē tajē.

⁴⁹ Jesús tō ie'pa iūtē:

—ç̄iōk a' ye' yulē tajē? Ç̄wes a' kē wā ijcher tō a' ye' kueraē ye' Yē u a?

⁵⁰ Erē ì ché ie' tō, e' wā kē ane ie'pa éna.

⁵¹ Et̄a imiane ie'pa t̄a Nazaret t̄a ie' tō ie'pa ttō iūteke buaē kēkraē. E' kōs bleke imi tō ie' er a.

⁵² Jesús talarke buaē, ñies ie' k̄i yōrke tajē, k̄abikeitsōke buaē, wēr buaē Skəkōl wa, ñies s'ditsō wa.

3

Juan S'wōskuōkwak

(Mateo 3.1-12; Marcos 1.1-8; Juan 1.19-28)

¹⁻² K̄a et t̄a Skəkōl ttē Juan dōr Zacarías alā e' t̄a wé kē yi serku' ee ipatkoie ittē pakōk. E' kəwō ska' t̄a wēm kiè Tiberio e' dōr Roma wōkir kibi. Ie' tkēnek̄a k̄a e' wōkirie, e' k̄i duas de dabom eyōk k̄i skēl (15). Ie' dik̄iā k̄a tsit-sirpa wōkirpa tso'. E'pa kiè dōr i' es: Poncio Pilato dōr Judea wōkir, Herodes dōr Galilea wōkir, e' èl kiè Felipe e' dōr Iturea ena Tracónitide e' wōkir ena Lisanas dōr Abilinia wōkir. E' kəwō ska' t̄a Anas ena Caifás e'pa dōr judiowak sacerdotepa wōkirpa. E' kəwō ska' t̄a Skəkōl ttē Juan t̄a k̄a sir poē wé kē yi serku' ee.

³ Et̄a Juan m̄ia di' kiè Jordán kkōmik pē' serke ee, e'pa a Skəkōl ttē pakōk. Ie' tō iché ie'pa a: "A' er mane'ū Skəkōl a as a' nu' olo'yōitō a' k̄i t̄a a' e' wōskuōlor iwā kkachōie."

⁴ Isaías dōr Skəkōl ttekol e' tō Juan ttē kit k̄a iaiāē Skəkōl yēkuō k̄i, e' tō ichē:

"K̄a sir poē wé kē yi serku', ee yile ttōraē aneule, e' tō icheraē:

'A er mane'ú Skéköl datse e' yöki,
e' dör wes ñala yuesö yesyésë ie' yöki es.
5 Káblë qos kawötá wá iëkä seraq,
ñies kabata ena kakkuö qos kawötá wë
ñikkëë,
ñala shkuli'shkuli', e' qos kawötá yëttsa
yesyésë,
ñies ñala suluë, e' qos kawötá paiklëttsa buaë.
6 Skéköl tò s'tsätkë, e' sueraë sulitane tò: ".*
Es Isaias iyë'.

7 Pë' debitu tajë Juan ska' as ie' tò ie'pa
wöskuö ta ie' tò ie'pa a iché: "iA' dör
s'kitó'ukwakpa suluë wes tkabë es! ¿Yi tò a'
a' iché tò a' tkómishkar Skéköl tò a' we'ikeraë
siaré e' ulá a'?

8 A' senú yesyésë, e' wa iwëmiwá tò mokí a'
er mane'wétke Skéköl a. Kë a' tò ibikeitsök
tò a' dör Abraham aleripa e' ë kuëkj Skéköl
kë tò a' we'ikepa. Ye' tò a' a' iché tò Skéköl
kí ikiane, e' ta ie' tò ák ikké yuëmi Abraham
aleripaie.

9 Ie' dör wes kal bikókwak es. Ie' tso'tke kal
ulitane kë worta' ese qos bikókök ña'wëwa
bö' a."

10 Eta ie'pa tò Juan a ichaké:

—¿E'ma ì wëmi sa' tò?

11 Ie' tò ie'pa iüté:

—Yi wá datsi' tso' böt, e' etka mú wë ké wá
ita' ese a. Es ñies yi wá chké tso', ese tò chké
kakmú wë ké wá ita' ese a.

12 Inuköl shtókwakpa Roma wókirpa a, e'pa
wëlepa debitu Juan ska' as ie' tò ie'pa
wöskuö, ie'pa tò ie' a ichaké:

—A' s'wöbla'ukwak, ¿ì wëmi sa' tò?

13 Ie' tò ie'pa iüté:

—Kë a' tò inuköl shtök qos ikawötá shtë e'
tsata.

14 Nies ñippókwakpa wëlepa ie' a ichaké:

—Ñe' ta ¿ì wëmi sa' tò?

Ie' tò ie'pa iüté:

—Kë a' s'pauñuk inuköl yottsäie. Kë a'
kächök s'ña'woie. Qos a' patörke, ekkë ë
kló'ú, ta a' ttsë'nú buaë iwa.

15 Wë pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datske
bet, e' wá panuk sulitane tso'. E' kuëkj ie'pa
tso' ibikeitsök tò isalema Juan dör e'.

16 Erë Juan tò iché ie'pa ulitane a: "Mokí
ye' a' wöskueke di' wa. Erë ye' itóki idatse
ekól, e' tò a' ierawá Wiköl Bats'e'r a ena bö'
a. Ie' dör këképa tajë ye' tsata, e' kuëkj ie'
kló'kuö kicha ë kë wötsënanuk ye' siarla e' a.

17 Ie' tò se' wöpperaë wes iyiwö wöppë es.
Ibua'buá bleraëitò idichakuö a, erë isulusi
uyerawaitò bö' ké wöittá'wá e' a."

18 Es Juan ie'pa patté ttë ese wa tajë. Es ie'
tò S'tsätkökwak ttë buaë e' pakeke ie'pa a.

19 Nies Juan tò Herodes dör Judea wókir, e'
uñé. Herodes serke ie' wák ël e' alakól kië
Herodías e' ta. Nies ie' tò ì sulu ská wamblé
tajë. E' kuëkj Juan ie' uñé.

20 Herodes tò ì sulu wamblé tajë, erë e' kñie
ta ie' tò Juan wötökwa patké s'wöto wé a.

Jesús wösune

(Mateo 3.13-17; Marcos 1.9-11)

21 Mik Juan bak sulitane wöskuök, eta ñies
ie' tò Jesús wöskuë. Mik Jesús tso'ia' ttök S'yë
ta, e' dalewa ká jai kköbunane

22 ta Wiköl Bats'e'r de ie' kí wër nuböl sü.
Eta ttö ttsëne ká jai a, e' tò iché:

—Be' dör ye' alá dalër tajë ye' éna, e' wër
ye' wa buaë shüte.

Jesús yëpa bak e'pa kië

(Mateo 1.1-17)

23 Mik Jesús kí duas de dabom mañayök
(30) ulatök, eta ie' tò Skéköl ttë pakémitke.
Ie'pa tò ibikeitsé tò ie' dör José alá. José dör
Elí alá,

24 e' dör Matat alá, e' dör Leví alá, e' dör
Melquí alá, e' dör Janai alá, e' dör José alá,

25 e' dör Matatías alá, e' dör Amós alá, e' dör
Nahúm alá, e' dör Eslí alá, e' dör Nagai alá,

26 e' dör Máhat alá, e' dör Matatías alá, e'
dör Semeí alá, e' dör Josec alá, e' dör Judá alá,

27 e' dör Johanán alá, e' dör Resá alá, e' dör
Zorobabel alá, e' dör Salatiel alá, e' dör Neri
alá,

28 e' dör Melquí alá, e' dör Adi alá, e' dör
Cosam alá, e' dör Elmadam alá, e' dör Er alá,

29 e' dör Josué alá. e' dör Eliézer alá, e' dör
Jorim alá, e' dör Matat alá,

30 e' dör Leví alá, e' dör Simeón alá, e' dör
Judá alá, e' dör José alá, e' dör Jonam alá, e'
dör Eliaquim alá,

31 e' dör Melea alá, e' dör Mená alá, e' dör
Matatá alá, e' dör Natán alá,

32 e' dör David alá, e' dör Jesé alá, e' dör
Obed alá, e' dör Booz alá, e' dör Sélah alá, e'
dör Nahason alá,

33 e' dör Aminadab alá, e' dör Admín alá,
e' dör Arni alá, e' dör Esrom alá, e' dör Fares
alá, e' dör Judá alá,

34 e' dör Jacob alá, e' dör Isaac alá, e' dör
Abraham alá, e' dör Térah alá, e' dör Nahor
alá,

35 e' dör Serug alá, e' dör Ragau alá, e' dör
Péleg alá, e' dör Heber alá, e' dör Sélah alá,

36 e' dör Cainán alá, e' dör Arfaxad alá, e'
dör Sem alá, e' dör Noé alá, e' dör Lámeç alá,

37 e' dör Matusalén alá, e' dör Enoc alá,
e' dör Jéred alá, e' dör Mahalalel alá, e' dör
Cainán alá,

38 e' dör Enós alá, e' dör Set alá, e' dör Adán
alá. Adán dör Skéköl alá.

4

Bë tò Jesús erkiöwë

(Mateo 4.1-11; Marcos 1.12-13)

* 3:6 Isaias 40.3-5 † 3:23 Kië ikképa qos dör wëpa ë kië.

1 Jesús tso' Jordán di' kkömik, ie' a tajë Wiköl Bats'e'r tso'. E' tó ie' tsémi ká sir poë wé kě yi serku' eë.

2 Eë ie' sené doka ká dabom tkëyök (40), e' dalewa bé tso' ie' erkiöük i sulu wamblök. E' kéwö kôs tã ie' kě chkane yës, e' ukuöki tã ie' dué bli wã.

3 Etã bé tó ie' a ichè:

–Be' dör Skëköl Alá, e'ma ichö ák se a tó iyónú chkeie.

4 Jesús tó iüté:

–Skëköl yëkkuö tó ichè: “Kě se' senuk chkè ë mik.”*

5 E' ukuöki tã bé tó ie' tsémi kabata kãkķeë a, tã eë ká kôs wës ká tköke ekké kkachéitö ia bet.

6 Ie' tó iché ia:

–Ká kôs suëbö e' meule ye' ulá a, e' kuëki yi a ye' éna imak, ese a ye' imeke. Ye' be' yuëmi ká kôs e' blúie. Nies iyi buaë tso', inuköl tso', i tso' ká ulitane ki, e' kôs wákie be' yuëmi ye' tó.

7 Be' e' tkéwã kuchëwö ki ye' wörki ye' dalöiök, e' tã e' kôs dóraë be' ulá a.

8 Erë Jesús ie' iüté:

–Skëköl yëkkuö tó ichè: ‘Skëköl dör a' Këköl, e' ë dalöiö; ie' ë a' senú.’† E' kuëki be' e' sköttsã ye' yöki bánet.

9-11 E' ukuöki tã bé wã imits'er Jerusalén tã iduëkãitö Skëköl wé e' bata ki kãkķeë tã ichéitö ia:

–Skëköl yëkkuö tó ichè:

‘Skëköl tó ibiyöchökwa kpa patkeraë be' kkö'nuk be' tsãtkök.

Ie'pa be' klö'wërakã iulá a as be' klö kě tërwa ák ki.’‡

Es Skëköl yëkkuö tó ichè, e' kuëki be' dör Skëköl Alá, e'ma be' e' ppöömi dötsã iski.

12 Erë Jesús iüté:

–Nies Skëköl yëkkuö tó ichè: ‘A' kě kãwö tã' a' Këköl wötsiriuk.’§

13 Mik bé kě wã i skã kune Jesús erkiöwojie, etã ie' iméat dö iëttökicha.

Jesús dene Galilea

(Mateo 4.12-17; Marcos 1.14-15)

14 Jesús mineã dene Galilea. Këkraë Wiköl Bats'e'r diché tso' ie' a tajë. Ie' tté bunekã ká e' kôs a.

15 Judiowak ñi dapa'wö wé kôs tso', e' a ie' tó s'wöbla'wëke Skëköl tté wa tã sulitane tó ie' kikekëkã buaë.

Nazaret wakpa tó Jesús uyëttsã ikã ki

(Mateo 13.53-58; Marcos 6.1-6)

16 Jesús demine Nazaret wé ie' talane eë. Mik judiowak eno diwö de, etã ie' dewã ie'pa ñi dapa'wö wé a wës ie' wöblane es. Etã eë ie' e' duës'er Skëköl yëkkuö aritsök ie'pa tso' eë, e'pa kukua.

17 Yëkkuö kit Skëköl tteköl kië Isaiás e' tó, e' mé ie'pa tó ie' a suë. Ie' ishuppée tã ikuëitö wé Skëköl kanè méso bua'iewã e' tté tso' kitule eë. E' tó iché i' es:

18 “Skëköl Wiköl tó ye' pairi'bitü idi' wa tté buaë pakoie s'siarëpa a,

e' kuëki ie' tso' ye' a.

Ie' tó ye' patkë'bitü ichök s'tso' klöulewã i sulu ulá a esepa a tó 'a' yërdattsã.'

Ie' tó ye' patkë'bitü wépa wöbla kě wawër esepa wöbla bua'ükne.

Ie' tó ye' patkë'bitü wépa weirke siarë s'sulusipa ulá a, esepa tsãtkök.

19 Ie' tó ye' patkë'bitü ipakök sulitane a tó Skëköl er buaë chöke se' a, e' kéwö detke.”*

20 E' ukuöki tã Jesús tó yëkkuö wötréwane mé judiowak ñi dapa'wö wé e' kímukwak a, tã ie' tkés'er iwã pakök. Kôs s'daparke eë e'pa tó ie' suëwã krereë.

21 Etã ie' tó iché ie'pa a:

–Skëköl yëkkuö aritsé ye' tó ñe', e' wã tka i' tã.

22 Ie'pa ulitane tó icheke ie' dör pë' buaë. Nies tté bua'buáë chekeitö, e' tó sulitane tkiwëwã. Ie'pa tó iché ñi a:

–A'ka, ¿ie' kě dör Josë alã?

23 Ie' tó iüté:

–Ye' wã ijcher buaë a' tó ye' cheraë tté i' wa: ‘A' s'kapeyökwak, be' wák e' bua'üne.’

Nies a' tó ye' a icheraë: ‘Sa' ittse tó i' kě or yi a ese wé tajë be' tó Cafarnaúm, ese ü ñies ie be' wák kã a.’

24 Ie' tó ikí ché ie'pa a:

–Moki ye' a' a iché tó Skëköl ttekölpa kôs kě dalöiërta' iwakpa kã ki.

25 Moki ye' a' a iché tó mik Skëköl tteköl kië Eliás bak, etã kalí kě yëne yës doka duas mañal kí shãbõts tã bli bak poë Israel. E' kéwö ska' tã alakölpa schõpa tso' tajë Israel,

26 erë Skëköl kě wã Eliás patkëne ie'pa ska' ikímukrak. Ie' tó Eliás patkë alaköl dör schö eköl serke Sarepta, kã e' atë tsinet Sidón, e' kímuk.

27 Es ñies mik Skëköl tteköl kië Eliseo e' bak, e' kéwö ska' tã lepra tó s'teke tajë Israel. Erë ie'pa kôs kě buaone. Wëm kië Naamán dör kã kië Siria e' wak, e' ë buaone Eliseo tó Skëköl batamik.

28 Mik ie'pa tó tté e' tssé, etã ie'pa kôs tso' judiowak ñi dapa'wö wé a, e'pa ulunekã tajë ie' ki.

29 Ie'pa iënekã ie' ki tã iuyëttsarakitö kã e' a bánet. Kã e' tso' kabata kãkķeë e' ki, ie'pa wa ie' mits'er dö kãtte kãkķeë e' kkömik batrèemi as iduöwa.

30 Erë ie' tkami ie'pa shuã tã imía.

* 4:4 Deuteronomio 8.3 † 4:8 Deuteronomio 6.13 ‡ 4:9-11 Salmo 91.11-12 § 4:12 Deuteronomio 6.16 * 4:19

Wëm eköl q aknama tso' e' bua'wéne Jesús tó

(Marcos 1.21-28)

³¹ Jesús míá Cafarnaúm, ká e' atë Galilea. Eno diwö bit ekkë tã ie' tó s'wöbla'weke judiowak ñi dapa'wö wé a.

³² Ie' tó s'wöbla'weke ttë mokj diché tã tajë ese wa, e' kuekji ie'pa tkinewã.

³³ Ká et tã ie'pa ñi dapa'wö wé a wëm dur eköl e' a aknama ö wimblu sulusi tso', ie' tó iché aneule:

³⁴ —A Jesús Nazaret wak, sa' múat bërë. ¿Ie be' tso' sa' tsiriuk? ¿Be' debitu sa' eukwa? Ye' wã be' suule. Ye' wã ijcher tó yi be' dör. Be' dör batse'r patké'bitu Skéköl tó e'.

³⁵ Jesús tó aknama e' uñë:

—jBe' siwã'blöwã, be' e' yöttsã wëm së a!

Eta aknama tó wëm e' érö jskj sulitane wörkj, tã ie' e' yëttsã iã kã wã wës wëm one.

³⁶ Sulitane tkinewã iweblök tã iñi chakérak:

—¿Ttë wése dör ñe'? Ttë diché tã tajë e' wa wëm wj wimblupa sulusi kã e' yöktsã tã ie' yélur je'.

³⁷ Eta Jesús ttë bunekã tajë kã e' kos a.

Jesús tó Simón yãk bua'wéne

(Mateo 8.14-15; Marcos 1.29-31)

³⁸ Jesús e' yëttsã judiowak ñi dapa'wö wé a tã imiã Simón u a. Eë Simón yãk kiri'weke due dalölö tó tajë. Ie'pa kkóché Jesús a tó ibua'üne.

³⁹ Eta Jesús e' wöéwa ie' kji tã due dalölö uñëitö tã ibuanene. E' bet tã ie' e' kékã tã ilë yulëmiitö ie'pa a ñë.

Jesús tó s'kirirke tajë esepa bua'wéne

(Mateo 8.16-17; Marcos 1.32-34)

⁴⁰ Diwö mi'kewatke tã tajë pë' wa iyamipa kiri'weke due tsãkjië tó, esepa debitu tajë Jesús ska'. Ie' ulã mékã ie'pa kirirke kos kji eköl eköl, tã es ie' tó ibua'wënerak sërãã.

⁴¹ Nies e' shuã tajë s'tso' tteke aknamapa tó. Mik ie' tó ie'pa bua'wéne, eta aknama e' yélur ie'pa a tã aknamapa tó iché ie' a aneule:

—jBe' dör Skéköl Alã chökke!

Erë ie' tó ie'pa uñë. Ie'pa wã ijcher tó ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. E' kuekji kã ie' wã ie'pa kãne ttök.

Jesús tó Skéköl ttë paké judiowak ñi dapa'wö wé kos a

(Marcos 1.35-39)

⁴² Bule es kã ñine tã Jesús e' yëttsã míã bánet wé kã yi ku' ese ska'. Erë ie'pa tó ie' yulé. Mik ie'pa tó ikué, eta ie'pa tó ima'wé wöklö'wé as kã imi'.

⁴³ Erë ie' tó ie'pa iütë:

—Ï blúie Skéköl tso' e' ttë buaë pakök ye' kawötã ñies judiowak serke kã malepa a esepa a, eseie ye' patkéne'bitu.

⁴⁴ E' kuekji ie' míã ttë pakök judiowak ñi dapa'wö wé tso' tajë Judea e' a.

5

Jesús ttö wa nima klöne tajë

(Mateo 4.18-22; Marcos 1.16-20)

¹ Etökicha tã Jesús dur s'wöbla'uk batsöri kië Genesaret e' kkömik (batsöri e' kië ñies Galilea). Tajë pë' dapane ie' ska' Skéköl ttë pakekeitö e' küttsök, e' kã wa ie' shkoia.

² Nima klö'ukwakpa dene tso' ikla' skuök, e'pa kanö ar böto, e' suë Jesús tó.

³ Tã ie' e' iékã kanö etö a, e' dör Simón kanö. Ie' tó ikië Simón a: “Be' we'ikëyö, kanö patkómi bërë wöwik.” Ie' e' tkëser kanö a tã ie'pa wöbla'wëitö.

⁴ Mik ie' s'wöbla'wé one, eta ie' tó iché Simón a:

—Kanö patköumi di' shuã tã a' tó kla' uyómi nima klö'woie.

⁵ Simón tó ie' iütë:

—A s'wöbla'ukwak, nañë sa' ima'wé, erë kã sa' wã iwã klöne yës. Erë be' ttö wa ye' tó kla' uyekene.

⁶ Mik ie'pa tó ikla' uyémi tã iwã klö'wérakitö tajë, e' tó kla' batseeketke.

⁷ Tã iulã kkaché iyamipa tso' kanö etö a e'pa a tó a' shkó sa' kímuk. Iyamipa debitu ie'pa kímuk tã kanö böto wa iérakitö chië, tsir eta kanö wöturkewatke di' a.

⁸ Mik e' suë Simón Pedro tó, eta ie' e' tkéwã kuché kji Jesús klö ska' tã ichéitö iã:

—jA Skékëpa, ye' dör pë' sulusi, be' e' skötttsã ye' yökji!

⁹ Nima klöne tajë, e' tó Simón Pedro ena iyamipa kos tso' ie' ta, e'pa tkiwéwã tajë, e' kuekji ie' tó iché es.

¹⁰ Nies Santiago ena Juan dör Zebedeo ala'r e'pa tkirulune. Ie'pa kanëblöke Simón tã nima klö'uk. Eta Jesús tó iché Simón a:

—Kë be' suanuk. Be' kã tó nima klö'wepaia. I' tãmi be' wã s'ditsö bituraë ye' ska'.

¹¹ Eta ie'pa tó kanö ikléka, tã iyi kos tulëat ie'pa tó eë ta imiyal Jesús tã.

Wëm eköl kiri'weke lepra tó e' bua'wéne Jesús tó

(Mateo 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Etökicha tã Jesús tso' Judea kët et a. Eta eë wëm debitu eköl kiri'weke lepra* tó. Mik ie' tó Jesús suë, eta ie' wöéwa dö jskj tã ikkóché tajë Jesús a:

—A kékëpa, be' kji ikiane, e' tã be' a ye' buarmine as ye' batse'rne.

¹³ Jesús tó ikéwã ulã wa tã ichéitö iã:

* **5:12 lepra:** E' dör due s'méwoie ese. Judiowak tó iklö'wé tó due e' tó yi tteke ese dör ñã. Esepa batseketttsã bánet kã a kawö tã 'senuk pë' malepa shuã. Nies ie'pa kã a kawö tã 'shkowã Skéköl wé a.

—Tò, ye' kị ikiane. Be' dene batse'r.
E' wòshà tà ie' buanene, kẹ kị lepra ku'ia.
14 Età Jesús tò ie' a' iché:
—Kẹ ichar yi a. Be' yú e' kkachòk sacer-
dote a. Ì muk Moisés tò a' ka' e' batse'woie,
ese tsùmi mè Skèkòl a' ie'pa a' ikkachoie.
15 Erè Jesús ttè tìnekà tajè shùtẹ. Tajè pè'
dòke ie' ska' ie' ttè kịttsok, ñies as ie' tò ie'pa
bua'ùne.
16 Erè tajè ie' mi'ke b́anet ttòk S'yè tà wé kẹ
yi ku' ese ska'.

*Jesús tò wèm ekòl kraulewà e' bua'wéne
(Mateo 9.1-8; Marcos 2.1-12)*

17 Etòkicha tà Jesús tso' s'wòbla'uk tà eẹ
fariseowakpa ena s'wòbla'uk ttè dalòienò wa
wakpa tular Jesús tso' s'wòbla'uk e' kịttsok.
Ie'pa datşẹ ká kọs tso' Galilea ñies Judea
ena Jerusalén. Jesús wà Skèkòl diché tso'
s'kirirke ese bua'wone.

18 Età wèpa welepa debitu' e'pa wà wèm
kraulewà debitu' ekòl ka'la kị. Ie'pa éna
idué tsakmi u shuà wé Jesús dur eẹ as ie' tò
ibua'ùne.

19 Erè tajè s'tso', e' kuekị ie'pa kẹ a' itkòmi
wẹs u shuà. E' kuekị ie'pa mikà u bata kị† tò
u jchéé tà idué émirakitò énaè dõttsà iskị wé
Jesús dur pè' tso' tajè e' shuà eẹ.

20 Mik Jesús tò isué tò mokị ie'pa erblé ie'
mik, età ie' tò iché wèm kirirke e' a:

—A yami, ì sulu kọs wamblébò, e' nuí
olone be' kị.

21 Età s'wòbla'uk ttè dalòienò wa wakpa
ena fariseowakpa tò ibikeitse: “¿Ima wèm
wí erbikò tò ie' dór yi e' tò Skèkòl ché sulué
es? Skèkòl è a se' nuí olo'yarmi.”

22 Erè ì bikietsòk ie'pa tso' e' suéwà Jesús
tò bet. E' kuekị ie' tò ie'pa a' ichaké:

—¿Ì kuekị a' ibikeitseke es?

23 Ye' tò wèm i' bua'wèmine as ishkòne,
e' tà çwes a' tò ikló'wèmi tò ye' kẹ a' inuí
oloyanuk ikị?

24 Ye' dór S'ditsò Alà, sù e' tò a' a' ikkachè tò
ye' wà kawò tà' ká i' a' nuí olo'yoie.

Età ie' tò iché wèm kraulewà e' a:

—Be' e' kòka, be' ka'la kòka tà be' yúne u a.

25 E' wòshà tà ie' e' kékà sulitane wòrki tà
ka'la a' ie' debitu', e' kékaitò tà imíane iu a
Skèkòl kíkẹkaramiitò tajè.

26 Ie'pa wòkrarune iweblòk tà Skèkòl
kíkẹkarakitò tajè. Ie'pa suane tà ichéitòrak:

—Ì sué se' tò j'ñe, e' kẹ sùle se' wà yès.

*Jesús tò Leví kié ittòkataie
(Mateo 9.9-13; Marcos 2.13-17)*

27 E' ukuòkị tà Jesús mià, e' tò wèm sué
ekòl kié Leví, e' dór inukòl shtòkwak Roma
wòkirpa a. Ie' tkér ikaneblòke e' wé a. Tà
Jesús tò ie' a' iché:

—Be' shkó ye' tà ye' ttòkataie.

28 Età Leví e' kékà tò ì kọs méat tà imíà Jesús
tà.

29 E' tsàlì tà Leví tò ikéwò tkò'wé buaé
chkè wa di'yè wa Jesús dalòioie. Inukòl
shtòkwakpa de tajè. Ñies pè' kuà'kipa de, e'pa
tular chkòk Jesús ena ittòkatapa tà.

30 Mik fariseowakpa ena s'wòbla'uk ttè
dalòienò wa wakpa tò isué, età ie'pa tò
ichémi Jesús ttòkatapa a:

—¿Iòk a' chkòke di' yòke inukòl shtòkwakpa
tà ena pè' sulusipa malepa tà?

31 Jesús tò ie'pa iuté:

—Wépa kẹ kirirku' esepa kẹ kị
s'kapeyòkwak kiane. Erè wépa kirirke esepa
kị s'kapeyòkwak kiane.

32 Ye' kẹ dè'bitu' wépa e' bikietsò tò iserke
yèsyèsè esepa kiòk. Ye' dè'bitu' pè' sulusipa
kiòk as ie'pa er mane'ù.

*Ì kuekị Jesús ttòkatapa kẹ batsòtà'
(Mateo 9.14-17; Marcos 2.18-22)*

33 Judiopa wòkirpa welepa tò iché Jesús a:

—Juan S'wòskuòkwak ttòkatapa batsòke
tajè, ttòke S'yè tà tajè, wẹs fariseowakpa
klépa tò iweke es, erè be' ichapa chkòke ena
di'yòke kẹkraè kẹ batsòtà'.

34 Jesús tò ie'pa iuté:

—Mik s'kiule ulabatsè kèwò tkò'uk tà çwes
ie'pa batsòmi wèm ulabatske ese tso'ia' ie'pa
tà e' dalewa?

35 Erè ikéwò dóraè età ie' mi'datser ie'pa
yòkị. E' je' tà ie'pa batsòraè.

36 Ñies Jesús tò ie'pa wòbla'wé tò judiowak
ttè kèchke e' kẹ shùturpakà ie' ttè pa'alì tà. E'
kleéitò ttè i' wa:

—Kẹ yi tò datsi' pa'alì tak teepa batsèwà
datsi' kèchke wòyuowaie. Iwésò es, e' tà e'
tò datsi' pa'alì we'ikéwa, ñies itak pa'alì kẹ
mène buaé datsi' kèchke kị.

37 Ñies vino pa'alì kẹ tèrta'ka iyiwak
kkuòlit yöule ibloie ese kèchke a. Itékasò es,
e' tà mik ibacha'nebitu', età ikkuòlit kèchke
jchèmiitò. Es vino ena ikkuòlit weirwami
éme.

38 E' kuekị vino pa'alì tekekà ikkuòlit
pa'alì a.

39 Yì tò vino bacha'bacha yeke, ese tò
ibikeitseke tò ye' ya' bua' vino pa'alì tsata. E'
kuekị ie' kẹ éna vino pa'alì yakia. Es ñies a'
tò ibikeitseke tò ye' ttè pa'alì e' kẹ dór buaé.

6

*Jesús ttòkatapa tò trigo wòikléé eno diwò a
(Mateo 12.1-8; Marcos 2.23-28)*

1 Etòkicha tà eno diwò a Jesús dami trigo
shuà tà ittòkatapa tò trigo wòiklérami tà
iwòsiéitò iririkir ulà wa tà ikatèramirakitò.

2 Età fariseowakpa welepa tò ie'pa a
ichaké:

† 5:19 u bata kị: Ie'pa u kẹ dór wẹs se' b'ribriwak u es. Ie'pa u tsàbata dór kkuéie klòkata tà'.

—ǰl kuęki a' tso' i kę kęwō ta' wẹ ęno diwō a ese uk?

³ Jesús tō ie'pa iutę:

—ǰ o' David tō ká iaię ęe' kę aritsule a' wa Skękōl yękuō kǰ? Etōkicha ta' ie' ena iklępa duę bli wa.

⁴ Ie' dę' wa Skękōl wę a ta pan meule Skękōl a e' klō' węitō nęitō. Nęes ie' tō iblatę iklępa a ta inęrakitō. Sacerdotępa ę a pan e' kęwō ta nę. Erę a' ęna ięne tō i o' David tō nę' kę dōr suluę Skękōl wōa.

⁵ Nęes Jesús tō ichę ie'pa a:

—Ye' dōr S'ditsō Alą, e' wą kawō ta' ichoie tō i dōr buaę ö i dōr suluę wẹ ęno diwō a.

Węm ekōl ulą siulewą e' bua' węne Jesús tō (Mateo 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ ęno diwō ską ta Jesús dęwą judiowak nę dapa' wō wę a ta ęę ie' tō s' wōbla' węmitke. Ta ęę węm detkęr ekōl e' ulą bua' kka siulewą.

⁷ S' wōbla' uk ttę dalōięno wa wakpa ena fariseowakpa ęna ie' kktak ilę kǰ, e' kuęki ie'pa tso' ie' weblōk tō węm nę' bua' węmineitō ęno diwō a.

⁸ Erę i bikeitseke ie'pa tō, e' suęwą ie' tō, e' kuęki ie' tō ichę węm ulą siulewą e' a:

—Be' e' kōką ta' be' e' duōser ię sulitanę wōshęę.

Etą węm e' duęser.

⁹ Jesús tō ichę ie'pa a:

—A' chakęyō: ǰl kęwō ta' se' a wẹ ęno diwō a: i buaę ö i suluę? ęs' tsątkōk ö s' ttōkwą?

¹⁰ E' ukuōki ta' ie' tō ie'pa ulitane weblę e' pamik ta' ichęitō węm ulą siulewą e' a:

—Be' ulą shulōō.

Tą ie' tō iwę es etą iulą buanene.

¹¹ E' tō ie'pa uluwęką taję, ta' ińi chakęrak, ęwes se' tō Jesús węm i?

Jesús tō ittekōlpa tsą dabom eyōk kǰ bōl e'pa shuşhtę

(Mateo 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹² E' kęwō ska' ta' Jesús mįą kabata a ttōk S'yę ta, ęę ie' ttę ie' ta' nańęę.

¹³ Mik ká nęne, etą ie' tō ittōkatapa kię dapa' wę ie' ta. E' shuą ie' tō wępa shuşhtę dabom eyōk kǰ bōl (12), e'pa kięitō ittekōlpa tsą.

¹⁴ Ie'pa kię i' es: Simón, e' kię męką Jesús tō Pedro; Andrés dōr Simón ęl, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomę,

¹⁵ Mateo, Tomás, Santiago dōr Alfeo alą, Simón kine Celote,

¹⁶ Judas dōr Santiago alą ena Judas Iscariote tō Jesús wōmekętsą ibolōkpa a e'.

Jesús tō s' wōbla' wę nęes s' bua' węne (Mateo 4.23-25)

¹⁷ Jesús biteątkene kabata a ittekōlpa tsą e'pa ta, e' e' wōklō' wę kąkkue kǰ. Eę iklępa tso' taję ie' panuk. Nęes pę' datse Judea ena Jerusalęn, ešepa de taję. Nęes pę' de taję

datse Tiro ena Sidón. Ká bōt e' atę dayę kkmik.

¹⁸ Ie'pa ekkępa kōs debity Jesús tō s' wōbla' węke e' kǰtsōk nęes as ikirirkerak e' bua' ęneitō. Nęes wępa tteke wimblupa sulusi tō ešepa bua' węitō.

¹⁹ Taję dichę tso' ie' a e' wa s' kirirke kōs e' buanene, e' kuęki sulitanę ęna ie' kakwą.

ǰ węr buaę Skękōl wa (Mateo 5.1-12)

²⁰ Jesús tō ittōkatapa weblę ta' ichęitō ie'pa a:

“A' wępa dōr siarę kę wą i ta' taję, ešepa tso' i blūie Skękōl tso' e' a, e' kuęki ayęcha buaę a'.

²¹ “A' wępa tteke bli tō ká i' a, ešepa tsts' rdaę dō wę', e' kuęki ayęcha buaę a'.

“A' wępa iųke ká i' a, ešepa jańurane buaę, e' kuęki ayęcha buaę a'.

²² “Ayęcha buaę mik pę' ęna a' ar suluę, a' wateke, a' cheke suluę, a' cheke tō a' dōr pę' sulusipa ye' dōr S'ditsō Alą e' ttę kuęki.

²³ Mik e' tkōke a' ta, etą kę a' erianuk. E' skęie a' tsts' nų buaę. Aishkuō ta' ká jai a i buaę merdaę a' a' iskęie e' kuęki a' tsts' nų kaneę. Kę a' ęna ichōkwa tō ká iaię ie'pa yępa bak Skękōl ttekōlpa wę' ikōk es.

²⁴ “Erę węstela įna a' wą įyi tso' taję ká i' a ešepa ta, e' ukuōki ta' kę i ską ta' įia a' tsts' wōie buaę.

²⁵ “Węstela įna a' wą įyi tso' taję nę wę' į nę ta' ešepa ta, e' ukuōki ta' a' tterane bli tō.

“Węstela įna a' jańuke buaę ká i' a' e'pa ta, e' ukuōki ta' a' eriardaę, įuraę siarę.

²⁶ “Węstela įna a' ta' mik sulitanę tō a' kıkęka, es ie'pa yępa bak ká iaię e'pa tō kachōkwakpa e' chō tō ie'pa dōr Skękōl ttekōlpa, e'pa kıką'ka.

S'bolōkpa chę Jesús tō (Mateo 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Erę a' tso' ye' ttō kǰtsōk, ešepa a' ye' tō ichę: e' bolōkpa dalęritsō. Wępa ęna sulu a' ar, ešepa a' i buaę ų.

²⁸ Wępa alibchōke a' kǰ, ešepa a' ar buaę chō. Wępa tō a' cheke suluę ešepa kǰ ikię S'yę a tō ikimū.

²⁹ Yi tō a' ppę a' aswō kǰ, e' ta' a' aswō etta mū įa ppę. Yi tō a' paio kıkę tsęmi, e' ta' nęes a' paio mū įa.

³⁰ Yi tō ilę kak kię a' a, e' ta' imū įa. Yi wą a' įyi mįtsęr, e' ta' kę a' tō ikiękneįa.

³¹ A' sęnū s' malepa ta' węs a' kǰ ikiane tō ie'pa ser a' ta' es.

³² “Wępa tō a' dalęritseke, ešepa ę skę dalęritseke a' tō, e' ta' ęe' kǰ Skękōl tō węstela chęmi a' a? įAu! Nęes pę' sulusipa tō wępa tō ie'pa dalęritseke, ešepa skę dalęritseke.

³³ Wępa tō i buaę węke a' a, ešepa ę a' a' tō iskę węke buaę, e' ta' ęe' kǰ Skękōl tō a' kıkękami? įAu! Nęes pę' sulusipa tō iwęke es.

³⁴ A' tō iyi peiteke, wépa klō'wé a' tō tō imeraneitō, esepa ē a, e' tã ze' kī Skëköl tō a' kīkëkamī? ¡Aul! Nies pē' sulusipa tō iyi peiteke ñi a, mik ie'pa tō iklō'wé tō imerdane etã.

³⁵ A' bolökpa dalëritsō. Ì buaë ú ie'pa a, iyi peitō ie'pa a, kē iské panane. A' tō iweke es, e' tã Skëköl tō a' a iské merane buaë. Ie' er buaë chōke s'sulusipa a ena wépa kē tō wéstela chetã' ie' a esepa a. A' tō iweke es, e' tã a' tō ikkacheraë tō mokjē a' dör ie' dör iyi ulitane tsatã, e' ala'r.

³⁶ S'malepa saú er siarë wa wes S'yë tō a' suëke er siarë wa es.

*Kë se' kanë s'kichatök
(Mateo 7.1-5)*

³⁷ “Kë a' s'kichatök, e' tã Skëköl kē tō a' kichatepa. Kë a' ichök yi a tō Skëköl mú tō be' tsaiō, e' tã Skëköl kē tō a' tsaiëpa. Ì sulu kos wamlë ie'pa tō a' kī, ese nuí olo'yō ie'pa kī, e' tã a' nuí olo'yeraë Skëköl tō a' kī.

³⁸ Kos a' tō ì mé s'malepa a, ekkë a' a imerdane. E' kuëkī iyi kakmú s'malepa a, etã iské merane Skëköl tō a' a. Erë ie' tō imerane a' a tajë wes dakō'ukuwã iësō chië wōtioule buaë ikī wã ië dōkã ikkō a katötōë tsã tkënettsamitke es.”

³⁹ Nies Jesús tō ttë kleé ie'pa a i' es: “¿Wé a' wã isuule tō s'wōbla kē wawër, ese tō eköl wōbla kē wawër ese ulã iëmi? ¿E'pa kē brutarmi bölë kauk a?

⁴⁰ Wé wōblarke ese kē dör iwōbla'ukwak tsatã. Mik iwōblagne, e' je' tã idōraë wes iwōbla'ukwak es.

⁴¹ “Kaltak jchëla tsir tso' a' yami wōbla a, ese sué a' tō, erë ¿ì kuëkī kaltak bërïe tso' a' wák wōbla a, ese kē sune a' wã?

⁴² ¿Wes a' ichëmi a' yami a: 'A yami, súyō kaltak jchëla tsir tso' be' wōbla a, e' yëttsã'? Erë kaltak bërïe tso' a' wōbla a, e' kē sune a' wã. ¡A' e' ò suluë! Kaltak bërïe tso' a' wōbla a, ese yöttsã kewe, es kaltak jchëla tsir tso' a' yami wōbla a, ese wërmi a' a buaë yëttsã.

*Kal buaë ena kal sulusi
(Mateo 7.17-20; 12.34-35)*

⁴³ “Kal buaë kē wörtã' kalwō wuluie, ñies kal sulusi kē wörtã' kalwō bua'ie.

⁴⁴ Kal wërkewã iwō kī. Higowō ò uwawō ese kē shtetã'sō dika' kicha mik.

⁴⁵ Ì bikeitsekësō, ese ë chekesō. E' kuëkī wëm dör buaë, ese er dör buaë, e' kuëkī ie' serke buaë, tã yësýësë. Erë wëm dör suluë, ese er dör suluë, e' kuëkī ie' serke suluë, tã suluë.

*Uyuökwa böll
(Mateo 7.24-27)*

⁴⁶ “¿Ì kuëkī a' tō ye' kieke: 'A Skëkëpa, a Skëkëpa, erë kē a' tō ye' tã iuteku'?

⁴⁷ Yi datse ye' ska', tã ye' tã tseke tã iwã iuteke, súyō a' a ichë tō wes ese dör.

⁴⁸ Ese dör wes wëm eköl tō u yué es. E' tō u chki tōbié iskjë, kã dör ak ë, ese a. Mik di' pone tajë, tkami u kī tajë, erë u kē minetser iwã, iyōule buaë e' kuëkī.

⁴⁹ Erë yi tō ye' tã tse erë kē iwã iuteku', ese dör wes wëm eköl tō u yué, erë kē wã itōbinewã iskjë, tkëkãitō jalëjalë iyök ë bata kī es. Mik di' pone tajë e' tkami u kī, etã u mítser iwã, kē ì atëja.

7

Jesús tō ñippökwaipa wökir eköl e' kanë méso bua'wéne

(Mateo 8.5-13; Juan 4.43-54)

¹ Mik Jesús tō s'wōbla'wé one, etã imiã demi Cafarnaüm.

² Etã eë Roma ñippökwaipa dōkã cien, e' wökir serke eköl. E' kanë méso eköl kirinewã tajë duökewatke. Iwökir ëna ie' dalër tajë.

³ Mik ñippökwaipa wökir tō Jesús ttë tse, etã ie' tō ichë judiowak kuëblupa welepa a: “A' yú Jesús ska' tã ichō ie' a: 'Be' we'ikë sa' tō, be' shkō ñippökwaipa wökir, e' kanë méso eköl duöke tajë, e' bua'ukne.”

⁴⁻⁵ Mik ie'pa demi Jesús ska' tã ikkōchérak tajë ie' wōa:

–Ñippökwaipa wökir e' ëna se' judiowak dalër tajë. Ie' wák tō se' ñi dapa'wō wé e' yuök patkë' se' a. E' kuëkī sa' a tã buaë idir tō be' ie' kimë.

⁶ Etã Jesús miã ie'pa tã. Erë mik ie'pa dökemitke ñippökwaipa wökir e' u a, etã ie' tō iyamipa welepa patkë ichök Jesús a: “A kékëpa, kē be' e' tsiriuk. Be' dör kékë tajë, e' dōwã ye' u a, e' kē dör ye' siarla e' a.

⁷ E' kuëkī ye' kē dë'rō be' ska'. Erë ikëwō ë mú tã ye' kanë méso buardane.”

⁸ Ye' wökirpa tã, e'pa tã iutök ye' kawōtã. Nies ye' dör ñippökwaipa tajë e'pa wökir, ie'pa kawōtã ye' tã iutök. Mik ye' tō eköl a icheke, 'Be' yú' tã imí. Eköl a ye' tō icheke, 'Be' dou' tã ide. Nies ye' tō icheke ye' kanë méso a, 'Íyi ú' tã iwëitō. Ye' iklō'wé tō be' wã kawō tã' iyi ulitane tsatã, e' kuëkī ye' wã ijcher tō be' tō ikëwō mé, e' tã ye' kanë méso buardane.”

⁹ Mik Jesús tō ttë e' tse, etã e' tō ie' tkiwéwã. Ie' wōtrëene tã ichëitō pë' dami ie' itōkī e'pa a:

–Ye' ichë a' a tō Israel aleripa kos shuã, kē yi kune ye' wã erblök ye' mik wes wëm i' es.

¹⁰ Etã mik ñippökwaipa wökir yamipa dene u a, etã ie'pa tō isuë tō ikanë méso kirirke, e' buanene.

Alaköl eköl schö alã blënewã e' shkë'wékane Jesús tō

¹¹ E' ukuök tã Jesús miã kã kië Nain eë. Ie' dami ittōkatapa tã, ñies pë' dami ie'pa tã tajë.

¹² Mik ie'pa de tsinet kã e' a, etã ie'pa isuë tō tajë pë' datse, e' wã s'nu datse micho wötëwã. Dëutō e' mi dör schö, ie' alã eköl

ëme wëm, e' blënewa. Tajë ká e' wakpa tò ie' pablerami.

¹³ Mik Skëképa Jesús tò isué, etá ie' wa iwër siarë tá ichéitò ia:

—Kë be' iúkiá.

¹⁴ E' bet tá ie' dewa tsinet ka'la kí s'nu dami e' o'mik tá ka'la kéitò. Wépa wá idami e'pa e' wöklö'wéwá. Jesús tò iché s'nu á:

—A duladula, be' a ye' tò ichè, ¡Be' e' kóká!

¹⁵ E' bet tá s'nu shkënekane e' tkésér tá itté. Etá Jesús tò imé imi á.

¹⁶ Kos pé' tso' ie'pa tá e'pa suane tajë, Skéköl kíkéká ie'pa tò tajë tá ichéarakitò:

—Skéköl tteköl chök eköl, e' de se' shuá.

Ñies ie'pa tò iché:

—Skéköl de se' dör ie' icha esepa kimuk.

¹⁷ Etá ì wé Jesús tò e' tté buneká tajë Judea ké kos e' a, ñies ká tso' Judea pamik e' á itté tñeká.

Juan S'wöskuökwak ttókatapa de Jesús ska' ichakök

(Mateo 11.2-19)

¹⁸ Juan S'wöskuökwak ttókatapa tò ì kos wéke Jesús tò, e' paké Juan tso' s'wöto wé á e' a. E' kuekí ie' tò ie'pa böi kié

¹⁹ tá ichéitò ie'pa á:

—A' yú Skëképa Jesús á ichakök tò ¿be' dör wé pairine'bitú idi' wa s'blúie yéule tò idatse e', ó yi ská panëia sa' tó?

²⁰ Mik ie'pa de Jesús ska' tá ie'pa tò iché ie' a:

—Juan S'wöskuökwak tò sa' patké be' á ichakök tò ¿be' dör wé pairine'bitú idi' wa s'blúie yéule tò idatse e', ó yi ská panëia sa' tó?

²¹ E' wöshá tá Jesús tò s'kirirke dué tsákié wá, esepa bua'wé tajë. Ñies s'tteke wim-blupa sulusi tò, ena s'wöbla ké wawër esepa bua'wéitò tajë.

²² E' ukuökí tá ie' tò iché Juan ttókatapa böi a:

—A' yúne Juan ska' tá ì sué a' tò, ì ttsé a' tò, e' kos pakó ie' a. Ichö ie' á tò s'wöbla ké wawër esepa wöbla wawëne; s'kraulewá ké shko esepa shkéne; wépa kiri'wéke lepra tò esepa buanene batse'nene; s'kukuó ké watsér esepa watsénene; s'duowá shkënekane; ñies Skéköl tté buaé e' pakane s'siarëpa á.

²³ ¡Yi ké yökí ye' sulune, ayécha buaé ese!

²⁴ Mik ie'pa míyalne, etá Jesús tò Juan tté pakémitke pé' á, tá ichéitò ie'pa á: “Mik a' dë'rö ká sir poé wé ké yi serku' eé Juan sauk, etá ¿ima a' erbikö wëm wése suëmi a' tó? A' ké dë'rö wëm ése, kabikeitsö wí á diá á wés kua'kó wöppé siwá' tò es, ese sauk.

²⁵ A' ké dë'rö wëm ese sauk, e' tá ¿wëm wése sauk a' dë'rö? A' ké dë'rö wëm e' paió datsi' bua'buwa, ese sauk. A' wá ijcher tò wépa e' paió es ena iyi bua'buwa tso' iwá tajë e' ttsé'woie buaé, esepa serke blu' u á.

²⁶ Erë ¿wëm wése sauk a' dë'rö? A' dë'rö wëm dör Skéköl tteköl ese sauk. Ye' tò a' á iché tò mokí Juan dör Skéköl tteköl, eré ie' ké dör e' é. Ie' dör Skéköl tteköl ese tsata.

²⁷ Skéköl yékkuó kí tso' kitule wé Skéköl tò iché wé pairi'bitúitò idi' wa s'blúie e' á, e' tò iché i' es:

'Ye' tso'tke ye' tté pakókwak patkök be' yökí kewe be' ñalé yuök.*

Skéköl tté pakókwak e' dör Juan.

²⁸ Ye' iché a' á tò s'ditsö ulitane shuá, ké yi ku' Juan tsata. Eré ì blúie Skéköl tso', e' shuá yi dör ésula, ese dör ie' tsata.”

²⁹ (Mik pé' ulitane ñies inuköl shtókwakpa Roma wókirpa á, e'pa tò Jesús s'wöbla'weke e' ttsé, etá ie'pa tò iché tò Skéköl tté dör yésyèsé. Ie'pa dë' as Juan tò ie'pa wöskuó iwá kkachoeitò ie'pa tò Juan tté klö'wé, e' kuekí ie'pa tò iché es.

³⁰ Eré fariseowakpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ké wá Juan tté klöone, e' kuekí ie' ké wá ie'pa wösune, es ie'pa tò Skéköl ér buaé chöke ie'pa á e' watétsa.)

³¹ Jesús tò iché: “¿Ima a' chëmi ye' tó? ¿Wes a' dör?

³² A' dör wes tté i' tò iché es: Ala'rla tso' inuk u itökí. Shabótspa arke tajë tá iché iyamipa á: 'Sa' tò pulé bla'wé, eré a' ké klötëne'; sa' tò s'eriar tseitsé, eré a' ké ñine.' ”

³³ E' wa dör tò Juan S'wöskuökwak de batsótá', ké blo' yetá' tá a' tò iché tò aknama tso' ie' a.

³⁴ E' ukuökí tá ye' dör S'ditsö Alá, e' de ké batsótá', blo' yetá', tá a' tò ye' cheke tò ye' chkö tajë, blo' ye' tajë, ñies tò ye' dör inuköl shtókwakpa ena pé' sulusipa malepa, esepa sini'.

³⁵ A' tò ye' cheke es eré isuerasö bulebök tá tò wépa serke wes Skéköl siwé tò iché es, esepa dör yésyèsé.”

Jesús mía upakök Simón dör fariseowak e' ska'

³⁶ Fariseowak eköl kié Simón, e' tò Jesús kié chkö ie' u á. E' kuekí Jesús mía ie' ska' tá ie'pa e' tulésér chkök.

³⁷ Etá alaköl sulusi serke ká e' á, e' wá ijchenewá tò Jesús tso' chkök fariseowak e' u á. Ie' wá kió masmas de e' ukuó yöule ák bua'buwa kié alabastro ese wa.

³⁸ Ie' de dur Jesús ska', e' iúke Jesús tsikka, iwöriö yëname tajë Jesús klö kí, e' pasiwéitò itsá wa, tá Jesús klö wölattsémiitò tá kió masmas téitò Jesús klö kí.

³⁹ Mik fariseowak tò Jesús kié chkök e' tò alaköl sué, etá ibikeitséitò: “Wëm wí mú dör Skéköl tteköl mokí, e'ma ie' éna iarjami alaköl wése tso' ie' kök. Ie' éna iarwami tò e' dör alaköl sulusi.”

⁴⁰ Jesús iché ie' á:

—A Simón, ilé tso' ye' wá yënoie be' á.

* 7:27 Malaquías 3.1

Ie' iüté:

—A s'wöbla'ukwak, ichö ña.

⁴¹ Jesús tö iché:

—Wëm böi ñarke inuköl peitökwak ulä a. Eköl ñarke cien skeyök (500), iëköi ñarke dabom skeyök (50).

⁴² Ie'pa böi kē a ipator, e' kueki inuköl peitökwak tö inu' olo'yé ie'pa ki. Ye' tö be' a ichaké tö ie'pa böi, çwéne êk éna inuköl peitökwak dalërmi kibiie?

⁴³ Ie' iüté:

—Ye' a ta, wéne nu' olone kibiie e' êk.

Jesús tö iché:

—Buaë be' iüté.

⁴⁴ Eta Jesús tö alaköl sué ta ichéitö Simón a:

—Alaköl i' saü. Mik ye' dewä be' u a, eta be' kē wa ye' a di' mēne ye' klö skuoie, erē alaköl i' tö ye' klö skué iwörjö wa ta ipasiwéitö itsä wa.

⁴⁵ Be' kē wa ye' shkeone wöalattse wa wes s'wöblar es. Erē ie' dewä ie, eta ie' tö ye' klö wöalattsémi tajé.

⁴⁶ Be' kē wa kiö ësela, e' tēne ye' wökir ki wes s'wöblar es. Erē ie' tö kiö masmas tué darērēe ese té ye' klö ki.

⁴⁷ E' kueki ye' iché be' a tö ie' éna ye' dalër tajé e' wa iwēnewä tö i sulu wamblé ie' tö tajé, e' nu' olone ie' ki. Erē wépa kē éna ye' dalërta' tajé, e' wa iwēnewä tö esepa ki inu' olone elkela ë.

⁴⁸ E' ukuökj ta ie' iché alaköl e' a:

—I sulu qos wamblé be' tö e' nu' olone be' ki.

⁴⁹ Imalepa kiule chkök ñies tso' ee, e'pa ñi chakérak:

—A' iché çyi ie' döer e' ttö es? Skëköi ë a se' nu' olo'yarmi.

⁵⁰ Erē ie' tö alaköl a iché:

—Be' erblé ye' mik, e' tö be' tsatkée. Be' yüne bërë.

8

Alakölpä tö Jesús kime

¹ E' ukuökj ta Jesús miä i blúie Skëköi tso' e' tté buaë pakök ká blublú ena ká tsitsir tso' e' a. Ie' ttekölpä tsä dabom eyök ki böi, e'pa shköke ie' ta.

² Ñies alakölpä welepa bua'ne ie' tö, e'pa shköke ie' ta. E'pa welepa bak weinuk wimblupa sulusi wa, ñies dué wa. Ie'pa eköl, kié María Magdala wak, e' a aknamapa ye'ttsaitö döka kul.

³ Ñies Juana döer Cuza alaköl, e' shköke ie' ta. Cuza döer Herodes dali kkö'nukwak. Ñies Susana ena alakölpä malepa tajé shköke ie' ta. Ie'pa tö Jesús ena ittökatapa kimeke tajé, i tso' ie'pa wa ese wa.

Të kuatökkwak, e' paké

(Mateo 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Pë' e' yélur iká ki debitu tajé Jesús ska'. Ie' tö ie'pa a itté kleé i' es:

⁵ Wëm miä eköl të kuatök ta ie' tö iwö ppé ululu të ki* Mik ie' tso' iwö ppök, eta ditsöwö wele anewa ñala ska' ta pé' dakélor iki, e' tö iñatélur, ñies dù debitu tö ikatéwa.

⁶ Ditsöwö wele anewa áklo a ta e' kuölö ta itskine buaë. Erē ká tsabe kē ta' ee, e' kueki bet ta isinewa.

⁷ Ditsöwö wele anewa dika'chka shua. Dika'chka ena ditsöwö talane ñita, erē dika'chka e' alékä iki.

⁸ Erē ditsöwö wele ane iyök bua' bua ki, ese tskine talane wöne buaë. Iklö wele wöne döka cien eyök (100) elka elka.

Mik Jesús tö iché one, eta iki chéitö ie'pa a aneule: “iA' éna ye' ttö tsak, e' ma ikukueblö bua'ie!”

I' kueki Jesús tö s'wöbla'weke kleaule

(Mateo 13.10-17; Marcos 4.10-12)

⁹ Jesús ttökatapa tö ie' a ichaké:
—Ttë wakléébö, çima e' wä döer?

¹⁰ Ie' tö iché ie'pa a: “I blúie Skëköi tso' e' tté bléulewa, e' kéwö menaet a' a ijchenoie. Erē pé' tso' tajé kē éna ye' tté klö'wak, esepa a ye' tö ikleeke as ie'pa tö iwéblö je', erē kē ie'pa a iwä wër, ñies as ie'pa tö ittö je', erē kē ie'pa a iwä ar.†

Të kuatökkwak tté e' wä paké Jesús tö

(Mateo 13.18-23; Marcos 4.13-20)

¹¹ “Ttë waklééyö e' wä döer i' es: Skëköi tté pakèsö e' döer wes ditsöwö kuatkèsö es.

¹² Pë' welepa ta itkömi wes itka ditsöwö anewa ñala ska' ñe' ta itka es. Esepa tö Skëköi tté tse, erē bē de ie'pa ska' ta iyétttsaitö ie'pa er a as ie'pa kē tö iklö'ü ta itsatkër.

¹³ Welepa skä ta itkömi wes itka ditsöwö anewa áklo a ñe' ta itka es. Esepa tö Skëköi tté tse ta iklö'wérakitö tse'ne buaë wa erē ekuölö ë. Ie'pa kē a e' tkërwa darērēe Skëköi tté a. Mik ie'pa weinemitke ie' tté kueki, eta ie'pa anemine tottola.

¹⁴ Welepa skä ta itkömi wes itka ditsöwö anewa dika'chka shua ñe' ta itka es. Esepa tö Skëköi tté tse, erē ie'pa tö i' tso' ká i' ki e' bikeitseke kibiie. Ie'pa er me'rie inuköl ena i tso' ká iki tö s'ttsé'weke buaë ese ki. Ese qos tö Skëköi tté kui'wéwa ie'pa er a, ta ie'pa kē sene buaë Skëköi tté a.

¹⁵ Erē welepa skä ta itköke wes itka ditsöwö anewa iyök buaë ki ñe' ta itka es. Esepa tö Skëköi tté tse ta iklö'wé er buaë wa moki. Ie'pa tö iüteke buaë ta iwä dalöiekerakitö kekraë. E' kueki ie'pa tö i buaë qos ese wé wes Skëköi ki ikiane es.

* 8:5 të kuatök: ppé ululu: Ie'pa wöblar të kuatök wö ppélur të qos e' ki. † 8:10 Isaiás 6.9

*Bö'wō tté**(Marcos 4.21-25)*

16 “Mik bö'wō wōtskēkasō, etā kē sō ipabikepawā, kē sō ipatkepawā kā' dikija. E' skēie itkekeka kākķę s'yamipa datse esepa wō a kā nī'woje.

17 Es ñies tté tso' blēulewā i'ñe tā, ese jcherdawā sulitane wā aishkuō tā. I ché ye' tō, e' kē wā ane ie'pa éna i'ñe tā, erē e' wā ardaē ie'pa éna aishkuō tā.

18 “Yi e' yuak buaē ye' tté wa, ese a ikī meraēyō as ie' éna iwā ar buaē. Erē yi kē e' yuak ye' tté wa, i bikeitsē ese tō tō ane iéna, e' kos yērdatsane iyōki. E' kuęki ye' ttō kukueblō a' tō bua'ie.”

*Jesús mī ena ie' ělpa debitū ie' weblōk**(Mateo 12.46-50; Marcos 3.31-35)*

19 Etā Jesús mī ena iēlpa ena ikutapa e'pa debitū ie' weblōk. Erē ie' tkēr wē pē' tso' tajē e' shua, e' kuęki ie'pa kē dē'wā ie' ska'.

20 E' biyō ché yile tō ie' a:

—Be' mī ena be' ělpa ena be' kutapa e'pa shkō be' weblōk.

21 Ie' tō iūtē:

—Ēkēkē, erē ye' tō a' a ichē tō wēpa tō Skēkōl tté tssé tā iwā iūtēitō, esepa dōr wēs ye' mī ena ye' ělpa ena ye' kutapa es.

*Siwā' tajē e' wōklō wē Jesús tō**(Mateo 8.23-27; Marcos 4.35-41)*

22 Etōkicha tā Jesús e' iéka kanō a ittōkatapa tā, tā ichēitō ie'pa a:

—Mishka batsōri wışhet.

Etā ie'pa mīyal.

23 Ie'pa mirwāiā tā ie' kapowā kanō a. E' dalewa siwā' batsineka tajē tō di' uyéka tajē tā kanō a di' iēnekami katsirkewatke.

24 E' kuęki ie'pa tō itī'wēka tā ichērakitō ia:

—iA s'wōbla'ukwak! iA s'wōbla'ukwak! iSe' duōlurmi!

Etā ie' e' kēka tā siwā' ena di' yōli uñēitō tā iwōklōnewā mīane alamīē.

25 E' ukuōki tā ie' tō ichē ie'pa a:

—Ĵwēs a' erblōke ye' mik, e' de?

Erē ie'pa suanēka tajē, tkinewā tajē tā iñi chakēka:

—Ĵyi dōr wēm wī? iE' ttō dalōiē di' tō ena siwā' tō!

Wēm ekōl a aknamapa tso' tajē e' bua'wēne Jesús tō

(Mateo 8.28-34; Marcos 5.1-20)

26 E' ukuōki tā ie'pa mīa demi kā kiē Gerasa atē batsōri wışhet Galilea wōshāē ee.

27 Mik Jesús e' yēttsā de kā sī kī, etā wēm ekōl de ie' ska', e' a aknamapa tso'. Ie' dōr Gerasa wak. Iaiāē ie' sene'mi sume, kē serku'ia u a, ie' serke pō a.

28 Mik ie' tō Jesús suē, etā ie' anekā tajē tā iē' tkēwā kuchē kī. Ie' ichē Jesús a:

—A Jesús, be' dōr Skēkōl dōr íyi ulitane tsatā e' alā. Ĵōk be' de ye' tsiriuk? Ye' múat bēre. Ye' kkōchō tajē be' a tō kē ye' we'ikar.

29 Jesús tō ichētkē wimblu sulusi a kewe: “Be' e' yōttsā wēm se a.” E' kuęki wimblu tō ie' a ichē es. Iaiāē ie' we'ikbitū aknama tō. Kēkraē aknama tō ie' wō alīwēke. E' kuęki pē' tō ie' muęke iulā a iklō a tabechka daloie wa, erē e' batsēlor ie' tō tottola tā aknama tō ie' kī alīwēka patkēmi wē kē yi serku' ese ska'.

30 Etā Jesús tō ie' a ichakē:

—Ĵma be' kiē?

Ie' iūtē:

—Ye' kiē Tajē Wakpa.

Ie' a aknamapa tso' tajē, e' kuęki ie' tō iūtē es.

31 Ie'pa kkōchōke tajē Jesús a: “Kē sa' patkarmi kauk tajē tso' iskiē e' a.”

32 Tsinet kabata kuli' a kōchi iēter tajē chkōk, e' kuęki wimblupa kkōchōke Jesús a: “Kawō mú sa' a e' tiukwā kōchipa jaī a.” Jesús tō ikēwō mē ie'pa a.

33 Etā ie'pa e' yēlur wēm a tā ie' tiēlur kōchipa a. Kōchi kos poneka tunemirak kā spē mik brutolonemi batsōri a tā eē iduolur.

34 Mik kōchi kkō'nikwakpa tō isuē, etā itkayalmi tā ittē ppēkarakitō kā e' wa'ñe.

35 Pē' de tajē iweblōk tō i tka. Mik ie'pa de Jesús ska', etā wēm a aknamapa yērulune tajē, e' suē ie'pa tō itkēr Jesús wōrki datsi' iéne éna kā anene buaē. E' tō ie'pa suawē.

36 Wēpa tō i tka e' suē, e'pa tō ipakē ie'pa a tō wēs wēm a aknamapa bak e' buanene.

37 Kā e' wakpa ulitane suane tajē, e' kuęki ie'pa kkōché Jesús a: “Be' e' yōttsā sa' kā a.” Etā Jesús e' iéka kanō a ittōkatapa tā tā imiātke.

38 Etā wēm a aknamapa yērulune e' kkōché Jesús a: “Ye' shkakmi be' tā.” Erē Jesús tō iūtē:

—Au, be' e' tsuāt.

39 Be' yūne be' u a tā i kos wē Skēkōl tō be' a, e' pakō sulitane a.

Tā ie' mīa, tā i kos buaē wē Jesús tō ie' a, e' pakēitō sulitane a.

Jesús tō Jairo alā busi shkē'wēkane ñies alakōl bua'wēneitō ekōl

(Mateo 9.18-26; Marcos 5.21-43)

40 Mik Jesús dene batsōri iōshet, etā pē' tso' tajē ie' panuk, e' kuęki ie'pa tō ie' kiēwā tssē'ne bua' wa.

41 Etā wēm ekōl kiē Jairo e' de. Ie' dōr judiowak ñi dapa'wō wē e' wōkir ekōl. Ie' e' tēwā wōwakkōt Jesús wōrki tā ikkōchōke tajē ie' a: “Mishka bet ye' u a.”

42 Jairo alā dōr ekla ē wák dōr alakōl kī duas tso' dabom eyōk kī bōk ulatōk (12), e' duōkewatke.

Jesús miriā, e' dalewa tajē pē' dami, e' tērdami ie' mik.

43 E'pa shuá alaköl dami eköl e' du'mi alakölpä duè wä e' kï duas de dabom eyök kï bök (12). Ì kos tso' ie' wä e' ewéwaitö yës s'kapeyökwak kï, erë kè yi ä ibuanene.

44 Ie' dewä tsjnet Jesús tsj kker tä idatsi' bata kéwaitö. E' wöshä tä ipè wöklöne tä ibuanene buaë.

45 Eta Jesús tö ichaké:

—¿Yi tö ye' ké?

Sulitane tö iché:

—Kè sa' wä be' kâne.

Pedro tö iché iä:

—A s'wöbla'ukwak, pè' tso' tajë e' tërdami be' mik.

46 Erë Jesús tö iché:

—Ye' ittse tö ilè tka ye' diché wa. E' kuëkj ye' wä ijcher tö yile tö ye' ké.

47 Mik alaköl buanene, e' tö isué tö kè ie' ä e' blënukiä tä ide Jesús ska' painéka tajë suane wa. Ie' e' tkéwä kuchë kï Jesús wörki tä ie' e' chéka sulitane kukua tö ì kuëkj Jesús kéwaitö. Ie' tö iché: “Mik ye' tö be' kéwä, e' wöshäë tä ye' buanene.”

48 Jesús tö iché iä:

—A alä busi, be' erblé ye' mik, e' kuëkj be' buanene. Be' yüne bërë.

49 Ie' ttökeia alaköl tä, e' dalewa eköl bite Jairo u ä, e' debitü tä iché Jairo ä:

—Be' alä busi blënewatke. S'wöbla'ukwak kè tsiriwaria.

50 Mik e' ttsé Jesús tö, eta ie' tö iché Jairo ä:

—Kè be' tkinuk. Be' erblö ye' mik ë, be' alä busila buardane.

51 Mik ie'pa de Jairo u ä, eta Jesús kè wä yi kâne shkökwa wé busila nu me'r eë. Pedro ena Santiago ena Juan ena alä yé ena imi, e'pa ë kiéwaitö e' tä.

52 E' dalewa sulitane ijuke alárke tajë. Erë Jesús tö ie'pa ä iché:

—Kè a' ijukiä. Busila kè du'wä, ikapöme'r ë.

53 Sulitane wä ijcher tö busila duowa, e' kuëkj ie'pa tö ie' wayuéka jañeitséka tajë.

54 Erë Jesús tö busila ulä klö'wéwä, tä iché ie' ä:

—jA tayëla, be' e' kōka!

55 Eta ishkenekane, e' bet tä ie' e' kékä tä Jesús tö iché ie'pa ä:

—Itiö.

56 Iyë ena imi tkirulune iweblök. Eta Jesús tö iché ie'pa ä:

—Ì tka ié, e' kè char yi ä.

9

Jesús tö ittökatapa patké s'wöbla'uk
(Mateo 10.5-15; Marcos 6.7-13)

1 Jesús tö ittökatapa dabom eyök kï bөл e'pa dapa'wé tä diché méitö ie'pa ä aknamapa ulitane trë'woyal. Nies kawö méitö ie'pa ä s'kirirke bua'wone.

2 Ipatkérak ì blúie Skéköl tso' e' tté buaë pakök nies s'buawukne.

3 Tä ie' tö iché ie'pa ä:

—Mik a' mi'ke, eta kè ì tsarmi. Shko kéli, sku', iyi ñanoie, inuköl, datsi' skä, ese kos kè tsarmi.

4 Mik yile tö a' ä iché a' kapörö, eta a' tso' ká e' ä e' dalewa a' kapörö ie' u ë ä.

5 Eta ká wele wakpa kè wä a' kinewä, e' tä a' e' yölr ká e' ä, tä kapo tso' a' klöttö mik, e' ppöo a' tö. E' tö ie'pa ä ikkacheraë tö ie'pa dö'r Skéköl bolökpa.

6 Eta ie'pa míyal judiowak ké tsitsir kos ä Skéköl tté buaë pakök nies s'kirirke bua'ukne.

Herodes tö ibikeitséka tajë tö yi dö'r Jesús
(Mateo 14.1-12; Marcos 6.14-29)

7-8 Herodes dö'r Galilea wökir, mik e' tö ì kos weke Jesús tö e' tté ttsé, eta ie' tö ibikeitséka tajë tö yi dö'r Jesús. Welepa tö icheke tö Jesús dö'r Juan S'wöskuökwak kötwä e' shkënekane. Welepa tö icheke tö ie' dö'r Skéköl tteköl bak kië Elías e' shkënekane. Welepa tö icheke tö ie' dö'r Skéköl ttekölpa skä bak esepa wele shkënekane.

9 Erë Herodes tö iché:

—Ye' wák tö Juan kuli' tökök patké', e' tä wëm tté ttsyö tso' iyi uk tajë s'tkiwë ekkë ¿e' dö'r yi?

E' kuëkj Herodes éna sulué Jesús suakwa.

Pè' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tö
(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Juan 6.1-14)

10 Mik Jesús ttekölpa tsá e'pa dene, eta ì kos wé ie'pa tö, e' pakéne ie'pa tö Jesús ä. Eta Jesús tö ie'pa kiëmi e' tä dö tsjnet ká kië Betsaida wé kè yi serku' eë.

11 Erë mik pé' malepa wä ijchenewä, eta ie'pa mí itöki tä ie'pa kiéwaitö buaë. Ì blúie Skéköl tso' e' tté buaë paké ie' tö ie'pa ä nies s'kirirke bua'wéneitö.

12 Mik ká tuirketke, eta Jesús ttökatapa dabom eyök kï bөл (12) e'pa de ie' ska' tä ichéraitö iä:

—Ká i' kï kè ì ku' katanoie ñanoie, e' kuëkj ie'pa yöumi as ie'pa mí ká tso' tsjnet ena pé' serke tsjnet esepa ska' chké tauk ñè ena kapökrö.

13 Jesús tö ie'pa ä iché:

—Ie'pa tiö a' tö.

Ie'pa tö iüté:

—Sa' wä pan skël ena nima bötö e' ë tso'. Kè sa' mène ikj tauk, e' tä ì tso' sa' wä e' kè dökkä ie'pa täjë ekkëpa tioie.

14 Wëpa tso' eë döka mil skeyök (5000), e' kuëkj ittökatapa tö iché es. Erë Jesús tö ie'pa ä iché:

—A' tö ie'pa kó e' tköksér iski ek tsjní ek tsjní dabom skeyök (50) dabom skeyök.

15 Es ie'pa tö iwé tä pé' ulitane e' tkésér.

16 E' ukuöki tä ie' tö pan skël ena nima bötö, e' klö'wé tä iká sué ká jai ä tä wëstela

chéitō Skékōl a. E' ukuōkī tā ie' tō pan ena nima blaté mé ittōkatapa a as ie'pa tō iwatiō pé' a.

¹⁷ Mik ie'pa chké de wē', etā ibata atē, e' shtérakitō iēne dōkā kōōla dabom eyōk kī bōk (12).

Pedro tō iché tō Jesús dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'

(Mateo 16.13-19; Marcos 8.27-29)

¹⁸ Etōkicha tā Jesús tso' ittōkatapa ē tā. Ie' tso' S'yé tā ttōk, tā eē ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Ima pé' tō iché tō ye' dōr yi?

¹⁹ Ie'pa tō iūtē:

—Welepa tō icheke tō be' dōr Juan S'wōskuōkwak. Welepa skā tō icheke tō be' dōr Skékōl ttekol bak kié Elías e' shkenekane. Welepa skā tō icheke tō be' dōr Skékōl ttekolpa bak ká iaiāē e' wēle shkenekane.

²⁰ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—Erē ¿ima a' iché, ye' dōr yi?

Pedro tō iūtē:

—Be' dōr wé pairine'bitū idi' wa sa' blúie e'.

Jesús e' biyō ché tō ie' tterawa

(Mateo 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)

²¹ Erē Jesús kē wā ie'pa kàne yi a' ichōk yi dōr ie'.

²² Nies ie' tō iché:

—Ye' dōr S'ditsō Alà, e' weirdaē tajē. Judiwak kueblupa ena sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk tē dalōiēno wa wakpa tō ye' waterattsā. Ye' tterawa, e' kī ká de mañat etā ye' shkerdakane.

²³⁻²⁴ E' ukuōkī tā ie' tō iché ie'pa ulitane a:

—Yi e' tsatkak ittēwā yōkī, ese kē ulā a sene michoē dōpa. Erē yi e' mettsā ttēwā ye' dalērmik, ese ulā a idōraē. E' kuekī yi e' yuak ye' ttōkataie, ese kē kàne tkinukia e' kī. E' skéie kekraē ikawōtā e' chōk dō ittēwā wōtēulewā krus mik ekkē. Es ie' kawōtā shkōk ye' itōkī.

²⁵ Iyi ulitane tso' ká i' a, e' de a' ulā a, erē sene michoē kē dē' a' ulā a, e' tā e' dōr ¿iie bua' a' a?

²⁶ Mik ye' dōr S'ditsō Alà, e' dene ye' olo wa, nies ye' Yé olo wa, nies ibiyōchōkwakpa batse'r e'pa olo wa, etā wēpa jaēne ye' kī, esepa kī ye' jaērdaē nies.

²⁷ Mokī ye' tō a' a' iché tō a' tso' ié, e' welepa tō i' blúie Skékōl tso' e' sueraē kam iblērulur e' yōkī.

Jesús tō ilo tā tajē e' kkaché ittōkatapa a

(Mateo 17.1-8; Marcos 9.2-8)

²⁸ E' kī ká de pakōl (8) ulatōk, etā Jesús mīa kabata a ttōk S'yé tā. Pedro ena Juan ena Santiago e'pa mītser iwā e' tā.

²⁹ Ie' tso' ttōk S'yé tā, etā iwō manenettsā mīa kuā'kī dalōlōē nies idatsi' mīa saruruē wōñarke dalōlōē.

³⁰ E' wōshā tā wēpa de iēter bōl tso' ttōk ie' tā. Ie'pa dōr Skékōl ttekolpa bak ká iaiāē kié Moisés ena Elías e'pa.

³¹ Ie'pa olo bunekā tajē dalōlōē. Ie'pa iēter kapakōk Jesús tā wēs ie' tterawa pé' tō Jerusalén as iwā tkō wēs Skékōl kī ikiane es.

³² Pedro ena iyamīpa bōl, e'pa tteke kapēwā tō tajē. Erē mik ie'pa tī'nekane bua'ie, etā ie'pa tō Jesús olo tajē e' sué, nies wēpa bōl iēter ttōk ie' tā e'pa suérakitō.

³³ Mik Moisés ena Elías mitkene, etā Pedro tō iché Jesús a:

—A S'wōbla'ukwak, buaē se' tso' ié. Sū sa' tō úla yuēk mañatkuela, etkue be' a, etkue Moisés a, etkue Elías a.

Erē i cheke Pedro tō e' wā kē ane ie' éna.

³⁴ Pedro ttōkeia, e' wō shā tā mochka tō ie'pa kítēwā. E' tō ie'pa suawé tajē.

³⁵ Mochka shūā ie'pa tō ttō ttsé tō iché: “Sē dōr ye' alā, e' pairi'bitūbak ye' tō idi' wa a' blúie. Ie' ttō iūtē.”

³⁶ Mik ie'pa tō ttē e' ttsé, etā ie'pa tō isué tō Jesús atē dur ekōrla. Erē i ttsé ie'pa tō, i sué ie'pa tō, e' blé ie'pa tō ier a, kē ie'pa wā ipakane yi a dō aishkuō tā.

Duladula ekōl tteke aknama tō e' bua'wéne Jesús tō

(Mateo 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Bule es tā ie'pa tso' kabata a e'pa biteyal, etā tajē pé' de Jesús ñaletsuk.

³⁸ E' shūā wēm tso' ekōl, e' tō iché aneule:

—A s'wōbla'ukwak, be' we'ikēyō, ye' aladulakōl saú, e' dōr ye' alā ekōl ē.

³⁹ Mik wimblu sulusi tō ie' éna ká chōwéwa, etā ie'pā nekā tajē, painekā katōtōē, tā ikkō a ishuya deka tajē. Kekraē ie' we'ikekeitō siarē. Wimblu kē éna ie' akwa.

⁴⁰ Ye' kkōché tajē be' ttōkatapa a tō wimblu trē'ushkar erē kē ie'pa a' iōne.

⁴¹ Jesús tō iché ie'pa ulitane a:

—A' wakpa kē erblōtā' Skékōl mik, a' kē éna ká ane. ¿Mik ye' sermirō a' tā? ¿Kōs ye' tō a' dalé' ttsemirō? Be' alā tsūbitū ña.

⁴² Mik duladula de tsjnet, etā aknama tō ie' éna ká chōwéwa kēu iskī tā ipainekā tajē. Erē Jesús tō wimblu sulusi uñē trē'wēshkar tā duladula bua'wéneitō méneitō iyé a.

⁴³ I buaē wé Skékōl tō idiché tajē wa e' tō ie'pa ulitane tkiwéwā.

Jesús skā e' biyō chéne tō itterawa

(Mateo 17.22-23; Marcos 9.30-32)

I buaē wé Jesús tō, e' chekeia ie'pa tō ñi a, e' dalewa ie' tō iché ittōkatapa a:

⁴⁴ —I cheke ye' tō a' a, e' tso' buaē, kē a' éna ichōkwa: Ye' dōr S'ditsō Alà, e' wōmerdattsā pé' ulā a.

⁴⁵ Erē i ché ie' tō e' bléulewā ie'pa yōkī, e' kuekī ie'pa kē éna iwā ane. Nies ie'pa suane ichakōk tō ima iwā dōr.

Yi dör ibua'ie Skëköl wōg

(Mateo 18.1-5; Marcos 9.33-37)

⁴⁶ E' ukuōki tã Jesús ttōkatapa ñi iūtōkerak tō ie'pa shuã yi dōmi ibua'ie imalepa tsatã.

⁴⁷ I bikeitsōk ie'pa tso', e' suēwã Jesús tō, e' kuēki ie' tō alala kiē ekōl duēsēr ie' o'mik

⁴⁸ tã ichēitō ie'pa a:

—A' shuã yi e' wōēwa imalepa dikia diōshet ese dör ibua'ie. E' kuēki yi tō alala i'se kiēwã ye' ttō wa, ese tō ye' wák kiēwã. Es ñies yi tō ye' kiēwã, ese tō yi tō ye' patkē'bitu, e' kiēwã.

Yi kē ku' ñippōk se' ta ese tō se' bikeitseke er bua' wa

(Marcos 9.38-40)

⁴⁹ Juan tō ichē Jesús a:

—A s'wōbla'ukwak, wēm suē sa' tō ekōl, e' tō aknama trē'wéyal be' ttō wa. Erē ie' kē ku' se' ta, e' kuēki sa' tō ichē ia tō kē iwariã.

⁵⁰ Jesús tō iūtē:

—Yi kē ku' ñippōk se' ta, ese tso' se' ta. E' kuēki kē iwōklō'war.

Santiago ena Juan e'pa unē Jesús tō

⁵¹ Jesús mi'kekane kã jai a, e' kēwō dōkewatke, etã Jesús tō ibikeitse tō ye' miã dichē wa Jerusalén, tã imiã.

⁵² Ie' tō wēpa wēlepa patkēmi ie' yōki kēwe u yulōk kaporōie. Ie'pa miã demi kã tso' etk Samaria ee.

⁵³ Erē Samaria wakpa wã ijcher tō Jesús ena ittōkatapa mi'ke Jerusalén, e' kuēki ie'pa kē wã ikinewã.

⁵⁴ Mik Jesús ttōkatapa kiē Santiago ena Juan e'pa tō isuē tō Samaria wakpa kē wã ie'pa kinewã, etã ie'pa tō Jesús a ichē:

—A Skëkēpa, ¿be' ki ikiane tō sa' tō bō' kiē kã jai a ie'pa ewōwa?

⁵⁵ Erē Jesús wōtréene ie'pa sauk tã ie'pa unēitō.

⁵⁶ E' ukuōki tã ie'pa miã kã skã tso' tsinet ee.

Wēpa mañal e' yuak Jesús ttōkatapaie

(Mateo 8.19-22)

⁵⁷ Ie'pa mirwã ñalã kã tã wēm ekōl tō Jesús a ichē:

—A kēkēpa, ye' mi'ke be' tã kã wa'ñe wé be' mirō ee.

⁵⁸ Jesús tō iūtē:

—Bakli' u ta', ñies dúla u ta', erē ye' dör S'ditsō Alà, e' kē wã u ta' senoiē.

⁵⁹ Jesús tō ichē wēm ekōl skã a:

—Mishka ye' tã.

Erē wēm tō iūtē:

—A kēkēpa, kawō mú ña, mik ye' yē blērkwã e' nu wōtōkwa, e' ukuōki tã ye' mi'ke be' tã.

⁶⁰ Jesús tō iūtē:

—Wēpa dör wēs s'duulewã es Skëköl wōg, as esepa tō iyamipa nu wōtō. Erē be' yú, i blúie Skëköl tso' e' tté pakōk sulitane a.

⁶¹ Wēm ekōl skã tō ichē Jesús a:

—Ye' e' yuak be' ttōkataie, erē kēwe kawō mú ña shkoie e' chōkat ye' yamipa a.

⁶² Jesús tō iūtē:

—Yi e' yuē ye' ttōkataie tã i kos méatitō ye' dalērmik, erē ibikeitseñeitō tajē, etã ese kē ki i blúie Skëköl tso' e' mēne.

10

Jesús tō ittōkatapa dabom kuryōk kã bōl (72) e'pa patkē

¹ E' ukuōki tã Skëkēpa Jesús tō ittōkatapa skã shuštet dōkã dabom kuryōk kã bōl (72) patkēmi ie' yōki kēwe bōl bōl wé ie' mi'ke ese ska'.

² Ie' tō ichē ie'pa a: “Moki pē' tso' tajē e' kã Skëköl ttē buaē kiane ttsē. Esapa dör wēs iyiwō tso'tke wē'iaē shtē es, erē ishtōkwakpa kē dör tajē. E' kuēki a' tō ikiō kanē wák a tō ishtōkwakpa patkō.

³ A' yú. Ye' tso' a' patkōk ye' ttē pakōk pē' shuã wēs obejala ēmi namu tso' tajē, ese shuã es.

⁴ Inukōl skúla ena dali skō ena klōkkuō skã, ese kos kē tsarmi yēs. Ñies yi kuē a' tō ñalã wa, ese kē tã a' ttōk tajē.

⁵ Mik a' dewã yile ska', etã kēwe ichō ie'pa a tō 'Skëköl er buaē chō a' a'.

⁶ Ie'pa tō a' kiēwã er bua' wa, e' tã Skëköl er buaē chōraē ie'pa a. Erē kē idōr es, e' tã Skëköl kē er buaē chōpa ie'pa a.

⁷ Ie'pa tō a' kiēwã buaē, e' ta a' e' tsuāt u e' a. Ttē tso' e' tō ichē i' es: 'Kaneblōkwak chkōmi i kanewēkeitō e' ské wa.' E' kuēki i meke ie'pa tō a' a' ñē yē, e' ñū, e' yō. U e' ē a' a' e' tsuāt a' tso' kã e' a' e' dalewa.

⁸ Kã wé a' demi tã kã e' wakpa tō a' kiēwã buaē, e' ta' i mekeitō a' a' ñē e' ñū.

⁹ Ie'pa duōke, e' tã e'pa bua'üne. Ñies ichō ie'pa a: 'I blúie Skëköl tso' e' kēwō dewatke tsinet a' o'mik.'

¹⁰ Erē kã wēle wakpa kē wã a' kinewã, e' tã a' yú ie'pa ñalã wa tã ichō ie'pa a:

¹¹ 'A' kapo tso' sa' klōttō mik, e' ppēe sa' tō iwã kkachoie tō a' dör Skëköl bolōkpa. Erē a' wã ijchenū tō i blúie Skëköl tso' e' kēwō dewatke tsinet a' o'mik.'

¹² Ye' tō a' a' ichē tō mik Skëköl tō a' chakeketke inuí kã aishkuō ta, etã kã e' wakpa weirdaē siarē Sodoma wakpa bak senuk suluē e'pa tsatã.

Kã mañat wakpa weirdaē siarē

(Mateo 11.20-24)

¹³ “A Corazín wakpa, a Betsaida wakpa, jwéstela ina a' ta! I kē or yi a ese wé ye' tō tajē a' wōrki, erē kē a' er maneone. E' úpa ye' tō Tiro ena Sidón e' wakpa wōrki, e'ma kã iaiaē ie'pa er mane'bak. Ie'pa tō eriane datsi' ajaē ese iē'kábak, ñies ie'pa e' tkē'kábak muluchka kã iwã kkachoie tō ie'pa er mane'wé Skëköl a.

¹⁴ E' kuęki ye' tō ichē tō aishkuō tã mik a' wōchakirketke a' nuī kī e' kēwō de, e'ta a' wōmerdattsa weinuk tajē shu'te Tiro ena Sidón wakpa tsata.

¹⁵ A Cafarnaúm wakpa, kē a' tō ibikeitsōk tō a' mi'mitser ká jai a. Ie' tō a' patkerami diōshet wé s'wimblu weirke eę."

¹⁶ Eta Jesús tō ichē ittōkatapa a: "Yi tō a' ttō tseke tã iutekeitō, ñies ese tō ye' ttō tseke tã iutekeitō. Yi tō a' wateke, ñies ese tō ye' wateke. Ñies yi tō ye' wateke, ese tō Skēkōl tō ye' patkē', e' wateke."

Jesús ttōkatapa dabom kuryōk kī bōl (72) e'pa dene

¹⁷ E' ukuōki tã Jesús ttōkatapa dōka dabom kuryōk kī bōl (72) patkē' ie' tō, e'pa dene tstsē'nerak buaē. Ie'pa tō ichē ie' a:

—A Skēképa, aknamapa tō sa' ttō dalōiē be' ttō wa.

¹⁸ Ie' tō ie'pa iutē:

—Tō. A' e' alékã Satanás kī je'. Ye' isué tō ie' bateshkar ká jai a wēs alã wōñar es.

¹⁹ Ye' tō a' a' diché mé e' aloka tkabē kī ena bachē' kī ñies e' aloka Satanás diché kī. Es kē i tō a' we'ikepa.

²⁰ Kē a' tstsē'nuk buaē wimblupa sulusi tō a' ttō dalōiē, e' ē kuęki. E' skēie a' kiē tso' kitule ká jai a sene michoē yēkkuō kī, e' kuęki a' tstsē'nū buaē.

Jesús tstsē'ne buaē

(Mateo 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jesús tso'ia ttōk ittōkatapa tã, e' shuã Wikōl Batse'r tō ie' tstsē'wē buaē shu'te. Ie' tō ichē: "A ye' Yē, be' dōr iyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a e' Kēkōl. Be' tō ttē ikkē blē'wã pē' wa siwã' jcher iskiē ena erbikō tajē esepa yōki. Erē ikkachēwabō s'ēsela a. Es be' kī ikiane, e' kuęki be' iwē es. E' kuęki be' kīkékayō."

²² Jesús ttē S'yē tã one tã ichēitō pē' tso' eę e'pa a: "Ye' Yē tō iyi ulitane méat ye' ulã a. Ye' dōr Skēkōl Alã, kē yi wã ijcher mokī tō wēs ye' dōr, e' jcher ye' Yē ē wã. Ñies kē yi wã ijcher mokī tō wēs ye' Yē dōr, e' jcher ye' ē wã. Ñies wépa a ye' éna ikkachakwã esepa wa ijchermi."

²³⁻²⁴ Eta Jesús wōtréene ittōkatapa kke tã ichēitō ie'pa ē a: "Ye' tō a' a' ichē tō Skēkōl ttekōlpa tajē ena blu'pa bak ká iaiã esepa tajē tō, i suē a' tō, e' kkeyē' siarē suē, erē ie'pa kē wã isune. Ñies i tstsē' a' tō, e' kkeyē' siarē ie'pa tō tstsē, erē ie'pa kē wã ittšene. E' kuęki wépa tō i suē a' tō e' suē, ayēcha buaē esepa."

Samariawak buaē e' pakē

²⁵ Etōkicha tã s'wōbla'ukwã ttē dalōiēno wa ese ekōl debitu Jesús ska', e' tō ie' a' ichakē itsaioie:

—A s'wōbla'ukwã, ¿I wēmi ye' tō as sene michoē dō ye' ulã a?

²⁶ Jesús tō ie' a' ichakē ñies:

—¿I tso' kitule Skēkōl yēkkuō kī? ¿I ma e' wã dōr be' a?

²⁷ Eta s'wōbla'ukwã tō iutē:

—Skēkōl yēkkuō tō ichē: 'Skēkōl dalēritsō a' er kōs wa, a' wák kōs wa, a' diché kōs wa, ena a' erbikē kōs wa.' Ñies e' tō ichē: 'A' malepa dalēritsō wēs a' wákpa e' dalē' es.'

²⁸ Jesús tō ichē ie' a:

—Be' tō iutē buaē. Be' tō iwē es, e' tã sene michoē dōraē be' ulã a.

²⁹ Erē ie' e' tsatkak ttē e' yōki, e' kuęki ie' tō Jesús a' ichakē:

—Eta s'yamipa chē Skēkōl yēkkuō tō, ¿esepa dōr s'yamipa wēse?

³⁰ Eta Jesús tō iutē ttē i' wa:

—Wēm ekōl datse Jerusalén, e' micho Jericó, eta ñalã wa akblōkwakpa tō ie' klō'wēwã. I' dami iwã kōs dō idatsi' e' blēwarakitō. Ie' ppérakitō tajē tã imiyal. Ie' méat tēr ie'pa tō ñalã ska', tsir eta iduowã.

³¹ Eta judiowak ekōl dōr sacerdotē e' dami ñalã e' kī. Mik ie' tō wēm tēr shka'ule e' suē, eta ie' tkami bānet iyōki.

³² Es ñies judiowak skã ekōl dōr Leví aleri kanēblōke Skēkōl wé a, e' dami ñalã e' kī. Mik ie' tō wēm tēr shka'ule, e' suē, eta ie' ñies tkami bānet iyōki.

³³ Erē samariawakpa kē mik a' wōdōr, suēke a' tō suluē, esepa ekōl dōr wēm, e' dami ñalã e' kī. Mik ie' tō wēm tēr shka'ule e' suē, eta ie' wa iwēr siarē.

³⁴ Ie' de iska', tã wé ishka'ne e' paskuēitō vino wa, paiklētō kiō wa, tã ipatrēwãitō datsi'tak wa. E' ukuōki tã ie' tō itkékã iwák burro kī tsēmi wé s'kaporō ese wé a, tã eę ie' tō ikkō'neia ipasuēia buaē.

³⁵ Bule es tã samariawak tō s'kaporō wé, e' wák patuē inukōl dōka s'kanēblō ká bōt e' skē ekkē, tã ichē ie' a: 'Wēm shka'ule i' kkō'nú ña. Ilē kī tuē be' tō ie' a, e' tã e' kī ye' tō be' patuērane mik ye' dene eta.'

³⁶ Eta Jesús tō ichakē s'wōbla'ukwã a:

—Wēm shka'wé akblōkwakpa tō e' suē ie'pa mañal tō, ¿ie'pa wé tō idalēritsē mokī wēs s'kãwōtã s'yamipa dalēritsōk es?

³⁷ S'wōbla'ukwã tō iutē:

—Wé tō isué er siarē wa e'.

Jesús tō ie' a' ichē:

—Es be' yú tã iú wēs samariawak tō iwē es.

Jesús miã Marta ena María ska' upakōk

³⁸ Jesús ena ittōkatapa miyal ñalã wa dō Jerusalén, tã ie'pa de ká tsir ese a. Eę alakōl serke ekōl kiē Marta, e' tō Jesús kiēwã buaē ie' u a.

³⁹ Marta ēl, kiē María, e' e' tkēwã tsinet Jesús ska', tã i cheke Jesús tō e' tstsōk ie' tkēr.

⁴⁰ Erē Marta wa kanē tso' tajē iu a kanewē, e' kuęki ie' de Jesús ska' tã ichēitō ie' a:

—A Skēképa, ye' ēl tō ye' méat ekōrta u kanéuk, ¿e' kē kī be' tkine? Ichō ie' a' tō ye' kímú.

41 Erë Jesús tò iüté:

—A Marta, a Marta, tajë be' e' tkiuke kanë tso' tajë be' u a e' kǐ,

42 erë iyi etkë, e' dör ibua'ie, e' shushtë Maria tò wë. Kë yi tò iyepattsa iulà a.

11

Jesús tò ittökatapa wöbla'wë ttök S'yë ta
(Mateo 6.9-15; 7.7-11)

1 Etökicha ta Jesús tso' ttök S'yë ta. Mik ie' tté one, eta ie' ittökatapa eköl tò ie' a iché:

—A Skékëpa, Juan S'wöskuökwa tò ittökatapa wöbla' ta. Es ñies sa' wöbla'ü ttök S'yë ta.

2 Jesús tò ie'pa a iché:

—Mik a' ttöke S'yë ta, eta ichö ie' a i' es: 'A Sa' Yë, as be' dalöiö sa' tò i ulitane tsata. As be' dö sa' blúie da'äie.

3 Chkë kiane sa' kǐ senoie, e' mú sa' a ká bit ekkë.

4 Sa' malepa kos e' nuǐ olo'yeta' sa' tò ie'pa kǐ, e' kuekǐ sa' nuǐ olo'yö sa' kǐ.

Kë sa' marttsá tò i sulu tò sa' erkiöü.'

5-6 Ñies ie' tò ie'pa wöbla'wë tté i' wa:

—Sö ichëmi tò a wële wá yami tso' eköl, ese ska' a' miá nañewe ká shaböts, ta a' tò iché ie' a: 'A yami, írö ye' yami datse bánet, e' debitu ye' ska', erë ye' kë wá i ta' mè ie' a. Be' we'ikëyö, pan peitö ña mañat.'

7 Be' yami e' tò a' iütëmi i' es: 'Kë ye' tsiriwar. Ukkö wötënewatke. Ye' ena ye' ala'r, sa' e' t'ewatke kapökwa. Ye' kë e' köpaká i muk be' a.'

8 Jesús tò iché ie'pa a tò u wák e' kë e' köpaká chkë muk a' a, a' dör iyami e' ë kuekǐ. Erë a' tò ikié kröröë, kë wöklör ekkë, e' ta' ie' e' kōraká ta i kos kiane a' kǐ, e' meraëitö a' a, a' tò ie' a ikié kröröë e' kuekǐ.

9-10 "Wépa tò iyi kié Skéköl a, esepa a imeraëitö. Wépa tò iyi yulé ie' ska' esepa tò ikuëraë. Wépa tò ie' chaké, esepa kierawaitö weshkë. E' kuekǐ i kiane a' kǐ e' kiö ie' a, eta' ie' tò a' a imeraë; e' yulö ie' ska', eta' a' tò ikuëraë; ie' chakö, eta' ie' tò a' kierawa weshkë.

11 "Kë alà yë wéne tò tkabë mepa ilà a nima kiëitö e' skéie.

12 Ñies kë a' wéne tò bachë' mepa ilà a dakro sia' kiëitö e' skéie.

13 A' dör pë' suluë erë e' tò iyi buaë meke a' alà a. jE' yita' buaë S'yë tso' ká jai a e' tò Wiköl Bats'e'r meraë yi tò ie' a ikié ese a!"

Judiowak tò Jesús kkaté
(Mateo 12.22-30; Marcos 3.20-27)

14 Etökicha ta Jesús tso' aknama trë'ukshkar wëm eköl a. Aknama tò wëm e' ttö wöblö'wá. Mik aknama miá, eta wëm ttékane buaë. Wépa kos tò isuë, e'pa tkirulune iweblök.

15 Erë ie'pa wëlepa tò iché: "Beelzebú dör bé, e' diché wa ie' tò ie'pa trë'wëkeyal."

16 Ie'pa wëlepa skà éna Jesús tsaiak, e' kuekǐ ie'pa tò ikié ie' a tò i kë or yi a ese úitö iwá kkachöie tò mokǐ ie' patkë'bitü Skéköl tò.

17 Erë i bikeitseke ie'pa tò, e' suëwá ie' tò, e' kuekǐ ie' tò ie'pa a iché:

"S' serke ká etkë kǐ, e' ñi blabatsélor ta iñippöke iwakpa ë ñita, kë wöklör, e' ta' ie'pa wákpa ë ñi eukewa kë diché ta'ia. Ñies ñi yamipa ë e' kéká ñippök ñita, kë wöklör, e' ta' ie'pa sulunewá miá siarë.

18 Es ñies Satanás mú tò aknamapa trë'wéyal, e' ta' ie' tso' ñippök iwakpa ë ta. ¿Wes i blúie ie' tso' e' sermiá? A' icheke tò aknamapa trë'wéyal ye' tò Beelzebú diché wa, e' kuekǐ e' ché ye' tò.

19 Ye' tò itrë'úpaya Beelzebú diché wa, e' ma ¿yi diché wa a' klépa tò itrë'wéyalmi? Ie'pa kë a' itrë'nukyal Beelzebú diché wa. E' kuekǐ ¿wes a' tò ye' kkatëmi tò ye' tò itrë'wëkeyal Beelzebú diché wa? A' wakpa klépa tò iwá kkacheraë tò a' tté kë dör mokǐ.

20 Aknamapa trë'wéyalyö Skéköl diché wa, e' ta' e' wá kiane yënoie tò i blúie Skéköl tso', e' k'ewö dewatke a' a.

21 "Mik wëm diché tajë tò iu kkö'neke buaë tabë wa, i wa, eta' ie' iyi kos tso' blëule buaë.

22 Erë mik wëm ská datse diché ta' tajë shutë ie' tsata, ñippök ie' ta, eta' e' e' aléka iki' ta iyi mik ierblöke e' tsatkoie ena i ská kos tso' ie' wa, e' yëttsá sërää iyöki, ta ikakmémiitö iyamipa a*.

23 "Yi kë dör ye' sini', ese dör ye' bolök. Yi kë tò ye' kímé obeja kkö'nuk buaë, ese tò obeja po'wëkemi.

Aknama dene wëm a
(Mateo 12.43-45)

24 "Mik wimblu sulusi trë'neshkar yile a, eta imiá ká sir poë wë kë yi ku' ese ska'. Ie' tso' ká yulök senoie, erë kë ie' wá iküne. E' kuekǐ ie' ibikeitsé: 'Ye' miáne wë ye' trë'neshkar ee senuk.'

25 Mik ie' demine wëm e' a, eta' ie' tò isuë tò wëm dör wes u shuiriule buaë maneneë es.

26 Eta' ie' miá iyamipa kǐ yulök döká kul suluë shutë ie' tsata ta' ie'pa kos de senuk wëm e' a. Wëm e' miáne suluë shutë kenet tsata."

Ayëcha buaë e' dör yi

27 Jesús tso' ttök, eta' alaköl eköl dur ee, e' tò iché aneule:

—iAlaköl tò be' tsö'ö, be' tala'ö, ayëcha buaë e'!

28 Erë ie' iüté:

—iAyëcha buaë shutë, wépa tò Skéköl tté ttté ta idalöiekerakitö esepa!

* 11:22 Ttë i' wa kiane chë tò Jesús e' aléka Satanás kǐ, e' kuekǐ ie' tò aknamapa trë'wëkeyal.

Wépa dör pè' suluë esepa kë tö Jesús tté klö'weta'

(Mateo 12.38-42; Marcos 8.12)

²⁹ Ie'pa kí ñi dapa'wé Jesús pamik, eta' ie' tö iché ie'pa a: "A' dör pè' suluë. A' tö ye' a ikieie tö ì kè or yi a ese uyó iwà kkachoié tö mokí Skèköl tö ye' patké'bitu. Eré ye' tö ilé weraé etókicha éme iwà kkachoié, e' dör wés Jonás ta' ibak es.

³⁰ Ì bak Jonás ta' e' tö iwà kkeyé' Nínive wakpa a' tö Skèköl tö ie' patké'bitu ie'pa pattók. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alá, e' tö iwà kkacheraé a' a' tö mokí Skèköl tö ye' patké'bitu.

³¹ Aishkuó ta' mik a' wöchakirketke a' nu' kí, eta' alaköl datse ká bánet diwó tskirke e' o'mik' bak iká blúie, e' e' kóraká Skèköl wórkí a' kkatök tö a' dör pè' suluë. Ká iaijáé ie' dé'bitu datse kamié shuté se' blú bak kié Salomón wá íyi jcher tajé, e' ttó kíttsök. Eré j'ñe ta' ye' dur a' shuá, e' dör Salomón tsata, eré a' kë tö ye' ttó iyutè. E' kuekí alaköl e' tö a' kkatéraé.

³² Mik Jonás tö Nínive wakpa paut, e' tö ie'pa er' mane'ottsa Skèköl a, eré j'ñe ta' ye' dur íeró, e' dör Jonás tsata, eré a' kë er' mane'ù Skèköl a. E' kuekí aishkuó ta' mik a' wöchakirketke a' nu' kí, eta' Nínive wakpa e' kóraká Skèköl wórkí a' kkatök.

Se' wöbla buaé ena se' wöbla suluë

(Mateo 5.15; 6.22-23)

³³ "Ké yi tö bö'wó tsepaká ta' íbléwaitö ö ipatkéwaitö kalkuó dikjá. E' skéie se' tö itkekeká kákké se' yamipa datse e'pa wó a' ká ñi'woie.

³⁴ Se' wöbla dör wés bö'wó es se' chká kos a. E' kuekí se' wöbla dör buaé, e' ta' se' chká kos e' a' ká olo ta' buaé. E' dör wés se' er' dör buaé es, ì kos yéssyése buaé, ese kí se' er' me'rie. Eré se' wöbla dör suluë, e' ta' se' chká kos e' tso' stui a. E' dör wés se' er' suluë es, ì kos suluë, ese kí se' er' me'rie.

³⁵ A' e' k'kó'nú buaé as a' kë e' k'it'ò'ù tö a' wöbla wawër buaé, eré kë iwawër buaé.

³⁶ A' wöbla dör buaé, e' ta' ì kos buaé, ese wër buaé a' wa. E' dör wés a' serke wé bö'wó ñarke kekraé eé es, kë ku' stui a."

Wéstela ina fariseowakpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa ta'

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 20.45-47)

³⁷ Mik Jesús tté one, eta' fariseowak eköl tö ie' kiémi chkök iu a. Eta' ie' míá demi eé e' tkéser mesa kulé kí.

³⁸ Eré fariseowak e' tö isué tö kë ie' wá iulá pakóne wés ie'pa wöblar es, e' tö ie' tsiriwéka.

³⁹ E' kuekí Jesús tö iché ie' a:

—A fariseowakpa, A' dör wés a' tká' kos pa skueke a' tö ikikké è es. A' wër buaé, eré a' er' suluë. A' dör akblökwapka. A' kí s'yamipa íyi kos e' kianettsa a' è a.

⁴⁰ ¡A' kë éna ì áne yés! ¿A' kë wá ijcher tö Skèköl tö se' chká yó, e' è tö se' er' yó'?

⁴¹ S'siárepa kímú a' íyi wa, eta' ì kos atdaé maneneé a' a.

⁴² ¡A' fariseowakpa, wéstela ina a' ta! Kákóla tso' iëno chké a' kié menta ena ruda ena iská tso', ese kos tsá meke a' tö Skèköl a. Eré a' kë serku' yéssyése s'malepa ta. A' kë tö Skèköl dalérittseta', e' uk a' kawótá ñies.

⁴³ ¡A' fariseowakpa, wéstela ina a' ta! Kula' tso' a' ñi dapa'wó wé a' kéképa dalöiërta' esepa a, ese kí a' wöbatsó e' tkóksér. A' kí ikiar tö a' shké'wé wés kéképa tajé shké'wé es, wé pè' tso' tajé, e'pa wöwa.

⁴⁴ ¡Wéstela ina a' ta! A' dör wés pö tso' kë jcher yi wá e' bata kí s'shkórami es. Ishu dör ñá tajé alar suluë, e' kë alar ttséne s'wá.

⁴⁵ S'wöbla'ukwak tté dalöiëno wa, ese tso' eköl eé, e' tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, mik be' tö e' ché fariseowakpa a, eta' ñies be' tso' sa' chök suluë.

⁴⁶ Jesús tö íiuté:

—¡A' s'wöbla'ukwak tté dalöiëno wa wakpa, wéstela ina a' ta' ñies! A' tté dalöiëno tajé darërëé, ese meke a' tö s'malepa a' wá dalöië wés dali ékkeé iè s'kí es, eré a' ulatska è kë tietá'wá a' tö ie'pa kímóie.

⁴⁷ "¡Wéstela ina a' ta! A' tö Skèköl ttekólpa bak ká iaijáé e'pa pö yuekene pa'áli, eré a' yépa tö ie'pa kótulur.

⁴⁸ Es a' tso' iwá kkachök tö ì wamblé' a' yépa tö, e' dör buaé a' a. A' yépa tö ie'pa kótulur, ta' j'ñe ta' a' tö ie'pa pö yuekene buaé.

⁴⁹ "E' kuekí Skèköl wá íyi jcher tajé, e' tö iyé'atbak: 'Ye' tö ye' ttekólpa ena ye' tté pakókwakpa patkeraé Israel aleripa a, eta' e'pa welepa tterawá ie'pa tö, ñies welepa ská we'ikeraé ie'pa tö.'

⁵⁰ Skèköl ttekólpa tajé kótulur a' yépa tö. Mik ká í' yöne kuaé,

⁵¹ eta' Abel kótwa Caín tö. E' itókí a' yépa bak tö Skèköl ttekólpa tajé kótmi. Ibata kótwarakitö e' dör Zacarías. E' kótwa ie'pa tö ká' tso' íyi moká Skèköl a' e' ena iwé e' shushá. Skèköl ttekólpa kos kótulur bak a' yépa tö, e' nu' kierané ie' tö a' ena wépa dör a' es, e'pa a. Mokí ye' tö a' a' iché tö Skèköl ttekólpa kos kótulur a' yépa bak e'pa tö, e' nu' kuekí a' ena wépa dör wés a' es, esepa weirdaé siaré.

⁵² "¡A' s'wöbla'ukwak tté dalöiëno wa wakpa, wéstela ina a' ta! A' wá Skèköl yékuó tso', e' dör wés ukkó yottsá tso' es as se' wá ijcher tö wés Skèköl dör. Eré e' k'kéuk a' tso' a' malepa yóki. A' kë wá ijcher mokí tö wés Skèköl

dör, ñies wépa kǐ e' kiane jchënoie, esepa wöklö'weke a' tò as ie'pa kě wá ijcher."

⁵³ Etá Jesús e' yéttsa u e' a. S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena fariseowakpa uluneká tajë ie' kǐ. Ie'pa tò ie' chakémi tajë ttè darërëë wa.

⁵⁴ Ie'pa éna ie' klö'wakwá ittè kǐ ikkatoie.

12

A' e' kkö'nú fariseowakpa yöki
(Mateo 10.26-27)

¹⁻³ Etá pè' dapanè tajë Jesús ska' döka miles, e'pa tärke ñi mik tajë. Jesús tò ichémi ittökatapa á kewe: "A' e' kkö'nú fariseowakpa pan wölowóka yöki. E' wá kiane ché tò a' e' kkö'nú wes ie'pa ser e' yöki. Ie'pa e' wamblö suluë, erë ië' örak tò ie'pa dör buaë s'malepa tsáta. Kě i ku' bléulewá ese kě kkayërpawá aishkuö tá. Ese kos jchërdane. Í cheke a' tò bikeitsé a' tò tò kě ittseñe, ese tserane sulitane tò. Í kos cheke a' tò asas ukkö wötëulewá shua, ese yërdane aneule sulitane kukua. E' kuekǐ a' e' kkö'nú as a' kě e' ö wes ie'pa es.

Yi yöki s'kawötá suanuk
(Mateo 10.28-31)

⁴ "A ye' yamipa, kě a' suanuk yi tò s'tteta'wá esepa yöki. Ie'pa tò s'ttëwá, erë e' ukuöki tá kě wes ie'pa á se' onukia.

⁵ Erë súyö a' á iché tò yi yöki a' kě suanuk. A' suanú Skéköl yöki. Ie' tò a' ttëwami, e' ukuöki tá ie' wá diché tá' a' uyowá bó' kě á. Ye' tò iská chëne a' á, a' suanú ie' yöki.

⁶ "Dúla skel tuë tottola, inuköl böt wöshkila ë, erë ie'pa kě ska' Skéköl er chótá'wa.

⁷ Ñies a' kě ska' ie' er chöpawa. Dö a' tsakö bitö tso' shtaöule ie' wa. Ie' á tá a' tuë tajë tköká dúla tso' tajë ese tsáta, e' kuekǐ kě a' suanuk.

Wépa kě jaëne Jesús kǐ
(Mateo 10.32-33; 10.19-20)

⁸ "Yi e' chö sulitane wörki tò ie' dör ye' dör S'ditsö Alà, e' ttökata, e' tá ese cheraëyö Skéköl biyöchökwapka wörki tò ie' dör ye' ttökata.

⁹ Erë yi tò iblé sulitane wörki tò ie' kě dör ye' ttökata, e' tá ñies ibleraëyö Skéköl biyöchökwapka wörki tò ie' kě dör ye' ttökata.

¹⁰ "Yi tò, ye' dör S'ditsö Alà, e' ché suluë, e' nuí olo'yëmi Skéköl tò iki. Erë yi tò Wiköl Batsë'r ché suluë, e' kě kǐ inuü olorpa.

¹¹ "Mik pë' tò a' klö'wéwá tsémi kkaté ye' ttè kuekǐ judiowak ñi dapa'wö wé a' ö s'shulökwakpa wörki ö s'wökirpa wörki, etá kě a' tkinuk tò ì chëmi a' dör e' tsatkoie.

¹² E' wöshá tá Wiköl Batsë'r tò ttè eraë a' á ché ie'pa a."

Inuköl blú eköl e' er me'rie inuköl ë kǐ

¹³ Pè' dapanè tajë e' eköl tò Jesús á iché:

—A s'wöbla'ukwak, ichö ye' èl á tò sa' yé'yi ukuö atë kos e' blatöo, ye' icha mú ye' á.

¹⁴ Jesús tò iütë:

—A wëm, ye' kě dör a' íyi shulökwak, ñies ye' kě dör a' íyi blatökwak.

¹⁵ Ñies Jesús tò iché:

—Sene chök e' kě döku' s'ulá á íyi tso' s'wá tajë ese wa. E' kuekǐ a' e' kkö'nú íyi kkeché tajë ese kos yöki.

¹⁶ Etá Jesús tò ttè kleë ie'pa i' es: "Wëm eköl dör inuköl blú tajë, e' tò íyi wöwé tajë shüte iká kǐ.

¹⁷ Ie' tò ibikeitsé: 'Ye' íyi wöne tajë çwes e' wëmi ye' tò? Kě iché'kaia iwé a.'

¹⁸ Etá ie' tò iché: 'Ye' éna iane tò wes ye' tò iwëmi. Súyö iwé tkëttsá ské yuëkane pa'ali, bërie shüte, e' á ye' iyiwö kos ena ì kos tso' ye' wá e' blekeyö.

¹⁹ E' ukuöki tá ie' tò ibikeitsé: íyi tso' tajë ye' wá bléule, e' mik ye' sermi dö duas tajë. E' kuekǐ sú ye' enü, chkö, di'yö, ttsë'r buaë.'

²⁰ Erë Skéköl tò iché ie' á: 'Be' kukuö darërëë, bërie nañewe be' duöwaraë, etá ì kos tso' be' wá bléule, e' atë pé' kuá'kǐ ulá a.' "

²¹ Etá Jesús tò iché: "Es itköraë wé tò íyi blé tajë iwák á ká i' á, erë kě serku' wes Skéköl kǐ ikiane es, ese wák dör sigrë Skéköl á."

Kě a' tkinuk ì kǐ
(Mateo 6.25-34)

²² E' ukuöki tá Jesús tò iché ittökatapa á: "Ye' tò a' á iché: Kě a' tkinuk ì kiane a' kǐ senoie, chkeie, datsi'ie, ñie, ese kos kǐ.

²³ S'tso' ttsë'ka e' kě dör chkök ëme, ñies s'chká kě dör datsi' ë ioie.

²⁴ Dù saü a' tò. Ie'pa kě tò ì kuatketá' ì wösheta' kě tò chké bleta', erë Skéköl tò ie'pa tieke. E' yitá ie' á tá a' tuë tajë dù kos tsáta.

²⁵ A' tkirke tajë e' kǐ, e' kě tò a' á kawö kǐ mepa senoie ekuölö ë.

²⁶ E' dör tottola erë kě a' á iqr. çWes a' tkirke íyi malë kǐ?

²⁷ "A' tò ma'ma wörkua bua'buuála ese saü wes italar, kě kaneblöta', kě datsi' yueta'. Erë blu' bak kië Salomón, e' wá íyi ulitane bua'buuáë bak tajë, erë ye' tò a' á iché tò ie' datsi' bua'buu, e' kě wër buaë wes ma'ma wër es.

²⁸ Kákö suésö i'ñe, bule tá iñanewa, erë Skéköl tò ikítkeke buaala iwörkua wa. Ie' tò kákö kítkeke es, ie' yitá ie' tò a' kianeia erblö buaë ie' mik, e' paieraë!

²⁹ E' kuekǐ kě a' er mukwá chké kǐ, di'yë kǐ, ese kos kě kǐ a' tkinuk.

³⁰ Pè' kě tò Skéköl dalöië esepa tkirke tajë íyi kos ekké kǐ. Erë ì kos kiane a' kǐ e' jchertke a' Yé wa.

³¹ E' skéie ì kos blúie Skéköl tso' e' kǐ a' er mú keweie. A' tò iwé es, e' tá ñies íyi ñekké dóraë a' ulá a."

Íyi buaë bleke ká jai á
(Mateo 6.19-21)

32 "A ye' obejapala, kē a' suanuk i yōkī. A' kē dōr tajē, erē S'yē er buaē chōke a' a. Ie' tō a' shushtë as i blūie ie' tso' e' dō a' ulā a ie' tā űita.

33 İ tso' a' wā, e' wataūttsā tā iské mú s'siārēpa a. İ dōr buaē Skēkōl a, e' ű, etā es a' a İyi bua' bua blērdaē kā jai a wēs inukōl blēsō, İ kē nurta' wā, ese a es. Eē akblōkwakpa kē a iekiblēnuk, űies powak kē a ikatanukwā.

34 Wē a' İyi bua' bua tso' eē a' er me' rie űies, e' kuekī a' İyi blō kā jai a."

A' tso' erkī Jesūs datsene e' panuk

35-36 "A' tso' erkī wēs kanē mēsopa tō iwōkir tso' ulabatsē kēwō tkō' uk datsene, ese panē es. Ie' pa tso' tke ie' panuk datsi' iēnetke ikanewōie, İbō' wō tskēkatke buaē. Mik iwōkir de tā ichakē ukkō a, etā bet tā ie' pa ukkō ppēe ie' a.

37 Wēpa kuē iwōkir tō tssē' ka ie' panuk mik ide etā, ayēcha bua esepa. Mokī ye' tō a' a İché tō ie' e' pa iōraē wēs chkē watiōkwak es tā İkanē mēsopa keraēitō e' tkōksēr kula' kī tā ie' pa tierāitō chkē buaē wā.

38 Kanē mēsopa kuē iwōkir tō tssē' ka ie' panuk kā şabōts alē ō kā űirnetke alē etā, ayēcha buaē esepa.

39 Erē a' ēna İanū tō u wāk mú wā İjcher tō wēkkē akblōkwak datse, e' ma ie' kē tō kəwō mēpa yi a dōkwā İyi ekiblōk.

40 Es űies ye' dōr S'ditsō Alā, e' datsene mik a' kē kō' ye' panuk etā, wēs akblōkwak es. E' kuekī a' tso' erkī."

Kanē mēsopa bōl ekōl dōr buaē, ekōl dōr suluē

(Mateo 24.45-51)

41 Pedro tō Jesūs a İchakē:

—A Skēkēpa, ttē waklēébō ğe' dōr sa' ē a ō sultane a?

42 Ie' İiūtē: "Kanē mēso yēsēsē kabikeitsō buaē, ese mekekā iwōkir tō İmalepa kuebluie ie' pa tiōk kekraē mik kē İku' e' dalewa.

43 Iwōkir dene tā İkuēitō İuk wēs İyēneia es, e' tā ayēcha e' dōr buaē ie' a.

44 Mokī ye' tō a' a İché tō kanē mēso e' merakaitō, ie' wā İyi tso' kōs, e' kuebluie.

45 Erē kanē mēso űe' erbikō tō 'ye' wōkir kē dōpane bet.' E' kuekī ie' tō İmalepa wēpa ena alakōlpa ppēmi darērēē. űies ie' chkēmi, di'yēmi tajē ena İē' ttēmi blo' wa.

46 Erē İdiwō ena İkēwō kē wa ie' ku' İpanuk, etā iwōkir dōrane tā İwe' İkeraitō siarē wōmerattsa weinuk wēs pē' kē erblōta' Skēkōl mik esepa es.

47 "Kanē mēso wē wā İ kiane iwōkir kī, ese İjcher buaē, erē ie' kē wā İ one yēs, kē tō İttō dalōie, ese we' İkeraē iwōkir tō siarē.

48 Erē kanē mēso wē kē wā İjcher tā e' tō İ suluē wamblē, e' tā ese we' İkeraē iwōkir tō erē kē tajē. Wēpa a İmēne tajē kanēbloie Skēkōl a, esepa a İkieraēitō tajē. E' sū wēpa

a İmēne tajē şuṭē, esepa a İkieraēitō tajē şuṭē. Kōs se' a İmēne e' mik se' a İchakirdaē.

Jesūs ttē kuekī se' űi blabatsōraē (Mateo 10.34-36)

49 "Ye' dē' bitu kā i' a' salāuk wēs bō' tajē wōbatskā ese tō s'alāwē es, e' mú wōbatskatke.

50 Erē kewe tā ye' weirdaē siarē, e' kəwōtā dalē' tssēyō, e' tō ye' eriawēke tajē dō mik İtka etā.

51 ğA' İbikēitsē tō ye' dē' bitu kā i' a' as a' ser bēre űita? Ye' İché, au. E' skēie ye' dē' bitu a' blabatsōk.

52 I' tā İñak tkēnewamitke, se' serke şkel űita, e' űi blabatsōraē ye' ttē kuekī, bōl űippōraē mañal tā, mañal űippōraē bōl tā.

53 İyē űippōraē İlā wēbie tā ena İlā űippōraē İyē tā; İmī űippōraē İlā busi tā ena İlā űippōraē İmī tā; yāk űippōraē İyāk tā."

İ wēke Jesūs tō e' wā kē ane ie' pa ēna (Mateo 16.1-4; Marcos 8.11-13)

54 űies Jesūs tō ie' pa a İché: "Mik a' İsuē tō kalī monekā diwō mi' ke e' ēka, etā a' tō İcheke 'kalī yērdaē', etā mokī İwā yērdaē.

55 Mik a' İttsē tō siwa' datse kā sir poē e' ēka, etā a' tō İcheke 'diba ğrdaē', etā mokī İwā ane.

56 İA' e' ō suluē! A' ēna İane mik kalī yērmi, mik dība ğrmi, erē İ uk ye' tso' İwā kkachōie tō yi dōr ye', ğwēs kē e' wā ane a' ēna? İA' kē wā İ jcher tajē wēs a' İbikēitseke es!"

A' űi şulō (Mateo 5.25-26)

57 "ğİ kuekī a' kē a' İbikēits tō İ dōr buaē, İ dōr suluē Skēkōl a?

58 Yile tō a' kkatē nuē kuekī e' wā a' mī s'shulōk wē a, e' tā İma' ű şulē ie' tā űala kī as ie' kē tō a' wōmūttsā s'shulōkwak ulā a we' İkē. A' kē tō İwē es, e' tā s'shulōkwak tō a' wōmerattsa s'shkēkīpa ulā a tā e' pa tō a' wōterawā s'wōto wē a.

59 Ye' tō a' a İché tō kē a' dōpattsa dō mik a' tō nuē e' patuēttsā şeraa etā. E' kuekī a' er mane' ű Skēkōl a kām İwā dō a' kī e' yōkī."

13

S'kawōta er mane' uk Skēkōl a

1 E' ē kēwō tā pē' wēlepa tso' eē, e' pa tō İché Jesūs a tō Galilea wakpa wēpa wēlepa tso' İyiwak jchōk mē Skēkōl a İwē a. E' dalewa Pilato tō ie' pa tōkōlur patkē tā İpē şuṭuēkā İyiwak jchēne e' pē tā.

2 Jesūs tō İché ie' pa a: "ğİma a' erbikō? ğGalilea wakpa kōtulur űe' pa dōr pē' sulusīpa tkōkā İmalepa tsata, e' kuekī ie' pa weine es?

3 Ye' tō İché au, kē İdōr es. Erē a' kē er mane' ű, e' tā űies a' wākpa kōs duōlurdaē.

4 űies u tso' Jerusalēn kīe Sīloē, e' yōule kākkeē āk wa, mik e' anebītu anekā ie' pa kī, etā ie' pa duo dōkā dabom eyōk kī pākōl (18).

¿Ima a' erbikō? ¿Ie'pa duolur ñe'pa kɪ inuɪ tso' tkōkǎ Jerusalén wakpa malepa tsata?

⁵ Ye' tō a' a' iché au, kē idōr es. Erē a' kē er mane'ŭ Skēkōl a, e' tǎ ñies a' duōlurdaē."

Higuera klō ttē wà pakē Jesús tō

⁶ Jesús tō ttē kleé ie'pa a' i' es: "Wēm ekōl wǎ kal kiē higuera tso' tkēule elka idali shuǎ. Ie' miǎ iwō yulōk, erē kē iwō tǎ' yēs.

⁷ E' kuēkǎ ichéitō idali kkō'nukwak a: 'T' tǎ duas mañal, ye' de kēkraē higuera wō yulōk, erē kē iwō tǎ'. E' kuēkǎ itōōbō as kē ikū' ǎr éanas.'

⁸ Erē idali kkō'nukwak tō iché: 'A kēkēpa, ǎs iariǎ duas ek. Súyō iwī paiklē kapōli tkēkǎ ikǎ.

⁹ E' wa sō isué tō duas étō tǎ iwōrmi e'ma buaē idir. Erē kē iwōne, e' tǎ iteerasō. "

Alakōl ekōl wōkōulewǎ e' bua'wēne Jesús tō

¹⁰ Eno diwō et a' Jesús tso' s'wōbla'uk Skēkōl ttē wa ñi dapa'wō wé etkue a.

¹¹ Etǎ eǎ alakōl tso' ekōl tteke wimblu sulusi tō wōkōulewǎ. Ie' kirirke es, e' kǎ duas de dabom eyōk kǎ pākōl (18). Kē ie' a' e' wōdurkǎ yēsýesē.

¹² Mik Jesús tō isué, etǎ ikiéitō e' ska' tǎ ichéitō iǎ:

—A tayē, be' buanene. Duē tō be' kirí'weke, e' ulǎ a' be' tkashkar.

¹³ Etǎ ie' ulǎ mékǎ iki' tǎ iwōdunekane yēsýesē tǎ Skēkōl kǎkēkamiitō tajē.

¹⁴ Erē Jesús tō alakōl bua'wēne eno diwō a, e' kuēkǎ judiowak ñi dapa'wō wé e' wōkir ulunekǎ ikǎ tajē. E' kuēkǎ ie' tō iché pē' dapane eē e'pa a:

—Domingo etō shuǎ kǎ tso' kul. Kǎ terōl dōr se' a' kanebloie. Kǎ terōl shuǎ a' shkō íe bua'wēne. Kē a' kine eno diwō a' bua'wēne.

¹⁵ Jesús tō iché ie' a:

—ǎA' e' ō sulué! Eno diwō a' a' ulítane tō a' iyiwak wōttseeke tǎ itsekemi di' yōk.

¹⁶ Tayē i' dōr Abraham aleri, e' tso' klōulewǎ Satanás ulǎ a' dōkǎ duas dabom eyōk kǎ pākōl (18) wēs iyiwak moulewǎ es. Erē í'ñe dōr eno diwō, erē ¿wes a' kē kǎ ikiane tō iwōttseeyō aknama yōk?

¹⁷ Mik Jesús tō e' ché, etǎ ibolōkpa jaēnekǎ tajē. Erē pē' malepa ttsē'nerak buaē, ì buaē kōs wé Jesús tō e' kuēkǎ.

Mostaza wō ttē

(Mateo 13.31; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Ñies Jesús tō iché: "Í blúie Skēkōl tso' ¿wēs e' dōr? ¿Ttē wé wa yō ikleēmi?

¹⁹ E' dōr wēs mostaza wō tkéwǎ wēm ekōl tō iyōk a' es. Mostaza wō dōr tsirlala, erē itskine talane bērie kalie, ese ulǎ tsǎkǎ dù u yuōke."

Pan wōlōwōkǎ ttē
(Mateo 13.33)

²⁰ Ñies Jesús tō iché: "Í blúie Skēkōl tso' ¿ttē wé wa yō ikleēmi?

²¹ E' dōr wēs pan wōlōwōkǎ wōtué tayē tō harinachka mañayōk a' es. E' tō harinachka, e' kōs wōlōwēkǎ tajē."

Ukkō tsitsir

(Mateo 7.13-14,21-23)

²² Jesús dami Jerusalén ñalé wa, etǎ eē kǎ tso' tseē, kǎ blublū ena kǎ tsitsir, e' wakpa wōbla'weke Jesús tō.

²³ Etǎ yile tō ie' a' ichakē:

—A kēkēpa ¿yēne tō kē yi tsǎtkērpa tajē?

Ie' iutē:

²⁴ —Tsǎtkē wékkō dōr tsir. Tajē pē' tō ima'weraē shkōkwaiǎ, erē kē ie'pa dōpawǎ. E' kuēkǎ a' e' diché iō shkōkwaiǎ.

²⁵ Mik u wák e' kēkǎ tō ukkō wōtēwǎ, etǎ a' tso' u'rǎkǎ, e'pa tō ie' kiekē ukkō a. A' tō ichakeke: 'A kēkēpa, be' ukkō kkōppōō sa' a.' Erē ie' tō a' iuteraē: 'Kē ye' wǎ a' suule.'

²⁶ Etǎ a' tō icheraē ie' a: 'Sa' chka' be' tǎ. Sa' di'ya' be' tǎ. Be' tō sa' wōbla' sa' kǎ a.'

²⁷ Erē ie' tō a' iuteraē: 'Kē ye' wǎ a' suule. A' dōr ì sulu wamblōkwakpa, a' yúshka bánet ye' yōkǎ.'

²⁸ Mik a' tō Abraham, Isaac, Jacob ena Skēkōl ttekolpa kōs e'pa sué ì blúie Skēkōl tso' e' a, erē a' uyanettsǎ bánet, etǎ a' iuraē siarē a' kǎ yilitdawǎ weine kuēkǎ.

²⁹ S'ditsō datse kǎ wa'ñe, esepa dōraē chkök buaē ì blúie Skēkōl tso' e' a.

³⁰ Es se' wēlepa kē dalōiērtǎ' kǎ i' a, esepa dalōiēndaē tajē aishkuō tǎ. E' sū se' wēlepa dalōiērtǎ' tajē kǎ i' a, esepa atdaē ibataie aishkuō tǎ.

Jesús eriane Jerusalén wakpa dalēmik

(Mateo 23.37-39)

³¹ E' wōshǎ tǎ fariseowakpa wēlepa de Jesús ska' tǎ ichéitōrak iǎ:

—Herodes éna be' ttakwǎ, e' kuēkǎ be' yúshka kǎ bánet.

³² Jesús tō ie'pa iutē:

—A' yú tǎ ichō s'kǐtō'ukwak ñe' a: 'Í'ñe ena bule ye' tso' aknama trē'ukyal, ñies s'buaw'ukne, bōiki tǎ ye' kanē ene.'

³³ Ye' mitke í'ñe, e' shkōmi bule bōiki tkōrō Jerusalén wé ie'pa wōblane Skēkōl ttekolpa bak e'pa ttōkukur eē, e' kuēkǎ ye' kē ttepawǎ íe.

³⁴ ǎA' Jerusalén wakpa, Skēkōl ttekolpa kōs ttekwǎ a' tō kēkraē! í'Ñies ittē pakōkwakpa patkeke ie' tō a' a, e'pa ttekwǎ a' tō ák wa! í'Wekkē ye' erkiē tō ye' mú a' dapa'wē e' ska' wēs dakro mitchke tō ila'rla dapa'wē ipik dikǎ es, erē kē a' kǎ ikiane yēs!

³⁵ Ye' ttō ttsō, Skēkōl kē tō a' kǎ kkō'nepaiǎ. Ye' tō a' a' iché tō a' kē tō ye' suēpaiǎ dō mik ye' dene etǎ. E' kēwō ska' tǎ a' tō ye' cheraē: 'ǎYécha buaē yi datse Skēkōl ttō wa e'!'

14

Wëm eköl iënekā tajē e' bua'wé Jesús tò

¹ Etòkicha tā ɛno diwò à Jesús míā chkök fariseowakpa wökir eköl, e' u a. Etā eɛ fariseowakpa wɛlepa tso' iweblök krereë ikkatoile ilè kǵ.

² Etā wëm eköl kirirke iënekā tajē, e' de dur Jesús wörkj.

³ Etā Jesús tò ichaké s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa à ena fariseowakpa à:

—ǵkawò tā' se' à s'buawükne ɛno diwò à?

⁴ Erē ie'pa kē wā ie' iütëne yës. Etā Jesús tò wëm e' klö'wé tā ibua'wëitò tā ichéitò iā: 'Be' yúshka.'

⁵ Etā ie' tò iché fariseowakpa à:

—A' alà ò a' baka ɛnemi di' biule uk à ɛno diwò à, e' tā bet a' míā iyöktsā.

⁶ Ie'pa kē à ie' iütëne yës.

Skawötā e' ökwa s'malepa yökj

⁷ Jesús isuë tò pè' shkëñale chkök, e'pa wɛlepa tò kula' tso' kékëpa dalöiërtā' tajē, esepa à ese shushtë e' tkoie. E' kuekǵ ie' tò ie'pa patté i' es:

⁸ —Mik yile tò a' wɛle shkëñé ulabatsé kèwò tkö'uk, etā kē a' e' tköksér kula' tso' kékëpa tajē à ese kulé kǵ. Isalema kékëpa dalöiërtā' tajē a' tsātā ese de,

⁹ etā yi tò a' shkëñé, e' tò iché a' a: 'Be' we'ikëyò, kula' sɛ mú kékëpa i' a' e' tkoie.' Etā a' jaërkami tajē, miraë e' tköksér kula' tso' se' èsepa à ese kǵ.

¹⁰ E' skéie, mik yi tò a' shkëñé, etā a' e' tköksér kula' tso' se' èsepa à ese kulé kǵ. Es mik yi tò a' shkëñé, e' de a' ska', etā ie' tò iché be' a: 'A yami, be' yú e' tköksér kula' tso' kékëpa à, ese kulé kǵ.' Es pè' kòs tso' ee, e'pa tò a' dalöieraë wɛs kékëpa tajē es.

¹¹ Yi e' tsoðkā tajē, ese ardawa diòshet, erē yi e' wöéwa, ese kǵkardakā tajē.

¹² Wëm tò ie' shkëñé chkök, e' à Jesús tò iché ñies:

—Mik be' tò pè' shkëñeke chkök be' ska' ò di'yök be' ska', etā be' sini'pa ena be' èlpa ena be' yamipa malepa ena inuköl blúpa serke tsjnet be' pamik, esepa kòs kē shkëñar. Ie'pa tò be' shkëñëmine, etā es be' ulà à iské dëpa.

¹³ E' skéie mik be' kawò tkö'uke, etā s'siarëpa ena s'yulëpa ena s'klö bachiulewā ena s'wöbla kē wawër, esepa shkëñü.

¹⁴ Ie'pa kē à iské menukne be' a. Erē mik s'ser yësyesë, esepa duowā shkënekā aishkuò tā, etā Skëköl tò be' à iské meraë, e' tò be' tssë'weraë buaë.

Kèwò tajē e' tkö'wé

(Mateo 22.1-10)

¹⁵ Wëm eköl tkër chkök mesa kǵ ie'pa tā, mik e' tò ì ché Jesús tò e' tssë, etā ie' tò iché iā:

—Wépa kawò tkö'weraë buaë aishkuò tā ì blúie Skëköl tso' e' a, ayëcha buaë esepa.

¹⁶ Jesús tò ie' à iché:

—Wëm eköl tò kawò tkö'wéke tajē tā ie' tò tajē pè' shkëñé.

¹⁷ Mik ikawò tkö'uke e' diwò de, etā ie' tò iché ikanè méso a: 'Se' kawò tkö'uke, e' tso'tke kaneule e' kuekǵ be' yú s'kiule kòs e'pa à ichök tò a' shkö kawò tkö'uk.'

¹⁸ Erē ie'pa ulitane tò iché kanè méso a: 'Wéstela be' tā, erē sa' wötkërke tajē, kē sa' döpa.' Itsä tò iché ie' a: 'Erpa ye' tò ká tué e' sauk ye' mi'ke, e' kuekǵ ye' kē döpa. Ye' kköchö be' a' tò e' olo'yö ye' kǵ.'

¹⁹ Iskà tò iché: 'Baka wëñe tuéyö kanebloie dabop, e' wā ma'uk ye' mi'ke, e' kuekǵ ye' kē döpa. Ye' kköchö be' a' tò e' olo'yö ye' kǵ.'

²⁰ Iëköl tò iché: 'Író ye' ulabatséwa, e' kuekǵ kē ye' döpa.'

²¹ Ikanè méso biteane iwökir ska' tā ì kòs ché ie'pa tò ie' à e' chéne ie' tò. Etā u wák uluneka tajē tā ichéitò iā: 'Be' yú bet ñalā kibi kǵ, ñies ñalā malepa kǵ, tā s'siarëpa ena s'yulëpa ena s'wöbla kē wawër ena s'klö bachiulewā, esepa tsúbitü ié kawò tkö'uk ye' tā.'

²² Bërë tā kanè méso dene, e' tò iché iwökir a: 'A kékëpa, ì uk be' tò ye' patké, e' wétke ye' tò, erë be' u' kam wā iër.'

²³ Etā iwökir tò iché ie' a: 'Be' skā yúne u tso' bānet ese ñalé kòs wa, etā pè' kò shkökwa ye' u à ɛs iwā iërka.

²⁴ Ye' tò iché tò wépa shkëña' ye' tò kewe, e'pa kē wéne kawò tkö'upa ye' tā.'

*Jesús ttökataie sene e' dör darërë
(Mateo 10.37-38)*

²⁵ Tajē pè' mir Jesús itökǵ tā ie' e' wötrée tā ichéitò ie'pa a:

²⁶ 'Yi senak ye' ttökataie, erē kē iëna ye' dalër iyë, imi, ilaköl, ila't, iëlpa, ikutapa tsātā, ñies iwák tsātā, e' tā ese kē döpa ye' ttökataie.

²⁷ Yi kē e' chö weinuk dö ittëwā krus mik tā iser wës ye' ttökata es, ese kē döpa ye' ttökataie.

²⁸ Ichösò tò a' wɛle éna u yuak bérie. Kewe ie' e' tköksér ibikeitsök tò kòs u e' tué isuoië tò inuköl dömikā ò kē idöpakā iyuoië.

²⁹ Erē ie' kē wā ibikeitse kewe, e' tā ie' tò ichkǵ tulëwā tā inuköl kē tā iā iyuoië. Sulitane tò isuëmi, e'pa tò ie' wayueraë.

³⁰ Ie'pa tò ichëmi: 'Wëm wǵ u yuëmi, erē kē ie' à iyöneia.'

³¹ Ñies ká blu' wɛle wā ijcher tò ká kuā kǵ blu' datse ñippök ie' tā, e' tā ie' e' tköraser ibikeitsök kewe: 'Ye' wā ñippökwakpa tso' döka 10.000. Ye' bolök wā ñippökwakpa tso' döka 20.000. ǵYe' e' alömikā ikǵ ò kē ye' e' alöpakā ikǵ?'

³² Ie' isuë tò ie' kē e' alöpakā ibolök kǵ, e' tā kam ibolök dö tsjnet, e' yökǵ ie' tò

ibiyöchökwakpa patkeraë ibolök a' ichök tö 'çwes sö ishulëmi as se' ser bërë ñita?'

³³ E' kuëkji yi senak ye' ttökataie ese tö iwä bikeitsö kewe. Es a' kè e' chö i kos tso' a' wa e' mukat, e' ta' kè a' döpa ye' ttökataie.

Dayë kè kke ta'ia

(Mateo 5.13; Marcos 9.50)

³⁴ "Dayë döb buaë, erë kè ikke ta'ia, e' ta' kè ibuarpaiane.

³⁵ Kè ibua'ia iyök kapeyoie. Kè ibua'ia iie. E' döb buaë këumi ë. 'Yi éna ye' ttö ttsak, e'ma ikukeblö bua'ie!"

15

Obeja kkö'nukwak e' tté

(Mateo 18.10-14)

¹ Këkraë inuköl shtökwakpa Roma wökirpa a, esepa döke tajë Jesús ska' ikittsök. Nies pë' malepa cheke fariseowakpa tö tö e'pa döb pë' sulusipa, esepa döke tajë Jesús ttöke e' kittsök.

² Fariseowakpa ena s'wöbla'uk tté dalöiëno wa wakpa tö Jesús chëmi suluë ñi a. Ie'pa tö ichë:

—Ie' tö pë' sulusipa suëke buaë, ñies esepa ta' ie' chköke.

³ E' kuëkji tté kleë ie' tö ie'pa a' i' es:

⁴ "A' isie wä obeja tso' döka cien, e' etö chowa, e' ta' a' tö imalepa döka dabom suliyök kji sulitu (99), e' meraat iké a' ta' a' miraë ichowa e' yulök dö wé a' tö ikué eë.

⁵ Mik a' tö ikué, etä a' ttsë'raäe buaë ta' a' tö ikeraka pperaka kuli' kji.

⁶ Mik a' dene iu a, etä a' yamipa ena pë' serke a' o'mik, e'pa kiera a' tö a' u a' ta' a' tö icheraë ie'pa a: 'Ye' obeja chë'wa, e' kuëneyö. A' ttsë'nü buaë ye' ta.'

⁷ Es ñies ye' tö a' a' ichë tö mik pë' sulusi eköl, ese er mane'wé Skëköl a, etä e' tö Skëköl tso' ká jai a, e' ttsë'wé buaë shutë tköka imalepa döka dabom suliyök kji sulitu (99) e' bikeitsö tö ie'pa döb yësyësë, kè kawötä er mane'uk, esepa tsatä.

Inuköl chowa, e' tté

⁸ "Nies alaköl wä inuköl tso' döka dabop, e' chowa etk, e' ta' ie' tö bö'wö tskéka iushklëttsa ta' iyulë bua'iewä ta' iwä kuëitö.

⁹ E' ukuökji ta' ie' tö iyamipa ena pë' serke iq'mik e'pa kié iu a' ta' ichëitö ie'pa a: 'A' ttsë'nü buaë ye' ta! Ye' inuköl chë'wa, e' kuëneyö, e' kuëkji e' kèwö tkö'üsö ñita.'

¹⁰ Es ñies ye' tö a' a' ichë tö mik pë' sulusi eköl er mane'wé Skëköl a, etä e' tö Skëköl biyöchökwakpa ttsë'weke buaë shutë."

Alä e' wamblö suluë e' nu' olo'yé iyë tö iki, e' tté

¹¹ Nies Jesús tö ikleë ie'pa a' tté i' wa: "Këképa eköl alä döb bö'wépa.

¹² Ilä tsirla tö ichë iyé a: 'A yëwö, i mekeat be' tö ye' a' mik be' duökewätke etä, e' mütke

be' tö ye' a.' Etä iyë iyi kos, e' blabatséitö méitö ila'r bö' a' eköl eköl kos ikawötä imuk ia' ekkë.

¹³ Ká kè bak tajë, etä i kos méitö ilä tsirla a, e' watuëttsä ilä tö, e' ské klö'wéitö ta' imia ká kua'ki. Eë ie' tö ie' inuköl kos we'ikéwa iyi sulu ë kji.

¹⁴ Mik ie' inuköl enewa, etä bli ane tajë ká e' kji, e' kuëkji ie' ttémitke bli tö.

¹⁵ Eë ta' ie' mia kanë yulök ká e' wakpa eköl ska'. Etä wëm e' tö ie' a' kanë mé köchi tiök.

¹⁶ Ie' duéwä bli wä suluë. Köchi chë kè ñano se' a' ese ñakwä ie' éna, erë kè yi tö ie' a' imë.

¹⁷ Bata ekkë ta' ie' tö ibikeitsé: 'ç'öök ye' e' tötkër bli wä ié? Wekkë ye' yé u a' kanë mésopa tso', e'pa wä chë kè tso' tajë.

¹⁸ Ye' miäne ye' yé ska', ta' ye' tö icheraë ie' a: A yëwö, ye' tö i sulu wamblé Skëköl kji, ñies be' ki.

¹⁹ Ye' jaëne tajë. Ye' kiök be' alä, e' kè döb ye' siarla e' a. E' skéie ye' saü wës be' kanë mésopa suëkebö es.'

²⁰ Etä ie' e' kékä mia iyë ska'.

"Mik idökemitke iyë ska', etä iyë wö de iska' ta' idoiä kamüë ta' ie' wa iwër siarë. Ie' tunemi iñalëttsuk ta' ipaklö'wéwaitö iwöalattséitö.

²¹ Etä ilä tö ichë ie' a: 'A yëwö, ye' tö i sulu wamblé Skëköl kji ñies be' ki. Ye' jaëne tajë. Ye' kiök be' alä, e' kè döb ye' siarla e' a.'

²² Erë iyë tö ichë ikanë mésopa a: 'Datsi' bua'ie yulö iökä ie' kji bet, ta' ula'tsio iöwä ta' klökkuö iökä iki.

²³ Baka pupula bua'ie yulö ta' ittöwä. Ye' alä dene e' kèwö tkö'wëkesö.

²⁴ Ye' alä i' dene, e' döb wës ie' du'wä e' shkenekane es. Ye' alä mineä ye' yöki kè tté ttsëneia ye' wä, e' dene e' kuëkji ikéwö tkö'üsö'. Etä ie'pa tö ikéwö tkö'wëmi tajë.

²⁵ "E' dalewa ilä kibi tso' kaneblök kañika. Mik ie' datsé e' de tsinet u a, etä ie' tö ittse tö iyamipa alárkerak tajë blarkerak, klötöke tajë.

²⁶ Etä ie' tö kanë méso kié eköl ta' ichakéitö: 'ç' l kèwö tkö'weke a' tö ekkë?"

²⁷ Etä kanë méso tö ie' iüté: 'Be' ël dene, e' kuëkji be' yé tö sa' patké baka pupula bua'ie ttökwa be' ël dene buaë, kè wës ie' dë', e' kèwö tkö'woje.'

²⁸ Erë e' tö ilä kibi uluwéka tajë. Ie' kè shkakwä weshke. E' kuëkji iyë e' yëttsä u'rkji ta' iwöpablé tajë ta' ichë ie' a: 'Be' shkōwä sa' ta, kè be' ulunuk.'

²⁹ Erë ie' tö iyë iüté: 'Ye' kaneblë'mi be' a' e' kji duas de tajë. Ye' kè wä be' ttö dalösequlewä yës. Erë chibola ë kè meule be' wä ye' a' katano ye' sini'pa ta.

³⁰ Erë iñe ta' be' alä e' dene. Ie' tö be' inuköl we'ikwa alaköpa sulusipa ta' etä be' tö baka bua'ie ttökwa patké ie' dene e' kèwö tkö'woje.'

³¹ “Iyé tò ie' iüté: ‘A alala, be' tkëriä ye' ta kekraë. Ì kos tso' ye' wä e' dör be' icha.

³² Erë be' ël dene buaë, e' dör wes ie' du'wä e' shkenekane es. Ie' mineä ye' yökj kē ttē ttsënëne ye' wä, e' dene, e' kuëkj s'kawötä e' kēwō tkō'uk chkē wa, di'yē wa, ttsé'ne bua' wa.’”

16

Inuköl blú iyi kuëblu e' erbikö buaë, e' tté

¹ Nies Jesús tò tté kleë ittökåtapa ä i' es: “Wëm bak eköl kanëblöke inuköl blú ä iyi kuëbluie. Etökicha tä pë' wëlepa tò ie' kkaté iwökir ä tò ie' tso' iwökir inuköl we'ikökwa.

² Iwökir tò ie' kié tä iché iä: ‘Ye' wä ijchënewä tò be' tso' ye' inuköl we'ikök. Be' kē ä kané tä'ia. Ye' be' trë'wëkeshkar. E' yökj ì kos kanewé be' tò, e' yëkkuö kkachö ye' ä.’

³ Ie' ibikeitsé: ‘Ye' wökir tò ye' trë'wëkeshkar, çwes ye' e' ümi? Kē ye' diché tä'ia kané darërë wöje ena ye' jaëne inuköl kakkök.

⁴ Ye' éna iänetke tò wes ye' e' ümi mik ye' trëshkar etä äs yile tò ye' kkö'nü'.

⁵ Etä ië' tò pë' kos ña'weke iwökir tò e'pa kiëttsä eköl eköl. Mik e' tsä de, etä e' ä ie' tò ichaké: ‘ÇKos be' ñarke ye' wökir ulä ä?’

⁶ E' tò iüté: ‘Ye' ñarke ie' ulä ä kiö döka galon cien (100) ekké.' Ie' iché iä: ‘T' be' yëkkuö. Be' e' tköser bet tä yëkkuö së kj be' ñarke së, e' mane'üttsä tä ishtëkä tò be' ñarke galon döka dabom skeyök ë (50).’

⁷ E' ukuökj tä ie' tò ichaké iëköl ñarke ä: ‘ÇÑe be', kos be' ñarke ye' wökir ulä ä?’ E' tò iüté: ‘Ye' ñarke trigowö döka sacco cien (100) ekké.' Ie' tò iché iä: ‘T' be' yëkkuö. Së kj be' tò imane'üttsä tä ishtë ikj sacco döka dabom paryök ë (80).’

⁸ Mik i wamblëitö, e' jchënewä iwökir wä tä ibikeitséitö: ‘Ye' iyi kuëblu kē wa ikané one yësyésë, erë ie' kabiikeitso buaë e' kimoie. E' ë kuëkj ikjikekekayö.’”

Jesús tò ichéne: “Es ñies yö iché tò wëpa kē tò Skëköl dalöie esepa kabikeitsö buaë e' kimoie tkökä wëpa dör ie' olo tä' tajë e' icha esepa tsäta.

⁹ E' kuëkj yö iché ä' ä tò inuköl kē dör ibua'ie. E' wa s'malepa kimú äs ie'pa tò Skëköl dalöiö. Ä' tò iwé es e' tä aishkuö tä ie'pa tò ä' kierawä buaë wëshkë senö wé yöbië e' ä.

¹⁰ “Yi tò kané tsitsir wëke yësyésë, ñies ese tò kané tajë wëmi es. Erë yi kē tò kané tsitsir wëku' yësyésë, ñies ese kē tò kané tajë wëpa yësyésë.

¹¹ E' kuëkj inuköl kē wakanewé ä' tò yësyésë, e' tä çyi erblömi ä' mik i tuëtä' chökë, ese wakanéwöje?

¹² Nies ä' kē tò o'ka icha wakanewé yësyésë, e' tä çyi tò ä' icha wëmi ä' ä wakanewé?

¹³ “Wë klöulewä kané mésoie, ese kawötä iwökir ë ttö dalöiök. Iwökirpa chöpa böi, e'ma ie' kawötä eköl ë dalöiök ena iëköl watöktsä. Es ä' kē ä er menukwä Skëköl kj ena inuköl kj ñita.”

¹⁴ Ì ché Jesús tò e' ttsé sërää fariseowakpa tò. Ie'pa éna inuköl dalër tajë, e' kuëkj ie'pa tò iwawayé.

¹⁵ Ie' tò iché ie'pa ä: “Ä' e' ö sulitane wörkj tò ä' dör pë' buaë yësyésë, erë ä' er suule buaë Skëköl wä. Ì kikekekä s'ditsö tò tajë, ese wër suluë ie' wa.

Ì kos kitule Skëköl yëkkuö kj e' wä tköraë

¹⁶ “Ì kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tò yëkkuö kj, e' wa s'wöblañebitü dö mik Juan S'wöskuökwaq dë'bitü etä. Erë e' itökj tä i blüie Skëköl tso' e' tté buaë pakarke tä sulitane tso' ima'uk darërëë diché wa dökwä e' ä.

¹⁷ “Kä jai ena kä i' ertä'wa. Erë Skëköl yëkkuö kitule, e' kē ertä'wa yës, e' wä tköraë sërää döwä tté bataë.

Se' ñi öwa ese ché Jesús tö

(Mateo 19.1-12; Marcos 10.1-12)

¹⁸ “Wëm tò itayé éwa ese tò tayé skä tséwane, e' tä e' wa ie' tò isenewabak kewe e' dalösgewëwä. Nies tayé ä'wa iwëm tò, ese tséwane wëm o'ka tò, e' tä e' wa ie' tò tayé e' senewabak kewe e' dalösgewëwä.

Inuköl blú ena Lázaro, e' tté

¹⁹ “Inuköl blú bak eköl e' e' paiö datsi' bua'buä ë wa. Kekraë ie' chköke, di' yöke buaë.

²⁰ Nies s'siarë bak eköl kié Lázaro, e' e' tkökëser blu' e' u wëkkö ä. Ie' pa dör smewö ëme.

²¹ Ie' éna blu' chké po darke, e' ñakwä suluë. Chichi döke ie' smewö pakuyök.

²² Kä et tä ie' siarla blënewä, tä Skëköl biyöchökwaqpa tò ie' wimblu tsëmi kä jai ä chkök Abraham tä. Nies inuköl blú ñe' blënewä tä inü wötënewä.

²³ “Etä ie' tso' weinuk siarë wé s'wimblu weirke eë tä iwökéka tä Abraham suëitö kamie kä bänet, e' batsi' ä Lázaro tkër.

²⁴ Etä ie' ar tajë Abraham wöä tä ichéitö: ‘Ä kékëpa Abraham, ye' saü er siarë wa! Ye' weirke tajë bö' i' ä. Be' we'ikëyö, Lázaro patkö iulatska bata nuukkä di' ä tä ipatkö ye' ku' nuukkä äs ipaser.’

²⁵ Erë Abraham tò iüté: ‘Be' éna iägnü tò mik be' bak ttsë'ka, etä iyi buaë kos bak be' wä. E' skéie Lázaro bak weinuk siarë. Erë ñne tä ie' wöpläne buaë, e' skéie be' weirkena siarë.

²⁶ Kjie tä, kablë iskjë e' tso' se' shushäë. E' kuëkj sa' shkak ä' ska', esepa kē döpa ä' ska'.

Nies ä' shkak sa' ska', esepa kē döpa sa' ska'.

²⁷ “Inuköl blú tò iché: ‘Ä yéwö Abraham, ye' kköchö be' ä, Lázaro patkö ye' yé u ä

²⁸ ye' èlpa dōkà skel, e'pa pattōk as ie'pa kē dō kā i' a wé s'weirke siarē eē.'

²⁹ Abraham tō iché ie' a: 'Í kit Moisés ena Skékōl ttekōlpa malepa e'pa tō yēkkuō kī, e' tso' ie'pa wā, jas ttē e' iūtō ie'pa tō!'

³⁰ Blu' tō iūtē: 'A yēwō Abraham, e' kē dōr wē'. Erē se' duowa ekōl shkēnekane ese tō ie'pa pattē, e' tā ie'pa er mane'uraē.'

³¹ Erē Abraham tō iché iā: 'Ttē kit Moisés ena Skékōl ttekōlpa e'pa tō, e' kē iūtēne ie'pa wā, e' tā s'du'wā shkēnekane ese miā ie'pa pattōk, e' tā ñies ie'pa kē tō ie' tō iūtepa.' "

17

A' tso' wōsh wa i tō ské i sulu wamblōk ese yōki

(Mateo 18.6-7,21-22; Marcos 9.42)

¹ Jesús tō iché ittōkatapa a: "Kekraē se' erkiōorke i sulu wamblōk; jerē yi tō se' erkiōwēke, esepa tō inuī sueraē!

² Yi tō ikkēpala erblōke ye' mik, esepa ekōl kē i sulu wamblōk, esepa weirdaē siarē shūtē tkōkà ak wawoie muéwā ikuli' a ba-trēemi dayē a' e' tsatā.

³ iA' tso' wōsh wa!

"A' yami tō i sulu wamblé a' kī, e' tā iuñú. Ie' er mane'wēne, e' tā inuī olo'yō iki.

⁴ Erē kā etkē a' ie' tō i sulu wamblé a' kī dōkà kuktōkicha (7), erē ie' iché dōkà kuktōkicha: 'ye' er mane'wēne,' e' tā ilo'yō iki."

S'kī erblō Skékōl mik

⁵ Etā Skékēpa Jesús ttekōlpa tsā e'pa tō ie' a' iché:

–Sa' kīmú kī erblōk Skékōl mik.

⁶ Ie' tō ie'pa iūtē:

–A' erblōpa Skékōl mik tsir wēs mostaza wō dōr tsirla ekkē, e'ma a' tō ichēmi kal bērie i' a: 'Be' e' yōtsā iē e' tkōwā dayē a', tā iyērdatsa.

Wēs s'kawōtā kanēblōk Skékōl a

⁷ "Ichōsō tō a' wēle wa kanē mēso tso' ekōl, e' miā tē tōk alē ō a' iyyiwak kkō'nuk alē. Mik idene u a, etā a' kē tō ichēpa ie' a: 'Wēshke, be' e' tkōser chkōk, ye' tō be' tieke.'

⁸ A' kē tō ichēpa iā es. E' skéie a' tō ichera ie' a: 'Be' datsi' mane'ú, be' ulō ye' a' tā ye' tiō. Ye' panú, ye' chkē one, ye' di' yane one, e' wa be' mi' chkōk.'

⁹ Ie' tō iwē wēs a' tō ie' kē iuk es, e' kī a' kē tō wēstela chepa iā.

¹⁰ Es ñies mik i uk Skékōl tō se' kē, ese wēsō seraā, etā ichōsō ie' a' i' es: 'Í uk sa' kàne, e' ē wē sa' tō. Sa' dōr kanē mēsopa ēsepala ē.' "

Wēpa dabop kiri'wēke lepra tō e'pa bua'wēne Jesús tō

¹¹ Jesús michōē Jerusalén, e' damitkō Samaria ena Galilea.

¹² Mik ie' dōkemitke ká tsitsirla a' tā eē wēpa dōkà dabop kiri'wēke lepra tō, e'pa e' yétsā iēter kamiē

¹³ tā iarkerak Jesús tsākā:

–iA' Jesús, a s'wōbla'ukwak, sa' saū er siarē wa!

¹⁴ Mik ie' tō ie'pa sué, etā ichéitō ie'pa a:

–A' yú e' kkachōk sacerdotēpa a' as suli-tane wā ijcher tō a' buanene. Ie'pa mirwāia ñalā kī e' dalewa ie'pa buanene.

¹⁵ Mik ie'pa ekōl tō isuē tō ibuanene, etā ibiteane Jesús ska' Skékōl kīkōkka' taiē aneule.

¹⁶ Ie' e' tkéwā kuchē kī iwō mēwā íyōk kī Jesús klō ska' wēstela chōk. Wēm e' dōr Samaria wak.

¹⁷ Jesús tō iché iā:

–iA' buanene e' kē dōr dabop? ¿Wé be' malepa sulitū (9)?

¹⁸ Wēm dōr ká kuā'kī wak ¿e' ē biteane Skékōl kīkōkka'?

¹⁹ Ie' tō iché wēm a:

–Be' e' kōkka' be' yúshkane. Be' erblé ye' mik, e' tō be' bua'wēne.

Í blúie Skékōl tso', wēs e' kéwō dōr (Mateo 24.23-28,36-41)

²⁰ Fariseowakpa tō ichaké Jesús a:

–Í blúie Skékōl tso', ¿mik e' kéwō datse?

Ie' tō ie'pa iūtē:

–Í blúie Skékōl tso' e' kē dōr íyi suēmi sulitane tō ese.

²¹ Itso'tke a' shuā, e' kuekī kē yi a' iyērpa, 'Íe' itso', ō 'Wíe' itso'.

²² Tā ichéitō ittōkatapa a:

–Ikéwō dōraē mik a' tō bīkeitseraē: 'Jesús dōr S'ditsō Alā, e' mú dō i' tā s'blúie. E' diwō et ē kkechekesō suē.' A' tō bīkeitseraē es, erē a' kē tō isuepa kam ye' dōne e' yōki.

²³ Wēlepa tō icheraē: 'Íe' ie' de', ō 'Diāe' ie' de'; erē kē a' minuk isaūk, kē a' minuk itōki.

²⁴ Ye' dōr S'ditsō Alā, mik e' dene, etā sulitane tso' ká wa'ñe e'pa tō isuēraē wēs alá wōñar tō ká olo ppēe ká wa'ñe e' suēsō es.

²⁵ Erē e' yōki kéwe ye' kawōtā weinuk taiē ye' bolōkpa ulā a, ie'pa tō ye' waterattsa.

²⁶ Ye' dōr S'ditsō Alā, mik e' dene, etā e' kéwō dōraē wēs Noé kēska' es.

²⁷ E' kéwō ska' tā ie'pa tso' chkōk, di'yōk, senukwā wēs kekraē es dō mik Noé dewā ikanō bērie e' a' etā. E' bet tā di' dettsa taiē ie'pa kī, e' tō ie'pa ulitane ttélur.

²⁸ Es ñies iwamblēne wēm bak kiē Lot, e' kéwō ska' tā. Sodoma wakpa tso' chkōk, di'yōk, ie'pa tso' íyi taūk ena íyi wataūk, ie'pa tso' íyi kuatkōk ena u yuók wēs kekraē es.

²⁹ Erē mik Lot e' yétsā Sodoma, etā azufre datse ká jai a' wōñarke bō'ie, ese yēne ká e' kī wēs kalī es, e' tō ie'pa kōs ttélur.

³⁰ Es itkōraē mik ye' dōr S'ditsō Alā, e' dene etā.

³¹ “Mik e' kəwō de, eṭa yi tso' u bata kɪ, ese kē dōkwane weshkə iɪyi tsukmi. Nies yi tso' kaneblōk kañika, ese kē dōkwane weshkə.

³² Ì bak Lot alakōl ṭa* e' ska' a' er anú. Ie' yōnane dayē wōsie, ie' éna iɪyi dalēr taiē e' kuekɪ.

³³ Yi e' tsatkak ittəwā yōkɪ, ese ulā a sene michoē kē dōpa aishkuō ṭa. Erē yi e' mettsa ṭəwā ye' dalērmik, ese ulā a sene michoē dōraē aishkuō ṭa.

³⁴ “Ye' tō a' a ichè tō e' nañewe se' bōl kapōke kə' etkē kɪ, ṭa ekōl mira iwā ṭa ièkōl atdaē.

³⁵⁻³⁶ Alakōlpa bōl tulur ak wawōk ñita ṭa ekōl mira iwā ṭa ièkōl atdaē.†

³⁷ Jesús ttōkatapa tō ie' a ichaké:

—A Skèkəpa, ζwé e' wamblərmi?

Jesús tō ie'pa iutē ttē i' wa:

—Sulitane wā ijcher tō wé òlō daparke taiē, eḡ ilē nu tēr. Es ilē sueraē a' tō iwā kkachoiē tō wé iwamblərmi.

18

Alakōl dōr schō ena s'shulōkwak ekōl, e' ttē

¹ Jesús éna ikkachak ittōkatapa a tō s'kawōṭa ikiōk S'yé a kəkraē kē shtrirta'wā, e' kleēitō ie'pa a i' es:

² “Ká et kɪ s'shulōkwak ekōl tso', e' kē suarta' Skèkōl yōkɪ, ñies ie' kē tō yi dalōieta'.

³ Ká e' a' ñies alakōl dōr schō tso' ekōl, e' ñippōke ibolōk ṭa. Kəkraē ie' mīa s'shulōkwak ñe' ska' ṭa ichekēitō ia: 'Ye' kɪmú. Ye' bolōk tō ye' we'ikeke, e' shulō ye' a'.

⁴ E' tka ká taiē erē s'shulōkwak kē wā iɪutēne. Bata ekkē ṭa s'shulōkwak tō ibikeitsé: 'Alakōl schō i' tso' ye' tsiriuk ñiē. Erē ye' kē suarta' Skèkōl yōkɪ, ñies kē ye' tō yi dalōieta',
⁵ erē ie' ttē shulerāeyō as kē idōia ye' shtririk taiē ttē e' wa.' ”

⁶ Skèkəpa tō ikɪ ché: “Ì ché s'shulōkwak suluē ñe' tō e' bikeitsō buaē.

⁷ Wépa shukitulebak Skèkōl wā, tso' ie' a ikiōk ñiē nañeē, ζesepa kē tsatkepaitō? ζIe' tō ie'pa keraē ipanuk?

⁸ Ye' ichè, au. Ie'pa tsatkeraitō bet, kē dōr ká taiē. Erē ye' dōr S'ditsō Alà, mik e' dene, eṭa s'erblōke Skèkōl mik, ζesepa kuēm̄iyō ká i' a'?

Fariseowak ena inukōl shtōkwak Roma wōkirpa a, e' ttē.

⁹ Pē' tso' Jesús ttō kɪttsōk, e'pa wəlepa e' bikeitsō tō ie'pa serke yēsēsē Skèkōl wōa, erē ie'pa wōska sulu s'malepa wēr. Esepa a ie' tō ttē kleē i' es:

¹⁰ “Wépa bōl mīa Skèkōl wé a ttōk S'yé ṭa. Ekōl dōr fariseowak, ekōl dōr inukōl shtōkwak Roma wōkirpa a.

¹¹ fariseowak ttōdur S'yé ṭa, ie' ichè i' es: 'A Skèkōl, wéstela chekeyō be' a tō ye' kē dōr suluē wes s'malepa es. Ie'pa dōr ak-blōkwakpa ena pē' sulusipa ena s'senewabak e' dalōsəukwā wakpa. Nies ye' kē dōr suluē wes inukōl shtōkwak dur wɪ es.

¹² Domingo bit ṭa ye' batsōke ká bōt ká bōt kəkraē. Nies i' kōs de ye' ulā a, e' blatekeyō dōka dabop, e' tsá eyōk mekeyō be' a.'

¹³ Erē inukōl shtōkwak e' dur bānet, ie' eriane taiē, ie' wō è kē kanekā ká jai sauk, ie' batsɪ' è tōke iulā wa ie' eriane taiē kuekɪ. Ie' tō iché: 'JA Skèkōl, ye' dōr pē' sulusi, ye' saú er sɪarē wa!'

¹⁴ Jesús tō ichéne: Ye' tō a' a ichè tō yi e' ttsōkṭa taiē ese wōardawa, erē yi e' wōéwa ese kɪkardakṭa taiē. E' kuekɪ inukōl shtōkwak ñe' mīane iu a klō'wé Skèkōl tō wēs pē' buaē yēsēsē es. Erē fariseowak kē minene es.

Jesús tō ikiē S'yé a ala'rla kɪ

(Mateo 19.13-15; Marcos 10.13-16)

¹⁵ Pē' wā ala'rla debitɪ Jesús ska' as ie' ulā mukā ikɪ. Erē mik e' suē ittōkatapa tō, eṭa ie'pa tō pē' uñélor.

¹⁶ Erē ie' tō ittōkatapa kié ṭa ichéitō:

—As ala'rla bitɪ ye' ska'. Wépa dōr wēs ie'pa es, esepa blúie Skèkōl tso', e' kuekɪ kē iwōklō'waria.

¹⁷ Mokɪ ye' tō ichè tō yi kē e' wōōwa wēs alala es, i' blúie Skèkōl tso' e' kiowa, ese kē dōpawāia.

Inukōl blú ekōl tō Jesús a ichaké

(Mateo 19.16-30; Marcos 10.17-31)

¹⁸ Judiowak wōkir ekōl tō Jesús a ichaké:

—A S'wōbla'ukwak, be' dōr buaē, ζi wēm̄i ye' tō as sene michoē dō ye' ulā a'?

¹⁹ Ie' tō iutē:

—ζÌ kuekɪ be' ye' kié buaē? Skèkōl ekōl è dōr buaē.

²⁰ Ttē me'atbak ie' tō dalōiēno, e' jcher be' wā buaē. E' tō iché: 'Ké a' kawō ṭa' s'senewabak dalōsəukwā, kē a' kawō ṭa' s'ttōkwā, kē a' kawō ṭa' akblōk, kē a' kawō ṭa' s'kkatōk kachè wa, a' yé ena a' m̄i dalōiō.*

²¹ Wēm e' tō ie' a iché:

—Ttē e' kōs dalōiē'bitɪ ye' tō, ye' iā du-ladula eṭa.

²² Ie' tō ttē e' ttsé ṭa ie' iutē:

—Ïyi etkē kianeia be' a wē, e' dōr i': i tso' be' wā, e' watauttsa seraā ṭa iské mūttsa s'sɪarēpa a. E' ukuōkɪ ṭa be' shkō ye' ṭa ye' ttōkataie. Es ṭa iɪyi buaē taiē dōraē be' ulā a ká jai a.

²³ Erē wēm e' dōr inukōl blú taiē e' kuekɪ mik ie' tō e' ttsé, eṭa ie' erianeṭa taiē.

²⁴ Jesús tō isué tō ieriane ṭa ichéitō ia:

—Inukōl blúpa a darērēē idir dōkwā i' blúie Skèkōl tso' e' a!

* 17:32 Génesis 19.26 saú. † 17:35-36 Yèkkuō kèchke wəle tō versículo 36 kɪ kuōtkékā. E' tō ichè i' es: Wépa bōl tso' kaneblōk tē a, ekōl m̄tsqr ṭa ièkōl atē. * 18:20 Éxodo 20.12-16; Deuteronomio 5.16-20

²⁵ Esepa a dōka ee, e' dōr darērēē tkōka kameio tkōmi datsi' yuo diké ese wōukla a e' tsata.

²⁶ Wēpa tso' ittšök e'pa tō ichaké Jesús a:

—E' dōr es, e'ma žyi tsatkēmi?

²⁷ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Ī kē or s'ditsō a, ese ormi Skēkōl a buaē.

²⁸ Eta Pedro tō ie' a iché:

—Ittsō, sa' iyi kōs me'at sa' tō ta sa' bite be' ta.

²⁹ Ie' tō iché ie' a:

—Mokj ye' tō a' a iché tō yi isie tō iu ō ilakōl ō iēlpa ō iyē ō imi ō ila'r, e' méat i blúie Skēkōl tso' e' dalērmik,

³⁰ ese ulā a iské dōrane tajē šuṭē ká i' a, űies aishkuō ta šene michoē dōraē ulā a.

Jesús skā e' biyō ché tō itterawa

(Mateo 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Jesús tō ittōkatapa dabom eyök kī bōl (12), e'pa kiēmi bānet ta ichéitō ie'pa a: “Se' mirka Jerusalén i', eta ee i kōs kitat Skēkōl ttekolpa tō yēkuō kī e' wa tkōraē, ye' dōr S'ditsō Alā, e' ta.

³² Ie'pa tō ye' wōmerattsa pē' kē dōr judiowak ese pa ulā a. E'pa tō ye' wayueraē, cheraē suluē, iwiri tuōrarak ye' kī.

³³ Ie'pa tō ye' pperaē, ye' tterawa; erē e' kī ká de mañat eta ye' škerdakane.

³⁴ Erē i ché ie' tō ittōkatapa a, e' wa blēulewa ie'pa yōki, e' kuekī ie'pa kē a iwā aṇe.

Wēm ekōl wōbla kē wawēr tso' Jericó e' bua'wēne Jesús tō

(Mateo 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Mik Jesús demi tsinet Jericó, eta ee wēm tkēr ekōl ṇala ska' inukōl kak kiök. Ie' wōbla kē wawēr.

³⁶ Mik ie' tō ittšē tō pē' dami tajē ṇala kī, eta ie' tō ichaké tō ži wamlērke?

³⁷ Ie'pa tō iché ie' a tō Jesús Nazaret wak dami ṇala kī.

³⁸ E' kuekī ie' tō iché aṇeule:

—jA Jesús, s'blú David bak e' aleri, ye' saū er siarē wa!

³⁹ Pē' dami Jesús yōki kewe, e' tō wēm e' uñke as isiwa'blōwa. Erē ie' tō ikī ché aṇeule:

—jA David aleri, ye' saū er siarē wa!

⁴⁰ Jesús e' duēsēr ta itsuṭ patkéitō. Mik ide, eta Jesús tō ie' a ichaké:

⁴¹ —žĪ kiane be' kī tō ye' tō iwē be' a?

Ie' iūtē:

—A kēkēpa, ye' kī ikiane tō ye' wōbla buarne.

⁴² Jesús tō ie' a iché:

—jBe' erblé ye' mik, e' wa be' buanene!

⁴³ E' wōshā ta ie' wōbla buanene ta imía Jesús ta e' tō Skēkōl kīkekarami tajē. űies wēpa kōs tō isuē e'pa tō Skēkōl kīkekarami tajē.

19

Jesús ena Zaqueo, e' pakē

¹ Jesús de Jericó, e' shkōdur ee.

² Eē wēm ekōl serke kiē Zaqueo, e' dōr inukōl shtōkwakpa Roma wōkirpa a, e'pa wōkir. Ie' dōr inukōl blú tajē.

³ Ie' kī Jesús kiane suē, erē ie' dōr tsirlala iskīla, tajē pē' tso', e' kuekī ie' kē wō dē'ka Jesús sauk.

⁴ E' kuekī ie' tunemi wē Jesús tkōkemi ee tkaka kal ulā a ipanuk suē.

⁵ Mik Jesús dōkemitte kal e' dikīa, eta iwōkēka ta iché Zaqueo a:

—A Zaqueo, be' e' ōwa bet. I'ñe ye' mi'ke be' ska' kapōkrō.

⁶ Zaqueo e' ēwa bet ta Jesús kiéwaitō iu a ttsē'ne buaē.

⁷ Mik pē' ulitane tō isuē, eta ie'pa tō Jesús ché suluē. Ie'pa tō iché ṇi a: “žĪök ie' mi'ke pē' sulusi u a?”

⁸ Zaqueo e' duēka ta iché Skēkēpa Jesús a:

—A kēkēpa, ye' ttō ttsō. Ī kōs tso' ye' wa, e' shabōts meraēyō s'siarēpa a. űies yile iyi ekūbléyō, e' ta e' mekeneyō ie' a dōka tkētōkicha.

⁹ Jesús tō iché ie' a:

—Be' dōr Abraham aleri, erē be' erblé Skēkōl mik mokj wēs Abraham es, e' kuekī i'ñe ta be' de Abraham alā chōkie. E' kuekī i'ñe be' tsatkēne, űies wēpa tso' be' u a erblé Skēkōl mik e'pa tsatkēne.

¹⁰ Ye' dōr S'ditsō Alā, e' dē'bitū, wēpa chē'ulur i sulu ulā a ese pa yulōk tsatkē.

Inukōl mēne wakanewē, e' ttē

¹¹ Jesús dōkemitte Jerusalén. Pē' tso' ie' ttō kītšök, e'pa tō ibikeitšé tō mik ie' de Jerusalén eta i blúie Skēkōl tso' e' kēwō dewatke da'āie. E' kuekī ie' tō ie'pa a ikleē i' es:

¹² “Wēm tso' ekōl dōr blu' ditséwō, e' miā kamiē ká kuā'kī a iblú kibi ska' as e' tō ie' tkōka blu'ie, wē ie' bite ee. E' ukuōkī ta ibitūkeane.

¹³ Kam ie' mi', eta ie' tō ie' kanē mēsopa kiē dabop, e'pa a ie' tō inukōl mé tajē űikkēē ekōl ekōl a. Ie' tō iché ie'pa a: ‘A tō inukōl sē wakaneū dō mik ye' dōne eta, isuōie kōs a' tō ikī klō'wēmi.’

¹⁴ Erē pē' serke ie' kaska', e'pa éna ie' ar suluē. E' kuekī ie'pa wēlepa patkérakitō blu' kibi ska' ichōk: ‘Sa' kē kī ie' kiane sa' blúie, e' kuekī kē itkarka.’

¹⁵ “Erē blu' kibi tō ie' tkēka blu'ie ta ie' miāne wē ibitē ee. Mik ie' dene, eta ie' tō ikanē mēsopa dabop, wēpa a ie' tō inukōl me'at, e'pa kiök patkē isuōie tō kōs inukōl kī klō'wérakitō.

¹⁶ Itsá debitū tō iché iblú a: ‘A kēkēpa, be' inukōl wakanewēyō, e' kī klō'wēyō dōka dabōtōkicha.’

17 Blu' tō ie' iuté: 'E' dōr buaë. Be' dōr kané méso buaë. Ì elkela wakanewébō yésyèsè, e' kuekì ye' tō be' tkekekā ká dabop, e' wōkirie.'

18 Iskà debitū tō iché: 'A kēkēpa, be' inukōl wakanewéyō, e' kī klō'wéyō dōkā sketōkicha.'

19 Nies blu' tō ie' iuté: 'Ye' tō be' tkekekā ká skēl, e' wōkirie.'

20 "Erē iēkōl debitū, e' tō iblū ā iché: 'A kēkēpa, i' be' inukōl. Ye' tō ipatrēwā tsamo ā tā ibléyō.

21 Be' dōr wēm er darērēē ese. Ì kē dōr be' icha ese klō'wēkewābō. Nies be' tō iyi wōshsteke wé kē be' wā ikuatkēne eē. Ye' suane be' yōkì, e' kuekì ye' tō be' inukōl blé.'

22 Etā blu' tō ie' ā iché: 'Be' dōr kané méso sulusi ese. Ye' tō be' kichaterattsā be' wák ttē wa. Be' tō iché tō ye' dōr wēm er darērēē ese. Be' tō iché tō ì kē dōr ye' icha ese klō'wēkewāyō, nīes tō ye' tō iyi wōshsteke wé kē ye' wā ikuatkēne eē.

23 E' dōr es, e' tā ÷i kuekì be' kē wā ye' inukōl bléne inukōl bló wé ā as eē ikì klōr? Be' tō iūpa es, e'ma mik ye' dene, etā ye' inukōl ena ikì klōne e' de ye' ulā ā.'

24 Etā blu' tō iché itso'rak eē, e'pa ā: 'Inukōl yōttāsā ie' ulā ā, tā imú wé wā itso' dabop, e' ā.'

25 Erē ie'pa tō blu' ā iché: 'A kēkēpa, erē ÷i kuekì be' tō ie' ā ikì meke, ie' wā itso'tke dabop?'

26 Ie' tō ie'pa iuté: 'Ye' tō a' ā iché tō wé wā iyi tso', ese ā ikì merdaë. Erē wé kē wā ì kù', ì tso' ese wā elkela, e' yerattsā iyōkì.

27 Wépa kē kī ye' kiane blu'ie, e'pa dōr ye' bolōkpa; ie'pa tsūbitū iē tā ittōlur ye' wōrkì.'

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Juan 12.12-19)

28 Jesús ttē paké one, etā ie' mirkaia Jerusalén ñalé kī.

29 Mik idōkemitke tsinet Betfagé ena Betania aṭe kabata kiè Olivo kēbata e' kulì ā, etā ie' tō ittōkatapa bōl kié

30 tā ichéitō iarak:
—A' yú kewe, u tso' se' wōshāë e' ā, etā eē burro kueraë a' tō etō moule kē kī yi e' tkēulekā ese. E' wōtsōō tā itsūbitū ña.

31 Yile tō a' ā ichaké: ¿Ie a' tō iwōtseeke? e' tā iūtō: Skēkēpa kī ikiane.

32 Ittōkatapa míyal tā ikuérakitō wēs Jesús tō iché ie'pa ā es.

33 Ie'pa tso' burro wōtsōōk tā burro wakpa debitū tā ichakéitō:

—¿Ie a' tō burro sē wōtseeke?
34 Ie'pa tō iuté:
—Skēkēpa Jesús kī ikiane e' kuekì.

35 Etā ittōkatapa wā burro bitētsēr Jesús ā. Ie'pa tō ipaio kikkē mékā burro kī, tā Jesús kīmerakitō e' tkōkkā ikì.

36 Jesús mirkaia Jerusalén ñalé kī, eē pē' tso' tajé, e'pa tō paio kikkē shuelor ñalā kī kewe Jesús yōkì.

37 Ie'pa mirwā Olivo kēbata kulì ā wō wa'k. Iklēpa tso' tajé, e'pa anemi ttsē'ne buaë wa. Skēkōl kikkēkarakitō tajé. Ì kē or yi ā ese o' Jesús tō tajé ie'pa wōrkì, e' kuekì Skēkōl kikkēkarakitō.

38 Ie'pa tō iché:
—I Ayēcha buaë s'blū i' datse Skēkōl ttō wa! Skēkōl tso' ká jai ā olo tā' tajé as e' tā se' ser bēre. Ie' kikkōkasō.*

39 Pē' shuā fariseowakpa wēlepa tso', e'pa tō iché Jesús ā:

—Be' klēpa uñū.
40 Erē ie' tō ie'pa iuté:
—Ye' tō iché a' ā tō ie'pa siwā'blēwā, e' tā ák tō ye' kikerakā aneule.

41 Mik ie' de tsinet Jerusalén, etā ie' ikì sué tā ie' ié idalērmik.

42 Ie' tō ibikeitsé: ¡A' mú wā ijcher i'ñe tō wēs a' sermi bēre Skēkōl tā! Erē e' tso' bléule a' yōkì, e' kuekì a' kē ā isurpa.

43 Kawō sulu dōraë a' kī. A' bolōkpa dōraë, e'pa tō a' ká kōierawā shkit as a' kē tkōyal. Ie'pa miraë ñippōk a' tā.

44 Ie'pa tō a' ká ena a' wakpa kōs ewerawa. A' u kōs olordawā, e' éki kē aṭpa ñi bata kī. Skēkōl de a' tsatkōk, e' kēwō de a' kī erē iwatētsā a' tō. E' kuekì e' kōs tkōraë a' tā.

Jesús tō Skēkōl wé batse'wé

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.15-19; Juan 2.13-22)

45 E' ukuōkì tā' Jesús de Skēkōl wé ā, tā ie' tō iyi wataukwakpa trē'wéyalmi,

46 tā ichéitō ie'pa ā:
—Skēkōl tō iyé' iyēkuuō kī: 'Ye' u dōr tto ye' tā wé', erē a' tō iia'wékā akblo wéie.

47 Kēkraë Jesús tō s'wōbla'wēke Skēkōl wé ā. Sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa ñies judiowak wōkirpa malepa, e'pa tō ileritsekerak Jesús ttowaie.

48 Erē judiowak malepa ulitane tō ie' ttōke e' kītseke er bua' wa, e' kuekì ibolōkpa kē ulā dē'wā ittōkwā.

20

¿Yi tō kawō mé Jesús ā?

(Mateo 21.12-17; Marcos 11.27-33)

1 Etōkicha tā Jesús tso' s'wōbla'uk ena Skēkōl ttē buaë e' pakōk Skēkōl wé ā tā eē sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa ena judiowak kuēblupa e'pa de.

2 Ie'pa tō ichaké ie' ā:
—¿Yi ttō wa be' tō iyi ikkē wēke? ¿Yi tō e' kēwō mé be' ā?

3-4 Ie' iuté:

* 19:38 Salmo 118.26

—Ñies ye' tò a' a ilè chakeke: ¿Yi tò Juan patkè' s'wöskuök? ¿Skèköl tso' ká jai a e' ö s'ditsö? Ye' iütö.

⁵ Etá ie'pa ichémi ñi a: “Se' tò ichémi tò Skèköl tò Juan patkè', e' ta ie' tò se' iütèmi: ‘¿Ì kuèkj' a' kè wá ie' ttè klö'one?”

⁶ Ñies pé' ulitane tò iklö'wé tò mokjë Juan dör Skèköl tteköl, e' kuèkj' kè se' a' iyènuK tò ipatkè' s'ditsö tò. Se' tò iché es, e' ta ie'pa tò se' ttèwami ák wa.”

⁷ E' kuèkj' ie'pa tò iütè:

—Kè sa' wá ijcher tò yi tò Juan patkè' s'wöskuök.

⁸ Ie' tò ie'pa a' iché:

—Es ñies ye' kè tò a' a' ichepa yi tò ye' a' kawó mé iyi ikké woje.

Uva kanéukwakpa sulusipa, e' tté
(Mateo 21.33-44; Marcos 12.1-11)

⁹ E' ukuöki ta Jesús ttémi pé' ta ta ttè kleítö i' es: “Wém eköl tò uva kuatké tajè. Ie' tò ipeitéat wépa wélepa a' as ie'pa tò ipataü ie' a' iwörke e' kak wa. E' ukuöki ta ie' mia' ká kuá'ki dó ká tajè.

¹⁰ Mik uva wóline tso'tke wè'iaè shtë, etá ie' tò ikanè méso patkèmi eköl ie' icha tsük. Erè kanéukwakpa tò ikanè méso klö'wéwa, ppé siarè, ta ipatkémine ulá wöchka.

¹¹ Etá iwák tò ikanè méso ská patkémine eköl. Ñies e' ché ie'pa tò sulué, ppé siarè, ta ipatkémine ulá wöchka.

¹² Ikanè méso ská patkémine ie' tò eköl, etá ñies e' shká wérakitó tajè, ta itrè wéshkar.

¹³ “Bata ekké ta iwák tò iché: ‘¿Ì wèmi ye' tò? Ye' alá dalèr tajè ye' éna, e' patkerami ye' tò. Isalema ie'pa tò ie' dalöiemí’

¹⁴ Erè mik kanè mésoa' tò kanè wák alá sué, etá ie'pa tò iché ñi a: ‘Ie' wí dör ká i' wak alá, e' a' ká i' atdaé. E' kuèkj' ittöwasö, etá es ká i' atdaé se' ulá a.’

¹⁵ E' kuèkj' ie'pa tò iklö'wéwa yétsa' bánet ta ittéwérakitó.

“Ye' tò a' a' ichakè: ¿Ima a' ibikeitsé? ¿Ì weraé kanè wák tò?

¹⁶ Yö iché tò ie' miraé ta kanéukwakpa tteratulur, ta uva kané meraneitö pé' kuá'ki a.”

Mik e' ttsé judiopa wökirpa tò, etá ie'pa tò iché:

—E' mú kè wamblèr es.

¹⁷ Erè ie' tò ie'pa sué krereé, ta ichéitö:

—¿Wes a' tò ibikeitsèmi tò e' kè tköpa a' ta? Skèköl yèkkuö tò ye' ché i' es:

‘Ák watè'ttsa' u yuökwakpa tò, e' yönene ák bua'buaie.*

¹⁸ Yi klastkéne ák e' mik ese parolordaé ena yi ká ák e' aneká ese yalít dawá idikija.

¹⁹ Ie'pa tò isuéwá tò kleé e' wa Jesús tò ie'pa ché. E' kuèkj' ie'pa éna ie' klö'wakwa eé, erè ie'pa suane pé' yöki.

S'wökirpa patuè, e' tté

(Mateo 22.15-22; Marcos 12.13-17)

²⁰ E' kuèkj' ie'pa tso' Jesús weblök isuoie tò i' ká ikkatèrmi. Ie'pa tò wépa wélepa patkè ie' chakök ittö yoktsa, e' wa ikkatè Roma wökirpa a' as e'pa tò iklö'üwá. Wépa e'pa e' ö tò ie'pa dör pé' buaé yésyèsè ese.

²¹ Ie'pa tò ie' a' ichakè:

—A s'wöbla'ukwak, sa' wá ijcher tò i' cheke be' tò ena ttè wa be' tò s'wöbla'wéke, e' dör mokí. Be' a' sulitane dör ñies ème. Be' tò s'wöbla'wéke yésyèsè Skèköl ñalé tté wa.

²² ¿Ima be' tò ibikeitsé? Roma wökir kibi patuèsö ¿e' dör buaé ö kè idör buaé?

²³ Ie' wá ijcher tò ie'pa tso' ie' chakök er sulu wa, e' kuèkj' ie' iüté i' es:

²⁴ —Inuköl tso' a' etá Roma wökir patuoie, e' kkachö ye' a' et. ¿Yi diököl ena yi kié me'rká ikí?

Ie'pa tò iüté:

—Roma wökir kibi.

²⁵ Ie' iché ie'pa a:

—E'ma kos Roma wökir kibi icha, ese mú ie' a. Ta kos Skèköl icha, ese mú ie' a.

²⁶ Ì kos ché ie' tò sulitane wörki, e' a' ie'pa kè wá i' kune ie' kkatöie. Ie' tò ie'pa iüté es, e' tò ie'pa tkiwéwá. E' kuèkj' ie'pa siwá blélur iyöki.

¿S'duolur e'pa shkermikane ö au?

(Mateo 22.23-33; Marcos 12.18-27)

²⁷ E' ukuöki ta saduceowakpa wélepa deb-itu Jesús ska'. E' wakpa tò iklö'wé tò s'duowa e' kè shkènukkane. Ie'pa tò ie' a' ichakè:

²⁸ —A s'wöbla'ukwak, Moisés tò ttè dalöieno kitat yèkkuö ká se' a, e' tò iché i' es: Wém blènewá kè alá até, e' ta ie' éi kawötá ischö tsükwá as ilá kóká ièl blènewá e' a.

²⁹ Etökicha wépa bak döká kul ñi élpá. Ikibi alaköl tséwá, erè iblènewá kè alá até.

³⁰ E' ukuöki ta ie' itökí ièl tò ischö tséwá, erè ñies e' blènewá kè alá até.

³¹ Es itka ièl ská ta ñies imalepa kos e'pa ta. Ie'pa kul blèrulune kè alá até yès.

³² Bata ekké ta ñies alaköl e' blènewá.

³³ Wépa kul e'pa bak alaköl eköl è ta. Mik s'duowa e'pa shkènekane, etá ¿wéne dömi ie' wém chökíe?

³⁴ Ie' tò ie'pa iüté:

—S'tso'ia' ká i' a' ta wépa ena alakölpa ñi tsukewá.

³⁵ Erè aishkuö ta wépa ká sene michoé mène, esepa shkèrdakane ta eé wépa ena alakölpa kè serpawajia' ñita.

³⁶ Ie'pa ser michoé kè duötá wá wes Skèköl biyöchökwakpa kè duötá wá es. Skèköl tò

* 20:17 Salmo 118.22 † 20:37 Skèköl dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kèköl: E' ché Skèköl tò ie'pa blèrulunebak ká iaijë e' ukuöki.

ie'pa shkeo'kane, e' kueki ie'pa doraë ie' ala'rie. E' kueki ie'pa kë serpawajia ñita.

³⁷ Ñies Moisés wák tò se' a ikkayè' tò s'duowa' e'pa shkerdakane. Kal tsir wõnarke bö'ie e' paka'itò, eë ie' tò iyè' tò Skèkòl dör Abraham, Isaac ena Jacob, e'pa Kèkòl.† Es isuešò tò ie'pa tso'ia tse'ka Skèkòl a.

³⁸ E' wà kiane chè tò s'tso' tse'ka ena s'duowa', e'pa kos tso' tse'ka Skèkòl a kekraë. E' kueki ie' kë dör s'duowa' e' Kèkòl. Ie' dör s'tse'ka e' Kèkòl.

³⁹ Eta s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa welepa tò iché ie' a:

—A s'wöbla'ukwak, i ché be' tò, e' chébö buaë yësyësë.

⁴⁰ Eta saduceowakpa kë kësik dë'kajia ie' a i skà chakök.

¿Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' dör yi aleri?

(Mateo 22.41-46; Marcos 12.35-37)

⁴¹ Jesús tò ie'pa a ichaké:

—¿Wes ie'pa tò ichèmi tò wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' dör s'blú bak kië David e' aleri?

⁴² Erë David wák tò ie' yë'at yëkkuö kië Salmos e' ki. Ie' tò iyè'at i' es:

'Skèkòl tò iché ye' Kèkòl a:

Be' e' tkóser ye' ulà bua'kka dalöiëno tajë

⁴³ dö mik ye' tò be' bolökpa mérö be' klö dikia eta.‡

⁴⁴ Es se' isue' tò wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' kië David wák tò ie' Kèkòl, e' ta ¿wes ie' dör David aleri?

Jesús tò s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa kkaté

(Mateo 23.1-36; Marcos 12.38-40; Lucas 11.37-54)

⁴⁵ Sulitane tso' Jesús ttöke e' küttsök, eta ie' tò iché ittökatapa a:

⁴⁶ "A' e' kkö'nú s'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa yöki. Ie'pa wöbatsö shkök datsi' batsjë ese mik wé pè' tso' tajë ese ska' as pè' tò ie'pa shké'ù wes këkëpa dalöiërta' tajë es. Ñies se' ñi dapa'wo wé a ena wé ie'pa kawö tkö'wëkerakitö, ese ska' kula' tso' këkëpa dalöiërta' esepa a, ese yuleke ie'pa tò e' tkoie.

⁴⁷ Ie'pa tò alaköpa schö u yekettsa iulà a ta iwökatekerakitö ittökerak S'yé ta braraë e' wa. Ie'pa weirdaë siarë s'malepa tsata.

21

Alaköl eköl siarë e' tò inuköl mé Skèkòl a (Marcos 12.41-44)

¹ Jesús tso'ia Skèkòl wé a, eta ie' tso' inuköl blúpa tso' inuköl iök kalkuö tso' iioie mè Skèkòl a ese a e'pa sauk.

² Ñies ie' tò alaköl eköl siarëla dör schö e' sué inuköl wöshkila yöule cobre* wa ese böt iökwa.

³ Eta Jesús tò iché:

—Moki ye' tò a' a iché tò alaköl wí siarëla dör schö e' tò inuköl iéwa kibiie imalepa kos tsata.

⁴ Ie'pa ulitane tò inuköl kuö atë ese ié, erë ie' siarë, e' tò ie' wá itso' s'enioie e' kos métsa. E' kueki ye' tò ie' ché es.

Jesús tò iché tò Skèkòl wé olordawa (Mateo 24.1-2; Marcos 13.1-2)

⁵ Eta Jesús ttökatapa welepa tso' ichök tò Skèkòl wé wër buaala, kütkeule tajë ak bua'buwa wa ena iyi bua'buwa kakmeule Skèkòl a tajë, ese wa. Jesús tò iché:

⁶ —Ikéwö doraë eta i kos sué a' tò i', e' olordawa sera, iékwö ë kë atpa ñi bata ki.

⁷ Eta ittökatapa tò ichaké:

—A s'wöbla'ukwak, ¿mik e' wamblërmi? ¿i wa sö isuëmi tò iwamblërketke?

⁸ Ie' iüté: "Tajë pè' datse e' chök tò ie'pa dör ye'. Icherarakitö: 'Ye' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'". Ñies icherarakitö tò s'erkewa e' kéwö detke. Erë kë a' minuk esepa itöki. Pè' kiterarakitö tajë. E' kueki a' tso' wösh wa as kë yi tò a' kitö'ü.

⁹ Mik a' tò biyö tse' tò ká wele wakpa ñippöke tajë ká kua'ki wakpa ta, eta e' kë tò a' tkiuk. Ñies mik a' tò ibiyö tse' tò pè' ñippöke tajë iké wakpa wökirpa ta, eta e' kë tò a' tkiuk. Ese wamblërdaë kam ye' döne e' yöki, erë ká i' erwa e' kam kéwö döwa."

¹⁰ Ie' tò ie'pa a iki ché ia: "Ká kua'ki kua'ki wakpa ñippöraë ñita.

¹¹ Ñies i' tò ká wöti'weraë tajë. Ñies ká kua'ki kua'ki ki bli tò ena duè tò pè' tteraë tajë. Ká jai a iyi sueraësö tajë suluë iwà kkachoie, e' tò ie'pa tkiweraë tajë.

¹² Kam e' kéwö tkö, e' yöki ie'pa tò a' klö'wera'wa, we'ikeraë siarë. A' miräe ie'pa wá se' ñi dapa'wo wé a shülè, ñies a' wötërdawa s'wöto wé a. Ie'pa wá a' miräe duëser s'blúpa ena s'wökirpa wörki ye' ttë kueki.

¹³ Erë es ñies a' tò ye' ttë pakeraë ie'pa a.

¹⁴ Eta kë a' tkinuk tò ima a' e' tsatkömi.

¹⁵ Ye' tò ttë eraë a' a' e' tsatkoie buaë, e' kueki kë a' tkinuk e' ki. A' bolökpa kë a iwöklönuk, ñies ie'pa kë a iyënuk tò e' dör kachë.

¹⁶ A yë, a' mì, a' ëlpa, a' yamipa malepa, a' sini'pa, e'pa welepa tò a' wömerattsä a' bolökpa ulà a. Ie'pa tò a' welepa tterawa.

¹⁷ Sulitane tò a' sueraë suluë ye' ttë kueki.

¹⁸ Erë kë a' tkinuk, a' kë weirpa kekraë, a' doraë buaë ká jai a aishkuö ta.

¹⁹ A' e' tkéwä darërë döka bata ekkë, e' ta a' tsatkërdaë.

‡ 20:43 Salmo 110.1 * 21:2 cobre: E' dör tabechka ëse kë tuëta' darërë wës orochka ena inukölkha es.

²⁰ Mik a' isuë tö ká kuə'kí ñippökwakpa iëne tajë Jerusalén kköiëule e' pamik shkit ñippök Jerusalén wakpa ta, eta a' éna ianú tö Jerusalén erdawa bet.

²¹⁻²² Mik e' kəwō de, eta wépa serke Judea e'pa tköyalmi kabata a. Skéköl tö Jerusalén wakpa we'ikeraë tajë siarë. E' kuəkí wépa serke Jerusalén, e'pa e' yölor. Nies wépa tso' kañika, esepa kē kinewane ee. E' kōs tkōraë wes itso' kitule Skéköl yēkkūō kī es.

²³ Kawō suluë dōraë ká i' kī, iwakpa we'ikeraë siarë Skéköl tö. E' kuəkí e' kəwō ska' ta jwēstela ina alakōlpa alá kurketke ena alakōlpa tsu' muke ilá a' esepa ta!

²⁴ Judiowak wēlepa tterawā tabē wa; wēlepa tserdami klōulewā ká wa'ñe. Eta pē' kē dōr judiowak, esepa tö Jerusalén klō'wərawā wes iwākpa icha es, dō mik Skéköl tö ikéwō mé ie'pa a' ekkē.

Jesús dōrane olo ta' tajë

(Mateo 24.29-35; Marcos 13.24-37)

²⁵ "Diwō a, si'wō a ena bēkwō a iyi wērdaë tajë suluë iwā kkachoië tö ká i' erkawatke. Nies ká i' kī dayē blardaë tajë ena iyōli busdakā tajë, ese yökí ká ulitane wakpa suardaë tajë, kē ie'pa a' e' onukiā wēs.

²⁶ İ sulu tkōraë ká i' kī, ese yökí ie'pa suardaë tajë, isiwa' ardawarak suane ē wa. İ kōs tso' ká jai a' e' wōtirdaë.

²⁷ Eta ye' dōr S'ditsō Alà, e' datse mò a' diché ta' tajë olo ta' tajë, e' wērdaë.

²⁸ Mik iyi ikkē suē a' tö, eta bet ta' a' tsatkerketke, e' kuəkí a' er kuū, a' wō kōka siwa' kī."

²⁹ Nies ie' tö ie'pa a' ikleë ttē i' wa: "Kal kië higuera ö kal ulitane, e' bikeitsō.

³⁰ Mik a' isuë tö erpa kal kō shlörketke, eta a' wa ijcher tö duas dewatke tsinet.

³¹ Es ñies mik a' tö isuë tö iyi ekkē wamblerke, eta a' wa ijchenú tö i' blúie Skéköl tso', e' kəwō dewatke tsinet.

³² "Mokí ye' tö a' a' ichè tö iyi ekkē wamblerdaë wépa dōr wēs a' es esepa kam erwa e' yökí.

³³ Kашуk ena ká i' erdawa, erē ye' ttē michoë e' kē erpawa yēs.

³⁴ "A' e' kkō'nú! Kē a' e' muktsā i' sulu ulā a. Kē a' e' ttōkkā blo' wa. Kē a' er mukwā i' tso' ká i' a, e' ē kī. E' kōs tö a' er darē'wərawā Skéköl kī. A' e' kkō'nú as ye' datskene, e' kəwō kē tö a' klō'ū

³⁵ wēs iyiwak klōr sho' a es. Kawō e' dōraë sulitane serke ká wa'ñe e'pa kī, e' kuəkí a' e' kkō'nú e' yökí.

³⁶ A' senú wōsh wa. A' ikiō S'yē a' kekraë as iyi suluë kəwō datse, e' kē dō a' kī. Nies ikiō ie' a' kekraë as a' e' duōser buaë ye' wōrkí mik Ye' dōr S'ditsō Alà, e' datskene sulitane shulōk eta."

³⁷ Nīwe ta' Jesús tö s'wōbla'weke Skéköl wé a, nañewe ta' ie' miā kabata kië Olivo e' a.

³⁸ Bla'mi sulitane mi'ke Skéköl wé a Jesús tö s'wōbla'weke e' kīttsōk.

22

Judas ena judiowak kuēblupa tö Jesús aleritsé klō'wəwā

(Mateo 26.1-5,14-16; Marcos 14.1-2,10-11; Juan 11.45-53)

¹ Judiowak Yēpa Yērulune Egipto, e' kəwō tkō'wekerakitō, e' dōkewatke tsinet, ese kəwō ska' ta judiowak wōblar pan kē yöule iwōlōwōkā wa ese ñuk.

² Sacerdotepa wōkirpa ena s'wōbla'uk ttē dalōiëno wa wakpa suane pē' yökí, e' kuəkí ie'pa tso' ikéwō yulōk Jesús ttōwā.

³ Eta Satanás tkawā Judas er a. Judas e' kië ñies Iscariote. Ie' dōr Jesús ttōkatapa dabom eyök kī bōl e' ekōl.

⁴ Ie' miā ttōk sacerdotepa wōkirpa ta ena Skéköl wé shkēkipa wōkirpa ta. Wes ie' tö Jesús mēttsami ie'pa ulā a' e' chéitō ie'pa a.

⁵ E' tö ie'pa tse'wérak buaë ta ikablé ie' a' inukōl muk.

⁶ E' dōr buaë ie' a. E' kuəkí ie' tö kawō yulémi iwōmottsā mik kē yi ku' tajë Jesús ta e' dalewa.

Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kəwō tkō'wé Jesús tö ittōkatapa ta

(Mateo 26.17-29; Marcos 14.12-25; Juan 13.21-30)

⁷ Eta Pan Kē Yōule Iwōlōwōkā Wa e' kəwō tsā de. E' diwō a judiowak tö obeja pupula jcheke Ie'pa Yēpa Yērulune Egipto, e' kəwō tkō'woie.

⁸ Jesús tö Pedro ena Juan kië, ta iché ie'pa a:

—A' yú kawō tkō'wekesō, e' chké kanēuk.

⁹ Ie'pa ie' a' ichaké:

—¿Wé be' kī ikiane tö sa' mi' ikaneuk?

¹⁰ Ie' iitūtē:

—Mik a' de Jerusalén, eta ee wēm kueraë a' tö ekōl, e' wā di' dami skañña a. E' itōkí a' yú dō u wé a' ie' demi ee.

¹¹ U e' wák a' ichō: "S'wōbla'ukwak be' chakök kē: ¿Úshu wé a' ie' tö kawō tkō'wekesō e' chké ñemi ie' ttōkatapa ta?"

¹² Ie' tö a' a' úshu bērie tso' kákke, kaneguletke buaë, e' kkacheraë. Eē ichké kaneú se' a.

¹³ Eta ie'pa miā ta iyi ulitane kuérakitō wēs ie' tö iché es. Eē chké kanewérakitō kawō tkō'woie.

¹⁴ Mik ichkōketke e' diwō de, eta ie' e' tkésér chkök mesa o' mik ittekōlpa tsā e'pa ta.

¹⁵⁻¹⁶ Ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' tö a' a' ichè tö kawō i' kē tkō'wepaiyō a' ta dō mik iwā tka mik i' blúie Skéköl tso' e' kəwō de eta. E' kuəkí suluë ye' éna ikéwō bata tkō'wākā a' ta kam ye' ttōwā ie'pa tö e' yökí.

17 Etā tka' klō'wéitō, tā wěstela chéitō Skékōl a, tā ichéitō ie'pa a:

—Íkē, a' itsá yō ekōl ekōl.

18 Ye' a' a' ichē tō vino kē yepaiayō dō mik ì blúie Skékōl tso' e' kēwō de etā.

19 E' ukuōkī tā pan klō'wéitō, tā wěstela chéitō Skékōl a tā iblatéitō wā tié ie'pa a tā ichéitō:

—Pan sē dōr ye' chkā wōmeulettsā ttēwā a' skéie e'. A' tō iñū kekraē aš a' er arne ye' ska'.

20 Es ñies mik ie'pa chké one, etā tka' klō'wéitō tā ichéitō:

—Vino i' dōr ye' pē. Ye' tterawā e' pē tērdaē a' tsatkoie. E' wa ttē pa'ali me' Skékōl tō, e' wā de.

21 Erē yi ye' wōmekettsā, e' tkēr ye' tā mesa i' o'mik.

22 Ye' dōr S'ditsō Alà, e' tā itkōrāē wēs isuletēneatbak es, erē iwěstela ina yi ye' wōmekettsā, e' tā!

23 Etā ie'pa ñi chakémitke: “A' ichē, ¿yi ie' wōmekettsā?”

¿Yi dōr kēkēpa tajē Skékōl a?

24 Jesús ttōkatapa ñi iūtēkā tō ie'pa wé ék dōr kēkēpa tajē imalepa tsata.

25 Jesús tō iché ie'pa a: “Pē' kē tō Skékōl daloiē, esepa blúpa e' alōkā ie'pa kī kekraē, erē ie'pa e' chō tō ie'pa dōr imalepa kī mukwakpa buaē.

26 Erē e' kē dōr es a' tā. E' skéie yi dōr kēkēpa tajē imalepa tsata a' shuā, ese kawōtā e' ókwa se' ēselaie. Ñies a' wōkir kawōtā e' ókwa wēs kanē méso es.

27 E' ma ¿yi dōr kēkēpa tajē? ¿Itkēr chkōk mesa o'mik ese ó wé tso' chkē watiōk ese? Tō, itkēr mesa o'mik ese dōr kēkēpa tajē. Erē ye' tso' a' shuā wēs kanē méso tso' chkē watiōk es.

28 “Kōs ye' weirke e' a' tso' ye' tā ye' wapie.

29 E' kuekī ye' tō a' tkekekā blu'paie, wēs ye' Yē tō ye' tkē'ka blu'ie es.

30 Aishkuō tā ì blúie ye' tso' e' a' e' tulōrasēr chkōk di'yōk buaē ye' tā. Ñies a' e' tulōrasēr blu' kulé kī, Israel ditsēwōpa dōkā dabom eyōk kī bōl (12), e'pa wēttsuk.”

Pedro tō icheraē tō ie' kē wā Jesús sūle (Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Juan 13.36-38)

31 Ñies Skékēpa Jesús tō iché:

—A Simón, a Simón, ¡ye' ttō tso! Satanás tō a' kēwō kié ma'wē. Ie' tō a' ulitane wōpperaē darērēē wēs iyiwō wōppē es.

32 Erē ye' ikiétke Skékōl a aš be' erblō ye' mik e' kē olō'yōbō. Mik be' erbléne buaē ye' mik, etā ye' ttōkatapa malepa kīmū aš ie'pa e' tkōwā darērēē ye' mik.

33 Simón tō ie' a' iché:

—A Skékēpa, ye' e' chétkē wōtēnukwā be' tā s'wōto wé a' dō ttēwā be' tā.

34 Ie' iūtē:

—A Pedro, ye' ichē be' a' tō ì ñe kam dakro ar, e' yōkī be' icheraē mañatōkicha tō be' kē wā ye' sūle.

Jesús weirketke e' kēwō dōkewatke

35 E' ukuōkī tā Jesús tō ittōkatapa a' ichakē:

—Mik ye' tō a' patkē'mi Skékōl ttē pakōk inukōl kē tā', chkewō kē tā', klōkkuō kē tā', etā ¿i kianeia' a' kī?

Ie'pa tō iūtē:

—Kē ì kianeia' sa' kī.

36 Ie' tō iché ie'pa a:

—E' skéie, ì ñe tā, ye' tō a' a' ichē tō a' wé wā inukōl tā', e' tsūmi; a' wé wā chkewō tā', e' tsūmi; a' wé kē wā tabē tā' e' tsatkoie, etā a' paio wataútttsā tā' e' ské wa tabē taútttsā.

37 Ye' ttē kōs tso' kitule Skékōl yēkkuō kī, e' wā tkōrāē wēs itso' kitule es, e' tō iché: 'Ie'pa tō ye' we'ikē wēs pē' sulusi we'ikē es.* Ttē e' wā tkōketke ì tā, e' kuekī a' tō iū wēs ye' tō a' a' iché es.

38 Ie'pa tō iché ie' a:

—A Skékēpa, ¡e' tabē tso' bōt.

Ie' tō ie'pa iūtē:

—Wē' idir; ¡kē a' ttōkia!

Jesús ttē S'yē tā Getsemaní

(Mateo 26.36-46; Marcos 14.32-42)

39 E' ukuōkī tā Jesús miá Olivo kēbata a' wēs iwōblar es, etā ittōkatapa miyal ie' tā.

40 Mik ie'pa a' demi wé ie'pa mīró ee, etā ie' iché ie'pa a:

—A' ikiō Skékōl a aš ì sulu tō a' erkiōwēke e' kē e' alōkā a' kī.

41 Ie' miá bānet ie'pa yōkī dō kōs ak uyēmiso ekkē, ee' ie' e' tkēsēr kuchē kī tā ittē S'yē tā ì' es:

42 “A yēwō, ì tkōrāē ye' tā, e' dōr wēs íyi bacha'bachaē yēwasō es. Be' kī ikiane, e' ma be' ye' yōtttsā e' ulā a. Erē kē iwar wēs ye' kī ikiane es, iū wēs be' kī ikiane es.”

43 [E' wōshā tā Skékōl biyōchōkwak de ekōl ie' ska' idichē kī iōk.

44 Ie' eriane tajē, e' shuā ie' ttēmitke S'yē tā taniniē, tā ipaali wēr s'pē es e' yērke tajē darke iyōk kī.]†

45 Mik ie' ttē one, etā idene ittōkatapa ska' tā ie'pa kueitō kapōtular. Ie'pa shtrinewā eriar ē wā, e' kuekī ie'pa kapōlur.

46 Ie' tō ie'pa a' ichakē:

—¿Iōk a' kapōtular? A' e' kōkā, a' ikiō Skékōl a aš ì sulu tō a' erkiōwēke e' kē e' alōkā a' kī.

Jesús klō'wēwā ibolōkpa tō

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Juan 18.2-11)

47 Jesús tso'ia' ttōk e' dalewa tajē pē' de. Ie' ttōkatapa dabom eyōk kī bōl, e' ekōl kié Judas

* 22:37 Isaías 53.12 † 22:44 Ttē ì' kē ku' yēkkuō kēchke wēle kī.

e' debitü ie'pa wëttsë. Ie' dewä Jesús ska' ishke'ük wóalattse wa.

⁴⁸ Erë Jesús tó ie' a' iché:

—A Judas, ¿wóalattse wa be' tó ye' dór S'ditsó Alá, e' wómekettsá?

⁴⁹ Mik Jesús ttókatapa tso' ie' ta, e'pa tó isué tó ie' klórkewatke, etá ie'pa tó ie' a' ichaké:

—A Skékëpa, ¿tabè yèttssa sa' tó ie'pa kí?

⁵⁰ Etá ie'pa ekól tó sacerdoté kibi, e' kanè méso ekól kukóña ulá bua'kka téttssa.

⁵¹ Jesús tó iché:

—Imúat; wè' idir.

Etá ie' tó kanè méso kukuóña kéwa tá ibua'wéneitò.

⁵² E' ukuókí tá sacerdotepa wókirpa ena Skékól wé shkékípa wókirpa ena judiowak kuëblupa debitü ie' tsukmi, e'pa a' ie' iché:

—¿I kuëkí a' bite ye' ñalé kí tabè kí kal wólo kí ye' kló'ukwá wes akblókwakpa kló'wéwa es?

⁵³ Këkraë ye' bak a' shuá Skékól wé a, erë a' ké wá ye' kló'newá. Erë i' ta a' a' ikéwó de ye' kló'wówaie. Nies bé a' ikéwó de i' sulu wamblak ie' éna e' wambloie.

Pedro tó iblé tó ké ie' wá Jesús suule

(Mateo 26.57-58,69-75; Marcos 14.53-54,66-72; Juan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Etá ie'pa tó Jesús kló'wéwa tsémi sacerdoté kibi, e' u a. Pedro dami ie' itókí kamié.

⁵⁵ Etá eë pé' wélepa tó bó' batséka upa shushaë baiklé, etá Pedro e' tkésér ie'pa tá.

⁵⁶ Etá alakól ekól dór kanè méso, e' tó Pedro sué bó' kkó a' tá isuéwá krereë tá ichéitò:

—Nies ie' wí dór Jesús klé.

⁵⁷ Erë Pedro tó iblé. Ie' tó iché:

—A tayë, ye' ké wá wëm e' suule.

⁵⁸ E' ukuókí kukuie tá wëm ekól tó Pedro sué ñies tá ichéitò:

—Be' nies dór Jesús klépa ekól.

Erë Pedro tó iüté:

—A wëm, ké ye' dór ie'pa ekól.

⁵⁹ E' ukuókí hora de et tá iská tó iché:

—Wëm se dór Galilea wak e' kuëkí mokí ie' dór Jesús klé ekól.

⁶⁰ Pedro tó iché:

—A wëm, i' cheke be' ye' a, e' ké jcher ye' wá.

Pedro ttókeia e' wóshá tá dakro ane.

⁶¹ Etá Skékëpa Jesús wótrée, tá Pedro suéitò ék. Etá Pedro éna ianewá tó ttè i' yé' Jesús tó ye' a: “Iñe kam dakro ar, e' yókí be' tó icheraë mañatókicha tó be' ké wá ye' suule.”

⁶² Etá Pedro e' yéttssa kañika tá ijë siarë.

Jesús wayué ie'pa tó

(Mateo 26.67-68; Marcos 14.65)

⁶³ Wépa ulá a' Jesús tso' klóulewá, e'pa tó ie' wayué suluë, ippé tajë.

⁶⁴ Nies ie'pa tó iwóbla pamuëwá datsi'tak wa, etá ie'pa tso' ippök, e' dalewa ie'pa tó ie' a' ichakeke:

—Be' dór Skékól tteköl, e'ma sa' a' ichóka ¿yi tó be' ppé?

⁶⁵ Etá ie'pa tó ie' ská cheke suluë ttè ulitane wa kuá'kí kuá'kí.

Jesús mítser ie'pa wá judiowak kuëblupa wórki

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Juan 18.19-24)

⁶⁶ Mik ká ñine, etá judiowak kuëblupa ena sacerdotepa wókirpa ena s'wóbla'uk ttè dalóieno wa wakpa tó Jesús tsémi wé judiowak wókir kibi pa ñi dapa'uke eë. Tá ie'pa tó ie' a' ichaké:

⁶⁷ —Ichó sa' a' ¿mokí be' dór wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ö au?

Ie' tó ie'pa iüté:

—Ye' tó ichëmi tó, erë ké a' tó ye' tó kló'wépa.

⁶⁸ Nies ye' tó a' a' ilé chakëmi, e' tá a' ké tó ye' iütépa.

⁶⁹ Erë ye' dór S'ditsó Alá, i' ukuókí tá ye' e' tkóraser Skékól diché dór iyi ulitane tsatá, e' ulá bua'kka dalóier'tá tajë.

⁷⁰ Ie'pa ulitane tó ie' a' ichaké:

—¿E'ma be' e' chó tó be' dór Skékól Alá?

Jesús tó ie'pa iüté:

—Tó, wes a' tó iché es idir.

⁷¹ Etá ie'pa iché:

—¿Iie se' kí ikkatókwakpa kí kiarmiia? I' ché ie' tó, e' tssé se' wákpa tó.

23

Jesús mítser Pilato wórki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Juan 18.28-38)

¹ Etá ie'pa ulitane e' kéká tá Jesús tsémirakitó Pilato ska' as ishulóitò. Pilato dór ká e' wókir patké' Roma wókir kibi tó.

² Ie'pa tó Jesús kkatémi Pilato a' tá ichéraitó:

—Sa' wá ijcher tó wëm i' tó tajë sa' judiowak mekeka ñippök s'wókirpa tá. Ie' iché tó sa' ké kawótá inukól patauk Roma wókir kibi a. Nies ie' iché tó ie' dór wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Ie' e' chó tó ie' dór sa' judiowak blú.

³ Pilato tó ichaké ie' a:

—¿Be' dór judiowak blú?

Ie' iüté:

—Tó, wes be' iché, e'ma es idir.

⁴ Etá Pilato tó iché sacerdotepa wókirpa a ena pé' tso' eë, e'pa a' ñies:

—Ye' ké wá i' nuí kune wëm i' kí.

⁵ Erë ie'pa tó ikí kkatéke aneule tá ichekerakitó:

—Ttè wa ie' tó s'wóbla'wéke, e' tó sa' wakpa mekeka ñippök ñita. Ie' tó itsá paka'bitü Galilea, i'ñe tá ide jé Judea.

Pilato tö Jesús patkëmi Herodes ska'

⁶ Mik e' tse Pilato tö, etä ichakéitö: ¿wëm i' dör Galilea wak?

⁷ Mik ie' wä ijchënewä tö Jesús dör Galilea wak, etä ie' tö ipatkëmi Herodes ska' as e' tö ishulö, e' dör Galilea wökir e' kueki. E' këwö ska' tä ie' tso' Jerusalén.

⁸ Mik ie' tö Jesús sué, etä e' tö ie' tse'wé buaé. Bänet ie' éna isuák. Ie' wä itté jchënewä tö, i kē or yi a ese wëkeitö, e' wä panek ie' tö sué.

⁹ Ie' tö Jesús chaké tajë, erë Jesús kë wä ie' iütëne yës.

¹⁰ Nies sacerdotepa wökirpa ena s'wöbla'uk ttë dalöieno wa wakpa tso'ñak eé. Ie'pa tö Jesús kkatëke tajë ie' a.

¹¹ Ie' ena iñippökwaqpa, e'pa tö Jesús sué sulué, tä ie'pa tö datsi' bua'buá, blu' datsi' sù, ese iéka ikí iwayuoie. E' ukuökí tä ie' tö ipatkëmine Pilato ska'.

¹² Herodes ena Pilato dör ñi bolökpa, erë e' diwö shä tä ie'pa er buanene ñi kí.

Jesús métsä ttëwä

(Mateo 27.15-26; Marcos 15.6-15; Juan 18.39-19.16)

¹³ Sacerdotepa wökirpa ena judiowak wökirpa malepa ena judiowak tajë, e'pa kiétsä Pilato tö e' dapa'uk ek tsini éme.

¹⁴ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' wä wëm i' de ye' ska' kkaté. A' tö iché tö ie' tö a' wakpa mekekä ñippök sa' tä. Erë ye' tö ie' a' ichaké a' wörki, etä i kí a' tö ie' kkaté, e' kë nuí kune ye' wä ie' kí yës.

¹⁵ Nies Herodes kë wä i nuí kune ie' kí, e' kueki ie' tö ipatkëbitune ye' ska'. E' kueki a' tö isué tö ie' kë wä i sulu nuí kí ittëwami ese wambléne.

¹⁶⁻¹⁷ Súyö ippök patkë tsa'bata daloie wa iwe'ikoie bërëbërë, e' ukuökí tä ye' tö ie' ekemine.*

¹⁸ Erë ie'pa ulitane anemi ñikkëé:

—Jesús ttöwä tä Barrabás ömine sa' a!

¹⁹ Barrabás e' tö iyamipa dapa'ka ñippök ká e' wökirpa tä, ñies ie' wä s'kötulewä. E' kueki ie' tso' wötëulewä s'wöto wé a.

²⁰ Pilato éna Jesús akmine, e' kueki ie' tö iská chéne Jesús tsatkoie.

²¹ Erë ie'pa kí arkekä tajë:

—¡Iwötöwä krus mik! ¡Iwötöwä krus mik!

²² Pilato tö iská chéne ie'pa a, i' tä ide mañatökicha:

—¿Ì kueki? ¿Ì sulu wambléitö? Ye' kë wä i sulu kune ie' wömottsä ttëwä. Súyö ippök patkë tsa'bata daloie wa iwe'ikoie, e' ukuökí tä ye' tö ie' ekemine.

²³ Erë ie'pa kí arkekä tajë shüte: “¡Iwötöwä krus mik!” Bata ekké tä Pilato tö ie'pa ttë iütë.

²⁴ Ie' tö iwé wës ie'pa kí ikiane es.

²⁵ Es wëm tso' wötëulewä ñippé s'wökirpa tä kueki, ñies s'ttëwä kueki, e' émine Pilato tö. Etä Jesús ttökwa patkëitö wës judiowak kí ikiane es.

Jesús wötëne krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Juan 10.17-27)

²⁶ Mik Roma shkëkipa wä Jesús dami, e'pa tö isué tö ie' kë kí krus dé'kaia, etä ie'pa tö wëm eköl kié Simón e' klö'wëwä tä iké krus ppökä tsëmi Jesús itöki. Wëm e' dör Cirene wak. Ie' tso' bänet, erpa e' de Jerusalén.

²⁷ Tajë pé' mirwä Jesús itöki. E'pa shüä alakölpä tso' tajë iñuramirak tajë ie' jëitsök.

²⁸⁻²⁹ Jesús wötëene ie'pa sauk tä ichéitö:

—A' Jerusalén alékölpä, kawö sulué döraé a' kí, e' kueki kë a' juk ye' jëitsök. E' skéie a' wäkpä e' jëitsö, ñies a' ala' jëitsö. Aishkuö tä iyërdaé: ‘Ayëcha buaé alakölpä kos kë döta' aläé. Ayëcha buaé alakölpä kos kë alä tä'.

³⁰⁻³¹ Ye' dör wës kal pa'ali es e' weirke i' es, e' tä ¿i kë wamblërpa a' dör wës kal sí es, e'pa tä? E' kueki e' këwö ska' tä iyërdaé kabata a: ‘Be' anúka sa' kí as sa' duöwä wötëulewä iyök a.’†

³² Nies wëpa böi dör pé' sulusipa e'pa mirwarak iwä Jesús tä wötëwä krus mik.

³³ Mik ie'pa demirak ká kié S'wökirdiche eé, etä ie'pa tö Jesús wöté krus mik. Nies wëpa böi sulusipa wötërakitö, eköl iulä bua'kka, eköl bakli'kka.

³⁴ ¡Jesús tö iché: “A yëwö, i wambleke ie'pa tö ye' tä, e' kë ane ie'pa éna, e' kueki e' nuí olo'yó ie'pa kí.”‡

Etä Roma shkëkipa iné ñi ma'woie sué tö wës ie'pa tö Jesús datsi' blatemi ñi a.

³⁵ Pé' iëter Jesús sauk. Dö judiowak wökirpa tso' ie' wayuök sulué, ie'pa tö icheke:

—Mokí ie' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie shükít Skëköl tö e' e'ma as iwák e' tsatkö wës o'kapa tsatkéitö es.

³⁶ Nies Roma shkëkipa tö ie' wayué. Ie'pa de tsinet ie' ska' tä blo' shköshkö watké ie'pa tö ie' a.

³⁷ Ie'pa iché:

—¡Mokí be' dör judiowak blú, e'ma be' wák e' tsatkö!

³⁸ Kaltak kí itso' kitule tö iché: “I' dör judiowak blú e'”, e' batsulewä Jesús tsäka.

³⁹ Etä wëm eköl àr wötëulewä ikrus mik Jesús ö'mik, e' tso' ie' chök sulué. Ichéitö iä:

—¡Mokí be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', e'ma be' e' tsatkö, ñies sa' tsatkö!

* **23:16-17** Yëkkuö këchke wële tö kuötékka. E' tö iché i' es: *Pilato wöbär s'wötëulewä e' ökmi eköl mik judiowak tso' Ie'pa Yëpa Yërunle Egipto e' këwö tkö'uk etä.* † **23:30-31** Oseas 10.8 ‡ **23:34** Ttë tso' iwakyöüle i' es...e' shüä, e' kë ku' yëkkuö këchke wële kí.

40 Erë iëköl tso' wötëulewā ie' o'mik, e' tö iëköl uñé tã ichéitö:

—Be' wömenettsā ttëwā wës ie' es, erë wësua be' kē suar tã' Skëköl yöki.

41 Mokj se' weirke se' wák kueki, se' nuñ kueki. Erë ie' kē wā i sulu wamblëne yës.

42 E' ukuökj tã ie' tö iché Jesús a:

—A Jesús, mik be' detkene s'blúie, etã kē be' éna ye' chökwa.

43 Ie' tö iüté:

—Mokj ye' tö be' a iché tö i'ñe be' döröwã kã buaala tso' kã jai a e' a ye' tã.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-46; Marcos 15.33-41; Juan 19.28-30)

44 Mik diwö de bata a, etã kã miã ttsetsee kã wa'ñe, dö tsälj diwö de mañat ekkë.

45 Diwö kē dalöbuneia, etã Skëköl wé a ie'pa wã datsi' buririé ese shukuar u blatoie, e' jchënane shushäë.

46 Etã Jesús tö iché ãneule:

—A yëwö, ye' wiköl méat be' ulã a.

E' chéitö tã isiwã' bata tké.

47 Roma ñippökwa eköl dör capitán, mik e' tö isué, etã Skëköl kíkékaitö tã ichéitö:

—Mokj, wëm wj sene' yësyësë.

48 Pë' daparke tajë isaük, mik e'pa tö isué tö wës Jesús blënewa, etã ie'pa erianeka tajë tã es imýalnerak iu a.

49 Erë wëpa wã Jesús suule buaë ena alakölpã manetwã ie' tã Galilea, e'pa kôs iëter ie' kã isaük erë kãmië.

Jesús nu wötëne

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Juan 19.38-42)

50-51 Wëm tso' eköl kië José, e' dör kã kië Arimatea e' wak. Arimatea atë Judea. Ie' dör wëm buaë yësyësë. Nies i blúie Skëköl tso' e' këwö panuk ie' tso'. Ie' dör judiowak wökirpa e' eköl, erë ie' tö ibikeitsé tö wës imalepa tö Jesús wé e' dör suluë.

52 Ie' miã Pilato ska', etã Jesús nu kiéitö.

53 Ie' tö Jesús nu yëttsã krus mik éwa iski tã ipatrëwãitö datsi' ukuö bua'buã saruru ese wa. E' ukuökj tã ie' tö Jesús nu bléwã ákuk bine pa'alj s'nu blóie ese a.

54 Kã tuirketke etã éno diwö batseitsekemítke, e' kueki ie' kawötã Jesús nu wötökwa bet.

55 Etã alakölpã manetwã Jesús tã Galilea, e'pa mirwañak isaük tö wé Jesús nu mekwã. Ie'pa tö isué tö wës ie' nu blëne ákuk a.

56 Mik ie'pa dene u a, etã kiö masmas tso' tã s'nu kã, ese kanewërakitö. Ie'pa tö éno diwö batseitsé wës Skëköl ttë dalöiëno tö iché es.

24

Jesús shkënekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Juan 20.1-10)

1 Erë domingo kã ñirketke, etã alakölpã miãne Jesús pö a kiö masmas kanewëtkë ie'pa tö, e' mi' ie'pa wã tã Jesús nu kã.

2 Mik ie'pa de, etã ie'pa tö isué tö ák bërie bastkër pö kkö a, e' rratune bánet.

3 Erë mik ie'pa dewã ákuk a, etã ie'pa tö isué tö Jesús nu kē ku'.

4 Ie'pa tso' iã lbikeitsök tö wek Jesús nu mí, e' bet tã ie'pa tö isué tö wëpa bõl de iëter ie'pa o'mik, e'pa datsi' wõñarke dalölöë.

5 E' tö alakölpã suawëkã tajë tã iwö éwarak dö iski. Erë wëpa e'pa tö iché ie'pa a:

—¿Iök a' tö ie' tso' ttsë'ka, e' yuleke s'nupa shua?

6 Ie' kē ku' ië, ishkenekane. Ì yë'bakitö a' a mik ibak Galilea etã, e' anú a' éna.

7 Ie' tö a' a iyë'bak tö ie' dör S'ditsö Alà, e' wömerdatsã pë' sulusipa ulã a tã iwötërdawã krus mik, e' kã kã de mañat etã ishkerdakane.

8 Etã ì yë' Jesús tö, e' anëwane ie'pa éna.

9-10 Alakölpã dare Jesús pö a, e'pa kië María Magdala wak ena Juana ena María dör Santiago mì. Nies alakölpã skã tso'ñak ie'pa tã. Ì sué ie'pa tö pö a, e' pakëne Jesús ttekölpã tsã dabom eyök kã eköl (11) e'pa a, nies imalepa a.

11 Erë ì paké alakölpã tö e' kē wã tã ie'pa a, e' kueki ie'pa kē wã iklöone.

12 Erë Pedro tunemi pö a isaük. Mik ie' demi tã ie' tö isué ákuk shua, etã datsi' wa Jesús nu parratewa, e' ë tkëter. Etã ie' biteãne u a, e' tö ibikeitséro tö ¿wek imí?

Jesús ttökatapa bõl tö ie' suëne Emaús ñalé kã

(Marcos 16.12-13)

13 E' diwö wa Jesús ttökatapa bõl e' yëttsã Jerusalén michoë kã kië Emaús eë. E' ñalé dör kãmië kilómetro döka dabom eyök kã et (11), e' ulatök.

14 Ì tka Jesús tã Jerusalén, e' kôs pakerami ie'pa tö ñi a.

15 Ie'pa kapakörãmi ñita, etã Jesús tö ie'pa kué etã ishkémi ie'pa tã.

16 Ie'pa tö isué, erë ie'pa kē a ikkayënewã tö yi idir.

17 Jesús tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì pakerami a' tö?

Etã ie'pa e' wöklö'wé iëter. Ie'pa eriarke tajë e' wënewã iwö kã.

18 Ie'pa eköl kië Cleofás, e' tö Jesús iüté:

—Wësua se' kôs dë'rö Jerusalén kawö tkö'uk e' shua be' ë kē wã ijcher tö ì bak eë chki bökli.

19 Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Ì bak?

Ie'pa iüté:

—Ï bak wëm kiè Jesús dör Nazaret wak e' ta e'. Ie' dör Skëköl tteköl buaë, diché ta' tajë Skëköl wöa. Ï kë or yi a ese wé ie' tó tajë sulitane wörki. Nies s'wöbla'wéitö ttë buaë mokj wa.

20-21 Sa' tó ie' pana' tó isalema Skëköl tó ie' patkë' se' dör Israel aleripa e' tsatkök. Erë sacerdotepa wökirpa ena s'wökirpa malepa, e'pa tó ie' wöméttsa ttëwa wötëulewa krus mik. E' kúie ta, i kos wamblëne, e' kú ká de mañat etá ði panemiá sa' tó?

22 Nies alakölpa welepa tso' sa' ska', e'pa tó sa' tkiwéwa. Ïñe bla'mi ie'pa dare Jesús pó a

23 erë ie' nu kë ku' eë. Ie'pa tó sa' a iché tó Skëköl biyöchökwakpa de ie'pa ska', ta ichéitö ie'pa a tó Jesús tso'ne ttsë'ka.

24 E' ukuökj ta sa' wakpa welepa dare isauk ta ie'pa tó ikué wes alakölpa tó iché es, erë ie'pa kë wá Jesús sune.

25 Etá Jesús tó iché ie'pa a:

—A' kuköña darëréë. A' kë wöblar bet. Ï kos ye'atbak Skëköl ttekölpa tó e' kë klöne a' wa bet.

26 Skëköl yëkkuö tó iché tó wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kawötá weinuk es kam ie' dō sulitane wökirie olo ta' tajë e' yöki.

27 Etá ie' wák tté tso' kitule Skëköl yëkkuö kj, e' kos wa pakémiitö ie'pa a. Kewe i kit Moisés tó, e' wá pakéitö. E' ukuökj ta i kit Skëköl ttekölpa kos e'pa tó, e' wá pakéitö ie'pa böl a.

28 Mik ie'pa demi wé ie'pa miró eë, etá iwër tó Jesús kú mi'keia ñala kú.

29 erë ie'pa tó ie' kiémi kröröë kapökrö ie'pa ska'. Ie'pa tó iché ia:

—Ká tuirketke, e' kuekú be' e' tsúat sa' ska' kapökrö.

E' kuekú ie' dewá ie'pa ta weshke.

30 Mik ie'pa e' tuléwa mesa o'mik chkök, etá ie' tó pan kló'wé ulá a ta wéstela chéitö Skëköl a ta iblatéitö méitö ie'pa a.

31 E' wö shá ta ie'pa tó isuwá tó Jesús idir; erë bet ta ie' kë ku'ia ie'pa ta.

32 Etá ie'pa tó iché ñi a:

—Wëe', mik ie' kapaköratse se' ta ñala wa, Skëköl yëkkuö wa pakeratseitö, e' tó se' ttsë'wé buaë ichök.

33 E' wöshá ta ie'pa e' yétsa míyalne Jerusalén. Mik ie'pa demi eë, etá ie'pa tó Jesús ttökatapa tsá döka dabom eyök kj eköl (11) ena imalepa, e'pa kué eë ñita.

34 E' a ie'pa iché:

—Mokj Skëképa Jesús shkenekane. Ie' e' kkaché Simón a.

35 Etá wëpa böl tó i kos tka ie'pa ta ñala wa e' paké imalepa a. Nies wes ie'pa tó Jesús suéwa, mik ie' tó pan blaté etá, e' pakéitörak.

Jesús e' kkaché ittökatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Juan 20.19-23)

36 Ie'pa tso'ia ipakök, etá Jesús de dur ie'pa shua, e' tó ie'pa shké'wé tté i' wa:

—As a' kawö tkö buaë.

37 Ie'pa tkirulune tó ibikeitsé tó ie'pa tso' s'wimblu sauk.

38 Erë Jesús tó iché ie'pa a:

—Ï kuekú a' tkirulune? ði kuekú a' ibikeitsé bötböt?

39 Ye' ulá kú itö saú. Ye' klö kú itö saú. Ye' kö, e' wa a' isueraë tó ye' kë dör wimblu. S'wimblu kë chká ta', kë dichéwö ta', erë a' isué tó ye' chká ta' ye' dichéwö ta'.

40 E' chök ie' tso' ie'pa a, ta ie' tó iulá ena iklö kkaché ie'pa a.

41 Ie'pa ieteria ttsë'nerak buaë tkirulune tajë, e' kuekú darëré ie'pa a iklö' tó mokj idir. E' kuekú Jesús tó ie'pa a ichaké:

—Ï tso' a' wa ñé?

42 Etá ie'pa tó nima katuule bö' a, e' mé ia.

43 Ta ie' tó ikaté ie'pa wörki.

44 Etá ie' tó iché ie'pa a:

—Ï tka ye' ta, e' yé' ye' tó a' a, mik ye' bak a' ta etá. Ye' tó a' a iyë' tó ye' tté kos kit Moisés ena Skëköl ttekölpa tó yëkkuö kj ñies Salmos yëkkuö kj, e' kos kawötá wá tkök.

45 Etá ie' tó ie'pa er ñi'wé as i ché Skëköl yëkkuö tó, e' wá ar ie'pa éna.

46 Ta ichéitö ie'pa a:

—Itso' kitule Skëköl yëkkuö kj i' es: wé pairine'bitu idi' wa a' blúie e' kawötá ttëwa, mik e' kú ká de mañat etá ishkerdakane.

47 Nies tó iché i' es: Tté buaë pakardaë ye' ttö wa Jerusalén wakpa a kewe, e' itökj ipakardaë ká ulitane wakpa a. Tté buaë e' dör tó wépa er mane'wé Skëköl a, esepa kj ie' tó i sulu wamblérakitö e' nuí olo'yeraë.

48 Ï kos tka ye' ta, e' sué a' tó, e' pakök a' kawötá sulitane a.

49 Ye' yé kablë' Wiköl Batse'r muk a' a, e' patkeraë ye' tó a' a. Ie' datse ká jai a, e' döraë a' kú idiché tajë wa, e' panú je' Jerusalén.

Jesús miáne ká jai a

(Marcos 16.19-20)

50 E' ukuökj ta Jesús wa ittökatapa mítser tsinet Betania. Eë Jesús ulá kéká ta ie' er buaë ché ie'pa a.

51 Ie' tso'ia ie'pa a er buaë chök ta ie' butséka miá ká jai a ie'pa wörki.

52 Ie'pa tó ie' dalóie tajë, e' ukuökj ta ie'pa miáne Jerusalén ttsë'nerak buaë.

53 Kékraë ie'pa tso' Skëköl kíkókká iwé a.

Jesús Tté Buaë Kit Juan tö Juan

Yëkkuö i' kit Juan tö e' dör Jesús ttökatapa dabom eyök kî bôl e' eköl. Yëkkuö i' kî Juan tö Jesús ttökata eköl tté cheke (13.23; 19.26; 20.2,21; 7.7, 20, 24). E' kiëitö "Jesús ttökata dalër tajë iëna e'." Ibikeitsësö tö Juan wák tso' e' chök es. Ie' dör Israel aleri. Ie' ena iël Santiago e'pa kî Jesús tö ittökataie. Ie'pa bak kaneblok nima kli'uk. Ie'pa bak senuk batsöri tajë me'r Galilea e' o'mik tsinet. Iklö'wësö tö yëkkuö i' kit ie' tö Jesús kune' e' kî duas de dabom paryök ena suliyök e' shü ulat (80-90 DC).

Ie'pa tö ibikeitsè tö ie' tö ikit Israel aleripa bak senuk bánet Israel esepa a. Juan 20.31 ee ie' tö se' a ikkachè tö iie ie' tö yëkkuö i' kit. E' tö ichè i' es: yëkkuö i' kitule as a' tö iklö'ù tö Jesús dör Skëköl Alà pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Nies ikitule as sene michoë dō a' ulā a' er'blō ie' mik e' wa. Es Juan tö ikit. Yëkkuö i' kî ie' tö se' a ikkachè bua'iewa tö Skëköl dör Jesús Yë.

Mik Juan wötënewa s'woto wé a dayë nane kië Patmos ee etä ie' dewatke kékëlaie. Mik ie' bak ee, etä Jesús tö ie' ka' yëkkuö kië Apocalipsis e' shtök. Nies ie' tö yëkkuö tsitsirla skä kit dökä mañat.

Skëköl Ttö yöne s'ditsöie

¹ Tsawe ta eköl kië Skëköl Ttö e' tso'tke. Ie' tso' Skëköl ta, nies ie' dör Skëköl.

² Kenet ie' tso'tke Skëköl ta.

³ Skëköl tö iyi ulitane yö' ie' ta ñita. Kë i ku' ká i' kî, e' kë yöneñak ie' wa.

⁴ Ie' dör sene michoë e' wák. Ie' dör wës bö'wö es, e' tö se' er'ñi'weke.

⁵ Bö'wö ñe' tö se' er' suluë tso' wës stui a es e' ñi'wemir. Kë i sulu e' alöpakä ikî.

⁶ Wëm eköl patkë'bitü Skëköl tö e' kië Juan.

⁷ E' dë'bitü yi dör bö'wö ñe' ttekölie itté pakök as sulitane er'blō imik Juan tö itté pakeke e' wa.

⁸ Ie' wák kë dör bö'wö ñe', erë ie' dë'bitü itté pakök.

⁹ Yi dör bö'wö ñe' e' dör bö'wö chökke datse ká jaí a sulitane er'ñi'woie e'.

¹⁰ Ká i' kōs yö' Skëköl tö ie' ta ñita, erë mik idë'bitü ká i' a, etä ká i' wakpa kë éna iane tö yi dör ie'.

¹¹ Ie' dë'bitü iwák ká a ena iwák ditséwöpa a, erë e'pa kë wä ikinewa.

¹² Erë wépa tö ikiéwa ta ierblé imik, esepa a kawö méitö as idörak Skëköl ala'rie.

¹³ Ie'pa de Skëköl ala'rie, erë e' kë dör wës se' ala'r kurke yë wa mi wa es. Ie'pa de Skëköl ala'rie ie' wák er' wa.

¹⁴ Wé kië Skëköl Ttö ñe' yöne s'ditsöie ta isene' sa' shüa. Ie' dör Skëköl Alà eköl è e'. Ie' wa Skëköl er' buaë chō se' a ena wës Skëköl dör mokî, e' kōs kkayëne se' a. E' su' sa' tö.

¹⁵ Juan tö ie' tté paka' ta ichëitö aneule: "Wëm i' yë'yö a' a mik ye' dör tö wëm eköl daiä ye' ukuökî s'pattök ye' skéie, e' tso'tke ká iaiä ye' yöki, e' kuekî ie' dör buaë ichöklye' tsäta."

¹⁶⁻¹⁸ Skëköl tté dalöiëno e' mène Moisés wa. Erë kōs Skëköl er' buaë chō se' a ena wës ie' dör mokî e' jchenewa sa' wä Jesucristo wa. Kë yi wa Skëköl sūle iwöbla wa, erë ilā eköl è tkërie iyë ta, e' dör ñies Skëköl, e' tö iyë kkachè se' a. E' kuekî ie' dör er' buaë chökwa. Ie' er' buaë kî ché se' a tajë shütë.

Juan dör S'wöskuökwa e' tö Jesucristo tté pakë

(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)

¹⁹ Judiowak wökirpa tö sacerdotepa ena Leví aleripa, e'pa wëlepa patkë Juan ska' ichakök: "¿Yi dör be'? ¿Be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?"

²⁰ Juan kë wä iblène. Ie' tö ie'pa iüté yësyësë:

—Ye' kë dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

²¹ Ie'pa tö iskä chaké:

—E'ma ¿be' dör yi? ¿Be' dör Skëköl tteköl bak kië Elias e'?

Juan tö ie'pa iüté:

—Au, ye' kë dör ie'.

Ie'pa tö iskä chaké:

—¿Be' dör Skëköl tö iyë'at tö itteköl skä datse e'?

Etä Juan tö iüté:

—Au, ye' kë dör ie'.

²² Etä ie'pa tö iskä chaké ia:

—E'ma, ¿be' dör yi? Sa' kî ikiane jchenowa yësyësë chëne yi tö sa' patkë e'pa a. E' kuekî ichō sa' a tö ¿yi dör be'?

²³ Juan tö ie'pa iüté:

—Ye' dör wé yé' Skëköl tteköl Isaiás tö e'. Ie' tö iyë': 'Ká sir poë wé kë yi serku' ee yile ttöraë aneule, e' tö icheraë: A' er' mane'ü Skëköl datse e' yöki. E' dör wës ñalā yuësö yësyësë ie' yöki es.*

²⁴ Etä wépa patkë fariseowakpa tö ttök Juan ta,

²⁵ e'pa tö ie' a iskä chaké:

—Be' kë dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', be' kë dör Elias, be' kë dör Skëköl tteköl ñe', e'ma ¿i kuekî be' tö s'wökueke?

²⁶ Ie' tö iüté:

—Ye' s'wökueke di' a, erë eköl dur a' shüa kë ijcher a' wa tö yi idir,

²⁷ e' döraë ye' ukuökî kaneblok ye' skéie. Ie' dör këkë tajë ye' tsäta, e' kuekî ie' klökkuö kicha è kë wötsënanuk ye' siärla e' a.

* 1:23 Isaiás 40.3

28 E' kɔs tka Betania. Ká e' aṭe di' kiè Jordán e' w̃shet. Ee Juan tso' s'wòskuòk.

Jesús dör Skèköl obeja jchène e'.

29 Bule es ta Juan tò Jesús sué tò idatse ie' ska' ta ichéitò: "Isaú. W̃ idatse e' dör Skèköl obeja pupula patkébitu jchè ì sulu wambleke sulitane tò e' nuí olo'yoie e'.

30 Ie' w̃ paka' ye' tò a' a mik ye' tò iyè': 'Eköl doia ye' ukuòki, e' tso'tke ká iaiaè ye' yöki, e' kuèki ie' dör buaè ichòkle ye' tsata.'

31 Ye' wák kè wá ijcher bua'iewá tò yi dör ie', erè ye' tò s'wòskueke as Israel aleripa wá ijcherwá tò yi dör ie'."

32 Nies Juan tò iché: "Ye' isué tò Wiköl Batse'r datse ká jai a nubólie, e' aṭe ie' a.

33 E' yöki ye' kè wá ijcher tò yi idir, erè Skèköl tò ye' patkè' s'wòskuòk di' a, e' tò ye' a iyè': 'Yi k̃ Wiköl batse'r de aṭe ie' a, e' dör wé tò a' iekewá Wiköl Batse'r a e' wák.'

34 E' sué ye' tò, e' kuèki ye' tò ichè a' a tò ie' dör Skèköl Alá ichòkle."

Jesús ttòkatapa tsá

35 Bule es ta Juan durne ee ta ie' ta ittòkatapa de böl.

36 Mik Juan tò isué tò Jesús damia e' wa, etá ie' tò iché ie'pa a:

—jWem w̃ dör Skèköl obeja pupula patkébitu jchè se' skéie e'!

37 I ché Juan tò, e' ttsé Juan ttòkatapa böl tò, etá e'pa míyal Jesús itòki.

38 Jesús e' wotrène ta isué tò idatsrak ie' itòki ta ichakéitò:

—jI kiane a' k̃?

Ie'pa tò iüté:

—A Rabí (judioie ttè e' wá kiane ché s'wöbla'ukwak), ¿wé be' serke?

39 Etá ie' tò ie'pa iüté:

—A shkò isaúk.

Etá ie'pa míyal ie' ta, ta wé ie' serke, e' sué ie'pa tò. Mik ie'pa miá ie' ta etá diwò detke tkèl. Ie'pa e' tséat ie' ska' dō katurketke ekkè.

40 Ittòkatapa böl tò Juan ttō ttsé' ta imineyal Jesús itòki, e' eköl kiè Andrés, e' dör Simón Pedro èl.

41 E' ukuòki bet ta Andrés tò ièl Simón e' kué ta ichéitò ia:

—Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' kué sa' tò. ("Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie" e' kiè judioie "Mesías" ena griegoie ikiè "Cristo".)

42 E' ukuòki ta Andrés wá Simón mítser wé Jesús tso' ee. Mik Jesús tò Simón sué, etá ie' tò iché ia:

—Be' dör Simón, Juan alà, erè be' kirdaè Cefas (griegoie s'kiè Pedro, e' wá kiane ché ák).

Felipe ena Natanael e'pa kié Jesús tò ittòkatapaie

43 Bule es ta Jesús tò ibikeité s' tò "ye' mi'keá Galilea." Kam ie' mi' e' yöki ta ie' tò Felipe kué ta ichéitò ia:

—Be' shkò ye' ta ye' ttòkataka.

44 Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Andrés ena Pedro e'pa serke nies Betsaida.

45 Felipe tò Natanael kué ta ichéitò ia:

—Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie kit Moisés ena Skèköl ttekölpa tò yèkkuò k̃, e' wák kué sa' tò. Ie' dör Jesús, José serke Nazaret, e' alà.

46 Natanael tò iché:

—jI buaè döttšami Nazaret?

Felipe tò iché ia:

—Be' shkò sa' ta, ta iwá saú.

47 Mik Jesús tò isué tò Natanael datse ta ichéitò:

—Wem w̃ i' je' dör Israel aleri bua'ie. Ie' kè kachotá'.

48 Natanael tò ie' a ichaké:

—jI be' a ichök tò ye' dör es?

Ie' tò iüté:

—Ye' kè ku' dur ee, erè kam Felipe tò be' kiö, e' yöki ye' tò be' su' higuera klō dik̃a.

49 Natanael tò iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, jBe' dör Skèköl Alá ichök! jBe' dör Israel aleripa blú ichök!

50 Jesús tò ie' iüté:

—Ye' be' a iché tò "ye' be' su' higuera klō dik̃a," ¿e' è kuèki be' erblé ye' mik? Erè e' tsata be' tò ik̃ sueraia.

51 Nies ie' tò iché:

—Mok̃ ye' tò a' a iché tò ká jai sueraè a' tò áie ta a' isueraè tò ye' dör S'ditsö Alá e' dör wés klökata' es shkokaie ká jai a, e' k̃ Skèköl biyöchökwakpa shkòke wo'k wa'k.

2

Ulabatsè kéwō tkō'weke Caná

1 Böiki es ta ulabatsè Caná aṭe Galilea ee, ee Jesús mi' tso'.

2 Nies Jesús ena ittòkatapa kiule, e'pa de ulabatsè e' kéwō tkō'uk.

3 Mik ie'pa vino enewa, etá Jesús mi' tò iché ie' a:

—Vino enewa.

4 Jesús tò ie' a iché:

—jIök be' tò e' ché ye' a? Kam ye' kéwō dō iwá kkachoié tò yi dör ye'.

5 Etá imì tò iché íyi watiökwakpa a:

—I kɔs chekeitò a' a, e' ú a' tò es.

6 Ee skaú tso' teröl (6) judiowak e' batse'ukerak Skèköl a, e' dí dapa'woie. Skaú ek è a di' choká galon doka dabom böyök (20) ò dabom mañayök (30) ekkè.

7 Jesús tò iché watiökwakpa a:

—Skaú ikkèpa wá iöká chiè di' wa.

Tá watiökwakpa tò iwá iékarak es.

8 Etá Jesús tò iché iarak:

—I' ta itsá yöttša elkela ta itsúmi ikéwō tkō'uk wökir a pattsé.

Es ie'pa tō iwé.

⁹ Etā iwōkir tō di' yōne vinoie e' pattse. Ie' kē wā ijcher tō wé vino e' datse (erē watiōkwakpa tō di' yétsa, e'pa ē wā ijcher tō wé idatse.) E' kuęki ie' tō wēm ulabatske, e' kié

¹⁰ tā ichéitō iā:

–Sulitane wōblane vino bua'iewā, ese watiōk kewe. Mik s'kiulepa tō iyé tajē, etā vino ēse watieke. Erē be' tō vino bua'ie blé, ikké erpa be' tō iwatieke.

¹¹ I' wé Jesús tō Caná aṭe Galilea ee, e' dōr i' kē or yi a' ese tsá o' ie' tō. E' wa ie' tō ilo tajē, e' kkaché ie'pa a, tā ittōkatapa erblé ie' mik.

¹² E' ukuōki tā ie' mīā imi tā, iēlpa tā, ñies ittōkatapa tā, ká kié Cafarnaüm ee. Eē ie'pa e' tséat ká bōt ká mañat ekké alé.

Jesús tō Skékōl wé batse'wé

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³ Judiowak Yépa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wé dōkewatke tsinet, e' kuęki Jesús mīā Jerusalén kawō e' tkō'uk.

¹⁴ Mik ie' de Skékōl wé pamik, etā ie' tō obeja ena bakala pupula ena nubōl ese wataukwakpa kué. Ñies inukōl mane'ukwakpa* kuęitō tulurdak imesa o'mik.

¹⁵ Tā ie' tō tsa' tréwa, e' wa ie' tō iyi wataukwakpa kōs tré'wéyal iobeja ibakala tso' kōs e' tā. Ñies inukōl mane'ukwakpa inukōl tulétsaitō tā imesa trélurka.

¹⁶ Ie' tō iché nubōl wataukwakpa a:

–Íyi i' yōlur sēraa! ¡kē ye' Yē u klō'warwa a' iyi watuōie!

¹⁷ E' ukuōki tā ittōkatapa éna ianewa tō Skékōl yēkkuō tō iché: “Be' u dalēr tajē ye' éna, e' tsatkerāe ye' tō dō ye' duōwa ekké.”

¹⁸ Judiowak wōkirpa tō ichaké Jesús a:

–Í kē or yi a' z'e' wése wēmi be' tō sa' a' iwā kkachōie tō be' wā kawō tā' iyi ikké wōie?

¹⁹ Ie' tō iūtē:

–U i' tkétsa a' tō, e' tā böiki es tā ye' tō iyuékane.

²⁰ Ie'pa tō iché iā:

–U i' kané dōr duas dabom tkēyōk kí terōl (46), etā z'es iyuékami be' tō ká mañat ē?

²¹ Erē u cheke ie' tō, e' dōr iwák e' chōke.

²² E' kuęki mik ie' shkēnekane, etā ittōkatapa éna ianewa tō ie' tō iyē' es. E' kuęki ie'pa tō Skékōl yēkkuō ena i' yē' Jesús tō e' klō'wé.

Jesús wā sulitane er sūule buaē

²³ Mik Jesús tso' Jerusalén Judiowak Yépa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'uk, etā i' kē or yi a' ese wéke ie' tō tajē. E' kuęki tajē pē' erblé ie' mik.

²⁴ Erē ie' wā ie'pa er sūule buaē, e' kuęki kē ie' erbléne ie'pa mik.

²⁵ Ie' wák wā ijcher buaē wēs sulitane er dōr. E' kuęki kē yi a' i' yēnuk ie' a' tō wēs se' er dōr.

3

Jesús ena Nicodemo ttē ñita

¹ Wēm tso' ekōl kié Nicodemo, e' dōr judiowak wōkirpa ekōl. Ie' dōr fariseowak.

² Ká et nañewe ie' de Jesús ska' tā ichéitō iā: –A S'wōbla'ukwak, i' kē or yi a' ese wēke be' tō. Skékōl kē kúpa be' tā, e' ma kē be' a' i' onuk. E' kuęki sa' wā ijcher tō ie' tō be' patké' sa' wōbla'uk.

³ Jesús tō iché iā:

–Mokj ye' be' a' iché tō yi kē ská kunene etōkichane, ese kē dōpawā i' blúie Skékōl tso' e' a.

⁴ Nicodemo tō ie' a' ichaké:

–Mik s'de kēchke, etā z'wēs s'kurmine etōkichane? z'wēs s'mi' miwane s'mi shuā, e' kurmi etōkichane?

⁵ Jesús tō iūtē:

–Mokj ye' be' a' iché tō yi kē kune di' wa ena Skékōl Wikōl wa, ese kē dōpawā i' blúie Skékōl tso' e' a.

⁶ S'kune s'mi wa s'yé wa ese ser wēs s'ditsō ser es, erē yi kune Skékōl Wikōl wa, ese ser wēs Skékōl ser es.

⁷ Ye' tō be' a' iché tō be' kawōtā kunukne etōkichane. z'wēs e' tō be' tkiwēmi?

⁸ I' wakanewēke Skékōl Wikōl tō se' a, e' dōr wēs siwā' bitsirke ká wa'ñe es. E' blar tsesó, erē wé idatse ena wé imiró e' kē jcher s'wā. Es itkōke sulitane kune Skékōl Wikōl wa e'pa tā. Se' wā ijcher tō ie'pa kunene Skékōl Wikōl wa, erē kē se' wā ijcher wēs iwā tkōke.

⁹ Nicodemo tō iská chaké:

–z'E' ma ima iwā dōr?

¹⁰ Etā Jesús tō iūtē:

Be' dōr s'wōbla'ukwak dalōiērtā tajē Israel aleripa shuā ese, erē z'wēs be' kē wā iyi ikké jcher?

¹¹ Mokj ye' tō be' a' iché tō i' jcher sa' wā, e' cheke sa' tō a' a, ñies i' sué sa' tō, e' pakeke sa' tō, erē a' kē éna sa' ttō klō'wak yēs.

¹² Iyi tso' ká i' kī, ese wa ye' tō ikleeke a' a, erē e' kē klō'wé a' tō. Ye' mú tō ipaké iyi tso' ká jai a' ese wa kē kleaule, e' ma z'wēs e' klō'wēmi a' tō?

¹³ “Kē yi mine'ká ká jai a' ese dene ká i' a. Erē ye' dōr S'ditsō Alà, e' datse ká jai a, e' kuęki iyi tso' ee e' jcher sēraa ye' wā buaē.

¹⁴ Mik Israel aleripa bak ká wé kē yi serku', ese kē a, etā Moisés tō tabechka yuē

* 2:14 inukōl mane'ukwakpa: Inukōl tso' Skékōl wé a, e' dōr kuęki, kē dōr inukōl tso' judiowak wā iyi tugie bānet es. E' kuęki yi tō iyi tuęke ee, ese kawōtā ie'pa inukōl mane'uk inukōl ñe'se wa.

tkabë diökölíe,* e' batséwaitö kalka mik tä itkëka. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e' kawöta tkëka kal mik

¹⁵ as wépa erblé ye' mik, esepa ulà dö sene michoë e' ska." Es Jesús tö iché Nicodemo a.

Skëköl éna sulitane dalër

¹⁶ Skëköl éna ká ulitane wakpa dalër tajë. E' kuëki ie' alà eköl ë, e' me'ttsaitö ttëwä se' skéie, as yi erblé imik esepa kë duöwä aishkuö tä, e' skéie sene michoë dö iulä a.

¹⁷ Skëköl kë wä ilà patkëne ká i' a se' kichatöksä. E' skéie ipatkë'itö se' tsatökök.

¹⁸ "Yi erblé Skëköl Alà mik, ese kë kichatëne. Erë yi kë erblëne imik, ese kë erblëne Skëköl Alà eköl ë e' mik, e' kuëki ikichatënettsatke.

¹⁹ Skëköl Alà dë'bitü ká i' a, e' dör wes bö'wö es se' er ñi'woie. Erë s'tso' i sulu wamblök, esepa dör wes s'tso' stui a es, e' wa ie'pa wöbatsö bua'ie. Ie'pa kë ká ie' kiane. E' kuëki wépa kë erblëne ie' mik, esepa kichatënetke.

²⁰ Wépa tö i sulu wambleke, esepa éna suluë Skëköl Alà ar. Ie'pa kë ká Skëköl Alà ttë kiane tse as i sulu wamblekerakitö, ese wä kë kkayërwa. E' dör wes s'tso' stui a kë shkakwä bö'wö olo ska' es.

²¹ Erë wépa serke wes Skëköl ttë mokí tö iché es, esepa ká Skëköl Alà kiar buaë. Ie'pa dewä buaë Skëköl Alà dör wes bö'wö es e' ska' iwa kkachoië tö i weke ie'pa tö, e' wëkerakitö Skëköl batamik."

Juan S'wöskuökwa tö iché tö Jesús dör ie' tsatä

²² E' ukuökí tä Jesús míä Judea ittökatapa tä. Eë ie' e' tséat ká tajë ie'pa tä s'wöskuök.

²³ Ñies Juan tso' s'wöskuök ká kië Enón ee, ee di' tso' tajë e' kuëki. Ká e' atë tsinet Salim. Pé' döke ie' ska' tä ie' tö ie'pa wöskueke.

²⁴ (Yi ikkë kaneone kam ie' wötërwa s'wöto wé a, e' yöki.)

²⁵ Erë ie' ttökatapa wëlepa ñi iütëmi judiowak eköl tä, ie'pa e' batsë'uke di' wa, e' ttë ká.

²⁶ E' kuëki ie'pa míyal Juan ska' tä ichéitö iä:

—A S'wöbla'ukwak, wëm dë' be' ska' Jordán di' wishet yë' be' tö, e' wák tso' s'wöskuök tä sulitane mi'ke ie' tä. ¿E' kë tö be' tsiriwë?

²⁷ Juan tö iütë:
—Au, e' kë tö ye' tsiriwë. Skëköl kë wä se' a ikëwö mène, e' ta kë se' a i onuk yës.

²⁸ Ye' tö iyë' tö 'ye' kë dör wé pairine'bitü idi' wa s'blüie e', erë ye' patkëne'bitü ie' yöki keweie, e' tse' a' wákpa tö buaë.

²⁹ Mik ulabatske, etä alaköl dör iwëm icha. Etä iwëm sini' tso' ee, ese tö wëm ttö tse, etä e' tö ie' tse'wé buaë. Ye' dör wes wëm sini' es. E' kuëki ye' tse'ne buaë i'ñe tö sulitane mi'ke Jesús tä.

³⁰ Ie' kawöta kikëka tajë ye' tsatä, e' skéie ye' ké e' wöökwa diöshet.

Jesús datse ká jai a

³¹ Yi datse ká jai a, e' dör sulitane tsatä. Wépa tso' ká i' ká, esepa dör ká i' wakpa, i tso' ká i' ká, ese ë cheke ie'pa tö. Erë yi datse ká jai a e' dör sulitane tsatä.

³² I' suule ie' wä ena i tseüle ie' wä ká jai a ese pakekeitö, erë pé' kibiiepa kë wä ie' ttë klöone.

³³⁻³⁴ Yi patkë'bitü Skëköl tö e' a Skëköl Wiköl mène tajë shutë, e' kuëki ie' tö Skëköl ttö pakekene. E' kuëki wépa tö ie' ttë klö'wé, e' wa esepa tso' ichök tö Skëköl ttë dör mokíe.

³⁵ S'yë éna ilà dalër tajë, e' kuëki i'yi ulitane méatitö iulä a.

³⁶ Wé erblé Skëköl Alà mik, ese ser michoë. Erë wé kë tö Skëköl Alà ttö iütë, ese kë ulà döpa sene michoë ska'. E' skéie Skëköl kësik me'rie ikí.

4

Jesús ttë alaköl eköl tä Samaria

¹⁻³ Fariseowakpa tö ittse tö Jesús klépa ká iërke ena s'wösurkerak tajë Juan tö s'wöskuë e' tsatä. (Erë Jesús wák kë wä s'wösune, ittökatapa tö s'wöskuë.) Mik i cheke ie'pa tö e' tse Jesús tö, etä ie' e' yëttsä Judea míane Galilea.

⁴ Erë ie' ittse tö ie' kawöta shkóktök Samaria.

⁵ Ie' ena ittökatapa de ká atë Samaria kië Sicar ee. Eë tsinet ká me' Jacob tö ilä José a, e' atë.

⁶ Di' bi' Jacob tö ká iaiä e' tso' ee. Eë Jesús demi tä ishtrinewä. Ie' e' tkésér di' biule e' kkómik etä diwö döketke bata a.

⁷⁻⁸ Jesús ttökatapa míyal Sicar chkwö tauk ñë. E' dalewa alaköl eköl dör Samaria wak, e' debitü di' tsuk tä Jesús tö iché iä:

—A tayë, be' we'ikëyö, di' kakmü ña yë.

⁹ Ie' tkinewä tä iütëitö:

—Be' dör judiowak, ye' dör Samaria wak. ¿Wes be' tö ye' a di' kiekie? (Judiowak ena Samaria wakpa kë wö dör ñi mik, kë döta'wä ñi ska', e' kuëki alaköl tö iütë es.)

¹⁰ Jesús tö iütë:

—I meke Skëköl tö se' a éme ena yi dör ye', e' jchenúpa be' wä, e' ma be' tö ye' a di' kieraë tä di' tö sene meke siä ese meraëyö be' a.

¹¹ Alaköl e' tö Jesús a iché:

* **3:14 Moisés: tö tabecka yué tkabë diökölíe:** Israel aleripa ukyëne Skëköl ká ena Moisés ká. E' nuñie Skëköl tö tkabë patkë' ie'pa ttökulur. Erë Skëköl tö iyë' Moisés a tö tabecka yué tkabë diökölíe tä ibatsöwä kalka mik as wépa duökewatke esepa isaü tä ibuarne. Números 21.4-9 saü.

—A kékëpa, be' kè wà tkà' ku' di' i' yottsà, ñies di' i' tso' iskië. ¿wé' be' tò di' e' kuëmi mè ye' a'?

¹² ¿Ima be' tò ibikeitsè? Se' yé bak dör Jacob, e' tò di' i' me'at sa' a. Di' i' ya' ie' wák tò ena ila'r tò ñies iyyiwak. ¿Be' tò ibikeitsè tò be' dör ie' tsatá?

¹³ Jesús tò ie' iuté:

—Wépa tò di' i' yé esepa er sirdane.

¹⁴ Eré wépa tò di' meke ye' tò e' yé, esepa kè er sirpaiane yés. Di' e' dör ie'pa er a wes di' tskirke wotuó tajé es, e' tò sene michoë meraë ie'pa a.

¹⁵ Etá alakól tò iché ia:

—A kékëpa, di' e' mú ye' a as kè ye' er siria, ñies as kè ye' döia di' watsuk ie.

¹⁶ Jesús tò iché ia:

—Be' yú, be' wëm kiök tã be' kiéne.

¹⁷ Etá alakól tò iuté:

—Ye' kè wëm tã'.

Jesús tò iché ia:

—Buaë be' iché tò kè be' wëm tã'.

¹⁸ Be' ulabatsule sketökicha tã i' ñe tã be' wà itso', e' kè tã' be' ulabatsule. Í ché be' tò, e' dör mokj.

¹⁹ Etá alakól tò iché ie' a:

—A kékëpa, ye' tò isué tò wësua be' dör Skëkól ttekól.

²⁰ Sa' dör Samaria wakpa, e' kékëpa bak ká iaiaë, e'pa tò Skëkól dalöie e' wakanëo' kabata i' kï. Eré a' judiowak tò icheke tò s'kawótã e' kanéuk Jerusalén ë.

²¹ Etá Jesús tò iuté:

—A tayë, ye' ttò kló'ú. Kawö döraë tã Skëkól dalöie e' wakanëorðae ká wa'ñe, kè dör kabata i' ë kï ö Jerusalén ë a.

²² A' tò Skëkól dalöieke, eré e' kè jcher a' wà buaë. Eré s'tsatkër tté e' datse sa' dör judiowak ditsëwö wa, e' kuëkï sa' wà ie' jcher buaë.

²³ S'yé dalöiökwakpa chökle, esepa tò ie' dalöieraë mokjë iWikól wa. E' kèwö döketke, mokj idetke i' tã.

²⁴ Skëkól dör wikól, kè wërta'wã, e' kuëkï wépa tò ie' dalöieke esepa ké idalöiök mokjë wes ie' kï kiane es iWikól wa.

²⁵ Etá alakól tò iché:

—Ye' wà ijcher tò wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' datse (e' kië “Cristo” griegoie ena “Mesías” hebreoie). Mik ie' de etã ie' tò iyi ulitane wà pakeraë se' a.

²⁶ Jesús tò ie' a iché:

—E'ma e' dör ye' tso' ttök be' tã e'.

²⁷ E' wöshã tã ittökatapa debitüne. E'pa tò Jesús sué kapakök alakól tã, e' tò ie'pa tkiwéwã tajé. Eré kè yi kësik dé'kã ichakök ie' a tò “¿i kiane be' kï?” ö “¿iök be' tso' kapakök alakól se' tã?”

²⁸ Etá alakól tò iskaü méat tkër eë tã imiãne wé iu tso'rak eë, tã ichéitö e' wakpa a:

²⁹ —Mishka wëm dur eköl e' sauk. Í sulu qos wamblé'yö, e' chéitö ye' a seraa. ¿Ie' alé dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?

³⁰ Etã ká e' wakpa biteyal Jesús weblök.

³¹ E' dalewa Jesús ttókatapa tò iché ia:

—A S'wöbla'ukwak, be' chkö.

³² Eré Jesús tò ie'pa a iché:

—Ye' wã chké tso', e' kè sùule a' wã.

³³ Ie'pa ñi chakérak:

—¿Yile wã chké debitü ie' a ñè?

³⁴ Eré Jesús tò ie'pa a iché:

—Ye' chké dör, yi tò ye' patkè', e' ttö iutök ena kanè me'itö ye' a, e' eukwa seraa.

³⁵ A' wã tté tso' e' tò iché: 'Kawö kianeia' s' tkël etã iyyiwö tso'tke shtë'; eré ye' tò a' a iché tò pè' datse tajé e'pa weblö. Ie'pa dör wes iyyiwö alinetke tso'tke wè'iaë ténuk es. Ie'pa tso'tke erblök ye' mik.

³⁶ Wépa tò ie'pa kimeke erblök ye' mik, esepa dör wes iyyiwö shtökwakpa es, e' ské döraë ie'pa ulã a. Ñies wépa shteke ie'pa tò, esepa ulã a sene michoë döraë. Es wépa dör wes iyi kuatkökwakpa es ena wépa dör wes iyyiwö shtökwakpa es, esepa ttsë'rdaë buaë ñita.

³⁷ Pè' tò icheke: 'wële tò ikuatkeke, skã tò iwöshteke.' Tté e' dör mokj.

³⁸ Ye' tò a' patkè'mi iyyiwö shtök wé a' kè wã ikuatkëule eë. Eë o'ka kaneblé', eré iwã de buaë a' ulã a.

³⁹ Alakól e' tò ipaké Samaria wakpa a: “Í sulu qos wamblé'yö, e' chéitö ye' a seraa.” E' kuëkï Samaria wakpa tajé serke ká e' a, e'pa erblé Jesús mik.

⁴⁰ Etã mik Samaria wakpa de Jesús ska', etã ie'pa kkóché ie' a tã ichérakitö ia:

—Be' e' tsúat sa' tã.

Ie' e' tséat ie'pa tã ká böt.

⁴¹ Ie' kapaköke ie'pa tã, e' kuëkï ie'pa kï dapane tajé erblök ie' mik.

⁴² Etã ichérakitö alakól a:

—Sa' erblé ie' mik e' kè dör be' tò sa' a iché, e' ë kuëkï. I'ñe tã' sa' wãkpa tò ittö ttsé, e' kuëkï sa' tò iklö'wé tò mokj ie' dör sulitane tsatkökwak.

Jesús tò blu' kanè kuëblu eköl e' alã bua'wëne

(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)

⁴³ Böiki es tã Jesús e' yéttã Samaria e' michone Galilea.

⁴⁴ Ie' tò iyë': Skëkól ttekól kè dalöiertã iwák ká kï.

⁴⁵ Mik ie' demi Galilea etã ká e' wakpa tò ikiéwã er bua' wa. Mik ie'pa dë'rö Jerusalén Judiowak Yépa Yërumel Egipto e' kèwö tkó'uk, etã i qos buaë o' Jesús tò, e' su' ie'pa tò. E' kuëkï ie'pa tò ikiéwã er bua' wa.

⁴⁶ Jesús dene Caná atë Galilea wé ie' tò di' yó' vinoie eë. Ká e' blú kanè kuëblu eköl tso' Cafarnaúm, e' alã kirinewã tajé.

⁴⁷ Mik ie' wā ijchenewā tō Jesús tso' Judea, e' dene Galilea, etā ie' mīā Jesús ska' tā ikkōché iā:

—Mishka Cafarnaúm ye' alā duōkewatke e' bua'ukne.

⁴⁸ Ie' tō iūtē:

—Wēsua i kē or yi ā ese kē one ye' wā a' ā iwā kkachoiē tō yi dōr ye', e' tā kē a' erblōpa ye' mik.

⁴⁹ Erē blu' kanē kuēblu tō iché iā:

—A kēkēpa, mishka bet kam ye' alā duōwā e' dalewa.

⁵⁰ Jesús tō iché iā:

—Be' yūne be' u ā. Be' alā serdaia.

Ie' tō Jesús ttō klō'wé mokjē tā ie' mīāne iu ā.

⁵¹ Kam idōmine u ā, etā ikanē mēsopa tō ikué ñalā kī tā ie'pa tō ie' ā iché:

—Be' alā buanene.

⁵² Ie' tō ie'pa ā ichaké:

—¿Diwō wekkē ye' alā buanémine?

Ie'pa tō iūtē:

—Chki diwō bata rratē ekkē.

⁵³ Iyē éna iāne tō diwō ekkē Jesús tō iyē' ie' ā tō be' alā serdaia. E' kuēkī ie' ena iyamipa kos e'pa erblē imik.

⁵⁴ Jesús tso' Galilea, i' tā, i kē or yi ā ese wētō bōtōkicha eē.

5

Jesús tō wēm kraulewā bua'wéne

¹ E' ukuōkī tā judiowak tso' kawō tkō'uk Jerusalén, eē Jesús mīā.

² Jerusalén di'dape kuoie me'r ukkō kiē Obeja Ukkō e' o'mik tsjnet. Di'dape e' kiē hebreoie Betsata, e' kkōmik úla tso' skēl.

³⁻⁴ Úla ekkē ā tajē s'kirirke esepa tso'. E'pa welepa kē wōbla wawēr, welepa kē shko, welepa kraulewā. Ie'pa tso' ipanuk tō as di' wōtjir.*

⁵ Ie'pa shūā wēm tēr ekōl kraulewā. Ie' kirinemi e' kī duas de dabom mañayōk kī pākōl (38).

⁶ Jesús tō isuē tēr eē. Ie' wā ijchenewā tō kā iaiāē ikirinemi. Etā ie' tō wēm kraulewā e' ā ichaké:

—¿Be' kī ikiane tō be' buarne?

⁷ Etā ikirirke tō ie' iūtē:

—A kēkēpa, kē yi ku' ye' kīmuk e' iowā di' ā mik iwōtirke etā. Bitōkicha ye' e' iakwa, etā yile e' iéwatke ye' yōkī kēwe.

⁸ Jesús tō ie' ā iché:

—Be' e' kōkā, be' kā'la kōkā tā be' shkōmi.

⁹ E' bet tā wēm buanene ikā'la kēkaitō tā ishkēmi ēkka. Erē e' diwō dōr judiowak eno diwō.

¹⁰ E' kuēkī judiowak wōkirpa tō iché wēm buanene e' ā:

—I'ñe dōr eno diwō, e' kuēkī be' kē ā kawō tā' ka' sē tsukmi i'ñe.

¹¹ Ie' tō ie'pa iūtē:

—Yi tō ye' bua'wéne, e' tō ye' ā iché: 'Be' ka' shtōkā tā be' shkōmi.'

¹² Etā ie'pa tō ie' ā ichaké:

—¿Yi tō be' ā iché tō 'be' ka' shtōkā tā be' shkōmi'?

¹³ Jesús mīā pē' tso' tajē e' shūā, kē wēneia, e' kuēkī wēm buanene e' kē wā ijcher yi tō ie' bua'wéne.

¹⁴ E' ukuōkī tā Jesús tō ie' kué Skēkōl wē ā tā ichéitō iā:

—Ye' ttō ttsō. Be' buanene, e' kuēkī i sulu kē wamblariā dō' i sulu kī dōbitune be' kī.

¹⁵ Etā wēm e' mīā judiowak wōkirpa ska' tā ichéitō, 'Jesús tō ye' bua'wéne.'

¹⁶ Jesús tō i kē or yi ā ese wē eno diwō ā, e' kuēkī judiowak wōkirpa tō ie' suēmítke suluē.

¹⁷ Erē ie' tō iché ie'pa ā:

—Ye' yē kaneblōke kēkraē, es ñies ye' kaneblōke.

¹⁸ Ttē e' tō judiowak wōkirpa kī uluwēka, éna ie' ttakwa ēme. Ie'pa kē ulune ie' kī, ie' tō eno diwō dalōsegwēwā, e' ē kuēkī. Erē ie' icheke tō Skēkōl dōr ie' yē, es ie' e' chō tō ñies ie' dōr Skēkōl, e' tō ie'pa kī uluwē tajē ie' kī.

Skēkōl tō ilā ā diché tajē mé

¹⁹ Jesús tō iché ie'pa ā: "Mokī ye' tō a' ā iché tō ye' dōr Skēkōl Alā, e' kē ā i onuk ye' wák er wa. I' kos wēke ye' Yē tō, e' suē ye' tō, e' ē wēke ye' tō. I' wēke ye' Yē tō, e' kos wēke ye' tō.

²⁰ S'yē éna ye' dōr ie' Alā e' dalēr tajē, e' kuēkī i kos wēkeitō, e' kkachekeitō ye' ā. Ñies ilē kī kkacheraeitō tajē ye' ā, e' tō a' tkiwerawā tajē.

²¹ S'yē tō s'duulewā e' shkewēta'kane tā sene mekeneitō ie'pa ā. E' suē ye' dōr ie' Alā, e' tō sene meke wēpa ā ye' kī ikiane mē esepa ā.

²² Ñies S'yē kē tō yi shuletā' ichoiē tō yi kichatērdaē ō yi ser michoē, e' kēwō méitō ye' ā as ye' tō s'shulō.

²³ Ie' tō iwē es as sulitane tō ye' dalōiō wēs ie'pa tō ie' dalōieke es. Wēpa kē wā ye' dalōiēne, ñies esepa kē wā S'yē tō ye' patkē'bitū e' dalōiēne.

²⁴ "Mokī ye' tō a' ā iché tō wēpa tō ye' ttē iūteke ena ierblōkerak yi tō ye' patkē'bitū, e' mik, esepa ulā ā sene michoē detke. Ie'pa kē kichatērpattsā. Ie'pa kē ku'ia wēs s'duulewā es, ie'pa ulā detke sene chōkle ska'.

²⁵⁻²⁶ Ye' Yē dōr sene mukwak ñies ye' dōr sene mukwak, e' kēwō me' ie' tō ye' ā e' kuēkī. Wēpa kē wā sene michoē ku', esepa dōr wēs s'duulewā es Skēkōl ā. Kawō dōraē

* **5:3-4** Ttē i' kē ku' Juan yēkuō kēchke kibipa e' kī. E' tō iché i' es: *Mikle tā mikle tā Skēkōl biyōchōkwak ekōl e' ōkewa di' wōtjir. Di' wōtirke etā yi mīwā di' ā kēwe, e' buanene. Kē itkine tō duē wēse tō ie' tteke. E' kuēkī s'kirirke tso' ipanuk tō as di' wōtjir.*

ta ie'pa to ye' dör Skëköl Alä e' ttö ttersaë. Wëpa to ye' ttö ttsé ta iklö'wëitö moki, esepa ser michoë. Mokij ye' to a' a' ichë to e' këwö datse, ñies e' de i' ta.

²⁷ Ñies ye' dör S'ditsö Alä, e' kuëkj ie' to kawö mé ye' a' sulitane shuloie.

²⁸⁻²⁹ Kawö datse aishkuö ta, ta s'duulewä kos to ye' ttö ttersaë ta ie' yörattsarak pö a. Wëpa to i' buaë o', esepa shkerdakane sene michoë a. Erë wëpa to i' sulu wamblé', esepa shkerdakane kichatënoie. Ttë e' kë to a' tkiükwä.

Wes se' wä ijcher to Jesús tté dör mokijë

³⁰ "Kë ye' a' i' onuk ye' wák er wa. Ye' kë kj i' kiane wë ye' wák er wa. E' skéie i' kiane wë Skëköl to ye' patkë'bitu, e' kj, ese wekeyö. E' kuëkj ye' to s'shuleke wes ye' Yë to ye' a' icheke es. E' kuëkj ye' to s'shuleke yësyésë.

³¹ Ye' wák e' chöpa to ye' ttö dör mokij, e' ma e' kë wä ta'.

³² Erë itso' eköl e' to ye' tté cheke, e' dör Skëköl. Ye' wä ijcher to ima ie' to ye' tté cheke, e' wä ta'.

³³ A' to ye' chakök patkë' Juan a' ta ie' to ye' tté yë', e' dör mokijë ñies.

³⁴ Erë s'ditsö to ye' tté cheke, e' kë ska' ye' tkine. Erë i' yë' Juan to, e' chéyö a' a' as a' tsatkër e' ë kuëkj.

³⁵ A' a' Juan dör wes bö'wö wöñarke olo burke es. Kuaë a' to ie' tté klö'wë buaë ttsé'ne bua' wa, erë ekuölö ë.

³⁶ Erë i' skä tso', e' to ye' tté cheke buaë, i' yë' Juan to, e' tsatä. E' dör, i' kë or yi a' ese wekeyö tajë wes ye' Yë to ye' patkë' iuk es. E' to sulitane a' ikkacheke to mokij ye' Yë to ye' patkë'bitu.

³⁷ Ñies ye' Yë to ye' patkë'bitu, e' to ye' tté cheke, erë a' kë wä ie' ttö ttsëule, ñies a' kë wä ie' sule.

³⁸ Ie' to ye' patkë'bitu, erë a' kë erblëne ye' mik. E' kuëkj a' kë to ye' tté klö'wëta' mokij a' er a.

³⁹ A' to ibikeitseke to Skëköl yëkkuö to ichëmi to wes sene michoë dömi a' ulä a, e' kuëkj a' to isuekewä bua'iewä. Erë yëkkuö e' to ye' tté cheke.

⁴⁰ Erë a' kë erblak ye' mik as sene michoë dö a' ulä a.

⁴¹ "S'ditsö to ye' kjkëka, e' kë ska' ye' tkine.

⁴² Erë ye' wä a' sule buaë to wes a' dör. Ye' wä ijcher to kë a' éna Skëköl dalër.

⁴³ Ye' dë'bitu ye' Yë ttö wa, erë kë a' wä ye' kinewä. Erë o'ka bitüpa iwák ttö wa, e' ma e' kiéwä a' to buaë.

⁴⁴ A' wakpa ñi kjkökeka, e' wa a' wöbatsö bua'ie. Erë a' kë kj ikiane to Skëköl eköl ë, e' to a' kjkökä, e' ta' zes a' erblömi ye' mik?

⁴⁵⁻⁴⁶ Moisés to ye' tté kitat yëkkuö kj, e' kuëkj mokij a' to ie' tté klö'wë, e' ma ñies a' to ye' tté klö'wëmi. E' kuëkj kë a' ibikeitsök to

ye' to a' kkatëmi ye' Yë a. I' kit Moisés to ká iaiaë e' mik a' erblöke, e' je' to a' kkatëraë.

⁴⁷ Erë i' kitbak ie' to, e' kë klöne a' wä, e' ma zes i' cheke ye' to, e' klö'wëmi a' tö?"

6

Pë' dökä mil skeyök e'pa tié Jesús tö

(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

¹ E' ukuökj ta Jesús miä batsöri kië Galilea e' wishët. Batsöri e' kië ñies Tiberias.

² I' kë or yi a' ese wëke ie' to tajë. Ie' to s'kirirke esepa bua'wëne, e' suë pë' to, e' kuëkj tajë pë' mir ie' itöki.

³ Ie' miä ittökatapa ta kabata a' ta eë ie' e' tkésër ie'pa ta.

⁴ Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' këwö dökewatke tsinet tkö'wë.

⁵ Mik ie' to isue' to pë' de tajë ie' itöki, eta ichëitö Felipe a:

—Z'wë se' mi'mi iya' ta uk pë' kos ikkëpa a' në?

⁶ E' chëitö Felipe a' isue' to ima Felipe to ie' iütëmi. Erë ie' wák wä ijcher buaë to i' wëmi ie' tö.

⁷ Felipe to iütë:

—S'kaneblömi dö ká cien böyök, erë e' ské kë dör wë' iya' tuogie më ie'pa a' elke elke.

⁸ Ittökata eköl kië Andrés dör Simón Pedro ël, e' to ichë ia:

⁹ —Ië duladula tso' eköl, e' wä pan yöule cebada wa tso' skël ena nima bötö; erë e' kë döpakä s'tso' tajë e' kj.

¹⁰ Jesús to iütë:

—Ichö ie'pa ulitane a' to a' e' tulüsër iskj.

(Ká e' a' tajë ta'tsi tso'.) Eta pë' ulitane e' tulüsër. Eë wëpa ë dökä mil skeyök (5.000).

¹¹ Jesús to pan klö'wë ta wëstela chëitö Skëköl a. E' ukuökj ta iblatëitö méitö ittökatapa a' as iwatiörakitö. Ñies iwëitö nima ta es. Eta ie'pa to iñë kos ie'pa kj ikiane ekkë.

¹² Mik ie'pa chkë de wë' eta Jesús to ichë ittökatapa a:

—Ibata atë e' shtö as kë iweirwa.

¹³ Eta ittökatapa to pan yöule cebada wa dökä skël, e' bata atë, e' shtë iëne dökä kköla dabom eyök kj bök (12).

¹⁴ Mik pë' isue' to, i' kë or yi a' ese wë Jesús to, eta ie'pa ichë:

—Mokij wëm wj dör Skëköl tteköl cheke ká iaiaë to idatse e'.

¹⁵ Erë Jesús wa ijchenewä to ie'pa wä ie' mi'ketsër dichë wa tkëkä blu'ie, e' kuëkj ie' miáne kabata a' e' tsukat ekörla.

Jesús shkë di' kj

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Mik ká tuirketke, eta Jesús ttökatapa biteyalne dö batsöri a.

¹⁷ Jesús ichëtke ie'pa a' tö kë ye' panar. Ká ttsenewatke eta Jesús kam döne, e' kuëkj ie'pa e' iëkarak kanö a' ta imichorak batsöri wishët dö Cafarnaúm.

18 E' wöshā tã siwã bitsineka tajë, e' tō di' uyeke tajë.

19 Mik ishkérak dō kilómetro skël ö teröl e' ulatök, etã ie'pa isuë tō Jesús shkōratsë ie'pa kker di' kji. E' tō ie'pa suawë.

20 Kë iché ie'pa a:

—jKë a' suanuk! Ye' idir.

21 Ie'pa ttsë'ne buaë ie' ikiökwa kanò a, e' wöshã tã idemirak wë imi'kerak ee.

Pë' tō Jesús yuleke

22 Bule es ta, pë' atë batsöri wishet, e'pa wã ijchenewã tō Jesús ttökatapa mineyal kanò ar ee etò ë, e' kji, erë Jesús kë minea ittökatapa ta.

23 Etã kanò skã datse tseë Tiberias, e' irine tsjnetkla wë ie'pa pan ñã' mik Jesús wëstela yë' Skëköl a pan kji eta ee.

24 Mik pë' isuë tō ie' ena ittökatapa kë ku'ia, etã ie'pa e' iéka kanò demi tajë ese kji tã imiyal Cafarnaúm iyulök.

Jesús dör chké tō sene michoë meke e'

25 Mik pë' demi batsöri wishet, etã ie'pa tō Jesús kuë tã ie' a ichakérakitö:

—A S'wöbla'ukwak, çmik be' dë'bitü jë?

26 Ie' iüté:

—Mokj ye' tō a' a ichë tō a' kë ku' ye' yulök, i kë or yi a ese wëyö, e' wã ane a' ëna e' kuëkj. A' tō chké ñã' tajë, e' ë kuëkj a' tso' ye' yulök.

27 Kë a' kanëblök chké ertã'wa ese skéie. A' kanëblö chké kë ertã'wa tō sene michoë meke a' a, ese skéie. Chké e' meraë ye' dör S'ditsó Alá e' tō, ye' Yë dör Skëköl e' tō ikéwö me' ye' a' e' kuëkj.

28 Ie'pa tō ie' a' ichaké:

—çI wëmi sa' tō as i kiane Skëköl kji ese ü sa' tō?

29 Ie' tō iüté:

—Skëköl tō ye' patkë' e' kji ikiane tō a' erblö ye' mik. E' ë kiane ie' kji.

30 Ie'pa tō iché ie' a:

—I kë or yi a çe' wëse wëmi be' tō as sa' tō isau tã sa' erblö be' mik? çI wëmi be' tō?

31 Se' yëpa bak kã iaiãë e'pa tō i kië maná e' ñã' kã sir poë wë kë yi serku' ee. E' tso' kitule Skëköl yëkuö kji wë ichë: 'Moisés tō ie'pa dë' chké datse kã jai a e' wa.'

32 Jesús tō ie'pa iüté:

—Mokj ye' tō a' a ichë tō Moisés kë wã chké datse kã jai a e' mène a' yëpa bak e'pa a. Ye' yë tō chké e' me' ie'pa a. Erë chké chökke datse kã jai a e' watkeke ie' tō a' a.

33 Chké chökke meke Skëköl tō, e' dör yi datse eköl kã jai a tō sene michoë mëmi sulitane a e'.

34 Ie'pa tō Jesús a' iché:

—A këkëpa, chké e' mú sa' a këkraë.

35 Ie' tō ie'pa a' iché:

—Ye' dör chké tō sene michoë meke e'. Yi bituke ye' ska' ena ierblöke ye' mik, ese kë tpeiaj bli tō, ñies ese kë ersirpaia.

36 Erë e' dör wës ye' tō a' a ichétke tō erë a' wã ye' suule a' wöbla wa, erë a' kë erblöku' ye' mik.

37 Wëpa me' ye' Yë tō ye' a, esepa kos bituraë ye' ska' tã wëpa bituke ye' ska', esepa kë watpattsayö.

38 Ye' datse kã jai a, e' kë dë'bitü i kiane ye' wák kji e' uk. Ye' dë'bitü i kiane yi tō ye' patkë' e' kji e' uk.

39 Yi tō ye' patkë', e' kji ikiane tō wëpa kos me'itö ye' a, esepa kë wëne we'iköyö. E' kuëkj ie'pa kë watpattsayö. E' skéie ie' kji ikiane tō ie'pa kos shké'wëkaneyö aishkuö tã mik kã i' enewa e' këwö ska'.

40 Ye' Yë kji ikiane tō wëpa tō ye' suë ena erblé ye' mik, esepa kos ser michoë këkraë. Ie'pa shké'wëkaneyö aishkuö tã mik kã i' enewa e' këwö ska'.

41 Jesús tō ichétke: "Ye' dör chké datse kã jai a e'." E' kuëkj ie'pa ukyënemi ie' kji suluë.

42 Ie'pa tō iché:

—çI' kë dör Jesús dör José alá e'? Iyë ena imi suule se' wã buaë. çWës ie' tō ichëmi tō ie' datse kã jai a'?

43 Ie' tō ie'pa iüté:

—Kë a' ukyënukia ye' tã.

44 Kë yi bitüpa ye' ska', ye' Yë tō ye' patkë', e' kë wa idé' e' ma. Wëpa bite ye' Yë wã, e'pa shké'wëkaneyö mik kã i' erkewatke etã.

45 Skëköl yëkuö kitule ittekölpa wã e' tō ichë: 'Skëköl tō ie'pa kos wöbla'weraë.' Es wëpa tō ye' Yë ttötsetã', ñies e' wöblautã' ie' wa, esepa kos bituraë ye' ska'.

46 "Kë yi wã Skëköl suule. Erë ye' dë'bitü ie' ska', e' kuëkj ye' ë wã ie' suule.

47 Mokj ye' tō ichë a' a tō wëpa erblé ye' mik, esepa ser michoë këkraë.

48 Ye' dör chké tō sene michoë meke e'.

49 A' yëpa bak kã iaiãë, e'pa tō chké kië maná e' ñã' kã wë kë yi serku' ese ska', erë ie'pa durulune.

50 Erë chké datse kã jai a, e' cheke ye' tō a' a. Wëpa tō chké e' ñë, e'pa kë duöpawã.

51 Erë chké tō sene michoë meke datse kã jai a, e' dör ye'. Wëpa tō chké e' ñë, e'pa ser michoë. Chké meraëyö ie'pa a, e' dör ye' wák chká, e' merattsayö ttëwã as kã ulitane wakpa isiepa erblé ye' mik, esepa ser michoë."

52 Etã ie'pa ñi iütëmi:

—çWës ie' tō ichkã mëmi se' a katé?

53 Ie' tō ie'pa iüté:

—Mokj ye' tō a' a ichë tō a' kë tō ye' dör S'ditsó Alá, e' chká katé, e' pé yë, e' tã sene michoë kë döpa a' ulã a.

54-55 Ye' chká e' dör chké chökke, ye' pé, e' dör di'yë chökke. E' kuëkj wëpa tō ye' chká katé, ye' pé yë, esepa ulã a sene michoë detke. Aishkuö tã mik kã i' erkewatke, etã ie'pa shké'wëkaneyö.

56 Wépa tò ye' chkà katé, ye' pë yé, esepa bàtsë buaë ye' mik. Nïes ye' bàtsë buaë ie'pa mik.

57 Ye' yë tò ye' patkë' e' serke iwák mik. Ie' mik ye' serke. Es nïes wépa tò ye' chkà katé esepa serke ye' mik.

58 Chkë dë'bitu ká jai a, e' chök ye' tso' a' a. Chkë e' kë dör wës chkë kiè maná ña' a' yépa bak ká iaiäe' pa tò e' es. Ie'pa tò ña' erë ie'pa durulune. Erë wépa tò chkë cheke ye' tò a' a' ñe, esepa ser michoë.

59 Ttë e' wa Jesús tò ie'pa wöbla'wé judiowak ñi dapa'wö wé tso' Cafarnaüm e' a.

Jesús ttë batamik se' ser michoë

60 Pë' shkòke tajë Jesús ta, e'pa tò ttë ñe' ttsé ta ichéraitò:

—Ttë e' dör darërë. ¿Yi tò iklò'wëmi?

61 Ima ie'pa tso' ichök e' sué'wajitò. E' kuekji ie' tò ie'pa a' ichaké:

—¿Ttë e' kuekji a' éna ye' wataksa?

62 Ye' dör S'ditsò Alà, e' mikane ká jai a wé ye' datse eë, e' mú sué' a' tò, e'ma e' je' ta' ¿a' erblömi ye' mik?

63 Wikòl Batsë'r tò sene michoë meke sia. Ì weke s'ditsò tò, ese kë dör iie bua'. Ttë wa a' pattekyö e' wà datse Wikòl Batsë'r wa. Ttë e' klò'wé a' tò, e' ta' a' ser michoë.

64 Erë a' welepa kë erblökü' ye' mik.

Wépa kë erblökü' ie' mik ena yi tò ie' mekettsa e' jchertke ie' wà kewe, e' kuekji ie' tò iché es.

65 Ie' tò ikí ché:

—E' kuekji ye' tò a' a' iché tò kë yi bitúpa ye' ska, ye' Yé kë wà imène e' ta.

66 E' ukuökí ta tajë pë' shkòke Jesús ta, e' kibiiepa tò iméat, kë shkòia ie' ta.

67 Eta Jesús tò ittòkatapa dabom eyök kji böl (12), e'pa a' ichaké:

—¿A' shkakmi nïes ye' yökí?

68 Eta Simón Pedro tò iüté:

—A Skékëpa, ¿yi ta' sa' mi'mi? Be' ttë ë wa sa' ser michoë.

69 Sa' erblétke be' mik. Sa' wà ijcher mokjë tò be' dör yi dör batsë'r patkë'bitu Skéköl tò e'.

70 Jesús tò ie'pa iüté:

—A' dabom eyök kji böl (12), e' shukit ye' tò, erë a' eköl dör bé icha.

71 Mik Jesús tò e' ché eta Judas chéitò. E' dör Simón Iscariote e' alà. Ie' dör Jesús ttòkatapa dabom eyök kji böl (12) e' eköl erë ie' tò Jesús wòmekettsa.

7

Jesús ëlpa kë erblène ie' mik

1 E' ukuökí ta Jesús shkòke Galilea. Judiowak wökirpa éna ie' ttakwa, e' kuekji ie' kë shkak Judea.

2 Erë judiowak tò kãwö tkò'weke kiek-erakitò Úla Kéwö, e' kéwö tkò'wekerakitò Judea, e' dewátke tsjnet.

3 E' kuekji Jesús ëlpa tò ie' a' iché:

—Kë be' e' tsukat ie. Be' yú Judea as i kè or yi a ese weke be' tò, e' wà saü be' ttòkatapa serke eë'pa tò.

4 Yi kji ikiane tò s'malepa tò ikikèka tajë, ese tò iyi kos wé sulitane wörki. Mokí i kè or yi a ese ormi be' a, e' ta' iú sulitane wörki.

5 Jesús ëlpa kë erblène ie' mik, e' kuekji ie'pa tò iwayué es.

6 Ie' tò iché ie'pa a:

—Kam ye' kéwö doka, erë a' kãwö kos ese dör buaë.

7 Wépa kë tò Skéköl dalöië esepa kë a' sunuk suluë. Erë ye' tso' ie'pa a' ichök tò ì wambleke ie'pa tò, ese dör suluë. E' kuekji ie'pa éna ye' ar suluë.

8 A' yúshka Úla kéwö tkò'wekerakitò e' a. Ye' kéwö kam doka, e' kuekji kam ye' mi'.

9 E' chéitò ta' ie' e' tséat Galilea.

Jesús miá Jerusalén Úla kéwö tkò'uk

10 Jesús ëlpa miyal, e' ukuökí ta nïes ie' miá. Erë ie' miá bèrë, kë e' kkeyüle.

11 Kéwö tkò'weke, e' shuá judiowak wökirpa tso' ie' yülök. Ie'pa tò ichaké:

—¿Wé ie' tso'?

12 Pë' dapané tajë eë, e'pa tò Jesús cheke ñi a' bër ñi kukuö a. Welepa tso' ichök: "Jesús dör buaë." Erë welepa tso' ichök: "Ie' kë dör buaë. Ie' tò se' kiteke."

13 Erë ie'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kuekji ie'pa kë ttökü' darërë.

14 Mik ikéwö tkò'wekerakitò, e' dökette shabòts, eta Jesús dewa Skéköl wé a' ta' ie' tò s'wöbla'wëmi.

15 Eta judiowak wökirpa tkirulune iweblök ikjtsök ta ichéraitò:

—Ie' kë yöule ¿wes e' wà ttë jcher tajë?

16 Jesús tò iüté:

—Ttë wa a' wöbla'weke ye' tò, e' kë dör ye' wák ttë, e' dör Skéköl tò ye' patkë' e' ttë.

17 Yi e' chétke ì kiane Skéköl kji e' wà uk, ese wà ijcherdaë tò ttë wa s'wöbla'wekyö, e' dör Skéköl ttë. Ie' kë tò ibikeitsepa tò e' dör ye' wák ttë ë.

18 Yi ttöke iwák er wa, ese kji ikiane tò pë' tò ie' kíkëka. Erë wé kji ikiane tò yi tò ipatkë' e' kíkarka, ese ttò mokí kë kachòta'.

19 "Sulitane wa ijcher tò Moisés tò Skéköl ttë dalöiëno e' méat se' a. Erë a' ulitane kë tò iwà dalöië. ¿I' kuekji a' kji ye' kiane ttewa?"

20 Eta pë' tso' tajë eë, e'pa tò iüté:

—Be' a' aknama tso'. ¿Yi éna be' ttakwa?

21 Ie' tò ie'pa a' iché:

—Ì kè or yi a' ese wé ye' tò etökicha eno diwö a, e' tò a' ulitane tkiwéwa.

22 Moisés tò ttë dalöiëno me'at a' a' tò a' ala'r wépa kos wakyuöó ittòtola kkuölitla tée tsir e' wa ká de iki pàköl (8) eta. (Ñermata se' wà ijcher tò ttë e' kë mène Moisés wa, imène a' yépa bak ká iaiäe' Moisés yöki e'pa a.) Nïes Skéköl yökuö tò iché tò kè a' kãwö ta'

kaneblök eno diwō a. Erë mik ká de ala'rla kǐ pākōl, e' ane eno diwō a, etá a' tō a' ala'rla wakyueta' eno diwō a.

23 A' a kawō tá' alala wakyuök eno diwō a Moisés ttè dalōioie, e' tá wēs a' ulurmi ye' kǐ, ye' tō wēm ekōl bua'wēne wa'ñe eno diwō a e' kǐ?

24 Kē s'kkatar is iwēr e' ē wa. E' skéie itō yulō yēsýēsē.

Jesús dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'

25 Jerusalén wakpa welepa tō ichaké:

—ǂwēm wǐ kē yulekǔ s'wōkirpa tō ttēwá?

26 Isaú, wǐ idur ttök sulitane wōrkǐ etá ie'pa kē tō ì chē ie' a yēs. ǂA' iché, s'wōkirpa tō iklō'wé tō mokǐ ie' dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'?

27 Erë se' wá ijcher buaē tō wé ie' datse. E' skéie mik wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' datse, etá kē yi wá ijcherpa tō wé idatse.

28 Jesús tso' s'wōbla'úk Skékōl wé a. Mik e' tō ttē e' ttsé, etá ichéitō aņeule:

—A' ibikeitseke tō a' wá ye' sũule buaē. A' ibikeitseke tō a' wá ijcher buaē tō wé ye' datse. Erë ye' kē dē'bitū ye' wák er wa. Yi tō ye' patkē'bitū e' mik s'erblōmi, ie' kē sũule a' wá.

29 Erë ye' datse ie' ska', e' kuękǐ ye' wá ie' sũule buaē. Ie' tō ye' patkē'bitū.

30 Ie'pa tō ima'wé klō'wēwá, erë kam ie' kēwō dōka, e' kuękǐ kē yi ulá dē'wá iska'.

31 Erë tajē pē' erblé ie' mik e'pa tō iché:

—Kē yi ská a ì kē or yi ese onuk tkōka Jesús tō iwé e' tsata. Ie' wake' dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

Fariseowakpa éna Jesús klō'wakwa

32 Jesús cheke pē' tō bēre ñi kukuō a, mik e' ttsé fariseowakpa tō, etá ie'pa ena sacerdotepa wōkirpa, e'pa tō Skékōl wé shkēkipa patkē iklō'úkwa.

33 Jesús tō iché:

—Ye' tso'ia a' tá bērbēr éme tá ye' miáne yi tō ye' patkē'bitū e' ska'.

34 A' tō ye' yuleraē, erë a' kē tō ye' kuepa. A' kē dōpaká wé ye' mǐrō ee, e' kuękǐ a' kē tō ye' kuepaia.

35 Tá judiowak wōkirpa ñi chaké:

—ǂWé ie' wǐ mi'kea, e' kē kuepa se' tō? ǂA' iché imi'keá wé judiowak mineyal senuk ká kua'kǐ wakpa shuá ese ska' pē' kē dōr judiowak, esepa wōbla'úk?

36 Ie' tō iché: 'A' tō ye' yuleraē, erë a' kē ye' kuepa. A' kē dōpaká wé ye' mǐrō ee, e' kuękǐ a' kē tō ye' kuepaia.' ǂIma e' wá kiane ché?

Se' er a ituōraē tajē wēs di' klōka tuō es

37 Ikéwō tkō'weke judiowak tō, e' kēwō bata e' dōr ibua'ie, e' kēwō Jesús e' kēká tá ichéitō aņeule:

—Wépa ęrsine, esepa shkō ye' ska' di'yök.

38 Wépa erblé ye' mik, esepa tá itkōraē wēs Skékōl yēkkuō tō iché es, e' tō iché: 'Ie'pa er a ituōraē tajē wēs di' klōka tuō es.'

39 Mik Jesús tō di' klōka ché, etá ie' tso' Skékōl Wikōl merdaē wépa erblé ie' mik esepa a, e' chök. Erë e' kēwō ska' tá kam Jesús mi'kane iyē ska' olo tá' tajē, e' kuękǐ kam Skékōl Wikōl mer.

Judiowak ttè chilineka Jesús batamik

40 Wépa tō ttē e' ttsé, e'pa welepa tō iché:

—Mokǐ wēm wǐ dōr Skékōl ttekōl datse e'.

41 Welepa ská tō icheke:

—Ie' dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

Erë welepa ská tō icheke:

—Au, kē idōr e'. Wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' kē bitūpa Galilea.

42 Skékōl yēkkuō tō iché tō ibitūraē se' blú bak David e' ditséwō wa, ñies ibitūraē Belén wé David bak senuk ee.

43 Es ie'pa ttè chilineka Jesús batamik.

44 Ie'pa welepa éna iklō'wakwa, erë kē yi ulá dē'wá ie' ska'.

Judiowak wōkirpa kē erblēne Jesús mik

45 Skékōl wé shkēkipa dē'bitū Jesús klō'úkwa, e'pa dene fariseowakpa ena sacerdotepa wōkirpa ska', etá e'pa tō ichakerak ishkēkipa a:

—ǂǐ kuękǐ a' kē wá Jesús dē'?

46 Ishkēkipa tō iūtē:

—ǂSa' kē wá yi ttséule ttök wēs wēm e' ttō es!

47 Fariseowakpa tō iché ie'pa a:

—ǂÑies a' e' mettsá kitō'wé?

48 ǂIma a' ibikeitse tō s'wōkirpa o fariseowakpa e'pa wele erblé ie' mik?

49 Pē' esepa kē wá Moisés ttè dalōiēno sũule, esepa e' mukettsá kitō'wē. Erë ie'pa kichatēnettsatke.

50 Erë fariseowak ekōl kiē Nicodemo dē'rō Jesús sauk nañewe, e' tō iché ie'pa a:

51 —Ttē mēne se' a dalōiēno, e' tō iché kē se' kawō tá' yi wōmuktsá we'ikē kam itō yulōttsasō buaē e' yōkǐ. Es se' wá ijcher tō ì sulu wambléitō o kē iwá iwamblēne.

52 Ie'pa tō ie' iūtē:

—ǂWésua ñies be' dōr Galilea wak! Skékōl yēkkuō saú bua'ie, etá be' isuęraē tō Skékōl ttekōl kē karpaká yēs Galilea.

Alakōl ekōl tō isenewabak dalōsewéwá

53 [Etá ie'pa ulitane miáne iu a.

8

1 Erë Jesús miá Olivo kēbata a.

2 Bule es bla'mi ie' dene Skékōl wé a tá pē' ulitane debitū ie' ska'. Ie' e' tkęser ie'pa wōbla'úk.

3 S'wōbla'úk ttè dalōiēno wa wakpa ena fariseowakpa de ie' ska'. Ie'pa wá alakōl ekōl kũnewá isenewabak dalōseúkwa e' debitū. Ie'pa tō iké e' duōksęr sulitane wōrkǐ.

⁴ Ie'pa tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, alaköl i' künewa isenewabak dalöseukwa.

⁵ Ttè dalöiëno me'at Moisés tö se' a, e' tö se' ké alaköl i'se ttökwa ák wa. ¿Ima e' ché be' tö?

⁶ Ie'pa tö Jesús a ichaké ima'woje tö ima ie' tö iütëmi ikkatoie. Erë Jesús e' wöéwa iski tá iulatska wa ishtëmiitö iski wës íyí shtësö yëkkuö kí es.

⁷ Ie'pa tö ikí chaké ia. Ie' wöduéka tá ichéitö:

—A' wé ké wá i sulu wamblëule yës, ese tö ák tsá uyó ie' kí.

⁸ Eta Jesús e' wöéwane iski tá ishtëmineitö iski.

⁹ Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, eta i sulu wambleke ie'pa tö, ese ane ie'pa éna tá imíyal eköl eköl. Ikékëpa míyal kewe, e' itökí iduladulapa. Bata ekké tá alaköl é atë dur Jesús wörki.

¹⁰ Eta Jesús e' wöduékane tá ie' a ichakéitö: —A tayé, ¿wé ie'pa? ¿Yi atë be' kkatök?

¹¹ Ie' tö iüté:

—A kékëpa, ké yi atë.

Jesús tö iché ia:

—Ye' ñies ké tö be' kkaté. Be' yúshka. Ké i sulu ská wamblaria.]*

Jesús dör wës ká olo es sulitane a

¹² Eta Jesús tö iská chéne pé' a:

—Ye' dör ká ulitane wakpa a wës ká olo es. Wépa e' yué ye' ttökataie, esepa ser michoé ká olo e' a. Ie'pa ké serpaia wës s'shkó stui a es.

¹³ Fariseowakpa tö iché ie' a:

—Be' wák tso' e' tté chök, e' kuéki be' ttö ké wá tá'.

¹⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—E' yéne tö ye' e' tté chöke, erë ima ye' e' chöke e' wá tá'. Ye' wá ijcher wé ye' datse, ñies wé ye' michoé, erë e' ké jcher a' wá. E' kuéki ima ye' e' chö e' wá tá'.

¹⁵ A' tö ye' bikeitseke wës a' wakpa kabikeitsö es, e' kuéki a' tö ye' kcateke tö ye' dör kachökwak. Erë ye' ké tö yi bikeitseta' es. Ye' ké dé'bitü yi shulök, ye' dé'bitü s'tsatkök.

¹⁶ Erë mik ye' tö s'shulé, eta ye' ké tö s'shuletá' ekörla, e' kuéki ye' tö s'shuleraé yésyésé. Ye' yé tö ye' patké', e' tso' ye' tá s'shulök.

¹⁷ Ttè dalöiëno tö iché tö s'ditsö böi tso' ittekölíe, e'pa tö iché ñikkéé, e' tá ie'pa tté wá tá'.

¹⁸ Es e', ye' dör ye' wák tteköl. Ñies ye' Yé tö ye' patké', e' dör ye' tteköl. E' kuéki ye' ttekölpa dör böi.

¹⁹ Ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wé be' yé tso'?

Ie' iüté:

—A' ké wá ye' suule, ñies a' ké wá ye' Yé suule. A' mú wá ye' suule, e'ma ñies a' wá ye' Yé suule.

²⁰ Ttè ikké ché Jesús tö itso' s'wöbla'uk e' dalewa. Ie' tkër s'wöbla'uk Skéköl wé a wé kalkuö tso' inuköl ioie mè Skéköl a eé. Erë kam ie' k'éwö döka, e' kuéki ké yi wá iklönewa.

A' ké döpa wé ye' miró eé

²¹ Jesús tö iská ché ie'pa a:

—Ye' mía tá a' tö ye' yuleraé, erë a' duöralur i sulu qos wambleke a' tö e' a. E' kuéki ké a' döpaká wé ye' miró eé.

²² Eta judiowak wökirpa tö iché:

—Ie' iché tö sa' ké döpaká wé ie' miró eé. Ie' e' ttökewa alé, e' kuéki ie' iché es.

²³ Ie' tö ie'pa a iché:

—A' dör ká i' wakpa é, erë ye' dör ká jai wak. A' dör ká íe wakpa, erë ye' ké dör ká íe wak.

²⁴ E' kuéki ye' tö a' a iché tö 'a' duöralur i sulu qos wambleke a' tö e' a. A' ké wá iklöne tö ye' dör yi yé'bitü ye' tö a' a e', e' tá a' duöralur i sulu qos wambleke a' tö ese a.

²⁵ Eta ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Yi be' dör?

Ie' tö iüté:

—Ye' dör yi yé'bitü ye' tö a' a kuaé e'.

²⁶ Tajé ye' wá tté tso' a' kkatöie. Erë i qos cheke ye' tö sulitane a' e' ttséule ye' wá yi tö ye' patké' e' kkö a. Ie' tté dör mokíé.

²⁷ Erë ie'pa ké éna iwá ane tö ie' tso' iyé dör Skéköl, e' chök.

²⁸ E' kuéki ie' tö iché ie'pa a:

—S'ditsö Alá, e' dör ye'. Mik a' tö ye' batséká krus mik, eta a' tö isueraé tö yi dör ye'. Ye' ké tö i wépa ye' wák er wa. Í cheke ye' Yé tö ye' a' tö ichó, e' é chekeyó.

²⁹ Yi tö ye' patké' e' tso' ye' tá. Í wër buaé ie' wa, e' é wékeyó, e' kuéki ké ie' wá ye' meuleat ekörla.

³⁰ Mik e' ché Jesús tö, eta tajé pé' erblé ie' mik.

Se' yënetsa i sulu ulá a Jesús batamik

³¹ Jesús tö iché judiowak erblé ie' mik, e'pa a:

—A' serke kekraé ye' tté dikia, e' je' tá a' dör ye' ttökatapa chökíe.

³² A' wá Skéköl tté mokí e' jcherdaé buaé tá e' tö a' yerattsa, i ulá a' klöulewa e' yöki.

³³ Ie'pa tö ie' iüté:

—Sa' dör Abraham aleripa. Sa' ké klöulewa i ulá a. ¿Wës be' tö ichémi tö sa' yérdattsa?

³⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—Mokí ye' tö a' a iché tö wépa tö i sulu wambleke, esepa tso' klöulewa sene sulu ulá a.

* 8:11 Isalema tté i' ké ku' yëkkuö kéchke kit Juan tö. E' ukuökí tá yile ská tö ime'ká ikí.

35 Erë s'klöulewā kanë mésoie ese serke iwökir ska', erë kë idör iwökir yami ekka. Iwökir alä e' dör iyami ekka kekraë.

36 Ye' dör Skëköl Alä. Ye' tö a' yéttsa sene sulu ulä a, e' ta mokij a' yënettsa.

37 Ye' wā ijcher tö a' dör Abraham aleripa, erë a' kë tö ye' ttë klö'wë, e' kuekij a' kij ye' kiane ttëwā.

38 İ kkacheke ye' Yë tö ye' a, ese cheke ye' tö a' a. Es ñies a' tö iwambleke wës a' yë tö a' a ikkacheke es.

39 Ie'pa tö iüté:
—Sa' yë bak kâ iaiäe e' dör Abraham.

Erë ie' tö ie'pa a' iché:
—A' mú dör Abraham aleripa, e'ma a' sermi wës ie' sene' es.

40 Ye' tö ttë mokij ché a' a wës Skëköl tö ye' a' ikkaché es. E' ë wéyö, erë a' kij ye' kiane ttëwā. Ese kë wamblëne Abraham wā.

41 A' e' wamblö wës a' yë e' wamblö es.
Ie'pa tö ie' a' iché:

—İsa' kë dör ñalä alé! İsa' yë dör eköl ë e' dör Skëköl!

42 Ie' tö ie'pa a' iché:
—Ye' datsë Skëköl ska', e' tso' ie. Ye' kë dë' ye' wák er wa. Ie' tö ye' patkë'. E' kuekij mokij ie' chöpa a' yë, e'ma ye' dalërmi a' éna.

43 İ kuekij a' kë éna ye' ttë wā ane? A' kë kij ye' ttë kiane klö'wë, e' kuekij a' kë éna ye' ttë wā ane.

44 A' yë dör bë. A' dör ie' ala'r. A' dör ie' icha ta a' e' wamblö wës ie' kij ikiane es. Kekraë ie' dör s'ttökwa. Ie' ttö qos e' dör kachë wöchka, e' kuekij Skëköl ttö mokij, e' kë wa ie' wöbatsö. Ie' dör kachökwa, ie' wák dër es, e' kuekij ie' kachö tajë. Ie' dör kachë këköl.

45 Erë ye' tö ttë mokij ché a' a, e' kuekij a' kë tö ye' ttë klö'wë.

46 İA' wë tö ikkachëmi tö ye' tö i' sulu wamblé? Ye' tö ttë mokij cheke a' a, e' ta ij kuekij a' kë tö ye' ttë klö'wë?

47 Yi dör Skëköl icha, ese tö ie' ttë ttsë er bua' wa. Erë a' kë dör ie' icha, e' kuekij a' kë éna ie' ttë tsak.

Abraham kam kur e' yöki Jesús tso'tke
48 Etā judiowak kë erblëne Jesús mik, e'pa tö iché ie' a:

—Mik sa' iché tö be' dör Samaria wak suluë, e' a aknama tso', etā sa' tö iché yësyësë.

49 Jesús tö ie'pa iüté:
—Au, kë ye' a aknama ku'. Ye' tö ye' Yë dalöieke, erë a' kë tö ye' dalöie.

50 Ye' kë ku' i' yulök ye' wák a' e' kikoka. Erë itso' eköl, e' kij ikiane tö a' tö ye' kikëka. E' dör s'shulökwa.

51 Mokij ye' tö a' a' iché tö yi tö ye' ttë iüteke mokjë, ese kë duöpawā.

52 Ie'pa tö iché ie' a:
—İñe je' sa' tö iklö'wë mokij tö be' a aknama tso'. Abraham ena Skëköl ttekölpa qos

durulune. İWës be' tö iché tö yi tö be' ttë iüteke, ese pa kë duöpawā?

53 İma be' erbikö tö be' dör se' yë Abraham e' tsata? Ie' blënewā ñies Skëköl ttekölpa qos blërlune. İma be' erbikö tö be' dör yi?

54 Ie' tö ie'pa iüté:
—Ye' wák e' kikökeka, e'ma e' kë dör iie bua'. Erë ye' Yë tö ye' kikekeka, e' wák cheke a' tö to e' dör a' Këköl.

55 Erë a' kë wā ie' suule. Ye' je' wā isuule. Ye' ichöpa tö ye' kë wā ie' suule, e'ma ye' kachö suluë wës a' es. Mokij ye' wā isuule. Ie' ttë iütekeyö.

56 Abraham dör a' yë bak kâ iaiäe e' tö ye' datsë, e' këwö sugraë, e' kuekij ie' ttsë'ne buaë. Ie' tö isu' ta e' tö ie' ttsë' buaë.

57 Ie'pa tö ie' a' iché:
—Kam be' kij duas dö dabom skeyök (50), etā İwës be' ichëmi tö be' wā Abraham suule?

58 Jesús tö ie'pa iüté:
—Mokij ye' tö a' a' iché tö ye' tso'tke Abraham bak kâ iaiäe e' yöki kewë.

59 Etā ie'pa tö äk klö'wë tajë Jesús toie. Erë Jesús e' blëwā ie'pa shuā e' yéttsa Skëköl wé a.

9

Jesús tö s'kune eköl wöbla kë wawër e' bua'wëne

1 Jesús shkörami e' tö wëm kune' wöbla kë wawër ese suë eköl.

2 Etā ittökatapa tö ie' a' ichaké:
—A S'wöbla'ukwak, İyi tö i' sulu wamblé', e' nuj kuekij wëm i' kune' wöbla kë wawër, ie' wák ö iyë ö imi?

3 Ie' tö ie'pa iüté:
—Kë idör tö ie' ö iyë ö imi tö i' sulu wamblé' e' nuj kuekij. Ie' kune' es as Skëköl diché tajë e' wawër iki.

4 Yi tö ye' patkë', e' kanë kawötā wë se' tö kawö ta'ia se' a' e' dalewa. E' dör wës se' kanëblö ñiwe es. Se' blënewā etā kë se' a' i' kanëneia. E' dör wës катуine s'kij es, kë se' a' kanëblënukiā.

5 Ye' tso'ia kâ i' kij, e' dalewa ye' dör wës kâ olo es sultanen er ñi'woie.

6 Ie' tö iché one ta ie' wiritüé İyök kij, e' wa ie' tö döchka yué. Ta wëm kë wöbla wawër e' wöbla kij döchka e' tiëitö.

7 Ta ichéitö ie' a:
—Be' yú wöskuök di'dape kië Siloé eë. (Siloé e' wā kiane chë: "patküele").

Wëm wöbla kë wawër e' mīā ta iwöskué ta iwöbla wawënene buaë ta imīā iū a.

8 Pë' serke ie' o'mik ena pë' wā ie' suule inuköl kak kiök e'pa ñi' chakë:
—İwëm wī kë dör wëm e' tkökeser inuköl kak kiök e'?

9 Welepa tö iché:
—Tö, ie' idir.

Erë welepa skà tò iché:
 –Au, kě dör ie' erë ie' sù idir.
 Erë ie' wák tò iché:
 –Tò, ye' je' idir.
 10 Età ie'pa tò ie' a ichaké:
 –¿Wes i' ta be' wöbla wawënene?
 11 Ie' tò ie'pa iuté:
 –Wëm kië Jesús e' tò döchka yué, e' tiëitö ye' wöbla kî ta ichéitö ña: 'Be' yú wöskuök di'dape kië Siloé e' a'. Età ye' mía wöskuéé ta ye' wöbla wawënene.
 12 Età ie'pa tò ie' a ichaké:
 –¿Wë wëm e'?
 Ie' tò ie'pa iuté:
 –Kë ye' wà ijcher.

Wëm wöbla buanene e' kí chaké tajë fariseowakpa tò

13-14 Mik Jesús tò döchka yué ena wëm wöbla kě wawër e' bua'wëneitö, e' kěwö dör eno diwö. E' kuekî wëm buanene e' tsémirakitö fariseowakpa ska'.

15 E'pa tò ie' a ichaké:
 –¿Wes be' wöbla buanene?
 Ie' tò ie'pa iuté:
 –Wëm eköl tò döchka tië ye' wöbla kî ta ye' wöskuéé ta ye' wöbla buanene.
 16 Ie'pa welepa tò iché:
 –Wëm wé tò e' wé e' kě wà eno diwö dalöiëne, e' kuekî e' wák kě patkëne Skëköl wa.

Erë welepa skà tò iché:
 –Ie' chöpa pë' sulusi, e'ma ¿wes i kě or yi a ese ormi ie' a'?
 Es ie'pa ttë chilineka.
 17 Ie'pa tò iskà chakéne wëm buanene e' a:
 –Ie' tò be' wöbla bua'wëne, ¿ima e' wák bikeitsè be' tò?
 Ie' tò ie'pa iuté:
 –Ye' a ta ie' dör Skëköl tteköl.

18 Erë ie'pa kě éna ikló'wak tò ie' bak wöbla kě wawër ta iwasuëitö. E' kuekî ie'pa tò imi ena iyé tsuk patké
 19 ta ie'pa a ichaké:
 –¿Wëm i' dör a' alà? A' ichè tò ie' kune' wöbla kě wawër, e' ta ¿wes i'ñe ta iwöbla wasuëitö?

20 Iyé ena imi tò iché ie'pa a:
 –Sa' wà ijcher buaë tò ie' dör sa' alà. Ñies sa' wà ijcher tò ikune wöbla kě wawër.

21 Erë wes i'ñe ta ie' wöbla buanene e' kě ijcher sa' wà. Ñies kě sa' wà ijcher yi tò ie' wöbla bua'wëne. E' chakó ie' wák a'. Ie' detke kéchke. ¡Ie' wák tò ichëmi a'!

22 Iyé ena imi e'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kuekî ie'pa tò iché es. Judiowak wökirpa tò iyë'bak ñi a' tò wépa ikló'wé tò Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e', e' ta esepa yekelur ie'pa tò ie'pa ñi dapa'wö wé a, kě kiëwajá yës.

23 E' kuekî iyé ena imi tò iché: "Ie' detke kéchke. Ie' wák tò ichëmi a' a'."

24 Età ie'pa tò wëm buanene, e' skà kiéne ta ie' a' ichaké:

–Be' ttö mokië Skëköl wörki. Sa' wà ijcher tò wëm tò be' bua'wëne, e' dör pë' sulusi.

25 Wëm tò iüté:
 –Kë ye' wà ijcher tò wëm e' dör pë' sulusi ö au. Erë ye' wà ijcher buaë tò ye' bak wöbla kě wawër, erë i'ñe ta ye' tò iwasuë. E' è jcher ye' wà.

26 Ie'pa tò iskà chakéne ie' a:
 –¿Wes be' wëitö? ¿Wes ie' tò be' wöbla bua'wëne?

27 Ie' tò ie'pa iuté:
 –E' chétkeyö a' a, erë a' kě éna itt sak. ¿Iie a' kî ikiane tò ye' tò iskà ché? Wësua ñies a' e' yuak ie' kléie.

28 Ie'pa tò ie' ché suluë ta icherakitö iä:
 –Be' dör wëm e' ttökata, erë sa' dör Moisés ttökataka.

29 Sa' wà ijcher tò Skëköl ut Moisés ta, erë wëm e', kě jcher sa' wà wé ie' datse.

30 Ie' tò ie'pa iuté:
 –¡I ché a' tò, e' tò ye' wökráwə! Ie' tò ye' wöbla bua'wëne ta ¿wes a' kě wà ijcher wé ie' datse?

31 Se' wà ijcher tò pë' sulusipa ttö kě iüteta' Skëköl tò. Erë wépa tò Skëköl dalöieke ena iserke wes ie' kî ikiane es esepa è ttö iütেকে ie' tò.

32 Ká i' tsá yöne e'tami kě yi wà ittseüle tò se' kune wöbla kě wawër esepa wöbla buarta'ne.

33 Ie' kě patköpa Skëköl tò, e'ma kě i' orpa ie' a'.

34 Ie'pa tò iüté:
 –Be' kune', be' talane i' sulu è a. ¿Wes be' kësik deka sa' wöbla'uk?
 Età ie'pa tò itrë'wëshkar.

Wëm wöbla buanene e' erblé Jesús mik

35 Jesús ittse tò wëm wöbla buanene e' trë'wëshkar ie'pa tò Skëköl wé a. Mik ie' tò ikué ta ie' a' ichakéitö:

–¿Be' erblé S'ditsö Alà mik?
 36 Ie' tò iüté:
 –A kékëpa, ichö ña yi idir as ye' erblö imik.

37 Jesús tò iüté:
 –Be' wà isuulebak; e' dör ye' tso' ttök be' ta e'.

38 Età ie' e' tkéwə kuchë kî idalöiök ta iché iä:
 –A Skëkëpa, be' mik ye' erblé.

39 E' ukuökî ta Jesús tò iché:
 –Ye' dë'bitü ká i' a' s'shulök as wépa dör wes s'wöbla kě wawër es esepa wöbla wawër. Ñies ye' dë'bitü wépa e' chö tò iwöbla wawër buaë esepa mukat wes iwöbla kě wawër es.

40 Mik fariseowakpa welepa tso' ie' ska', e'pa tò tté e' ttsé, età icherakitö iä:
 –¿Ima be' sa' bikeitsè? ¿Sa' dör wes s'wöbla kě wawër es?

41 Ie' tò ie'pa iuté:

—A' mú wöbla kě wawēr, e' ma i sulu nuí kě ku' a' kǐ. Erē a' tō icheke tō a' wöbla wawēr, e' kuękǐ a' kǐ i sulu nuí tso'ia.

10

Obeja kkö'nukwak e' tté

¹ Etá Jesús tō iche: “Mokǐ ye' a' a' ichē tō obeja ekiblōkwakpa, esepa kě shkōtā'wā wé obeja tso' wōtēule, e' wékkō chōkle a. E' skéie ie'pa shkōkewā bānet. Esepa dōr akblōkwakpa.

² Erē wé shkōkewā obeja wékkō chōkle a, ese dōr obeja kkö'nukwak chōkle.

³ Obeja wékkō kkö'nukwak, ese tō obeja wékkō kkōppeeke obeja kkö'nukwak a tǎ e' tō iobeja kieke ikie wa etō etō. Obeja tō ie' ttō tšewā buaē, tǎ ie' tō iyekelur wé itso' rak wōtēule ee.

⁴ Obeja tō ie' ttō tšewā buaē, e' kuękǐ mik ie' tō iyélur seraǎ, etǎ imi'kerak ie' itōkǐ.

⁵ Yi kě sūule ie'pa wā, ese kě tōie ie'pa tō. Ie'pa kě wā ese ttō tšēule, e' kuękǐ ie'pa ponekǎ iyōkǐ.”

⁶ Ttē e' pakē Jesús tō judiowak a, erē ie'pa kě éna iwā ǎne.

Jesús dōr wēs obeja kkö'nukwak buaē es

⁷ Ie' tō iskǎ ché ie'pa a: “Mokǐ ye' tō a' a' ichē tō ye' wák dōr wēs obeja wōtēule ese wékkō es.

⁸ Pē' dē'bitǔ ye' yōkǐ kewe s'wöbla'uk kache ttē wa, esepa dōr wēs obeja ekiblōkwakpa es, ie'pa dōr pē' suluē. Erē wēpa dōr wēs ye' obeja es, esepa kě wā ie'pa ttō tšēne.

⁹ Ye' dōr wēs obeja wékkō es, wēpa shkōkewā ye' wa, esepa tsatkērdaē. Ie'pa dōraē wēs obeja shkōkewā dōkettsǎne chkök kkö'naule buaē ese es.

¹⁰ “Obeja ekiblōkwakpa datse iekiblōk ena ittōkular ie'ukwa, e' ē wamblōk esepa datse. Erē ye' dē'bitǔ kǎ i' a sene bua'ie muk a' a, e' dōr sene michoē chōkle.

¹¹ Ye' dōr wēs obeja kkö'nukwak buaē es, e' e' murattsǎ ttēwā iobeja tsatkoie.

¹² Erē wé kaneblōke inukōl dalērmik, ese kě dōr ikkō'nukwak chōkle. Ie' kě dōr obeja wák, e' kuękǐ mik chichi kañiru datse, etǎ ie' tō obeja méat tǎ itkashkar tǎ chichi kañiru tō obeja ttēwā tǎ imalepa ponekǎ.

¹³ Wēm e' kě tkine obeja kǐ. Ie' tkirke inukōl ē kǐ, e' kuękǐ itkashkar.

¹⁴⁻¹⁵ “Ye' wák dōr wēs obeja kkö'nukwak buaē es. Ye' Yē wā ye' sūule buaē, es ñies ye' wā ie' sūule. Wēpa dōr ye' icha e'pa dōr wēs ye' obeja es, ie'pa sūule ye' wā buaē, ñies ie'pa wā ye' sūule. Ye' e' murattsǎ ttēwā ie'pa tsatkoie.

¹⁶ Ñies ye' wā ye' icha skǎ tso' bānet, esepa dōr ye' obejapa ñies, erē ie'pa kě dōr a' ditsēwō. Ie'pa dōraē ye' wā ye' ska' tǎ ie'pa tō ye' ttō iuteraē tǎ iērdawarak ye' icha tso' iē

e'pa tǎ ñitǎ echka ēme. Ye' ē dōraē ie'pa kōs e' kkö'nukwakie.

¹⁷ “Ye' e' murattsǎ ttēwā e' shkerdakane, e' kuękǐ ye' Yē éna ye' dalēr tajē.

¹⁸ Kē yi a' ye' duōkwā. Ye' e' murattsǎ ttēwā ye' wák er wa. Ye' a' kawō mēne e' mottsǎ ttēwā ena shkenokane wēs ye' Yē tō ye' patkē' iwā uk es.”

¹⁹ Mik judiowak tō ttē e' tšsē, etǎ ie'pa ttē chiliwékane.

²⁰ Ie'pa kibiiepa tō icheke:

—|e' dōr ǎllie! |e' a' aknama tso'! Ĵie a' tō ittō ttseke?

²¹ Erē imalepa tō icheke:

—|Yi a' aknama tso', ese kě ttō es! Aknama kě a' s'wöbla buanukne.

Judiowak kě erblēne Jesús mik e'pa tō iwatēttsǎ

²² Tskiri kēwō de, etǎ Jerusalén wakpa tso' Skököl wé batse'one kǎ iaiǎē, e' kēwō tkō'uk.

²³ E' shǔǎ Jesús shkōdur Skököl wé üle kiē Salomón üle e' a.

²⁴ Etǎ judiowak kě erblēne Jesús mik, esepa iēnewā ie' pamik tajē tǎ ie'pa tō ie' a' ichakē:

—ĴKōs sa' tō be' ttē panemirō? Iwā chō sa' a' yēsýsē tō be' dōr wé pairine'bitǔ idi' wa s'blúie e' ō kě be' dōr e'.

²⁵ Ie' tō ie'pa iutē:

—Ye' tō ichétke a' a, erē a' kě erblēne ye' mik. Ĭ kě or yi a' ese wéyō ye' Yē ttō wa. E' tō ikkaché buaē sulitane a' tō yi dōr ye'.

²⁶ Erē a' kě dōr ye' obeja, e' kuękǐ a' kě erblōkǔ' ye' mik.

²⁷ Ye' obeja tō ye' ttō ttseke. Ye' wā ie'pa sūule buaē ena ie'pa datse ye' itōkǐ.

²⁸ Sene michoē mekeyō ie'pa a' tǎ ie'pa kě duōpawā aishkuō tǎ. Ie'pa kě yērpattsǎia yi a' ye' ulǎ a.

²⁹ Ye' Yē tō ie'pa me' ye' a' e' dōr iyi ulitane tsatǎ. E' kuękǐ kě yi a' ie'pa yērpattsǎ ie' ulǎ a.

³⁰ Ie' ena ye', sa' dōr ekōl ē.

³¹ Etǎ judiowak kě erblēne Jesús mik, e'pa tō ák skǎ klō'wēne tajē ie' toie.

³² Ie' tō ie'pa a' iché:

—Ye' Yē batamik iyi buaē wé ye' tō tajē a' wōrkǐ Ĵe' wé kuękǐ a' kǐ ye' kiane ttēwā ák wa?

³³ Ie'pa tō iutē:

—Sa' kě éna be' ttakwā iyi buaē wé be' tō ese kuękǐ. Sa' éna be' ttakwā be' tō Skököl ché suluē e' kuękǐ. Be' dōr s'ditsō ē, erē be' e' chō tō be' dōr Skököl.

³⁴⁻³⁶ Ie' iutē:

—ĴWēs a' tō ye' kkatete ttē e' kǐ? ĴA' kě éna iǎne tō kǎ iaiǎē Skököl tō iyē' a' shulōkwakpa bak e'pa a: “a' dōr kēkōlpa”?* Ttē e' tso' kitule Skököl yēkkuō kǐ. Se' wā ijcher tō yēkkuō e' dōr mokǐ kēkraē. Ie'pa wēpa a

* 10:34-36 kēkōlpa: Si'kuaie ttē e' dōr dioses.

Skëköl tō ittē me'bak s'shulök, esepa ki' ie' tō këkölpā, e' yitā ye' kirmi buaë ie' alā. E' wā dōr tō ie' wāk tō ye' klōg' tā ye' patkë'bitūtō kā i' a. ¿Wes a' ichëmi tō ye' tō ie' chë suluë mik ye' ichë tō ye' dōr ie' alā etā?

³⁷ I kiane ye' Yë ki tō ye' tō iwë, e' mü kë uk ye' ku', e'ma kë a' erblök ye' mik.

³⁸ A' kë erblökü' ye' mik, erë i wëkeyō, e' mik a' erblō as a' wā ijcher mokj tō ye' Yë ena ye' sa' dōr eköl ë.

³⁹ Judiowak tō Jesús skā ma'wë klō'wëwā, erë ie' tkashkar ie'pa yōki.

⁴⁰ E' ukuōki tā Jesús miāne Jordān wihšet wë Juan bak s'wōskuök eë. Eë ie' e' tsëat.

⁴¹ Tajë pé' de ie' ska' tā ichekerakitō:
—Juan kë wā, i kë or yi ā ese one, erë wëm i' paka' Juan tō kōs e' dōr mokj.

⁴² Etā tajë pé' tso' kā e' a, e'pa erblë Jesús mik.

11

Lázaro blënewā

¹ Wëm tso' eköl duōke kië Lázaro serke Betania. Eë María ena iël kië Marta e'pa serke.

² María e' dōr Lázaro kutā tō Skëkëpa Jesús klō ki kiō masmas tē'kā tā ipasio'wāitō itsakō wa e'.

³ Ie' ena Marta e'pa tō Jesús ā ichōk patké:
—A Skëkëpa, Lázaro dalër tajë be' éna, e' duōke.

⁴ Mik Jesús tō ittse' tā ichëitō:
—Duë e' kë e' alōpaka' i'ki da'ā. E' dōr buaë Skëköl olo kkachoië, ñies ye' dōr ie' Alā e' olo kkachoië.

⁵ Marta ena iël ena Lázaro, e'pa dalër tajë Jesús éna.

⁶ Erë mik ie' ittse' tō Lázaro duōke, etā ie' kë mine iska'. Ie' e' tsëatīā dō kā bōt wë itso' eë.

⁷ E' ukuōki tā ie' ichë ittōkatapa ā:
—Mishkane Judea.

⁸ Ie'pa tō ichë ie' a:
—A S'wōbla'ukwak, i' kukuie se' dē'rō eë, tā judiowak ki be' kiane ttëwā āk wa. ¿Wes eë be' shkakne?

⁹ Ie' tō ie'pa ā ichë:
—Kë a' tkinuk e' ki. Kam ye' kēwō dōkā, e' kueki kë i tkōpa ye' tā. E' dōr wes ttē i' tō ichë es: Kā ñiwe ā diwō tso' dōkā dabom eyōk ki bōt (12). Ñiwe tā kā olo buaë, e' kueki se' shkōke ñiwe, e' tā kë se' klastkërpawā.

¹⁰ Erë s'shkōke kā ttsettë ā, e' tā se' klastkërdäë. Ye' tso'īā shkōk wes s'shkōke ñiwe es, e' kueki kë i tkōpa ye' tā.

¹¹ E' ukuōki tā ie' tō ichëne:
—Se' yami Lázaro kapowā, erë ye' mi'ke ishke'ukkanë.

¹² Etā ittōkatapa tō ichë ie' a:
—A Skëkëpa, ie' kapowā, e' tā ibuarmine.

¹³ Ie' tō Lázaro blënewā e' chë ie'pa ā es. Erë ittōkatapa tō ibikeitsé tō é ikapowā.

¹⁴ E' kueki ie' tō ie'pa ā ichë yësyësë:

—Lázaro blënewā.

¹⁵ Erë a' kueki ye' ttsë'ne buaë tō ye' kë ku' eë as a' erblō ye' mik. Mishka isauk.

¹⁶ Etā Tomás (e' kië ñies Dídimō) e' tō ichë imalepa ā:

—Mishka as se' ttōwā ie'pa tō Jesús tā.

Jesús dōr s'duulewā ese shkë'ukkanewak.

¹⁷ Mik Jesús demi Betania, etā Lázaro nu wötënewā, e' ki kā de tkël.

¹⁸ Betania atë tsinet Jerusalén o'mik kilómetro mañat ekkë.

¹⁹ Marta ena María akë blënewā, e' kueki tajë judiowak dë'bitū ie'pa pablōk.

²⁰ Mik Marta wā ijchënewā tō Jesús dōketke tā imiā iñalëtsuk, erë María atë u a.

²¹ Ie' tō ichë Jesús ā:

—A Skëkëpa, be' chōpa tkër ië, e'ma ye' akë kë blënewā.

²² Ie' blënewatke, erë ye' wā ijcher tō i kië be' tō Skëköl ā, e' meraëitō be' ā.

²³ Ie' tō ie' ā ichë:

—Be' akë blënewā e' shkërdakane.

²⁴ Marta tō ichë iā:

—Ye' wā ijcher tō ie' shkërdakane aishkuō tā mik kā i' erkewatke tā.

²⁵ Jesús tō ichë ie' a:

—Ye' dōr s'duulewā e' shkë'ukkanë wak. Ye' dōr sene michoë e' mukwak. Yi erblë ye' mik erë iblënewatke, erë ishkerdakane tā iser michoë.

²⁶ Yi serke ye' mik erblōke ye' mik, ese kë duōpawā aishkuō tā. ¿E' klō'wë be' tō?

²⁷ Marta tō iütë:

—A Skëkëpa, iklō'wëyō. Ye' tō iklō'wë tō be' dōr Skëköl Alā, be' dōr wë pairine'bitū idi' wa s'blüie cheke kā iaiāë tō idatse' kā i' ki' e'.

Jesús ië wë Lázaro nu blëne eë

²⁸ Marta tō ttē e' chë one, tā imiā iël María kiök, tā ichë ie' kukuō ā:

—S'wōbla'ukwak detke. Ie' tō be' kië.

²⁹ Mik e' tse' María tō, etā bet ie' e' kékā miā Jesús sauk.

³⁰ Jesús tso'īā wë ie' ttē Marta tā eë. Kam ie' dōwā wë ie'pa serke eë.

³¹ Mik wëpa tso' María u ā ipablōk, e'pa tō isué tō ie' e' kékā miā bet, etā ie'pa miā itōki. Ie'pa ibikeitsé tō ie' miā iuk idëütō nu blëne eë.

³² Mik María demi Jesús ska', etā ie' e' tkëwā kuchë ki iklō ska' tā ichëitō ie' a:

—A Skëkëpa, be' chōpa tkër ië, e'ma ye' akë kë blënewā.

³³ Mik Jesús tō isué tō María iuke ena wëpa debitū ie' tā e'pa iukeñak, etā e' tō ie' chkwëwā tajë shutë.

³⁴ Ie' tō ie'pa ā ichakë:

—¿Wë a' tō inū blë'wā?

Ie'pa tō iütë:

—A Skëkëpa, be' shkō isauk.

³⁵ Etā Jesús ié.

³⁶ Ie'pa tō iché:

—Isaú. Ie' éna Lázaro dalër tajë.

³⁷ Erë ie'pa welepa tō iché:

—Ie' tō wëm wöbla kē wawër, e' buaḡ'ne tã ĵi kuëĵi ie' kē wã i one as Lázaro kē blërwa?

Jesús tō Lázaro shkë'wékane

³⁸ Etā Jesús skã erianekã tã idemi wé Lázaro nu blêne ee. E' dör ákuk bërie. Ák bërie bastkër, e' wa ákuk wötëulewã.

³⁹ Jesús tō iché:

—Ák bastkër ákuk kkõ mik, e' skõtsã bánet. Marta dör dëütõ kutã e' tō iché:

—A Skëképa, kã kutã tkël inú kĵi, e' kuëĵi suluë inú alanewatke.

⁴⁰ Ie' tō iüté:

—Ye' tō be' a ichétke tō be' erblé ye' mik, e' tã mokĵi be' tō Skëköl olo tajë e' sueraë.

⁴¹ Etā ie'pa tō ák skëu bánet tã Jesús wökéka kã jai a tã ichéitõ:

—A yëwõ, i kiëyõ be' a e' ttsëbõ. E' kuëĵi wëstela chekeyõ be' a.

⁴² Ye' wa ijcher tō këkraë i kiekeyõ be' a, e' ttsekebõ. Erë ikiëyõ be' a pë' tso' tajë ië, e'pa kukua as ie'pa tō ikló'ü tō mokĵi be' ye' patkë'.

⁴³ E' chéitõ one tã ie' iché aneule:

—A Lázaro, jbe' e' yõtsã seë!

⁴⁴ Etā Lázaro blënëwã e' dettsã ttsë'ka. Ie' ulã, ie' klõ parratulewã datsi'tak wa. Nies iwõ parratulewã datsi'tak wa. Jesús tō iché iarak:

—Iparratulewã datsi'tak wa, e' wõtsõõ as imi'a.

Judiowak tō Jesús ileritsé klõ'wëwã

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Judiowak dë'bitü María wapiöuk, e'pa tō i wé Jesús tō e' sué, e' kuëĵi ie'pa tajë erblé ie' mik.

⁴⁶ Erë ie'pa welepa mía, i wëitõ, e' chök fariseowakpa a.

⁴⁷ Etā fariseowakpa ena sacerdotepa wõkirpa, e'pa tō judiowak wõkirpa kié tã iñi dapa'wéka tã ichéakitõ ñi a:

—¿Wes se' tō Jesús wëmi? I kē or yi a ese wëkeitõ tajë.

⁴⁸ Se' tō ie' méat es, e' tã sulitane erblõraë ie' mik tã itkërdakã se' blúie. E' mú ttsé Roma wõkirpa tã, e'ma ie'pa bituraë tã Skëköl wé tskerawarakitõ, ñies se' judiowak ewerawarakitõ.

⁴⁹ Erë ie'pa shua wëm tso' eköl kié Caifás, e' dör sacerdote kibi duas e' wa. Ie' tō iché ie'pa a:

—A' kē wã i jcher yës.

⁵⁰ Ttséskua a' kē éna iane tō wëm eköl ë duõwã se' judiowak skéie, e' dör bua'ie se' kës erwa e' skéie.

⁵¹ Erë e' kē yëne Caifás wã iwák er wa. Ie' dör sacerdote kibi duas e' wa, e' kuëĵi Skëköl tō ie' kē ichök es ittekölie. Ie' tō iché Skëköl ttekölie tō Jesús tterawã judiowak ulitane skéie.

⁵² Kë idör judiowak ë skéie, ñies itterawã Skëköl ala'r ulitane serke kã wa'ñe e'pa skéie as ie'pa dö judiowak tã ñita wes wakpa etökicha ë es.

⁵³ E' diwõ tã judiowak wõkirpa tō kawõ mé ñi a Jesús ttowã.

⁵⁴ E' kuëĵi ie' kē shkõia sulitane wõsha judiowak shua. Ie' e' yëttsã miã kã kië Efraín ee. Kã e' atë kã sir poë wé kē yi serku' ese ska' tsinet. Ee ie' e' tsëät ittõkatapa tã.

⁵⁵ Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' këwõ dökewatke tsinet tkõ'wë. Judiowak serke bánet e'pa tajë dökemitke Jerusalén e' batse'ukne ikawõ tkõ'uke e' yõkĵi wes ie'pa wöblar es.

⁵⁶ Ie'pa tso'ie Jesús yulök. Ie'pa ñi chakõkerak Skëköl wé a:

—¿Ima a' tō iché, Jesús dömi kawõ tkõ'uk õ kē idõpa?

⁵⁷ Fariseowakpa ena sacerdotepa wõkirpa, e'pa tō iché sulitane a tō yi wã ijcher tō wé Jesús tso', e' tã ibiyõ chõ sa' a ikló'wõwã.

12

Alaköl eköl tō kiõ masmas téka Jesús klõ kĵi

¹ Kawõ kianeia teröl Judiowak Yëpa Yërulune Egipto e' këwõ tkõ'woie tã Jesús miã Betania wé Lázaro serke ee. Lázaro du'wã e' shkëḡ'kane ie' tō e' ska' ie' miã.

² Eë ie'pa ulërak, chkërak buaë Jesús kĵikoka. Marta tso' iwatiök. Lázaro tkër ie'pa shua mesa kĵi chkök Jesús tã.

³ Etā María wã kiõ masmas kië nardo chõkle tuë darërë, ese debitü litro shãbõts, e' téitõ Jesús klõ kĵi. E' ukuökĵi tã ipasiwëwãitõ itsakõ wa. Kiõ e' tō ushü kës alappõwéka buaë jamamaë.

⁴ Etā Jesús ttökata eköl kië Judas Iscariote tō iwõmekettsã e' tō iché:

⁵ —Kiõ masmas se tuë kanë duas ek ské ekkë. Ĵi kuëĵi kē iwatõnettsã s'siãrëpa kĵimoie?

⁶ Erë e' kē yëne ie' wa, ie' éna s'siãrpa dalër tajë e' kuëĵi. Ie' dör akblõkwak, e' kuëĵi ie' tō iché es. Ie' dör Jesús ttõkatapa inuköl blõkwak, e' kak ekibleke ie' tō iwák a.

⁷ Jesús tō iché ia:

—Imúat. Kiõ e' bleke tē se' nu kĵi, erë ité ie' tō ye' kĵi kam ye' ttõwã e' yõkĵi.

⁸ S'siãrëpa tso' këkraë a' shua as a' tō ikĵimü, erë ye' kē ku' këkraë a' tã.

Sacerdotepa wõkirpa kĵi Lázaro kiane ttëwã

9 Tajë judiowak wạ ijchenewạ tọ Jesús tso' Betania tạ imíyal ee, kẹ dọr Jesús ẹ sauk. Nies ie'pa kị Lázaro shkeọ'kaneitọ e' kiane suẹ.

10-11 Lázaro batamik tajë ie'pa ẹrblẹ Jesús mik, tạ sacerdotepa wọkirpa ttẹ kẹ iųtẹia ie'pa tọ. E' kuekị sacerdotepa wọkirpa tọ ibikeitsétke Lázaro ttowạ nies.

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

12 Tajë pẹ' de Jerusalén Judiowak Yẹpa Yẹrulune Egipto e' kẹwọ tkọ'uk. Bule es tạ ie'pa wạ ijchenewạ tọ Jesús datse nies Jerusalén.

13 E' kuekị ie'pa sị kọ tẹlor tsẹmi shuẹlor ie' datse e' nialẹ kị idalọioie tạ imíyal iñaletsuk. Ie'pa tọ iché aneule:

—įskẹkọl kịkọkasọ! įAyẹcha buaẹ se' Israel aleripa blú datse Skẹkọl ttọ wa e'!*

14 Eta Jesús tọ burro pupula kuẹ etọ, e' kị ie' e' tkẹkạ wẹs ikitule Skẹkọl yẹkkuọ kị es, e' tọ ichẹ:

15 A Sión wakpa, kẹ a' suanuk.

Isaų, a' blú datse

ẹ' tkẹulekạ burro pupula kị.†

Es Skẹkọl yẹkkuọ tọ ichẹ.

16 Ima Jesús ttẹ tso' kitule Skẹkọl yẹkkuọ kị e' wạ tka ie' tạ. Erẹ e' kẹwọ ska' tạ ie' ttọkatapa kẹ ẹna iwạ ane tọ Skẹkọl yẹkkuọ kitule kạ iaiąẹ e' tọ Jesús ttẹ pakeke. Erẹ ie' mıkane kạ jai ą olo tạ' tajë, e' ukuọkị tạ ie'pa ẹna iwạ ane tọ i kọs wẹ pẹ' tọ ie' tạ, e' tso'tke kitule Skẹkọl yẹkkuọ kị.

17 Wẹpa tso' mik Jesús tọ Lázaro shkeọ'kane etạ, e'pa tọ ttẹ e' pakeke imalepa a.

18 E' kuekị pẹ' wạ tajë ttẹ e' jchenewạ, e' kuekị imíyal Jesús ñaletsuk.

19 Erẹ fariseowakpa tọ iché ñi ą:

—įsaų, sulitane mi'ke Jesús ẹ itọkị! įSe' tsaięne buaẹ!

Griegowak wẹlepa tọ Jesús yulẹ

20 Pẹ' mine Jerusalén Judiowak Yẹpa Yẹrulune Egipto e' kẹwọ tkọ'uk, e' shuạ griegowak wẹlepa tso' ñak.

21 Griegowak e'pa debitu Felipe ska'. Felipe dọr kạ kiẹ Betsaida e' wak. Kạ e' ąte Galilea. Ie'pa kkọché tajë:

—A kẹkẹpa Felipe, sa' kị Jesús kiane suẹ.

22 Eta Felipe mią ichọk Andrés ą tạ ie'pa bọl míyal ichọk Jesús ą.

23 Jesús tọ iché ie'pa ą:

—Ye' dọr S'ditsọ Alà, e' olo tajë e' kkayẹrketke.

24 Mokị ye' tọ a' ą ichẹ tọ iyiwọ etkla kẹ tkẹnewạ iyọk ą, e' tạ iaıdaẹ ekọrla, kẹ wọ tạ'. Erẹ iyiwọ etkla tkẹnewạ iyọk ą, ese shọlone tạ iwọdalọ duowạ, e' tạ itskine wọrdaẹ tajë.

25 Wẹ e' dalẹr tajë kẹ duakwa, ese weirdaẹ aishkuọ tạ. Erẹ wẹ e' mettsạ ttẹwạ kạ i' ą, ese tsatkerdaẹ ser michoẹ.

26 Yi kaneblak ye' ą, ese kawọta shkọk ye' tạ; wẹ ye' tso' eẹ ye' kanẹ mėsopa tso' nies. Yi kaneblọke ye' ą, ese kịkerakạ ye' Yẹ tọ.

Jesús ttekewatke, e' chẹ ie' tọ

27 “Ye' ittse i' tạ, tajë ye' ẹriane. ị' chẹmiyọ? ịYọ ichẹmi ye' Yẹ ą: ‘A yẹwọ, ye' tsatkoọ i tkọketke ye' tạ e' yọkị?’ Au, e' kẹ chepayọ. įYe' wák e' dẹ'bitu ttẹwạ!

28 A yẹwọ, be' olo tajë e' kkachọ ąs be' kịkarka.”

Eta kạ jai a ttọ ttsene e' tọ ichẹ: “Ye' olo tajë e' kkachẹtkeyọ be' kị, tạ iskạ kkacheraneyọ.”

29 Pẹ' tso' ittsok ee, e'pa tọ ichẹ tọ alá blane, erẹ wẹlepa tọ ichẹ:

—Skẹkọl biyọchọkwak wẹle ttẹ ie' tạ.

30 Jesús tọ iché ie'pa ą:

—Ttọ ttsẹ a' tọ, e' kẹ dọr ye' ą, e' dọr a' kimoie.

31 Kạ i' wakpa shulẹ kẹwọ detke. Bẹ dọr kạ i' wakpa wọkir, e' uyayadatsa i' tạ.

32 Mik ye' wọtẹnewạ krus mik e' tkẹnekạ, etạ ye' wạ sulitane bituraẹ ye' ska'.

33 Es ie' tọ wẹs itterawạ e' chẹ.

34 Pẹ' tọ iųtẹ:

—Se' wạ ijcher tọ Skẹkọl yẹkkuọ kị ikitule tọ wẹ pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ser michoẹ. ịWes be' tọ ichẹ tọ S'ditsọ Alà, e' kawọta tkẹkạ krus mik? S'ditsọ Alà ịe' dọr yi?

35 Jesús tọ iché ie'pa ą:

—Yi shkọke stui ą, ese kẹ wạ ijcher wẹ imirọ. ịYe' dọr wẹs kạ olo es, erẹ ye' tso'ia' a' shuạ ekuọlọ ẹ. E' kuekị a' shkọ ye' olo ą ąs kẹ stui tọ a' kụwạ.

36 Ye' dọr wẹs kạ olo es, e' tso'ia' a' shuạ. Ye' mik a' ẹrblọ ąs a' dọ ye' ichaie.

E' chẹ one Jesús tọ tạ imia ẹ' blẹwạ ie'pa yọkị.

Ị kuekị judiowak kẹ ẹrblọ Jesús mik

37 Ị kẹ ọr yi ą ese wẹ Jesús tọ tajë judiowak wọrkị, erẹ ie'pa kẹ ẹrblẹne ie' mik.

38 E' kọs wamblẹne wẹs Skẹkọl ttekọl Isaías e' tọ ikit Skẹkọl yẹkkuọ kị es, e' tọ ichẹ:

“A Skẹkọl, ttẹ paka' sa' tọ wẹsua kẹ yi wạ iklọne.

Be' dichẹ tajë e' kkayẹ' be' tọ ie'pa ą, erẹ ie'pa kẹ wạ sa' ttọ iųtẹne.”‡

39 Es ie'pa kẹ ą Skẹkọl ttẹ klọr. Nies Isaías ikitat tọ i kuekị ie'pa kẹ wạ Skẹkọl ttẹ klọone. E' tọ ichẹ:

40 “Ie'pa ẹr darẹrẹ, kẹ ẹna Skẹkọl ttẹ klọ'wak yẹs.

E' kuekị ie'pa wọa Skẹkọl tọ kạ chọwẹwa. Ie' tọ ie'pa meat wẹs s'wọbla kẹ wawẹr es.

Ie' tọ ie'pa ẹr darẹ'wẹwạ ąs ie'pa kẹ ẹna iwạ ar.

* 12:13 Salmo 118.25 † 12:15 Zacarías 9.9 ‡ 12:38 Isaías 53.1 § 12:40 Isaías 6.10

Skëköl tò iché tò ye' tò iwé es
as ie'pa kë er mane'ù ye' a ta ie'pa
bua'wèneyö."§

41 Isaías tò Jesús olo tajë e' su' ena ie' tò Jesús
cheke, e' kuëki ie' tò iché es.

42 Erë tajë judiowak wökirpa erblé Jesús
mik. Erë ie'pa suane fariseowakpa yöki,
e' kuëki kë ie'pa ichékä sulitane kukua.
Ie'pa kë ki kiane tò fariseowakpa tò ie'pa
trë'wëshkar ie'pa nù dapa'wo wé a.

43 S'ditsö tò ie'pa kikekëkä e' wa ie'pa
wöbatsö bua'ie, Skëköl tò ie'pa kikekëkä e'
skéie.

Ì ché Jesús tò e' wa se' kichatërdaë

44 Jesús tò iché aneule: "Wépa erblé ye'
mik, esepa kë erbléne ye' ë mik. Ie'pa erblé
ye' Yé tò ye' patké' e' mik nïes.

45 Wépa tò ye' sué, esepa tò ye' Yé tò ye'
patké' e' sué nïes.

46 Ye' dör wës ká olo es. Ye' dë'bitü ká i' a as
wépa erblé ye' mik, esepa kë ku'ia wës s'tso'
stui a es.

47 Wépa tò ye' ttö ttsé, erë kë iwá iwá
iütène, esepa kë kichatëpa ye' wák tò. Ye'
kë dë'bitü ká i' a s'ditsö kichatök. Ye' dë'bitü
s'ditsö tsatök.

48 Wépa tò ye' watekettsa, kë tò ye' ttö
dalöie, esepa kkatökwak tso'tke, e' tò ie'pa
kichaterattsä. Ttè yë'bak ye' tò, e' kë klöne
ie'pa wá, e' kuëki mik ká i' erkewatke, etä
ie'pa kichatërdattsä.

49 Ye' kë wá i' yëule ye' wák er wa. Ì cheke
ye' tò, e' chekeyö wës ye' Yé tò ye' patké'bitü,
e' tò ye' patké' ichök es. E' kuëki ye' ttö dör
mokjë.

50 Ye' wá ijcher tò i' ché ie' tò e' tò sene
michoë mé. Es i chekeyö, e' chekeyö wës ye'
Yé tò ye' ké ichök es."

13

Jesús tò ittökatapa klö skué

1 Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' këwö
dökewatke bule es. Jesús wa ijcher tò ie' tò
ká i' mekeattke ta imichone iyé ska', e' këwö
dewatke. Wépa dör ie' icha tso' ká i' a, e'pa
dalër këkraë ie' éna. Es ie'pa dalër michoë
ie' éna këkraë.

2 Jesús ena ittökatapa tso' chkök nañewe.
Ie'pa eköl kië Judas, e' dör Simón Iscariote e'
alá. Bé tò ie' këtke ibikeitsök Jesús wömüttsä.

3 Erë Jesús wa ijcher tò iyé tò i' kës këwö
mé iulá a. Nïes ie' wa ijcher tò ie' dë'bitü
Skëköl ska' e' mitkene eg.

4 Es ie' e' kékä wé ie'pa tso' chkök eg,
ta ipaio kikkë yéttäitö ta datsi' ukuö e'
pasiwoie, ese muéwäitö e' kipa mik.

5 E' ukuökü ta di' téitö kulë' a ta ie' tò
ittökatapa klö skuémi. Datsi' ukuö tso' iwá
moule e' kipa mik, e' wa ittökatapa klö
pasiwéitö.

6 Mik Jesús mi' Simón Pedro klö skuök, etä
e' tò ie' a iché:

—A Skëkëpa, be' dör sa' wöbla'ukwak. ¿Wes
e' tò ye' klö skuémi?

7 Jesús tò iüté:

—Ì uk ye' tso' e' wá kë ane be' éna i'ñe, erë
i' ukuökü ta be' éna iwá ardaë.

8 Etä Pedro tò iché ie' a:

—jKë ye' tò kawö mepa be' a as be' tò ye'
klö skuö!

Jesús tò iüté:

—Ye' kë tò be' klö skué, e' ta be' kë döpaia
ye' ttökataie.

9 Simón Pedro tò iché ia:

—A Skëkëpa, e' dör es e'ma ye' klö skuö.
jNïes ye' ulá ena ye' wökir e' kës skuö!

10 Erë Jesús tò iüté:

—Yi kuëtke ñiköl pa sunetke maneneë, ese
kë kawöta kuöwëne, iklö ë kiane skué. A'
kibiiepa tso'tke maneneë, erë eköl dur a'
shua, e' kë dör manene.

11 Ie' wá ijcher tò yi tò iwömekettsä, e'
kuëki ie' tò iché: "eköl dur a' shua, e' kë dör
manene."

12 Jesús tò ittökatapa klö skué one ta ipaio
kikkë iékaneitö ta imía e' tkësérne mesa
o'mik ta ichéitö:

—¿Ì wé ye' tò a' a, e' wá ane a' éna?

13 A' tò ye' kië S'wöbla'ukwak ö Skëkëpa, es
je' idir, ye' dör e'.

14 Ye' dör a' wöbla'ukwak, ye' dör a' këkëpa,
erë ye' e' wöéwa dö diöshët a' klö skuök wës
kanë méso es. E' yitá a' ké e' wöökwa dö
diöshët ñi yöki ñi kïmuk.

15 jWé ye' tò a' wörki, e' wá kkachéyö a' a
as a' tò iwakaneù es.

16 Mokü ye' tò a' a iché tò kanë mésopa kës,
esepa kë dör iwökirpa tsatá. Nïes yi patkéule,
ese kë dör yi tò ipatké ese tsatá.

17 Ttè e' wá ane a' éna ta iwawé a' tò es, e'
ta ayécha e' dör buaë a' a.

18 "Kë ye' ku' a' ulitane chök. Ye' tò a'
shükitbak, e' kuëki ye' wá ijcher buaë wës a'
dör. Erë Skëköl yëkküö tò iché: 'wépa chköke
ye' ta, e' isie alé eköl miáne ye' bolökíe. Ttè e'
kawöta wa tkök es.

19 E' ché ye' tò a' a kam iwá tkö e' yöki.
Es mik iwá tka, etä a' tò iklö'weraë mokü tò
Skëköl tò ye' patké'bitü.

20 Mokü ye' tò a' a iché tò yi tò yi patkekeyö,
ese kiekewä er bua' wa, ese tò ye' kiekewä er
bua' wa. Nïes yi tò ye' kiekewä er bua' wa,
ese tò yi tò ye' patké'bitü e' kiekewä er bua'
wa."

Jesús tò iché Judas tò ye' wömerattsä
(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lu-
cas 22.21-23)

21 Jesús tò iché one ta ichkenewä ta ichéitö
ittökatapa a yësyësé:

—Mokü ye' tò a' a iché tò a' eköl tò ye'
wömerattsä.

²² Ittökatapa ñi suéka. Ie'pa kë wá ijcher tó yi chök ie' tso'.

²³ Ie'pa eköl dalër tajë Jesús éna, e' tkër iö'mik tsjinet ie'pa chköke e' dalewa.

²⁴ Ie' a' Simón Pedro ulá kkaché tó ichakö yi cheke Jesús tó.

²⁵ Ie' kí e' skéwá tsjinet Jesús ská tã ichakéitö ia:

—A Skékëpa, ¿yi idir?

²⁶ Jesús tó iüté:

—Ye' tó pan takla nuweke udiö a, tã ya i yö imé e' idir.

E' bet tã ie' tó pan takla nuwéka tã iméitö Judas dör Simón Iscariote alá e' a.

²⁷ Judas tó pan takla ñé tã bet Satanás tkawá ie' er a. Jesús tó iché ia:

—Í weke be' tó e' ú bet.

²⁸ Erë ie'pa tso' chkök mesa o'mik, e'pa kë éna iane i' kueki Jesús tó iché es.

²⁹ Judas dör inuköl blökwak, e' kueki Jesús ttökatapa welepa tó ibikeitsé tó Jesús tó Judas ké ilé tãuk ikawö tó wekerakitö e' a ö ilé kakmuk s'siarëpa a.

³⁰ Es Judas tó pan ñé tã imía. Mik imía, etã kã detke nañewe.

Jesús tó ttë dalöiëno pa'ali mé ittökatapa a

³¹ Judas miá e' ukuöki tã Jesús tó iché:

—Ye' dör S'ditsö Alá e'. I'ñe ye' olo wërdaë, ñies Skéköl wák olo wërdaë ye' kí.

³² Skéköl olo wërdaë ye' kí, e' tã ie' wák tó ye' olo kkacheraé sulitane wörki, e' wëräëitö bet.

³³ A ala'r, kë ye' serpaia a' tã kã tajë. A' tó ye' yuleraë, erë i yë'bak ye' tó judiowak wörkirpa a, e' cheke ye' tó a' a' ñies: a' kë döpa wé ye' mi'ke ee.

³⁴ Ye' tó ttë pa'ali meke a' a' dalöië, e' dör i': a' ñi dalëritsö. A' kawötã ñi dalëritsök wës ye' tó a' dalëritsee es.

³⁵ A' ñi dalëritsöke es, e' tã sulitane wá ijcherdaë tó a' dör ye' ttökatapa.

Pedro icheraë tó ie' kë wá Jesús suule

(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro tó ichaké Jesús a:

—A Skékëpa, ¿wé be' mi'ke?

Ie' tó iüté:

—Kë be' döpami ye' itöki wé ye' mi'ke ee, erë aishkuö tã be' dömi ye' itöki.

³⁷ Pedro tó iché ie' a:

—A Skékëpa, ¿i kueki ye' kë mi'pa be' itöki i' tã? ¡Ye' e' chétke duökwa be' tsãtkök!

³⁸ Jesús tó iüté:

—¿Mokí be' e' chétke duökwa ye' tsãtkök? Ye' be' a' iché yëysë tó kam dakro ar, e' yöki bö icheraë mañatökicha tó be' kë wá ye' suule.

14

Shkowa Skéköl ska' e' ñalé dör Jesús

¹ E' ukuöki tã Jesús tó iché ittökatapa a:

“Kë a' tkinuk. A' erblö Skéköl mik. Ñies a' erblö ye' mik.

² Ye' yé u blatëule tajë. Ye' mi'ke iwakanéuk kewe a' yöki. E' kë chöpa es, e' ma kë ye' wá iyëne.

³ Ye' miá tã mik iwakanegne, etã ye' datskene a' tsukmi as a' mi' senuk wé ye' tkër ee.

⁴ Wé ye' mi'ke e' ñalé suule a' wá buaë.”

⁵ Tomás tó ie' a' ichaké:

—A Skékëpa, kë sa' wá ijcher wé be' mi'ke tã ¿wes sa' a' ñalé armi?

⁶ Ie' tó iüté:

—Ye' dör ñala e'. Í dör mokjë ena sene michoë e' dör ye'. Kë yi döpa S'yé ska', e' kë dör ye' wa e' tã.

⁷ A' wá ye' suule mokjë, e' tã es a' wá ye' Yé suule. I' tãmi a' wá ie' suule, mokjë isuétke a' tó.

⁸ Felipe tó iché ia:

—A Skékëpa, S'yé kkachö sa' a' tã e' è dör wë'.

⁹ Jesús tó iüté:

—A Felipe, kã tajë ye' sené a' tã, ¿wes kë be' wá ye' suule? Yi tó ye' sué, ese tó S'yé sué ñies. ¿Wës be' ichëmi, S'yé kkachö sa' a'?

¹⁰ A Felipe, ¿be' kë wá iklöne tó ye' ena S'yé, sa' böi dör eköl è? Í chekeyö a' a, e' kë cheku' ye' wá ye' wák er wa. Í kos kanewëkeyö, e' kanewëke S'yé serke ye' a' e' tó.

¹¹ Iklö'ú tó ye' ena S'yé sa' böi dör eköl è. Í chekeyö a' a, e' kë klö'wë a' tó, e' tã iklö'ú i' kë or yi a, ese wëyo e' wa.

¹² Mokí ye' tó a' a' iché tó wépa erblé ye' mik, esepa tó i' weke ye' tó, e' wëräë ñies. Erë ye' mi'ke S'yé ská e' kueki i' oule ye' wá, ese wëräë ie'pa tó, ye' wá iqule e' tsata.

¹³ Í kos kieke a' tó ye' ttö wa, e' wëräëyo as S'yé olo tajë e' kkayër ye' dör ilá e' wa.

¹⁴ Í kos kieke a' tó ye' a, e' wëräëyo.

Jesús kablé Wiköl Batse'r patkök

¹⁵ “A' éna ye' dalër, e' ma ye' ttë dalöiëno e' dalöieraë a' tó.

¹⁶ Ye' tó ikieraë S'yé a' tã ie' tó iská patkeraë eköl a' kimuk, e' dör Sulaiökwak, ie' tso'ie a' tã kekraë.

¹⁷ Ie' dör Skéköl Wiköl. Ie' tó S'yé ttö mokí e' kkacheraë a' a. Wépa kë tó Skéköl dalöië esepa kë a' iWiköl wënuke ena ie'pa kë wá isuule, e' kueki ie'pa kë a' ikinukwá e' kimoie. Erë a' wá ie' suule. Ie' serke a' tã, ñies ie' serdaë e' er a.

¹⁸ “Ye' kë tó a' mepaät s'jchu'rlaie. Ye' datskene a' ska'.

¹⁹ Kukur tã wépa kë dör ye' icha esepa kë tó ye' suëpaia. Erë a' tó ye' suërane. Ye' duowa shkënekãne, e' batamik sene michoë döraë a' ulá a.

²⁰ Mik e' kəwö de, etə a' wə ijcherdaē tö ye' ena S'yě sa' böi dör eköl ē. Nies a' wə ijcherdaē tö a' ena ye', se' dör wəs wák eköl ē es.

²¹ Wépa tö ye' ttē dalöiēno klö'weke tə iwà iuteke, esepa éna ye' dalër. Wépa éna ye' dalër, esepa dalërdaē ye' Yě éna. Nies ye' éna ie'pa dalërdaē ena ye' e' kkachöraē ie'pa a.

²² Etə eköl skà kiē Judas, kē dör Judas Iscariote, e' tö ie' a' ichaké:

—A Skéképa, ¿wes be' e' kkachömi sa' a, erē be' kē e' kkachöpa sulitane a?

²³ Ie' iüté:

—Wépa éna ye' dalër, esepa tö ye' ttē iüteraē. Ie'pa dalëriteraē ye' Yě tö. Ie' ena ye', sa' döraē ie'pa ska' senuk ie'pa tə.

²⁴ Wépa kē éna ye' dalër, esepa kē tö ye' ttē iütepa. Ttē chekeyö a' a, e' kē dör ye' wák ttē, e' dör Skéköl tö ye' patké', e' ttē.

²⁵ "I' kōs chekeyö a' a, e' chekeyö ye' tso'ia a' tə e' dalewa.

²⁶ Erē Sulaiökwaq, e' dör Wiköl Batse'r, e' patkeraē Skéköl tö a' a ye' ttö wa. I' kōs ye' ye' tö a' a, e' wa ie' tö a' wöbla'weraē as a' éna iarne.

²⁷ "Sene bërē méatyö a' a, e' datse ye' wə. E' dör ichök kē dör wəs sene bërē cheke wépa kē tö Skéköl dalöiē esepa tö es. E' kuëki kē a' tkinuk, kē a' suanuk.

²⁸ A' wə ittšeuile tö ye' tö a' a' iché tö 'ye' mi'ke erē ye' datskene a' ska'.' A' éna ye' dalër mokj, e' tə a' a' tšs'rdäe buaē tö ye' mi'ke S'yě ska', e' dör ye' tsatə e' kuëki.

²⁹ I' tə ye' tö ichétke a' a' kam iwà tkö e' yöki as mik iwà tka, etə a' erblö ye' mik.

³⁰ "Bé dör ká i' wökir, e' datsetke bet, e' kuëki ye' kē a' kawö tə'ia ttök a' tə tajä. Ie' kē diché tə' e' aloka ye' ki yēs.

³¹ Erē ye' tö iwé wəs ye' Yě tö ye' ka' iük es as sulitane tö isaü tö ye' Yě dalër ye' éna.

"Se' e' yölr iē, mishkatke.

15

Jesús dör wəs uva kicha es

¹ "Ye' dör uva kicha chökle, e' kaneweke ye' Yě tö.

² Iulà wé kē wör, ese télor ye' Yě tö. Iulà wör tə' kōs, ese paikléloritö buaē maneneē as ikj wör tajä.

³ A' pairiuletke maneneē ttē wa ye' tö a' wöbla'wé e' wa.

⁴ A' senu ye' tə nita, etə ye' serdaē a' tə nita. Mik ulà kē ku'ia iwí mik, etə kē iwöria. Kē iwönuk iwák ē mik. Es nies a' kē ku' ye' mik, etə kē a' wörpa.

⁵ "Ye' dör uva kicha. A' dör iulà. A' kē ku' ye' mik, etə kē i' onuk a' a' yēs. E' kuëki wépa serke ye' mik, nies ye' serke e'pa a, esepa wörke tajä.

⁶ Wépa kē serku' ye' mik, esepa tērdattsa kéu bānet tə isinewa wəs uva kicha ulà sir es. Iulà ese shtekeka uyéwa bö' a' tə ifianewa.

⁷ "A' serke ye' mik, nies ye' ttē tso'ie a' er a, e' tə i' kōs kiane a' ki, e' kiö Skéköl a' tə imeraētö a' a.

⁸ Mik i' kiane Skéköl ki, ese wé a' tö, etə e' dör wəs uva wör es. E' tö ye' Yě kikekeka tajä. E' wa iwénewə tö mokj a' dör ye' ttökatapa.

⁹ Ye' éna a' dalër wəs ye' Yě éna ye' dalër es. A' senu kēkraē ye' mik as ye' tö a' dalërītšö kēkraē.

¹⁰ Ye' ttē dalöiēno e' dalöieke a' tö, e' tə ye' tö a' dalërītšē michoē. E' dör wəs ye' tö ye' Yě ttē dalöiēno e' dalöieke tə ie' tö ye' dalërītšē michoē es.

¹¹ "I' kōs chekeyö a' a' as a' tšs'r buaē wəs ye' es. Ye' i' kiane tö a' tšs'r buaē shutē.

¹² Ye' ttē dalöiēno e' dör i': a' nī dalërītšö wəs ye' tö a' dalërītseke es.

¹³ Se' e' mettsa duökwa yile dalër se' éna, e' skéie, e' tə kē se' éna yi dalënik e' tsatə.

¹⁴ I' uk ye' tö a' kē, ese weke a' tö, e' tə a' dör ye' sini'pa.

¹⁵ I' bikeitseke i' kaneweke kanē wökir tö, ese kē jcher ikanē méso wə. Iwökir kē tö ipaketa' ie' a. Erē i' kōs yé' ye' Yě tö ye' a, e' chényö a' a, e' kuëki a' kē kiéiyö ye' kanē méso, a' kiekeyö ye' sini'pa.

¹⁶ A' kē wə ye' shukite, e' skéie ye' tö a' shukit, e' tə a' patkeke as a' mi' wönuk buaē wəs uva ulà es, erē iwö ese tso'ie kēkraē. Es i' kōs kié a' tö ye' Yě a' ye' ttö wa e' meraētö a' a.

¹⁷ Ye' ttē dalöiēno dör i': a' nī dalërītšö.

Pē' kē erblēne Jesús mik esepa tö Jesús ttökatapa sueraē suluē

¹⁸ "Wépa kē tö Skéköl dalöiē esepa tö a' suēke suluē, e' tə a' éna ianü tö ie'pa tö ye' su'bak suluē a' yöki kewe.

¹⁹ A' chöpa wəs ie'pa es, e' ma ie'pa tö a' dalërītšēmi wəs ie'pa nī dalër es. Erē ye' tö a' shukit ie'pa shua, e' kuëki i' nē tə a' kē dör wəs ie'pa es. E' kuëki ie'pa éna suluē a' ar.

²⁰ Ye' tö iyé'bak a' a' tö 'ikanē méso kē dör iwökir tsatə, e' anü a' éna. Ie'pa tö ye' we'iké siarē, e' tə ie'pa tö a' we'ikeraē siarē. Ie'pa tö ye' ttö dalöiē, e' tə nies ie'pa tö a' ttö dalöieraē.

²¹ A' dör ye' ichapa. Ie'pa kē wə ye' Yě tö ye' patké' e' suüle. E' kuëki i' kōs suluē wambleraē ie'pa tö a' ki.

²² "Ye' kē döpa ká i' a, ye' kē ttē paköpa ie'pa a, e' ma ie'pa kē ki i' sulu nuí tə'. Erē i' nē tə ie'pa kē tköpashkar inuí ulà a.

²³ Wépa tö ye' suēke suluē, esepa tö ye' Yě suēke suluē nies.

²⁴ I' kē or yi a' ese kē úpayö ie'pa wörki, e' ma ie'pa kē ki i' nuí tə'. Erē ie'pa tö isu'bak erē ie'pa tö ye' sué suluē, nies ye' Yě sué suluē ie'pa tö.

25 Erë itka es as ì tso' kitule Skèköl yèkkuò kî, e' wà tkò es, e' tò ichè: 'Ie'pa tò ye' suè suluè kè wà ta',*

26 "Ye' tò Sulaiòkwak tso' ye' Yè ska', e' patkeraè a' a, e' dör Skèköl Wiköl. Ie' dör Skèköl ttò mokî chòkwak. Mik ie' de, età ie' tò ye' ttè cheraè.

27 A' manetwà ye' tã kuaè, e' kuekî a' tò ye' ttè cheraè ñies.

16

1 Ttè e' kòs chéyò a' a as a' erblò ye' mik e' kè olo'yò a' tò.

2 Ie'pa tò a' uyerattsa se' ñi dapa'wo wé a. Mokî kawò dòkewatke tã yile tò a' ttéwa, e' tã e' tò ibikeitseraè tò es ie' tso' Skèköl kanè uk.

3 Ie'pa kè wà ye' ena ye' Yè sùule mokî, e' kuekî ie'pa e' wamblò es.

4 Erë ttè e' chéyò a' a as mik ikéwò de, età a' éna iar.

Ì weke Wiköl Batse'r tò, e' pakè

Ye' tso'ia a' tã, e' kuekî kuaè ttè e' kè yène ye' wà a' a.

5 Erë ì'ñe tã ye' mitkene, ye' Yè tò ye' patké', e' ska'. Erë a' kè tò ye' a' ichakè tò 'çWé be' mi'ke'?

6 E' skéie a' erianekã tajè, ì ché ye' tò a' a' e' kuekî.

7 Mokjè ye' tò a' a' ichè tò buaè idir a' a' tò ye' míã. Ye' kè mîne, e' ma Sulaiòkwak kè dõpa a' a. E' kuekî ye' tò a' a' ichè tò buaè idir a' a' tò ye' míã. Ye' míã, e' tã ye' tò Sulaiòkwak patkeraè a' a.

8 Mik ie' de, età ie' tò ikkacheraè wépa kè tò Skèköl daloiè esepa a' tò ie'pa e' wamblò sulu. Ñies ie' tò ikkacheraè ie'pa a' tò ye' ekòl è dör yèsyèsè Skèköl wõa. Ñies ie' tò ikkacheraè ie'pa a' tò ie'pa kichatërdaè aishkuò tã.

9 Ie'pa kè erblòkú ye' mik, e' kuekî ie'pa dör ì sulu wamblòkwakpa.

10 Ye' mi'kene ye' Yè ska', e' kuekî kè ye' suèpaia a' tò. E' wa ikkayène ie'pa a' tò ye' ekòl è dör yèsyèsè Skèköl wõa.

11 Bè dör kã ì' wakpa wòkir e' kichatènetke, e' wa ikkayène tò ñies ie'pa kichatërdaè.

12 "Tajè ye' wã íyi tso'ia chè a' a, erë ì' tã kè a' a' iwã anuk.

13 Erë mik Skèköl Wiköl ttò mokjè e' de, età ie' kè ttõpa iwák er wa. Ì tseke ie' tò Skèköl ska', ese cherane ie' tò a' a. E' kuekî ie' tò a' wõbla'weraè ttè mokî kòs ese wa. Ì tkõraè aishkuò tã, ese cheraèitò a' a.

14 Ì tso' ye' er a, ese cheraneitò a' a. Es ie' tò ye' kikerakã.

15 Ì kòs tso' ye' Yè er a, ñies e' tso' ye' er a. E' kuekî ye' tò a' a' ichè tò, ì tso' ye' er a, ese cherane Wiköl Batse'r tò a' a.

Ìttòkatapa eriane e' manerdattsane ttsè'rdane buaè

16 "Bèrbèr sètcha, etã kè a' tò ye' suèpaia. Erë e' ukuòkî sètcha, etã a' tò ye' suèmine."

17 Ie' ttòkatapa welepa ñi chakè:

—Ie' tò iché, 'Bèrbèr sètcha etã a' kè tò ye' suèpaia. Erë ekuòlò tã a' tò ye' suèmine.' çÌ cheke ie' tò es? çÌma iwã dör? Ñies ie' tò iché tò 'Ye' mi'ke ye' Yè ska'.'

18 Ie' iché 'Bèrbèr sètcha' çÌma e' wà kiane chè? çÌ ché ie' tò, e' wà kè ane se' éna!"

19 Jesús wã ijcher tò ie'pa éna ie' chakak, e' kuekî ie' tò iché ie'pa a:

—Ye' tò ichè a' a: 'Bèrbèr sètcha, etã a' kè tò ye' suèpaia. Erë e' ukuòkî sètcha, etã a' tò ye' suèmine.' çE' wã chakeke a' tò ñi a?

20 Mokî yò ichè a' a' tò a' juræ kkòchõraè siarè, erë wépa kè tò Skèköl daloiè esepa ttsè'rdæ buaè. Erë a' eriardæ, erë e' manerdattsane ttsè'rdane buaè.

21 Mik alakòl alá kurketke, etã ieriane tajè, ikirine e' kéwò de, e' kuekî. Erë mik ilã kune, etã ittse'nene buaè. Ie' alá kune e' tò ie' ttsè'weke buaè. E' kuekî ikirine weine siarè e' chowa ie' éna.

22 E' sù ì'ñe tã a' eriarke siarè, erë se' ñi saurane, e' tò a' ttsè'wèrane buaè shutè. Ttsè'ne buaè e' kè yènuksã yi a' a' er a.

23 "Mik e' kéwò de, etã kè ì kiepaia a' tò ye' a. Mokî ye' tò a' a' ichè tò ì kòs kié a' tò ye' Yè a ye' ttò wa, e' meraèitò a' a.

24 Ikkè tã a' kè wã ì kiule Skèköl a ye' ttò wa, erë ì' tã ikiòmitke ie' a, ikiò ie' a' kekraè etã imerdaè a' a' as a' ttsè'r buaè shutè.

Jesús e' alékatke pè' kè erblène ie' mik esepa kî

25 "Ì kòs chéyò a' a, e' chéyò ttè kleaule wa. Erë kawò dõraè etã kè ye' tò ichèia a' a' es. Ye' tò ye' Yè ttè pakeraè a' a' wès idör es kè kleaule.

26 Mik e' kéwò de, etã ì kiane a' kî e' kieraè a' wákpa tò ye' Yè a ye' ttò wa. E' wã kiane chè tò kè ikianukia tò ye' tò ì kòs kiane a' kî e' kiò ye' Yè a. Ie' wák éna a' dalèr tajè, e' kuekî ì kiane a' kî, ese kièmi a' wákpa tò ie' a ye' ttò wa.

27 Ie' éna a' dalèr, e' kuekî a' wákpa tò ikièmi ie' a. A' éna ye' dalèr, ñies a' tò ikló'weke tò ye' dè'bitù ie' ska', e' kuekî ie' éna a' dalèr.

28 Ye' datse ie' ska' e' dè' kã ì' a, ì'ñe tã ye' mitkene ie' ska'."

29 Ìttòkatapa tò iché ie' a:

—Ì' tã be' tso' ichòk sa' a wès idör es kè kleaule. Be' kè ku' ichòkia ttè kleaule wa.

30 Ire' sa' wã ijcher tò be' wã íyi kòs e' jcher. Dò ì chakak sa' éna be' a, e' jchertke be' wã. E' kuekî sa' tò ikló'wé tò be' datse Skèköl ska'.

31 Jesús tò iüté:

—çIre' a' tò ikló'wé?

32 A' tò ye' meraat ekòrla. A' michone ekòl ekòl a' u a. Kawò e' datse, e' detke ì' tã. Erë mokî ye' kè ku' ekòrla. Ye' Yè tso' ye' tã.

³³ E' kōs chéyō a' a' as a' ser bĕrĕ a' bat-sulewā ye' mik e' wa. Ká i' kī a' weirdaē siarĕ. Erĕ a' er kuų, iye' e' ali'kăbak i' sulu dichĕ kī!

17

Jesús ikié S'yĕ a ittōkatapa kī

¹ Ttĕ ekkĕ chĕ Jesús tō one tã ikă suĕ ká jal a tã ichĕitō: “A Yĕwōla, ye' kĕwō detke. Ye' dōr be' alà, e' olo kkachō as be' olo kkayĕr sulitane a ye' wa.

² S'ditsō ulitane kĕwō me' be' tō ye' a as sene michoĕ mù ye' tō, wĕpa kōs me' be' tō ye' a, esepa a.

³ Sene michoĕ e' dōr tō ie'pa bats buaĕ be' dōr Skĕkōl chōkle ekōl ĕ e' mik, ñies ye' dōr Jesucristo patkĕ' be' tō e' mik.

⁴ “Kanĕ me' be' tō ye' a wĕ ká i' a, e' wĕtkeyō. E' wa ye' tō be' olo kkayĕ'bitu.

⁵ E' kuekī i' tã, a yĕwōla, ye' tō be' a ikiĕ tō mik ye' dene be' ska', etã ye' olo kkachō, wĕs be' tō ye' olo kkayĕ' mik ye' bak be' tã kām ká i' yōr e' yōkī etã es.

⁶ “Wĕpa shukitbak be' tō ká i' wakpa shuā mĕ ye' a, e'pa a ye' tō ikkachĕ tō be' dōr yi. Be' ichapa idir, e'pa me' be' tō ye' a. Ie'pa tō be' ttĕ iuteke.

⁷ I'ñe tã ie'pa wã ijcher tō i kōs wĕyō, ñies i kōs chéyō, e' me' be' tō ye' a.

⁸ Ttĕ me' be' tō ye' a pakĕ, e' pakĕyō ie'pa a, tã ie'pa tō ikklō'wĕ. Ie'pa wã ijcher tō mokī ye' datsĕ be' ska' patkĕ' be' tō.

⁹ “Ye' tso' be' a ikiōk ie'pa kī. Ye' kĕ ku' ikiōk wĕpa kĕ tō be' dalōieta' esepa kī. Ye' tso' ikiōk wĕpa me' be' tō ye' a esepa kī, ie'pa dōr be' icha e' kuekī.

¹⁰ Wĕpa kōs dōr ye' icha, esepa dōr be' icha. Ñies be' icha kōs esepa dōr ye' icha. Ie'pa wã ye' olo tajĕ e' kkayĕne.

¹¹ “Kĕ ye' serpaia tajĕ ká i' kī. Ye' mitkene senuk be' ska'. Erĕ ie'pa atĕ ká i' kī. A Yĕwōla batse'r, be' dalō tajĕ, be' dichĕ tajĕ me' be' ye' a, e' wa ie'pa kklō'nú as ie'pa ser ñita wĕs wák ekōl ĕ es wĕs be' ena ye' es.

¹² Mik ye' tso'ia ká i' a ie'pa tã, etã ye' tō ie'pa kklō'né tsatké dichĕ me'bō ña e' wa. Ie'pa kōs tsatkéyō. Wĕ wōmenettsabak weinuk, e' ĕ e' yĕ'ttsa sa' shuā. Iĕ ĕ weinewa as iwã tkō wĕs be' yĕkkuō tō ichĕ es.

¹³ “Írō ye' mitke be' ska', erĕ ttĕ i' chekeyō, ye' tso'ia ká i' a e' dalewa, as ie'pa tstsĕ'r buaĕ mokĕ wĕs ye' es.

¹⁴ Iĕ ttĕ yĕ'yō ie'pa a, erĕ wĕpa kĕ tō be' dalōiĕ esepa tō ie'pa suĕke suluĕ. Ye' kĕ dōr wĕs ká i' wakpa es, e' sū ye' ttōkatapa kĕ dōr wĕs ie'pa es. E' kuekī ká i' wakpa tō ie'pa suĕke suluĕ.

¹⁵ Ye' kĕ ku' ikiōk be' a tō ie'pa yōttsa ká i' kī. Ye' tso' be' a ikiōk tō ie'pa blō bĕ yōkī.

¹⁶ Ye' kĕ dōr wĕpa kĕ tō be' dalōiĕ esepa ekōl, ñies ye' ttōkatapa kĕ dōr ie'pa es.

¹⁷ Ie'pa klōūbō be' wák ĕ a be' ttĕ wa. Be' ttĕ dōr mokī.

¹⁸ Ye' tso' ie'pa patkōk ká i' wakpa shuā, wĕs be' tō ye' patkĕ' ká i' wakpa shuā es.

¹⁹ Es ye' e' mūttsa be' a as ie'pa e' mūttsa mokī be' a ñies.

²⁰ “Ye' kĕ ku' ikiōk be' a ie'pa ĕ kī. Erĕ wĕpa erblōmi ye' mik ie'pa ikkĕpa ttō batamik, ñies esepa kī ye' tso' be' a ikiōk.

²¹ Ye' tō be' a ikiĕ as ie'pa dō wĕs wák ekōl ĕ es. Be' ena ye', se' dōr wák ekōl ĕ. Es ye' tō be' a ikiĕ tō ie'pa dō wĕs wák ekōl ĕ es se' tã wĕs se' dōr ekōl ĕ es, as ká i' wakpa tō ikklō'ū mokī tō be' tō ye' patkĕ'.

²² Dichĕ me' be' tō ye' a, e' mé ye' tō ie'pa a as ie'pa dō wĕs wák ekōl ĕ es, wĕs be' ena ye', se' dōr ekōl ĕ es.

²³ Ye' bātse buaĕ ie'pa mik, ñies be' bātse buaĕ ye' mik. Es idir as ie'pa dō mokĕ wĕs wák ekōl ĕ es. E' dōr es, e' tã ká i' wakpa wã ijcherdaĕ tō be' tō ye' patkĕ'. Ñies ie'pa wã ijcherdaĕ tō be' ena ye' ttōkatapa dalĕr tajĕ wĕs be' ena ye' dalĕr es.

²⁴ “A yĕwō, be' tō ie'pa me' ye' a. Ye' kī ikiane tō aishkuō tã ie'pa dōmi ye' tã, wĕ ye' tso' eĕ, as ie'pa tō olo me' be' tō ye' a, e' saų. Kam ká i' yōr, etã wake' be' ena ye' dalĕr tajĕ, e' kuekī olo e' me' bak be' tō ye' a.

²⁵ A Yĕwō, be' dōr yĕsyĕsĕ. Wĕpa kĕ tō be' dalōiĕ esepa kĕ wã be' suule, erĕ ye' wã be' suule. Ñies ie'pa ikkĕpa wã ijcher tō be' tō ye' patkĕ'bitu.

²⁶ Ye' tō ie'pa a ikkayĕ' tō be' dōr yi, e' kkachekeiayō ie'pa a as ie'pa ñi dalĕritsō wĕs be' tō ye' dalĕritseke es, ñies as ye' dō senuk ie'pa er a.”

18

Judiowak tō Jesús klō'wĕwa

(Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Jesús ttĕ S'yĕ tã one, tã imiã ittōkatapa tã di'la kiĕ Cedrōn, e' wishĕt. Ie'pa de wĕ kal klō' tso' tkĕule eĕ.

² Eĕ Jesús krá ñi dapa'uk ittōkatapa tã, e' kuekī Judas tō ie' wōmekettsa, e' wã ká e' suule buaĕ.

³ E' itōkī Judas demi eĕ Roma ñippōkwakpa tã tajĕ. Ñies Skĕkōl wĕ, e' shkĕkpa de ie' tã. E'pa patkĕ judiowak sacerdotepa wōkirpa ena fariseowakpa tō. Ie'pa de Judas tã bō'wō kī ena kuàtak sí wōñarke tajĕ ese kī, ñies tabĕ damirak iwã tajĕ.

⁴ I' wamblerketke ie' tã, e' kōs jcher buaĕ ie' wa, e' kuekī ie' dettsa tã ichakĕ ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tō?

⁵ Ie'pa iūtĕ:

—Jesús Nazaret wak, e' yuleke sa' tō.

Jesús tō ichĕ:

—Ye' idir.

Judas tō ie' wōmekettsa, e' tso' ñippōkwakpa ta.

⁶ Mik Jesús tō iché: "Ye' idir", e' wōshā tā ie' skéurak tsikka tā ianerōrak iski.

⁷ Jesús tō iskā chaké ie'pa a:

—¿Yi yuleke a' tō?

Ie'pa tō iūté:

—Jesús Nazaret wak.

⁸ Jesús tō iskā iūté:

—Ye' tō ichétke a' a' tō ye' idir. A' ye' yuleke, e'ma wépa tso' ye' ta, e'pa múat bér.

⁹ Ie' tō iché es as tté yé'itō iyé a, e' wà tkō. Ie' tō iyé': "wépa mé be' tō ye' a, esepa kē weinuk yés."

¹⁰ Etā Simón Pedro wā tabè shkō, e' yéttsaitō tā sacerdote kibi kanè méso, e' kukuōña ulā bua'kka téttsa, e' kiè Malco.

¹¹ Jesús tō iché Pedro a:

—Be' tabè blōwane ikkuōlit a. Ye' Yé tō iyi bacha'bacha i' mé ye' a, e' tā ¿wes e' kē yepawayō?

Jesús mítser Anás wōrki

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹² Etā Roma ñippōkwakpa ena iwōkir kibi ena Skékōl wé shkékipa tō Jesús klō'wéwā muéwā iulā a.

¹³ Tā itsémirakitō kewe Anás u a. Anás dōr Caifás nuāki. Duas e' wa Caifás dōr judiowak sacerdote kibi.

¹⁴ Caifás e' tō iyé' judiowak wōkirpa a tō buaè idir ie'pa a tō wēm ekōl ē ttéwā ie'pa ulitane skéie.

Pedro iblé tō kē ie' wā Jesús suule

(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-57)

¹⁵ Simón Pedro ena Jesús ttōkata skā ekōl, e'pa bōl mirwā Jesús itōki. Ittōkata tso' Pedro wapieie, e' suule buaè sacerdote kibi wā, e' kuēki ie' dewā buaè Jesús tā sacerdote kibi upa a.

¹⁶ Erē Pedro atē dur u'rkī ukkō tkēr kañikā eē. Etā ittōkata suule sacerdote kibi wā, e' biteane ttōk tayé tso' ukkō kkō'nuk e' tā as Pedro dōwā. Etā es Pedro dewā.

¹⁷ Etā tayé dur ukkō kkō'nuk, e' tō Pedro a ichaké:

—¿Yéne be' dōr wēm klōnewā e' klé?

Ie' tō iūté:

—Au, ye' kē dōr iklé.

¹⁸ Kā dōr sēsēē, e' kuēki sacerdote kanè méso ena Skékōl wé shkékipa tō bō' batséka baikdē. Eē Pedro de bō' baiklōk ñies ie'pa tā.

Sacerdote kibi tō Jesús chaké

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Anás bak sacerdote kibi e' tō Jesús chaké ittōkatapa kī ena tté wa ie' s'wōbla'weke, e' kī.

²⁰ Jesús tō iūté:

—Kēkraē ye' tté sulitane kukua. Kēkraē ye' tō s'wōbla'wé se' ñi dapa'wō wé kos a ena Skékōl wé a wé sulitane ñi dapa'uke eē. Kē ye' wā i' yéule akir.

²¹ ¿Iōk be' tō ye' chaké? Ì chéyō e' jcher wépa wā ye' ttséule ichök, esepa wā. Ie'pa a ichakō.

²² Mik e' ché Jesús tō, etā Skékōl wé shkékipa ekōl tō ie' ppé iwō kī iulatō wa tā iché ia:

—¿Wes be' tō sacerdote kibi iūtémē es?

²³ Jesús tō iūté:

—Ì chéyō, e' dōr suluē, e'ma ichō wé isulune. Erē ì ché ye' tō e' dōr mokī, e' tā ¿i kī be' tō ye' ppé?

²⁴ E' ukuōkī tā Anás tō Jesús patkēmi moule Caifás ska', e' dōr judiowak sacerdote kibi.

Pedro tō ibléne tō kē ie' wā Jesús suule

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ E' dalewa Pedro duriā bō' baiklōk tā ichakérakitō:

—¿Yéne be' dōr wēm klōnewā e' klé ekōl?

Ie' iūté:

—Au, ye' kē dōr ie' klé.

²⁶ E' ukuōkī tā sacerdote kibi kanè méso kukuōña téa' Pedro tō, e' yami ekōl tō ie' a iché:

—Ye' tō be' sué ie' tā, kal klō tso' tkéule eē.

²⁷ Pedro tō iskā bléne tā e' wōshā tā dakro ane.

Jesús mítser Pilato wōrki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Bla'mi, diwō tskirketke, etā Jesús yéttsarakitō Caifás u a tsēmi judiowak wōkir kiè Pilato, e' ska'. E' kē dōr judiowak. Ie' tkéuleka Roma wakpa wā judiowak wōkirie. Eē ie'pa tō Jesús tsēmi. Judiowak éna Ie'pa Yépa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wak, e' kuēki ie'pa kē e' ia'wakka. Ie'pa a tā shkēwā yi kē dōr judiowak ese u a e' dōr ñā, e' kuēki ie'pa kē dé'wā Pilato u a.

²⁹ E' kuēki ie' dettsa ie'pa tā ttōk, tā ie'pa a ichakéitō:

—¿I kī a' tō wēm e' kkatēke?

³⁰ Ie'pa tō iūté:

—Wēm e' kē tō iyi sulu wamblōpa, e'ma sa' kē wā ie' mēne be' ulā a.

³¹ Ie' tō ie'pa a iché:

—Itsúmine tā ishūlō wes a' wakpa tté dalōiēno e' tō iché es.

Erē judiowak wōkirpa tō iché:

—Kē sa' a' kawō mēne s'ttōkwa.

³² Mik e' ché ie'pa tō es, etā e' wa Jesús tō wes ie' duōrawā e' yé', e' wā tka.*

³³ Pilato miāne weshkē tā Jesús kiéitō tā ichakéitō:

—¿Be' dōr judiowak blú?

* 18:32 Juan 3.14 ena 12.32 saú.

³⁴ Jesús tò iché ie' a:
 —¿E' chaké be' tò be' wák er wa, ò yile tò ye' ché be' a e' kuekí?

³⁵ Pilato tò iiuté:
 —¿Tšeskuwa tá ye' dör judiowak? Be' wák ditséwöpa ena sacerdotepa wökir kibipa, e'pa wá be' debitu ye' a shulé. ¿I sulu wamblébö?

³⁶ Jesús tò iiuté:
 —Moki ye' dör blu', erè i blúie ye' tso' e' kè dè'ka ká i' kí. Imú dör es, e'ma ye' ttókatapa ñippómi as judiowak wökirpa kè tò ye' kló'wëwá. Erè i blúie ye' tso' e' kè dè'ka ká i' kí.

³⁷ Etá Pilato tò ie' a ichaké:
 —¿E'ma moki be' dör blu'?
 Jesús tò iiuté:
 —Tò, wës be' iché e'ma es idir. Ye' dör blu'. Ye' kune' ká i' a ttè mokí e' choie, e' kuekí ye' dè'bitú. Wépa éna ttè mokí dalér esepa kos tò ye' ttè iúteráe.

³⁸ Pilato tò ie' a ichaké:
 —¿I dör ttè mokí?
Pilato tò iché tò Jesús ttówa
(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

Pilato tò ichaké one tá ie' ská dettsá ttök judiowak tá, tá ichéitö ie'pa a:
 —Ye' kè wá i sulu kune Jesús kí.
³⁹ Erè a' wöblanewatke tò mik A' Yépa Yérolune Egipto e' kèwö tkó'weke, etá s'wötéule e' yekettsá émine ye' tò eköl. ¿A' kí ikiane tò a' blú e' émiyö?
⁴⁰ Ie'pa tò iiuté áneule:
 —¡Ie' kè wöttsaar! ¡Barrabás wöttsöo sa' a!
 (Barrabás e' dör akblökwak.)

19

¹ Etá Pilato tò Jesús ppök patké ttsa' bata daloié wa.

² Roma ñippökwakpa tò dika'kicha yué wöshkiie tá itkékarakitö Jesús wökir kí blu'ie. Nies ie'pa tò datsi' daloshdalosh ese iéka ikí blu'ie iwayuoie.

³ E' ukuókí tá idewarak tsinet ie' o'mik tá iché ía:
 —¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' mú kawö tkó buae!

Tajé ie'pa tò íppé iwö kí.
⁴ Pilato dettsáne tá iská ché judiowak a:
 —Isaú, ye' míá itsukbitú as a' wá ijcher tò ye' kè wá ttè kune ie' kkaatoie.

⁵ Etá Jesús dettsá dika'kicha yöule wöshkiie, e' tkéuleká iwökir kí tá ipaiéule blu' datsi' daloshdalosh ese wa. Pilato tò iché:
 —I' dör wëm e'. A' tò isaú.

⁶ Mik sacerdotepa wökirpa ena Skéköl wé shkékípa tò Jesús sué, etá ie'pa tò iché áneule:

—¡Iwötöwá krus mik! ¡Iwötöwá krus mik!
 Pilato tò iché ie'pa a:

—Ye' kè wá i ttè kune ie' kí, e' kuekí itsúmine, iwötöwá a' wákpa tò krus mik.

⁷ Judiowak wökirpa tò iché ie' a:
 —Sa' wá ttè dalóieño tso', e' tò iché ie' kawóta ttéwa, ie' e' ye' tò ie' dör Skéköl Alá e' kuekí.

⁸ Mik e' ttsé Pilato tò, etá ie' kí suane tajé.
⁹ Ie' míáne u shuá tá Jesús a ichakéitö:
 —¿Wé be' datse?

Erè Jesús kè wá iiuténe yës.
¹⁰ Pilato tò iché ie' a:
 —¿Iök be' kè ttö ye' tá? ¿Be' kè wá ijcher tò ye' a kawö tso' be' wötöwá krus mik ò be' omine?

¹¹ Jesús tò iiuté:
 —Skéköl kè wá kawö meule be' a, e'ma be' kè a wës ye' onuk. E' kuekí wépa tò ye' me'ttsá be' ulá a, e'pa kí inuí tso' be' tsata.

¹² Etá Pilato tò ibikeitséka tajé tò wës ie' a Jesús armimine, erè judiowak tò iché ie' a áneule:
 —Be' ie' émine, e' tá be' míá romawak wökir kibi e' bolókie. Wé e' chö tò ie' dör blu', ese dör se' wökir kibi e' bolök.

¹³ Mik e' ttsé Pilato tò, etá Jesús tsuk patkéitö u'rki. E' ukuókí tá ie' e' tkésér s'shuo kulé kí. E' até uitö kí kié hebreoie Gabatá eé (e' wá kiane ché uitö yöule ák wa).

¹⁴ E' dör Judiowak Yépa Yérolune Egipto e' kèwö tkó'weke e' chki es, diwö detke bata a ekké. Etá Pilato tò iché ie'pa a:
 —¡I' dör a' blú!

¹⁵ Erè ie'pa tò iché áneule:
 —¡ttöwá! ¡ittöwá! ¡Iwötöwá krus mik!
 Pilato tò ie'pa a iché:
 ¿Ima a' ibikeitsé tò ye' tò a' blú ttéwami?

Sacerdotepa wökirpa tò iiuté:
 —Sa' blú eköl é, e' dör romawak wökir kibi.
¹⁶ Etá ie' tò iwé Jesús tá wës ie'pa kí ikiane es. Ie' tò imétsá ñippökwakpa ulá a wötéwá krus mik tá ie'pa wá imítser.

Jesús wötéwarakitö krus mik
(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷ Etá Jesús e' yétsa Jerusalén, krus kueramitö michoé ká kié S'wökirdiche eé (ká e' kié hebreoie Gólgota).

¹⁸ Eé ie'pa tò iwöté krus mik. Nies wépa böi sulusipa wöténe krus mik wí'ké iö'ké, Jesús até ie'pa shusháe.

¹⁹ Pilato tò ishtök patké kaltak kí, e' batséwarakitö Jesús krus mik. Ikitule e' tò iché: "I' dör Jesús Nazaret wak dör judiowak blú e'."

²⁰ Wé ie' wötéwarakitö krus mik, e' até Jerusalén tsinet, e' kuekí tajé judiowak tò ikitule e' sué. Ikitule ttè mañatökicha wa: hebreoie, latinie ena griegoie.

²¹ E' kuekí judiowak sacerdotepa wökirpa tò iché Pilato a:

—Kê ishtar tö ie' dör judiowak blú. Ishtë tö ie' e' chõ tö ie' dör judiowak blú.

²² Erë Pilato tö iütet:

—Ï shtëtke ye' tö, e' shtëtkeyö, iméattkeyö es.

²³ Roma ñippökwakpa tö Jesús wötéwá krus mik, e' ukuökí tã ie'pa tö idatsi' blatélor ie'pa tkél a. Erë Jesús datsi' batsjë e' atë. Datsi' e' yöule alabo,

²⁴ e' kuëkjí ie'pa tö iché ñi a:

—Kê se' tö ijchêlor. Mishka inuk ákwöla wa isuoie tö yi ulá a iatmi.

Es itka wës itso' kitule Skéköl yëkkuö kjí es, e' tö iché: “Ye' datsi' blabatsélor ie'pa tö ñi a, tã inérak ákwöla wa isuoie tö yi ulá a ye' datsi' batsjë e' atmi.”* Es Roma ñippökwakpa tö iwé.

²⁵ Krus o' mik Jesús mi ena imila ena María dör Cleofás alaköl ena María Magdala wak e'pa iëter.

²⁶ Mik Jesús tö imi ena ittökata dalër tajë ie' éna, e'pa sué iëter ee, etã ichéitö imi a:

—A tayë, se be' alá dur.

²⁷ Etã ie' tö iché ttökata ñe' a:

—Së be' mi dur.

Es ittökata ñe' wã Jesús mi mítser kkö'nè ie' u a.

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Jesús wã ijchër buaë tö i uk ie' dë'bitu, e' wakaneone. Ñies tté kitule Skéköl yëkkuö kjí, as e' wã tkö, e' kuëkjí ie' tö iché: —Ye' er sine.

²⁹ Etã ee tka' tkër, e' a vino shkõshkõé tso'. E' wa ie'pa tö suiyök nuwéka, tã itkéka kal kié hisopo, ese ulatska kjí, tã itkéwã ie' kkö a.

³⁰ Ie' tö ikuyé tã ichéitö:

—Ï qos uk ye' dë'bitu, e' wakaneonetke.

E' ukuökí tã ie' e' wóewa tã iwiköl émiitö, es iduowa.

Jesús nu tkérakitö ichane a kuaböt wa

³¹ Kawö e' wa, judiowak e' katablöke Ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wekerakitö bule es, e' yöki. Bule es e' dör eno diwö. Erë eno diwö e' batseiteke tajë shütë ie'pa tö, e' kuëkjí ie'pa wökirpa kã kjí ikiane tö pë' wötëulewã krus mik, esepa nu mëat dö bule es. E' kuëkjí ie'pa tö ikié Pilato a tö itu' püklor patkö as iduölor bet tã inü öwarakitö iskjí wötéwã.

³² Etã Roma ñippökwakpa miã, tã wëm kéwe e' tu' péwã, e' ukuökí tã ñies iëköl wöténewã Jesús tã krus mik, e' tu' péwã.

³³ Erë mik ie'pa de Jesús ska', etã ie'pa tö isué tö iduowatke. E' kuëkjí ie'pa kã wã itu' panewã.

³⁴ Erë ñippökwak eköl, e' tö Jesús nu àr e' tké kuaböt wa ichane a tã pé ena di' dettsã.

³⁵ E' qos tka, e' sué ye' tö ye' wák wöbla wa, e' chök ye' tso' a' a. Ï chekeyö, e' dör mokí. Ye' wã ijchër tö e' dör mokí. Ipakekeyö a' a as a' erblö ie' mik.

³⁶ E' qos tka as i tso' kitule Skéköl yëkkuö kjí e' wã tkö, e' tö iché: “Ie' diché kã pãpawã yës.”†

³⁷ Ikitule skã tö iché: “Ie' tkëule kuaböt wa, e' sugraé ie'pa tö.”‡

Jesús nu wötéwã ie'pa tö pö a

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸ E' ukuökí tã wëm de eköl kié José Arimatea wak, e' dör Jesús klé eköl, erë ie' suane judiowak wökirpa yöki, e' kuëkjí ie' dör iklé eköl kã jchër yi wã ese. Ie' tö Pilato a kawö kié Jesús nu tsukmi blé. Pilato tö ie' a ikéwö mé, etã ie' miã tã Jesús nu mítser iwã.

³⁹ Nicodemo dë'rö ttök Jesús tã nañewe, e' wák debitu José tã. Kapöli tso' s'nu patioie as kã inurwã bet, e' debitu Nicodemo wã dö kilo dabom mañayök (30) ekkë. Kapöli e' shutule kiö masmas kié mirra ena áloe ese wa.

⁴⁰ Ie'pa böi tö Jesús nu patrëwã datsi'tak batsjë bua' bua saruru nuulekã kapöli e' wa wës judiowak wöblar es.

⁴¹ Wé Jesús du'wã krus mik, ee tsinet kal klö tso' tkëule. E' a ákuk tso' biule et s'nu blóie, erë kam s'nu blëria.

⁴² Pö e' atë tsinet wé Jesús dunewã ee, ñies judiowak eno diwö döketke, e' kuëkjí ie'pa tö Jesús nu blé ee.

20

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

¹ Eno diwö, e' bule es bla'mi, kã iã ttsettsee tã María Magdala wak miã wé Jesús nu bléne ee. Ie' tö isué tö ák wa ákuk kkö wötëule, e' sinettsã bánet.

² Ie' tunemi bet wé Simón Pedro ena Jesús ttökata skã tso' ee. Ittökata e' dalëritsök ie' bak tajë. Tã ichéitö ie'pa a:

—ÿile wã Skékëpa nu minetsler! ¡Kë sa' wã ijchër tö wës ie'pa tö iwé!

³ Ie'pa miyal pö a.

⁴ Ie'pa böi tunemirak, erë Jesús ttökata ñe' tunemi bet Pedro tsãta, e' kuëkjí ie' demi kéwe pö a.

⁵ Eë ie' e' wóewa tã ikã sué ákuk shuã. Jesús nu kã ku'. Ie' tö datsi' wa Jesús nu parratëwã e' ë sué, erë kã ie' minewã ákuk a iweblök.

⁶ Ie' itökí Simón Pedro debitu miwã ákuk a tã ñies e' ë suéitö.

⁷ Ñies datsi'tak wa Jesús wökir monewã, e' suéitö wórrat tãr bánet.

⁸ Jesús ttókata de kewe, e' míwañak ákuk a ta isuéitō ta iklō'wéitō tō mokī Jesús shkēnekane.

⁹ Kam ie'pa éna iwā arwa tō Jesús kawōtā shkēnukkane wēs ikitule Skēkōl yēkkuō kī es.

¹⁰ E' ukuōkī ta ittōkatapa bōl míyalne wé ikapōkerō ee.

*María tō Jesús sué shkēulekane
(Marcos 16.9-11)*

¹¹ María iū dur ákuk kō a. Ie' iukeia ta ie' e' wōewa ká sauk ákuk a.

¹² Eta Skēkōl biyōchōkwakpa suéitō bōl idatsi' sarurué, e'pa tulur wé Jesús nu bak tēr ee. Ekōl tkēr wé iwōkir bak tēr ee, iēkōl tkēr wé iklō bak tēr ee.

¹³ Ie'pa tō María a ichaké:

—A tayé, ¿i iēitseke be' tō?

Ie' tō ie'pa iūtē:

—Ye' Kēkēpa nu minetser yile wa. Kē ye' wa ijcher tō wēs ie'pa tō iwé.

¹⁴ E' wōshā ta María wōtrée ta ee Jesús dur. Ie' tō isué eré ie' kē wa isunewa tō Jesús idir.

¹⁵ Jesús tō ie' a ichaké:

¹⁵ A tayé, ¿i iēitseke be' tō? ¿Yi yuleke be' tō?

María tō ibikeitsé tō ee idur e' dōr kal klō tso' tkēule, e' kanéukwak, e' kuekī ie' tō iché ie' a:

—A kēkēpa, be' wa iminetser, e' ta ichō ña wé be' tō iblé, as ye' mi' itsuk.

¹⁶ Eta Jesús tō iché ie' a:

—¡A María!

Ta María e' wōtrée ta ichéitō ie' a hebreoie:

—¡Rabunil (e' wā kiane chē: "S'wōbla'ukwak")

¹⁷ Jesús tō iché ie' a:

—Ye' ówa. Kam ye' mi'ka ye' Yé ska', e' kuekī kē ye' wōklō'wariā. Eré be' yú ichōk ye' ttōkatapa a tō ye' mi'kekane ye' Yé ska', e' dōr a' Yé ñies. Ie' dōr ye' Kēkōl, a' Kēkōl ñies.

¹⁸ Eta María Magdala wak miā Jesús ttōkatapa ska', ta ichéitō: "Ye' tō Skēkēpa sué." Ñies i kos ché Jesús tō ie' a, e' pakéneitō Jesús ttōkatapa a.

*Jesús e' kkaché ittōkatapa a
(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)*

¹⁹ Éno diwō, e' bule es nañewe ta Jesús ttōkatapa tulur ñita u etkue ē a. Ie'pa suane judiowak wōkirpa yöki, e' kuekī ie'pa u wékkō wōtē'tkēr darērē. Eré e' bet ta ie'pa tō isué tō Jesús de dur ie'pa shuā. Ie' tō ie'pa shkē'wé ttē i' wa:

—¡A' senú bēre!

²⁰ Mik e' ché one ta ie' tō iulā ena ichane shka'ule, e' itō kkaché ie'pa a. Eta ittōkatapa ttsé'ne buaé tō Skēkēpa suéne ie'pa tō ttsé'ka.

²¹ Ie' tō iskā ché ie'pa a:

—¡A' senú bēre! Wēs ye' Yé tō ye' patkē'bitū ká i' a ie' ttē pakōk, es ye' tō a' patkēmi ye' ttē pakōk.

²² Ie' tō ie'pa wōiké siwā' wa ta ichéitō ie'pa a:

—Wikōl Batse'r kiōwā buaé a' tō a' er a.

²³ Yi kī iyi sulu nuj tso', ese olo'yé a' tō, e' ta ñies Skēkōl tō ilo'yeraé ikī. Yi kī iyi sulu nuj tso', ese kē olo'yane a' wā, e' ta ñies Skēkōl kē tō ilo'yepa iki.

Tomás tō Jesús suéne ttsé'ka

²⁴ Jesús ttōkatapa dabom eyōk kī bōl (12), e' ekōl kié Tomás, e' kié ñies Dídimo. Ie' kē ku' imalepa ta mik Jesús dē'dur ie'pa shuā eta.

²⁵ E' kuekī ie'pa tō iché ie' a:

—Sa' tō Skēkēpa sué.

Eré Tomás tō ie'pa a iché:

—Ye' kē wa iulā shka'ule clavo wa, e' itō sune, ye' kē wā ye' wák ulatska patkēnewā itō a, ye' kē wā ye' ulā patkēnewā ichane shka'ule e' a, e'ma ye' kē tō yi ttē klō'wepa yés.

²⁶ Kā de pakōl, eta Jesús ttōkatapa skā iēnene iu a, eta Tomás tso'ñak ie'pa ta. U wékkō wōtē'tkēr, eré Jesús skā dedurne ie'pa shuā, ta ichéitō ie'pa a:

—¡A' senú bēre!

²⁷ E' ukuōkī ta ichéitō Tomás a:

—Be' ulatska patkōwā ye' ulā shka'ule a, eta isaú. Be' ulā patkōwā ye' chane shka'ule e' a. Kē ibikeitsariā bōtbōt. ¡klō'ú!

²⁸ Eta Tomás tō iūtē:

—¡Be' dōr ye' Blú! ¡Be' dōr ye' Kēkōl!

²⁹ Jesús tō iché ie' a:

—Be' ye' sué, e' kuekī be' erblé ye' mik. Eré wépa erblé ye' mik, eré kē iwā ye' sune, ¡ayécha buaé esepa!

Yēkkuō i' wā dōr i' es

³⁰ I kē or yi a ese o' tajé Jesús tō ittōkatapa wōrkī ikkachoie tō yi dōr ie', ese kibiie kē kitule yēkkuō i' kī.

³¹ Eré yēkkuō i' shtekeyō as a' tō iklō'ū tō Jesús dōr Skēkōl Alā pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. Ñies ishtekeyō as sene michoé dō a' ulā a, a' erbló ie' mik e' wa.

21

Ittōkatapa kul tō Jesús suéne ttsé'ka

¹ E' ukuōkī ta Jesús e' kkachéne ittōkatapa a batsōri kié Tiberias, e' kkōmik. E' paké dōr i' es:

² Ittōkatapa ñi dapa'wé ee, e'pa dōr Simón Pedro, Tomás (e' kié ñies Dídimo), Natanael (e' dōr ká kié Caná atē Galilea e' wak), Zebedeo ala'r bōl tso'ñak, ñies Jesús ttōkatapa skā bōl tso'ñak.

³ Simón Pedro tō iché ie'pa a:

—Ye' miā nima klō'uk kla' wa.

Ie'pa tō iūtē:

—Sa' mi'keñak be' ta.

Etā ie'pa mīyal tā ie' iékarak kanò a. Erè e' nañewe ie'pa kē wā nima klōne yēs.

⁴ Mik ká ñirketke, etā Jesús demi batsōri kkōmik, erè ittōkatapa kē wā ijcher tō ie' idir.

⁵ Ie' tō ie'pa a ichaké:

—A wēpa, za' nima klōne?

Ie'pa tō iūtē:

—Au, kē sa' wā iklōne yēs.

⁶ Etā ie' iché:

—A' kla' uyō ulā bua'kka kke, etā nima klōrdaē.

Etā ie'pa tō iuyē tā iwā klōne tajē, kē dē'kaia ie'pa kī.

⁷ Etā ittōkata dalēr tajē ie' éna, e' tō iché Pedro a:

—iSkēkēpa Jesús idir!

Mik Simón Pedro tō ittse tō Skēkēpa Jesús idir, etā bet idatsi' iékanaitō, ie' dur kīparuó ē mik kaneblōk e' kueki. Etā ie' e' ppée di' a ulaiklēm dōmi Jesús ska'.

⁸ Jesús ttōkatapa malepa wā kanò datse batsōri kkōmik, kla' wā deka chiē, e' kueratse enaena. Ie'pa tso' kukuie batsōri kkō a, cien metro ekkē, e' kueki ie'pa tō kla' kueratse.

⁹ Mik ie'pa e' yétsa kanò a, etā ie'pa tō isuē bō' ñarke, e' kī nima me'r etō. Ñies pan tso'.

¹⁰ Etā Jesús tō iché:

—Nima klō'wé a' tō, e' wele tsúbitu.

¹¹ Simón Pedro e' iéka kanò a tā ikla' wā deka chiē nima blublu ē wa, e' yétsaitō ká sí kī. Nima dōka cien eyōk kī dabom skeyōk kī mañatō (153). Nima e' dōr tajē, erè ikla' kē butsolone.

¹² Jesús tō ie'pa a iché:

—A' shkō chkōk.

Ie'pa wā ijcher tō Skēkēpa Jesús idir, e' kueki ie'pa kē wā ie' a ichakine tō zbe' dōr yi?

¹³ E' ukuōki tā ie' mīa bō' kkōmik tā pan ena nima klō'wéitō blaté méitō ittōkatapa a.

¹⁴ I' tā mañatōkicha Jesús e' kkachéne ittōkatapa a ishkenekane e' ukuōki.

Jesús tté Pedro tā

¹⁵ Ie'pa chké one tā Jesús tō ichaké Simón Pedro a:

—A Simón, Juan alà, zbe' éna ye' dalēne, ye' ttōkatapa malepa éna ye' dalēr, e' tsatā?

Pedro tō iūtē:

—A Kēkēpa, be' wā ijcher tō be' dalēne ye' éna.

Jesús tō iché iā:

—E' ma wépa dōr ye' icha, esepa kkō'nú ña buaē wēs obeja kkō'nukwakpa tō iobejala kkō'neke buaē es.

¹⁶ Jesús tō iskā chakéne:

—A Simón, Juan alà, zbe' éna ye' dalēne?

Pedro tō ie' a iché:

—A Skēkēpa, be' wā ijcher tō be' dalēne ye' éna.

Jesús tō iché:

—E' ma wépa dōr ye' icha, esepa kkō'nú ña buaē wēs obeja kkō'nukwakpa tō iobejala kkō'neke buaē es.

¹⁷ Jesús tō Pedro a iskā chakéne i' tā ide mañatōkicha.

—A Simón, Juan alà, zbe' éna ye' dalēne?

Jesús tō Pedro a ichaké mañatōkicha, e' kueki Pedro erianeka. Ie' tō Jesús iūtē:

—A Skēkēpa, i' kōs jcher be' wā. Be' wā ijcher tō be' dalēne ye' éna.

Jesús tō ie' a iché:

—E' ma wépa dōr ye' icha, esepa kkō'nú ña buaē wēs obeja kkō'nukwakpa tō iobejala kkō'neke buaē es.

¹⁸ Mokī ye' tō be' a iché tō mik be' bak duladula, etā be' wák e' paiōke ena be' mi'ke wé be' wák shkak eē. Erè mik be' dewa wō'kela siarēla, etā be' ulā shulōraē tā o'ka tō be' kī datsi' ieraē tā be' tseramiitō wé be' kē shkak eē.

¹⁹ Ttè e' wa Jesús tō iwaché Pedro a tō wēs ie' duōrawa, e' wa ie' tō Skēkōl kīkeraka. E' ukuōki tā Jesús tō iché iā:

—Be' e' tkōwā darērē ye' ttōkataie kekraē.

Ittōkata dalēr tajē Jesús éna, e' pakē

²⁰ Pedro e' wōtrée tō isuē tō Jesús ttōkata dalēr tajē ie' éna, e' datse ie'pa itōki. Mik Jesús ttōkatapa bata chka' ie' tā, etā ittōkata e' e' tkésēr tkēr Jesús o'mik tā ie' a ichakéitō, “A Skēkēpa, zyī tō be' wōmeratssa?”

²¹ Mik Pedro tō isuē Jesús ttōkata e' datse ie'pa itōki, etā ie' tō Jesús a ichaké:

—A Skēkēpa, be' ttōkata datse se' itōki zī tkōmi e' tā?

²² Ie' tō iūtē:

—Ye' kī ikiane tō ie' at ttsē'ka dō mik ye' dōne ekkē, e' tā zwes e' de be' yōki? Be' e' tkōwā darērē ye' ttōkataie kekraē.

²³ Ttè e' kueki Jesús ttōkata e' tté tīneka iyamipa shua, tō kē iduōpawā. Erè Jesús kē wā iyēne tō kē iduōpawā. È ie' tō iché: “Ye' kī ikiane tō ie' at ttsē'ka dō mik ye' dōne ekkē, e' tā zwes e' de be' yōki?”

²⁴ Jesús ttōkata e' tso' ttè i' pakōk a' a, e' tso' ttè i' shtōk yēkkuō i' kī. Sa' wā ijcher tō ttè i' dōr mokjē.

²⁵ Jesús tō i' skā o' tajē, e' kōs shtōpa yēkkuō kī, e' ma ye' iklō'wé tō yēkkuō kitule e' kōs kē chōpakā ká i' a.

Ì ɔ' Jesús ttekòlpa tsá e'pa tò e' pakè Hechos

Yèkkuò i' dör yèkkuò skà kit Lucas tò Teófilo a e', i' tã ide bôt. Itsá kite ie' a e' dör ì ɔ' Skèkèpa Jesús tò e' pakè. Ie' mine'ka ká jai a e' ukuòki tã ì kí ɔ' ie' tò ká i' kí ittekòlpa tsá e'pa wa Wikòl Batse'r batamik, e' pakè Lucas tò yèkkuò i' kí.

Kam Jesús mi'kane ká jai a e' yòki ie' tò ittekòlpa tsá e'pa patké ttè i' wa: Mik Wikòl Batse'r de a' kí, etã ie' tò diché meraè a' a ye' ttè pakoie. A' miraè ipakòk s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraè a' tò s'tso' Judea ká malepa a ena Samaria ena ká wa'ne dō wé iyòk erkerò ee. E' tso' kitule yèkkuò i' kí 1.8 ee. E' ukuòki tã ì ɔ' Skèkòl tò Pedro wa Jerusalén ena Judea ká malepa ena Samaria e' ttè tso' kitule yèkkuò i' kí.

E' ukuòki tã Pablo tò Jesús ttè buaè paka' ká tajè wakpa a e' ttè kit Lucas tò yèkkuò i' kí. Yèkkuò i' wa Lucas tò se' a ikkachè tò Jesús dör sulitane tsatkökwak.

Lucas bak s'kapeyòkwakie. Iekkè tã ká kos wé Pablo dè'rò ee Lucas mir ie' tã. E' kuèki Lucas tò isu' iwák wòbla wa tò wés Skèkòl kaneblè' Pablo wa. E' ttè tso' kitule yèkkuò i' kí.

Skèkòl tò iWikòl patkeraè

¹⁻² A kèkè Teófilo, ì ɔ' Jesús tò ena ì wa s'wòlag'itò kuaè dō mik imineka ká jai a, e' kos paka' ye' tò be' a yèkkuò tsá kityò e' kí. Kam ie' mi'kane ká jai a, e' yòki ì kiane ie' kí tò ittekòlpa tsá shukitbakitò, e'pa tò iwè, e' uk ie'pa kéitò Wikòl Batse'r wa.

³ Ie' kòtewã shkenekane, e' ukuòki tã ie' wák e' kkayène tajè ie'pa a dōka ká dabom tkèyòk (40) ekkè. Es ie' tò ie'pa a ikkachè tò mokí ie' tso'ne ttsè'ka. Nies ie' tò ì blúie Skèkòl tso' e' ttè pakè ie'pa a.

⁴ Ká et tã ie' tso' ittekòlpa tsá e'pa tã, tã ichéitò iarak:

—A' kè kàne e' yòktsã Jerusalén. Ye' Yè kablè' iWikòl patkòk a' a yè' ye' tò a' a, e' panú dō mik ide eta.

⁵ Juan tò s'wòsuk di' a, erè ká kè tkòpa tajè tã Skèkòl tò a' ierawã iWikòl Batse'r a.

Jesús mineka ká jai a

⁶ Mik Jesús ttekòlpa tsá ñi dapa'wèka ie' tã, etã e'pa tò ie' a ichakè:

—A Skèkèpa, ÿi' tã be' tò se' wakpa tkekekane se' Israel aleripa, e' wòkirpaie?*

⁷ Ie' tò iüté:

—E' kèwò kè mène a' a jchenoie. E' kèwò tso' ye' Yè wa klòulete.

⁸ Erè mik Wikòl Batse'r de a' kí, etã ie' tò diché meraè a' a ye' ttè pakoie. A' miraè ipakòk s'tso' kos Jerusalén e'pa a. Nies ipakeraè a' tò s'tso' Judea ká malepa a ena Samaria ena ká wa'ne dō wé iyòk erkerò ee e'pa a.

⁹ Mik ie' tò e' ché one, etã ibutséka miá ká jai a ie'pa wòrki tã ichowa mò shuã kè wèr tã'ia.

¹⁰ Ie'pa tso' ká sauk ká jai a kreerè tò wés imichoka, e' dalewa bet wèpa bøl datsi' saruruè de ièr ie'pa o'mik.

¹¹ U'pa tò iché iarak:

—A Galilea wakpa çiók a' ièteriã ká sauk ká jai a? Jesús bak a' shuã e' mitsèr Skèkòl wã. Wés a' tò isuè tò imiã ká jai a, e' suè idòrane ká i' kí.

Matías ate Judas skéie

¹² Etã Jesús ttekòlpa tsá e'pa tso' Olivo kébata a, ie'pa biteane Jerusalén. E' ñalé dör wèkkè ulat kawò mène judiowak a shkoie eno diwò a ekkè.†

¹³ Mik ie'pa dene Jerusalén tã ie'pa tkaka u etkuò kí wé ikapòkerak ee. Eè itso' rak Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago Alfeo alà, Simón Celote, nies Judas Santiago alà.

¹⁴ Ie'pa ulitane ñi dapa'uke kekraè ttòk S'yè tã. Alakòlpa wèlepa ena María, Jesús mi, ena Jesús èlpa, e'pa tso'ñak ie'pa tã ttòk S'yè tã.

¹⁵ Jesús mik erblòkwakpa e' dapa'uke e'pa dōka cien eyòk kí dabom bøyòk ekkè ulatòk (120). E' kèwò ska' tã Pedro e' kèkã ie'pa wòrki tã ichéitò:

¹⁶ "A yamipa, ima Judas yè' Wikòl Batse'r tò se' blú bak David e' wa, e' wã tka wés itso' kitule Skèkòl yèkkuò kí es. Judas wã pé' mine Jesús klò'ukwã.

¹⁷ Tã ie' bak Jesús kléie wés se' es, ie' bak kaneblòk Jesús tã wés se' es.

¹⁸ (Ie' tò ì sulu wamblè', e' ské wa ie' tò ká tuét. E' ukuòki tã ie' anebitù wòwakkòt ñawi tsकिनewa tã iñattse yèrulune.

¹⁹ Mik Jerusalén wakpa tò ttè e' ttsé, etã ká e' kiè mèkarakitò iwákpa ttè wa Hacéldama e' wã kiane chè S'pè Ké).

²⁰ Es itso' kitule Skèkòl yèkkuò kiè Salmo e' kí e' tò iché i' es:

'As ie' u weir
ñies as kè yi seriã e' a.'‡

Ñies ichéitò:

'Q'ka múkã iskéie ie' kanè méat e' kanéukne.'

”§

* **1:6 Israel aleripa e' wòkirpaie:** Jesús ttekòlpa tso'ia ibikeitsòk tò ie' e' tkòkèka Israel aleripa blúie ie'pa ká kí tã ie'pa tkekekã ie' kayuapaie. † **1:12 shkoie eno diwò a ekkè:** E' dör kilómetro etk ulatòk. ‡ **1:20 Salmo 69.25** § **1:20 Salmo 109.8**

Es itso' kitule Skëköl yëkkuö kj.

²¹ “Wëpa tso' íe e'pa manetwä se' tã kekraë Jesús bakia se' shuä etä.

²² Mik Juan tö Jesús wösuk e' kos tã ie'pa tso'ñak se' tã dö mik Jesús mineä kã jai a etä. Se' kawötã wëpa ekkëpa shushtëk eköl se' kïie as itö Jesús shkënekane, e' ttë pakö se' tã.”

²³ Es ie'pa tö wëpa shushtë bö. Eköl kië José, e' kië Justo ñies. E' kkabata dör Barsabás. Iëköl kië Matías.

²⁴ Etä ie'pa tö ikië S'yë a i' es: “A Skëköl, be' wä sulitane er suule buaë. E' kueki ikkachö sa' a wëne shushtë be' tö

²⁵ as iat Jesús ttekölpa tsä e' kïie Judas skëie. Judas e' wamblé sulu, e' kueki ie' tö kanë e' méat tã imiä weinuk wë ikawötã weinuk ee.”

²⁶ Etä ie'pa iné isuöie tö wëpa bö shushtërte ie'pa tö e' wëne kië dömittsa. Etä Matías kië dettsa. Es ie' atë Jesús ttekölpa tsä e' kïie imalepa döka dabom eyök kj eköl (11) e'pa tã.

2

Wiköl Bats'e'r de Jesús mik erblökwakpa kj

¹ Mik Pentecostés këwö* de, etä Jesús mik erblökwakpa kos tso' dapaule ek tsini ëme.

² E' bet tã kã jai a i blane tajë wës siwã' darërrë es, e' blane u shü kos a wë ie'pa tso' ee.

³ Etä ie'pa tö isuë tö idebitu tajë ku'ie bö' wörkua suë, e' ane ie'pa ulitane kj et et.

⁴ Etä ie'pa a Wiköl Bats'e'r iënewä tã eköl eköl ttëmi kã bánet wakpa ttö wa kuã'kj kuã'kj wës Wiköl Bats'e'r tö ie'pa ké ttök es.

⁵ E' këwö ska' tã judiowak tö Skëköl dalöieta' datse kã ulitane kj, esepa tso' tajë Jerusalén.

⁶ Mik ie'pa tö Jesús mik erblökwakpa alánëkã tajë e' ttsé, etä ie'pa e' dapa'wëkä ikj ttsök bua'ie. Ie'pa tö ittse eköl eköl iwákpa ttö wa kuã'kj kuã'kj es. E' kueki ie'pa tkinewa tajë.

⁷ Ie'pa wökranewä tã ichérakitö ñi a: —¿A'kã ie'pa ké dör Galilea wakpa tso' ttök?

⁸ ¿Wës se' ulitane tso' ittök tö ie'pa ttöke se' ulitane ttö kuã'kj kuã'kj wa?

⁹ Íe se' shuä se' tso' datse Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia,

¹⁰ Frigia, Panfilia, Egipto ena kã tso' Libia atë tsinet Cirene kke. Ñies pë' datse Roma serke íe esepa tso' íe.

¹¹ Se' welepa dör judiowak chökle. Welepa ké dör es, esepa e' yö'bak judiowakie. Ñies

se' tso' íe datse Creta ena Arabia. Erë i kos kaneo' Skëköl tö buaë e' chök ie'pa tso' e' ane buaë se' éna se' wákpa ttö kuã'kj kuã'kj e' wa.

¹² E' kueki ie'pa ulitane wökrarulune tajë ikittsök. Ie'pa wöã kã chowa. Ie'pa ñi chakérakitö:

—Íyi ikké, ¿ima e' wã kiane chë?

¹³ Erë welepa tö Jesús mik erblökwakpa wayué sulu tã ichérakitö:

—Ie'pa tteke blo' tö.

Pedro tö ttë pakë

¹⁴ Etä Pedro e' duéka shkë'ka Jesús ttekölpa tsä malepa döka dabom eyök kj eköl (11), e'pa tã. Ie' tö iché sulitane a aneule: “A yamipa judiowak, ñies a' ulitane serke Jerusalén. Íyi ikké e' wã pakekeyö a' a. Ye' ttö ttsö buaë a' tö.

¹⁵ Sa' ké tteku' blo' tö wës a' tö ibikeitsë es. Erpa diwö de sulitu (9) bla'mi, diwö ikké ké yi e' ttötã'ka blo' wa.

¹⁶ Erë i tköke sa' tã, e' dör wës Skëköl tteköl kië Joel, e' tö iyë'atbak es. Ie' tö iyë'at i' es:

¹⁷ ‘Skëköl tö ichë tö mik kã i' erkewatke, etä ye' tö ye' Wiköl patkeraë sulitane kj.

E' kueki a' ala'r, wëpa ena alakölpa, ekkëpa kos ttöraë wës ye' ttekölpa es. A duladulapa a ilë kkeyërdaë kabsueie ie'pa ké ku' kapökwa e' dalewa.

Ñies a' kékëpa a ilë kkeyërdaë kabsue a.

¹⁸ Ñies e' këwö ska' tã ye' Wiköl patkeraëyö ye' kanë mësopa kj, wëpa ena alakölpa. Es ie'pa tö ye' ttë pakerane imalepa a.

¹⁹ Kã jai a ye' tö íyi tajë suluë kkacheraë, ké suule a' wã ese.

Kã i' kj ñies íyi kkacheraëyö as a' isaü: s'pë suëraë a' tö, bö' suëraë a' tö, shkle tajë suëraë a' tö ñies.

²⁰ Diwö tterserdawã. Si'wö iardawã batsë wës s'pë es.

E' kos tköraë kam Skëköl këwö dö e' yöki. Kawö e' dör buaë shute, e' ola' tã tajë.

²¹ E' këwö ska' tã yi kos tö e' tsatkë kië Skëköl a, esepa ulitane tsatkërdaë.' †† Es Joel tö iyë'at.

²² “A Israel aleripa, ye' ttö ttsó. A' wa ijcher tö mik Jesús Nazaret wak sene' kã i' kj, etä i kë or yi a ese wëitö tajë se' shuä Skëköl batamik kkeyënoie. Es Skëköl tö se' a' ikkaché tö ie' tö ipatkë'.

²³ Erë Jesús menettsä a' a klö'wëwã wës Skëköl tö isuletë'atbak kuaë es, ñies wës ie' kj ikiane es. A' tö wëpa sulusipa ké ie' ttökwa wötëulewã krus mik.

²⁴ Ie' weine siarë ie' kötëwã, erë Skëköl tö ie' shkeo'kane. Duewa ké a' ie' wöklöne yës.

* **2:1 Pentecostés këwö:** Pentecostés wã kiane chë Kã Dabom Skeyök këwö. Judiowak tö Ie'pa Yëpa Yërlune Egipto e' këwö tkö'wë one, e' kj kã de dabom skeyök, etä kawö skã tkö'weke ie'pa tö e' kiekerakitö Pentecostés. Ñies e' këwö kiërakitö Iyiwö Shtëk Këwö. Kawö e' dör wëstela choie Skëköl a' iyiwö kite e' kj. Éxodo 23.16 saü. † **2:21** Joel 2.28-32

25 E' kwekɪ ká iaiäe blu' David ut Skéköl ta ima Jesús ttömi e' yé'itö i' es: 'Ye' wá ijcher tö kekraë be' tso' ye' ta. Be' tso' ye' ta ye' ulá bua'kka ye' kɪmuk, e' kwekɪ kē i' a ye' orpa wes. 26-27 E' kwekɪ ye' tse'r buaë, ye' tso' kaneë. Be' kē tö ye' mepaat pö a, e' kwekɪ ye' enuraë iwá panuk bërë. Ye' dör be' kanë méso batse'r e', e' kwekɪ be' kē tö imepaat as ye' nurwa. 28 Be' tö sene michoë ñalé' ie' a kkeyé' ye' a. Ye' tso' be' wörki, e' kwekɪ be' tö ye' tse'weraë buaë.†

Es David tö iyé'at.

29 "A yamipa, ye' tö icheke a' a yësyësë. Se' blú kēkē David bak ká iaiäe, e' du'wəbak ta inú wötënewa. Ie' pö tso'ia dö ikkē ta je.

30 Erë David bak Skéköl ttekölie. E' kwekɪ ie' wá ijcher tö Skéköl ñablé' ie' a iwák ttö wa ttë i' wa: 'Ye' tö be' aleri tkeraká eköl blu'ie wes be' es.'

31 E' jcher David wá, e' kwekɪ ie' tö Cristo shkënekane e' yé'. Ie' tö iyé' tö inú kē atuk pö a, kē inurpawa.

32 Es iwá tka. Skéköl tö Jesús shkeo'kane, e' sué sa' ulitane tö sa' wákpa wöbla wa.

33 Skéköl tö ie' tsémiká ta itkékaitö iulá bua'kka dalöiërta' tajë. Ie' Yé tö iWiköl mé ie' a wes ikablé' imuk es. E' ukuökɪ ta ie' tö iWiköl Batse'r patké sa' kɪ. E' sué a' tö, e' tse' a' tö enia.

34 Erë David kē mine'ka ká jai a wes Jesús es. Ie' wák tö iyé'at:

'Skéköl tö iché ye' Kéköl a:

Be' e' tköka ye' ulá bua'kka,

35 e' dalewa ye' tö be' bolökpa merarö be' klö dikia.‡

Es David tö iyé'.

36 "A Israel aleripa ulitane. Ijchenú buaë a' wá tö ye' tso' Jesús chök. E' kötwá a' tö wötëulewá krus mik, erë e' wák tkéka Skéköl tö se' wökirie ñies se' blúie."

37 Mik ie'pa tö ttë e' tse', etá ie'pa erianeka tajë. Ie'pa tö Pedro ena imalepa a ichaké:

—A yamipa, ¿wes sa' e' ñimi?

38 Ie' tö iituté:

—A' er mane'ú Skéköl a ta a' e' wöskuóö eköl eköl Jesucristo ttö wa as a' nu' olo'yar a' kɪ. A' tö iwé es, e' ta Skéköl tö iWiköl Batse'r meraë a' a.

39 Kablë e' dör a' a ena a' aleripa ulitane a ena sulitane serke ká kamië, esepa a ñies. Kablë e' dör wëpa kos kiekë Kékë dör Se' Kéköl e' tö esepa a.

40 Es ttë e' wa ena ttë ská tajë wa Pedro tö iché iarak darërë, ipatté tajë ta ichéitö iarak:

—A' e' tsatkö i' tköraë pé' sulusipa ta e' yöki.

41 Es wépa tö i' ché Pedro tö, e' klö'wé, e'pa wöskuérakitö. E' diwö Skékëpa Jesús icha erule e' kɪ iëne tajë döka mil mañayök ulatök (3000).

42 Etá ie'pa e' ché ttë wa Jesús ttekölpa tsá e'pa tö s'wöbla'weke, e' tso'k kekraë er bua' wa. Ñies ie'pa e' ché ñi kɪmuk i' tso' ie'pa wá e' wa. Ñies kekraë ie'pa e' dapa'uke pan ñuk Jesús kötwá e' k'éwö tkö'woie. Ñies ie'pa e' ché ttök S'yé ta.

Wes Jesús mik erblökwa'kpa tsá e'pa ser

43 Etá i' kē or yi a ese weke tajë Jesús ttekölpa tsá e'pa tö Skéköl batamik. E' tö pé' ulitane wökrawé tajë.

44 Wépa erblë Jesús mik e'pa kos serke wes wák eköl ë es. I' tso' ie'pa wá ese kakmekerakitö ñi a.

45 Es i'yi tso' ie'pa wá, ká ö ilë ská, ese watuke ie'pa tö ta iské blatekerakitö imalepa kímë kiane esepa a.

46 Diwö bit ta ie'pa ulitane e' dapa'ukerak Skéköl wé a. Ñies u a u a ie'pa chköke ñita er bua' wa tse'rdak buaë. Jesús kötwá e' k'éwö tkö'weke pan ñë wa ñita.

47 Skéköl kikekeka ie'pa tö. Sulitane wa ie'pa wër buaë. Ká bit ekké Skéköl tö s'tsatkeke tajë, e' kwekɪ ie'pa kɪ daparke tajë.

3

Pedro tö s'kraulewá eköl e' bua'wéne

1 Ká et tsáli diwö de mañat ta Pedro ena Juan míyal ttök Skéköl ta iwé a. Diwö e' dör ttoie ie' ta.

2 Etá eë wëm tkër eköl kune' klö kraulewá. E' datse iyamipa wá itkeser kekraë Skéköl wé wékkö kië Wékkö Buaala e' a' as inuköl kak kiötö sulitane dökewá eë esepa a.

3 Mik ie' tö Pedro ena Juan dökewatke e' sué, etá inuköl kak kiéitö ie'pa a.

4 Etá ie'pa tö ie' suéwá krereë iwö kɪ ta Pedro tö iché ia:

—Sa' suá.

5 Etá ie' tö ie'pa sué ta ibikeitséitö tö ilë kakmeikitö ye' a.

6 Erë Pedro tö iché ia:

—Kë ye' wá inuköl ta'. Kë ye' wá oro ta'. Erë i' tso' ye' wá e' mekeyö be' a. Jesucristo Nazaret wak e' ttö wa, be' e' kóka ta be' shkö.

7 Etá Pedro tö iklö'wéwá iulá bua'kka ta ibatséka. E' wösha ta iklö a idiché iëne

8 ta ituneka e' duékaie ta ishkémi wj'kë iö'kë. E' ukuökɪ ta imiwa Skéköl wé a Pedro ena Juan ta iwák klö wa. Ie' turkeka, es Skéköl kikekaramiitö.

9 Etá pé' tso' kos e'pa tö isué tö ishkórami ta Skéköl kikekaramiitö.

10 Ie'pa tö ie' suéwá tö ie' dör wëm e' tköke inuköl kak kiök Skéköl wé wékkö kië Wékkö

Buaala e' a' e'. E' tō ie'pa tkiwéwā tajē. Ie'pa wōkranewā iweblōk.

Pedro tō s'patté Skékōl wé a

¹¹ Skékōl wé e' ùle kiè Salomón ùle, eē wēm buanene e' tso'ia Pedro ena Juan pakdō'uk. E' dalewa pè' kōs datse tuneule wé ie'pa tso' eē tā ie'pa tkinewā tajē isauk.

¹² Mik e' sué Pedro tō, etā ie' tō ie'pa a' iché: "A Israel aleripa çì kuèkì a' tkirke? çì kuèkì a' tso' sa' sauk krereé wésua sa' wák tō wēm i' bua'wéne shkōwéne sa' wák diché wa ö sa' serke yésyèsé Skékōl a' e' kuèkì?"

¹³ Eré Skékōl dör Abraham, Isaac, Jacob ena se' yépa malepa bak ká iaiaé, e'pa Kékōl, e' tō ie' kané méso kiè Jesús, e' kíkéká iyi ulitane tsata, e' dör yi me'ttsa ttewā a' tō e'. Ie' watè'ttsa a' tō Pilato wörki eré e' tō ibikeitsbak iökshka.

¹⁴ Jesús dör batse'r ena yésyèsé warma a' tō iki' tō e' yōttsa. Eré e' skéie a' tō pè' sulué e' yōktsa ka'.

¹⁵ Es sene mukwak e' kōtwā a' tō, eré ishkeō'kane Skékōl tō. E' kōs su' sa' tō sa' wōbla wa.

¹⁶ Wēm i' kraulewā e' sùle a' wā buaé. Ie' diché iènene sa' erblōke Jesús mik e' wa. Jesús mik erblè, e' tō wēm i' bua'wéne buaé a' wörki.

¹⁷ "A yamipa, ye' wā ijcher tō mik a' ena a' wörki pa tō Jesús kōtwā, etā a' kè wā ijcher mokj tō i' wamblōk a' tso'."

¹⁸ Eré i' yè'atbak Skékōl tō ittekōlpa ulitane kkō wa tō wé pairine'bitu' idi' wa s'blúie e' kawōtā ttewā es, e' wawé Skékōl tō es.

¹⁹ E' kuèkì i' sulu watōttsa. A' er mane'ú Skékōl a' as a' nu' olo'yōitō a' kì.

²⁰ Etā es ie' tō a' er pablaraé tā Jesús pairi'bituitō idi' wa s'blúie e' patkeraneitō se' a'.

²¹ Eré i' tā ie' kawōtā senuk ká jai a' dō mik Skékōl tō i' kōs yuéne buaé wēs kenet es etā. Es Skékōl tō iyè'bak ká iaiaé ittekōlpa batse'r e'pa wa.

²² Moisés tō Jesús yè' se' yépa bak ká iaiaé, e'pa a' i' es: 'A' shua Skékōl tō ittekōl kerakā ekōl wēs ye' es. E' ttō kōs daloió a' tō.

²³ Wépa kè wā ie' ttō daloiéne, esepa ulitane skerattsa se' wakpa yöki bānet, ie'pa erdawa seraq.* Es Moisés tō iyè'at.

²⁴ "Es ñies Samuel ena Skékōl ttekōlpa malepa dè'bitu' ie' itōki, e'pa kōs tō i' tkōke kawō ikké tā, e' yè'atbak.

²⁵ I' uk Skékōl kablé ká iaiaé ittekōlpa wa, e' wā dōraé se' ulā a. Ñies ttè me'atbakitō se' yépa bak ká iaiaé e'pa a, e' wā dōraé se' ulā a. Ie' tō iyè'atbak Abraham a' i' es: 'Be' aleripa batamik ye' er buaé chōraé ká ulitane wakpa a.'

²⁶ E' kuèkì mik ie' tō ilā Jesús shké'wékane, etā ipatkéitō se' a' kewé se' a' er buaé choie as se' ser sulu ese olo'yōsö ekōl ekōl."

4

Pedro ena Juan e' tsatké judiowak wōkirpa wörki

¹ Etā Pedro ena Juan tso'ia s'pattōk, e' shua sacerdote pa biteshka Skékōl wé shkékipa wōkir tā ena saduceowakpa ta.

² Pedro ena Juan tso' s'wōbla'uk tō Jesús kōtwā e' shkēnekane. E' wa iwā kkachéitō tō s'duowā e'pa shkērdakane. E' tō sacerdotepa ena ie'pa malepa uluwéka tajē.

³ Ie'pa tō Pedro ena Juan klō'wéwā. Ká detke tsáli, e' kuèkì imégarakitō s'wōto wé a' dō bule es.

⁴ Eré wépa tso' Pedro ttō ttsök, e'pa shua tajē ie'pa tō Jesús tté buaé klō'wé. Es Jesús mik erblōkwakpa wépa è esepa deka mil skeyök e' ulatök (5000).

⁵ Bule es tā judiowak wōkirpa ena ikueblupa ena s'wōbla'uk ttè daloiéno wa wakpa e' dapa'wéka Jerusalén.

⁶ Ñies sacerdote kibi kiè Anás e' tso'. Ñies Caifás, Juan, Alejandro ena imalepa dör sacerdote kibi e' ditséwō e'pa kōs tso'.

⁷ Ie'pa tō Pedro ena Juan tsuk patké tā iduésérak ie'pa wörki tā iwā chakérakitō:

—ÇYi diché wa, yi ttō wa wēm klō kraulewā e' bua'wéne a' tō?

⁸ Etā Pedro a' Wikōl Batse'r iènewā tajē tā iütéitō:

—A s'wōkirpa, a s'kuēblupa.

⁹ Sa' tō s'kirirke e' kime' er bua' wa, e' chaké a' tō sa' a. A' kì ikiane jchenuk tō wēs ibuanene.

¹⁰ I'ñe tā sa' tō iché a' wörki, ñies Israel aleripa ulitane e'pa wörki tō wēm i' buanene sulitane wörki Jesucristo Nazaret wak e' ttō wa. E' wák kōtwā a' tō krus mik eré Skékōl tō ishkeō'kane.

¹¹ Skékōl yèkkuö kì itso' kitule: "Ák watè'ttsa u yuōkwakpa tō, e' yōnene ák bua'buaié."* Ák e' dör Jesucristo ché.

¹² Ie' dör S'tsatkōkwak. Skékōl kè wā yi skā patkéule ká i' kì s'tsatkoie. E' kuèkì Jesucristo ekōl è wa s'tsatkēmi.

¹³ Mik iwōkirpa tō isué tō Pedro ena Juan dör skle siarla, kè wōblaule yèkkuö wa eré ittōke buaé kè suane, etā ie'pa tkinewā. Ie'pa éna ianewā tō ie'pa bak shkōk Jesús tā ittōkatapaie.

¹⁴ Wēm buanene e' dur Pedro ena Juan tā, e' kuèkì ie'pa kè a' iyēnuk tō e' dör kache.

¹⁵ Etā ipatkémirakitō u'rki tā ie'pa atē ileritsök.

¹⁶ Ie'pa iché ñi a':

* 3:23 Deuteronomio 18.15,18-19 * 4:11 Salmo 118.22

—¿Wes sò wèpa i' wèmi? Kòs Jerusalén wakpa wa ijcher tò i kè or yi a ese wé ie'pa tò etk. E' kè yènk se' a tò e' dör kache.

17 Erè ipaũnuso as i'tami Jesús tté i' kè paköia ie'pa tò yi a, es kè itté bunukka ká wa'ñe.

18 Etá ikiérakitò tã iché iarak:

—Kè a' kawò tã'ia Jesús tté pakök yi a. Nies a' kè kawò tã'ia yi wöbla'uk tté e' wa.

19 Erè Pedro ena Juan tò iütérak:

—A' wákpa tò ibikeitsó tò Skéköl wöa yi ttò dalöie dör buae sa' a, a' ttò ö ie' ttò.

20 Erè i' su' sa' tò ena i' tse' sa' tò, e' pakerae sa' tò kekrae sulitane a.

21 Etá iwökirpa tò ie'pa ká paũñe darèrèe tã iémirakitò. Wém kraulewá buanene e' kuekí pè' kòs tso' Skéköl kíkòkká. E' kuekí iwökirpa kè ulá dè'wá Pedro ena Juan we'ikòk.

22 Wém buanene Skéköl diché wa e' ká duas tso' dabom tkèyök (40) kíta.

Jesús mik erblökwaqpa tò ikié Skéköl a

23 Etá Pedro ena Juan émirakitò tã imíyal wé imalepa tso' eé. Í kòs yè' sacerdotepa wökirpa ena judiowak kueblupa e'pa tò e' pakérakitò imalepa a seraa.

24 Mik e' tse' ie'pa tò, etá ie'pa ulitane kókché ñita Skéköl a i' es: "A Skéköl, ká jai ena ká i' ena dayè ena i kòs tso' ikí, e' yò' be' tò.

25 Ká iaiaé be' tò sa' kékèpa David dör be' kanè méso, e' ka' ttòk Wikól Batse'r wa. Ie' tò iyè' i' es:

'¿Iòk ká malepa wakpa uluneká tajè troka tajè Skéköl kí?

¿Iòk ie'pa ileritseke ñippök ie' tã? Kè e' wamblènuke ie'pa a.

26 Ká wökirpa ena blu'pa e'pa ulitane ñippakka ie' tã.

Ie'pa ileritseke ñippök ie' tã ena wé pairi'bitùitò idi' wa s'blúie e' tã.†

Es David tò iyè'!

27 "Ttè e' dör mokíe. Iwà sué sa' tò tò s'wökirpa kiè Herodes ena Poncio Pilato, e'pa ñi dapa'wéká ká i' a Israel aleripa tã ena pè' kè dör Israel aleripa esepa tã ñita Jesús we'ikòk. Ie' dör be' kanè méso batse'r pairi'bitù be' tò idi' wa s'blúie e'.

28 Es i kòs wé ie'pa tò ie' tã e' wé ie'pa tò wes be' tò isuleté'atbak es.

29 A Skéköl, e' kuekí ie'pa tso' sa' paũñuk darèrèe, e' ttsó. Sa' dör be' kanè mésopa e'pa a diché ká mú Jesús tté pakoie kè suane.

30 Be' diché kkachò. S'kirirke bua'üne, i kè or yi a ese ú iwá kkachöie, ñies íyi ese ú tajè Jesús dör be' kanè méso batse'r e' ttò wa."

31 Mik ie'pa tò ikié one, etá wé ie'pa tso' e' kè wöti'ne. Etá ie'pa ulitane a Wikól Batse'r iènewá tã ie'pa tò Skéköl tté paké kè suane.

32 Jesús mik erblökwaqpa dör tajè. Ie'pa kabikeitsòke ñikkèe, ulitane er tse'r ñittsèe. Kè yi tò icheku' tò ie'pa íyi e' dör ie'pa è icha, e' skéie e' dör ie'pa icha ñikkèe.

33 Jesús ttekölpa tsá e'pa tò Jesús shkenekane, e' tté ká pakeke diché tajè wa. Skéköl tò ie'pa kòs kimeke tajè.

34-35 Yi wá ká tso' ö ilè ská tso'rak iwa, ese watuekerakitò tã iské mekerakitò Jesús ttekölpa tsá e'pa a blatè wépa dör siarè esepa a wes e'pa kiane kímè eköl eköl es. E' kuekí kè yi weirku' siarè ie'pa shua.

36 Ie'pa shua wém tso' eköl dör Leví aleri datse ká kiè Chipre, e' kiè José. Jesús ttekölpa tsá tò ikié méka Bernabé (e' kiane yèno s'pablökwaq).

37 Wém e' wá ká tso'. E' watuèitò tã iské méitò Jesús ttekölpa tsá a as ie'pa tò s'siarèpa kímù iwa.

5

Í sulu wamblé Ananias ena Safira e'pa tò e'pake

1 Erè wém bak eköl kiè Ananias, e' tayè kiè Safira. E'pa tò ká watuéttsa.

2 Etá wém e' tò iká ské tsá yéttsa iwákpa a tã ièyök méitò Jesús ttekölpa tsá a wes ká ské seraa es. E' jcher ilakòl wá seraa.

3 Etá Pedro tò iché ie' a:

—A Ananias, ¿iòk be' e' mettsa Satanás a kítò'wè tã be' kéitò kachök Wikól Batse'r a? Ká watuèbò e' ské kak tséatbò.

4 Kam be' tò iwataüttsa etá be' icha idir. Tã be' tò iwatuéttsa, etá iské dör be' icha. ¿Iòk be' ibikeitsé wamblé es? Be' kè kayène s'ditsó a. Be' káché Skéköl a.

5 Mik e' tse' Ananias tò etá iañewa duowaie. Etá ie'pa kòs wá ijchènewa, e'pa suane tajè.

6 Etá duladulapa welepa debitu tã inú patrèwarakitò tsémi blèwa.

7 Hora tka mañat e' ulatòk, etá Ananias tayè dewá Pedro ska'. Wes iwém de e' kè jcher ie' wá.

8 Tã Pedro tò ie' a ichaké:

—Ichò ña. ¿Mokí a' tò ká watuè kòs a' tò iché ekké?

Safira tò iüté:

—Tò, ekké je'.

9 Pedro tò iché ia: ¿Iòk a' tò kawò mé ñi a Skéköl Wikól wòtsiriuk? Wépa wá be' wém nu mí blèwa, sè e' wakpa doyalne tã író ie'pa wá be' nu michoè blèwa ñies.

10 E' bet tã Safira añewa tã iduowa Pedro klò ska'. Mik duladulapa dewá tã Safira nu tã tã ie'pa wá inú mítser blèwa iwém o'mik.

11 Etá Skékèpa Jesús icha erule ulitane ena sulitane wá ijchènewa, e'pa suanerak tajè.

Í kè or yi a ese wé tajè Jesús ttekölpa tsá tò

Jesús mik erblökwaqpa ñi kímé

† 4:26 Salmo 2.1-2

¹² Jesús ttekölpä tsá e'pa tö i kē or yi a, ese weke tajē pē' shuā iwā kkachoiē. Jesús mik erblōkwakpa ulitane e' dapa'uke Salomón ùle a.

¹³ Pē' èltēpa tö ie'pa dalōieta' erē kē diché dē'ka e' tiukwā ie'pa shuā.

¹⁴ Erē wēpa erblé Jesús mik, wēpa ena alakōlpä, esepa kī iērkerak tajē kekraē.

¹⁵ Pē' tö s'kirirke tsémirak katā shuélur ñalā kkōmik as Pedro tkō tā ilo mú ar esepa wele kī as ibuarnē.

¹⁶ Ñies ká tso' kōs Jerusalén pamik, e' wakpa de tajē s'kirirke wēttsē. Ñies wimblupa sulusi s'tteke esepa wēttsē. Etā e'pa ulitane buanene sēraā.

Jesús ttekölpä tsá wötēnewā s'wōto wé a

¹⁷ Etā sacerdotē kibi ena iklépa kiē saduceowakpa, e'pa ukyēnekā tajē Jesús ttekölpä tsá e'pa kī.

¹⁸ E' kuēkī iklō'wéwarakitō wötēwā s'wōto wé a.

¹⁹ Erē nañewe tā Skéköl biyōchōkwak eköl tö s'wōto wékkō ppēe tā iyēttsarak tā iché iā:

²⁰ "A' yúne Skéköl wé a. Ee a' e' duōkā sene pa'ajl Jesús ta, e' tté pakōk sulitane a."

²¹ Bule es bla'mi tā idewarak Skéköl wé a tā ie' kēkarak s'wōbla'uk wes ie'pa a iyēne es.

Etā sacerdotē kibi ena iklépa tö Israel aleripa wōkirpa ulitane kiēttsā e' dapa'ukka ie'pa tā. Etā Jesús ttekölpä tsá e'pa tsuk patkérakitō.

²² Erē mik ishkēkipa demirak s'wōto wé a, etā kē iwā ikunerak. Tā idebiturak ibiyō mukne

²³ tā ichérakitō:

—Sa' tö s'wōto wékkō kué wötēule buaē. Ñies shkēkipa tso'arak iwékkō kkō'nuk. Erē mik sa' tö iwékkō ppēe, etā kē sa' wā yi kunē ee.

²⁴ Mik Skéköl wé shkēkipa wōkir ena sacerdotē wōkir kibipa, e'pa tö ttē e' ttsé etā ie'pa éna ká chowa tā ñni chakerak: "¿Wes iwā dōttsami?"

²⁵ E' ukuōkī tā bet eköl de ibiyō muk tā iché iarak:

—Wēpa wötē'wā a' tö s'wōto wé a, e'pa tso'ne Skéköl wé a s'wōbla'uk.

²⁶ Etā shkēkipa wōkir mīā iyulōk ishkēkipa tā. Iklō'wéwarak erē ie'pa suane dō' pē' tö s'tē ák wa, e' kuēkī ie'pa kē wā iweineia.

²⁷ Mik ideminerak etā itsémirakitō judiowak wōkirpa wōrkī. Etā sacerdotē kibi tö iché ie'pa a:

²⁸ —Sa' tö a' a' iyē' etkēme tö wēm e' tté kē pakar yēs. Etā çì wamblé a' tö? A' tö Jerusalén wakpa ulitane wōbla'weke ttē e' wa. Ñies a' tso' ichök tö wēm e' kōtēwā, e' nuñ tkēnewā sa' mik.

²⁹ Erē Pedro ena Jesús ttekölpä tsá malepa tö iütérak:

—Sa' kawōtā Skéköl ttō dalōiök s'ditsō ttō tsata.

³⁰ A' tö Jesús ttōkwā ka' wötēulewā krus mik. Erē se' wakpa bak iaiāē e' Kéköl e' wák tö Jesús shkēq'kane.

³¹ Skéköl tö ibatsékami e' ska' tkésēr iulā bua'kka s'wōkirie ena s'tsátkōkwakie as Israel aleripa er mane'ù tā ie'pa kī ie'pa nuñ olo'yarmi.

³² Ýyi ikkē kōs su' sa' tö e' pakōk sa' tso' a' a. Ñies Wiköl Batsē'r mēne wēpa tö Skéköl ttō dalōieke esepa a, e' tso' a' a ipakōk.

³³ Mik ie'pa tö e' ttsé etā ie'pa ulunekā tajē Jesús ttekölpä tsá e'pa kī. Ie'pa éna ittakulur.

³⁴ Erē ie'pa shuā wēm tso' eköl e' dōr fariseowak kiē Gamaliel. Ie' dōr s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa ese eköl. Sulitane tö ie' dalōieke tajē. Ie' e' duéka tā iché: "Jesús klépa yōlur kañikā ekuölō." Etā ie'pa tö iyélur.

³⁵ E' ukuōkī tā ichéitō imalepa a:

—A yamipa Israel aleripa. A' isaú bua'ie tö i weke a' tö wēpa wikkēpa tā.

³⁶ A' éna iñanū tö barbane wēm kiē Teudas e' e' ka'ka ichök tö e' dōr wēm tajē ese. Wēpa dōkā cien tkēyōk (400) e'pa e' yuē ie' klépaie. Ie' du'wā kōtulewā tā iklépa pone'mi wī a diā a. Es ilone'.

³⁷ E' ukuōkī tā mik s'wōkirpa s'kiē shtōk patkē', e' kēwō ska' tā wēm skā eköl kiē Judas Galilea wak e' e' ka'ka. Pē' welepa e' yuē ie' klépaie. Erē ñies ie' kōtēwā tā iklépa pone'mi sēraā wī a diā a tā eē ilone'.

³⁸ E' kuēkī ye' tö iché a' a' tö wēpa wī múat bēre. Kē ì sulu wamblar ie'pa tā. Ì aleritseke ie'pa tö ena ì weke ie'pa tö e' dōr ttē èsē, e' tā bet tā kē itā'ia.

³⁹ Erē Skéköl ttē idir, e' tā kē a' e' alōpaka iki. A' isaú buaē dō' a' tso' ñippōk Skéköl tā.

Ie'pa tö Gamaliel ttō iütē.

⁴⁰ Ie'pa tö Jesús ttekölpä tsá e'pa tsuk patkēne tā ippōk patkérakitō tā iché iarak: "Kē a' a' kawō tā'ia Jesús tté pakōk." E' ukuōkī tā iémirakitō.

⁴¹ Es Jesús ttekölpä tsá e'pa e' yélur judiowak wōkirpa wé a. Skéköl tö ie'pa mé weinuk Jesús tté kuēkī, e' tö ie'pa ttsē'wé buaē.

⁴² Es kekraē ká bit ekkē Skéköl wé a ñies u a u ie'pa tö s'wōbla'weke s'patteke Jesús dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e' tté buaē wa.

6

Wēpa kul shushtérakitō Jesús ttekölpä tsá kimoie

¹ E' kēwō ska' tā Jesús ttōkatapa kī daparke tajē e'pa dōr judiowak. Ie'pa welepa ttōke griegoie, esepa tö imalepa ttōke iwakpaie e'pa cheke suluē. Ie'pa tö icheke:

—Mik chkè blatërke kekraë, etä sa' tayëpa schö, esepa kë a imène kôs imalepa ttöke judioie esepa a imène ekkë.

² E' kuekji Jesús ttekölpa tsä dabom eyök kji böi (12), e'pa tö Jesús ttökatapa ulitane kié e' dapa'uk ta ichéitörak:

—A yamipa, kë idör buaë sa' a s'wöbla'weke sa' tö Skököl ttë wa e' kané mukat iyi watioie e' è kuekji.

³ E' kuekji a' shuä wëpa yulö kul as kané e' ü ie'pa tö. Wëpa s'uule sulitane wä tö ie'pa a Wiköl Batse'r tso' tajë ena ikäbiketsö buaë, esepa shushtö ta sa' tö ie'pa mekeka kané ñe' uk.

⁴ Etä sa' e' ché kekraë ttök Skököl ta ena s'wöbla'uk ie' ttë wa.

⁵ E' wër buaë ie'pa ulitane wa. Ie'pa tö Esteban shushté. E' erblé buaë Skököl mik ñies ie' a Wiköl Batse'r tso' tajë. Nies Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas ena Nicolás e'pa shushté ie'pa tö. Nicolás dör Antioquia wak, e' e' yö'bak judiowakie.

⁶ Etä itsémirakitö wé Jesús ttekölpa tsä e'pa tso' ee. Etä ie'pa ulä méka wëpa ñekkëpa kji ta ie'pa tö ikié S'yé a tö ikimü.

⁷ Es Skököl ttë kji pakanemi tajë. Nies Jesús ttökatapa kji daparke tajë Jerusalén. Nies judiowak sacerdotepa tajë tö ttë mik se' erblöke e' wä klö'wé.

Esteban klönewa

⁸ Etä Skököl er buaë ché Esteban a tajë ta diché méitö ia' tajë. E' wa i' kë or yi a ese wekeitö tajë pë' shuä iwä kkachöie tö Jesús ttë dör mokji.

⁹ Erë wëpa wëlepa tö Esteban chémi suluë. Ie'pa wëlepa dör judiowak ñi dapa'wö wé kié Kané Mésopa Aulesha Esepa Wé e' wakpa. (Ie'pa bak klöulewä kaneblok erë iyërulunebak.) Nies judiowak wëlepa tso' datse Cirene, Alejandria, Cilicia ena Asia, e'pa kôs wöñarke Esteban kji.

¹⁰ Erë Wiköl Batse'r tö Esteban a ttë mé ttoie buaë, e' kuekji ie'pa kë a e' alirka' ie' kji.

¹¹ E' kuekji ie'pa tö wëpa wëlepa patué kachök: "Sa' ittsé tö Esteban tso' Moisés ena Skököl chök suluë."

¹² E' wa ie'pa tö pë' uluwéka tajë Esteban kji. Nies judiowak kueblupa ena s'wöbla'uk ttë dalöiëno wa wakpa uluwékarakitö Esteban kji. E' kuekji ie'pa de Esteban ska' ta iklö'wëwarakitö tsémirakitö judiowak wökirpa ska'.

¹³ Nies wëpa yulérakitö kachöie, e'pa tö iché:

—Kekraë wëm wí tö Skököl wé dör batse'r i' ena Moisés ttë dalöiëno e' cheke suluë.

¹⁴ Nies sa' tö ie' ttsé ichök tö Jesús Nazaret wak e' tö Skököl wé tskerawä ena sene me'at Moisés tö se' a e' mane'wëkettsaitö.

¹⁵ Etä judiowak wökirpa kôs tulur ee, e'pa tö isué tö Esteban wö wër dalölöë wës Skököl biyöchökwak wö wër es.

7

Esteban e' tsatké

¹ Sacerdote kibi, e' tö Esteban a ichaké:

—I' kji be' kkatërke ç'e' dör mokji?

² Ie' iüté: "A yamipa, a yëpa, ye' ttö ttsö. Mik se' kékëpa Abraham bak iaiäë Mesopotamia, kam imi' senuk Harán, etä ee se' Kéköl olo ta' tajë, e' e' k'kayé' ie' a."

³ Etä ichéitö ia': 'Be' ká ena be' yamipa, e' muät ta be' yúshka senuk, ká kkachekeyö be' a ee.'

⁴ Es Abraham e' y'ëttsä Caldea atë Mesopotamia ee, ta imiä senuk Harán. Iyë blënewa e' ukuökji ta Skököl tö ie' patké' senuk ié, wé se' serke j'ñe ta ee.

⁵ Kuaë Skököl kë wä ká i' mène ie' a yës, elkela wë'ia' é kë ie' a imène. Erë e' kéwö ska' ta ie' kë ala'r ta', erë Skököl kablé' ie' a ttë i' wa: 'Ká i' meraëyö be' aleripa a be' blënewa e' ukuökji ta.'

⁶ Nies Skököl tö iché ie' a: 'Be' aleripa serdaë ká kua'kji kji wës ká kua'kji wakpa es. Eë ie'pa klördawä kané mésoie kë patuëta' ese. Iweirdarak siarë dökä duas cien tkëyök (400).'

⁷ Erë Skököl tö iché ia': 'Ká wé wakpa tö ie'pa we'ikera, esepa ské we'ikerayö siarë. E' ukuökji ta ie'pa e' yörattsa ká e' a as ye' dalöiörakitö ká i' kji.'

⁸ Etä Skököl tö iché ia': 'A' ala'r wëpa kurke kôs esepa tottola kkuölitla töö tsir. E' ü kekraë iwä kkachöie tö ye' tö ttë me' be' a.' E' kuekji mik ie' ala' kié Isaac kji ká de päköl, etä itöttola kkuölitla tééitö tsir. Es ñies Isaac tö iwé ilä Jacob* ta. E' sù Jacob tö iwé ila'rla dabom eyök kji böi (12), e'pa ta. Ie'pa dör se' dör Israel aleripa ditsëwöpa dabom eyök kji böi e' yëpa tsä.

⁹ "Erë se' yëpa tsä, e'pa ukyëne iël tsirla kié José e' ta. E' kuekji ie'pa tö iwato'ttsä ta yi tö itué e' wä imitser Egipto. Erë Skököl tso' ie' ta."

¹⁰ Ie' tö itsatké kekraë kôs iweirke e' shuä. Nies kabikeitsë buaë méitö ia'. Nies ie' tö Faraón ké isaük er bua' wa (Egipto wakpa tö iblúpa kôs kié Faraón). E' kuekji Faraón tö ie' tkékä Egipto iyi kôs e' wökirie ñies ie' wák u wökirie.

¹¹ "E' ukuökji ta ketba anekä Egipto ena Canaán, e' kôs a. E' wakpa weine siarë. Se' yëpa tsä kë wä i' kune ñanoie katanoie."

¹² Erë mik Jacob wä ijchënewä tö iyiwö tso' Egipto, etä ie' tö ila'r dör se' yëpa tsä, e'pa patkëmi iyiwö taük ee, e' dör ie'pa tsä dë'rö.

* 7:8 **Jacob**: E' kié ñies Israel.

13 Mik ie'pa skà dè'rò età José tò ie'pa a iché: 'ye' dór a' èl.' Es Faraón wà ijchènəwà tò yi ditséwò José dór.

14 E' ukuòkì tã ie' tò iyé Jacob ena iyamipa kos tsuk patké as idòbitu Egipto. E'pa dòka dabom kuryòk kì skəɫ (75).

15 Es Jacob mineɫ senuk Egipto. Eɛ iblènəwà. Eɛ ie' ala'r dór se' yépa tsá, e'pa blèrulune ñies.

16 Ie'pa nu minene Siquem wótəwə iwakpa pò a. Ká e' watò Hamor ala'r tò Abraham a pòie.

17 "Eré Skékòl kablè' Abraham a ttè i' wa: 'Be' aleripa yerattsane ye' tò Egipto.' Mik e' kéwò dòkəwətke, età se' yépa kì alòne tajè.

18 E' kéwò ska' tã Egipto blú ské tkènekə, e' kè wà José pakè jcher.

19 Blu' e' tò se' yépa kitò'wé we'iké siarè. Ie' tò ie'pa ké kèsik wa ila'rla wəpa kune erpa esepa kos watòktsə as iduòlur.

20 E' kéwò ska' tã Moisés kune', e' dór buaala shute. Iyé ena imi tò ikkò'né u a dòka sí mañat.

21 E' ukuòkì tã ie'pa kawòtə iwatòktsə as iduòwə eré Egipto blú alà busi tò ikuéwə tsémi u a tala'wé wəs iwák alà es.

22 Es Moisés yòne tajè iyi jcher Egipto wakpa wà, kos e' wa. Ittò è kì ittsènəwə, ñies i' wekeitò e' è kì iwènəwə tò ie' dór wèm tajè ese.

23 "Mik ie' kì duas de dabom tkèyòk, (40) età ibikeitséitò: 'Ye' mía ye' yamipa dór Israel aleripa e' weblòk.'

24 Età ie' isué tò egiptowak ekòl tso' Israel aleri ekòl we'ikòk. E' kuekì ie' mishka itsatkòk tã egiptowak ttəwajitò iskéie.

25 Ie' ibikeitsé tò iyamipa Israel aleripa éna iarmi tò Skékòl tò ie' patké ie'pa tsatkòk. Eré kè iwà ane ie'pa éna.

26 Bule es tã ie' tò Israel aleripa kué bøl ñippòk. Ie' kì ikiane tò ie'pa mú er buarne ñi kì, e' kuekì ichéitò iarak: 'A' dór ñi yamipa. ¿Iòk a' ñi we'ikò?'

27 Età ekòl tò iyami we'ikeke, e' tò Moisés patkéumi tã ichéitò iá: '¿Yi tò be' tkékə sa' wòkirie sa' shulòkwakie?'

28 ¿Be' éna ye' ttakwə wəs chki be' tò egiptowak kòtwə es?'

29 E' ttsəwə Moisés tò tã itkashkar ká bánet kiè Madián eɛ. Eɛ isenè wəs ká kuə'kì wak es. Eɛ ila'rla kékə bøl.

30 "Eɛ ie' sené dò duas dabom tkèyòk (40). Ká et tã Skékòl biyòchòkwak ekòl e' kkaché ie' a Sinaí kébata a tsinet ká sir poè wé kè yi serku' ese ska'. Ie' e' kkaché iá kal tsir wòñarke bõ'ie e' shuə.

31 Moisés wòkranəwə iweblòk. Eré mik ie' e' skéwə isaɫuk bua'iewə tã Skékòl ttò ttséitò, e' tò iché iá:

32 'Ye' dór be' yépa bak iaiəè kiè Abraham, Isaac ena Jacob e'pa Kékòl.' Età Moisés painékə tajè suane kuekì. Ie' kè diché dè'kaia isaɫuk.

33 Età Skékòl tò iché iá: 'Wé be' dur, e' ké dór batse'r, e' kuekì be' klòkkuò yòttsə.

34 Mokì ye' isué tò wépa dór ye' icha tso' Egipto e'pa weirke. Ie'pa kkòchòke e' ttséyò. E' kuekì ye' dè'ttsə ie'pa tsatkòk. E' kuekì ittsò: Ye' tò be' patkerami Egipto.'

35 "Israel aleripa tò iyé' Moisés a: '¿Yi tò be' tkékə sa' wòkirie sa' shulòkwakie?' Eré ie'pa tò ie' watè'ttsə, eré Skékòl tò patké' ie'pa wòkirie ena ie'pa tsatkòkwakie. E' bak mik Skékòl biyòchòkwak e' kkyayé'wə ie' a kal tsitsirla shuə età.

36 Es Moisés tò se' yépa yè'ttsə Egipto a. Egipto ena dayé kiè Dayé Mat eɛ ie' tò i kè or yi a ese wé tajè. Nies e' wéitò duas dabom tkèyòk ekké ká sir poè wé kè yi serku' ee.

37 Ie' wák tò iché ie'pa a: 'Skékòl tò ittekòl kerakə ekòl a' shuə wəs ye' es.'

38 Mik Israel aleripa tso' rak echkaie ká sir poè wé kè yi serku' ee, età Moisés tso' ie'pa shuə. Nies Skékòl biyòchòkwak ttè ie' tã Sinaí kébata a. Skékòl ttè tò sene meke siə e' yène ie' a eɛ, e' pakéne ie' tò se' a.

39 "Eré se' yépa kè wa'ie' ttè dalòie'ne'. Ie'pa tò ie' ttè watè'ttsə. Ie'pa shkakne Egipto.

40 E' kuekì ie'pa tò iché Aarón a: 'Moisés tò se' yè'ttsə Egipto a. Kè sa' wà ijchər i tka ie' tã. E' kuekì iyi diòkòl yuò se' a tòj mañat dalòie skékòlie as e' mi' se' wètttsuk.'

41 Es ie'pa tò baka pupula diòkòl yué dalòie. Tã iyiwak jchérakitò mè baka diòkòl a idalòioie. Ie'pa tò e' kéwò tkò'wə tajè, baka diòkòl yuérakitò iwákpa ulà wa, e' dalòioie.

42 E' kuekì Skékòl e' skétttsə ie'pa yòki. Ie' tò ie'pa méat as békwo dalòiorakitò ie' skéie. Es Skékòl ttekòlpa tò ikit iyèkkuò kì. Ie'pa tò ichè:

'A Israel aleripa, mik a' sene' ká sir poè wé kè yi serku' ee duas dabom tkèyòk (40) ekké,

età a' tò iyiwak jchè' eré e' kè dór ye' dalòioie.

43 Wé dalòieke pè' tò skékòlie kiè Moloc, e' diòkòl wéla dami a' wà.

Ñies wé dalòieke pè' tò skékòlie kiè Refán e' diòkòl békwoie, e' dami a' wà.

E' kos diòkòl yué a' wákpa tò, esepa dami a' wà dalòie.

E' kuekì ye' tò a' patkeræ kamiè weinuk siarè Babilonia wì'kie.[†]

Es ikiteat.

44 "Es mik se' yépa bak senuk ká sir poè wé kè yi serku' ee, età ie'pa wà datsi'kuò dami e' shukuekəar Skékòl wéie. E' a' ie' bak e' kkachòk ie'pa a. U' e' yòne wəs ie' tò Moisés ka' iyuòk es, wəs ie' tò ikkayé' iá es.

† 7:43 Amós 5.25-27

8

45 E' ukuökij tã u e' meát se' yépa bak e'pa tö ileripa a. Mik ie'pa demi Josué tã pé' kua'ki wakpa ká klö'ukwã, etã u e' mirwarak iwã. Skéköl tö pé' kua'ki wakpa uyéttsã ie'pa yöki. E' ukuökij kã tajê tã David tkênekã blu'ie. E' kéwö ska' tã u yöne iaiãê datsi'kuö wa, e' tso'ia.

46 David wër buaê Skéköl wa tã ie' a David tö kãwö kié ie' dalöio wé yuoie Israel aleripa a.

47 Erê David alã kiè Salomón, e' tö Skéköl wé e' yué.

48 Erê Skéköl dör íyi ulitane tsãtã e' kè ser u yué s'ditsö tö ese a. Es itteköl eköl tö iyé'at, e' tö iché:

49-50 'Skéköl tö iché:

Kã jai e' dör ye' e' tkoie.

kã i' dör ye' klö tkoser.

Ye' wák tö íyi kôs yö',

e' kueki ¿wes a' tö u yuèmi ye' a?

¿Wes a' tö kã mèmi ye' a enoie?†

Es ikiteat.

51 "Erê a' kè tö Skéköl dalöieta'. A' er darèrè. A' kukuöña darèrè. Këkraë Wiköl Batse'r wöklö'wé a' tö. A' dör wes a' yépa bak kã iaiãê es.

52 Ie'pa tö Skéköl ttekölpa kôs we'ik. Es ñies ittekölpa bak ichök tö yi dör Yésyèsè Chökle e' datsé, e'pa kótulur ie'pa tö. I'ñe tã yi dör Yésyèsè Chökle ñe' detke, erê iwatuéttsã a' tö ttèwa.

53 A' ulã a Skéköl ttè dalöièno dè' ibiyöchökwakpa wa. Erê a' kè tö idalöiè."

Esteban ttéwã ie'pa tö

54 Mik iwökirpa tö i paké Esteban tö e' ttsé, etã ie'pa ulunekã ikij tajê. Ie'pa kã wötéwã ulune ê kueki.

55 Erê Esteban kij Wiköl Batse'r kij de tajê tã iwö kékã kã jai a tã Skéköl olo tajê e' suéitö. Ñies ie' tö Jesús sué dur Skéköl ulã bua'kka.

56 Ie' tö iché:

—|saú! Ye' tso' isaúk tö kã jai wékkö àr áie. Ñies Jesús dör S'ditsö Alã e' saúk ye' tso' tö idur Skéköl ulã bua'kka.

57 Erê ie'pa e' kukuöña wötéwã as kè iwattsër. Etã ianekarak tajê tã imishkarak seraã Esteban kij.

58 Tã iyéttsarakitö Jerusalén a mitsër u'rkij eë, tã ie'pa tö ie' témi ák wa ittowãie. Esteban kkatökwakpa tso' itök, e'pa datsi' me'itörak duladula kiè Saulo e' a blé.

59 Ie'pa tso' Esteban tök ák wa, e' dalewa ie' tö ikié Skéköl a i' es: "A Skékëpa Jesús, ye' wiköl tsümi be' ska'."

60 E' ukuökij tã ie' e' tkéwã kuchè kij tã ianeká tajê: "A Skékëpa, i sulu wamblök itso' rak, e' nuí olo'yö ie'pa kij."

Mik e' chéitö tã iduowã.

1 Esteban ttéwã ie'pa tö e' tö Saulo ttsé'wé buaê.

Saulo tö Jesús mik erblökwakpa we'ikémitke

E' diwö shã tã Skékëpa Jesús icha erule tso' Jerusalén e'pa we'ikémitke pé' tö. Ie'pa kôs tkayalmi dö Judea ena Samaria. Erê Jesús ttekölpa tsá e'pa kè mineyal.

2 Wëpa welepa tö Skéköl dalöieke tajê, esepa tö Esteban nu bléwã tã ie' ieitsérakitö tajê.

3 Erê Saulo tö Skékëpa Jesús icha erule e'pa we'ikémi siarè. Ie' mirwã u a u a ie'pa yöktsã kuulemi patkëmi wötéwã s'wöto wé a wëpa ena alakölpã ñies.

Jesús tté pakane Samaria wakpa a

4 Erê wëpa bakyalmi Jerusalén, e'pa tö Jesús tté buaê pakémir kã wa'ñe wé imirwarak eë.

5 Es Felipe mía Samaria. Eë ie' tö wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' tté pakémi kã e' wakpa a.

6 Mik ie'pa tö ie' ttöke e' ttsé ñies i kè or yi a ese wekeitö, e' suérakitö etã ie'pa tö ittö kïttseke bua'iewã.

7 Es pé' a wimblupa sulusi tso', esepa bua'wénéitö tajê. Wimblupa sulusi yërulune arkekarak tajê. Es ñies s'kraulewã tajê ena s'bachiulewã tajê, esepa buanene buaê.

8 E' kueki kã e' wakpa kôs ttsé'ne buaê.

9 Etã kã e' a wëm tso' eköl kiè Simón. Ie' kaneblé'mi iaiãê wes awá es. E' wa ie' tö Samaria wakpa kité' tajê. Es ie' e' kkeö tö ie' dör imalepa tsata.

10 Kã e' wakpa ulitane, siarëpa ñies inuköl blúpa, e'pa tö ie' ttö klöq' buaê. Ie'pa tö iyé': "Skéköl kiè Diché Tajê, e' e' yué Simónie."

11 Bãnet ie' tö ie'pa kité'bitü ikanè wa. E' kueki ie'pa tö ie' ttö iyüté' buaê.

12 Erê mik Felipe tö i blúie Skéköl tso' e' tté buaê paké ñies Jesucristo tté buaê paké, etã ie'pa tö iklö'wé tã ië' wöskuélor wëpa ena alakölpã.

13 Ñies Simón wák erblé Jesús mik tã iwöskuéie. Ie' michoé Felipe tã këkraë. Es ie' isué tö i kè or yi a ese wëke Felipe tö tajê, e' tö ie' tkiwéwã.

14 Mik Jesús ttekölpa tsá tso' Jerusalén, e'pa wã ijchënewã tö Samaria wakpa tö Skéköl tté klö'wé, etã ie'pa tö Pedro ena Juan patkëmi eë.

15 Mik idemirak, etã ikiérakitö S'yé a Samaria wakpa tö iklö'wé, e'pa kij as Wiköl Batse'r dö ie'pa kij.

16 Kãm Wiköl Batse'r döbitü ie'pa ulitane kij. Ie'pa wösuule Skékëpa Jesús ttö wa, e' e' ö' ie'pa tö.

† 7:49-50 Isaías 66.1-2

17 E' kueḱi Pedro ena Juan ulá méka ie'pa kḱi ta Wiköl Batse'r de ie'pa kḱi.

18 Simón tö isué tö mik Jesús ttekölpa tsá ulá méka ie'pa kḱi eta Wiköl Batse'r debitu iki. E' kueḱi ie' tö inuköl watké Pedro ena Juan a,

19 ta ie' tö iché iarak:

–A' wá diché tso' se, e' mú ye' a as yi kḱi ye' ulá méka ta ese kḱi Wiköl Batse'r döbitu wes a' tö iwéke es.

20 Pedro tö iüté:

–Be' tö ibikeitsè tö i' kadmè Skèköl tö e' tormi inuköl wa, e' kueḱi be' inuköl weinuḱ kraé be' wák ta.

21 Be' er ké döör yesyèsè Skèköl wöa, e' kueḱi diché i' ké menuk be' a.

22 Be' er mane'ú i' sulu wamblekebö i', e' yöki. Skèköl a ikiö as i' bikeitsébö sulué isalema e' nuí olo'yèmiitö be' kḱi.

23 Ye' tö isué tö be' er döör sulué késik ème. E' wá be' wák kos tso' klölewá.

24 Simón tö iüté:

–Skèköl a ikiö as i' kos ché a' tö e' ké tkö ye' ta.

25 Eta i' o' Skèköl tö ie'pa ta e' ttè paké Pedro ena Juan tö. Nies s'pattérakitö Skèképa Jesús tté wa. E' ukuökḱi ta ie'pa miyalne Jerusalén. Ta ñala wa Samaria shuá ká tso' tajé, e' wakpa a ie'pa tö Jesús tté buaé pakerami wes imirdak es.

Felipe tö Etiópia wák eköl wöbla'wé

26 E' ukuökḱi ta Skèköl biyöchökwak eköl tö iché Felipe a: “Be' yúshka dayè ñak kke Jerusalén ñalé wa dö Gaza.” Ñala e' tkökemi ká sir poé wé ké yi serku' e' kke.

27 Eta Felipe miá ta ñala e' kḱi wém kuéitö eköl, e' döör Etiópia wak. Ie' döör iká wökirpa e' eköl. Ie' döör alaköl tso' Etiópia blúie, e' inuköl blök wökir. Ie' dare Jerusalén Skèköl dalöiök.

28 Ie' mirwane ikáshka' karreta kḱi, e' a itkèr yèkkuö kit Skèköl tteköl kiè Isaías tö, e' sauk.

29 Eta Wiköl Batse'r tö iché Felipe a: “Be' yú, be' e' sköwá karreta se o'mik.”

30 Mik Felipe e' skéwá karreta o'mik, eta ie' tö ittsé tö Etiópia wak tö Skèköl yèkkuö kit Isaías tö, e' aritserami. Felipe tö ie' a ichaké: –Yèkkuö se aritseke be' tö ¿e' wá ane be' éna?

31 Ie' tö iüté:

–Ké yi ku' ye' wöbla'uk ta ¿wes ye' a iwá armi?

Ie' tö Felipe kié e' tkökka ie' o'mik.

32 Ie' tö iaritserami wé ichéitö:

“Ie' döör wes obeja urula tsèmi ttéwá es. Wes obeja pupula ké arta' mik iköyök tærke eta,

es ñies ké ie' wá i' yène.

33 Ie'pa tö ijaewé siarè ta ikichatéttsarakitö,

erè i' kḱi ikichatènettša e' ké döör moki.

Ie' ttéwarakitö as ké iseria ká i' kḱi,

e' kueḱi ké ie' alá ate.”*

34 Etiópia wak tö Felipe a ichaké:

–Be' we'ikèyö, ichö ña, ¿yi cheke Skèköl tteköl Isaías tö ttè i' wa? ¿ie' wák e' chöke ö o'ka chekeitö?

35 Eta ttè aritsetkeitö, e' wa Felipe tö ie' a Jesús tté buaé pakémi.

36-37 Es ittöramirak ñala wa ta eḱ di' kuérakitö. Eta Etiópia wak tö iché Felipe a:

–Íe di' tso'. ¿i' kueḱi be' ké tö ye' wöskuè?†

38 Eta Etiópia wak tö iché karreta ñakökwak a tö karreta wöklö'úwá. Ta ie'pa e' éwa ta imiyal bölé di' a. Eḱ Felipe tö Etiópia wak wöskué.

39 Mik ie' yélune di' a eta Skèköl Wiköl tö Felipe batsékami bet ká bánet a, Etiópia wak ké wá isuneia yès, erè imia tsè'ne buaé kaneé.

40 Eta Felipe tö isué tö ie' demi dur ká kiè Azoto eḱ. Eta ie' miá Jesús tté buaé pakök ká tso' ñala kḱi ese wakpa a dömi Cesarea.

9

Saulo er mane'wé Jesús a

1-2 E' dalewa Saulo tso'ia Skèképa ttökatapa pañuk ttéwá. E' kueḱi ie' miá sacerdote kibi ska' yèkkuö kiök shkowaie judiowak ñi dapa'wö we tso' Damasco eḱ. Yèkkuö e' kḱi kawö mène ia s'tso' ttè kiè Jesús döör Ñala Pá'alí e' dikḱi esepa yulök klö'wowa tsèmi Jerusalén, ké tkine tö alakölpa ö wépa idir.

3 Erè mik Saulo dökemitke tsinet Damasco e' bet ibiteshka ká jai a bö'wöie e' olo bune tajé ipamik.

4 Ta ie' anere isḱi. Eta ttö tsetsitö tö iché ia: “A Saulo, a Saulo, ¿iök be' tö ye' we'ikeke?”

5 Saulo tö ie' a ichaké: “A Skèképa, ¿be' döör yi?” Eta iüténeitö: “Ye' döör Jesús we'ikeke be' tö e'.

6 Erè be' e' kóka. Be' yú Damasco. Eḱ be' a iyèrmi tö i' uk be' ké.”

7 Eta Saulo wapiepa tkirulune tajé. Ie'pa tö yile ttö tsetsé, erè ké ie'pa wá yi sune.

8 E' ukuökḱi ta Saulo e' kéká ta iwöbla shuppée, erè ké iwawër. E' kueḱi itsémirakitö ulá ièrula dö Damasco.

9 Eḱ ie' sené ká mañat ké wöbla wawène, ké wá i' ñane, ké wá i' yane yès.

10 Jesús ttökata eköl kiè Ananías serke Damasco e' a Skèképa Jesús e' kkachéwá kab-sueje ta iché ia: “¡A Ananías!” Ie' iüté: “A Skèképa Jesús, ichö ña.”

11 Skèképa tö iché ia: “Be' yú ñala kiè Yèsyèsè e' kḱi dö Judas u a. Eḱ wém tso' kiè

* 8:33 Isaías 53.7-8 † 8:36-37 Yèkkuö kitule ká iaiaé keweie imalepa yöki esepa ké wá 8.37 kiteḱa. Ttè e' tö iché: *Felipe tö ie' a iché: –Be' tö ttè i' klö'wé mokjé e' ta be' wösurni. Eta wém tö iüté: –Ye' tö iklö'wé tö Jesucristo döör Skèköl Alá e'.*

Saulo datse Tarso, e' yuló. Ie' tso' ttök S'yě ta.

¹² Ie' tö isué kabsueje tö wëm kië Ananías dewa ie' ska' iulä méka iki as iwöbla wawërne, e' dör be'."

¹³ Ie' iüté: "A Skëképa Jesús, erë ye' a iyëule tajë ie'pa wa tö wëm e' tö be' icha barse'r tso' Jerusalén e'pa we'ikeke siarë.

¹⁴ I'ñe ta e' de ie. Sacerdotepa wökirpa tö kawö mé ie' a as wépa tö be' a e' tsatkë kié esepa kos klö'ulurito."

¹⁵ Erë Skëképa Jesús tö iché ia: "Be' yú. Ye' tö wëm e' shukitbak as ie' tö ye' tté pakö pë' kë dör Israel aleripa esepa a ena iblúpa a ñies Israel aleripa a.

¹⁶ Ye' wák tö ikkacheraë ie' a tö ie' kawöta weinuk ye' tté kueki."

¹⁷ Eta Ananías demi Saulo ska' ta iulä méka iki ta iché ia:

—A yami Saulo, Skëképa Jesús e' k kayë'wa be' a ñala ki be' dë'bitü e' wa, e' tö ye' patké as be' wöbla wawërne ñies as Wiköl Batse'r iërwa be' a.

¹⁸ E' bet ta i tso' Saulo wöbla mik nima kkuö sü, e' darolone ta iwöbla wawënëne. Eta ie' e' kékä ta imä ta ie' e' wösüke.

¹⁹ E' ukuöki ta ichkéne ta idiché iënëne. Eta ie' e' tséat Jesús ttökatapa welepa tso' Damasco e'pa ta ká elke ulatök.

Saulo tö Jesús tté paké Damasco

²⁰ E' ukuöki ta bet Saulo tö Jesús tté pakémi judiowak a ie'pa ñi dapa'wo wé kos a. Ie'pa a ichekeitö tö Jesús dör Skëköl Alä chökle.

²¹ Wépa kos tö ie' ttö tse, e'pa wökrarlune ittök ta ñi chakérak:

—¿Ie' wj kë dör wépa tö e' tsatkë kié Jesús a tso' Jerusalén esepa we'ik siarë? ¿Kë ie' wëbi wj dë'bitü ie'pa esepa tso' ie' e'pa klö'ukwa wömëttsa sacerdotepa wökirpa ulä a?

²² Erë Saulo tö Jesús tté pakéwaie kita kija, kë suane. Ie' tö ikkaché judiowak serke Damasco e'pa a tö mokj Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'. Tté e' wa ie'pa siwa'blöwélur ie' tö.

Saulo tkashkar judiowak yöki

²³ Ká tajë ukuöki ta judiowak tté ñita Saulo ttowa.

²⁴ Erë e' jchenewa ie' wa. Ñie ñañë ie'pa tso' ipanuk ttéwa ká wékkö dökettsa ese ska'. ²⁵ Erë ñañewe iklépa tö ie' iéka kkö blublu a ta iémi ká tso' kköiëule shkit kákkëe' e' mik enaena. Es ie' tkashkar.

Saulo dene Jerusalén

²⁶ Mik ie' demi Jerusalén, eta ie' dapa'wak Jesús ttökatapa ta. Erë ie'pa kë wa iklöone tö mokj ie' erblé Jesús mik. Ie'pa suane iyöki.

²⁷ Erë Bernabé wa ie' mitsér kkaché Jesús ttekölpa tsá e'pa a. Bernabé tö ipaké ie'pa

a tö Saulo tö Skëképa Jesús su' ñala ki ta eë itté ie' ta. Ñies ichéitö tö Saulo kapakétke Damasco Jesús ttö wa kë suane.

²⁸ Es Saulo e' tséat Jerusalén dami Jesús ttekölpa tsá e'pa ta. Këkraë ie' tö Skëképa Jesús tté pakeke kë suane.

²⁹ Ñies ie' tö itté pakeke judiowak ttöke griegoie esepa a. Erë ie'pa ñi iütéka tajë ie' ta. E' kueki ie'pa tö ima'wé ttéwa.

³⁰ Mik e' jchenewa iyamipa wa, eta ie'pa wa imitsér Cesarea, eë ta ipatkémi dö Tarso.

³¹ E' ukuöki ta Skëképa Jesús icha erule erule kos tso' Judea ena Galilea ena Samaria e'pa atene bërë, kë yi tö ie'pa we'ikéia. Ie'pa yöke buaë Skëköl tté dikija. Ñies ie'pa tö Skëköl dalöieke tajë. Wiköl Batse'r tö ie'pa kimeke as iki iërdak tajë këkraë.

Eneas buanene

³² Pedro shköke ká wa ñie ie'pa kos pakök wé ie'pa tso' ese ska'. Eta ide ñies ká kié Lida s'batse'r pa serke eë e'pa pakök.

³³ Eta eë wëm eköl kuéitö kié Eneas e' kraulewa me'r ka' ki e' ki duas de paköl (8).

³⁴ Pedro tö iché ia:

—Jesucristo tö be' bua'wéne. Be' e' kókä ta be' ka' pashuö.

E' bet ta ie' e' kékä.

³⁵ E' ukuöki ta pë' tso' Lida ena Sarón, e'pa ulitane tö ie' sué. E' kueki ie'pa er mane'wé Skëképa Jesús a.

Dorcias shkenekane

³⁶ E' këwö ska' ta ká kié Jope eë alaköl serke eköl dör Jesús ttökata, e' kié Tabitá (griegoie ikie e' dör Dorcas*). Këkraë ie' bak i buaë uk ena s'siarëpa kimuk.

³⁷ Ká e' ulatök ta ie' kirinewa ta iduowa. Inú pasunetke ta iméka úshu kákkë ese a.

³⁸ Jope atë Lida o'mik wé Pedro tso' eë. Jesús ttökatapa serke Jope, e'pa wa ijcher tö ie' tso' Lida, e' kueki ie'pa tö wépa patké bül ichök ie' a: "Be' shkö bet Jope."

³⁹ Es ie' mia' ie'pa ta. Mik idemirak, eta ie' tsémi u shuá wé Dorcas nu me'r eë. Alakölpa schö' kos iúke tajë. E'pa iënewa ie' pamik. Eta ie'pa tö paio ena datsi' yö' Dorcas tö mik ibak tse'ka eta, e' kkaché Pedro a.

⁴⁰ Eta Pedro tö ie'pa ké e' yökulur ta ie' e' tkéwa kuché ki ta itté S'yé ta. E' ukuöki ta ie' tö inú sué ta iché:

—A Tabitá, be' e' kókä.

Eta ie' wöbla shuppée. Mik Pedro suéitö eta ie' e' tkéser.

⁴¹ Pedro tö iklö'wéwa iulä a duéka. E' ukuöki ta ie' tö alakölpa schö ena s'batse'r malepa kié ta Tabitá kkachéitö ie'pa a tse'ka.

⁴² E' jchenewa Jope wakpa kos wa ta ie'pa tajë erblé Skëképa Jesús mik.

* **9:36 Dorcas:** S'kié e' wa kiane chë sulü. † **9:39 schö:** E' döralakölpa wëm bléulewa kam serwane ese.

43 Ta Pedro e' tséat tajé Jope wém kié Simón e' ska'. Wém e' dör iyiwak kkuólit kanéúkwak.

10

Pedro tö Jesús tté buaë paké Cornelio a

1 Ká kié Cesarea eé wém serke ekól kié Cornelio, e' dör Roma ñippökwapka eruleé kié Italiano e' capitán.

2 Ie' kè dör judiowak eré ie' dör wém yésyèsé Skékól wóá. Ie' ena iyamipa ekka, e'pa tö Skékól dalóieke tajé. Nies ie' tö inukól kakmeke tajé judiowak kimoie. Kékraé ie' ttóke Skékól ta.

3 Ká et tsáli ta diwó de mañat, etá ie' tö isué buaë kabsueie tö Skékól biyóchókwak ekól dewá wé ie' tso' eé ta ichéitó iá: "A Cornelio."

4 Ie' tkinewá ta Skékól biyóchókwak suéwaitó krereé ta ie' tö iché iá: "A kéké, ¿i kiane be' ki?" Etá Skékól biyóchókwak tö ie' iuté: "Be' ttóke Skékól ta ena s'siarépa kimeke, e' wér buaë ie' wa."

5 E' kuéki yile patkómi Jope. Eé wém tso' kié Simón, kié nies Pedro e' kiök patkó.

6 Ie' tso' wém ekól kié nies Simón dör iyiwak kkuólit kanéúkwak, e' ska', ie' u me'r dayé kkómik."

7 Mik Skékól biyóchókwak tté one Cornelio ta e' mía etá Cornelio tö íkané mésopa kié ból ena inippókwak kiéitó ekól nies. Nippókwak e' tö Skékól dalóieke tajé. Ie' dör Cornelio kímukwak bua'ie.

8 Cornelio tö i kós tka ie' ta e' paké ie'pa a. E' ukuóki ta ie'pa patkémiiitó dō Jope.

9 Bule es diwó de bata a ta Cornelio kané mésopa dami ñála wa dōketke tsinet Jope. E' dalewa Pedro tkaká u bata ki ttók Skékól ta.

10 Pedro dué bli wá eré ulirkeia ie' a, e' dalewa isuéitó kabsueie.

11 Ie' tö isué tö ká jai kkóbunane ta datsi' ukuó bérie sué iklóulewá ibata tkél a, e' bitewá dō iski.

12 Datsi' ukuó e' shuá iyiwak klóka, e' skóke ibatsi' ki ena dù dör ñá judiowak a esepa tkérki tsakjié.

13 Etá ie' tö ttó tse ta ichéitó iá: "A Pedro, be' e' kóká. Iyiwak se ttó ta ikató."

14 Eré ie' tö iüté: "Au. A Skékól, iyiwak dör ñá ese ké kataule ye' wá yés."

15 Ta ttó e' tö ichéne Pedro a: "I batse'wétke Skékól tö e' kè kiaría ñá."

16 E' tka mañatókicha ta datsi' ukuó míkane ká jai a.

17 Pedro tso'ia ibikeitsók tajé i suéyo kabsueie ¿ima e' wá kiane ché? E' wóshaé ta wépa patké' Cornelio tö, e'pa tö Simón u kué ta iéter Simón ukkó a.

18 Ie'pa tö ichaké: "¿Ié wém kié Simón kiekerakitó nies Pedro, e' tso'?"

19 Pedro tso'ia i suéitó kabsueie e' bikeitsók, etá Wikól Batse'r tö iché iá: "Ittsó. Wépa mañal tso' be' yulók.

20 Be' e' ówa ta be' yú ie'pa ta. Kè ibikeitsar bóbót. Ye' tö ie'pa patkébitú be' tsukmi."

21 Etá Pedro e' éwa ta iché ie'pa a:

—Yi yuleke a' tö, e' dör ye'. ¿i dör iwá?

22 Ie'pa iüté:

—Wém kié Cornelio dör Roma ñippókwakpa capitán ekól, e' tö sa' patké' be' yulók. Ie' dör wém yésyèsé. Skékól dalóiekeitó tajé. Judiowak ulitane ki ie' kiar tajé. Skékól biyóchókwak batse'r e' ekól tö iyé' ie' a: "Pedro kió as ie' bitú be' u a. I kós cheke ie' tö be' a, e' ttsó."

23 Etá Pedro tö ie'pa kiéwá wéshké. Eé ie'pa kapére. Bule es ta ie' mía ie'pa ta. Nies s'yamipa serke Jope e'pa wélepa mía ie' wapieie.

24 Bökki es ta idemirak Cesarea. Eé Cornelio tö iyamipa ena pé' suule iwá buaé e'pa ki' e' dapa'úkka Pedro ttó tssók. E'pa kós de ie' panuk.

25 Mik ie' de Cornelio u a etá Cornelio dettsá ishké'úk ta ie' e' tkéwá kuché ki ie' wóshaé idalóioie.

26 Eré ie' tö iké e' duókka ta iché iá:

—Be' e' duóká. Ye' dör s'ditsó nies wés be' es.

27 Pedro ttóramiia Cornelio ta etá idewararak wéshké ta ie' isué tö tajé pé' dapanewá.

28 Ie' tö iché ie'pa a:

—A' wá ijcher tö sa' judiowak ké a kawó ta' pé' kè dör judiowak esepa pakók ena shkók pé' esepa ta. Eré Skékól tö ikkaché ye' a tö ké ye' kawó ta'ia ichók tö yile dör ñá.

29 E' kuéki mik ye' kine, e' bet ta ye' bitea, ké wá i chakine. Ye' tö a' a ichaké ¿iök a' tö ye' kié?

30 Cornelio tö iüté:

—Tkali ikékké ta ye' tkér ttók Skékól ta ye' u a wés ye' wóblar ká bit ekké diwó de mañat etá. E' bet ta wém ekól de dur ye' wórkj, e' datsi' dör dalólóe.

31 E' tö ye' a iché: 'A Cornelio, be' ttóke Skékól ta e' tse ie' tö. Be' tö s'siarépa kimeke e' wér buaë ie' wa.

32 Yile patkómi Jope Simón kié nies Pedro, e' kiókbítu. Ie' tso' wém ská kié Simón dör iyiwak kkuólit kanéúkwak e' u a. E' u me'r dayé kkómik.'

33 E' bet ta ye' tö be' tsuk patké ta be' debítu er bua' wa. Es sa' ulitane e' dapa'wé ié Skékól wóá i chók ie' tö be' ké sa' a e' tssók.

Pedro tö Skékól tté buaë paké Cornelio ska'

34 Etá Pedro ttémi ta ichéitó ie'pa a:

—I'ñe ta ye' éna iane tö mokj sulitane dör nies éme Skékól a.

³⁵ E' kuęki ká wa'ñe wépa tó ie' dalóieke ta iserke yésyēsē esepa kiar ie' ki.

³⁶ Ie' er buarmine se' kī Jesucristo dōr sulitane Kēkōl e' batamik, e' ttē buaē pakane sa' dōr Israel aleripa e'pa a. E' jcher a' wa.

³⁷ Ñies i' bak judiowak ké kōs a e' jcher buaē a' wa. Juan tō iyē' tō s'kawōtā e' wōskuōk. E' ukuōkī tā Jesús tō s'pattēmi Galilea.

³⁸ Ñies a' wa ijcher buaē tō Skēkōl tō iWikōl Batse'r patké Jesús Nazaret wak e' kī idiché taiē. Ie' shkē kekraē pē' ulitane shūa iyi buaē kanēuk. Ñies s'we'ikeke bē tō esepa bua'wēneitō Skēkōl tso' ie' tā e' kuęki.

³⁹ I wē ie' tō Jerusaleñ ena judiowak ká malepa a, e' kōs suę sa' tō. E' ukuōkī tā ittēwarakitō wōtēulewā krus mik.

⁴⁰ Erē e' kī ká de mañat tā Skēkōl tō ishke'wēkane tā ikkachéitō sa' a.

⁴¹ Ie' kē e' kkayēne sulitane a. Sa' ē a ie' e' kkaché. Skēkōl tō sa' shukitbak as sa' tō Jesús saū sa' wák wōbla wa. Ie' shkenekane e' ukuōkī tā sa' chké sa' di'yé ie' tā.

⁴² Ie' tō sa' patké ittē buaē pakōk sulitane a ñies ichōk iarak tō ie' tkēkā Skēkōl tō s'ttsē'ka ena s'duulewā, e'pa shulōkwakie.

⁴³ Ká iaiaē Skēkōl ttekolpa ulitane tō Jesús paka'atbak tā iyē'atraitō tō yi erblé ie' mik esepa nuñ olordaē ie'pa kī ie' batamik.

Pē' kē dōr judiowak esepa kī Wikōl Batse'r de

⁴⁴ Pedro tso'ia ipakōk ie'pa a tā e' shūa Wikōl Batse'r debitū ie'pa kōs tso' ie' ttō kītsōk, e'pa kī.

⁴⁵⁻⁴⁶ Etā Jesús mik erblōkwakpa dōr judiowak dē'bitū Pedro tā e'pa tō isuę tō wes Wikōl Batse'r debitū pē' kē dōr judiowak, esepa kī ñies. Ie'pa tō ittē tō ittōkerak ttō kua'kī kua'kī wa. Ñies Skēkōl kīkōkkā itso' rak. E' tō ie'pa tkiwēwā.

⁴⁷ Etā Pedro tō iché:

—Wikōl Batse'r debitū ie'pa kī wes sa' kī itsā dē'bitū es. E' kuęki kē yi a iwōklōnuk tō kē ie'pa wōskuar di' a.

⁴⁸ Ie' tō ikérak e' wōskuōk Jesucristo ttō wa. E' ukuōkī tā ie'pa tō ie' a ikié taiē: “Be' e' tsuāt sa' tā ká bōt mañat.”

11

Pedro tō Cornelio ttē paké Jerusalén

¹ Jesús ttekolpa tsā ena s'yamipa malepa tso' Judea, e'pa tō ittē tō pē' kē dōr judiowak, ñies esepa tō Skēkōl ttē klō'wē.

² Mik Pedro dene Jerusalén, etā Jesús mik erblōkwakpa dōr judiowak, esepa wēlepa tō ie' ché suluē.

³ Ie'pa tō ie' a ichaké:

—ǀlōk be' dare pē' kē dōr judiowak esepa pakōk ena chkōk ie'pa tā?

⁴ Ie' tō i' kōs tka e' paké ie'pa a sēraa tā iché ia:

⁵ —Ye' bak Jope tā ye' ttōke Skēkōl tā, e' shūa ye' tō i suę kabsueie. I suęyō e' dōr datsi' ukuō bērie suę klōulewā ibata tkēl a. E' bitewā ká jai a dō wē ye' tso' ee.

⁶ Etā ye' tō isuę bua'iewā isuōie tō i tso' ishūa. Ye' tō iyiwak klōka, iyiwak kañiru, iyiwak e' skōke ibatsi' kī ena dū, esepa suę.

⁷ Etā ye' tō ttō ttsē e' tō iché ye' a: ‘A Pedro, be' e' kōka. Iyiwak se ttō tā ikatō.’

⁸ Ye' iitūte: ‘Au. A Skēkōl, ye' kē wā iyiwak dōr ñā ese kataule yēs.’

⁹ Tā ttō datse ká jai a, e' tō ichéne ye' a: ‘I batse'wētke Skēkōl tō ese kē kiaria ñā.’

¹⁰ E' tka mañatōkicha tā imikane sēkka ká jai a.

¹¹ E' wōshāē tā, wēpa mañal patkēule datse Cesarea ye' yulōk, e'pa debitū wē ye' tkēr e' wē a.

¹² Wikōl Batse'r tō ye' a iché: ‘Kē ibikeitsar bōtbōt. Be' yú ie'pa tā.’ Ñies s'yamipa terōl i' dare ye' tā. Sa' kōs dewā Cornelio u a.

¹³ Ie' tō sa' a ipaké tō wes ie' tō Skēkōl biyōchōkwak suę dur ekōl ie' u a. E' tō iché ia: ‘Yile patkōmi dō Jope ee wēm tso' kiē Simón, e' kiē ñies Pedro, e' kiōbitū.

¹⁴ Ie' tō icheraē be' a wes be' ena be' yamipa kōs e'pa tsatkēmi.’

¹⁵ Mik ye' tō Jesús ttē pakēmi ie'pa a, etā Wikōl Batse'r debitū ie'pa kī wes idē'bitū sa' kī kuaē es.

¹⁶ Etā i yē' Skēkēpa Jesús tō ye' a, e' ane ye' éna. Ie' tō ye' a iyē': ‘Juan tō s'wōskuē di' a, erē a' iērdawā Wikōl Batse'r a.’

¹⁷ Iwēnewā tō Skēkōl tō iWikōl mé ie'pa a wes imenabak se' a kuaē mik se' erblé' Skēkēpa Jesucristo mik etā es. E' kuęki ǀye' dōr yi Skēkōl wōklō'woie?

¹⁸ Mik i ché Pedro tō e' ttsē ie'pa tō, etā isiwa'blēwarak tā Skēkōl kīkēkarakitō. Ie'pa tō iché:

—E' wa se' wā ijcher tō pē' kē dōr judiowak, esepa a ñies Skēkōl tō imé as ie'pa er mane'ū ie' a sēnoie michōe.

Skēkēpa Jesús icha eruleē tso' Antioquia e' paké

¹⁹ Esteban kōtwarakitō e' ukuōkī tā Jesús mik erblōkwakpa we'ikēmitke taiē pē' tō. E' yōkī ie'pa wēlepa tkayal. Wēlepa mīyal dō Fenicia. Wēlepa mīyal dō Chipre. Iskā mīrak dō Antioquia. Ká ekkēpa a ie'pa tō Jesús ttē buaē pakeke judiowak ē a.

²⁰ Erē Jesús mik erblōkwakpa datse Chipre ena Cirene, ese wēlepa mīyal Antioquia. Eē Skēkēpa Jesús ttē buaē pakérakitō pē' kē dōr judiowak esepa a.

²¹ Etā Skēkēpa tō ie'pa kimé taiē. E' kuęki taiē ká e' wākpa erblé Skēkēpa Jesús mik tā ier mane'wérak ie' a.

²² Mik Skēkēpa Jesús icha erule tso' Jerusalén, e'pa tō ttē e' ttsē, etā Bernabé patkēmirakitō tkōrō Antioquia.

²³ Mik ie' demi, etā ie' tō isué wēs Skéköl er buaē ché ie'pa ā. E' tō ie' t̄tsē'wé buaē. Ie' tō ie'pa k̄j patté as ie'pa e' tkōwā darērē kekraē ier kōs wa ie'pa erblō Skékēpa mik e' a.

²⁴ Ie' dōr wēm yēsýsē. Ie' ā tajē Wiköl Batse'r tso'. Ie' tō Jesús ibikeitse bua'iewā. Es tajē pē' k̄j de erblōk Skékēpa mik.

²⁵ E' ukuōk̄j tā ie' m̄iā Tarso Saulo yulōk.

²⁶ Mik ikuēitō, etā itsēmi Antioquia e' tā. Eē ie' tsēarak duas ek. Ie'pa e' dapa'uke Skékēpa Jesús icha erule e'pa tā. Ká e' wakpa tajē wōbla'wēkerakitō. Ká e' a Jesús ttōkatapa tsā kine Cristo wakpa.

²⁷ E' kēwō ska' tā Skéköl ttekōlpa welepa tso' Jerusalén m̄iyal Antioquia.

²⁸ E'pa shūā ekōl kiē Agabo, e' e' duēk̄a tā ichēitō Wiköl Batse'r wa tō bli datse k̄a wa'ne k̄j. E' debitū mik Claudio bak Roma wōkir kibi e' kēwō ska'.

²⁹ Etā Jesús ttōkatapa tso' Antioquia e'pa tō iché n̄i ā: "Mishka inukōl shtōk patkē se' yamipa serke Judea, e'pa k̄imoie kōs se' ā imer ekkē."

³⁰ Es ie'pa tō iwé. Etā ipatkēmīrakitō Bernabé ena Saulo ulā ā as ie'pa tō imū Skékēpa Jesús icha wōkir kibipa tso' Judea e'pa ulā ā.

12

Pedro wōtēwarakitō s'wōto wé ā

¹ E' kēwō ska' tā blu' kiē Herodes, e' tō Skékēpa Jesús icha welepa klō'wēwā we'ikē.

² Ie' tō Santiago dōr Juan ēl, e' ttōkwā patkē tabē wa.

³ Mik ie' isué tō e' wēr buaē judiowak wa, etā ie' tō Pedro klō'ukwā patkē. E' wēitō mik judiowak tō Pan Kē Yōule Iwōlōwōk̄a Wa e' kēwō tkō'wēkerakitō etā.

⁴ Mik Pedro klōnewā, etā Herodes tō iwōtēwā s'wōto wé ā. Eē ñippōkwakpa dōk̄a dabom eyōk k̄j terōl (16) e'pa tō ikkō'neke tkēl tkēl. E'pa mane'wēke tkēl tkēl kukur kukur. Herodes tō ibikeitsé tō kawō tkō'wēkerakitō, e' ukuōk̄j tā iyekettsaneyō shulē sulitane wōa.

⁵ E' dalewa Pedro tso' s'wōto wé ā. Erē Skékēpa Jesús icha erule e'pa tso' ikiōk Skéköl ā darērē ie' k̄j kekraē.

Skéköl biyōchōkwak tō Pedro yēttsā s'wōto wé ā

⁶ Herodes tō Pedro yekettsā shulē, e' nañewe Pedro kapōtēr ñippōkwakpa bōl shūshā moulewā tabechka kichaie bōtō wa. Ñies ñippōkwakpa bōl tso' s'wōto wé ukkō kkō'nuk.

⁷ E' bet Skéköl biyōchōkwak de dur ie' ska' tā bō'wō lo bunekā dalōlōē s'wōto wé ā. Etā ikēwāitō ichane ā as it̄rkā tā iché iā: "¡Be' e' kōk̄a bet!" E' bet tā imoulewā tabechka kichaie wa e' wōyērulune.

⁸ Etā Skéköl biyōchōkwak tō iché iā: "Be' datsi' iōk̄a, be' klōkkuō iōk̄a." Tā ie' tō iwé

es. Skéköl biyōchōkwak ik̄j ché iā: "Be' paio k̄jkkuō iōk̄a tā be' shkō ye' itōk̄j."

⁹ Etā Pedro m̄iā itōk̄j, erē ie' kē ēna iane tō i weke Skéköl biyōchōkwak tō e' dōr mok̄j. Ie' tō ibikeitsé tō ie' tso' kabsauk.

¹⁰ Etā ie'pa tkami wé ñippōkwakpa iēter ukkō kkō'nuk eē. E' ukuōk̄j tā wé ñippōkwakpa skā iēter eē itkamirak ñies. Mik ie'pa demi ukkō kibi ā yōule tabechka wa atē ñalā kke, etā e' kkōbunane er wa. Etā ie'pa deyal u'r̄k̄j shkēmīrak ekuōlō tā Skéköl biyōchōkwak tō imēat ekōl.

¹¹ Ekkē tā ie' ēna iane tō i suēitō e' dōr mok̄j. Ie' ibikeitsé: "¡Ñe tā yō isué tō mok̄j Skéköl tō ibiyōchōkwak patkē ye' tsat̄kōk Herodes ulā ā ena i kōs wamblak judiowak ēna ye' k̄j, e' ulā ā ñies."

¹² Mik ie' ēna ianewā bua'iewā tā imiā María u ā. María dōr Juan mi. Juan kiē ñies Marcos. Eē ie'pa daparke tajē ttōk Skéköl tā.

¹³ Mik Pedro de dur ukkō ā ie'pa chakōk, etā busi ekōl dōr kanē méso kiē Rode e' m̄iā iweblōk tō yi idir.

¹⁴ Mik ie' ttō t̄tsēwā Rode tō, etā itt̄sē'nek̄a buaē kē deiā ukkō ppōok tā it̄unemine weshkē ichōk tō Pedro de dur ukkō ā.

¹⁵ Ie'pa tō iché iā:

—¡Be' al̄inek̄a!

Erē ie' iutē:

—Mok̄j ye' ttōke.

Ie'pa ie' ā iché:

—Au, e' kē dōr ie'. E' dōr Skéköl biyōchōkwak patkēule ikkō'nuk e'.

¹⁶ E' dalewa Pedro tso' iā ichakōk ukkō ā. Mik ukkō kkōppēerakitō, etā isuérakitō tō ie' e' idir tā itkinewarak tajē.

¹⁷ Erē ie' tō ikkaché ulā wa tō a' siwā'blō. E' ukuōk̄j tā ie' tō ipakē ie'pa ā tō wēs Skéköl tō iyēttsā s'wōto wé ā tā ichēitō:

—Ttē e' pakō Santiago ā ena s'yamipa malepa ā.

E' ukuōk̄j tā ie' e' yēttsā m̄iā bānet.

¹⁸ Mik k̄j ñine etā s'wōto wé ā ñippōkwakpa shūt̄inek̄a tajē Pedro kē ku' e' kuēk̄j.

¹⁹ Herodes tō Pedro yulōk patkē. Erē mik ie'pa kē wā ik̄une, etā ie' tō inuī tkēwā iñippōkwakpa mik tā ie' tō ie'pa ttōkwā patkē.

E' ukuōk̄j tā ie' e' yēttsā Judea m̄iā senuk Cesarea.

Herodes du'wā

²⁰ E' kēwō ska' tā blu' Herodes ulurke tajē Tiro ena Sidón wakpa k̄j. E' kuēk̄j ie'pa kawō mé n̄i ā shkōwāie ie' ska' ttōk ie' tā. Ie'pa tō wēm kiē Blasto e' pablē'bak as ie' mi' ie'pa ttekōlie ttōk Herodes tā. Ie' kanēblōke Herodes ā iu kuēbluie. Ie' ttō wa ie'pa tō kawō kiē Herodes ā tō ie'pa m̄uāt bērē, ie'pa tō chkewō tuēke Herodes k̄j ā e' kuēk̄j.

²¹ Ká etā Herodes tō ie'pa kiēttsā. Mik e' kēwō de, etā ie' tō blu' datsi' iēk̄a tā ie' e' tkēk̄a

s'shulo kulé tso' iwé a e' kǐ tǎ eę ikapaké ie'pa ta.

²² Ie'pa tō Herodes ché әнеule i' es: "ǝittōke i', e' kē dōr s'ditsō, e' dōr kēkōl wele ttōkel!"

²³ E' tsēr buaē ie' kukua tǎ ie' e' kǐkékǎ tajē, kē wǎ Skēkōl kǐkaneka. E' kuękǐ e' wōshǎę tǎ Skēkōl biyōchōkwak ekōl tō duē mékǎ iki. Ie' katēwa ōña tō tǎ iduowa.

²⁴ E' dalewa tǎ Skēkōl ttē pakarke ēme kǎ wa'ñe.

²⁵ Mik Bernabé ena Saulo e'pa tō ì uk ie'pa de' Jerusalén e' wawé one, ețǎ ie'pa míyalne Antioquía. Ie'pa wǎ Juan kiē ñies Marcos, e' mitsērñak.

13

Wikōl Batse'r tō Bernabé ena Saulo patké Jesús tté buaē pakōk

¹ Skēkēpa Jesús icha erule tso' Antioquía, e'pa shuǎ Skēkōl ttekōlpa ena s'wōbla'ukwakpa tso'rak eę. E'pa dōr Bernabé ena Simón (Simón e' kiē ñies Dalōriwak), ena Lucio dōr Cirene wak, ena Menahem (Menahem e' talane Galilea blú kiē Herodes e' tǎ ñita), ñies Saulo tso'ñak.

² Kǎ eț tǎ ie'pa tso' Skēkōl dalōiōk batsē wa tǎ e' shuǎ Wikōl Batse'r tō iché ie'pa a: "Kanē kua'kǐ tso' ye' wǎ Bernabé ena Saulo a. Ie'pa shušhtétkeyō iwakanéwoje e' kuękǐ ie'pa bōl yōttsǎ ye' a kanē e' woje."

³ Ie'pa batsē ena tté S'yé tǎ one, tǎ iulǎ mékarak ie'pa bōl kǐ e' dalewa ikié S'yé a iki. E' ukuōkǐ tǎ ipatkémirakitō iwakanéuk.

Bernabé ena Saulo tō Jesús tté paké Chipre wakpa a

⁴ Es Bernabé ena Saulo míyal Seleucia patkéule Wikōl Batse'r wa. Tǎ eę ie'pa e' iéka kanō a míyal kǎ kiē Chipre eę.

⁵ Idemirak Chipre wé kanō irirke eę, e' ké kiē Salamina. Mik idemirak eę, ețǎ ie'pa tō Skēkōl ttē pakémi judiowak a iñi dapa'wo wé kōs a. Juan mirwǎ ie'pa tǎ ie'pa kǐmuk.

⁶⁻⁸ Chipre kōs a itkarak demirak kǎ kiē Pafos eę. Eę ie'pa tō judiowak kuę ekōl kiē Barjesús (e' kiē griegoie Elimas). E' dōr ie'pa awǎ ekōl. Ie' e' chō tō ie' dōr Skēkōl ttekōl. Ie' ye'arie kekraē kǎ e' wōkir kiē Sergio Paulo, e' ska'. Sergio Paulo kabikeitsō buaē, ie' kǐ Skēkōl ttē kiane tssē. E' kuękǐ ie' tō Bernabé ena Saulo tsuk patké. Erē awǎ ñe' kē kǐ ikiane tō Sergio Paulo tō ttē mik se' erblōke e' klō'wē. E' kuękǐ ie' tō Bernabé ena Saulo ma'wé wōklō'wé.

⁹ Ețǎ Saulo, e' kiē ñies Pablo, e' kǐ Wikōl Batse'r debitu tajē. Ețǎ Elimas suęwǎitō krereē

¹⁰ tǎ iché ia:

—Be' kǎchō. Be' e' wamlbō suluē. Be' dōr wēs bē es. Sene yēsýsē kōs, e' bolōk be' dōr. ¿Kōs be' tō Skēkōl ñalē yēsýsē e' shkuli'wēmirō?

¹¹ I' tǎ Skēkōl tō be' we'ikeraē. Be' wōbla kē wawērpaia. Kǎ tkōraē tajē be' kǐ tǎ be' kē tō diwō olo suepaia.

E' bet tǎ Elimas wōǎ kǎ míǎ ttsettseē, iwōbla kē wawēneia, e' kuękǐ yile yulekeitō ǎs tō iulǎiō.

¹² Mik kǎ e' wōkir tō e' suę, ețǎ ie' erblē Jesús mik. Ie' wōkranewǎ wēs Skēkēpa ttē dōr e' kǐttsōk.

Pablo ena Bernabé tō Jesús tté paké Antioquía ațe Pisidia eę

¹³ Pablo ena ishkwapa e' iékarak kanō a Pafos tǎ imíyal Perge ațe Panfilia eę. Ețǎ Juan tō ie'pa méaț eę, tǎ imíane Jerusalén.

¹⁴ E' ukuōkǐ tǎ imíyal Antioquía ațe Pisidia eę. Ețǎ eę judiowak eno diwō tǎ ie'pa dewǎ judiowak ñi dapa'wo wé a e' tulésēr.

¹⁵ Ețǎ wele tō ì kit Moisés ena Skēkōl ttekōlpa tō yēkkuō kǐ, e' aritsé dō ekuölō. E' ukuōkǐ tǎ ñi dapa'wo wé wōkirpa tō ichōk patké Pablo ena Bernabé a:

—A yamipa, a' wǎ ilē tso' sa' pattoie, e' tǎ sa' pattō.

¹⁶ Ețǎ Pablo e' kékǎ tǎ ikkachē ulǎ wa tō a' siwǎ'blō tǎ ichéitō:

—A Israel aleripa ñies kǎ kuǎ'kǐ wakpa tō Skēkōl dalōietaǎ, a' tō ye' ttō tssō.

¹⁷ Skēkōl dōr Israel aleripa e' Kēkōl, kuaē e' tō se' bak kǎ iaiaē, e'pa shukitbak iwǎk a. Ie'pa sene' Egipto wēs kǎ kuǎ'kǐ wakpa es. Eę ie' tō ie'pa kǐmé tajē alōne tajē. E' ukuōkǐ tǎ ie' tō ie'pa yēttsǎ kǎ e' kǐ idiché wa.

¹⁸ Ie' tō ie'pa dalē'ttsé kǎ sir poē wé kē yi serku' e' a dōkǎ duas dabom tkēyōk (40).

¹⁹ Pē' ditséwōpa dōkǎ kul bak senuk Canaán e'pa eō'waitō kǎ mē se' yépa bak kǎ iaiaē, e'pa a.

²⁰ E' kōs kǐ duas bak cien tkēyōk kǐ dabom skeyōk (450) ekkē.

"E' ukuōkǐ tǎ Skēkōl tō ie'pa shu kékǎ ekōl ekōl imalepa wēttsōie dō ittekōl Samuel e' kēwō ska'.

²¹ E' ukuōkǐ tǎ ie'pa tō Samuel a blu' kiē ekōl. Es Skēkōl tō Saúl mékǎ ie'pa blúie, e' dōr Quis aladulakōl. Ie' dōr Benjamín ditséwō. Saúl sené ie'pa blúie dōkǎ duas dabom tkēyōk (40).

²² E' ukuōkǐ tǎ Skēkōl tō Saúl uyēttsǎ tǎ David mékaitō blu'ie iskieie. David ché Skēkōl tō i' es: 'Ye' tō David dōr Jesé alá, e' suę. Ie' wēr buaē ye' wa, ie' erbikō wēs ye' erbikō es. Ì kiane ye' kǐ wē, e' wakaneweraeitō.'

²³ David aleri ekōl dōr Jesús, e' patké Skēkōl tō se' dōr Israel aleripa e'pa tsatkōk wēs ie' kablē' es.

²⁴ Erē kam Jesús dōbitu e' yōkǐ Juan S'wōskuōkwak tō se' Israel aleripa ulitane pattē tō se' kǎwōtǎ er mane'uk Skēkōl a. Ñies se' kǎwōtǎ e' wōskuōklor di' a.

25 Mik Juan kanè erkewatke ta ie' tò iché: 'Wém datsej eköl e' kinuk a' tso', e' kè dör ye'. Ie' datseia ye' itöki. Ie' dör ye' tsata, e' kueki ie' klökuö kicha è kè wötsenanuk ye' siarla e' a.'

26 "A s'yamipa, Abraham aleripa, ñies a' wépa kè dör ie' aleripa erè Skèköl dalöieta' esepa, se' ulitane a' s'tsatkè ttè e' patkënetke.

27 Jerusalén wakpa ena iwökirpa e'pa kè wa ijcher tò Jesús dör S'tsatkëkwak. Ñies eno diwö bit ta ie'pa tò ie' ttè kitule yëkkuö ki Skèköl ttekölpa wa, e' aritseke, erè e' kè wà ane ie'pa éna. Mik ie'pa tò Jesús wöméttsa ttéwa eta e' wa ie'pa tò ie' ttè tso' kitule Skèköl yëkkuö ki e' wà tkö'wé.

28 Ie'pa kè wa i sulu kune iki ittowa erè ikkatërakitö Pilato a' as ittökwa patkötö krus mik.

29 Es Jesús ttëwarakitö. Mik ie'pa tò i kos kitule Skèköl yëkkuö ki, e' wawé one, eta inü éwarakitö krus mik ta iwötëwarakitö pö a.

30 Erè Skèköl tò ie' shké'wékane.

31 E' ukuöki ta ie' e' kkachéne ká tajë wépa manetwa ie' wapie Galilea dö Jerusalén, e'pa a. I'ñe ta e'pa kos dör ie' ttekölpa judiowak ulitane wörki.

32 "Es sa' tso' ttè buaè i' pakök a' a. E' dör i uk Skèköl kablè' sa' yépa bak ká iaiaè e'pa a

33 e' wà tka sa' dör ie'pa aleripa e' wörki. Itka mik Skèköl tò Jesús shké'wékane eta. Itka wës itso' kitule Salmo böt ki e' wé ichéitö: 'Be' dör ye' alà. I'ñe yö ikkachétke tò ye' dör be' yé.*

34 Ñies Jesús yë'at Skèköl tò iyëkkuö ki: 'Wës ye' tò ye' ttè yësyèsè batse'r tajë e' me' David a' tò ye' er buaè chöraè ie' a', es ye' er buaè chöraè be' a.'† E' wà dör tò Skèköl tò ie' shké'werane as kè ichkà nurwa.

35 E' kueki ñies itso' kitule: 'Be' kanè méso batse'r, e' kè mepaathö as ichkà nurwa.‡

36 Es David, se' blü bak iaiaè, e' tò imalepa bak e' kéwö ska', e'pa wëttsé wës Skèköl tò iyë'ia es. E' ukuöki ta idu'wa ta itöbinewa iyépa pö a' ta inunewa.

37 Erè wé shké'kane Skèköl tò e' chkà kè nune'wa.

38 A yamipa, a' wà ijchenü tò se' nüj olo'yarmi se' ki Jesús batamik, e' ttè pakeke sa' tò a' a.

39 Ttè méat Moisés tò dalöiëno, e' kè a' se' nüj olonuk. Erè wépa erblé Jesús mik esepa nüj olordaè ie'pa ki.

40 A' tso' erki as a' kè ta itkö wës Skèköl ttekölpa tò ikit es wé Skèköl tò iché:

41 'A ye' wayuökwakpa, ye' ttö tttö. Ì wëraëyö a' kéwö ska' ta, e' dör tajë kè klöonuk a' a' ekké.

Erè a' a' ipakarmi erè kè a' tò iklö'wépa.

E' kueki a' tkinü. A' enüwa.'§

42 Eta Pablo ena Bernabé e' yélur ñi dapa'wo wé a. Eta pè' tò iché ie'pa a' a' kiéne ttè ekképa skà pakökne sa' a' eno diwö ètö wa.

43 Mikie' dapa'wërak e' one, eta judiowak, ñies pè' e' yuè judiowakie esepa tajë miyal Pablo ena Bernabé ta. Pablo ena Bernabé tò ie'pa patté tò a' e' tkö'wa darërèè Skèköl er buaè chöke se' a' e' a.

44 Eno diwö ètö wa eta ká e' wakpa iekké ta idettsarak seraa Skèköl ttè kittsök.

45 Erè mik judiowak tò isuè tò pè' dapane tajë Pablo ttö kittsök, eta ie'pa yöki isulune ta ie' kékarak ichök tò i cheke ie' tò e' dör kache. Ie'pa tò ie' ché sulü.

46 Erè ie' ena Bernabé kè suane ta iché iarak:

—Sa' kawötä a' dör judiowak e'pa pattoie kéwe Skèköl ttè wa, erè a' kè wa iklöne. Wësua a' ibikeitseke tò sene michoè kè mène a' ki. E' kueki sa' miyal ipakök pè' kè dör judiowak esepa a.

47 Es Skèköl tò sa' patké. Ie' yëkkuö tò iché: 'Be' tkékayö wës bö'wö wöñar stui a' es.

Es ye' tò be' patkeraè ká ulitane wakpa pattök,

Ie'pa tsatké e' ttè pakeraëbö ká wa'ñe dö wé ká i' erkerö ee.*

48 Mik pè' kè dör judiowak e'pa tò ttè e' ttsé eta ie'pa ttsënekarak buaè. Ie'pa e' kékarak Skèkëpa Jesús ttè kikökka. Wépa kos suletëneat senuk michoè, esepa erblé Jesús mik.

49 Es Skèkëpa Jesús ttè pakane ká e' wa'ñe a.

50 Erè alakölpa dalöiërta' tajë ká e' ki esepa tò judiowak ttè dalöieke buaè, ñies wépa dalöiërta' tajë ká e' ki, esepa shutiwéka judiowak tò as Pablo ena Bernabé we'ikörakitö as ie' yöttsarak ká e' ki.

51 Eta Pablo ena Bernabé tò iklö po ppée ikkachoie ie'pa a' tò ie'pa ki inüj ane ta imiyal Iconio.

52 Erè Jesús ttökatapa ate e'pa ttsë'ne buaè ñies ie'pa a' Wiköl Batse'r tso' tajë.

14

Pablo ena Bernabé tò Jesús ttè paké Iconio wakpa a

1 Mik Pablo ena Bernabé demi Iconio, eta ie'pa dewa judiowak ñi dapa'wo wé a wës ie'pa wöblar es. Ie'pa tò Jesús ttè paké buaè. Es judiowak ñies pè' kè dör judiowak, esepa tajë erblé Jesús mik.

2 Erè judiowak kè erbléne imik, e'pa tò pè' kè dör judiowak, esepa shutiwéka ena iluwéka tajë s'yamipa ki as iwe'ikörakitö.

3 Erè Pablo ena Bernabé e' tséat ká tajë ee. Ie'pa tò Skèkëpa ttè pakeke kè suane. Skèköl

* 13:33 Salmo 2.7 † 13:34 Isaias 55.3 ‡ 13:35 Salmo 16.10 § 13:41 Habacuc 1.5 * 13:47 Isaias 49.6

tò diché mé ie'pa a ì kē or yi a ese wōie iwā kkachōie tò ie' er buaē chōke siā e' tté dōr mōkī.

⁴ Erē ká e' wakpa ñi blabatsélor, shābōtspa wa judiowak tté wēr buaē, shābōtspa wa Jesús ttekōlpa tsá e'pa tté wēr buaē.

⁵ Judiowak ena pē' kē dōr judiowak, e'pa tò káwō mé ñi a iwōkirpa tā Pablo ena Bernabé w'e'koie, tē ák wa ittowaie.

⁶⁻⁷ Erē mik Pablo ena Bernabé, e'pa wā ijchenewa, etā ie'pa tkayalmi dōmi ká kiē Licaonia eē. Ká kiē Listra ena ká kiē Derbe atē eē. Ká e' wa'ñe ie'pa tò Jesús tté buaē paké.

Pablo tēne ák wa ittowaie ká kiē Listra eē

⁸⁻⁹ Etā wēm tso' ekōl Listra, e' kune' klō bachiulewā. Ie' kē shko. Ie' tkēr Pablo ttōke e' tssōk. Pablo tò isuēwā krereē. Ie' wā ijcher tò wē' ierblé Jesús mik as ibuarne.

¹⁰ Etā ie' tò iché ia aneule:

—jBe' e' kōkā, be' e' duōkā!

Etā wēm e' kēkā tunekā tsut tā ishkémi.

¹¹ Mik pē' tò, i wē Pablo tò e' suē, etā ie'pa tò ichémi aneule ie'pa Licaonia ttō wa:

—jWépa dalōiekesō skékōlie e'pa dettsā s' shūā s'ditsōie!

¹² Pablo kapaké kibiie, e' kuekī ie'pa tò ie' klō'wé ie'pa kēkōl kiē Hermes e' skéie. Bernabé klō'wérakitō ie'pa kēkōl kiē Zeus e' skéie.*

¹³ Zeus wé merkā ká e' ñalé ukuō o'mik tsjnet. Zeus sacerdotē wā baka wē'ñe ena ma'ma wōrkua debitū tajē. Ie' ena pē' ulitane éna baka wē'ñe jchak mè Pablo ena Bernabé a dalōioie ikkēōlpaie.

¹⁴ Erē mik Bernabé ena Pablo wā ijchenewa, etā ie'pa e' datsi' jchéie ikkachōie tò e' dōr suluē ie'pa a. Tā ie'pa miā pē' shūā tā ichérakitō aneule:

¹⁵ —A kēkēpa, ÷i uk a' tso'? Sa' dōr s'ditsō wēs a' es. Sa' debitū tté buaē pakōk a' a as a' tò iyi ikkē kē wā tā' ese kos watōttsā tā a' er mane'ū Skékōl chōk e' a. Ie' tò ká jaī ena ká i' ena dayē ena i kos tso' iki e' yō'at.

¹⁶ Ká iaiaē dō ikkē tā sultiane serke wēs iwák ki ikiane es, e' dalé'ttsē'bitū Skékōl tò.

¹⁷ Erē e' dōr es, erē ie' dōr buaē se' tā kekraē, e' wa ie' tò iwā kkachē siā tò ie' dōr Skékōl chōk. Ie' tò kalī patkeke a' a. Ie' tò iyiwō wēke a' a. Ie' tò chké meke a' a ñanoie a' ttsē'wōie buaē.

¹⁸ Erē ie'pa tò i kos ché iarak, erē iekké tā baka wē'ñe jchérakitō Pablo ena Bernabé dalōioie wēs Zeus ena Hermes es.

¹⁹ E' shā tā judiowak welepa datse Antioquia ena Iconio, e'pa debitū tā Listra wakpa dakjñérakitō Pablo ttōkwā. Iklō'wēwarakitō tā itérakitō tajē ák wa. Ibikeitsérakitō tò

iduowā, e' kuekī ie'pa tò ikuémi méat tēr Listra kē kōkō a wj'kie.

²⁰ Erē mik Jesús ttōkatapa malepa e' dapa'wēka ipamik, etā ie' e' kēkā miāne Listra. E' bule es tā ie' miā Bernabé tā dō ká kiē Derbe eē.

²¹ Ie'pa demi Derbe tā Jesús tté buaē pakérakitō ká e' wakpa a. Tajē ie'pa e' yuē Jesús ttōkataie. E' ukuōkī tā ie'pa debitūne Listra ena Iconio ena Antioquia.

²² Ká ekkē kos a ie'pa tò Jesús ttōkatapa er diché ié ena ipablérakitō as ie' tkōwarak darērēē tté mik se' erblōke e' a. Ie'pa tò iché iarak: “Se' wake' weirdaē ká i' kī dowāie aishkuō tā i blúie Skékōl tso' e' a.”

²³ Ñies ká kos e' kī ie'pa tò wēpa shushté kanēblōk Skékēpa Jesús icha erule erule e'pa wōkirpaie. E'pa kī ie'pa ikié S'yé a ena batsé, e' ukuōkī tā iméarakitō Skékēpa mik ie'pa erblōke e' ulā a.

Pablo ena Bernabé dene Antioquia atē Sirta eē

²⁴ E' ukuōkī tā Pablo ena Bernabé tkami ká kiē Pisidia demirak Panfilia.

²⁵ Ie'pa tò Jesús tté buaē paké ká kiē Perge e' wakpa a. E' ukuōkī tā ie'pa miā ká kiē Atalia eē.

²⁶ Eē tā ie'pa e' iéka kanō a miāne Antioquia iyamipa tò ie'pa patké'mi Jesús tté pakōk e'pa ska'. Eē iyamipa tò ie'pa me' Skékōl er buaē chōke se' a e' ulā a i kanéuk ie'pa dare e' wōie.

²⁷ Mik ie'pa demine Antioquia, etā Skékēpa Jesús icha erule e' dapa'wēkarakitō. Tā i kos wē Skékōl tò ie'pa tā, ñies wēs ie'pa tò ikkayē' pē' kē dōr judiowak, esepa a tò ie'pa erblōmi ie' mik wēs judiowak es, e' kos pakérakitō iyamipa a.

²⁸ Etā ie'pa e' tséat ká tajē Jesús ttōkatapa tso' Antioquia, e'pa tā.

15

Skékēpa Jesús icha e'pa wōkir kibipa ñi dapa'wé Jerusalén

¹ E' kēwō tā, wēpa welepa e' yéttsa Judea demi Antioquia. Ie'pa tò s'yamipa wōbla'wémi tté i' wa: “A' wēpa kos kawōtā tottola kkuōlit tēe tsir wēs Moisés ikitāt es. E' kē kaneone a' wā, e' tā kē a' tsatkēpa.”

² E' kuekī Pablo ena Bernabé ñi iutéka darērēē ie'pa tā. E' kuekī iyamipa tò Pablo ena Bernabé ena welepa sa, e'pa shushté as imi'yal Jerusalén tté ñe' shūlōk Skékēpa Jesús icha wōkir kibipa ena Jesús ttekōlpa tsā, e'pa tā.

³ Es Skékēpa Jesús icha erule tso' Antioquia, e'pa tò Pablo ena imalepa patkémi Jerusalén. Ie'pa tkami Fenicia ena Samaria.

* **14:12 Zeus ena Hermes:** E'pa dalōiōk griegowak bak skékōlie ká iaiaē. Ie'pa a Zeus dōr skékōl bua'ie imalepa tsatā. Ie'pa tò iklō'wé tò Hermes dōr Zeus ttekōl. Romawak tò Zeus kiē méka Júpiter ena Hermes kiē mékarakitō Mercurio.

Etā ipakeramirakitō iyamipa a tō wes pē' kē dōr judiowak, esepa er mane'wē Skēkōl a. Ttē e' tō ie'pa ttsē'wē buaē.

4 Mik Pablo ena Bernabé demirak Jerusalén, eta eē Skēkēpa Jesús icha eruleē e'pa kōs ena iwōkirpa ena Jesús ttekōlpa tsá, e'pa tō ie'pa kiéwā buaē. Etā i kōs q' Skēkōl tō ie'pa wa e' pakérakitō imalepa a.

5 Erē Jesús mik erblōkwakpa dōr farise-owakpa, esepa welepa e' kēkā tā ichéitōrak: —S'yamipa kē dōr judiowak esepa wēpa kawōtā itóttola kkuōlit tēe tsir. Nies ie'pa a ikawōtā chē tō Moisés ttē kitulebak e' dalōiōk ie'pa kawōtā.

6 Etā Skēkēpa Jesús icha wōkir kibipa ena Jesús ttekōlpa tsá, e'pa nī dapa'wēkā ttē e' bikeitsōk bua'iewā.

7 Ie'pa tō ipaké tajē, e' ukuōki tā Pedro e' kēkā tā ichéitō:

—A yamipa, a' wā ijcher tō ká iaiāē Skēkōl tō ye' shukitbak a' shūā Jesús ttē buaē pakōk, pē' kē dōr judiowak, esepa a as ie'pa erblō imik.

8 Ie' wā se' er sule buaē, ie' tō Wikōl Batse'r mé ie'pa a wes se' a ime'itō es. Es ie' tō se' a ikkaché tō nies ie' tō ie'pa klō'wē ie' ichaie.

9 Ie' tō ie'pa er paiklé ie'pa erblé Jesús mik e' wa. Es se' wā ijcher tō ie'pa ena se' dōr nies ēme ie' wōā.

10 A' tō ie'pa ké Moisés ttē darērēē e' dalōiōk, erē e' kē dalōiēne' se' a, nies se' bak ká iaiāē e'pa kē a idalōiēne'. I'ne tā žiōk a' tso' Skēkōl wōnatkōk es?

11 E' kē dōr es. Se' tō iklō'wē tō se' tsatškēne Skēkēpa Jesús er buaē chōke siā e' ē wa. E' suē ie'pa tsatškēne nies.

12 E' ukuōki tā ie'pa ulitane siwa' blélur tso' Bernabé ena Pablo e'pa kapakōke e' tso'k. Ie'pa tso' ipakōk tō wes i kē or yi a ese wérakitō Skēkōl batamik pē' kē dōr judiowak, esepa shūā Skēkōl diché kkachōie.

13 Ie'pa kapaké one etā Santiago tō iché: —A yamipa, ye' ttō tso'.

14 Simón tō se' a ipaké wes Skēkōl tō, pē' kē dōr judiowak, esepa tsá kīmē er bua' wa as ie'pa welepa dō ie' wák ichaie.

15 Nies e' sin'ikuē Skēkōl ttekōlpa bak ká iaiāē e'pa tō. Ie'pa tō iyē':

16 Skēkōl tō ichē: 'Aishkuō tā ye' datsene. Etā David jchúlipa kerakayō iwák suē. Ie'pa dōrane diché tā' tajē wes iaiāē es
17 as pē' malepa kē dōr judiowak dōr ye' icha esepa tō ye' yulō.

18 Es ye' tō ttē i' chétke.
Ká iaiāē ttē i' me'atbakyo a' a.*

19 "Ttē i' kuēki ye' ibikeitsē tō, pē' kē dōr judiowak er mane'wē Skēkōl a, esepa kē tsiriuk s'kane judiowak ser ese wa.

20-21 E' kuēki yēkkuō patkōmisō ie'pa a e' kī ichōsō tō iyi meule iyi diōkōl tso' dalōiē skēkōlie ese a, ese kē kar, ese kē katar. Nies ie'pa kē kane trēnuk. Iyiwak ttēwā kuli' siulekā ese chkā kē katar nies ipē kē katar. Ká iaiāē ttē i' pakanar ká wa'ne se' nī dapa'wō wē a eno diwō bit ekkē. E' kuēki iyi ekkē ē shtōmisō ie'pa a."

Yēkkuō patkēne s'yamipa kē dōr judiowak, esepa a

22 Skēkēpa Jesús icha eruleē e'pa kōs ena iwōkir kibipa ena Jesús ttekōlpa tsá, e'pa wa iwēr buaē tō wēpa welepa shushtë ie'pa shūā as imi'rak Pablo ena Bernabé tā dōmi Antioquia. Es ie'pa tō Judas kiē nies Barsabás ena Silas, e'pa shushtë. Wēpa e'pa dalōieke tajē s'yamipa ulitane tō.

23 Etā yēkkuō shtë iwōkirpa tō e' mé ie'pa a as iwā imi'rak. Yēkkuō e' tō iché i' es:

"Sa' dōr Skēkēpa Jesús icha eruleē e'pa wōkir kibipa ena Jesús ttekōlpa tsá, sa' dōr a' yamipa. Sa' tso' yēkkuō i' shtōk a' dōr sa' yamipa erē kē dōr judiowak serke Antioquia ena Siria ena Cilicia e'pa a. A' shkē'wēmi sa' tō.

24 Sa' wā ijchēnewā tō sa' yamipa welepa e' yē'ttsa sa' shūā, e'pa dē'mi a' ska'. Ie'pa tō a' tsirio' iwákpa ttē wa. E' tō tajē a' wōkir tsiriwēkā. Kē sa' wā kawō mēne ie'pa a a' wōbla'woie i' wa.

25 E' kuēki sa' ulitane wa iwēr buaē wēpa welepa shushtōk sa' shūā as imi' a' sauk Bernabé ena Pablo tā. Sa' yami e'pa dalēr tajē sa' éna.

26 Ie'pa e' me'ttsa weinuk tajē. Ie'pa kē suane ttēwā Skēkēpa Jesucristo ttē kuēki.

27 Sa' tō Judas ena Silas patkēmi ttōk a' tā. Ie'pa tō ipakeraē a' wōshaē yēsýsē wes yēkkuō i' kī ikitule es.

28-29 Buaē idir Wikōl Batse'r a, nies sa' a, tō a' kē kawōtā judiowak ser e' blōk seraā. I' ē blōk a' kē: Chkē meule iyi diōkōl tso' dalōiē ese a, e' kē katar. Nies ipē kē katar ena iyiwak ttēwā kuli' siulekā ese chkā kē katar. Kē a' kane trēnuk. Iyi ekkē ē kawōtā blē a' tō. A' tō iwē es, e' tā e' dōr buaē. Skēkōl tō a' kīmē."

30 Etā ie'pa e' chéat tā imiyal Antioquia. Mik ie'pa demi eē tā ie'pa iyamipa dapa'wēkā, e'pa a yēkkuō mirdak iwā e' méitō.

31 Mik iyamipa tō yēkkuō aritsé, eta e' tō ie'pa er pablé tajē, e' kuēki ittse'nerak buaē.

32 Judas ena Silas, e'pa dōr Skēkōl ttekōlpa nies, e' kuēki ie'pa tō iyamipa patté tajē. E' tō iyamipa er pablé tajē, ikimé tajē.

* 15:18 Amós 9.11-12

³³⁻³⁴ Ie'pa sené eë kukuie. Mik ie'pa mitkene itò wane età iyamipa tò iché iarak a' shkò wòbla wa.

³⁵ Erè Pablo ena Bernabé e' tséat Antioquia. Ie'pa ena imalepa tajé e'pa tso' rak Skékèpa Jesús tté buaé pakök. Nies tté e' wa s'wòbla'ük ie'pa tso'.

Pablo ena Bernabé kë kaneblöku'ia ñita

³⁶ Kawò tka tajé, e' ukuökü ta Pablo tò iché Bernabé a:

—Mishkane etökichane ká kos kú se' bak Skékèpa Jesús tté pakök e' ane s'yamipa saük tò is ie'pa tso'.

³⁷ Bernabé kú Juan kiane tsèmi ie'pa ta. Juan e' kié ñies Marcos.

³⁸ Erè Marcos tò ie'pa me'at ká kié Panfilia eë. Ie' kë kaneblèneia ie'pa ta. E' kuekü Pablo kë éna ie' tsakmi ie'pa ta.

³⁹ Ñi iütérak darèrèè erè kë ishüline. E' kuekü ie'pa ñi blabatsélor. Bernabé wa Marcos míts'er e' ta ta ie'pa míyal kanò kú dö Chipre.

⁴⁰ Pablo tò wém kié Silas e' kiémi e' wapie. Iyamipa tò ie'pa méat Skéköl er buaé chò sia e' ulà a. Età ie'pa e' yéttsa eë

⁴¹ tkamirak Siria ena Cilicia. Ie'pa tso' Skékèpa Jesús icha erule erule tso' ká e' kú ie'pa diché kú iök Jesús tté wa.

16

Timoteo míq Pablo ena Silas wapie

¹ E' ukuökü ta Pablo ena Silas demi Derbe ta imíyal Listra. Eë wém kié Timoteo e' serke, ie' dör Jesús ttökata. Ie' mi dör judiowak e' dör Jesús ttökata ñies. Erè iyé dör griegowak.

² S'yamipa serke Listra ena Iconio, e'pa tò icheke tò Timoteo dör pé' buaé.

³ Pablo kú ie' kiane tsèmi e' wapie. Erè judiowak serke ká e' kú e'pa ulitane wa ijcher tò Timoteo yé e' dör griegowak. E' kuekü Pablo tò ie' ké itóttola kkuölit tók tsir as judiowak kë ulurka iki.

⁴ Ká kos wé ie'pa dami eë i uk patké' Skékèpa icha erule tso' Jerusalén e'pa wökirpa ena Jesús ttekolpa tsá e'pa tò, e' wa paké ie'pa tò s'yamipa ulitane a.

⁵ Es Skékèpa Jesús icha erule erule e'pa kos diché kú iéne Jesús tté a. Nies pé' kú iërke tajé këkraë.

Pablo tò wém dör Macedonia wak e' sué kabsueie

⁶ Età Wiköl Batse'r kë wa kawò mène ie'pa a Jesús tté buaé pakök ká kié Asia eë. E' kuekü ie'pa tkami ká kié Frigia ena Galacia

⁷ demi ká kié Misia e' kköröwa eë. Età ie'pa tò ima'wé shkókwa ká kié Bitinia e' a, erè Jesús Wiköl kë wa kawò mène ie'pa a.

⁸ E' kuekü ie'pa tkami yésyèsé Misia kker demi ká kié Tróade dayé kkò a wé kanò irirke eë.

⁹ Età ñañewe Pablo tò i sué kabsueie. Ie' tò wém sué eköl, e' dör ká kié Macedonia e' wak. E' dur shkè'ka ta ikköché ia: "Be' shkótkö Macedonia sa' kimuk."

¹⁰ Pablo tò e' sué one ta bet sa' dali iémi mitke Macedonia. Sa' wá ijcher buaé tò Skéköl kú ikiane tò sa' tò Jesús tté buaé paké ká e' kú.

Alaköl kié Lidia e' erblé Jesús mik

¹¹ Età sa' e' iéka kanò a Tróade, míyal yésyèsé ká kié Samotracia eë. Bule es ta sa' demi ká kié Neápolis eë.

¹² Eë ta sa' míyal klò kú dö ká kié Filipos eë. Ká e' a romawak tso' tajé. E' dör ká bua' bua' afe Macedonia. Eë sa' sené ká tkél ká skel ulatök.

¹³ Judiowak eno diwò ta sa' e' yélur míyal di' kkómik wé sa' tò ibikeitsé isalema judiowak wa ká tso' ttoie Skéköl ta eë. Mik sa' tò ikúé, età eë sa' e' tuléser Jesús tté buaé pakök alakölpá ñi dapa'wéka e'pa a.

¹⁴ Ie'pa eköl kié Lidia, e' dör ká kié Tiatira e' wak. Ie' dör datsi' bua' bua' daloshdalosh ese wataukwak. Ie' tò Skéköl dalóieke tajé. Skékèpa tò ie' er ñi'wé as Pablo ttöke kos e' klò'ütö mokjé.

¹⁵ Età ie' e' wöskué iyamipa tso' ie' u a e'pa ta. E' ukuökü ta ie' tò sa' a iché kröröë:

—A' ibikeitsé tò mokjé ye' dör Jesús mik erblökwak, e' ta a' klönúia ye' ska'.

Es ie' tò sa' ké klönuküa ie' ska'.

Pablo ena Silas wöténéwa s'woto wé a Filipos

¹⁶ Ká e' ta sa' mirwane wé s'ttöke S'yé ta eë. Sa' mirwáia ta pé' busi kuéwa sa' tò eköl, e' a wimblu sulusi tso' eköl, e' wa iyi tötkekitö. Wépa welepa tò ie' to'ttsa ie'pa a kaneblök iyi tótkök, e' ské klò'weke ie'pa tò tajé e' a.

¹⁷ Busi e' shkémi Pablo ena sa' itökü. Ie' ardatse:

—Wépa ikképa dör Skéköl iyi ulitane tsatá e' kané mésopa. Ie'pa tò s'tsatké ñalé e' tté pakeke a' a.

¹⁸ E' wambléitö ká tajé, bata ekké ta Pablo uluneka tajé. Ie' e' wotrène ta ichéitö wimblu sulusi tso' busi a e' a:

—Jesucristo ttö wa ye' tò be' a iché be' e' yótsa ie' a.

E' wöshaé ta wimblu sulusi e' yéttsa ia.

¹⁹ Mik busi wökirpa tò isué tò inuköl kë dé'ia ie'pa ulà a busi batamik, età ie'pa tò Pablo ena Silas klò'wéwa tsémirak wé tté shulökwakpa tso' eë.

²⁰ Ie'pa tò ikkatérak tté shulökwakpa a ta ichérakitö:

—Wépa ikképa dör judiowak. Tajé ie'pa tso' sa' shütiük.

²¹ Sa' dör romawak, e' kuekü kë sa' a kawò mène ie'pa tò s'wòbla'weke sene wa e' klò'ük ena e' wá uk.

²² Etā kā e' wakpa biteşka Pablo ena Silas ki. Etā ishulökwakpa tō idatsi' yöktsa ké iki tā ippök ké darërëë kal wa.

²³ Ibunerak siarë wötëwarakitō s'wōto wé a. Tā ichérakitō s'wōto wé wökir ā tō ikkö'nú bua'iewā aş ké itköyal.

²⁴ Mik ie' a kawō e' mène, etā ie' tō Pablo ena Silas wötëwā iwé wötëulewā bua'iewā, ese a. Ie' tō ie'pa klō tiëwā kaltak wöbiule s'klō wōtowā ese a. Es iméarakitō.

²⁵ Ká de ká şháböts etā Pablo ena Silas tso' ttök Skéköl tā ena ittseittsök. Imalepa tso' ittök.

²⁶ E' wōşhā tā í tka darërëë. S'wōto wé wöppéitō darërëë. E' wōşhā tā ukkö ulitane kköburo lone. Í kōş wa ie'pa tso' moulewā, e' wōtsérolone.

²⁷ S'wōto wé wökir tī'nekā. Mik ie' isué tō ukkö kōş tso' áie tā ibikeitséitō s'tso' wötëule e' kōş tkayal. E' kueķi itabé kuéttsaitō e' ttowaie.

²⁸ Erë Pablo anekā:

—İkê be' e' ttökwa! Sa' tso'ia ulitane.

²⁹ Etā s'wōto wé wökir tō bō'wō kié tā itunewā Pablo ena Silas ska'. Eē ie' e' tkéwā kuche kī ie'pa wōā painékā suane tajë.

³⁰ Etā ie' tō ie'pa yéttsā u'rkī tā ie'pa ā ichaké:

—A kékëpa, çì uk ye' kawōtā e' tsatkoie?

³¹ Ie'pa ie' iutë:

—Skékëpa Jesús mik be' erblō etā be' tsatkërdaë ñies be' yamipa tsatkërmi es.

³² Etā ie'pa tō Skékëpa tté paké ie' a ena iyamipa kōş tso' iu a, e'pa a.

³³ Etā e' nañewe ulatōk s'wōto wé wökir tō ie'pa tsëmi e' tā. Ie'pa şhka'ule tajë e' kapeyëitō. Etā ie' ena iyamipa kōş e' wōskuélor.

³⁴ E' ukuökī tā ie' tō itsëmira k iu ā tā itierakitō. Ie' ena iyamipa e'pa erblé Skéköl mik, e' kueķi ie'pa kōş tstsë'ne buaë.

³⁵ Kā ñine tā ishulökwakpa tō ishkekīpa patkëmi ichök s'wōto wé wökir ā tō Pablo ena Silas ömine.

³⁶ S'wōto wé wökir tō iché Pablo a:

—Sa' şhulökwakpa tō ye' a kawō mé a' ökmine. E' kueķi a' yüne bërë.

³⁷ Erë Pablo tō iché ia:

—Sa' dör romawak* Ie'pa tō sa' buk sulitane wōşhāë kam sa' şhulir e' yöķi. Sa' wötë'waitō s'wōto wé a. I'ñe tā ie'pa kī sa' kiane ëmine akir. Ie'pa kē a kawō tā' iwöje es. As ie'pa wāka bitū sa' ökmine.

³⁸ Etā şhkëkīpa tō ttë e' chéne ishulökwakpa a. Mik ie'pa ittse tō Pablo ena Silas dör romawak, etā tajë ie'pa suane.

³⁹ Etā ie'pa miyal Pablo ena Silas ska' tā ichérakitō:

—İ sulu wamblé sa' tō a' kī e' olo'yō sa' kī.

Etā iëmine tā ikköchéra k ia: “A' e' yölur sa' ká kī.”

⁴⁰ Etā Pablo ena Silas yënetsā s'wōto wé a miyal Lidia u ā iyamipa weblök. Ie'pa pablëra k itō etā imiyal.

17

Tesalónica wakpa tsirineka Jesús tté kueķi

¹ Pablo ena Silas tkami ká kié Anfipolis ena ká kié Apolonia demira k ká kié Tesalónica wé judiowak wā ñi dapa'wō wé tso' eē.

² Etā Pablo dewā e' wé a ëno diwō wa wëş ie' wöblar es. Eē ie' kapaké ie'pa tā Skéköl yëkküō wa ëno diwō mañat.

³ Ie' tō ikkaché ie'pa ā tō itso' kitule Skéköl yëkküō kī tō wé pairine'bitū idi' wa s'blüie e' tterawā tā ishkerdakane. Ie' tō iché ie'pa ā:

—Jesús pakök ye' tso' a' a, e' wák dör wé pairine'bitū idi' wa s'blüie e'.

⁴ Judiowak welepa erblé Jesús mik, tā ie'pa de Pablo ena Silas káie. Ñies griegowak tō Skéköl dalöieke wé judiowak es, esepa tajë erblé Jesús mik ena alakölpa dalöiërta' esepa tajë erblé imik ñies.

⁵ Erë e' tō judiowak malepa uluwëka tajë. Etā wëpa sulusipa tso' ëme ñala kī, esepa kiërakitō pë' dapa'uk tajë, e'pa kī uluwëra k itō tā imiyal kësik wa pë' malepa uluukka. Etā itkawarak kësik wa Jasón u ā Pablo ena Silas yulök yéttsā më imalepa ulurke tajë e'pa ulā a.

⁶ Erë kē iwā ikunerak eē. E' kueķi Jasón ena iyamipa welepa e'pa kuëmirakitō ká e' wökirpa wōā tā ichéitorak aneule:

—Wëpa ikkëpa tō ká ulitane wakpa tsirio', e'pa de íe ñies.

⁷ Jasón tō ie'pa kiéwā iu a. Ie'pa ulitane tso' ichök tō se' blü kibi dör kuā'kī, e' kié Jesús. Ie'pa tō sa' blü kibi e' ttë dalöşewëwā.

⁸ Mik pë' ulitane ena iwökirpa tō ttë e' tstsë, etā ie'pa şhütineka tajë.

⁹ Erë Jasón ena iyamipa kërakitō inuköl mukat iwā kkachoie tō ie'pa datskene ishulök tā iëminera k itō.

Pablo ena Silas tō Jesús tté paké Berea wakpa a

¹⁰ Ká tuinetke etā bet iyamipa tso' Tesalónica e'pa tō Pablo ena Silas patkëmi ká kié Berea eē. Ie'pa demi Berea etā imiyal judiowak ñi dapa'wō wé a.

¹¹ Judiowak e'pa er dör buaë judiowak tso' Tesalónica e'pa tsatā. Ie'pa tō Jesús tté kī tstsë er bua' wa. Kekraë ie'pa tō Skéköl yëkküō suëkewā bua'iewā isuöje tō ì ché Pablo tō e' yëne ö kē yëne.

¹² Es tajë ie'pa erblé Jesús mik. Ñies tajë griegowak erblé imik alakölpa dalöiërta' ena wëpa ñies.

* 16:37 Romawak: Pablo ditsëwō dör judiowak erë ie' yami bak e' wële e' yö' romawakie, e' kueķi ñies ie' dör romawak.

13 Erë mik judiowak serke Tesalónica e'pa wà ijchenewà tò Pablo tso' ñies Berea Skèkòl ttè pakòk, età imíyal ee. Ie'pa tò Berea wakpa dapa'wémi shutíwémi Pablo kí.

14 Erë s'yamípa tso' Berea, e'pa tò Pablo ké e' yóksà tà ipatkémi dayé kkomík. Erë Silas ena Timoteo e' tséat Berea.

15 Wépa wà Pablo mirwà, e'pa wà imi dō ká kiè Atenas ee. E' ukuòkí tà ie'pa biteyalne. Pablo tò ie'pa ka' ichök Silas ena Timoteo à tò "a' kié bet."

Pablo tò Jesús tté paké Atenas wakpa a

16 Pablo tso' Silas ena Timoteo kínuk Atenas, e' dalewa ie' tò isué tò ká e' wakpa wà iyi diòkòl tso' dalòie, ese tso' tajè. E' tò ie' tsiriwékà tajè.

17 E' kuekí judiowak ñi dapa'wò wé a' kapakòke judiowak tà ena pé' ké dör judiowak erë Skèkòl dalòietà' esepa tà. Ñies ie' kapakòke kékraè Atenas wakpa tà wé ie'pa dòke tajè iyi tauk ee.

18 Ñies ie'pa wòbla'ukwakpa welepa kiekerakitò epicúreo wakpa* ena estoico wakpa†, e'pa ñi iutémi Pablo tà. Ie'pa welepa tò ie' cheke i' es:

—¿Ì kabeweke s'ñeñe diò tò?

Ie'pa welepa skà tò icheke:

—Ttsèskua e' dör kèkòlpa tsakjè dalòieke ká bár wakpa tò e'pa tté pakòkwak.

Pablo tso' Jesús kòtewà shkenekane e' tté buaè pakòk e' kuekí ie'pa tò ie' ché es.

19 E' kuekí ie' tsémirakitò wé ie'pa e' dapa'uke tté tsakjè pakarke ese ttsòk ee. Ká e' kiè Areópago. Tà ichakerakitò:

—Ttè pa'ali pakeke be' tò, ¿e' pakémibò sa' a?

20 Ttè pakeke be' tò, e' ké ttséule sa' wà, e' kuekí e' kiane jchenukwà sa' kí ¿ima e' wà dör?

21 Atenas wakpa kòs ena ká kuà'kí wakpa serke Atenas, e'pa ulitane tò ttè pa'ali tseke ese è pakeke ñi à kékraè.

22 Età Pablo e' duékà ie'pa shuà Areópago wé a' tà ichéitò:

"A Atenas wakpa, i kòs suéyò, e' wa ye' wà ijcher tò a' tò kèkòlpa tsakjè dalòieke.

23 Mik ye' tkami a' ká shuà, età wé a' tò kèkòlpa ñe' dalòieke ese ké suéyò tajè. E' shuà ye' tò ká' tso' idalòioie ese kué et e' kí itsò' kitule i' es: 'Skèkòl ekòl ké jcher se' wà tò yi idir, e' dalòioie'. Ie' dalòieke a' tò, erë a' ké wà ijcher tò yi idir. Skèkòl e' pakeke ye' tò a' a.

24 "Ie' tò ká ulitane ena iyi ulitane tso' ikí e' yò'at. Ie' dör ká jai ena ká i' e' kòs wák. Ie' ké serku' Skèkòl wé yöule s'ditsò wa ese a.

25 Sulitane serke ie' mik. Ñies iyi ulitane kiane se' kí senoie, e' mekeitò se' a' kékraè. E' kuekí ie' ké kí ikiar tò se' ie' kímè i' wa.

26 "Wém ekòl è wa ie' tò se' ditsòwò ulitane alòwé. Ie' tò se' ké senuk ká wa ñe. Mik ie' tò ká i' yö', età ie' tò se' katatè'atbak tò mik se' sermi, wé se' sermi ditséwò wa ditséwò wa.

27 Ie' tò se' katatè'at es as se' tò ima'ù yöle isalema sò ikuèmi. Erë mokí ie' ké ku' kamíè se' yöki.

28 E' dör wés yile tò iché es, e' tò iché: 'Skèkòl mik se' serke se' shkòke, ie' wa se' tso'.' Ñies e' dör wés a' wákpa ttsòkòl ekòl tò iyè'at es, e' tò iché: 'Sulitane dör Skèkòl aleripa.'

29 Se' dör Skèkòl ditséwò, e' kuekí ké se' kàne ibikeitsòk tò ie' dör wés iyi diòkòl yöule se' wà orochka wa ò inukòlchka wa ò ákchka wa es. E' kòs yuésò wés se' ibikeitsè es wés se' wákpa a iyòr es. Erë Skèkòl ké dör es.

30 Iaiáè tà ké se' wà ijcher tò wés ie' dör, e' kuekí e' nuú tkò'o'atbak ie' tò ie'pa kí. Erë j'ñe tà ie' tso' ichök ká ulitane wakpa a' tò a' kawòta er mane'uk.

31 Skèkòl tò idiwò me'atbak wekkè alè tà ie' tò sulitane shuleraè yésyèsè wém ekòl tkè'kaitò e' wa. Wém e' kòtewà erë ishkeo'kane Skèkòl tò, e' wa ie' tò iwà kkaché sulitane a' tò mokjè wém ñe' tkè'kaitò."

32 Erë mik Atenas wakpa tò ittse tò Pablo tò s'du'wà shkenekane e' ché, età ie'pa welepa tò ie' wayué, erë welepa skà tò iché:

—Ì pakeke be' tò, e' skà ttsèmi sa' tò iètòkichane.

33 Età Pablo míà.

34 Erë wépa welepa míyal Pablo tà, tà e'pa erblé Jesús mik. Ie'pa e' shuà Dionisio tso'ñak, e' dör Areópago wókirpa ekòl. Ñies alakól ekòl kiè Dámaris ena pé' skà tso'ñak ishüa.

18

Pablo míà Corinto

1 E' ukuòkí tà Pablo e' yéttsà Atenas míà Corinto.

2 Ee wém kuéwàitò ekòl dör judiowak kiè Áquila, e' dör ká kiè Ponto e' wak. Ie' alakól kiè Priscila. Ie'pa bak senuk Roma età Italia ee. Ie'pa dè'bitü erpa Corinto. Ká tso' tseè romawak tté dikjia e' wókir kibi kiè Claudio, ie' tò judiowak kòs serke Roma e' yökuler patké. E' kuekí Áquila ena ilakól e' yè'lur Roma demi Corinto. Pablo míà ie'pa pakòk.

3 Ie' kanè dör ie'pa kanè ese è, e' kuekí ie' e' tséat ie'pa tà kaneblök. Kanè e' dör iyiwak kkuòlit yueke ùie tsèmi ese kané.

4 Eno diwò bit ekké Pablo mi'ke judiowak ñi dapa'wò wé a. Ee ie' tò Jesús tté pakeke

* **17:18 epicúreo wakpa:** E' wakpa tò ikló'wé tò s'ser e' wà bua'ie dör ttsè'ne buaè. Ttè e' wa s'wòbla'weke ie'pa tò.
† **17:18 estoico wakpa:** E' wakpa tò ikló'wé tò s'ser e' wà bua'ie dör se' e' kko'ñu i' sulu kòs e' yöki. Ttè e' wa s'wòbla'weke ie'pa tò.

ie'pa ulitane a. Ie' tō judiowak ena pē' kē dōr judiowak e'pa ulitane pableke aš ie'pa erblō Jesús mik.

⁵ Mik Silas ena Timoteo tso' Macedonia, e'pa demirak Corinto, eṭa Pablo kē kanablēneia Áquila ta. E' skēie ie' e' mé Jesús ttē buaē e' ē pakōk kekraē. Nies ie' tō judiowak pablé kekraē tō Jesús dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'.

⁶ Erē ie'pa wōtkémi Pablo ta ta iché suluē. E' kueḡi ie' datsi' wōppée iwā kkachōie tō ie' kē kī inūy ku' ta iché iarak:

—A' weirdaē siarē, e' wiie a' wákpa iane. E' kē wēneia ye' wōkī. I'tami ye' mīa pē' kē dōr judiowak esepa pattōk.

⁷ Eṭa Pablo e' yétsa judiowak nī dapa'wō wé a mīa wēm kiē Ticio Justo, e' u a senuk. Wēm e' tō Skēkōl dalōieke tajē. Ie' serke judiowak nī dapa'wō wé o'mik.

⁸ Wēm kiē Crispo, e' dōr judiowak nī dapa'wō wé, e' wōkir. Ie' erblē Skēkēpa Jesús mik iyamipa kōs e' ta. Es nīes tajē Corinto wakpa tō Jesús ttē ttsé ta ierblérak imik ta ie' wōskuélor.

⁹ Ká et nañewe Skēkēpa Jesús tō Pablo a iché kabsueie: “Kē be' suanuk. Ye' ttē kī pakō kekraē. Kē be' siwā'blōk.

¹⁰ Ye' tso' be' ta. Kē yi' a i sulu wamblēnuk be' kī yēs. Ye' wā pē' tso' tajē ká i' kī.”

¹¹ Es Pablo aṭe duas ek kī shābōts Corinto ie'pa wōbla'uk Skēkōl ttē wa.

¹² Mik Galión bak Acaya wōkirie, eṭa judiowak serke Corinto e'pa nī dapa'wéka Pablo namēie ie' tsēmi ttē shūlo wé a.

¹³ Ie'pa tō Pablo kkaté Galión a ta iché ia:
—Wēm i' tso' sa' pablō tō Skēkōl dalōiō sa' tō, erē kē dōr wēs ttē dalōiēno meneat sa' a e' tō ichē es.

¹⁴ Pablo ttémítke ta Galión tō iché judiowak a:

—Mokī i sulu wamblōpaitō, e'ma ye' tō a' ttō ttsēmi.

¹⁵ Erē a' tso' nī wōñatkōk ttē kī ena wēpa wēlepa kiē kī, ena a' wákpa ttē dalōiēno e' kī, e' kueḡi e' shūlō a' wákpa tō. Ye' kē tō ttē ese shūlē.

¹⁶ Eṭa Galión tō ie'pa uyétsa ttē shūlo wé a.

¹⁷ Eṭa pē' tso' tajē e'pa tō wēm kiē Sóstenes dōr judiowak nī dapa'wō wé wōkir, e' klō'wéwa ppérakitō ttē shūlo wé wōshāē. Erē e' kī Galión kē tkine yēs.

Pablo dene Antioquia

¹⁸ Pablo e' tséatīa tajē Corinto. E' ukuōki ta ie' e' chéat iyamipa a ta imīa ká kiē Cencreas wé kanō irirke ee. Eṭa eḡ ie' e' iéka kanō mi'ke Siria ese a. Áquila ena Priscila mitke ie' ta nīes. Kām ie' e' iōka kanō a, eṭa ie' tsā tée manene. E' wéitō ittē me'itō Skēkōl a e' blóie wēs iyē'itō es.

¹⁹⁻²¹ Mik ie'pa demi ká kiē Éfeso eḡ, eṭa Pablo mīa judiowak nī dapa'wō wé a Jesús ttē buaē pakōk judiowak nī dapa'uke ee, e'pa a. Ie'pa tō iché ia tajē: “Be' e' tsūatīa sa' ta.” Erē kē ie' e' tsakat. Ie' e' chéat ie'pa a ta ichéitō: “Skēkōl kī ikiane, e'ma ye' skā dōrane a' pakōk.” Áquila ena Priscila e' tséat senuk Éfeso.

E' ukuōki ta Pablo e' iéka kanō a ta imīa.

²² Mik idemi Cesarea ta imīa Jerusalén Skēkēpa Jesús icha erule e'pa shkē'uk. E' ukuōki ta imīa Antioquia.

²³ Eḡ ie' senē ekuólō. E' ukuōki ta iska míane Galacia ena Frigia, ká e' kōs a Jesús ttōkatapa er diché kī iōk.

Apolo tō Jesús ttē paké Éfeso wakpa a

²⁴ E' kēwō ska' ta wēm ekōl kiē Apolo dōr judiowak, e' de Éfeso. Ie' datse ká kiē Alejandría eḡ. Ie' dōr wēm ttō buaē ese. Ie' wā Skēkōl yēkkuō sule buaē.

²⁵ Ie' yōule buaē Skēkōl nīalé ttē wa. Ie' tō s'wōbla'wēke kaneē yēsēsē Jesús ttē wa. Erē ie' kē wā Jesús ttē jcher seraḡ. Ie' wā Juan S'wōskuōkwak, e' ttē ē suule.

²⁶ Ie' ttēmi judiowak nī dapa'wō wé a, kē suane. Eṭa mik Priscila ena Áquila tō ie' kapakōke e' ttsé, eṭa ikiémirakitō iu a. Ta eḡ ie'pa tō ie' kī wōbla'wé buaē Skēkōl nīalé ttē wa.

²⁷⁻²⁸ E' ukuōki ta ie' shkak ká kiē Acaya eḡ. E' kueḡi iyamipa serke Éfeso, e'pa tō ie' kímé. Yēkkuō shtérakitō Jesús ttōkatapa tso' Acaya, e'pa a aš ie'pa tō ie' kiōwā buaē. Mik ie' demi Acaya ta wēpa erblē'bak Jesús mik Skēkōl er buaē ché ie'pa a e' kueḡi, esepa kímé tajē ie' tō. Ie' e' alōke judiowak kī ie' ttē wa sulitane wōrkī. Ie' tō ie'pa siwā'blōwēke. Ie' tō ikkacheke yēsēsē Skēkōl yēkkuō wa tō mokī Jesús dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e'. Es ie' tō iyamipa kímé.

19

Pablo tō Jesús ttē buaē paké Éfeso wakpa

a

¹ Apolo tso'ia Corinto e' dalewa Pablo tkami kabata wa demi Éfeso. Eḡ ie' tō Jesús ttōkatapa wēlepa kuē.

² Ie' tō ie'pa a ichaké:

Mik a' erblē' Jesús mik eṭa ¿Wikōl Batse'r dē' a' kī?

Ie'pa tō iūtē:

—Kē sa' wā ittēule tō Wikōl Batse'r tso'.

³ Pablo tō ie'pa a ichaké:

—Eṭa ¿wōskuē wēse wa a' wōsune?

Ie'pa iūtē:

—Juan s'wōskuē e' wa.

⁴ Ie' tō iché iarak:

—Wépa er mane'wé Skēkōl a, esepa wōsuk Juan tō. Erē ie' tō iyē' ie'pa a tō wēm datse ie' itōkī e' mik ie'pa kē erblōk.

5 Ttè e' tšsarakitò tã iwöskuëlor Skëkëpa Jesús ttò wa.

6 Pablo ulà mékã ie'pa kɪ tã Wiköl Batse'r debitü ie'pa kɪ tã ie'pa ttémi ttò kuã'kɪ kuã'kɪ wa. Nies i mé Skëköl tó ie'pa a chë, e' chë ie'pa tó.

7 Šerãã ie'pa dökã dabom eyök kɪ bõl (12) wëpa.

8 Si' mañat Pablo shkëre judiowak ñi dapa'wö wé a, eë Jesús tté pakëitö kë suane. Ie' tó ie'pa pableke tajë äs ie'pa e' tiüwã i blúie Skëköl tso' e' tté dikã.

9 Erë ie'pa wëlepa wökir darërëë, e' kuëkɪ ie'pa kë wã tté e' klöne. Ie'pa tó Jesús dör se' ñalã e' tté chë suluë sulitane kukua. Etã Pablo e' skëttsã ie'pa yöki. Wëpa detke Jesús ttókatapaie e'pa tsëmi e' tã dö wé wëm kië Tirano e' wã u tso' s'wöbla'woie eë. Eë Jesús tté pakeke Pablo tó këkraë.

10 Es iwëitö dö duas bök. Sulitane serke Asia, judiowak ena pë' kë dör judiowak, e'pa tó Skëkëpa Jesús tté tšsë.

11-12 Ì kë or yi a ese wé Skëköl tó kibiie Pablo wa tkökã imalepa tsãtã dö tsãmo ena datsi' döne ie' mik ese mi'kerak iwã wëpa kirirke esepa ska' tã ibuanene tã wimblupa sulusi e' yëlur ie'pa a.

13 Erë judiowak wëlepa shkõrami ñalã kɪ wimblupa sulusi yökulur pë' a. E'pa tó ichë 'ima'üsö Skëkëpa Jesús tté wa.' Ie'pa ichëmi wimblupa sulusi a i' es: "iA' e' yölur Jesús pakeke Pablo tó, e' ttó wa!"

14 Es wëm kië Esceva e' ala'r dökã kul e'pa tó ima'wëmi ñies. Esceva dör judiowak sacerdotepa wökirpa e' eköl.

15 Erë etökicha tã wimblu sulusi tó ie'pa iütë: "Yi dör Jesús e' jcher ye' wã. Nies yi dör Pablo e' jcher ye' wã. Erë çã' dör yi?"

16 E' wöshãë wëm a wimblu sulusi tso', e' unekã ie'pa kɪ. Ie' e' alékã ie'pa kɪ idiché tajë wa. Ie'pa ppëitö siarë. Ie'pa e' yëlur tkayal sume shkã'ule tajë.

17 Éfeso wakpa kôs, judiowak ena kë judiowak, e'pa wã ijchenewã. Tajë ie'pa suane. Es Skëkëpa Jesús tté kɪ bunekã tajë.

18 Tajë pë' erblë Jesús mik esepa debitü i kôs wamblë'rakitö suluë e' chökã sulitane kukua.

19 E'pa shuã tajë ie'pa awápa tso'ñak. E'pa kôs wã iyëkkuö tso'rak iwã wakanewë, ese debitü tã iña'wëwa sulitane wöshãë. Ie'pa tó iyëttsã kôs yëkkuö e' ské dör tã idettsã inuköl tajë. E' dör ie'pa inuköl dökã 50.000 ekkë.

20 Es Skëkëpa Jesús tté kɪ bunekã tajë. Sulitane tó isuë tó tté e' diché tã' tajë.

21 E' ukuökɪ tã Pablo ibikeitsé: "Ye' mi'ke kã kië Macedonia ena Acaya e' wakpa pakök. E' ukuökɪ tã ye' michoë dö Jerusalén. Eë tã ye' kawötã shkök dö Roma ñies."

22 E' ukuökɪ tã ie' kɪmukwakpa bõl, Timoteo ena Erasto, e'pa patkëmiitö dö Macedonia, e' dalewa ie' ateia Asia ekuölö.

Éfeso wakpa shuținekã tajë

23 E' këwö ska' Éfeso wakpa shuținekã tajë Jesús dör Se' ñalã e' tté kuëkɪ.

24 Wëm tso' eköl kië Demetrio e' dör iyi diököl yöük inukölchka wa e' stë. E' tó Éfeso wakpa Këköl kië Artemisa wak dö alakölie, e' wé diököl yueke inukölchka wa. Kanë e' wa ie' ena ikanë mësopa inuköl klö'uke tajë.

25 Ikanë mësopa dapa'wëkãitö imalepa kanëblöke kanë ese ë a e'pa tã, tã ichëitö: "A këkëpa, a' wã ijcher tó kanë i' wa se' inuköl klö'uke.

26 Erë a' isuë, a' ittšé tó Pablo e' tso' ichök tó iyi diököl yuekesö dalöie skëkölle, e' kë dör skëköl mokɪ. Tajë pë' tó tté e' klö'wëtke ië Éfeso ñies Asia kôs e' a.

27 E' dör suluë. E' tó se' kanë sulu'wëmiwã. Nies Artemisa, se' këköl tajë, e' wé dalöšewëwãmiitö. Se' këköl tajë dalöiërta' tajë Asia ena kã wa'ñe, e' dalöšewëwaraitö."

28 Mik tté e' tšsarakitö, etã ilunekarak tajë. Etã ianekarak: "Artemisa dör Éfeso wakpa këköl, e' dör këköl tajë."

29 Etã Éfeso wakpa kôs alánekã tajë. Wëpa datšë bõl Macedonia. Eköl kië Gayo iëköl kië Aristarco, e'pa dör Pablo wapiepa, e'pa tso'ñak eë. Éfeso wakpa tó ie'pa bõl klö'wëwã kuëmi dö wé ie'pa ñi dapa'uke e' wé a.

30 Etã Pablo shkakwã eë ttök ie'pa tã, erë Jesús ttókatapa malepa kë wã ianemi.

31 Nies Asia wökirpa wëlepa éna Pablo dalër tajë, e'pa tó tté patké Pablo a: "Kë be' minukwã eë."

32 E' dalewa Éfeso wakpa daparke e'pa shuținekã tajë. Ie'pa arkekarak tajë. Ik-ibiiepa kë éna iwã ane iök ie' dapa'wërak. E' kuëkɪ eköltëpa arke kuã'kɪ, iëköltëpa arke kuã'kɪ.

33 Etã judiowak tó wëm kië Alejandro e' tsëmi patkëule duësér sulitane wörki, e' kuëkɪ pë' wëlepa tó ibikeitsé tó ie' wökɪ iwërke. Etã ie' tó ikkaché ulã wa tó "A' siwã'blö. Ye' ttöke judiowak tsãtkoie."

34 Erë mik ie'pa wã ijchenewã tó ie' dör judiowak, etã ie'pa skã e' këkãne anuk: "Artemisa dör Éfeso këköl. E' dör këköl tajë." Es ie'pa arkerak dö hora böt.

35 E' ukuökɪ tã kã wökirpa yëkkuö shtökwak, e' tó pë' ké siwã'blökwa. Ie' tó ichë ie'pa a: "A Éfeso wakpa, kã ulitane wakpa wã ijcher tó se' dö Éfeso wakpa e'pa dör se' këköl tajë Artemisa e' wé kkö'nukwakpa, nies ie' diököl anebitü kã jai a, e' kkö'nukwakpa.

36 Kë yi a iyërpa tó kë idör es. E' kuëkɪ a' siwã'blölur. Kë i wamblar kë bikeitsule buaë.

³⁷ Wēpa i' debitu a' wā, e'pa kē wā i' blēulewā se' kēkōl wé a. Ie'pa kē wā se' kēkōl yēule suluē.

³⁸ E' kuēki Demetrio ena ikanè mēsopa, ie'pa éna yile kkatāk, e' tā as imi' rak ikkatōk ttē shulōkwakpa ā ena s'wōkirpa ā. E'pa tso' kaneblōk ttē shulo wé a. Eē ie' tsatkōmirak ñi wōshāē.

³⁹ Erē i' skā kianeia a' k'j yēnoie, e' tā e' choie a' kawōtā mik se' daparke wēs ikanewekesō es etā.

⁴⁰ I' tka ierō i'ñe, e' ki s'wōkirpa tō se' kkatēmi. Kē iwā tā mokijē, e' kuēki ie'pa tō se' kkatē ikī, e' tā kē se' ā e' tsatkēnuk iyōki."

⁴¹ Ie' ttē one tā ichēitō ie'pa ā, "A' yūshka."

20

Pablo miā Macedonia ena Grecia

¹ Éfeso wakpa shūtineka, e' olone tā Pablo tō Jesús ttōkatapa kiēttsā pattē. E' ukuōki tā ie' e' chēat ie'pa ā tā imiā Macedonia.

² Ie' tkami kā e' wa'ñe iyamipa pattōk, e' tō ie'pa er kuwē tajē. E' ukuōki tā ie' miā Grecia.

³ Eē ie' sené si' mañat. Ie' tso'tke kanō klō'uk shkomi dō Siria, e' shuā tā ie' wā ijchēnwā tō judiowak ileritsétke ie' ttowā. E' kuēki ie' miāne klō wa tkamine Macedo-nia.

⁴ Ie' wapiepa dōr kul. Ekōl kiē Sōpatro, e' dōr Berea wak, iyē kiē Pirro. Iēkōl kiē Aristarco. Iēkōl kiē Segundo, e' dōr Tesalónica wak. Iēkōl kiē Gayo, e' dōr Derbe wak. Iēkōl kiē Timoteo. Ñies wēpa bōl dōr Asia wakpa, e'pa kiē Tiquico ena Trófimo.

⁵ Wēpa ekkēpa miā kewe sa' yōki sa' k'jnuk kā kiē Tróade eē.

⁶ Pan Kē Yōule Iwōlōwōkā Wa e' kēwō tka, etā sa' e' yélur Filipos miā kanō k'j dō Tróade. Kā skēl ukuōki tā sa' demi Tróade, etā ie'pa kuē sa' tō eē. Eē sa' e' tsēat kā kul.

Pablo tō ttē bata pakē Skēkēpa Jesús icha erule tso' Tróade, e'pa ā

⁷ Éno diwō tuinetke tā sa' e' dapa'wēkā ñita Jesús kōtēwā e' kēwō tkō'uk. Pablo tso' iyamipa tā kapakōk. Ie' kawōtā e' yōktsā bule es, e' kuēki ie' kapakē dō kā shabhōts.

⁸ Sa' dapanēka u' kākkeē e' ā. Tajē bō'wō tso' wōtskiulekā eē.

⁹ Duladula tkēr ekōl ukkō tsitsir k'j, e' kiē Eutico. Pablo tso' kapakōk tajē e' dalewa Eutico shtrinewatke kapakwatke. Bata ekkē tā ikapowā tā ibrutānemi dōttsā iski. Etā ikēkā ie'pa tō erē iduowāie.

¹⁰ Etā Pablo dur kākke, e' e' éwa tā ie' e' mékā duladula bata k'j, ipaklō'wēwaitō tā ichēitō:

–Kē a' tkinukia. Itso' ttsē'ka.

¹¹ E' ukuōki tā Pablo tkakane kākke tā Jesús kōtēwā e' kēwō tkō'wēitō ie'pa tā. Etā ie' kapakēā dō kā ñine ekkē tā imiā.

¹² Etā duladula tsémirakitō ttsē'ka iu ā. E' tō ie'pa ulitane k'j ttsē'wēkā buaē.

Pablo e' yēttsā Tróade miā Mileto

¹³ Sa' miyal kewe Pablo yōki kanō k'j dō kā kiē Aso eē. Pablo wak shkak klō wa dō eē, e' kuēki sa' kawō me'attke ie' tā ñi k'jnuk eē.

¹⁴ Mik sa' tō ie' kuē, etā ie' e' iēkā sa' tā kanō k'j tā sa' miyal kā kiē Mitilene eē.

¹⁵ Tā sa' michoē. Bule es tā sa' tkami kā kiē Quío, e' wōshāē. E' bule es tā sa' demi wē kanō irirke kiē Samos eē. E' bule es tā sa' miā Mileto.

¹⁶ Pablo shkakmi bet dō Jerusalén Pentecostés kēwō tkō'uk, e' kuēki sa' mineyal es. Pablo kē e' wōklō'wak tajē Asia, e' kuēki ie' kē dē' Éfeso.

Pablo kapakē Skēkēpa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wōkirpa tā

¹⁷ Pablo tso' Mileto e' tō Skēkēpa Jesús icha erule tso' Éfeso e' wōkirpa tsuk patké ñi dapa'uk ie' tā.

¹⁸ Mik idebiturak, etā Pablo tō iché iarak: –Wēs ye' sené a' shuā ye' tsā dē'bitu Asia e'tami, e' jch'er buaē a' wā.

¹⁹ Erē judiowak ileritseke ye' tsājōk e' ye' rrewēke tajē, erē kekraē ye' e' wōwā diōshēt tā Skēkēpa Jesús kanē uk ye' bak a' shuā iē wa i' wa.

²⁰ Ñies a' wā ijch'er tō ttē buaē a' kimoie, ese kē blēnewā ye' wā yēs a' yōki. Ese wa ye' bak a' wōbla'uk sulitane wōrk'j, ñies u ā u ā.

²¹ Ye' bak ichōk wō yēsēsē wa judiowak ā ena pē' kē dōr judiowak esepa ā: 'A' kē er mane'uk Skēkōl ā. A' kē erblōk Skēkēpa Jesús mik mokijē.'

²² I'ñe ye' mitke Jerusalén. Ye' ittse tō es Wikōl Batse'r k'j ikiane. Kē ye' wā ijch'er wēs ye' wēmirakitō eē.

²³ Kā wa'ñe wē ye' dē'ule eē Wikōl Batse'r tō ye' ā icheke: 'be' wōtērdaē, be' weirdaē siarē,' e' ē jch'er ye' wā.

²⁴ Ye' ā tā ye' ttēwā ō ye' tso' ttsē'ka, kē e' k'j ye' tkine. Kanē me' ye' ā Skēkēpa Jesús tō, e' ē ewākwa ye' éna er bua' wā. Kanē e' dōr Skēkōl er buaē chōke sia, e' ttē buaē pakōk.

²⁵ I' blúie Skēkōl tso' e' ttē pakéyō a' ā. I'ñe ye' wā ijch'er buaē tō a' ulitane kē tō ye' suepaiane.

²⁶ E' kuēki i'ñe tā yō ichē a' ā mokijē tō a' wēpa kē tsatkēne, e' tā kē ye' iane iwīie.

²⁷ I' kiane kanewē Skēkōl k'j, e' ttē pakéyō a' ā se. Kē ye' wā ttē wēne blēnewā yēs a' yōki.

²⁸ E' kuēki a' e' kō'ōnū. Ñies Wikōl Batse'r tō a' tkē'kā Skēkōl ichapa erule e'pa wōkirpaie ikkō'nukrak, e' kuēki ie'pa kō'ōnū buaē a' tō. Ie'pa tō'ttsā Skēkōl tō iwák pé wa.

²⁹ Ye' wā ijch'er tō mik ye' miā e' ukuōki tā pē' dōraē s'yamipa ewkwa wēs chichi sulusi tō iyiwak ewēwā es.

³⁰ Ñies a' shuḡa welepa e' kōrakā s'wōbla'uk kache tté wa as s'yamipa erblé Jesús mik e'pa mi' ie'pa ē itōkí.

³¹ A' tso' erkí. A' éna ianú tō duas mañal, ñiwe nañewe, kekraē ye' bak a' ulitane pattōk ekōl ekōl jē wa i wa.

³² Es ye' tō a' méat Skékōl ulā a. Ñies a' méatyo Skékōl er buaē chōke se' a e' tté a. Ie' wa diché tā' a' er diché kí ioie. Ñies ie' wa diché tā' i kōs buaē moie a' a wēs ikablé' imuk ie' icha batse'r esepa a es.

³³ Kē ye' wā yi inukōl ena yi datsi' kkeyēule yēs.

³⁴ Erē a' wā ijcher buaē tō ye' kē bak senuk yi ulā mik. E' skéie ye' kanebllér ye' wák ulā i' wa e' kkō'noie. Ñies e' wa ye' tō ye' wapiepa kímé.

³⁵ Es ye' bak a' wōbla'uk kekraē tō s'kawōtā kanebllōk darērēē wēpa kē a kanebllér, esepa kímoe. Kē se' éna ichōkwa tō Skékēpa Jesús wák tō iyē': "Se' tō ikakmē e' dōr ibua'ie se' a, kē dōr ikaktsē."

³⁶ Mik Pablo tté one, etā ie' e' tkéwā kuchē kí tā itté Skékōl tā ie'pa ulitane tā.

³⁷ Ie'pa ulitane tso' e' chōkat Pablo a ijuke tajé tā ie'pa tō ipaklō'wēmi iwōalattsémi.

³⁸ Pablo tō ichétke ie'pa a: "A' kē tō ye' supepaiane." E' tō ie'pa eriauwé tajé. E' ukuōkí tā ie'pa mīa iñaleḡmuk dō wé kanō irirke eē.

21

Pablo mīa Jerusalén

¹ Mik sa' tō sa' yamipa méat, etā sa' e' iéka kanō a. Sa' mīyal yēsýsēs ká kiē Cos eē. E' bule es tā sa' mīyal ká kiē Rodas eē tā sa' mīyal ká kiē Pátara eē.

² Etā sa' tō kanō kué Pátara mi'ke ká kiē Fenicia, e' a sa' e' iéka tā sa' mīyal.

³ Sa' tkami tā sa' tō ká kiē Chipre e' sué, e' atē ulā baklī'kka. Etā sa' mir dō Siria. Dalí mir kanō a e' mekeat Tiro, e' kuekí sa' demi eē.

⁴ Etā Jesús mik erblōkwakpa serke eē, e'pa yulé sa' tō tā ikué sa' tō. Sa' sené ká kul ie'pa ska'. Ie'pa tō iché Pablo a Skékōl Wikōl wa: "Be' mú kē mi' Jerusalén."

⁵ Erē ká kul tka sa' kí etā sa' e' yéttane. Ie'pa kōs, ilakōlpa ena ila'r, e' yéttā ie'pa ká a mīyal sa' ñaleḡmuk dōmi dayē kkōmik. Eē sa' e' tuléwā kuchē kí ttōk Skékōl tā.

⁶ E' ukuōkí tā sa' e' chéat ie'pa a tā sa' e' iéka kanō a. Etā ie'pa mīyalne iu a.

⁷ Sa' e' yéttā Tiro demi ká kiē Tolemaida eē. Sa' tō s'yamipa serke eē e'pa shké'wé. Sa' e' tséat ie'pa ska' ká et.

⁸ E' bule es tā sa' e' yéttane demi klō wa Cesarea. Eē sa' mí Felipe dōr Jesús tté buaē pakōkwak e' u a. Ie' dōr wēpa kul shukitulebak Jesús ttekōlpa tsá e'pa kímuk, e' ekōl. Ie' ska' sa' e' tséat.

⁹ Ie' ala'r busipa dōkā tkēl kam iserdak wēpa tā. Ie'pa kōs dōr Skékōl ttekōlpa.

¹⁰ Sa' sené ie' ska' elkeē etā wēm debitu ekōl datse Judea, e' kiē Agabo. Ie' dōr Skékōl ttekōl.

¹¹ Ie' dēwā sa' o'mik tā Pablo kipamo klō'wéwāitō. Tā e' wa ie' e' muéwā iklō a ena iulā a tā ichéitō:

—Wikōl Batse'r tō iché: "T' es judiowak tō kipamo i' wák, e' muerawā Jerusalén. Tā imerattsa ie'pa tō pé' kē dōr judiowak, esepa ulā a."

¹² Mik sa' tō tté e' ttsé, etā sa' ena Cesarea wakpa tso' ñak sa' tā, e'pa ulitane kkōché tajé Pablo a: "Kē be' minuk Jerusalén."

¹³ Erē Pablo tō ijué: —¿I' kuekí a' ijuke? E' tso' ye' eriauk tajé. Ye' e' méttatke monukwā, ñies ttēwā Skékēpa Jesús tté kuekí Jerusalén.

¹⁴ Ie' kē wā sa' ttō iutēne, e' kuekí kē sa' wā i' kí yēne iā. Sa' iché:

—As Skékēpa tō iū wēs ie' kí ikiane es.

¹⁵ E' ukuōkí tā sa' dali ié mīyal Jerusalén.

¹⁶ Jesús ttōkatapa tso' Cesarea, e'pa welepa mīyal sa' tā. Ie'pa wā sa' mītser wēm kiē Mnasón, e' u a kapōkrō. Wēm e' datse ká kiē Chipre eē. Ie' dōr wēpa tsá erblé' Jesús mik esepa ekōl.

Pablo mīa Santiago pakōk

¹⁷ Mik sa' deka Jerusalén, etā s'yamipa tso' eē, e'pa tō sa' kiéwā buaē, ittse'nerak buaē.

¹⁸ E' bule es tā Pablo mīa sa' tā Santiago pakōk. Ñies Skékēpa Jesús icha e'pa wōkir kibipa tso' ñak Santiago ska' sēraa.

¹⁹ Ie'pa tō ie'pa shké'wé tā i' kōs wéitō Skékōl batamik, pé' kē dōr judiowak, esepa shuḡa, e' pakéitō ie'pa a yēsýsēs.

²⁰ Mik e' ttsé ie'pa tō, etā Skékōl kíkēkarakitō tajé. Ie'pa tō iché iā:

—A yami Pablo, be' isué buaē tō jē judiowak dōkā miles e'pa erblétke Jesús mik. Ie'pa ulitane e' mettsā da'ā Moisés tté dalōiēno e' tsātkōk.

²¹ Ie'pa a iyēne tō be' tō judiowak tso' ká kuā'kí kuā'kí kí, esepa wōbla'weke tō tté e' olo'yō. Ñies ichekerakitō tō be' tō icheke tō ila'r kurke wēpa, esepa tottola kkuōlit kē tar. Ñies ichekerakitō tō be' tō s'wōbla'weke tō se' judiowak ser e' kē dalōiaria.

²² Ie'pa ulitane wā ijcherdawā tō be' dē'bitū. E' kuekí ¿i wēmi be' tō ie'pa siwā'blōwōwā?

²³ ¿I' cheke sa' tō be' a e' ú. ¿Iē sa' shua wēpa tso' tkēl kawō me'bak Skékōl a, e' orketke.

²⁴ E'pa tsúmi e' tā, tā be' e' batse'ú ie'pa tā. Kōs e' patuē e' pataūbō as ie'pa tsá tōttsa manene iwā kkachoie tō kawō me' ie'pa tō Skékōl a e' one. Be' tō iwé es, e' tā judiowak ulitane isugraē tō i' kōs kí pé' tso' be' chōk suluē e' dōr kache. Ie'pa tō isuēmi tō Moisés tté dalōiēno e' dalōieta' be' tō ñies.

25 Erë s'yamipa kē dör judiowak, esepa a ì bikeitsé sa' tō e' kitimbak sa' tō yëkkuō kī. E' kī sa' tō ie'pa a iyë' tō ie'pa kē kàne chkè meule iyi diòkòl tso' dalòie ese a ese katòk. Iyiwak pē kē katar. Iyiwak ttëwà kuli' siulekà ese chkà kē katar. Nies ie'pa kē kàne trënkà.

Pablo klò'wëwàrakitò Skëkòl wé pamik

26 Es Pablo e' yëttsà wëpa tkël, e'pa ta. E' bule es ta ie' e' batse'wé ie'pa ta. E' ukuòkī ta ie'pa tkawà Skëkòl wé a. Eë Pablo tō ibiyó ché tō mik ta ie'pa batse'ne e' diwò ene ta ie'pa iyi meke Skëkòl a iwakpa bil ekkë.

27 Kawò kul shuà ie'pa tso' batse'ne e' erkewatke età judiowak wëlepa datse Asia, e'pa tō Pablo sué Skëkòl wé a. Ie'pa tō imalepa shu'iwëkà ta imishkarak Pablo kī iklò'wëwàrakitò.

28 Ie'pa anekarak: "A yamipa, sa' kimú. Wëm i' shkòke ká wa'ñe s'wòbla'uk tō se' judiowak ser, e' kē dör buaë. Ie' icherami tō Moisés ttè dalòieño ena Skëkòl wé i' kē dör buaë. I'ñe ta pē' kē dör judiowak esepa wëlepa debitu ie' wa' ñe Skëkòl wé a. E' tō ká i' dör batse'r e' ia'wëkà."

29 Wëm kiè Trófimo e' su' ie'pa tō Jerusalén ie' dör Éfeso wak. Ie'pa tō ibikeitsé tō Pablo wa' imí Skëkòl wé a, e' kuëkī ie'pa tō iché es.

30 Ká e' wakpa kòs shu'inekà debitu tñeule. Ta Pablo klò'wëwàrakitò kuémí ur'kī. E' bet Skëkòl wé wëkkò ulitane wötëwàrakitò.

31 Ie'pa tō ittekewatke età ttè de Roma ñippòkwakpa eruleë e' comandante a tō Jerusalén wakpa ulitane shu'inekà tajë.

32 Età ie'pa tō iñippòkwakpa dapa'wé ikayuapa ta, età itunemirak wé pē' daparke eë. Mik pē' tō ñippòkwakpa ena icomandante sué, età ie'pa tō Pablo meát, kē ippèia.

33 Età comandante debitu, e' tō Pablo klò'wëwà ta imaukwà kē tabechka kichaie bötò wa. E' ukuòkī ta ie'pa a ichakéitò: "¿I' dör yi? ¿I' wambléitò?"

34 Erë wëlepa tō iché kuà'kī aneule, iël'tëpa iché kuà'kī aneule. Tajë ie'pa arkerak kuà'kī kuà'kī, e' wa kē ishulir, e' kuëkī ie' tō itsukmi kē ñippòkwakpa wé a.

35 Pē' éna ie' klò'wakwà kësik wa, e' kuëkī mik idemirak ñippòkwakpa wé klékata kī, età ñippòkwakpa tō Pablo batsékami.

36 Pē' kòs arke Pablo itòkī: "¡ittòwà!"

Pablo e' tsatké judiowak wòrkī

37 Mik Pablo dòkewatke ñippòkwakpa wé a età ie' tō comandante a iché:

—Kawò mú ña ttòk be' ta.

Età comandante tō iüté:

—Ye' kē wà ijcher tō be' ttò griegoie.

38 E'ma be' kē dör Egipto wak dé'bitu ekòl e' ka'ka ñippòk sa' ta e'. Ie' mià ká wé kē yi ku' eë s'ttòkwà wakpa ta dòkà mil tkéyòk (4000).

39 Età ie' tō iché ia:

—Au, ye' dör judiowak kune Tarso, ká e' dör ká kibi atë Cilicia. Kawò mú ye' a ttoite ie'pa ta.

40 Età comandante tō kawò mé ia. Età ie' dur shkë'ka ñippòkwakpa wé klékata kī ta iulà kkaché pē' tso' tajë, e'pa a tō a' siwà'blòlur. Mik isiwà'blëwàrak, età ie' tté ie'pa ta hebreoie. Ta ichéitò iarak:

22

1 "A yamipa, a kékëpa, ye' e' tsatkòke, e' ttsò."

2 Mik ie'pa tō ittse tō Pablo ttòke ie'pa ta iwákpa ttò wa, età ie'pa kī siwà'blélur. Ie' tō iché:

3 "Ye' dör ñies judiowak wës a' es. Ye' kune' Tarso atë Cilicia eë. Erë ye' talane ñe Jerusalén. Gamaliel tō ye' yò' yësyesé wës se' tté dalòieño kitegat ñiaie e' tō iché es. Këkraë ye' tso'ie Skëkòl dalòieok ye' er kòs wa kòs a' ulitane tō idalòieke ñe ekkë.

4 Mik se' wépa tō Jesús dör Se' ñalà e' tté klò'wé, età esepa tötüyk ye' bak ttëwa, klò'wëwà, wötëwà s'wòtò wé a. Kë ye' tkine tō wëm idir ò alakòl idir.

5 Nies sacerdote kibi ena s'kuëblupa ulitane, e'pa tō a' a ichëmi tō e' dör mokjë. Ie'pa tō ye' a yëkkuò me' tsëmi s'yamipa tso' Damasco e'pa a. Yëkkuò e' tō kawò me' ye' a Jesús mik erblòkwakpa esepa tsòbitu dō Jerusalén we'ikë.

6 "Erë ye' mirià ñalà kī. Diwò de bata a ta ye' dòkemitke Damasco tsjnet, e' bet ta ì bitëshka ká jai a bò'wòie e' olo bune tajë ye' pamik.

7 Eë ye' anere ñskj. Età ittò ttséyò tō iché ña: 'A Saulo, a Saulo ¿iòk be' tō ye' we'ikeke?'

8 Età ichakéyò: 'A Skékëpa, ¿be' dör yi?' Età ie' tō iüté: 'Ye' dör Jesús Nazaret wak, e' we'ikeke be' tō.'

9 Itso'rak ye' ta, e'pa tō bò'wò sué, erë ì yëne ye' a, e' wà kē ane ie'pa éna.

10 Età ye' tō ie' a ichaké: 'A Skékëpa Jesús, ¿ì wëmiyò? Ta ie' tō iché ye' a: 'Be' e' kòkà. Be' yú Damasco. Eë ì kòs wëmi be' tō, e' yërdaë be' a.'

11 Bò'wò olo tō ye' wòbla batuwëwà, e' kuëkī ye' wapiepa tō ye' ulà iémirak dō Damasco.

12 "Eë wëm tso' ekòl kiè Ananías, e' tō Skëkòl dalòieke tajë. Moisés ttè dalòieño kitule e' dalòiekeitò yësyesë. Judiowak kòs serke Damasco e'pa tō icheke tō ie' dör wëm buaë.

13 Ie' debitu ye' ska' ta ye' a iché: 'A yami Saulo, be' wòbla buanú.' E' wòshàë ta ye' wòbla buanene iwawënene Ananías suéyò iwa.

14 E' ukuòkī ta ie' tō ye' a iché: 'Skëkòl dalòieok se' yëpa bak ká ñiaie, e' tō be' shukitatbak as ì kiane wë ie' kī e' jcher be'

wa. Nies be' shukititō aš yi dör Yēsyesē e' saḡbō ena ie' wāk ttō ttsōbō.

¹⁵ Be' dōraē ie' ttekōlie. İ kōs su' be' tō, i kōs ttsē' be' tō, e' cheraēbō sulitane a.

¹⁶ I' tã kē bö ipanukia. Be' e' kōka. Be' e' wōskuō. Skēkōl a iktō aš i sulu kōs wamblēbō e' nuī olo'yōitō be' kī.'

¹⁷ "Mik ye' dene Jerusalén eṭa, ye' miā ttōk Skēkōl tã iwē a, ee ye' tō i suē kabsueie.

¹⁸ Skēkēpa Jesús suēyō tã ichēitō ña: 'Be' tō ye' ttē pakēmi judiowak a, e' kē klō'wēpa ie'pa tō. E' kueki be' e' yōttsa bet Jerusalén.'

¹⁹ Eṭa ye' ichē ia: 'A Skēkēpa, ie'pa wākpa wa ijcher tō ye' bak ie'pa tō, eṭa ye' tō dapa'wō wē kōs a, be' mik erblōkwakpa, esepa yulōk ppē, wōtēwa s'wōto wē a.

²⁰ Mik Esteban dör be' kanē méso bak be' ttē pakōk, e' kōtwa ie'pa tō, eṭa ye' tso' ee. E' wēne buaē ye' wa. E' dalewa ye' tso' ie'pa datsi' kkō'nuk.'

²¹ Erē ie' tō ye' a ichē: 'Be' shkōmitke ñala kī. Ye' be' patkeke kāmīē pē' kē dör judiowak esepa a.' "

Pablo aṭe comandante ulā a

²² Pablo ttōke e' ttsōk ie'pa tso' buaē, erē mik pē' kē dör judiowak e' aritsēitō, eṭa ie'pa ñi kēka anuk darērē: "i'wēm ese kē kawōtã senukia! jittōwasō!"

²³ Ie'pa arkekarak tajē, tã idatsi' wōti'wekerakitō kashuk a, ñies kã po uyekerakitō kashuk a kēsik wa.

²⁴ E' kueki comandante tō Pablo tsukmi kē wēshke ñippōkwakpa wē a tã ippōk kē aš itō ichōka i kueki pē' wōnarke ie' kī tajē.

²⁵ Erē mik ie'pa tō Pablo muēwatke ppē ttsa'bata daloie wa, eṭa ie' tō capitán dur ee, e' a ichaké:

—iA' a kawō mēne wēpa dör romawak esepa ppōk kam ishulir e' yōki?

²⁶ Mik e' ttsē capitán dur ee e' tō, eṭa imiā icomandante a ibiyō chōk tã ichē ia:

—iWes be' iwēmī? Wēm e' dör romawak.

²⁷ Eṭa comandante debitu Pablo ska' tã ie' tō ie' a ichaké:

—iMokī be' dör romawak?

Pablo iūtē:

—Tō, es idir.

²⁸ Eṭa comandante tō ichē:

—Ñies ye' dör romawak, e' patō'yō inukōl tajē wa.

Tã Pablo iūtē:

—Erē ye' dör romawak ye' kune' es e' kueki.

²⁹ Mik ittserakitō, eṭa ippōkwakpa tō Pablo méat bēre. Mik comandante wa ijchenewa tō Pablo dör romawak, eṭa ie' suane tō iōk ie' tō imaḡkwa patkē'.

Pablo e' tsatké judiowak wōkirpa wōrki

³⁰ Comandante kī ikiane jchenowa mokjē tō i kī Pablo kcateke judiowak tō. E' kueki bule es tã ie' tō sacerdotepe wōkirpa ena

judiowak wōkir malepa kē e' dapa'ukka. E' ukuōki tã ie' tō Pablo wōtsōōk patkē tã iyēttsaitō tsēmi duēser ie'pa wōrki.

23

¹ Eṭa Pablo tō ie'pa suēwa krereē iwō kī tã ichē iarak:

—A yamipa, ikkē ye' senére, eṭa ye' er kē wa ye' kkatēne i kī Skēkōl wōa.

² Eṭa sacerdotē kibi kiē Ananías, e' tō, itso'rak Pablo o'mik, e'pa kē Pablo ppōk ikkō kī.

³ Erē Pablo tō iūtē:

—iBe' dör e' ökwak, e' pperaē Skēkōl tōl Sē be' tkēr ye' shulōk Moisés ttē dalōiēno e' wa. Erē iōk ye' ppōk kēbō? E' wa ttē ñe' dalōsēwēwa be' tō.

⁴ Itso'rak ee, e'pa tō ichē Pablo a:

—iBe' tso' Skēkōl sacerdotē kibi e' chōk suluē!

⁵ Pablo tō ichē:

—A yamipa, ye' kē wa ijcher tō ie' dör sacerdotē kibi. Skēkōl yēkuō tō ichē: 'Yi tso' s'wōkirie, ese kē char suluē.'

⁶ Mik Pablo wa ijchenewa tō iwōkirpa shābōtspa dör saduceowakpa, shābōtspa dör fariseowakpa, eṭa ie' tō ie'pa a ichē aneule:

—A yamipa, ye' dör fariseowak. Nies ye' yēpa kōs dör fariseowakpa. S'duowa shkerkane, e' wa panekeyō krōrōē, e' kī a' tso' ye' kkatōk.

⁷ Mik Pablo tō ttē e' chē, eṭa fariseowakpa ena saduceowakpa e'pa wōñanemi ñi kī. Eṭa ie'pa ñi labatsélor.

⁸ Saduceowakpa tō icheke tō s'duowa kē shkertã'kane. Nies ichekerakitō tō Skēkōl biyōchōkwakpa kē tã', wimblupa sulusi kē tã'. Erē fariseowakpa tō i'yi ekkē kōs klō'wē tō itso'. E' kueki ie'pa ñi labatsélor.

⁹ Ie'pa ulitane arkerak tajē. Fariseowakpa dör s'wōbla'uk ttē dalōiēno wa wakpa wēlepa e' kēka tã ichērakitō:

—Wēm i' kē wa i sulu wamblēne. Isalema wimblu ö Skēkōl biyōchōkwak wēle utule ie' tã.

¹⁰ Erē ie'pa kī shutirkeka tajē kēsik wa, e' kueki comandante suane dō' Pablo ttēwarakitō. E' kueki iñippōkwakpa tsuk patkēitō Pablo yottsa ee tsēmi ñippōkwakpa wē a.

¹¹ E' nañewe tã Skēkēpa Jesús debitu e' tō Pablo a ichē: "Be' er kuī. Wes be' tō ye' ttē pakē iē Jerusalén es ñies be' kawōtã ipakōk Roma."

Judiowak kawō mé ñi a Pablo ttōkwa

¹² E' bule es tã judiowak wēlepa tō kawō mé ñi a Pablo ttōkwa. Ie'pa tō ittē mé Skēkōl a ttē i' wa: "Kē sa' chköpa, kē sa' di' yōpa dō mik Pablo ttēwa sa' tō eṭa."

¹³ Wēpa tō ittē mé es, e'pa dōka dabom tkēyōk (40).

14 Etā ie'pa míyal sacerdotepa wókirpa ena judiowak kueblupa, e'pa ska' tã iché iarak:
—Sa' tō ttè me' Skèkōl a tō kē sa' chkōpa, Pablo kam ttōwā sa' tō e' yōki. E' kē wā one sa' wā, e' tã as Skèkōl tō sa' we'ikō.

15 E' kuekī a' ena s'wókirpa malepa, a' ichō comandante a tō Pablo tsúbítu' bule. A' e' ō tō a' kī ie' kiane chakē bua'iewā ishuloie. E' dalewa sa' tso'tke ikīnuk ñalā kī ttēwā kam idō a' ska' e' yōki.

16 Erē Pablo nauyō wā ijchēnewā tã imía ñippókwakpa wé a tã ibiyō méitō Pablo a.

17 Etā Pablo tō capitán kié ekōl tã iché iā:
—Duladula i' tsúmi comandante ska'. Ie' wā ilē tso' yēnoie ie' a.

18 Etā capitán e' tō itsēmi comandante ska' tã iché iā:

—Pablo tso' wōtēule, e' tō ye' kié tã ikkōché ye' a tō duladula i' tsúmi be' ska'. Ie' wā ilē tso' yēnoie be' a.

19 Etā comandante tō ikló'wéwā iulā a tã itsēmi bānet. Eē ie' a ichakéitō:

—Ĵ cheke be' tō ye' a?

20 Ie' tō iché iā:

—Judiowak kawō métkē ñi a be' a ichōk tō bulepa Pablo tsúmi wé judiowak wókirpa e' dapa'uke eē. Ie'pa e' ōke tō Pablo ttē kiane shulē bua'ie ie'pa kī.

21 Erē ie'pa ttē kē klō'war. Judiowak wēpa dōka dabom tkēyōk (40) kīta, e'pa tso' blēule Pablo panuk. Ie'pa kablē' Skèkōl a ttē i' wa: “Kē sa' chkōpa, kē sa' di' yōpa dō mik sa' tō Pablo ttēwā etā.” Ie'pa tso'tke, ima be' icheke, e' ē panuk.

22 Etā comandante tō ipatkémine tã iché iā: “Kē yi a ichar tō e' ché be' tō ye' a.”

Pablo patkēmi Judea wókir kié Félix e' ska'

23 Etā comandante tō ikimukwakpa kié bōl tã ichéitō ie'pa a: “Ñippókwakpa mi'ke klō wa esepa klō'ú dōka cien böyōk (200). Ñies ñippókwakpa mi'ke kabaio kī esepa shtō dōka dabom kuryōk (70). Ñies ñippókwakpa wā kēt mi'ke esepa klō'ú dōka cien böyōk (200). Kaŕtuine de suljtu (9:00 pm) etā e'pa kos dapa'ú as imi'rak Cesarea.”

24 Ñies ichéitō: “Kabaio yulō Pablo tsōmi. Itsúmi kkō'nú buaē dōmi s'wókir Félix ska'.”

25 Ie'pa tã comandante tō yēkkuō patkēmi mē Félix a. Ikitule yēkkuō kī e' tō iché i' es:

26 “A Félix, s'wókir kibi. Ye' dōr Claudio Lisias. Yēkkuō i' shtéyō be' a. Be' shké'wéyō.

27 Judiowak wókirpa tō wēm i' klō'wā iminerak ittōkwā. Erē mik ye' wā ijchēnewā tō ie'pa dōr romawak, etā ye' miā ye' ñippókwakpa tã tã itsatkéé sa' tō.

28 Ye' kī ikiane jchēnukwā tō i kī ie'pa tō ikkateke. E' kuekī itsēmiyō judiowak wókirpa wórkī.

29 Ie'pa tō ikkaté ie'pa ttē dalōiēno kitule, ese kī. Erē kē ye' wā i sulu kune ie' kī ittowaie ō iwōtoie s'wōto wé a.

30 Erē ye' wā ijchēnewā tō judiowak welepa kawō mé ñi a ittowaie, e' kuekī ye' tō ipatkébitu' be' a. Ñies ye' tō ichétkē ikkatōkwakpa a tō i kī ie'pa éna ikkatak, e' chō be' wōshāé.”

31 Etā ñippókwakpa wā Pablo mítser nañewe wēs ie'pa a ikéwō mēne es. Ie'pa demi ká kié Antípatris eē.

32 Bule es tã ñippókwakpa dami klō wa, e' éltēpa bitēane ñippókwakpa wé a. Etā iéltēpa dami kabaio kī, e'pa wā Pablo mítser.

33 Mik ie'pa demirak Cesarea eē, etā ie'pa tō yēkkuō mé iwókir kibi a. Ñies Pablo méitōrak iā.

34 Iwókir kibi tō yēkkuō sué one etā ie' tō Pablo a ichaké: “Ĵwé be' datse?” Mik ie' wā ijchēnewā tō idatse Cilicia,

35 etā iché iā:

—Mik be' kkatōkwakpa debitu etā be' ttē ttseraéyō.

Etā ie' tō Pablo wōtōkwā patké s'wōto wé tso' u bērie yō' blu' Herodes tō ká e' wókirpa a e' a. Eē iwōtēwarakitō.

24

Pablo e' tsatké Félix wórkī

1 Ká de skel etā sacerdotē kibi kié Ananias, e' demi Cesarea judiowak kueblupa welepa tã Pablo kkatōk. Ñies wēm ekōl kié Tértulo, e' de ie'pa wā ie'pa ttekōlie Pablo kkatōk Félix a.

2 Mik Pablo debitu etā Tértulo tō ikkatémi. Ie' tō Félix a iché:

A kēkēpa s'wókir kibi, be' ttē dikjā ká tajē sa' serke bēre ñita. Be' erbikō buaē, e' wa be' tō sa' wakpa kīmé tajē. E' kuekī sa' tō wēstela chē be' a.

3 A Félix, kēkēpa tajē, be' tō sa' kīmeke tajē, e' kuekī kēkraē ká ulitane kī sa' tō wēstela chē tajē be' a.

4 Kē ye' éna be' kawō chōwak tajē, erē be' we'ikéyō, sa' ttō tso' bērbēr ē er bua' wa.

5 Sa' wā ijchēnewā tō wēm i' dōr pē' suluē. Ie' shkōke ká wa'ñe judiowak shūtiuk ñi kī as iñi blabatsōlor. Ie' dōr Jesús Nazaret wak e' klēpa eruleē e' wókir ekōl.

6-7 Ñies ie' éna Skèkōl wé ia'wakka ñaie. E' kuekī sa' tō ikló'wéwā.*

8 Be' wák a ie' chakirmi, es be' wā ijchēmi tō i kī sa' tō ikkateke, e' dōr mokjē.

* 24:6-7 Yēkkuō kitule ká iaiaē welepa tō ttē i' kī méká ttē i' wa: Sa' kī ikiane shulē wēs sa' ttē dalōiēno tō iché es. 7 Erē shkēkīpa wókir kibi kié Lisias, e' debitu tã iyēttsa sa' ulā a kēsik wa. 8 Ie' tō sa' a iché tō Pablo kkatōkwakpa kawōtā ikkatōk be' wórkī.

9 Judiowak tso' ee, e'pa ulitane tö Pablo kcateke ñittsëe.

10 Eta Félix tö ie' a kawö mé ttoie ta ie' tö iché:

—Ye' wa ijcher tö ká iaiäe be' dör ká i' wakpa ttë shulökwak. E' kueki ye' ttsé'ne buaé e' tsatkök be' wörki.

11 Be' wák wa ijchermi tö ye' dë'rökä Jerusalén Skëköl dalöiök, e' ki ká detke dabom eyök ki böt (12).

12 Ie'pa kë wä ye' kune yi ta ñi chök. Ie'pa kë wä ye' sune pe' shutiukka Skëköl wé a, ñies judiowak ñi dapa'wo wé malepa a, ñies Jerusalén kos a.

13 I kos ki ie'pa tö ye' kcateke, e' kë yërpa ie'pa a yësyësë be' a.

14 Erë ye' tö be' a iché tö Jesús dör ñala chökle, e' tté wa ye' tso' sa' yëpa bak ká iaiäe e'pa Këköl dalöiök. Ie'pa tö iché tö tté e' kë dör buaé. Erë ñies i kos kitatbak yëkuö ki Moisés ena Skëköl ttekölpa tö, e' klö'wé ye' tö.

15 Ñies ye' erblöke Skëköl mik wës ie'pa es tö se' yësyësë ena se' sulué duowa e' shkerdakane.

16 E' kueki kekraé ye' e' chöke senuk buaé Skëköl wä ena sulitane wä as kë ye' er tö ye' kkatö i ki.

17 “Ye' mine sené duas tajé kë dë'ia ie, e' ukuöki ta ye' dene ie ye' wakpa shüa inuköl kakmuk s'siarëpa a. Ñies ye' dene iyi muk Skëköl a idalöioie.

18 E' kanëuk ye' tso' Skëköl wé a e' dalewa ye' sué ie'pa tö. Ye' e' batse'wétke wës sa' tté kitule tö iché es. Eë pe' kë ku' tajé. Kë yi shutineka.

19 Erë judiowak welepa datse Asia, e'pa tso' ee. E'pa éna ye' kkatök ilé ki, e' ta warma ie'pa kawötä shkökrö ie ye' kkatök.

20 Ie'pa kë shkakrö, e' ta as ie itso' rak e'pa tö ichö tö i sulu kué ie'pa tö ye' ki mik ye' dë' e' tsatkök judiowak wökirpa wörki eta.

21 Erë mik ye' bak ie'pa wörki, eta tté i' ë ye' ye' tö aneule: ‘S'duowa e' shkerkane e' klö'wëyö, e' ki a' tso' ye' kkatök i'ñe.’ ”

22 Jesús dör ñala chökle e' tté jchertke buaé Félix wa. E' kueki mik i ché Pablo tö, e' ttséitö ta ie' kë ki tté i' kianeia' tssé. Ie' iché ie'pa a:

—Mik comandante kié Lisias, e' de, e' wa ye' tö a' tté shulë.

23 Eta Félix tö capitán eköl ké Pablo wötökwane s'wöto wé a, erë ichéitö ia:

—Ikkö'nú er bua' wa wës kë s'wötëule es. Kawö mú ie' a as iyamipa bitü ikané uk.

24 Bökki es ta Félix debitune ilaköl kié Drusila e' ta. E' dör judiowak. Félix tö Pablo tsuk patké. Pablo tö s'kawötä erblök Jesucristo é mik e' wä paké Félix a. E' tssök ie' tso'.

25 Erë mik Pablo tö sene yësyësë ena e' kkö'në sene sulu yöki ena s'shulir aishkuö ta e' wä paké, eta e' tö Félix tkiwéwa. Ie' tö iché Pablo a:

—Be' yüne. Mik ye' kawö kune e' wa ye' tö be' kiene.

26 Ñies Félix tö ipaneke tö Pablo mú tö inuköl watké ia iomine bër, e' kueki ie' tö Pablo kiekerö kekraé ttök ie' ta.

27 Es itka dö duas bök. E' ukuöki ta Félix kë kaneblöia s'wökirie. Ie' skéie wëm kié Porcio Festo, e' de s'wökirie. Félix atak buaé judiowak ta, e' kueki Pablo méatitö wötëule s'wöto wé a.

25

Pablo e' tsatké Festo wörki

1 Festo demi Cesarea kaneblök s'wökirie e' ki ká de mañat ta imia Jerusalén.

2 Eë ta sacerdotepa wökirpa ena judiowak wëpa kibipa, e'pa tö Pablo kkaté Festo a.

3 Ie'pa tö ikié ie' a: “Sa' kimü er bua' wa. Kawö mú Pablo tsobitü ie Jerusalén.” E' dör Pablo ttowa ñala ki.

4 Erë Festo tö iüté:

—Pablo tso' Cesarea wötëulewa s'wöto wé a. Eë ye' mi'ke kukuie.

5 I sulu wamblé ie' tö, e' ta as a' wökirpa mi' ye' ta Cesarea ie' kkatök ee.

6 Festo sené Jerusalén ká paköl (8) ká dabom (10) e' ulatök ta imiane Cesarea. E' bule es ta ie' e' tkéka ikula' ki tté shülo wé a. Eta Pablo tsuk patkéitö shulë.

7 Mik Pablo dewa, eta judiowak datse Festo ta Jerusalén, e'pa dewa ie' o'mik ta ikkaté iyi sulué tajé ese ki. Erë ie'pa kë a iwöklönuk yës tö e' dör mokü.

8 E' ukuöki ta Pablo tté e' tsatkoie. Ie' tö iché ia:

—Ye' kë wä i sulu wambléne yës judiowak tté dalöieno ki, ñies Skëköl wé ki, ñies Roma wökir kibi e' ta. Ekképa kë yéule ye' wä sulué.

9 Erë Festo atak buaé judiowak ta, e' kueki ie' tö Pablo a ichaké:

—zBe' shkak Jerusalén as ye' tö be' shulö ee?

10 Ie' tö iüté:

—Au. Ye' tso'tke Roma wökir kibi e' tté shülo wé a. Ié a' kawötä ye' shulök. Be' wa ijcher buaé tö ye' kë wä i sulu wambléule judiowak ta.

11 Erë ilé sulu wambléyö, ese kué a' tö, e' ki ye' kawötä ttëwa, e' ta ye' ttowa. Erë i kos ki ie'pa tö ye' kcateke, e' kë yéne, e' ta kë yi kawötä ye' mutksa ie'pa ulä a. E' kueki ye' tö ikié tö Roma wökir kibi as e' wák tö ye' shulö*

12 Eta Festo tté ipattökwakpa ta eta ichéitö Pablo a:

* 25:11 Pablo dör romawak e' kueki ie' a kawö ta ikiök Roma wökir kibi a tö e' tö ishulö. Roma wökirpa tsitsir kë a iwöklönuk.

—Buaë be' ikiétke tō Roma wōkir kibi tō be' shulō. E' kuękį ye' tō be' patkekemi Roma ąs ie' be' shulō.

Festo tō Pablo tté paké blu' Agripa ą

¹³ Ką tka wękké alé e' ukuōkį ta blu' kié Agripa e' demi Cesarea ikutá kié Berenice e' ta Festo tkéneka ká wōkirie e' kęwō tkō'ųk.

¹⁴ Ie'pa e' tsęat ká taję. E' dalewa Festo tō i tkōke Pablo ta e' paké blu' Agripa ą: Ie' tō iché ia:

—İę wēm tso' ekōl méat Félix tō wōtėule s'wōto wé ą.

¹⁵ Mik ye' bak Jerusalén, etą sacerdotepa wōkirpa ena judiowak kuęblupa, e'pa debitu wēm e' kkatōk ye' ą. Ye' ą ikiérakitō ąs ye' iwōmūttsą ttęwa.

¹⁶ Ye' tō ie'pa iuté tō romawak wōkirpa kę yi ttetą'wa, kām ie' tsątkō ikkatōkwakpa ta nį wōshaé e' yōki.

¹⁷ E' kuękį mik ie'pa debitu ię, etą kę ye' kawō chōgne. E' bule es ta ye' e' tkéka ye' kula' kį tté shulō wé ą ta wēm e' tsųk patkéyō.

¹⁸ Eré mik ikkatōkwakpa debitu, etą ie'pa kę wa ikkaténe íyi sulu kį węs ye' ibikeits es.

¹⁹ Ie'pa tō ikkaté węs ie'pa Skékōl dalōieke ese kį. Nies wēm kōtęwa kié Jesús, e' ché Pablo tō tō itso' ttsé'ka, ese é kį ie'pa tō ikkaté.

²⁰ Ye' kę wa ijcher węs yō tté e' wé, e' kuękį ye' tō Pablo ą ichaké: “¿Be' shkak Jerusalén ąs eę be' shulır tté i' kį?”

²¹ Eré ie' ikié tō ąs se' wōkir kibi tō ishulō. E' kuękį ye' tō ikéwō mé tō ąs itkér wōtėule dō mik ye' tō ipatkekemi etą.

²² Etą Agripa tō iché Festo ą:

—Ye' éna wēm e' ttō ttsak nįs.

Tą Festo tō iuté:

—Bule bö ittseräé.

²³ Bule es ta Agripa ena Berenice, e'pa debitu, tkawa u ą shkōrami węs kéké taję es. Nįppōkwakpa wōkirpa ena ká e' kékępa dalōiértą' taję, esepa debitu ie'pa ta nįs. Etą Festo tō Pablo tsųk patké

²⁴ tą ichéitō:

—A blu' Agripa ena kékępa ulitane tso' ię se' ta, ię wēm dur ekōl kié Pablo. Judiowak kōs tō ie' kkteke ye' ą Jerusalén nįs ię Ce-sarea. Ie'pa kę shtrirtą'wa ye' ą ikiōkį ąneule tō ikéwō mūttsą ttęwa.

²⁵ Eré ye' ą ta ie' kę wa i wamblėne i kį yō ittōkwą ipatkėmi. Eré ie' wák tō ikié ąs Roma wōkir kibi tō ishulō. E' kuękį ye' tō ibikeitsbak patkėmi eę.

²⁶ Eré kę i kune ye' wa shtëmi yėkkuō kį mėmi s'wōkir kibi ą ikkatoie. A Agripa, e' kuękį ye' wa idebitu a' wōrkį, bua'ie be' wōrkį, ąs be' ichakō. İma be' iché, e' ukuōkį ta iyėkkuō shtëmiyō.

²⁷ ¿Węs ye' tō yi patkemimi shulę kę wayėule tō i kį ikkatėrke?

26

Pablo e' tsątké blu' Agripa wōrkį

¹ E' ukuōkį ta Agripa tō Pablo ą iché:

—Be' ttō e' tsątkoie.

Etą Pablo ulá kęka ta ittėmitke i' es:

²⁻³ “A blu' taję Agripa. Se' judiowak ser, e' ijcher buaë be' wa. Nies tté i' kį sa' nį chōke, e' ijcher buaë be' wa. E' kuękį i' nįe ta ye' ttsé'ne buaë e' tsątkōk be' wōrkį i' kōs kį judiowak tō ye' kkteke, e' yōki. Es ikiéyō be' ą tō ye' ttō ttsō enaé.

⁴ “Se' wakpa kōs wa ijcher buaë tō węs ye' ser ye' kaska' ena Jerusalén mik ye' bak duladula etą.

⁵ Nies ie'pa wa ijcher buaë tō kękraé ye' dōr fariseowak. Ese wakpa e' tiųke Skékōl tté dikįą yėsyėšé se' wakpa malepa tsąta. Ie'pa kį ikiane, e' ta ie'pa tō ichėmi tō mokį ye' dōr fariseowak.

⁶ Skékōl wablė' se' yępa bak ká iaiaé e'pa a tō s'duową e' shkerdakane, e' wá panekeyō mokį, e' kį ie'pa tso' ye' kkatōk i' nįe ta.

⁷ Se' dōr Israel aleripa e' ditsėwōpa dōka dabom eyōk kį böa (12), e'pa tō iwá paneke nįs er mokį wa. E' kuękį ie'pa tō Skékōl dalōie e' wakanewękerakitō nįie nañeé kękraé. A blu' Agripa, s'duową shkerdakane, e' panekeyō węs se' wakpa malepa es, e' ta ¿i kį ie'pa tso' ye' kkatōk?

⁸ ¿I kuękį a' ibikeitseke tō s'duową e' kę shkenukkane Skékōl ą?

⁹ “Ye' wák bak ibikeitsōk tō ye' kawōta i kōs or ye' ą e' ųk Jesús Nazaret wak e' tté wōklō'woie.

¹⁰ Es ye' tō iwamblė' Jerusalén. Sacerdotepa wōkirpa tō ye' ą kawō me' iwambloie. S'batse'rpą taję wōtė'wa ye' tō s'wōto wé ą. Kę dōr e' é, nįs mik ie'pa ttekerakitō, etą ye' ą ta e' dōr buaë.

¹¹ Taję ie'pa we'ikyō se' nį dapa'wo wé ulitane ą ie'pa koie ie'pa erblō Jesús mik e' olo'yōk. Ye' kėsik blė' ie'pa kį taję. Ye' tō ie'pa tōtę'rō tkōrō ká bār kį we'iké.

¹² “Sacerdotepa wōkirpa tō ye' ą kawō me' ena ye' patké' ese wamblōk Damasco, e' wakanėųk ye' mirwa.

¹³ Eré, a blu', nala kį dibata ą ta ká jai ą ye' tō i sué bö'woie e' tkōka diwō olo tsąta. Bö'wō e' olo bune ye' pamik ena imirwarak ye' ta e'pa pamik nįs.

¹⁴ Sa' kōs anere įskį ta ittō ttsėyō e' tō iché nā hebreoie: 'A Saulo, a Saulo, ¿iōk be' ye' we'ikeke? İ sulu wamblekebō ye' kį e' wa be' wák e' mukettsą we'iké węs iyiwak kę shkak ppėsō kal wa es.'

¹⁵ Ye' tō ie' ą ichaké: 'A Skékępa, ¿be' dōr yi?' Ie' ye' iuté: 'Ye' dōr Jesús, e' we'ikekebō.

¹⁶ Eré be' e' duōka. Ye' e' kkaché be' ą be' patkoie kanėblōk ye' ą. İ kōs suėbō i' nįe ena i kōs kkacheraėyō be' ą, e' pakerabō sulitane ą.

27

17 Ye' tō be' patkeraē be' yamipa a ena pē' kē dōr judiowak esepa a. Ye' tō be' tsatkeraē ie'pa ulā a.

18 Ye' tō be' patkeraē ie'pa wōā kā nī'uk as ishkōrak Skēkōl t̄a k̄a nī' a, kē ku'ia klōulewā stuī a Satanās ulā a; nīes as inuū olo'yardak ikī as idōrak Skēkōl icha batse'r e'pa k̄ie ierblērak ye' mik e' wa.'

19 "A blu' Agripa, i yēne n̄a k̄a jai a e' wawēyō.

20 Jesús ttē buaē ts̄a pakéyō Damasco wakpa a, e' ukuōkī t̄a yō ipakē Jerusalén wakpa a n̄ies k̄a malē tso' Judea e' k̄os wakpa a. N̄ies ipakéyō pē' kē dōr judiowak esepa a. Ye' tō ie'pa k̄os pattē: "A' er mane'ū Skēkōl a. A' senū buaē yēsēsē ikkachoie tō mokj a' er mane'wētke ie' a."

21 E' kuekī se' yamipa judiowak e'pa tō ye' klōō' wa Skēkōl wē a ttēwā.

22 Erē dō ikkē t̄a Skēkōl tō ye' k̄imé, e' kuekī ye' tso'ia ie' ttē pakōk sulitane a, s'dalōiērtā tajē esepa a, n̄ies se' ēsepa a. I yē'atbak Skēkōl ttekōlpa ena Moisés, e'pa tō tō itkōraē, e' ē pakekeyō. Kē ye' wā ttē ku'kī pakane.

23 Ie'pa tō iyē'at tō wē pairine'bitū idi' wa s'blūie e' kawōtā ttēwā. E' ukuōkī t̄a ie' shkerdakane keweie sulitane yōkī, t̄a s'tsatko ttē pakeraēitō judiowak a ena k̄a ulitane wakpa a. Ttē e' dōr wēs bō'wō es se' er n̄i'woie."

Pablo tō Agripa shkēñē erblōk Jesús mik

24 Es Pablo ē' tsatkōke e' shūa Festo tō ichē ie' a aneule:

—Ja Pablo, be' alīneka! Be' e' yuē yēkkuō wa tajē, e' tō be' alīwēka.

25 Erē ie' iūtē:

—A kēkēpa Festo. Ye' kē alīneka. I chéyō e' kē dōr alīpa ttē, e' dōr ttē mokj.

26 Sē blu' Agripa tkēr. Ie' wā ttē ikkē sūle buaē. E' kuekī kē ye' tkine ttōk ie' wōrkī. Iyi ikkē k̄os kē wamblēne blēulewā. E' kuekī ye' wā ijcher tō ie' wā iyi ikkē ijcher buaē.

27 A blu' tajē Agripa, ye' wā ijcher buaē tō be' tō i yē'atbak Skēkōl ttekōlpa tō, e' klō'wē.

28 Agripa tō iūtē:

—Kē be' ibikeitsōk tō be' ye' kēmi e' mane'uk Cristo klēie i' t̄a.

29 Pablo tō ichē:

—I' t̄a ō i' ukuōkī t̄a, erē Skēkōl mū kī ikiar tō be' ena a' k̄os tso' j'ñe ye' ttō ttsōk, e'pa mū dōr wēs ye' es, erē kē moulewā tabechka kicha wa wēs ye' es.

30-31 Etā blu' ena s'wōkir kibi ena Berenice ena k̄os itulur ee, e'pa ulitane e' kēk̄a mīyal bānet ttōk n̄ita Pablo ttē kī. Ie'pa tō ichē n̄i a:

—Wēm i' kē wā i sulu wamblēne i kī ittēwasō, warma kē ie' kawōtā wōtēwā.

32 Etā Agripa tō ichē Festo a:

—Wēm i' kē tō ichōpa: 'ye' patkōmi Roma wōkir kibi a shulē', e'ma sō iēmimi.

Pablo patkēmīrakitō Roma

1 Mik ie'pa tō ibikeitsētke tō sa' patkekemi Italia, etā Pablo ena pē' skā tso' wōtēule, e'pa mērakitō wēm ekōl kiē Julio e' ulā a. Wēm e' dōr n̄ippōkwakpa eruleē kiē Emperador Icha, e' capitān.

2 Etā sa' e' iēk̄a kanō a. Kanō e' datse k̄a kiē Adramitio ee michoē Asia wē kanō irirke dayē kkōmik ese a. Wēm kiē Aristarco, e' tso'ñak sa' t̄a n̄ies. Ie' datse Tesalōnica atē Macedonia ee.

3 Bule es t̄a sa' demi Sidón. Julio tō Pablo suē er bua' wa. Ie' tō iēmi s'yamipa serke ee, e'pa pakōk as i kiane ie' kī e' mū ie'pa tō ie' a.

4 Sa' e' yētts̄a Sidón mir wōwī, erē siwā' bitsirke darērē wōiā. E' kuekī sa' mīyal dayē nane kiē Chipre e' k̄kē wē siwā' kē bitsirku' tajē e' ēka.

5 Sa' tkami Cilicia ena Panfilia demi Mira atē Licia ee.

6 Etā ee capitān tō kanō datse Alejandría, e' kuē etō. E' mi'ke Italia. Eē sa' e' mane'wē kanō e' etō a t̄a sa' mīyal.

7 Siwā' kuekī sa' mirwā kanō kī enaē, kanē tajē wa. Kā bōt ō k̄a mañat alē etā sa' demi k̄a kiē Cnido wōshaē. Siwā' bitsirkeia sa' k̄kē, e' kuekī sa' tkami Salmona wōshaē t̄a sa' tkami dayē nane kiē Creta e' wishet.

8 Sa' mī kanō kī dayē kkō ē wa kanē tajē wa. Etā sa' demi k̄a kiē Buenos Puertos (kiē e' wā kiane chē wē kanō irirke buaē), e' atē tsjnet k̄a kiē Lasea ee.

9 Sa' kī kawō chó tajē t̄a yuēdiō dewatke. E' kēska t̄a kē se' a shkanukia dayē kī dō' i sulu tkō s'ta. E' kuekī Pablo tō ipattérak:

10 —A kēkēpa, yō isuē tō se' mirwā i' etā i sulu tkōmi. Kanō i' ena dali i', e' weirwami, n̄ies dō' se' wākpa duōlur.

11 Erē capitān kē wā Pablo ttō iūtēne. Ie' tō kanō wāk ena kanō ñākōkwakpa wōkir, e'pa ttō iūtē.

12 Wē ie'pa kanō irine e' kē dōr buaē yuēdiō tkō'woie. E' kuekī kanō wakpa kibiepa tō ibikeitse tō se' mū dōmi Fenice yuēdiō tkō'uk ee, e' dōr bua'ie. Kā e' atē dayē nane kiē Creta ee. Eē dayē atē noroeste ena sudoeste.

Siwā' bitsirke tajē dayē kī

13 Etā siwā' datse sur k̄kē, e' bitsjnitmikē bērebēre. Ie'pa tō ibikeitse tō se' tkōmimi, e' kuekī ie'pa e' yētts̄a mīyal Creta dayē kkō ē mik kanō kī.

14 E' ukuōkī bet t̄a sērke bitsjneka tajē datse nordeste k̄kē, e' tērke kanō mik.

15 E' tō kanō uyēmi. Sa' kē a kanō wōklōneia siwā' k̄kē. E' kuekī sa' tō iēmi as siwā' wā imūtser sa' t̄a.

16 Sa' tkami dayē nane tsitsir kiē Cauda, e' tsjikka, wē kē siwā' bitsirku' darērē shūte ee.

Sa' kaneblé darèrèè, e' wa sa' t'ò kanóla tso' s'tsatkoie e' muéwá buaè as kè imi' a dayè a.

¹⁷ E' ukuökí tã ié'pa t'ò kanò kibi ètò kí payuèwá buaè t'tsa' wa. Ié'pa suane d'ò kanò tkèrkã t'tsa'wò tso' tajè kiè Sirte, e' kí. E' kuekí ié'pa t'ò datsi' ukuò tso' kanò shkòwoie, e' iéwá dayè a kanò wòklò'woie as imi' enaè. Tã ié'pa t'ò iémi as siwã' wá imi'.

¹⁸ Bule es tã siwã' bitsirkeia tajè, e' kuekí ié'pa t'ò dali damirak iwã kanò a, e' tuléttsami dayè a.

¹⁹ Böiki es tã ié'pa t'ò íyi tajè tso' kanò shkòwoie, e' kibiie tuléttsa dayè a iwákpa ulá wa.

²⁰ Kã tka tajè etã diwò kè wèneia bèkwò kè wèneia. Sèrkè tajè tèrkeia sa' kí. E' kuekí sa' t'ò ibikeitsé t'ò sa' duólurdaè, kè sa' tsãtkèrpaia.

²¹ Sa' tka kã tajè kè chkaule. E' kuekí Pablo e' kékã ié'pa tso' kos e' shuã tã ichéitò:

—A kékèpa, a' t'ò ye' ttò t'sòpa, e' ma kè se' e' yènettsã Creta ena i sulu tka se' ta, e' kè bak se' tã. Nies kè se' íyi weinewa.

²² Erè j'ñe tã a' er kuú. Kè yi duòpawã. Erè kanò è weirwami.

²³ Èniã nañewe Skèkòl d'òr ye' blú dalòieke ye' t'ò, e' t'ò ibiyòchòkwak patké ye' ska,

²⁴ e' t'ò ye' a' iché: 'A Pablo, kè be' suanukia. Be' kawõtã shkòkrò Roma wòkir kibi e' ska'. Skèkòl er buaè ché be' a. E' kuekí pè' kos tso' be' tã kanò a, e'pa tsãtkeraèitò.'

²⁵ A kékèpa, e' kuekí a' er kuú. Ye' erblòke Skèkòl mik. Ye' wã ijcher buaè t'ò i kos tkòraè wès Skèkòl biyòchòkwak t'ò ye' a' iché es.

²⁶ Erè siwã' t'ò se' patkeraè d'ò kã wèle dayè kkòmik.

²⁷ Dayè kiè Adriático e' kí sa' dami siwã' wã wì'kè io'kè. E' kí kã de domingo b'òtò e' nañewe kã shabòts etã kanò ñakòkwakpa èna iane t'ò sa' dòketke kã sí kí.

²⁸ Ié'pa t'ò dayè shu ma'wé t'ò wèkkè idir d'òttsã iskí tã ide metro dòkã dabom mañayòk kí teròl (36). E' ukuökí tã wì'kie iskã ma'wènerakitò tã ide metro dabom b'òyòk kí kul (27).

²⁹ Ié'pa suane d'ò' ák tso' blublue èse mik kanò t'èr, e' kuekí tabechka tso' kanò wòklò'woie e' émirakitò tkèl kanò ñakka dayè shuã. Tã ikiérakitò Skèkòl a' t'ò sa' kìmú kã ñirke e' dalewa.

³⁰ Erè kanò ñakòkwakpa t'ò ibikeitsé: se' tkòyalmi as se' e' tsãtkò. E' kuekí ié'pa t'ò kanóla éwami dayè a. Ié'pa e' é t'ò ié'pa mí tabechka tso' kanò wòklò'woie, e' òkmi kanò wòkka dayè shuã.

³¹ Erè i' wèke ié'pa t'ò e' biyò ché Pablo t'ò ñippòkwakpa a' ena capitán a. Ié' t'ò iché:

—Ié'pa tkayal, e' tã a' kè tsãtkèrpa.

³² Etã ñippòkwakpa t'ò kanóla e' t'ssé t'èlor tã iémirak dayè a.

³³ Kã ñirketke etã Pablo t'ò ié'pa ulitane a' iché:

—Ilè ñú. A' tso' ipanuk t'ò ì tkòmi, e' kí domingo de b'òtò e' dalewa kè ì ñane a' wá yès.

³⁴ A' kèyò ilè ñuk. A' e' tsãtkak, e' tã a' kawõtã ilè ñuk. Kè a' weirpa yès.

³⁵ Pablo t'ò one, etã pan klò'wèitò et, tã wèstela chéitò Skèkòl a. Sulitane wòrkí iblatéitò tã ié' wák t'ò itsã ñé.

³⁶ Etã e' t'ò imalepa erkiówé tã ichkérak ñies.

³⁷ Sa' dòkã cien b'òyòk kí dabom kuryòk kí teròl (276) seraã.

³⁸ Ié'pa chké one kos ié'pa kí kiane ekké tã dali èyòk ate e' tuléttsarakitò dayè a as kanò at'òbòbla. Dali e' d'òr trigowò.

Kanò jchènane

³⁹ Kã ñine tã kanò ñakòkwakpa kè wá dayè kkò sule. Erè ié'pa t'ò isué t'ò t'tsa'wò buaè ulat t'èr kanò ikloka. E' kuekí ié'pa t'ò ibikeitsétke t'ò kanò ma'ùsò klèkã ee.

⁴⁰ Etã íyi tso' kanò wòklò'woie, e' t'ssé t'èlor ié'pa t'ò émi dayè a. Etã kaltak tso' kanò ñakoie, e' wòt'sélor ié'pa t'ò. E' ukuökí tã datsi'kuò skékarakitò kanò wòkka tã idòkemitke dayè kkòmik.

⁴¹ Erè t'tsa'wò tkèrkã dayè dikia, e' kí kanò tkéne kuj. Tã kanò wòkka bunewã t'tsa'wò a, kè yènettsãia. E' dalewa dayè t'èrke kanò ñakka e' t'ò kanò tskélor tajè.

⁴² Wépa mir klòulewã e'pa kiane ñippòkwakpa kí ttèlur as kè itkóyal úkule.

⁴³ Erè capitán èna Pablo tsãtkak, e' kuekí ié' kè wá ikéwò mène ittòkukur. Ié' t'ò iché: “Wépa ukuo, e'pa e' ppòlur kewe dayè a as e'pa d'òttsã kã sí kí.

⁴⁴ As imalepa mí kanò tak kí.” Es sa' ulitane dettsã kã sí kí buaè.

28

Pablo sené si' mañat kã kiè Malta ee

¹ Mik sa' dettsã etã sa' wã ijchenewã t'ò kã e' kiè Malta.

² Kã e' wakpa t'ò sa' kiéwã buaè seraã. Kasé suluè ena kalí yérke, e' kuekí b'ò' batsékarakitò tajè tã sa' kiérakitò b'ò' baikdòk.

³ Etã Pablo t'ò b'ò' ulatska shté, e' tuleke b'ò' a. E' wòshãè tã tkabè sulusi e' yéttsã b'ò'ba yòki, e' t'ò Pablo kuéwã iulã kkuè a, kè éwa.

⁴ Mik kã e' wakpa t'ò isué t'ò tkabè moar Pablo ulá mik, etã ichérakitò ñi a: “Wèm i' wã s'kòtulewã alè. Erè dayè a itsãtkéne, erè s'shulòkwak tso' kã jai a e' kè wá kawò mène ia as iser.”

⁵ Erè Pablo ulá wòppé tã tkabè anewa b'ò' a. Kè wès Pablo dé'.

⁶ Wèkkè Pablo iérkekã ò wèkkè Pablo duòmíwã etkème, e' panuk ié'pa tso' seraã. Erè ié'pa t'ò ipané tajè. Mik ié'pa t'ò isué t'ò kè ì bak ié' tã, etã ié'pa ibikeitséne kuã'kí. Ié'pa t'ò ichémi t'ò Pablo d'òr kèkòl wèje.

7 Eë tsjinet ká tso', e' dör Malta wökir kibi kiè Publio, e' icha. Ie' tó sa' kiéwá ena sa' sué buaé dō ká mañat.

8 Ta Publio yé, e' duóke duè dalölö wá ena ishütérke tajé. E' ie' teme'r. Etá Pablo míá iweblók tá ie' tó ikié S'yé á tá iulá méká iki tá ibua'wéneitö.

9 E' ukuókí tá imalepa kirirke tso' ká e' á, e'pa kós debitu tá ibuanerak ñies.

10 E' kuekí ká e' wakpa tó iyi kakmé sa' á tajé. Mik sa' mitkene kanò kí tá ì kós kiane sa' kí shkoie, e' kakmé ie'pa tó sa' á.

Pablo demi Roma

11 Sa' sené ká e' á si' mañat tá sa' e' iéne kanò iétö á. Eë kanò e' tó yuèdiò tköo'. E' datse Alejandria. Kanò e' kiè ie'pa kékólpa dalöikerakitö dör klö e'pa kiè wa.

12 Sa' míyal kanò e' kí ká kiè Siracusa eë. Eë sa' sené ká mañat.

13 E' ukuókí tá sa' míyal ká kiè Regio eë. E' bule es tá sa' e' yélur Regio á. Siwa' bitsirke buaé datse sur kke, e' wa ká böt tá sa' demi Pozzuoli wé kanò irirke eë.

14 Eë sa' tó s'yamipa welepa kué. Ie'pa tó sa' ké e' tsukat ie'pa tá domingo etö. Bata ekké tá sa' demi Roma.

15 S'yamipa tso' Roma, e'pa wá ijchertke tó sa' datse. E' kuekí ie'pa de sa' ñaletsuk dō wé dali wé tso' tajé kiekerakitö Apio eë. Ñies ie'pa skà de sa' ñaletsuk ká kiè S'kaporö Wé Mañat eë. Mik Pablo tó ie'pa sué tá wéstala chéitö Skéköl á tá ittsé'neka buaé.

16 Mik sa' demi Roma, etá Roma wökirpa tó ie' ké senuk u etkue á ekörla, eré ishkéki méarakitö eköl Pablo kkö'nuk.

Pablo tó Jesús tté paké Roma

17 Pablo demi Roma, e' kí ká de mañat, etá ie' tó judiowak wökirpa tso' Roma, e'pa kiök patké. Mik ie'pa e' dapa'wéká ie' ska' tá ie' tó iché iğrak:

—A yamipa judiowak, ké ye' wá ì sulu wambléne se' wakpa kí. Ñies ké ye' wá ì sulu wambléne se' yépa bak ká iaiäé e'pa sene e' kí. Eré ye' tso' Jerusalén e' me'ttsarakitö Roma wakpa ulá á.

18 Roma wakpa tó ye' ichaké iskjé, eré ké ie'pa wá ì sulu kune ye' kí ye' ttowaie. E' kuekí ie'pa éna ye' akmi.

19 Eré judiowak ké kí ikiane tó ye' émi ie'pa tó. E' kuekí ye' kawötá ikiök tó ye' patkó Roma wökir kibi á as ie' tó ye' shulö. Eré ye' ké wá ì tá' se' judiowak kkatoie.

20 Ì paneke se' dör Israel aleripa e'pa tó, e' kuekí ye' tkér ié moule. Ñies e' kuekí ye' tó a' kiök patké a' suoie ena ttoie a' tá.

21 Ie'pa tó iché iä:

—Judea wakpa ké wá yékuö patkéule sa' á be' choie yés. Ñies sa' yamipa datse Judea, e'pa ké wá ì sulu yéule sa' á be' kí.

22 Sa' wá ijcher tó tté pa'ali' i' paké be' tó e' cheke sulué sultane tó ká wa'ñe. E' kuekí sa' kí ikiane ttsé tó çima be' tó ibikeitseke?

23 Ie'pa tó kawö skà mé ñi á kapakoie. Mik e' kéwö de, etá ie'pa dapaneká tajé Pablo ska'. Ie' tó ì blúie Skéköl tso' e' tté paké bla'mi dō tsáji. Ì kit Moisés ena Skéköl ttekölpa tó yékuö kí e' wa ie' tó ie'pa pablé tajé as ie'pa tó iklö'ü tó Jesús dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'.

24 Ie'pa welepa tó tté paké Pablo tó, e' klö'wé. Eré welepa ké wá iklö'one.

25 Ie'pa ké wá ibikeitse ñikkéé, e' kuekí imitkerak eré Pablo tó tté i' bata ché iğrak:

—Ì ye' Wiköl Bats'e'r tó a' yépa bak iaiäé, e'pa á, itteköl bak kiè Isaias e' wa, e' dör mokí. Skéköl tó iché iä:

26 'Be' yú tá ichó ká i' wakpa á. A' tó ittseraé je', eré ké a' éna iwá anak.

A' tó iwebleraé je', eré ké a' tó isuépa.

27 Es ie'pa dör, ie'pa wökir sulué, e' kuekí.

Ie'pa tó ikuikuó wótéwá as ké iwattsér.

Ie'pa tó iwöbla tsjimiwéwá as ké iwawër.

Ie'pa ké éna iwá anak.

Ie'pa ké shkakne ye' ska' as ye' tó ibua'üne.* Es Isaias tó iyé'at.

28-29 A' wá ijchenú tó i' ukuókí tá Skéköl tó s'tsatkè e' tté tso'tke paké pè' ké dör judiowak esepa a. Ie'pa e' tó iklö'weraé.

30 Pablo e' tséat duas bök wa'ñe wé u patukeitö eë. Sulitane mi'ke ie' weblök tá eë ie' tó ikiéwá.

31 Ie' tso'ie ì blúie Skéköl tso' e' tté pakök ena s'wöbla'uk Skéképa Jesucristo tté wa. Ké yi wá ie' wöklö'one. Ké yi wá ie' tsirione yés.

* 28:27 Isaias 6.9-10

Yëkkuö kit Pablo tö Roma wakpa a Romanos

Yi tö yëkkuö i' kit, e' wák kié Pablo. Welepa tö ibikeitsë tö yëkkuö i' kit ie' tö etä ie' wák tso' Corinto. Ie' tö ikit duas dabom skeyök kî kul (57) Cristo kune'bak e' ukuökî ta. Ie' ikkeyë' tajë shkökmi Jesús mik erblökwapka tso' Roma e'pa pakök. Erë kè ie' a kawö kune shkoie. E' kuekî ie' tö yëkkuö i' kit patkëmi ie'pa a as ie'pa wa ijcher tö i' o' Jesús tö ie'pa dalërmik. Ie'pa kibiiepa kè dör Israel aleripa erë Israel aleripa erblé Cristo mik esepa e' ië'wä ie'pa ta. Israel aleripa erblé Cristo mik esepa tö ibikeitsë tö ie'pa klöo'bak Skëköl tö kewëie e' kuekî ie'pa dör ibua'ie pë' kè dör ie'pa ditsëwö esepa tsatä. E' kuekî ie'pa kè nî sini'kune.

E' kuekî Pablo kî ikiane kkachë ie'pa a yëkkuö i' kî tö sulitane dör ñies ë Skëköl wöa. Israel aleri ö kè idör ileri e' dör ñies ëme. Kewe Pablo tö ie'pa a ikkachë tö sulitane tö Skëköl watë'ttsä e' kuekî e' nu' tso' sulitane kî. E' ukuökî ta ie' tö ie'pa a ikkachë tö Jesús tte buaë e' ë wa Skëköl tö se' tsatkëmi ñikkë, Israel aleripa ena kè idör ileripa esepa ñies. E' kkachë ie' tö ie'pa a. Ñies Pablo tö ikkachë tö erblé Jesús mik e' wa Skëköl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es. Israel aleripa tö ibikeitsë tö Moisés tte dalöiëno e' dalöië wa Skëköl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es. Erë Pablo tö ie'pa a iché tö e' kè dör es. Se' kè a i onuk Skëköl tse'woie buaë as se' tsatköitö. Erë Jesús mik erblé e' wa ie' tö se' tsatkeke. Es Pablo tö ichë yëkkuö i' kî.

Shke'wë

1 Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús kanë méso klöule ie' ttekölpa tsä e' ekölie. Ñies ye' klöule tte buaë kkayë' Skëköl tö e' pakök.

2 Kä iaiaë Skëköl kablë tö tte buaë ñe' kkayërdaë, e' kit ittekölpa tö iyëkkuö batse'r e' kî.

3 Tte buaë ñe', e' dör ilä Skëkëpa Jesucristo e' tte. S'ditsö wa ta ie' dör Israel blü bak kié David e' aleri.

4 Erë mik ishkenekane, etä e' wa ikkayëne Wiköl Batse'r wa tö ñies ie' dör Skëköl Alä diché ta' tajë e'.

5 Ie' batamik Skëköl er buaë ché ye' a. Ie' ye' tkë'ka kaneblök Jesucristo a ittekölpa tsä e'pa ekölie as ká wa ñe' pë' kè dör judiowak esepa kur ie' tto iutök erblé ie' mik e' wa.

6 Ñies a' tso' ie'pa shua. A' klöule Jesucristo ichaie.

7 Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dalër tajë Skëköl éna serke Roma e'pa a. A' klöule ie' wa

s'batse'rpa kîie. S'yë dör Skëköl ena Skëkëpa Jesucristo as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Pablo wëstela ché Skëköl a

8 Kewe ye' ichë tö a' erblé Jesús mik e' tte bunekä ká wa'ñe. E' kuekî wëstela chekeyö Skëköl a Jesucristo tto wa a' ulitane kî.

9 Skëköl a ye' kaneblöke ye' er kos wa ie' alä tte buaë e' pakök, e' wák wa ijcher tö kekraë ye' er arke a' ska'.

10 Kekraë ie' a' ikiekeyö tö ie' kî ikiane, e' ma as bata ekkë ta' ie' kawö mù ye' a' shkoie a' pakök.

11 Sulu ye' éna a' suak. Ye' éna a' kîmak as a' er diché kî iër buaë Skëköl Wiköl wa.

12 E' wä dör tö se' erblöke Jesús mik eköl eköl, e' wa se' nî er diché iö buaë.

13 A yamipa, ye' kî ikiane tö a' wä ijcher tö tajë ye' ileritsë shkoie a' pakök, erë dö ikkë ta ye' wötkërke. Ye' kî ikiane tö kanë me' Skëköl tö ye' a' e' wä dötsä buaë a' shua wës ká malepa wakpa shua idë'ttsä es.

14 Ye' ittsë tö ye' kî kanë tso'ia Jesús tte buaë pakök sulitane a. Kë ye' tkine tö s'dalöier ta' tajë ese idir ö s'ësepa idir ö s'yöule ö kè s'yöule idir.

15 E' kuekî ñies ye' shkak Roma Jesús tte buaë pakök a' wakpa shua.

Jesús tte buaë dör Skëköl diché tajë s'tsatkoie e'

16-17 Jesús tte buaë e' wa Skëköl a wépa kos tö iklö'wë esepa tsatkërmi. E' kuekî ye' kè jaëne tte e' kî. Tte e' pakane judiowak a kewe, e' itökî pë' kè dör judiowak esepa a. Tte e' tö ikkachë se' a' tö wës Skëköl tö se' klö'wëmi wës pë' buaë yësyësë es. Se' klö'wëitö es se' erblé Jesús mik e' wa. E' ë wa ie' tö se' klö'wëmi es. E' dör wës itsö' kitule Skëköl yëkkuö kî es, e' tö ichë: "Yi dör yësyësë iërblö Skëköl mik e' batamik, ese serdaë."*

Sulitane kî i' sulu nu' tso' Skëköl wöa

18 Skëköl tso' ká ja' a, e' tso' wépa tö i' sulu wambletä' ena kè ser yësyësë esepa we'ikök. E' wa ie' tso' ikësik kkachök. I' sulu kos wambleke ie'pa tö, ese tö ie' tte mokî e' wöklö'weke.

19 Kos s'éna iane tö wës ie' dör, e' kkayë' ie' wák tö ie'pa a, e' kuekî buaë ie'pa wa ijcher.

20 Kewe ta' ie' tö ká i' yö'at, e'tämi sulitane wa ijcher tö wës ie' dör. Ie' kè wërta' erë i' kos yö'itö e' wa iwënewä buaë tö ie' dör Skëköl, ñies tö ie' diché kè ertä' wa. E' kuekî kè ie'pa a iyënek tö kè sa' wa ijcher.

21 Erë ie'pa wa ijcher buaë tö ie' tso'tke, erë ie'pa kè wä ikikanekä wës ikawötä kîkëkä es. Ñies ie'pa kè wä wëstela yëne ie' a. E' skéie i' bikeitseke ie'pa tö ese kè wä ta'. Ie'pa erbiköke kos ese dör sulu ëme.

* 1:16-17 Habacuc 2.4

22 Ie'pa e' chō tō ie'pa wā İyi kōs ese jcher buaē, ñermata ie'pa ianewā kē kabikeitsōta'.

23 Ie' olo ta' tajē kē ertā'wa, e' kē dalōiēne' ie'pa wā. E' skēie ie'pa tō s'duōta'wā ese diōkōl dalōieke. Dō kal ò āk yöule düie ò bakaie ò talokie ese dalōiekerakitō ie' skēie.

24 E' kueķi Skēkōl tō ie'pa émi e' ia'ukka sene sulusi wa wēs ie'pa kī ikiane es. Es ie'pa ñi dalōsewēwā İyi s'jaēwē tajē ese wa.

25 Ie' ttē mokjē e' olo'yérakitō, e' skēie kache ttē ē klō'wēkerakitō. İyi yö'at ie' tō ese ē dalōiekerakitō skēkōlie, kē dōr ie' wāk dalōiē. Ie' ē kī kīkēka mēne buaē kēkraē. Es e' idir.

26 E' kueķi Skēkōl tō ie'pa émi e' ya'uk wēs ie'pa er sulu kī ikiane es. Dō alakōlpa e' mane'wēttsa kē senakia wēpa ta' wēs ime-neat es. Ie'pa senēka'ñita iwakpa ē.

27 Es ñies wēpa kē senakia alakōlpa ta. Ie'pa e' mane'wēttsa. Suluē ie'pa éna senakka iwākpa ē ñita. E' dōr jaē tajē. Ie'pa e' ya'yu sulu es, e' nuī kī iwākpa weirke siarē wēs ikiane we'ikē es.

28 Ie'pa kē éna Skēkōl bikeitsak, e' kueķi ie' tō ie'pa émi i suluē e' ē bikeitsōk as i kē wambłōk s'kāne ese wambłōrakitō.

29 Es ie'pa er sulunewā da'āie. İ sulu kōs e' wambleke ie'pa tō tajē. Ie'pa wōttsērke tajē. Ie'pa e' wambłōke suluē. Ie'pa ukyērke imalepa ta. Ie'pa s'ttekewā ena ñi wōñakkōke suluē ena s'kitō'wēke tajē. Kēkraē ie'pa er me'rie i sulu ē kī. Ie'pa biyōblōke ñi kī.

30 Ie'pa tō s'malepa cheke suluē. Sulu ie'pa éna Skēkōl ar. Ie'pa e' kkeōkeka tajē e' tsoōkeka tajē ena kē tkirku' imalepa kī. İyi sulusi bikeitseke ie'pa wākpa tō, ese wamblekerakitō. Ie'pa kē tō imi ena iyē ttē dalōieta'.

31 İ dōr buaē e' kē āne ie'pa éna. İ uk ie'pa kablē e' kē wawētā'itō. Ie'pa kē éna İyi dalērta'. Kē İi suēta' er siarē wa.

32 Erē ie'pa wā ijcher buaē tō Skēkōl ttē dalōiēno tō ichē tō wēpa tō İyi ekkē wambleke esepa kī duēwā kiane, erē ie'pa tō iwamblekeia. E' kīue ta' ie'pa wa buaē iwēr tō s'malepa tō iwambłē.

2

Skēkōl tō sulitane shūlerāē ñikkēē

1 A' isie* tō pē' chēyō ñe'sepa kichatekettsa, esepa kē a i' yēnuk e' tsatkoie Skēkōl wōrkī. İ sulu kōs wambleke ie'pa tō ese wambleke a' tō ñies. E' kueķi mik a' tō ie'pa kichatēttsa, etā e' wa a' wākpa tso' e' kichatōktsa. E' kueķi kē a' a' e' tsatkēnuk.

2 Se' wā ijcher tō Skēkōl tō s'shulē yēsēsē, e' tō se' e' wambłō sulu es esepa kōs kichaterattsā.

3 A' tō i' sulu wambłē wēs wēpa kichatēttsa a' tō es, e' ta' z'wēs a' ibikeitsēmi tō Skēkōl kē tō a' kichatepattsa ñies?

4 A' tō ibikeitseke es, e' ta' e' wa ie' er buaē se' ta, e' watōktsa a' tso'. Ie' tō se' anewekeia tajē, ie' kē tō se' we'ikē bet. Ie' er buaē a' ta, e' tō a' dalē'ttsekeia buaē, e' wa ie' tso' a' ulaiōk as a' er mane'ū ie' a, z'e' kē jcher a' wā?

5 Erē a' er darērēē. A' kē éna er mane'wāk ie' a, e' nuī kī a' tso' Skēkōl kēsik e' kī kiōk e' kī. Mik ie' s'shūlerāē e' kēwō de etā ie' tō s'shūlerāē yēsēsē.

6-11 Sulitane dōr ñies ēme ie' a, e' kueķi ie' tō iskē meraē ekōl ekōl a wēs s'ser es. Wēpa e' chōke kēkraē i buaē uk, tso' ilo ena ikīkēka ena sene michoē yulōk, esepa ulā a sene michoē dōraē. Erē wēpa tkirke iwāk ē kī, e' wambłō sulu, kē tō ie' ttē mokj dalōiē, esepa we'ikeraēitō kēsik wa da'a. Wēpa e' wambłō suluē esepa kōs weirdaē siarē kēwe judiowak e' ukuōkī ta sulitane, e' dalērdarak imi tajē. Erē wēpa serke yēsēsē esepa kōs a' ilo ena ikīkēka ena sene bēre e' merdaē tajē kēwe judiowak a' e' ukuōkī ta sulitane a.

12 Pē' kē dōr judiowak esepa kē ku' Moisés ttē dalōiēno e' dikja. Ie'pa tō i' sulu wambłē, e' ta' iweirdaē siarē erē ie'pa kē shulirpa ttē ñe' wa. Erē judiowak tso' ttē e' dikja, e' pa tō i' suluē wambłē e' ta' ttē e' wa ie'pa shulirdaē.

13 Wēpa tō ttē dalōiēno e' ttsé, e' ē kueķi ie'pa kē klō'wepa Skēkōl tō wēs pē' buaē yēsēsē es. E' skēie wēpa tō ttē e' wā dalōiē esepa klō'weraēitō es.

14-15 Pē' kē dōr judiowak esepa kē wā Skēkōl ttē dalōiēno kit Moisés tō yēkkuō kī e' jcher. Erē mik ie'pa tō ttē ñe' wā dalōiē iwākpa wa ijcher e' kueķi, etā e' wa iwēnewā tō ttē dalōiēno tso' ie'pa er a. Ttē e' dikja ie'pa tso'. Ttē e' ē wa ie'pa er tō ie'pa a' icheke tō i' dōr buaē i' dōr suluē. Ttē e' wa mikle ta' ie'pa er tō ie'pa kkatēke, mikle ta' ie'pa tsatkeke. Ttē e' wa ie'pa shulirdaē.

16 E' tkōraē aishkuō ta' mik Skēkōl tō i' kōs tso' blēulewā se' er a' e' shūlerāē Cristo Jesús batamik etā, wēs ttē buaē pakekeyō e' tō ichē es.

17 Erē a' welepa dōr judiowak, esepa erblōke Moisés ttē dalōiēno e' mik. A' e' tsoōka tō a' dōr Skēkōl icha.

18 İ kiane ie' kī ese jcher buaē a' wā. A' yöule buaē ie' ttē wa, e' kueķi i' dōr ibua'ie e' shūkitmi a' a' wē.

19 A' ibikeitseke tō o'ka pautmi a' a' buaē. E' dōr wēs s'wōbla kē wawēr esepa ulaiē es ò wēs se' tso' stui a' esepa a' bō'wō kkachē es.

20 A' wā ttē dalōiēno tso', e' dōr ttē mokj ena İyi jcher tajē e' ttē. E' kueķi a' ibikeitseke tō a' a' se' kam yöer esepa yörmi ena wēpa kē wā i' jcher esepa wōblarmi.

* 2:1 Versículo i' a' Pablo ttōkemi judiowak ta. E' wēnewā bua'ie verículo 12 ena itōkī itso' e' kī.

21 E' dör es, e' ta ¿wes a' kē e' wöbla'ü? A' tō s'patteke tō kē s'kane akblök ta ¿wes a' akblöke?

22 A' icheke tō kē s'kawōta s'senewabak dalōseukwa ta ¿wes a' tō idalōseweke? İyi diököl tso' dalöie e' ar suluē a' éna ta ¿wes İyi tso' iwé a' e' ekibleke a' tō?

23 Ttē dalöieno meneat a' a, e' wa a' e' ttsōka tajē ta ¿wes a' kē tō idalöie? E' wa a' tō ie' dalōsewéwa.

24 Wēe' Skéköl yēkkuō tō ichē: "Pē' kē dör judiowak, esepa tō Skéköl cheke suluē a' ukuömik."[†]

25 Mokj wépa tō Moisés ttē dalöieno e' iuteke, esepa a' itóttola kkuölit tēule tsir e' dör buaē. Erē yi kē tō iütē, esepa a' kē idör İie bua', e' dör wēs kē s'wakyöule es.

26-29 ¿Wépa dör judiowak chökke? E' kē dör iditséwō ē wa. E' kē dör iwakyöule iyese alē kī e' wa. Judiowak chökke e' dör wépa er yēsýēsē Skéköl wōa esepa, e' dör wēs ie'pa wakyöule ier a es. E' kē onuk ttē dalöieno e' a. E' ormi Wiköl Batse'r ē a. Esepa wēr buaē Skéköl wa, kē dör s'ditsō wa. E' kuēkī pē' kē dör judiowak, kē wakyöule, kē wa Moisés ttē dalöieno e' ku', esepa tō idalöie buaē, e' ta ie'pa suēraē Skéköl tō wēs judiowak wakyöule es erē kē iwakyöule mokj. Pē' tō ttē dalöieno e' dalöie, erē kē iwakyöule ichkà kī, esepa tō judiowak kē tō iütē esepa kkateraē ikj aishkuō ta, erē iwakyöule ena ttē dalöieno tso' iwa.

3

1 Yile tō ichakēmi: "E' dör es, e' ta ¿lie bua' idir tō se' dör judiowak? Se' tottola kkuölit tēule tsir ¿lie bua' e' dör?"

2 Ye' iütē tō e' dör buaē shütē ena iwā dör tajē. İbua'ie dör tō Skéköl tō ittē me'atbak judiowak ulā a.

3 Yēne tō ie'pa wēlepa tō ttē ñe' dalōsewéwa, erē e' ē kuēkī ¿ichēmisō tō Skéköl kē ttō mokjē?

4 Au, kē idör es. Erē sulitane kachōmi suluē, erē ie' ttō mokjē kekraē. E' dör wēs itso' kitule ie' yēkkuō kī es, e' tō ie' chē i' es:

"Sulitane isuēraē tō be' ttō mokjē.

Be' ttē shulirmi, e' ta be' e' alōrakā be' kkatōkwakpa kī."^{*}

Es Skéköl yēkkuō tō ichē.

5 Pē' wēlepa kē wa ijcher yēsýēsē, esepa tō icheke tō s'ser suluē, e' wa ikj wēnewā bua'ie tō Skéköl dör yēsýēsē sulitane tsata. E' kuēkī ie'pa tō icheke tō e' nuj kī s'we'ikēitō, e' kē dör yēsýēsē. ¿Es idir?

6 Au, kē idör es. Skéköl chōpa kē dör yēsýēsē, e'ma ¿wes ie' a sulitane shulirmi yēsýēsē?

7 Es yile tō ichakēmi: "Ye' kache wa Skéköl ttō mokjē e' kīkarkeka tajē, e' ta ¿i kuēkī e' nuj kī ye' kcatekeiaitō?"

8 E' chōpa es, e'ma sō ichēmi tō "i sulu kī wamblöös aš e' wa i buaē kī dō tajē." Wēlepa tō icheke tō ttē ese wa ye' tō s'wöbla'weke. İe'pa éna ye' wōakwa, e' kuēkī ie'pa tō ye' cheke sulu es. Erē ie'pa esepa kichatēttsā kiane.

Kē yi dör yēsýēsē Skéköl wōa

9 E'ma ¿i chēmisō? Sa' dör judiowak ¿esepa dör buaē sulitane tsata? Au, kē idör es. İkkachétkeyō a' a tō sulitane, judiowak ena wépa kē dör judiowak, esepa kōs tso' sene sulu dikja.

10 E' dör wēs itso' kitule Skéköl yēkkuō kī es, e' tō ichē:

"İkē yi ku' eköl wē'ia dör yēsýēsē Skéköl wōa!

11 İ dör buaē Skéköl a ese kē ane yi éna yēs.

Kē yi ku' Skéköl yulök.

12 Sulitane tsī trōuke ie' yōkī;

İe'pa er sulunewa suluē.

Kē yi ku' eköl wē'ia i buaē ese uk.[†]

13 İe'pa ttō suluē, e' dör wēs s'nu kēlkuō kköppēe alar suluē es.

İe'pa kkök kī s'kjitō'wē me'rie.[‡] İe'pa kapakō e' dör wēs tkabē ichök kapöli es.[§]

14 İe'pa tso'ie alibchök s'malepa kī kēsik wa.*

15 İe'pa er me'rie s'ttēwa ē kī.

16 Wē ie'pa dami eē s'we'ikē ena s'erıawē sıarē ese mekearakitō.

17 Sene bēre ñalē e' kē suule ie'pa wa.[†]

18 Skéköl dalöie e' kē eri ta' ie'pa wa yēs."[‡]

Es Skéköl yēkkuō tō ichē.

19 Se' wa ijcher tō i kōs chē Skéköl ttē dalöieno tō, e' chēitō wépa tso' idikja, esepa a. Ttē e' wa sulitane siwa'blōwekewa Skéköl tō. Ñies ttē e' tō ikkacheke tō sulitane kī nuj tso' ie' wōa.

20 Ttē dalöieno e' dör ikkachoie se' a tō se' dör i sulu wamblökwakpa. E' kuēkī kē yi a iyēnukka: "ttē dalöieno iütéyō seraq, e' kuēkī Skéköl kawōta ichök tō ye' dör pē' buaē yēsýēsē."

Wēs Skéköl tō se' klō'wēmi wēs pē' buaē yēsýēsē es

(3.21-31)

21-23 Erē i'ñe ta Skéköl tō se' a ikkachétke tō wēs ie' tō se' klō'wēmi wēs pē' buaē yēsýēsē es. E' kē dör ttē dalöieno iütēsō e' wa. E' dör se' erblē Jesucristo mik e' wa. Wépa kōs erblē ie' mik, esepa klō'wē Skéköl tō wēs pē' buaē yēsýēsē es. Ñies Skéköl yēkkuō kōs e' tō isini'kuē tō mokj idir. Sulitane dör i sulu wamblökwak. Kē se' serku' buaē yēsýēsē wēs

† 2:24 İsaías 52.5; Ezequiel 36.22 * 3:4 Salmo 51.4 † 3:12 Salmo 14.1-3; 53.1-3 ‡ 3:13 Salmo 5.9 § 3:13 Salmo 140.3 * 3:14 Salmo 10.7 † 3:17 İsaías 59.7-8 ‡ 3:18 Salmo 36.1

Skëköl olo tã tajë e' ser es. E' kuekji sulitane dör ñies ie' wõa.

²⁴ Erë Cristo Jesús tò se' yë'ttsã ì sulu ulã a. E' wa Skëköl tò se' klõ'wë wës pë' buaë yësyësë es. E' kë kji se' ñarku', e' dör ême. Es ie' er buaë chë se' a.

²⁵ Ie' tò Jesucristo me'ttsã ttëwã se' skëie e' pë tène tajë se' nuñ olo'yoie. E' de se' ulã a se' erblë Jesús mik e' wa. E' wa ie' tò ikkachë tò ie' dör yësyësë. Kã iaiãë ie' tò sene suluë dalë'ttsë'bitu' enaë.

²⁶ E' këwõ ska' tã ie' kë wã se' weine wës s'kawõtã weinuk es. Erë se' nuñ patone Jesucristo weine e' wa. E' wa Skëköl tso' ikkachõkji'ne tã tò ie' dör yësyësë. Ñies ie' tso' ikkachõk tò wës ie' tò wëpa erblë Jesús mik esepa klõ'wëmi wës pë' buaë yësyësë es.

²⁷ E' dör es, e' tã ÷i wa se' e' tso'kãmi Skëköl wõa? ¡Kë ì wa! Se' erblë Jesús mik, e' kuekji ie' tò se' klõ'wë wës pë' buaë yësyësë es. Kë idör ttë dalõieño iütësõ e' kuekji. E' kuekji kë se' a e' tssënukkã ì wa yës.

²⁸ Es se' tò ibata chëat tò Skëköl tò se' klõ'wë wës pë' buaë yësyësë es se' erblë Jesús mik e' kuekji. Kë idör ttë dalõieño e' iütësõ e' kuekji.

²⁹ Erë ¿Skëköl dör judiowak ë Këköl? ¿Ie' kë dör pë' malepa Këköl? Tõ, ie' dör pë' kë dör judiowak esepa Këköl ñies.

³⁰ Ie' dör eköl ême. Wëpa erblë Jesús mik esepa klõ'wëitõ wës pë' buaë yësyësë es. Kë ie' tkine tò judiowak idir ò kë idir judiowak.

³¹ Se' tsatkërmi se' erblë Jesús mik e' wa, etã ¿sõ ichëmi tò Moisés ttë dalõieño e' kë dichë tã'ia? ¡Au, e' kë dör es! I' skëie se' tò ikji chë mokji tò idichë tso'ia iwak es.

4

Abraham erblë Skëköl mik

¹ Etã sa' judiowak yë bak kië Abraham, ¿ima e' chëmisõ? ¿I chënewã ie' wã erblë Skëköl mik e' wa?

²⁻³ Skëköl tò Abraham klõ'upa wës pë' buaë yësyësë es ì buaë wëitõ e' kuekji, e'ma buaë ie' a e' tssërmikã. Erë Skëköl yëkkuõ tò ichë: "Abraham erblë Skëköl mik, e' kuekji iklõ'wëitõ wës pë' buaë yësyësë es."* E' kuekji ie' kë a e' tssënukkã yës Skëköl wõa.

⁴ E' dör wës s'kanëblëtkë ese patuë es, e' kë dör kakmeule. E' dör ikanëblëtkë e' skë.

⁵ Erë yile erblë Skëköl tò s'sulusipa klõ'wëmi wës pë' buaë yësyësë es e' mik, e' tã ese klõ'wëraë Skëköl tò es, erë kë iwã ì buaë one e' tsatkoie.

⁶ Ñies e' sini'ku' David tò. Ie' ichë tò ayëcha buaë wë klõ'wë Skëköl tò wës pë' buaë yësyësë es, kë dör ì buaë wëitõ e' kuekji.

⁷ Ie' tò iyë':

"Wëpa kji inuñ olo'yë Skëköl tò ena itkõwëë iki, ¡ayëcha buaë esepa!

⁸ Wëpa kë chakëpaia Skëköl tò inuñ kji, ¡ayëcha buaë esepa!"†

Es itso' kitule.

⁹ Ye' ichakë tò wëpa yë' David tò ayëcha buaë ¿esepa dör wëpa wakyõule itõttola kkuõlit tẽule tsir e' wa esepa ë? Au. Ñies ie' pa dör wëpa kë wakyõule esepa. Ye' ichëtke tò Abraham erblë Skëköl mik, e' kuekji iklõ'õtõ wës pë' buaë yësyësë es.

¹⁰ Erë ¿mik Skëköl tò iklõ'õ es? ¿E' dör iwakyõne e' ukuõkji ò e' yõkji? Kë idör e' ukuõkji, e' dör e' yõkji.

¹¹ Ie' tò iklõ'wë es ierblë imik e' kuekji. E' ukuõkji tã ie' këitõ e' wakyuõk iwã kkachõie tò iklõ'wëitõ wës pë' buaë yësyësë es. Es ie' de wëpa erblë Skëköl mik er'pã kë iwakyõule, esepa kõs yë tsawëie. Es ie' pa kõs klõ'wë Skëköl tò wës pë' buaë yësyësë es.

¹² Ñies ie' dör wëpa wakyõule ena ierblõ Skëköl mik wës ie' es kam iwakyuõ e' yõkji, esepa kõs yë.

Skëköl tò ttë me' Abraham a

¹³ Skëköl kablë' Abraham a ttë ì' wa: "Ye' tò kã ulitane meraë be' a ena be' aleripa a." Erë ie' kë wã imëne Abraham a ttë dalõieño e' iütë wa. Imëitõ ia ierblë imik e' wa. E' wa Abraham klõne wës pë' buaë yësyësë es.

¹⁴⁻¹⁵ Mik Skëköl ttë dalõieño dalõsëwëwasõ, etã e' nuñ kji se' we'ikeraëitõ. Erë ttë ñe' kë kunupa, e'ma kë ì tã' dalõsëwëwã. E' kuekji ì uk Skëköl kablë' Abraham a e' wã mú dõ wëpa tò ttë dalõieño e' wã iütë esepa a, e'ma erblë Skëköl mik ena ie' kablë' Abraham a e' kë dör ìie bua'.

¹⁶ E' kuekji ì uk Skëköl kablë' Abraham a, e' wawëitõ ême wës iyi kakmeule es ie' erblë imik e' wa. Ie' tò iwë es er buaë choie sulitane a a iwã dõ Abraham aleripa ulitane ulã a. E' wã dör tò ì yëne Abraham a, e' kë dör wëpa tso' ttë dalõieño dikjã esepa ë a. Ñies e' dör wëpa kõs erblë Skëköl mik wës Abraham es esepa a. Es Abraham de se' ulitane erblë Skëköl mik esepa yëie.

¹⁷ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuõ kji es. E' kji Skëköl tò ichë Abraham a: "Ye' tò be' tkëkã kã tajë wakpa yëie."‡ Skëköl dör s'duowã shkë'ukkanewak e'. Ì kë ku' e' yuëmiitõ ittõ ë wa. Skëköl e' mik Abraham erblë.

¹⁸ ì yë' Skëköl tò Abraham a wësua kë iwã tkõpa suë. Erë Abraham tò iklõ'wë mokjë tã iwã panëitõ. E' kuekji ie' de kã kuã'kji tajë e' wakpa yëie wës ie' a iyënebak es. Skëköl tò ie' a iyë': "Be' aleripa alõrdaë tajë."§

¹⁹ Tsir etã ie' kji duas de cien eyõk (100). Ie' wã ijchër tò ie' ena ilakõl Sara dewãtkë

* 4:2-3 Génesis 15.6 † 4:8 Salmo 32.1-2 ‡ 4:17 Génesis 17.5 § 4:18 Génesis 15.5

këkëpa alula kë döpaia aläe. Erë erblë Skëköl mik e' kë olo'yane ie' wä yës.

²⁰ Ie' kë wä ibikeitseqä bötböt. Skëköl kablë' ie' a e' kë bikeitseqä ie' wä tö kë iwä tköpa. E' skëie ie' kî erblë Skëköl mik ta ikikëkaitö.

²¹ Ie' tö iklö'wë mokijë tö Skëköl wä diché tso' i uk ie' kablë' ese wöie.

²² E' kuekî Skëköl tö iklö'wë wës pë' buaë yësyësë es.

²³ "Skëköl tö iklö'wë wës pë' buaë yësyësë es." Ttë e' kë kiteat yëkuö kî Abraham ë a.

²⁴ Nies ikiteat se' a. Skëköl tö Skëkëpa Jesús shkeo'kane e' mik se' erblë, e' ta nies ie' tö se' klö'wëra wës pë' buaë yësyësë es.

²⁵ Jesús wömenettsä ttëwä se' nuî kî, e' ukuöki ta ishkeo'kaneitö as se' klör wës pë' buaë yësyësë es.

5

Skëköl er buanene se' kî

¹ Se' erblë Jesucristo mik e' wa Skëköl tö se' klö'wë wës pë' buaë yësyësë es. E' kuekî i'ñe ta ie' er buanene se' kî Skëkëpa Jesucristo batamik.

² Jesucristo batamik ie' er buaë ché se' a, se' erblë ie' mik e' wa. Ie' er buaë chö se' a, e' a se' e' tkëwä darërë. Se' wä ijcher tö se' dörami ie' ska' olo ta' tajë ie' ta ñita. E' wä paneke se' tö kröröe, e' tö se' tssë'rke buaë.

³ Erë kë dör e' ë, ñies se' tssë'rke buaë mik se' weirke etä. E' wä dör tö se' wä ijcher tö mik se' weirke, etä e' tö se' kî diché ieke idalë'ttsök er bua' wa.

⁴ I' kôs dalë'ttsésö er bua' wa e' wër buaë Skëköl wa. Se' wër buaë ie' wa, e' ta e' tö se' kë iwä kî panuk kröröe. E' kuekî se' tssë'rke buaë se' weirke e' shuä.

⁵ Wiköl Batse'r mène se' a e' tö se' a ikkacheke tö Skëköl ëna se' dalër tajë, e' kuekî ipanë ñe' e' kë tö se' eriawepa.

⁶ Mik Skëköl tö ikëwö me' e' de, etä Cristo kôtewä se' nuî skëie se' tso'ia kë a e' tsatkër e' dalewa.

⁷ Darërë idir se' a e' muktsä ttëwä o'ka skëie, erë imü dör pë' buaë yësyësë ese. Isalema yile e' mumittsä ttëwä pë' buaë shütë ese skëie.

⁸ Erë Cristo e' me'ttsä ttëwä se' skëie, se' bakia e' wamblök suluë e' dalewa. E' tö se' a ikkacheke tö kôs Skëköl ëna se' dalër.

⁹ Ie' kôtewä ipë tène tajë e' wa Skëköl tö se' klö'wë wës pë' buaë yësyësë es. E' yita buaë ie' wa se' tsatkërdaë Skëköl kësik yöki.

¹⁰ Mik se' bak Skëköl bolökpäie, etä ie' wäk tö ier bua'wéne se' kî ilä ttëwä e' batamik. Erë i'ñe ta ie' er buanene se' kî, e' yita buaë se' tsatkërdaë Cristo tso'ne tssë'ka e' diché wa.

¹¹ Erë kë dör e' ë. Skëkëpa Jesucristo batamik Skëköl er buanene se' kî, e' kuekî se' tssë'rke buaë ie' batamik.

Adán ena Cristo

¹² Wëm tsä yöne kië Adán, e' wä sene sulu tsä dë'bitü ká i' a. Ie' dör sultane yéie. E' kuekî mik ie' tö i sulu tsä wamblë', etä e' dör wës sultane tö iwamblë' ie' ta ñita es. E' tö sultane wöme'ttsä i sulu wamblök ena e' nuî kî duökwa. E' kuekî duëwä de sultane kî.

¹³ Kam ttë dalöiëno mer Moisés a, e' yöki i sulu wamblënemibak je'. Erë e' këwö ska' ta ttë dalöiëno kë ta', e' kuekî kë yi kkatëne inuî kî.

¹⁴ Erë Adán këwö ska' dö Moisés këwö ska' sultane blërke. Nies wëpa kë wä Skëköl ttö dalöseqonewä wës Adán es, esepa blërlulene. Ie' dör wëm eköl doia' ie' itöki e' kilä.

¹⁵ I' sulu wamblë' Adán tö ena i buaë o' Skëköl tö se' a e' dör kua'kî. Adán tö i sulu wamblë', e' kuekî tajë s'blërlulene. Erë wëm eköl skä, e' dör Jesucristo, e' batamik Skëköl er buaë ché se' a ëme kë tuë ta'. E' dör buaë ichökke, e' wa s'tsätkërke tajë.

¹⁶ Adán tö i sulu wamblë' etökicha ëme, e' nuî kî sultane kichatë'ttsä Skëköl tö. Erë Skëköl er buaë ché se' a, e' kuekî ie' tö se' klö'wë wës pë' buaë yësyësë es, erë se' tö i sulu wamblëke tajë. E' kuekî i buaë o' ie' tö se' a, e' kë dör wës i sulu wamblë' Adán tö es.

¹⁷ Es wëm eköl ë tö i sulu wamblë', e' wa duëwä e' alëkä sultane kî. E' yita i o' Jesucristo tö, e' wa wëpa a Skëköl er buaë ché klö'wëitö wës pë' buaë yësyësë es, esepa kôs ulä a sene pa'alj döraë ta ie' pa e' alörakä ie' ta ñita. E' dör tajë tkökä i wamblë Adán tö e' tsatä.

¹⁸ I' sulu wamblë Adán tö etökicha, e' wa sultane kichatënettä. Erë i yësyësë wë Jesucristo tö etökicha, e' wa sultane klörmi wës pë' buaë yësyësë es as iser michoë.

¹⁹ Adán tö Skëköl ttö tsä dalöseq'wä e' wa sultane wömenettsä i sulu wamblök. Erë Jesucristo tö Skëköl ttö dalöié, e' wa se' tajë klördaë wës pë' buaë yësyësë es.

²⁰ Skëköl tö ttë dalöiëno mé se' a as i sulu wamblëkesö kôs e' jcherwä se' wä yësyësë tö e' dör suluë. Erë mik ijchenewä se' wä, etä se' ëna iwä armi bua'ie tö kôs Skëköl er buaë ché se' a. E' dör tajë i sulu kôs wamblëkesö e' tsatä.

²¹ Mik se' bak klöulewä duëwä ulä a, etä sene sulu e' ali'ka se' kî. Erë Skëköl er buaë ché se' a, e' dikia se' tso' i'ñe ta wës se' bak kuaë sene sulu dikia es. Ie' er buaë ché se' a Skëkëpa Jesucristo batamik, e' wa se' klö'wëitö wës pë' buaë yësyësë es ta sene michoë méitö se' a.

6

Se' dör wës s'duulewä es sene sulu yöki

1 E' dör es e' ma žima sö ichëmi? Ži sulu kī wamblëiasō as Skëköl er buaë kī chō se' a tajë shūtë?

2 Au, e' kē dör es. Se' dör wës s'duulewā es sene sulu yōkī. Žwës i sulu wamblëmijiasō?

3 ŽA' kē wā ijcher tō se' wōsune e' tō iwā kkacheke tō se' batsulewā Cristo Jesús mik? E' dör wës se' ttëwāñak ie' ta es.

4 Se' wōsune e' wā kiane chë tō se' tōbinewā ie' ta. E' dör es as se' serne kuā'kī wës Cristo shkënekane S'yë olo tā' tajë e' wa e' ser es.

5 Se' batsulewā ie' mik ie' dunewā eerō, es ñies se' shkërdakane wës ie' shkënekane es.

6-7 Se' wā ijcher tō s'duulewā kē ku'ia i sulu wamblök. Es ñies wës se' dör kuaë e' dunewā Cristo tā wötëulewā krus mik. E' tka es as s'wāk dër suluë e' dichë erwa tā s'tkōshkar sene sulu ulā a kē ku'ia klōulewā.

8-9 Se' wā ijcher tō Cristo shkënekane, e' kuëkī ie' kē duōpawāne. Duewā kē e' alōpakaiā ie' kī. E' kuëkī se' duulewatke ie' tā, e' tā se' tō iklō'wë mokjē tō se' serdane ie' tā.

10 Mik ie' kōtwā, e'tā ikōtwā etōkicha ëme se' nuī kī, kē iskā duōpawāñane. Erë ishkenekane serkene Skëköl a.

11 Es ñies a' e' tso' mokjē tō a' duulewā sene sulu yōkī, erë a' tso' tse'ka senoië yësyësë Skëköl a a' batsulewā Cristo Jesús mik e' wa.

12 E' kuëkī kē a' kawō mukia sene sulu a as kē ie' alōka a' kī tā i sulu kos wamblak a' éna ese wamblë a' tō.

13 Kē a' e' muktsaiā sene sulu ulā a as e' kē tō a' klō'ūwā i sulu wamblōie. E' skéie a' e' müttsā Skëköl a wës s'duulewā shkënekane es. A' e' müttsā wa ñie Skëköl a senuk yësyësë.

14 A' kē ku'ia Moisés ttë dalōiëno dikia. A' tso' Skëköl er buaë chōke se' a' e' dikia. E' kuëkī a' e' müttsā senuk yësyësë tā es sene sulu kē e' alōpaka a' kī.

Skawōtā senuk buaë yësyësë Skëköl a

15 E' dör es, e' tā žima sö ichëmi? Se' kē ku'ia ttë dalōiëno e' dikia. Se' tso' Skëköl er buaë chō se' a' e' dikia. E' ma e' kuëkī ži sulu wamblōsō? Au, kē idör es.

16 A' wā ijcher buaë tō yi ttë iütkesō, ese ulā a se' tso' klōulewā wës s'klōulewā kanë mésoie tso' iwōkir ulā a es. Es sene sulu ttë iütkesō, e' tā e' ulā a se' tso' klōulewā wës kanë méso es tā e' nuī kī se' duōralur weir michoë. Erë Skëköl ttë iütkesō, e' tā e' ulā a se' tso' tā e' wa se' serdaë yësyësë.

17 A' bak klōulewā sene sulu ulā a wës kanë méso es. Erë wëstela Skëköl a tō i'ñe tā ttë buaë pakane a' a' e' iütë a' tō er mokjē wa.

18 Es a' yëulettsatke sene sulu ulā a tā i'ñe tā a' de sene yësyësë e' ulā a.

19 (A' iā katōtō Skëköl ttë a, e' kuëkī ttë i' kleekeyō a' a' kanë méso ttë wa.) Kenet a' e' me'tsā e' ia'ūkkā sene sulusi wa ena i sulu

ë kī wamblök. Erë e' sù i'ñe tā a' e' müttsā senuk yësyësë as a' ser batse'r.

20 Mik a' bakia klōulewā sene sulu ulā a, e'tā kē a' tkine sene yësyësë kī.

21 E' wa ži bua' dë' a' ulā a? E' ulā a a' mīne duōkular weir michoë. I'ñe tā i sulu wamblë' a' tō ese tō a' jaëwëne.

22 Erë a' yënetsā sene sulu ulā a. A' de Skëköl kanë mēsoapie. E' ulā a a' serke batse'r, e' bata dör sene michoë.

23 I sulu wamblëesō ese skéie s'duōrawā. Erë wépa batsulewā Skëkēpa Cristo Jesús mik, esepa a sene michoë meraë Skëköl tō ëme.

7

Se' du'ulur ttë dalōiëno yōkī

1 A yamipa, Moisés ttë dalōiëno, e' suule buaë a' wā. A' wā ijcher tō ttë e' dikia s'tso', s'tso'ia tse'ka e' dalewa.

2 E' dör wës alaköl senuwabak es. Ese kē kawōtā iwëm ökwa iwëm tso'ia tse'ka e' dalewa. Erë mik iwëm blënewā, e'tā e' ttë olone ie' kī.

3 Alaköl ese senë wëm o'ka tā iwëm chōkle tso'ia tse'ka e' dalewa, e' tā ttë e' dalōsewëwaitō. Erë iwëm chōkle blënewā, e' tā ie' kē ku'ia ttë e' dikia. Ie' a serwamīne buaë wëm skā tā, e' kē dör trë.

4 A yamipa, es idör se' a ñies. Se' batsulewā Cristo mik, e' kuëkī se' du'ulur ie' tā ttë dalōiëno e' yōkī. Ñies se' shkënekane ie' tā as se' ser wës Skëköl wa iwër buaë es.

5 Mik se' bak senuk s'wāk dër sulu e' dikia, e'tā ttë dalōiëno tō se' wōrieieke i sulu kī wamblök. E' ulā a se' mīne duōkular.

6 Se' bak klōulewā ttë dalōiëno e' dikia, erë i'ñe tā se' durulune ttë e' yōkī. Se' yënetsā ttë e' ulā a as se' kanëblō Skëköl a kuā'kī sene pa'āli mé iWiköl tō se' a' e' wa. E' kē dör wës se' bak kanëblök ie' a' ttë dalōiëno kitule yëkkuō kī e' iütë wa es.

Sene sulu tā ñippök

7 Es idir, e' ma žima sö ichëmi? Moisés ttë dalōiëno kitule že' dör suluë? Au, kē idör es. Ttë e' kē kunúpa, e' ma ye' kē wā ijcher tō i dör suluë. Ttë e' kē tō ichōpa: "Kē a' kawō tā' o'ka iyi kkechök," e' ma ye' kē wā ijcher tō e' dör suluë.

8 Erë ttë dalōiëno kē kunúpa, e' ma sene sulu kē dichë tā'. E' kuëkī ttë dalōiëno e' wa sene sulu tō ye' erkiōwëkā i sulu tsakjē wamblök.

9 Kā iaiāē kam ye' wa ttë dalōiëno jcherwā, e' yōkī ye' tse'ne' buaë. Erë mik ye' wā ttë e' jchenewā, e'tā sene sulu tso' ye' a' e' dichë iëne tā ye' éna ianewā tō ye' dör i sulu wamblök'wak

10-11 kichatëulettsā. Ttë dalōiëno batamik sene sulu tō ye' kītō'wë as i sulu wamblōyō,

ese tō ye' kichatéttsa. Es ttē e' tō warma sene michoë mēmi ye' a, e' skéie ye' kichatéttsaitō.

¹² Es Moisés ttē dalōiēno e' dōr buaë, e' dōr yēsýēsē, e' dōr batse'r.

¹³ Etā ¿e' yēne tō ttē buaë e' tō ye' kichatéttsa? Au, kē idōr es. Ttē buaë e' batamik, i sulu wamblekeyō, ese tō ye' kichatéttsa. Ttē dalōiēno e' tō se' a ikkacheke mokjē tō i sulu wamblekesō, ese dōr suluë ichōk. Es ttē dalōiēno dōr buaë, e' wa sō isuēmī tō mokjē i sulu wamblekesō ese dōr sulu ēme.

¹⁴ Se' wā ijcher tō ttē dalōiēno e' dōr Skëkōl wák ttē. Erē ye' dōr siarē kē dichē tā' klōulewā sene sulu ulā a ikanē mésoie.

¹⁵ I wamblekeyō ese kē ane ye' wák éna. I buaë wák ye' éna ese kē wēyō. Erē i ar suluë ye' éna, ese wamblekeyō.

¹⁶ I kē wamblak ye' éna ese wambléyō, e' tā e' wa ye' icheke tō ttē dalōiēno e' dōr buaë.

¹⁷⁻¹⁸ I buaë wák ye' éna, ese kē or ye' a, e' wa ye' wā ijcher tō i dōr buaë e' kē ku' ye' er a. Sō ichōma kē i bua' ku' ye' wák dēr sulu e' a. Es idir e' kuëkj ye' kē tō i sulu wambleku' ye' wák er wa. Sene sulu tso' ye' er a, e' tō ye' kē iwamblōk.

¹⁹ I buaë wák ye' éna, ese kē wēyō. Nies i sulu kē wamblak ye' éna, ese wamblekeyō.

²⁰ Es i sulu kē wamblak ye' éna, ese wambléyō, e' tā e' kē dōr tō ye' tō iwambleke ye' wák er wa. E' dōr tō sene sulu tso' ye' éna, e' tō ye' keke iwamblōk.

²¹ Es ye' éna iane tō erē i buaë wák ye' éna erē ye' a sene sulu tkēr.

²² Ttē dalōiēno me'at Skëkōl tō, e' wa ye' wōbatsō tajē.

²³ Erē ilē skā tso' ye' a, e' ttséyō tō e' tso' i buaë wák ye' éna ese wōklō'uk. E' dōr sene sulu tso' ye' er a e', e' ulā a ye' tso' klōulewā.

²⁴ Ye' dōr siarēla. I sulu tso' ye' er a, e' tō ye' kichatéttsa. E' yōki zyi tō ye' tsatkēmi?

²⁵ Skëkōl tō ye' tsatkē Skëkēpa Jesucristo batamik. E' kuëkj wěstela chéyō iā.

Es ye' éna ttē dalōiēno me'at Skëkōl tō e' ē iutak. Erē ye' wák dēr suluë, e' tō ye' kē i sulu wamblōk.

8

Se' sermi buaë yēsýēsē Skëkōl Wikōl wa

¹⁻² Cristo Jesús batamik Skëkōl Wikōl tō sene michoë meke se' a, e' tō ye' yéttsa sene sulu ena duëwā e' ulā a. E' kuëkj j'ne tā wépa batsulewā Cristo Jesús mik, esepa kē kichatepa Skëkōl tō yēs.

³ I kē onuk Moisés ttē dalōiēno a, e' wé Skëkōl tō. Se' wák dēr sulu e' kē tō se' kē ttē dalōiēno iutōk buaë, e' kuëkj e' kē a se' tsatkēnuk. Erē Skëkōl tō iwák alā patkē'bitū s'ditsōie ttēwā se' skéie se' nuī patuōie. Es ie' tō sene sulu tso' se' er a e' kichatē'ttsa.

⁴ E' wé ie' tō as se' klō'uitō wēs pē' buaë yēsýēsē es wēs ttē dalōiēno yēsýēsē e' tō se' a ikiē es. Se' klōne es, esepa serke wēs Skëkōl Wikōl kī ikiane es. Ie'pa kē serku'ia wēs s'wák dēr sulu kī ikiane es.

⁵ Wépa serke wēs s'wák dēr sulu kī ikiane es, esepa er me'rie i kiane e' kī ese ē kī. Erē wépa serke wēs Skëkōl Wikōl kī ikiane es, esepa er me'rie i kiane e' kī ese ē kī.

⁶ I kiane s'wák dēr sulu kī, ese kī se' er me'rie, e' tā e' bata dōr se' duōwā. Erē se' er me'rie i kiane Skëkōl Wikōl kī, ese kī, e' tā e' bata dōr sene michoë, nies sene bēre Skëkōl tā e'.

⁷ Erē wépa er me'rie i kiane s'wák dēr sulu kī, ese kī, esepa kē tō Skëkōl ttē dalōiēno e' dalōiē, mokj ie'pa kē a idalōiēr. E' kuëkj ie'pa dōr Skëkōl bolōkpa.

⁸ Wépa serke wēs s'wák dēr sulu kī ikiane es, esepa kē a i onuk wēr buaë Skëkōl wa.

⁹ Erē Skëkōl Wikōl tso' se' a, e' tā se' kē ku'ia s'wák dēr sulu ulā a. E' skéie se' tso' Skëkōl Wikōl ulā a. Yi kē a Cristo Wikōl ku', ese kē dōr ie' icha.

¹⁰ Erē Skëkōl tō se' klō'wé wēs pē' buaë yēsýēsē es, e' kuëkj Cristo tso' se' a. E' dōr es, e' tā erē s'chka nurdawā se' nuī kuëkj, erē se' wikōl ser michoë.

¹¹ Skëkōl tō Cristo Jesús shke'okane, e' Wikōl tso' se' a, e' tā aishkuō tā ie' tō se' nu shke'werakā iWikōl tso' se' a e' wa.

¹² A yamipa, e' kuëkj kē se' kane senukia wēs s'wák dēr sulu kī ikiane es.

¹³ Se' serke es, e' tā se' duōrawā. Erē se' e' aléka iki Skëkōl Wikōl wa, e' tā se' ser michoë.

¹⁴ Wépa wéttseke Skëkōl Wikōl tō, esepa dōr Skëkōl ala'r.

¹⁵ Skëkōl kē wā iWikōl mēne se' a se' klō'wo'wā kēsik wa as se' suarne. E' skéie iWikōl wa se' de ie' ala'rie. Ie' Wikōl wa ie' a ichémisō: "A yéwōla."

¹⁶ Nies ie' Wikōl tō se' kē ittsōk se' er a tō se' dōr ie' ala'r.

¹⁷ Es se' dōr ie' ala'r. Se' weirke Cristo tā nita, e' je' tā nies se' kirdawā buaë ie' tā nita ie' olo tā' tajē e' ska'. Aishkuō tā i kōs tso' blēule Skëkōl wā mē se' a, e' dōraē se' ulā a Cristo tā nita.

I tso' se' a aishkuō tā e' dōr buaë chōkle

¹⁸ Ye' a tā ie' olo tajē e' a se' dōrañak aishkuō tā, e' dōr buaë shūte. E' o'mik tā se' weirke kōs ká i' kī e' kē dōr i.

¹⁹ Aishkuō tā ikkayērdaē wōshāē tō se' dōr Skëkōl ala'r. E' kēwō paneke krōrōē iyi ulitane yō'at Skëkōl tō ese tō.

²⁰ İyi ulitane yō'at Skëkōl tō ese kōs sulunewā. I kōs yōule e' kē wák e' sulunewā. Erē Skëkōl wák tō iwōme'ttsa es. Erē ibua'wēneraitō aishkuō tā.

²¹ Ie' wák tò iyè'at: "Aishkuò tà iyi kòs yö'at ye' tò e' yerattsaneyò iweirke tajè e' ulà a aş itsatkènar ena ilòkarka tajè ye' olo wa ye' ala'r tà ñita." E' kuekì iyi ulitane yö'atitò e' tso' kàwò e' panuk kròròè.

²² Se' wà ijcher tò dò ikkè tà iyi ulitane yö'atitò e' rrerkeia ena iweirkeia wes alakòl alà kurketke weir es.

²³ Erè kè e' è rrerku' kàwò e' panuk. Ñies se' a Skèkòl Wikòl menetke wes iyi tsà kakkè sià es, e'pa rrerkeia kàwò e' panekesò e' dalewa. E' kèwò ska' tà Skèkòl tò se' tseratkò da'á ila'rie, tà se' chká mane'werattsaneitò buaè kè duòta'waja.

²⁴ Se' tsatkène erè se' tsatkerketke da'á e' panekesò. I tso'tke s'wà ese kè paneku'sò. E' kuekì mik se' tò ichè tò e' kèwò panekesò, eta' e' wà kiane chè tò kam sò isaù.

²⁵ Erè i kam saùsò ese panekesò, e' tà se' kàwòta ipanuk bèrè s'weirke kòs e' dalè'ttsè wa.

²⁶ Es ñies se' kè diché ta', e' kuekì Skèkòl Wikòl tò se' kimeke. Kè se' wòblar buaè ttòk Skèkòl tà wes se' kè ttòk ità es. Erè ie' wák Wikòl tso' se' tté chòk ie' a tajè kkòché wa ena tté kè yèr sià ese wa.

²⁷ Ie' wà se' er sùle buaè. Ie' Wikòl tò ikieke ie' ichapa batse'r kì wes ie' kì ikiane es. E' kuekì i cheke iWikòl tò ie' a e' ane buaè ie' éna.

Se' e' aléka iyi ulitane kì Cristo batamik

²⁸ Se' wà ijcher tò wépa éna Skèkòl dalèr, ñies iklò'bakitò wes ie' wák tò ibikeitsbak es, esepa tà i kòs tkòke, e' a ie' ulà ter ie'pa kimoie aş idòtsa buaè wes ie' kì kiane es.

²⁹ Wépa shùkitbakitò e'pa bikeitsbakitò tò idòraè wes ie' Alà es aş ie' Alà dò ie'pa tajè e' shuà wes ikok es.

³⁰ Wépa bikeitsbakitò e'pa kiéitò ñies. Wépa kiéitò e'pa klò'wéitò wes pè' buaè yèsyèsè es. Wépa klò'wéitò es, esepa dóraè ie' tà ñita ilo tajè e' a.

³¹ E' dör es, e' tà kè i kianeia chè. Skèkòl tso' se' ta, e' tà çl e' alòmika se' kì?

³² Ie' kè wà iwák Alà kkèone, e' me'ttsaitò ttèwa se' ulitane skéie je' yita i kòs meraèitò se' a ilà tà ñita!

³³ çYi tò wépa shùkitbak Skèkòl tò esepa kkatèmi? Kè yi. Ie' wák tò ie'pa klò'wétke wes pè' buaè yèsyèsè es.

³⁴ çYi a ie'pa kichatèrmi? Kè yi. Cristo Jesús kòtwa se' skéie, e' kúie tà ishkenekane tkèr Skèkòl ulà bua'kka se' tté chòk.

³⁵ çI tò se' yètsami Cristo éna se' dalèr tajè e' ulà a? çSe' weir tajè alè? çI darèrèè alè? çSe' weir Jesús tté batamik alè? çSe' duòke bli wà alè? çKè se' datsi' ta' alè? çIlè tkò se' ta alè? çS'ttèwa alè? Au. Kè i a se' yèrpatssa ie' ulà a.

³⁶ E' dör wes Skèkòl yèkkuò tò ichè es, e' tò ichè:

Be' dalèrmik wekkè alè tà sa' tterawa pè' tò. Sa' suèke ie'pa dör wes obeja tsèmi ttèwa es.* Es Skèkòl yèkkuò tò ichè.

³⁷ Erè e' shuà se' dör e' alòkwakpa tsata, Cristo éna se' dalèr tajè e' batamik.

³⁸ E' kuekì ye' wà ijcher buaè tò kè i tò se' yepatssa Skèkòl éna se' dalèr tajè e' ulà a. Duewa, sene, ie' biyòchòkwakpa, iyi wòkir kè wèrtà'wa, i tkòke se' ta i'ne ta, i tkòmi se' ta aishkuò ta, i skà tso' diché ta',

³⁹ i kòs tso' ká jai a, i kòs tso' ká diòshet, ekkè kòs ena i skà yö'atitò, e' kòs kè a se' yèrpatssa ie' éna se' dalèr tajè e' ulà a. Ie' éna se' dalèr tajè e' kkachéitò se' a Skèképa Cristo Jesús e' wa.

9

Skèkòl tò Israel aleripa shùkitbak ie' alarie

¹ I cheke ye' tò a' a e' dör mokjë. Ye' dör Cristo icha, kè ye' kachò. Ñies Wikòl Batsè'r wa ye' er tò ye' a icheke tò e' dör mokjë.

²⁻³ Mokj ye' chkenewa siarè, tajè ye' eriarke kekraè ye' wák ditséwòpa kuekì. Ye' wák mú kichaté Skèkòl tò yètsa Cristo ulà a aş ie'pa tsatkèr ye' skéie.

⁴ E'pa dör Israel aleripa. Ká iaiàè Skèkòl tò ie'pa tse'tkò ie' alarie. Ie'pa a ie' tò ilo tajè e' kkayè'. Ie' éna ie'pa ttè me' ñi a tsakjë ñies ittè dalòiéno e' me'itò ie'pa a. Wes iyi wakanewè ie' dalòioie e' wa ie'pa wòbla'itò. Ñies ie' kablè' ie'pa a er buaè chòk.

⁵ Ie'pa dör sa' yépa bak ká iaiàè dalòier'ta' tajè, e'pa aleripa. Ñies wè pairine'bitù idi' wa s'blúie e' kune' ie'pa ditséwò wa, e' dör Skèkòl dör iyi ulitane tsata kìkarkerka kekraè e'. Es e' idir.

⁶ Kè ye' ku' ichòk tò Skèkòl kablè' er buaè chòk ie'pa a e' kè wà bak. E' kè dör es. E' dör tò kè ie'pa sèraa dör Israel aleripa chòkle Skèkòl a.

⁷ Ñies Abraham aleripa, e'pa kibiiepa kè dör ie' aleripa chòkle Skèkòl a. Skèkòl tò iyè' ie' a: "Be' aleripa chòkle, e'pa dóraè Isaac wa."*

⁸ E' wà kiane chè tò kè yi dör Skèkòl ala'r s'ditséwò wa. E' skéie wépa tò i uk Skèkòl kablè' e' klò'wé wes Abraham tò iklò'wé es, esepa è dör Abraham aleripa chòkle Skèkòl a.

⁹ Skèkòl kablè' ie' a ttè i' wa: "Kawò ikké tà duas ièk ye' dörane tà be' alakòl Sara alà tà'tke."† E' klò'wé Abraham tò.

¹⁰ Erè kè dör e' è. Sara alà kune' ñe' dör sa' yè bak ká iaiàè kiè Isaac e'. Ie' alà ka'ka itayè Rebeca tà e'pa dör klò'wakpa wém.

* 8:36 Salmo 44.22

* 9:7 Génesis 21.12

† 9:9 Génesis 18.10,14

11-13 Erë kam ie'pa kur, kam ie'pa tö i buaë ù ò i sulu wamblö, e' yöki Skëköl tö iyë' Rebeca a: "Ikibi êk doraë itsirla kanë mésoie."[‡] E' dör wës iskà tso' kitule Skëköl yëkkuò kî es, e' kî ie' tö ichë: "Jacob dalëne ye' éna, erë Esaü watétsayö."[§] Es iaţetke tö wëne shuşhtak ie' wák éna, ese shuşhtëitö aş iwà dötsşa wës ie' kî ikiane es. Kë dör i wësö ese kuekî.

¹⁴ Es idir, e' ta çsö ichëmi tö Skëköl kë dör wësyësë? Au, kë idör es.

¹⁵ Ie' tö iyë' Moisés a: "Wë a ye' er buaë chak, ese a ye' er buaë chöraë. Nies wë şuak ye' éna er şiarë wa, ese şuërayö er şiarë wa."^{*}

¹⁶ E' kuekî ie' kë er buaë chö se' a, se' kî ikiane ò i wëkesö e' kuekî. Erë wëpa şueke ie' tö er şiarë wa, esepa a ie' er buaë chöraë.

¹⁷ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuò kî es. E' kî Skëköl tö ichë Egipto blú a: "Ye' tö be' tkëkà ká i' blúie, e' wà ta' ye' wà. E' dör ye' diché kkaçhoie be' wa aş yi dör ye' e' ttë pakar ká wa'ne."[†]

¹⁸ Es yi şuak Skëköl éna er şiarë wa, ese şuëraëitö er şiarë wa. Nies yi er darë'wàkwà ie' éna, ese er darë'wërawà ie' tö.

¹⁹ Erë isalema a' wële tö ye' a ichëmi: "Mokî tö i kiane wë Skëköl kî ese kë wöklönuk yi a çwës ie' tö se' çhakëmi se' nuî kî?" ²⁰ Erë ye' iütëmi: A wëm çima be' erbikö be' dör yi, e' tö Skëköl iütë er sulu wa? Şkau kë tö ichëpa iyuökwak a: "çî kuekî be' tö ye' yuë i' es?"

²¹ Şkau yuökwak e' a iyörmi wës ie' éna iyuak es. Şkauçka e' ê yörmi şkau bua'buaië ena şkau êseie nïes.

²² Es nïes Skëköl tö iwëmi wës ie' kî ikiane es. Ie' éna ie' kësik ena ie' diché kkachak i sulu wamblökwapka wömeuletsşa weinuk esepa ewëwa wa, e' ta e' wëmi ie' tö. Erë e'pa kşş dalë'ttsekeia ie' tö bërë enaë

²³ aş ie' olo tajë şuţëë e' kkachöitö se' şuakitbakitö e'pa a. Ká iaiaë ie' tö se' şuakitbak suë er şiarë wa nïes se' klö'bakitö aş se' dö ie' ska' olo ta' tajë ie' ta nïta.

²⁴ Es judiowak ena pë' kë dör judiowak, e'pa şuşa ie' tö se' klö'bak ie' wák a.

²⁵ E' dör wës Oseas tö ikit iyëkkuò kî es. E' kî Skëköl tö ichë:

"Wëpa kë dör ye' icha, esepa kieraëyö ye' icha.

Wëpa kë dalër ye' éna, esepa a icheraëyö: 'ye' éna a' dalër."[‡]

²⁶ Nies ká wë kî ye' tö iyë': 'a' kë dör ye' icha' ká e' ê kî ye' icherane: 'Ye' dör Skëköl çök e' ala' a' dör.' [§]

²⁷⁻²⁸ Isaías tö Israel aleripa yë' i' es:

"Ká wa'ne wëpa wömeuletsşa kichatënuak e' wakanewëraë Skëköl tö bet kë wötkënuak yës.

E' kuekî erë Israel aleripa dör tajë wës dayë tsëwö es,

erë ie'pa wëlepa ê tsatkerdaë, kë dör tajë."^{*}

²⁹ E' dör wës Isaías tö iyë' es. Ie' ichë:

"Skëköl diché ta' İyi ulitane tsata, e' kë tö se' aleripa múpaat,

e' ma se' enewa şeraa wës Sodoma ena Gomorra wakpa enewa es."[†]

Jesús ttë buaë e' dör Israel aleripa a nïes

³⁰ Es sö isuë tö pë' kë dör Israel aleripa, kë ku' şene yësyësë e' yulök, esepa klö'wë Skëköl tö wës pë' buaë yësyësë es ie'pa erblë Jesús mik e' wa.

³¹ E' skëie Israel aleripa kî ikiane tö Skëköl tö ie'pa klö'wë wës pë' buaë yësyësë es ttë dalöiëno e' dalöie wa, erë e' kë ska' ie'pa ulà dë'.

³² çî kuekî e' kë dë' ie'pa ulà a? Ie'pa kë erblëne Jesús mik e' kuekî. Ie'pa erblë i buaë wekerakitö e' mik. E' kuekî ie'pa tene Jesús mik wës s'klastkër ak mik es.

³³ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkkuò kî es, e' tö ichë:

"Ye' ttö ttsö. Ak tkë'atyö et Sión,

e' mik pë' klastkërdaë, ak e' tö ie'pa eröraë işkî.

Erë wëpa erblë ak e' mik, esepa kë eriarpa."[‡]

Es Skëköl yëkkuò tö ichë. Ak e' tö Jesús chë.

10

¹ A yamipa, Israel aleripa mú tsatkër e' kkechekeyö tajë ye' er a, e' kiekeyö Skëköl a.

² Ye' ichë tö mokî ie'pa kaneblak darërëë Skëköl a. Erë ie' ttë mokîe e' wà kë ane ie'pa éna buaë.

³ Ie'pa kë éna iane tö ie' tö s'klö'weke wës pë' buaë yësyësë es s'erblë Jesús mik e' wa. Ttë e' watétsşa ie'pa tö. Ie'pa ataş buaë yësyësë ie' wöa ie'pa şerke es e' wa.

⁴ Erë Moisés ttë dalöiëno e' wà döer Cristo kkachë. E' kuekî mik ie' de, eta ttë e' wà de. E' kuekî wëpa erblë ie' mik esepa ulitane klö'wëraë Skëköl tö wës pë' buaë yësyësë es.

⁵ Se' wër yësyësë Skëköl wa şene yësyësë wa, e' yë' Moisés tö i' es: "Yi tö ttë dalöiëno e' dalöie yësyësë şeraa, ese şer michöë ttë e' wa."^{*}

⁶ Erë se' wër yësyësë Skëköl wa se' erblë Jesús mik, e' yë' Moisés tö i' es: "Kë a' tö ibikeitsar tö çyi mi' mi ká jai a?" —E' dör wës se' mú mi' Cristo yulök aş ibitune ká i' kî.—

‡ 9:11-13 Génesis 25.23 § 9:11-13 Malaquíás 1.2-3 * 9:15 Éxodo 33.19 † 9:17 Éxodo 9.16 ‡ 9:25 Oseas 2.23 § 9:26 Oseas 1.10 * 9:27-28 Isaías 10.22-23 † 9:29 Isaías 1.9 ‡ 9:33 Isaías 8.14; 28.16 * 10:5 Levítico 18.5 † 10:8 Deuteronomio 30.14

7 “Ñies çyi mi'mi ká dià kaska?” —E' dör wes se' mú mi' Cristo yulök as ishkerkane s'duulewá tso' esepa shuá.—

8 Erë ttè e' tò ichè: “Ttè buaè e' tso' tsinet se' ska' ena se' kkò a ena se' er a.”† Ttè buaè e' dör as a' erblò Jesús mik, e' ttè pakeke sa' tò.

9-10 Se' er a' ttè e' klò'wésò as Skèkòl tò se' klò'ù wes pè' buaè yèsyèsè es. Ñies s'wák kkò wa ichésò tò Jesús dör Skèkèpa ekòl è e' as se' tsatkèr. E' kuèkì ichè a' tò a' wák kkò wa tò Jesús dör Skèkèpa ekòl è e', ñies iklò'wé a' tò a' er a' tò Skèkòl tò ishke'okane, e' ta' a' tsatkèrdaè.

11 Skèkòl yèkkuò tò ichè: “Yi erblè ie' mik esepa kè eriarpa.”‡

12 Skèkèpa ñe' è dör sulitane Kèkòl. Judiowak ena wépa kè dör judiowak, esepa kos Kèkòl ie' dör. E' kuèkì ie'pa dör ñikkèè ie' wòá. Wépa kkòchòke ie' a' as ie'pa tsatkòitò, esepa a' ie' er buaè chò tajè.

13 E' dör wes Skèkòl yèkkuò tò ichè es, e' tò ichè: “Yi kos tò e' tsatkè kié Skèkòl a, esepa ulitane tsatkèrdaè.”§

14 Erë kè s'erblène ie' mik, e' ta' çwes s'kkòchòmi ie' a' q' Ñies kè s'wá ie' ttè tssèule, e' ta' çwes s'erblòmi ie' mik? Ñies kè yi wá ie' ttè pakane siá, e' ta' çwes ittssèmisò?

15 Ñies ie' ttè pakòkwakpa kè patkène yi wa, e' ta' çwes e'pa dòmi ie' ttè pakòk siá? E' dör wes Skèkòl yèkkuò tò ichè es, e' tò ichè: “Wépa wá ttè buaè datse siá, esepa de e' dör buaè shütè.”*

16 Erë kè sulitane wá ttè buaè e' klòne. Es Isaiás tò iyè'bak: “A Skèkòl, ttè paka' sa' tò wésua kè yi wá e' klòne.”†

17 Es sò isué tò se' erblè Skèkòl mik, e' datse ie' ttè tssésò, e' wa. Ttè e' dör Cristo ttè.

18 Erë ye' ichakè: çA' ichè, kè iwarak ttè e' tssèule? Erë ye' e' iütòne tò, ie'pa wá ittssèule je'. E' dör wes Skèkòl yèkkuò tò ichè es wé ichèitò:

“Skèkòl ttè pakòkwakpa, e'pa tka ká wa'ñe, Ttè i' de dō wé ká i' erkerò ee.”‡

Es Skèkòl yèkkuò tò ichè.

19 Ye' iskà chakène: çA' ichè Israel aleripa kam éna iwà ar? E' iütè' Moisés tò mik ie' tò iyè' ie'pa a' tò Skèkòl tò iyè' i' es:

“Ye' tò a' keraé sibirukká pè' kè dör i, esepa wa.

Ye' tò a' keraé ulunukká pè' kè éna i' ane, esepa kì.”§

20 E' ukuòkì ta' Isaiás diché dè'kà ichòk tò Skèkòl tò pè' kè dör Israel aleripa esepa yè' i' es:

“Wépa kè ku' ye' payulök, esepa tò ye' kué.

Wépa kè ku' ye' chakök, esepa a' ye' e' kkaché.”*

21 Ñies Isaiás tò iskà yè' tò Skèkòl tò Israel aleripa yè' i' es:

“Ie'pa tò ye' ttò dalòsewéwá ñippòke ye' ta, esepa a' kekraé ye' tò ikimé watkè.”† Es Skèkòl yèkkuò tò ichè.

11

Skèkòl er buaè chòraè Israel aleripa a

1 I' ta' ye' ichakè: çA' ichè, Israel aleripa watéttsa Skèkòl tò seraa? Au, kè idör es. Ye' wák dör Israel aleri ekòl. Ye' dör Abraham aleri ekòl Benjamin ditséwò wa.

2 Kuaè Skèkòl tò Israel aleripa shukitbak iwák ichaie. Kè ie'pa watèuletsa ie' wá. Eliás ttè tso' kitule Skèkòl yèkkuò kì wé Israel aleripa kkatè'kaitò Skèkòl a, çe' kè jcher a' wá? Ie' ichè Skèkòl a:

3 “A Skèkòl, ie'pa tò be' ttekòlpa malepa kos ttélur. Ñies ka' tso' iyi moka be' a, e' kos tkéttsarakitò. Ye' è atéat tssè'ka erè ye' ttakwá ie'pa éna ñies.”*

4 Erë Skèkòl tò ie' iütè: “Wépa dòkà mil kuryök (7.000) e'pa kè e' tkèulewá kuchè kì Baal dalòioie ekkèpa tso'ia ye' wá.”†

5 Es ñies i'ñe ta' Israel aleripa tso' tajè, erè e' shuá wépa a Skèkòl er buaè yè' ta' ishukititò, esepa kè dör tajè.

6 Ie'pa shukititò ie' er buaè ché ie'pa a' e' kuèkì, e' ta' e' wá kiane chè tò e' kè dör i' buaè wé ie'pa tò e' kuèkì. Ichòpa es, e'ma kè ie' er bua' yène.

7 E' kuèkì sò isué tò Israel aleripa bak tsatkè yulök, e' kè dè' ie'pa ulitane ulá a. Erè ie'pa wélepa shukit Skèkòl tò, e'pa ulá a ide, erè imalepa er darèrulune.

8 E' dör wes Skèkòl yèkkuò tò ichè es. E' ichè: “Skèkòl tò ie'pa kè er chòkwia ie' ska'. E' dör wes ie'pa wòla ta', erè kè iwawèr es. E' dör wes ie'pa kukòña ta' erè kè iwattssèr. Dò i'ñe ta' ie'pa dör es.”‡

9 Es ñies David tò ie'pa yè' i' es:

“Mik ie'pa tso' kawò tkò'uk kaneè, etá as ee ibolòkpa tò iklò'ùwá kèsik wa as ie'pa klastkèr ta' iweirdak.

10 Iwòbla mú kè wawèriá.

Itsijwò mú kòrwa dali èkkeè dikia kekraé.”§

Pè' kè dör Israel aleripa esepa tsatkèrdaè

11 I' ta' ye' ichakè: A' ichè Israel aleripa tò Jesús watè'ttsa çe' wá kiane chè tò ie'pa kè tsatkèrpa? Au, e' kè dör es. E' skéie i' sulu wamblé ie'pa tò ñe' batamik pè' malepa tsatkèrmi. E' tka es as ie'pa sibirka pè' malepa kì ta' ierkirdak erblòk Jesús mik.

‡ 10:11 Isaiás 28.16 § 10:13 Joel 2.32 * 10:15 Isaiás 52.7 † 10:16 Isaiás 53.1 ‡ 10:18 Salmo 19.4 § 10:19 Deuteronomio 32.21 * 10:20 Isaiás 65.1 † 10:21 Isaiás 65.2 * 11:3 1 Reyes 19.10,14 † 11:4 1 Reyes 19.18 ‡ 11:8 Deuteronomio 29.4; Isaiás 29.10 § 11:10 Salmo 69.22-23

12 Ì sulu wamblè' ie'pa tò, e' batamik pè' malepa a Skèkòl er buaè ché tajè ká wa'ñe. E' yitá buaè sulitane a ie' er buaè kí chöraè tajè shùte mik judiowak tajè erblè Jesús mik etá.

13 Erè a' kè dör judiowak, esepa a ye' tò ilè cheke. Skèkòl tò ye' a kanè i' me' Jesús ttekòlie pè' kè dör judiowak esepa a tte pakòk. Kanè e' dalèr tajè ye' éna.

14 Isalema kanè e' wa ye' tò ye' wák ditséwòpa wèlepa mú ukyèwèkà tã ie'pa ñies erblòmi Jesús mik as itsatkèr.

15 Ie'pa watéttsa Skèkòl tò e' batamik ie' ena ká wa'ñe wakpa malepa er buarmine ñi kì. E' yitá mik ie' tò ie'pa skà kiéwane buaè, etá e' dör buaè shùte. E' dör buaè wès s'duulewá e' shkènekane es.

16 Harinachka tsá meule Skèkòl a* e' dör batse'r, e' tã ièyòk dör batse'r ñies. Ñies kal wikicha dör batse'r, e' tã kal e' kòs dör batse'r ñies. Es judiowak yépa tsá dör Skèkòl icha, e' kuèkì ileripa dör ie' icha ñies.

17 Skèkòl tò judiowak watéttsa, e' dör wès kal uru kiè olivo e' ulà té es. Pè' kè dör judiowak esepa dör wès olivo klò kañiru ulà tkéwá olivo uru ulà téule ese skéie es. E' batamik j'ñe tã a' serke buaè olivo klò uru e' wì mik.

18 E' kuèkì olivo uru ulà téule, e' kè kì a' e' tso'kká. Erè a' e' tso'kká, e' tã a' éna ianú tò ulà serke iwí mik; iwí kè serku' iulá mik.

19 Isalema a' ichèmi: "E' yène erè iulá uru tèrolone as sa' tkèrwane iskéie."

20 E' yène erè ie'pa tèrolone ie'pa kè erblène Jesús mik e' kuèkì. Erè a' erblè Jesús mik, e' è kuèkì a' tkèulewá olivo klò uru mik. E' kuèkì kè a' e' tso'kká. Warma a' kawòtá Skèkòl dalòio'k.

21 Ie' kè wá kal chòk e' ulà meneat, e' yitá kè ie' tò a' mepaat.

22 A' éna ianú tò wès Skèkòl dör. Ie' er buaè chòmi se' a, erè ñies ie' a' s'kichatèrmi. Wépa anemi i sulu a, esepa kichaterattsaitò. Erè ie' er buaè ché a' a. A' erblòkeia ie' mik, e' ma buaè idir. Erè a' kè serku'ia es, e' tã a' tèrdattsa ñies.

23 Judiowak kè erblène Jesús mik. Erè e' kè wamblèia ie'pa tò tã ierblè imik, e' tã Skèkòl wa diché tso' ie'pa t'kwane iwákpa kéli mik, e' kuèkì itkèrdawarak.

24 E' wá dör i' es: a' kè dör judiowak, e'pa dör wès olivo kañiru ulà téule tkèulewá olivo uru mik es. Erè e' kè weta' sò es, erè es Skèkòl tò iwé a' a. E' yitá buaè judiowak dör wès ulà chòk es, esepa tkèrwamine buaè iwákpa kéli mik.

Israel aleripa tsatkèrdaè tajè

* **11:16 Harinachka tsá meule Skèkòl a:** Pablo tso' ichòk tò judiowak dör wès harinachka es. Harinachka tsá e' dör wès judiowak yépa tsá Abraham ena Isaac ena Jacob es. Harinachka ièyòk e' dör wès ileripa datse itòkì es. † **11:27** Isaiás 59.20-21; 27.9

25-26 A yamipa, kènet tã tte tso' blèule, ese chekeyò a' a. Ye' kì kiane tò tte e' jcherwa a' wá as a' kè e' tso'kká tò a' wá iyi jcher Israel aleripa tsata. Tte blèule e' dör i': j'ñe tã Israel aleripa kibiepa er darèrulune dō mik pè' malepa shukitbak Skèkòl tò e' kòs tsatkène etá. E' ukuòkì tã ie'pa kòs tsatkèrdaè wès Skèkòl yèkkuò tò ichè es, e' tò ichè:

"S'atsatkòkwak datse Siòn,
e' tò sene sulu kòs yerattsa Jacob aleripa shua.

27 Tte e' meraèyò ie'pa a mik ie'pa nuì olo'yéyò ie'pa kì etá."[†]
Es Skèkòl yèkkuò tò ichè.

28-29 Mik Skèkòl tò s'shùstè er buaè choie sia, etá e' kè mane'wèpaitò. Israel aleripa tò Jesús tte buaè watéttsa, e' kuèkì j'ñe tã ie'pa dör Skèkòl bolòkpa. Erè ká iaiàè ie'pa yépa bak e'pa shukititò er buaè choie ie'pa a. E' kuèkì ie'pa aleripa dalèrkeia ie' éna. E' tka es ie'pa tã as a' tsatkèr.

30-32 Sulitane tò ie' tte dalòsèwéwá, e' nuì ulá a se' tso' klòulewá. E' me'atbakitò es as ie' a sulitane sur er siarè wa ñikkèè. E' kuèkì kènet a' tò ie' dalòsèwéwá, erè j'ñe tã a' suèitò er siarè wa, ie'pa tò ie' dalòsèwéwá e' kuèkì. Es ñies j'ñe tã ie'pa tò ie' dalòsèwéwéwá, erè e' dör as a' saùitò er siarè wa, ñies as ie'pa saùneitò er siarè wa.

33 Skèkòl er buaè ché tajè shùte se' a. Ie' wá iyi ulitane jcher buaè sulitane tsata. Ie' kabikeitsò tajè iskiè. Ì bikeitseke ie' tò ese kè wá pakanuk yi a. Ì wèkeitò ese kè anuk yi éna.

34-36 Ì kòs e' wì dör ie'. Ì kòs tso' ie' batamik. Ì kòs tso' ie' wák a. E' kuèkì Skèkòl yèkkuò tò ichè:

"Skèkòl erbikò e' kè jcher yi wá.

Kè yi a' ie' pautuk.

Kè yi a' Ì menuk ie' a kèweie

as ie' tò iskè mune ia."

Ìskèkòl kìkòkasò kèkraè! ÌEs e' idir!

12

Wès se' kawòtá senuk Skèkòl ala'rie

1 A yamipa, Skèkòl er buaè ché se' a tajè, e' kuèkì ye' kkòchò a' a tò a' e' müttsa ekòl ekòl ie' a kèkraè wès Ì batse'r meule ie' a wèr buaè ie' wa es. Es se' tò ie' dalòie e' wakanewèmi mokjè.

2 Kè a' senukia wès wépa kè tò ie' dalòie esepa ser es. E' skéie a' erbikè mane'úttsa pa'alì tã e' wa a' sermi buaè yèsyèsè. Es Ì kiane ie' kì ese jchermi buaè a' wá wawè. E' wá dör Ì dör buaè, Ì wèr buaè ie' wa ena Ì dör yèsyèsè ese.

3 Ie' er buaè ché ye' a, e' kuèkì ie' tò kanè me' ye' a Jesús ttekòlie. E' wa ye' tò a' kòs

ā ichè tò kē a' e' bikeitsōkka tkōka kōs s'ké e' bikeitsōk e' tsāta. E' skéie se' e' bikeitsō yēsýēsē kōs Skékōl tò imé se' a' erbloie ie' mik ekkē.

⁴ E' dōr wēs se' dōr es. Se' wōbla ta', ulā ta' ena s'yese skā tso' tajē kuā'kī kuā'kī, erē e' kōs wōiēulewā nīta s'wák ekōl ē ā.

⁵ E' s'ū se' erblōke Cristo mik esepa dōr tajē kuā'kī kuā'kī, erē se' kōs dōr wēs wák ekōl ē es, se' kōs batsulewā ie' mik e' wa.

⁶ Es Skékōl tò imé se' a' kuā'kī kuā'kī nī kīmoie wēs ie' kī kīane es. E' kuēkī wēpa a' iméitō ttoie ittekōlie, esepa ttō es, ie'pa erblō Skékōl mik e' wa.

⁷ Wēpa ā imé Skékōl tò s'kīmoie, esepa tò s'kīmú. Wēpa ā iméitō s'wōbla'wōie Skékōl ttē wa, esepa s'wōbla'ū.

⁸ Wēpa ā imēne s'er diché ioie, esepa tò s'er diché iō. Wēpa ā imēne íyi kakmoie, esepa ikakmú er bua' wa kē dōr i' skéie. Wēpa ā imēne s'wēttsōie, esepa s'wēttsū kanēē. Wēpa ā imēne s'malepa suōie er siarē wa, esepa tò iwā ū ttsē'ne buaē wa.

Jesús mik erblōkwakpa nī dalēr

⁹ A' nī dalērītsō er mokī wa. Sene sulu kōs e' watōttsā. E' skéie sene yēsýēsē kōs e' ā' a' senú kekraē.

¹⁰ A' nī dalērītsō wēs nī ēlpa nī dalēr es. A' nī dalōiō tajē.

¹¹ I kōs wēke a' tò, e' ū kanēē. Kē a' bikēnuk. Skékōl kanē ū ttsē'ne buaē meke i'wīkōl tò se' ā' e' wa.

¹² I buaē panekesō, e' kuēkī a' senú ttsē'ne bua' wa. A' weirke e' dalē'ttsō er bua' wa. A' ttō S'yē tā kekraē.

¹³ S'batsē'ropa malepa weirke kī ilē kīane, esepa kīmú. Yi de a' pakōk, ese kiōwā er bua' wa.

¹⁴ Wēpa tò a' we'ikeke Jesús ttē kuēkī, kē esepa kī alibchōk, e' skéie er buaē chó iarak.

¹⁵ Wēpa ttsē'rke buaē, esepa tā a' ttsē'nú buaē. Wēpa ijuke, esepa tā a' iū.

¹⁶ A' senú bērē nīta. Kē a' e' ttsōkka s'malepa tsāta. E' skéie a' e' batsō se' ēsepala tā buaē. Kē a' e' bikeitsōkka tò a' wā íyi jcher tajē.

¹⁷ Yi tò i' sulu wamblé a' kī, e' tā kē iské wamblarne. I kōs dōr buaē yēsýēsē sulitane ā ese ū.

¹⁸ A' senú bērē sulitane tā kōs a' dirmi ekkē.

¹⁹ A yamipa dalēr ye' éna, kē i' sulu ské wamblarne yi kī. E' skéie imúat Skékōl kēsik ulā ā. Ie' tò iché iyēkkuō kī i' es: "Ye' ē wōkī iské wērke wē. Yi tò i' sulu wamblé, e' ské wērayō iki."*

²⁰ Nies iché: "A' bolōkpa dué bli wā, e' tā itió. Ie' er sine, e' tā di' mú iā yē. A' iwē es, e' tā ie'pa jaērdaē."†

²¹ Kē sene sulu kar e' alōkka a' kī. E' skéie a' e' alōka sene sulu kī sene yēsýēsē wa.

13

¹ Sulitane kawōta ká wōkirpa ttē dalōiōk. Skékōl tò kawō me' ie'pa ā s'wēttsōie. Itso'rak kōs e'pa tkē'ka ie' tò.

² E' kuēkī wēpa kē tò ie'pa dalōiē, esepa nīppōke wēpa tkē'ka ie' tò esepa tā. Ese wakpa weirdaē iulā ā.

³⁻⁴ S'wōkirpa kē tkēnekā s'ser yēsýēsē esepa we'ikōk as isuardak. Ie'pa dōr Skékōl kanē mēsopa a' kīmoie. Ie'pa tso' s'ser suluē esepa we'ikōie. Esepa je' kawōta suano. A' senak kē suar tā s'wōkirpa yōkī, e' tā ā' senú yēsýēsē tā ie'pa tò a' kīkeraka. Erē wēpa serke suluē, esepa je' kawōta suank. Kē ē ichōk ie'pa ā kawō mēne s'we'ikōie. Ie'pa tso' kanēblōk Skékōl ā s'ser sulu we'ikōie wēs kawō me-neat ie'pa ā es.

⁵ E' kuēkī se' kawōta ie'pa ttē iūtōk, e' kē dōr as kē itō s'we'ikō e' ē kuēkī. E' dōr tò se' er tò se' ā' icheke tò e' dōr buaē yēsýēsē e' kuēkī.

⁶ E' kuēkī nīes inukōl patauk ie'pa tò se' keke ese patuēkesō. Ie'pa dōr Skékōl kanē mēsopa kanēblōke ie' ā s'wōkirpaie. E' dōr ie'pa kanē, e' kuēkī ie'pa patuē e' dōr buaē.

⁷ E' kuēkī imusō ie'pa ā ekōl ekōl wēs s'kawōta imuk es. Ilē kawōta patuē etā ipataū. Wēpa kawōta dalōiē esepa dalōiō.

⁸ A' wā nuī tso' kōs e' pataū. Erē nuī tso'ia se' kī kekraē, e' dōr nī dalērītsē, e' kē patonuktsā se' ā. S'malepa dalērítsekēsō, e' tā e' wa ttē dalōiēno me'at Moisés tò e' wā kōs dalōiēsō.

⁹ Ttē e' tò iché: "Kē a' kawō tā' s'senewabak dalōseukwā; kē a' kawō tā' s'ttōkwa, kē a' kawō tā' akblōk; kē a' kawō tā' o'ka íyi kkechōk."* Ttē e' ena malepa kōs e' wōiēnewā ttē etkē ā, e' dōr i': "A' malepa dalērītsō wēs a' wākpa e' dalēr es."†

¹⁰ S'malepa dalērítsekēsō, e' tā kē i' sulu wamblēpasō yi tā. Es ttē dalōiēno kōs e' dalōiēkesō mokīē yēsýēsē.

¹¹ A' senú es. S'itatkē kēwō kī dewatke tsinet se' erblē' Jesús mik kuaē e' tsāta. E' kēwō ā se' tso' i'ñe tā, e' anú a' éna. E' kuēkī kē a' senukiā wēs s'kapōtēr nañewe es.

¹² Sene sulu kēwō erkewatke tā se' tsatkeke e' kēwō dōkewatke wēs ká nīrketke s'kī es. E' kuēkī kē se' e' wamblōiā suluē wēs pē' tso'ia stui ā e' wamblō es. E' skéie se' senú yēsýēsē, e' dōr wēs s'ser ká nī ā es. Se' e' duōser nīppōk sene sulu tā wēs nīppōkwakpa es.

¹³ Se' senú buaē yēsýēsē wēs s'ser ká nī ā es. Kē se' káne e' wamblōkiā bloblopa es. Kē se' káne trēnuk, e' ya'uk sulu. Kē se' káne nīppōk. Kē se' káne ukýēnuk s'malepa tā.

* 12:19 Deuteronomio 32.35 † 12:20 Proverbios 25.21-22

* 13:9 Éxodo 20.13-17 † 13:9 Levítico 19.18

14 E' skéie a' senü buaë yësyësë wës Skëképa Jesucristo kî kiane es. Kë a' tó ibikeitsök tó wës a' a' s'wák dër sulu e' wópatërmi.

14

Kë a' ñi bikeitsök suluë

1 Wépa erblöke Jesús mik, erë kam ierblö bua'ie, esepa kiöwá er bua' wa. Tté bikeit-seke a' tó kuá'kî kuá'kî ese kë kî a' ñi iütök.

2 A' wélepa tó ibikeitseke tó Jesús mik erblökwapka a' íyi ulitane katarmi. Erë a' wélepa ská kam erblö bua'ie Jesús mik, esepa tó ikló'wé tó iyiwak chká kë katar.

3 Wépa tó íyi ulitane katé, esepa kë kàne wépa kë ikaté esepa chök ikî. Nies wépa kë ikaté, esepa kë kàne wépa tó ikaté esepa chök ikî, Skëköl tó ie'pa klö'bak ie' ichaie e' kuëkî.

4 Se' dör Skëképa Cristo kanè mésopa. Wës se' wër ie' wa eköl eköl, e' wërke ie' wák wökî. Ie' a' se' kîmermi as se' wër buaë ie' wa, e' kuëkî se' wërdaë ie' wa buaë. E' kuëkî çwes s'yamipa chëmisó suluë?

5 Nies se' shüa wélepa tso' tó ibikeitseke tó s'kawötá diwó wele batseitsök imalepa tsatá. Erë iéltépa tó ibikeitseke tó diwó ulitane dör nies éme. Se' kawötá wa ijchenuk eköl eköl tó i kló'wésó e' dör yësyësë.

6 Wépa tó ikló'wé tó s'kawötá diwó wele batseitsök bua'iewa, esepa tó batseitseke Skëképa Cristo dalóioie. Nies wépa tó íyi ulitane katé esepa tó ikateke Skëképa Cristo dalóioie tã wéstela chekeitó Skëköl a' ikî. Wépa kë tó iyiwak chká katéia, esepa tó ilo'yé Skëképa Cristo dalóioie tã wéstela chekerakitó Skëköl a' i ñekerakitó e' kî.

7 Se' dör Skëképa Cristo icha, e'pa tso' ttsé'ka ö e'pa duowá e' dör ie' dalóioie, kë idör se' wák dalóioie.

8 Mik se' tso'ia ttsé'ka, etã se' serke ie' a. Mik se' duowá, etã se' duowá ie' a. Se' tso' ttsé'ka ö se' duowá, erë se' dör ie' icha.

9 Ie' kötewá e' shkenekane as ie' dö s'durulune ena s'tso' ttsé'ka e'pa kos Këkólie.

10 Se' ulitane döraë Skëköl tkër s'shulo kulé kî e' wörkî. E' kuëkî çök a' ñi chö ö ñi saü suluë?

11 Skëköl tó ichè iyëkküö kî i' es:

"Ye' wák ser wa yö ichè:

Sulitane e' tulörawá kuchë kî ye' wörkî.

Sulitane tó ye' kîkeraká.*

Es Skëköl yëkküö tó ichè.

12 Es só isüë tó wës se' serke e' kî Skëköl tó se' chakerane eköl eköl.

13 E' kuëkî kë se' kàne ñi chökia suluë. E' skéie a' e' tköwá darèrè i tó s'yamipa wöklö'wëmi ö i tó iëmime sene sulu a, ese kë war.

14 Ye' wá ijcher buaë tó kë chké wéne tó s'ia'wépa ñaie Skëköl wöa. Ye' erblöke Skëképa Jesús mik, e' wa ye' ikló'wé yësyësë tó es idir. Erë wépa tó ikló'wé tó chké wele tó s'ia'wëmi ñaie, e' tã es idir esepa a.

15 E' kuëkî a' tó s'yami wele siawéwá i kateke a' tó e' batamik, e' tã e' kë dalëritseku'ia a' tó. Nies ie' skéie Cristo kötewá, e' kë sulu'warwá i kateke a' tó e' batamik.

16-18 I blúie Skëköl tso' e' wá kë dör chké ena di'yè. E' wá dör sene yësyësë ena sene bërè ena ttsé'ne buaë Wiköl Batse'r wa. Yi tó Cristo kanè weke es, ese wër buaë Skëköl wa nies sulitane wa. E' kuëkî i tó a' yamipa këmi a' chök suluë i dör buaë a' a' kî, ese kë war.

19 Es i kos tó se' kîmeke senuk bërè ñita ena ñi diché iök Skëköl a, ese üsö.

20 I buaë wétke Skëköl tó a' er a, e' kë sulu'warwá chké ë kuëkî. Mokî chké ena di'yè kos dör batse'r. Erë sulu idir tó s'yamipa armine sene sulu a se' ukuömik i katésö i yésö ese wa.

21 Buaë idir tó iyiwak chká mú kë katésö ö blo' mú kë yésö ö i kos mú kë wésö. Erë kë idör buaë tó s'yamipa armine se' ukuömik.

22 Ima a' ttè i' bikeitsè e' blö a' er a Skëköl ë a. Wépa tó i wër buaë ie'pa wa ese wé tã ittse tó kë ikî i nuí ku', jayécha buaë esepa!

23 Erë yi tó i katé tã ibikeitsékaitó bötböt dö'ye' tso' i sulu wamblöck, e' tã e' nuí tso' ikî. Ie' kë wá iklöne mokî tó buaë idir, e' kuëkî e' dör suluë ie' a. I kos wésó e' kë one se' wá yësyësë wës ikló'wésó es, e' tã e' dör suluë se' a.

15

S'kawötá s'malepa kîmuk

1 Se' wépa erblöke buaë Cristo mik, esepa kë wépa kam erblö buaë tso'ia katötó esepa sauk wës se' wák katörwá es. Kë se' kàne i tó se' wák ttsé'weke buaë ese ë bikeitsök.

2 Se' kos ké i tó s'malepa ttsé'wëmi buaë ese bikeitsök eköl eköl ikîmoie ena diché ioie buaë Skëköl a.

3 Cristo wák kë wa i tó ie' ttsé'weke buaë ese ë bikeitse. E' skéie ie' tã itka wës Skëköl yëkküö tó ichè es, e' tó ichè: "A Skëköl, wépa tó be' cheke suluë esepa tó ye' cheke suluë ñies.*"

4 I kos kite ká iaiaë Skëköl yëkküö kî, e' kite s'wöbla'woie as se' e' tköwá darèrè ena as se' er pablö. E' wa i buaë panekesó e' kë olo'yepasó.

5 Skëköl tó se' ké e' tkökwa darèrè nies se' er pablekeitó. As ie' tó a' kîmü senuk bërè ñita wës Cristo Jesús ser es.

6 A' serke es, e' tã Skëköl dör Skëképa Jesucristo Yé e' kîkeraká a' ulitane tó sekká ñita.

7 Es a' ñi kiõwa er bua' wa wes Cristo tö a' ki'wa es as sulitane tö Skëköl kïkõka.

8 Mokï ye' ichè a' a' tö Cristo dë'bitu judiowak kimuk ikkachoie ie'pa a' tö ì uk Skëköl kablè' sa' yëpa bak ká iaiaë e'pa a, e' wawéitò.

9 Ñies idë'bitu as pë' kè dör judiowak, esepa tö Skëköl kïkõka ie'pa suéitò er siarè wa e' kueki. E' dör wes Skëköl yëkkuö tö ichè es wé ichéitò:

“E' kueki ye' tö be' kïkeraka pë' kè dör judiowak esepa ulitane shua.

Ye' tsoäraë be' kïkokaie buaë.”†

10 Ñies itso' kitule i' es:

“Ja' kè dör judiowak esepa tse'nú buaë wëpa dör Skëköl icha esepa ta' ñita!”‡

11 Ñies ichéitò:

“Ja' pë' kè dör judiowak Skëköl kïkõka!

Ja' ká ulitane wakpa, Skëköl kïkõka!”§

12 Ñies Isaías tö ikitat iyëkkuö ki' i' es:

“Jesé aleri eköl döraë se' shua, e' tkërdaká ká ulitane wakpa wëttsöie.

Pë' kè dör judiowak esepa tö ie' e' paneraë e' tsatkoie.”*

Es itso' kitule.

13 Ì buaë kos doia se' a' e' panekesö kröröë e' wì dör Skëköl. As e' tö tse'ne buaë ena sene bèrè mù a' kos erblé ie' mik e'pa a. As ie' tö a' kïmù iwà kï panuk buaë Wiköl Batse'r diché batamik.

14 A yamipa, mokï ye' iklö'wé tö a' serke buaë yësyësë. Ñies ye' iklö'wé tö a' wá iyi jcher tajë. A' a' ñi pautmi buaë.

15 Erë yëkkuö i' ki' ye' er deka a' pattök wöshaë tté wésele wa as kè a' éna ichöwa. Skëköl er buaë ché ye' a' e' wa kanè me'itò ye' a, e' kueki ye' a' kawö ta' a' pattoie es.

16 Ye' dör Cristo Jesús kanè méso ie' tté buaë kkayë' Skëköl tö se' a' e' pakoie pë' kè dör judiowak esepa moie Skëköl a' batse'qule Wiköl Batse'r wa. E' dör wes iyi mè sacerdotepa tö Skëköl dalöioie wër buaë ie' wa es.

17 Ye' batsulewa Cristo Jesús mik, e' kueki ye' kaneblöke Skëköl a' e' tö ye' tse'weke buaë.

18 Ye' kè er dë'ka kabenukka ì kè one Cristo wá ye' wa ese ki. Ie' batamik ye' tö pë' kè dör judiowak esepa ulaié Skëköl tté iütök. E' wé ye' tö ipakè wa ena iwakanewè wa

19 ena Skëköl Wiköl diché wa. Ñies ì kè or yi a' ese wéyö tajë ie'pa wörki ikkachoie tö ì chéyö e' dör mokï. Es kanè mène ye' a' Cristo tté buaë pakoie e' wawétkeyö ká tso' kos Jerusalén dö Iliria e' shua.

20 Këkraë ye' e' mukettsá tté buaë e' pakök wé kè yi tö Cristo dalöieta' ese ska'. Ye' iwé

es as ye' kè dör wes yi tö u yuéka u chki tulu'wabak o'ka tö ese ki es.

21 E' skéie ye' éna iwak wes Skëköl yëkkuö tö ichè es, e' tö ichè:

“Wépa a' ie' tté kè pakaule, esepa a' ká ardaë; Wépa kè wá ie' tté tse'ule, esepa éna iardäe!”†

Pablo shkak Roma

22 Këkraë ye' shkak a' weblök, erë kanè i' tö ye' wöklö'weke.

23 Erë ñ'ne ta' ye' kaneone ká ikkëpa ki. Bànet ye' tö a' kkeyë'mi pakè,

24 e' kueki ye' mù tkómi Roma a' pakök mik ye' mi'ke España eta. Erë ye' kè a' kawö kunuk tajë a' ska' senuk, erë ye' tse'rmi buaë. E' ukuökï ta' a' mú ye' kïmè as ye' dö España.

25 Erë ñ'ne ta' ye' mitke Jerusalén s'batse'r malepa serke ee' e'pa kimuk.

26 E' dör tö s'yamipa serke Macedonia ena Acaya e'pa tö inuköl kïtbak iwákpa er wa patkëmi s'batse'rpa dör siarè tso' Jerusalén e'pa kïmoie.

27 E' wé ie'pa tö iwákpa er wa, erë mokï ie'pa kï inu' tso'. E' kueki buaë idir tö ie'pa tö judiowak kïmè. E' dör tö ì buaë de judiowak ulá a' Cristo wa, e' de ie'pa ulá a' ñies judiowak wa. E' kueki buaë idir tö ì tso' ie'pa wa e' kalmè s'yamipa dör judiowak esepa a.

28 Es mik ye' tö inuköl kitule kos ie'pa a' e' mé ie'pa ulá a, eta' ye' miá España e' tkökemi a' pakök.

29 Ye' wá ijcher tö mik ye' demi a' ska', eta' se' ñi er diché iöraë buaë Cristo er buaë chö sia' e' kos wa.

30 A yamipa, Skëképa Jesucristo ttö wa, ñies se' ñi dalëritsöke Skëköl Wiköl wa, e' wa ye' kköchö a' a' tö a' e' chö darèrè ye' ta' ñita kanè mène ye' a' e' wá uk. E' wëmi a' tö, a' tö Skëköl a' ikie' ye' ki' e' wa.

31 Ikiö ie' a' as ie' tö ye' tsatkö Judea wakpa kè tö Jesús tté iütè esepa yöki. Ñies ikiö ie' a' tö ì kos mi'ke ye' wá s'batse'rpa tso' Jerusalén e'pa kïmoie as ie'pa tö e' tsü' er bua' wa.

32 Es ikiö ie' a' as ye' dömi a' ska' tse'ne buaë wa enuk a' pakekeyö e' dalewa, es ie' kï ikiane e'ma.

33 Ie' dör sene bèrè mukwak as e' tö a' wapiöu. Es e' idir.

16

Roma wakpa shke'wémi Pablo tö

1 Tayë eköl kiè Febe dör s'yami, e' tté chekeyö a' a. Ie' dör Skëképa Jesús icha erule tso' Cencreas e' kïmukwak eköl.

2 Ie' kiõwa buaë Skëképa Jesús ttö wa wes s'batse'rpa ñi kiõwa es. Ie' tö s'yamipa tajë

† 15:9 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49 ‡ 15:10 Deuteronomio 32.43 § 15:11 Salmo 117.1 * 15:12 Isaías 11.10
† 15:21 Isaías 52.15

e'pa kímé, ñies ye' wák kíméitò. E' kuèkji mik ie' kji ilè kiane eta ie' kímú.

³ Prisca ena Áquila e'pa shké'ú ña. Ie'pa bak kaneblök ye' ta Cristo Jesús kanè a.

⁴ Ie'pa e' me'ttsa ye' tsatök, kè tkine tò dö' ittèwa. Wèstela chekeyò ie'pa a, erè kè dö'r ye' è. Skèkèpa Jesús icha erule erule kòs kè dö'r judiowak, e'pa tò wèstela cheke ie'pa a ñies.

⁵ Ñies Skèkèpa icha erule daparke Prisca ena Áquila u a, e'pa shké'ú ña. Ñies ye' yami dalèr tajè ye' éna kiè Epéneto, e' shké'ú ña. Ie' dö'r ts'tsá erblé' Cristo mik Asia e'.

⁶ María shké'ú ña. Ie' kaneblé tajè a' a.

⁷ Wépa bõl kiè Andrónico ena Junias, e'pa shké'ú ña. Ie'pa dö'r judiowak wès ye' es. Ie'pa bak wõtèule s'wõtò wé a ye' ta. Ie'pa dö'r Jesús ttekõlpa kkeauleka buaè imalepa wa. Ie'pa erblé' Cristo mik ye' yòkji kewe.

⁸ Ampliato shké'ú ña. Ie' dö'r ye' yami Skèkèpa Jesús ttò wa, e' dalèr tajè ye' éna.

⁹ Urbano shké'ú ña. Ñies ie' kaneblöke Cristo a wès sa' es. Ñies Estaquis shké'ú ña. Ie' dalèr tajè ye' éna.

¹⁰ Apeles shké'ú ña. Ie' wër buaè Cristo wa. Ñies wépa dö'r Aristóbulo icha, e'pa shké'ú ña.

¹¹ Herodión, e' shké'ú ña. Ie' dö'r judiowak wès ye' es. Ñies wépa dö'r Narciso icha erblé Skèkèpa mik e'pa shké'ú ña.

¹² Tayèpa kiè Trifena ena Trifosa shké'ú ña. Ie'pa kaneblöke Skèkõl a. Ñies tayè dalèr se' éna kiè Pérside e' shké'ú ña. Ie' kaneblöke tajè Skèkõl a.

¹³ Rufo shké'ú ña, e' dö'r Jesús mik erblökwa buaè sùule sulitane wa. Ñies ie' mì e' shké'ú ña. Ie' dö'r wès ye' wák mì es.

¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas ena s'yamipa kòs tso' ie'pa ta, e'pa kòs shké'ú ña.

¹⁵ Ñies Filólogo, Julia, Nereo ena ikutà, Olimpas ena s'batse'r malepa tso' ie'pa ta, e'pa kòs shké'ú ña.

¹⁶ A' ñi shké'ú ñi dalèr wa. Cristo icha erule erule e' kòs tò a' shké'wémi.

¹⁷ A yamipa, ye' kkóchõ a' a tò wépa éna se' blabatsak ena se' akmine sene sulu a, esepa yòkji a' e' kkõ'nú. Ie'pa se' a icheke tò ttè wa se' wòblaule kewe e' kè dö'r mokjiè. Esepa yòkji a' e' skõ.

¹⁸ Ie'pa kè ku' Skèkèpa Cristo kanèuk. E' skéie ie'pa tso' iwákpa è kanèuk. Se' kam éna iar buaè esepa dakjiñekerakitò ttè ttsèr buaè ese wa. E' kuèkji esepa yòkji a' e' skõ.

¹⁹ Sulitane wa ijchër tò Skèkõl ttè mokjiè e' dalöieke a' tò buaè. E' tò ye' ttsè'weke buaè. Ye' kji ikiane tò a' mú wòblar ttè buaè yèsyèsè wa wawè. Erè a' mú kè e' wòbla'ù kache ttè wa i sulu wambloie.

²⁰ A' serke es, e' ta betkà Skèkõl dö'r sene bèrè mukwak, e' tò Satanás shtowerawà a' klò dikja. As Skèkèpa Jesús er buaè chõ a' a.

²¹ Ye' yami Skèkèpa Jesús kanè a' kiè Timoteo e' tò a' shké'wémi. Ñies Lucio ena Jason ena Sosípatro, e'pa tò a' shké'wémi. Ie'pa dö'r judiowak wès ye' es.

²² Ye' dö'r Tercio, e' tso' Pablo ttöke e' shtök yèkkuò i' kji. Ñies ye' tò a' shké'wémi Skèkèpa ttò wa. I' ta i cheke Pablo tò e' shtekeneyò.

²³⁻²⁴ Gayo tò a' shké'wémi, e' u a ye' serke. E' Skèkèpa Jesús icha erule tso' ká i' kji e'pa daparke. Erasto tò a' shké'wémi. Ie' dö'r ká i' inukòl kueblu. Ñies s'yami kiè Cuarto, e' tò a' shké'wémi.

Pablo tò Skèkõl kíkèka

²⁵ ¡Skèkõl kíkòkasõ! Ie' a' a kimermi e' tkòkwa darèrè Jesucristo ttè buaè pakekeyò e' a. Ká iaiàè ttè buaè e' blèule se' yòkji.

²⁶ Erè i'ñe ta ikkayènewa se' a i kit Skèkõl ttekõlpa tò yèkkuò kji e' wa. Skèkõl yòbiè e' tò ie'pa ka' ishtök. Ttè buaè ñe' kkayènewa as ká ulitane wakpa erblò imik ta iwà iutò.

²⁷ Skèkõl e' dö'r Skèkõl ekòl ème e'. Ie' erbiokò tajè sulitane tsata. ¡As e' kíkarka kèkraè Jesucristo wa! Es e' idir.

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Corinto wakpa a 1 Corintios

Mik Pablo bak kaneblok Éfeso etá ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto e'pa a. Pablo kéwö ska' tá Corinto dör Grecia ká bua'ie. Pè' bak senuk ikí döká 650.000. E'pa shuá 400.000 klöulewá kaneblok é. Pablo wák tö tsawe Corinto wakpa a Jesús tté buaé paka'. E' tté tso' kitule Hechos 18.1-17 e' kí.

Alaköl eköl kiè Cloe e' yami wele de Pablo pakök ie' tso' Éfeso ee. E' tö ie' a iyè' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa ñippöke tajè ena welepa tso' iyi sulusi wamlök tajè, e' kuëkí ie' tö yëkkuö i' kit. Nies ie' tö ikit ilè chaki' ie'pa tö ie' a e' iutoie ie'pa kimoie ena ipattoie.

Kam Corinto wakpa erblö Jesús mik etá ie'pa tö iyi tajè dalöieke Skéköl skéie, e' dör kabene et. Í dalöieke ie'pa tö e' a ie'pa tö iyiwak jcheke e' chká katekerakitö iyamipa tá í dalöiekerakitö e' dalóioie. E' cheke Pablo tö yëkkuö i' kí.

Nies í dalöieke ie'pa tö e' wé kos a alakölpa sulusi datse tá wépa serkerak itá. Erè mik wépa ñekképa erblé' Jesús mik etá ie'pa ké éna iane tö wés ie'pa ké senuk. E' kuëkí Pablo tö ikkaché tö wés wépa alaköl tá' ena alaköl ké tá' e'pa kawötá senuk.

Kiie tá pé' wele bak ñi dapa'uk Jesús mik erblökwakpa tá, e'pa tö ie'pa wöbla'weke kache tté wa. Ese ché Pablo tö yëkkuö i' kí.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skéköl tö ye' klög'bak iwák er wa Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa ekölie. S'yami kiè Söstenes tso' ye' tá.

² A' dör Skéköl icha erule serke Corinto, e'pa a sa' tso' yëkkuö i' shtök. A' batse'oule a' batsulewá Cristo Jesús mik e' wa. A' klög' Skéköl tö ie' icha batse'paie wépa kos tso' ká wa'ñe tö e' tsatké kiè Skéképa Jesucristo a e'pa tá ñita. Jesucristo dör ie'pa ena se', e' Kéköl.

³ Skéköl dör S'yé ena Skéképa Jesucristo, as e'pa er buaé chó ena sene bèré mù a' a.

Pablo tö wéstela ché Skéköl a

⁴ Skéköl er buaé ché tajè a' a Cristo Jesús batamik, e' kuëkí ye' tso' wéstela chök ie' a kekraé.

⁵ A' batsulewá Cristo mik, e' wa i kos kiane a' kí wakanewé Skéköl a, e' mène a' a tajè. Skéköl tö ieri mé a' a iwá pakoie buaé, ñies iwá jchenowá buaé.

⁶ E' wa iwënewá a' shuá tö mokí a' tö Cristo tté klög'wé buaé.

⁷ Es i kos kiane a' kí kanebloie Skéköl a, ese métké ie' tö a' a iWiköl wa. E' wakanewéke a' tö a' tso' Skéképa Jesucristo datskene e' panuk, e' dawela.

⁸ Nies ie' tö a' kimeræ buaé as a' e' tköwá darèrèè ie' mik dö bata ekké. Es a' ké kí i nuí tá' ie' wöá mik Skéképa Jesucristo datskene e' kéwö ska'.

⁹ Skéköl ttö mokjè e' tö a' klög'bak as a' ser batsulewá ie' alá Jesucristo dör Skéképa e' mik.

Jesús mik erblökwakpa ñi blabatsélor

¹⁰ A yamipa, ye' tö a' a ichè Skéképa Jesucristo ttö wa tö a' kos erbikó ñikké. Ké a' ñi blabatsök. A' senú buaé ñita. A' kabikeitsö ñikké wés wák eköl é es.

¹¹ A yamipa, tayè kiè Cloe, e' yamipa welepa tö ibiyó ché ye' a' tö a' tso' ñippök tté kí. E' kuëkí ye' tso' a' a' ichök es.

¹² Ie'pa tö ye' a' iché tö a' kos ñippöke ñita i' es: A' welepa tö icheke: "Ye' dör Pablo klé." Welepa ská tö icheke: "Ye' dör Apolo klé." Iëkölpá tö icheke: "Ye' dör Cefas* klé." A' ská tö icheke: "Ye' dör Cristo klé."

¹³ ¿Ma a' ibikeitsè tö Cristo tso' blabatsule? Au, ké idör es. ¿Ye' kötëwá krus mik a' skéie? Au. ¿A' wösune ye' ttö wa? Au.

¹⁴ Wéstela chekeyö Skéköl a tö ye' ké wá a' wösune tajè. Wépa kiè Crispo ena Gayo, e'pa é wösuk ye' tö.

¹⁵ Ké yi a' iyënik tö ye' tö a' wösuk ye' ttö wa.

¹⁶ Ye' éna ianewá i' tá tö ñies ye' tö wëm kiè Estéfanas e' wösuk ena ie' yamipa ékka. Ké ye' éna iane tö yi ská wösuk ye' tö.

¹⁷ Cristo ké wá ye' patkéne s'wösukök, ie' tö ye' patké i' tté buaé pakök. Ye' ké tö tté e' paketa' tté iskjé wa wés s'yöule tajè esepa kapakök es. Ye' tö ipakeke tté wöshakla wa as Cristo kötëwá krus mik e' tté diché ké chöwa.

Skéköl diché tajè ena ie' siwé iskjé, e' wá dör Cristo

¹⁸ Wépa weirdæ aishkuö tá, esepa a' Cristo kötëwá krus mik, e' tté dör alipa ttèie. Erè se' tsatkërke, esepa a' Skéköl diché tajè, e' tté idir.

¹⁹ E' dör wés itso' kitule Skéköl yëkkuö kí es, e' tö iché:

"Skéköl tö iché: Wépa wá siwá' jcher iskjé, esepa meraatyo wés ké wá i jcher es.

Wépa kabikeitsö tajè, esepa éna ká chöwerawayö."[†]

Es Skéköl yëkkuö tö iché.

²⁰ Es idir e' kuëkí s'ditsö wá siwá' jcher iskjé, ¿wes esepa de? S'wöbla'uk tté dalóieno wa wakpa, ¿wes esepa de? Wépa a' s'ditsö iyi tté wa pakar ñi a' buaé ¿wes esepa de? Skéköl

* 1:12 Cefas: E' é kiè ñies Pedro. † 1:19 Isaías 29.14

a ta siwa' iskië jcher s'ditsö wa, e' kë wä ta', e' dör wes ałıpa ttë es.

²¹ Ttë e' wä dör i' es: Skëköl wä iyi jcher iskië, e' kueki ie' kë wä imeneat tö se' tsatkër i' jcher s'ditsö wä iskië ese wa. E' skëie ie' tö ime'at tö wëpa erblë Cristo mik ittë pakarke e' wa, esepa ë tsatkërdaë erë ittësër ałıpa ttëie.

²² İ kë or yi a ese kiane suë judiowak ki ttë klö'woie. Griegowak tö siwa' iskië ese yuleke tajë.

²³ Erë Cristo kötëwä krus mik, e' ttë pakeke sa' tö. Ttë e' sulune judiowak yöki. Pë' kë dör judiowak, esepa a ta' e' dör ałıpa ttë.

²⁴ Erë wëpa kos klö'o'bak Skëköl tö iwäk a, judiowak ö pé' kë dör judiowak, esepa a Cristo dör Skëköl diché tajë ena ie' siwë iskië e'.

²⁵ İ wë ie' tö e' wër wes i' wë ałıwakpa tö es. Ñermata ie' wä siwa' jcher iskië tköka sulitane tsata. Iwër wësua tö ie' kë diché ta', ñermata ie' diché ta' tajë tköka sulitane tsata.

²⁶ A yamipa, mik Skëköl tö a' klö'o'bak, etä zes a' dör? E' anü a' éna. Kä i' wakpa a ta' a' kibiiepa kë wä siwa' iskië jcher. A' kibiiepa kë ttö dalöiërta'. A' kibiiepa kë dör këkëpa tajë ese ditsëwö.

²⁷ Erë wëpa cheke kä i' wakpa tö tö kë iwä i' jcher, esepa shukit Skëköl tö wöbla wa, wëpa wä siwa' jcher iskië, esepa jaëwoie. Wëpa kë dör këkëpa tajë kä i' wakpa a, esepa shukit ie' tö wöbla wa, wëpa dör këkëpa tajë, esepa jaëwoie.

²⁸ Wëpa watëulettsa, wëpa bikeitseke kä i' wakpa tö tö kë idör ie' bua', wëpa kë dör i', esepa shukit ie' tö, wëpa dalöiërta' tajë kä i' ki, esepa wöowaie diöshët.

²⁹ Es kë yi a e' ttsënučkä Skëköl wörki.

³⁰ Erë Skëköl wäk tö a' bätswä Cristo Jesús mik. Cristo batamik ie' tö se' ké siwa' mokı jchenukwä iskië. Nies Cristo batamik ie' tö se' klö'wë wes pé' buaë yësyesë es, ñies se' de ie' wäk ichaie batse'r yënetsa sene sulu ulä a.

³¹ E' kueki s'kawötä senuk wes Skëköl yëkuö tö ichë es, e' tö ichë: "Yi e' ttsakka as ese e' tsočkä i' wë Skëköl tö ese wa."[‡]

2

Cristo kötëwä wötëulewä krus mik, e' ttë paké Pablo tö

¹ A yamipa, mik ye' dë' kewe Skëköl ttë buaë pakök a' a, etä kë ye' wä iwä pakane siwa' iskië ese wa wes a' wakpa yöule tajë esepa tö s'wöbla'weke es.

² Mik ye' bak a' shüa, etä ye' kë ki i' bár ttë kianeia. Ye' ibikeitsëtke Jesucristo kötëwä wötëulewä krus mik e' ttë ë pakök.

³ Mik ye' dë'bitü a' ska, etä ye' ttsërke alabëbë kë diché ta' tajë, ye' suarke tajë painuke tajë.

⁴ Ye' tö Skëköl ttë buaë e' paké a' a, erë kë ye' wä ipakane siwa' iskië s'ditsö a ese wa a' dakiñoie. E' skëie i' pakéyö a' a, e' wä kkaché a' a Skëköl Wiköl tö idiché wa tö mokıie idir.

⁵ Skëköl tö iwë es as a' kë erblö siwa' iskië ese mik, e' skëie as a' erblö ie' diché mik.

Se' wä Skëköl siwë jcher i'Wiköl wa

⁶ Erë wëpa tkëulewatke darërë Cristo mik, esepa je' éna igne tö ttë pakeke sa' tö, e' dör siwa' iskië chökle. Erë e' kë dör s'ditsö ena iwökirpa siwa' ese; esepa diché erkewatke.

⁷ Siwa' pakeke sa' tö, e' dör Skëköl siwa' bak blëulewä s'ditsö yöki e'. Kä iaiäë kam kä i' yö, e' yöki ie' tö ibikeitsbak tö sene michoë olo ta' tajë, e' meraëitö se' a ie' siwa' wa.

⁸ Siwa' e' kë ena s'ditsö wökirpa éna. Ie'pa éna ianüpa, e' ma ie'pa kë wä Skëkëpa Jesús olo ta' tajë e' kötëwä.

⁹ Erë e' dör wes itso' kitule Skëköl yëkuö ki es, e' tö ichë:

"İ buaë kë süyle yi wä,

i buaë kë ttsëule yi wä,

i buaë kë bikeitsule yi wä,

ese tso' Skëköl wä më wëpa éna ie' dalër esepa a."^{*}

¹⁰ Erë e' kos wa kkachéitö se' a i'Wiköl wa. Iwiköl tö iyi ulitane shuyuleketttsa sëkkä dö Skëköl erbikö iskië esee.

¹¹ Se' wiköl tso' se' a, e' ë wä ijcher i' tso' se' er a. Es ñies Skëköl Wiköl ë wa ijcher i' tso' ie' er a.

¹² Ie' tö i'Wiköl mé se' a, e' kueki kë se' kabikeitsöia wes s'ditsö kabikeitsö es. Ie' tö i'Wiköl mé se' a as i' buaë kos méitö se' a er bua' wa e' wä ar se' éna.

¹³ E' kueki kë sa' tö s'wöbla'weku' kä i' a siwa' tso' ese wa. S'wöbla'weke sa' tö ttë kkaché Skëköl Wiköl tö sa' a e' wa. Es sa' tö Skëköl Wiköl iyi e' wä pakeke ttë méitö sa' a ese wa.

¹⁴ Wëpa kë a Skëköl Wiköl ku', esepa a ie' iyi e' dör ałıpa iyi, e' kueki ie'pa kë ki ikiane. Nies ie'pa kë éna iwä ar, ttë e' wä arke se' éna Skëköl Wiköl ë wa e' kueki.

¹⁵ Erë wëpa a Skëköl Wiköl tso', esepa éna ie' iyi ulitane wä armi buaë. Erë i' weke ie' tö ie'pa a e' kë wä anuk yi éna.

¹⁶ E' dör wes itso' kitule Skëköl yëkuö ki es, e' tö ichë: "Skëköl erbikö e' kë jcher yi wä. Kë yi a ie' pautük."[†] Erë se' ëltëpa wä Cristo erbikö tso'.

3

Se' kos dör Skëköl kanë mésopa

¹ A yamipa, mik ye' bak a' shüa, etä ye' kë a kapakar a' ta' wes s'wëttseke Skëköl

Wiköl tö esepa tã kapakè es. E' skéie ye' kawötã kapakök a' tã wës ye' kunúpa kapakök s'tso'ia s'wák dër sulu dikia ö ala'r tsitsirla kë yöule buaë Cristo ttè wa esepa tã kapakè es.

²Ttè wa ye' tò a' wöbãq' e' dör tottola wës tsu'diö mè ala'rla a es, kãm a' a' chké darërè katar e' kuëki. jErè ikkè tã kãm a' a' chké darërè katar,

³a' serkeia wës s'wák dër sulu kï ikiane es e' kuëki! A' ñippöke, a' ukyërke ñi kï tajè, e' wã kiane chè tò a' seriã wës s'wák dër sulu kï ikiane es, wës pè' kë a' Wiköl Batse'r ku' es.

⁴A' welepa tö icheke: "ye' dör Pablo klé." A' welepa skà tö icheke: "ye' dör Apolo klé." A' ttökeia es, e' wa iwënewã tò a' dör wës pè' kë a' Wiköl Batse'r ku' es.

⁵Etã ichö ye' a' tò ¿Apolo dör yi? ¿Pablo dör yi? Sa' dör Skëköl kanè mésopa è. Sa' tö Jesús ttè buaë paka' a' a, e' batamik a' de erblök Jesús mik. Kanè me' ie' tò sa' bö! a' kuã'kï kuã'kï, e' wakanewé sa' tö.

⁶Jesús ttè buaë e' tsã tkéyö a' er a, wës iyi kuatké es. Apolo tö ikk'óné as italar, erè Skëköl wák tò iwã tala'wëke.

⁷Yi tö iyi kuatkeke, ñies yi tö ikk'oneke, esepa kë dör i. Skëköl tò iwã tala'wëke, e' dör ibua'ie.

⁸Yi tö iyi kuatkeke, ñies yi tö ikk'oneke, esepa dör ñies ème ie' a. Ie' tö iské meraè ie'pa a' eköl eköl wës iwakanewëkerakitö es.

⁹A' dör wës ie' tẽ es, e' a' sa' bö! kanëblöke ie' a. Ñies a' dör wës u yörike ie' a es.

¹⁰⁻¹¹Ie' er buaë ché ye' a, e' wa ime'itö ye' a' ichki tkökwa wës u yuökwaq bua'buwa es. E' ukuökï tã u yuökwaqpa skà de ikï yuökmi. U yörike Skëköl a' e' chki tkënewatke e' dör eköl è, e' dör Jesucristo. Kè yi a' ichki kuã'kï tkënewane. E' kuëki se' ulitane eköl eköl kawötã e' kkö'nuk buaë tò wës iwã kï yuekemisö.

¹²Se' tö iwã yuèmi orochka wa, inukölchka wa ena ak bua'buwa wa ö iwã yuèmisö kaltak wa, kakö wa ena kuaköl wa.

¹³Mik Jesucristo datskene, etã iwërdaè tò is iwã yuésö. E' kéwö ska' tã se' kanè ma'ordaè bö' wa isuqie tò is idir.

¹⁴U chki tulunewã, e' kï se' tò iwã yué, e' tã e' kë ñanewã bö' a tã esepa a' iské merdaè.

¹⁵Erè i yuésö e' ñanewã, e' tã kanè e' weirdawa. Erè esepa tsãtkërdaè bö' yöki, erè kë i atè ie'pa ulã a wës s'tkõshkar u ñarkewa yöki es.

¹⁶¿A' kë wã ijcher tò a' wãkpa dör Skëköl wé, ie' Wiköl serke a' shua e' kuëki?

¹⁷Ie' wé dör batse'r, e' dör a' wãkpa. E' kuëki e' olo'yéwã yi isie tö, e' tã ese olo'yerawã ie' tö.

¹⁸Kè a' e' kütö'ukia. A' welepa e' bikeitsö tò a' wã siwa' iskiè jcher wës s'ditsö tò ibikeit-

seke es, e' tã esepa kawötã e' ökwa alie as siwa' moki jcherwã iwa.

¹⁹Ì dör siwa' iskiè s'ditsö a, ese dör alipa ttè Skëköl a. E' dör wës ie' yëkuö tö ichè es: "Wëpa wã siwa' iskiè jcher tajè, esepa klö'wërawã Skëköl tò iwãkpa erbikö s'dakñoie e' wa wës iyiwak klö'wëwasö sho' wa es."

²⁰Ñies ichèitö i' es: "Skëköl wã ijcher buaë tò i' tso' kã i' a, ese siwé jchermi s'wã tajè, e' kë dör ie bua'."

²¹⁻²³Erè a' dör Cristo icha ena Cristo dör Skëköl icha. E' wã kiane chè tò iyi ulitane mé Skëköl tò a' a' kimoie. Ye' ena Apolo ena Pedro, e'pa tso' a' kïmuk. E' kïie tã i kôs tköke j'ñe tã, ñies aishkuö tã, s'ser ena s'duöwã, ekkè kôs tso' a' kïmuk. E' kuëki kë a' kãne s'ditsö wële kkeökã tajè tò e' dör ibua'ie as s'mi' iklié.

4

Jesucristo ttekölpa tsã, e'pa kanè

¹Sa' bikeitsö tò sa' dör Cristo kanè mésopa. Skëköl ttè bak blëulewã e' wã pakè wërke sa' wöki wës iyi kuëblu es.

²Iyi kuëblu kawötã iwakanëuk yësyësè wës iwökir tò iuk patké es.

³Es idir, e' kuëki ima' a' tò ö yile skà tò is ye' kanëblöke Cristo a' e' bikeitseke, e' kë kï ye' tkine. E' kïie tã ima ye' wák tò ye' kanè bikeitseke, e' kë kï ye' tkine.

⁴Ye' er kë wã ye' kkatène, erè kë e' wa yö ichepa tò kë i sulu ku' ye' kï. Skëkëpa Jesucristo tò ye' shuleraè, ima e' tò ye' bikeitseke, e' è kï ye' tkirke.

⁵Mik ie' dene etã sulitane shuleraèitö. Ì kôs tso' blëulewã se' er a, ñies i dalèrmik se' serke, ese kôs kkacheraèitö wõshak sulitane wörki. E' kéwö ska' tã se' kôs kanëblöke buaë ie' a, e'pa kikerakã ie' tö. E' kuëki kë s'kkatar, kãm s'shulir kéwö dökã e' yöki.

⁶A yamipa, ye' tò ye' wák ena Apolo ché a' a' kimoie as e' wa a' tò iwã saù tò kë a' kãne i tso' kitule Skëköl yëkuö kï chétkeyö ñe' dalöseqkwa. Kè a' kãne e' ttsökã tajè sa' eköl wa ena sa' eköl wöökwa diõshet.

⁷Wes a' tò ichèmi tò a' dör s'malepa tsãtã? Ì kôs tso' a' wã, ì buaë eri tã' a' wã, wës a' kabikeitsö, e' kôs me' Skëköl tò a' a. ¿Iök a' e' ttsökã tajè tò wësua iyi kôs e' dè'bitu' a' wãkpa wã, a' wãkpa er wa?

⁸Wësua a' ibikeitseke tò Skëköl siwa' jcher tajè a' wã, e' dör wè', kë i kï kianeia' a' kï. A' e' ttsö tò a' s'wëttsémítke blu'paie, erè kãm sa' dökã ekkè. Moki a' mü s'wëttsémítke blu'paie, e'ma sa' detke a' tã ñita s'wëttsük.

⁹Erè ye' a' tã, wësua sa' dör Jesús ttekölpa tsã e'pa méat Skëköl tò s'ditsö malepa bataie. Ye' ittse tò kã ulitane wakpa ñies Skëköl biyöchökwakpa ulitane e'pa tso' sa' weirke e'

weblök. Sa' dör wës s'bolöпка tö s'klö'wëwа tsëmi sultitane wörki ttëwа es.

¹⁰ Cristo tté kuekji sa' wër aljie, erë a' e' bikeitsö tö a' wа siwа' jskji jcher buaë a' batsulëwа Cristo mik e' kuekji. Iyerke tö sa' kë diché ta', erë a' diché ta' tajë. A' dalöierta' tajë, erë sa' kë dalöierta'.

¹¹ Dö ikkë ta' sa' tekeia bli tö ersir tö; kë sa' datsi' ta' buaë; pë' tö sa' we'ikeke siarë; sa' wäpka kë wа u ta' senoië;

¹² sa' kaneblöke darërëë sa' wák ulä wa dö sa' shtrinewа da'а ekkë. Mik pë' alibchöke sa' kji, etä e'pa a sa' er buaë chöke. Mik ie'pa tö sa' we'ikeke, etä e' dalë'ttseke sa' tö er bua' wa.

¹³ Mik pë' tö sa' cheke suluë, etä e' iutekene sa' tö ttë bua' wa. Dö ikkë ta' ká i' wakpa wa sulu sa' wër. Ie'pa a sa' dör wës ushña uyanettsа u'rkji es.

¹⁴ Ye' kë wа ttë i' kite a' a' jaëwoie, ë ye' tso' a' pattök wës iyë éna ila'r dalër esepattë tö es.

¹⁵ Cristo Jesús tté buaë paka' ye' tö a' a' kewe, e' wa a' batsëwа ie' mik. E' kuekji mokji ye' dör wës a' yë es. A' mú wа s'wöbla'ukwakpa Cristo tté wa tso' döka 10.000, erë ye' eköl ë dör wës a' yë es.

¹⁶ E' kuekji ye' tö a' pattë tö a' senü wës ye' serke es.

¹⁷ E' kuekji ye' tö Timoteo patkëmi a' ska'. Ie' dör wës ye' wák alä es Skëkëpa wa. Ie' dör ye' ttökata yësyësë dalër tajë ye' éna. Wës ye' dör Cristo Jesús mik erblökwa e' ser, e' ttë wa ye' tö ie' icha kës tso' erule erule ká wa'ne, e'pa wöbla'weke. Ttë e' ska' Timoteo tö a' er erane.

¹⁸ A' wëlepa e' ttsékа tajë tö ibikeitseke tö ye' kë döpa a' ska'.

¹⁹ Erë Skëkëpa kji ikiane, e' ta' ye' mi'ke a' pakök bet. Mik ye' de etä ye' tö isuëraë tö a' wépa e' ttsékа tajë, esepa wа Skëköl diché ta' ö ie'pa kabërke ë.

²⁰ I blüie Skëköl tso' e' wä wënewа idiché tajë e' kji, kë dör ttë ë wa.

²¹ ¿I' kiane a' kji? ¿A' kji ikiane tö ye' dö kësik wa a' uñuk? ö ¿a' kji ikiane tö ye' dö a' ska' er bua' wa, a' dalëritsë wa?

5

Sene sulu watötsasö

¹ Ye' ittë tstsë tö a' shuа wëm tso' eköl e' trërke suluë tköka pë' kë tö Skëköl dalöie, esepa tsata. Ie' wа iyë alaköl tso'.

² I sulu e' tköke a' shuа, erë e' wa a' e' tstsökekaia tajë. E' skéie ¿wes e' kë wа a' jaëne? ¿Wes e' kë wа a' eriane? Warma wëm ñe' uya'ttsabak a' tö a' shuа.

³⁻⁴ Erë ye' wák kë ku' a' ta, erë ye' ttöke wës ye' wák tso' a' ta es. Wëm ñe' shulëte ye' tö

Skëkëpa Jesús ttö wa wës ye' wák tso' a' ta es. Mik a' ñi dapa'uke etä eë ye' tso'ñak a' ta Wiköl Batse'r wa. Nies Skëkëpa Jesucristo diché tso' a' ta.

⁵ E' wöshа ta wëm ñe' wömüttsа a' tö Satanás ulä a' as iwák dër suluë e' wöklör ta iwák tsatkër mik Skëkëpa datskene e' këwö ska'.

⁶ A' e' ttsökа tajë sene sulu wa, e' kë dör buaë. ¿Kë e' wа ijcher tö pan wölöwоkа elkela tö harinachka kës wölöwëka?

⁷ Sene sulu e' dör wës pan wölöwоkа këchke* es, e' tö a' sulu'wekewа. E' kuekji ese kës uyötsа a' shuа. Es a' döraë buaë yësyësë kë a' i sulu ta'ia wës pan yöule kë a' iwölöwоkа iëne es. Cristo kötëwа se' nuј skéie. Ie' dör wës obeja jcheke Judiowak Yëpa Yërulune Egipito, e' këwö tkö'woie es. E' kuekji ñermata a' batse'ule Skëköl wöа Cristo batamik.

⁸ Es kë pë' kë tö Cristo kötëwа se' skéie, e' këwö tkö'uk pan yöule iwölöwоkа wa ese wa. Itkó'üsö pan kë yöule iwölöwоkа wa ese wa. E' wä kiane chë tö itkó'üsö këkraë sene mokji yësyësë ese wa. Kë se' káne itkó'uk sene sulu tö s'sulu'wekewа ese wa.

⁹ Yëkkuö iët patkë' ye' tö a' a', e' kji ye' iyë' tö a' kë káne e' batsök trër wakpa ta.

¹⁰ Erë pë' kë tö Skëköl dalöie dör trër wakpa ö iyi kkechök tajë ese wakpa ö akblökwa ö iyi diököl dalöiökwa, esepa kë chök ye' ku' a' a. Esepa chöpa ye' tö, e'ma a' káwötа duökwa as kë a' e' batsö esepa ta.

¹¹ Wépa ye' ye' tö a' a' yëkkuö kji, esepa dör wépa e' chö tö ie'pa erblöke Jesús mik esepa. Erë ie'pa dör trënuwakpa ö iyi kkechök tajë wakpa ö iyi diököl dalöiökwa ö s'chök suluë wakpa ö bloblopa ö akblökwa. Kë a' e' batsök esepa ta, ñies kë a' chök esepa ta.

¹²⁻¹³ Wépa kë dör Skëkëpa Jesús icha ¿wes esepa shulëmi ye' tö? Skëköl wák tö ie'pa shulëraë. Erë wépa dör Skëkëpa icha ñi dapa'uke a' ta, esepa káwötа shulë a' tö. E' kuekji a' tö iу wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kji es, e' tö ichë: "Yi tö i sulu wamblé, e' uyötsа a' shuа."

6

A' ñippöke e' shulö a' wäpka tö

¹ Mik a' wële tö i sulu wamblé iyami eköl kji, etä ¿wes ese mi'ke ie' wа kkatë s'shulökwa kë tö Skëköl dalöie, esepa ska? ¿Iök e' kë shulë a' wäpka dör batse'r e'pa tö?

² ¿A' kë wа ijcher tö se' batse'r, e'pa tö ká i' wakpa shulëraë aishkuö ta? E' dör es, e' ta ¿wes j'ñe ta iyi tsitsirla ese ë kë shulir a' a?

³ ¿A' kë wа ijcher tö ñies Skëköl biyöchökwa shulëraë? Ie'pa

* **5:7 pan wölöwоkа këchke:** Judiowak wöblar pan wölöwоkа tso' ie'pa u a' e' kës uyötsа Ie'pa Yëpa Yërulune Egipito e' këwö tkö'weketke ie'pa tö e' yöki.

shuleraesö, e' ta çwes a' kē a ñippè tso' kâ i' kî ese shulir?

⁴ E' kuëkj a' welepa ñippöke ñita, e' ta çwes ese mi'ke a' wa shulè pè' bánet ska'?

⁵ I' chéyö a' jaewöie. Yi a' a' shulirmi çese kē ku' a' shua da'a?

⁶ Erë e' skéie a' mi'ke ñi kkatök s'shulökwakpa kē erblöta' Jesús mik esepa ska'.

⁷ A' ñi kkatöke s'shulökwakpa ska', e' ë wa iwënewa tö sene sulu e' alékatke a' kî. Idalé'ttsök bërë ç'e' kē dör ibua'ie? ¡As itö se' íyi ekiblö!

⁸ Erë e' skéie a' wákpa tö i' sulu ñe' wambleke ñi ta dö s'yamipa erblöke Cristo mik esepa íyi ekibleke a' tö.

⁹ ¿A' kē wá ijcher tö wépa dör i' sulu wamblökwakpa, esepa kē döpa i' blúie Skéköl tso' e' a? Kē a' e' kító'uk. Wépa dör trénukwakpa, wépa dör íyi diököl dalöiökwakpa, s'senewabak dalöseukwa wakpa, wépa trër wépa ta, alakölpa trër alakölpa ta, esepa kos kē döpa i' blúie Skéköl tso' e' a.

¹⁰ Nies wépa dör akblökwakpa, wépa dör íyi kkechök tajë wakpa, bloblob, s'chök sulué wakpa, esepa kos kē döpa i' blúie Skéköl tso' e' a.

¹¹ A' welepa bak senuk íyi ekkë wamblök, erë Skéköl tö a' paköa'bak, a' batseo'bak, a' klöo'bak wës pè' buaë yësyësë es i'Wiköl wa Skékëpa Jesucristo ttö wa.

Skéköl kē wá se' tsatkéne as se' tö i' sulu wamblöia

¹² A' welepa tö icheke: “se' wá kawö tso', i' kos kiane wë se' kî, ese woie.” Erë ye' ichè tö kē i' ulitane dör buaë se' a' wë. Ye' wá kawö ta' i' ulitane woie, erë kē ye' e' müpattsa as ilë e' alöka ye' kî.

¹³⁻¹⁴ A' welepa tö icheke: “chkë dör s'ñawi a, ñies s'ñawi dör chkë a.” E' yëne erë aishkuö ta' íyi böt ñe' ewerawa Skéköl tö. Erë s'chka kē dör trënoie. Skéköl tö s'chka shké'werakane aishkuö ta' idiché tajë wa wës ie' tö Skékëpa Jesús shkéo'kane es. E' kuëkj s'chka kē meneat trënoie wës a' tö ibikeitseke es, imeneat i' buaë woie Skékëpa a, ñies ie' tö s'chka kkö'neke.

¹⁵ ¿A' kē wá ijcher tö se' batsulewa Cristo mik, e' kuëkj se' chka dör etkë ie' chka ta? E' dör es, e' ta çwes se' tö s'chka dör Cristo icha e' ia'wëmiká senukka alaköl sulusi ta' ese wa? ¡Kë se' kane e' ia'ukka yës!

¹⁶ ¿A' kē wá ijcher tö mik yi sené alaköl sulusi ta, e' ta ie'pa böi mía wës wák eköl ë es? E' dör wës itso' kitule Skéköl yëkuö kî es. E' tö wëm ena ilaköl e' chë i' es: “Ie'pa böi serdaë ñita ta' ie'pa mía wës wák eköl ë es.”*

¹⁷ Erë yi batsulewa Skékëpa Jesús mik, ese dör wës wák eköl ë es ie' ta.

¹⁸ E' kuëkj a' tköshkar trë yöki. Sene sulu skä kos, e' kē tö s'chka dalösewëwa wës trë es. Mik se' trërke, etä s'chka dör Cristo icha, e' mëttsasö o'ka kē dör Cristo icha, ese a. E' wa s'wák chka dalösewëwasö.

¹⁹⁻²⁰ ¿A' kē wá ijcher tö a' chka dör Wiköl Batse'r e' wé? Skéköl tö i'Wiköl mé a' a, e' tso' a' a. Ie' tö a' to'ttsabak, e' ské dör darërë. A' kē dör a' wákpa icha, a' dör ie' icha. E' kuëkj a' kē senuk yësyësë as ie' kîkarka.

7

Se' serwa ñita e' pakë

¹ ¡Chaki' a' tö ye' a' yëkuö kî, e' wá iuteke ye' tö i'ñe. A' tö ye' a' ichaki' tö çuaë idör tö se' kē serwa alakölpa ta?

² Erë ye' ichè a' a' tö tajë trë tso', e' yöki a' kos maso tsúwa eköl eköl.

³ A' wépa kos kawötä senuk ilaköl ta, es ñies a' alakölpa kos kawötä senuk iwëm ta.

⁴ Alaköl chka kē meneat ie' wák ë a, e' meneat ñies iwëm a. Es ñies iwëm chka kē meneat ie' wák ë a, e' meneat ñies ilaköl a.

⁵ Ie'pa kē kane ichka kkeuk ñi yöki. Erë ie'pa kawö mé ñi a' e' batsöksa ñi yöki ekuölö ë toie S'yé ta, e' ta e' ë dalewa kē ie'pa ñi köpawa. Mik ká e' tka, etä ie'pa ñi köwane dö' Satanäs tö ie'pa erkiöwë trënuk, kē ie'pa diché dë'ka e' kkö'nuk e' kuëkj.

⁶ Erë ye' kē ku' a' a' ichök tö a' kawötä ñi batsöksa ñi yöki es, a' kî ikiane, e' ta a' tö iwëmi es.

⁷ Ye' a' ta sulitane mú dör wës ye' es, kē alaköl ta'. Erë Skéköl tö imé sulitane a' kuä'kî kuä'kî ñi kimoie.

⁸ A' wépa tso'ia' ekörla ñies a' wépa dör schö, esepa a' ye' ichè tö buaë idör tö ie'pa mú ser këkraë ekörla wës ye' es.

⁹ Erë ie'pa kē e' kkö'nuku' trë yöki, e' ta ie'pa mú maso yulöne senowaie. S'serwa e' dör bua'ie maso kkechekesö ñie' tsatä.

¹⁰ A' wépa senewabak, esepa a' ye' tö ttë dalöiëno i' meke: a' kē kane ñi ökwa. Ttë e' kē dör ye' ttë, e' mé Skékëpa Jesús tö se' a. Alakölpa kē kane iwëm ökwa.

¹¹ Erë ie' tö iéwa, e' ta ie' kē kane senukwa wëm o'ka ta, ie' kawötä senuk ekörla kē wëm ta'. Ie' kē senak es, e' ta ie' kē e' bua'ukne iwëm kî. Nies wépa alaköl ta', esepa kē kane ilaköl ökwa.

¹²⁻¹⁴ A' malepa senewabak, erë e' maso kē erblöta' Jesús mik, esepa a' ttë dalöiëno kē meneat Skékëpa Jesús wá. Erë esepa a' ye' ichè tö a' masopa kē arwa. Iwëm kē erblöta' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi ilaköl olomik. Nies alaköl kē erblöta' Jesús mik, isalema e' tsatkërmi iwëm olomik. Ie'pa ñi éwa, e' ta ie'pa ala'r dör wës pè' kē erblöta' Jesús mik esepa ala'r es, ie'pa tsatké e' dör darërë. Erë iyë ena imi serke ñita, kē ñi anewa, e' ta

* 6:16 Génesis 2:24

isalema ie'pa tsatkërmi iyë ö imi olomik. E' kuekji ye' ichë tö a' maso senakia a' ta, e' ta kë iarwa.

¹⁵ Erë a' maso kë erblötä' Jesús mik, e' éna a' akwa kró wa, e' ta kë iwöklö'war a' kë klöulewä ulä a. Erë Skëköl tö se' klöo'bak senuk bërë ñita.

¹⁶ E' kuekji ibua'ie dör tö a' sermiia bërë ñita. A wëm çì tö be' a' ichök tö be' alaköl kë tsatkërpa be' olomik? A alaköl çì tö be' a' ichök tö be' wëm kë tsatkërpa be' olomik?

¹⁷ E' dör wës ttë wa ye' tö Skëkëpa Jesús icha erule erule e'pa ulitane wöbla'weke ká wa'ne es. Ye' tö ie'pa a' ichë tö wës a' ku' Skëköl tö mik a' klöo'itö iwák a' etä, es a' atü bër. Ie' tö ieri mé a' a' seno eköl eköl es.

¹⁸ Wëpa tottola kkuölit tëule tsir, mik ie'pa klöo' Skëköl tö iwák a' etä, esepa kë kàne e' mane'ukne wës. Es ñies wëpa kë wakyöule es, mik Skëköl tö ie'pa klöo' etä, esepa kë kàne e' wakyöök.

¹⁹ Se' wakyöule ö kë se' wakyöule e' ska' Skëköl kë tkine yës. Ie' ttë dalöiëno, e' dalöiekësö, e' je' kji ie' tkirke.

²⁰ A' kôs e' tsüat wës a' dör mik ie' tö a' klöo' iwák a' etä es.

²¹ Mik ie' tö a' klöo', etä çä' klöulewä kanë mésoie? e' ta kë a' tkinuk e' kji. Erë a' a' kawö tso'ia e' yöktsä e' ulä a, e' ta a' e' yöttsa.

²² Mik ie' tö a' klöo', etä a' klöulewä kanë mésoie, e' ta e' yë'ttsä ie' tö sene sulu ulä a kanebloie Skëkëpa Jesús a. Es ñies mik Skëköl tö a' klöo', etä a' kë dör kanë méso ñe'se, e' ta e' klöo' Cristo tö ie' wák kanë mésopaie. E' kuekji a' klöulewä kanë mésoie, e' ta kë a' tkinuk e' kji.

²³ Skëköl tö a' to'ttsabak, e' kuekji kë a' e' tiukne yile skä ttë dikja.

²⁴ A yamipa, wës a' ku' Skëköl tö mik a' klöo'itö etä, es a' atü bër. A' senü buaë yësyësë ie' a, sene me'itö a' a' e' a.

²⁵ Ima a' tö ye' chaki' yëkkuö kji wëpa tso'ia ekörla, esepa kji, e' iuteke ye' tö i'ñe. Ese ttë kë mène ye' a' Skëkëpa Jesús wa. Erë jma ibikeitsëyö, e' chekeyö a' a. Skëköl ye' suë er siarë wa e' wa ieri méitö ye' a' iwä jchenowa buaë. E' kuekji i chekeyö e' mik a' erblömi.

²⁶ I'ñe ta se' serke kawö darërë a, e' kuekji ye' a' ta buaë idir tö se' kôs e' tsüat wës s'tso' es.

²⁷ Wëm senewabak, ese kë tö ilaköl ökwa. Wëm duriä ekörla, ese tayë kë yular.

²⁸ Erë wëm senéwa, e' ta buaë idir. E' wa ie' kë wä i sulu wamblëne. Ñies alaköl kam serwä, ese senéwa, e' ta e' dör buaë. E' wa ie' kë wä i sulu wamblëne. Erë wëpa senewabak, esepa we'ikëmi ká i' kji s'weirke ese tö tkökä wëpa kë senewabak esepa tsatä. E' yöki ye' éna a' tsatkak, e' ë kuekji ye' ichë tö buaë idir tö a' ser ekörla.

²⁹⁻³¹ A yamipa, ye' ichë tö kë se' a' kawö ta'ia tajë. Wës ká i' dör i'ñe ta e' erkewatke.

E' kuekji i'ñe ta' ena këkraë kë se' kàne senukia er me'rie i tso' ká i' kji ese kji. Se' senewabak, esepa kë er mukwä e' kji. Se' iuke siarë, esepa kë er mukwä e' kji. Ñies se' ttsë'rke buaë, esepa kë er mukwä e' kji. Se' tö i tuë ta', esepa kë er mukwä i tso' rak iwä ese kji. Se' serke buaë i tso' ká i' kji ese mik, esepa kë er mukwä ese kji.

³² Ye' kji ikiane tö a' mú ttsë'r buaë, kë tkir i kji. Wëpa serke ekörla, esepa wä kawö tso' kibiie Skëköl iyi sauk ena i wër buaë ie' wa ese uk.

³³ Erë wëpa senewabak, esepa kawötä i tso' ká i' kji ese sauk as iwër buaë itayë wa.

³⁴ Es ie'pa kji iyi böt kanë tso'. Es ñies alakölpa dör schö ena busipa wëm kë ta', esepa wä kawö tso' kibiie Skëköl iyi sauk. Ie'pa e' mumittsä senuk batse'r. Erë alakölpa senewabak, esepa kawötä i tso' ká i' kji ese sauk as iwër buaë iwëm wa.

³⁵ Ttë ekkë chëyö a' kimoie, kë dör a' wöklö'woie. Ye' kji ikiane tö a' ser buaë yësyësë Skëköl ë a, kë wötkeku' i tö.

³⁶ Wëpa ttë meuletke tayë a' senukwä, esepa wele tö ibikeitsë: "Tayë duëswö detke senowa, ñies ye' kë a' seneia ekörla. Bua' idir ye' a' senukwä ie' ta", e' ta esepa a' ye' ichë tö a' senakwä, e' ta a' senüwa, e' kë dör suluë. A' senüwa.

³⁷ Erë wëpa ttë meuletke tayë a' senukwä, erë esepa kë éna senakwaia, e' ta esepa a' ye' ichë tö e' dör buaë tö a' kë serwä. Erë a' kawötä ibikeitsökwa bua'iewä kewë tö a' wákpa er wa a' kë senakwa. Ñies a' kawötä isauk buaë tö kë yi ku' a' a' ichök tö kë a' senukwä. A' tö ibikeitsétke tö a' senak ekörla këkraë, e' ta bua' idir tö a' kë serwä.

³⁸ Es ye' tö ichë tö wëpa senéwa, esepa tö iwë buaë. Erë wëpa kë sene'wa, esepa tö iwë bua'ie.

³⁹ Alaköl senewabak, e' kawötä senuk iwëm ë ta dö mik iwëm blënëwa etä. Iwëm blënëwa e' ta ie' serwamine wëm o'ka ta. Erë ie' kawötä senukwä wëm erblé Skëkëpa mik ese ë ta.

⁴⁰ Erë ye' ichë tö bua' idir ie' a' tö ie' mú ser ekörla, kë senewane. E' tö ie' ttsë'weraë buaë shutë. Ye' tö iklö'wë tö ye' a' Skëköl Wiköl tso' ñies, e' kuekji ye' tö a' a' ichë es.

8

Iyiwak jchëule iyi diököl tso' dalöië ese a, e' pakë

¹ Chkë meule iyi diököl tso' dalöië ese a, ese kji a' tö ye' a' ichaki' yëkkuö kji, e' iutekeyö i'ñe.

Ima a' tö iyi diököl ñe'se chë, e' dör mokj e' jcher se' wä. Erë kë a' éna ichökwa tö se' wä iyi jcher, e' tö se' këmi e' tso'kkä tajë s'malepa kji. Erë s'malepa dalëritsesesö, e' tö ie'pa dichë kji ieraë.

² Yi e' bikeitsö tö ie' wä iyi jchertke tajë, e' wa iwënewa tö kam ie' wä ijcher wes ikawöta jchenuk es.

³ Erë yi tö Skëköl dalëritseke, ese mik ie' batsë buaë.

⁴ Chkë meule iyi diököl tso' dalöie ese a ese katësö, e' kï a' tö ye' a' ichaki'. Se' wä ijcher buaë tö iyi diököl ñe'se wák kē ta', e' kuëkï kē idör ñie bua'. Skëköl chökke, e' dör eköl ë.

⁵ Pë' kē tö Skëköl dalöie, esepa tö iklö'wë tö ì dalöiekerakitö, esepa tso' tajë serke ká jai a' ö ká i' a'. Esepa kiarakitö kéköl ö skëképa. Moki esepa tso',

⁶ erë Skëköl dalöie se' tö, e' dör Skëköl eköl ëme e'. Ie' dör S'yë. Ie' dör iyi ulitane wì, ñies se' tso' ie' ë a. Ñies Skëképa dör eköl ë, e' dör Jesucristo. İyi ulitane tso' ie' mik, ñies se' tso' ie' mik.

⁷ Erë kē s'yamipa ulitane éna iwà ane buaë tö iyi diököl tso' dalöie, ese kōs kē wä ta'. Ie'pa bak iyi diököl ñe'se dalöiök, e' kuëkï e' tso'ia' ie'pa er a' dö ikkë ta'. Mik ie'pa tö chkë meule iyi diököl a, ese katé, etä e' kï ier tö ikkaté. Ie'pa diché kē dë'kã ierbikö es, ese wöklö'woie. E' kuëkï ie'pa tö ittsé tö iianekane ñaie.

⁸ Se' bats Skëköl mik e' kē dör chkë wa. Ì katekesö ö ì kē katësö e' kē a' se' onuk buaë ö suluë ie' wöa.

⁹ E' jcher a' wä, e' kuëkï a' tö iklö'wë tö chkë kōs katëmi a' tö. E' yëne, erë a' e' kkö'nú as kē a' ukuömik s'yamipa kam éna iwà ar buaë, esepa ardöne sene sulu a'.

¹⁰ Ichösö tö be' éna iane buaë, e' mia' e' tkëser chkë meule iyi diököl a, ese katök iwé a. Erë e' dalewa s'yami kam éna iwà ar buaë ese eköl tö be' sué chkök ta' e' tö ie' erkiöwëka ta' imia' ta' ikatëitö ñies.

¹¹ Be' tö iwé es, e' ta' e' wa be' tö se' yami, kē diché dë'kã wë', e' émine sene sulu a' ta' isulurdawä be' ukuömik. Ie' dör s'yami, ñies Cristo e' mettsä ttëwä ie' skéie. Be' tö iwé es, e' ta' be' tö ì sulu wamblé s'yami kï.

¹² Se' tö s'yamipa kam éna iwà ar buaë, esepa kï ì sulu wamblé es, e' ta' ñies se' tso' ì sulu wamblök Cristo kï.

¹³ E' kuëkï ye' iché tö s'yami wele armine sene sulu a' ye' ukuömik, iyiwak chká katéyö e' kuëkï, e' ta' kē ye' tö ikatepaiane.

9

Pablo tö ikanë tsatké

¹ ¿Wes a' tö ibikeitsëmi tö ye' kē a' kawö ta' ì woie wes ye' kï ikiane es? Wësua a' tö ibikeitseke tö ye' kē dör Jesús ttekölpä tsá e'pa eköl. Erë ye' tö Skëképa Jesús su' ye' wák wöbla wa, e' kuëkï moki ye' dör ie'pa eköl. A' dör ye' kaneblöke Skëképa a' e' wa.

² A' wakpa kï iwënewa tö moki ye' dör Jesús ttekölpä tsá e'pa eköl. O'kapa tö ichëmi tö ye' kē dör es, erë e' kē yënu a' a'.

³ Wépa tö ye' ché es, esepa yökï ye' e' tsatköke i' es.

⁴ ¿Wes a' ibikeitsëmi tö wépa wöbla'wekeyö, esepa kē kawöta ye' kïmuk inuköl wa chkoie di' yoie?

⁵ Ñies ¿ima a' ibikeitsë tö ye' kē a' kawö ta' senukwa tayë erblöke Jesús mik ese ta' tsëmi e' ta' wes Jesús ttekölpä malepa ena Jesús élpä ena Pedro e'pa tö iweke es?

⁶ ¿Ima a' ibikeitsë tö ye' ena Bernabé, sa' bül ë kawöta kaneblök sa' wákpa ulä wa e' kkö'noie?

⁷ ¿Wé a' wä isuule tö ñippökwa kpa mi'ke, erë iwákpa e' kkö'nuke ichkë wa idi'yë wa? ¿Wé a' wä isuule tö iyiwö tkësö, erë kē sö iwä katepa? ¿Wé a' wä isuule tö yi tso' chibo kkö'nuk, erë ese kē tö chibo tsu'diö yepa?

⁸⁻⁹ Ì chök ye' tso' a' a, e' kē bikeitse s'ditsö ë wä, ñies itso' kitule Moisés ttë dalöieno kï, e' tö iché i' es: "Baka wë'ñie tso' kanebloie trigo wöttsoie, e' kē kawö ta' kkö' payuëwä itso' kaneblök e' dalewa as trigowö katöitö." ¿Ima a' ibikeitsë? ¿Ttë dalöieno e' me'at Skëköl tö baka wë'ñie ë kkö'noie?

¹⁰ Au, ie' tö ime'at se' a' ñies. Wépa tö iyiwö tkeke ena wépa tö ishteke, esepa tö iwakanewëke ie'pa tö iwö kak paneke e' kuëkï.

¹¹ Es ñies sa' tö Wiköl Batse'r iyi tsá paka' a' a, e' dör wes iyiwö tkësö es, e' kuëkï kē idör suluë tö a' tö sa' kïmü ì tso' a' wä ese wa, e' dör wes iyiwö shtekesö es.

¹² A' wöbla'ukwakpa skä e' kkö'nuk a' kawöta, e' yitã buaë a' kawöta sa' kkö'nuk.

Erë e' wä kē kine sa' wä a' a. Mik sa' bak a' ska, etä sa' kē wä a' iyi kãne e' kkö'noie. Sa' kaneblë' sa' wákpa ulä wa e' kkö'noie. E' dör darërë sa' a, erë e' kōs dalë'ttsé' sa' tö as kē ì tö a' wöklö'ü Cristo ttë buaë e' klö'ük.

¹³ A' wa ijcher tö wépa kaneblöke Skëköl wé tso' Jerusalén e' a, esepa serke ì kanewëke ie'pa tö ese mik. E' wä dö tö iyiwak jcheke ie'pa tö ka' tso' imokã Skëköl a' e' kï, ese chká kak tsekeat ie'pa tö katé.

¹⁴ Es ñies Skëképa Jesús tö iyë'at tö wépa kaneblöke ie' a' ittë buaë pakök, esepa serdaë kanë e' mik.

¹⁵ Erë ye' kē wä iyi ikkë kine a' a yës. Ñies ye' kē ku' i' chök a' a as a' tö ye' a' imü. Ye' tö Jesús ttë buaë pakeke ëme, e' tö ye' tse'weke buaë shütë. E' kē yepattsä yi tö ye' ulä a. Ye' a' ta' buaë idir tö ye' duöwä, erë ye' kē tö a' ulä a' ì klö'wëpa.

¹⁶ Erë ye' patküle Jesús ttë buaë pakök, e' kuëkï e' wa ye' kē a' e' tse'nukkã yës. Ye' kawöta iwä pakök. Ye' kē tö ipakë, e' ta' jwëstela ina ye' ta!

¹⁷ Ipaköpayö ye' wák er wa, e' ma ye' wä kawö ta' s'ña'woie ikï. Erë kanë e' me'at Skëköl tö ye' ulä a, e' kuëkï ye' kawöta ipakök.

¹⁸ E' dör es e' ma ži dör iské ye' a? Ye' ttsé'ne buaë ipakök òme e' dör iské ye' a. E' wà kiane chè tò eré ye' wà kawò ta' senuk ye' kané e' wa, eré e' kè kǐ ye' s'ña'wekǔ' yés. E' tò ye' ttsé'weke buaë shuṭe.

¹⁹ Eré ye' kè dör yi kané méso, eré ye' e' mettsa sulitane kané mésoie as kos ie'pa erblōmi Jesús mik, ekképa dō erblōk imik.

²⁰ Mik ye' tso' judiowak shuṭa, eṭa ye' serke wes sa' judiowak ser Moisés ttè dalōiēno dikǐa es as ie'pa erblō Jesús mik. Eré ye' kè ku'ia Moisés ttè dalōiēno e' dikǐa, eré mik ye' tso' ie'pa shuṭa, eṭa idalōiekeyō as ie'pa erblō Jesús mik.

²¹ Es ñies mik ye' tso' pè' kè dör judiowak esepa shuṭa, eṭa ye' serke wes ie'pa ser es as ie'pa erblō Jesús mik. (Eré kè i sulu wambleku'yō. E' wà dör tò eré ye' kè ku'ia Moisés ttè dalōiēno e' dikǐa, eré ye' tso'ia Skèkōl ttè dalōiēno e' dikǐa, ye' tso' Cristo ttè dikǐa e' kuekǐ.)

²² Mik ye' tso' s'yamipa kam éna Jesús tté wà ar buaë, esepa shuṭa, eṭa ye' serke wes ie'pa ser es, as ye' a ie'pa kimer as ie'pa éna iwà ar buaë. Es mik ye' tso' pè' shuṭa eṭa ye' serke wes ie'pa es as wes alé ie'pa welepa tsatkèr.

²³ I kos wekeyō e' dör Jesús tté buaë kǐ shkōwoie as iwà dōña'k ye' ulà a.

²⁴ A' wà ijcher tò mik se' turke tseé isuoie tò wé e' alōmi, eṭa iturkerak seraa, eré ekōl é e' alōmi, ese ulà a iské dōraé. E' sù a' senú Skèkōl a buaë as iské dō a' ulà a wes wé e' alé ese ulà a iské de es.

²⁵ Tunukwakpa ulitane e' kkō'nuke, e' yuōke kekraé e' aloka imalepa kǐ. I kos tò ie'pa wōklō'wēmi, e' olō'yēke ie'pa tò. E' kos weke ie'pa tò as kal kō yuekerakitō wōshkiie* tkèkǐ iwōkir kǐ, ese dō ie'pa ulà a ié' alérak e' skéie. Iské e' chklōrtǎ'wǎ, eré se' iyuleke, e' dör yōbié kè chklōrtǎ'wǎ.

²⁶ Ye' serke Skèkōl a wes yi tur e' aloka ese es, kè dör wes tunukwak turke éanas ese es. Ye' kè dör wes ñippōkwak tò iulà tsini uyeke é siwǎ' kǐ, kè wǎ ta' ese es.

²⁷ Ye' e' wōklō'uke darèrè, ye' chkǎ kekeyō kēsik wa as tò iū wes Skèkōl kǐ ikiane es. E' wekeyō es dō' ye' s'patté tajé Skèkèpa ttè wa, eré ye' wák kè ulà a iské dō.

10

Kè a' minuk iyi diōkōl dalōiè ese wé a

¹ A yamipa, ye' kè kǐ ikiane tò a' éna ichōwa tò i bak se' yamipa bak kǐ iaiaé Moisés kéwō ska' e'pa ta. Ie'pa kos wéttse' Skèkōl tò mò àr tajé e' wa. Ñies Skèkōl diché wa ie'pa kos baktsa klō wa dayé kié Dayé Mat, e' shuṭa kè nune'ka dayé wǎ.

² E' dör wes ie'pa wōsunerak mò a ena dayé a es iwà kkachōie tò ie'pa batsulewǎ Moisés mik.

³ Es ñies chké mé Skèkōl wák tò ie'pa a, e' é ñé ie'pa ulitane tò.

⁴ Ñies di' mé ie' wák tò ie'pa a, e' é ye' ie'pa ulitane tò. Di' e' dōwéttsaītō ákkuō a. Ákkuō e' tò Cristo wà ché, e' mir ie'pa ta' kekraé ikǐmukrak.

⁵ Eré ie'pa kibiiepa kè wér Skèkōl wa buaë. E' kuekǐ ie'pa kibiiepa durulune, nu aṭe tkèter kǎ wa ñé kǎ sir poé e' kǐ.

⁶ E' kos tka ie'pa ta' se' a iwà kkachōie tò kè se' kàne i sulu kkechōk wes ie'pa tò ikkeyé' es.

⁷ Se' kè kàne iyi diōkōl dalōiōk wes ie'pa welepa tò idalōiè' es. I wamblè' ie'pa tò e' tso' kǐtule Skèkōl yèkkuō kǐ. E' tò iché: "Ie'pa e' tuléwǎ chkök di'yōk tajé buaë iyi diōkōl dalōioie. E' ukuōkǐ ta' ié' kékarak klōtōk trēnuk i sulu wamblōk tajé e' ttsé'wōkarak buaë."*

⁸ Kè se' kàne trēnuk wes ie'pa welepa trēnerak es, e' nuǐ kǐ ie'pa tajé ie'pa durulune kǎ etké a dōkǎ 23,000.

⁹ Kè se' kàne Cristo wōñatkōk i sulu wa wes ie'pa welepa iwōñatké' es, e' nuǐ kǐ ie'pa kōtuler tkabé wa.

¹⁰ Kè se' kàne kkōchōkǎ Skèkōl wōǎ wes ie'pa welepa kkōyè'ka es, e' nuǐ kǐ S'ttōkulerwak tò ie'pa kōtuler.

¹¹ İyi ekké kos tka s'yamipa bak kǐ iaiaé, e'pa ta' iwà kkachōie se' a tò se' kè kàne i sulu wamblōk wes ie'pa es. E' kos kǐtǎat Skèkōl yèkkuō kǐ se' serke i'ñe ta' kǎ i' erkewatke e' kéwō ska', esepa a ikkachōie tò wépa tò Skèkōl watétsa, esepa weirdaé inuǐ kǐ.

¹² A' welepa e' bikeitsō tò "ye' e' tkéwǎ darèrè Jesús mik, kè ye' arpamine i sulu a." Ese wakpa kawōtǎ senuk erkǐ as kè iarmine i sulu a.

¹³ Se' erkirke i sulu wamblōk, ese kos tkōke sulitane ta. Eré Skèkōl ttō mokǐé, ie' kè tò se' mepattsa tò i sulu tò se' erkiōwé tajé shuṭe kè se' a iwōklōr ekké. Mik se' erkiōweke i sulu tò, eṭa ié' tò se' a ikkachaerǎ wes se' tkōshkarmi iulà a as se' a iwōklōr.

¹⁴ A yamipa, a' dalér tajé ye' éna, iyi diōkōl tso' dalōiè ese kos yōkǐ a' tkōshkar bánet.

¹⁵ A' kǎbikeitsō buaë, e' kuekǐ i chekeyō a' a, e' bikeitsō ta' a' isuérǎ tò mokǐé idir.

¹⁶ Mik se' ñi dapa'uke Cristo kōtewǎ e' kéwō tkō'uk, eṭa wéstela chēsō Skèkōl a vino yekesō ñita' tkǎ' etké a' e' kǐ. Vino ñe' tò ie' pè tène tajé s'tsatkōie e' wà chè. E' wa se' kos tso' batsulewǎ ie' mik. Ñies pan etō é blatekesō ñi a' e' ñekesō ñita. E' tò ie' chkǎ wà chè. E' wa se' kos tso' batsulewǎ ie' mik.

* 9:25 *kal kōyō* *wōshkiie*: E' merke tunukwakpa e' alé esepa a, e' kkecheke ie'pa tò tajé. Wé kǐ itkènekǎ ese wák dalōiérta' tajé. * 10:7 Éxodo 32.6

¹⁷ Se' dör tajë, e' kōs tō pan etō ã e' ñeke, e' kueki se' kōs dör weş wák ekōl ã es.

¹⁸ Ì weke Israel aleripa tō e' wà bikeitsō. Mik ie'pa tō iyiwak jcheke ka' tso' imoka Skëkōl a' e' kī, etā wēpa tō ese chkā kak kateke, esepa kōs tso' ie' dalōiōk ñita. Es ñies a' mi'ke íyi diōkōl dalōio wé a, tā chkè meule íyi diōkōl a, ese kak katé a' tō, e' tā a' tso' idalōiōk ie'pa tā ñita.

¹⁹ E' wa ye' kē ku' ichōk tō íyi diōkōl ese ena chkè meule iā ese diché tā'.

²⁰ Au, kē idōr es. Ye' tso' ichōk tō pē' kē tō Skëkōl dalōiē esepa tō iyiwak jcheke mē íyi diōkōl a, ñermata e' meule aknamapa a, kē meule Skëkōl ichōk e' a. Ye' kē kī ikiane tō a' e' tiū aknamapa íyi şuā yēs.

²¹ A' kē a Skëkēpa Jesús tka' ena aknamapa tka' e' wà yanuk ñita. A' kē a Skëkēpa chkè ena aknamapa chkè katanuk ñita.

²² Iwēsō es, e' tā s'tso' Skëkēpa tsiriuk as isibirka s'kī. Ie' uluneka s'kī, e' tā ¿wes e' dalē'tsērmi şia?

İ kōs ú Skëkōl ã kīkoka

²³ A' wēlepa tō icheke tō "se' wā kawō tso', i kōs kiane se' kī wē, ese woie." E' yēne erē kē i ulitane e' dör buaē se' a wē. İ kōs kiane se' kī wē, e' wēmiso, erē kē i ulitane a' şyamipa er diché iēnuk.

²⁴ Se' kē kane tkinuk se' wák ã kī. Ñies s'kawōta tkinuk s'malepa kī.

²⁵⁻²⁶ Skëkōl yēkuō tō iché: "Ká i' ena íyi kōs tso' i'kī, e' dör Skëkōl icha."²⁶ E' kueki iyiwak chkā watōrke iwé a, ese kōs katēmiso. Kē iwā chakar tō imeule íyi diōkōl a ò au as s'er kē tō s'kkatō i'kī.

²⁷ Yi kē erblōtā' Jesús mik, ese ekōl tō a' wēle kié chkōk ie' tā, tā a' şhak, e' tā a' yú. İ kōs wā a' dēne e' katō bēre kē ichakar as a' er kē tō a' kkatō i'kī.

²⁸ Erē o'ka tō a' a' iché: "Iyiwak chkā se meule íyi diōkōl a", e' tā kē ikatar ie' dalērmik, ñies erbike dalērmik.

²⁹ Ye' tso' ie' erbike chōk, ye' kē ku' a' erbike chōk.

Ye' a' kawō tā' iyiwak chkā ulitane katōk, ¿wes e' kē katepayō, imēne sulu o'ka kī e' ã kueki?

³⁰ İ kateke ye' tō, ese kī ye' tō wēstela cheke Skëkōl a, e' tā ¿wes e' sulturmi o'ka yōkī? ¿Wes e' kī ie' tō ye' chēmi suluē?

³¹ E' kueki i kōs yekesō, ñekesō, ñies i kōs wēkesō, e' ūsō as Skëkōl kīkarka.

³² A' senú wōsh wa as kē yi wōklōr a' ukuōmik. Judiowak idir ò kē idōr judiowak ò wēpa dör Skëkōl icha ese idir, ese kōs kē wōklō'war.

³³ A' senú weş ye' serke es. Ye' wák e' ché senuk kekraē as e' wēr buaē sulitane wa. Ye' kē tkirku' ye' wák kī. Ye' tkirke sulitane kī ie'pa kīmoie as itsatkērdak.

11

¹ A' senú weş ye' serke es. Ye' serke weş Cristo ser es.

Weş alakōlpa kawōta e' uk mik se' ñi dapa'uke etā

² Kekraē a' er arke ye' ska'. Ñies i kōs wa ye' tō a' wōblağ', e' wekeia a' tō. E' kueki ye' tso' a' kīkōkka.

³ Erē ye' kī ikiane tō a' wā ijcher tō Cristo dör wēpa dör ie' icha esepa kōs wōkir. Ñies wēm dör alakōl wōkir. Ñies Skëkōl dör Cristo wōkir.

⁴ Mik a' ñi dapa'uke ttōk Skëkōl tā, etā a' wēpa wēlepa ttōke ie' tā ò ilē chekerakitō ie' ttekōlie tā iwōkir pabakewaitō, e' tā e' wa yi dör iwōkir e' dalōşewēkewaitō.

⁵ E' skéie kē dör es alakōlpa a. Ie'pa ttōke Skëkōl tā ò ilē chekerakitō ie' ttekōlie, kē wōkir pabakulewā, e' tā e' wa ie'pa tō yi dör iwōkir e' dalōşewēwā. Ie'pa dör weş alakōlpa tsā tō dabebe esepa es.

⁶ Alakōl wēle kē éna iwōkir pabakakwā, e' tā ese mú tō itsā tēe weş wēm es. Erē e' dör jaē tajë ie' a. E' kueki buaē idir ie' a tō iwōkir pabakōwā.

⁷⁻⁹ Skëkōl tō wēm yō' wes ie' wák es, e' kueki weş ie' dör e' wērke wēm kī. E' kueki wēpa kē kane iwōkir pabakōkwā mik ittōke ie' tā e' dalewa. Erē alakōl dē'ka wēm wa, e' kē dör tō wēm dē'ka alakōl wa. Ñies alakōl yōne wēm kueki ikīmoie, e' kē dör tō wēm yōne alakōl kueki. E' kueki weş wēm dör e' wērke alakōl kī.

¹⁰ E' kueki alakōlpa kē e' wā kkachōk iwōkir pabakēwā wa. Ñies ie'pa kē e' uk Skëkōl biyōchōkwakpa kueki.

¹¹ Erē alakōlpa ena wēpa batsulewā Skëkēpa mik esepa kē meneat ulawa ulawa ñi yōkī. E' skéie imeneat ñi kīmuk ñi dalōiōk.

¹² Mokī tō alakōl tsā dē'ka wēm tsā wa. Erē ñies e' ukuōkī tā wēpa ulitane kūrke alakōl wa. Erē se' kōs ena íyi kōs, e' dē'ka Skëkōl wa.

¹³ A' wakpa tō ibikeitsō. ¿Buaē idir tō alakōlpa ttōke Skëkōl tā wōkir kē pabakule?

¹⁴ Sulitane wa ijcher tō iwake' meneatbak tō wēm tsā batsī, e' dör jaē.

¹⁵ Erē alakōl tsā batsī, e' mēne ie' a' iwōkir pabakoie, e' kueki e' mēne buaē ie' kī ikīkoka.

¹⁶ Yile kē wā ye' sini'kune, e' tā ese éna ianú tō se' dör Skëkōl icha erule erule ñi dapa'uke ká wa'ñe, e'pa kōs wōblar tō alakōlpa ttōke Skëkōl tā wōkir pabakulewā.

Weş se' kē Skëkēpa kōtēwā e' kēwō tkō'uk

¹⁷ İ cheke ye' tō a' a' i' tā, e' kē kī ye' a' a' peñanuk. Mik a' ñi dapa'uke, etā e' wā dettsā suluē ichōk i buaē tsatā.

¹⁸ Keweie yō ichè tò ye' wā ibiyō jcher tò mik a' ñi dapa'uke, etā a' ñi blabatsélor. Wele tā ye' iklō'wé tò e' dōr mokī.

¹⁹ Mokī e' dōr buaē tò a' ñi blabatsō as iwērwa' a' shuā tò a' wépa wēr mokī Skékōl wa buaē.

²⁰⁻²¹ Mik a' ñi dapa'uke Skékēpa kōtēwā e' kēwō tkō'woie chkē wa di'yē wa, etā a' wákpa tò a' chkē ñēwā kē wā iyamipa kē wā i tā' esepa bikeitse. Bataie tā a' wēlepa atē kē chkaule wēlepa e' ttéka tajē blo' wa. E' wa i ché a' tò tō ikéwō tkō'weke a' tò e' dalōšewéwā a' tò.

²² Wēsua a' kē u tā' chkoie di'yoie. Wēsua se' dōr Skékōl icha e'pa dalōšewēkewā a' tò. Wēsua a' éna s'yamipa dōr siarē, esepa jaēwakkā. ¿I chēmiyō a' a' iyī ekkē kuekī? ¿A' kī ikiane tò ye' tò a' peñē ikī? Au, ye' kē tò iwēpa.

²³ Skékēpa Jesús tté meneat ye' a' paka'neyō a' a, e' dōr i' es: Nañewe kam ie' mertsā, e' yōkī ie' tò pan klō'wé.

²⁴ E' kī wēstela chéitō Skékōl a. E' ukuōkī tā iblatéitō tā iché: "Pan i' dōr ye' chkā merdattsa' a' tsatkoie e'. I' ú kēkraē as a' er arne ye' ska'."

²⁵ Es ñies mik ie'pa chkē one tā tka' a' vino tkēr, e' klō'wéitō tā iché: "Vino i' dōr ye' pé. Ye' tterawā e' pé tērdaē, e' wa ttē pa'alī me' Skékōl tò, e' wā de. Bitōkicha a' tò iyeke, etā a' er anú ye' ska'."

²⁶ Es bitōkicha a' tò pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, e' wa a' tso' ichōk tò ie' kōtēwā se' skéie. Es a' tò ichè michoē dō mik ie' datskene etā.

²⁷ E' kuekī yi isie tò pan ñe' ñé ena vino ñe' yé, erē kē iserku' wēs kawō tkō'weke ñe' wā kiane chē es, e' tā esepa tso' Skékēpa chkā ena ipē dalōšewā.

²⁸⁻²⁹ Inésō ena iyésō, erē s'yamipa malepa dōr wēs wák ekōl ē es se' tā Skékēpa batamik, esepa dalōšewéwāšō, e' tā Skékōl wō kiekesō e' kī. E' kuekī se' kōs ekōl ekōl kawōtā e' sauk kewe tò is s'tso', e' ukuōkī tā pan ñu ena vino yō.

³⁰ Erē a' kē ku' iwā dalōiōk es. E' kuekī a' tajē kirirke ianewā alabēbē, ñies a' wēlepa duolur.

³¹ Se' e' suē buaē, e'ma Skékēpa kē tò se' shūlepa.

³² Erē ie' tò se' shūleke, e' tā e' dōr se' kīmoie as se' kē kichatēr aishkuō tā wépa kē tò ie' dalōieta' esepa tā ñita.

³³ A yamipa, mik a' ñi dapa'uke chkōk ñita Skékēpa kōtēwā e' kēwō tkō'woie, etā a' ñi panú.

³⁴ A' wépa dué bli wā, e' tā esepa chkōbitū iwāk u a' as a' kē tò Skékōl wō kiō e' kī a' ñi dapa'uke chkōk ñita e' wa. Iyi malē kianeia shūlē, ese shūlekeyō mik ye' dene a' ska' etā.

12

I merke Wikōl Batse'r wa e' pakē

¹ A yamipa, i' tā ye' tò i merke Wikōl Batse'r wa se' a' e' tté pakeke a' a. Ye' kī ikiane tò a' éna ttē e' wā ar buaē.

² A' wā ijcher buaē tò keñet tā kam a' tò Skékōl dalōiō, e' yōkī a' bak e' muksā wēttsē wēs alē Iyi diōkōl kē ttō tā', ese dalōiōk.

³ E' kuekī i' ñe tā ye' kī ikiane tò a' wā ijcher tò wépa ttōke Skékōl Wikōl wa, esepa kē tò ichēpa: "Jesús mú kichatēr!" E' sū wépa kē ttōku' Wikōl Batse'r wa, esepa kē tò ichēpa mokī: "Jesús dōr sulitane Kékōl!"

⁴ I' mēne se' a' ñi kimoie ese dōr kuā'kī kuā'kī, erē e' wī dōr Skékōl Wikōl ekōl ē.

⁵ E' sū kanē tso' se' wā s'kimoie ese dōr kuā'kī kuā'kī, erē e' wī dōr Skékēpa Jesús ekōl ē.

⁶ E' sū i' wēkesō ese wā dōkettsā kuā'kī kuā'kī, erē e' wī dōr Skékōl ekōl ē, e' tò iwakanewēke se' a' as iwā dōtsā wēs ie' kī ikiane es.

⁷ Se' kōs ekōl ekōl a' imēne Skékōl Wikōl wa s'malepa kīmoie.

⁸ Wēlepa a' imerke Skékōl Wikōl wa Skékōl siwé iskiē e' pakoie. Wēlepa skā a' Wikōl e' ē wa imerke ttē blēule ese wā pakoie.

⁹ Wēlepa skā a' imerke Wikōl e' ē wa erbloie Skékōl mik bua'ie. Wēlepa skā a' imerke Wikōl e' ē wa s'duōke ese bua'wone.

¹⁰ Wēlepa skā a' imerke i' kē or yi a' ese woie. Wēlepa skā a' imerke ttoie Skékōl ttekkōlie. Wēlepa skā a' imerke isuoie tò yile kapakōke ese dōr Skékōl ttē mokī ō au. Wēlepa skā a' imerke ttoie ttō kuā'kī kuā'kī wa. Wēlepa skā a' imerke wépa ttōke ttō kuā'kī kuā'kī wa, ese wā pakone.

¹¹ Erē ekkē kōs dōr Skékōl Wikōl ekōl ekōl e' kanē. Ie' tò imeke se' kōs a' ekōl ekōl wēs ie' kī ikiane es.

¹²⁻¹³ Se' dōr Cristo icha e'pa dōr wēs wák ekōl ē es. Se' ulā tā', klō tā' ena se' yese skā tso' tajē, erē e' kōs wōiēulewā etkēme. Es ñies se' dōr kuā'kī kuā'kī. Se' wēlepa dōr judiowak, se' wēlepa skā kē dōr judiowak, se' wēlepa klōulewā kanē mésoie, se' wēlepa skā kē dōr es. Erē se' kōs iēnewā Skékōl Wikōl a, e' ē a' se' kōs tso'. E' wa se' de wēs wák ekōl ē es Cristo tā ñita.

¹⁴ S'chkā kē dōr etkēme, iyese tso' tajē kuā'kī kuā'kī.

¹⁵ Ichōsō tò s'klō mú tò iché: "Ye' kē dōr ulā, e' kuekī ye' kē ku' chkā mik." Ie' tò ichēmi es, erē ie' tso' chkā mik.

¹⁶ S'kukuōña mú tò iché: "Ye' kē dōr wōbla, e' kuekī ye' kē ku' chkā mik." Ie' tò ichēmi es, erē ie' tso' chkā mik.

¹⁷ S'chkā kōs e' mú dōr wōbla ē, e'ma ¿wēs i' tšēmīsō? S'chkā kōs e' mú dōr kukuōña ē, e'ma ¿i wa Iyi alar tšēmīsō?

18 Erë Skëköl kē wā se' chkā yöne es. Ie' tō ì kōs tso' s'chkā mik, e' mēat wē ie' kī ikiane mēat eē as ikaneblō buaē ñita.

19 Es s'chkā ulitane mú dōr wōbla ē ò kukuōña ē, e' ma s'chkā kē dōr mokj.

20 Erë kē idōr es. S'yese tō' tajē.

21 E' kuēkī s'wōbla kē ā iyēnuk s'ulā ā: "Be' kē dōr ìe bua' ye' a." Es ñies s'wōkīr kē ā iyēnuk s'klō ā: "Be' kē dōr ìe bua' ye' a."

22 E' skéie, s'chkā wēsele bikeitsekesō tō kē ìā ì or buaē, e' kē tā' etā kē se' serpa.

23 S'chkā wēsele kī se' jaērke, kē kkayēr tā', ese paiekēsō buaē datsi' wa kkō'neke buaē.

24 Erë s'chkā wēsele kē kī se' jaērku', e' kē paieku'sō datsi' wa. S'chkā wēsele bikeitsekēsō tō kē idōr buaē chōkle, ese kkō'nekesō bua'ie. Es Skëköl tō s'chkā tulu'wā.

25 Ie' tō iwē es ās s'chkā kē ñi blabatsō e' skéie ñni kkō'nurak buaē ñikkēē.

26 Se' yese alē dalēne s'mik, e' tā' s'chkā kōs e' tō ittse. Ñies se' yese alē peñarke buaē, e' tā' s'chkā kōs e' tstsē'ne buaē.

27 A' kōs eköl eköl tso' batsulewā Cristo mik wēs wák eköl ē es.

28 Se' dōr Skëkēpa Jesús icha e'pa shūā Skëköl tō se' tkē'kā kanē kuā'kī kuā'kī uk. Kēwe ie' tō Jesús ttekölpa tsá, e'pa tkē'ka. E' ukuōkī tā ittekölpa malepa tkēneka. E' ukuōkī tā s'wōbla'ukwakpa ittē wa esepa tkēneka. E' ukuōkī tā ì kē or yi ā ese ukwakpa tkēneka, ñies s'duōke ese bua'ukwakpa ena s'kimukwakpa ena s'wēttsukwakpa esepa tkēneka. Nies wēpa ttōke ttō kuā'kī kuā'kī wa, esepa tkēneka.

29 Se' ulitane kē dōr Jesús ttekölpa tsá. Se' ulitane kē dōr Skëköl ttekölpa. Se' ulitane kē dōr s'wōbla'ukwakpa. Se' ulitane kē dōr ì kē or yi ā ese ukwakpa.

30 Se' ulitane kē dōr s'duōke ese bua'ukwakpa. Se' ulitane kē ttōpa ttō kuā'kī kuā'kī wa. ì chekerakitō ttō kuā'kī kuā'kī wa, ese wā kē pakanukne se' ulitane ā.

31 Erë ì merke se' ā Wiköl Batse'r wa, e' bua'ie yulō a' dōr poē.

Se' ñi dalēritsō e' dōr ñalā bua'ie

Erë ñalā bua'ie shutē, e' kkachekeyō a' ā ì tā.

13

1 S'ttō kuā'kī kuā'kī dō Skëköl biyōchōkwakpa ttō e' kōs mú yēr ye' ā, erë s'malepa kē dalēr ye' éna, e' tā ye' dōr wēs tabehka ppēsō ese blar es ò wēs panakkuō ppēsō ese blar es kē wā tā'.

2 Ye' mú ttō Skëköl ttekölie, ñies ie' siwē blēule e' kōs mú ar ye' éna ñies ìyi kōs mú jcher ye' wā ñies ye' mú erblō Skëköl mik tajē dō kabata skēy ekkē, erë s'malepa kē dalēr ye' éna, e' tā ye' kē dōr ì.

3 Ì kōs tso' ye' wā e' mú mēttsayō s'siarēpa ā, ñies ye' wák mú e' mūttsā we'ikē siarē Skëköl ttē kuēkī e' ttsoka*, erë s'malepa kē dalēr ye' éna, e' tā e' kē dōr ìe bua' ye' ā.

4 Se' ñi dalēritsōke, e' tā ì kōs dalē'ttsekēsō bērē, ñies se' er buaē chōke s'malepa ā. Se' ñi dalēritsōke, e' tā kē se' ukyērta' ñi kī, kē se' e' tstsōtā'kā s'malepa kī, kē se' e' bikeitsōtā'kā tō se' dōr pē' tajē.

5 Se' ñi dalēritsōke, e' tā kē s'malepa suēsō er sulu wa, kē se' er mutā'wā se' wák ē kī, kē se' ulurta'kā bet, ì sulu wamblērke se' tā, e' tā ese nūi olo'yekēsō.

6 Se' ñi dalēritsōke, e' tā ì sulu wamblērke ese kē tō se' tstsē'wepa buaē. E' skéie mik s'malepa serke wēs ttē mokj tō ichē es, e' tā ese je' tō se' tstsē'weke buaē.

7 Se' ñi dalēritsōke, e' tā ì kōs dalē'ttsekēsō, se' erblō michōē Skëköl mik, ì buaē yē' Skëköl tō se' ā ese kōs wā panekēsō krōrōē, ì kōs wōklō'wekesō.

8 Se' ñi dalēritsōke e' kē erta'wa. I'ñe tā imerke ttoie Skëköl ttekölie, erë aishkuō tā e' kē merpaia es. I'ñe tā imerke ttoie ttō kuā'kī kuā'kī wa, erë aishkuō tā e' kē ku'ia. I'ñe tā imerke ìyi blēule ese jchenoie Wiköl Batse'r wa, erë aishkuō tā e' erdawa.

9 E' wā dōr tō ì mēne se' ā jchenoie ì'ñe tā ese kē dōr Skëköl ìyi wa'ñe, e' dōr ikakla ē. Ñies ì chekesō Skëköl ttekölie, ese kē dōr sera.

10 Ese kōs erdawa mik ì dōr ibua'ie e' de sera ā etā.

11 E' dōr ì es: Mik ye' ìā alala, etā ye' ttōke wēs alala es, ye' erbikeke wēs alala es, ìyi suēkeyō wēs alala es. Erë mik ye' kibineone, etā ye' kē dōr alala, e' kuēkī ye' kē seriā wēs alala es.

12 I'ñe tā se' wā Skëköl jcher wēs ìyi olo suēsō wōsuō nula wa es. Erë aishkuō tā isuērasō ñi wōshāē. I'ñe tā ie' kak jcher ye' wā, erë aishkuō tā ijcherdawā ye' wā buaē wēs ie' wā ye' jcher buaē es.

13 I'ñe tā se' erblōke Skëköl mik. Ñies ì yē'atbakitō, ese wā panekēsō krōrōē. Nies se' ñi dalēritsōke. Ìyi mañat ekkē wawekēsō ì'ñe tā, erë ibua'ie dōr se' ñi dalēritsō.

14

Imène ttoie ttō kuā'kī kuā'kī wa, e' pakē

1 A' e' chō ñi dalēritsōk buaē. Ñies ì merke se' ā Wiköl Batse'r wa ñi kimoie ese yulō poē. Erë ttōk Skëköl ttekölie e' yulō bua'ie imalepa tsata.

2 E' wā dōr tō yi ā imène ttoie ttō kuā'kī wa ese kē ttōku' imalepa tā, ittōke Skëköl ē tā. Kē yi skā éna ittōke e' anuk. Erë ttē blēulewā ese chekeitō Skëköl Wiköl wa.

* 13:3 ye' wák mú e' mūttsā we'ikē siarē: Yēkkuō kēchke wēle tō ichē: ye' mú e' mūttsā ña'wēwa

³ Erë yi a imène ttoie Skëköl ttekölie, ese ttöke imalepa ta ie'pa er diché kí ioie, ie'pa pattoie ena ie'pa er pabloie.

⁴ Yi ttöke ttö kua'kí wa Wiköl Batse'r wa, ese tö iwák è er diché kí ieke. Erë yi ttöke Skëköl ttekölie, ese tö Skëképa Jesús icha malepa er diché kí ieke.

⁵ Ye' kí ikiane tö a ulitane mú a imer ttoie ttö kua'kí kua'kí wa. Erë a' mú ttö Skëköl ttekölpae, e' dör ibua'ie ttök ttö kua'kí kua'kí wa ese tsata. Erë a' ttöke ttö kua'kí kua'kí wa ta yile tö iwá pakéne imalepa a as ie'pa er diché kí ier, e' ta e' dör buaë wes yi ttöke Skëköl ttekölie ese es.

⁶ A yamipa, e' wá pakekeyö a' a' i' es. Ichösö tö ye' de, e' ttöke a' ta ttö kua'kí wa, e' ta ¿e' tö a' kímèmi? Au, e' kè dör iie bua'. Erë ilè kkeyéne ye' a ese chéneyö a' a' ö ilè jcher ye' wá ese pakéneyö ö ilè chéyö Skëköl ttekölie ö a' wöbla'wéyö ttè wésele wa ese kos chéyö a' wákpa ttö wa, e' ta e' je' tö a' kímèmi buaë.

⁷ E' dör wes ma'ma tso' blarta' pulé sù ö ma'ma kicha ta' sù ese blar es. Kè iblane wes ikawötä bla'wé es, e' ta ¿i se' a' ichök tö i bla'wékerakitö?

⁸ Nies duk bla'weke ñippökwa kioie ñippök ibolökpa ta, e' kè blane wes ibla'weke es, e' ta ñippökwa kè bitúpa ñippök.

⁹ E' sù a' ta itkóke. A' ttöke ttö kua'kí kua'kí wa, e' ta ¿wes e' wá armi yi éna? A' ttöke é, wes yi ttö ekörla ese es.

¹⁰ S'ttö dakliiè, e' tso' tajè ká i' a, ese kos wá ane iwákpa éna.

¹¹ Erë wele ttöke iwákpa ttö wa, kè wá ane ye' éna, e' ttséyö, e' ta ie' dör ká kua'kí wak ye' a, nies ye' dör ká kua'kí wak ie' a.

¹² I meke Skëköl tö se' a' iWiköl wa, ese kos yuleke a' tö poé. E' kuekí yó ichè a' a, e' wése tö se' malepa dör Skëképa icha e'pa er diché kí ieke, ese kos yulö bua'iewa.

¹³ E' kuekí yi ttöke ttö kua'kí wa ese wák tö ikiö Skëköl a as imütö ie' a iwá pakone imalepa a.

¹⁴ Ichösö tö ye' tso' ttök Skëköl ta ttö kua'kí wa, e' ta mokí ye' tso' ttök ie' ta, erë iwá kè ane ye' wák éna.

¹⁵ ¿Wes ye' iwèmi? Ye' iweke i' es: ye' ttöke Skëköl ta ttö kua'kí wa, nies ye' ttöke ie' ta ttö ane ye' éna ese wa. E' sù ye' ttsöke ie' kíkokaie ttö kua'kí wa, erë nies ye' ttsöke ttö ane ye' éna ese wa.

¹⁶ Ichösö tö a' wele tso' wéstela chök Skëköl a ttö kua'kí wa a' malepa kukua, erë iwá kè ane a' éna, e' ta ¿wes a' ichèmi, "Es e' idir"?

¹⁷ Mokí ie' tö wéstela ché buaë Skëköl a, erë e' kè wá a' er diché kí iène.

¹⁸ Ye' ttöke ttö kua'kí wa tajè a' tsata, e' kí ye' tö wéstela cheke Skëköl a.

¹⁹ Erë mik se' ñi dapa'uke, etä eé ye' a ta ye' kapaköke ttè böt mañat wá ane se' éna

ese wa, e' dör buaë ye' kapaköke ttè tajè ttö kua'kí wa döka 10.000 kè ane yi éna e' skéie.

²⁰ A yamipa, kè a' kabikeitsökiä wes ala'rla es. A' kabikeitsö wes s'kibinetke es. Erë buaë idir tö sene sulu yöki a' kabikeitsö wes ala'rla es.

²¹ Skëköl tö ichè iyèkkuö kí i' es: "Erë ye' ttöraè ká i' wakpa ta s'ttö kua'kí kua'kí wa ena ká kua'kí kua'kí wakpa wa, erë ie'pa kè tö ye' ttö iutepa."

²² E' wa isuésö tö s'ttöke ttö kua'kí wa e' dör ilè kkachöie wépa kè erblöta' Jesús mik esepa a, kè idör se' erblö Jesús mik esepa a. Erë se' ttöke Skëköl ttekölie e' je' dör se' erblö ie' mik esepa a.

²³ E' wá dör i' es: A' ñi dapa'uke e' kos tso' ttök ttö kua'kí kua'kí kè ane yi éna ese wa, e' wösha pé' kè yöne Jesús ttè wa kè erblöta' ie' mik, esepa dewa a' shua, e' ta ie'pa tö ibikeitseraè tö a' dör aljie.

²⁴ Erë e' skéie a' ulitane ttöke Skëköl ttekölie wá ane sulitane éna ta pé' kè erblöta' Jesús mik kè yöne i' ttè wa esepa dewa, e' ta ie'pa éna iardaè tö nu' tso' ie'pa kí ta ie'pa e' shulöraè.

²⁵ I tso' bléule ie'pa er a, ese yéneka sulitane kukua ta ie'pa e' tkóralur kuchè kí Skëköl dalóioie ta icheraerakitö, "Mokí Skëköl tso' a' ta."

A' ñi dapa'ú bërè kè chiliwarka

²⁶ A yamipa, ttè ikkè kos bata dör i' es: Mik a' ñi dapa'uke, etä a' ulitane wá ilè bitumi eköl eköl s'malepa er diché ioie. A' wele wá Salmo bitumi ttoie. A' wele ská wá ttè tso' s'wöbla'woie. A' wele ská wá ttè kkaché Skëköl tö ese tso' ché. A' wele wá ilè ská tso' ché ttö kua'kí wa. A' wele wá i yéne ttö kua'kí wa, e' wá paké tso'ne. E' kos ú ñi er diché ioie.

²⁷ A' wépa ttöke ttö kua'kí kua'kí wa, e' ta buaë idir tö bül è ttö, isalema mañal, erë e' dör wé'. Nies esepa kawötä ttök eköl eköl. Nies i chekerakitö e' wá pakökne yile kawötä.

²⁸ Erë kè yi ku' iwá pakökne, e' ta ie'pa kawötä siwa'blökwa. As ie'pa ttö Skëköl ta ttö kua'kí wa bänet ekörla.

²⁹ Es nies wépa a imène ttoie Skëköl ttekölie, esepa ttö bül ö mañal, e' ukuökí ta a' malepa tö iwá bikeitsö isuöie tö mokí idir ö au.

³⁰ Erë a' wele ttöke Skëköl ttekölie, e' dalewa a' wele ská tkèr ee, ese a Skëköl tö ittè é nies, e' ta wé tso' ttök ese siwa'blö as ièköl tö icha chö.

³¹ Es a' ulitane ttömi Skëköl ttekölie eköl eköl as a' ulitane wöblar ena a' ulitane a diché kí ier.

³²⁻³³ Skëköl dör sene bërè mukwak e' kè chilirta'ka. E' kuekí ie' kí ikiane tö se' ñi dapa'ú bërè, kè chilirta'ka wes s'batse' rpa erule erule ñi dapa'uke ká wa'ñe es. E' kuekí

wépa a imène ttoie Skéköl ttekölpaie, esepa a e' wöklörmí as ittö eköl eköl.

³⁴ Mik a' ñi dapa'uke, etä alakölpa kos ké siwa'blökwa. Ie'pa ké káne ttök, e' skéie ie'pa ké ittök bërë wës Skéköl tté dalóieno tö iché es.

³⁵ Ie'pa ttöke mik a' ñi dapa'uke, e' dalewa e' dör jaë. E' kuëkj ie'pa éna ilé chakak, e' ta as ichakörakitö iwëm a iu a.

³⁶ ¿Ima a' ibikeitsé? ¿Skéköl tté de a' batamik? ¿A' é ulá a ide? Au. ¡A' e' kité!

³⁷ Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skéköl tteköl ö Wiköl Bats'e'r tö ie' ké ichök, e' ta ese kawötä ichök tö i shteke ye' tö a' a' e' dör i uk se' patké' Skéképa Jesús tö e'.

³⁸ Erë yi tö tté i' watéttsa, ese watérdattsa.

³⁹ A yamipa, es ye' tö a' a' iché tö ttök Skéköl ttekölie, e' yulö poë. Nies wépa ttöke ttö kua'kí wa, esepa ké wöklö'wãr.

⁴⁰ Erë iyi kos ese ú a' tö buaë yësyësë, ké chiliwarka.

15

Cristo shkenekane, e' pake

¹ A yamipa, Jesús tté buaë paka' ye' tö a' a, e' skä pakekeneyö a' a' i' ta as e' ska' a' er döne. Tté ñe' klö'bak a' tö, e' a' a' tso' tkéulewã darërëë.

² A' e' tkéwã michoë tté buaë ñe' a' yësyësë wës ye' tö a' a' iwã paka' es, e' ta e' wa a' tsãtkëne. Ké idör es, e' ta é ichök a' erblé imik.

³ Tté meneat ye' a, e' é paka'neyö a' a. E' bua'ie dör i' es: Cristo kotëwã se' nuí kj wës itso' kitule Skéköl yëkkü kj es.

⁴ Nies ie' wötënewã pö a, e' kj kã de mañat, etä ishkenekane wës itso' kitule Skéköl yëkkü kj es.

⁵ Nies ie' kkaché Cefas a. E' ukuöki ta ie' kkaché ittekölpa tsã dabom eyök kj böi (12), e'pa a.

⁶ E' ukuöki ta ie' kkaché s'yamipa dökã cien skeyök (500) kĩa, e'pa a mik iñi dapa'wé ek tsjñi éme etã. Ie'pa ekképa wëlepa blërulunetke, erë ikibiiepa dobyërkeia.

⁷ E' ukuöki ta ie' e' kkaché Santiago a. E' ukuöki ta ie' e' kkaché ittekölpa kos a.

⁸ Bata ekké ta ie' e' kkaché ye' a. Ye' dör ittekölpa tsã e'pa yulë, erë ñies ie' e' kkaché ye' a.

⁹ Skéköl icha, e'pa we'ikök ye' bak. E' kuëkj ye' dör ittekölpa malepa dikjã diöshet. Ye' kiök ie'pa eköl, e' ké dör ye' siarla e' a.

¹⁰ Erë Skéköl er buaë ché ye' a, e' kuëkj ye' dör ie'pa eköl. Ie' er buaë ché ye' a e' ké dör éme. E' wakanewéyö tajë ie'pa malepa tsãta. Ñermata ké dör tö ye' wák tö

iwakanewé. Iwakanewéyö Skéköl er buaë chö ye' a e' batamik.

¹¹ Erë Jesús tté buaë, e' dör etkëme, e' paka' sa' tö a' a, e' mik a' erblé. Ye' tö ipaké ö ie'pa tö ipaké, e' ké dë' wës.

Se' duulewã shkerdakane

¹² Sa' tö ipakeke tö Cristo kotëwã, e' shkenekane. Erë a' wëlepa tö icheke tö s'duulewã ké shkerta'kane. ¿Wës e' chëmi ie'pa tö?

¹³ S'duulewã ké shkerta'kane, e' ma Cristo ké shkenekane.

¹⁴ Ie' ké shkenúpakane, e' ma é ye' tö ie' tté buaë pakeke. Nies é a' erblöke ie' mik.

¹⁵ Sa' tö ipakeke tö Skéköl tö ie' shke'kane, erë s'duulewã ké shkerta'kane, e' ma ie' ké shkenekane. E' mú dör es, e' ma tté pakeke sa' tö Skéköl ttö wa e' dör kache.

¹⁶ S'duulewã ké shkerta'kane, e' ma Cristo ké shkenekane.

¹⁷ Ie' ké shkenúpakane, e' ma é a' erblöke ie' mik. Se' tso'ia se' nuí ulá a.

¹⁸ Nies e' mú dör es, e' ma wépa erblé' ie' mik blërulune, esepa tso'tke weinuk.

¹⁹ Se' tö Cristo paneke, e' ké wã tköpa aishkuö ta, e' ma se' dör siarë chökle s'malepa dikjã.

²⁰ ¡Erë mokí Cristo shkenekane! Ie' dör se' shkerkane e'pa tsã, e' kuëkj se' wã ijcher tö ñies se' shkerdakane.

²¹ E' wã dör i' es: Wëm eköl wa s'duöwã e' ali'kã sulitane kj. E' sù wëm skä eköl wa s'duulewã shkerdakane.

²² Sulitane dë'kã Adán wa, e' kuëkj sulitane wömenettsã duökwa wës ie' es. Erë se' batsulewã Cristo mik e'pa kos shkerdakane wës ie' shkenekane es.

²³ Erë e' kos mir wës ikawötã minuk es. Cristo shkenekane kewe. E' itökí mik idene, etã se' dör ie' icha, e'pa kos shkerdakane.

²⁴ Etã kã i' erdawa. E' kéwö ska' ta Cristo e' alörakã iyi wökir, iyi wák, iyi kéköl wã diché ta' ese kos kj. I kos blu'ie ie' tso' e' merattsaitö Skéköl dör S'yë e' ulá a.

²⁵ Erë i'ñe ta ie' tso'ia iyi kos wëttsuk blu'ie dö mik ibolökpa kos menewã ie' klö dikjã etã.

²⁶ Ie' bolök bata, e' dör s'duöwã, e' kj ie' e' alörakã bataie.

²⁷ E' dör wës itso' kitule Skéköl yëkkü kj es, e' tö ichë: "Iyi ulitane menewã ie' klö dikjã." Erë se' éna iane tö mik iyëne "iyi ulitane" etã Skéköl ké ku' e' shuã, ie' wák tö i kos mérö Cristo klö dikjã e' kuëkj.

²⁸ Erë mik iyi ulitane mérötke Skéköl tö Cristo dör ilá e' klö dikjã, etã ñies Cristo e' murattsã iyë ulá a as iyi ulitane dö ie' dikjã.

²⁹ S'duulewã ké shkerta'kane, e' ma wépa wösune s'duulewã skéie* ¿iök e' wëkerakitö?

* 15:29 s'wösune s'duulewã skéie: E' dör i uk ie'pa wëlepa wöblar es. Ké iyëne Skéköl wã tö iü es.

S'duulewā kē shkertā'kane, e'ma žiök ie'pa wösune esepa skéie?

³⁰ S'duulewā kē shkertā'kane, e'ma žiök se' e' mumi weinuk kekraē ttē e' pakök?

³¹ A yamipa, ká bit tā ye' kī idalō me'rie tšsēkua ye' ttēmiwā yile tō. E' dōr mokj wes a' tso' batsulewā Skékēpa Cristo Jesús mik, e' tō ye' tšsē'weke buaē e' dōr mokj es.

³² Īe Ēfeso ye' bolōkpa tso' űippök ye' tā wes iyiwak sulusi es. Kē se' shkertā'kane, e'ma žiök e' dalē'ttsekyō? E' kē dōr iie bua' ye' a. Mokj tō s'duulewā kē shkertā'kane, e'ma iūsō wes wēlepa tō icheke es. E' dōr i' es: "Bulepa s'duōralur, e' kuekǵ i' űe se' chkö, se' di'yō buaē kaneē."

³³ Kē a' e' muktsā e' kītō'uk es. E' dōr wes yile tō iyē' es, e' dōr i' es. "S'yamipa e' wambulō sulu esepa tō s'ser yēsēsē esepa sulu'wēkewā."

³⁴ A' erbikōne buaē yēsēsē. Ī sulu kē wambularia a' tō. A' wēlepa kē batše Skéköl mik yēs. E' chéyō a' a' jaēwōka.

Se' duulewā shkerdakane žis e' chkö dōr?

³⁵ Isalema a' wēlepa tō ichakēmi: "Se' duowā, žwes e' shkermikane? žis e' chkö dōr?"

³⁶ Ī chakē a' tō wes kē s'kabikeitsō ese ĩ chakē es! Iyiwō tkēsō, e' kē dē'kane, ikuala deka tā iwō dalola nunēwa.

³⁷ Mik se' tō trigo wō tkēwā, e'tā kē se' wā itkēne kuāie. Se' tō iwō dalola tkē.

³⁸ E' ukuōkǵ tā ikua deka wes Skéköl ime'atbak es. E' sū iyiwō ulitane dōrakā iwakmik iwakmik wes imenēat es.

³⁹ S'ditsō ena iyiwak klōka ena dū ena nima e' wāk dōr kuā'kǵ kuā'kǵ űies ichkā dōr kuā'kǵ kuā'kǵ.

⁴⁰ űies ĩ meneat ká jai ā ena ĩ meneat ká i' ā e' dōr kuā'kǵ kuā'kǵ. E' kos dōr buaala, erē iwēr kuā'kǵ kuā'kǵ.

⁴¹ Diwō si'wō bēkwō e' kos dalōburke kuā'kǵ kuā'kǵ. űies bēkwō kos e' wāk dalōburke ek ek kuā'kǵ kuā'kǵ.

⁴² Mik se' shkēnekane, e'tā se' manenettšatke wes iyiwō tkēne e' man-erttsā es. Se' chkö ĩ nūrta'wā, erē mik ishkenekane, e'tā kē inurpawāia.

⁴³ S'chkö ĩ' dōr ēsela, erē ishkerdakane olo tā' tajē. S'chkö ĩ' kē dichē tā', erē ishkerdakane dichē tā' tajē.

⁴⁴ S'chkö ĩ' dōr buaē sēnoie i' űe tā, erē mik ishkenekane, e'tā imanenettšā sēnoie buaē aishkuō tā Wiköl Batse'r tā.

⁴⁵ E' dōr wes Skéköl yēkkuō tō ichē es, e' tō ichē: "Wēm tsā kiē Adán, e' yōne se'ie tšsē'ka."[†] Erē wēm skā de eköl Adán es, e' dōr Cristo, e' yōne sēne michōē mukwak.

⁴⁶ Erē s'chkö sēnoie aishkuō tā, e' kē mēne Skéköl wā se' ā kēwe. S'chkö ĩ' me'itō se' ā

kēwe. E' itōkǵ chkö sēnoie aishkuō tā Wiköl Batse'r tā ese merdaē se' ā.

⁴⁷ Wēm tsā yōne iyök wa, e' kuekǵ e' dōr ká ĩ' wak. Erē wēm skā de Adán es, e' datšē ká jai ā.

⁴⁸ Wēpa dōr ká ĩ' wakpa, esepa dōr wes wēm tsā yōne iyök wa űe' es. Erē wēpa dōr Skéköl tso' ká jai ā e' icha esepa dōr wes wēm datšē eē es.

⁴⁹ Se' tō wēm datšē ká jai ā e' kītseraē wes wēm yōne iyök wa űe' kītse'sō es.

⁵⁰ A yamipa, ye' tō a' ā ichē tō se' chkö ĩ' duōtā'wā nūrta'wā e' kē dōpawā ĩ blūie Skéköl tso' e' a.

⁵¹⁻⁵² Ye' ttō tšsō. Ttē bak blēulewā ese chekyō a' ā ĩ' tā: Kē se' ulitane duōpawā erē mik Skéköl duk blane iwā kkachōie tō kǵwō ĩ' enewatke e'tā se' kos maneordattšā bet wes s'wōbla tšjmiū es. Mik duk űe' blane, e'tā s'duulewā kos shkerdakā, kē duōpawāia. űies se' tso'ia tšsē'ka, e' chkö maneordattšā.

⁵³ Se' chkö ĩ' nūrta'wā, e' maneordattšā chkö kē nūrta'wā ese wa. Se' chkö ĩ' duōtā'wā, e' maneordattšā chkö kē duōtā'wā, ese wa.

⁵⁴ Mik se' chkö ĩ' manenettšā kē duōpawāia, kē nurpawāia, e'tā ĩ' tso' kītule Skéköl yēkkuō kǵ, e' wā de, e' tō ichē: "Duewā kǵ Skéköl e' alēka."[‡]

⁵⁵ A Duewā, žwē be' dichē tajē e'? žwē be' e' alō tajē e'? Be' kirēbata tso' se' rrewoie tajē, žwē e' ĩ' tā?"[§]

⁵⁶ Se' ser sulu kuekǵ duewā tō se' rreweke ena sēne sulu dichē iēne ttē dalōiēno wa.

⁵⁷ Erē se' nuū olo'yane se' kǵ Skékēpa Jesucristo batamik, e' kuekǵ kē se' suaneia s'duōwā yōki. E' kuekǵ kekraē wēstela chekesō Skéköl ā.

⁵⁸ E' kuekǵ, a yamipa dalēr ye' éna, a' e' tkōwā darērē kekraē Skékēpa ttē ā, kē a' e' skōktsā bānet. A' wā ijcher tō ĩ' kos kanewé a' tō ie' ā, e' kē weirpa éme. E' kuekǵ a' kǵ kanēblō buaē kekraē ie' ā.

16

Inuköl shteke s'siarēpa kimoie, e' pakē

¹ Inuköl shteke a' tō s'batse'rpa serke Jerusalén e'pa kimoie, e' pakeke ye' tō a' ā ĩ' tā. Inuköl shtō wes ye' tō iyē' Skékēpa icha erule erule tso' Galacia, e'pa ā es.

² Domingo bit tā a' wakpa bik ekkē tō a' inuköl shtā'ū tō kos a' ulā ā ide. E'tā kos a' ā imermi, e' blō bānet. A' tō iwē es, e'tā mik ye' de a' ska, e'tā kē a' kǵwōtā inuköl shtōk, a' wā itso'tke blēule e' kuekǵ.

³ Mik ye' de a' ska, e'tā wēpa shushtétke a' tō patkēmi Jerusalén inuköl űe' muk, e'pa ttē choie yēkkuō shtekemiyo e' mi'ke ie'pa wā. Es ye' tō ie'pa patkeke Jerusalén.

⁴A' ibikeitsé tō buaē idir tō ye' mi'ñak ie'pa ta, e' ta ye' mi'mi.

Pablo tō ishkak e' aleritsé

⁵Ye' kawōta minuk Macedonia, e' ukuōki ta ye' mi'ke a' ska'.

⁶Isalema ye' e' tsukeat a' ska' si' et si' bōt ulatōk ō isalema ye' e' tsūmiat dō yuēdiō tka ekkē. Es a' a ye' kimermi i kiane ye' ki shkoie ese wa as ye' mi' buaē wé ye' mi'mirō eē.

⁷Ye' kē shkak a' pakōk shkaule. Ye' mū ser a' ska' ká tajē, Skēkēpa ki ikiane e'ma.

⁸Erē ye' e' tsukeat iē Éfeso dō Pentecostés kéwō tka ekkē.

⁹Iē buaē ye' a kawō kune Jesús tté buaē pakoie. Ye' bolōkpa tso' tajē, erē ñies tajē pē' éna Jesús tté buaē ttsak. E' kueki kē ye' e' yaktsa i' ta iē.

¹⁰Timoteo kaneblōke Skēkēpa a wes ye' es, e' kueki ie' de a' ska', e' ta ikiōwa buaē.

¹¹Kē yi kâne ie' dalōseukwa. E' skéie ie' kímú as ie' dōne bēre ye' ska'. Ye' tso', ie' ena s'yamipa urke ie' ta, e'pa panuk.

¹²Ye' tō s'yami Apolo e' cheke a' a i' ta. Ye' kkōyē' ie' a tajē tō ie' yūñak s'yamipa mi'ke a' pakōk e'pa ta. Ie' kē shkak i' ta, erē wekkē alē ta ie' a kawō kūrmi, e'ta ie' mi'mi.

Pablo tō ie'pa bata patté

¹³A' senú erkj. A' e' tkōwa darērē a' erblōke Jesús mik e' a. A' e' tkōwa wēbla suē, kē a' suanuk. A' erblō darērē ie' mik.

¹⁴I weke a' tō kōs ese ū ñi dalēritsé wa.

¹⁵A yamipa, a' wa ijcher tō Estéfanas ena iyamipa e'pa dōr Acaya wakpa tsá erblē' Jesús mik e'pa. Ie'pa e' ché buaē s'batse'r malepa kímuk.

¹⁶Ye' tō a' a ikiē tajē tō ie'pa esepa ttō dalōiō er bua' wa. Ñies yi isie tso'ñak kaneblōk Skēkēpa kanē a esepa ttō dalōiō.

¹⁷Ye' ttsē'ne buaē tō Estéfanas ena Fortunato ena Acaico e'pa de ye' ska'. Ie'pa tso' ye' kímuk tajē a' kē ku' e' skéie.

¹⁸Ie'pa tō ye' er pablé wes a' er pablérakitō es. Buaē idir ie'pa esepa kíkōkka.

Pablo e' chéqt

¹⁹Skēkēpa Jesús icha erule erule kōs tso' Asia, e'pa tō a' shké'wēmi. Áquila ena Prisca ena Skēkēpa icha ñi dapa'uke ie'pa u a, e'pa tō shkéne patké tajē a' a Skēkēpa ttō wa.

²⁰S'yamipa kōs tso' iē, e'pa tō a' shké'wēmi. A' ñi shké'ú ñi dalēr wa.

²¹Ye' dōr Pablo e' tō shkéne i' shté ye' wák ulà wa.

²²Yi kē éna Skēkēpa dalēr, e' ta as ese kichatēr. ¡A Skēkēpa, be' shkōne bet!

²³As Skēkēpa Jesús er buaē chō a' a.

²⁴Ye' éna a' dalēr Cristo Jesús batamik. Es e' idir.

Yëkkuö skà kit Pablo tó Corinto wakpa a, i' ta ide böt 2 Corintios

Mik Pablo bak kanablök Macedonia eta ie' tó yëkkuö skà kit Jesús mik erblökwakpa serke Corinto ena ipamik e'pa a. Wëm kië Tito e' kanablöke Pablo ta Jesús tté pakök. Ie' tso' Corinto, mik ie' dene Pablo ska' eta ie' tó Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa kaberke ñita e' paké Pablo a. E' kuëki Pablo tó yëkkuö i' kit. I' tköke Corinto wakpa ta e' dör i': Wëlepa e' chö tó ie'pa dör Jesús ttekölpa erë kè idör mokj. Esepa dë'mi Corinto ta Jesús mik erblökwakpa tó iki'warak buaë. Ie'pa ñekkëpa tó s'wöbla'weke kache tté wa. Ie'pa e' ù tó ie'pa dör buaë Pablo tsata. Ie'pa tó icheke tó Pablo dör siarë kè dör kékëpa tajë. Es ie'pa tso' Jesús mik erblökwakpa kit'ö'uk. Pablo éna Jesús mik erblökwakpa dalër tajë e' kè kiane ie' kji tó imi'yal ñalá sulusi kji kachökwakpa itöki. E' kuëki ie' tó yëkkuö i' kit ie'pa a as ie'pa tso' tssé'ka kachökwakpa yöki ena er bua' wa i' kkayëne ie'pa a e' dalö'ök. Nies ie' tó ie'pa a iche tó ie' dör Jesús tteköl mokj.

E' kjië ta kam ie' tó yëkkuö i' shtö eta ie' tó inuköl ki' ie'pa a Jesús mik erblökwakpa siarëpa tso' Jerusalén e'pa kimoie. S'kit'ö'ukwakpa tó iyë' tó Pablo tó inuköl e' tsekëtkö iwák a, erë ie' tó iché tó e' kè dör es. Ie' mi'ke betkä Jerusalén pakök e' kuëki Jesús mik erblökwakpa tso' Corinto e'pa kawötä inuköl kji shtök tsëmi Jerusalén.

Shke'wë

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá e'pa eköl. S'yami kië Timoteo, e' tso' ye' ta jé. Sa' tso' yëkkuö i' shtök a' dör Skëköl icha erule serke Corinto, e'pa a. Nies sa' tso' yëkkuö i' shtök s'batse'r malepa serke ká malepa ate Acaya, e'pa ulitane a.

² Skëköl dör S'yé ena Skëkëpa Jesucristo as e'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Pablo weirke e' shuä Skëköl kjkékaitö

³ Skëköl dör Skëkëpa Jesucristo yé, e' kjkökasö tajë. Ie' dör S'yé e' tó se' suëke er siarë wa ena se' er pableke këkraë.

⁴ Sa' weirke kos Cristo tté kuëki, e' shuä sa' er pableke Skëköl tó as s'malepa weirke esepe er pablö sa' tó wës ie' tó sa' er pableke es.

⁵ Cristo weine tajë, e' ukuö miriä sa' kji tajë. Erë ñies ie' batamik sa' er pablërke tajë shüte.

⁶ Sa' weine es, eta e' dör a' er pabloie, a' tsatkoie. Nies Skëköl tó sa' er pablé, eta ñies

e' dör a' er pabloie as a' weirke wës sa' es ese dalé'ttsö a' tó er bua' wa.

⁷ Sa' wa ijcher tó a' weirke wës sa' es, erë ñies a' er pablërke wës sa' er pablërke es. E' kuëki sa' wa ijcher buaë tó a' kè tó sa' eriawëpa.

⁸ A yamipa, sa' kji ikiane tó a' wa ijcher tó sa' weine Asia e' dör darërë sa' a. Sa' diché kè dë'ka iwöklö'woie. Sa' ibikeits tó kè sa' döpattsä tssé'ka.

⁹ Sa' e' tssé' wës s'wömenettsä ttëwä es. Erë e' wamblëne sa' ta as kè sa' erblö sa' wákpa mik, e' skéie as sa' erblö Skëköl tó s'shke'wëkane e' wák mik.

¹⁰⁻¹¹ Sa' ttekelur ñe' e' ulä a ie' tó sa' tsatké'ttsä ena sa' tsatkeräitö. Ie' dapömik sa' monekä darërë. A' sa' kímé S'yé a ikiök sa' kji, e'ma ie' tó sa' tsatké michoë. A' tajë tó iwé es, e' ta ie' tó sa' kimeräe e' kji wëstela cheraë ie' a se' tajë tó.

I' kuëki Pablo kè dë' Corinto

¹² Sa' er kè tó sa' kkaté i' kji, e' tó sa' tssé'weke buaë. Këkraë Skëköl tó sa' a imé seno yësyësé e' batseitsök buaë er mokj wa sulitane wö wa ena bua'ie a' wö wa. Sa' ser es, e' kè dör siwa' iski tso' ká i' a ese wa, e' dör Skëköl er buaë chö se' a' e' wa.

¹³⁻¹⁴ Yëkkuö kos kitmi sa' tó a' a, e' wä kè dör tté blëulewä ese, iaritsmi a' a ena iwä armi a' éna. Erë wës sa' dör e' kè ane a' éna bua'ie, erë ye' ipaneke tó wëkké alé ta a' éna iaräe seraa. E' dör es, e' ta mik Skëkëpa Jesús datskene, eta e' këwö ska' a' e' tssörakä buaë sa' wa wës sa' e' tssörakä buaë a' wa es.

¹⁵ Ye' ibikeitsé tó a' e' tsséka ye' wa buaë, e' kuëki warma ye' ibikeitsé tó ye' mi' a' pakök bötökicha as a' tssé'r buaë bötökicha.

¹⁶ Ye' ibikeitsé tó mik ye' mi'ke Macedonia, eta warma ye' tkökemi a' pakök. Ye' datskene, e' ta ye' damitköne a' pakök. Es a' a ye' kimermi shkoie Judea.

¹⁷ Erë kè ye' wa ione es. Ye' dë' a' pakök etökicha è, e' kuëki za' ibikeitsé tó ye' kè wa iwä bikeitse buaë këwe? Za' ibikeitsé tó ye' ttö bötböt wës s'ditsö èse es?

¹⁸ Erë Skëköl ttö mokjé, e' ttö wa ye' iché a' a tó ye' kè ttö a' ta bötböt.

¹⁹ E' wä dör tó Jesucristo dör Skëköl Alä, e' kè ttö bötböt, ie' ttö etkëme. Ie' tté buaë paka' ye' ena Silvano ena Timoteo, e'pa tó a' a.

²⁰ I' kos uk Skëköl kablé, e' wéitö Cristo wa. E' kuëki mik se' ñi dapa'uke Skëköl kjkökka, eta se' tó icheke: "Es e' idir" Cristo Jesús ttö wa.

²¹ Yi tó a' ena sa' kkö'neke as se' tulurie Cristo mik, e' dör Skëköl. Ie' tó se' shukitbak iwák a.

²² Ie' tó se' er wakyué ie' wák a. Nies iWiköl méitö se' a wës iyi tsä patuësö es ikkachoie tó se' tsatkeräitö da'a.

²³ Ie' wā ye' sūule buaē e' wōwa ye' ichē a' tō kam ye' dōne Corinto warma wes ye' ibikeitsé es, e' wā dōr tō kē ye' éna a' kī eriawak.

²⁴ Sa' wā ijcher tō a' erblōke buaē Jesús mik, e' wa a' tkēnewā darērēē. E' kuēkī sa' tso' a' kī muk er bua' wa as a' ttsē'r buaē. Kē sa' ku' a' patkōk kēsik wa a' erblōke e' iūtōk.

2

¹ E' kuēkī ye' ibikeits tō ye' kē shkakne a' pakōk a' eriawoje.

² A' ē tō ye' ttsē'wēmi buaē. Erē a' eriawéyo, e' tā zyi tō ye' ttsē'wēmi buaē?

³ Warma a' ye' ttsē'wē buaē, e' kuēkī yēkkuō iēt kitmiyō a' a' e' kī a' pautyō darērē as a' e' shulō, etā es a' kē tō ye' eriawēpa. Ye' iklōō yēsēsē tō a' ulitane ttsē'rdaē buaē ye' tā űita.

⁴ Mik ye' tō yēkkuō űe' kit, etā ye' eriane siarē, ye' chkenewā tajē dō ye' jēttsaie ekkē. Erē kē ye' wā ikitē a' eriawoje. E' skéie ye' ikitmi as a' éna iar tō a' dalēr tajē ye' éna.

Yi tō i sulu wamblē' e' nuī olo'yé Pablo tō

⁵ Wēm tō kabene tski'kā a' shuā i sulu wamblēitō e' wa, e' kē wā ye' ē eriaone. Isalema ye' tso' iklī kuōtkōkka, erē ye' ichē tō wes alē ie' tō a' ulitane eriawē.

⁶ Kōs a' kibiiepa tō ie' kī inuī méte e' dōr wē'.

⁷ I űe tā a' tō inuī olo'yō iklī tā iklīmū as kē ieriar tajē kē er pablēneia ekkē.

⁸ E' kuēkī ye' kōchō a' a' tajē tō ikkachōne ie' a' tō mokī a' éna ie' dalēr.

⁹ Yēkkuō űe' kitmiyō a' a' isuōie tō ye' ttō iūtē a' tō seraa ō au.

¹⁰ Yi isie nuī olo'yé a' tō iklī, űies ese kī ye' tō ilo'yeke. Mokī yō ichē Cristo wōwa ena a' dalērmik tō ilē nuī tso' kiane olo'yē, e' tā e' olo'yētkeyō

¹¹ as Satanás kē e' alōkā se' kī. Wēs ie' éna se' sulu'wakwā, e' āne se' éna buaē.

Tito kē dē' Tróade

¹² Mik ye' de ká kiē Tróade Cristo ttē buaē pakōk ee, etā ye' isuē tō Skékēpa tō ye' a' űala yuēte buaē ittē pakōie.

¹³ Erē s'yami Tito wā a' biyō done ye' a, e' kē kune ye' wā wes ikablē' es. E' tō ye' tkiwē kabikeitsēkā tajē. E' kuēkī ye' e' chéat Tróade wakpa a' tā ye' miā Macedonia ie' yulōk.

Íyi ulitane kī se' e' alōkāmī Cristo wa

¹⁴ Ierē wéstela Skékōl a' Kēkraē ie' tō sa' wēttsēke e' alokā íyi ulitane kī Cristo tā űita. Sa' wa ie' tō Cristo ttē buaē pakeke ká wa űe, e' dōr wes kiō masmas alabur es.

¹⁵ Sa' tō Cristo ttē pakeke, e' dōr wes íyi alar masmas űa' wē Cristo tō Skékōl a' iklīkōkā es. Sa' dōr wes kiō masmas alar es. Erē wēpa tsatkerke ena wēpa kē tsatkerku' esepa bōltēpa wōā ilār kuā kī kuā'kī.

¹⁶ Wēpa kē tsatkerku' esepa a' ttē pakeke sa' tō e' dōr wes s'nu alar es, e' wa ie'pa duōralur e' kuēkī. Erē wēpa tsatkerke esepa a' e' dōr wes íyi alar buaē es, e' wa sene michoē dōraē ie'pa ulā a' e' kuēkī. Zyi dirmi ttē i' wakanēuk?

¹⁷ Tajē pē' tō Skékōl ttē pakeke inukōl ē klō'woje, erē sa' kē dōr es. Ie' tō sa' patké ipakōk, e' kuēkī sa' tō ipakeke er mokī wa ie' wōwa Cristo dalērmik.

3

Skékōl ttē pa'ali' e' wakanēukwakpa sa' dōr

¹ Zima a' ibikeitsē tō sa' wákpa e' ttē chōke a' a'? Zima a' ibikeitsē tō sa' kī yēkkuō kiane sa' ttē choie a' a' ō a' tō yēkkuō mēmi sa' a' sa' ttē choie wes wele tō iwēke es? Yēkkuō ese kē kiane sa' kī.

² A' wakpa dōr wes sa' ttē choie yēkkuō es. E' kitule sa' er a' sūule ena aritsule sulitane wa.

³ Iwēnewā wōshak tō a' dōr wes yēkkuō kitmi Cristo tō patkēne sa' ulā a' es. Yēkkuō e' kē kitule tinta wa, e' skéie ikitule Skékōl ichōkle e' Wikōl wa. E' kē kitule ákkue kī wes ttē dalōiēno kitē ákkue kī es. E' skéie ikitule a' er a.

⁴ Sa' erblōke Skékōl mik Cristo batamik, e' ē kuēkī sa' tō a' chē es.

⁵ Sa' kē a' iyēnuk tō kanē wē sa' tō a' shuā, e' dōr sa' wákpa diché wa. Skékōl tō sa' a' ierī mé iwakanēwoje.

⁶ Ie' tō sa' a' ierī mé ie' ttē pa'ali' mēne se' a' e' wakanēuk. Ttē e' kē datse ttē dalōiēno mēne ká iaiaē e' wa. E' skéie idatse Skékōl Wikōl wa. Ttē dalōiēno űe' tō s'kichateta'ttsā erē Skékōl Wikōl tō sene michoē meke se' a.

⁷ Ttē dalōiēno kēchke kitule ákkue kī, e' mēne ká iaiaē Israel aleripa a'. Mik ttē e' tsā mēne, etā Skékōl olo bune tajē. E' klōne Moisés wō kī dalōiē dō imalepa kē wō dē'wā ie' wō sauk ekkē. Erē dalō e' chowamine enaena. Ttē űe' mēne olo tā' tajē ikkachoie tō e' dōr ttē dalō tā' tajē ese.

⁸ Ie' yita Skékōl Wikōl kanē e' olo tkōkā tajē ttē űe' tsatā!

⁹ E' wa dōr tō ttē tō s'kichateta'ttsā űe' mēne dalō tā' tajē, ie' yita ttē wa Skékōl tō s'klō'wēmi wes pē' buaē yēsēsē es e' pakē olo tā' tajē shuē tkōkā ttē tsā mēne e' tsatā!

¹⁰ Mokī ttē pa'ali' e' olo tā' tajē shuē, e' o' mik ttē iēt olo kē dōr i.

¹¹ Ttē kē dōr yōbiē e' de olo tā' tajē, ie' yita ttē dōr yōbiē e' olo tā' tajē shuē!

¹² Ttē e' wā paneke sa' tō krōrōē, e' kuēkī sa' tō iwā pakeke sulitane kukua kē suarta'.

¹³ Sa' kē tō iwēku' wes Moisés tō iō' es. E' wō pabakēwā datsi'tak wa as Israel aleripa kē tō isaū tō ie' wō dalō bune e' chowamine seraa.

¹⁴ Erë ie'pa er darë'newa, kë éna iwà ane. Ie'pa er pabakulewà wës Moisés wò pabakwà es. Es ñies i'ñe ta ie'pa aleripa er pabakulewà mik ie'pa tso' ttè këchke mène iyëpa bak e'pa a e' aritsök età. Ie'pa er pabakulewà e' sirmittsà erblè Cristo mik, e' é wa. E' kuëkj ie'pa icha kam sirttsa.

¹⁵ Dò ikké ta, mik ie'pa tò yëkkuò kit Moisés tò e' aritseke, età ie'pa er tso'ia pabakulewà.

¹⁶ Erë mik se' er mane'wë Skëképa a, età se' er pabakulewà, e' sinettsa.

¹⁷ Skëképa e' dör Skëköl Wiköl. Wë e' tso', età eë se' yënetsa ttè dalöiëno ulà a.

¹⁸ Es se' dör wës s'wò kë pabakulewà es, esepa kòs kji Cristo olo wërke buaë wës wösuò es. Se' maner michoë as se' dō wës Skëképa olo ta' tajë es. E' kòs wakaneweke Skëköl Wiköl tò.

4

Sa' dör Jesucristo ttekölpa tsá

¹ Skëköl tò sa' suë er siarë wa, e' batamik kanë i' méitò sa' a. E' kuëkj kë sa' e' chkeuwa.

² E' skéie kë sa' tò iwakanewëku' bléule wës i dör jaë ese es. Sa' kë ku' s'kjító'uk. Sa' kë ku' Skëköl ttè shutuókka kache tté wa. E' skéie ttè mokj pakeke sa' tò yëysé Skëköl wò a as sulitane wà ijcher tò i' ché sa' tò, età es idir.

³ Erë Jesús tté buaë pakeke sa' tò, e' pabakulewà, e' ta' ipabakulewà wépa kichatërke esepa è yöki.

⁴ Ie'pa kë erblöta' Cristo mik. Bë dör ká i' këköl, e' tò ie'pa er pabakéwà da'áie as kë ie'pa éna Cristo dör Skëköl wák suë olo ta' tajë e' tté buaë wà ar.

⁵ Sa' kë tò sa' wákpa tté pakeku'. Sa' tò Jesucristo dör Skëképa, e' tté pakeke. Sa' e' chò tò sa' dör wës a' kanë mësopa es a' kimoie Jesús dalërmik.

⁶ Mik Skëköl tò ká i' yö', età ie' iyë': "ká ñinú," età ká ñine. Ie' wák tò se' er ñi'wé as ie' olo tajë burke Jesucristo wò kji, e' ar se' éna. E' kuëkj sa' tò ie' tté buaë e' pakeke sulitane a.

Se' weirke ká i' kji, e' dör bërbër ë

⁷ Jesús tté buaë, e' dör wës iyi bua'bu ské darërë es, e' meneat sa' a wakanewë. Erë sa' kë diché ta'. Sa' dör tottola wës skau es. E' dör iwà kkachioie tò diché wa sa' tò iwakaneweke e' meke Skëköl tò sa' a, e' kë dör sa' diché.

⁸ Erë kabene tso' sa' kji tajë këkraë, erë e' kë e' alineka sa' kji. Erë sa' kë wà ijcher wës sa' e' ùmi, erë kë sa' e' ówa e' yöki.

⁹ Erë sa' bolòkpa tò sa' tötige, erë Skëköl kë wà sa' meneat. Erë sa' dettsa iskj, erë sa' e' kökekane.

¹⁰⁻¹¹ Se' tso'ia ttsé'ka ká i' a, e' dalewa sa' chòke sa' bolòkpa ulà a sa' ttekelur Jesús tté

kuëkj wës ie' kötwarakitò es. Sa' weirke es as iwërwà sa' kji tò mokj ie' shkenekane, e' tso' sa' ta.

¹² Duewà dalò me'rie sa' kji, es sa' weirke a' dalërmik as sene michoë dō a' ulà a.

¹³ Itso' kitule Skëköl yëkkuò kji wé yile tò iyë': "Ye' erblè imik e' kuëkj ye' iché."* Es ñies sa' erblöke Skëköl mik wës yi ñe' es, e' kuëkj sa' tò ie' tté pakeke.

¹⁴ Sa' wà ijcher tò ie' tò Skëképa Jesús shkeo'kane ñies ie' tò sa' shke'werakane wës Jesús shkeo'kaneitò es, sa' batsulewà Jesús mik e' kuëkj. Aishkuò ta' ie' wà sa' miräe a' ta' ñita wé ie' tso' eë.

¹⁵ Sa' weirke kòs e' dör a' kimoie as se' tajë tò wëstela chò Skëköl a' ier buaë ché se' tajë a e' kuëkj. E' wa ie' kjkardaka tajë.

¹⁶ E' kuëkj sa' kë e' chkeuwa. Erë sa' chka mir wa'k è, erë sa' er diché kji iërke kija kija ká bit ekké.

¹⁷⁻¹⁸ I kòs suekesò s'wòbla wa ese ertà'wa. Erë i kòs kë wërta' ese dör yöbië. E' kuëkj kë sa' er menewa i suekesò ese kji. E' skéie sa' er me'rie i kë wërta' ese kji. E' kuëkj sa' weirke siarë, e' kë dör tajë sa' a, e' dör ekuölò è. E' wà dör tò e' wa i dör buaë, olo ta' tajë yöbië, e' dórae sa' ulà a tajë shute tkòka kòs sa' weine e' tsata.

5

¹ S'chka dör wës úla es, e' dör buaë senoie ká i' kji è. Se' wà ijcher tò mik se' úla i' panane, età u yöbië tso'tke Skëköl wà se' a ká jai a. E' dör se' chka pa'alj ser michoë yöule ie' wà e'.

² E' kuëkj mokj ká i' kji se' rrerke. S'chka pa'alj merke se' a aishkuò ta' ká jai a, e' kkecheke se' tò poë. Se' éna s'chka i' mane'waktke s'chka pa'alj wa wës datsi' mane'wësò ese wa.

³ E' kiane se' kji as se' wiköl kë at aishkuò ta' kë chka ta' wës se' sume es.

⁴ Se' tso'ia se' úla i' a età se' kköchöke se' serke chkeulewà wës dali ekkeë e' dikja es. Kë dör tò se' duakulturke senoie chka kë ta'. E' skéie se' éna s'chka i' mane'waktke chka pa'alj ñe' wa as i duòta'wà ese manertsans e i ser michoë ese wa.

⁵ Skëköl wák tò se' kanewétke maneonuk ñe' es. Ie' tò iWiköl mé se' a wës iyi tsá patuësò es iwà kkachioie tò iwà dórae se' ulà a wake'.

⁶ E' kuëkj kë se' tkirku' i kji, erë se' wà ijcher tò se' tso' kamië Skëképa yöki, se' tso'ia ttsé'ka ká i' a e' dalewa.

⁷ I'ñe ta' ie' kë sunuk se' a, erë se' serke se' erblè ie' mik e' wa.

⁸ Kë se' tkirku' i kji. Se' a ta' s'chka i' mú mèatsò, e' ta es se' mí a senuk ie' ska', e' dör ibua'ie.

* 4:13 Salmo 116.10

⁹⁻¹⁰ Se' ulitane kawōta dōkwa Cristo tkēr s'shulo kulé kī e' wōrkī. Ee i kōs wé se' tō ká i' kī, buaē ena suluē, ese kkeyrdaē tā e' ské meraēitō se' a ekōl ekōl. E' kuēkī se' tso'ia ttsē'ka ō se' mīa iē' tā, erē kēkraē se' e' chōke senuk yēsýēsē as iē' wa iwēr buaē.

Skēkōl er buarne se' kī e' pakē

¹¹ Sa' tō Skēkēpa dalōieke tajē, e' kuēkī sa' e' chōke darērē s'malepa pablōk as nīes iē'pa tō iē' dalōiō. Skēkōl wā ijcher buaē tō sa' er yēsýēsē, e' mú jcher a' wā nīes.

¹² Sa' kē skā ku'ne e' ttē chōk a' a. E' skēie sa' tso' a' a kawō skā mukne e' ttsōkā sa' wa. E' wa a' tō sa' tsatkēmi wēpa tō sa' cheke suluē, esepa yōkī. Iē'pa esepa e' ttsōkā tajē is imalepa wa iwēr ese wa, kē dōr is iē'pa er dōr Skēkōl wōā ese wa.

¹³ Sa' wēr aliē, e' tā e' dōr Skēkōl dalērmik. Kē sa' wēr es, e' tā e' dōr a' kīmoie.

¹⁴ Sa' éna iane tō Cristo éna se' dalēr tajē, e' tō sa' kē senuk iē' a. Sa' éna iane tō iē' ekōl ē kōtēwā sulitane skēie, e' wā kiāne chē tō e' dōr wēs sulitane kōtēwā es.

¹⁵ Iē' kōtēwā sulitane skēie as se' tso'ia ttsē'ka esepa kē seriā wēs se' kī ikiane es, e' skēie as se' sēr wēs iē' kōtēwā shkēnekāne se' skēie e' kī ikiane es.

¹⁶ E' kuēkī kē sa' ku'ia s'malepa bikeitsōk wēs ká i' wakpa tō ibikeitseke es. Kenet sa' tō Cristo bikeits es. Sa' ibikeits tō iē' dōr se' ēse ē. Erē j'ne tā sa' kē tō iē' bikeitseku'ia es.

¹⁷ E' kuēkī yi batsulewā Cristo mik, esepa er maneonēttsa yöne pa'ali. Wēs iē'pa bak senuk e' kē ku'ia, e' skēie isēnémine pa'ali.

¹⁸ E' kōs wé Skēkōl tō. Iē' er buanene se' kī Cristo batamik. Nīes ttē buaē pakē e' kanē me'itō sa' a.

¹⁹ Ttē buaē nīe' dōr i' es: Skēkōl er buarmine ká ulitane wakpa kī Cristo batamik kē iē'pa wōchakeku' inuī kī. Nīes iē' tō ttē buaē e' me' sa' a wā pakē sulitane a.

²⁰ Sa' dōr Cristo ttekōlpa. E' dōr wēs Skēkōl wák kkōchōke a' a sa' wa es. E' kuēkī sa' kkōchōke a' a Cristo ttō wa tō a' er bua'üne Skēkōl a.

²¹ Cristo kē wā i sulu wamblēne yēs, erē Skēkōl tō iē' su' wēs i sulu wamblōkwak es se' skēie. Iē' tō iwē es as se' batsulewā Cristo mik e'pa saūtō wēs iwák dōr yēsýēsē es.

6

¹ Sa' kaneblōke Skēkōl tā nīta, e' kuēkī sa' kkōchōke a' a tō iē' er buaē ché a' a, e' kē tsarē ē.

² E' wā dōr tō iē' tō ichē iyēkkuō kī i' es:

“Mik ye' er buaē chō be' a e' kēwō de, etā be' kkōchōke e' ttsýyō.
Mik be' tsatkē e' kēwō de,
etā be' kīméyō.”*

Ye' ttō tso: Skēkōl er buaē chō a' a, e' kēwō detke. Iē' tō a' tsatkē e' kēwō de j'ne.

³ Sa' e' kkō'nuke buaē kēkraē sulitane wōrkī as kē yi tō Skēkēpa Jesús watōttsa sa' ukuōmik. E' kē dōr es, e' tā sa' kaneblōke Skēkōl a' e' yēmi suluē.

⁴⁻⁵ E' skēie i ulitane wa sa' tō ikkacheke tō mokī sa' dōr Skēkōl kanē mēsopa. Mikle tā sa' weirke, mikle tā sa' kē wā i tā, mikle tā kawō darērē tkōke sa' tā. Mikle tā sa' burke siarē, sa' wōtērke, pē' iērkeka tajē sa' kī. Sa' kaneblōke darērē tajē shūtē, wōñirke tajē, tteke bli tō. Erē e' kōs dalē'ttseke sa' tō bēre.

⁶ Nīes sa' tō ikkacheke sa' sēr batse'r ena i jcher se' wā e' wa. I' kōs panekē sa' tō bēre er bua' wa. Sa' er buaē chōke s'malepa a. E' kōs wa sa' tō ikkacheke tō mokī sa' dōr Skēkōl kanē mēsopa. Iwēnewā tō Wikól Batse'r tso' sa' tā. S'malepa dalēritseke sa' tō er mokī wa.

⁷ Ttē mokī pakeke sa' tō. I' kōs wēke sa' tō dichē meke Skēkōl tō sa' a' e' wa. Sa' sērke yēsýēsē, e' dōr sa' a wēs tabē tso' nīppōkwakpa wā nīppoie ena e' tsatkoie es.

⁸ Mikle tā sa' dalōiērke, mikle tā kē sa' dalōiērku'. Mikle tā sa' kīkekeka buaē, mikle tā sa' cheke suluē. Sa' ttō mokī, erē mikle tā sa' suēke kachōkwakpaie.

⁹ Iē'pa wā sa' suule buaē, erē iē'pa tō sa' suēke wēs iē'pa kē wā sa' suule es. Wēsua sa' duōkelurtke, erē sa' tso'ia ttsē'ka. Iē'pa tō sa' we'ikē siarē, erē kē itō sa' ttélur.

¹⁰ Sa' eriarke tajē, erē sa' ttsē'rke buaē kēkraē. Wēsua sa' dōr siarēpa, inukōl kē tā, erē Skēkōl ttē wa sa' tō s'blu'wēke tajē. Wēsua sa' kē wā i tā, nīemata i ulitane tso' sa' wā.

¹¹ A Corinto wakpa, sa' ttōke a' tā yēsýēsē. A' dalēr tajē sa' éna.

¹² E' kē blēne sa' wā a' yōkī, erē a' je' tō iblé sa' yōkī.

¹³ E' kuēkī ye' kkōchōke a' a wēs alā a iyē kkōchō es, sa' bikeitsō er bua' wa wēs sa' tō a' bikeitseke es.

A' e' batsōttsa i sulu kōs e' yōkī

¹⁴ Kē a' e' batsōk wēpa kē erblōtā' Jesús mik esepa tā. ¿Wēs sene yēsýēsē batsmi sene sulu tā? ¿Wēs ká ttsettse ena ká nī a' e' shūirirmikā nīta?

¹⁵ ¿Wēs Cristo ena bé sermi bēre nīta? Yi erblōtā' Jesús mik ena yi kē erblōtā' imik ¿wēs esepa batsmi nī mik?

¹⁶ Se' dōr wēs Skēkōl ichōk e' wé mokī es. E' kuēkī ¿wēs e' nī sini'kumi iyi diōkōl tso' dalōie ese tā? E' yē' Skēkōl tō i' es:

“Ye' serdaē iē'pa shūa,
Ye' shkōraē iē'pa tā nīta;
Ye' dōraē iē'pa Kēkōl
ena iē'pa dōraē Ye' icha.”†

¹⁷ E' kuēkī nīes Skēkōl tō iyē':

* 6:2 Isaías 49.8 † 6:16 Levítico 26.12; Jeremías 32.38

“A ɛ' yóttsa, a ɛ' skóttsa b́anet p̄e' k̄e' t̄o' ye'
dalóie ešepa yóki.

Ì k̄os d̄or n̄a ese k̄e kar
e' t̄a Ye' t̄o' a' kierawa buaë.

18 A' šerke es, e' t̄a Ye' d̄oraë a' yéie
ena Ye' t̄o' a' kl̄'weraë Ye' ala'rie.

Ye' d̄or Sk̄ek̄ol dich̄e' t̄a' taj̄e' íyi ulitane tsata,
e' wák t̄o' ich̄e' es.”[‡]

7

1 A yamipa dal̄er taj̄e' ye' éna, es se' a
Sk̄ek̄ol kabl̄e' e' kuek̄i se' e' paikl̄o' sene su-
lusi k̄os t̄o' se' ɛr ena se' ch̄k̄a ia'w̄emi, e' yóki.
Se' e' ch̄o' šenuk batse'r kekraë, ie' dal̄oie taj̄e'
e' wa.

Pablo ttsë'wé buaë Corinto wakpa t̄o.

2 ¡Sa' bikeitsó ɛr bua' wa! K̄e' sa' w̄a' i sulu
wambl̄ene yi t̄a. K̄e' sa' w̄a' yi weine ȳes. K̄e'
sa' w̄a' yi kif̄ene kače tt̄e wa.

3 A' dal̄er taj̄e' sa' éna, e' kuek̄i k̄e' ye' ku' tt̄e
i' ch̄ok̄ a' k̄katoie. Ye' t̄o' a' iȳe' baktke kuaë t̄o'
sa' t̄o' a' bikeits̄e' michoë d̄o' sa' duolur ekk̄e.

4 Ye' erbl̄oke buaë a' mik. A' wa ye' ɛ' t̄s̄éka
taj̄e'. Sa' weirke k̄os e' šuɟa ye' ɛr k̄unene
buaë. Ye' t̄s̄e'ne buaë šuɟe.

5 Sa' de Macedonia t̄a k̄e' sa' w̄a' kaw̄o k̄une
enoie. E' sk̄eie kabene k̄i de taj̄e' sa' k̄i. Taj̄e'
sa' tsiriw̄e' sa' bolókpa t̄o. Nies sa' suane taj̄e'.

6 Er̄e Sk̄ek̄ol t̄o' s'ɛr pableke, e' t̄o' sa' ɛr
pabl̄e' s'yami Tito de sa' ska' e' wa.

7 K̄e' d̄or t̄o' ie' de' e' ð kuek̄i. Nies w̄es a' t̄o' ie'
ɛr kuw̄e' e' biȳo' t̄o' sa' ɛr pabl̄e' taj̄e'. Ie' t̄o' sa'
a' ich̄e' t̄o' suluë a' éna ye' suak. Nies ie' ich̄e' t̄o'
i' wambl̄e' a' t̄o' sulu, e' t̄o' a' ɛriaw̄e' taj̄e' t̄a' ¡ñe
t̄a' a' tso'ne ye' tsat̄k̄ok. Tt̄e' e' t̄o' ye' k̄i t̄s̄e'w̄e'
buaë.

8 Ȳek̄kuo' patk̄e' miȳo' a' a, er̄e' e' t̄o' a' ɛriaw̄e',
er̄e' k̄e' ye' tkine t̄o' iók ye' t̄o' ipatk̄e' mi. Tsawe
t̄a' ye' t̄s̄e'w̄e'it̄o' sulu, er̄e' ¡ñe t̄a' k̄e' ye'
t̄s̄erku'ia es. Mok̄i ȳek̄kuo' e' t̄o' a' ɛriaw̄e', er̄e'
e' d̄or ekuölö ð.

9 ¡ñe t̄a' ye' t̄s̄e'ne buaë. E' k̄e' d̄or t̄o' ye' t̄o'
a' ɛriao' e' kuek̄i. E' d̄or t̄o' a' ɛriane es, e' t̄o' a'
ɛr mane'w̄éne Sk̄ek̄ol a. A' ɛriane w̄es Sk̄ek̄ol
k̄i ikiane es, e' kuek̄i sa' k̄e' w̄a' a' suluoɟe ȳes.

10 Mik se' ɛriane w̄es ie' k̄i ikiane es, e't̄a'
e' d̄or se' ɛr mane'woie ie' a' as se' tsat̄k̄er. E'
kuek̄i k̄e' se' k̄ane t̄s̄e'nuk suluë se' ɛriar ese
k̄i. Er̄e' se' ɛriar èse, k̄e' m̄ene Sk̄ek̄ol w̄a, ese
t̄o' duëw̄a tskeke.

11 A' ɛriane w̄es Sk̄ek̄ol k̄i ikiane es, e' saú,
¡iw̄a dettsa buaë! E' w̄a bikeitsó. E' batamik
a' ɛr t̄ew̄a dar̄er̄e' t̄a' a' n̄i k̄ekarak w̄em̄ t̄o' i
sulu wambl̄e' a' šuɟa, e' šulók. E' wa a' t̄o'
ikkach̄e' t̄o' a' k̄e' ku' i sulu e' a. Iw̄enew̄a t̄o'
a' ɛ' tuléw̄aie dar̄er̄e'. I sulu e' t̄o' a' uluw̄e' a'
suaw̄e'it̄o. Iw̄enew̄a t̄o' a' éna ye' dal̄ene taj̄e'.
Iw̄enew̄a t̄o' a' tso'tke i sulu šulók. E' k̄os wa
iw̄enew̄a t̄o' mok̄i a' k̄e' ku'ñak i sulu ñe' a.

12 Ye' k̄e' w̄a ȳek̄kuo' ñe' kitemi a' a w̄em̄ t̄o'
i sulu wambl̄e' ñe' k̄katoie. Nies ye' k̄e' w̄a
ikitemi yi t̄a iwambl̄e'it̄o' e' tsat̄k̄oie. E' sk̄eie
ye' t̄o' ikitmi as a' wákpa éna iar buaë Sk̄ek̄ol
w̄oɟa t̄o' mok̄i a' t̄o' sa' bikeits̄eke taj̄e'.

13 ¡wé a' t̄o, e' t̄o' sa' ɛr k̄i kuw̄éne buaë.

E' k̄iie t̄a' t̄o' Tito ɛr kuw̄e' taj̄e'. Ie' t̄s̄e'ne
buaë e' t̄o' sa' k̄i t̄s̄e'w̄e' buaë.

14 A' k̄ika'kaȳo' ie' a' t̄a' a' k̄e' w̄a ye' jaëoɟe.
Kekraë sa' tt̄o' mok̄i a' t̄a, ñies ¡ma sa' e' t̄s̄éka
a' wa Tito kukua, e' suëit̄o' t̄o' e' d̄or mok̄i.

15 A' t̄o' ie' kiéw̄a suane wa pain̄e wa ena a'
tso'tke ie' tt̄o' dal̄oíok, mik e' ska' ie' ɛr ane e't̄a
e' t̄o' ie' k̄e' a' k̄i dal̄eritsók taj̄e'.

16 Ye' erbl̄omi a' mik e' t̄o' ye' t̄s̄e'w̄eke
buaë.

8

Se' ɛr buaë ch̄o' siar̄epa kimoie

1 A yamipa, sa' éna a' a ipakak t̄o' w̄es
Sk̄ek̄ol ɛr buaë ch̄e' Sk̄ek̄epa icha erule erule
ñi dapa'uke Macedonia k̄os a, e'pa a.

2 Ie'pa weine siar̄e' íyi ulitane ul̄a a, er̄e' e'
šuɟa ie'pa t̄s̄e'rke buaë. Ie'pa d̄or siar̄e', k̄e' i
t̄a' taj̄e', er̄e' ie'pa t̄o' inuk̄ol k̄akm̄e' ɛr bua' wa.
W̄esua ie'pa d̄or inuk̄ol bl̄upa.

3 Ye' t̄o' a' a' ich̄e' t̄o' ie'pa im̄e' k̄os ie'pa a
imermi, e' tsat̄a iwákpa ɛr wa.

4 Ie'pa k̄koch̄e' taj̄e' sa' a' t̄o' ñies kaw̄o mú
sa' a' s'batse'r malepa šerke Jerusalén, e'pa
kimoie inuk̄ol wa.

5 Ie'pa t̄o' im̄e' taj̄e' šuɟe, sa' k̄e' w̄a ibikeits̄e'
t̄o' ie'pa a' imermi ekk̄e. K̄ewe ie'pa wákpa e'
m̄e' Sk̄ek̄epa a, e' ukuók̄i t̄a' ie'pa e' ch̄e' sa' a
w̄es Sk̄ek̄ol k̄i kiane es.

6 E' kuek̄i sa' t̄o' ikie' Tito a' t̄o' ie' mi'ne a'
ska' inuk̄ol tsá k̄itit̄o' a' šuɟa e' a' bata shtóksa
s'siar̄epa kimoie.

7 ¡ k̄os w̄eke Sk̄ek̄ol a e' w̄eke a' t̄o' taj̄e'. A'
erbl̄o' buaë Jesús mik. A' t̄o' tt̄e pak̄e' buaë.
A' w̄a' íyi jcher taj̄e'. Sulu a' éna s'malepa
k̄imak. Sa' dal̄er taj̄e' a' éna. E' s̄u' sa' k̄i ikiane
t̄o' ñies a' ɛr buaë ch̄o' taj̄e' s'siar̄epa a.

8 Ye' k̄e' ku' ich̄ok̄ a' a' patkoie. E' sk̄eie ye'
éna isuak t̄o' mok̄i a' éna s'malepa dal̄er w̄es
s'yamipa tso' Macedonia e'pa éna s'malepa
dal̄er es.

9 A' w̄a' ijchertke buaë t̄o' Sk̄ek̄epa Jesu-
cristo ɛr buaë ch̄e' a' a' taj̄e'. Ie' íyi tso' taj̄e'
ká ¡ai a, e' me'at̄it̄o' d̄e'bit̄u' k̄a' i' a' siar̄epaie a'
dal̄ermik as a' blur ie' íyi taj̄e' wa.

10 A' t̄o' ibikeits̄e' k̄ewe sulitane yók̄i t̄o' a'
éna s'siar̄epa k̄imak. Dwas suk̄ot bak e' wa
a' t̄o' iw̄a k̄im̄emi k̄ewe. E' kuek̄i ¡ma ye' t̄o'
ibikeits̄e', e' chekeȳo' a' a.

11 Kan̄e buaë o'mi a' t̄o, e' éuwa ɛr bua'
wa w̄es tsawe a' t̄o' ibikeits̄e' es. Inuk̄ol sht̄o'
s'siar̄epa kimoie k̄os a' a' ikit ekk̄e.

[‡] 6:18 2 Samuel 7.14; Isaias 52.11; Ezequiel 20.34,41

¹² Ì kě tã' se' wã, ese kě kiekü' Skëköl tò se' a. Erë ì tso' se' wa ese kakkésò er bua' wa kôs se' a ìmer ekkë, e' tã' e' wër buaë ie' wa.

¹³ Ye' kě kü' ichök tò a' ìyi kakkü etã' a' atne weinuk kě wã ì tã'. E' skéie buaë idir tò a' ñi kímù ñikkë.

¹⁴ I'ñe tã' a' wã ìyi tso' tajë, e' kuekji buaë idir tò a' tò s'yamipa kě wã ì tã', esepa kímù. Es aishkuò tã' mik a' kě wã ì tã' tajë, erë ie'pa wã itso', etã' ie'pa tò a' kímëmi. Es a' ulitane ñi kímùmi ñikkë.

¹⁵ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkküò kji es, e' tò ichë: "Wé tò ishtë tajë, e' icha kě bata atë. Wé tò ishtë bërëbërë, e' icha deka wë'."*

Tito ena iwapiëpa

¹⁶ Skëköl tò Tito erkiöwë a' kímuk wës sa' éna a' kímak es. E' kuekji ye' tò wëstela cheke Skëköl a.

¹⁷ Mik sa' tò ikíe Tito a' tò ie' mi' a' ska' a' kímuk inuköl shtëk, etã' ie' éna a' kímak tajë, e' kuekji ie' e' ché iwák er wa minuk a' ska'.

¹⁸ Tito tã' s'yami skã patkekemi sa' tò eköl. E' tò Jesús tté buaë pakeke buaë kã wa'ñe. E' kuekji ie' tté cheke buaë Skëkëpa Jesús icha erule erule tso' kã wa'ñe e'pa tò.

¹⁹ E' kjië tã' ie'pa kôs tò ie' shushtë as imi' sa' tã' Jerusalén, inuköl shteke sa' tò e' muk. E' kaneweke sa' tò buaë Skëkëpa kíkoka ena iwã kkachöie tò mokji sa' éna ie'pa kímak.

²⁰⁻²¹ Sa' e' chöke iwakanëuk buaë Skëkëpa wörki ñies sulitane wörki. E' kuekji wëm ñe' mi'ke sa' wa, e' wa kě yi a' sa' kkatënik inuköl shteke tajë sa' tò e' kji.

²² Ñies sa' tò s'yami skã patkeke ie'pa böl tã. E' er me'rie kanëblök buaë kékraë. Bánet sa' tò ie' su'bitu, e' kuekji ie' suyle buaë sa' wã. Ñies ie' isué tò a' dör pë' buaë, e' kuekji ie' e' ché sa' kímuk kanë i' wa.

²³ Tito dör ye' wapie e' kanëblöke ye' tã' a' kímuk. S'yamipa böl ñe' mi'ke ie' tã, e'pa patké Skëkëpa Jesús icha eruleë tso' kã wa'ñe e'pa tò. Ie'pa wa Cristo kíkärkeka.

²⁴ E' kuekji ikkachö ie'pa a' tò ie'pa dalër a' éna as Skëkëpa icha eruleë tso' kã wa'ñe e'pa kôs wã ijcher tò mokji a' tò s'dalëritsetã'. Ikkachö ie'pa a' tò wëe' sa' e' ttösökã tajë a' wa.

9

¹⁻² Ye' wã ijcher tò s'batse'r malepa serke Jerusalén, e'pa kímak a' éna er bua' wa. E' kuekji inuköl shteke sa' tò ie'pa a, e' kji ye' kě kawötã a' a' yëkküò skã shtëkne. Kékraë ye' e' ttösökëka a' tté pakök Macedonia wakpa a. Ye' ichë ie'pa a' tò duas suköt bak e' wa a' dör Acaya wakpa, e'pa éna inuköl mak er bua' wa. E' tò ie'pa kibiie erkiöwë.

³ Erë s'yamipa mañal ñe' patkekeyö a' ska' as ye' e' ttösökëka a' wa e' kě dör ë. E' skéie ye' kji ikiane tò a' wã inuköl tso'tke kitule wã më ë wës ye' tò a' pakë es.

⁴ Dö' Macedonia wakpa döbitu ye' tã' e'pa tò isüwã tò kam a' tò inuköl e' shtë. E' tò sa' jaëweraë tajë sa' iklö'wé tò a' tò ishtëtke e' kuekji. ¿Wës e' kě tò a' jaëwëpañak?

⁵ E' ë kuekji ye' ibikeitsé tò buaë idir s'yamipa mañal ñe' a' ikíe tò ie'pa mi' ye' yökj kewe a' kímuk inuköl muk a' kablë' e' shtëktsa. Es inuköl meke a' tò e' tso'tke kitule mik ye' de etã, iwã kkachöie tò a' imeke er bua' wa, kě dör kkë'blë wa.

⁶ Ttë i' anü a' éna: "Yi tò ì kuantké elkela, ese ulã a' iwã wördane elkela. Erë yi tò ì kuantké tajë, ese ulã a' iwã wördane tajë."

⁷ A' dör wës itso' kitule Skëköl tò imü kôs a' ibikeitsé më ekkë. Wëpa tò imeke ttsë'ne bua' wa esepa dalër Skëköl éna, e' kuekji kě imar er sulu wa ö dichë wa.

⁸ Kë a' tkinuk. Skëköl er bua' kji chömi a' a' tajë as ì kôs kiane a' kji senöie ese dö a' ulã a' wë' kékraë. Ñies ie' tò ikí mëmi a' a' tajë shütë as a' ulã a' idö tajë ì buaë kôs e' wöie.

⁹ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkküò kji es. E' tò, yi tò ì meke er bua' wa, ese chë i' es: "Ie' tò ikakme' tajë er bua' wa s'siãrëpa a; ì buaë wëitö e' ska' Skëköl er arke kékraë."* Es Skëköl yëkküò tò ichë.

¹⁰ Skëköl tò iwö meke kuantké ena chké mekeitö se' a' ñë, ñies e' ë tò ì kôs kiane se' kji s'kimoie, ese kji meraëitö a' a' tajë as a' tò ì buaë ese kji ù tajë.

¹¹ Kékraë ie' tò a' a' ìyi kji meraë buaë wë' as a' tò s'malepa kímù buaë kékraë. Ie' tò iwëraë es as wëstela yër tajë ie' a' inuköl mëmi a' tò sa' ulã a' e' kji.

¹² Es ì meke a' tò ì' Skëköl dalöioie, e' wa s'batse'r malepa kímë kiane, esepa ulã a' ì kiane ie'pa kji ese doraë. E' kjië tã' ie'pa tò wëstela cheraë tajë ie' a' ttsë'ne bua' wa.

¹³ Ì buaë weke a' tò ie'pa kimoie, e' wa iwërdawã tò mokji a' tso' Cristo tté buaë cheke a' tò tò mokji idir e' wa iütök. Ñies iwërdawã tò a' tò ie'pa ena sulitane kimeke tajë er bua' wa. E' kôs kuekji ie'pa tò Skëköl kíkärkeka tajë.

¹⁴ E' kjië tã' ie' er buaë ché a' a' tajë shütë, e' kuekji ie'pa tò ikieraë ie' a' a' kji a' dalëritsë tajë e' wa.

¹⁵ Wëstela chösö Skëköl a' ilã méitö se' a' e' kji, e' dör buaë shütë kě se' a' iyënik ekkë.

10

Pablo tò kanë me' Skëköl tò ie' a, e' tsatké

¹⁻² Ye' dör Pablo, e' wák kköchöke a' a' bërë er bua' wa wës Cristo es tò ye' ttö ttsö. A' wëlepa tò sa' cheke tò sa' kanëblöke e' kě dör Skëköl a, e' dör sa' wãkpa a' wës s'ditsö malepa es. Ie'pa icheke tò mik ye' tso' a' ska', etã' ye' kësik kě tã' a' uñoie. Erë mik ye' tso' yëkküò shtëk kã bánet, e' je' tã' ye' kësik deka. Erë e' kě yëne. Ye' kësik tã' yi isie tso' ye' chök

* 8:15 Éxodo 16.18 * 9:9 Salmo 112.9

ese uñoie darërë. E' kuęki ye' kköchöke a' a tö a' e' şulöť as kę ye' kqwöta a' uñuk darërë mik ye' de a' ska' eťa.

³ Mokj sa' dör s'ditsö węs sulitane es, erę kę sa' ñippöku' węs s'ditsö ñippöke es.

⁴ I tso' sa' wä e' aloka i sulu ki, e' kę döř węs i tso' s'ditsö wä e' aloka ibolökpä ki es. E' skéie e' döř i meke Skéköl tö sa' a' diché ťa' ťaję e' aloka i sulu diché ki ese. E' wa sa' tö kache ttę ewekewa.

⁵ Nies ttę kęs pakarke e' ttsęka wä s'wöklö'woie as kę s'wä Skéköl jcher, ese chöwekewa sa' tö. Erbikę kęs klö'wekewa sa' tö mekerö Cristo klö dikija as itö ittö iutö.

⁶ Mik a' de sa' tö iutök buaę, eťa sa' tso'tke wępa kę ęna iutak, esepa kęs we'ikök.

⁷ A' tö pę' suęke ikikķę ę, e' kę döř buaę. A' węlepa e' bikeitsö tö e' pa ę döř Cristo icha, e' ťa as esepa tö ibikeitsöne. Nies sa' döř Cristo icha węs ie'pa es.

⁸ Skéköl tö ye' a' ikęwö me' a' wöbla'woie. Isalema e' wa ye' e' ttsöka ťaję şute. Erę e' kęwö męne ye' a' a' er diché kę ťa' yęs. Węs ie' a' sulu'woie. E' kuęki kę ye' jaęne e' ttsökkä ikęwö męne ye' a' wa.

⁹ Kę a' tö ibikeitsar tö ye' ęna a' tkiwäk yękkuö ştekyö a' a' wa.

¹⁰ Węlepa tö icheke: "Yękkuö kęs kitbitu Pablo tö se' a, e' ki ie' tö se' uñębitu darërę ttsęskua ie' kęsik deka buaę se' uñuk. Erę mik itso' se' ska' eťa ikęsik kę ťa' yęs. Węs ie' kapakö e' kę wa yi wä ie' dalöięne."

¹¹ Wępa tö icheke es, esepa wä ijchenu' tö mik sa' demä a' ska' eťa i kit sa' tö yękkuö ki ká bānet, e' wawęraę sa' tö.

¹² Ie'pa esepa ñi kıkökekä ťaję. Kę sa' diché dę'ka e' chök tö sa' döř buaę węs ie'pa e' chö es. Ie'pa wākpa tö itskę ięř wa tö i döř buaę wę. Węs ie'pa wakpa serke e' węwa ie'pa ñi saų. jE' kuęki ie'pa döř me'ukuöie!

¹³ Kanę me' Skéköl tö sa' a, e' ę wa sa' a' e' ttsęrmikā. Kę sa' a' e' ttsęnukā i skā wa. Kanę męne sa' a' ñies e' wä döř a'.

¹⁴ E' kuęki kę sa' ku' e' ttsökkä ťaję şute. Sa' kę döřpa kęwe kanęblök a' şuą, e'ma ę sa' e' ttsöka. Erę sa' tö Cristo ttę buaę e' paka' a' a' tsawe.

¹⁵ Nies sa' kę e' ttsöka o'ka kanę wa, e' kęwö kę męne Skéköl wä sa' a' e' kuęki. E' skéie sa' ki ikiane tö sa' kanę a' şuą e' mü ki ięř buaę węs a' ki erblö mir Skękępa mik es. Erę kę sa' kanęblöpa kęs sa' a' ikęwö męne e' tsata.

¹⁶ Nies Jesús ttę buaę e' ki pakak sa' ęna a' serke eę ká bānet tso' diwö mi'kewa' e' kķę eę. Erę kę sa' ęna ipakak ká wę o'ka tso' ipakök eę as kę sa' e' ttsöka o'ka kanę wa.

¹⁷⁻¹⁸ Wępa e' ttsęka ťaję, esepa kę węř buaę Skéköl wa. Erę wępa kıkęka ie' wāk tö, esepa je' węř buaę ie' wa. Węę itso' kitule iyękkuö

ki i' es: "Yi e' ttsakķā as ese e' ttsöka i wę Skéköl tö ese wa."*

11

Pablo tö s'kitö'ukwakpa chę

¹ Ye' ttöke aliwakpaie erę a' mü tö ye' dalę ttsęia bęřbęř ę. A' we'ikęyö, ye' ttö ki ttsö ekuölö ę.

² Ye' ęna a' dalęř ťaję. Ye' ęna a' kkö'nak węs Skéköl tö se' kkö'neke es. Ye' ki ikiane tö a' e' tköwä kękraę darëręę Jesús ę a. E' döř węs ye' tö a' me' şenukwā węm eköl ę ťa es as a' dö węs busi batse'r dö imaso ulā a es. A' maso e' döř Cristo.

³ I'ñe ťa' tso' tkęulewā buaę darëręę Cristo ę a, erę ye' suane dö' a' e' mütsę e' kitö'uk węs Eva kitö'ka Satanás e' a' tkabęie e' tö kache wa es. Ye' suane dö' a' er tso' buaę etkęme Cristo ę a, e' watę a' tö.

⁴ Węlepa de a' ska' Jesús ttę pakök, erę kę idör imokj węs sa' tö ipakeke es. Erę e' ttseke a' tö buaę. Wiköl ttę pakeke ie'pa tö, e' kę döř Wiköl Batse'r dę'wā a' er a' e'. Ttę buaę pakeke ie'pa tö, e' kę döř imokj węs sa' tö ipaka' a' a' es. Erę esepa kiekewa' a' tö buaę. E' kuęki ye' suane dö' a' erblö Cristo mik, e' olo'yęne a' tö.

⁵ Ie'pa de a' ska' sa' itökj e' chök tö ie'pa döř Jesús ttekölpa tsā bua'iewā, erę ye' kę e' ttsę'ne ie'pa dikija diöşet yęs.

⁶ Isalema ye' kę a' ipakar buaę węs ie'pa icha pakö es. Erę ttę pakeke ye' tö e' wä jcher buaę ye' wä. E' wä kķayę'bitu sa' tö a' a' ťaję iyi ulitane şuą.

⁷ Mik ye' tö Skéköl ttę buaę e' paka' a' a, eťa ye' kę wä a' ña'one e' ki yęs. E' kuęki isalema a' tö ibikeitsę tö ttę pakeke ye' tö a' a, e' kę döř buaę. Erę es ye' e' wöęwa diöşet as a' dalöięř. İİma a' tö ibikeitsę? İİ węyö es e' döř suluę?

⁸ Skękępa icha erule erule ñi dapa'uke ká bānet, e' dapömik ye' moneka kanębloię ęme a' şuą. E' döř węs ie'pa iyi ekiblęyö a' kimoie es.

⁹ Mik ye' sęne' a' şuą, eťa ilę kiane ye' ki senoie, e' ťa ye' kę wä a' tsirione ese wa. Erę s'yamipa datse Macedonia, e'pa wä i kęs kiane ye' ki e' de ye' a. Es ye' kę wä i kine a' a, ñies kę yö i kiepa.

¹⁰ Ye' e' ttsö es e' kę yęnuksę ye' ulā a' a' döř Acaya wakpa e' kęs a. E' döř mokj węs Cristo tso' ye' a' e' döř mokj es.

¹¹ Ye' ttö es, ę'e döř tö ye' kę ęna a' dalęř? Au, e' kę döř es. İİskéköl wāk wä ijcher buaę tö ye' ęna a' dalęř!

¹² Ye' kanęblöraę a' şuą węs ye' io'bitu es as ie'pa ñe' kę e' ttsöka tö ie'pa kanęblöke węs sa' es.

¹³ Ie'pa kę döř Jesús ttekölpa tsā mokj esepa. Ie'pa döř s'kitö'ukwakpa. Ie'pa e' ö tö

* 10:17-18 Jeremias 9.24

ie'pa dör Cristo ttekölpa tsá mokí, eré e' kē dör es.

¹⁴ E' kē dör i kē suule se' wá ese. Satanás wák e' ò tò ie'pa dör Skèköl biyòchòkwak olo ta' tajè ese.

¹⁵ E' kuekí kē se' tkine tò ie' kanè mèsopa e' ò tò ie'pa tso' sene yēsēsē e' tsatkòk. Bata ekké ta' ie'pa ulà a' iské dōraē wēs ie' wamblōrak es.

Pablo weine ie' dör Cristo tteköl e' kuekí

¹⁶ Ye' tò iská chène a' a, kē a' tò ye' bikeitsòk tò ye' dör aljie. Eré a' welepa tò ye' bikeitsé es, etá kawò mú ña bērbēr ē e' tso'kà wēs aljwak es.

¹⁷ Ye' e' tso'kēka, e' ttè kē mēne Skèkēpa Jesús wá ye' a. Ye' wák tò icheke aljie.

¹⁸ Tajè itso'rak e' tso'kēka iwákpa íyi wa, es ñies ye' e' tso'kēka wēs ie'pa es.

¹⁹ ¡Aj! A' dör íyi jcher tajè ese wakpa. Eré s'kukuò darèrē esepa dalè'ttseke a' dör er bua' wa.

²⁰ Wépa de a' ska' a' klò'ukwá wēs ie'pa icha es, esepa kiekewá buaē a' tò. Ie'pa de a' kítò'uk a' íyi yottsá a' ulà a. Ie'pa e' tso'kē tajè a' kí, a' ppeke a' wò kí, a' cheke eré ie'pa kiéwá a' tò er bua' wa.

²¹ ¡Aj! ¡Ye' wák e' jaèüne mik ye' ichè tò sa' diché kē dē'ka a' sauk es etá!

Ie'pa diché deka e' tso'kà tajè, e' ta' ñies ye' diché deka e' tso'kà. Ye' wák a' ta' ye' ttò es, e' dör wēs aljwakpa ttò es.

²² Ie'pa dör hebreowak, e' wa ie'pa e' tso'kēka tajè. Eré ñies ye' dör ie'pa ditséwò. Ie'pa e' chò tò ie'pa dör Israel aleripa, eré ñies ye' dör Israel aleri. Ie'pa e' tso'kēka tajè tò ie'pa dör Abraham aleripa. Ñies ye' dör Abraham aleri.

²³ Ie'pa e' chò tò ie'pa dör Cristo kanè mèsopa. Es ye' dör ñies, eré ye' dör ikanè méso bua'ie ie'pa tsata. Ye' ttò es e' dör wēs aljwak ttò es, eré Cristo a' kanèblè e' wa ye' e' aléka tajè ie'pa kí. Ye' wòtèule s'wòto wé a' tajè ie'pa tsata. Ye' buule tsa'bata daloie ese wa tajè shutè ie'pa tsata. Tajè ye' bakshkar ye' duōwá e' ulà a.

²⁴ Sketòkicha judiowak tò ye' buk tsa'bata wa. Bitòkicha ie'pa tò ye' ppé, etá ie'pa tò ye' ppé dō dabom tkèyòk tsá yēnetsá et ekké*

²⁵ Mañatòkicha romawak tò ye' buk kal wa. Etòkicha ye' tē'rahitò ák wa ye' ttowá. Mañatòkicha kanò kí ye' mirwá, e' wòtunewá dayé a. E' shuá etòkicha ye' bak àr kaltakla kí dayé kí ká et ñiè nañeé.

²⁶ Ye' shké tajè, e' shuá di' tajè ena akblòkwakpa tò ye' tkiwé siarè. Ye' wák ditséwòpa ena o'kapa, e'pa tò ye' we'ikeke, e' dalò tajè e' shuá ye' shké. Wé pé' serke tajè ena wé pé' kē serku' tajè, ñies dayé kí, ese

ska' ye' shké wòsh wa. Ñies wépa e' ò tò ie'pa dör Jesús mik erblòkwakpa, esepa dalò mēne tajè ye' kí.

²⁷ Ye' kanèblè tajè darèrē. Ye' wòñine tajè, ye' bli dalè'ttsé' tajè, ye' ersi dalè'ttsé' tajè. Mikle ta' ye' kē wá i' kune ñanoie, tteke kase tò tajè, kē datsi' ta' wé' e' patroie.

²⁸ E' kí skà tso', e' dör tò Skèkēpa Jesús icha erule erule, e'pa kos bikeitsekeyò kekraē tò is ie'pa mir.

²⁹ Mik ie'pa welepa diché kē dē'kaia buaē e' tkowá darèrē Jesús mik, etá ye' mik e' dalène. Mik yile tò ie'pa kē i' sulu wamblòk, etá e' tò ye' uluwé sulué.

³⁰ Ye' mú e' tso'kēka, e' ma i' tò ikkacheke tò ye' kē diché ta' ese wa ye' e' tso'mika.

³¹ Skèköl dör Skèkēpa Jesús Yé ena ikèköl kíkarka kekraē, e' wá ijcher tò ye' kē ku' kachòk.

³²⁻³³ Mik ye' bak Damasco, etá ká e' wòkir kanèblòke iblú kiè Aretas e' a, e' tò ishèkēpa patké ye' klò'ukwá ká e' kkòieule shkit kákkēé, e' wékkò a. Eré s'yamipa welepa tò ye' iéka kkò a' ta' tsa' wa ye' émi enaena iwékkò tsitsir tso' ese a' dottsá iskí. Es ye' tkashkar ie' yòki.

12

Ì kkaché Skèkēpa tò Pablo a' kabsueie

¹ Kē dör ie' bua', eré ye' kawòta kí e' tso'kēkaia e' tsatkoie. Ì kkaché Skèkēpa Jesús tò ye' a' kabsueie e' pakekeyò a' a' i' ta.

² Wēm suule ye' wa ekòl dör Cristo ttòkata, e' minetser ká jai a, e' kí duas de dabom eyòk kí tkèl (14). Ye' kē wá ijcher tò ie' mine'ka chkaē ò wikòlie, e' jcher Skèköl ē wa.

³⁻⁴ Wēm e' suule ye' wa, e' minetser ká jai a' e' dör ká buaala ee. Eē ttè kē yènu' se' a' ena kē se' a' ikéwò mēne chē, ese tso'itò. Iskà chekeneyò a' a' tò ye' kē wá ijcher tò imine'ka chkaē ò wikòlie, e' jcher Skèköl ē wa.

⁵ Wēm ese kíkènika ye' tò, eré ye' wák kē e' kíkòpaka. Eré ye' diché kē ta' e' ē wa ye' e' kíkònika.

⁶ Ye' mú e' tso'kēka, e' ma ye' a' e' tso'ermika ttè mokí wa, e' kuekí e' kē dör sulué. Eré kē ye' e' tso'tà'ka as kē ye' ibikeitsò tò wēs ye' wēr ena wēs ye' ttò e' tsata ye' dör.

⁷ Íyi tajè buaē kkeyéne ye' a' ká jai a, ñe' kuekí ilè mēne ye' a' ye' wòwoaie as kē ye' e' tso'kà i' buaé su'yò e' wa. E' dör wēs dika' tkerwa ye' chká a' es, e' wa ye' rreweke Satanás tò kekraē.

⁸ Mañatòkicha ye' kkòyè' Skèkēpa a' tò iyòtsa ye' a.

⁹ Eré ie' ye' iutè: "Mik be' diché kē ta', etá e' kí Ye' diché wēnewá bua'iewá. E' kuekí ye'

* **11:24 dabom tkèyòk tsá yēnetsá et:** E' kèwò ska' ta' judiowak ttè dalòieno tò ichè tò kē kawò ta' s'ppòk dòka dabom tkèyòk tsata. Ie'pa wòblane pé' sulusipa ppòk dòka dabom mañayòk kí sulitu as kē itkòka dabom tkèyòk tsata.

er buaë chõ be' a, e' ë dör wë' be' a." E' kueki buaë idir ye' a e' ttsökka ye' diché kē ta' e' wa as Cristo diché tajë e' wërwa bua'iewa ye' ki.

¹⁰ Mik ye' tsës'r tó ye' diché kē ta', e' je' ta ye' diché ta' tajë. E' kueki mik ye' diché kē ta', mik ye' yërke suluë, mik ye' kē wa ì ta', mik ye' we'ikeke siarë pë' tó, mik ye' kawõ tköke suluë, mik ese kos tköke ye' ta' Cristo dalërmik, etä ye' tsës'ne buaë.

¹¹ Erë ye' kē dör yi, erë wëpa cheke a' tó tó e'pa dör Jesús ttekõlpa tsá bua'iewa, e'pa kē dör ye' tsata. A' tó ye' tsatkõpa ie'pa yöki erë e' kē one a' wa. E' kueki a' tó ye' kē e' ttsökka tajë wës aliwak es.

¹² Mik ye' bak senuk a' shua, etä ye' weine kos e' dalë'ttsëyo bërë er bua' wa. Nies ì kē or yi a' ese wëyo tajë a' wörki Skëkõl diché tajë wa s'tkiwë ekkë. E' wa iwënewa tó mokj ye' dör Jesús ttekõlpa tsá, e'pa ekõl.

¹³ Ye' kē wa a' kàne ye' kanëuk. E' ë wa a' wõanewa Skëkëpa icha erule erule malepa e' dikija diõshët. A' we'ikëyo, e' nu' olo'yõ ye' ki.

Pablo kablé ie'pa pakõk

¹⁴ Ye' tso'tke shkõk a' pakõk. I' ta ide mañatõkicha. I' ëtõkicha wës kekraë kē ye' e' maupaka a' mik as a' tó ye' kkõ'nù. Ye' kē tkirku' a' iyi ki, ye' tkirke a' wákpa ki. A' dör wës ye' ala'r es. Ila'r kē kawõtã iyë kkõ'nuk, e' skéie iyë kawõtã ila'r kkõ'nuk.

¹⁵ E' kueki ye' e' chétkë ì kos tso' ye' wa e' eukwa er bua' wa a' kimoie dõ ye' wákë. Ye' tó a' dalëritseke kĩa kĩa, etä a' éna ye' dalër ç'e' mir wa'k ë?

¹⁶ A' ye' sini'kuë buaë tó mik ye' bak a' ska', etä ye' kē e' moneka a' mik. Erë a' wëlepa tó icheke tó ye' tó a' kitõ'wë a' inukõl klõ'woie akir.

¹⁷ ¿Ima a' erbikõ tó wëpa patkë'yõ a' ska', e'pa wa ye' tó a' kitõ'wë?

¹⁸ Ye' kkõyé' tajë Tito a' tó ie' mi' a' ska', etä s'yami skã ekõl patkë'miyõ ie' ta. ¿Tito tó a' kitõ'wë? Au, ie' sene buaë yësyësë a' shua wës ye' es. Sa' bõl senë a' shua ñi suë.

¹⁹ Isalema a' tso'ia' ibikeitsõk tó sa' e' tsatkõke a' yöki. E' kē dör es. Nermata sa' tso' ttõk Skëkõl wörki wës s'batsulewa Cristo mik esepa ttõ es. A' yamipa dalër ye' éna, ì kos wëke sa' tó e' dör a' er diché kĩa ioie.

²⁰ Mokj ye' suane dö' mik ye' de a' ska', etä ye' kē tó a' suë wës ye' ki a' kiane suë es. Nies ye' suane dö' a' kē tó ye' suë wës a' ki ye' kiane suë es. Ye' suane dö' ye' ikuë tó a' ñippõke, a' ukyerke ñi ki, a' ulurke ñi ki, a' er me'rie a' wákpa ë ki, a' biyõblõke ñi ki, a' ñi chõke suluë, a' e' tsõkeka tajë, a' ñi chilijuke.

²¹ Nies ye' suane dö' mik ye' dene a' ska' etä Skëkõl tó ye' jaëwë a' kueki. Dõ' a' tajë kē er maneone. Dõ' a' e' ia'ukekaiã sene sulusi wa. Dõ' a' tso'ia' trënuke ena a' tso'ia' ì sulu skã kukuëña a' wa e' a. E' dör es, e' ta' Skëkõl tó ye' ijuwëraë siarë a' wa.

13

¹ I' ta mañatõkicha ye' mi'ke a' pakõk. Ì tso' a' wa shulë, e' shulëraësõ wës itso' kitule Skëkõl yëkkuõ ki es, e' tó ichë: "Ttë kos shulekesõ etä ittekõlpa kiane bõl õ mañal ichoie tó mokj idir õ au."

² Mik ye' bata dë'rõ a' ska', etä wëpa tó ì sulu wamblë, e'pa a' ye' iyë' tó a' kawõtã ilo'yõk. I'ñe ta ye' kē ku' a' ska', erë ye' tó iskã chekene ekkëpa a' ena a' malepa tso' ì sulu wamblõk, esepa a' tó mik ye' dene, etä a' shulëraëyo darëreë.

³ A' ichë tó a' ki ikiane suë tó mokj ye' ttõke Cristo diché wa. Mik ye' de a' ska', etä a' isuëraë tó es idir. Cristo diché ta' tajë, e' tso' iwakanëuk a' shua, ie' kē dör wës se' kē diché ta' es.

⁴ Mokj ie' kõtëwa wõtëulewa krus mik wës se' kē diché ta' es, erë ie' serkene Skëkõl diché tajë e' wa. Es ñies sa' batsulewa ie' mik, e' kueki wësua sa' kē diché ta', erë Skëkõl diché wa sa' serdaë a' kimoie.

⁵ A' wakpa e' saü tó mokj a' erblõke Jesucristo mik. A' ibikeitsõ buaë. ¿A' kē wa ijcher tó ie' tso' a' er a' e' kē dö' es, e' ta' e' wa kiane chë tó a' kē dö' ie' icha.

⁶ A' mú wõã iwëne tó sa' kaneblë' a' shua e' wã dettsã buaë.

⁷ Sa' tso' ikiõk Skëkõl a' tó a' kē tó ì sulu wamblõkia. Sa' kē ku' e' kiõk as iwër tó ye' kaneblë' a' shua e' wã dettsã buaë. E' skéie sa' ki ikiane tó a' ser buaë yësyësë wës Skëkõl ki ikiane es, erë wëlepa wa iwër tó sa' kaneblë' e' kē wã dë'ttsã buaë.

⁸ Mik a' serke buaë wës Skëkõl ttë mokj tó ichë es, etä e' ki kē sa' a' ì yënuke. E' skéie e' kikekeka tajë sa' tó.

⁹ Sa' kē diché ta', erë mik a' e' tkëulewa darërë Skëkëpa ttë a, etä e' tó sa' tsës'wëke buaë. Sa' tó ikië michoë Skëkõl a' tó a' mú dö' senuk buaë yësyësë kekraë wës ie' ki ikiane es.

¹⁰ Mik ye' de a' ska', etä kawõ mène ye' a' a' ki, e' kē wa shulak ye' éna darërë kësik wa. Skëkëpa Jesús tó e' këwõ me' ye' a, se' er diché ioie, e' kē dö' se' sulu'woie. E' kueki ye' tso' yëkkuõ i' shtõk a' a' kam ye' dö' a' ska' e' yöki as ì kos tso' shulë, e' shulõ a' tó kam ye' dö' e' yöki.

Pablo e' chëqt

¹¹ A' yamipa, bataie yõ ichë tó a' tsës'nú buaë. A' e' chõ senuk yësyësë. A' er kuü. A' kabikeitsõ ñikkëë. A' senü bërë ñita. A' serke es, e' ta' Skëkõl dö' dalëritskwak ena sene bërë mukwak, e' serdaë a' ta kekraë.

¹² A' ñi shkë'ü ñi dalëritsë wa. S'batse' rpa kos tó a' shkë'wëmi.

¹³⁻¹⁴ As Skëkëpa Jesucristo er buaë chõ a' a. As Skëkõl tó a' a' ikkachõ tó a' dalër tajë ie' éna. Nies as Wikõl Batse'r tó a' kõ senuk wës wák ekõl ë es.

Yëkkuö kit Pablo tö Galacia wakpa a Gálatas

Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' ká kiè Galacia e' shua ká wa'ne e'pa a ikimoie. Iekkëta ie'pa kos e' kè dör Israel aleripa. E' kueki kam ie'pa erblö Jesús mik eta ie'pa kè tö Moisés ttè dalöiëno e' dalöië. Mik Pablo dë'rö Jesús ttè buaë kkachök ie'pa a eta ie' tö ie'pa a iché tö kè se' tsatkërpa Moisés ttè dalöiëno e' dalöië wa.

Erë mik ie' mineane eta Israel aleripa shua pé' demi e' ö tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa. E'pa tö ie'pa wöbla'weke sulu ikitöwoie. Ie'pa tö iché tö se' kè tsatkërpa Jesús mik erblö e' è wa. E' kueki nies se' kawöta Moisés ttè dalöiök. I' sulu e' wöklö'woie Pablo tö yëkkuö i' kit. Jesús mik erblökwakpa tö s'wöbla'uk kache ttè wa, e'pa ki'wa buaë, e' kueki Pablo tö yëkkuö i' kit as ie'pa tso' tssë'ka iyöki ena ie'pa shulir er bua' wa. S'wöbla'uk kache ttè wa e'pa tö icheke tö Pablo kè dör Jesús tteköl chökle ie' kè wa Moisés ttè e' dalöiëne e' kueki.

Pablo tö iché Jesús mik erblökwakpa a tö Jesús wák tö ie' klö' kaneblok ittekölie. Nies ie' tö iché tö Jesús mik erblö e' è wa Skököl tö se' klö'wëmi wës pé' buaë yësyësë es. Kè dör Moisés ttè dalöië wa Skököl tö se' tsatkeke. E' skéie ie' er buaë ché se' a e' wa ie' tö se' tsatkeke sënoie ie' a iWiköl wa. E' kkecheke Pablo tö yëkkuö i' ki.

Shkë'wë

¹ Ye' dör Pablo. Ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' kè kine s'ditsö wa nies ye' kè patkëne s'ditsö wa. E' skéie Skököl dör S'yé tö Jesús shkë'wane, e' ena Jesucristo, e'pa tö ye' patkë' ie' ttè buaë pakök.

² Ye' tso' yëkkuö i' shtök Skökëpa Jesús icha erule kos tso' Galacia e'pa a. Ye' ena s'yamipa kos tso' ye' ta ie, e'pa tö a' kos shkë'wëmi.

³ Skököl dör S'yé ena Skökëpa Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bërë mü' a.

⁴ Jesucristo e' me'ttsa ttëwa se' nu' skéie wës Skököl dör S'yé e' ki ikiane es. E' q' ie' tö se' yottsä sene sulu kos tso' ká i' a e' ulá a.

⁵ ¡e' kikköqasö kekraé! Es idir.

Jesús ttè buaë, e' dör etkëme

⁶ Ye' tö a' me'at, e' itöki bet ta, Skököl olo'yé a' tö. Ie' tö se' klö'bak. Ie' er buaë ché tajë se' a Cristo batamik. Erë ie' olo'yé a' tö. E' skéie a' tso'ne ttè kuä'ki klö'uk. E' tö ye' tkiwëwa eriawëka tajë. Welepa tö icheke tö ttè e' dör Jesús ttè buaë,

⁷ erë e' kè dör es. Jesús ttè buaë moki, e' dör etkëme. Pé' welepa de a' wöki a ká chö'ukwa ttè kuä'ki wa. Ie'pa tö Cristo ttè buaë, e' ki kuötökëka. Es ie'pa tö ie' ttè buaë moki e' shkuli'weke.

⁸ Erë ye' tö a' iché tö yi tö ttè kuä'ki pakeke a' a Jesús ttéie, kè dör wës sa' tö a' a ipaka' kuaë es, e' ta as ese wák kichatër. Kè ye' tkine tö ye' wák alè tö ipakè ö Skököl biyöchökwa wele datse ká jai a, ese tö ttè kuä'ki pakè a' a, as esepa kichatër.

⁹ Ye' tö a' a iskà chène: Yi tö ttè kuä'ki pakè a' a Jesús ttéie, kè dör ie' ttè buaë paka' sa' tö a' a e', kè dör ttè klö' a' tö kewe e', e' ta as ese wák kichatër.

¹⁰ ¡Ma a' ibikeitsè? Ye' ttöke es, ze' wa ye' atak buaë Skököl ta ö s'ditsö ta? Ye' mü atak buaë s'ditsö ta, e' ma ye' kè dör Cristo kanè méso moki.

Jesús ttè buaë, e' kè dë'bitü s'ditsö wa

¹¹ A yamipa, a' wa ijchenü tö Jesús ttè buaë pakekeyö, e' kè dë'bitü s'ditsö wa.

¹² Ttè e' kè yëne yi wa ye' a, kè yi wa ye' wöblane iwa, e' skéie Jesucristo wák tö ikkayë' ye' a.

¹³ Wës ye' bak senuk judiowak ttè dikja, e' ttsëule a' wa buaë. Ye' bak Skököl icha e'pa we'ikök siarè töiök kësik wa. Ye' éna ie'pa ewakwa sëraa.

¹⁴ Mik ye' bak judiowak ttè dikja, eta ye' tö sa' yépa bak e' ser kos iuté buaë yësyësë, iwakpa bak kos ye' ta e' këska', e'pa tajë tsatä.

¹⁵⁻¹⁶ Erë Skököl er buaë ché ye' a tajë, e' kueki ie' tö ye' shukitbak iwák a, kam ye' kur e' yöki. Ie' tö ye' klö'bak kaneblok ie' a. Mik ie' éna ilá kkachak ye' a, eta ie' tö ye' a ikkaché as ye' tö ilá ttè buaë e' pakö pé' kè dör judiowak esepa a. Mik ie' tö ilá kkaché ye' a, eta ye' kè dë' s'ditsö ska' e' yuök.

¹⁷ Nies ye' kè dë' Jerusalén, wëpa dör Jesús ttekölpa tsá ye' yöki kewe, e'pa ska' e' yuök ie'pa ttè wa. E' skéie bet ye' mia' Arabia, e' ukuöki ta ye' dene Damasco.

¹⁸ Duas de mañal, e' ukuöki ta ye' mia' Jerusalén Pedro, kè suule ye' wa, e' sauk. Erë kè ye' sene ie' ska' ká tajë, domingo bötö è.

¹⁹ Nies Santiago dör Skökëpa Jesús èl, e' suéyö. Erë kè ye' wa Jesús ttekölpa tsá, e'pa malepa sune.

²⁰ Moki ye' tö a' a iché Skököl wörki tö i shtekyö yëkkuö i' ki, e' dör moki.

²¹ E' ukuöki ta ye' mia' bánet Siria ena Cilicia.

²² E' këwö ska' ta Cristo icha erule erule tso' Judea, e'pa wa ye' ttè jcher, erë ie'pa kè wa ye' suule.

²³ Ie'pa tö ittsé: "Pablo bak se' we'ikök, ttè mik se' erblöke e' olo'yakwa ie' éna, erë j'ne ta ie' tso'ne ipakök."

²⁴ E' kueḱi ie'pa tō Skēkōl kīkēka tajē ye' kueḱi.

2

¹ Duas de dabom eyōk kī tkēl (14), e' ukuōkī tā ye' skā mīāne Bernabé tā Jerusalén. Nies Tito mīa ye' tā.

² Skēkōl tō ye' a ikkayē' tō ye' kawōtā shkōk Jerusalén ttōk Skēkēpa Jesús icha ḱos e'pa wōkirpa tā, e' kueḱi ye' mīa. Se' ulitane wā ie'pa suule tō ie'pa dōr se' wōkirpa. Mik ye' de Jerusalén, eṭā ttē buaē pakekeyō pē' kē dōr judiowak esepa a, e' wa pakēneyō se' wōkirpa ulitane e'pa ē a bānet isuōie tō iyēne ō kē iyēne. Ye' kē kī ikiane tō yi tō ichē tō Jesús kanē ḱos o'bituyō, e' dōr ē.

³ Ie'pa tō ichē tō ttē pakekeyō, e' dōr buaē yēsēsē, kē i skā kianeia. Tito mirwā ye' tā, e' dōr griegowak, e' kueḱi ie' tottola kē kkuōlit tēule tsir wes judiowak wōlbar es. Erē ie'pa kē wā ie' kāne itōttola kkuōlit tōk tsir.

⁴ Erē pē' welepa tso' eē e' chō tō ie'pa dōr Jesús mik erblōkwakpa, erē kē idōr es. Ie'pa kē ichōpa tō Tito tottola kawōtā kkuōlit tēe tsir, e'ma s'wōkirpa kē wā i yēne. Pē' esepa tso' se' shuā se' weblōk bēr tō wes se' ser buaē, ttsē'r buaē Cristo Jesús ttē a. Ie'pa a tā kē idōr buaē tō kē se' tō judiowak ttē dalōiēno e' iūtēia. Ie'pa kī ikiane tō se' klōrwāne ttē ñe' ulā a.

⁵ Sa' kī ikiane tō Jesús ttē buaē mokjē, e' ē klō'ū a' tō kekraē. E' kueḱi sa' kē wā ie'pa ttē iūtēne yēs.

⁶ Se' wōkirpa kiēsō skēkēpa tajē, e'pa ichē tō ttē pakekeyō e' dōr buaē. Ie'pa kē wā ikī kuōtkēne yēs. (Skēkōl a tā se' ulitane dōr ñies ēme, e' kueḱi ē yō ichē tō ie'pa dōr kēkēpa tajē ō kē idōr es, e' kē kī ye' tkine.)

⁷ Ie'pa ēna iane tō Skēkōl tō kanē me'at ye' ulā a Jesús ttē buaē pakōk, pē' kē dōr judiowak, esepa a, wes ie' tō kanē me'at Pedro ulā a ipakōk judiowak a es.

⁸ Skēkōl tō Pedro patkē' Jesús ttē buaē pakōk judiowak a, e' ē tō ye' patkē' ipakōk pē' kē dōr judiowak esepa a.

⁹ Santiago ena Pedro ena Juan, e'pa suule se' ulitane wā tō ie'pa dōr se' wōkirpa kibiie. Ie'pa ēna iane tō Skēkōl er buaē yē' ye' a kanē i' wa. E' kueḱi ie'pa ulā mé ye' a ena Bernabé a iwā kkachōie tō ie'pa tō sa' klō'wé ie'pa kīie. Ie'pa ēna iane tō Skēkōl tō sa' patkē' Jesús ttē buaē pakōk pē' kē dōr judiowak esepa a, erē ie'pa patkē'itō ipakōk judiowak a. Es buaē idir ie'pa a.

¹⁰ Iyi etkē kiē ie'pa tō sa' a, e' dōr tō s'yamīpa siarēpa serke Jerusalén, esepa kīmē sa' tō. E' wawekeyō kekraē er bua' wa.

Pedro uñé Pablo tō Antioquia

¹¹⁻¹² Erē e' ukuōkī tā mik Pedro demi Antioquia sa' pakōk, eṭā ḱewe ie' chkōke buaē

Jesús mik erblōkwakpa kē dōr judiowak, esepa tā. Erē s'yamīpa dōr judiowak datse Jerusalén, patkē' Santiago tō, e'pa de. E'pa tō iklō'wé tō s'yamīpa kē dōr judiowak, esepa kawōtā itōttola kkuōlit tōk tsir. Nies ie'pa tō iklō'wé tō esepa kawōtā senuk wes judiowak ser es. Pedro suane ie'pa yōkī, e' kueḱi mik ie'pa de, eṭā ie' e' batsēttsa wēpa kē dōr judiowak, esepa yōkī. Ie' kē chkōia ie'pa tā ñita.

¹³ Nies judiowak malepa tō Pedro e' a' ñe' es, e' wamblēñak dō Bernabéē.

¹⁴ E' kueḱi, mik ye' isuē tō Pedro kē ku' iwā iūtōk yēsēsē wes Jesús ttē buaē mokjē tō ichē es, eṭā ye' tō ie' a ichē sulitane kukua: "Be' tso' e' ōk. Be' dōr judiowak, erē be' kē serku' wes judiowak ser es. Ŷlōk be' tō, pē' kē dōr judiowak, esepa keke senuk wes judiowak ser es?"

¹⁵ Se' hōl dōr judiowak se' ditsēwō wa. Se' kē dōr pē' sulusipa kē tō Skēkōl dalōie esepa.

¹⁶ Erē se' wā ijcher tō Skēkōl kē tō se' klō'wēpa wes pē' buaē yēsēsē es, Moisés ttē dalōiēno e' iūtēsō e' batamik. Se' wā ijcher tō se' erblē Jesucristo mik, e' kueḱi ie' tō se' klō'wé wes pē' buaē yēsēsē es. Ie' ichē tō ie' kē tō se' klō'wēpa wes pē' buaē yēsēsē es, ttē dalōiēno e' iūtēsō e' batamik. E' kueḱi se' hōl erblētke Jesucristo mik as Skēkōl tō se' klō'ū wes pē' buaē yēsēsē es. E' kē dōr tō Moisés ttē dalōiēno, e' iūtēsō buaē e' batamik." Es ye' tō ichē Pedro a.

¹⁷ E' ukuōkī tā ye' tō ie'pa ulitane a ichē: "Se' erblōke Cristo mik, e' batamik Skēkōl tō se' klō' wes pē' buaē yēsēsē es, e' wā paneke se' tō. Es se' kē erblōkuia Moisés ttē dalōiēno e' mik. E' kueḱi judiowak tō se' chēmi tō se' dōr i sulu wamblōkwakpa wes pē' kē dōr judiowak es. E' kueḱi ŷsō ichēmi tō Cristo tō se' kē i sulu wamblōk? Au, kē idōr es.

¹⁸ Se' ēna iane tō Skēkōl kē tō se' tsatkepa ttē dalōiēno e' batamik. E' kueḱi se' kē erblēneia ttē e' mik e' tsatkoie. Erē se' erblēne ttē dalōiēno e' mik e' tsatkoie, e' tā e' je' tō se' a ikkacheraē tō mokjē se' dōr i sulu wamblōkwakpa, se' kē a iwā iūtēnuḱ seraa e' kueḱi.

¹⁹ Mik ye' bak erblōk Moisés ttē dalōiēno e' mik e' tsatkoie, eṭā ye' ēna iane tō ye' kē a ttē e' iūtēnuḱ yēsēsē wes s'kawōtā iūtōk es. E' kueḱi ye' ēna iane tō nuī tso' ye' kī, e' kī Skēkōl tō ye' kichaterattsā. E' kueḱi i'ñe tā ye' kē erblōia ttē dalōiēno e' mik e' tsatkoie. Ye' a tā e' dōr wes ye' du'wā ttē dalōiēno e' yōkī es. I'ñe tā ye' erblōke Cristo ē mik as ye' ser yēsēsē Skēkōl a. Cristo kōtēwā krus mik ye' skēie ye' nuī patuōie,

²⁰ e' kueḱi e' dōr wes ye' kōtēwā ie' tā krus mik es. I'ñe tā e' dōr wes kē ye' serku'ia es, erē Cristo serke ye' er a iWikōl wa. Ie' tō ye'

dalëritsé, ie' e' mettsa ttëwä ye' skéie. E' ë mik ye' erblöke, e' mik ye' serke ká i' kî.

²¹ Es Skëköl er buaë ché ye' a, e' kè watepa ye' tò yës. Erë sene yësyësë mú dô se' ulà a ttë dalöiëno e' iutë wa, e' ma e' wà kiane chë tò Cristo kôtëwä éme, kè wà ta'. Es ye' tò iché Jesús mik erblökwakpa tso' Antioquia, e' pa a.

3

Skëköl tò iWiköl mé se' a, se' erblö Jesu-cristo mik, e' batamik

¹ A Galacia wakpa, wësua a' kè kabikeitsötä! ¿Yi alibché a' kî, e' tò a' wöliwëkä tajë es? Jesucristo kôtëwä krus mik se' skéie, e' ttë wa sa' tò a' wöblaq' buaë yësyësë, e' wà ane buaë a' éna kuaë. Etä ¿wes ttë e' olo'yakne a' éna?

² I' chakeke ye' tò a' a, e' iutö: ¿ÿ batamik Skëköl Wiköl dé' a' kî? ¿E' dör Moisés ttë dalöiëno e' iutë a' tò e' batamik? Au, kè idör es. Ie' dé' a' kî mik a' tò Jesucristo ttë buaë e' tsts' ta' a' erblë' imik etä.

³ A' kè kabikeitsötä! Kuaë Skëköl tò se' yue ie' ala'rie iWiköl wa, erë ¿wes a' tò ibikeitsë ÿ'ne ta' tò se' kawötä Moisés ttë dalöiëno e' iutök se' wákpa diché wa as se' at buaë yësyësë ie' wöa?

⁴ Es idör, e' ta' éme se' weine tajë Jesús ttë buaë kuekî. ¡Ayëcha, e' kè weinewa éme!

⁵ Ye' tò iskä chakéne a' a: ¿Skëköl tò iWiköl mé' se' a, ñies i kè or yi a ese o'itö a' shua, e' dör Moisés ttë dalöiëno e' iutësö, e' batamik? Au, kè idör es. E' kos o' Skëköl tò, se' tò Jesucristo ttë buaë e' tsts' ta' se' erblë' imik e' kuekî.

Abraham erblë Skëköl mik, e' kuekî Skëköl tò ie' klö'wë wës pë' buaë yësyësë es

⁶ Es ibak ñies sa' yë bak kië Abraham e' ta. Skëköl yëkkuö tò iché: Abraham erblë Skëköl mik, e' kuekî iklö'wëitö wës pë' buaë yësyësë es.

⁷ E' kuekî a' wä ijchenü tò wépa erblö Skëköl mik, esepa dör Abraham aleripa chök.

⁸ Ká iaiä Skëköl ibikeitsbak tò mik pë' kè dör judiowak, esepa erblë ie' mik, etä ie' tò ie'pa klö'weraë wës pë' buaë yësyësë es. E' kuekî ttë buaë e' tso' kitule ie' yëkkuö kî wë ie' tò iyë' Abraham a' i' es: "Be' batamik ye' er buaë chöraë ká ulitane wakpa a."*

⁹ Es se' isué tò wépa kos erblöke ie' mik wës Abraham es, esepa kos a' ie' er buaë chöraë wës ie' er buaë yë' Abraham a es. Esepa ë a' ie' er buaë chöraë.

¹⁰ Skëköl yëkkuö tò iché i' es: "Wépa kè tò i' kos tso' kitule ttë dalöiëno yëkkuö kî e' wà dalöieku' yësyësë, esepa kos kichatëraë Skëköl tò."† Erë kè yi tò iwä iutëpa

es, e' kuekî se' wä ijcher tò wépa erblë ttë dalöiëno mik e' tsatkoie, esepa kos kichatëraëitö.

¹¹ Ñies ie' yëkkuö tò iché i' es: "Yi dör yësyësë ierblö Skëköl mik e' batamik, ese serdaë."‡ Es se' wä ijcher tò kè yi tsatkënuk Moisés ttë dalöiëno iutë wa.

¹² Ñies Skëköl yëkkuö tò iché i' es: "Yi tò ttë dalöiëno e' dalöië yësyësë seraa, ese ser michoë ttë e' wa."§ Ttë e' tò se' a' ikkachë tò ttë dalöiëno, e' tò se' kè idalöiök seraa. Erë se' erblö Cristo mik, e' kè dör es, e' kî erblë ë kiane ie' mik. E' kuekî ttë e' kè shutunukka Moisés ttë dalöiëno e' wa, e' dör ttë kuä'kî e' kuekî.

¹³ Skëköl yëkkuö tò iché: "Yi ttëwä kichatëule kal mik, e' wa iwënewä tò ese kichatëttsa Skëköl tò."* Es Cristo kôtëwä krus mik, e' wà kiane chë tò ikchatëttsa Skëköl tò. Erë ikchatënettsa se' skéie, Skëköl ttë dalöiëno e' dalösegwëwasö e' nuï kî. Es Cristo tò se' yë'ttsa se' nuï ulà a.

¹⁴ Es ibak ie' ta' as Skëköl kablë' er buaë chök Abraham a, e' wà dô ñies pë' kè dör judiowak esepa ulà a Cristo Jesús batamik. E' dör tò Skëköl kablë' iWiköl muk se' a, se' erblö Cristo mik, e' batamik.

Skëköl er buaë ché se' a, e' kè dé' ttë dalöiëno e' batamik

¹⁵ A yamipa, se' a' ta' mik se' tò se' ttë mé ñi a, e' shtësö yëkkuö kî ta' s'kië shtësö ikî, etä ttë e' kè maneorpattsane yës, kè ikî kuötërpakajä yës.

¹⁶ Es i' uk Skëköl kablë' Abraham a ena ileri eköl a, e' dör. Skëköl yëkkuö tò Abraham ditséwö eköl ë e' cheke, kè dör seraa. Abraham ditséwö chekeitö e' dör Cristo.

¹⁷ I' chök ye' tso' e' dör i': Skëköl tò ittë me'tke Abraham a ta' ikkachëitö ia' tò mokî iwawëraëitö. E' ukuökî ta' duas tka dôka cien tkëyök kî dabom mañayök (430) ta' ie' tò ittë dalöiëno me' Moisés a as Israel aleripa tò idalöiö. E' wa isuësö tò ttë mëne Abraham a, e' mëne ia' kewe, ttë dalöiëno mëne Moisés a e' yöki. E' kuekî ttë dalöiëno mëne Moisés a, e' kè a' i' uk Skëköl kablë' Abraham a, e' wöitukwä.

¹⁸ I' uk Skëköl kablë' se' a, e' wà dôpa se' ulà a, Moisés ttë dalöiëno e' iutësö e' batamik, e' ma e' kè dé'ttsa se' a wës i' kablëule es. Erë Skëköl kablë' Abraham a imuk éme.

¹⁹ E' dör es, e' ta' ¿i' kuekî Skëköl tò ittë dalöiëno me' Israel aleripa a? Ie' kablë' Abraham a, e' ukuökî ta' ittë dalöiëno méitö ie'pa a i' sulu wamblekerakitö, e' wà kka-choie dô mik Abraham aleri eköl yëne ie' a, e' de etä, e' dör Cristo. Ttë dalöiëno e' me' Skëköl biyöchökwakpa tò Israel aleripa a Moisés dör itteköl e' wa.

* 3:8 Génesis 12.3 † 3:10 Deuteronomio 27.26 ‡ 3:11 Habacuc 2.4 § 3:12 Levítico 18.5 * 3:13 Deuteronomio 21.23

²⁰ Erë Skëköl wák kablë' Abraham a, e' kë dör itteköl wele wa. E' kuekji se' wa ijcher tö ttë e' dör kibiie, ttë dalöiëno mène Moisés a' e' tsäta.

¿I kuekji Skëköl tö itte dalöiëno me' Israel aleripa a?

²¹ E' dör es, e' ta' ζe' wá kiane chë tö ttë dalöiëno, e' kë ñi sini'kune Skëköl kablë' Abraham a' e' ta? ¡Au, kë idör es! Ttë dalöiëno tö sene michoë múpa se' a, e'ma se' dömi buaë yësyésë Skëköl wörkji ttë ñe' dalöiësö e' wa.

²² Erë e' kë dör es. Skëköl yëkkuö tö ichë tö s'ditsö kos klöulewá sene sulu ulá a, kë se' a e' tsatkënu. E' dör es as Skëköl kablë', e' wá dö se' ulá a, se' erblö Jesucristo mik e' wa.

²³ Kam Cristo döbitu s'tsatkök se' erblö ie' mik e' wa, e' yöki se' bak klöulewá ttë dalöiëno dikja wës s'wötëwá s'wöto wé a es. Erë se' kë a e' yënuksa ttë e' dikja dö mik Cristo dë'bitu ikkachök se' a tö s'kawötá erblök ie' mik e' tsatkoie etá.

²⁴ Nies ichëmisö tö Skëköl tö se' mëwá ttë dalöiëno dikja s'kkö'noie dö mik Cristo de etá. E' dör wës alá yé tö yi yulé ilá kkö'noie es. Skëköl tö iwé es as ie' tö se' klö'ü wës pë' buaë yësyésë es, se' erblö Cristo mik e' wa.

²⁵ ¡Ñe' ta' se' erblö Jesucristo ttë buaë e' mik, e' kuekji ttë dalöiëno kë ku'ia se' kkö'nuk wës alá kkö'nukwak es.

²⁶ A' kos dör Skëköl ala'r, a' erblé Cristo Jesús mik e' wa.

²⁷ A' wépa kos wösune iwá kkachöie tö a' erblé Cristo mik, esepa kji Cristo ser iëne wës se' datsi' id es. E' kuekji a' serke buaë wës Cristo ser es.

²⁸ Se' kos batsulewá Cristo Jesús mik, e' kuekji se' dör wës wák eköl ë es. E' kuekji se' dör judiowak ö se' kë dör es, se' klöulewá kanë mésoie ö se' kë dör es, se' dör wëm ö se' dör alaköl, e' kë dé' wës Skëköl a.

²⁹ Se' dör Cristo icha, e' ta' se' dör Abraham aleripa chök. Nies i' uk Skëköl kablë' Abraham a' e' wá döraë se' ulá a.

4

Se' kë ku'ia Moisés ttë dalöiëno e' dikja

¹⁻² Ye' tö ikleeka a' a ttë i' wa: Ichösö tö pë' eköl dör inuköl blu' tajë e' blënëwá. Ie' iyi kos méatitö ilá ulá a. Erë ie' alá iá tsirlala, kë a ikaneqnu. E' kuekji o'ka tso'ne ie' kkö'nuk, ie' wëttsuk. Ie' kawötá ie'pa ttë iutök dö mik wëkkë iyé tö ikëwö me'at ekkë. Erë ie' dör iyé blënëwá e' dali kos e' wák, erë kam ikëwö dö e' yöki ie' dör wës s'klöulewá kanë mésoie tso' iu a es. Erë mik iyé blënëwá e' tö ikëwö me'at e' deka, etá iyé dali kos döraë iulá a.

³ E' sù sa' judiowak bak wës alala ñe' es. Kam Skëköl tö ilá patkö e' yöki sa' bakia klöulewá ttë ëse tso' ká i' a ese dikja idalöiök.

⁴ Erë mik kawö bikeitsitö e' de, etá ie' tö ilá patké ká i' kji, e' kune' s'ditsöie sene' Moisés ttë dalöiëno e' dikja.

⁵ Ilá debitu sa' bak klöulewá ttë e' ulá a, e'pa yöktsá as sa' dö Skëköl ala'rie.

⁶ A' erblé Cristo mik, e' kuekji a' dör Skëköl ala'r nies wës sa' es. E' kuekji ie' tö ilá Wiköl patké senuk se' er a, e' wa se' kköchöke buaë Skëköl ska', ie' wa se' tö icheke buaë Skëköl a: "¡A yëwöla!"

⁷ Es se' kë ku'ia wës s'klöulewá kanë mésoie es. E' skéie se' detke Skëköl ala'rie, e' kuekji i' kos tso' ie' wa e' dör se' icha nies.

⁸ Kenet ta' a' kë e' batsötá' ie' mik, e' këwö ska' ta' a' bak klöulewá skëkölpa dalöiök a' bak esepa ulá a. Ñermata ie'pa kë dör Skëköl ichökle e'.

⁹ Erë i'ñe' ta' a' batsë buaë Skëköl chök e' mik —ö ichëmisö bua'ie tö ie' batsë buaë a' mik— ¿wës i'ñe' ta' a' e' maktsane ttë ëse kos e' ane? Ttë ekkëpa kë a se' tsatkënu. Ttë e' kë dör ie' bua' se' a. Kë se' senukne ttë ese dikja.

¹⁰ Judiowak tö idiwö tkö'weke, isi'wö tkö'weke, ikëwö tkö'weke nies iduéswo tkö'weke. ¿Iök se' tö e' wakanewëke es?

¹¹ Ye' suane dö' kanë kos wëyo' a' shuá, e' weirwa ë.

Kenet ta' Galicia wakpa tö Pablo kiëwá buaë

¹² A yamipa, ye' dör judiowak erë ye' kë serku'ia judiowak ttë dikja. ¿Wës i'ñe' ta' a' e' tiakwa ttë e' dikja? E' kë war a' tö es. Ye' kköchö a' a' tö a' senu wës ye' es. Mik ye' bak a' ska' kuaë, etá a' kë wá i' sulu wamblëne ye' ta.

¹³ Mik ye' tö Jesús ttë buaë tsá paka' a' a, etá ye' kirirke tajë, e' kuekji ye' e' tsëat a' ska'.

¹⁴ Ye' kirirke, e' dör darëré a' a, erë e' kuekji a' kë wá ye' watënettsá. E' skéie a' tö ye' suë buaë wës Skëköl biyöchökwak suë es. A' tö ye' kiëwá buaë wës Cristo Jesús kiëwá a' tö es.

¹⁵ A' ttsë'ne buaë ye' ta' kuaë, ¿wës e' de i'ñe' ta? Ye' ichë tö a' wák wöbla mú yërttsá a' a tkëwá ye' icha skéie, e'ma a' tö iö' es. Es a' kikékayö.

¹⁶ Erë i'ñe' ta' wësua a' ye' suë a' bolökie, ttë mokji chëyo' a' a e' ë kuekji.

¹⁷ Pë' tso' a' wöbla'uk judiowak ttë wa, e'pa tö ichë tö ie'pa kji a' kiar tajë, erë e' kë dör er bua' wa. Ie'pa kji kiane tö a' tö sa' watöttsa ta es a' mi' ie'pa ë ttë iutök.

¹⁸ Ie'pa tö a' saúpa, a' kímúpa er bua' wa mik ye' tso' a' ta' ö ye' kë ku' a' ta, e'ma buaë idir ye' a. Erë ie'pa tso' a' wöbla'uk ttë kë dör mokji ese wa. E' kuekji ye' yöki isulune.

¹⁹ A ye' ala'r, ye' ská weirke tajë a' dalërmik wës alaköl alá kurke weir es dö mik a' de senuk wës Cristo ser es etá.

20 I' tã ye' mú dö a' ska' ttök bua'ie a' tã as a' isaü' tò a' dalër tajë ye' éna. Ì wambleke a' tò es, e' tò ye' tkiwëwã suawë tajë.

Agar ena Sara, e' pakë

21 A' welepa senak judiowak ttë dikjã, erë ì tso' kitule Moisés yëkkuö kj, ç'e' jcher a' wã?

22 E' tò ichë tò Abraham ala'r bõl. Eköl kune' alaköl kië Agar, e' tã. E' kië Ismael. Agar dö'r Abraham alaköl kië Sara e' kanë méso toulettsã ese. Iëköl kune Sara tã. E' kië Isaac. Sara kë dö'r yi kanë méso.

23 Kanë méso ñe' alã kune' wës se' ësepa kur es. Erë Sara kë dö'tã' alãë, e' alã kune' mik idetke këkëpalatke etã, wës Skëköl kablë' Abraham a es.

24-25 E' tò ilë kleeke se' a. Alakõlpa bõl ñe' tò ttë mène bõt e' wã chë. Agar bak kanë méso e' tò ttë dalõieno mène Israel aleripa a Sinaí këbata atë Arabia, e' wã chë. E' wã dö'r tò Israel aleripa erblë ttë dalõieno e' mik e' tsatkoie. E' dö'r wës ie'pa tso' klõulewã ttë e' dikjã wës kanë méso tso' klõulewã iwõkir ulã a es. E' kuekj wëpa kos tso' klõulewã ttë dalõieno e' ulã a, esepa dö'r wës Agar ala'r es. Ñies Sinaí këbata, e' tò Jerusalén tso' kã i' kj ñ'ne tã e' wã chë. Eë judiowak serke. Ie'pa tso' klõulewã Moisés ttë dalõieno dikjã wës kanë méso es.

26 Erë Sara alã kune' e' tò ttë mène Abraham a, e' wã chë. Se' kë kü' klõulewã Moisés ttë dikjã, e' kuekj se' dö'r wës Sara alã es. Se' dö'r Jerusalén ët tso' kã jai a e' wakpa.

27 E' dö'r wës itso' kitule Skëköl yëkkuö kj es, e' tò ichë i' es:

A alaköl, be' kë dö'tã' alãë,
is alala kur, e' kj alakõlpa weir, e' kë ttsëule
be' wã.

Erë be' dö'raë alãë tajë
tkõkã alakõl dö'tã' alãë e' tsatã.
E' kuekj be' ttsë'nú buaë.

Be' anú tajë ttsë'ne bua' wa.*
Es Skëköl yëkkuö tò ichë.

28 A yamipa, se' dö'r wës Isaac es. Isaac kune' wës Skëköl kablë' Abraham a es. Es ñies se' erblë Cristo mik, esepa de Skëköl ala'rie wës ie' kablë' es.

29 Agar alã kune' wës s'ditsõ kur es, erë Isaac kune' Skëköl Wikõl batamik. E' këwõ ska' tã Agar alã tò Isaac we'ik tajë. E' sù' ñ'ne tã wëpa tso' klõulewã Moisés ttë dikjã, esepa tso' se' dö'r Skëköl ala'r, esepa we'ikõk.

30 Erë Skëköl yëkkuö tò ichë i' es: "Iyë ñyi tso' më alaköl kë dö'r kanë méso, e' alã a, e' kë kãwõ tã' blatë alaköl dö'r kanë méso e' alã a. E' kuekj iyuõshkar alãë."[†]

31 E' kuekj, a yamipa, se' kë dö'r wës alaköl dö'r kanë méso e' ala'r es. Se' dö'r wës alaköl kë dö'r kanë méso, e' ala'r es.

5

Se' yënettsã ttë dalõieno dikjã

1 Cristo tò se' yë'ttsã Moisés ttë dalõieno e' yökj as se' kë ku'ia klõulewã ttë e' ulã a. E' kuekj se' e' tkõwã darërë erblõk Cristo ë mik. Kë se' e' tiukwãne ttë dalõieno dikjã wës s'klõulewã kanë mésoie es.

2 A' tò ye' ttõ tso'. Ye' dö'r Pablo. Ye' wák tò ichë a' a' tò a' wëpa e' mettsã itõttola kkuõlit tók tsir wës judiowak wõblar es e' tsatkoie, e' tã Cristo kë tò a' kimepa yës.

3 Ye' tò iskã chëne wëpa ulitane e' mettsã itõttola kkuõlit tók tsir, esepa a' tò ie'pa kãwõtã Moisés ttë dalõieno e' wã dalõiök seraa.

4 A' ulitane éna ttë dalõieno, e' iütak as a' dö'yëyësë Skëköl wõa, esepa kos e' batsëttsã bánet Cristo yökj. Es Skëköl er buaë chë se' a' Cristo batamik, e' watëttsã ie'pa tò seraa.

5 Erë se' erblõke Cristo mik, esepa wã ijcher Kkuõlit Wikõl wã tò ie' tò se' klõ'weraë wës pë' buaë yëyësë es, se' erblë Cristo mik, e' batamik. E' wã panekesõ ttsë'ne bua' wa.

6 Se' batsulewã Cristo Jesús mik, e' tã yi tottola kkuõlit tëule tsir ò kë itëule e' kë ska' Skëköl tkine. Se' erblõ Cristo ë mik, e' tò se' kë ñi dalëritsök, e' dö'r ibua'ie.

7 Kuaë tã a' mir buaë. Ç'yi tò a' wõklõ'wë as a' kë tò ttë mokj iütõ?

8 E' kë dö'r Skëköl tò se' klõ'bak iwãk a e'.

9 A' tajë e'pa sulu'wërawã ttë suluë elkela ë tò wës pan wõlõwõkã elkela tò harinachka kos wõlõwëkeka es.

10 Erë ye' erblõke Skëkëpa Jesús mik tò a' kë mi'pa ttë sulu e' itõkj. Wë tso' a' tsiriuk ttë ese wa, e' we'ikera Skëköl tò. Kë kj ie' tkine tò yi idir.

11 Erë a yamipa, ye' mú tso'ia ipakõk tò wëpa kãwõtã itõttola kkuõlit tók tsir, e'ma çì kuekj judiowak tò ye' we'ikekeia tajë? Ye' tò ttë e' pakõpaia, e'ma ie'pa kë ulurkü' ye' kj mik ipakekeyõ tò Cristo kõtëwã krus mik se' skëie etã.

12 Erë wëpa tso' a' wõkir a kã chõykwa ttë ese wa, jesepa mú e' biõttsaie i' tã!

Ñi dalëritsë

13 A yamipa, Skëköl tò se' klõ'bak as se' kë seriã ttë dalõieno dikjã. Erë e' kë dö'r ì sulu wambloie wës s'wãk dër sulu kj ikiane es. E' skëie se' ñi kìmù, ñi dalëritsë kuekj.

14 Moisés ttë dalõieno kos e' wõienëwã ttë etkë a, e' tò ichë: "A malepa dalëritsõ wës a' wãkpa e' dalër es."^{*}

15 A' e' kkö'nú. A' ñi saukeia suluë, a' ñippõkeia tajë wës iyiwak sulusi es, e' tã a' wãkpa ë ñi eurawa.

Sene Wikõl Batse'r wa

* 4:27 Isaiás 54.1,2 † 4:30 Génesis 21.10 * 5:14 Levítico 19.18

¹⁶ Es ye' tó a' a' ichè tò se' senù Skèkòl Wikòl wa. Se' serke es, e' tã ì sulu kiane s'wák dër sulu e' kî wamblè, ese kè wamblepasò.

¹⁷ Ì kiar s'wák dër sulu e' kî, ese kè kiar Skèkòl Wikòl kî. Nies ì kiar Skèkòl Wikòl kî, ese kè kiar s'wák dër suluè e' kî. S'wák dër suluè ena Skèkòl Wikòl e'pa ñi wòkò'ùke, e' kuèkî ì kiar se' kî wè ese kè or se' a.

¹⁸ Erè Skèkòl Wikòl tò se' wèttseke, e' tã se' kè ku'ia' tte dalòieno dikia.

¹⁹ Wépa tso' iwák dër sulu e' iutòk, e' wërwa wòshak. Esepa trèr ena e' ia'ùke sene sulusi wa. Íyi sulu ese skà kakuètéwarakitò darèrèè.

²⁰ Ie'pa tò iyi diòkòl dalòieke. Ie'pa dör alibchòkwakpa. Ie'pa ñi saù suluè, ñi wònatkò ñiè, ñippò tajè, ukyèr ñi kî. Ie'pa ulurka bet. Ie'pa e' ttsòka imalepa tsata. Ie'pa dör s'blabatsòkwakpa. Wépa e' batsòke ie'pa mik, e'pa è tã ie'pa ser buaè.

²¹ Ie'pa kè wòbatsò tò ì kiane ie'pa kî, ese tso' s'malepa wa. Ie'pa e' ttòke blo' wa, e' kuèkî ì sulu kî wamblekerakitò tajè. E' sù iyi skà suluè wambleke ie'pa tò. Ye' tò a' a' ichekene wès ye' tò iyè'bak es tò wépa serke es, esepa kè dõpa ì blúie Skèkòl tso' e' a.

²² Erè mik se' serke Skèkòl Wikòl wa, etã se' ñi dalèritsòke, se' ttsè'rke buaè, se' serke bèrè, ì kòs dalè'ttsekèsò er bua' wa, se' ñi saù er bua' wa, se' er buaè chò s'malepa a, se' ttò mokî,

²³ kè se' e' ttsòka tajè, se' e' kkò'nù buaè. Se' serke es, e' tã tte dalòieno kòs, e' kè dalòseonewã se' wã.

²⁴ Se' wák dër suluè, ñies ì kòs suluè wamblak se' éna, ese kòs watétsã se' dör Cristo Jesús icha e'pa tò. E' dör wès se' tò ese kòs ttéwã wòtèulewã krus mik es.

²⁵ Se' serke Skèkòl Wikòl mik, e' kuèkî se' e' mù as ie' tò se' wèttstù.

²⁶ Kè se' e' ttsòkã tajè, kè se' ñi tsiriuk, kè se' ukyènk ñi kî.

6

Se' kawõtã ñi kîmuk

¹ A yamipa, a' wele anemine ì sulu wamblè a, e' tã a' serke Wikòl Batse'r wa, esepa kè ie' kîmuk er bua' wa as ie' e' kòkane. Erè a' e' kkò'nù dó' ì sulu tò a' erkiowè tã a' armî ì sulu wamblè a wès ie' es.

² A' welepa kawò tkòke suluè, e' tã a' ñi kîmú. A' tò iwé es, e' tã a' serke wès Cristo tte dalòieno tò ichè es.

³ A' wele e' biekeitsò tò buaè idir imalepa tsata, ñermata kè dör ì, e' tã ie' kî'tò'ùke.

⁴⁻⁵ Is se' ser buaè ò suluè ese wërke se' wòkî ekòl ekòl. E' kuèkî se' ulitane kè e' sauk tò is se' ser, e' wa se' e' kkò'nù. Se' serke buaè yèsyèsè, e' tã se' ttsè'rdaè buaè se' wák a. Erè kè se' kàne e' kkò'nuk wès s'malepa serke es.

⁶ Ì buaè kòs tso' a' wã ese kalmú wépa tò a' wòbla'weke Skèkòl tte wa esepa a.

⁷ Kè se' e' kî'tò'ùk tò se' a' Skèkòl wayòrmi kè nuí tã'. Ì kuatkèsò buaè ò suluè, e' wã wòwèranesò.

⁸ Ì sulu kiane s'wák dër suluè e' kî wamblè, ese wamblesò, e' tã e' wã dórane s'kî tã se' weir michoè. Erè ì buaè kiane Skèkòl Wikòl kî wè ese wèsò, e' tã e' wã dórane s'kî tã sene michoè dóraè se' ulà a.

⁹ Ì buaè wekesò kekraè, kè ilo'yeta', e' tã aishkuò tã mik ikéwò de, etã iské dóraè se' ulà a. E' kuèkî kè se' shtrinuk ì buaè ùk kekraè.

¹⁰ E' kuèkî mik se' a' ì buaè ormi, etã iùsò sulitane a, bua'iewã s'yamipa erblòke Cristo mik, esepa a.

Pablo e' chéat

¹¹ Tte bata ì' shtòk ye' tso' ye' wák ulà wa. A' isaù tò ikite bèrie, es a' wã ijchermi tò mokî ye' tso' ishtòk.

¹² Wépa tò a' keke a' wépa tottola kkuòlit tòk tsir, e'pa tò iweke es as ie'pa at buaè judiowak malepa tã. Ie'pa tò ichòpa tò se' tsatkërke, Cristo kòtèwã krus mik se' skéie, e' batamik, e'ma judiowak tò ie'pa we'ikera siarè.

¹³ Erè ie'pa wákpa tottola kkuòlit tèule, e'pa kè tò Moisés tte dalòieno e' iutè seraa. Ie'pa tò a' keke a' tottola kkuòlit tòk tsir e' ttsòka iwákpa a tò ie'pa tò a' kè e' wakyuòk wès judiowak es.

¹⁴ Erè ye' i', e' kè e' ttsòpakã ì ulitane kî. Skèkèpa Jesucristo kòtèwã krus mik, e' è kîkekekayó. E' batamik ì sulu kòs tso' kã' i' a ese dunewabak ye' a, ñies ese a' ye' dunewabak.

¹⁵ S'tottola kkuòlit tèule tsir ò kè tèule, e' kè kî Skèkòl tkine. Ie' tò se' er mane'wé pa'ali iWikòl wa, e' è kiar ie' kî.

¹⁶ Wépa kòs serke wès tte ì' tò ichè es, as esepa a' ie' tò sene bèrè mù ena isaù er siarè wa. Esepa dör ie' ala'r chòk, esepa dör Israel aleripa chòk ie' a.

¹⁷ Ye' weine kòs Jesús ttè kuèkî, e' tò tso' ye' wã ye' chká kî. E' wa ye' tò iwã kkacheke tò ye' dör ie' kanè mèsò mokî. E' kuèkî ì tãmi kè yi tò ye' tsiriwariã tte e' kî.

¹⁸ A yamipa, as Skèkèpa Jesucristo er buaè chò a' ulitane a. Es e' idir.

Yëkkuö kit Pablo tö Éfeso wakpa a Efesios

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma wötëulewā s'wōto wé a Jesús tté buaë paké kuekī e' ta. Ì bak ie' ta e' tso' kitule yëkkuö Hechos 28.17-31 e' kī. Pablo tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso ena ipamik e'pa a. E' kēwō ska' ta Éfeso dör ká bua'ie ena eē tajē u tso' i dalōieke ie'pa tö Skëköl skéie e' dalōioie. E' bua'ie dör ie'pa kéköl eköl kiē Artemisa e' dalōioie (Hechos 19.23-31). Mik Pablo shka' Jesús tté buaë pakök, etā ie' dē'mi Éfeso (Hechos 18.18-21). Erē eē ie' sené herbēr ē ta imineā. E' ukuökī ta iskā mineane tā isenē eē duas mañal Skëköl tté kkachök. E' tso' kitule Hechos 19 kī.

Jesús mik erblökwakpa kē wā kabene ku' tajē. E' kuekī Pablo kē wā i kite tajē e' kī. E' skéie i buaë tsakjē o' Skëköl tö se' a, ier buaë ye' siā e' batamik, e' kī ie' tö ikit kibiie. Ie' tö ichē tö e' kuekī se' kawōtā senuk Skëköl kīkokajie. E' kit ie' tö yëkkuö i' kī.

Jesucristo wa Skëköl tö se' ulitane tsatkē' Israe' aleripa ena pe' ulitane, ñies e'pa er bua'wëitō ñi kī.

Shke'wē

¹ Ye' dör Pablo. Skëköl wák er wa ye' dör Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök s'batse'rpa e' tkëulewā darērē Cristo Jesús mik serke Éfeso, e'pa a.

² Skëköl dör S'yé ena Skëképa Jesucristo as e'pa er buaë chó ena sene bërē mù a' a.

Skëköl tö se' tsatkē Jesucristo batamik

³ Skëköl dör Skëképa Jesucristo yé, e' kīkōkasó tajē. Se' batsulewā Cristo mik, e' kuekī Skëköl er buaë ché se' a ì kos buaë tso' ie' wā ká jai a' e' wa.

⁴ Kam ie' tö ká i' yuö, e' yökī se' shukitbakitō as se' dö bats'e'r, kē kī i' sulu tā' yés ie' wōa, se' batsulewā Cristo mik e' batamik. Ie' éna se' dalēr tajē,

⁵ e' kuekī ie' tö ibikeitsbak tö se' tseratkōitō ìla'rie Jesucristo batamik, e' kiane ie' wák kī, ñies e' tö ie' tse'wēke buaë.

⁶ Ie' tö iwé es as se' tö ie' kīkōka michoé ie' er buaë ché se' a tajē shütē e' kuekī. E' kos wé ie' tö ìla dalēr tajē ie' éna, e' batamik.

⁷⁻⁸ Cristo kōtēwā se' skéie, ie' pē tēne, e' wa se' yēnettsā sene sulu ulā a ena se' nu' olo'yé Skëköl tö se' kī. E' wā se' isué tö ie' er buaë ché tajē shütē se' a. Ñies ie' tö erbike buaë mé se' a as i' wēke ie' tö e' wā ar se' a.

⁹ Ì bīkeitsbak ie' tö wē, e' wawëitō ì o' Cristo tö e' batamik. Kuaē tā ìblē'wāitō suli-tane yökī, erē iwā kkachéitō se' a.

¹⁰ Ie' ibikeitsbak tö mik ikéwō de, etā ie' tö Cristo tkerakā ìyi ulitane tso' ká jai a ena ká i' a e' wōkirie.

¹¹ Ì kos wēke Skëköl tö, e' wēke ie' tö iwák er wa wēs ie' kī ikiane es, wēs ie' tö ibikeit-seke es. Es sa' dör judiowak e'pa shukitbak ie' tö as sa' dö ie' ichaie, sa' batsulewā Cristo mik e' batamik wēs ie' tö ibikeitsbak es.

¹² Ie' tö iwé es as sa' erblē' kēwe Cristo mik e'pa tö ie' olo tajē e' kīkōka.

¹³ Es a' ñies, mik a' tö s'tsatkē tté buaë mokī e' tse' ta a' erblē imik, etā a' batsēwā Cristo mik ena Wiköl Bats'e'r muk ikablē' e' méitō a' a iwā kkachoie tö a' dör ie' icha.

¹⁴ Wiköl Bats'e'r tso' se' a, e' dör iwā kka-choie tö ì kos ye' Skëköl tö tö imeke, se' dör ie' icha, e'pa a' aishkuö ta, e' meraëitō se' a. E' kuekī se' wā ijcher tö ie' tö se' tsatkeraē da'a. E' kuekī ie' olo ta' tajē, e' kīkōkasó.

Pablo tté Skëköl tā Éfeso wakpa kī

¹⁵ E' kuekī, mik ye' tö a' tté tse' tö a' erblöke mokjē Skëképa Jesús mik, ñies mik ye' ittse' tö s'batse'r malepa kos dalēritseke a' tö tajē,

¹⁶ e'tami wēstela ye'miyö Skëköl a' a' dalērmik kēkraē mik ye' ttōke ie' ta etā.

¹⁷ Ie' dör Skëképa Jesucristo e' Këköl. Ie' dör S'yé olo ta' tajē e'. Ie' a' ye' tso'ie ikiök tö ie' tö a' kīmē i'Wiköl wa as ie' ìyi wā ar buaë a' éna, ñies as a' wā ijcher bua'iewā tö yi dör ie'.

¹⁸ Ie' tö se' klōg' ikablē' se' a e' wā panuk kröröē. E' tso' ie' wā mè se' dör ie' icha batse'rpa esepa a. Ye' tso'ie ie' a' ikiök tö a' er ñi'ütō as kos kablē' ñe' bua' dör ena olo dör e' wā ar a' éna.

¹⁹ Ie' diché ta' tajē ìyi ulitane tsata. Ì kos ormi ie' a. Idiché e' wa ie' tso' se' erblöke Cristo mik, e'pa kīmuk. Ye' tso'ie ikiök ie' a' tö a' er ñi'ütō as e' kos wā ar bua'ie a' éna. Diché e' dör tajē shütē,

²⁰ e' wa Cristo kōtēwā, e' shkēg'kane ie' tö. Diché e' wa ie' tö Cristo tkēka ká jai a' iulā bua'kka ìyi ulitane wōkirie.

²¹ Eē Cristo tkerkā diché ta' tajē ìyi wōkir, ìyi wák, ìyi kéköl wā diché ta', ese kos tsata. Ie' tkēnekā ìyi ulitane tsata. Ie' dör ì kos tso' ì'ñe ta ena aishkuö ta e' tsata.

²² Skëköl tö ì kos mēwā ie' klō dikja. Ñies ie' tö iméka se' dör ie' icha e'pa kos wōkirie.

²³ Se' dör wēs Cristo wák chkā es, tā ie' dör wēs s'wōkir es. Ie' tö se' wēttsēke ì kos kiane ie' kī wē ká i' kī, e' uk. Ie' tso' ká wa'ñe, kē ì a' ie' wōklōnuk.

2

Skëköl er buaë ché se' a se' tsatkoie

¹ Kam a' erblö Cristo mik, e' yökī a' bak e' wamblök suluē, e' kuekī a' bak wēs s'duulewā es Skëköl a.

² E' kégwō ska' t̄a' a' bak senuk suluē wēs wēpa kē tō Skēkōl dalōiē esepa ser es. Wimblu sulusi dōr i sulu kōs tso' k̄a' i' a' e' wōkir e' ttō iūtōk a' bak. Ie' tso' Skēkōl ttē dalōsēukwā wakpa esepa wōrieikōk.

³ Se' kōs bak senuk wēs ie'pa es. Ì sulu kōs kiane s'wák dēr suluē e' k̄i wamblē, ese wamblōk se' bak. Se' erbikē sulu, e' ē wā wamblōk se' bak s'wák t̄sē'wōje buaē. Se' bak wōmeulett̄sa weinuk Skēkōl ulā a' wēs pē' malepa es.

⁴⁻⁵ Se' bak duulewā se' nuì k̄i, erē Skēkōl tō se' suē er siarē wa tajē. Ie' tō se' dalērītsē tajē. E' kuek̄i ie' tō sene michōé mé se' a. E' dōr wēs ie' tō se' shkē'wékane Cristo t̄a' es. Ie' er buaē ché se' a' tajē, e' kuek̄i se' tsat̄kēne.

⁶ Se' batsulewā Cristo Jesús mik, e' kuek̄i e' dōr wēs Skēkōl tō se' shkē'wékane Cristo t̄a' ñita es. Ñies ie' tō se' tkēk̄a' Cristo t̄a' ñita k̄a' jai a.

⁷ E' kōs wē ie' tō es iwā kkachōie aishkuō t̄a' tō kōs ie' er buaē ché se' a' i' wē Cristo Jesús tō se' dalērmik e' batamik. E' dōr tajē shūte kē wōet t̄a' ekkē.

⁸⁻⁹ Skēkōl er buaē ché a' a, e' batamik a' tsat̄kēne, a' erblōke Jesucristo mik e' kuek̄i. E' kē dōr i' buaē wē a' tō ie' wōrk̄i ese skēie. Ie' tō a' a' imé éme wēs íyi k̄akmē es. Ie' tō iwē es as kē yi' e' t̄sōk̄a' tō ie' tsat̄kēe i' buaē wēitō ese batamik.

¹⁰ Ie' tō se' er mane'wēpa' al̄i se' batsulewā Cristo Jesús mik e' batamik. Ie' tō iwē es as se' tō i' buaē kōs ese ù. E' kōs bikeitsbakitō as se' ser wēs ie' k̄i ikiane es.

Judiowak ena wēpa kē dōr es, esepa de wēs wák ekōl ē es Cristo batamik

¹¹ A' wēpa kē dōr judiowak, kē a' éna ichōkwa tō wēs a' bak kam a' erblō Cristo mik e' yōk̄i. Judiowak wēpa kōs esepa tottola kkuōlit tēule tsir iwā kkachōie tō ie'pa dōr Skēkōl icha. Pē' kē dōr judiowak, esepa kiē ie'pa tō tottola kkuōlit kē tēule ese wakpa. Es ie'pa tō a' cheke suluē. Ie'pa a' a' dōr ñā.

¹² A' éna ianú tō a' bak e' butsulettsā bānet Cristo yōk̄i. A' kē bak Israel aleripa shūa. Ì uk Skēkōl kablē' ie'pa a' éna ttē mēne ie'pa a' tsak̄iē e' shūa a' kē bak. A' bak senuk k̄a' i' a' Skēkōl chōk kē t̄a', kē a' i' panet̄a'.

¹³ Erē i'ñe t̄a' a' batsulewā Jesucristo mik. E' kuek̄i a' dewā Skēkōl ska' buaē, Cristo Jesús kōtēwā a' skēie, ie' pē' tēne a' tsat̄koie, e' batamik.

¹⁴ Cristo tō judiowak ena pē' kē dōr judiowak, esepa er bua'wē ñi k̄i. Se' bak ñi bolōkpaie, erē Cristo tō se' er bua'wē ñi k̄i. Ie' tō se' wōiēwā k̄a' etkē wakpaie. Ì tō se' wē ñi bolōkpaie ese shulē ie' tō ikōtēwā krus mik se' skēie e' wa.

¹⁵ Ttē me'at̄bak Skēkōl tō judiowak a' dalōiēno, e' tō se' me'k̄a' ñi bolōkpaie. Erē Cristo kōtēwā se' skēie e' kuek̄i ttē e' kōs

kē diché t̄a'ia. Skēkōl tō iwē es as sa' dōr judiowak ena a' kē dōr judiowak, e'pa dō ñi yamipaiē batsulewā Cristo mik wēs wák ekōl ē es. Es ie' tō se' er bua'wē ñi k̄i.

¹⁶ Ì tō se' wē ñi bolōkpaie, ese shulē Cristo tō. Ie' kōtēwā krus mik se' skēie, e' wa ie' tō Skēkōl er bua'wē judiowak k̄i ena pē' kē dōr judiowak esepa k̄i. Es se' de wēs wák ekōl ē es Skēkōl a.

¹⁷ Sene bēre Skēkōl t̄a, e' ttē buaē pakōk Cristo de, pē' kē dōr judiowak e' butsulettsā bānet Skēkōl yōk̄i, esepa a, ñies judiowak kē e' butsulettsā bānet esepa a.

¹⁸ Cristo batamik se' kōs dōwami buaē S'yē ska', i'Wikōl dōr ekōl ē, e' wa.

¹⁹ E' kuek̄i i'ñe t̄a' a' kē dōr wēs k̄a' kua'k̄i wakpa es. A' de s'batse'rpa k̄iie. Ñies a' de Skēkōl ala'rie.

²⁰ Se' dōr wēs u es. Jesús ttekol̄pa tsā ena Skēkōl ttekol̄pa, e'pa dōr wēs u kukulēwō es. Jesucristo wák dōr wēs u chk̄i es.

²¹ Cristo dōr u wōklō'ukwak. Se' kōs dōr u e' yese alē. Cristo batamik u e' yōrmir dō ide u etkue bats'e'r Skēkēpa a' ekkē.

²² Se' batsulewā Cristo mik, ñies se' batsulewā ñi mik, es se' kōs dōr wēs Skēkōl wē es, e' a' Skēkōl serke i'Wikōl wa.

3

Pablo klōne Cristo ttē pakōk pē' kē dōr judiowak esepa a

¹ Ye' wák tso' wōtēulewā s'wōto wē a' Cristo Jesús ttē pakē kuek̄i a' kē dōr judiowak esepa k̄imoie. Skēkōl er buaē ché a' a' tajē, e' kuek̄i ie' a' ye' tso' ik̄iōk a' k̄i.

² Ye' wa ijcher tō a' wa ittēule tō Skēkōl er buaē ché ye' a, e' kuek̄i ie' tō kanē i' me' ye' a' Jesús ttē pakōk a' kē dōr judiowak esepa a.

³ Ibikeitsbak Skēkōl tō wē, e' blē'waitō erē iwā k̄kayē'itō ye' a. E' wa shtétke ye' tō a' a' yēkkuō i' k̄i bōt mañat.

⁴ Yēkkuō i' suē a' tō, et̄a' a' éna iwā ar̄mi tō Cristo ttē blēulewā se' yōk̄i kuaē, e' wā ane ye' éna buaē.

⁵ Ibikeitsbak Skēkōl tō wē Cristo batamik, e' blēulewā kuaē. Erē i'ñe t̄a' ie' tō iwā kkaché i'Wikōl wa sa' dōr Cristo ttekol̄pa tsā e'pa a, ñies Skēkōl ttekol̄pa bats'e'r e'pa a.

⁶ Ttē e' blēulewā se' yōk̄i kuaē, e' wa dōr i' es: A' kē dōr judiowak, esepa kiekē Skēkōl tō Jesús ttē buaē e' wa as i' kōs tso' ie' wā mē sa' a, e' mūtō a' a' ñies, as a' dōñak sa' t̄a' ñita wēs wák ekōl ē es, as i' kōs muk Skēkōl kablē' sa' a' e' dō a' ulā a' ñies, a' batsulewā Cristo Jesús mik e' kuek̄i.

⁷ Skēkōl er buaē ché ye' a, e' kuek̄i ie' diché wa ie' tō ye' me'k̄a' ttē buaē ñe' wakanéuk.

⁸ S'batse'rpa kōs, e' sulula ye' dōr. Erē Skēkōl er buaē ché ye' a, ie' tō ye' shushté Cristo ttē buaē e' pakōk pē' kē dōr judiowak esepa a. Ì tso' Skēkōl wā ie'pa a' Cristo

batamik, e' dör buaë shütë, kē se' a iwā bikeitsuk ekkē.

⁹ Nies i bikeitsbak Skëköl tō wë Cristo wa, e' wā pakök sulitane a ie' tō ye' patké. Ttē e' bak blëulewā kā iaiāë, ie' dör iyi ulitane yuökwak e' wā.

¹⁰ Ie' kē wā ikkayēne yi a kā iaiāë tã, ie' tso' se' dör Skëképa Jesús icha e'pa panuk e' kuëkj. Se' wa ie' tō iwā kkachē i'ne tã iyi wökir ena iyi wák tso' kē wërta'wā ese kos a as ie'pa éna iar tō ie' siwā dör iskië tsakië iyi ulitane tsatã.

¹¹ E' kos wé ie' tō Cristo Jesús dör Skëképa e' wa, wés ie' tō iwā yöbië e' bikeitsbak es.

¹² Se' batsulewā Cristo mik, se' erblöke ie' mik, e' kuëkj se' dōmiwā buaë tōk ie' tã kē suarta', kē wöklör i a.

¹³ Ye' weirke kos a' dalërmik, e' wa a' ké e' tso' sōkka. E' kuëkj ye' tō a' a' ichē tō kē a' e' siakwā.

Pablo tténe Skëköl tã Éfeso wakpa kj

¹⁴ İyi ekkē kos kuëkj ye' e' tkéwā kuchē kj S'yë wörkj ttök ie' tã.

¹⁵ I kos dör tstsë'ka kā jai a ena kā i' a, e' tso' ie' ē batamik.

¹⁶ Ie' olo tã tajë shütë, e' a ye' tō ikieke tō ie' tō a' er diché iō iWiköl wa.

¹⁷ Nies ye' tō ikieke ie' a tō Cristo mú ser a' er a, a' erblöke ie' mik e' kuëkj. Ye' tō ie' a' ikieke tō a' e' tkōwā darërëë nī dalëritsök nīes Skëköl dalëritsök.

¹⁸ Ye' tō ikieke ie' a es as a' ena s'batse'r malepa, e'pa kos éna iwā ar tō kos Cristo éna se' dalër, e' dör tajë, shoë, batsjë, kakkëë, iskië, kē enukwa.

¹⁹ Ye' kj ikiane tō a' éna iwā anū buaë tō kos Cristo éna se' dalër, e' tkōkã kos se' kabikeitsō e' tsatã. Es ye' kj ikiane as a' ser buaë yësyëë, kabikeitsō buaë mokjē wës Skëköl wák es.

²⁰ Skëköl diché tã tajë, e' tso' iwakanéuk se' er a. Ie' tō i buaë wëmi se' a, i kos kiekësō ena i kos bikeitsekësō e' tsatã, e' kuëkj ie' kjkōkasō.

²¹ As Skëköl kjkōkã se' dör Skëképa Jesús icha e'pa tō. Nies ikjkōkasō Cristo Jesús kuëkj kekraë. Es e' idir.

4

Se' dör wës nī yamipa es Wiköl Batse'r wa

¹ Ye' tso' wötëulewā Skëképa Jesús ttë kuëkj. Skëköl er buaë ché a' a' tajë Cristo batamik, e' kuëkj ye' kköchō a' a' tō a' senú buaë yësyëë wës Skëköl tō a' klö'bak senuk es.

² A' e' wöowa bërë, a' senú buaë nīta kē kësik wa. A' nī dalëritsō, nīes a' nī dalë'ttsō er bua' wa.

³ A' kos dör wës nī yamipa es Skëköl Wiköl wa. A' e' chō darërë as a' kē nī labatsölör nī yökj. A' senú bërë nīta.

⁴ Se' kos dör wës wák eköl ē es. Skëköl Wiköl tso' se' tã e' dör eköl ē. Skëköl tō se' kos klö' as se' ser michoë ie' tã, e' wā paneke se' kos tō nīta tstsë'ne buaë wa.

⁵ Se' Këköl dör eköl ē, ttë mik se' erblöke e' dör etkë. S'wöskuë etkë a' se' ulitane wösune.

⁶ Skëköl dör eköl ē, e' dör se' ulitane yë. Ie' dör se' ulitane wökir. Ie' tso' iwakanéuk se' ulitane wa, nīes ie' tso' se' ulitane tã.

⁷ Se' kos dör wës wák eköl ē es, erë Cristo tō imé se' a' eköl eköl kanebloie ie' a' kuä'kj kuä'kj wës ie' kj ikiane es.

⁸ E' dör wës itso' kitule Skëköl yëkuö kj es, e' tō ichë:

“Mik ie' e' aléka ibolökpa kj etã ie' mikane kā jai a.

Ibolökpa klö'wëwajitō tajë, e'pa mütser iwā e' tã,

nīes i buaë méitō iwakpa a.”*

Es Skëköl yëkuö tō ichë.

⁹ Wë ichéitō tō “ie' mikane kákke”, etã çima e' wā dör? E' wā dör tō ie' dër'ro kewe kā diã kaska'.

¹⁰ E' wā kiane chë tō ie' dër'ro kā diã kaska', e' ē mine'kane kā jai a iyi ulitane tsatã kā kos wā ioie ie' olo tajë e' wa.

¹¹ Cristo tō diché mé se' a' eköl eköl kanebloie ie' a. Se' wëlepa shüshtë ie' tō kaneblok ie' a' ittekölpa tsäie. Se' wëlepa skã shüshtë ie' tō Skëköl ttekölpaie. Se' wëlepa skã shüshtë ie' tō ittë buaë pakökwakpaie. Se' wëlepa skã shüshtë ie' tō ittë klö'ukwakpa wökirpaie ena s'wöbla'ukwakpaie ittë wa.

¹² Esepa kanë dör s'batse'r malepa kos wöbla'uk kaneblok buaë ie' a' ena nī kimuk buaë. Se' serke wës ie' kj ikiane es, e' tã se' kos dör wës Cristo chkä es, e'pa er diché kj iërdaë Cristo ttë a.

¹³ Es se' kos dōraë erblök nīkkëë Jesús dör Skëköl Alã, e' mik. Nīes se' kos wā ijcherdaë nīkkëë se' er a' tō wës ie' dör. Se' dōraë wës wëm kibineone es. Se' serdaë buaë yësyëë wës Cristo es.

¹⁴ Es se' kē dōpaia wës alala es kitër tottola ttë ulitane wa. Esepa dör wës dichawō ppë siwā tō es. S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa, e'pa erbikō tajë, ie'pa tō ttë pa'alj yuëmi s'kitō'woie. Mik se' kibine Cristo ttë a, etã esepe kē kitögnukia yi a.

¹⁵ Kē se' e' muksa kitō'wë kache ttë wa. E' skéie ttë mokj, ese chekesō nī a' se' nī dalëritsō e' kuëkj. Se' tō iwë es, etã se' diché iërke buaë Cristo dör s'wökir, e' ttë kos a.

¹⁶ Cristo batamik se' kos dör wës s'chkã es. S'chkã a' s'dichëwō tso', s'kicha tso' ena s'yese skã tso' tsakië, e' kos tso' iëulewā buaë nīkkëë, kanebloke buaë nīkkëë nīta. Es se'

dör tajë, e'pa kaneblöke Cristo a eköl eköl kanë dör kuq'ki kua'ki, erë Cristo batamik se' dör wes chkä etkë es, iëulewā buaë ñita, kaneblöke buaë ñita. Es se' mir buaë, ñi kî diché iöke buaë ñikkëë ñi dalër wa.

Kë se' senukiā wes pë' kë të Skëköl dalöie es

¹⁷ Skëképa Jesucristo ttö wa ye' tö a' a ichë të kë se' seriā wes pë' kë të Skëköl dalöie ser es. Ì kôs bikeitseke ie'pa tö, e' wa kë dör iie bua'.

¹⁸ Ie'pa erbike tssenewatke. Skëköl ttë mokj, e' wa kë ane ie'pa éna yës. Ie'pa er darërëë, e' kuekî sene mokj meke Skëköl të se' a, e' kë dë' ie'pa ulā a.

¹⁹ Ie'pa er burinewā. Ie'pa e' mettsā ì sulu kukuétokwā darërëë. Ie'pa e' ia'uke sene sulusi wa, kë e' wöklö'utā' yës.

²⁰ Erë Cristo ttë kë wa se' wöblane senuk es.

²¹ Mokj a' tö ie' ttë ttsë, a' e' yuë ie' ttë mokj wa.

²² E' kuekî se' bak senuk suluë, ese kôs olo'yösö. Ñies se' wák dër suluë, e' olo'yösö. E' tö se' kütö'weke ì sulu wamblök. Se' tö iütë es, e' ta se' er sulurdawā.

²³ Erë se' erbiköne kuq'ki buaë yësyësë.

²⁴ Skëköl tö se' wák dër suluë, e' mane'wëttsā pa'alî wes ie' wák es, e' kuekî se' senu' yësyësë ena batse'r wes ttë mokj tö ichë es.

²⁵ E' kuekî a' kë kachökia ñi kî. Se' kôs dör wes wák eköl è es, e' kuekî ì cheke a' tö ñi a, e' chö ttë mokj wa.

²⁶ A' ulune, e' ta kë iwā wamblar. A' er buanúne kām kätuirwā e' yöki.

²⁷ Kë kqwö mar bë ā as ie' tö a' kō ì sulu wamblök.

²⁸ Yi bak akblök, e' kë akblökia. E' skéie ese kaneblö iwák ulā wa as iulā a iwā dō ta ikakmëitö s'siärëpa a.

²⁹ Ttë sulusi kë chariā. E' skéie a' tö ttë buaë ese è chö s'malepa kukua as ie'pa kî er tōwā Skëköl mik darërëë. Es a' tö ie'pa kîmëmi buaë mik ie'pa kî ikiane etā.

³⁰ Skëköl tö iWiköl me' se' a' iwā kka-choie tö se' dör ie' icha. Es se' wa ijcher mokj tö Skëköl tö se' bleraë buaë dō mik se' tsatkërdattsā aishkuö ta, e' këwö ska' ta. E' kuekî kë ì sulu wamblaria ā Wiköl Batse'r kë eriar.

³¹ Kë a' kësik blökia ñi kî. Kë a' ñi saukia suluë. Kë a' ulunukia ñi kî. Kë a' wöñanukia ñi kî. Kë a' ñi chökia suluë. Ese kôs olo'yö.

³² E' skéie ì buaë è ú ñi a. A' ñi saü er siärë wa. Ì sulu wambleke a' tö ñi kî, ese nuí olo'yö ñi kî wes a' nuí olo'yé Skëköl tö a' kî Cristo batamik es.

5

¹ A' dör Skëköl ala'r dalër tajë ie' éna, e' kuekî a' senu' buaë yësyësë wes ie' ser es.

² A' ñi dalëritsö kekraë wes Cristo tö se' dalëritsë es. Ie' e' mettsā ttëwā se' skéie. E' wër buaë Skëköl wa wes íyi mekesö ie' a' ala'r buaë masmas es.

³ A' senu' wes s'batse'rpa ké senuk es. Kë a' kâne trënuk. Kë a' kâne e' ia'ukka sene sulusi wa. Kë a' kâne íyi kkechök. Íyi ese yöki a' e' kkö'nú bua'iewā as kë yi tö a' kkatö iki.

⁴ Ttë sulusi kôs, ttë kë wa ta' kôs, ttë tsuleie kulúie kôs, ese kë char. E' skéie Skëköl è kîkôka.

⁵ A' wa ijchenú buaë tö wëpa trërke ena wëpa tö íyi sulusi wambleke, ñies wëpa tö íyi kkecheke (e' dör wes íyi diököl dalöie skëkölíe es), esepa kôs kë dōpa ì blúie Cristo ena Skëköl e'pa tso' e' a.

Sene buaë yësyësë

⁶ Íyi sulu ekkë kôs kuekî wëpa tö Skëköl ttë dalösëwëwā, esepa kî Skëköl kësik ardaë. E' kuekî kë a' e' muktsā yi a kütö'wë ttë kë wa ta' ese wa.

⁷ Kë a' e' tiük ie'pa esepa ta, a' e' skö ie'pa yöki bānet.

⁸ A' bak senuk suluë, e' dör wes a' bak senuk ká ttsettseë a es. Erë j'ñe ta a' tso' batsulewā Skëképa Jesús mik, e' dör wes a' serke ká ñi a es. E' kuekî a' senu' wes s'ser ká ñi a es.

⁹ S'serke wes ká ñi a es, esepa er buaë, ser yësyësë ena ttö mokjë.

¹⁰ A' e' chö e' wöbla'uk ì wër buaë Skëképa wa ese wa.

¹¹⁻¹² Ì sulu wambleke wëpa ser wes ká ttsettseë a es, esepa tö, ese kë dör iie bua'. Ì sulu wambleke ie'pa tö akirie, ese pakë tö s'jaëwë ekkë. E' kuekî kë ì sulu wamblaria yës wes ie'pa es. E' skéie ì buaë kî ú kekraë. E' tö ie'pa a' ikkachëmi tö ì wambleke ie'pa tö e' dör suluë.

¹³⁻¹⁴ Erë ká ñiwe tö íyi ulitane kkachëwā buaë miā ñiweie. E' kuekî mik ì sulu wambleke ie'pa tö e' kkachësö ie'pa a, e' ta ie'pa wëlepa éna iarmi tö e' dör suluë ta ier mane'umi ta imiā ser buaë wes ká ñiwe wakpa es. E' kuekî ttë tö ichë i' es:

“A' dör wes s'kapötkëter es, esepa tî'nú, a' dör wes s'duulewā es, esepa shkënúkane, etā Cristo tö a' er ñi'weraë.”

¹⁵ E' kuekî a' ser kkö'nú a' tö. Kë a' senukiā wes wëpa kë er ta' esepa ser es. E' skéie a' senu' yësyësë.

¹⁶ Tajë pë' tö íyi sulu wambleke j'ñe ta, e' kuekî ì buaë ormi se' a, e' ta iüsö kôs se' a iormi ekkë.

¹⁷ Kë a' senuk wes kë se' erbikötā' buaë es. Erë ì kiane Skëképa Jesús kî tö se' tö iwë, ese wa anú a' éna.

¹⁸ Kë a' e' ttökkia blo' wa yës. E' tö s'sulu'wëkewā da'a. E' skéie a' senu' buaë yësyësë kekraë Wiköl Batse'r dichë wa.

¹⁹ Mik a' ñi dapa'ŭke, eŭa a' ttsó ñita Salmó wa ena Skékól ttsé wa, ñies ttsé meke iWikól tò a' a' ese wa. A' ttsó Skékól a' ikikokaie a' er kós wa.

²⁰ Wéstela chõ kekraë Skékól dör S'yé e' a' Skékëpa Jesucristo ttó wa.

Wes se' ké senuk ñita

²¹ Cristo dalóieke a' tò, e' kuekji a' ñi dalóio.

²² Alakólpa ké iwëpa dalóioök wes ie'pa tò Skékëpa dalóieke es.

²³ Alakól wëm dör ie' wókir wes Cristo dör ie' ichapa wókir es. Ie' dör ie'pa tsatkókwak. Ie'pa dör wes ie' chkà es.

²⁴ E' kuekji alakólpa ké iwëpa dalóioök ì kós a' wes wëpa dör Cristo icha esepa tò ie' dalóieke es.

²⁵ A wëpa, a' alakólpa dalëritsó wes Cristo tò se' dör ie' icha esepa dalëritseke es. Ie' e' mettsá ttëwa se' skéie.

²⁶ Ie' tò iwé es se' batse'woie. Ie' tò se' paiklé ittë wa as se' dõ maneneë Skékól wõa. E' wà suekesõ mik se' wõsune eŭa.

²⁷ Ie' tò iwé es as se' dõ ie' wák wórkj batse'r, kè kji ì sulu ta' yës, olo ta' tajë wes alakól ulabatsõketke es, ese paiëule buaë, kè iaulekã, idatsi' kè wóliqulekã.

²⁸⁻³⁰ Es ñies wëpa ké ilakólpa dalëritsók wes ie'pa e' dalëritsõ es. Kè yi e' sauta' suluë. E' skéie se' e' kkõ'nù buaë, e' tiõ buaë. E' kuekji wëm tò ilakól dalëritseke, e' wa ie' wák e' dalëritsõ. Es ñies se' dör Cristo icha, e'pa dör wes ie' chkà es, e' kuekji ie' tò se' kkõ'neke buaë.

³¹ Itso' kitule Skékól yëkkuõ kji i' es: "Wëm kè serpaia' iyë ena imi e'pa dapõmik, e' skéie iserdawã ilakól ta. Ie'pa bõl serdaë ñita ta ie'pa miã wes wák ekól è es."*

³² Ttë e' dör tajë jskjë, kè se' éna iwà ar bet. Erë ye' a' ta, ttë e' tso' Cristo ena se' dör ie' ichapa e'pa chök.

³³ Erë ñies ttë e' tso' se' a' ichök tò wëpa kós ké ilakólpa dalëritsók wes iwákpa e' dalëritsõ es. Ñies alakólpa kós ké iwëpa dalóioök.

6

¹ A ala'rla, a' yé ena a' mì, e'pa ttó dalóio Skékëpa Jesús dalërmik, e' dör buaë yësyësë e' kuekji.

²⁻³ Ttë dalóieno me'atbak Skékól tò e' et tò ichë: "A' yé ena a' mì e'pa dalóio. A' tò iwé es, e' ta' a' kawõ tkoraë buaë ena a' serdaë kã tajë kã i' kji."* Ttë e' dör ttë dalóieno tsã kablé se' a' ilë ŭk iütë skéie e'.

⁴ A' dör ala'rla yëwõpa ena imiwõpa, kè a' tò a' ala'r uluukã. E' skéie ie'pa tala'ú buaë, ie'pa shulõ er bua' wa. Ñies ie'pa wõbla'ú Skékëpa Jesús ttë wa.

⁵ A' klóulewã kanë mésoie, a' wókirpa tso' kã i' kji, e'pa ttó iütõ er mokji wa. Ie'pa dalóio

suane wa painë wa. A' kaneblõ ie'pa a' buaë wes a' chõpa kaneblõk Cristo a' es.

⁶ A' kaneblõ buaë ie'pa a' kekraë, kè dör mik ie'pa tò a' sueke e' è ta' ie'pa wókatöie tò a' dör kanë mésoipa buaë ese. Mokj a' dör Cristo kanë mésoipa, e' kuekji a' kaneblõ ie'pa a' kaneë wes Skékól kji ikiane es.

⁷ A' kaneblõ ie'pa a' kaneë wes Skékëpa Jesús wák a' s'kaneblõ es, kè dör wes s'kaneblõ s'ditsõ a' es.

⁸ A' wa ijcher tò wëpa tso' klóulewã kanë mésoie ena wëpa kè dör es, esepa kós a' Skékëpa Jesús tò iskë meraë ekól ekól wes ì buaë wësõ es.

⁹ A' dör kanë wókirpa, a' kanë mésoipa dalóio ñies. Kè ie'pa pauñar. A' éna ianü tò a' ena ie'pa, e'pa kós wókir dör Skékól tso' kã jai a' e'. Se' kós kawõtã ie' ttë dalóioök. Se' dör kanë wókirpa õ se' dör kanë mésoipa esepa, esepa kós dör ñies ème ie' a'.

Se' e' tsatkõ bë yöki

¹⁰ A' yamipa, ibataie ta' ye' tò a' a' icheke tò a' e' diché iõ kekraë a' batsulewã Skékëpa Jesús ta' e' wa, ñies ie' diché tajë e' wa.

¹¹ Ì kós mé Skékól tò a' a' e' tsatkoie ì sulu yöki, e' dör wes ì kós tso' ñippókwapka wa e' tsatkoie es. E' iõ a' tò as a' e' tsatkõ, e' wa a' e' tkõwã darërë bë éna se' kütõ'wak e' yöki.

¹² Kè se' ñippókji s'ditsõ ta. E' skéie se' ñippóke iyi sulusi diché ta' kè wërta'wa esepa ta. E'pa dör iyi wókir ena iyi wák tso' ì sulu kós tso' s'pamik wes stuí a' es ese wëttsük.

¹³ E' kuekji ì kós mé Skékól tò a' a' e' tsatkoie, e' iõ a' tò, e' klõ'ú as mik ì sulu datse a' erkiõük ì sulu wamblök, eŭa a' a' iwóklör. A' tò iwé es kekraë, e' ta' a' e' alórakã ì sulu kji ta a' a' e' tkërdawã darërë mokjië.

¹⁴ E' kuekji a' tso' erki ñippók ì sulu ta. Skékól ttë mokj e' klõ'ú a' tò, e' dör wes ñippókwapka kipamo es. A' senü yësyësë Skékól a', e' tò a' kimeráë wes iyi daloie ieke ñippókwapka tò ibatsi' kji e' tsatkoie es.

¹⁵ Skékól tò a' er bua'wéne ie' kji Cristo batamik, e' ttë buaë klõ'wé a' tò, e' dör a' a' wes ñippókwapka klókuõ iókã as kè ikulirttsã es.

¹⁶ Ñies a' erblõ kekraë Skékëpa Jesús mik, e' dör wes ì tso' klóule ñippókwapka wa iulã a' shoë e' tsatkoie es. E' wa a' tò ì sulu kós patkeke bë tò a' kji ese kós wóklõ'weraë. E' dör wes kuabõt wõnarke bö'ie uyeke ñippókwapka kji, e' wóklõ'weke wõshteke ì tso' ie'pa wa iulã a' e' wa es.

¹⁷ Skékól tò a' tsatkeraë, e' bikeitsõ a' tò kekraë, e' dör wes iyi daloie tkekeka ñippókwapka tò iwókir kji e' tsatkoie es. Ñies a' er múwã ye' ttë kji, e' dör wes ie' Wikól tabë es.

* 5:31 Génesis 2.24 * 6:2-3 Deuteronomio 5.16

¹⁸ I kòs a ta ikiö ie' a tö ie' tö a' kìmè. Ie' ta a' ttö kekraë iWiköl wa, kë ilo'yar yës. Nies ie' a' ikiö s'batse'r malepa kòs kì.

¹⁹ Nies ikiö ie' a' tö ye' a' ttè mèitö wà pakè as ye' tö Jesús ttè buaë blëulewà kà iaiäë, e' wà pakö kë suarta'.

²⁰ Ye' patkëule ttè buaë e' pakök, erë i'ñe ta ye' tso' wõtëulewà s'wöto wé a' ttè e' kuëkì. A' ikiö Skëköl a' ye' kì as ye' tö iwà pakö buaë kë suarta'.

Pablo e' chéat

²¹⁻²² Ye' kì ikiane tö a' wà ijcher tö is ye' tso' ena i weke ye' tö. E' kuëkì ye' tö yëkkuö i' patkeke Tiquico ulà a. Ie' dör s'yami dalër tajë sa' éna. Ie' dör Skëképa Jesús kanè méso yësyësë ese. Ie' tö a' a' ichèmi tö is ye' tso'. Nies ie' tö a' er diché ièmi.

²³ Skëköl dör S'yé ena Skëképa Jesucristo as e'pa tö sene bërë mù s'yamipa kòs a. Nies as Skëköl tö ie'pa kìmù ñi dalëritsók buaë. Nies as ie'pa erblö Skëköl mik kekraë.

²⁴ As Skëköl er buaë chö wépa éna Skëképa Jesucristo dalër kekraë kë manerta'ttsa esepa kòs a.

Yëkkuö kit Pablo tö Filipos wakpa a Filipenses

Mik Pablo tö yëkkuö i' kit, etä ie' tso' Roma wötëulewä s'wöto wé a Jesús tté buaë paké kueki. E' tso' kitule Hechos 28.14-31 e' ki. E' yöki mik Pablo dë'rö Filipos Silas ena Timoteo e'pa ta Jesús tté buaë pakök, etä tajë pé' erblé' Jesús mik (Hechos 16.11-40). Mik Jesús mik erblök wakpa wa ijchenewä tö Pablo tso' wötëulewä, etä ie'pa tö inuköl ena ilé skä patkë'mi Epafrodito ulä a ikimoie. E' ki wéstela ché Pablo tö yëkkuö i' ki.

Filipos wakpa weirke Jesús mik erblé e' kueki. E' kueki Pablo tö ie'pa a ikkaché tö eré ie' weirke, eré ie' ttsë'rke buaë. Ie' tö ie'pa a iché tö ie'pa ké senuk wës Jesús sené es. Ie' e' wöawa diöshët s'malepa kimoie. Es se' kawötä senuk ni kimoie.

E' kúie ta ie' tö ie'pa a ibiyó ché tö Israel aleripa welepa tso' s'wöbla'uk sulué. E' yöki ie'pa kawötä e' kkó'nuk. Ie'pa ñekkëpa s'wöbla'weke tö ké se' tsátkëpa erblé Jesús mik e' é wa. Eré Pablo tö iché tö e' ké idör es.

Shké'wé

¹ Ye' dör Cristo Jesús kané mësopa. Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör batse'r batsulewä Cristo Jesús mik serke Filipos e'pa a, ñies a' wökirpa ena ie'pa kímukwakpa e'pa kos a.

² Skököl dör S'yé ena Skökëpa Jesucristo as e'pa er buaë chö a' a ena sene bërë mü a' a.

Pablo tö wéstela ché Skököl a Filipos wakpa dalërmik

³ Bitökicha ye' er ane a' ska', etä ye' tö wéstela cheke Skököl a' a dalërmik.

⁴ Këkraë mik ye' tö ikieke Skököl a' a' ki, etä ye' ttsë'ne buaë.

⁵ Kuaë dö ikké ta, buaë a' tö ye' kimeke Jesús tté buaë paké e' kané wa. E' kueki ye' ttsë'ne buaë a' dalërmik.

⁶ Ye' wa ijcher buaë tö i buaë tsä tkëwämítke Skököl tö a' er a, e' wa kí wëraëitö buaë dö mik Jesucristo döne etä.

⁷ A' dalër tajë ye' éna, e' kueki e' dör buaë tö ye' tö a' bikeitsé es. Këkraë a' er tso' ye' ska'. Eré ye' tso' wötëule s'wöto wé a Jesús tté buaë kueki, eré a' er tso' ye' ska'. Ñies mik ye' ké ku' wötëule tso' Jesús tté buaë tsátkök ena ichök tö e' dör mokí, etä a' er tso' ye' ska'. Skököl er buaë ché ye' a' e' kueki kané méitö ye' a' Jesús tté buaë pakök. Kané e' a' a' ulitane tso' ye' ta ñita. E' kueki buaë idir tö ye' tö a' bikeitsé es.

⁸ Skököl wa ijcher buaë tö kos ye' éna a' dalër wës Cristo Jesús éna a' dalër es.

⁹ Ye' tö Skököl a' ikieke tö a' kí ñi dalëritsö tajë. Ñies ye' tö ie' a' ikieke tö as a' kí erbiök yösyësé ena a' kí éna ká ar buaë

¹⁰ as i' dör ibua'ie ese shushtë a' tö wé këkraë. Es a' sermi batse'r, ké ki i' nu' ta' dö mik Cristo döne etä.

¹¹ Es Jesucristo batamik a' sermi yösyësé, e' wërdaë buaë wës kal bua' bua wör buaë ese wër es. E' dör es, etä Skököl dalöierdaë buaë ikikardaka tajë a' batamik.

Pablo tso' wötëule eré Jesús tté buaë kí pakarke

¹² A yamipa, ye' kí ikiane tö a' wa ijcher tö i sulu tköke ye' ta, mokí e' ké wa Jesús tté buaë wöklöne. E' skéie iki pakarke tajë.

¹³ Shkëkpa kos tso' ie' ká i' wökir kibi u a, ñies imalepa kos tso' ie', e'pa wa ijcher tö ye' tso' wötëule Cristo tté kueki.

¹⁴ Ñies ye' tso' wötëulewä moulewä, e' tö tajë s'yamipa tso' ká i' a, e'pa kí erkiówé tté pakök ké suarta'ia, ie'pa kí erblöke Skökëpa mik e' wa.

¹⁵ Mokí s'yamipa welepa ukyërke ye' kí, ie'pa wötköke ye' kí, e' kueki ie'pa tö Cristo tté pakeke. Eré welepa tö ipakeke er mokí wa.

¹⁶ Ie'pa éna ye' dalër tajë, ñies ie'pa wa ijcher buaë tö ye' tso' wötëulewä ie', e' dör Jesús tté buaë tsátkoie. E' kueki ie'pa tö Cristo tté pakeke.

¹⁷ Eré welepa skä tso' e' é bikeitsök, esepa tö ipakeke, eré e' ké dör er mokí wa. Ie'pa éna ye' kí we'ikak ye' tso' s'wöto wé a' e' dalewa.

¹⁸ Eré ipakarke er sulu wa ö er mokí wa, e' ké dë' wës ye' a. Ibu'ie dör tö Cristo tté buaë e' pakarke, e' tö ye' ttsë'weke buaë.

Etä ye' kí ttsë'rdaë buaë.

¹⁹ E' wä dör tö ye' wa ijcher tö ye' yërdattsane e' kiekie a' tö Skököl a' e' batamik, ñies Jesucristo Wiköl tso' ye' kímuk e' batamik.

²⁰ Mokí yö iklö'wé tö ye' ké jaënu'ka Cristo kí s'shulökwakpa wörki. Ye' wa ijcher tö mik ye' e' tsátköke ie'pa wörki, etä ye' ttöarë ie'pa ta ké suane wës këkraë ye' tö Cristo tté pakeke es as ie' kíkarka tajë ye' wa. Ye' serkeia ö ye' ttëwä e' wa Cristo kíkarkëka.

²¹ Ye' a' ta, ye' serkeia, e' dör Cristo kíkökka. Eré ye' blënëwa, e' ta ye' e' alé.

²² Ye' serkeia ká i' a, etä es ye' kanëblömiä Cristo a' ta e' wa kí dörattsä buaë. Ye' wák ké wa ijcher tö wëne dö ibua'ie.

²³ Darëre ishukit ye' a. Sulu ye' shkakitke Cristo ska', e' dör ibua'ie ichökke.

²⁴ Eré a' a' buaë idir tö ye' serkeia a' kimoie.

²⁵ Ye' wa ijcher buaë tö e' dör mokí, e' kueki ye' wa ijcher tö ye' serkeia ká i' a' a' kimoie as a' kí ttsë'r buaë tté mik se' erblöke e' a'.

²⁶ Nies ye' serkeia ká i' a e' dór as a' tó Cristo Jesús kíkóka tajé mik a' tó isué tó ie' wá ye' dene a' ska' etá.

Sené wés Cristo kí ikiane es

²⁷ Ihua'ie dór tó a' senú yésyèsé wés Cristo tté buaé tó iché es. Ye' de a' ska' ó ye' kē dē a' ska', eré ye' kí ikiane tó a' ser es as ye' tó a' tté ttsó tó a' er méwa níta nikkēē. Nies as ye' tó ittso tó a' e' tkéwa darērēē níta Jesús tté buaé mik se' erblóke e' tsatkók.

²⁸⁻²⁹ Skéköl er buaé ché se' a, e' kueki ie' tó kawó mè se' a' erblók Cristo mik nies weinuk idalérmik. E' kueki kē a' suanuk se' bolókpa yóki. Ie'pa tó se' we'ikeke, e' dalé'ttsésó er bua' wa, e' tã e' tó ikkacheke ie'pa a' tó ie'pa weirdaé siarē aishkuó tã, eré se' tsatkérdaē. E' kos dór Skéköl kanē.

³⁰ Iñe tã a' weirke wés a' tó isu' tó ye' weine mik a' tã ye' bak etá es. Nies i'ñe tã a' tó ittse tó ye' tso'ia weinuk.

2

Se' ké e' wóokwa dióshet wés Cristo e' wóawa es

¹ Cristo tó a' er kuweke. Ie' éna a' dalér tajé e' tó a' er pableke. A' batsulewá nì mik Skéköl Wikól wa. Nies a' nì saù er bua' wa, er siarē wa.

² E' kueki ye' tó a' a' ikie tajé tó a' er múwa níta nikkēē. A' nì daléritso nikkēē. A' erbikó nikkēē Skéköl a. A' senú buaé níta nikkēē, e' wa a' tó ye' tse'ú buaé.

³ Kē i' war wótkoie níta. Kē i' war e' tsoaka nì kí. E' skéie a' e' wóowa bēre. Ibikeitsó tó s'malepa dór buaé a' tsata.

⁴ Kē a' e' tkiuk a' wákpa íyi ē kí. A' ké s'malepa kí tkinuk ikimē wa isuē wa.

⁵ Se' erbikó wés Cristo Jesús erbikó es, e' dór i' es:

⁶ Ie' wák dór Skéköl je', eré ie' kē tkine e' kí tó iwák dór Skéköl.

⁷ E' kos méatitó iwák er wa, ie' de ká i' a' yóne s'ditsóie wés kanē méso es. Ie' kune' s'ditsóie.

⁸ Mik ie' bak ká i' a, etá i' kos kiane Skéköl kí e' iuté'itó seraq dō ie' e' me'ttsa ttéwa wóteulewá krus mik wés pē' sulusi es. Ekkē ie' e' wóawa.

⁹⁻¹¹ E' kueki Skéköl tó ie' tkéka íyi ulitane tsata.

Nies ikie mékaitó Kéköl íyi ulitane tsata. Ie' tó iwé es as i' kos tso' ká jai a, ena ká i' a ena ká dióshet e'pa kos e' tulówa kuché kí Jesús wórkí idalóioie, nies as sulitane tó ichóka tó Jesucristo dór Skéköl,

Skéköl dór S'yé e' kíkoka tajé.

Sené yésyèsé pē' sulusipa shuá

¹² A ye' yamipa dalér tajé ye' éna, Cristo tó Skéköl tté iuté buaé, e' kueki ye' tó a' iché tó a' tsatkēne e' wá ú suane wa painé wa. Mik ye' bak a' ska' etá kekraē a' tó Skéköl tté iuté buaé, eré i'ñe tã ye' kē ku' a' tã, etá ikí iuté bua'iewa.

¹³ Skéköl wák tó a' erkiowé i' kiane ie' kí wē ese wóie. Nies ie' tó idiché mé a' a' iwakanéwóie. E' kueki a' tó iwakanewēmi buaé.

¹⁴ I' kos weke a' tó, e' ú bēre, kē dór kabene wa, kē dór ukyēne wa.

¹⁵ Iú es as kē i' sulu tté kur a' kí. Es a' sermi pē' sulusipa shuá yésyèsé kē kí i' nui tã wés Skéköl ala'r es. Ie'pa shuá a' dór wés békwo wónar ká ttsettse a' es.

¹⁶ Jesús tó sené michoé mè se' a, e' tté wá pakó ie'pa a. A' tó iwakanewé es, e' tã ye' tse'rdaē buaé mik Cristo dene etá. Es ye' tó isueraé tó ye' kaneblé darērē e' kē weine ē.

¹⁷ A' erblóke Jesús mik, a' tó Skéköl tté iúteke buaé. Nies a' e' mettsa weinuk ie' tté kueki. E' dór wés iyiwak jché sacerdoté tó mè Skéköl a es. Isalema ie'pa tó ye' ttéwami Jesús tté kueki. E' wá tka ye' tã, e' tã ye' dóraē wés vino tekettsa iyiwak jchéne mè Skéköl a e' kí es. Ie'pa tó ye' ttéwami, eré ye' tse'r buaé a' tã níta.

¹⁸ Es nies a' tse'nú buaé ye' tã níta.

Timoteo

¹⁹ Skéképa Jesús ttó wa ye' mú tó Timoteo patkémí bet a' ska'. Ie' tó a' a' ye' biyó meraē buaé, e' tó a' tse'weraē buaé. Nies ie' wá a' biyó dóraē ye' a' as ye' tse'r buaé.

²⁰ Kē yi ská ku' ye' tã tkirke a' kí mokí wés ie' es.

²¹ Imalepa tkirke i' kiane ie'pa wákpa kí, ese ē kí, kē tkirta' i' kiane Jesucristo kí ese kí.

²² Eré a' wá ijcher tó Timoteo tó ikkayé'bak tó ie' dór Jesús kanē méso buaé. Ie' kanebléule buaé ye' tã Jesús tté buaé pakók wés ye' wák alá es.

²³ E' kueki mik ye' wá ijchertke tó wés ye' dōmi íe, etá ye' mú tó Timoteo patkémí a' ska'.

²⁴ Nies ye' erblóke Skéképa mik tó ye' dōmine a' ska' kukuie.

Epafrodito

²⁵ Nies ye' tó ibikeitsé tó ye' kawóta s'yami Epafrodito patkókmíne a' ska'. Ie' dór wés ye' èl es. Ie' kaneblóke buaé ye' tã. Ie' tó Jesús tté tsatkeke buaé ye' tã. A' tó ie' patké'bitu' ye' kímuk a' skéie.

²⁶ Ie' kí a' kiane sué króröe. Mik ie' wá ijchēnewá tó a' tó ibiyó tse' tó ie' duóke, etá e' tó ie' eriwéka tajé.

²⁷ Mokí ie' kirinebak. Tsir etá ie' blēnewá, eré Skéköl tó isué er siarē wa, e' kueki ie' buanene. Es Skéköl tó ye' sué er siarē

wa ñies. Epafrodito duõpawã, e'ma ye' kï eriane tajë.

²⁸ E' kuëkjì sulu ye' éna ipatkakmi bet a' skã' as a' tstsë'rme buaë isaükne, ñies as ye' kë kï eriarã.

²⁹⁻³⁰ A' tò ie' kiõwã tstsë'ne bua' wa wes Jesús mik erblökwa kpa ñi kiõwã es. Tsir etã ie' blënewã Cristo kanë wë kuëkjì. Wes a' kë a ye' kimer, e' kuëkjì ie' tò ye' kímé a' skéie. Eë iekkë tã ie' blënewã. E' kuëkjì se' esepa dalöiö.

3

Cristo dör buaë ichökle ì ulitane tsãta

¹ A yamipa, e' kïie tã ye' tò ichë a' a' tò a' tstsë'nú buaë Skëképa Jesús batamik. Ì kitbak ye' tò yëkuö kï a' a', e' skã shtekeneyö a' a' i' tã. Ye' kë shtrine iskã chökne a' a'. E' dör buaë a' a' tsatkoie wépa éna a' kító'wak esepa yöki.

² A' e' kkö'nú pë' sulusipa datse wes chichi sulusipa es esepa yöki. Ie'pa e' wamblörak suluë. Ie'pa icheke tò wépa tottola kkuölit tëule tsir wes Moisés tò ikitat es, esepa ë dör Skëköl ala'r chökke. Ie'pa éna a' er sulu'wakwã ttë ese wa. E' kuëkjì a' e' kkö'nú esepa yöki.

³ E' kë dör wes ie'pa tò ichë es. Se' tò Skëköl dalöieke iWiköl batamik, esepa je' dör Skëköl ala'r chökke. Kë se' erblökü' se' wãkpa mik e' tsatkoie. E' skéie se' erblöke ì o' Cristo Jesús tò e' mik, e' wa se' e' tsökeka tajë.

⁴ Yile e' tsoãkã tò itsatkërmí iwãk batamik, e' tã ye' e' tsoãkãmi tajë e' tsãta.

⁵ Mik ye' kï kã deka pãköl (8) etã ye' tottola kkuölit tène tsir wes Moisés tò ime'at es. Ye' dör Israel aleripa e' eköl. Ye' dör Benjamín ditsëwö. Ye' dör hebreo ditsëwö chökke. Ye' bak fariseowakie e' kuëkjì Moisés ttë kitule dalöiëno e' dalöiök ye' bak buaë wes fariseowakpa es.

⁶ E' këwö skã' tã ye' bak ttë e' tsatkök darërë dö Skëképa Jesús icha esepa we'ikök siarë. Sene yësyësë kiekie ttë ñe' tò se' a' e' wã iutëule ye' wã seraã, kë kï ì sulu ttë tã' yës.

⁷ Ye' bak ibikeitsök tò iyi ekkëpa kës e' dör buaë ye' a' e' tsatkoie, eré j'ñe tã ye' éna iane tò e' kës kë dör iie bua' ye' a'. E' kuëkjì e' kës kë wã tã'ia ye' a' Cristo dalërmik.

⁸ E' kïie tã, Cristo Jesús dör ye' Këköl, e' mik ye' bãtse buaë, mokï e' dör buaë ye' a' iyi ulitane tsãta. Ie' dalërmik iyi malë kës watëttsayö, e' dör ushñaie ye' a' as ye' ulã dö ie' skã'

⁹ ena ye' bãtswã ie' mik da'aie. Es Skëköl tò ye' klö'wë wes pë' buaë yësyësë es ie' wörki, e' kë dör Moisés ttë dalöiëno e' dalöiëyö buaë e' kuëkjì. E' skéie ie' tò ye' klö'wë wes pë' buaë yësyësë es ye' erblé Cristo mik e' kuëkjì. E' wã dör tò mik ye' erblé Cristo mik etã, e' kuëkjì Skëköl tò ichë tò ye' dör pë' buaë yësyësë ie' a'. Nies ie' tò ye' kímé senuk yësyësë ie' a'.

¹⁰ Ye' kï e' batsak Cristo mik bua'iewã. Ie' kótwa pë' tò e' shkeo'kane Skëköl tò ie' diché tajë wa, e' diché kiane ye' kï ye' er a'. Ye' e' chak weinuk ie' dalërmik wes ie' weine ye' dalërmik es. Ye' e' chak ttëwã ie' dalërmik wes ie' kótëwã ye' dalërmik es.

¹¹ Ye' senuk es as Skëköl tò ye' shke'ükane aishkuö tã.

Kam se' ser yësyësë wes Cristo es

¹² Ye' kë tò icheku' tò e' kës wëtkeyö. Ye' kë tò icheku' tò ye' dekatke ser yësyësë wes Cristo Jesús ser es. Erë ñe' tò ye' klö'o'bak as ye' dö wes ie' es. E' kuëkjì ye' e' tkëwã darërëë as ye' dö wes ie' es.

¹³ A yamipa, ye' kë ibikeitsë tò iyi ekkë kës detke ye' ulã a'. Ì o' ye' tò, ese kë bikeit-seku'iaiyö. E' skéie ì tso' Skëköl wã ye' a' aishkuö tã, ese ë yuleke ye' tò darërëë.

¹⁴ Ye' e' tkëwã darërëë këkraë dö mik ye' demi kã jai a' etã as iskë dö ye' ulã a'. E' dör sene michoë Skëköl tã. E' tso' ie' wã bil yi klöule ie' wã Cristo Jesús batamik esepa a'.

¹⁵ Se' ulitane erblö buaë Cristo mik, esepa kawötã ibikeitsök ñe' es. A' wëlepa tò ilë bikeitseke kuã'kï etã Skëköl tò a' er ñi'werane.

¹⁶ Erë ibua'ie dör tò se' ulitane kë senuk yësyësë kës se' a' ikkayëne eköl eköl ekkë.

Se' dör kã jai wakpa

¹⁷ A yamipa, a' senu' wes ye' serke es. Nies wépa serke wes sa' serke es esepa weblö tã a' senu' es.

¹⁸ Ye' tò a' a' iyë' tajë tò pë' tso' e' chö tò ie'pa erblöke Jesús mik, erë ie'pa serke wes Cristo kótëwã krus mik e' bolökpa es. E' skã chëneyö a' a' i' tã jë wa.

¹⁹ Ie'pa ekkëpa michoë ewëwa. Ì kiane ie'pa kï ese dör ie'pa këköl. Warma ì tò ie'pa kë jãenuk tajë, ese wa ie'pa e' tsoãkã. Ie'pa er me'rie ì tso' kã i' a' ese ë kï.

²⁰ Erë se' dör kã jai wakpa. Skëképa Jesucristo dör S'tsatkökwa tso' kã jai a', e' datskene, e' paneke se' tò kröröë.

²¹ Ie' wã diché tso' tajë e' alokã iyi ulitane kï. Idiché wa ie' tò se' chkã nurta'wã e' mane'werattsa as idö wes ie' wãk chkã olo tã' tajë es.

4

¹ A yamipa, a' e' tköwã darërë Skëképa Jesús a' këkraë. Suluë ye' éna a' suãkne, a' dalër tajë ye' éna. A' tò ye' tstsë'weke buaë. A' dör wes ye' kaneblöke Skëköl a' e' skë es.

Evodia ena Síntique

² A Evodia ena Síntique, a' böi dör Skëképa Jesús icha, e' kuëkjì ye' kköchö a' a' tò a' erbiökö ñikkëë.

³ Eköl tso' a' shuã, e' dör ye' kímukwak buaë, e' a' ye' ikië tò alakölpã e'pa kímü er buanukne ñi kï. Ie'pa bak kaneblök

buaë ye' ta Jesús tté buaë pakè wa. Ie'pa ena Clemente ena imalepa bak kanèblök darërëë ye' ta, e'pa kiè kòs tso'tke kitule sene michoë yèkkuò kị.

A' ttsè'nú buaë kẹkraë

⁴ A' ttsè'nú buaë kẹkraë a' dör Skèkèpa Jesús icha e' kuekị. Ye' tò iskà chène a' a' tò a' ttsè'nú buaë.

⁵ Sulitane saú er bua' wa kẹkraë. Skèkèpa Jesús datskene bet.

⁶ Kè ì tò a' eriauk, e' skéie ì kiane a' kị, ese kòs mú Skèköl ulà a, ie' a' ikiye wa ena kkòchè wa. Nies wèstela chò ia.

⁷ A' tò iwé es, e' ta sene bère meke ie' tò e' meraëitò a' a. E' dör tajè įskjë kè se' éna iwà ar ekkè. E' tò a' er ena a' erbike kkò'neraë Cristo Jesús batamik.

⁸ A yamipa, ibataie ta ye' tò a' a icheke tò ì kòs dör mokjë, ì kòs dalöiërta', ì kòs dör yésyèsè, ì kòs dör batse'r, ì kòs dör buaala, ì kòs kịkauleka buaë, iyi ese kòs kị a' er múwa kẹkraë. Ì kòs dör buaë ena ì kòs kịkarkata', ese bikeitsö kẹkraë.

⁹ Ì kòs wa ye' tò a' wöblag', ttè kòs yè' ye' tò a' a, e' ttsè' a' tò. Wès ye' serke, e' su' a' tò. A' senú es, e' ta Skèköl dör sene bère mukwak, e' tso' a' ta' kẹkraë.

Pablo tò ie'pa a wèstela ché

¹⁰ Ye' ttsè'ne buaë tò bata ekkè ta a' er dene ye' ska'. Ì patké a' tò ye' a, e' wa de ye' ulà a, e' tò ye' ké wèstela chök Skèkèpa Jesús a. Ye' éna iane tò mokị a' kè er chè'wa ye' ska', erè a' kè ulà dè' wès ipatkoie ye' a.

¹¹ Ye' kè ku' e' chök a' a ilè kị kianeia ye' kị e' kuekị. Ye' wöblanewatke ttsè'nuk buaë ì kòs tkòke ye' ta e' a.

¹² Ye' wöblanewatke senuk mik ye' wa iyi tso' tajè eta, ñies mik ye' kè wa iyi ta' yès eta. Ye' wöblanewatke ì kòs tkòke ye' ta e' dalè'ttsök. İyi tso' ye' wa ñè ö iyi kè ta' ye' wa ñè, erè ye' ttsè'rke buaë. Ì tso' ye' wa tajè ö ì kè ta' ye' wa yès, erè ye' ttsè'rke buaë.

¹³ İyi kòs dalè'ttsèrmi ye' a buaë Cristo batamik, e' tò ye' a diché meke e' kuekị.

¹⁴ Erè buaë idir tò a' tò ye' kímé ye' weirke tajè e' shua.

¹⁵ A yamipa, a' wa ijcher buaë tò mik a' tò Jesús tté buaë e' tsá ttsè', e' kèwö ska' ta ye' e' yè'ttsa Macedonia ta a' erule serke Filipos e'pa è tò ye' kímé inuköl wa. Kè imalepa skà wa ye' kímène wès a' es.

¹⁶ E' kjie ta mik ye' bak Tesalónica, eta a' tò iyi patké' ye' a e' kimoie bötökichakkè.

¹⁷ Ye' kè ku' ì kakmeke a' tò ye' a e' è bikeitsök. Ì buaë kị merke a' a ká jai a ì kakmé a' tò ye' a e' skéie, ese bikeitsök ye' tso' bua'ie.

¹⁸ A' wa ijchenú tò ì kòs patké' a' tò ye' a, e' dè' ye' ulà a, e' kuekị tajè ye' wa itso'. E' kjie ta ì ipatké' a' tò Epafrodito ulà a, e' kòs

ta ye' wa itso' tajè shute. Ì wé a' tò e' wër buaë Skèköl wa wès iyi meule ie' a ala'r buaë masmas es. Ese kiar ie' kị.

¹⁹ E' kuekị ye' Kèköl tò ì kòs kiane a' kị senioie ie' a ese meraë a' a ì tso' ie' wa buaë tajè shuteë e' wa Cristo Jesús batamik.

²⁰ įskèköl dör S'yé, e' kịkòkasö tajè kẹkraë! Es e' idir.

Pablo e' chéat

²¹ Jesucristo icha batse'r e'pa kòs shké'ú ye' a. Nies s'yamipa tso' ye' ta, e'pa tò a' shké'wémi.

²² Nies s'batse'rpa serke ie, e'pa kòs tò a' shké'wémi. Sa' shua wépa kanèblöke Roma wökir kibi a, e'pa tò a' shké'wémi bua'iewa.

²³ As Skèkèpa Jesucristo er buaë chò a' a.

Yëkkuö kit Pablo tö Colosas wakpa a Colosenses

Mik Pablo tö yëkkuö i' kit etä ie' tso'ia wötëulewā Roma s'woto wé a. Wēs i bak ie' tā e' tso' kitule Hechos 28.17-31 e' kī. Pablo wák kē wā Jesús ttē buaē pakane Colosas. Wēm ekōl kiē Epafra, e' tō Colosas wakpa a ipaka'. E' ukuōki ie' dē'rō Pablo weblök s'woto wé a tā ie' tō Pablo a ipaké tō Colosas wakpa shuā kabene tso' tajē.

Epafra tō ie' a ipaké tō pē' wele tso' s'wōbla'uk Jesús ttē wa erē kē dōr yēsýsē. Pē' ñe'pa tō s'wōbla'weke tō Skēkōl kē wā íyi kōs yöne Cristo wa. Ñies ie'pa tō icheke tō Jesús kē dōr kēkēpa tajē ese. E' skéie Jesús mik erblök wakpa kawōtā tkinuk bua'ie i kī Israel aleripa tkirke ese kī, es ie'pa tō s'wōbla'weke.

E' kuēki Pablo tö yëkkuö i' kit ñippoie ie'pa ñēkkēpa tā Jesús ttē buaē tsatkoie. Ie' tō ichē tō Jesús ē a se' tsatkēirmi. E' kuēki Skēkōl tō ie' tkē'ka sulitane ena íyi ulitane tsatā. Ñies ie' ichē tō i kcacheke pē' esepa tō e' kē dōr ñie bua' ena e' kē a se' tsatkēnuk. E' kīie tā ie' tō ikkachē tō wēs se' kawōtā senuk Skēkōl wōrki.

Shkē'wē

¹ Ye' dōr Pablo. Skēkōl wák er wa ye' dōr Jesucristo ttekōlpa tsā, e'pa ekōl. Ñies s'yami Timoteo e' tso' ye' tā jē.

² Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dōr batse'r serke Colosas e'pa a. A' dōr s'yamipa e' tkēulewā darērē Cristo mik. Skēkōl dōr S'yē as e' er buaē chō ena sene bēre' mū a' a.

Pablo tö wěstela chē Skēkōl a ie'pa dalērmik

³ Kēkraē mik sa' tō ikieke Skēkōl a' a' kī, etā sa' tō wěstela cheke ie' dōr Skēkēpa Jesucristo Yē e' a' dalērmik.

⁴ Sa' tō a' ttē ttsē tō a' tso'ia erblök buaē Cristo Jesús mik. Ñies sa' tō ittse' tō a' tō s'batse'r malepa kōs dalēritseke buaē. E' kuēki sa' tso' wěstela chōk ie' a' a' dalērmik.

⁵ Mik Jesús ttē buaē mokjē e' dē' a' ska' kuaē, etā a' tō ittse' tō Skēkōl wa i' buaē tso' blēule a' a, e' tso' a' panuk ká jai a. E' wā paneke a' tō krörōē, e' kuēki a' erblōke Cristo mik ena a' ñi dalēritsōke buaē kēkraē.

⁶ Ttē buaē e' pakarke tajē ká wa'ñe, e' klō'weke pē' tō tajē. E' tō ie'pa er mane'weke as iser buaē yēsýsē. Es ñies ibak a' tā kuaē mik a' tō ittse' tā iklō'o'mi mokjē tō Skēkōl er buaē chē se' a' Cristo batamik. Kuaē dō j'ñe tā ttē e' wakaneorkear buaē a' shuā.

⁷ Ttē e' paka' Epafras tō a' a, ie' dalēr tajē se' éna. Ie' dōr Cristo kanē méso wēs sa' es. Ie' dōr Cristo kanē méso yēsýsē a' kīmoie.

⁸ Ie' wā a' ttē de sa' ska' tō a' tō sa' dalēritseke tajē Skēkōl Wikōl wa.

⁹ E' kuēki mik sa' tō a' ttē ttsē' kuaē, etā sa' utmi S'yē tā a' kī. E' kē olo'yeta' sa' tō dō ikkē tā. Sa' tō ikiear Skēkōl a' tō ie' Wikōl tō a' er ñi'ú kabikeitsoie buaē, as i' kiane ie' kī tō a' iwē e' wā ar buaē a' éna.

¹⁰ E' ane buaē a' éna, e' tā a' serdaē buaē yēsýsē wēs wépa dōr Skēkēpa Jesús icha, esepa kē senuk es. A' serke es, e' tā i kōs weke a' tō, e' wēr buaē ie' wa. Í buaē kōs weraē a' tō tajē wēs kal wōr tajē buaē es. Ñies wēs Skēkōl dōr, e' wā kī ar michoē a' éna buaē.

¹¹⁻¹² Sa' tō ikieke S'yē a' tō ie' tō a' er diché iō, ie' olo tajē, ie' diché tajē, e' wa. Es idir, e' tā a' weirke kōs e' dalē' ttsēirmi a' a' er bua' wa. Ñies i kōs wē S'yē tō a' a, e' kī wěstela cheraē a' tō ie' a' ttsē'ne bua' wa. Í tso' ie' wā mè se' dōr ie' icha batse'ra e'pa a' ilo bur tajē e' a, e' yök a' yuētkeitō as idō a' ulā a' ñies.

¹³ Ie' tō se' yēttsā i sulu kōs dōr wēs stui es, ese ulā a' tā se' tsēmiitō wépa blúie ilā dalēr iéna e' tso' esepa kīie.

¹⁴ E' batamik se' tsatkēitō ena se' nuñ olo'yéitō se' kī.

Skēkōl er buanene se' kī Cristo batamik

¹⁵ Skēkōl kē wērtā'wa, erē Cristo wa ie' e' kkeyē' s'ditsō a. Kam íyi ulitane yōr, e' yōki Cristo tso'tke. Ie' dōr íyi ulitane kōs e' tsatā.

¹⁶ Í kōs tso' ká jai a' ena ká i' a, e' yō' Skēkōl tō Cristo tā ñita. Í wērtā'wa, ñies i kē wērtā'wa íyi wōkirie ena íyi kēkōlie ena íyi wákie wā diché tā' ese kōs yō' ie' tō Cristo tā ena Cristo kíkoka.

¹⁷ Kam íyi ulitane yōr, e' yōki Cristo tso'tke. Íyi ulitane yöne ie' tā ñita tā j'ñe tā e' kōs kicha a'tser ie' wa.

¹⁸ Ñies se' dōr ie' icha, e'pa wōkir ie' dōr. Se' dōr wēs Cristo wák chká es, etā ie' dōr wēs s'wōkir es. Ie' kōtēwā, e' shkēkane se' tsáie as ie' dō íyi ulitane tsatā. E' kuēki ie' dōr se' sene michoē, e' wí kicha bua'ie.

¹⁹ Wēs Skēkōl dōr, e' kōs wēnewā Cristo kī, es Skēkōl tō ibikeitsbak.

²⁰ Ñies ie' tō ibikeitsbak tō íyi ulitane tso' ká jai a' ena ká i' a' ena ká wa'ñe e' dōrane ie' ulā a' Cristo batamik. Es ie' tō se' er bua'wéne ie' wák kī Cristo kōtēwā krus mik, ipē tēne tajē se' nuñ skéie e' wa.

²¹ Kenet se' bak i' sulu wamblök ena i' sulu bikeitsök, e' kuēki se' bak Skēkōl bolökpa siulettsā bánet ie' yōki.

²² Erē ie' tō se' er buao'ne ie' kī Cristo kōtēwā se' nuñ skéie e' wa as se' dōwā ie' wōrkjē batse'r, kē kī i' sulu tā, kē kī i' nuñ tā'.

²³ Erē se' kawōtā e' tkōkwā darērēē kēkraē se' erblō Cristo mik e' a. Ttē buaē ttsē' a' tō wā paneke a' tō e' kē olo'yar, e' tā iwā dōraē a'

ulà a. Ttè buaë e' pakane sulitane a ká wa'ñe ñies ye' tso'ñak ipakök.

Kanè mène Pablo a

²⁴ Eré ye' weirke a' dalèrmik, eré ye' tstsè'rke buaë. Cristo weine ie' icha dalèrmik. Ie'pa dör wës ie' chkà es, e' kuekì ie'pa weirke e' dör wës ie' wák tso'ia weinuk es. E' kuekì ye' weirke kôs a' dalèrmik, e' dalé'ttsök ye' tso'. Es ye' tso'ñak weinuk Cristo ta. E' tò ye' tstsè'weke buaë.

²⁵ Skèköl tò kanè mé ye' a Skèkèpa Jesús icha e'pa kanéuk. Ie' tò ye' patké ie' ttè buaë kôs e' pakök a' a.

²⁶ Se' bak ká iaiäe, e'pa yöki ttè buaë e' bak blèulewà, eré j'ñe ta ikkayène ie' icha batse'rupa a.

²⁷ Ie' tò ibikeitsbak tò ttè e' kkacheraë ie'pa a. Ttè e' dör buaë shütéë, e' wa ie' er buaë chömi pè' kôs kè dör judiowak esepa a. Ttè buaë blèulewà, e' dör tò Cristo tso' se' er a, e' batamik se' dórañak Skèköl olo ta' tajë, e' ska'. E' wà paneke se' tò kröröë.

²⁸ E' kuekì sa' tò Cristo ttè pakeke sulitane a. E' wa sa' tò sulitane patteke wöbla'weke kabikeitsè buaë yësyèsè wa as sa' tò ie'pa kôs mü Skèköl ulà a yöuletke buaë batsulewà Cristo ta ñita.

²⁹ E' kuekì ye' e' tkéwà darèrèë kaneblök diché tajë meke Cristo tò ye' a, e' kôs wa.

2

¹ Ye' kì ikiane tò a' wà ijcher tò ye' tso' kaneblök darèrèë a' dalèrmik kè shtrirtà'wà. Ñies ye' tso' kaneblök s'yamipa serke Laodicea e'pa dalèrmik ena s'yamipa malepa kè wà ye' suule, e'pa kôs dalèrmik.

² Ye' kaneblöke darèrèë ie'pa dalèrmik as ie'pa er diché kì iër buaë, ñies as ie'pa kì ñi dalèritsò tajë wës s'yamipa ekkà ñi dalèritsò es. E' dör es, e' ta ttè buaë blèulewà Skèköl wà kuaë, e' wà kôs ardaë ie'pa éna buaë. Ttè buaë e' dör Cristo wák.

³ Skèköl erbikö kôs, ena Skèköl wà iyi jcher kôs, e' tso' Cristo a blèule wës iyi bua'buwa tuë darèrè blèsö es.

⁴ Ye' tò a' a ichè es as kè yi tò a' kütö'ù ttè ttsèr buaë, eré kè dör ttè mokì, ese wa.

⁵ Ye' wák kè ku' a' ta, eré e' dör wës ye' wák tso' a' ta es. Ye' wà ijcher tò a' e' tkéwà darèrè ñikkèë a' erblö Cristo mik e' a wës wák eköl è es. E' tò ye' tstsè'weke buaë.

Sene pa'ali Cristo a

⁶ A' tò Jesucristo klö'wétke e' kèkölíe, e' kuekì a' senú wës ie' kì ikiane es.

⁷ A' e' tkówà darèrèë ie' mik wës kal wi kicha klörwà es. A' talanú ie' mik wës kal talar iwí mik es. A' kì erblö ie' mik kekraë wës a' wöblañe es. Wèstela mú kekraë ie' a.

⁸ A' tso' erki as kè yi tò a' kütö'ù ttè kè wà ta' ese wa. Ttè e' tstsèr buaë eré iwà kè dör mokì, ese dör s'ditsö ttè è. Ttè ese kôs pakane'bitu

ká iaiäe, e' dör ttè èse tso' ká i' kì ese kè idör Cristo ttè.

⁹ Cristo dör s'ditsö eré wës Skèköl dör, e' kôs wènewà ie' kì.

¹⁰ A' batsulewà ie' mik, e' kuekì wè ñi skà kianeia a' kì Skèköl wörki. Iyi wökir wà diché ta' kè wërta'wà ese kôs tsata ie' dör. E' kuekì kè a' e' kütö'ük ttè kuà'kì wa.

¹¹ A' batsulewà Cristo mik, e' tò a' wák dër suluë yéttsa. Es ie' tò a' wakyué a' er a iwà kkachöie tò a' dör ie' icha. E' dör wës sa' judiowak wöblar iwèpa tottola kkuölitla ttök tsir es iwà kkachöie tò ie'pa dör Skèköl icha.

¹² A' tò iklö'wé mokì tò Cristo shkeg'kane Skèköl tò diché tajë wa. E' kuekì mik a' wösune, etä e' dör wës a' wötènewà ena a' shkenekane Cristo ta es.

¹³ Kenet ta' a' dör i sulu wamblökwakpa, e' kèwö ska' ta' a' kè dör Skèköl icha, e' kuekì a' dör wës s'duulewà es ie' a. Eré ie' tò a' shkeg'kane, sene mokì méitö a' a Cristo ta ñita. Sene sulu e' nuí kôs olo yéitö a' kì.

¹⁴ Ie' ttè dalöiëno, e' dalöseg'wà se' tò, e' nuí kôs e' kì se' kkatène. E' dör wës se' nuí kôs tso' kitule yèkkuö kì es. Eré ie' tò e' nuí kôs patuéttsa Cristo kótewà e' batamik. E' dör wës ie' tò se' nuí yèkkuö wötè'wà krus mik Cristo ta ñita es.

¹⁵ Cristo batamik ie' tò iyi wökir ena iyi wák wà diché ta' kè wërta'wà esepa diché yè'lur. Ie' e' ali'kà ie'pa kì ta ijaë'itö wës s'klöulewà ñippè shujä wèwè sulitane wörki yi e' aléka iki e' tò es.

I' tso' ká jai a ese kì a' er múwà

¹⁶ E' kuekì kè yi kar a' kkatök chkè kì di'yè kì. Ñies kawö tkö'weke judiowak tò duas bit ena si' pa'ali bit ena eno diwö bit ekkè, ese kè tkö'wè a' tò e' kè kì yi kar a' kkatök.

¹⁷ E' kôs me'atbak Skèköl tò ie'pa a iwà kkachöie tò i weraë Cristo tò mik ide etä. Eré Cristo dè'bak. Es ttè e' kôs wa tka. E' kuekì ttè dalöiëno kèchke ese kè dalöiaria.

¹⁸ Wépa e' ö tò ie'pa dör pè' buaë ser bërè, esepa tò Skèköl biyöchökwakpa dalöieke. Ñies ie'pa e' chö tò Skèköl tò iyi kkacheke ie'pa a kabsueie. E' wa ie'pa e' tstsökeka tajë. Eré ie'pa ttè kè wà ta', e' dör iwákpa kabikeitsö è. Kè a' e' muktsa e' kütö'ük ie'pa esepa ttè wa.

¹⁹ Ie'pa esepa kè ku'ia e' batsökwa Cristo dör s'wökir e' mik. Cristo dör wës s'wökir es, etä se' dör wës ie' chkà es. Se' wöbla ta', se' kukuöña ta' ena s'yese skà tso' tajë kuà'kì kuà'kì, e' kôs ièulewà buaë ñikkèë ta ikaneblöke buaë ñita. Eré iwökir kè ta' etä s'chkà kôs e' kè dör ie bua'. Es se' dör Cristo ta ñies. Se' batsulewà Cristo ta, e' ta se' kôs ser buaë ñita, ñi tsatköke buaë wës s'chkà etkè es. E' dör es, e' ta se' er diché kì ièrdaë buaë wës Skèköl kì ikiane es.

²⁰ A' duulewəbak Cristo tə ñita ttè èse tso' ká i' a ese kós yóki. A' kè ku'ia idikiá. ¿Wes a' tò iutekeia? Ttè ese dör i' es:

²¹ Chkè se kè kar; chkè wj kè katar, kè ñar; chkè dió kè kar.

²² I kós dör ña cheke ttè ese tò, e' ertə'wa. Mik ichké one, di'yé one, etə kè itə'ia. Ttè ese kós e' dör ttè dalöiëno me' s'ditsó tò ese è.

²³ Kuaè tə ittèsò tò ttè ese dör mokj, wə tə. Wəpa tso' ttè ese iutók, esepa wër wësua ie'pa tò Skèköl dalöieke buaè mokjè. Ie'pa e' ò tajè, suèsò tò wësua mokj idir. Ie'pa wák e' we'iköke tajè. E' kuekj iwër tò ttè ese dör buaè, erè kè idör es. Ttè ese kè a' i wamblak s'wák dër suluè éna ese wöklönuk yès.

3

¹ Se' shkeulekane Cristo tə ñita, e' kuekj i kós tso' ká jai a, e' ki se' er müwa. Ee Cristo tkër Skèköl ulà bua'kka dalöierə' tajè.

²⁻⁴ Se' duulewə Cristo tə ñita. Se' sene mokjè e' tso' bléule Skèköl wa Cristo tə ñita, e' kuekj kam ikkayərwa da'ae. Cristo dör sene mokj se' a. Mik ie' dene ká i' a, etə ikkayërdaè sulitane a. Se' k kayërdaè ie' tə ñita olo tə' tajè. E' kuekj se' er müwa kekraè i tso' ká jai a ese ki. Kè se' er mukwa, i tso' ká i' a, ese ki.

Wəpa dör Cristo icha, esepa serke wes ie' kji ikiane es

⁵ E' kuekj, i sulu tso' ká i a tò se' erkiöweke, ese kós olo'yó a' tò. Trè kós, sene sulusi kós, s'er me'rie trè kji, s'er bikó sulusi kós, ese olo'yó a' tò. Nies iyi kkechè tajè, e' olo'yó a' tò (e' dör wes iyi diököl dalöie skèköl ie es).

⁶ İyi ekkè kós kuekj, wəpa kè tò Skèköl ttè iuteta', esepa kji Skèköl kèsik ardaè.

⁷ A' bak senuk i sulu kós ese diché dikja.

⁸ Erè j'ñe tə a' kawöta i sulu skà tso' kós e' olo'yók. Ulune, kèsik, ñi wamból sulu, ese kós olo'yó a' tò. Kè a' ñi chökia suluè. Kè a' tò ttè sulusi chökia.

⁹ A' wák dër suluè ena wes e' ser, e' olo'ya' a' tò, e' kuekj kè a' kachök ñita.

¹⁰ A' wák dër suluè, e' maneonebak sene pa'alj wa. Skèköl tò a' er yuène pa'alj. Ie' tò a' er mane'wè michoè kekraè as a' er dö wes ie' wák er es. E' uk ie' tso' as a' dö ie' sini'pa chökie.

¹¹ Se' dör Cristo icha, e' shujə s'tso' dör judiowak ena s'tso' kè dör judiowak. Se' shujə s'tso' datse ká bánet, ñies s'tso' kè yöule tajè esepa. Se' shujə s'tso' klöulewa kanè mésoie ese ena s'tso' kè dör es. E' kós kè dè' wes se' a. Cristo batamik se' kós dör ñikkè. Ie' dör iyi ulitane tsəta, ñies ie' tso' se' kós er a.

¹² Skèköl tò a' shukitbak iwák a. A' batseq'itò ena a' dalër tajè ie' éna. E' kuekj a' ñi sa' er siarè wa, er bua' wa. A' e' ówa dióshet ñi yóki. A' senu' bère. İyi kós panú a' tò énaè.

¹³ A' ñi dalè'ttsó er bua' wa. Yile tò i sulu wamblé a' ta, etə e' nu' olo'yó a' tò iki. A' nu' olo'yó a' tò ñi kji wes Skèkəpa tò a' nu' olo'yé es.

¹⁴ İyi ulitane ekkè tsəta, a' ñi dalèritsò kekraè, e' dör iwi bua'ie. A' ñi dalèritsöke es, e' tə a' serdaè buaè ñita wes wák eköl è es.

¹⁵ Mokj Skèköl tò a' klö'bak senuk bère ñita wes wák eköl è es. E' kuekj a' e' mü as Cristo tò a' wëttsü senuk bère ñita kekraè. Nies wéstela chö a' tò ie' a' kekraè.

¹⁶ Cristo ttè blö a' tò a' er a' kekraè. A' ñi wöbla'ú iwa, a' ñi pattö iwa erbiké buaè kós meke Skèköl tò a' a, ese wa. Wéstela chö a' tò kekraè Skèköl a' a' er a' Salmo wa ena Skèköl ttsé wa ena ttsè meke Wiköl Batse'r tò se' a' ese wa.

¹⁷ I kós weke a' tò, ñies i kós cheke a' tò, e' kós ú ena ichö Skèkəpa Jesús ttö wa. Kekraè wéstela chö a' tò Skèköl dör S'yé e' a' Cristo batamik.

Wes se' ké senuk ñita

¹⁸ A' alaköpa wəm tə' a, e' wəm ttö dalöiö wes Skèkəpa mik erblökwapka kawöta iuk es.

¹⁹ A' wəpa, a' alaköl dalèritsö, kè kèsik blök iki.

²⁰ A' ala'r, a' yé ena a' mi, e'pa ttö dalöiö, e' wër buaè Skèkəpa wa e' kuekj.

²¹ A' iyəpa, kè a' tò a' ala'r uluwarka è ichökle as ie'pa kè eriar tajè shutə.

²² A' klöulewa kanè mésoie, a' wökirpa ttö dalöiö kekraè. A' kanèblö buaè ie'pa a' kekraè, kè dör tò mik ie'pa tò a' sueke e' è tə ie'pa wökatoie. E' skéie a' kanèblö ie'pa a' er mokj wa, Skèkəpa dalöieke a' tò e' kuekj.

²³⁻²⁴ Nermata a' dör Cristo kanè mésoia, ie' dör a' wökir mokj. A' kanèblöke buaè ká i' a' a' wökirpa a, e' tə a' ské meraè Cristo tò a' a' aishkuó tə. E' kuekj i kós weke a' tò e' ú kanèwəş a' tso' iuk Skèkəpa wák a' es, kè dör wes s'ditsó a' iwè es.

²⁵ Erè Skèköl a' sulitane dör ñies ème, e' kuekj wəpa tò i sulu wambleke, ese nu' kji ie' tò ie'pa we'ikeraè aishkuó ta.

4

¹ A' wəpa wə kanè mésoia tso', esepa tò ie'pa sa' er bua' wa yésyèsè. E' éna ianú tò a' wə wökir tso' ñies, e' dör Skèkəpa tso' ká jai a' e'.

Se' e' chö ttök Skèköl tə

² A' e' chö ttök Skèköl tə kekraè, kè ilo'yar. Mik a' ttöke ie' ta, etə e' è wə bikeitsö, ñies wéstela chö ie' a.

³ Ye' tso' wötèule jé s'wòto wé a' Cristo ttè buaè bléulewa kuaè, e' pakè kuekj. E' kuekj ikió Skèköl a' tò ie' tò sa' kimú Cristo ttè kji pakök buaè ká wa'ñe as kè i' tò sa' wöklö'ù.

⁴ Ikió Skèköl a' tò ye' mü ipakè buaè yésyèsè wes ye' kawöta ipakök es as sulitane éna iwà ar buaè.

⁵ Mik a' tso' pë' kē dör Jesús mik erblökwakpa, esepa ta, etä a' senü buaë wes Skëköl ala'r ké senuk es. Kē a' kawö chöyk ë. Kawö yöttsa kapakök ie'pa ta. Cristo ttë buaë pakö ie'pa a.

⁶ A' ké ttök ie'pa ta ttë bua'buä wa as ie'pa tö a' ttö ttsö er bua' wa. A' tso' erkü i kos chakeke ie'pa tö a' a eköl eköl, e' iütök yësyësë.

Pablo e' chéat

⁷ Tiquico tö ye' biyö cheraë a' a. Ie' dör s'yami dalër tajë sa' éna ese. Ie' dör ye' kímukwak yësyësë ese. Ie' dör Skëképa Jesucristo kanë méso ye' ta.

⁸ E' kuekü ye' tso' ie' patkök a' ska' as ie' tö a' a ichö tö is sa' tso', ñies as a' er kuütö.

⁹ Ie' ta Onésimo mi'ke ñies. Ie' dalër sa' éna, ie' dör s'yami e' tkëulewa darërë ese. Ie' datse a' ká a. Ie'pa böl tö a' a icheraë tö is sa' kawö tköke.

¹⁰ Aristarco tso' wötëule ye' ta s'wöto wé a, e' tö a' shké'wémi. Ñies Marcos dör Bernabé duö', e' tö a' shké'wémi. A' a iyënetke tö ie' de a' pakök, etä ikiöwa buä.

¹¹ Jesús kië ñies Justo, e' tö a' shké'wémi. Wépa tso' ye' ta i blúie Skëköl tso' e' kanë a e'pa shua ie'pa mañal ë dör judiowak. Ye' er pablérakitö tajë.

¹² Epafras dör a' wakpa eköl, e' tö a' shké'wémi. Ie' dör Cristo Jesús kanë méso. Kekraë ie' kköchöke Skëköl a' a dalërmik tö a' mú e' tkéwa darërëë Cristo ttë a' kē ibikeitsë bötböt ena e' meulettsa da'äie i kiane Skëköl kú ese wöie.

¹³ Ye' wák tö ie' cheke mokü tö ie' kaneblöke darërëë a' dalërmik, ñies Jesús mik erblökwakpa tso' Laodicea ena Hierápolis, e'pa dalërmik.

¹⁴ Lucas tö a' shké'wémi. Ie' dör s'kapeyökwak dalër tajë se' éna. Ñies Demas tö a' shké'wémi.

¹⁵ S'yamipa serke Laodicea, e'pa shké'ú sa' a. Ñies Ninfa ena Skëképa icha erule ñi dapa'úke ie' u a, e'pa shké'ú sa' a.

¹⁶ Yëkkuö i' aritsé one a' tö sulitane kukua, e' ukuökü ta ipatkómi a' tö Skëképa icha erule ñi dapa'úke Laodicea, e'pa a' as ie'pa tö iaritsö ñies. Ñies yëkkuö patké' ye' tö Laodicea wakpa a, e' sa'ú mik ide a' ska' etä.

¹⁷ Ichö Arquipo a' tö Skëképa Jesucristo kanë mène ie' a wè, e' wä ú ie' tö seraä buä.

¹⁸ Ñies ye' dör Pablo, e' tö shkéne i' shté ye' wák ulä wa. Kē a' éna ichökwa tö ye' tso' wötëule s'wöto wé a. As Skëköl er buä chö a' a.

Yëkkuö Tsá Kit Pablo tö Tesalónica wakpa a 1 Tesalonicenses

Pablo tö yëkkuö i' kit duas dabom skeyök ena skeyök kî et Jesús kune'bak e' ukuökî (50-51 AC) e' shu'ulat. E' kuekî i' dör yëkkuö tsá kit ie' tö e'. Mik ie' skà dë'rö Tesalónica Skëköl tté buaë e' pakök etá Timoteo ena Silvano e'pa mir ie' ta. Mik Pablo tö Skëköl tté paka' ká e' a, etá tajë pë' uluneká ie' kî, e' kuekî ie' bakshkarmi dö Atenas. E' ukuökî ie' shkakmine kaneblökne Tesalónica Jesús mik erblökwakpa kîmuk, erë kē ie' dë'röne. Erë Jesús mik erblökwakpa we'ikeke tajë pë' kē dör Jesús mik erblökwakpa esepa tö, e' kuekî Pablo tö Timoteo ë patkë'mi yëkkuö i' muk ie'pa a ier diché ioie (Hechos 12.1-14).

Ì kit Pablo tö yëkkuö i' kî e' dör i' es: Et: Ie' tö wéstela mé Skëköl a i' buaë o' ie' tö Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a e' kî. Nies Pablo tö ie'pa a ieri mène tö Skëköl tso' ie'pa ta.

Böt: Pablo tö ie'pa a ieri mène tö wes ie' bak senuk ie'pa shuá ena wes ie' tö ie'pa dalërits. Ie' tö ikit es ie'pa er diché ioie senuk Jesús a.

Mañat: Pablo tö ie'pa er diché ié senuk kekraë Jesús a. Nies i' tköraë Jesús mik erblökwakpa ta mik iblërulune etá, e' paké ie' tö ie'pa a. Nies ie' tö ikkaché tö wes se' kawötá Jesús datskene e' panuk kröröë.

Shkëwè

¹ Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' ta ië. Sa' tso' yëkkuö i' shtök Skëkëpa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' bat-sulewá Skëköl dör S'yé e' mik, ñies Skëkëpa Jesucristo mik. As ie'pa er buaë chö ena sene bërë mù a' a.

Pablo wéstela ché Skëköl a Tesalónica wakpa dalërmik

² Këkraë sa' tö wéstela cheke Skëköl a' dalërmik. Mik sa' ttöke ie' ta, etá këkraë sa' tö ikieke a' kî.

³ Sa' éna iane tö a' erblöke Jesús mik, e' kuekî a' tö i' kos buaë wëke. S'yé dalër tajë a' éna, e' kuekî a' kaneblöke darërë ie' a. Skëkëpa Jesucristo datskene, e' paneke a' tö mokjé, e' kuekî a' e' tkéwá darërë ie' mik. E' kos kuekî këkraë mik sa' ttöke Skëköl ta, etá sa' tö wéstela cheke ie' dör S'yé e' a' dalërmik.

⁴ A yamipa dalër tajë Skëköl éna, sa' wa ijcher tö ie' tö a' shukitbak ie' ala'rie.

⁵ Mik sa' tö Jesús tté buaë paka' a' a, etá kē sa' wa ipakane tté ë wa. Nies Wiköl Batse'r diché e' kkayë' sa' tö a' a. A' tö isuë tö i' ché sa' tö, e' ché sa' tö er mokjé wa. A' wa ijcher

buaë tö sa' bak senuk yësyësë a' shuá iwà kkachöie tö a' kawötá senuk es.

⁶ Es a' dë'bak senuk yësyësë wes sa' ser es, ñies wes Skëkëpa Jesús ser es. Mik a' tö Jesús tté buaë klö'bak, etá e' kuekî pë' tö a' we'ik siarë, erë a' tö tté e' klö'wëkeia' ttsé'ne bua' wa Wiköl Batse'r batamik.

⁷ E' wa a' tö iwà kkaché Jesús mik erblökwakpa serke Macedonia ena Acaya, e'pa kos a' tö wes s'kawötá senuk Skëköl a.

⁸ A' batamik Skëkëpa Jesús tté buneká Macedonia ena Acaya. Ká wa'ñe, wé ye' mirwa, ee' pë' kos wa ijcher tö a' erblöke Skëköl mik. E' kuekî kē i' ku'ia' ché yi' a' tté e' kî.

⁹ Sulitane tö sa' a' icheke tö a' tö sa' ki'wa buaë. Nies ie'pa tö icheke tö iyi diököl tso' dalöie, ese kos watëttsá a' tö kanebloie Skëköl chökke eköl ë e' a.

¹⁰ Nies ie'pa tö icheke sa' a' tö a' tso' Jesús datse' ká ja' a, e' panuk er mokjé wa. Ie' dör Skëköl Alá. Ie' kótewá, erë Skëköl tö ie' shkë'okane. Ie' tö se' tsatkéë, se' weirdäë siarë aishkuö ta, e' yöki.

2

Ì o' Pablo tö Tesalónica

¹ A yamipa, a' wa ijcher buaë tö sa' sene' a' shuá, e' wa kē dör éme, e' tö a' kímé buaë.

² A' wa ijcher tö kam sa' dö a' ska' e' yöki Filipos wakpa tö sa' yé' suluë, sa' we'ik siarë. Nies a' ká a' pë' bak e'pa éna sa' wöklö'wak erë Skëköl tö sa' kímé'. Ie' tö diché mé sa' a' Jesús tté buaë pakoie a' a.

³ Sa' kē tö s'patteta' kache tté wa ö iyi sulusi dalërmik ö s'kitö'woie.

⁴ Sa' kē tö s'patteta' es. Skëköl tö sa' er webleke, e' tö sa' shukit. Ie' tö kané me'at sa' ulá a' Jesús tté buaë pakök. E' kuekî sa' ipakeke as sa' wër buaë ie' wa, kē dör s'ditsö wa.

⁵ A' wa ijcher tö sa' kē dë'rö a' ska' a' kjkökka' kache tté wa. Kē sa' wa a' pautule inuköl kiane sa' kî e' kuekî. Skëköl wa ijcher tö sa' kē wa iwamblëne es.

⁶ Sa' kē dë'rö a' ska' as a' tö sa' kjköká ö yi' ská tö sa' kjköká.

⁷ Sa' dör Cristo ttekölpá tsá, e' kuekî sa' wa kawö' ta' as a' tö sa' sa' buaë, erë e' kē kine sa' wa a' a. Sa' tö a' sué wes alá mì tö ila'rla sué es.

⁸ Sa' éna a' dalër tajë, e' kuekî sa' ttsé'ne buaë a' pattök Skëköl tté buaë wa. Kē dör e' ë wa, ñies sa' e' mumittsá weinuk a' dalërmik.

⁹ A yamipa, a' éna iane tö mik Skëköl tté buaë paka' sa' tö a' a, e' dalewa sa' kaneblë' darërë. Sa' kaneblë' ñie' nañeë as sa' kē tö a' ulá panü sa' tioie.

¹⁰ A' wa ijcher, ñies Skëköl wa ijcher, tö sa' sene' batse'r yësyësë kē kî i' sulu tté ta' a' dör Jesús mik erblökwakpa e'pa shuá.

11-12 A' wā ijcher tō sa' tō a' paut, a' er pablē' ekōl ekōl wēs iyē tō iwē iwāk ala'r t̄a es. N̄ies sa' tō a' a' iyē' kekraē tō a' senu yēsēsē wēs Skēkōl k̄i ikiane es. E' tō se' klō'o'bak as se' dō i blūie ie' tso' olo t̄a tajē' e' k̄iie.

13 Mik sa' tō Skēkōl ttē paka' a' a, et̄a a' kē wā itsēne wēs s'ditsō ttē es. E' skēie a' tō itsē' wēs Skēkōl ttē mok̄i es, t̄a es je' idir. E' kuēk̄i kekraē sa' tso' wēstela chōk Skēkōl a' a' dalērmik. Ie' ttē batamik, iwakanewēkeitō a' dōr Jesús mik erblōkwakpa e'pa er a.

14 A yamipa, a' wakpa ditsēwōpa e'pa tō a' we'ik siarē. Es n̄ies ibak Skēkōl icha erule erule erblō Cristo Jesús mik tso' Judea e'pa t̄a. Judiowak malepa tō ie'pa we'ik siarē n̄ies.

15 Judiowak tō iwakpa we'ik Jesús ttē kuēk̄i, e' wakpa ē tō Jesús kōtwā wēs k̄a iaiāē ie'pa tō Skēkōl ttekolpa kōtulurbak es. N̄ies ie'pa ē tō sa' trēo'yal. i'le'pa kē wēr buaē Skēkōl wa' i'le'pa kē wōdōr yi mik!

16 Mik sa' tō Skēkōl ttē pakeke pē' kē dōr judiowak esepa a' as n̄ies ie'pa tsat̄kēr, et̄a judiowak n̄ie'pa tō sa' ma'wē wōklō'wē as kē sa' tō ttē e' pakō, erē ie'pa kē ulā dē' iska'. Es i' sulu nuū, e' k̄i kieke ie'pa tō e' k̄i tajē. Bata ekkē t̄a Skēkōl tō ie'pa kichatētsatke.

Pablo shkakne ie'pa weblōk

17 A yamipa, sa' manētyal, sa' kē ku'ia a' t̄a n̄ita, erē sa' er me'rie a' k̄i. Sa' manētyal erē bet t̄a sa' ēna shkakne suluē a' weblōkne.

18 Sa' tō ima'wē, ye' wāk tō ima'wē tseē erē Satanās tō sa' wōklō'wē.

19 Mik Skēkēpa Jesús dene, et̄a i'yi tō sa' t̄sē'wēmi buaē mok̄iē ie' wōa? i'e' dōr a'! I' buaē paneke sa' tō Jesús wōrk̄i a' batamik. A' dē' Skēkōl ala'rie, e' tō sa' t̄sē'weraē buaē Jesús wōrk̄i.

20 Yēne e', a' wa sa' e' t̄sōkeka, a' tō sa' t̄sē'wēke buaē.

3

Timoteo patkēmine Tesalōnica wakpa ska'

1 Bata ekkē t̄a, mik sa' kē a' idalē'tsēneia, et̄a sa' tō ibikeits tō "sa' bōl atē iē Atenas

2 t̄a s'yami Timoteo e' patkekemi sa' tō a' weblōk." Ie' dōr Skēkōl kanē mēso Cristo ttē buaē pakōk wēs sa' es. Sa' tō ie' patkē'mi a' k̄imuk as a' dichē k̄i iēr Jesús ttē a' ena a' erblōia mok̄iē imik.

3 Sa' kē k̄i ikiane tō a' wele eriwē, a' weirke siarē Jesús ttē kuēk̄i, e' tō. E' tkōraē se' t̄a wake'.

4 Mik sa' bak a' ska', et̄a sa' tō a' a' iyē' tajē tō se' weirdaē pē' kē dōr Jesús mik erblōkwakpa esepa ulā a. A' wā ijcher buaē tō iwā tka es.

5 E' kuēk̄i mik ye' wāk kē a' idalē'tsēneia, et̄a Timoteo patkē'miyō a' ttē t̄sōk tō i'is a' erblōke Jesús mik e' mir? Ye' suane siarē dō'

Satanās tō a' erkiōwē t̄a a' emine t̄a kōs sa' tō a' pattē e' weirdawa ē.

6 Erē Timoteo tso' a' ska', irō ie' dene. Ie' wā biyō buaē debitu sa' a. Ie' ichē tō a' erblōkeia Cristo mik, n̄ies a' n̄i dalēritsōkeia buaē. Kekraē a' tō sa' bikeitseke er bua' wa. A' ēna sa' suākne suluē wēs sa' ēna a' suākne es.

7 A yamipa, a' erblōke Jesús mik buaē, e' tō sa' er pableke tajē sa' eriarke kōs sa' weirke kōs e' shua.

8 Mik sa' ittse tō a' e' tkēwā darērē Skēkēpa mik, et̄a sa' er dekanē.

9 A' tō sa' t̄sē'wē buaē ichōkle Skēkōl wōa. Kekraē sa' tō wēstela cheke ie' a' tajē a' k̄i, erē e' kē dōr wē'.

10 Sa' tō ie' a' ikieke tajē n̄iē nañēē as kawō mūtō sa' a' a' suōie a' k̄i wōbla'woie as a' k̄i yōr erblōk Jesús mik.

Pablo ttē Skēkōl t̄a

11 Skēkōl dōr S'yē e' ena Skēkēpa Jesús e'pa a' sa' tō ikieke tō sa' k̄imū shkoie a' ska'.

12 As Skēkēpa tō a' kō n̄i k̄i dalēritsōk tajē shutē n̄ies silitane dalēritsōk wēs sa' tō a' dalēritseke es.

13 As ie' tō a' er dichē k̄i iō as a' dō Skēkōl dōr S'yē e' wōrk̄i batse'r, kē k̄i i' sulu ttē t̄a, mik Skēkēpa Jesús datskene ie' icha batse'rpa t̄a et̄a. Es e' idir.

4

Sene wēr buaē Skēkōl wa ese

1 A yamipa, sa' tō a' wōbla'o' tō a' senu wēs Skēkōl wa iwēr buaē es, e' iuteke buaē a' tō. I' t̄a sa' tō a' a' ikieke, sa' tō a' patteke Skēkēpa Jesús ttō wa, tō a' k̄i senu yēsēsē kekraē.

2 I' uk a' ka' ye' tō Skēkēpa Jesús ttō wa, e' jcher buaē a' wā.

3 Skēkōl k̄i ikiane tō a ser batse'r, e' wā kiane chē tō a' e' skōttsa trē kōs yōki.

4 A' e' wōbla'ū e' kkō'nuk batse'r dalōiērt̄a.

5 A' kē kāne senuk wēs pē' kē e' batsōt̄a' Skēkōl mik es. Ie'pa trēr tajē wēs iwākpa k̄i ikiane es.

6 A' dōr n̄i yamipa Jesús ttē wa, e' kuēk̄i kē a' kāne n̄i tsiriuk a' alakōlpa wa. A' n̄i wamblō es, e' t̄a a' n̄i dalōsēukewa. Sa' tō a' a' iyē'bak tō wēpa tō iwambleke es esepa we'ikeraē siarē Skēkēpa Jesús tō.

7 Skēkōl kē wā a' klōone e' ia'ukk̄a sene sulusi wa. Ie' tō a' klōo' senuk batse'r ie' a.

8 E' kuēk̄i yi tō ttē i' watēttsa, ese kē wā s'ditsō ttē watēnettsa, ie' tō Skēkōl tō Wikōl Batse'r mé se' a, e' ttē watēttsa.

9 Skēkōl wāk tō a' wōbla'wē n̄i dalēritsōk, e' kuēk̄i kē i' shteku'ia sa' tō ttē e' k̄i.

10 A yamipa, e' yēne tō Jesús mik erblōkwakpa serke Macedonia, e'pa kōs dalēr tajē a' ēna. Erē sa' tō a' k̄i patteke tō a' k̄i n̄i dalēritsōk tajē shutē.

11 Nies a' e' chõ senuk bërë. Pë' kē tsiriwar kanë wa, ttë wa, i wa. A' wakpa iyi ë wà saü wà shulõ. A' kaneblõ a' wákpa ulà wa wës sa' tó a' iyë' es.

12 A' tó iwë es, e' tã pë' kē erblõ Jesús mik, esepa tó a' dalõieraë. Nies a' tó iwë es, e' tã i kos kiane a' k̄i sēnoie, e' dōraë a' ulà a' as a' kē tó yile ulà panü a' kanëwoje.

Skëkëpa Jesús datskene

13 A' yamipa, sa' k̄i ikiane tó a' wã ijcher tó i tkōraë se' blērulunebak esepa tã as a' kē eriar wës wépa kē ku' i panuk, esepa eriar es.

14 Se' tó iklõ'wé tó Jesús kōtewã shkenekane, e' kuek̄i ñies se' tó iklõ'wé tó wépa batsulewã ie' mik blērulunebak, esepa tserabitü Skëköl tó Jesús tã mik idatskene etã.

15 E' kuek̄i i k̄kayë' Skëkëpa tó sa' a' e' chekene sa' tó a' a, e' dör tó mik ie' dene, etã se' dör ie' icha tso' tssë'ka, esepa kē mīne se' malepa blēnewã, esepa yöki kēwe.

16 Mik Skëkëpa wák bitukene kã jai a, etã ittōraë aneule darërë ttersaë sulitane tó. Nies Skëköl biyöchökwaipa wökir kibi, e' ardaë tã Skëköl duk bla'weraëitö tajë. Etã wépa batsulewã Cristo mik blērulunebak, esepa shkerdakane kēwe.

17 E' ukuöki tã se' tso' tssë'ka kã i' a, esepa kos busdaka ie'pa tã ñitã mò a' tã Skëkëpa Jesús kueraësö kashuk a, etã es se' tso'ie ie' tã kekraë.

18 E' kuek̄i a' ñi er diché iö ttë e' wa.

3

1-2 A' yamipa, a' wã ijcher buaë tó mik Skëkëpa Jesús datskene, etã kēwö e' datse kē biyö yeule wës akblökwaipa döwa se' u a' nañewe es. Kē yi wã ijcher tó mik idatskene, e' kuek̄i e' kēwö kē kituk sa' a' yëkkuö k̄i a' a.

3 Mik sulitane tó ichë: "Ire' sulitane serke bërë ñita, kē pauirku'", e' bet tã i sulu döraë kã i' k̄i tã s'ditsö weirdaë siarë. Ie'pa kē tköpashkar iulã a' wës tayë alã kurke e' kē tköpashkar iweir tajë e' ulã a' es.

4 Erë a' yamipa, a' kē serku'ia kã ttsetse a' wës ie'pa es. E' kuek̄i e' kēwö kē döpa a' k̄i wës akblökwaipa döwa es.

5 A' kos serke yēsēsë Jesús ttë dik̄ia, e' dör wës se' serke kã ñiwe a' es. Skëkëpa Jesús kēwö, e' tó a' tssë'weraë buaë. Kē se' tó i sulu wambleku'ia wës kã ttsetse wakpa es.

6 E' kuek̄i kē se' kane senuk wës ie'pa es. Ie'pa dör wës se' kapötulur es, kē ku' i panuk. Erë se' kãwötã senuk wösh wa, kabikeitsöke buaë wës s'tso' k̄kame es.

7 Wépa kapötkëter, esepa kapötkëter nañewe. Wépa tteke blo' tó, esepa tteke blo' tó nañewe.

8 Erë se' dör wës kã ñiwe wakpa es, esepa kē kabikeitsök buaë wës s'tso' k̄kame es. Se' erblõ Jesús mik, ñies se' ñi dalëritsö, e' tó

se' bleraë wës iyi daloie ieke ñippökwaipa tó ibatsi' k̄i kuaböt yöki es. Nies se' tsatkerdaë, e' panusö kröröë, e' tó se' tsatkerdaë wës iyi daloie tkekeka ñippökwaipa tó iwökir k̄i e' tsatkoie es.

9 Skëköl kē wã se' klõone ie' ala'rie se' we'ikoie. E' skëie se' klõo'bakitö se' tsatkoie Skëkëpa Jesucristo batamik.

10 Cristo kōtewã se' skëie as se' ser michoë ie' tã ñitã. Se' blēnewã ö se' tso'ia tssë'ka, e' kē dë' wës ie' a' mik ie' datskene etã.

11 E' kuek̄i a' ñi er pablõ, a' ñi diché iö, ttë ikkë wa wës a' tso' iwã uk es.

Pablo tó ie'pa k̄i pattë

12 A' yamipa, wépa tso' kaneblök darërë a' wökirpaie Skëkëpa Jesús ttë a, esepa tó a' k̄kõ'neke, a' patteke as a' ser buaë yēsēsë Skëköl a. E' kuek̄i sa' tó a' a' ikieke tó ie'pa dalöio.

13 Ie'pa dalöio tajë. Ie'pa dalëritsö ie'pa kanë kuek̄i. A' senü bërë ñita.

14 Nies sa' tó a' pattë tó a' wépa bikëne, kē éna kaneblak, esepa uñü. Wépa eriarke, esepa er pablõ. Wépa kē ku' tkëulewã darërë erblök Jesús mik, esepa k̄imú. Sulitane dalë'ttsö er bua' wa.

15 A' e' k̄kõ'nü. Mik yi tó i sulu wamblë a' k̄i, etã kē a' tó i sulu wamblökne ie' k̄i iskëie. E' skëie a' e' chõ kekraë er buaë chök ñi a' ena sulitane a.

16 A' tssë'nü buaë kekraë.

17 A' ttö me'rie Skëköl tã.

18 I' kos k̄i wëstela chõ Skëköl a. A' dör Cristo Jesús icha, e' kuek̄i Skëköl k̄i ikiane tó a' ser es.

19 I' wëke Skëköl Wiköl tó a' shua, e' kē wöklõ'war.

20 Ttë Skëköl ttekölie, ese kē watarttsã.

21 Iwã kos b̄ikeitsö bua'iewã. Wë dör buaë ese blõ.

22 I' sulu kos, ese yöki a' e' sköttsã.

23 Skëköl dör sene bërë mukwak, as e' tó a' k̄imü senuk batse'r. Nies as ie' tó a' chkã, a' er, a' wiköl, a' wák wa'ñie k̄kõ'nü kē k̄i i sulu ttë tã' yës dö mik Skëkëpa Jesucristo datskene etã.

24 Yi tó a' klõo'bak, e' ttö mokjë. Ie' tó ese kos waweraë.

Pablo e' chëat

25 A' yamipa, a' tó ikiö Skëköl a' sa' k̄i.

26 S'yamipa kos shkë'ü sa' a' ñi dalër wa.

27 Ye' tó a' kē Skëkëpa Jesús ttö wa yëkkuö i' sauk s'yamipa kos a.

28 As Skëkëpa Jesucristo er buaë chõ a' a.

Yëkkuö Skà Kit Pablo tó Tesalónica wakpa a, i' ta ide böt 2 Tesalonicenses

Mik Pablo bak Corinto etä ie' tó yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa tso' Tesalónica e'pa a. I' dör yëkkuö skà kit ie' tó ie'pa a, i' ta ide böt. S'wöbla'ukwakpa wele tó ichè tó Jesús skà dè'röbakne e' kuekj kē s'kawötä kaneblök. Jesús mik erblökwakpa welepa tó e' klö'o', e' kuekj ie'pa kē kaneblöia chke yuloie. E' kuekj Pablo tó Jesucristo skà datskene e' paké ie'pa a.

Pablo éna ie'pa a ichak yësyësé tó Jesús kam döne e' kuekj ie' tó yëkkuö i' kit. Ie' tó ie'pa a iché tó Jesucristo datsketkene e' yöki wëm döraé eköl sulitane kitö'uk. E' kaneblöraé Satanás diché wa. Nies ie' tó ie'pa a iché tó mik Jesús dene etä pé' qos kē erblène ie' mik e' we'ikeraé Skéköl tó.

Eré kam Jesús döne etä ie' mik erblökwakpa kawötä senuk yësyësé ena ie'pa kawötä kaneblök e' kkö'noie. Es Pablo tó ie'pa a iché.

Shke'wé

¹Ye' dör Pablo. Silvano ena Timoteo tso' ye' ta je. Sa' tso' yëkkuö i' shtök Skéképa Jesús icha erule serke Tesalónica e'pa a. A' batsulewä Skéköl dör S'yé ena Skéképa Jesucristo e'pa mik.

²As ie'pa er buaé chö ena sene bère mü' a' a.

Mik Jesús dene, etä pé' sulué we'ikeraëtö

³A yamipa, kekraé sa' kawötä wéstela chök Skéköl a' a dalérmik. A' erblöke Jesús mik, e' kī mir buaé. E' sū a' ñi dalëritsöke, e' kī mir buaé. E' tó sa' ké wéstela chök Skéköl a.

⁴Sa' tó a' tté ppékä buaé Skéköl icha eruleé qos e'pa shüa. Eré a' weirke siaré s'bolökpa ulä a, a' töierke siaré Jesús tté kuekj, eré a' e' tkéwä darërëé, a' erblökeia Jesús mik buaé, e' kuekj sa' tó a' kīkékä.

⁵E' qos wa iwënëwä tó Skéköl tó s'shulè yësyësé. Ie' dör se' blü, e' tté kuekj a' weirke. E' wa iwënëwä tó ie' tó ibikeitseke tó a' je' didir i' blüie ie' tso' e' kīje.

⁶Skéköl tó s'shuleke yësyësé kekraé, e' kuekj buaé idir tó wépa tó a' we'ikeke esepa we'ikeraé ie' tó siaré.

⁷Ta' a' weirke siaré e'pa enuraé sa' ta' ñita. E' qos tköraé mik Skéképa Jesús datskene ie' biyöchökwakpa diché ta' tajé e'pa ta' ena bö'wö ñarke tajé e' shüa etä.

⁸Wépa kē e' batsötä' Skéköl mik, kē wa Skéképa Jesús tté buaé e' iütène, esepa qos we'ikök ie' datse.

⁹Ie'pa weir michoé siaré busdattsa' bánet Skéköl diché ta' tajé olo ta' tajé, e' yöki.

¹⁰E' qos tköraé mik Skéképa Jesús datskene etä. E' kéwö ta' ie' icha bats'e'rpa qos tó ie' kīkerakä. Se' erblé ie' mik, esepa qos tó ie' dalöieraé. A' tó tté yé' sa' tó a' a, e' klö'wé e' kuekj a' tso'ñak e'pa shüa.

¹¹E' kuekj sa' tó Skéköl a' ikieke kekraé a' kī. Sa' tó ikieke ie' a' as ie' tó a' saü tó a' serke yësyësé wes ie' tó a' klö'o'bak senuk es. Nies sa' tó ikie ie' a' tó ie' tó a' kīmü i' buaé qos kiane wé a' kī e' wa' uk buaé ie' diché wa. E' qos wak a' éna a' erblöke Jesús mik e' kuekj.

¹²Sa' tó ikieke es as Skéképa Jesús kīkarka a' batamik, ñies as Skéköl tó a' kīkōkä buaé. Ie' ena Skéképa Jesucristo e'pa er buaé chö a' a, e' kuekj ie'pa tó a' kīmeraé iwä uk buaé.

2

Wëm Sulusi Ichökle

¹A yamipa, mik Skéképa Jesucristo datskene, etä se' busdakä kashuk a' ñi dapa'uk ie' ta, e' tté pakeke sa' tó a' a' i' ñe. Sa' tó a' a' ikieke kröröé tó

²yile iché tó Skéképa Jesús datskene, e' kéwö detke, e' ta' kē a' e' kitö'uk e' tkiuk tté ese wa. Isalema yile tó a' a' icheke tó Wiköl Batse'r tó sa' a' ikkaché tó Jesús denetke. Isalema yile tó icheke tó sa' tó ie'pa a' iyé' ö sa' tó ikit yëkkuö kī tó Skéképa Jesús denetke ká i' a. Yile tó iché es, e' ta' e' dör kache.

³Kē a' e' kitö'uk tté ese wa yés. Skéképa Jesús kam döne e' yöki tajé pé' tó Skéköl waterattsa. Nies wëm sulusi ichökle wömenettsabak weinuk e' döraé.

⁴I' qos tso' dalöie skékölie, ese kē kiarpa ie' kī. Ie' wák e' tso'arakä ese qos tsata. Ie' kī ikiane tó sulitane tó ie' é dalöie. Ie' e' tkörakä Skéköl wé kibi a' ta' ie' chöraé: "ye' dör iyi ulitane kéköl."

⁵Mik ye' bak a' ska', etä iyi ekké yé'yö a' a, ye' a' ta' e' ane a' éna.

⁶I' tó wëm sulusi ñe' wöklö'wekeia as kē idö kam ikéwö dö e' yöki e' jcher a' wa.

⁷Eré i'ñe ta' Satanás tso'tke iwakanéuk bër akirie as s'ditsö tó Skéköl tté watöttsa. Eré wëm sulusi ñe' kē döpa dö mik yi tso' iwöklö'uk e' yënnettsa etä.

⁸Mik iyënnettsa, etä wëm sulusi e' döraé sulitane wörki. Eré mik Skéképa Jesús de, etä ie' e' alörakä iki ilo tajé wa ta' itterawaitö ikkó siwé é wa.

⁹Mik wëm sulusi ñe' de (kam Jesús tó ittöwä e' yöki), etä ie' döraé Satanás batamik. Satanás diché wa, ie' tó i' kē or yi a' ese qos weraé s'kitö'wöie.

¹⁰I' sulu qos wa ie' tó s'wömeulettsa weinuk aishkuö ta' esepa kitö'weraé. Ie'pa kē wa Jesús tté mokj e' dalëritse e' tsatkoie, e' kuekj ie'pa wömeulettsa weinuk.

¹¹ E' *kuëkj* Skëköl tō ie'pa wōmerattsa as ie'pa e' *kītō'ū* Wēm Suluë Ichökle e' *kache* wa.

¹² Es ie'pa *kē* tō tte *mokjē* ñe' *klō'wē*. E' skéie ie'pa tts'ër buaë i sulu wamblök, e' *kuëkj* Skëköl tō ie'pa wōmerattsa weinuk aishkuö tã. Esepa *kos* *kj* inuï döraë.

S'yë tō se' shukitbak tsatkë

¹³ Erë, a yamipa, a' dalër tajë Skëkëpa Jesús éna. Tsawe tã Skëköl tō a' *shukitbak tsatkë* iWiköl tō a' *bats'e'wë* e' *batamik*. Ñies a' tsatkëne tte *mokjē klō'wë* a' tō e' *batamik*. E' *kos* *kuëkj* sa' *kawötã* wëstela chök Skëköl a *kekraë* a' *kj*.

¹⁴ Sa' tō Jesús ttë buaë paka' a' a, e' wa Skëköl tō a' *klōo'* bak as a' *sër* michoë Skëkëpa Jesucristo tã ñitã e' *olo* tajë e' a.

¹⁵ A yamipa, e' *kuëkj*, ttë wa sa' tō a' *yō'* mik sa' bak a' *shuã* e'tã, ñies mik sa' tō *yëkkuö* kit a' a e'tã, ttë e' *kos* blö buaë a' er a, *kë* ilo'yar.

¹⁶ Skëkëpa Jesucristo ena Skëköl dör S'yë, e'pa éna se' dalër tajë. Ie'pa er buaë chë se' a, e' tō se' er pablë michoë. Ñies ie'pa kablë' sene michoë muk se' a, e' panuk kröröë se' tso'ie.

¹⁷ As ie'pa tō a' er pablö. As ie'pa tō a' er dichë *kj* iö as a' tō i buaë *kos* *ū* ttë wa ena iwawatke.

3

S'yë a ikiö sa' kj

¹ A yamipa, bata ekkë tã, a' tō Skëköl a *ikiö* sa' *kj* as Skëkëpa Jesús ttë pakeke sa' tō, e' *kj* pakar bet *kã* ulitane wakpa a tã e'pa tō *iklō'wë* wës a' tō *iklōo'* es.

² Ñies pë' tso' tajë *kë* erblökü' Jesús mik, e' *kuëkj* a' *ikiö* Skëköl a tō ie' tō sa' tsatkö pë' sulusi *yöki*.

³ Erë Skëkëpa Jesús ttö *mokjē*, ie' tō a' *së'wëraë* tkëulewã darërë ie' mik tã a' tsatkëraëitö i sulu *yöki*.

⁴ Sa' e' *muë* ie' mik tō ie' tō a' *kimeraë*. E' *kuëkj* sa' wã *ijcher* tō i *ük* a' *kë* sa' tō, e' wawë a' tō tã a' *iwë* michoë.

⁵ As Skëkëpa tō a' *kimù* *kos* Skëköl éna se' dalër e' wã *anuk*. Ñies as a' *kimuitö* a' *weirke* *kos* e' dalë'ttsök wës Cristo tō ie' *icha* dalë'ttsë' es.

Se' kawötã kaneblök

⁶ A yamipa, Skëkëpa Jesucristo ttö wa sa' tō a' a *icheke* tō s'yamipa *wëlepa* *bikërke*, *esepa* *yöki* a' e' *skö*. Wëpa *kë* tō tte *me'at* sa' tō e' *iütëkj*, *esepa* *yöki* a' e' *skö*, *kë* *iiutar*.

⁷ A' wã *ijcher* buaë tō a' *kawötã* senuk wës sa' bak senuk a' *ska'* es. A' *kë* wã sa' *sune* *bikënu*k.

⁸ Sa' *kë* wã *yi* *chkë* ñane *kë* *patoule*. E' skéie sa' bak *kaneblök* darërë ñië *nañeë* *shtrine* wa i wa *chkoie*, di' *yoië* as sa' *kë* tō *yi* *tsiriü* e' *tië* wa e' *kanewë* wa.

⁹ Mik sa' bak a' *ska'* *warma* a' *kawötã* sa' *sauk*, sa' *kkö'nu*k, erë sa' *kë* wã i *kine* a' a es. Es sa' *kaneblë'* a' *ska'* as a' *wöblar* *kaneblök* wës sa' tō a' a *iwã* *kkayë'* es.

¹⁰ Mik sa' bak a' *ska'*, e'tã tte i' *yë'* sa' tō a' a: "Yi *kë* *kaneblak*, *ese* *kë* *tiar*."

¹¹ Sa' tō ittsé tō a' *wëlepa* *bikërke* tajë. Ie'pa *kë* *kaneblökü'* *yës*, e' skéie *wëpa* *kaneblöke* *esepa* *tsiriwëkerakitö* ñië.

¹² Pë' *esepa* *pattë* sa' tō, ñies ie'pa *ké* sa' tō Skëkëpa Jesucristo ttö wa *kaneblök* darërë *bërë* e' *kanëwoie*.

¹³ Erë, a yamipa, *kë* a' *shtrinuk* i buaë *ük* *kekraë*.

¹⁴ Ttë *shtéyö* *yëkkuö* i' *kj*, e' *kë* *iütë* *yile* tō, e' tã *ichö* a' *mälëpa* a. Ie' *yökj* a' e' *skö* as *ijaërka* tã *ier* *mane'üne*.

¹⁵ Erë *kë* ie' suar *suluë* wës s'bolök es, e' skéie *ipattö* er bua' wa wës s'ël es.

Pablo e' chëqt

¹⁶ Skëkëpa Jesús dör sene *bërë* *mukwak*, as e' tō sene *bërë* *mù* a' a *kekraë* i *kos* *tköke* a' tã e' *shuã*. As ie' *tkërie* a' *ulitane* tã *kekraë*.

¹⁷ Ye' dör Pablo, e' tō *shkëne* i' *shté* *ye'* wák ulã wa wës *ye'* tō *ishteke* *yëkkuö* *kos* *shtéyö* *ese* *kj* es. Es *sulitane* wã *ijcher* tō *ye'* wák tō *ishtë*.

¹⁸ As Skëkëpa Jesucristo er buaë *chö* a' *ulitane* a' tajë.

Yëkkuö tsá kit Pablo tö Timoteo a 1 Timoteo

Pablo tö yëkkuö kit mañat Jesús mik erblökwakpa wökirpa a, e' et e' dör itsá kititö Timoteo a e'. Yëkkuö i' dör ie' pattoie wës ie'pa kawötä s'wëttsuk s'wökirpaie.

Timoteo dör Pablo wapiöuk ikanè a. Mik ie' bak duladula etä Pablo tö ie' klöo' kanablök ie' ta. Timoteo bak senuk ká kié Lистра atë Asia eë. Ie' yë dör griegowak ena imi dör Israel aleri. Mik Pablo tö Jesús tté buaë paka' Lистра etä Timoteo erblë' Jesús mik. E' ukuöki mik Pablo skä bak Lистра etä ie' tö Timoteo shukit kanablök ie' ta (Hechos 16.1-4). E' ukuöki Timoteo kanablë' tajë Pablo ta Jesús tté buaë pakök ká kuä'ki kuä'ki a. E' ukuöki ta Timoteo bak Jesús mik erblökwakpa wëttsuk Éfeso. Pablo tö yëkkuö i' kit Timoteo a ie' kimoie wës ie' ké senuk kanablök.

E' kjieta se' wëse ké kanablök Jesús mik erblökwakpa wökirpaie ena e'pa kímukwakpaie, e' kit Pablo tö Timoteo a. Nies Jesús mik erblökwakpa tso' Éfeso e'pa shua kabene tso' tajë. Pë' welepa tö s'wöbla'weke kache tté wa, esepa kí talarke tajë, e' ché Pablo tö Timoteo a tö wës ie' kawötä tté ese shülök.

Yëkkuö i' tö se' kímëmi tajë i'ñe ta. Yëkkuö i' tö se' a ikkachè tö se' wëse kawötä shushtë s'wökirpaie, nies se' wëse kawötä shushtë s'wökirpa kímukwakie. E' kjieta wës s'wökirpa ké kanablök e' tso' kitule yëkkuö tsá kit Pablo tö Timoteo a e' ki.

Shké'wë

¹Ye' dör Pablo. Ye' dör Cristo Jesús ttekölpa tsá, e'pa eköl. Skököl dör S'tsätökökwak ena Cristo Jesús mik se' erblöke, e'pa ye' ka' kané e' wä uk.

²A Timoteo, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Be' dör wës ye' alä chök es tté mik se' erblöke e' wa. Skököl dör S'yë ena Skökëpa Cristo Jesús, as e'pa er buaë chö be' a ena be' saü er siarë wa nies sene bërë mü be' a.

Se' wöbla'ukwakpa kache tté wa, esepa wöklö'ü

³Mik ye' minea Macedonia, etä ye' kköyë' be' a: "Be' e' tsüat Éfeso pë' welepa tso' eë e'pa a ichö tö ké s'wöbla'war kache tté wa."

⁴Ie'pa kawö chöke tajë se' ditséwö bak ká iaiä e' tté paké wa. Tté e' ké ertä'wa, e' dör tté ëse. Ichö ie'pa a tö ké yi wöbla'wariä kache tté ese wa. Tté ese ki sulu s'ñi chö. Tté ese tö, i weke Skököl tö se' erblö ie' mik e' wa, ese wöklö'weke.

⁵Ye' ki ikiane tö s'yamipa ñi dalëritsö er maneneë wa, erbike bua' wa. Mik ie'pa ñi dalëritsö es, etä e' wa iwënewä tö mokj ie'pa erblöke Jesús mik. E' kuëki ye' tö be' ké s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa wöklö'uk, ké kar s'wöbla'uk.

⁶Ie'pa welepa tö tté mokj méat ta ittemirak biraraë.

⁷Ie'pa erkiöke s'wöbla'uk tté dalöiëno wa. Erë ipakekerakitö wës ichöpa éna iwä anerak buaë es, erë iwákpa ké éna iwä ane.

⁸Se' wä ijcher tö tté dalöiëno e' dör buaë, erë se' kawötä iwä jchenukwä tö i kuëki imeneat.

⁹Se' wä ijcher tö tté dalöiëno, e' ké me-neat s'ser yësyësë esepa shuloie. E' skéie imeneat wépa ké senak yësyësë, wépa tö tté dalösëwekewa, wépa dör pë' sulusi, wépa e' wamblö sulu, wépa ké tö Skököl ena ie' siwë dalöie, wépa tö imi ö iyë ttéwa, wépa dör s'ttökwakpa,

¹⁰wépa trër, wépa serke wépa ta alakölpa skéie, wépa tö s'ditsö ekibleke watuë, wépa dör kachökwakpa, wépa tö s'kkateke kache wa, nies wépa tö i skä ké dör tté yësyësë sini'kuë ese wambleke, esepa kos shuloie tté dalöiëno meneat.

¹¹Es tté buaë ichökle e' tö se' a ikkacheke. Tté e' paké kané me'at Skököl kikauleka tajë, e' tö ye' ulä a.

Pablo tö wëstela ché Cristo a

¹²Skökëpa Cristo Jesús tö ye' er diché ieke. Ie' isuëwä tö ye' ttö mokjé, e' kuëki ye' me'kaitö kanablök ie' a. E' kuëki wëstela chëyö ie' a tajë.

¹³Ye' bak ie' chök suluë. Nies ye' bak ie' ttökatapa chök suluë, we'ikök siarë. Erë Skököl tö ye' suë er siarë wa, kam ye' erblö ie' mik e' kuëki. I wamblë' ye' tö ie' ta, e' wä ké ane ye' éna tö e' dör suluë, e' kuëki ie' tö ye' suë er siarë wa.

¹⁴Es Skökëpa Jesús er buaë ché ye' a tajë shutë as ye' erblö ie' mik, nies as ye' tö s'malepa dalëritsö buaë Cristo Jesús ttö wa.

¹⁵Cristo Jesús dë'bitü ká i' a pë' sulusipa tsatök. Tté e' dör yësyësë je', sulitane ké iklö'uk. Ye' bak e' wamblök suluë sulitane tsata.

¹⁶Erë Skököl tö ye' suë er siarë wa, ie' tö ye' tsatké sulitane a ikkachoie tö kos Jesucristo tö se' dalë'ttseke énaë er bua' wa. Ie' tö iwë es as sulitane erblö Jesús mik wës ye' es ta sene michoë dö ie'pa ulä a.

¹⁷Skököl dör s'blü yöbië, ké duötä'wa, ké wërtä'wa, e' dör eköl éme. Jas sulitane tö ie' dalöiö tajë, ie' kükökä tajë kekraë!

¹⁸A Timoteo, be' dör wës ye' alä es, ye' tö be' ké iwakanëuk wës Skököl tteköl tö iyë'bak be' a es. Be' e' tköwä darërë wës ñippökwa bua'buä ñippö es.

¹⁹ Be' erblö michoë Jesús mik. Be' erblö buaë e' wà iutö. Welepa kë wà ierblö buaë e' wà iutëne, e' kueki ie'pa erblöke Jesús mik e' olo'yé ie'pa tö.

²⁰ Esepa tso' böi kië Himeneo ena Alejandro. Ie'pa méttšə ye' tö Satanás ulá ə əš iwötkirdak tö Skököl kë yërta' suluë.

2

Skököl ə ikišö sulitane ki

¹ A Timoteo, tte' i' cheke ye' tö be' a' e' dör tte' bua'ie: Jesús mik erblökwa'pa kawötə Skököl ə ikiök sulitane ki kekraë. Ichö ie'pa ə tö ie' ə ikiö tö ie' tö sulitane kimë, ñies wëstela chö ie' ə sulitane ki.

² Ie' ə ikiö wëpa tso' se' blüpaie se' wökirpaie ese'pa kos ki ə ie'pa s'wëttsü buaë. Ie'pa tö iwë es, e' tə se' serdaë bërë buaë Skököl dalöiök ë, kë ñi chötə' suluë.

³ E' dör buaë, ñies iwër buaë Skököl dör S'tsətkökwa' e' wa.

⁴ Ie' ki ikiane tö sulitane tsətkër. Ñies ie' ki ikiane tö sulitane éna tte' mokjé e' wə ər.

⁵ Tte' e' dör i' es: Skököl dör eköl éme. Ñies wëm tso' eköl éme, e' tso' se' tte' chök Skököl ə, e' dör Cristo Jesús.

⁶ Ie' wák e' me'tsəbak ttwə sulitane nu' skéie.

E' bak mik Skököl tö ikéwö me'wə etə, əš sulitane wə ijcher tö mokjé ie' éna se' tsətkak.

⁷ Tte' e' wə pakök Skököl tö ye' klöç'bak Jesús tte'kölpa tsə e'pa ekölie. Ie' tö ye' patkë' pë' kë dör judiowak ese'pa wöbla'uk tte' mokjé mik se' erblöke e' wa. I' ché ye' tö e' dör mokjé, e' kë dör kache.

⁸ Bitökicha a' ñi dapa'uke kə wa'ne, etə ye' ki ikiane tö wëpa ttö Skököl tə er batse'r wa, kë ulune yi ki, kë ñi chötə'.

⁹ Ñies ye' ki ikiane tö alakölpa e' paiö buaë, kë dör ichkə kkachök. Alakölpa kë kàne iyi tulökka tajë itsə ki. Ñies ie'pa kë kàne e' kjtökökka tajë iyi wönarke dalölöë oroie iie ese wa. Datsi' tuë darërë ese kë iër e' tsokə tajë.

¹⁰ E' skéie ie'pa ké e' kjtökökka i buaë wëkerakitö ese wa wëš alakölpa e' chö tö ie' tkëulewə darërë Skököl tte' ə ese'pa ké senuk es.

¹¹ Ie'pa kawötə s'wöblarke e' kjtösök bërë dalöie wa.

¹²⁻¹⁴ Skököl tö Adán yö' kewe, e' ukuökjə tə Eva yö'itö. Ñies Adán kë kitëne, Eva kitëne, es ie' tö Skököl tte' dalöšə'wə. E' kueki mik a' ñi dapa'uke Skököl dalöiök, etə ye' ki ikiane tö alakölpa tulur bërë. Ye' kë tö kawö mè ie'pa ə s'wöbla'uk. Ñies ye' kë tö kawö mè ie'pa ə e' alökka wëpa ki.

¹⁵ Erë alakölpa tö ila'r kanewëke buaë ena ierblöke Jesús mik ena s'dalëritseke ena

iserke batse'r ena ierblöke buaë yësyësë e' kos ə itkërie, e' tə tsətkërdarak.

3

Skökëpa Jesús ichapa erule e'pa wökirpa

¹ Tte' i' dör yësyësë: Yi éna kanëblak Skökëpa Jesús ichapa erule e'pa wökirie, e' tə ese éna kanë buaë wak.

² E' kueki ese'pa ké senuk yësyësë, kë ki i sulu kuëpa yi tö ikkatoie. Ese'pa ké alaköl tsukwə eköl ë, e' dalöiök tajë, kë kàne trënu'k. Ese'pa ké e' kkö'nuk buaë, kabikeitsök buaë, ñies senuk yësyësë əš idalöier. Ese'pa ké s'yamipa datsə bänet, ese'pa kiökwa' buaë iu ə. Ese'pa ə buaë s'wöblar Skököl tte' wa.

³ Ese'pa kë kàne e' ttökka blo' wa. Ese'pa kë dör kësik tsiriwëtə', e' skéie ie' er buaë chö sulitane ə tə iserke bërë. Ese'pa kë er me'rie inuköl ki.

⁴ Ese'pa dör iu wökir buaë. Ñies ese'pa ala'r wöblane buaë ie' ttö dalöiök, ñies sulitane dalöiök.

⁵ Ese'pa kë dör iwák u wökir buaë, e' tə çwës idömi Skököl ichapa erule e'pa wökirie buaë?

⁶ Wëpa miwə erpa Skököl tte' ə, ese'pa kë menukka s'wökirpaie dö' ie' tsökə tajë tə iwömerttsə weinuk wës bë es.

⁷ Ñies e' wakpa ké senuk yësyësë əš wëpa kë dör Skökëpa Jesús ichapa ese'pa tö idalöiö. Kë dör es, e' tə ie'pa tö iwayuëmi tə ijaërka'mi tə iärmine wës bë ki ikiane es.

Skökëpa Jesús icha wökirpa e'pa kimukwakpa

⁸ Es ñies Skökëpa Jesús ichapa erule wökirpa e'pa kimukwakpa ké senuk yësyësë əš idalöier. Ese'pa ké ttök mokjé. Ese'pa kë kàne e' ttökka blo' wa. Ese'pa kë kàne inuköl klö'uk kache wa.

⁹ Ese'pa ké e' tkökwa' darërë tte' mik se' erblöke kkayëne se' ə, e' ə erblökë maneneë wa.

¹⁰ Wëpa merkeka iwökirpa kimukwakpaie, ese'pa kawötə suë kewe tö is iserdak. Kë iki i nu' tə, e' tə imerka'mi kimukwakpaie.

¹¹ Ese'pa alakölpa ñies ké senuk buaë əš idalöier. E'pa kë kàne biyöblök, kë kàne e' ttökka blo' wa. E'pa ké i kos uk yësyësë.

¹² Wëpa kanëblak kimukwakpaie, ese'pa ké alaköl tsukwə eköl éme, e' dalöiök tajë, kë kàne trënu'k. Ese'pa wöblane buaë ila'r wëttsuk ñies ie' dör iwák u wökir buaë.

¹³ Kimukwakpa tö iwanewëke buaë, e' tə ie'pa dalöierdaë, ñies Cristo Jesús tte' mik se' erblöke, e' pakeraëitö kë jaëne.

Jesucristo siwë kkayë' Skököl tö se' a

¹⁴ Ye' mú mi' bet be' weblök. Ye' tso' yëkküö i' shtök be' a

¹⁵ dö' ye' wöklör etə be' wə ijcher tö wës se' dör Skököl yamipaie ese'pa kawötə senuk. Se' dör Skököl chök e' ichapa, e'pa

dör wës u chki bua'ie es ttë mokjië e' tsatkoie iwöklö'woie.

¹⁶ Jesucristo siwé e' kkeyë' Skëköl tö se' a, ttë e' dör i' es:

Jesucristo yöne s'ditsöie.

Ie' dör yësyësë e' kkeyë' Skëköl Wiköl tö.

Ie' su' Skëköl biyöchökwakpa tö.

Ie' ttë buaë e' pakane ká wa'ñe wakpa a.

Ie' mik pë' erblöke ká wa'ñe.

Ie' kinewa buaë ká jai a olo ta' tajë ee.

4

S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa

¹ Skëköl Wiköl tö ichë yësyësë tö mik ká i' erkewatke, etá tajë pë' tö ierblö Jesús mik e' wateratssa. E' skéie ttë datse wimblupa tö s'kitó'weke esepa wá ena aknamapa wá ese klö'wekerakitö.

² Pë' e' ö sulu kachö tajë erbikë burinewatke esepa iutekerakitö.

³ Pë' ñe'sepa kè tö s'kë senukwá. Ñies ie'pa tö ichëke tö chké wésele kè katar, kè ñar. Erë chké qos me'atbak Skëköl tö se' a katanoie ñanoie. E' kueki se' dör Jesús mik erblökwakpa wá ttë mokjië e' jcher, e'pa wá kawö ta' chké ulitane katök ñuk wéstela chekesö ie' a e' wa.

⁴⁻⁵ I' qos yö' ie' tö e' dör buaë, kè se' kàne iwatöktsa. Chké qos batse'ormi ie' ttë wa ena ie' a ikië wa. E' kueki ie' a wéstela chésö iki, e' ta' inëmisö.

Jesucristo kanë méso buaë

⁶ Ttë ekkë wa be' tö se' yamipa wöbla'wé, e' ta' be' döräe Cristo Jesús kanë méso buaë ese. Ñies iwënewá tö be' er diché iërke buaë ttë mokj mik se' erblöke e' qos wa. Ttë e' wá iutë'bitü be' tö buaë dö ikkë.

⁷ Erë kapakë èse, kè wá ta', kè tö Skëköl dalöie, ese qos kè iutar. E' skéie be' e' paulaü kekraë senuk wës Skëköl ki ikiane es.

⁸ Se' e' diché iöke e' pa kè'woie e' dör bërëbërë buaë se' a ká i' kji è. Erë sene wës Skëköl ki ikiane es, e' tö sene buaë shütëë e' meraë se' a ká i' kji ñies aishkuö ta.

⁹ Ttë e' dör yësyësë, sulitane kè iklö'uk.

¹⁰ Se' erblétke Skëköl chök e' mik, e' kueki se' dohchöke darërë kanëblök ie' a. Ie' dör sulitane tsatökökwak, erë bua'iewá ie' dör wépa erblé ie' mik esepa tsatökökwak.

¹¹ Ttë ekkë wa s'yamipa wöbla'ü ta' ikö iwá iutök.

¹² Kè be' e' muktsá watë be' dör duladula e' kueki. E' skéie be' ttö wa, be' ser wa, be' s'dalëritsë wa, be' erblö wa ena be' ser batse'r wa ikkachö s'malepa erblöke Jesús mik esepa a tö wës se' kè senuk.

¹³ Kam ye' dö e' yöki be' e' chö Skëköl yëkuö aritsök s'yamipa a mik a' ñi dapa'uke etá. Ie'pa wöbla'ü iwa, ie'pa pattö iwa.

¹⁴ Mik Skëképa Jesús icha e' wökirpa ulá me'kabak be' ki, etá Skëköl ttekölpá tö iyë' be' a tö i me' Wiköl Batse'r tö be' a kanëbloie Skëköl a, e' wakaneü ie' a buaë, kè iwe'ikar.

¹⁵ Be' e' chö ttë ekkë qos e' wakanéuk as sulitane tö isaü tö be' kji yörke buaë Cristo ttë wa.

¹⁶ Wës be' ser ena wës s'wöbla'wëbö e' kkö'nú. Be' tö iwé es kekraë, e' ta' be' ena wépa tö be' ttöke e' tssë, e'pa qos tsatkerdaë.

5

Wës be' kè senuk Jesús mik erblökwakpa ta

¹ Wépa kékëpatke esepa kè uñar kësik wa, e' skéie ie'pa pattö er bua' wa wës s'yëwö es. Duladulapa pattö wës s'ëlpa es.

² Es ñies alakölpá kékëpatke, e' pattö wës s'mi es. Ñies busipa pattö wës s'kutapa es er yësyësë wa.

³ Alakölpá schö siarëla, kè wá yi ta' e' kkö'nuk, esepa dalöio, esepa kkö'nú.

⁴ Erë schöpa wá ala'r ta' ö uyökpa ta' ö wí'chkepa ta' esepa ala'r ö isibayökpa kawötá e' wöbla'uk iwíkelá ö imi atë siarë e' kkö'nuk imipa tö ie'pa kköna' e' skéie. E' wër buaë Skëköl wa.

⁵ Alakölpá schö kè wá yi ta' e' kkö'nuk, serke ekörla, morke Skëköl è mik, ttöke ie' ta' ñie nañeë, esepa kawötá kímë.

⁶ Erë alakölpá schöpa e' mettsá i sulu wamblöke e' tssë'woie buaë esepa tso' tssë'ka, erë Skëköl a' ie'pa dör wës s'duulewá es. Esepa kè kawö ta' kímë.

⁷ Ttë e' wá iutök s'yamipa kó as kè yi tö i sulu kü ie'pa kji ikkatoie.

⁸ Es yi kè tö iyamipa kkö'nè, kè tö iyamipa ekka kkö'nè bua'iewá, ese tö ttë mik se' erblöke e' watëttsá. Ie' dör suluë tköká pë' kè erblötá' Jesús mik esepa tsata.

⁹ Alakölpá schö kji duas de dabom teryök (60) ö kji ta, sënëwábak wëm eköl è ta, esepa è kië shtö kímë.

¹⁰ E' kjië ta' ijcher sulitane wá tö ie'pa s'kimeke buaë, ie'pa ala'r talaq' buaë, ie'pa tö ipakökökwak datse bänet esepa ki'wá buaë, kè ie'pa tkine kanë èse uk s'batse'r malepa kimoie, ñies s'weirke esepa kimeke ie'pa tö, ie'pa e' muke iyi buaë qos ese uk e' wawëke ie'pa tö. Alakölpá schö esepa kië shtök se' kawötá yëkuö ki kijimoie.

¹¹⁻¹² Erë alakölpá schö kam kji duas dö dabom teryök (60) esepa kië kè shtar yëkuö kji, esepa kè kawötá kímë. Ie'pa tö ichëmi Cristo a tö kè sa' serpawane, erë ie'pa erküwëne wépa tö, e' ta' ie'pa serdawane. Es ie'pa ttë me' kuaë, e' kè dalöiëne ie'pa wá, e' ta' e' nuí atë ie'pa kji. E' kueki esepa kië kè shtar yëkuö kji as kè itkö ie'pa ta es.

¹³ Ñies a' tö alakölpá schö esepa kímë etá ie'pa bikërdaká tajë, michoë upakök u èt u èt biyöblök suluë, e' tiü mir mir s'yamipa

tsiriuk, ttè kè yër tã' ese cherami shabatshabat.

¹⁴ E' kuekji alakölpã schö iã busipa, esepã a yë' tã ichè tã a' senuwane, a' alã'r kókãne, a' wãkpa u kaneü. Ie'pa tã iwë es etã pë' kè wöbãtã Jesús ttè wa e'pa kè tã se' chepa suluë.

¹⁵ Alakölpã schö welepã anemibakne Cristo ttè yökj tso'ne Satanás ttö iütök, e' kuekji ye' tã ichè es.

¹⁶ Alaköl isie dör Jesús mik erblökwaq, e' yamipa alè dör alakölpã schö, etã ie' kè ie'pa kkö'nuk as kanè e' kè arã Skëképa ichã malepã kji. Es imalepã tã alakölpã schö kè wã yã tã e' kkö'nuk, esepã kkö'nemi.

¹⁷ Skëképa Jesús ichã erule erule e'pa wökirpa tã se' wëttseke buaë, esepã kawõtã dalöie tajë patuë buaë. Ie'pa wépa e' ché s'pattök s'wöbla'uk Skëköl ttè wa, esepã kawõtã pasuë bua'iewã.

¹⁸ Skëköl yëkkuö tã ichè: "Baka wë'nie tso' kanebloie trigo wöttsoie, e' kè kawö tã' kkö payüwã itso' kaneblok e' dalewa as ie' tã trigowö katö." Nies ichèitö: "Kaneblökwaqã kawõtã patuë." E' kuekji s'wökirpa pasauk buaë se' kawõtã.

¹⁹ Yile debitü s'wökirpa eköl kkatök, ese kè iutar. Erë mik idebiturak bül mañal ikkatök tã ichè tã ie'pa tã isuë, etã ttè e' wã chakö tã iyëne ö kè iyëne.

²⁰ S'wökirpa tã i sulu wamblekeia, kè éna ilo'yak, esepã wöñü s'yamipa ulitane wörkj as imalepã suarkã tã ie'pa kè tã iyi sulu wamblö.

²¹ Ye' tã be' a' icheke Skëköl wörkj nies Jesucristo wörkj nies Skëköl biyöchökwaqã shukitule e'pa wörkj tã ttè ekképa wã iütö ñikkë s'wökirpa ulitane tã. Ie'pa saü ñikkëë.

²² Kè yi markã betbet s'wökirie. Mik be' tã imekeka, etã iwã bikeitsöwã buaë kewe. Wëm tã i sulu wamblé, ese mékabö s'wökirie e' tã ie'pa tã ichèmi tã be' tso' ie' pabakök. Nies be' sueraë suluë ie'pa tã. Be' e' kkö'nü batse'r i sulu qos e' yökj.

²³ Be' shü dalër ñie, e' kuekji kè be' kãne di' è yök. Mikle tã vino yö elkela kapölie.

²⁴ I sulu wambleke welepã tã ese jcherwã sultane wã bet, kam ishulir e' yökj. Erë i sulu skã tso' ese kè jcherwã yã wã dö aishkuö tã mik ishuline etã.

²⁵ Es nies i buaë wëkesö ese wërwa bet. Erë kè iwëne bet, e' tã iwërdaë aishkuö tã, kè iblënuq. E' kuekji kè yi markã betbet s'wökirie kam iwã bikeitswã buaë e' yökj.

6

¹ Wépa tso' klöulewã kanè mésoie, esepã a' ichö tã ie'pa kawõtã iwökirpa dalöiök er bua' wa as iwökirpa kè tã Skëköl chö suluë, nies as ie'pa kè tã ttè buaë wa se' tã s'wöbla'weke, e' chö suluë.

² Ie'pa wökirpa dör Jesús mik erblökwaqã, e' tã ie'pa kè kãne idalöseukwã, ie'pa de ñi yamiie Jesús ttè wa e' kuekji. E' skéie ie'pa kè kaneblok bua'iewã. E' wã dör tã iwökirpa dör nies Jesús mik erblökwaqã. Ie'pa dör ñi yamipa ñi dalër tajë. Ttè ekké wa s'wöbla'ü, ichö sultane a' tã iütö.

Se' er me'rie inuköl kj, e' dör suluë

³ Ttè buaë wa se' wöbla' Skëképa Jesucristo tã, e' tã se' a' ikkacheke tã wes seneke yësyësë Skëköl a'. Ttè e' wa se' tã s'wöbla'weke. Yile tso' s'wöbla'uk ttè kua'kj wa, kè dör wes ttè wa se' tã s'wöbla'weke es,

⁴ e' tã ie' e' tsökã tajë, erë ie' kè wã i jcher yës. Ttè kè wã tã, ese è tso' ie'pa er a, e' kabewekerakitö ñie se' tsiriwoie. Wépa tã ie'pa ttè iuteke, esepã ukyërke s'malepã tã, ñi blabatsökelor, ñi chöke suluë ena ñi bikeitsöke suluë.

⁵ Kekraë ñi tsiriukerak ttè kuekji. S'wöbla'ukwaqã ttè kua'kj wa, esepã er me'rie i sulu è kj. Ttè mokj ese kè ku'ia ie'pa wã. Ie'pa tã ttè kua'kj pakeke e' blu'woie ème.

⁶⁻⁷ Erë ye' tã a' a' ichè tã mik se' kune, etã se' kè wã i dë'ka. Nies mik se' blënewã, etã kè se' wã i mine yës. E' kuekji se' serke yësyësë wes Skëköl kj ikiane es ena se' tse'r buaë, i tso' se' wã e' è wa, e' tã e' dör buaë shütë se' a' inuköl tajë tsatã.

⁸ E' kuekji se' wã chké tã datsi' tã, e' tã se' kè tse'nuk buaë, e' dör wë' se' a'.

⁹ E' skéie wépa e' blu'wãkã tajë, esepã erkirke i sulu wamblö tã ñanemine i sulu ulã a' wes düla klörwã shö' a' es. Ie'pa klöulewã sene sulu a', erë ese tã ie'pa sulu'weke, erë ie'pa tã iwawekeia, bata ekké tã ie'pa yilitewa idikjã weinuk.

¹⁰ Inuköl dalër s'éna e' dör i sulu tsakjé e' wã. Welepã tã inuköl kkecheke tajë, e' ukuömik ttè mik se' erblöke e' olo'yërakitö tã iweirke eriarke siarë.

Pablo tã Timoteo bata pattë

¹¹ Erë be' dör Skëköl kanè méso buaë. Be' e' sköttsã i sulu qos ekké yökj. E' skéie be' e' chö senuk yësyësë wes Skëköl kj ikiane es. Be' erblö Jesús mik kekraë. S'malepã dalëritsó. Be' weirke qos e' dalë'tsö er bua' wa. S'malepã saü er bua' wa.

¹² Be' erblöke Jesús ttè buaë e' mik, e' kuekji be' e' tköwã darërë ñippök i sulu datse be' kj e' tã. Mik be' erblé' Jesús mik kuaë, etã e' yë'ka be' tã pë' tso' tajë e' kukua. E' kéwö ska' tã Skëköl tã be' klög'bak senuk michöie ie' tã, ttè e' mik be' e' klö'ü darërë kekraë, kè arwa as iwã dö be' ulã a'.

¹³ Skëköl dör sene mukwak e' wörkj, nies Cristo Jesús e' tsatké' ttè mokj wa Poncio Pilato ska', e' wörkj ye' tã be' a' ichè tã

¹⁴ İ ʉk ye' tō be' ké e' wà iʉtō yēsēsē ʉs
kē yi tō İ sulu kù be' kʉ be' kkatoie dō mik
Skēkēpa Jesucristo datskene olo tʉ' tajē eʉ.

¹⁵ Mik ikéwō de, eʉ Skēkōl tō Jesucristo
patkerane kkachē sulitane ʉ.

Skēkōl kʉkarkeʉ tajē,
e' ekōl ē dōr İyi ulitane tsʉʉ.

Ie' dōr blu'pa kōs e'pa Blú
ena skēkōlpa kōs e'pa Kēkōl.

¹⁶ ʉe' ekōl ē kē duōtʉ'wa!
Ie' sērke ie' olo tʉ' tajē e' shʉʉ,
kē yi dōpawʉ e' ska'.

Kē yi wʉ ie' sʉule iwōbla wa,
ñies kē yi ʉ ie' sunukwʉ.

ʉe' ē kawōtʉ kʉkēkʉ kekraē!

ʉe' ē diché tʉ' tajē kekraē! ʉEs e' idir!

¹⁷ A Timoteo, inukōl blúpa ʉ ichō tō ie'pa
kē kàne e' ttsōkka tajē. Inukōl erta'wa,
chōtʉ'wa e' kuēkʉ ichō ie'pa ʉ tō ie'pa kē kàne
e' maukka inukōl mik. E' skéie ie'pa ʉ ichō tō
a' e' maʉka Skēkōl ē mik. Ie' tō se' ʉ İyi buaē
meke tajē sēnoie, se' ttsé'woie buaē.

¹⁸ Ichō ie'pa ʉ tō İ buaē ú tajē s'kimoie. A'
kē kàne kkē'blök. S'kímú a' inukōl wa er bua'
wa.

¹⁹ Ie'pa tō iwé es, e' tʉ iské merane buaē
Skēkōl tō ie'pa ʉ aishkuō tʉ. Es sēne chōkle
e' dōraē ie'pa ulà ʉ.

Pablo e' chéat

²⁰ A Timoteo, Skēkōl tté buaē mēne be' ulà
ʉ, e' wakaneú er mokʉ wa. Kapakē kē wà
tʉ', kē dōr Skēkōl dalōioie, ese kōs yōkʉ be'
e' skōttsʉ. Ie'pa wákpa tō iché tō e' dōr tté
mokʉ. Ie' chōrak tō ie'pa wʉ İyi jcher tajē,
erē e' dōr kache.

²¹ Se' welepa tō iché tō tté ese
sini'kuérakitō tʉ tté mik se' erblōke e'
olo'yérakitō. E' kuēkʉ be' e' skōttsʉ bánet tté
ese kōs yōkʉ.

ʉs Skēkōl er buaē chō a' ulitane ʉ.

Yëkkuö skà kit Pablo tó Timoteo a, i' ta ide böt 2 Timoteo

Pablo bak wötëulewà Roma s'woto wé a, e' yënetsä duas dabom teryök ena teryök kî böt Jesús kune'bak e' ukuöki (60-62 DC) e' ulatök. E' ukuöki ta ie' skà minea Jesús tté buaë pakök i' ta ide tkëtökicha. E' k'ewö ska' ie' tó yëkkuö tsá kit Timoteo a ena Tito a. E' ukuöki ta wëm kiè Nero e' yöne Roma blúie etá Pablo skà wötënewane s'woto wé a. Mik ie' tso' wötëule e' dalewa ie' tó yëkkuö i' kit Timoteo a. I' ètökicha Pablo wötënewa kuá kî. K'ewe ie' bak wötëule iwák u a. I' ètökicha ie' wötënewa ká suluë ena s'eseë ese a. Nies ie' monewa tabechka kicha wa. Ie' wá ijcher tó e' dör ie' kanè bata, e' kueki yëkkuö i' kit ie' tó Timoteo a. I' es' ie' tó ikit. Et: Pablo ittse' tó ie' atë ekörla e' kueki ie' siánewa. Wépa kiè Figelo ena Hermógenes dör ie' wapiepa e'pa tó ie' méat. Nies wëm kiè Demas e' ena imalepa skà tó ie' méat. E' kueki ie' kî ikiane tó Timoteo bitu bet ie' kîmuk.

Böt: Jesús mik erblökwapka we'ikeke siarë Roma blú ñe' tó, e' kî Pablo tkirke tajë. E' kueki ie' tó Timoteo patté tajë tó ie' kawöta e' tkökwa darërë Jesús tté a. Nies ie' tó Timoteo a ichè tó ie' kawöta Jesús tté buaë e' kî wa s'wöbla'uk. E' kúieta ie' tó Timoteo a ichè tó ie' kawöta e' chöktke weinuk Jesús tté buaë kueki.

Yëkkuö i' tó se' a ikkachè tó wës se' kawöta senuk Jesús a. Nies se' a ichèitö tó se' kawöta e' chök weinuk Jesús mik erblë kueki. Wélepa tó ibikeitsé tó i' dör yëkkuö bata kit Pablo tó e'.

Shke'wè

¹ Ye' dör Pablo. Skéköl wák er wa ye' dör Cristo Jesús ttekölpä tsá, e'pa eköl. Ie' kablé sene michoë muk wépa batsulewà Cristo Jesús mik esepa a, e' tté pakök ye' patké'itö.

² A Timoteo, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Be' dalër tajë ye' éna wës ye' wák alá es. Skéköl dör S'yé ena Skékëpa Cristo Jesús, as e'pa er buaë chö be' a ena be' saü er siarë wa ñies sene bërë mù be' a.

Pablo wéstela ché Skéköl a Timoteo dalërmik

³ Skéköl dalöieke ye' tó erbike manenë wa wës ye' yépa bak ká iaiä idalöioök es. Këkraë mik ye' ttöke ie' ta ñië nañeë, etá ye' er arke be' ska' ta wéstela chekyö be' dalërmik.

⁴ Mik ye' minea, etá be' ii' siarë. Mik e' anewa ye' éna, etá ttsësua ye' mú be' suëne as ye' ttsé'rne buaë.

⁵ Nies ye' éna iane tó be' erblöke Jesús mik er mokî wa. Ye' wá ijcher buaë tó be' erblöke

Skéköl mik wës be' wí'kela Loida ena be' mù Eunice e'pa erblë' imik kéwe be' yöki es.

Kë be' jaënuk Jesús tté buaë pakök

⁶ E' kueki i' me' Skéköl tó be' a kanebloie ie' a mik ye' ulà me'ka be' kî eta, e' k'ë olo'yar, e' kî wakaneü bua'iewa.

⁷ Skéköl kë wá se' a iWiköl mène as se' suar. E' skéie iWiköl tó se' a diché mé senoie yësyësé ie' a, ñi dalëritsoie, ñies erbikoie buaë yësyësé. E' kueki be' kaneblö Skéköl a kë suarta'.

⁸ Kë be' jaënuk Skékëpa Jesús tté buaë pakök. Nies ye' tso' wötëule Jesús tté pakë kueki, e' kë kî be' jaënuk. E' skéie ye' tó be' a ichè tó be' e' chö se' weirke Jesús tté kueki e' dalë'ttsök ye' ta Skéköl diché wa.

⁹ Skéköl wák tó se' tsatké'ttsa ñies ie' tó se' klöo' senuk batse'r ie' a.

E' kë dör tó se' tó i buaë wé ie' a e' skéie. E' dör tó ie' wák tó ibikeitsé es ta iwawéitö, ie' er buaë ché se' a, e' kueki.

Kam ká i' yör e' yöki ie' tó ibikeits tó ie' er buaë chöraë se' a Cristo Jesús batamik.

¹⁰ Cristo Jesús dör S'tsatkökwak e' dë'rö ká i' a se' a ikkachök tó Skéköl er buaë ché se' a.

Ie' kotëwá shkenekane, e' wa ie' tó iwa ikkaché

tó ie' e' aléka duëwá kî.

Ie' tté buaë e' tó se' a ikkacheke

tó se' kë duöpawá da'a,

e' skéie sene michoë doraë se' ulà a

ie' tté buaë e' batamik.

¹¹ Tté buaë e' wá pakök ena s'wöbla'uk iwa Skéköl tó ye' klöo' Jesús ttekölpä tsá e'pa ekölie.

¹² E' kueki erë ye' weirke, erë ye' kë jaëne e' kî. Yi mik ye' erblöke, e' mik ye' batsë buaë, e' dör Jesús. Ye' wá ijcher buaë tó kanè me' Skéköl tó ye' a e' kkö'neraë ie' wák tó dö mik Skékëpa Jesús datkene eta. E' kueki ye' kë jaëne weinuk ie' dalërmik.

¹³ Tté yësyësé wa ye' tó be' wöbla'o' e' wa iütö. Be' e' tköwa darërë erblök Jesús ë mik. Nies s'malepa dalëritsö Cristo Jesús batamik.

¹⁴ Tté mokîë mène be' a, e' wá kkö'nú buaë Wiköl Batse'r tso' se' a e' wa as kë yi tó imane'üttsa.

¹⁵ Be' wá ijcher buaë tó s'yamipa serke Asia, e'pa s'eraa iekkë ta ye' waté'ttsa, e'pa bül kiè Figelo ena Hermógenes.

¹⁶ Erë Onesíforo kë jaëne ye' tso' wötëule e' kî. Këkraë ie' tso' ye' er pablök. As Skékëpa Jesús tó ie' ena iyamipa saü er siarë wa.

¹⁷ Mik ie' de je' Roma, etá ie' tó ye' yulë poë ta ye' wakuéitö.

¹⁸ Skékëpa Jesús datkene, mik e' k'ewö de etá as ie' tó Onesíforo saü er siarë wa. Be' wá ijcher buaë tó wekkë ie' tó se' kîme' Éfeso.

2

Be' weirke Jesús ttè kueki e' dalè'ttsö

¹ A Timoteo, be' dör ye' aläie, Skëköl er buaë chö se' a Cristo Jesús batamik, e' mik be' e' diché iö.

² Wépa ttö mokjè dirmi buaë s'wöbla'uk esepa yulö tã i yè'yö s'yamipa tajè e' kukua, ttsé' be' tó ese wa ie'pa wöbla'ú as ie'pa tó s'malepa wöbla'ú iwa.

³ Se' weirke Cristo Jesús ttè kueki, ese dalè'ttsö darèrè wës ñippökwak buaë tó iweirke kos e' dalè'ttseke es.

⁴ Mik ñippökwakpa tso' ikané a, etã ie'pa kë ku' e' tiük i kuã kã a as iwër buaë iwökir wa.

⁵ Es ñies wépa inuké esepa kawötã ittè iütök buaë. Kë iwã iütène, e' tã kë e' alöpaka.

⁶ Wépa kaneblöke darèrè iyi kuatkök, esepa ulã a iyiwö tsã döraë kewë.

⁷ Ì cheke ye' tó be' a ttè i' wa, e' wã bikeitsö buaë tã Skëképa Jesús tó be' kimeräe as be' éna iwã kos ar buaë.

⁸ Be' tó Jesucristo bikeitsö me'rie. Ie' dör se' blú bak kã iaiã kié David e' aleri. Cristo kötëwã shkënekane, e' ttè buaë pakeke ye' tó.

⁹ Ttè buaë e' kueki ye' weirke siarè. Ye' tso' wötëulewã moulewã s'wöto wé a wës pé' sulusipa es. Erè Skëköl ttè e' kë ku' wötëulewã.

¹⁰ E' kueki ye' tó i kos dalè'ttseke wépa shukitbak Skëköl tó esepa kimoie as ie'pa tsãtkë ena olo yöbié dö ie'pa ulã a Cristo Jesús batamik.

¹¹ Ttè i' dör yësyësé:

Se' batsëwã Cristo kötëwã, e' tã ñita, e' tã se' ser michoë ie' tã ñita.

¹² Se' weirke Cristo dalèrmik, e' dalè'ttsésö, e' tã ñies se' döraë s'wökirpaie ie' tã ñita.

Se' tó iché s'malepa a tó se' kë dör Cristo icha, e' tã ñies ie' tó icheraë aishkuö tã tó se' kë dör ie' icha.

¹³ Ie' wák kë a e' watënu, e' kueki erè se' tó ie' watëmittsa, erè ie' kë tó se' watepattsã.

Be' kaneblö as be' wër buaë Skëköl wa

¹⁴ Be' tó ttè ekkëpa chö ie'pa a as ie'pa er arne iska' këkraë. Ie'pa pattö Skëköl wörki tó a' kë kãne ñi wötök ñiè ttè èse kã. E' kë dör ñie bua'. E' tó wépa tso' ittök esepa sulu'wëkewã.

¹⁵ Be' e' chö kaneblök Skëköl a buaë as ie' wa be' wër buaë. S'wöbla'ú yësyësé ttè mokjè e' wa, kë shiliwar shilitshilit as be' kë jaërka be' kanè kã.

¹⁶ Kapakè kë dör Skëköl dalöioie, kë wã tã', ttè ese kos yökj be' e' sköttsa. Ttè ese tó se' wëttsëmi i sulu é a, kë tó Skëköl ttè iütëia.

¹⁷ Ttè ese tó s'sulu'wëwãmi wës smewö tó s'katé es. Wépa bøl kié Himeneo ena Fileto e'pa s'wöbla'wëke kache ttè wa.

¹⁸ Ie'pa tó ttè mokj watëttsã. Ie'pa tó s'wöbla'wëke kache ttè wa. Ie'pa tó icheke tó mik se' wöskué, etã e' dör wës se' wiköl du'wã shkënekane Skëköl a es. E' kueki mik se' duowã, etã se' nu kë shkerpakane aishkuö tã. Ttè e' wa ie'pa tso' wëlepa er sulu'uk tã kë ierblöiarak Jesús mik.

¹⁹ Ie'pa tó s'wöbla'wëke kache ttè wa, erè Skëköl ttè dör mokj e' kë manertã, e' kë wötjrtã wës ák blublüé kë wötjrtã es. Itso' kitule Skëköl yëkkuö kã, e' tó iché: "Wépa dör Skëköl icha, esepa sùule ie' wã buaë." Ñies e' tó iché: "Wépa iché tó ie'pa dör Skëköl icha, esepa kawötã i sulu kos wamblekerakitö e' olo'yök."

²⁰ Inuköl blu' u a tka' tso' daklilië wëlepa yöule orochka wa, inukölichka wa, ese dör tka' bua'buã ikawö tkö'yke buaë ese tkéie. Ñies u e' a tka' èse tso' yöule skauchka wa, ñies kal yöule tka'ie ese dör tka' èse.

²¹ Es se' dör. Se' e' kkö'nuke i sulu ñe' yökj, e' tã se' dömi wës tka' bua'buã maneneë es, batse'gule, dör buaë se' Blú a iyi ulitaneie tso'tke i kos buaë ese wöie ie' a.

²² Ì sulu wamblak duladulapa éna, ese kos yökj be' tköshkar. E' skéie be' e' chö senuk yësyësé. Be' kã erblö Jesús mik. S'malepa dalèritö. Ñies be' senu bërè sulitane tã. E' kos yulö s'malepa tó Skëképa chakè er maneneë wa esepa kos tã ñita.

²³ Ttè kë wã tã', ese kabewëkerakitö, e' kë iutar be' tó. Be' wã ijcher buaë tó ttè ese tó sulu se' kë ñippök.

²⁴ Skëképa Jesús kanè méso kë kawötã e' tiük ñippé a. E' skéie ese kë senuk bërè sulitane tã. Ese a s'wöblarmi buaë Skëköl ttè wa, sulitane dalè'ttsekeitö er bua' wa.

²⁵ Wépa kë éna ttè mokj iütak, esepa kawötã shulëitö er bua' wa, isalema wëkké alè tã ie'pa er mane'umi Skëköl a tã iyörmine ttè mokj wa.

²⁶ Ie'pa er mane'wéne, e' tã es ème ie'pa tkömishkar bë ulã a. Ie' wã ie'pa tso' klöulewã wës dúla klöulewã shq' a es as ie'pa e' wamblö wës ie' kã ikiane es.

3

Mik kã i' erkewa, etã s'ditsö e' wamblöraë suluë

¹ Be' kawötã wã ijchenuk tó mik kã i' erkewatke, etã kawö suluë datse tajè s'kã.

² Pè' wák è e' dalèritöoraë. Ie'pa er murawã inuköl kã. Ie'pa e' ttsörakã tajè, kë tkirpa yi skã kã. Ie'pa ñi chöraë suluë. Iyè ena imi, e'pa tó kë iuteparakitö. Ie'pa er suluë, kë wëstela chepa yi a. Ie'pa kë tó Skëköl dalöiepa.

³ Kë er ttsë'rpa buaë yi kã, kë er buarpane yi kã. Ie'pa biyöblöraë tajè. Ì sulu datse ie'pa er a, ese wã wamblöraë ie'pa tó. Ie'pa tó

s'we'ikeraë siarë. Ì buaë kòs suëraë suluë ie'pa tò.

⁴ Ìyi sulu wambleraë akirie, ìyi wambleraë kè ulé klòule. Ie'pa e' ttsòraka tajë shùtë. Skèkòl kè dalëritsepaitò, e' skéie ì tso' ká i' a s'ttsë'weke buaë, ese ë wa ie'pa wòbatsòraë tajë.

⁵ Ie'pa e' ò tò mokjë Skèkòl dalòiekerakitò, erë wës ie' wamblòrak e' wa iwènëwà tò e' dör kache.

Esepa yòkij be' e' kkò'nú.

⁶ Wèpa eseпа welepa micho u èt u èt ta iwachekerakitò tò itso' s'pattòk, erë e' dör kache. Ie'pa tso' alakòlpa kítër tottola eseпа dakñuk. Alakòlpa eseпа tso' klòulewà i sulu wamblekerakitò ese ulà a. Ì sulu wa ie'pa wòbatsò, ese tò ie'pa erkiòweke tajë.

⁷ Ie'pa e' yuak ttè kuakji wa mirmir kekraë, erë Skèkòl ttè mokji kè ska' ie'pa er dë'.

⁸ Ie'pa eseпа tò Skèkòl ttè mokji cheke suluë wës ká iaiäë Janes ena Jambrés tò Moisés ye' suluë Skèkòl ttè kuëkji es. Ie'pa kè a kabikeitsia buaë. Ie'pa kè erblòkji'ia mokjë Jesús mik.

⁹ Erë ì wambleke ie'pa tò, ese wà kè kji ká dõpa tajë. Bet ta sulitane wà ijcherdawa tò ie'pa ttè e' kè wà ta' wës ibak ká iaiäë Janes ena Jambrés e'pa ta es.

Pablo tò Timoteo bata pattë

¹⁰ Erë ttè wa ye' s'wòbla'weke e' jcher buaë be' wà. Ñies wës ye' ser, ì kiane ye' kji, wës ye' erblò Jesús mik, wës ye' tò s'dalë'ttseke er bua' wa, wës ye' tò s'dalëritseke, wës ye' weine e' kòs dalë'ttsë'yò, e' kòs jcher buaë be' wà.

¹¹ Wës ye' yè'bak suluë pè' tò, wës ie'pa tò ye' we'ik siarë Antioquia ena Iconio ena Lистра, e' kòs suule buaë be' wà. Ye' weinebak tajë siarë erë Skèkèpa Jesús tò ye' tsatkè' e' kòs yòkji.

¹² Ttè i' dör mokji: yi senak yësyësë wës Cristo Jesús kji ikiane es, eseпа kòs weirdaë siarë ie' ttè kji.

¹³ Erë pè' sulusipa ena s'kitò'ukwakpa eseпа kji e' wamblòraë suluë shùtë, s'kitò'uk ena e' kitò'uk.

¹⁴ Erë be' e' tkòwà darërëë kekraë ttè wa be' wòblaone e' a. Ttè e' dör mokji e' jcher yësyësë be' wà. Wépa tò be' wòbla' iwa e'pa suule bua' be' wà, e' kuëkji be' e' tkòwajia kekraë.

¹⁵ Es ñies, mik be' ià alala, età Skèkòl yëkkuò batse'r e' suule be' wà, e' a be' talane. Ttè e' tò be' a ikkachëmi tò Skèkòl tò se' tsatkëmi se' erblé Cristo Jesús mik e' batamik.

¹⁶ Skèkòl yëkkuò kòs, e' kitule yësyësë wës ie' wák tò ibikeits es. E' dör buaë se' a s'wòbla'woie, s'wòuñoie, s'shùloie, ñies ikkachöie se' a wës senëke yësyësë

¹⁷ as wépa dör Skèkòl icha, eseпа yör buaë da'äie tso'tke ì buaë kòs ese uk.

4

¹ Cristo Jesús datskene s'blúie ká i' a olo ta' tajë s'blërulunëbak kòs ena s'tso' ttsë'ka kòs eseпа shùlòk. Ie' wòà ena Skèkòl wòà, ye' tò be' a ichè tò be' kè

² Ie' ttè buaë pakòk kröröë, be' éna ipakak ö be' kè éna ipakak, erë ipakò kekraë. S'shùlò, s'uñu, s'pattò, s'wòbla'ù énaë er bua' wa.

³ Kawò datse età pè' kè tò Jesús ttè mokji e' ttsepaia. E' skéie s'wòbla'ukwakpa yuleke ie'pa tò tajë ie'pa wòbla'woie ttè wëse ttsak ie'pa éna ese ë wa.

⁴ Ttè mokjë e' waterattsarakitò ta kapakè èse kòs ese klò'wërarakitò.

⁵ Erë be' e' tkòwà darërëë. Be' erbiokò buaë yësyësë. Kòs be' weirke e' dalë'ttsò buaë. Jesús ttè buaë pakò. Kanë kòs me'at Skèkòl tò be' a, e' wakaneü er bua' wa.

⁶ Ye' duòkewa, e' kèwò dòkewatke. Ye' a ta e' dör wës ìyi mekesò Skèkòl a idalòioie es.

⁷ Ye' e' tkéwà darërëë kanë me' Skèkòl tò ye' a e' a, e' wawéyò buaë, ye' e' batseitsé iwawòie kekraë.

⁸ E' kuëkji senë yësyësë ské, e' tso' bléule ye' a. Mik ikéwò de, età imeraë ye' a Skèkèpa Jesús dör s'shùlòkwak yësyësë e' tò. Kè dör ye' ë a, ñies e' dör wépa ena ie' dalër tajë ena itso' rak ie' datskene olo ta' tajë e' panuk eseпа kòs a.

Pablo ttè bata ché Timoteo a

⁹⁻¹¹ Demas tò ye' méat, ì tso' ká i' kji e' dalërmik ta imia Tesalónica. Ñies Crescente mia Galacia ena Tito mia Dalmacia. Lucas ë atë ye' ta. E' kuëkji be' shkò bet ye' weblòk, kè be' e' wòklò'uk ì wa. Marcos yulò ta ikiòbitü e' ta. Ye' kji ie' kiane e' kjimuk ye' kanë wa.

¹² Tiquico patkëmiyò Éfeso.

¹³ Be' we'ikéyò, mik be' datse, età ye' paio kjkkuò me'atyò Tròade Carpo u a, e' tsùbitü ña. Ñies ye' yëkkuò me'at tseë, e' shuà wele tso', e' dör iyiwak kkuòlit yöule yëkkuòie, ese kòs kiane ye' kji, ttè bua'iewà tso' kitule iki e' kuëkji, e' kòs tsùbitü ña.

¹⁴ Alejandro dör ìyi yuòkwak tabechka wa, e' e' wamblé suluë ye' ta. Skèkèpa Jesús tò ie' patuëraë wës ie' e' wamblé es.

¹⁵ Ttè buaë pakekesò e' ché ie' tò suluë. E' kuëkji be' e' kkò'nú ie' yòkji ñies.

¹⁶ Ye' tsá mine shulë s'wòkirpa ska' età kè yi dë' ye' kjimuk. Sulitane tò ye' méat ekòrla. Skèkòl mü kè tò ie'pa we'ikè e' kji.

¹⁷ Erë Skèkèpa Jesús tò ye' kímé, ie' tò ye' a idiché mé as ye' tò S'tsatkòkwak ttè pakò sulitane tso' eg, kè dör judiowak, e'pa kukua. Es Skèkèpa Jesús tò ye' tsatkée ye' bolòkpa éna ye' ttakwa e'pa ulà a.

¹⁸ Ñies ie' tō ye' yerattsā ì sulu kōs e' ulà ā.
Ie' tō ye' tserami ká jai ā wé ie' tkēr s'blúie eē,
es ye' tsatkerāēitō. ĩe' kĭkōkāsō tajē kēkraē!
Es e' idir.

Pablo e' chéat

¹⁹ Prisca ena Áquila ena Onesíforo yamipa,
e'pa shke'ú ñā.

²⁰ Erasto e' tséat Corinto. Trófimo kirirke,
e' me'atyō Mileto.

²¹ Be' mú bitū kām tskiridiō dōwā e'
yōki. Eubolo, Pudente, Lino, Claudia ena
s'yamipa kōs tso' ĩerō e'pa tō be' shke'wémi.

²² As Skēkēpa Jesucristo tso'ie be' tā. As
Skēkōl er buaē chō a' ulitane ā tajē.

Yëkkuö kit Pablo tö Tito a Tito

Mik Pablo bak klöulewä Roma e' yënettsa, etä yëkkuö i' kititö Tito a duas dabom teryök kj mañal ena teryök kj skel Jesús kune'bak e' ukuökj (63-65 DC) e' ulatök. S'wä ijcher tö Tito erblë' Jesús mik Pablo ttö wa. E' ukuökj tä ie' kaneblë' Pablo ena Timoteo e'pa tä ñita. Mik Pablo tsä bak klöulewä e' yënettsa etä ie' kaneblë' Tito tä kánane blubluë tso' dayë kië Mediterráneo e' a e' et kië Creta eë. E' ukuökj tä Pablo minea bänet tä ie' tö Tito méat e' skéie. Pablo ena Tito bak senuk e' kéwö ska' tä Creta wakpa bak senuk suluë. E' kuëkj Pablo tö yëkkuö i' kit Tito a ipattoie tö se' wëse kawötä shushtë Jesús mik erblökwakpa wökirpaie ena ikimukwakpaie.

Ñies Pablo tö ie' pattë tö wes ie' tö wépa ké kj Jesús ttë buaë kiane, esepa wöklö'wëmi. E' kñie tä Pablo tö ie' a ichë tö s'wöbla'ukwakpa kache ttë wa esepa döraë s'kitö'uk.

Shké'wë

¹ Ye' dö'r Pablo. Ye' dö'r Skëkö'l kanë méso. Ñies ye' dö'r Jesucristo ttekö'la tsä e'pa eköl. Ie' tö ye' patkë' wépa shukitbakitö, esepa kimuk as ikj erblörak bua'ie ie' mik ena siwa' mokj e' kj wä ar buaë ie'pa éna.

² Es ie'pa ser michoë aishkuö tä Skëkö'l tä, e' wä paneke ie'pa tö kröröë. Skëkö'l ké kachö tä'. Kam ká i' yör e' yökj ie' kablë' sene michoë muk se' a.

³ Mik kéwö me'bakitö e' de, etä ie' tö Jesucristo ttë buaë e' wä k'kaché sulitane a. Ttë e' wä pakök ye' ka' Skëkö'l dö'r S'tsatkök'wak e' tö.

⁴ A Tito, ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ttë mik se' bül erblöke e' wa be' dö'r wes ye' alä chök es. Skëkö'l dö'r S'yé ena Jesucristo dö'r S'tsatkök'wak, as e'pa er buaë chö ena sene bërë mü be' a.

Wes Skëképa Jesús ichapa wökirpa ké senuk

⁵ Ye' tö be' méat Creta, kanë kianeia wë, e' eukwa. Ñies ye' tö be' méat eë as be' tö wépa tkökä Skëképa icha wökirpaie wë its'o'rak erule erule eë Creta kos a wes ye' tö be' a iyë' es.

⁶ Wépa serke yësyësë, ké yi tö i' sulu kuépa ie'pa kj ikkatoie, esepa yulö. Esepa ké alaköl tsukwä eköl ë, e' dalöiök tajë. Esepa ala'r kos ké erblök Jesús mik buaë, ké kkatënik i' kj. Esepa ala'r ké ie'pa ttö dalöiök buaë. Wépa esepa tkökä be' tö Skëképa Jesús icha erule erule wökirpaie.

⁷ Skëképa icha erule erule e'pa wökirpa dö'r wes Skëkö'l kanë kuëblupa es. E' kuëkj esepa ké senuk yësyësë, ké yi tö i' sulu kuépa ie'pa kj ikkatoie. Esepa ké e' tso' tö ie'pa ë wa

íyi jcher tajë sulitane tsatä. Esepa ké dö'r kësikie, ké e' ttötä'k'ä blo' wa. Esepa ké kane ñippök yi tä. Esepa ké kane inuköl klö'uk kache wa s'kitö'wë wa.

⁸ E' skéie ie'pa ké s'yamipa datse ie'pa pakök, esepa kiökwa er bua' wa. Esepa tse'r buaë i' buaë es e' uk. Esepa ké erbiök buaë, senuk yësyësë ena batse'r ena e' kkö'nuk.

⁹ Jesús ttë yësyësë wa ie'pa wöbla'ule, e' a ie'pa ké e' tkökwa darëre, ké kane ilo'yök. Es esepa tö s'malepa kimëmi Jesús ttë mokj wa. Ñies wépa tö ttë mokj cheke suluë, esepa a ikkayërmí tö wes ie'pa tö ibikeitseke, e' dö'r suluë.

S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa

¹⁰ Jesús mik erblökwakpa serke Creta e'pa shuä tajë s'tso' ké éna Jesús ttë mokj e' iutak. Ie'pa esepa kibiiepa dö'r judiowak tö s'wöbla'weke tö Jesús mik erblökwakpa kawötä senuk wes judiowak ser es. Ttë pakeke ie'pa tö, e' ké wä tä'. Ie'pa tö s'kitö'weke.

¹¹ Ie'pa mir u' ët u' ët s'wöbla'uk kache ttë wa, es ie'pa tö u' wákpa wélepa tso', e' kos wöä kachöwekewa kache ttë wa. Ie'pa tö s'wöbla'weke es inuköl ë klö'woie. E' kuëkj ie'pa esepa kawötä wöklö'wë.

¹² Ká iaiäë wëm bak eköl Creta e' wä íyi jcher tajë, ie' tö iwakpa yë' i' es: "Creta wakpa kachö tajë kékraë. Ie'pa dö'r wes iyiwak kañiru es, ie'pa bikë'r tajë, chkö tajë."

¹³ I' yë' ie' tö, e' yëne, e' kuëkj ie'pa uñü darëreë as ie'pa tö ttë mik se' erblöke e' iutö yësyësë.

¹⁴ Es ie'pa tö judiowak tö kache ttë pakeke ké wä tä', ese ké iutepaiä. Es ñies wépa tö ttë mokj e' watëttsa, esepa ttë dalöiëno ké dalöiepaiä ie'pa tö.

¹⁵ Wépa er maneneë, esepa a i' kos dö'r maneneë. Erë wépa er suluë, ké erblö Jesús mik, esepa a ké i' dö'r maneneë. Ie'pa er ena ie'pa erbiök dö'r suluë.

¹⁶ Ie'pa e' chö tö ie'pa batsë buaë Skëkö'l mik, erë wes iserdak sulu, e' wa iwënewä tö e' dö'r kache. Ie'pa dö'r suluë ichök, ké tö Skëkö'l ttö dalöierak, ké iarak i' buaë or yës.

2

Wes se' kawötä senuk Skëkö'l a

¹ Erë be' ké s'wöbla'uk kékraë Jesucristo ttë mokj wa.

² Wépa kékëpatke, esepa wöbla'ü tö ie'pa ké e' kkö'nuk sene sulu yökj. Ie'pa ké senuk buaë yësyësë as sulitane tö idalöiö. Ie'pa ké erbiök buaë yësyësë. Ie'pa ké e' tkökwa darëreë ttë mik se' erblöke e' a. Ie'pa ké s'dalëritsök mokjé ena i' kos dalë'ttsök er bua' wa.

³ Es ñies tayëpa kékëpatke, esepa wöbla'ü senuk Skëkö'l dalöie a. Ie'pa ké kane blo'

kukueblökwā. Ie'pa kē kàne biyöblök. E' skéie ie'pa ké s'wöbla'uk senuk buaë.

⁴ Ie'pa ké tayépa wöbla'uk tö ikawöta imaso ena ila'rla e'pa dalérisök buaë.

⁵ Ie'pa ké erbikök yésyèsë. Ie'pa ké senuk kē trërta'. Ie'pa ké iu kanéuk buaë. Nies ie'pa ké iwém dalöiök buaë as kē yi tö Skéköl ttē chö suluë.

⁶ Nies duladulapa pattö tö ie'pa ké e' kkö'nuk sene suluë kos yöki.

⁷⁻⁸ Be' senu yésyèsë ie'pa wörki as ie'pa ser wēs be' ser es. Mik be' tso' ie'pa wöbla'uk, eta iwöbla'ü yésyèsë er mokü wa Skéköl dalöioie, es kē yi a i sulu yërpa be' ki. Es be' bolökpā kē a i sulu kunuk be' ki, e' kueki ie'pa jaërdaka se' ki.

⁹ S'tso' klöulewā kané mésoie, esepa pattö tö ie'pa ké iwökirpa ttö kos e' iütök er bua' wa as iwërdak buaë iwökirpa wa. Ie'pa kē kàne iwökirpa iütök kēsik wa.

¹⁰ Ie'pa kē kàne iwökirpa iyi ekiblök, e' skéie ie'pa ké i kos wëkerakitö e' uk buaë yésyèsë iwā kkachöie i kos wa tö Skéköl dör S'tsatökökwak, e' ttē dör buaë.

¹¹ Skéköl tö s'tsatkë, e' watkekeitö sulitane a. Es ie' tö se' a iwā kkacheke tö ie' er buaë ché se' a.

¹² Mik se' éna iane tö kos Skéköl er buaë ché se' a, eta kē se' éna i sulu wamblakia wēs wépa kē tö ie' dalöie esepa es. Ie'pa er me'rie i suluë ë ki. E' skéie se' erbikak buaë. Se' senak yésyèsë ena batse'r ie' a wēs ie' ki ikiane es, se' serkeia ká i' ki e' dalewa.

¹³ Se' tso'ia ká i' ki eta se' tso' Jesucristo datskene olo ta' tajë, e' panuk, e' tö se' ttsë'wëke buaë. Ie' dör S'tsatökökwak, ie' dör Se' Kéköl tajë e'.

¹⁴ Ie' e' me'ttsa ttëwā se' skéie se' yottsäie i sulu kos e' ulā a, nies se' er paikioie manene. Es se' de ie' wák a, es se' er de i buaë uk kekraë.

¹⁵ A Tito, ttē e' chö ie'pa a, ie'pa pattö, ie'pa uñü diché wa. Es kē yi tö be' watepattsa.

3

Wēs Jesús mik erblökwakpa ulitane kawöta senuk

¹ A Tito, iskā chöne ie'pa a tö ká wökirpa ena s'shkékpa, e'pa dalöiö, ie'pa ttē iütö. Ichö ie'pa a tö a' tso' erkü i buaë kos e' woie.

² Ie'pa kē kàne yi chök suluë; ie'pa ké senuk bërë, sulitane a er buaë chök. Ie'pa ké sulitane sauk er bua' wa.

³ Se' bak senuk suluë, kē kabikeitsöta' buaë, kē Skéköl ttē iüteta'. Se' bak senuk kütöule; se' bak klöulewā i sulu ulā a. I sulu kiane se' ki wamblë, ese ë wamblök se' bak. I sulu tö se' ttsë'wëke buaë, ese ë wamblök se' bak. Se' bak senuk i sulu ë a. Se' bak ukyënik ñi ki. Se' sauk suluë s'malepa bak, nies ie'pa sauk suluë se' bak.

⁴ Erë Skéköl dör S'tsatökökwak, e' er buaë ché sulitane a, ie' éna se' dalër tajë, e' kkachéitö se' a Jesucristo wa.

⁵ Ie' tö se' tsatkë ie' wák er wa, kē dör tö se' serke yésyèsë e' kueki. Ie' se' sué er siarë wa, e' ë kueki ie' tö se' tsatkë. Skéköl tö Wiköl Batse'r mé senuk se' a, e' tö se' er paiklé mane'wé yué pa'ali. Sene pa'ali méitö se' a.

⁶ Skéköl tö iWiköl mé se' a tajë Jesucristo dör S'tsatökökwak, e' batamik.

⁷ Skéköl tö se' klö'wé wēs pë' buaë yésyèsë es ie' wöa, ie' er buaë ché se' a, e' kueki. Ie' tö iwé es as se' ser michoë ie' ta. E' wā paneke se' tö kröröë, ttsë'ne buaë wa. E' kos kueki ie'pa ké senuk buaë yésyèsë Skéköl a.

⁸ Ttē ikkë dör yésyèsë. Ye' ki ikiane tö be' tö ttē ikkë wa s'ki wöbla'wé tajë buaë as wépa erblöke Skéköl mik, esepa tso'ie i buaë uk. Iyi ikkë dör buaë sulitane a s'kimoie buaë.

⁹ Erë be' e' sköttsa ttē tö suluë s'blabatsélor ñi yöki ese kos yöki. Pë' welepa éna s'bak ká iaiaë, esepa ditséwö ese tté pakak kekraë, esepa yöki be' e' skö. Nies pë' welepa ñi uñuke kēsik wa kekraë ttē dalöiëno mène Moisés a e' ki, esepa yöki be' e' skö nies. Ñi uñë esepa kos kē wā ta', kē dör lie bua', kē a s'kimer i wa.

¹⁰ Yi tö Jesús mik erblökwakpa blabatsélor, ese wouñü darëëë etökicha bötökicha. Kē itö iütë, eta ie' uyöttsa a' shua.

¹¹ Be' wa ijcher buaë tö pë' ese er sulu'wéwā i sulu tö. I sulu wambléitö, ese tö ikichatëttsatke.

Ttē batayëne Tito a

¹² Artemas ö Tíquico, e' eköl patkekeyö be' ska'. Mik ie' de, eta be' kawö yöttsa ta be' shkö kröröë Nicópolis wé ye' tso' eë. Eë ye' tö ibikeitsétke tskiridiö tkö'uk.

¹³ Zenas dör s'shulökwak ena Apolo, e'pa kímü buaë i kiane ie'pa ki kos e' wa, as imi'rak buaë.

¹⁴ Se' icha wöbla'ü buaë i kos buaë e' uk. Nies ie'pa wöbla'ü s'siarëpa kímuk. Es ie'pa sermi buaë Skéköl wörki.

Pablo e' chëat

¹⁵ Ie'pa kos tso' ye' ska', e'pa tö be' shke'wëmi. Wépa éna sa' dalër ttē mik se' erblöke e' dalërmik, e'pa shke'ü ña. As Skéköl er buaë chö a' ulitane a.

Yëkkuö kit Pablo tö Filemón a Filemón

Pablo tö yëkkuö i' kit mik ie' bak Roma s'wöto wé a eta. E' kèwö ska' ta ie' tö yëkkuö kit Èfeso ena Filipos ena Colosas wakpa a. Ie' tö yëkkuö i' kit iklé eköl kiè Filemón e' a. Ie' serke Colosas ee. Ie' tö kané méso kè patueta' ese to'ttsa eköl e' kiè Onésimo. E' ukuöki ta Onésimo tö ie' iyi blélur ta ibakshkarmi. E' kèwö ska' ta akblökwakpa ttekelur. E' kuëki Onésimo bakshkarmi dö Roma. Eë Pablo tso' wötëulewa Jesús tté buaë paké kuëki. Pablo tö Onésimo a Jesús tté buaë paké ta ierblé Jesús mik. E' kuëki ie' shkakmine iwökir Filemón ska' ie' a kët kët chökne.

E' kuëki Pablo tö yëkkuö i' kit Filemón a as ie' kè ulurka Onésimo ki. Pablo tö iché Filemón a tö Jesús éna ie' daléne tajé ena i sulu nu' tso' ie' ki e' olo'ya'itö ta iki'wa buaë. Es ñies ie' kawöta Onésimo ki inu' olo'yök ta ikiökwa wës iyami ekka es.

S'kiè Onésimo griegoie e' wà kiane ché kanenamé buaë. Eré yëkkuö i' tö iché tö kam Onésimo tö Jesús tté klö'ù eta ie' kè dö kanenamé buaë. Es Pablo tso' ichök tö Jesús batamik Onésimo dömi wës ikiè wà kiane ché es.

Shké'wé

¹ A Filemón, ye' dö'r Pablo tso' wötëule Cristo Jesús tté paké kuëki, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' ena s'yami Timoteo, e'pa tö be' shké'wémi. Be' dalër tajé sa' éna, ñies be' tso' kaneblök Cristo a wës sa' es.

² Ñies sa' tö s'yamipa kiè Apia ena Arquipo, e'pa shké'wémi. Arquipo dö'r Jesucristo tté buaë e' tsatökökwak buaë wës sa' es. Ñies Skékëpa Jesús icha erule daparke be' u a, e'pa kos shké'wémi sa' tö.

³ Skéköl dö'r S'yé ena Skékëpa Jesucristo, as e'pa er buaë chö ena sene bërè mü a' a.

Pablo tö wëstela ché S'yé a Filemón ki

⁴⁻⁵ Ye' tö be' tté tstsé tö be' erblöke buaë Skékëpa Jesús mik, ñies s'batse'r malepa kos dalër be' éna. E' kuëki mik ye' ttöke Skéköl ta, eta këkraé wëstela chekeyö be' dalërmik.

⁶ Tté mik se' erblöke e' a be' e' tköwa buaë s'yamipa ta ñita. Ye' tso' ikiök Skéköl a tö e' wa i buaë kos wëmisö Cristo dalërmik, e' ar be' éna.

⁷ A yami, s'batse'r malepa kos er pableke be' tö buaë, ie'pa dalër tajé be' éna. E' tö ye' tstsé'weke buaë, tstsësua ye' er dekanı.

Pablo tö Onésimo tté ché Filemón a

⁸⁻⁹ E' kuëki ye' tö be' a ikiè er bua' wa tö i kiekeyö be' a, e' wà ú. Cristo tö ye' a kawö

mé be' kök iuk. Eré se' ñi dalër tajé, e' kuëki ye' tö be' a ikieke er bua' wa. Ye' dö'r Pablo këkëpatke tso' wötëulewa Cristo Jesús tté paké kuëki e'.

¹⁰ Ye' be' a ikiè tö Onésimo saüne er bua' wa. Ie' erblé Jesús mik ye' ttö wa ié wé ye' tso' wötëule ee. E' kuëki ie' dö'r wës ye' alá es.

¹¹ Kuaé ta ie' bak be' wa tpulettša be' kané mésoie kë dö'r iie bua' be' a, eré i'ñe ta ie' dö'r buaë be' a ñies ye' a.

¹² Ie' dalër tajé ye' éna, eré ye' tö ie' patkémine be' a.

¹³ Ye' a ta imú e' tsuät ye' ta ye' kimoie be' skéie ye' tso' iä wötëulewa Jesús tté buaë paké kuëki e' dalewa.

¹⁴ Eré kë ye' éna i wak kam be' tö ikéwö mü e' yöki. Ye' ki ikiane tö i weke be' tö, e' übö be' wák er wa, kë dö'r tö ye' tö be' ké iuk e' kuëki.

¹⁵ Isalema ie' minea be' yöki ekuölö é as idöne tso' be' ta këkraé.

¹⁶ Eré ie' dene e' kë dö'r kané mésoie é, ie' dene be' yamiie Jesús tté wa dalër tajé be' éna, e' dö'r buaë shutë kané méso ése tsata. Ie' dalër tajé ye' éna, eré ie' dö'r be' kané méso, ñies ie' dö'r wës be' el es Jesús wa. E' kuëki be' ké idalëritsök, ye' tö idalëritseke e' tsata.

¹⁷ Be' tö ye' klö'wé be' yamiie Jesús mik erblé e' wa, e' ta ie' klö'ù wës ye' wák es.

¹⁸ Ie' tö ilé sulu wamblé' ö be' tö ie' ña'weke ilé kuëki, eta ye' ña'ú iskéie.

¹⁹ Ye' dö'r Pablo tso' yëkkuö i' shtök ye' wák ulá wa, e' wák tö ie' nu' patuëraë. Ké ye' éna ichak, eré kë be' éna ichökwa tö ye' ttö wa be' tö Jesús tté klö', e' kuëki be' wa nu' ta'ia ye' a.

²⁰ A yami, be' we'ikéyö, be' mü er buaë chö ye' a Skékëpa Jesús dalërmik. Ye' er pablö Cristo batamik.

²¹ Ye' wa ijcher buaë tö be' tö ye' iüteraë, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök be' a. Ye' éna iane buaë tö i kiéyö be' a, e' tsata be' tö iüeraë.

²² Ñies Skéköl mü tö kawö mè ye' a a' pakoie wës a' tso' ie' a ikiök es. E' kuëki u yulö ye' a.

Pablo e' chéat

²³ Epafras tö be' shké'wémi. Ie' tso' wötëule ye' ta Cristo Jesús tté paké kuëki.

²⁴ Ñies Marcos, Aristarco, Demas ena Lucas, e'pa kaneblöke Skéköl a ye' ta, e'pa tö be' shké'wémi ñies.

²⁵ As Skékëpa Jesucristo er buaë chö be' a.

Yëkkuö kitule hebreowak a Hebreos

Yëkkuö i' kite Israel aleripa erblé Jesús mik e'pa a. Nies ie'pa kiè hebreowak ena judiowak. Kê yi wa ijcher yi tö yëkkuö i' kit. Pé' wele tö ibikeitsè tö Pablo tö ikit. Wele skà tö ichè tö Bernabé tö ikit. Wele tö ichè tö Apolo tö ikit erè kê s'wa ijcher yi tö ikit. Wele tö ibikeitsè tö ikite Roma wakpa tö Jerusalén suluw'wa e' yöki duas dabom kuryök Jesús kune'bak e' ukuöki (70 D.C.).

Israel aleripa erblé Jesús mik e' kueki e'pa bak weinuk. Ie'pa welepa éna ierblö Jesús mik e' olo'yak ta ishkakne Moisés ttè dikia. E' kueki yëkkuö i' kite ie'pa a ikimorak e' tkökwa daréréé Jesús mik. S'kitöukwakpa tö ie'pa wöbla'weke tö Jesús kê diché ta' ie'pa kimoie, e' kueki ie'pa kawötä ie'pa erblö imik e' olo'yök. E' kueki yëkkuö i' kite Jesús mik erblökwakpa a Jesús kkachoié ie'pa a i' es: Skököl e' k'kaché se' a Jesús wa as se' éna iar buaé. Ká iaiaé ta' ie' utbitu se' ta ittekölpa wa ena ibiyöchökwakpa wa ena Moisés wa, erè bataie ta iut se' ta ilà eköl é Jesucristo e' wa.

E' kiié ta ká iaiaé Skököl tö iyè'bak tö ie' kablörane Israel aleripa a. E' wà tka Jesucristo wa e' ché yëkkuö i' tö. Nies sacerdotepa tö iyiwak jcheke Jerusalén ká bit ekké judiowak nu' olo'yauke. Iyiwak jchérke e' kê diché ta' se' nu' paiklotsä da'äie. E' kueki ie'pa tö ijcheke kekraé erè e' kê dör buaé shütë Skököl wöa. E' kueki Jesucristo kötewä etökicha é se' nu' paiklotsä, e' je' dör buaé shütë Skököl wöa. E' kueki Jesús dör ibua'ie. E' kueki se' kawötä erblök ie' mik ena ie' é kawötä ttö iutë. I'ñeta ie' tkér Skököl wörki se' tté chök Skököl a. Ie' dör ibua'ie e' kueki Israel aleripa erblé ie' mik e'pa kè kawötä ie' olo'yök. Ie' wa iyè tö ñalä yö' se' a dökä ikaska'. E' kueki se' kawötä senuk e' meulettsä weinuk erblé Jesús mik e' kueki. Se' tö ie' watëttsä e' ta Skököl tö se' shuleraé wës ie' tö Israel aleripa shuli' es.

Skököl ut se' ta ilà wa

1 Skököl utbitu tajë se' yëpa bak ká iaiaé e'pa ta ittekölpa wa. Ie' utbitu ie'pa ta tajë kuä'ki kuä'ki.

2 Erè i'ñe ta, mik ká i' erkewatke e' kèwö ska' ta, ie' tté se' ta iwák alá patkë'itö ká i' ki e' wa. Tsawe ta ie' tö iyi ulitane yö' ilà ta ñita. Nies ie' tö ilà tké'kabak as iyi ulitane dö ie' ulä a aishkuö ta.

3 Skököl Alä dör iyè olo tajë e'. Wës Skököl dör e' sué ie' dör. Iyi ulitane kicha a'tser ie' wa ittè diché tajë e' wa. Se' nu' paiklëttsaitö e' ukuöki ta ie' tkéka ká jai a dalöiértä' tajë Skököl ulä bua'kka.

Skököl Alä olo ta' tajë shütë Skököl biyöchökwakpa tsata

4 E' wa iwënewä tö Skököl Alä dör Skököl biyöchökwakpa tso' ká jai a, e'pa kos tsata. Es ñies wës Skököl tö ie' kiè iwák alá, e' dör bua'iewä wës ie' tö ibiyöchökwakpa kiè e' tsata.

5 Skököl yëkkuö ki itso' kitule tö Skököl tö iché ilä a:

“Be' dör ye' alá;

i'ñe yö' ikkachétke tö ye' dör be' yé.”*

Erè ttè e' kê yëule ie' wa ibiyöchökwakpa isie a. Nies Skököl yëkkuö ki Skököl tö ilä tté ché i' es:

“Ye' tö icheraé tö ye' dör ie' yé,

eta ie' dör ye' alá.”†

Erè Skököl kê wa ibiyöchökwakpa isie tté yëule es.

6 Nies mik ie' tö ilä eköl éme, e' patketetke ká i' a, eta ie' tö ittè yé' i' es:

“Ye' biyöchökwakpa ulitane kawötä ie' dalöiök tajë.”‡

Ttè ekké kos kueki se' wa ijcher tö Skököl Alä dör Skököl biyöchökwakpa ulitane tsata.

7 Mik Skököl tö ibiyöchökwakpa tté cheke, eta ie' tö iché i' es:

“Ye' tö ye' biyöchökwakpa patkeke wës siwa' batsir es,

e'pa dör ye' kané mésopa patkekeyö wës bö' wörku wöñar es.”§

8 Erè ie' tö ilä tté cheke i' es:

“iA Skököl, be' tö s'wëttsëke s'blúie e' dör yöbié!

Be' tö s'wëttsëke yësyësé.

9 Sene yësyësé dalër be' éna, erè sene sulu ar sulué be' éna;

e' kueki, ye' dör be' Kököl, e' tö be' klö'wé ta ttsë'ne buaé méyö be' a tajë be' malepa ulitane tsata.”*

10 Nies Skököl tö ilä tté cheke i' es:

“A Kököl, tsawe ta be' tö ká i' yö',

ñies ká jai ena i kos tso' iki e' yö' be' wák tö.

11-12 E' kos chörawa erdawa wës datsi' nurwa ta ierwa es,

e' kos manerdattsa wës s'datsi' mane'wé ta iwötrëwä es.

Erè be' tso'tke kenet. Be' kê manerpattsa, be' ser michöé.”†

13 Skököl tö iché ilä a i' es:

“Be' e' tköser ye' ulä bua'kka

dö mik ye' tö be' bolökpa mero be' klö dikia eta.”‡

* 1:5 Salmo 2.7 † 1:5 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13

‡ 1:6 Deuteronomio 32.43

§ 1:7 Salmo 104.4

* 1:9

Erë Skëköl kē wā ttē e' yēule ibiyöchökwakpa isie a.

¹⁴ Skëköl biyöchökwakpa dör wes siwā' es kē wërta'. E'pa kōs kaneblöke Skëköl a. Ie' tō ie'pa patkeke wēpa tsatkerdaē, esepa kīmuk. E' kuëkj i' kē wā ttē ese yēule ie'pa isie a.

2

Skëköl Alā ttē buaē e' kawōtā dalōiē

¹ Skëköl Alā dör iyi ulitane tsatā, e' kuëkj se' kē e' tkōkwā darērē ie' ttē buaē mokī ttsēule se' wā, e' a as kē se' mi'ne wēs kanō èmi di' kī es.

² Skëköl tō itte dalōiēno, e' me'atbak ibiyöchökwakpa wa se' yēpa bak kā iaiāē e'pa a. Wēpa kōs kē wā ttē e' dalōiēne', e' nuī kī ie'pa weine wēs ikawōtā weinuk es.

³⁻⁴ Es ibak ie'pa tā, erē Skëköl Alā ttē buaē, e' ē wa se' tsatkermi, e' dör ttē bua'iewā ttē ulitane tsatā. S'tsatko ttē, e' tsā yē' Skëkēpa Jesús wāk tō. Wēpa tō ttē e' ttsē', e'pa tō iyē'ne se' a tā iwā kkachérakitō tō e' dör ttē mokī. Nies i kē or yi a ese o' Skëköl tō ie'pa wa tajē kuā'kī kuā'kī iwā kkachoiē tō i ché ie'pa tō e' dör mokī. Nies Wiköl Batse'r wa ie' tō imé se' a kanebloie buaē ie' a tajē kuā'kī kuā'kī wēs ie' kī ikiane es. E' wa ie' tō iwā kkaché tō ie'pa ttē dör mokī. Ttē e' wā kē dalōiēne se' wā, e' tā wēs se' tkōmishkar inuī ulā a?

Jesús dē'bitū se' yamiē

⁵ Aishkuō tā kā i' mane'werattsane Skëköl tō buaē pa'alī, e' chök sa' tso'. Skëköl tō ibikeitsbak tō kā pa'alī e' kē merpa ibiyöchökwakpa a as ie'pa dō iwōkirpaie.

⁶ Kē idör es. Ie' tō ibikeitsbak tō imerdaē s'ditsō ulā a. E' dör wēs itso' kitule Skëköl yëkkuō kī es, e' tō ichē: "A' Skëköl, ¿s'ditsō dör yi? ¿iök e' ska' be' er de?

¿Wēs ie'pa kī be' tkine?

⁷ Erē ekuölō ē ie'pa yō' be' tō be' biyöchökwakpa dikīā diōshēt tsir. Erē ie'pa yō'bō olo tā' tajē dalōiērtā' tajē.

⁸ Ie'pa tkē'kā be' tō iyi ulitane yō'bō e' wōkirie."*

Yëkkuō e' ichē tō Skëköl tō se' tkē'kā iyi ulitane yō' ie' tō e' wōkirie. "Iyi ulitane" e' wā kiane chē tō kē i ku', e' kē ku' se' ulā a. Erē i'ñe tā kām se' tō isaūwā es.

⁹ Erē se' wā ijcher tō i ché yëkkuō e' tō, e' wā tka Jesús wa. Ie' yōne s'ditsōie, e' wōanewa Skëköl biyöchökwakpa dikīā diōshēt tsir ekuölō ē. Skëköl er buaē ché se' a, e' kuëkj ie' tō Jesús me'ttsā ttēwā sulitane nuī skéie. Jesús weine siarē kōtēwā se' skéie, e' kuëkj Skëköl tō ie' kīka'kā tajē, tkē'kā iyi ulitane blúie dalōiērtā' tajē.

¹⁰ Skëköl dör iyi ulitane wī, e' kōs tso' ie' wa ñies ie' a. Ie' kī ikiane tō se' tajē dör ie' ala'r esepa dō ie' tā ñitā olo tā' tajē. E' wawé ie' tō Jesucristo wa. E' kuëkj buaē idir ie' a tō Jesús weine kōtēwā s'tsatkoie. Es i kōs kiane Skëköl kī tō Jesús tō iwē s'tsatkoie, e' wéitō seraā.

¹¹ Jesús ena se' batse'wēkeitō, e'pa Yē dör eköl ē, e' dör Skëköl. E' kuëkj Jesús dör Skëköl Alā, e' kē jaēne ichök tō se' dör ie' ēlpa ena ie' kutapa.

¹² Es itso' kitule Skëköl yëkkuō kī wé ie' tō ichē Skëköl a i' es:

"A Skëköl, ye' tō be' ttē cheraē ye' ēlpa ena ye' kutapa a.

Mik ie'pa ñi dapa'ūke, etā ye' tō be' kīkerakā ttsē wa ie'pa kukua."†

¹³ Nies iskā tso' kitule Skëköl yëkkuō kī wé Jesús tō ichē i' es:

"Ye' erblōraē Skëköl ē mik."‡

Ñies ichéitō:

"Iē ye' dur, wēpa me' Skëköl tō ye' a ala'rie, e'pa tā."§

¹⁴⁻¹⁵ Se' dör Jesús icha. Erē se' dör s'ditsō ē. Se' ulitane serkeiā tā sulu se' suar s'duōwā yōkī, e' wā se' tso' klōulewā. E' kuëkj Jesús yōne s'ditsōie. Ie' dē'bitū e' muktsā ttēwā se' skéie e' alokaie béiane s'duōwā wīe e' kī. Es ie' tō se' tsatkéie, se' suar s'duōwā yōkī, e' ulā a.

¹⁶ Iwēnewā buaē tō Jesús kē dē'bitū Skëköl biyöchökwakpa kīmuk. Ie' dē'bitū se' dör se' yé bak kā iaiāē Abraham, e' aleripa kīmuk.

¹⁷ E' kuëkj ie' yōne s'ditsōie wēs se' es as ie' dō sacerdotē kibiē se' ttē chök Skëköl a e' wakanewēkeitō yēsýēsē. Ie' dör s'ditsō wēs se' es, e' kuëkj ie' tō se' sueke er siarē wa. Ie' wāk e' me'ttsā ttēwā se' skéie as se' nuī olo'yar se' kī.

¹⁸ Ie' weinebak ñies ie' erkiōgne i sulu wamblök, e' kuëkj i'ñe tā wēpa erkiōorke i sulu wamblök, esepa kīmermi buaē ie' a.

3

Jesús dör Moisés tsatā

¹ A yamipa, a' batseo' Skëköl tō. Ie' tō a' klō'o'ñak as a' dō ie' ichaie. Jesús bikeitsō bua'ie. Se' tō ichekeka tō ie' dör Skëköl ttekol bua'ie ena se' sacerdotē kibi mik se' erblöke e'.

² Skëköl tō ie' tkē'kā kaneblöke se' sacerdotē kibiē e' wakanewéitō yēsýēsē wēs Moisés tō, kanē me' Skëköl tō ie' a, e' wakanéo' yēsýēsē es. Kōs i kiane wē Skëköl wé a e' o' Moisés tō yēsýēsē.

³ Erē Jesús dalōiērtā' tajē tkōkā Moisés tsatā wēs u wāk dalōiēr tkōkā u tsatā es.

* 2:8 Salmō 8.4-6 † 2:12 Salmō 22.22 ‡ 2:13 Isafias 8.17 § 2:13 Isafias 8.18

4 Se' wā ijcher tō u ulitane yuē yile tō, erē Skēkōl dōr iŷi ulitane yuōkwak.

5 Mokj Moisés kanēblē' yēsēsē Skēkōl wē a ikanē mésoie. Ī ō' ie' tō, e' wa ie' tō ì buaē kkachera Skēkōl tō aishkuō t̄a Cristo wa e' klea'.

6 Erē Cristo dōr Skēkōl wák alà, e' kanēblōke yēsēsē se' dōr wēs Skēkōl wē es e'pa wōkirie. Ī buaē yē' Cristo tō tō idoia se' a, e' wā panekesō krōrōē t̄sē'ne bua' wa kē tō ìlō'yē, e' t̄a mokj se' dōr Skēkōl icha.

A' e' kkō'nú Skēkōl kē watarttsa

7 E' kuek̄j, ì chē Wikōl Batsē'r tō Skēkōl yēkkuō k̄j, e' wā iūtō buaē. E' tō ichē i' es:

"Ī cheke Skēkōl tō e' t̄sē a' tō ĵ'ñe t̄a,

8 eṭā kē a' er darē'ukwā iyōk̄j wēs a' yēpa bak k̄ā ĵaiaē es.

Ie'pa e' ka'k̄ā e' uk kēsik kēsik Skēkōl wōa. Ie'pa tō ie' wōñatkē' k̄ā sir poē wē kē yi serku' tajē e' kē a.

9 Skēkōl tō ichē tō duas dōk̄ā dabom tkēyōk (40),

e' dalewa ye' tō ì kē or yi a ese wē tajē ie'pa se'wōie, ie'pa kkō'noie,

erē ie'pa tō ye' wōñatkē' tajē.

10 E' kuek̄j ye' ulunek̄ā tajē ie'pa k̄j eṭā ye' tō ie'pa chē i' es:

'Kekraē ie'pa kē k̄j iklar tō ye' ie'pa wēt̄tsē, ie'pa kē senak wēs ye' k̄j ikiane es.'

11 E' kuek̄j ye' ulunek̄ā ie'pa k̄j eṭā ye' ichē tō ie'pa kē dōpawā wē warma ie'pa enuweke ye' tō eē."*

12 A yamipa, a' e' kkō'nú dō' a' isie er sulurwā t̄a a' kē erblōia Skēkōl chōk e' mik t̄a a' e' batsōttsa iyōk̄j.

13 E' skēie a' ñi er dichē iō kekraē s'tsatkē kēwō tso'ia ĵ'ñe t̄a e' dalewa. A' tō iū es as kē a' isie e' k̄j tō'ū sene sulu wa t̄a a' er darērwa Skēkōl yōk̄j.

14 Se' erblō Cristo mik buaē kekraē dō ibata ekkē wēs kuaē es, e' t̄a mokj se' tso' ie' t̄a. E' kuek̄j a' ñi er dichē iō buaē.

15 Skēkōl yēkkuō tō ichē i' es:

"Ī cheke Skēkōl tō e' t̄sē a' tō ĵ'ñe t̄a, eṭā kē a' er darē'ukwā iyōk̄j wēs a' yēpa bak k̄ā ĵaiaē es.

Ie'pa e' ka'k̄ā e' uk kēsik kēsik Skēkōl wōa."†

16 Wēpa tō Skēkōl t̄tō t̄sē' erē ie'pa e' ō' ie' wōā kēsik kēsik, ĵe' wakpa dōr yi? ĵkē dōr ie'pa ulitane yē'ttsa Skēkōl tō Egipto Moisés wa, e'pa ē?

17 ĵYi k̄j Skēkōl ulune dō duas dabom tkēyōk (40)? ĵkē dōr ie'pa tō ì sulu wamblē' k̄ā sir poē wē kē yi serku' e' a' e'pa ē? E' nuĵ k̄j idurulune.

18 ĵYi a Skēkōl tō ichētkē: "A' kē dōpawā wē warma a' enuweke ye' tō eē"? ĵkē dōr ie'pa tō ie' t̄tē dalōseō'wā e'pa ē?

19 Es se' tō isuē tō ie'pa kē erblēne ie' mik, e' kuek̄j ie'pa kē dē'wā wē warma Skēkōl tō ie'pa enuweke eē.

4

1 Nies Skēkōl kablē' se' a' tō se' dōwami ie' tō se' enuweke e' a. E' kuek̄j e' tso'ia e' dalewa se' kawōt̄a e' kkō'nuk tajē dō' se' wele kē ulā a idō.

2 Se' a Skēkōl t̄tē buaē e' pakane wēs ie'pa bak k̄ā ĵaiaē, e'pa a ipakane es. Erē ie'pa kē erblēne imik, e' kuek̄j t̄tē buaē t̄sē' ie'pa tō, e' kē dōr ĵie bua' ie'pa a.

3 Se' erblē Skēkōl mik, e'pa dōrawā ie' tō se' enuweke e' a. Erē wēpa kē erblōkū' ie' mik, esepa chē Skēkōl tō iyēkkuō k̄j i' es:

"Ye' ulunek̄ā ie'pa k̄j eṭā yō ichētkē ie'pa kē dōpawā wē warma ie'pa enuwekeyō eē."*

Ie' tō ichē es, erē ie' kanē enewa mik k̄ā i' yōne one eṭa.

4 Skēkōl tō ĵi ulitane yō' dō k̄ā terōl. Kā de kul t̄a ie' eni'. Es itso' kitule wēle Skēkōl yēkkuō k̄j. E' tō ichē:

"Kā de kul eṭā ì kōs yō'bitūitō e' yōne one, e' kuek̄j diwō' e' wa ie' kē kanēblēne."†

E' kuek̄j se' wā ijcher tō mokj Skēkōl tō se' enuweke e' tso'tke.

5 Erē t̄tē kitule chētkeyō, e' k̄j Skēkōl tō ichē: "Ie'pa kē dōpawā wē warma ie'pa enuwekeyō eē."‡

6 Es se' wā ijcher tō Skēkōl tō se' enuweke e' tso'tke se' a. Erē wēpa a t̄tē buaē e' pakane kuaē, e'pa kē dē'wā, ie'pa tō idalōseō'wā e' kuek̄j.

7 E' ukuōk̄j t̄a duas tka tajē eṭā Skēkōl tō t̄tē e' ē skā pakēne se' a ì kit se' blū bak kiē David e' tō e' wa. T̄tē kitule ñe' chētkeyō, e' dōr i' es:

"Ī cheke Skēkōl tō e' t̄sē a' tō ĵ'ñe t̄a, e' t̄a kē a' er darē'ukwā iyōk̄j."

Es se' isuē tō ikēwō skā mé Skēkōl tō se' a as se' dōwā ie' se' enuweke e' a, e' kēwō dōr ĵ'ñe.

8 Josuē tō Israel aleripa enuĵpa ie' kēwō ska' ta, e'ma Skēkōl kē wā ene skā yēnene.

9 E' wā kiane chē tō Skēkōl tō se' enuwēmi wēs ie' eni' mik k̄ā i' yō'itō eṭā es, e' tso'ia wēpa dōr ie' icha esepa a.

10 Wēpa dewā Skēkōl ene e' a, esepa enuraē wēs ie' eni' es.

11 E' kuek̄j se' kē e' dichē iōk shkowā ene e' a as se' kē isie tō ñe'pa kē wā Skēkōl t̄tē iūtēne e'pa wakōū.

12 Skēkōl t̄tē dōr t̄sē'ka, dichē t̄a' tajē, e' tō iwakaneweke buaē tkōk̄ā tabē k̄ā yaule di'diē wj'kē iō'kē e' tsat̄a. Idōkewā buaē dō se' er a, se' wikōl a. Ī kōs dalērmik se' serke tso' blēule se' er a, ena ì kōs bikeitsekēsō, ese weblekettsaitō tō buaē idir ō sulu idir.

* 3:11 Salmo 95.7-11 † 3:15 Salmo 95.7-8 * 4:3 Salmo 95.11 † 4:4 Génesis 2.2 ‡ 4:5 Salmo 95.11

13 Se' e' chōrakā Skēkōl ā. Ie' yōkī i kōs yō'itō e' kē ā e' blēnukwa. Ī kōs tso' aie ie' wōrkī. E' kuekī se' e' tkōwā darērē ie' ttē ā.

Jesús dōr se' sacerdote kibi buaē shūtē

14 Se' wā sacerdote kibi tso' ekōl, e' dōr sacerdotēpa ulitane tsatā. E' dōr Jesús, ie' dōr Skēkōl Alā. Ie' mineatke tso' kā jāi ā se' ttē chōk Skēkōl ā. E' kuekī se' kawōtā e' tkōwā darērē ie' ttē buaē klō'wēkesō, e' ā.

15 Se' sacerdote kibi e' wa se' wēr siarē. Mik ie' bak senuk kā i' kī, etā erē ie' ma'ōule ī sulu kōs wamblōk wēs se' es, erē ie' kē wā ī sulu wamblēne yēs. E' kuekī ie' wā ijcher buaē tō is s'ttsēr mik se' ma'ōrke ī sulu wamblōk etā.

16 E' kuekī a' shkōwā Skēkōl wōrkī. Mik s'kīmē kiane etā ikiōsō ie' ā, kē suar tā'. Ie' tō se' suēke er siarē wa, e' kuekī ie' tō se' kīmeraē er bua' wa.

5

1 Wēpa dōr sacerdotēpa kibipa e'pa kōs tso' shūkitule iwakpa shūā kanebloie imalepa ttē chōk Skēkōl ā. Ie'pa kanē dōr iyiwak jchēule ena ilē skā merke Skēkōl ā, ese wakanēuk imalepa nuī olo'yoie.

2 Ie'pa dōr wēs imalepa es. Ie'pa dichē kē dē'kā buaē ī sulu wōklō'wōie. Ie'pa weirke siarē wēs imalepa weir ī sulu ulā ā es. E' kuekī imalepa kē wōblaule īyi buaē wa, arkedō ī sulu ā kēkraē, esepa wērmi siarē ie'pa wa.

3 Nies ie'pa wakpa tō ī sulu wambleta', e' kuekī ie'pa kawōtā iyiwak jchōk mē Skēkōl ā ie'pa nuī kī nies imalepa nuī kī.

4 Kaneblōk Skēkōl ā sacerdotē kibiie, e' dōr kanē buaē, dalōiērtā' tajē. Kē yi yōrtā' sacerdotē kibiie iwāk er wa. E' shushteke Skēkōl ē tō tā itkēkā sacerdotē kibiie wēs ie' tō Aarón tkē'kā es.

5 E' sū Cristo kē e' tkēnekā sacerdotē kibiie iwāk er wa e' kīkōkā. E' skēie Skēkōl tō ichē ie' ā:

“Be' dōr ye' alā;

ī'ñe ye' tō ikkacheke tō ye' dōr be' yē.”*

6 Ttē kitule skā tō ichē ī' es:

“Be' dōr sacerdotē kēkraē wēs Melquisedec ese es.”†

7 Mik Jesús tso'ia kā i' kī, etā ie' kkōyē' Skēkōl ā tajē āneule wī'wīē jē wa ī wa. Skēkōl ē ā ie' yēmittsā duēwā ulā ā, e' kuekī ie' tō iki' Skēkōl ā tō ye' yōttsā iulā ā. Ie' tō Skēkōl dalōieke tajē, ittē iūteke buaē, e' kuekī ī kiēitō e' iūtē Skēkōl tō.

8 Erē ie' dōr Skēkōl Alā, erē ie' weine tajē, e' wa ie' ēna iāne tō wēs s'weir Skēkōl ttē dalōie kuekī.

9 Mik ī uk ie' patkēne e' wēitō sraa, etā ie' de S'tsatkōkwakie. Wēpa tō ie' ttē iūteke, esepa kōs tsatkē michōē ie' tō.

10 Nies Skēkōl tō ie' tkēkā sacerdotē kibiie wēs Melquisedec ese es.

A' erblōke Cristo mik, e' kē olo'yar a' tō

11 Ttē ese tso'ia sa' wā yēno tajē, erē kē ā ēna iānuk bet, e' kuekī iwā pakē a' ā e' dōr darērēē.

12-13 Kā iāiāē a' erblē'mi Cristo mik, ikkē tā warma a' detke s'wōbla'ukwakpaie. Erē a' skā kiane wōbla'wē Skēkōl ttē tsawe tottola ese wa. A' dōr wēs alā'rla es kē ā chkē darērē nār, tso' tsu' ē mik. Kam a' ā iwēr tō ī dōr buaē ī dōr suluē.

14 E' skēie chkē darērē ese dōr s'wōblauletke esepa ā. Ie'pa ā iwēnetke tō ī dōr buaē ī dōr suluē. E' kuekī ie'pa ēna iāne mik tā buaē idir mik tā sulu idir.

6

1 E' kuekī Cristo ttē tsā wa s'wōblane, e' ē kē chariā kēkraē. E' skēie Cristo ttē kī tso' tajē, ese wa se' kī e' yuō ās se' yōr īskīē wēs se' kibirwā es. Kē se' kāne e' wōbla'ukne Cristo ttē tsā jchertke se' wā, ese wa. Se' wā ijchertke tō s'kawōtā ī sulu nuī kī s'duōwāmī, ese kōs olo'yōk. Se' wā ijchertke tō s'kawōtā erblōk Skēkōl ē mik.

2 S'wōskūē ttē ena s'ulā mūkā s'yamipa kī ese ttē wa se' wōbla'netke. S'duulewā shkerdakane ena s'weir michōē ese ttē jchertke se' wā.

3 E' kuekī kē se' e' wōbla'ukīā ttē ese wa. E' skēie se' kī e' yuō Cristo ttē skā tso'ia ese wa. Skēkōl tō ikwō mē se' ā, e' tā iweraēsō es.

4 Wēpa wōā kā nīne'bak Cristo ttē wa, erē e'pa tō ilo'yē, e' tā ŷwēs kawō mermine ie'pa ā er mane'ukne? Ī buaē mē Skēkōl tō se' ā, e' kak ttsēule ie'pa wā. Wikōl Batse'r dē'nāk ie'pa kī.

5 Ie'pa ēna iāne tō Skēkōl ttē dōr buaē. Skēkōl kēwō olo tā' tajē datske aishkuō tā, e' dichē kak suule ie'pa wā.

6 E' kōs ttsēule ie'pa wā, e' watēttsā ie'pa tō, e' tā ŷwēs ie'pa dōmine e' ska'? E' dōr wēs ie'pa tso'ne Skēkōl Alā ttōkwāne wōtēwāne krus mik es. Ie'pa tso' ie' wayuōk sulitane wō wa.

7 Se' dōr wēs tē es. Īyi kuatkēne ikī, kalī yēne ikī buaē, warma e' wā tskīrmi buaē wā wōrmi buaē wēs iwāk kī ikiane es. Tē ese ā Skēkōl er buaē chōraē.

8 Erē tē e' kī dika'chka tskine, kualkō tskine, ī tskine, e' tā e' kē dōr lie bua'. Kukur tā iwāyēnarketke ī sulu ā tā īñardawā.

9 A yamipa dalēr tajē sa' ēna, sa' ttōke a' tā es, erē mokī sa' iklō'wēke tō a' shkōke buaē s'tsatkē nālē kī. A' kē dōr wēs wēpa tō Cristo watēttsā esepa es.

10 Skēkōl dōr yēs'yēsē. A' kaneblōke buaē ie' ā. A' tō s'batse'r malepa kīmeke buaē, e'

* 5:5 Salmo 2.7 † 5:6 Salmo 110.4

wękeia a' tō buaë. E' wa iwēnewa tō moki a' ęna Skėkōl dalēr. E' kōs kē ska' ie' er chōpawa.

¹¹ Erē sa' kī ikiane tō a' ulitane tō, i buaë wēke a' tō, ese kī ù er bua' wa dō ibata ekkē. Es i buaë kōs panekesō, e' wā dōraē a' ulā a' da'ęie.

¹² Sa' kē kī ikiane tō a' bikēr. E' skėie sa' kī ikiane tō a' dō wēs wēpa erblōta' moki Skėkōl mik esepa es. I muk Skėkōl kablē' se' a, e' wā wā panekesō ęnaē, e' wā iwā dōraē se' ulā a'.

Se' erblōmi Skėkōl kablē' se' a, e' mik

¹³ Mik Skėkōl kablē' Abraham a, e' a' e' kē kablēne yi skā ttō wa. Ie' kablē' iwāk ttō wa, kē yi ku' ie' tsata' e' kuęki.

¹⁴ Ie' tō iyē' Abraham a: "Moki ye' ichē tō ye' er buaë chōraē be' a' tajē. Be' aleripa alōweraēyō tajē.*"

¹⁵ Ttē e' wā panē Abraham tō ęnaē ta Skėkōl kablē'ia, e' wā de iulā a.

¹⁶ Moki mik se' tō ttē mē yi a, e' a' imekesō yi dōr se' tsata, ese ttō wa. Mik se' tō ttē mētkē es, e' a' kī kē i skā ku'ia chē.

¹⁷ Es nīes Skėkōl kī ikiane kkachē wōshak wēpa a' ikablē' esepa a' tō moki iwā dōraē ie'pa ulā a, kē imane'wepaneitō yēs. E' kuęki ikablē' iwāk ttō wa.

¹⁸ Es se' ęna iane buaë tō Skėkōl tō ittē mē se' a' iwāk ttō wa, e' kē mane'wepaneitō yēs, ie' kē kachōta' e' kuęki. Ie' tō ittē mē se' a' iwāk ttō wa tō se' erblōke ie' mik e'pa tsatkeraitō. E' tō se' er pableke buaë. Ttē e' wā paneke se' tō krōrōē, e' a' se' e' tkōwa darērē kękraē.

¹⁹⁻²⁰ Ttē e' wā paneke se' tō, e' tō se' tkēwa darērē wēs tabechka tso' kanō wōklō'woie dayē shuā es. Jesu' mikane se' yōki kęwe ká jai a. Eę ie' tso' Skėkōl wé kibi e' úshu batse'r tajē shuē, e' a'. Úshu e' kkōiēule ar datsi' buririē shuqar e' wa, e' etmik ie' tso' se' ttē chōk kękraē Skėkōl wōrkj. Es ie' de se' sacerdote kibi kękraē wēs Melquisedec ese es.

7

Jesús dōr sacerdote kibi wēs Melquisedec ese es

¹ Melquisedec bak ká kiē Salem e' blúie. Nīes ie' kanēblē' sacerdoteie Skėkōl dōr iyi ulitane tsata' e' a. Abraham e' ali'ka blu'pa skęl wā ilayōk Lot minetser e'pa kī. Mik Abraham dotkene iu a, e' a' Melquisedec dettsa ie' nāletsuk ta' ikie Skėkōl a' as e' er buaë chō ie' a.

² Nīes dali kōs dē'ne Abram ulā a' nīppē shuā, e' blatēitō dōka dabop, e' eyōk méitō Melquisedec a. S'kiē Melquisedec, e' wā kiane chē "sēne yēsýsē e' blú." Nīes ie' dōr ká kiē Salem, e' blú. Salem, e' wā kiane chē

"sēne bērē," e' kuęki nīes ie' dōr sēne bērē blú.

³ Kē se' wā ijcher tō yi dōr iyē, yi dōr imi, yi dōr iditsēwō, mik ikune ō mik idu'wa. E' kōs kē ku' kitule Skėkōl yėkkuō kī. E' kuęki se' tō ichēmi tō ie' dōr sacerdote kē erta'wa wēs Skėkōl Alā es.

⁴ Ibikeitsō buaë, e' ta a' wā ijcherdaē tō Melquisedec dalōiērtā' tajē sacerdotepa dōr Leví aleripa, e'pa kōs tsata. Abraham dōr se' yē bak ká iaiāē dalōiērtā' tajē ese. Nīppē shuā ibolōkpa dali de ie' ulā a, e' blatēitō dōka dabop, e' eyōk tsá méitō Melquisedec a.

⁵ Leví aleripa yē tsá dōr Abraham wēs Israel aleripa malepa es. Leví aleripa ē meneat sacerdotepaie. Ie'pa dōr Israel aleripa malepa yamipa, erē itso' kitule Moisés ttē dalōiēno, e' kī tō Israel aleripa kōs kawōta iyyi kōs blatōk dōka dabop, ta' e' eyōk tsá muk Leví aleripa a.

⁶ Skėkōl kablē' Abraham a' tō ie' dōraē skėkēpa tajē. Erē Melquisedec kē dōr Leví aleri, erē e' a' Abraham tō iyyi tsá mé. Nīes Melquisedec tō ikie Skėkōl a' as e' er buaë chō Abraham a.

⁷ Sulitane wā ijcher tō yi tō e' chē o'ka a, ese wák dōr yi a' iyēne e' tsata.

⁸ Israel aleripa tō iyyi tsá meke sacerdotepa duōta'wa esepa a. Erē Skėkōl yėkkuō tō Melquisedec chē wēs ie' tso'ia ttsē'ka es.

⁹⁻¹⁰ Mik Abraham tō iyyi tsá mé Melquisedec a, e' a' Levi kam kur. Erē se' tō ichēmi tō Leví aleripa bak tō iyyi tsá mé Melquisedec a' Abraham wa, Abraham dōr ie'pa yē tsá e' kuęki.

¹¹ Ttē dalōiēno me' Skėkōl tō Israel aleripa a' Moisés wa, e' ichē tō Leví aleripa ē meneat sacerdotepaie Israel aleripa ttē chōk Skėkōl a' as e' tō ie'pa nu' olo'yō. Erē e' mú a' nu' olo'yarmi se' kī seraa, e' ma kē sacerdote ské ku' kī kianeia. E' kuęki Skėkōl tō sacerdote ské patkē. E' kē dōr Leví aleripa e' ekōl wēs Aarón es. Ie' dōr sacerdote wēs Melquisedec ese es.

¹² Sacerdote wēsepa ské maneęne ku' kī, e' ta' nīes ttē dalōiēno tsá e' kawōta mane'wēttsa.

¹³⁻¹⁴ Sacerdote ské patkē' Skėkōl tō chēyō a' a, e' dōr Skėkēpa Jesús. E' kē dōr Leví aleripa ekōl. Sulitane wā ijcher buaë tō ie' dōr Judá aleri. Moisés kē wā i' yēule tō Judá aleripa dōmi sacerdoteie. E' kuęki kē ie' aleri isie tkēuleka sacerdoteie.

¹⁵ Sacerdote ské tkēneęane ku' kī wēs Melquisedec ese es, e' ta' se' ęna iwā ęne tō nīes ttē dalōiēno meneat Moisés a' e' maneęnettsa.

¹⁶⁻¹⁷ Skėkōl yėkkuō kī itso' kitule tō ie' tō Jesús a' ichē i' es:

* 6:14 Génesis 22.17

* 7:16-17 Salmo 110.4

“Be' dör sacerdote kekraë wës Melquisedec ese es.”*

E' kuëkj se' wa ijcher tö Jesús kē tkēnekā sacerdoteie ie' ditsēwō wa wës Moisés ttē kj itso' kitule es. Ie' de sacerdoteie ie' ser michoë, kē duōtā'wa, e' diché wa.

¹⁸⁻¹⁹ Moisés ttē dalōiēno bak kenet, e' kē a yi onuk buaë yēsēsē Skēkōl wōa. E' kē diché tā, kē dör iie bua' ese wōie. E' kuëkj ttē e' maneonettsa. E' skēie ttē pa'alī wā panekesō krōrōē e' dör ibua'ie ttē kēchke tsata, e' wa se' e' batsōwami buaë Skēkōl mik kē kj i sulu nuī tā'ia.

²⁰ Nies mik Skēkōl tö Jesús tkē'ka sacerdoteie, etā ie' kablē'ia iwāk ttō wa tö ikaneblō michoë sacerdoteie. Ie' kē kablēne es sacerdotepa dör Levī aleripa, e'pa a.

²¹ Erē mik ie' tö Jesús tkē'ka sacerdoteie, etā ie' kablē'ia iwāk ttō wa ttē i' wa:

“Be' dör sacerdote kekraë.
Ye' kablē be' a ye' wāk ttō wa, e' kē olō'yepayō yēs.”†

²² Es Skēkōl kablē' Jesús a, e' wa se' wā ijcher mokj tö ttē pa'alī mēne se' a, e' dör bua'iewā ttē kēchke mēne Israel aleripa a e' tsata. Jesús wa se' wā ijcher yēsēsē tö iwa suerasō.

²³ Nies sacerdotepa dör Levī aleripa, e'pa duōtā'wa, e' kuëkj ie'pa kē a kanēblēne kekraë. E' kuëkj ie'pa skē tkēuleka tajē.

²⁴ Erē Jesús ser michoë, e' kuëkj ie' kē skēie yi tkēnukka.

²⁵ Wēpa kōs shkōkewā Skēkōl wōrkj Jesús batamik, esepa ttē chōk ie' tso'ie kekraë Skēkōl a, e' kuëkj ie'pa kōs tsatkērmi ie' a buaë kekraë.

²⁶ Es se' isuē tö Jesús dör sacerdote kibiie chōkle. Ie' dör bats'e'r. Kē i sulu ku' ikj, kē iauleka sene sulusi wa. Ie' butsulettsa pē' sulusipa yōki. Skēkōl tö ie' tkēka kē jai a iyi ulitane tsata. Sacerdote ese kiane se' kj.

²⁷ Ie' kē dör wës sacerdote kibi malepa es. Kā bit tā ie'pa kawōtā yiyiwak jchōk mē Skēkōl a ie'pa nuī kuëkj. E' ukuōkj tā yiyiwak kj jchekerakitō mē Skēkōl a imalepa nuī kuëkj. Erē e' kōs skēie Jesús e' me'ttsā ttēwā etōkicha ē se' nuī patuōie, e' kē skā tkōpaia.

²⁸ Wēpa tkēuleka sacerdotepa kibiie Moisés ttē wa, mokj e'pa dör wës s'malepa es, kē diché dē'ka e' kkō'nuk buaë yēsēsē. Erē Moisés ttē kite, e' ukuōkj tā Skēkōl kablē' iwāk ttō wa tö ie' alā tkērdaka se' sacerdote kibiie, e' dör se' sacerdote kibi yōbiē bua'iewā yēsēsē e'.

8

Jesús dör ttē pa'alī me' Skēkōl tö, e' wakanēukwak

¹ I kōs cheratse sa' tö e' wā dör i': Jesús tso' se' wā sacerdote kibiie. Ie' tkēr dalōiērtā' tajē kā jai a Skēkōl ulā bua'kka.

² Ie' dör se' sacerdote kibi. Ie' tso' iwakanēuk Skēkōl wē bats'e'r chōkle tso' kā jai a e' a. E' kē yōne s'ditsō wā, e' yō' ie' wāk tö.

³ Sacerdote kibi kōs tkēnekā yiyiwak tso' rak iwā jchē mē Skēkōl a ena i' skā mekerakitō, e' wakanēuk imalepa tsatkoie ie'pa nuī ulā a. E' kuëkj Jesucristo kawōtā nīes ilē muk Skēkōl a se' tsatkoie.

⁴ Erē ie' kē tö ikanewēku' kā i' a, iwakanewēkeitō kā jai a. Moisés ttē dalōiēno tö ichē tö Levī aleripa ē tkērkami sacerdoteie. E' kuëkj Jesús mü tö iwakanewēke kā i' a, e'ma ie' kē tkēnukka sacerdoteie, ie' kē dör Levī aleri e' kuëkj.

⁵ I kanewēke sacerdotepa tö kā i' a, ese dör ibua'ie tso' kā jai a, e' kleeke ie'pa tö kā i' a. E' dör wës ibak Moisés tā es. Mik Moisés tö u yuektke Skēkōl a, etā Skēkōl tö ichē ie' a: “Ittsō, i kōs yuō wës be' a ikkayēne Sināi kēbata a e' suē.” E' kuëkj se' wa ijcher tö Skēkōl wē kibi tso' kā i' a, e' dör ichōkle tso' kā jai a e' klī ē.

⁶ Erē Jesús tkēnekā se' sacerdote kibiie, e' wakanewēkeitō buaë sacerdotepa tso' kā i' a e'pa tsata. Nies ie' batamik i muk Skēkōl kablē' se' a ttē pa'alī wa, e' dör ibua'ie. E' kuëkj ttē e' dör buaë shutē ttē kēchke tsata.

Ttē tsā mēne Israel aleripa a, e' kē dalōtā'ia

⁷ Ttē tsā mēne Israel aleripa a, e' mü dör wē' as Skēkōl tö se' kiōwā buaë, e'ma ttē skā pa'alī kē kianukia.

⁸ Erē ie' isuē tö ie'pa kē wā ttē tsā mēne ie'pa a, e' wā iūtēne buaë. E' kuëkj itso' kitule Skēkōl yēkuō kj e' tö ie'pa chē i' es:

“Skēkōl tö ichē: Aishkuō tā kawōtā dōraē, e' kēwō ska' tā ye' tö ttē pa'alī meraē Israel wakpa a ena Judā wakpa a.

⁹ Ttē e' kē dör wës ttē tsā me' ye' tö ie'pa yēpa bak kā iaiāē e'pa a es.

Ttē e' me'yō ie'pa a mik ie'pa ulaiē'yō er bua' wa ibak klōulewā Egipto e' yottsāie etā.

Erē ttē me'yō ie'pa a, e' wā kē iūtēne ie'pa wā,

e' kuëkj ye' tö ie'pa me'at.

¹⁰ Nies Skēkōl tö ichē:

Ttē pa'alī meraēyō Israel aleripa a aishkuō tā, e' dör i' es:

Ye' ttē dalōiēno e' merdaē ie'pa er a, tā ie'pa tö iūtēraē er bua' wa iwākpa er wa.

Ye' dōraē ie'pa Kēkōl,

tā ie'pa dōraē ye' icha.

¹¹ Ie'pa kōs, tsitsirpa dō kēkēpa,

e'pa batsdaē ye' mik.

E' kuëkj kē ikiarpaia tö yi tö iyamipa o'ka wōbla'weia as ibats ye' mik.

† 7:21 Salmo 110.4 * 8:12 Jeremías 31.31-34

12 Ì sulu ƙos wamblekerakitö, e' nuñ olo'yeraëyö ie'pa ƙi, kě ibikeitsepaiayö.*

13 Es Skëköl tö ichè tö ttè pa'alì meraëitö se' a. E' wa ie' tso' ichök tö ttè tsá mène, e' dör këchke wöitëwà. Ì ƙos ianewatke këchke, e' bet ta kě iku'ia.

9

Cristo dewà Skëköl wé a ƙá jai a se' ttè chök

1 Ttè dalöiëno tsá me' Skëköl tö Israel aleripa a, e' a ttè tso' tö wës ie'pa ƙawötà Skëköl dalöië e' wakanéuk. Nies ie'pa wà u tso' etkue batse'r ƙá i' a iwakanéwoie.

2 Ie'pa tö u yö' Skëköl dalöië e' wakanéwoie, e' blatérakitö böt. Úshy ƙewe e' kiè úshy batse'r. Úshy e' a bö'wö talokà tso' et, ñies ƙá' tso' et, e' ƙi pan meke Skëköl a, ese me'r.

3 Úshy skà tso' datsi' buririë shukuar, e' etmik, e' kiè úshy batse'r tajë shute.

4 Úshy e' a ƙá' tso' yöule orochka wa iyi masmas ña'woie Skëköl a e'. Nies kalkuö tkër ek, e' paiëulewà orochka wa. Kalkuö e' shuà tká' tso' etk yöule orochka wa. Tká' e' a chké me' Skëköl tö Israel aleripa a kiè maná, e' kak tso' blëule. Nies kalkuö ñe' shuà Aarón shko kéli përi tskinëka, e' tso' blëule. Nies ishüà ák tak tso' böt, e' ƙi Skëköl tö ittè dalöiëno kit. Kalkuö e' kiè Ttè Mène Ñi A Kélkuö.

5 Kalkuö e' bata ƙi Skëköl biyöchökwak pik ta' kiè kërüb, e' diököl tulur böt. E' tö se' a iwà kkacheke tö Skëköl olo tso' eë. Ipik meulekà kalkuö kköshto bata ƙi, eë Israel aleripa nuñ olo'yarke. Erë i' ta' iyi ekkè kě wà pakanuktsà ye' a jskjë.

6 Es iyi ulitane bak kaneoule buaë Skëköl wé a, ta' sacerdotepa bak shkökwa ƙekraë úshy batse'r e' a iwakanéuk.

7 Erë sacerdotë kibi, e' ë a ƙawö tso' shkowà úshy skà tso' dör batse'r tajë shute e' a. Eë ie' döwami etökicha ë duas wa duas wa. Mik ie' mi'ƙewa eë, età ie' wà iyiwak pé mi'ke mē Skëköl a e' nuñ ƙi, ñies ì sulu wamblé pé' malepa tö kě wà jcher ie'pa wa, ese nuñ ƙi.

8 E' ƙos wa Wiköl Batse'r tö se' a iwà kkacheke tö úshy batse'r, e' wakaneorkeia, e' dalewa kě sulitane döpawà úshy batse'r tajë shute e' a.

9-10 Ì ƙos kaneweke judiowak sacerdotepa tö ttè dalöiëno tsá mène ie'pa a, e' wa, e' dör chkeie, di'yeie, se' batse'weie, ese ƙos dör s'pa ƙikkë ë batse'woie. E' tö se' ƙimeke ƙam ttè manerne e' dalewa ë. E' ƙuekj ì meke ie'pa tö Skëköl a idalöië e' wakanéwoie, ñies iyiwak ƙos jcheke mē ie' a se' nuñ ƙi, ese ƙos kě a wépa tö ie' dalöieke es, esepa erbikë pairinuk. Ie'pa ittse tö inuñ tso'ia ie'pa ƙi.

Erë ì ƙos kaneweke ie'pa tö Skëköl wé a, e' tö ttè pa'alì mé Skëköl tö se' a Jesús batamik, e' wà kkacheke ì ñe' ta.

11 Cristo dë'bitubak. Ie' dör se' sacerdotë kibi. Ie' dör ttè buaë pa'alì me' Skëköl tö se' a e' wakanéukwak. Ie' dur iwakanéuk Skëköl wé tso' ƙá jai a, e' a. Skëköl wé e' kě yöne s'ditsö wà, e' kě dör wës iyi tso' ƙá i' a es. E' ƙuekj Skëköl wé e' dör buaë shute itso' ƙá i' a e' tsata.

12 Etökicha ëme Cristo dewà Skëköl wé tso' ƙá jai a e' shy batse'r tajë shute, e' a s'tsatkoie. Ì wé ie' tö eë, e' dör wë', kě ie' mi'pane iskà kanéukne. Mik ie' dewà eë, età kě ie' wà chibo ö baka pé mine mē Skëköl a se' nuñ ƙi. E' skéie ie' wák kötëwà e' pé mi' ie' wa. Es ie' tö se' yëttsà michoë se' nuñ ulà a.

13 Wépa bak ttè këchke dikja, esepa iane ñá, e' ta' chibo pé ö baka wë'ñe pé ese sklippeke sacerdotepa tö ie'pa ƙi ö isalema baka alaki pupula ña'weke ese muluchka diöbléka di' wa e' sklippekerakitö ie'pa ƙi. Mokí e' tö ie'pa pa ƙikkë batse'wéne paiklé.

14 Erë e' dör es, e' yitá buaë Cristo pé diché ta' tajë iyiwak pé tsata. Skëköl Wiköl yöbië, e' batamik ie' wák e' me'ttsà ttëwà se' skéie wës iyiwak kě ƙi ì sulu ƙu' mē Skëköl a ese es. Ie' pé tö se' erbikë paiklëmi ì sulu nuñ ƙi s'duöwami ese yöki as se' tö Skëköl chök e' dalöiö.

15 Jesucristo dör ttè pa'alì me' Skëköl tö se' a, e' wakanéukwak. Ì sulu ƙos wamblé' wépa bak ttè tsá mène e' dikja e'pa tö, e' nuñ ulà a ie'pa yënetsà Jesús kötëwà krus mik e' batamik. Nies e' batamik ì buaë yöbië muk Skëköl kablé' wépa klög'bakitö as idö ie' ichaie esepa a, e' döraë ie'pa ulà a.

16-17 Ye' tö iwà pakè a' a i' es: Ƙam s'duöwà e' yöki s'wöblane ì mekesö s'yamipa a, ese yëkkuö mukat. Yëkkuö e' wà kě merpa, yi tö imé ese tso'ia tsts'ka e' dalewa. Iwak blënëwà, e' ë ta' imermi. E' ƙuekj s'ƙawötà isaukwà bua'ie tö yi tö imé, ese wák blënëwatke yëkkuö e' wakanéwomi.

18 Es ñies ttè tsá mène, e' mène iyiwak jchéule e' pé tène ese wa.

19 Ttè tsá mène dalöiëno, e' wà paká' Moisés tö Israel aleripa ƙos a. E' ukuöki ta' chibo ena baka wë'ñe pé shutuëkaitö di' wa. E' sklippéitö yëkkuö ƙi Skëköl ttè dalöiëno tso' kitule e' ƙi, ñies e' sklippéitö Israel aleripa ƙos ƙi kal kiè hisopo e' ulatska mik datsi'tak batsé rratulewà e' wa.

20 E' wëkeitö ta' icheramiitö i' es: "Pé i' dör iwà kkachöie tö ttè mé Skëköl tö se' a e' tsá kaneonemitke."

21 E' sù Skëköl wé ena ì ƙos tso'ia Skëköl dalöië e' wakanéwoie, ñies ese ƙi Moisés tö pé sklippé.

22 Mokí ttè dalöiëno tsá mène, e' wa ta' tsir età iyi ulitane batse'wëkene pé wa. Nies e' tö

ichè tò iyiwak jchëule ese pé kè tëne, e' tã se' nuì kè onluk se' kì.

²³ Ìyi tso' Skèkòl wé tso' ká i' a e' a, e' dör ì tso' Skèkòl wé tso' ká jai a, e' klí è. Ìyi ekkè kawòta batse'wè iyiwak jchëule mè Skèkòl a, ese pé wa. Erè Skèkòl wé a ìyi tso' ká jai a, e' kawòta batse'wè ì dör buaè shùtè iyiwak pé tsata, ese wa.

²⁴ Ì buaè e' dör Cristo. Ie' kè dè'wà Skèkòl wé shù batse'r yöne s'ditsò wà tso' ká i' a, e' a. E' dör ìbua'ie tso' ká jai a, e' klí è. E' skéie ie' de ká jai a Skèkòl wé chòkle e' a, eè ie' tso' Skèkòl a se' ttè chòk.

²⁵ Ì judiowak sacerdotepa kibipa, e'pa kawòta shkòkwa Skèkòl wé shù batse'r tajè shùtè, e' a iyiwak pé muk Skèkòl a se' nuì kì duas bik ekkè etòkicha etòkicha. Erè Jesús kè dè'wà tajè wés ie'pa es.

²⁶ Imù dör es, e'ma ká i' yöne dō ikkè tã, etã ie' kawòta e' muktsa ttèwà duas bit ekkè. Erè e' kè dör es. E' skéie, ì'ne tã mik ká i' erkewatke, etã ie' de e' muktsa ttèwà se' skéie etòkicha è se' nuì kòs paiklottsã.

²⁷ Sulitane a kawō meneat duòkwa etòkicha è, e' ukuòkì tã se' shulirdaè.

²⁸ Es ñies Cristo e' me'ttsã ttèwà etòkicha è, se' tajè e' nuì paiklottsã. Ie' skà dörane, erè e' kè dör se' nuì shulòk. Ie' dörane wépa tso' ie' panuk esepa tsatkòk.

10

Ttè dalòieno kè a se' nuì pairinuktsã

¹ Ttè dalòieno mène ká ìaiã Moisés wa, e' dör ì bua'ie doia se' a Cristo batamik aishkuò tã, e' biyò yène. E' dör wés ilo es, kè dör iwà chòk. E' kuekì ttè e' kè a wépa dòkewa Skèkòl ska' iyiwak jchòk mè ie' a kekraè duas bik ekkè esepa batse'onuk da'a.

² Ttè e' mù a ie'pa nuì pairinetsã mokì, e'ma ie'pa er kè tò ie'pa nuì kkatèpaia tã ie'pa kè tò iyiwak jchepaia mè Skèkòl a.

³ Erè e' kè dör es. E' skéie mik ie'pa tò iyiwak jcheke mè Skèkòl a duas bit ekkè, etã ie' tò ie'pa er awèkene ì sulu wamblekerakitò ese ska'.

⁴ E' wà dör tò se' nuì kè pairipattsã baka wè'ne pé wa ena chibo pé wa.

⁵ E' kuekì mik Cristo dòketke ká i' a, etã ì tso' kitule Skèkòl yèkkuò kì, e' chéitò Skèkòl a, e' tò ichè i' es:

“Iyiwak jcheke mè be' a ena ilè skà tso' mè be' a,

e' kè kiane be' kì.

Erè be' tò ye' yueketke s'ditsòie chkà tã' diché tã'.

⁶ Iyiwak jcheke ña'wè wa'ne be' a ena ilè skà tso' mè be' a nuì paikloie,

e' kè wèr bua' be' wa.”

⁷ E' ukuòkì tã Cristo tò ichè Skèkòl a:

“A Skèkòl, i' ye' dur ì kiane be' kì wè e' woie,

wés ye' ttè tso' kitule be' yèkkuò kì es.”*

⁸ Kewe ie' tò ichè Skèkòl a: “Iyiwak jcheke mè be' a ena ilè skà tso' mè be' a, ñies iyiwak jcheke ña'wè wa'ne be' a nuì paikloie, ese kòs kè kiane be' kì, kè iwèr bua' be' wa.” Erè ie' tò ichè es, erè ese kòs yè'atbakitò dalòiè Skèkòl ttè dalòièno tso'tke kitule e' kì.

⁹ E' ukuòkì tã ie' tò ichè: “A Skèkòl, i' ye' dur ì kiane be' kì wè e' woie.” E' wa se' éna ìane tò iyiwak jcheke ie'pa tò ttè tsá dikìa ese kòs skéttsã Skèkòl tò iské pa'alì mokane, e' dör Cristo kòtèwã se' skéie e'.

¹⁰ Ì kiane Skèkòl kì e' wà o' Jesucristo tò. Ie' wák e' me'ttsã ttèwà se' skéie etòkicha è, kè skà ttètã'waja. E' kuekì Skèkòl tò se' batse'.

¹¹ Kekraè judiowak sacerdotepa tò iwakanewèke. Ká bit tã ie'pa tò iyiwak jcheke mè Skèkòl a sene sulu nuì kì. E' è kanewèke ie'pa tò tajè kekraè, erè e' kè a nuì pairinuktsã.

¹² Erè Jesucristo e' me'ttsã ttèwã se' nuì skéie etòkicha è, kè skà ttètã'waja, e' ukuòkì tã ká jai a ie' tkè'ka dalòièrtã' tajè Skèkòl ulà bua'kka.

¹³ Eè ie' tkèr Skèkòl e' aléka ìbolòkpa kòs kì, e' mekerò ie' klò dikìa e' panuk.

¹⁴ Ie' e' me'ttsã ttèwã se' skéie etòkicha è, e' wa wépa dör ie' icha, esepa batse'wèitò buaè ichòkle Skèkòl a etòkicha è, kè batse'wè kianeia.

¹⁵ Ñies Wikòl Batse'r tò ichè tò e' dör mokì. Ie' tò ichè Skèkòl yèkkuò kì i' es:

¹⁶ “Kawò doraè tã ye' tò ttè pa'alì meraè ie'pa a,

e' tò ichè i' es:

Ye' ttè dalòièno e' merdaè ie'pa er a,

etã ie'pa tò iitèraè er bua' wa iwákpa er wa.

¹⁷ Ie'pa e' wamblò sulu kòs,

kè e' bikeitsepaia ye' tò.”†

¹⁸ Es se' éna ìane tò se' nuì o'lyane se' kì, kè se' kawòtãia ì skà muk Skèkòl a se' nuì kì.

Se' a kawò mène shkowã Skèkòl wòrkì

¹⁹ A yamipa, e' kuekì ì'ne tã se' dówami buaè Skèkòl dör batse'r tajè shùtè e' ska', kè suarta', Jesús kòtèwã ipé tëne tajè, e' batamik.

²⁰ Kè yi dõtã'wã Skèkòl wòrkì éanas wés kè yi dè'wã éanas Skèkòl wé úshu nanetkèar datsi' buririè wa e' etmik es. Erè Jesús kòtèwã se' skéie e' chè datsi'ukuò jchénane e' tò. E' wa ñalã pa'alì dō Skèkòl ska', e' kkòyè'ttsã ie' tò se' a, e' dör sene michoè e' ñalé.

²¹ Jesús dör se' sacerdotè tajè. Ie' dör se' dör Skèkòl icha, e'pa kòs wòkir.

²² E' kuekì se' shkòwã Skèkòl wòrkì er mokì wa ena erblè ie' mik yèsyèsè e' wa. Se' erbikè sulu e' pairiulettsã. Se' batse'ouletke, e' dör wés s'pa skuè buaè manene di' manene e' wa.

* 10:7 Salmo 40.6-8 † 10:17 Jeremías 31.33,34

²³ Skèkòl ttò mokjè. Ì uk ie' kablè' se' a, e' weraëtò. E' wà panekesò kröröë. E' kuekì se' e' tkòwà darèrè ttè e' a, kè tò ibikeitsè böt böt.

²⁴ A' tò ibikeitsò tò wes a' a ñi kimermi as a' kì ñi dalèritsò buaè, ñies as a' tò ì buaè kì ù tajè ñi kimoie.

²⁵ Se' ñi dapa'uke, e' kè olo'yar a' tò wes se' welepa wöblane iwamblök es. E' skéie a' er kì diché iö ñita. E' yita mik se' tò isué tò Skèkèpa Jesús datskene, e' kèwò dökewatke, età a' er kì diché ièrmi ñita.

²⁶ Ttè mokjè e' jchertke se' wa, erè e' ukuökì tà ì sulu wamblekeiasò wöbla wa, e' tà kè ì ku'ia jchè mè Skèkòl a' e' nu' olo'yoie se' kì.

²⁷ Iwamblésò es, e' tà s'paujër shulè wa, e' è tso' se' panuk. E' dör bö' ñarke tajè wa Skèkòl tò ibolökpa ewerawa e'.

²⁸ Ká iaiäe yi tò ttè dalöièno me'at Moisés tò, e' dalösèwéwà tà ikkatökwakpa dör böl ö mañal, e' tà ese wák ttekewà kè ulé klöule.

²⁹ E' dör es, e' tà wépa tò Skèkòl Alà dalösèwéwà ¿wes esepa kè weirpa tajè shütè? Jesús pé wa ttè pa'ali mène se' a' e' wakaneone, e' pé tué tajè e' wa ie'pa batse'one, erè isuèkerakitò wes se' èse pé es. Ñies Skèkòl Wikòl er buaè ché se' a, e' chekerakitò suluè. ¿Wes ie'pa tkömishkar e' nu' ulà a'?

³⁰ Skèkòl mik se' bàtse e' tò ichè iyèkkuò kì i' es: "Ye' è wökj iské wërke wè. Yi tò ì sulu wamblé ese ské wera'yò ikì."* Ñies ichéitò: "Skèkòl icha kòs esepa shuleraè ie' tò."[§]

³¹ ¡se' arwa Skèkòl chök ulà a' weinuk, e' dör siarè ichök!

³² Erè a' éna ianú tò mik kuaè Skèkòl tò a' er ñi o' Jesús tté buaè wa, e' kèwò ska' ta pé' tò a' we'ik siarè Jesús tté buaè kuekì. Erè e' kòs dalè'ttsè' a' tò er bua' wa.

³³ Mikle tà pé' tò a' yè' suluè, ie'pa tò a' we'ik siarè sulitane wörkj. Mikle tà a' wák er wa a' e' ché weinuk wépa weirke es esepa tà.

³⁴ Wépa wötène s'wòto wé a' Jesús tté kuekì, esepa su' a' tò er siarè wa, ie'pa kime' a' tò. A' wà ijcher tò ì bua'ie kè ertà'wa ese tso' tajè a' wà ká jai a, e' kuekì mik pé' tò a' iyi kòs yè'lur a' yökj, età e' dalè'ttsè' a' tò ttsè'ne bua' wa.

³⁵ A' kè e' ökwa a' weirke e' yökj, e' ské merdaè a' a' tajè, e' kuekì iwöklö'ù a' tò darèrè.

³⁶ A' weirke e' dalè'ttsök a' kawötà bèrè er bua' wa as a' tò iù wes Skèkòl kì ikiane es, ñies as ì buaè muk a' a' ie' kablè' e' mùitò.

³⁷ E' dör wes itso' kitule Skèkòl yèkkuò kì es, e' tò Cristo ttè ché i' es: "Wé kawötà dök e' datse kukuie, e' kè kì kawò tkòpa tajè.

³⁸ Erè wépa dör ye' icha serke yèsyèsè, esepa erblè buaè ye' mik, e' kuekì ie'pa ser michoè.

Erè ie'pa wépa suanéka tà ye' ttè olo'yèrakitò, e' tà kè ye' wa ie'pa wèrpaia buaè."*

Es itso' kitule Skèkòl yèkkuò kì.

³⁹ Erè se' kè dör wes wépa tò Jesús tté buaè e' olo'yé esepa es. Ie'pa weirdaè siarè aishkuò tà. Se' erblöke buaè Jesús mik, e' kuekì se' tsatkèrdaè.

11

Se' erblö Skèkòl mik wes kèkèpa bak ká iaiäe erblè' imik es

¹ Erblè Skèkòl mik, e' wà kiane ché tò se' tò iklö'wé mokjè tò ì muk ie' kablè' panekesò, e' meraëtò se' a. Erè e' kè wèrtà' i'ñe tà, erè se' tò iklö'wé yèsyèsè tò iwà suerasò.

² Se' yépa bak ká iaiäe, e'pa bak erblök Skèkòl mik, e' kuekì ie'pa yè' ie' tò tò ie'pa dör buaè ie' wöa.

³ Se' erblöke Skèkòl mik, e' kuekì se' wà ijcher tò ie' tò iyi ulitane yò' iwák ttè wa. E' wà kiane ché tò ì kòs wèrtà' suésò i'ñe tà, e' yöne ì kè wèrtà', e' è wa.

⁴ Abel erblè' Skèkòl mik, e' kuekì ì mé ie' tò Skèkòl a' inu' kì, e' dör bua'ie ì mé Cain tò, e' tsata. Abel erblè Skèkòl mik, e' kuekì Skèkòl tò ie' klö'wé wes pé' buaè yèsyèsè es. Ñies ì mé ie' tò Skèkòl a' e' wèr buaè Skèkòl wa. Ie' blènewabak ká iaiäe, erè ie' erblè Skèkòl mik, e' tté pakarkeia i'ñe tà.

⁵ Enoc erblè' Skèkòl mik, e' kuekì ie' kè blènewa. Ie' minets'er ttsè'ka Skèkòl wà, e' kuekì kè yi wà ie' nu' kune. Skèkòl yèkkuò ichè tò kam Enoc mi'tser Skèkòl wà, e' yökj ie' wèr buaè Skèkòl wa.

⁶ Yi isie shkakwà Skèkòl wörkj, ese kawötà iklö'uk tò mokj Skèkòl tso'. Ñies ie' kawötà iklö'uk tò wépa tò Skèkòl yuleke er mokj wa, esepa ulà a' iwà döraè. E' kuekì kè se' erblökü' Skèkòl mik, e' tà kè se' a' ì onuk wèrmi buaè ie' wa.

⁷ Noé erblè' Skèkòl mik, e' kuekì mik Skèkòl tò ie' a' iché tò ì sulu tköraè ká i' kì kè suule yi wà ese, età ie' tò ittè iütè. Ie' tò kanò bèrie yué etò, e' a' ie' ena iyamipa e' è tsatkène. E' wa ikkayène tò imalepa kì nu' tso'. Ñies senè yèsyèsè dömi se' ulà a' s'erblè Skèkòl mik e' wa, e' de ie' ulà a'.

⁸ Abraham erblè' Skèkòl mik, e' kuekì mik e' tò iché ia: "Be' yú ká yè'yò tò imeraè be' a' e' a," età iütéitò. Erè ie' kè wà ijcher tò ká wé a' ie' mírö, erè bet tà ie' yéttsà iwák ká a'.

⁹ Ie' erblè Skèkòl mik, e' kuekì mik ie' de ká yène ie' a' ee, età ie' senè wes s'dami shkal ser es. Ie' senè úla yöule wépa tsat'ak wa, ese a'. Ie' alà Isaac ena itala Jacob, e'pa ñies senè wes ie' es. Ñies ie'pa a' ká e' muk Skèkòl kablè'.

¹⁰ Ká bua'ie kē ertā'wa bikeitsbak Skēkōl tō, yō'itō ká jai a, e' wā panē Abraham tō. E' kuēkī ie' sene' wes s'dami shkal ser es, e' dalē'ttsēitō er bua' wa.

¹¹ Skēkōl tō iyē' ie' a: be' alā kōrakā be' alakōl Sara e' tā. Erē ie' dewatke kēkēpala aluē, nīes Sara wake' kē dōtā' alāē, erē ie' iklō'wē tō Skēkōl kablē' ie' a e' weraēitō. E' kuēkī dichē mēne ie' a alā kokā.

¹² Ie' dewatke kēkēpala aluē, erē es ie' de alāē. Ilā e' wa ileripa dē'bitū tajē kē shtar ekkē wes bēkwō tso' tajē ō tsa'wō tso' tajē dayē kkōmik kē shtar es.

¹³ Ie'pa ekkēpa kōs erblē' Skēkōl mik, kē ilo'yane ie'pa wa, es ie'pa blērulune. Ká muk Skēkōl kablē' ie'pa a, e' wā kē dē' ie'pa ulā a ie'pa tso'ia' tssē'ka e' dalewa. Erē ie'pa tō iklō'wē tō iwā dōraē ie'pa ulā a aishkuō tā. E' dōr ie'pa a wes ilo' suē kamiē es. E' kuēkī ie'pa tō iyē' tō ie'pa ser ká i' kī wes ká kuā'kī wakpa dami shkal es.

¹⁴ Wēpa tō ichē es, e' wa iwēnewā tō ie'pa tso'ia' ká yulōk iwāpā a.

¹⁵ Ie'pa mú tso'ia' wē ie'pa manete, e' kē bikeitsōk, e'ma ie'pa mī'mine buaē ká e' a.

¹⁶ Erē ie'pa tō ká bua'ie e' kkecheke, e' dōr ká tso' ká jai a. Skēkōl tō ká e' yō'bak ie'pa a, e' kuēkī Skēkōl kē jaēne tō ie' kiē ie'pa Kēkōl.

¹⁷⁻¹⁹ Skēkōl kablē' Abraham a ttē i' wa: "Be' aleripa chōkle, e'pa dōraē Isaac wa." Erē e' ukuōkī tā ie' tō ichē ia: "Isaac ttōwā mē ye' a ye' dalōioie." Ie' kī ikiane suē tō mokī Abraham erblōke ie' mik, e' kuēkī ie' ima'wē es. Abraham erblē Skēkōl mik, e' kuēkī mokī ie' tō Isaac mekettsā wes Skēkōl tō ie' a iyē' es. Ie' tō ibikeitsē tō ie' tō ilā ttēwā, e' tā Skēkōl a ishkerkamine, e' kuēkī ie' tō ittekewā. Erē bata ekkē tā Skēkōl tō ie' wōklō'wē. E' kuēkī ichēmōs tō e' dōr wes Isaac kōtewā shkenekane es.

²⁰ Isaac erblē' Skēkōl mik, e' kuēkī ie' tō iyē', ila'r Jacob ena Esaū, e'pa a tō aishkuō tā Skēkōl er buaē chōraē ie'pa a.

²¹ Jacob erblē' Skēkōl mik, e' kuēkī mik ie' blērkwē, e' kēwō dōketke, e'tā ie' tō iyē' italapa dōr José ala'r e'pa a ekōl ekōl tō Skēkōl er buaē chōraē ie'pa a. Nīes Skēkōl dalōiē ie' tō ie' e' duedur ishko kēli mik e' dalewa.

²² José erblē' Skēkōl mik, e' kuēkī mik ie' blērkwatke, e'tā ie' tō ichē tō aishkuō tā Israel aleripa e' yōrattsarak Egipto. Es ie' ichēat tō mik a' e' yēttsā ká i' a e'tā ye' nu tso' blēule e' tsūmi a' tō blēwā wē a' mīrō ee.

²³ Nīes Moisés yē ena imi, e'pa erblē' Skēkōl mik. Mik ie' kune', e'tā ie'pa tō isuē tō alala buaala kune. Egipto blū tō iyē' tō Israel aleripa alala kurke wēpa, e'pa kōs ttekelur. Erē Moisés yē ena imi, e'pa erblē Skēkōl mik, e' kuēkī ie'pa kē suane blu' ttē yōkī. Ie'pa tō Moisés blē dōkā si' mañat itsatkoie.

²⁴ Moisés talane Egipto blū duōchkeie dalōiērtā' tajē. Erē ie' erblē Skēkōl mik, e' kuēkī mik ie' de kēchke, e'tā e' kōs watēttsā ie' tō. Ie' kē kī ikiane tō ie' kirwā Egipto blū duōchke.

²⁵ Ie' a tā weinuk wēpa dōr Skēkōl icha, esepa tā, e' dōr buaē tkōkā sene sulu tō s'ttsē'wēke buaē ekuōlō ē, ese kōs tsāta.

²⁶ I' buaē dōraē ie' ulā a aishkuō tā iskieie, e' ē kī ie' er me'rie. E' kuēkī ie' tō bikeitsē tō iweir kōs wē pairine'bitū idi' wa s'blūie e' ttē kī, e' dōr buaē shūte, iyi bua'buā tso' Egipto ese kōs tsāta.

²⁷ Moisés erblē' Skēkōl mik, e' kuēkī ie' e' yēttsā Egipto, kē suane Egipto blū ulune yōkī. Ie' e' tkēwā darērē Skēkōl kē wērtā' e' mik kē ilo'yane ie' wā.

²⁸ Ie' erblē Skēkōl mik, e' kuēkī ie' tō Israel aleripa patké Ie'pa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'uk. Ie' tō ie'pa patké obeja pupula ttōkwā tā ipē sklippōk ie'pa ukkō kōs e' mik. Ie'pa tō iwē es as Skēkōl biyōchōkwak patké Skēkōl tō s'ttōkulur, e' kē mī'wā u' a alā wēm tsā kune, esepa kōs ttōkulur.

²⁹ Israel aleripa erblē' Skēkōl mik, e' kuēkī ie'pa tkami Dayē Mat shwā wes iyōk ē kī shkē es. Erē mik Egipto wakpa mī ie'pa itōkī, e'tā e'pa kī dayē unekā tō ie'pa kōs ttēlur.

³⁰ Israel aleripa erblē' Skēkōl mik, e' kuēkī ie'pa shkē ká kiē Jericó kkōiēule e' pamik dōkā ká kul. E' ukuōkī tā ká e' kkōiēule kōs, e' tkēnettsā iskī.

³¹ Nīes alakōl sulusi kiē Rahab, e' erblē' Skēkōl mik. E' kuēkī mik wēpa bōl patkē' Josué tō Jericó weblōk bēr akir, e'tā e'pa ki'waitō bērē blē' itsatkoie. E' kuēkī ie' kē dunewāñak wēpa tō Skēkōl ttē dalōsēwēwā esepa tā.

³² Ye' a ikī yēmi tajē. Gedeón ena Barac ena Sansón ena Jēfte ena David ena Samuel ena Skēkōl ttekolpa kōs, e'pa kōs ttē pakarmi ye' a, erē ye' kē kawō kune i' tā ipakoie sēraa.

³³ Ie'pa ena pē' skā erblē' Skēkōl mik wes ie'pa es, e' wa e'pa wēlepa e' alēkā ká kuā'kī kuā'kī wakpa kī. Nīes ie'pa wēlepa ttē dalōiēno e' wakanewē yēsēsē. Nīes Skēkōl kablē' ie'pa a, e' wa de ie'pa ulā a. Ie'pa wēlepa tō ma' name kkō tsātēwā.

³⁴ Ie'pa wēlepa kē kī bō' dakanekā. Ie'pa wēlepa ttekwatke tabē wa, e' tsatkéē Skēkōl tō. Ie'pa wēlepa kē dichē tā', erē idichē iēne. Ie'pa wēlepa ñippē darērē tā iē' alēkā ká kuā'kī ñippōkwakpa kī.

³⁵ Nīes alakōlpa bak erblōk Skēkōl mik, e'pa wēlepa deūtōpa shkenekane menene ie'pa a.

Pē' wēlepa skā erblē' Skēkōl mik, e'pa klō'wēwā pē' tō tā iwe'ikērakitō tajē siarē dō iduowā ekkē. Erē ie'pa erblē Skēkōl mik, e' kē watēnettsā ie'pa wā. Ie'pa wā ijcher tō

ie'pa shkerdakane aishkuö tã senuie buaë shute, e' kuekî ie'pa ekemine áie, e' kã kinewã ie'pa wã.

³⁶ Ie'pa welepa wayöne tajë, bune siarë. Ie'pa welepa skã monewã tabechka yöule tsa'ie ese wa, es iminerak s'woto wë á.

³⁷ Ie'pa welepa ttélur ák wa. Welepa ttélur jchëuletsã shushãë. Nies welepa ttélur tabë wa. Ie'pa bak shkòk wj á diã á paiëule obeja kkuölit ö chibo kkuölit wa. Ie'pa dör siarë, töiëne siarë, weine tajë.

³⁸ Ie'pa dör buaë shute, kã dör bua' tã ie'pa ser imalepa serke kã i' kî e' shua. Erë ie'pa bak shkòk wj á diã á kã sir poë wë kë yi serku' tajë ese ska' ö kabata á. Ie'pa bak senuk siarë ákuk á ö kauk á.

³⁹ Ie'pa ekkëpa kos erblë' Skëköl mik buaë, e' kuekî ie' wa ie'pa wëne buaë. Erë ie' kablë' ie'pa á, e' wã kam mer ie'pa á,

⁴⁰ ie' tã iskã bikeitséne bua'ie se' batamik e' kuekî. I' buaë meke ie' tã se' á aishkuö tã, e' kiane ie' kî tã ie'pa ena se', e'pa ulã á idö ñita. E' kuekî kam idö ie'pa ulã á.

12

A' erblö Skëköl mik wes Jesús es

¹ A yamipa, se' erblöke Skëköl mik ena se' serke ie' á, e' dör wes s'tur e' aloka as i merke siã e' dö se' ulã á es. Wëpa erblë' Skëköl mik kã iaiãë e'pa durulunebak, e' dör wes ie'pa tüne e' ali'kabak es. Ie'pa ekkëpa dör tajë, e' kos erblë' buaë Skëköl mik, e' dör wes ie'pa iëne se' turke e' sauk es, tã is se' mir. E' kuekî i kos tã se' wöklö'wëke ese ulã watösö. I sulu wamblekesö, ese dör wes tsa' mulitswã s'klö mik es, e' kuekî ilo'yösö. Etã se' tunú darërë dö mik se' deka wë se' mi'kerö e.

² Se' er mùwã Jesús ë kî. Se' erblöke Skëköl mik e' wërke Jesús wöki tsawe dö bataie. Ie' kötëwã krus mik, e' dör jaë tajë, erë e' kã kî ie' tkine yës. Ie' wã ijcher tã ie' tssë'rdaë buaë aishkuö tã, e' kuekî idalë'ttsëitö er bua' wa. I'ne tã ie' tkërã dalöiertã tajë Skëköl tkër ikulé kî e' ulã bua'kka.

³ Pë' sulusipa tã ie' wë'ik tajë, e' kos dalë'ttsëitö. E' bikeitsö buaë as a' kã shtrirwã erblök Skëköl mik tã ilo'yë.

⁴ Mokî a' tso' ñippök sene sulu tã, e' kuekî a' weirke tajë, erë kam a' weir dö a' duöwã pé tër tajë ekkë wes Jesús es.

⁵⁻⁶ Skëköl yëkkuö kî ie' tã a' pattë wes ie' ala'r es, wësua e' chowa a' éna, e' tã iché i' es:

“A ye' alã, wëpa kos dalër Skëköl éna, esepa paruekeitö.

Wëpa klö'wë ie' tã ila'rie, esepa uñekeitö. E' kuekî mik ie' tã be' parueke, etã e' kã watötsã be' tã.

Mik be' uñekeitö, eta kã be' erianuk.”*

Es itso' kitule Skëköl yëkkuö kî.

⁷ A' weirke kos, e' wa Skëköl tso' a' paruök, e' kuekî e' dalë'ttsö er bua' wa. A' parueke e' wã kiane chë tã ie' tã a' suë wes ie' ala'r es. ¿Wë á' wa isüule tã alala kã parueta' iyë tã?

⁸ Skëköl kã tã a' paruë wes ila'r ulitane es, e' tã e' wã kiane chë tã a' kã dör ie' ala'r chökke, a' dör wes ñalã alé es.

⁹ Mik se' bak ala'rla, etã se' yë tso' kã i' kî, e'pa tã se' parueta' tã ie' dalöie se' tã. E' dör es, e' yita buaë se' kawötã S'yë tso' kã jai á e' dalöiök tajë as sene michoë dö se' ulã á.

¹⁰ Se' yë tso' kã i' kî, e'pa tã se' parueta' ekuölö ë wes ie'pa wa iwër buaë es. Erë Skëköl tã se' parueke se' kimoie as se' ser batse'r wes ie' es.

¹¹ Mik se' padurke, eta e' këwö ska' tã kã ittse'r buaë idalëne s'mik. Erë s'wöblane iwa, e' tã s'serdaë bërë yësyësë.

¹² E' kuekî a' er diché iöne. A' erblöke Jesús mik, e' kã armi a' tã a' shtrine kuekî.

¹³ A' shkò kekraë ttë yësyësë e' ñalë wa as a' wëpa kã erblöku' buaë Jesús mik, shkókeia wes s'klö kranewã shkò es, esepa kã kî ardö, e' skéie ie'pa buarne tã ishkömi buaë.

Skëköl er buaë chë se' á, e' kã watarttsã

¹⁴ A' e' mú senuk bërë sulitane tã. Nies a' e' mú senuk batse'r wes Skëköl kî ikiane es. Yi isie kã serku' es, ese kã tã Skëkëpa Jesús suepa.

¹⁵ A' ñi kkö'nú buaë as Skëköl er buaë chöke se' á, e' kã watöttsã yi tã. Yi tã iwatëttsã, ese dör a' shua wes kalkua sulusi tskirkã es. Mik idekã, etã imalepa tajë sulu'wëwaitö.

¹⁶ A' kã kãne trënuke. A' kã kãne i' dör batse'r ese dalöseukwã wes Esaú es. Ie' dör iyë alã tsã, e' kuekî iyë i'yi kuö meke ie' á. Erë e' wato'ttsã ie' tã iël á chkë tkã' etkë, e' ë skéie.

¹⁷ A' wã ijcher tã e' ukuökî tã ie' kî ikiane tã iyë mú er buaë chö ie' á wes ie'pa wöblar alã wëm tsã kune ese á er buaë chök es. E' kiéitö iyë á ië wa kköchë wa tajë, erë kã wes ie' á ionukia, iwake' watënettã.

¹⁸ I'ne tã a' kã döku' Skëköl wörki wes kã iaiãë se' yëpa dërö ie' ska' es. Mik ie'pa dökewatke Sinaí këbata á, etã kã ttsenewã miã ttsettseë, e' shua bö' tajë ñarke kabata kî, siwã' bitsirke darërë, e' kos tssë ie'pa tã suë ie'pa tã.

¹⁹⁻²⁰ Duk blarke tajë tssë ie'pa tã. Nies Skëköl ttöke e' tssë ie'pa tã. I' ché ie' tã ie'pa á, e' yöki ie'pa suane tajë. Ie' iché ie'pa á: “Yi deka kabata i' kî, se' ö iyiwak, ese kawötã ttëwã ák wa.” Ttë e' kã dalë'ttsënuke ie'pa á. E' kuekî ie'pa kköchë tajë tã mú kã ittöia ie'pa tã.

²¹ Mokî i' suë ie'pa tã, i' tssë ie'pa tã e' tã ie'pa suawë tajë. Nies Moisés wák

* 12:5-6 Proverbios 3.11-12

kköchowéitō tā ichéitō: “¡Tajé ye' painéka suane é wa!”

²² Eré j'ñe tā ké idör es a' a. E' skéie a' detke kabata ké wérta' kié Siön kébata ee, e' dör Jerusalén tso' ká jai a e'. Eé Skéköl chök serke. Ee ie' biyöchökwaqpa tso' tajé, ké shtarata' ekké, e'pa daparke ie' kükökka.

²³ Eé wépa qos de Skéköl alá tsáie esepa tso' ñi dapa'uk tstsé'ne bua' wa. Ie'pa kié tso' kitule yékküō tso' ee e' kji, e'pa shu a' dör. Eé a' detke Skéköl dör sulitane shulökwaq, e' wörki. Nies a' detke pé' bak senuk yésyēsē ká i' kji, esepa tā ñita. Ie'pa yuétke Skéköl tō yésyēsē, ké i' kianeia j'ie'pa kji.

²⁴ Nies a' detke Jesús ska, ie' dör tté pa'ali me' Skéköl tō se' a, e' kanéukwak. Ie' kōtewa ipé tēne tajé, e' wa se' batse'wé Skéköl tō. Ie' kōtewa e' dör s'tsatkoie, e' ké dör wés Abel kōtewa, e' nuji kji iél tsaiēne es.

²⁵ E' kuekji a' e' kkö'nú. Skéköl ttōke a' ta, e' ké watarttsa. Ká iaiaé wépa tā ie' ut ká i' kji, e' waté'ttsa ie'pa tō, e' nuji ké ulá a ie'pa bakyal, e' ta ¿wés se' tköyalmi j'ñe tā ie' ttōke ká jai a e' ttō waté'ttsasō e' nuji ulá a?

²⁶ Ká iaiaé mik ie' ut ie'pa ta, etá e' tō ká i' wōtjö' daréré. Eré j'ñe tā ie' iché: “kawō dōraé tā ká i' wōtjö'weraéyō etökichane, eré ké dör ká i' é, ñies ká jai qos wōtjö'weraéyō.”[†]

²⁷ Mik ie' tō iché es, etá e' wá kiane ché tō iyi qos yö'itō wōtjirta', ese wōtjö'weraéitō, skerattsaítō as i' ké wōtjirta' ké ertá'wa, ese é atne iskéie.

²⁸⁻²⁹ ¡ blúie Skéköl tso' e' a se' tso', e' ké wōtjirta' ké ertá'wa. E' kuekji wéstela chōsō ie' a. Ie' dalō tā' tajé wés bö' ñar tajé es, e' kuekji ie' dalöiōsō tajé suane wa, wés ie' wa iwér buaé es.

13

Wés Jesús mik erblökwaqpa kawōtá senuk

¹ A' ñi daléritsō buaé kékraé ñi élpaié, ké ilo'yar.

² Yi ké sūle a' wá, ese de a' u a, etá ikiōwá buaé. Welepa tō io' es etá Skéköl biyöchökwaqpa dé'wá ie'pa u a, eré e' ké ane ie'pa éna. E' kuekji ké a' éna ichökwa s'malepa kiökwa buaé a' u a.

³ S'yamipa tso' wötéule s'wōto wé a, esepa kímú wés a' wákpa tso' wötéule ie'pa tā ñita es. S'yamipa welepa weirke Jesús tté kuekji, etá a' tō ibikeitsō wés a' wákpa weirke es.

⁴ S'senewabak e' tté dalöiō. Wépa tō tté e' dalösewéwá tré wa i' wa esepa wómerattsa weinuk Skéköl tō. E' kuekji ké a' trénuk yés. Ké a' tō s'senewabak dalöseukwa.

⁵ Ké a' er mukwá inuköl kji yés. Skéköl tō iyé'bak i' es: “Ye' ké tō be' mepaqt yés, ye' tō be' kkö'né michoé.”* E' kuekji i' tso' a' wá, as e' tō a' tstsé'ü buaé.

⁶ Se' erblöke Skéköl mik, e' kuekji ké se' suane i' yöki. Se' tō ichémi wés itsō' kitule Skéköl yékküō kji es, e' tō iché:

“Skéköl dör ye' kímukwak, e' kuekji i' wémi s'ditsō tō ye' ta, e' ké yöki ye' suane.”[†]

⁷ A' wökirpa bak a' wöbla'uk Skéköl tté wa, e'pa ska' a' er anúne. Wés ie'pa bak senuk qos ena wés ie'pa blénewa, e' bikeitsō buaé tā a' erblö Jesús mik wés ie'pa es.

⁸ Jesucristo ké manerta'. Wés ie' dör ká iaiaé, es ie' dör j'ñe, ñies es ie' dōraé aishkuō tā kékraé.

⁹ E' kuekji ké a' e' muktsa e' kītjö'uk tté kua'ki qos ké dör Jesús tté mokji ese wa. Tté dalöiéno wele tō iché tō chké wésele ké katar. Tté ese qos ké dör iie bua' se' er diché ioie. Wépa tō tté ese dalöieke, e' ké tō ie'pa kímepa. Eré Skéköl er buaé chöke se' a, e' je' tō se' er diché iémi buaé.

¹⁰ Sacerdotepa bakka' tso' iyi moka Skéköl a' a wakanéuk, e'pa a kawō mēne iyiwak ña'wékwa ka' e' kji ese chká kak katök. Eré se' erblöke Jesús mik, e' dör wés ka' ñe' wakanewékerakitō es, ie' wa se' tsatkēmi. Eré wépa tso' ia' erblök ka' ñe' mik, esepa ké a' e' tsatkēnuk.

¹¹ Iyiwak jchök sacerdote kibi bak duas bik ekké nuji olo'yoie, ese pé tsukmi ie'pa bak Skéköl wé shu batse'r tajé shuté ee. Eré iyiwak ese nu ña'ukwa ie'pa bak ie'pa ká dōwa e' wjshet.

¹² Es ñies Jesús kōtewa Jerusalén kköiēule e' wjshet se' batse'wöie ipé wa.

¹³ E' kuekji ké se' erblöia' judiowak tté dalöiéno e' mik. Mishka bánet Jesús tā weinuk jaénuk wés ie' weine jaēne es.

¹⁴ E' wa dör tō ká i' a ké se' wá ká ta' wés Jerusalén es. E' skéie ká yöbié doia' aishkuō tā, e' panuk se' tso' kröröé.

¹⁵ E' kuekji Skéköl kükökasō kékraé Jesucristo batamik. E' dör buaé wés iyiwak jchēsō mé ie' a idalöioie es. E' kuekji ikükökasō s'wák kkö wa.

¹⁶ Ké a' éna ichökwa i' buaé uk ena ñi kímuk. E' dör buaé ñies wés iyi mekesō Skéköl a es. A' tō iwé es, e' ta' e' wér buaé ie' wa.

¹⁷ A' wökirpa wönirke tajé a' kkö'né batamik. Ie'pa éna iane tō e' kji ie'pa chakerane Skéköl tō. E' kuekji ie'pa ttö iütō ena idalöiō. E' ú as ie'pa tstsé'ü buaé ikané tō, ké kköchöku'. A' ké tō iwé es, e' ta' e' ké dör buaé a' a.

¹⁸ A' tō ikiō Skéköl a kékraé sa' kji. Sa' wá ijcher tō sa' er ké tō sa' k'kateku' i' kji. Kékraé sa' e' ché senuk buaé yésyēsé.

¹⁹ Nies ye' kköchō a' a tō a' ikiō Skéköl a as ie' tō ye' a ikéwō mü tō ye' mi'ne bet a' weblök.

Yëkkuö shtökwaq e' chéqt

²⁰⁻²¹ Skëköl dör sene bërë mukwak e' tō Skëkëpa Jesús shkeḡ'kane. As ie' tō i kōs kiane a' kī senoie wēs ie' kī ikiane es, e' mù a' a. Nies ì wër buaë ie' wa as ese kōs uk ie' tō a' kō Jesucristo diché wa. Jesús tō ttè pā'ālī yōbië mène se' a, e' kaneḡ' ie' pé wa. Ie' dör se' kkō'nukwak kibiie. ¡Cristo kīkōkašō tajië kēkraë! Es e' idir.

²² A yamipa, ttè bōt mañat i' shtéyō a' pattoie, e' mù klō'ù a' tō er bua' wa.

²³ Nies ye' kī ikiane tō a' wā ijchenú tō s'yami Timoteo bak wötëule, e' yēnettsane. Ie' de bet ye' ska', eḡa ye' wā ie' mi'ke e' tā mik ye' mi'ke a' weblök eḡa.

²⁴ A' wōkirpa kōs ena s'batse'r malepa kōs shke'ù ña. Nies s'yamipa dör Italia wakpa tso' ye' tā, e'pa tō a' shke'wémi.

²⁵ As S'yé er buaë chō a' ulitane a.

Yëkkuö kit Santiago tö Santiago

Yëkkuö i' kit Santiago tö. Welepa tö ibikeitsë tö ie' dör Jesús ël eköl. Ie' bak senuk Jerusalén ena eë ie' bak Jesús mik erblökwakpa wökirie. Nies mik Jesús ttekölpa tsá ena Jesús mik erblökwakpa wökirpa malepa e'pa ñi dapao' Jerusalén Pablo kané pakoie, etá Santiago tso' iwökirie (Hechos 15 saú). Mateo 13.55,56 tö Jesús ëlpa ena ikutapa e'pa chë.

Israel aleripa erblë' Jesús mik esepa tajë bak senuk ká bänet kuá'kí kuá'kí a o'kapaie. E'pa a Santiago tö yëkkuö i' kit. Yëkkuö i' kit ie' tö kabene kuá'kí kuá'kí cheke erë e' yökí ie' tö iché: Mik se' serkeia ká i' kí etá se' weirdaë Jesús mik erblë kuëkí, e' wa Skëköl tö se' kimeke senuk yësyësë ie' a. E' kuëki kë se' káne tkinukwá se' weirke e' wá. Se' ké tsë'nuk buaë mik s'weirke etá. Es Santiago tö iché.

E' kúie tá ie' tö iché wës se' serke ena i wëke se' tö, e' wa iwënewá tö mokí se' erblöke Jesús mik ö au. Wës se' tö s'malepa suëke e' dör ibua'ie. S'siarëpa kí Skëköl tkirke ena ie' wöa tá sulitane dör nies. E' kuëki kë se' káne inuköl blúpa sauk bua'ie s'siarëpa tsáta.

E' kíeta Santiago tö iché tö inuköl blúpa tö s'siarëpa watëttsa ena kë ipatuë buaë, esepa kí tajë kabene tso' S'yë wöa, e' tö iwe'ikeraë s'siarëpa we'ikë e' nuí kí.

Shkë'wë

¹ Ye' dör Santiago. Ye' dör Skëköl ena Skëképa Jesucristo, e'pa kané méso eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' dör Skëköl icha* e'pa a. A' shkë'wëmiyö.

S'weirke kës e' dalë'ttsö

² A ye' yamipa, mik i sulu tköke a' tá tsakjé a' ma'woie, etá a' ibikeitsö: "¡Ayëcha buaë ye' tá!"

³ E' wá dör tö a' wá ijcher tö mik se' erblöke Skëköl mik e' ma'orke, etá e' tö se' kimeke e' tkökwa darërëë.

⁴ E' kuëki a' e' tköwa darërëë erblök Skëköl mik, kë ilo'yar as a' er kurwá buaë darërëë wës ie' kí ikiane es, kë i kiarpaia a' kí ie' wöa.

⁵ Erë a' welepa kë éna iane tö i dör bua'ie wë, e' tá ikiö Skëköl a' tá ie' tö a' kimeräe as a' éna iwá ar buaë. E' kiésö ie' a, e' kë tö ie' tsiriwë. Ie' tö i buaë meke sulitane a' tajë kë erta'wa ekkë. E' kuëki ikiö ie' a.

⁶ Erë mik a' tö ilë kié ie' a, etá a' erblö darërëë ie' ë mik, kë ibikeitsar bötböt. Yi ibikeitséka bötböt, ese dör wës dayë uyë siwá tö wá a diá a es, kë merta'wá bërë.

⁷⁻⁸ Yi dör es, ese erbiököke bötböt kekraë, kë erbiök etkëme. E' kuëki ese kë tö ibikeitsök tö Skëköl tö i mëmi ie' a.

⁹ S'yamipa siarëpa erblöke Jesús mik, esepa ttsë'nú buaë shüte, Skëköl tö ie'pa tkéka pé' tajë ie' a e' kuëki.

¹⁰ Es nies s'yamipa inuköl blúpa erblöke Jesús mik, esepa ttsë'nú buaë shüte, Skëköl tö ie'pa wöewa diöshet e' kuëki. Ie'pa tá itkóraë wës ma'ma wörkua es.

¹¹ Mik diwö deka ba'baë, etá e' tö ma'ma wörkua alabëwëwa anewa, kë wëria buaë wës kuaë es. E' suë itkóraë inuköl blúpa tá, ie'pa iyi tso' tajë, e' shüa iblërdawarak.

¹² Wépa ma'orke e' dalë'ttsekerakitö er bua' wa, ayëcha buaë esepa. Ie'pa dettsa buaë, e' tá sene michoë merdaë ie'pa a iskieie. E' muk Skëköl kablë' wépa éna ie' dalër esepa kës a.

¹³ Mik yi erkié i sulu wamblök, e' tá kë ichar: "Skëköl tö ye' erkiöwë i sulu wamblök." Kë yi a Skëköl erkinuk i sulu wamblök. Nies Skëköl kë tö yi erkiöwëpa i sulu wamblök. E' kuëki kë yi káne ichök: "Skëköl tö ye' erkiöwë i sulu wamblök."

¹⁴ E' skéie, se' wák dër suluë, e' tö se' erkiöwëke i sulu wamblök tá sulu se' éna iwamblak.

¹⁵ E' ukuökí tá iwawamblësö. E' ukuökí tá se' wöblanewatke i sulu ë wamblök, e' nuí kí s'duörawa.

¹⁶ A yamipa dalër tajë ye' éna, kë a' e' kít'ök.

¹⁷ I kës dör buaë yësyësë tso' se' wá, ese meke se' a S'yë tso' ká jai a, e' tö. I kës dalöburke ká jai a, e' yö' ie' tö. Iyi ekkë kës e' olo maneorta'ne, erë ie' kë e' mane'uta'ne. Ie' wák dër buaë yësyësë kekraë.

¹⁸ Ie' wák er wa, ie' tö ibikeits se' er mane'ük pa'alj ie' alar'ie, se' tö ie' ttë mokí klö'wë e' batamik. Ie' tö iwë es as se' dö iyi kës yö' ie' tö ese tsá bua'ie.

Skëköl ttë iütös

¹⁹ A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' ttö ttsö. Mik yile ttoke a' tá, etá ikukueblö bua'ie, kë iütar bet ena kë a' ulunukka bet.

²⁰ Se' ulur e' kë tö se' kë senuk yësyësë Skëköl wörki.

²¹ E' kuëki e' ya'wë kës ena i sulu ská tso' tajë, ese kës watöttsa uyöttsa a' tö sëraa. E' skéie Skëköl ttë tso' se' er a, e' klö'ú, e' wá iütö bërë er bua' wa. Ttë e' tkëule a' a wës iyi kuantkës es. Ttë e' a' tsatkërmi.

²² Erë kë a' tö Skëköl ttë küttsar kukuö ë wa, iwá iütö mokjé. A' kë tö iwë es, e' tá a' e' kít'ök.

²³ Yile tö Skëköl ttë ttsé kukuö ë wa, erë kë itö iwá iütë, e' tá ese dör wës wëm e' saú wösug wa es.

* 1:1 a' dör Skëköl icha: Griegoie ttë i' dör: ditsëwö dabom eyök kí bül bakyalmi ká wa'ñe.

²⁴ Ie' e' sué wösuq wa tã imía, erë bet iéna ichowa tö i suéitö iwö kj. Tã çïök ie' e' wö sué?

²⁵ Erë yi er me'rie ttë dalöiëno yësyësë tso' s'yottsã i sulu ulã a e' kj, tã e' a ie' tkökewã darerëë ena iwã iutekitö buaë, kã ichötã wa iéna, ese a Skëköl er buaë chöraë i kqs wekeitö e' a.

²⁶ Yi e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl dalöiökwaq mokjë, erë kã ikkõ kj i sulu blërta'wã chë, e' tã ese e' kitö'uke siarë. Ie' e' bikeitsö tö ie' dör Skëköl dalöiökwaq, erë e' dör kãche, kã wã tã'.

²⁷ Erë Skëköl dör S'yë, e' wöã wépa tö ie' dalöieke yësyësë, kã i sulu tã, esepa tö jchu'r'lapa ena alakölpã schöpa weirke siarë, esepa kimeke. Nies ie'pa kã e' ia'uta'ka i sulu tso' kã i'ã ese wa.

2

Sulitane dalöiösö ñikkëë

¹ A yamipa, se' erblöke Skëkëpa Jesucristo olo tã' tajë e' mik, esepa ké sulitane saqk ñikkëë.

²⁻³ Iwã kkachekeyö a' a' i' es: ichösö tö wëm inuköl blü debitu eköl wë' a' ñi dapa'uke ee, paiëule buaë datsi' bua'ba wa, ñies ula'tsio iéitö dalölöë. E' kiéwã a' tö weshkë tã ishke'wë buaë tã ichë ia: "be' e' tköser jë kula' buaë i' kj." E' wöshã tã s'siarë debitu eköl datsi' nula sulu dö ë tã a' tö ichë ie' a: "Be' e' duödur seë ö be' e' tköser iskj."

⁴ A' tö iwë es, e' tã a' e' wamblö suluë. A' er suluë, e' kuëkj a' kã tö s'dalöieta' ñikkëë.

⁵ A yamipa dalër tajë ye' éna, ye' ttö ttsö: wépa dör siarë kã i' a esepa shukitbak Skëköl tö as ie'pa dö erblë ie' mik e' blúie. Nies ie'pa shukitbakitö as idörak wépa blúie ie' tso' e' kjie wes ie' kablë' wépa éna ie' dalër esepa a es.

⁶ Erë ie'pa dalösewëkwë a' tö. E' skéie inuköl blúpa suëke a' tö buaë dalöieke tajë, erë esepa tö a' we'ikeke siarë. Ie'pa wã a' mi'ke kkatë s'shulökwaqpa wörkj.

⁷ A' dör Jesucristo icha erë inuköl blúpa tö ie' cheke suluë. çWes esepa dalöiëmi a' tö s'siarëpa tsata?

⁸ Skëköl ttë dalöiëno bua'ie kitule iyëkkuö kj, e' tö ichë, "A' malepa dalëritsö wes a' wãkpa e' dalër es."* Ttë e' wã iutë a' tö mokj, e' tã e' dör buaë.

⁹ Erë a' kã tö sulitane suë ñikkëë, e' tã a' tso' i sulu wamblök. E' wa a' tso' ttë dalöiëno bua'ie e' dalösekwã.

¹⁰ Yi tö ttë dalöiëno e' dalöieke iekë tã seraa, erë e' et dalösewëwãitö, e' tã e' dör wes ie' tö ttë kqs dalösewëwã es. E' nuj kqs anë ie' kj.

¹¹ E' wã döer tö Skëköl tö iyë': "kã a' kawö tã' s'senewãbak dalösekwã," ñies

e' wák tö iyë': "kã a' kawö tã' s'ttökwa." Kã se' wa s'senewãbak dalösegonewa, erë s'ttëwasö, etã e' wa se' ianewã ttë dalöiëno e' dalösekwãwak.

¹² Ttë e' me'at Skëköl tö se' tsatkoie se' er sulu e' yökj. Ttë e' wa ie' tö s'shuleraë aishkuö tã. E' kuëkj a' ttö, a' senú wes ttë e' tö ichë es.

¹³ Kã sö s' malepa suë er siarë wa, e' tã mik se' shulirketke, etã Skëköl kã tö se' suepa er siarë wa. Erë s' malepa suekesö er siarë wa, e' tã idörattsã buaë se' a' mik se' shulirketke etã.

I' buaë wésö s' malepa a e' wa iwënewã tö mokj se' erblöke Skëköl mik

¹⁴ A yamipa, yi e' chö: "ye' erblöke Skëköl mik", erë ese kã tö i' buaë weku' s' malepa kimoie iwã kkachöie, e' tã ie' e' chö es, e' kã döer lie bua'. çWes ie' tsatkermi?

¹⁵ E' wã kkachekeyö a' a' i' es: ichösö tö s'yami eköl, wëm ö alaköl, ese tso' siarë, datsi' kã tã, chkewö kã tã,

¹⁶ etã a' wele tö ichë ie' a: "Be' shkó wöbla wa, Skëköl be' kime. Be' e' paiö buaë, be' chkó buaë." A' tö ichë ie' a es, erë i' kiane ie' kj e' kã mëna e' wã ie' a, e' tã e' wa çi buaë wë a' tö?

¹⁷ Es ñies se' e' chö tö se' erblöke Skëköl mik, erë se' kã tö i' buaë weku' s' malepa a iwã kkachöie, e' tã se' e' chö es, e' kã döer lie bua'.

¹⁸ A' wele tö ichëmi ye' a: "ye' tsatkerdaë ye' erblöke Skëköl mik e' ë batamik." A' wele skã tö ichëmi ye' a: "ye' tsatkerdaë i' buaë wekeyö e' ë batamik."

Ye' tö ie'pa iutëmi i' es: S'erblöke Skëköl mik ena i' buaë wekesö, e' mir ñita. Se' kã wã i' buaë one, e' tã kã se' a' iwã kkaýënuq tö se' erblöke Skëköl mik. Erë se' tö i' buaë weke, e' tã e' wa se' tso' iwã kkachök tö mokj se' erblöke Skëköl mik.

¹⁹ Se' e' chö tö iklö'wésö tö Skëköl döer eköl ëme, etã e' döer buaë. Erë ñies aknamapa tö iklö'wë es, etã e' tö ie'pa suawëkëka painuwekëka tajë.

²⁰ Kã a' senuk wes kã se' er tã' es. A' éna iwã anú tö yi e' chö tö ierblöke Skëköl mik, erë kã itö i' buaë weku', e' tã ië' chö es e' kã döer lie bua'.

²¹ Se' yë bak kã iaiã kië Abraham, e' tö ilã kië Isaac, e' méka ka' yö'itö íyi moka Skëköl a' e' kj ttëwã ña'wëwa wes Skëköl tö iuk patkë' es. Mokj ie' mí e' wã uk erë Skëköl tö iwöklö'wë. Skëköl tö isuë tö mokj ie' mí ittö wã iutök. E' kuëkj ie' tö iklö'wë wes wëm yësyësë es. çE' kã jcher a' wã?

²² Es a' éna iarmi tö mokj ie' erblë Skëköl mik. Ie' tö Skëköl ttö wã iutë, e' tö iwã kkaché tö mokj ie' erblë imik.

* 2:8 Levítico 19.18

²³ Es ì tso' kitule Skèköl yèkkuò kǐ e' wà ǎne se' éna, e' tò ichè: "Abraham ǎrlé Skèköl mik, e' kuèkǐ iklò wéitò wés pè' buaé yésyèsè es."[†] E' kuèkǐ ie' kine Skèköl sini'.

²⁴ Es se' wà ijcher tò Skèköl tò se' klò' wé wés pè' buaé yésyèsè es, ì buaé wékesò iwà kkachöie tò se' ǎrlöke ie' mik ese batamik. E' kè dör tò se' ǎrlöke ie' mik e' è batamik.

²⁵ Es ñies ibak ká iaiáè alaköl trèr tajè kiè Rahab, e' tǎ. Josué tò wépa patké Jericó weblók tò wés iulà dòmu iska'. Ká e' a' e'pa kiéwǎ Rahab tò buaé ie' u' a' itsǎtkoie. E' ukuókǐ tǎ ie' tò ñalǎ kuǎ' kǐ kkaché ie'pa a' as e' w' itkòshkardak. Es ie' tò iwà kkaché tò ie' ǎrlé Skèköl mik. E' batamik Skèköl tò ie' klò' wé wés alaköl yésyèsè es.

²⁶ Mik se' duowa, etǎ se' wiköl míǎ tǎ s'nu è ǎtè. E' sù mik se' e' chò tò se' ǎrlöke Skèköl mik, erè kè ì buaé weku' sò iwà kkachöie, e' tǎ se' e' chò es, e' dör wés s'nu es, kè dör iie bua'.

3

S'kkò paklòysò ǎs kè sò ì sulu chò

¹ A yamipa, a' wà ijcher tò sa' wépa tso' a' wòbla'uk Skèköl ttè wa, esepa chakeraé aishkuò tǎ Skèköl tò tajè s'malepa kè dör s'wòbla'ukwakpa esepa tsǎta. E' kuèkǐ kè a' e' yuókka s'wòbla'ukwakpaie tajè.

² Sulitane tò ì sulu wamblètǎ tajè. Erè wé kè tò ì sulu chetǎ yès, ese dör buaé yésyèsè. Ie' a' e' wòklòrmi ǎs kè itò ì sulu kòs wamblò.

³ Kabaio diché tajè, erè ikkò payuekewasò tts'ukuòla wa tǎ iwèttèsimisò wés se' kǐ ikiane es.

⁴ Ñies kanò blublüè shkòke dayè kǐ, ese bikeitsò. E'pa dör bérie, e' uyeke siwǎ' tò darèrèè, erè ñfakorie e' dör tsirlala, e' wa ñfakòkwak tò ñfakoe buaé dō wé ie' kǐ ikiane tò imi' eè.

⁵ Es s'kkò dör tsirlala, erè e' a' ì tajè wamblèrmi wés bō'wò tsir tò tē tajè ña'wèwa es.

⁶ S'kkò dör wés bō' es, e' dör ì sulu chòk tso' se' a. Se' tso'ia' tssè'ka, e' dalewa e' tò se' wák kòs e' sulu'wèkewǎ kékraè wés bō' s'ña'wé es. Bō' e' datse bō' kè a.

⁷ Iyiwak ulitane urutèrmi se' a. Iyiwak kañiru kòs, dù, tkabè, ñies ì tso' dayè a, e' kòs urutòpule se' wǎ.

⁸ E' skéie kè yǐ a' ikkò paklònuk ǎs kè itò ì sulu chò. S'kkò a' ì sulu dòkettǎ kékraè, kè wòklòr se' a. E' tò s'sulu'wèke wés kapòli sulusi tò s'ttèwǎ es.

⁹ S'kkò wa se' tò Skèköl dör S'yé e' kíkèkeka e' è wa se' alibchòke s'malepa yò'itò wés ie' wák es e'pa kǐ.

¹⁰ Se' ǎr buaé chòke, se' alibchòke s'kkò e' è wa. A yamipa, kè se' kàne e' wamblòk es.

¹¹ ¿Wé a' wǎ isyule tò di' tum etkè a' yèri tskirke ena di' sesè tskirke?

¹² A' wǎ ijcher buaé tò higo klò kè wòrtǎ' olivoie ò uva kicha kè wòrtǎ' higoie. A yamipa, es ñies di' sesè ena yèri kè tskirku' di' tum etkè a.

Skèköl siwé mokǐ, e' tò se' ké senukyésyèsè

¹³ A' wélepa e' bikeitsò tò a' wǎ siwǎ' meke Skèköl tò e' jcher tajè iwà ǎne buaé a' éna, e' tǎ e' wà kkachó sene yésyèsè e' wa. A' senu kè e' tssòtǎ'ka wés wépa wǎ siwǎ' yésyèsè jcher esepa ser es.

¹⁴ Erè a' ukyèrkeia ñita, a' kkòwèrkeia ñita, ese tso'ia' a' ǎr sulu'ukwǎ, e' tǎ kè a' e' tssòkka tò a' wǎ siwǎ' yésyèsè jcher. A' e' tssòka es, e' tǎ a' tso' kachòk.

¹⁵ Siwǎ' ese kè mène Skèköl tso' kǎ jai a' e' wǎ. E' dör siwǎ' tskirke kǎ i' kǐ s'ditsò ǎr a' ese. E' meke se' a' bè tò.

¹⁶ Mik se' ukyèrkekkòwèrke ñi tǎ etǎ eè tajè se' ñi chiliuke, eè ì sulu kòs wamblèrke.

¹⁷ E' skéie, wépa tò Skèköl siwǎ' datse kǎ jai a' e' iuteke, esepa serke yésyèsè. Esepa serke bère ñita. Ie'pa ǎr buaé ñi kǐ. Ie'pa tò s'malepa sueke ǎr siarè wa tajè. Ie'pa tò ì buaé wéke kékraè sulitane a' ñikkèè ǎr mokǐ wa.

¹⁸ Wépa tò s'patteke ǎr bua'ukne ñi kǐ, esepa dör wés iyi kuantkòkwak es. Sene bère kuantkeke ie'pa tò tǎ e' wà dórattǎ sene yésyèsèie.

4

Yi éna sene sulu dalèr, ese dör Skèköl bolòk

¹ ¿Ì tò a' kè ñi tsiriuk ñippòk ñita? E' dör tò a' éna ì sulu wamblak e' tssè'woie buaé, ese tso' ñippòk, ì buaé tso' a' ǎr a, ese tǎ.

² Ilè kkecheke a' tò tajè, erè e' wa kè dō a' ulà a, e' kuèkǐ a' tso'tke s'ttòkwǎ. Ilè tò a' ukyèweke, erè e' kè dō a' ulà a, e' kuèkǐ a' ñi tsiriuke ñippòke ñita. Erè ì kiane a' kǐ, ese kè kiè a' tò Skèköl a, e' kuèkǐ kè idò a' ulà a.

³ Mik ilè kiè a' tò Skèköl a, etǎ kè a' wǎ ikine ǎr mokǐ wa. A' éna iwà we'ikakwa a' wákpa kǐ e' tssè'woie buaé. E' kuèkǐ kè a' ulà a idè'.

⁴ ¿A' kè tò Skèköl dalòie wés trèr wakpa kè tò imaso dalòie es! ¿A' kè wǎ ijcher tò ì sulu tso' kǎ i' a, ese wa se' wòbatsò, e' tǎ se' míǎ Skèköl bolòkie? Iskà chekeneyò, yǐ tò ì sulu tso' kǎ i' a' ese sini'kué, e' tǎ ese wák míǎ Skèköl bolòkie.

⁵ Kè a' tò ibikeitsòk tò è Skèköl yèkkuò tò ichè: "Skèköl tò se' wiköl me'ǎt senuk se' ǎr a, e' ulatska tkènettǎ se' kǐ, e' tò se' sibirtseke tajè."

⁶ Erè ì sulu wamblak se' éna ese wòklò'uk Skèköl tò s'kimeke tajè. Es itso' kitule ie' yèkkuò kǐ wé ichèitò: "Wépa e' tssòka tajè,

esepa wöklö'weke Skëköl tö. Erë wépa e' wöéwa düshet, esepa a ie' er buaë chö."*

⁷E' kueki a' e' mü Skëköl ttë dalöiök. Bé ké iutar tã ie' tkörashkar a' yöki.

⁸A' e' batsö Skëköl mik tã ie' e' batsöra a' mik. jA pë' sulusipa, sene sulu olo'yö, a' er batse'ü! A' erbikökeia bötböt, e' olo'yö, e' skéie a' erbikö etkëme Skëköl ë a.

⁹jA' erianü, a' kköchö tajë, a' jü siarë! jKë a' jañukia, e' skéie a' jü siarë! jKë a' ttsë'nukia buaë, e' skéie a' erianü!

¹⁰A' e' öwa bërë Skëköl wöã tã ie' tö a' kikeraka.

Kë se' ñi chök suluë

¹¹A yamipa, kë a' ñi chök suluë. Yi tö iyami cheke suluë ö iwatekeitö, e' dör wes Skëköl ttë dalöiëno cheke suluë ena iwateke es. Es ese tö idalösëwëwã. A' tö iwë es, e' tã a' e' tkëka iwã shulök, kë dör iwã dalöiök.

¹²Skëköl eköl ë tö ittë dalöiëno me'at se' a. Ie' ë dör s'shulökwak. Ie' ë a se' tsatkërmi. Ie' ë a se' kichatërmi. Etã zyï tö a' a kawö mé s'malepa kichatök?

Kë se' e' ttsökã

¹³Ye' ttö ttsö. A' wëlepa tö ichëmi i' es: "Buleböc sa' mi'ke kã kuã'kj, etã eë sa' serke duas ek tã sa' kanëblömi tajë, inuköl klö'weraë sa' tö tajë e' blu'woie."

¹⁴A' tö ichëmi es, erë i tkömi a' tã e' kë ijcher a' wã. A' dör wes mochka es, bla'mi tã sö isuë, erë bet tã kë iku'ia.

¹⁵A' kawötã ichök i' es: "Skëköl kj ikiane, e' ta sa' sermiã tã kanë wësele wëmi sa' tö."

¹⁶Erë a' e' ttsökã tajë, e' kueki a' kë tö ichetã' es. A' ibikeitseke tö a' serke a' wãkpa ë mik. Se' e' ttsökã es, e' kos dör suluë.

¹⁷I dör buaë wë, ese jcher se' wã, erë kë se' wã ñone, e' tã e' dör suluë.

5

Inuköl blúpa pattë

¹jA inuköl blúpa, ye' ttö ttsö! jSkëköl tö a' we'ikeraë, e' këwö döketke a' kj! jE' kueki a' jü, a' kköchö tajë!

²I bua'buã tso' a' wã tajë, ese sunlewatke, a' datsi' katétke powak tö.

³Ñies a' orochka, a' inukölchka kos, e' döli tokatke weirketke. Döli e' tö iwã kkacheke tö a' kkë'blö suluë. E' kueki aishkuö tã a' weirdaë bö' ké a. Kã i' erkewatke, erë a' tso'ia' i' blök tajë a' wãkpa a.

⁴A' tö ittso. Wépa kanëblöke a' a' a' iyiwö shtök, e'pa kë patone a' wã. E' tö ie'pa kköchöwëke tajë, e' ttsë Skëköl diché tã tajë e' tö.

⁵Kã i' a' a' wã i' bua'buã tso' tajë e' ttsë'woie buaë. Ñermata a' dör wes köchi kiéiesö ttëwã es; köchi kë éna ñane tö i sulu datsë i'ki.

⁶Pë' ser yësyësë kë a' e' tsatkër a' yöki, esepa kkaté a' tö wömëttsã ttëwã.

Se' weirke dalë'ttsö'sö bërë er bua' wa

⁷A yamipa, a' weirke kos, e' dalë'ttsö er bua' wa bërë dö mik Skëkëpa Jesucristo datskene etã. Iyi kuatökökwakpa saü wes ie'pa tö iwörke e' wã paneke bërë er bua' wa es. Ñies ie'pa tö kalj paneke bërë er bua' wa as iyiwö tskir, talar buaë, wöne tajë.

⁸Skëkëpa datskene e' këwö döketke tsinet, e' kueki e' wã panü bërë. A' e' tköwã darërëë ie' a.

⁹A yamipa, kë a' ñi chök suluë as a' kë we'ikö Skëköl tö. Jesucristo dör s'shulökwak, e' döketke tsinet wes yi dökwatke ukkö a es.

¹⁰A yamipa, Skëköl tteköpa bak kã iaiaë, e'pa weine tajë, e' dalë'ttsë'rakitö bërë er bua' wa. E' saü, etã iwã ü es.

¹¹Se' tö ichë: "Wépa weine siarë, e' dalë'ttsë'akitö bërë er bua' wa, ayëcha buaë esepa." A' wã ittseüle tö kã iaiaë wëm bak eköl kië Job, e' weine tajë, erë ie' tö idalë'ttsë' bërë er bua' wa. Ñies a' wã ijcher tö mik iweine siarë e' tka, etã Skëköl er buaë yë' ie' a tajë. Skëköl er dör buaë, se' wër siarë ie' wa, e' kueki ier buaë yë' Job a tajë.

¹²A yamipa, ttë chekeyö i' e' dör ibua'ie: Mik a' tö i cheke, etã kë ichar: "I chëyö e' dör mokj Skëköl tö kã jai ena kã i' yö' e' wöwa" ö yile skã wöwa. A' ttö etkë. Mik a' icheke, "tö", etã es idir; mik a' icheke, "au", etã es idir. A' ichö es as kë a' kichatër.

Ikiösö Skëköl a' ñi kj

¹³A' wele weirke eriarke siarë, e' tã ese ttö Skëköl tã. A' wele tsë'rke buaë, e' tã ese tö Skëköl kjkökã ittse wa.

¹⁴A' wele duöke, e' tã ese tö Skëkëpa Jesús icha erule e'pa wökirpa tsuk patkö, as e'pa bitü ikiök Skëköl a' iki ena kiö tök iki Skëkëpa ttö wa.

¹⁵Ie'pa tö ikié Skëköl a' erblë imik mokj e' wa, e' tã ibuardane tã Skëkëpa tö ikerakãne. Ñies i sulu nuj tso' iki, e' tã e' olo'yeraëitö iki.

¹⁶E' kueki a' e' kkatökã ñi a' tã ikiö Skëköl a' ñi kj as a' buarne. Mik s' ser yësyësë, esepa tö i kié Skëköl a' er mokj wa, etã ie' tö iwã iuteraë buaë tajë.

¹⁷Skëköl tteköl bak kã iaiaë kië Elías, e' dör s'ditsö wes sultane es. Erë ie' tö iki' Skëköl a' er mokj wa tö as kalj kë yër, etã kalj kë yëne dö duas mañal kj shaböts.

¹⁸E' ukuöki tã ie' tö ikiéne Skëköl a' tã as kalj yërne, etã mokj kalj yënene tã i'yi kuã kos talane buaë.

I sulu wamblökwakpa kimusö ilo'yök

¹⁹A yamipa, a' wele tö ttë mokj, e' olo'yë, erë a' wele skã tö ikimé as idöne iütökne, e' tã e' dör buaë.

²⁰A' éna ñanü tö wépa tö pë' sulusi kimé i wambléitö e' olo'yök, esepa tö ie' tsatkëe

ikichatër yöki, ñies inuì tajë e' kqs olo'yane
iki.

Yëkkuö tsá kit Pedro tö 1 Pedro

Pedro, kiè ñies Simón, e' tò yëkkuö i' kit. Jesús ttókatapa shuá ie' dör kéké tajé imalepa tsata. Eré mik Jesús klónewa ttéwa eta Pedro è tò iyé' tò ie' ké wá Jesús sùle. E' ukuökí tã ie' eriane tajé tã ie' e' me' Jesús dalöiökne. Ké s'wá ijcher wé ie' bak senuk mik ie' tò yëkkuö i' kit eta. Ie' tò iché tò ie' bak senuk Babilonia (1 Pedro 5.13) eré ká bak bót kuá'kí kuá'kí Babilonia. Roma wakpa tajé bak senuk sulué Skéköl wöá wes Babilonia wakpa bak senuk es. E' kuekí ie'pa ká kiè ñies Babilonia. E' kuekí pè' tajé tò ibikeitsè tò mik Pedro tò yëkkuö i' kit, eta ie' tso' Roma.

Ie' tò yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa bak senuk ká kuá'kí kuá'kí tso' Asia Menor shuá e'pa á. Iñe tã ká e' kiène Turquía. Ie'pa bak weinuk, e' kuekí Pedro éna ikimák senuk batse'ne kékraé Jesús á mik ie'pa weirke e' dalewa. Ñies ie' tò ie'pa á iché tò Skéköl wák tò ie'pa klöo'bak iwák ichaie, e' kuekí ie'pa tué tajé Skéköl á. E' kuekí ie'pa ké káne tkinuk iwák é kí. E' skéie ie'pa ké senuk tso'tke e' meulettsá er bua' wa weinuk Jesús dalérmik wes ie' weine ie'pa dalérmik es. Mik ie'pa weirke Jesús kuekí eta ie'pa ké ttsé'nuk buaé Wikól Batse'r tso' mokjé ie'pa á e' kuekí. Es Pedro tò iché.

Shké'wé

¹ Ye' dör Pedro. Ye' dör Jesucristo ttekölpa tsá, e'pa eköl. Ye' tso' yëkkuö i' shtök wépa shukitbak Skéköl tò iwák á mineyal senuk Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, ñies Bitinia, esepa á.

² Skéköl dör S'yé e' tò se' shukitbak wes ie' tò ibikeitsbak kuaé es. Iwikól wa ie' tò se' batseq' as se' tò Jesucristo tté iütö, ñies as se' er pairir Jesucristo pé wa se' nuí yökí. Ás Skéköl er buaé chö ena sene bère mü a' á tajé.

Skéköl kíkókasö

³⁻⁴ Skéköl dör Skéképa Jesucristo yé, e' kíkókasö tajé. Ie' tò se' sué er siarè wa. Jesucristo kótewa shkénekane, e' batamik ie' tò se' á sene pa'alí mé. Aishkuö tã i' buaé kós tso' ie' wá bléule se' á ká jai á, e' döraé se' ulá á, e' wá panekesö kröröé. E' kós ké nurta'wa, ké sulurta'wa, ké erta'wa yés.

⁵ A' erblöke Jesucristo mik, e' kuekí Skéköl tso' a' kkö'nuk ie' diché wa as ie' tò a' tsatké, e' dö a' ulá á. E' tso'tke kkachè sulitane á ká erkewatke eta.

⁶ Isalema a' káwötã weinuk ekuölö wí sù diö sù Cristo tté kuekí, eré e' dalewa

a' ttsé'rke buaé a' wá ijcher tò Skéköl tò a' tsatkeräé aishkuö tã e' kuekí.

⁷ A' erblö Jesucristo mik, e' ské dör orochka weirta'wa, e' ské tsata. Se' tò orochka ma'weke bö' wa iwá kkachöie tò mokí oro wóchka idir. Í ké dör oro wóchka ese ñarkewa. E' sù a' weirke, e' dör a' ma'woie iwá kkachöie tò mokí a' erblöke Jesucristo mik. A' dettsá buaé, e' tã mik Jesucristo datskene, eta Skéköl tò a' tté keraká, a' kíkeraká buaé.

⁸⁻⁹ A' ké wá Jesucristo sùle a' wöbla wa, eré a' éna ie' dalér. Iñe tã á ké ku' ie' sauk, eré a' erblöke ie' mik, e' wá tò a' tsatkeräé. E' kuekí a' ttsé'rke buaé shüté, ké tté tã iwá choie ekké.

¹⁰ Ká iaiáé Skéköl ttekölpa tò s'tsátké ñe' bikeits ena itö yulö'ttsarakitö. Ñies i' kós meraé Skéköl tò se' á ie' er buaé ché se' á e' dalérmik, e' yé'rakitö.

¹¹ Cristo Wikól tò ie'pa ka' ijchenuk tò Cristo weirdaé siarè, e' ukuökí tã ilo kardaká tajé. Eré ké ie'pa éna iwá áne tò yi idir ö mik ö wes iwá tkömi.

¹² Eré Skéköl tò ie'pa á iwá kkaýé' tò tté e' ké wá tköpa ie'pa kéwö ska', e' skéie iwá tköraé se' kéwö ska'. Tté buaé yé' ie'pa tò, e' dör Jesucristo tté buaé ttsé'bak a' tò e'. Ipakókwakpa tò a' á ipaka' Wikól Batse'r patkéulebitü ká jai á e' diché wa. Íyi ikké jchenakwá sulué Skéköl biyöchökwakpa wá.

Skéköl tò se' kié senuk buaé yésyèsé

¹³ E' kuekí a' erbiök buaé yésyèsé, a' e' kkö'nú, a' tso' erki. Mik Jesucristo datskene, eta Skéköl er buaé ché a' á, e' wá döraé a' ulá á. E' wá panú kröröé, e' kí a' er múwaie kékraé.

¹⁴ Skéköl tté iütö wes ala'rla buaé tò s'ttö iüté es. Ké a' e' muktsane a' bak i' sulu wamblök ese áne wes a' bak kenet ké wá ie' tté mokí jcher es.

¹⁵ E' skéie a' senu batse'r kékraé, Skéköl tò a' klöo' e' dör batse'r e' kuekí.

¹⁶ Skéköl yëkkuö tò iché i' es: "Skéköl tò iché: Ye' dör batse'r, e' kuekí a' senu batse'r."* Es iyé'itö.

¹⁷ Skéköl tò sulitane shüleke yésyèsé ñikkéé wes se' serke es, e' kieke a' tò "S'yé", e' tã a' káwötã ie' dalöiök suane wa a' serkeia ká i' kí e' dalewa.

¹⁸ A' wá ijcher tò ie' tò a' yé'ttsá a' ser sulué wes a' yépa bak senuk sulué es, e' nuí ulá á. E' ské ké patone íyi erta'wa wes orochka ö inukólchka ese wa.

¹⁹ E' skéie ipatone Cristo kótewa pé tène tajé, e' wa. Ie' pé tué tajé ké tonuk yi á. Ie' dör wes obeja wé'ñe pupula jché judiowak tò mè Skéköl á es. Obeja e' dör bua' buaé ké ikí i' sulu ku' yés. E' sù Cristo ké kí i' sulu tã'

* 1:16 Levítico 11.44-45

yēs, erē ie' e' me'ttsa ttèwə se' skéie. E' kuęki Skėköl dalöiösö kekraē.

²⁰ Kām ká i' yör, e' yöki ie' tō Cristo wöme'ttsabak ttèwə, erē j'ñe tə mik ká i' erkewatke, etə iwə tka a' tsatkoie.

²¹ Cristo batamik a' erblöke ie' mik. Ie' tō Cristo shkeḡkane s'duulewə shuə tə ilo me'itō ie' a' buaē. Ie' tō iḡ'bak es əs a' erblö ie' mik, ñies əs i' weraē ie' tō, e' wə panū a' tō.

²² J'ñe tə ttè mokı e' dalöie a' tō, e' batamik a' batse'one ñi dalëritsoie er mokı wa. Es a' kı ñi dalëritsö a' er kəs wa.

²³ A' a' sene pa'alı mène, e' dör wəs a' kurne erpa etökichane es. Erē e' kē dör wəs s'kur erpa s'mı wa s'y'e wa es, e' duötə'wə. A' kurne' etökichane Skėköl ttè dör ttsé'ka tso' kekraē e' wa.

²⁴ E' dör wəs Skėköl yėkkuö tō ichē es, e' tō ichē:

“S'ditsö ulitane dör wəs kəkō es,

Ie'pa dör wəs ma'ma wörkua es.

Kəkō sinewə tə iwörkua anewa,

²⁵ erē Skėköl ttè e' tso' kekraē.”†

Ie' ttè e' dör Jesús ttè buaē pakane a' a' e'.

2

¹ E' kuęki, sene sulu kəs olo'yö. Kē a' kachökıə ñi kı. Kē a' e' ökiə tō a' dör pē' buaē. Kē ukyėnukıə. Kē yi charıə suluē a' tō.

²⁻³ Skėkəpa Jesús er buaē ché se' a, e' kke tstsétke a' tō, e' kuęki ie' ttè wák wöchka yulö poē wəs alala kune erpa ese tō imı tsu' yulē es əs a' er kı dichē ier buaē əs a' tsatkēr.

Cristo dör wəs ak kibi tso' u katabloie es

⁴ A' shkōwə Skėkəpa Jesucristo ska, ie' dör wəs ak tso' u yuoie es erē ttsé'ka. E' waté'ttsə s'ditsö tō wəs u yuökwapka tō ak kē dör buaē u yuoie ese kēu es. Erē Skėköl a' tə ie' dör wəs ak shukıtule tuē darērē es.

⁵ Es ñies se' dör wəs ak tso' u yuoie es erē ttsé'ka. Se' wa Wiköl Batse'r tso' iwé yuök. U e' a' se' dör wəs sacerdotepa batse'r es. Eḡ se' tō i' wër buaē Skėköl wa ese meke ie' a' Jesucristo batamik. İ wër buaē ie' wa, e' dör tō se' tō ie' dalöiö Wiköl Batse'r wa se' er wa ena se' ser kəs e' wa.

⁶ E' dör wəs itso' kıtule Skėköl yėkkuö kı es. E' kı Skėköl tō Cristo chē i' es:

“Ittsö. Ye' tō ak kibıie tkéat ye' u katabloie Sıön,

e' dör ak bua'ie shukıtule tuē darērēē ese.

Yi erblöke imik, ese kē ərıarpa.”*

⁷ Ak e' dör Jesucristo. Se' erblöke ie' mik, esepa kikerakə Skėköl tō. Erē wépa kē erblökü' ie' mik, esepa a' tə e' kē dör es. Itkōke ie'pa tə wəs itso' kıtule Skėköl yėkkuö kı es, e' tō ichē:

“Ak waté'ttsə u yuökwapka tō,

e' yönene ak bua'buaiē.”†

⁸ Nies e' tō ichē:

“Ak e' mik pē' klastkērdaē,

ie'pa ardarö iskı ak e' kuęki.”‡

Ie'pa kē wə Jesucristo ttè buaē e' iutēne, e' kuęki ie'pa weirdaē e' nuı kı. E' dör wəs ie'pa klastkēr Jesucristo mik es. Skėköl tō ie'pa wöme'ttsabak əs itkō ie'pa tə es.

⁹ Erē a' kē dör es. Skėköl tō a' shukıt əs a' dö ie' wák ichaie. Ie' dör a' blü ena a' dör ie' sacerdotepa. A' dör batse'r ie' a. A' bak senuk i' sulu dikıə wəs s'ser stui a' es, erē ie' tō a' yé'ttsə e' ulə a' senoie ie' olo buaē tajē e' a. Ie' tō iwé es əs i' buaē kəs wé ie' tō, e' wə pakö a' tō sulitane a.

¹⁰ Kenet tə a' kē dör ie' icha, erē j'ñe tə a' dör ie' wák icha. Kenet a' ie' kē wə a' sune er sıarē wa, erē j'ñe tə ie' tō a' sueke er sıarē wa.

Se' senü wəs Skėköl kı ikiane es

¹¹ A ye' yamıpa dalër tajē ye' éna, se' tso' bərbərlə ē ká i' kı wəs upakē shkal es. Se' ká bua'ie e' dör ká jai a. E' kuęki a' wák dēr suluē tō a' erkiöweke i' sulu wamblöc, e' kē iutar. E' tō a' wöklö'weke əs a' kē tō Skėköl ttö iutē.

¹² A' senü yėsyəsē kekraē pē' kē tō Skėköl dalöie esepa wörki. Erē j'ñe tə ie'pa tō a' kkateke wəs a' chöpa pē' sulusıpa es, erē ie'pa tso' a' serke yėsyəsē e' wə sauk. E' kuęki aishkuö tə mik Skėköl de s'chakök se' nuı kı, etə ie'pa tō ie' kikerakə wəs a' serke e' kı. E' kuęki a' senü buaē yėsyəsē kekraē.

¹³ S'wökıra kəs ttè iutö a' tō Skėkəpa Jesús batamik. Ká wökır kibi, e' ttè iutö, ie' dör s'wökır kibi ká i' kı e' kuęki.

¹⁴ Nies wépa patkeke ie' tō s'wökırpaie, esepa ttè iutö a' tō. Ie' tō ie'pa patkeke wépa tō i' sulu wambleke esepa w'ikök ena wépa tō i' bua' weke esepa kıkökka.

¹⁵ Skėköl kı ikiane tō a' tō i' buaē wə, pē' tō ie' ttè watétsə, kē wə iwə jcher yēs, esepa siwə'blöwəjaie əs ie'pa kē tō a' chöia suluē.

¹⁶ A' senü wəs pē' tsatkéulettsə es. A' bak klöulewə i' sulu ulə a, e' yökı a' tsatké'ttsə Skėköl tō, erē e' kē klö'war a' tō i' sulu wambloie. E' skéie a' senü yėsyəsē ie' kané mėsopaie.

¹⁷ Sulitane dalöiö. S'yamıpa malepa dalëritsö. Skėköl dalöiö. Nies ká wökır kibi, e' ttè dalöiö.

S'weırke kəs e' dalé'ttsöś

¹⁸ A' wépa klöulewə kané mėsöie, esepa tō a' wökırpa ttö iutö. Wépa er buaē tō a' sueke buaē, ñies wépa er suluē tō a' sueke kəsik wa, esepa tō iutö er bua' wa.

¹⁹ A' kē kı i' nuı tə, erē a' wökır tō a' we'ıkeke éme, e' dalé'ttseke a' tō bërē, a' er

† 1:25 Isaiás 40.6-8 * 2:6 Isaiás 28.16 † 2:7 Salmö 118.22 ‡ 2:8 Isaiás 8.14

me'rie Skëköl kî e' kuekî, e' tã e' wër buaë ie' wa. E' kuekî a' wökirpa ttö iütö.

²⁰ Se' weirke i sulu wamblekesö ese nuî kî, ese dalë'ttsésö bërë, e' tã Skëköl kê tã se' kîkëpaka yës. Erë se' weirke i buaë wësö ese kuekî, ese dalë'ttsésö bërë, e' tã e' je' wër buaë ie' wa.

²¹ Ie' tã se' klöq'bak as se' tã idalë'ttsös es. Cristo weine tajë se' dalërmik, e' dalë'ttsë' ie' tã bërë. Es ie' kî ikiane tã se' tã se' weirke ese dalë'ttsös bërë wës ie' tã idalë'ttsë' es.

²² Cristo kê wã i sulu wamblëne yës, ie' kê kayëne yës.

²³ Mik ie'pa tã ie' yë' suluë iwöshãë, etã ie' kê wã ie'pa yëne sulu. Mik ie'pa tã ie' we'ik tajë, etã ie' kê wã yi paujine. E' skëie e' me'atitö, Skëköl tã s'shuleke yësyësë, e' ulã a'.

²⁴ Cristo kötëwã wötëulewã krus mik se' nuî kôs patuoie as se' ser yësyësë, ñies as i sulu kê wamblöiasö. Ie' shkã'ne ichkã kî tajë, e' batamik a' buanene.

²⁵ A' bak wës obeja chöwa es, erë i'ñe tã a' dene Cristo ska'. Ie' dör a' kkö'nukwak buaë, ie' tã a' kkö'neke er bua' wa.

3

Wës s'senewabak esepa ké senuk ñita

¹ A tayëpa, a' wëpa ttö iütö er bua' wa. A' tã iwë es, e' tã a' wëpa wëlepa kê erblöku' Jesús mik, esepa erblömi alë Jesús mik, a' serke buaë ie'pa tã, e' ë batamik, kê wã pakaule ie'pa a'.

² A' wëpa tã isuë tã a' serke yësyësë, Skëköl ttë dalöieke mokjë, e' tã ie'pa erkiöwëmi erblök Jesús mik.

³ A' tayëpa, ¿moki a' e' tsakka buaala? e' tã kê a' e' kîtkarka tajë a' chkã kî. Kê i tularka tajë e' kî ena a' tsã kî wöñarke dalölöë oroie ië. Kê a' e' paiökka datsi' tuë darërëë ese wa. Ese kôs weirta'wa.

⁴ E' skëie er buaë ñies sene bërë, ese wa a' e' kîtkö. E' kê weirta'wa ñies e' wër buaë shütë Skëköl wa.

⁵ Alakölpã bak kã iaiãë tã Skëköl dalöieta', esepa bak e' kîtkök es. Ie'pa bak e' maukka Skëköl mik, ñies ie'pa bak iwëpa ttë iütök buaë.

⁶ Sara tã iwëm Abraham ttë iütë' buaë tã iki'itö kékëpa. A' tã i buaë wëke, kê suarta' i yöki, e' tã a' dör wës Sara es.

⁷ A wëpa alaköl tã, a' senu itã bërë er bua' wa. Ie'pa diché kê tã tajë wës se' wëpa es. Ñies ie'pa ulã a' sene michoë doraë se' tã ñita Skëköl er buaë ché se' a' e' wa. E' kuekî ie'pa dalöiö. Iüt es as i kieke a' tã Skëköl a, ese kê wöklör.

Jesús mik erblökwaqpa ké senuk buaë sultane tã

⁸ Es bata ekkë tã ye' tã ichë a' ulitane a, a' senu buaë ñita bërë. A' ñi saq' er siarë wa. A'

ñi dalëritsö buaë ñi ëlpaie. A' ñi saq' er bua' wa. A' e' öwa ñi yöki diöshët.

⁹ Yi tã i sulu wamblë a' kî, ese kê kî iské wamblarne. Yi tã a' ché suluë, ese kê ské charne suluë. E' skëie esepa a' a' er buaë chöne. Skëköl tã se' klöq'bak er buaë choie se' a, e' kuekî a' er buaë chö s'malepa a.

¹⁰⁻¹² E' dör wës Skëköl yëkuö tã ichë es, e' tã ichë:

“Skëköl wöbla me'rie s'ser yësyësë, esepa kî ikkö'nuk.

I kieke ie'pa tã ie' a, ese meraëitö ie'pa a.

Erë wëpa e' wamblö sulu, esepa suëkeitö ibölökpaie.

E' kuekî yi kî ikiane tã ikawö tkö buaë tssëne bua' wa këkraë,

ese wák kawötã e' kkö'nuk as kê itö i sulu chö, as kê itö yi kî tã'ü.

Ese wák kawötã i sulu kôs olo'yök,

kawötã senuk yësyësë.

Ie' kê e' chök senuk bërë këkraë sultane tã.”*

¹³ A' e' tkëwã darërëë senuk yësyësë këkraë, e' tã kê yi a' sulumukwã da' a.

¹⁴ Erë a' serke yësyësë, e' kî a' weirmi alë, e' tã ayëcha e' dör buaë. Kê a' suanuk wëpa tã a' we'ikeke esepa yöki. Kê a' tkinuk i yöki.

¹⁵ E' skëie Cristo dalöiö a' tã e' blüie. Yile tã a' chaké Cristo paneke a' tã kröröë, e' kî, e' tã a' tso'tke erki këkraë iwã iütök.

¹⁶ Erë iwã iütö bërë er bua' wa. A' senu yësyësë as a' er kê tã a' kkatö i kî. E' dör es, e' tã mik pë' tã a' ché suluë a' dör Cristo mik erblökwaqpa e' kuekî, etã e'pa jaërdakã i ché ie'pa tã e' dör kache e' kuekî.

¹⁷ Se' weirke i buaë wëke se' tã ese kî, Skëköl kî ikiane alë es, e' tã e' dör buaë. Erë se' weirke i sulu wamblekesö ese kî, e' tã e' dör suluë.

¹⁸ Ñies Cristo weine siarë se' nuî patuoie. Ie' kötëwã etökicha ëme kê duötã'wajã yës. Ie' dör yësyësë, erë ie' e' mettsã ttëwã se' kê dör yësyësë e'pa skëie se' tsömi Skëköl ska'. Mokî ie' kötãwã pë' tã, erë ie' shkëq'kane Skëköl tã iWiköl wa.

¹⁹ Ñies Wiköl Batse'r wa ie' dë'rö wë wimblupa tso' wötëule ee, ie' e' ali'kã e' chök ie'pa a.

²⁰ Kã iaiãë ie'pa tã Skëköl ttö dalöseq'wã Noé këska'. Noé bak kanö tajë e' yuök, e' dalewa Skëköl tã ipana' ënaë tã pë' er mane'ü ie' a, erë ie'pa kê wã ione. E' kuekî Noé ena iyamipa paköl wa'ñe, e'pa ë tsatkëne kanö a' di' tajë yöki.

²¹ Di' tajë bakmi Noé këska', e' tã di' a' s'wöskueke e' tsatkoie i'ñetã e' klea' se' a. S'wöskuë e' kê dör s'chkã paskuoie. E' skëie iwã kkachekeitö tã se' tso' ikiök Skëköl a tã se' nuî olo'yö s'kî as se' er kê tã s'kkatöia.

E' tō se' tsatkeke Jesucristo shkēnekāne e' batamik.

²² Iñe tã Jesucristo mine'kane kã jai a e' tkēr Skēkōl ulã bua'kka† Skēkōl biyōchōkwakpa ulitane, ñies i ulitane tso' s'wōkirie wã dichē tã kē wērta'wã esepa kōs tso' ie' klō dikja.

4

¹ Cristo weine tajē se' skēie, e' kuekji a' e' chō a' weirke kōs e' dalē'tsōk er bua' wa wes Cristo es. Yi weine i buaē wētō e' kuekji, esepa kē ĩna i sulu wamblakia. E' kuekji a' e' chō weinuk.

² Wēpa dōr es, ese wakpa serkeia kã i' a etã kē ie'pa ĩna i sulu wamblakia wes s'malepa tō iwambleke es. E' skēie ie'pa senak buaē yēsēsē kekraē wes Skēkōl kī ikiane es.

³ Kenet tã a' kē wã Skēkōl sūule, e' kēwō ska' tã a' bak i sulu ē wamblōk tajē wes pē' malepa kē wã ie' sūule esepa ser es. A' bak trēnuk tajē. I sulu kukuētē'wã darērēē. A' bak e' ttōkka blo' wa tajē. A' bak ñi dapa'uk blo' yōk tajē. E' kēwa a' tō i sulu kī wambleke tajē. Ñies iñi diōkōl tō s'dako'wē ekkē, ese dalōiōk a' bak tajē skēkōlie.

⁴ Erē iñe tã a' kē mineia pē' kē tō Skēkōl dalōiē esepa tã i sulu wamblōk wes ie'pa tō iwambleke kē wōklōrta' es. E' tō ie'pa tkiwēwa, e' kuekji ie'pa tō a' cheke suluē.

⁵ Skēkōl dōr s'duulewa ena s'tso'ia tēsē'ka, e'pa kōs shulōkwak. Aishkuō tã i sulu wamblē' ie'pa tō, e' kōs kī ie'pa kawōtã e' chōkka ie' wōrkj.

⁶ Cristo ttē buaē e' pakanebak ñies s'durulune esepa a. Ie'pa durulune i sulu wamblē' ie'pa tō e' kuekji, wes Skēkōl tō ime'at tō sulitane kawōtã duōkwa es. Erē Cristo ttē buaē e' pakanebak ie'pa a as ie'pa wikōlpa ser michoē wes Skēkōl ser es.

Se' kē ñi kīmuk

⁷ Kã i' erkwatke, e' kuekji a' tso' erki, a' e' kkō'nū buaē as a' a' s'yēyēr buaē.

⁸ Iñi kōs tsatã a' ñi dalēritsō a' er kōs wa. A' ñi dalēritsōke es, e' tã wes alē s'yamipa e' wamblō suluē a' kī, ese kē kī a' tkirpa.

⁹ A' tō s'yamipa kiōwã er bua' wa a' u a, kē isuru suluē.

¹⁰ Skēkōl er buaē chē a' a, e' kuekji ie' tō imē a' a' kuã'kī kuã'kī ñi kīmoie, e' kueblupa a' dōr. E' kuekji i mēne a' ekōl ekōl a' s'malepa kīmoie ese wã kanēū.

¹¹ A' wēlepa a imēne ttē pakōk, e' tã esepa kawōtã Skēkōl ttē ē pakōk. A' wēlepa a imēne s'kīmuk, e' tã esepa kawōtã s'kīmuk kōs Skēkōl tō e'pa a dichē mētkē ekkē. I kōs wēkesō e' ūsō buaē as Skēkōl kīkarka tajē Jesucristo batamik. Jesucristo dichē tã tajē, olo tã tajē iñi ulitane tsatã kekraē. Es e' idir.

Se' tēsē'nū buaē se' weirke etã

¹² A yamipa dalēr tajē ye' ĩna, mik a' weirke siarē Cristo ttē kuekji, etã kē e' kī a' tkinuk. Kē a' tō ibikeitsōk tō a' tã itkōmi wes i kē sūule yi wã tkō s'tã es.

¹³ E' skēie a' tēsē'nū buaē. Cristo weine kōs e' bata de a' kī ñies, e' kuekji a' tēsē'nū buaē. E' tkōke a' tã es as a' tēsē'r buaē shūtē mik Cristo dene olo tã tajē etã.

¹⁴ Ayēcha buaē mik ie'pa tō a' chē suluē Cristo kuekji, e' wã dōr tō Skēkōl Wikōl olo tã tajē e' tso' a' tã.

¹⁵ A' weirke s'ttēwã kuekji, akblē kuekji, i sulu wamblē kuekji ō ulã tiē ō'ka iñi a' e' kuekji, e' je' tã a' jaēnū.

¹⁶ Erē a' weirke se' dōr Cristo icha e' kuekji, etã kē e' kī a' jaēnuk. E' skēie Skēkōl kīkōkã a' tō ie'pa tō a' kiē Cristo icha e' kuekji.

¹⁷ Skēkōl tō sulitane shuleketke, e' kēwō dōkewatke. Erē ie' tō iwāk icha shuleraē kewe. Se' weirke iñe tã, e' dōr sulitane weirdaē e' tsã, e' tã çì kē tkōpa wēpa kē tō ttē buaē me' Skēkōl tō e' dalōieta' esepa tã?

¹⁸ E' dōr wes itso' kitule Skēkōl yēkkuō kī es, e' tō ichē:

“Pē' serke yēsēsē, iekkē tã esepa kē tsatkēne,

e' tã çì kē tkōpa pē' sulusipa ena pē' e' wamblō sulu esepa tã?”*

¹⁹ Wēpa mé Skēkōl tō weinuk ie' ttē kuekji, esepa kē i buaē wēkerakitō, ese kī uk. Ie' se' yō', ie' ttō mokjiē, e' kuekji se' e' mū bērē ie' ulã a.

5

Skēkēpa Jesús icha wōkirpa esepa pattē Pedro tō

¹ Iñe ye' tō ilē cheke a' dōr Skēkēpa Jesús icha wōkirpa esepa a. Ñies ye' dōr Jesús icha wōkir ekōl. Cristo weine siarē, e' s'yō ye' wāk wōbla wa. Mik ie' datskene, etã ie' olo tajē e' kkayērdaē sulitane a, e' a' ye' tso'ñak a' tã. E' kuekji ye' tō a' a' ichē tō

² wēpa me' Skēkōl tō a' ulã a' a' kō' nē wes obeja es, esepa kō' nū buaē, er buaē wa wes ie' kī ikiane es. Kē dōr tō a' kē ĩna iwāk, erē a' tō iwēke. E' skēie iwakaneū er bua' wa. Ñies kē ie'pa kō' nar inukōl ē dalērmik, e' skēie ikkō'nū er bua' wa ie'pa kīmoie.

³ Kē a' tō ie'pa wēttsuk kēsik wa. Kē a' e' tēsōkka tajē ie'pa kī. E' skēie a' senū buaē yēsēsē ie'pa wōrkj as ie'pa ser buaē wes a' ser es.

⁴ A' tō iwē es, e' tã mik Cristo dōr se' ulitane wōkir kibi e' datskene, etã iskē buaē olo tã tajē, kē sulurta'wã e' meraēitō a' a.

Jesús icha malepa pattē Pedro tō

† 3:22 ulã bua'kka: E' kēwō ska' tã yi tkēr blu' ulã bua'kka ese wāk dalōiērtã' tajē imalepa tsatã.

* 4:18 Proverbios 11.31

⁵ A duladulapa, a' kēkēpa ttō iūtō buaē. Ñies a' ulitane e' wōōwa diōshet ñi yōki, a' ñi dalōiō er bua' wa. Skēkōl yēkkuō tō ichē:
 “Wépa e' ttsōka tajē, esepa wōklō'weke Skēkōl tō.

Erē wépa e' wōōwa diōshet, esepa a' ie' er buaē chō.”*

⁶ E' kuēki a' e' wōōwa diōshet ie' diché ta' tajē e' yōki, as ie' tō a' kīkōka mik ikéwō de eta.

⁷ Ie' er me'rie a' ki a' kkō'noie, e' kuēki kē a' tkinuk i' ki. I' kōs tō a' tkiweke, a' tsiriweke, e' mūat ie' ulā a.

⁸ ¡A' tso' erki, a' e' kkō'nú! Bē dōr a' bolōk. Ie' tso' a' tōtiuk wēs ma' name arke tajē, e' tō iyiwak tōtięke katēwa es.

⁹ A' e' tkōwā darērē a' erblōke Skēkōl mik e' a, es a' tō Satanás wōklō'weraē. A' wā ijcher tō ká wa'ñe s'yamipa tso' weinuk wēs a' es. E' kuēki a' e' tkōwā darērē Skēkōl a.

¹⁰ Ie' er buaē ché se' a' tajē shūte. Ie' tō se' shūkitbak as se' dōñak ie' olo yōbiē e' a, se' batsulewā Cristo mik e' wa. Se' weirke ekuölō ē ká i' a, mik e' tka, eta i' sulu tso'ia se' a, e' yerattsaitō sēkka. Ie' tō se' tkewaraē darērē. Ie' tō se' er diché ieraē, kē i' e' alōpakaia se' ki.

¹¹ Ie' diché ta' tajē iyi ulitane tsatā. Ie' dōr iyi ulitane wōkir kēkraē. Es e' idir.

Pedro e' chéqt

¹² Ye' tō Silvano ké yēkkuō i' shtōk. Ye' wā ijcher tō ie' dōr s'yami e' tkēulewā darērē ese. Yēkkuō i' shtéyo a' a' er diché ki ioie. Skēkōl er buaē ché se' a' tajē, e' shtéyo yēkkuō i' ki. Ye' tō ichē tō e' dōr ttē mokijē, e' a' a' e' tkōwā darērē.

¹³ Jesús mik erblōkwakpa kōs tso' Babilonia, e'pa tō a' shké'wémi. E'pa shūkit Skēkōl tō wēs ie' tō a' shūkit es. Ñies Marcos dōr wēs ye' wák alā es, e' tō a' shké'wémi.

¹⁴ A' ñi shké'ú er bua' wa.

A' kōs dōr Cristo icha, e'pa senú bēre.

* 5:5 Proverbios 3.34

Yëkkuö skà kit Pedro tö, i' ta ide böt 2 Pedro

Yëkkuö skà i' kit Pedro tö. Ie' wà ijchenewa tö iblërkewatke, e' yè'itö 2 Pedro 1.12-15 e' kî. Jesús mik erblökwakpa weirke ierblö ñe' kuekî, e'pa a Pedro tö yëkkuö i' kit ie'pa er one Jesús tté mokjé e' ska' as iserdak yësyésé ena kekraë Jesús a. E' kîieta ie' tö ie'pa a ieri mène tö pè' e' ö tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa esepa döraë ie'pa shuà ikítóukrak. Ie' tö ie'pa a iché tö wes s'kító'ukwakpa ñe'sepa serdaë. Ñies ie' tö ie'pa a iché tö s'kító'ukwakpa we'ikeraë Skéköl tö. E' kîieta i' tkómi ká i' erkewatke etá e' eri mène Pedro tö ie'pa a. Ie' tö iché ká i' erkewa e' kéwö dewatke tsinet, e' kéwö ska' tá ie'pa kawötá senuk yësyésé Jesús kîkokaie.

Ñies Pedro tö iché tö mokjé Jesús datskene eré Skéköl tö sulitane suêke er siaré wa ena ie' kî ikiane tö se' er mane'ù ta se' erblö Jesús mik. E' paneke ie' tö er bua' wa, e' kuekî kam ie' tö Jesús patköne.

Shke'wè

¹ Ye' dör Simón Pedro. Ye' dör Jesucristo kané méso. Ñies ye' dör ittekölpa tsá, e'pa eköl. Jesucristo dör Skéköl ena S'tsátkökwa. Ie' dör yësyésé, e' batamik sa' de erblök ie' mik. Ye' tso' yëkkuö i' shtök wépa de erblök ie' mik buaë mokjé wes sa' es, esepa a.

² Skéköl ena Skéképa Jesús as e'pa er buaë chö ena sene bère mù a' a tajé, a' kî batsmir buaë ie'pa mik e' a.

Se' er diché iö senuk yësyésé Skéköl a

³ Jesús tö se' klöo'bak as se' dö ie' ta ñita ie' olo tajé e' a, ñies as se' ser wes ie' ser es. Se' batsé ie' mik, e' wa i' kos kiane se' kî senoié wes ie' kî ikiane es e' me'tkeitö se' a ie' diché tajé e' wa.

⁴ Ýi ekké kos wa ie' kablé' se' a as se' dö wes ie' wák dér es, as se' tkóshkar i' sulu tso' ká i' a wamblak se' éna tö se' sulu'wëwami ese ulá a. Skéköl kablé' se' a, e' me'tkeitö se' a, e' dör tajé buaë shute.

⁵ E' kuekî a' e' diché iö a' erblöke Cristo mik, e' kîie senuk yësyésé. Sene yësyésé, e' kîie Skéköl ýi anuk.

⁶ Skéköl ýi ane, e' kîie e' kkö'nuk. E' kkö'nè, e' kîie ýi panuk bère. Ýi pané bère, e' kîie er mukwa Skéköl è kî.

⁷ Er mèwa Skéköl è kî, e' kîie ñi sauk er bua' wa wes ñi épa es. Ñi suè er bua' wa, e' kîie ñi daléritsök.

⁸ Ýi ekké kos weke a' tö, ñies ikí weke a' tö kekraë, e' ta' e' wa kiane ché tö mokjé a' batsé buaë Skéképa Jesucristo mik. A' serke es, e'

ta' i' kos weke a' tö Skéköl a, e' wà dörratsa buaë.

⁹ Eré wépa e' chö tö ie'pa erblö Cristo mik, eré ie'pa kè tö ýi ekké wawè, esepa dör wes s'wöbla kè wawè buaë es. Ie'pa kè éna iwà ane buaë. Wësua ie'pa éna ichowa tö i' sulu wamblé' ie'pa tö, e' pairi'ttsa Skéköl tö ie'pa kî.

¹⁰ A yamipa, a' e' diché iö senuk buaë yësyésé kekraë, e' wa iwà kkayërdaë tö mokjé Skéköl tö a' klöo'bak, a' shukitbakitö iwák a. A' tö iwé es, e' ta' a' erblöke Cristo mik, e' kè olo'yepa a' tö yës.

¹¹ E' wa aishkuö ta' a' kirdawa buaë i' blúie Skéképa Jesucristo dör S'tsátkökwa, e' tso' e' a. E' dör yöbié.

¹² Ýi ekké jcher a' wà buaë. Tté mokjé wa a' e' wöbla, e' a' tso' e' tkéulewa darèrèé. Eré ye' tö a' a' ikí ché michoë as a' kè éna ichowa.

¹³ Ye' tso'ia' ttsé'ka, etá ye' a' ta' buaë idir tö ye' tö a' a' tté i' kî ché as a' tö ýi ekké wà bikeitsö kekraë.

¹⁴ Skéképa Jesucristo tö ye' a' iyé' tö wekké alé ta' ye' kè ku'ia' ká i' kî.

¹⁵ Ye' tö i' kos weraë as tté i' kè chöwa a' éna yës i' ñe' ta' ñies mik ye' blénewatke e' ukuökî ta'.

¹⁶ Skéképa Jesucristo olo ta' tajé, e' su' sa' tö sa' wákpa wöbla wa. E' kuekî mik sa' tö a' wöbla, ie' diché ta' tajé ena ie' datskene e' tté wa, etá kè sa' wá ipakane a' a' tté kè wá ta' wes sa' wákpa tö ibikeitsé ché es a' kító'woie.

¹⁷⁻¹⁸ Mik sa' dè'rö ie' ta' kabata batse'r, e' tukir kî, etá eë Skéköl dör S'yé, e' tö ie' kíkéka tajé. Ttó datse' Skéköl olo ta' tajé e' ska', e' tö ie' ché i' es: "Se dör ye' alá dalér tajé ye' éna, e' wër ye' wa buaë shute." E' kos su' sa' tö. Ttó ñe' datse' ká jai a, e' ttsé' sa' tö, sa' tso' ñak ie' ta' eë e' kuekî.

¹⁹ I' su' sa' tö, i' ttsé' sa' tö, e' tö ikí cheke se' a' tö Jesús tté tso' kitule Skéköl yëkkuö kî ká iaiaë ittekölpa wá, e' yéne mokjé. E' kuekî tté kit ie'pa tö yëkkuö kî, e' wá iütök a' kawötá bua'iewa. Tté e' dör wes bö'wö batséka stui a' tö ká olo ppeeke ese es. E' tö se' er ñi'weke as se' éna iar tö i' dör mokjé, i' dör kache. Tté e' tö se' kîmeraë dö mik Skéképa Jesucristo datskene eta. Mik ie' de, etá i' kos ardaë buaë se' éna, e' dör wes ká ñir s'kî es. Jesucristo dör wes békwo bérie wërke bla'mi e' es.

²⁰⁻²¹ Eré i' kos tsatá a' wá ijchenü tö i' yé' Skéköl ittekölpa tö, tso' kitule Skéköl yëkkuö kî, e' kè yéne ie'pa wá ie'pa wákpa er wa. Eré Skéköl tö ie'pa kè ichök wes ie' kî ikiane es Wiköl Batsé'r wa. E' kuekî i' kit Skéköl ittekölpa tö ká iaiaë, e' kè yéne ie'pa wá iwákpa er wa, e' dör Skéköl tté mokjé.

2

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa

¹ Ká iaiä Israel aleripa shuä kachökwakpa e' ka'ka e' chök tö ie'pa dör Skököl ttekölpä. Es ñies i'ñe tä a' shuä kachökwakpa e' körakä e' chök tö ie'pa dör s'wöbla'ukwakpa Skököl tté wa. Ie'pa e' ö tö ie'pa tso' tté mokj pakök, eré tté wa ie'pa tö s'wöbla'weke, e' tö s'er sulu'wëwami e' iütésö, e' tä Skököl tö s'we'ikeraë. Skökëpa Jesucristo tö ie'pa nuj to'ttsä, eré e' wák watétsä ie'pa tö. E' kuekj ie' tö ie'pa we'ikeraë bet.

² Eré tajé s'yamipa ardarö kache tté e' a itrëdarak tajé wës iwöbla'ukwakpa es. Ie'pa kuekj tté mokj e' cheraë suluë pé' malepa tö.

³ S'wöbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa ki inuköl ë kiane tajé, e' kuekj ie'pa tö a' inuköl yerattsä tté kè wä tä' pakeke ie'pa tö ese wa. E' kuekj ká iaiä ie'pa esepa wöme'ttsabak weinuk Skököl tö, e' kè ché'wa ie' éna.

⁴ Ká iaiä Skököl biyöchökwakpa welepa tö i sulu wamblé' ie' ki, e' nuj kè olo'yane ie' wä ie'pa ki. Ie' tö ie'pa batrelor bö' kè a, eé ie'pa tso' wötëule moulewa stui ä ie'pa kichateraëitö aishkuö tä e' panuk.

⁵ Ñies ká iaiä wakpa bak senuk Noé këska' tä, e'pa tö i sulu wamblé' tajé, e' nuj kè olo'yane ie' wä ie'pa ki. Noé tö ipaka' ie'pa kè tö ie'pa kawötä senuk yësyésë, eré ie'pa kè wä ie' tté iütène. E' kuekj Skököl tö ie'pa ewéwa di' tajé wa. Noé ena imalepa döka kul (7), e'pa ë tsatké Skököl tö di' tajé yöki.

⁶⁻⁸ Ñies ká iaiä e' bö't kië Sodoma ena Gomorra, e' wakpa dör pé' sulusi. E'pa shuä wëm serke eköl kië Lot, e' serke yësyésë. Ie'pa trër tajé, e' tsseke, e' sueke ie' tö këkraë, e' tö ie'pa dör buaë e' eriaweke siarë. Ie'pa nuj ki Skököl tö ie'pa wömétsä ewéwa. Ie' tö ie'pa ena ie'pa ká e' kos ñawéwa seraa imuluchka ë a'te. Eré Lot, e' ë tsatkétsaitö. Ie' tö ie'pa ewéwa es iwä kkachoei silitane a tö es itkoraë pé' sulusipa kos esepa tä.

⁹ E' kos bak ká iaiä, e' wa se' wä ijcher tö wépa serke buaë yësyésë, esepa tsatkëmi buaë Skököl ä i kos tö ie'pa we'ikeke e' ulä ä. Ñies se' wä ijcher tö wépa dör i sulu wamblökwakpa, esepa tso' bléule ie' wä ishulirkerak e' kéwö panuk.

¹⁰ Wépa e' mettsä e' ia'ukkä sene sulusi wa wës ie'pa wák dör sulu ki ikiane es ena Skököl tté watétsarakitö, esepa kos we'ikeraëitö tajé s'malepa tsata.

S'wöbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa e' wamblörak kësik kësik, kè tö i ulé klö'wëtä', iwökir darërëë. Ie'pa kè suane wépa olo tä' tajé, esepa chök suluë.

¹¹ Skököl biyöchökwakpa diché tä' tajé, olo tä' tajé s'wöbla'ukwakpa kache tté wa, esepa tsatä, eré ie'pa kè tö imalepa dör suluë esepa chetä' Skököl ä suluë as ikichatër.

¹² Eré i sulu wambleke s'wöbla'ukwakpa kache tté wa, esepa tö, e' wamblekerakitö kè

wä bikeitsule wës yiwak kañiru kè ä ká artä' tso' klö'wëwa ttëwä es. I kè ane ie'pa éna, e' kos cheke suluë ie'pa tö. Ie'pa duöräwä wës yiwak kañiru ttëwä es.

¹³ Ie'pa tö s'malepa we'ikeke, e' skéie ie'pa weirdäë siarë. I sulu tö ie'pa tssé'weke buaë, ese kos wambleke ie'pa tö tajé ñiwe kè jaër tä'ia, ese tö ie'pa tssé'weke buaë. Mik a' ñi dapa'uke chkök ñita di'yök ñita, eta ie'pa tso' a' shuä i sulu wamblök e' tssé'woie buaë. Ese wa ie'pa éna a' kitö'wak. Es ie'pa tö a' kawö sulu'wekewä. Ie'pa tö a' jaëwekëkä tajé.

¹⁴ Ie'pa er me'rie trë ë ki. Ie'pa kè shtrirtä'wä i sulu wamblök. Wépa kè e' tkënewä darërë S'tsatkökwa tté ä, esepa dakiñekerakitö as ie'pa tö i sulu wamblöne wës ie'pa es. Ie'pa tö inuköl ë kkecheke tajé këkraë. Ie'pa wöme'ttsabak kichatée Skököl tö.

¹⁵⁻¹⁶ Ie'pa dör wës s'cholur es. Ñala yësyésë e' olo'yé ie'pa tö e' wambloie wës ká iaiä Beor alä kië Balaam dör Skököl tteköl, e' e' wamblé' es. Ie' mi i sulu wamblök inuköl ë dalërmik, eré Skököl tö ie' burro kè tökkä ie' tä tä iuñéitö tä ichéitö ia: ¿I wambleke be' tö aljie? E' tö Balaam wöklö'wé.

¹⁷ S'wöbla'ukwakpa kache tté wa, e'pa dör wës di' tum itö kè ä di' tä' es. Ie'pa dör wës kälj morka mochka ä uyé siwä' tö kè wä yërta' es. Ie'pa wömeuletsä weinuk michöë stui kè a.

¹⁸ Tté pakeke ie'pa tö e' tssé'r buaë, eré kè iwä tä'. I sulu kukuéña ie'pa wä ena i sulu kiane s'wák dër sulu e' ki, e' wa ie'pa tö wépa e' yétsä tsarirë iserkerak kütëule e' ulä ä, esepa erkiöwekëkane as iarimine i sulu ä.

¹⁹ Ie'pa tö icheke: "A' tö sa' tté iüté, e' tä a' kè ku'ia klöulewä i ulä ä, a' sermi wës a' wäpka ki ikiane es." Ie'pa tö icheke es, eré ie'pa wäpka tso' klöulewä i sulu ulä ä, ie'pa kè ä e' yërpattsä wës. Mik se' kè ä e' yënettsä i ulä ä, eta e' wä dör tö se' tso' klöulewä i ulä ä.

²⁰ Skökëpa Jesucristo dör S'tsatkökwa e' mik se' e' batsé, e' wa sene sulusi tso' ká i' ä e' olo'ya'sö. Eré se' anemine i sulu ulä ane, kè tö ilo'yeta', e' tä se' ä e' dör sulu ichökle këwe tsata.

²¹ Se' tö sene yësyésë e' tté klö'bak buaë këwe. Eré e' ukuöki tä tté dalöiëno batsé'r mène se' ä, e' olo'yésö, e' ma buaë idir tö kè sö iklö'üpa.

²² E' dör wës tté mokj i' tö iché es: "Chichi chöli tuétsä, e' ukuöki tä iñéwaneitö."* Ñies skä tö iché: "Köchi kuöwésö buaë, e' miä kuekane dö ä."

3

Skökëpa Jesús dörane

¹ A yamipa dalër tajé ye' éna, ye' tö yëkkuö tsä kit a' ä, e' skä shtekeyö a' ä, i' tä ide bö't.

* 2:22 Proverbios 26.11

Yëkkuò bõt e' kǵ ye' tso', ttè jchertke a' wǵ, e' chòkne a' a' pattòk ǵs a' er ǵrne iska' tǵ iwǵ bikeitsò bua'iewǵ yësyësë.

² Ì yë' Skëkòl ttekòlpa batse'r e'pa tò kǵ ǵiaǵë, e' ska' a' er ǵnú. Nies ttè dalòieno me'at Skëkëpa dör S'tsǵtkòkwak e' tò, e' ska' a' er ǵnú. Sa' dör ittekòlpa tsǵ, e'pa tò ttè e' yë' a' a.

³ A' wǵ ijchenù bua'iewǵ tò kǵ i' erkewatke e' këwò ska' tǵ pë' serke suluë esepa döraë. Ie'pa tò ì sulu è wambleke wës ier sulu tò ikieke ǵǵ es. Ie'pa tò a' wayueraë

⁴ tǵ a' a' ǵichakeraë: "Jesucristo kablë' dökne çwës e' de? Ikkë tǵ kè iwër tǵ, çwé idir? Se' këkëpa blërulunebak, etǵ ǵyi kòs mir iwǵk sùë wës ǵyöne kuaë es."

⁵ Erë ie'pa wǵ ijcher tò ì cheke ie'pa tò e' kè yëne. Ie'pa kè kǵ ikiane ttsëno tò kǵ ǵiaǵë Skëkòl tò kǵ jǵi ena ì kòs tso' ǵǵ, e' yò' ittò è wa. Nies kǵ i' ena ì kòs tso' ǵǵ, e' yò' ie' tò ittò è wa. Kǵ i' dë'kǵa ie' wǵ di' a, es di' tso' kǵ i' pamik shkít.

⁶ Ie'pa kè kǵ ikiane ttsëno tò ì ulitane bak senuk kǵ i' a, e' ǵo'wa Skëkòl tò di' tajë bak e' wa.

⁷ Erë kǵ jǵi ena kǵ i' tso' j'ñe tǵ, e' kicha a'riǵ ie' wǵ iwǵk ttè wa dõ mik ie' tò iewekewa bõ' wa aishkuò tǵ etǵ. E' kòs tkòraë mik pë' sulusipa shulirke kichatërketsǵ a' këwò de etǵ.

⁸ A' yamipa dalër tajë ye' éna, kè a' éna ichòkwa tò Skëkòl ǵ kǵ etkë, e' dör wës duas dökǵ mil eyök es, ñies duas dökǵ mil eyök, e' dör wës kǵ etkë es.

⁹ Skëkëpa Jesús kablë', e' wǵ tkòraë. Ie' datskene sulitane shulòk mik Skëkòl kǵ ikiane etǵ. E' kè dör tò ie' kablë' e' chowa ie' éna wës pë' wëlepa tso' ibikeitsòk es. E' kè dör es. Ie' kè kǵ ikiane tò yi weir aishkuò tǵ. Ie' kǵ ikiane tò sulitane er mane'ù ie' a. E' wǵ panuk ie' tso' énaë. E' kuëkǵ ie' kǵm döne.

¹⁰ Erë ie' dörane, kè tkòpa. Mik ie' datskene, etǵ e' këwò döraë kè e' biyò yëule wës akblòkwakpa dówǵ nañewe es. Mik ie' de, etǵ kǵ jǵi kòs blardaë tajë tǵ ichòrawa kè wërpaǵ. Ì kòs tso' kǵ jǵi a, e' ñardawa diardawǵ. E' sù kǵ i' ena ì kòs tso' ǵǵ, e' ñardawa sekǵǵ, kè ì atukǵǵ.

¹¹ E' kòs erdawa es, e' tǵ çwës kè se' serpa batse'r e' tkëulewǵ darërëë Skëkòl è a?

¹² E' këwò panuk se' tso' poë, e' dalewa se' e' chõ senuk wës Skëkòl kǵ ikiane es ǵ ikëwò e' dõ bet. Mik e' këwò de, etǵ kǵ jǵi ñardawa ena ì kòs tso' ǵǵ, e' diardawǵ erdawa bõ' wa.

¹³ Erë Skëkòl kablë' kǵ jǵi pa'alǵ ena kǵ i' pa'alǵ e' yuök se' a. Wëpa serke yësyësë, esepa è serdaë ee. Eǵ ì sulu kè tǵ'. E' wǵ paneke se' tò poë.

¹⁴ A' yamipa dalër tajë ye' éna, a' tso' ǵyi ekkë wǵ panuk, e' dalewa a' e' tkòwǵ darërëë senuk ǵs mik e' këwò de, etǵ ie' tò

a' kù senuk bërë ñita, kè iaulekǵ, kè kǵ ì sulu ttè tǵ'.

¹⁵ A' éna ǵanù tò Skëkëpa Jesús kǵm dõ, ie' tso' ǵǵ ipanuk ǵs s'tsǵtkër. Nies ttè e' kitǵt a' ǵ yëkkuò kǵ s'yami Pablo dalër tajë se' éna e' tò. Ie' tò ikitǵt erbikë tajë me' Skëkòl tò ie' a' e' wa.

¹⁶ Ttè i' kit Pablo tò yëkkuò kòs kit ie' tò ekkë kǵ. Ie' ttè wële dör darërë, kè wǵ ar se' éna bet. Pë' wëlepa kè yòule buaë, kè e' tkëulewǵ buaë Jesucristo ttè a, esepa tò Pablo ttè darërë, e' wǵ shkulǵ wëkewǵ wës ie'pa tò Skëkòl ttè titule yëkkuò kǵ malepa, e' wǵ shkulǵ wëkewǵ es. E' nuǵ kǵ ie'pa weirdaë siarë.

Ttè bata

¹⁷ A' yamipa dalër tajë ye' éna, ǵyi ekkë kòs jchertke a' wǵ buaë. E' kuëkǵ a' e' kkò'nú pë' sulusi ñe'sepa yòkǵ ǵs a' kè tò ie'pa ttò iutò. A' tso' erki ǵs a' e' tkëulewǵ buaë S'tsǵtkòkwak mik, e' kè olo'yò a' tò.

¹⁸ Skëkëpa Jesucristo dör S'tsǵtkòkwak, e' er buaë ché se' a, e' ttè wa a' kǵ e' yuò. Ie' mik a' kǵ e' batsò bua'ie. ǵAs ie' kǵkarka tajë j'ñe tǵ ena këkraë! Es e' idir.

Yëkkuö tsá kit Juan tö 1 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kië Juan e' tö. Ie' tö ikit Jesús mik erblökwakpa serke Asia e'pa a. I'ñe ta ká e' kië Turquia. Ie' tö ikit etá ie' dewatke kékéla. Nies yëkkuö ská kit ie' tö doka tkél, e' böt dör tsitsir, böt dör blublu. Yëkkuö blublu e' et kië 'Jesús Tté Buäë kit Juan tö' ena iët kië 'i' Kkayë' Jesucristo tö Juan a e' Paké'.

Skéköl éna Jesús mik erblökwakpa dalër tajë ena iyi tajë buäë o' ie' tö ie'pa a Jesucristo batamik, e' paké Juan tö yëkkuö i' kji. Nies ie' tö iché tö mik se' ñi dalëritsöke etá se' wa ijcher tö Skéköl dör se' wák, e' kueki se' kawötá ñi dalëritsök.

E' kjië ta ie' tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa a s'wöbla'ukwakpa kache tté wa esepa biyö choie. Ie'pa tö s'wöbla'weke tö Jesús kè dör wes s'ditsö es. Ie'pa tö iché tö ie' wër se' sù eré kè idör se' es. Jesús mik erblökwakpa kè kàne ie'pa ttö tstsök. Ie'pa dör s'kitö'ukwak. Skéköl Wiköl e' je' tö Skéköl ena ilä Jesucristo e'pa tté mokj e' kkacheraë se' a. Es Juan tö iché yëkkuö i' kji.

Sene michoë mukwak

¹ Itso' eköl dör tté tö sene michoë meke se' a e'. E' tté pakeke ye' tö a' a yëkkuö i' kji. Tsawemi ta ie' tso'tke, eré i'ñe ta sa' tö iché a' a tö ie' ttö ttsé' sa' tö, ie' sù' sa' tö ena i' o' ie' tö e' sù' sa' tö, ñies ie' ka' sa' tö sa' ulá wa.

² Ie' dör sene michoë mukwak, e' patké'bitü S'yé tö ká i' a s'ditsöie e' kkachök se' a, e' sù' sa' tö. E' kueki sa' tö ie' tté mokj e' pakeke a' a. Sa' tö iché a' a tö ie' tö sene michoë meke se' a. Ie' bak S'yé ta ñita kuaë kekraë, eré S'yé tö ie' k'kayë' sa' a.

³ Es ie' sù' sa' tö, ittö ttsé' sa' tö, e' tté pakeke sa' tö a' a i' ta as a' bätswa sa' mik wes sa' batsulewá S'yé mik ena ilä Jesucristo mik es.

⁴ Yëkkuö i' shteke sa' tö a' a as a' ttsé'r buäë mokjé.

Sene yësyësë

⁵ Tté wa Jesucristo tö sa' wöblag', e' wa pakeke sa' tö a' a, e' dör i': Skéköl dör buäë yësyësë, kè kji i' sulu ta' wes ká ñi kè a' ká ttsetse ta' es.

⁶ E' kueki se' e' chö tö se' batsulewá ie' mik, eré se' tso'ia i' sulu wamblok, e' ta se' tso' kachök. Se' kè tö tté mokj e' iuteku'. E' dör wes se' serkeia ká ttsetse a es.

⁷ E' skéie, se' serke yësyësë wes ie' ser yësyësë es, e' ta se' bätse buäë ñi mik. Nies ie' alä Jesucristo, e' pé wa se' pairirke se' nuñ kos e' kji.

⁸ Se' e' chö tö se' kè tö i' sulu wambleta', e' ta se' wák e' kitö'uke, ñies tté mokj kè ku' se' er a.

⁹ Eré Skéköl ttö mokjé ena ie' dör yësyësë. E' kueki se' e' kkatéka ie' a, e' ta se' nuñ olo'yeraëitö se' kji, ñies sene sulu nuñ kos paikleraëitö se' er a.

¹⁰ Se' e' chö tö se' kè tö i' sulu wambleta', e' ta se' tso' ichök tö Skéköl kachötá', ñies iwënewá tö ie' tté kè ku' se' er a.

2

¹ A' ye' ala'rla, ye' tso' tté ikké shtök a' a as a' kè tö i' sulu wamblo. Eré se' wele tö i' sulu wamblo, e' ta tsat'at'okwak tso' eköl S'yé ska', e' dör Jesucristo dör yësyësë e'.

² Jesucristo e' me'ttsá ttëwá se' skéie sene sulu nuñ olo'yoie se' kji. Eré ie' kè kōtëwá se' ë nuñ kji, ñies ie' kōtëwá ká ulitane wakpa nuñ kji.

Se' kawötá ñi dalëritsök

³ Skéköl tté dalöiëno e' dalöiekesö, e' ta e' wa se' wa ijcher buäë tö se' bätse ie' mik.

⁴ Yi e' chö: "Ye' bätse buäë Skéköl mik", eré ese kè tö itté dalöieku', e' ta ie' tso' kachök, kè ittö mokj.

⁵ Eré yi tö ie' tté dalöieke, ese je' éna ie' dalër mokjé. Es se' wa ijcher tö se' batsulewá ie' mik.

⁶ Yi e' chö: "Ye' tkérie Skéköl mik", ese ké senuk wes Jesucristo sene' es.

⁷ A yamipa dalër tajë ye' éna, tté dalöiëno shtekeyö a' a i', e' kè dör tté pa'alí a' a. Tsawe ta tté e' yënebak a' a. Tté e' meneat ká iaiaë, e' ttséuletke a' wa, e' dör i': se' kawötá ñi dalëritsök.

⁸ Tté e' meneat ká iaiaë, eré e' kèwö ska' ta se' er tso'ia wes ká ttsetse a es, e' kueki kè se' éna iwá ane buäë. Eré i'ñe ta se' er a ká ñirketke Cristo tté mokj e' kueki. Wes Cristo éna se' dalëne, ñies wes a' ñi dalër, e' wa iwër wësua tö tté e' dör pa'alí.

⁹ Yi e' chö: "Cristo tté tö ye' er ñi'wé", eré ese éna iyami ar suluë, e' ta ie' er kam ñir, ie' er tso'ia ká ttsetse a.

¹⁰ Eré yi éna iyami dalër mokj, ese er a ká ñine buäë, kè i' tö ie' epamine sene sulu a.

¹¹ Eré yi éna iyami ar suluë, ese er tso'ia ká ttsetse a. Ie' e' wamblo suluë, kè ie' wa ijcher i' dör suluë. Ie' dör wes s'shköke ká ttsetse a es. Ká ttsetse kè tö ie' kawö me' ká sauk, e' kueki kè ie' wa ijcher wé ie' mirö.

A' kè kàne er mukwá i' kos tso' ká i' a ese kji

¹² A ala'rla, a' nuñ kos olo'yane a' kji Jesús batamik, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

¹³ A' dör kéképatke, a' bätse Jesús tso'tke tsawe ta e' mik, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A duladulapa, a' e' ali'ká bé kji, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

A ala'r, a' dör wes ye' ala'rla es, a' bätse S'yé mik, e' kueki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

14 A' dör këkëpatke, a' batsë Jesús tso'tke tsawe ta' e' mik, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A duladulapa, a' e' tkéwa darërë Skëköl tte a, e' tso' a' er a, ñies a' e' ali'ka bë kji, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a.

15 Kë a' er mukwa ká i' kji ena i' tso' iki ese kji. Yi er mewá iki ese kë éna S'yé dalërta'.

16 ¿I' tso' ká i' a? E' dör i' kos tò s'wák dër sulu ttsé'weke buaé ese. Ñies e' dör i' kos wa s'wöbatsö kkechekesö tajë ese. Ñies e' dör iyi tso' se' wa wa se' e' tso'ká tajë ese. Ýi ekkë kos tso' ká i' a, ese kë menebitu S'yé wa se' a, e' datse i' sulu tso' ká i' a ese wa. E' kuëki kë se' er mukwa iyi ekkë kji.

17 Ká i' erkewatke, ñies i' sulu kos tso' iki tò se' erkiöweke ese erkewatke. Erë wépa tò i' kiane Skëköl kji ese wëke, esepa ser michoë.

18 A ye' ala'rla, ká i' erkewa e' këwö döketke. A' éna iane tò sa' tò a' ayé' tò mik ká i' erkewatke, etá eköl idatse kië Cristo Bolök. Es i'ñe ta' a' tò isuëke tò tajë Cristo bolökpa tso', e' kuëki se' wa ijcher tò ká i' erkewa e' këwö döketke.

19 Ie'pa bak se' éltëpa ta, erë ie'pa e' yélurne. E' wa iwënëwa tò ie'pa kë dör mokji se' éltëpa. Ie'pa chöpa se' éltëpa mokji, e' ma ie'pa tso'ia se' ta. Erë ie'pa e' yélurne, e' wa iwënëwa wöshak tò ie'pa kë dör se' éltëpa.

20 Cristo dör yi dör batse'r ichökke, e' tò a' batse'wé Wiköl Batse'r wa, e' kuëki a' wa Cristo ttë mokji e' jcher.

21 Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a, e' wa kë dör tò a' kë wa Cristo ttë jcher. E' skéie a' wa ie' ttë jcher buaé, e' kuëki ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. A' wa ijcher tò kachökwapka kë tò ttë mokji paketa'.

22 Etá ¿wépa dör kachökwapka? Wépa tò icheke tò Jesús kë dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', esepa dör kachökwapka. Esepa dör Cristo bolökpa, ie'pa tò S'yé ena ilá watëttsa e' kuëki.

23 Wépa tò icheke tò Cristo kë dör Skëköl Alá, esepa tso' ie' watöktsa, ñies ie'pa tso' S'yé watöktsa. Erë wépa tò icheke tò Cristo dör Skëköl Alá, esepa tso' buaé S'yé ta.

24 Cristo ttë mokji tse' a' tò mik a' tò iklö' tsawe ta, e' seú a' er a kekraë. E' wé a' tò es, e' ta' a' serdaë batsulewá S'yé ena ilá mik kekraë.

25 I' muk Jesucristo kablë' se' a e' dör i': sene michoë e'.

26 Ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a as a' e' kkö'nü s'kitö'ukwapka yöki.

27 Erë Cristo tò a' batse'wé Wiköl Batse'r wa, e' tso'ie a' a, e' kuëki ye' wa ijcher tò ie'pa kë tò a' kitö'wepa. Wiköl Batse'r mène a' a, e' tò a' er ñi'weke as ttë ikkë kos wa ar buaé a' éna. Ttë wa ie' tò a' wöbla'weke, e' dör ttë mokji, kë dör kache. E' kuëki a' kë kji ikiane tò yi ská bitu a' wöbla'uk. Es a' senü

batsulewá Cristo mik wes Wiköl Batse'r tò a' wöbla'weke es.

A' kë e' muktsá e' kitö'uk yi a i' sulu wambloie

28 A ala'rla, a' senü batsulewá Cristo mik kekraë as a' kë suar ena a' kë jaër ie' wörki mik idatskene etá.

29 A' wa ijcher tò Cristo ser yësyësë, e' kuëki a' wa ijcher ñies tò wépa serke yësyësë, esepa dör Skëköl ala'r.

3

1 A' ittso' tò wëkkë Skëköl dör S'yé e' éna se' dalër, ie' tò se' kië iwák ala'r. Mokji se' detke ie' ala'rie. Erë wépa kë tò ie' dalöie, esepa kë e' batsötá i' mik, e' kuëki ie'pa kë éna iwá ane tò se' dör ie' ala'r.

2 A yamipa dalër tajë ye' éna, i'ñe ta se' tso'tke Skëköl ala'rie, aishkuö ta ie' tò se' mane'weraë bua'ie, erë kam se' éna iwá ar tò wes se' maneormi. Mik Cristo datskene, etá se' tò ie' wák suëraë, e' kuëki se' wa ijcher buaé tò se' doraë wes ie' wák es.

3 Wépa kos tso' ttë e' wa panuk, esepa e' batse'uke senioie yësyësë wes Cristo ser es.

4 Yi tò Skëköl ttë dalöiëno e' dalösëwëkewa, ese tò i' sulu wambleke. E' kuëki wépa tò i' sulu wamblekeia, esepa tò Skëköl ttë dalöiëno, e' dalösëwëkewa.

5 A' wa ijcher buaé tò Jesucristo dë'bitu ká i' a se' nu' olo'yök. Ie' kë tò i' sulu wambleta' yës.

6 E' kuëki wépa tkërie Cristo mik, esepa kë ku'ia i' sulu wamblök. Erë wépa tò i' sulu wamblekeia, esepa kë wa Cristo sùle mokji, ie'pa kë bats ie' mik.

7 A ye' ala'rla, a' kë e' muktsá e' kitö'uk yi a i' sulu wambloie. Yi serke yësyësë, ese dör yësyësë wes Cristo dör yësyësë es.

8 Erë yi tò i' sulu wambleke, ese dör bë icha. Ie' e' wamblö sulu kuaëmi', es ie' dör kekraë. E' kuëki yi tò i' sulu wambleke, ese dör ie' icha. Erë Skëköl Alá dë'bitu e' wa dör bë kanë kos e' olo'yökwa.

9 Wépa erblë Jesucristo mik, esepa kunene etökichane Wiköl Batse'r wa, ie'pa dör Skëköl ala'r, e' kuëki ie'pa wák dër wes Skëköl wák es. E' kuëki ie'pa kë serku'ia klöulewá i' sulu ulá a. Ie'pa dör Skëköl ala'r e' kuëki ie'pa kë a i' sulu wamblënukia.

10 ¿I' wa isuëmisö tò wépa dör Skëköl ala'r ö bë ala'r? Wépa kë ser yësyësë, kë tò s'yamipa dalëritsë, esepa kë dör Skëköl ala'r.

Se' ñi dalëritsö

11 Kuaë, mik a' tsá erblë' Cristo mik, e'tami ttë i' tse'bitu a' tò: se' ñi dalëritsö.

12 Kë se' kàne ñi sauk suluë wes Caín tò iël su' suluë es. Ie' dör bë icha. Ie' tò iël kötwa. Ie' e' wamblö suluë erë iël ser yësyësë, e' kuëki ie' tò ikötwa.

13 A ye' yamipa, wépa ké tö Skéköl dalöie esepa tö a' sueke suluë, e' ta ké e' k'á i' t'kinuk.

14 Se' ñi dalëritsöke e' wa iwënewa tö Skéköl tö se' er mane'wéttsa pa'ali. Kam se' erblö Skéköl mik, eta se' dör wes s'duulewa es ie' a, erë j'ñe ta se' dör ttsë'ka ie' a. Yi ké tö iyami dalëritsë, ese tso'ia wes s'duulewa es ie' a.

15 Ie' a wépa kos tö s'yamipa sueke suluë, esepa dör s'ttökwa wakpa. A' wa ijcher tö s'ttökwa wakpa kos ké wa sene michoë ta'.

16 Jesucristo e' me'ttsa ttëwa se' skéie, e' wa ie' tö iwá kkaché tö wes se' kawöta ñi dalëritsök. E' kueki se' kawöta e' muktsa s'yamipa k'imuk se' wák er wa dö s'ttëwa ie'pa skéie ekkë.

17 E' kueki yi wa iyi tso' ká i' a, ese tö s'yamipa suë tö iweirke, erë ie' er téwa darërë iyöki, ké tö i kakmë ia, e' ta zwes ie' ichëmi tö ie' éna Skéköl dalër?

18 A ye' ala'rla, ké se' kâne ñi dalëritsök kkö ë wa, e' skéie se' kawöta ñi dalëritsök mokjé iwawatke.

19-20 Se' ñi dalëritsöke, e' wa se' wa ijcher mokjé tö se' serke buaë wes Skéköl ttë mokjé tö ichë es. Mikle ta se' wák er tö se' k'kateke tö ké se' ku' iwá iütök buaë. Erë Skéköl dör se' er tsata, ie' wa iyi ulitane ijcher. E' kueki se' ñi dalëritsöke, e' ta se' er ttsë'rdaë buaë ie' wöa ké suane.

21 A yamipa dalër tajë ye' éna, se' er ké tö se' kkatë, e' ta se' ttsë'rmi buaë Skéköl wöa ké suane.

22 Ie' ttë iütokesö ena i wër buaë ie' wa ese wëkesö, e' ta i kos kiekesö ie' a, e' meraëitö se' a.

23 Ie' ttë dalöiëno, e' dör i': se' kawöta erblök ie' ala Jesucristo mik, ñies se' kawöta ñi dalëritsök wes Cristo tö se' a iyë'at es.

24 Wépa tö ie' ttë dalöieke, esepa serke batsulewa ie' mik, ñies ie' tso' batsulewa ie'pa mik. Ie' tö iWiköl me' se' a, e' wa se' wa ijcher tö ie' tso' batsulewa se' mik.

4

A' ké ttë ulitane wá sauk buaë tö mokjé idir

1 A yamipa dalër ye' éna, tajë kachök wakpa tso' ká wa'ñe e' chök tö ie'pa dör Skéköl ttekölpá. Esepa weblö buaë tö ie'pa dör Skéköl icha ö au.

2 Wépa tö ichekëkä tö Jesucristo yöne s'ditsöie, esepa dör Skéköl icha. Es a' wa ijchermi tö wépa a Skéköl Wiköl tso'.

3 Erë wépa ké tö Jesús chë es, esepa ké a Skéköl Wiköl ku'. E' skéie Cristo Bolök wiköl tso' iarak. A' wa ittseüle tö ie'pa esepa datske, itso'rakteke j'ñe ta ká i' a.

4 A ala'rla, a' dör Skéköl icha. Ie' Wiköl tso' a' a, e' diché tajë tköka yi tso' wépa ké tö ie' dalöieta' esepa a e' tsata. E' kueki a' e' aléka kachök wakpa ñie'pa k'i.

5 Ie'pa ké tö Skéköl dalöie, e' kueki ie'pa tö s'wöbla'weke ttë ese wa. Imalepa tö ie'pa ttë ttseke buaë.

6 Erë se' ké dör es, se' dör Skéköl icha. Wépa batsë ie' mik, esepa tö se' ttë ttseke buaë. Wépa ké dör ie' icha, esepa ké tö se' ttë ttsepa. E' wa sö isuëmi tö yi tö s'wöbla'weke ttë mokjé wa Wiköl Batse'r wa, ö yi tö s'wöbla'weke kache ttë wa.

Skéköl tö se' dalëritseke tajë

7 A yamipa dalër tajë ye' éna, Skéköl tö se' a diché mé ñi dalëritsöie, e' kueki se' ké ñi dalëritsök. Wépa ñi dalëritsöta', esepa dör ie' icha, ñies ie'pa batsë ie' mik.

8 Skéköl wák éna s'dalër, es ie' dör, e' kueki wépa ké ñi dalër, esepa ké bats ie' mik.

9 Ie' tö ilá eköl ëme e' patkë' ká i' a as sene michoë dö se' ulá a ilá batamik, e' wa ie' tö se' a iwá kkaché tö se' dalër ie' éna.

10 Skéköl dalër se' éna, e' ké dör iwá. Iwá dör tö ie' tö se' dalëritsë ta ilá patkëitö ttëwa se' skéie as se' nuü olo'yar.

11 A yamipa dalër tajë ye' éna, ekkë Skéköl tö se' dalëritsë, e' kueki se' ké ñi dalëritsök.

12 Kë yi wa ie' suüle iwöbla wa, erë se' ñi dalëritsöke mokjé, e' ta e' wa iwënewa tö ie' batsulewa se' mik ena se' ñi dalëritsöke wes ie' k'i ikiane es.

13 Ie' tö iWiköl me' se' a, e' wa se' wa ijcher tö se' batsulewa ie' mik ena ie' batsulewa se' mik.

14 Ñies sa' tö isu' tö S'yë tö ilá patkë' ká i' a sulitane tsatkök. I cheke sa' tö, e' dör mokjé.

15 Wépa tö iklö'wé ta icheke tö Jesús dör Skéköl Alá, esepa mik Skéköl batsulewa, ñies ie'pa batsulewa ie' mik.

16 Es se' wa ijcher ena iklö'wësö tö Skéköl éna se' dalër tajë. Këkraë ie' wák éna se' dalër tajë. Wépa éna s'malepa dalër ena ie' dalër, esepa batsulewa ie' mik ena ie' batsulewa ie'pa mik.

17 Se' ñi dalëritsö wes ie' k'i ikiane es, e' ta es se' serke yësyëse ká i' a wes Jesucristo ser es. Se' serke es as ké se' suar s'shulirke e' kéwö yöki.

18 Se' suane Skéköl yöki, e' ta e' wa kiane chë tö se' éna iane tö se' weirdaë i sulu wamblekesö ese nuü k'i. Erë wépa éna ie' dalër ena s'malepa dalër, esepa ké suane ishulirketke aishkuö ta e' yöki. E' kueki wépa suane e' yöki, e' wa kiane chë tö kam ie'pa éna ie' dalër ena s'malepa dalër buaë wes ie' k'i ikiane es.

19 Skéköl tö se' dalëritsë kéwe, e' kueki se' ñi dalër.

20 Se' e' chö tö se' éna ie' dalër, erë s'yamipa erblöke Jesús mik, esepa suëkesö suluë, e' ta se' tso' kachök. S'yami suësö, ese ké dalër se' éna, e' ta zwes Skéköl ké suane s'wa e' dalërmie se' éna? E' kueki se' wa ijcher tö se' e' chö es, e' ta s'tso' kachök.

²¹ Ie' tō ttē i' me'at se' a dalōiē: yi éna Skékōl dalēr, ese ké iyamipa dalēritsōk ñies.

5

Se' erblō wa se' e' alōkã i sulu tso' kã i' a ese k̄i

¹ Wépa kōs tō iklō'wé mok̄iē tō Jesús dōr wé pairine'bitū idi' wa s'blūie e', esepa dōr Skékōl ala'r mok̄iē. Yi tō iyé dalēritseke, ese tō ila'r dalēritseke ñies.

² Skékōl dalēr se' éna ena ittē dalōiēno e' wà iutekesō, e' wa se' wã ijcher tō mok̄i se' tso' Skékōl ala'r dalēritsōk ñies.

³ Skékōl dalēr se' éna e' wà dōr tō ittē dalōiēno e' wà iutekesō. Ie' ttē dalōiēno, e' kē dōr darērēē se' a iutē.

⁴ E' wà dōr tō wépa dōr Skékōl ala'r, esepa e' alōkã i sulu tso' kã i' a ese k̄i. Se' erblōke Jesús mik, e' wa se' a diché mēne e' alokã i sulu kōs ese k̄i.

⁵ Wépa tō iklō'wé mok̄iē tō Jesús dōr Skékōl Alà, esepa ē e' alōkã i sulu kōs tso' kã i' a ese k̄i.

⁶ Jesucristo dē'bitū kã i' a, e' wōsuk Juan tō di' a, ñies ie' kōtewã krus mik ipē tēne tajē; e' wa se' tō isueke tō ie' dōr Skékōl Alà. Ie' kē dē'bitū wōskuē ē, ñies ie' dē'bitū ttēwã pē tēne tajē. Skékōl Wikōl tō se' a ikkacheke tō mok̄iē idir, ie' ttō mok̄iē kekraē e' kuek̄i.

⁷ Jesucristo dōr Skékōl Alà, e' wà kkayēne se' a íyi mañatōkicha wa.

⁸ Skékōl Wikōl tō icheke se' a tō mok̄i idir, ñies ie' wōsune di' a, ñies ie' kōtewã krus mik ipē tēne; ttē mañat e' tō icheke ñikkēē.

⁹ S'ditsō ttē klō'wésō, e' yitã Skékōl ttē klō'wēm̄isō buaē, e' dōr ibua'ie e' kuek̄i. E' dōr ie' Alà chéitō se' a e' ttē.

¹⁰ Yi erblōke ie' alà mik, ese wã ijcher buaē tō mok̄i Jesús dōr ie' Alà wes ie' tō iyé' es. Erē yi kē tō iklō'wé, ese tō Skékōl sueke kachōkwakie, ie' kē tō ittē klō'wé e' kuek̄i.

¹¹ Ttē e' dōr i' es: Skékōl tō sene michoē meke se' a ie' Alà batamik.

¹² Yi batsulewã ie' Alà mik, ese wã sene michoē tso'. Erē yi kē k̄u' batsulewã imik, ese kē wã itã'.

Ttē bata

¹³ Ye' tso' yēkkuō i' shtōk a' erblōke Skékōl Alà mik esepa a as a' éna iar buaē tō a' wã sene michoē tso'.

¹⁴ E' dōr es, e' tã kē se' suane ilē kiōk Skékōl a. E' wà dōr tō se' wã ijcher tō ilē kiésō ie' a e' dōr i' kiane ie' k̄i ese, e' tã ie' tō ittésé.

¹⁵ Se' wã ijcher tō ie' tō ittésé, e' tã se' wã ijcher tō i' kiésō ie' a, e' detke se' ulã a.

¹⁶ Yile tō isué tō iyami erblōke Cristo mik, ese tso' i' sulu wamblōk, erē e' kē k̄i ie' kichatēnuk aishkuō tã, e' tã a' kawōtã ikiōk Skékōl a ik̄i tã ie' tō inuí olo'yeraē ik̄i tã sene michoē meraēitō ia. Erē i' sulu tso' et, e' nūj kē olo'yepa Skékōl tō se' k̄i, e' nūj k̄i se'

kichatērdaē wake'. Ye' kē tō ichek̄u' tō a' tō ikiō yi tō i' sulu e' wamblé ese k̄i.

¹⁷ Ì sulu kōs wamblekesō, e' dōr suluē S'yé wōa. Ì sulu wamblekesō kōs e' nūj olo'yēmiitō se' k̄i. Erē i' sulu chéyō ñie' ē nūj kē olo'yepaitō se' k̄i.

¹⁸ Se' wã ijcher tō wépa wã Skékōl tso' iyēie, esepa kkō'neke Skékōl Alà tō as bē kē a ie'pa or wes, e' kuek̄i ie'pa kē tō i' sulu wamblēia.

¹⁹ Se' wã ijcher tō se' dōr Skékōl icha, ñies se' wã ijcher tō pē' malepa kōs tso' klōulewã bē ulã a.

²⁰ Ñies se' wã ijcher tō Skékōl Alà dē'bitū kã i' a, e' tō se' er ñi'wé as se' e' batsō yi dōr Skékōl ichōkle e' mik. Ìñie tã se' serke batsulewã yi dōr ichōkle e' mik, se' batsulewã ilà Jesucristo mik e' wa, e' dōr Skékōl ichōkle ena sene michoē e' mukwak.

²¹ A ala'rla, a' e' kkō'nú, íyi diōkōl tso' dalōiē ese kōs yōki.

Yëkkuö skà kit Juan tö i' ta ide böt 2 Juan

Yëkkuö i' kit Jesús ttekölpa tsá e' eköl kië Juan e' tö. Ie' tö yëkkuö skà kit dōka tkël. Pë' welepa tö ibikeitsë tö ie' tö yëkkuö i' kit alaköl eköl ena ila'rla e'pa a. Erë iëltëpa tö ibikeitsë tö "alaköl" ena "ala'rla" e' wà kiane chë Skëkëpa Jesús icha erule wele. E' kuëkj welepa tö ibikeitsë tö ie' tö ikit Skëkëpa icha erule wele a.

S'kjitō'ukwakpa dë'mi Jesús mik erblökwakpa shūa e'pa kē tö s'wöbla'wekü' Jesús ttë buaë e' wa. Ie'pa éna Jesús mik erblökwakpa tsakmi ñala sulusi kī. E' kuëkj Juan tö yëkkuö i' kit pé' ñekkëpa biyö choie ie'pa a. Ñies ie' tö iché tö Jesús mik erblökwakpa kawötā ñi dalëritsök.

Shkë'wë

¹ A tayë*, be' shukitbak Skëköl tö. Ye' kië a' tö blë'këkëpa, e' tso' yëkkuö i' shtök be' a ena be' ala'r a. Mokjé a' dalër tajë ye' éna. Ñies wépa tö Skëköl ttë mokjé e' klö'wé, esepa kōs éna a' dalër tajë.

² Ttë mokjé e' tso' se' kōs er a, e' tso' se' ta kekraë, e' kuëkj sa' éna a' dalër tajë.

³ Skëköl dör S'yë ena ilà Jesucristo, as e'pa er buaë chō a' a ena a' saù er siarë wa. As ie'pa tö sene bërë mù a' serke ttë mokjé a ena ñi dalëritsë a, esepa kōs a.

Se' kawötā ñi dalëritsök

⁴ Ye' wà ijchenewa tö be' ala'r welepa tso' S'yë ttë mokjé, e' wà dalöiök buaë wës ie' tö ime'at se' a es. E' tö ye' ttsë'weke buaë.

⁵ A tayë, ye' tö be' a iché tö se' ulitane kawötā ñi dalëritsök. Ttë e' kē dör ttë dalöiëno pa'alj shtekeyö a' a. E' dör ttë yënebitu se' a tsawe e'.

⁶ Se' serke yësyësë wës Skëköl ttë dalöiëno tö iché es, e' ta se' tso' Skëköl dalëritsök mokjé. Ie' ttë dalöiëno tö iché tö se' kawötā ñi dalëritsök. Ttë e' ttsë'bitu a' tö tsawe.

S'wöbla'ukwakpa kache ttë wa

⁷ Tajë s'kjitō'ukwakpa tso' ká wa'ñe. Ie'pa tö icheke tö Jesucristo dë', erë kē idë'bitu s'ditsöie. Yi tö icheke es, ese dör s'kjitō'ukwak ena Cristo Bolök.

⁸ A' e' kkö'nú pé' esepa yökj as sa' kaneblë' a' shūa, e' kē wà weirwa éme. Ye' kī ikiane tö iské mú dō a' ulā a seraa.

⁹ Ttë wa Cristo tö s'wöbla', e' kē klö'wekü'ia yile tö erë ikj kuötkëkaitō tajë kōs Cristo tö iyë', e' tsata, e' ta ese kē batsulewā Skëköl mik. Erë yi e' tkéwa

darërëë Cristo ttë mokjé a, ese batsulewā S'yë mik ena ilà mik.

¹⁰ Yile de a' ska' kē wā Cristo ttë mokjé mir, eta kē ese a weshkë char, kē ishke'war.

¹¹ Yi tö ishke'wë, ese tö ì sulu wamblekeitō e' kimeke. E' kuëkj esepa kē shkë'wā.

Juan e' chëat

¹² Tajë ye' wā íyi tso' chë a' a, erë kē ye' éna ishtak yëkkuö kī. Ye' mú mi' a' ska' ta se' tö iwā chëmi ñi a. Es se' ttsë'rdaë buaë shütë.

¹³ Be' ël shukitbak Skëköl tö, e' ala'r tö be' shkë'wëmi.

* 11 tayë: Es Juan tö Skëkëpa icha erule a ie' tso' yëkkuö i' shtök e'pa kië.

Yëkkuö skà kit Juan tö i' ta ide mañat 3 Juan

Juan tö yëkkuö et ena bôt kit e' wák tö i' kit. Ie' tö ikít isini' eköl kiè Gayo e' a. Ie' tö yile patkè' Gayo ska' Jesús tté buaë pakök erë wëm eköl e' ttsökä tajë kiè Diótfrefes e' kè éna Juan tö ipatkè' e' pa kiakwä. E' kè mène buaë Juan a, e' kuekji ie' tö yëkkuö i' kit Gayo a. Ie' wöa iwëne buaë tö Gayo tö s'wöbla' ukwakpa kiekewä buaë e' chak ie' éna Gayo a ena ie' kji ikiane tö e' kji wë Gayo tö es. E' kuekji ie' tö yëkkuö i' kit.

Shkë'wë

¹ A Gayo, ye' dör blë'këkëpa, e' tso' yëkkuö i' sthök be' a. Ye' éna be' dalër tajë Jesús tté mokji e' kuekji.

Juan tö Gayo kíkékä buaë

² A yami dalër tajë ye' éna, ye' tso' ikiök Skëköl a tö be' mú mir buaë i' kôs tso' be' wä e' a, ena be' mú tso' buaë kè duöta' wës be' er tso' buaë Skëköl ta es.

³ Mik s'yamipa welepa dë' ye' ska', etä e' pa tö ye' a iyë' tö be' serke buaë kekraë yësyësë wës Skëköl tté mokjië tö ichë es. E' tö ye' ttsë'weke buaë.

⁴ Kekraë mik ye' tö ittse tö wëpa dör wës ye' ala'r es, esepa serke buaë yësyësë wës Skëköl tté mokji tö ichë es, etä e' tö ye' ttsë'weke buaë tkökä íyi ulitane tsäta.

⁵ A yami, be' dalër tajë ye' éna, s'yamipa shköke ká wa'ñe Jesús tté buaë pakök, esepa kiekewä be' tö buaë kekraë, bua'iewä wëpa kè sùle be' wä esepa.

⁶ Ie'pa welepa dene sa' ska', e'pa tö be' paké Skëkëpa Jesús icha erule e'pa a tö be' éna ie'pa dalër tajë. Ye' tö be' a ichë tö ie'pa esepa kji kímú. Í kôs kiane ie'pa kji shkoie Jesús tté buaë pakök, ese kôs wa ie'pa kímú. Ie'pa kímú er bua' wa wës Skëköl kji ikiane es.

⁷ Ie'pa mi'ke ká wa'ñe kaneblök Jesucristo a, ie'pa kè tö i'kieta' pë' kè tö Skëköl dalöieta' esepa a. E' kuekji ie'pa kímú.

⁸ Se' ulitane kawöta' ie'pa kímuk, i' kôs kiane ie'pa kji e' wa. Es se' kôs tö ie'pa kimekeñak Jesús tté mokji e' wä pakök.

Diótfrefes dör se' e' ttsökä tajë ese

⁹ Skëkëpa Jesús icha erule serke a' ká a, e'pa a ye' tö yëkkuö kit. Erë wëm tso' eë eköl kiè Diótfrefes, e' wöbatsö e' tkökä imalepa wökirie, e' kuekji kawö mène ye' a Jesús ttekölie, e' watëttsaitö.

¹⁰ E' kuekji mik ye' de a' ska', etä i' sulu wamblé ie' tö, e' cherakayö a' ulitane kukua. Ie' tso' kachök ye' ta. E' kjië ta mik s'yamipa de a' weblök, etä e'pa kè kiëwa

ie' tö. A' welepa éna ie'pa kiakwä e'pa wöklö'wekeitö, uyekettsaitö Skëkëpa Jesús icha erule e' shüa.

¹¹ A yami dalër tajë ye' éna, i' sulu wambleke pë' tö, ese kè wamblar be' tö. E' skéie pë' ser buaë yësyësë, es be' senú buaë yësyësë. Yi serke yësyësë, ese dör Skëköl icha. Yi e' wamblö sulu, ese kè bätse Skëköl mik.

¹² Sulitane tö icheke tö wëm kiè Demetrio, e' dör pë' buaë. Ie' serke buaë yësyësë wës Skëköl tté mokji tö ichë es. E' wa iwënewä tö ie' dör pë' buaë. Ñies sa' tö ichë tö ie' dör pë' buaë. Be' wa ijcher tö i' kôs cheke sa' tö e' dör mokji.

Juan e' chéat

¹³ Ye' wä íyi tso' tajë chë be' a, erë kè ye' éna ishtak yëkkuö kji.

¹⁴ Ye' mú mi' be' ska' bet, e' wa ye' tö be' a iwä chë.

¹⁵ As be' ttsë'r buaë. Íe' s'yamipa tö be' shkë'wëmi. S'yamipa tso' be' ska', e'pa shkë'ü ña eköl eköl.

Yëkkuö kit Judas tö Juan

Yëkkuö i' kit Judas tö. Kë s'wä ijcher mokjê tö yi dör ie'. Erë welepa tö ibikeitsë tö Jesús ttekolpa tsá e' eköl kië Judas cheke Lucas tö (Lucas 6.16; Hechos 1.13), e' tö ikit. Pë' tajê tö ibikeitsë tö ie' dör Jesús ël eköl wës Santiago es. Mateo 1.55 ena Marcos 6.3 e' tö Jesús ël kië Judas e' chë, e' kuekji welepa tö ibikeitsë es.

Judas tö yëkkuö i' kit Jesús mik erblökwakpa a, ie'pa a s'wöbla'uk kache ttë wa, esepa biyö choie. Pë' esepa dë'bitu e' chök tö ie'pa dör Jesús mik erblökwakpa erë ie'pa dör s'kitö'ukwakpa ëme. Ie'pa kji Jesús mik erblökwakpa kiane tsëmi ñala sulu kji. E' chök Judas tso' ie'pa a tö a' e' kkö'nú iyöki. Ie'pa esepa tö s'wöbla'weke tö Skëköl éna se' dalër tajê ena i sulu nuj tso' se' kji e' olo'ya'itö s'kji, e' kuekji se' a i sulu kji wamblërmi. Judas tö ichë tö e' kër dör es. Ká iaiäë wépa bak e' wamblök suluë e'pa we'ik Skëköl tö siarë. E' sù ie' tö s'kitö'ukwakpa ñe' we'ikeraë. E' kkachak Judas éna Jesús mik erblökwakpa a e' kuekji ie' tö yëkkuö i' kit.

Shke'wë

¹ Ye' dör Judas, ye' dör Jesucristo kanë méso, ñies ye' dör Santiago ël, e' tso' yëkkuö i' shtök a' a. Skëköl dör S'yë e' tö a' klöo'bak ie' ala'rie. Tajê a' dalër ie' éna. Jesucristo tso' a' tsatkök i sulu qos yöki.

² As Skëköl tö a' saü er siarë wa ena sene bërë kji mü a' a. Ñies as a' kji ñi dalërisö tajê.

Jesús ttë buaë, e' tsatkö

³ A yamipa, a' dalër tajê ye' éna. Kewe ta ye' ibikeitsë yëkkuö shtök a' a se' tsatkëne e' ttë pakoië. Erë ye' ittse tö er' kawöta' kköchök a' a tö ttë mik se' erblöke e' tsatkö kekraë. Ttë e' meneat etökicha ëme s'batse' rpa a' kkö'në kekraë.

⁴ Pë' welepa dewä a' shüa, erë a' kibiiepa kë wa ijcher tö e'pa dör s'kitö'ukwakpa. E' kuekji ye' tso' yëkkuö i' shtök a' a. Esepa kë tö Skëköl dalöieta' mokj. Ie'pa tö ichëke tö ie' er buaë chë se' a, e' kuekji i sulu qos wamblak se' éna, e' wamblëmisö, kë ulë klöule. Erë kë idör es. Ttë e' wa ie'pa tö Skëkëpa Jesucristo dör se' blü eköl ë, e' dalösewëwa. Ká iaiäë Skëköl tö iyë'bak iyëkkuö kji tö esepa qos wömeulettsatke weinuk aishkuö ta. E' kuekji ye' tso' a' a ichök tö Jesús ttë buaë tsatkö ie'pa esepa yöki.

Skëköl tö i sulu wamblökwakpa we'ikeraë

⁵ A' wä ijchertke buaë, erë ye' éna ichakne a' a, as a' éna iarne tö Skëköl tö Israel aleripa tsatkë'ttsä egiptowak ulä a, ye'ttsä Egipto. E'

ukuökji ta ie'pa wépa kë erblëne ie' mik e'pa eö'waitö.

⁶ Ñies a' éna ianú tö Skëköl biyöchökwakpa, e'pa welepa tö kanë mène ie'pa a, e' olo'yé ta ie' yélur wé ie'pa bak senuk ee. E' kuekji ie' wä ie'pa tso' wötëule stui kë a. Eë ie'pa tso' moule tabechka kë butstá'ttsä yöbië ese wa. Eë ie'pa tso' ikichatërke e' k'éwö panuk.

⁷ Es ñies a' éna ianú tö Sodoma ena Gomorra wakpa, ñies ká tso' tsjnet ie'pa o'mik e' wakpa, e'pa bak trënkuk tajê ena e' ya'uk suluë. E' kuekji Skëköl tö ie'pa qos we'ik michoë bö' wa. Ie'pa wa ie' tö ikkaché tö i tköraë i sulu wamblökwakpa ta.

⁸ Es ñies wépa chök ye' tso' a' a, esepa e' wamblö suluë. Ie'pa e' ia'ukeka trë wa ta ichekerakitö tö e' kkayëne ie'pa a kab-suë a. Ñies Skëköl tö watekerakitö ena ibiyöchökwakpa olo ta' tajê, e'pa chekerakitö suluë.

⁹ Ká iaiäë mik Moisés blënewä, etä bë kji inü kiane, erë Skëköl biyöchökwak wökir eköl kië Miguel, e' kë tö imë ie' a, e' kuekji ie'pa ñi iüté iki. Miguel dör Skëköl biyöchökwak olo ta' tajê ese, erë ie' kë wä bë yëne suluë as ikichatër. Ie' tö ichë ia: "Skëköl tö be' uñú." E' ë chë Miguel tö ie' a. Etä ¿wes wépa chök ye' tso' esepa tö Skëköl biyöchökwakpa chëmi suluë?

¹⁰ I kë ane ie'pa éna, i kë jcher ie'pa wa, ese qos cheke suluë ie'pa tö. Erë i jcher ie'pa wä iwákpa er wa, ese wambleke ie'pa tö kë wä bikietsule wës iyiwak es. E' kuekji ie'pa weirdaë siarë aishkuö ta.

¹¹ ¡wëstela ina ie'pa ta! Ie'pa e' wamblö suluë wës Caïn e' o' es. Ie'pa tö ttë mokj olo'yé inuköl klö'woie wës Balaam es. Ie'pa tö Skëköl dalösewëwa wës Coré tö Moisés dalösewëwa es. E' kuekji aishkuö ta ie'pa weirdaë siarë wës Coré es.

¹² Mik a' ñi dapa'uke chök di'yök ñita er bua' wa Cristo kötëwa e' k'éwö tkö'uk, etä e' sulu'wekewa ie'pa tö wës ie' wamblörak ese wa. Ie'pa kë jaër i sulu wamblök kawö e' a. Ie'pa er me'rie iwákpa ë kkö'nuk. Ie'pa dör s'kitö'ukwakpa wës kalj dami siwa' wa tajê, erë kë iwä yër yës es. Ie'pa dör wës kal kë wör ta' mik iwörke e' k'éwö ska' es. Ie'pa dör wës kal ponettsä iwië e' sirwä es.

¹³ Ie'pa tö i sulu wambleke kë jaër ta', e' uyekerakitö wës dayë tö iyi tso' qos ie' a' e' uyëttsä u' rki es. Ie'pa dör wës bëkwö kë ku'ar ek tsjní ëme es. Skëköl wä ká tso' ie'pa a' ttsettseë, ëe ie'pa wötërdawä kë yërpattsäia.

¹⁴ Adán aleripa de ie' itökj döka kul, e' shüa wëm eköl bak, e' kië Enoc. Ie' tö pé' sulusi esepa ye' i' es Skëköl ttekolie: "Yë' ttö tso'. Skëköl döraë ibiyöchökwakpa batse'r tajê shutë e'pa ta

¹⁵ sulitane shülök. Pë' sulusipa kë tö ie' dalöiekü' tö i sulu wambleke tö ie' cheke suluë, esepa qos wömerattsä ie' tö weinuk."

¹⁶ Wépa chök ye' tso' a' a, esepa wa íyi ulitane wër suluë, íyi ulitane tó ie'pa kköchöweke. Ì sulu kiane ie'pa kî wamblè ese wamblekerakitö. Ie'pa e' tso'ka tajë. Nïes s'malepa dakîñekerakitö ttè tse'r bua' ese wa as tó iù wës ie'pa kî ikiane es.

A' e' tköwä darërëë Skököl ttè a

¹⁷ Erë a yamipa, a' dalër tajë ye' éna. Ì yë' Skökëpa Jesucristo ttekölpa tsá e'pa tó, e' ska' a' er anú.

¹⁸ Ie'pa tó se' a iyë': "Mik ká i' erkewatke, etá s'wayuökwa'pa datse tajë. Ie'pa serdaë wës ie'pa wák dër suluë kî ikiane senuk es."

¹⁹ Ye' tó a' a ichè tó pë' esepa tso' a' shuá a' blabatsök. Ie'pa serke wës ie'pa er tó ikieie ia es. Skököl Wiköl kè ku' ie'pa ta.

²⁰ Erë a yamipa dalër tajë ye' éna, ttè batse'r ichökle mik se' erblöke, e' a' a' kî er diché iö. A' ttö Skököl ta Wiköl Batse'r wa.

²¹ Skökëpa Jesucristo tó se' sué er siarë wa, e' kuëki sene michoë döraë se' ulá a' aishkuö ta, e' wá panuk se' tso' er bua' wa. E' dalewa kè a' éna ichökwa tó Skököl éna se' dalër tajë, e' a' a' e' tköwä darërëë.

²² A' wépa erblöke Jesús mik, erë ibikeit-sekeia bötböt, esepa saü er siarë wa ta ie'pa kímú.

²³ A' wépa skà m'ketke ì sulu a, esepa tsatkö wës s'ñarkewa ese tsatkësö es. A' wépa skà tso' ì sulu wamblök tajë ichök, esepa saü er siarë wa ta ikímú, erë a' tso' erkî dö' a' armi ì sulu wambleke ie'pa tó e' a. Ì sulu wambleke ie'pa tó, e' yöki a' suanú tajë; e' kè kiarwä a' a' elkela wë'ia.

Ttè bata

²⁴ Skököl ë a se' kkö'narmi as kè s'armine ì sulu a. Ie' ë a se' nuj olo'yarmi as se' dö ie' olo tajë e' wörki tse'ne buaë wa, kè kî ì sulu ta' yës. E' kuëki ie' kîkókasö ttè bua' wa.

²⁵ Ie' kîkókasö Skökëpa Jesucristo batamik. Ie' dör eköl ëme. Ie' dör S'tsatkökwa. Tsawe ta, j'ñe ta, ñies dö kekraë ie' olo ta' tajë, ie' diché ta' tajë íyi ulitane tsata. Ie' dör se' blú tajë. As sulitane tó ie' kîkóka er bua' wa kekraë. Es e' idir.

Ì kkeyè' Jesucristo tò Juan a, e' tté paké Apocalipsis

Jesús ttekòlpa tsá ekòl kiè Juan e' tò yèkkuò i' kit. Ie' bak klòulewà dayénane kiè Patmos eè. Eè ie' bak senuk mik ie' tò yèkkuò i' kit eta.

Jesucristo wák tò Juan ka' ishtök. Ì kos kkeyène ie' a ena yène ie' a kabsueie, e' shtök Jesucristo tò ie' ka'. Mik Jesucristo e' kkeyè' ie' a kabsueie eta' e' tò ika' yèkkuò i' shtök Skèkèpa icha erule erule dòkà kul serke ká kuà'kì kuà'kì tso' Asia shuà e'pa a.

E' k'jie ta Satanás ñippòke Skèkòl ta wès e' ukuò mirià Juan kéwò ska' ena e' ukuòki, e' paké ie' tò yèkkuò i' k'j as Jesús mik erblòkwakpa wà ijcher tò Skèkòl ena Jesucristo e' alòrakà da'áie Satanás ena iklépa k'j.

Shké'wè

1 Ttè shtök ye' tso' yèkkuò i' k'j e' dör ì kkeyè' Skèkòl tò Jesucristo a as ie' tò ikkachòne ikanè mèsopa a as ie'pa éna iar tò ì tkòraè bet. Ye' kiè Juan, ye' dör Cristo kanè méso. Ie' tò ibiyòchòkwak patké' ekòl ye' ska' íyi ikké kkachòk ye' a.

2 Ì kos sué ye' tò, e' shteke ye' tò yèkkuò i' k'j seraa. Ye' tò a' a ichè tò e' dör Skèkòl ttè mok'j, ñies e' dör ttè mok'j kkeyè' Jesucristo tò e'.

3 Ì shteke ye' tò yèkkuò i' k'j, e' wa dòketke bet. E' kuèk'j wépa tò iaritseke ena ittseke ena iwà iuteke, ayécha buaè esepa.

4-5 Ye' tso' yèkkuò i' shtök Skèkèpa Jesús icha eruleè serke ká kuà'kì kuà'kì dòkà kul atè Asia e'pa a. Skèkòl ena iWikòl ena Jesucristo, as e'pa er buaè chò ena sene bèrè mù a' a. Skèkòl e' tso'tke tsawe ta, j'ñe ta, ñies kékraè. Wikòlpa Kul* tso' wé Skèkòl tkèr s'blúie e' wòrk'j. Jesucristo tò Skèkòl ttè cheke yésyèsè kékraè. Ie' dör s'duulewà e' tsá shkenekane sulitane yòk'j kewe e'. Ie' dör ká ulitane blúpa e'pa blú. Ie' éna se' dalér tajè. Ie' kòtewà, ie' pè tène se' skéie, e' wa ie' tò se' tsatkée sene sulu nu'j ulà a.

6 Ie' tò se' shukit as se' dō s'blúpaie ena sacerdotepaie kanèblòk Skèkòl dör ie' yé e' a. Jesucristo olo ta' tajè, ie' diché ta' tajè, as sulitane tò ie' k'jòkà kékraè. Es e' idir.

7 ¡ttsòl! Jesucristo datse mò a.

Sulitane tò ie' sueraè,
ñies wépa tò ie' kòtwa, ie' tkè'rakitò kuabòt
wa,
e'pa tò isuèraè.

Mik ká ulitane wakpa tò isué,
eta' ie'pa iuraè siarè suane yòk'j.
Es iwà tkòraè. Es e' idir.

8 Skèkòl diché ta' tajè íyi ulitane tsata, ie' tso'tke tsawe ta, j'ñe ta, ñies kékraè. Ie' tò ichè: "Ye' dör íyi wì ena íyi bata."

Juan tò Jesucristo sué kabsueie

9 Ye' dör a' yami Juan, e' batsulewà Jesús mik e' wa ye' tso'ñak a' ta wépa blúie Skèkòl tso' esepa shua. Ñies ye' tso'ñak weinuk a' ta ena idalé'ttsök a' ta er bua' wa. Ye' tò s'wòbla'wé Skèkòl ttè wa, ñies ye' tò Jesús tté paké sulitane a, e' kuèk'j ie'pa tò ye' uya'mi senuk dayè nane kiè Patmos e' a.

10 Skèkèpa Jesús diwò, e' dör Domingo, e' kéwò ska' ta Skèkòl Wikòl de ye' k'j tajè, eta ye' ittse ye' tsikka tò yi tté ye' ta, e' ttò dör darèrèè wès duk blar es.

11 Ie' tò ye' a ichè: "Ì suèke be' tò, e' shtò yèkkuò k'j ta ipatkòmi Skèkèpa Jesús icha eruleè serke Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardes, Filadelfia ena Laodicea e'pa kos a."

12 Ye' wòtrée isauk tò yi ttòke ye' ta, eta bò'wòla wòbastulur dòkà kul, e' sué ye' tò. E' tulur itulokà yòule orochka wa e' k'j.

13 Bò'wòla kul shuà, ye' tò isué tò ì dur s'ditsò sué. Ie' datsi' dör batsjè dòttsa iklòkue k'j. Ikiparuo ar icho' mik e' dör oro.

14 Ie' tsàkò dör saruru shùtèè wès suiyòk es wès mochka saruruè es† Ie' wòbla wèr wès bò'wò wòñar es.

15 Ie' klò wèr dalòlòè wès tabechka bua'buwa ba'wè bò' a ena ipaìklè ta iwèr dalòlòè es. Ie' ttò ttsér wès di' blar tajè ákttò mik es.

16 Ie' ulattò bua'kka a ie' wà bèkwò tso' dòkà kul. Ie' kkò a tabè dettsa kaoule di'diè w'kè iò'kè. Ie' wò wèr dalòlòè wès mik diba arke buaè eta diwò wèr es.

17 Mik ye' tò ie' sué, eta ye' anewa wòwakkòt ie' klò ska' wès s'duowà es. Erè ie' ulà bua'kka mèkà ye' k'j ta ichèitò ye' a: "Kè be' suanuk. Ye' dör ttè tsá ena ttè bata.

18 Ye' dör sene michoè e' wák. Ye' du'wa e' tso'ne ttsè'ka kékraè. Ye' wà diché tso' s'duowà k'j. S'wimblu ké e' wékkò yottsà tso' ye' wà. Ie'pa shkéormikà ye' a.

19 Ì tso' j'ñe ta ena i kos datseia suèke be' tò e' shtò yèkkuò k'j.

20 Bèkwò dòkà kul sué be' tò ye' ulattò bua'kka a ñies bò'wòla tulokà yòule orochka wa, e' wà cheke ye' tò be' a i' ta. Bèkwò kul, e' tò Skèkòl biyòchòkwakpa dòkà kul e'pa wà chè. E'pa dör Skèkèpa Jesús icha eruleè serke ká kul a ñe' kkò'nukwakpa. Bò'wòla dòkà kul,

* 1:4-5 Wikòlpa Kul: Mik yèkkuò i' tò Wikòlpa Kul cheke, eta' e' wà kiane chè Wikòl Batse'r. Isalema Juan tò ikíe es ichoie tò ì kaneweke Wikòl Batse'r tò ese dör tsàkjè buaè kè ì kianeia ik'j. Apocalipsis 3:1; 4:5; 5:6 saù. † 1:14 suiyòk ena mochka: Si'kuaiè e' dör lana ena nieve.

e' tō Skēkēpa Jesús ichapa eruleē serke ká kul a ñe' wá chē."

2

Ì ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Éfeso, e'pa a

¹ Etá ie' tō ye' a íché: "Yēkkuō shtō Skēkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Éfeso, e'pa kkō'nuk e' a. Yēkkuō e' kī ishtōmī ie' a i' es:

'Yi wá bēkwō kul tso' iulatō bua'kka a, ñies yi shkōdur bō'wōla tuloká yōule orochka wa, e' shuá, e' tō íché a' a i' es:

² Wēs a' serke e' kos jcher ye' wá. A' kaneblōke darērēē, a' weirke kos ye' kuekī, e' dalē'ttseke a' tō er bua' wa, e' kos jcher ye' wá. Ye' wá ijcher tō pē' sulusipa kē wēr a' wa buaē. Wépa de a' ska' e' chōk tō ie'pa dōr ye' ttekolpa erē ikachōrak, esepa ma'wé a' tō tǎ a' isué tō ie'pa dōr kachōkwakpa.

³ A' weirke tajē ye' tté kuekī, e' dalē'ttseke a' tō er bua' wa, kē ilo'yané a' wá.

⁴ Erē ye' wá ilē tso' kī a' kkatē: a' kē ñi dalērītsókū'ia ena a' kē ye' dalērītsēia wēs kuaē es.

⁵ E' kuekī wēs kuaē tǎ a' éna ye' dalēr, ñies wēs kuaē tǎ a' ñi dalērís e' anú a' éna. A' er mane'úne tǎ a' senúne wēs a' sene' kuaē es. A' kē er maneone, e' tǎ ye' datskene bet a' ska' tǎ a' bō'wōla tuloká e' yerattsa ye' tō.

⁶ Erē i sulu wambleke Nicolaiwakpa tō e' suēke a' tō suluē wēs ye' tō isuēke es, e' tō ye' tssé'wé buaē.

⁷ Ì cheke Skēkōl Wikōl tō ye' icha eruleē e'pa a, e' tssó a' ulitane tō! Wépa e' aléka i sulu kī, kē wá ye' tté olo'yaule, esepa kos a ye' tō kawō meraē sene michoē e' kéli wō katōk. E' kéli ar ká buaala tso' ká jai a ee.' "

Ì ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Esmirna, e'pa a

⁸ E' ukuōkī tǎ ie' tō íché ye' a: "Yēkkuō shtō Skēkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Esmirna, e'pa kkō'nuk e' a. Yēkkuō e' kī ishtōmī ie' a i' es:

'Yi dōr tté tsáwe ena tté bata. Yi kōtēwá e' shkēnekane, e' tō íché a' a i' es:

⁹ A' weirke siarē ye' tté kuekī ñies a' kē wá i tǎ, e' kos jcher ye' wá, erē a' dōr Skēkōl icha e' kuekī a' dōr wēs inukōl blúpa es. Ñies ye' wá ijcher tō pē' wēlepa tō a' cheke suluē. Ie'pa e' chō tō ie'pa dōr Skēkōl icha, ñermata ie'pa dōr Satanás icha.

¹⁰ A' weirdaē kos, e' kē yōkī a' suanuk. Ye' ttō tssó: Bē tō a' wēlepa uyerawá s'wōto wé a, a' erblōke ye' mik e' ma'woje. A' weirdaē siarē dōkǎ ká dabop ē. Ie'pa tō a' ttēwami ye' tté kuekī, erē a' erblōke ye' mik, e' kē

olo'yar a' tō yēs, e' tǎ sene michoē meraēyō a' a ískéie.

¹¹ Ì cheke Skēkōl Wikōl tō ye' icha eruleē esepa a, e' tssó a' ulitane tō! Wépa e' aléka i sulu kī, kē wá ye' tté olo'yaule, esepa kē duōpawá bōtōkicha.' "*"

Ì ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Pérgamo, e'pa a

¹² E' ukuōkī tǎ ie' tō íché ye' a: "Yēkkuō shtō Skēkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Pérgamo, e'pa kkō'nuk e' a. Yēkkuō e' kī ishtōmī ie' a i' es:

'Yi wá tabē tso' kaoule di'diē wī'kē iō'kē, e' tō íché a' a i' es:

¹³ Ye' wá ijcher tō a' serke wé Satanás tkēr blu'ie ee, erē a' e' tkéwá darērēē ye' a. Erē ye' tté chōkwak ekōl yēsýesē kiē Antipas, e' kōtwá ie'pa tō a' kē a wé Satanás serke ee, erē a' kē wá a' erblōke ye' mik e' olo'yane.

¹⁴ Erē ilē tso' ye' wá bōt mañat kī a' kkatē: A' shuá wēlepa tso', e'pa tso' tté sulu iūtōk. Ttē e' dōr wēs tté wa Balaam bak s'wōbla'uk es. Ká iaiqē Balaam tō Balac wōbla'as ie' tō Israel aleripa kō i sulu wamblōk. Balaam tō Israel aleripa dakīñē chké meule íyi diōkōl tso' dalōie ese a, ese katōk ñies trēnuk tajē.

¹⁵ Es ñies a' shuá wēlepa tso', e'pa kē éna Nicolaiwakpa tté olo'yak.

¹⁶ E' kuekī a' er mane'úne Skēkōl a. A' kē tō iwē es, e' tǎ bet ye' datske ñippōk ie'pa tǎ tabē tso' ye' kkō a' e' wa.

¹⁷ Ì cheke Skēkōl Wikōl tō ye' icha eruleē e'pa a, e' tssó a' ulitane tō! Wépa e' aléka i sulu kī, kē wá ye' tté olo'yaule, esepa kos tieraeōw chké tso' blēulewá kiē maná ese wa. Ñies ákwōla sarurula meraēyō ie'pa a ekōl ekōl, e' kī kiē pa'ali tso' kitule. Kiē e' kē jcher yi wá. Yi a imēne, ese ē wá ijcherdaē: "

Ì ché Jesucristo tō ie' ichapa erule serke Tiatira, e'pa a

¹⁸ E' ukuōkī tǎ ie' tō íché ye' a: "Yēkkuō shtō Skēkōl biyōchōkwak tso' ye' icha erule serke Tiatira, e'pa kkō'nuk e' a. Yēkkuō e' kī ishtōmī ie' a i' es:

'Skēkōl Alá, e' wōbla wēr wēs bō'wō wōñar es. Ie' klō wēr dalōlōē wēs tabechka bua'buwa paiklēsō tǎ iwēr dalōlōē es, e' tō íché a' a i' es:

¹⁹ Wēs a' serke e' kos jcher ye' wá. Ye' wá ijcher tō a' ñi dalērítsōke buaē ena a' erblōke ye' mik. Ñies ye' wá ijcher tō a' ñi kímuke ñikkēē buaē ena a' weirke kos, e' dalē'ttseke a' tō er bua' wa. I'ñe a' tō ikī wēke bua'ie, kuaē a' tō iō' e' tsatá.

²⁰ Erē ye' wá ilē tso' kī a' kkatē: alakōl tso' a' shuá kiē Jezabel, e' a' a' tō kawō meke s'wōbla'uk. Ie' e' chō tō ie' dōr Skēkōl ttekol, erē ie' tō s'wōbla'wēke, e' wa ie' tō ye' kanē

* **2:11 kē duōpawá bōtōkicha:** S' duōwá bōtōkicha e' dōr se' uyēwá bō' kē a wé s'weir michoē ee e'. Apocalipsis 20.16 saú.

mésopa dakiñeke as itrër ñies as itörak chké meule iyi diököl dalöie ese a, ese katö.

²¹ Ye' tö ie' pané tajë as ie' tö iyi suluë e' olo'yö tã ier mane'ü ye' a, erë ie' kë er mane' wã yës.

²² E' kuëki süyö duë patké ie' kï darërëe as kë ikarkaia. Ñies wépa kos trëne ie' tã, esepa we'ikerayö. Ie'pa kë er mane'ü, kë tö i sulu e' olo'yë, e' tã bet ye' tö ie'pa we'ikeraë.

²³ Ñies ye' tö alaköl e' klépa tteralur. Es ye' icha eruleë serke kã wa'ñe, e'pa wã ijcherdaë tö ye' wã sulitane er sùle buaë tö wës idir, wës iser. Ye' tö a' ulitane a iské meraë eköl eköl wës iser es.

²⁴ Erë a' malepa tso' Tiatira, a' kë ku' ttë sulu e' iütök. Ttë e' kië ie'pa tö "Satanás ttë blëulewa se' ësepa yöki." Ttë e' dör suluë. E' kë iütëne a' wã, etã e' dör buaë. E' kuëki ye' tö a' a' ichë tö ye' kë tö ttë dalöieno darërëe ese skã kï meku' a' a' dalöie.

²⁵ Erë ye' ttë tso'tke a' wã klöule, e' a' a' e' tköwã darërë michoë dö mik ye' datskene etã.

²⁶⁻²⁷ Wépa e' alékã i sulu kï, kë wã ye' ttë olo'yaule, wépa serke wës ye' kï ikiane es dö mik s'ënewa ekkë, esepa a' ye' tö kawö meraë s'blüpaie wës ye' Yë tö ye' a' imé es. Ie'pa tkerakã ye' tö kã ulitane wakpa wökirpaie. Ie'pa tö kã ulitane wakpa wëttsëraë yësyësë kë janéwëtã yës. Wépa tö ie'pa ttë dalösewëwã, esepa olordawã wës skauña olorwã es.

²⁸ Ñies ye' tö bëkwö kië dukir wërke bla'mi e' meraë ie'pa a.

²⁹ j! cheke Skëköl Wiköl tö ye' icha eruleë e'pa a, e' tssö a' ulitane tö! "

3

Ï ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Sardes, e'pa a

¹ E' ukuöki tã ie' tö ye' a' ichë: "Yëkküo shtö Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Sardes, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkküo e' kï ishtömi ie' a' i' es:

'Yi wã Skëköl Wikölpa Kul* tso'. Ñies yi wã iulatö a' bëkwö tso' döka kul, e' tö ichë a' a' i' es: Wës a' serke e' kos jcher ye' wã. Sulitane tö ibikeitseke tö a' serke buaë ye' a' erë ye' wã ijcher tö e' kë dör es. A' kë serku'ia ye' a' buaë. Ye' a' tã a' dör wës s'duulewã es.

² Ye' tö isugé tö a' serke Skëköl a, e' kam döka wë' ie' wöã. E' kuëki a' t'i'nüne, a' senüne ye' a' buaë. I buaë tso'ia a' a' elkela, e' a' a' e' dichë iöne kam ichöwa da'a e' yöki.

³ Ttë buaë wa' a' wöblane, e' ska' a' er anüne. Ttë e' iütöne. I sulu wamblé a' tö, ese olo'yö tã a' er mane'ü ye' a. A' kë tö iwë es, e' tã ye' döraë a' ska' wës akblökwak es a' we'ikök, e' këwö kë jcherpa a' wã.

* 3:1 Apocalipsis 1.3 saü.

⁴ Erë a' tso' Sardes, e'pa wëlepa kë e' iaoneka sene sulu wa. E'pa serke yësyësë ye' a, e' kuëki aishkuö tã ie'pa shköraë ye' tã paiëule buaë datsi' saruru wa.

⁵ Es ñies wépa e' alékã sene sulu kï, kë wã ye' ttë olo'yaule, esepa kï datsi' saruruë iërdaë. Ie'pa kië kë yepattsayö sene michoë e' yëkküo kï. E' skéie ye' tö icheraë Skëköl wörki ena Skëköl biyöchökwakpa wörki tö ie'pa dör ye' icha.

⁶ j! cheke Skëköl Wiköl tö ye' icha eruleë e'pa a, e' tssö a' ulitane tö! "

Ï ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Filadelfia, e'pa

⁷ E' ukuöki tã ie' tö ye' a' ichë i' es: "Yëkküo shtö Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Filadelfia, e'pa kkö'nuk e' a. Yëkküo e' kï ishtömi ie' a' i' es:

'Yi dör batse'r ena ttö mokjë e' ulã a' s'blü bak kië David e' ké ukkö yottsã tso'. Ie' wã kawö tã' iyi ulitane kï. Mik ie' tö iukkö yëttsã, etã kë yi a' iwötënukwane. Mik ie' tö iukkö wötëwã, etã kë yi a' ikkö yënuksane. Ie' tö ichë a' a' i' es:

⁸ Wës a' serke e' kos jcher ye' wã. Ye' wã ijcher tö erë a' kë dalöiërta' tajë, erë a' tö ye' ttë iütë buaë, a' kë wã ye' watënettsã. E' kuëki ukkö yëttsã ye' tö a' a, kë yi a' iwötënukwane.

⁹ Ye' ttö tssö. A' shua wëlepa tso', e'pa dör Satanás icha. Ie'pa e' chö tö ie'pa dör Skëköl icha, erë ie'pa kachö. Ie'pa keraë ye' tö e' tulökwa kuchë kï a' wörki. Es ie'pa wã ijcherdaë tö ye' tö a' dalëritseke.

¹⁰ A' weirke ye' ttë kuëki, e' dalë'tsë a' tö er bua' wa wës ye' tö a' patké' iwã uk es. E' wã iütë a' tö buaë, e' kuëki ye' tö a' tsatkeräë mik s'weirke tajë e' këwö de kã ulitane wakpa kï ima'woie etã.

¹¹ Ye' datsgene bet. Ye' ttë wa a' wöblane, e' a' a' e' tköwã darërë këkraë as kë yi tö a' ulã a' iské buaë e' yötttsã.

¹² Wépa e' alékã sene sulu kï, kë wã ye' ttë olo'yane, esepa döraë wës u' chki bua'ie es Skëköl wé tso' kã jai a' e' a. Eë ie'pa ser michoë këkraë. Skëköl kië shteraëyö ie'pa mik. Ñies Skëköl ké, e' kië shteraëyö ie'pa mik. Kã e' kië Jerusalén Pa'alï, e' datsgë kã jai a. Ñies ye' wák kië pa'alï, e' shteraë ye' tö ie'pa mik.

¹³ j! cheke Skëköl Wiköl tö ye' icha eruleë e'pa a, e' tssö a' ulitane tö! "

Ï ché Jesucristo tö ie' ichapa erule serke Laodicea, e'pa

¹⁴ E' ukuöki tã ie' tö ye' a' ichë i' es: "Yëkküo shtö Skëköl biyöchökwak tso' ye' icha erule serke Laodicea e'pa kkö'nuk e' a. Yëkküo e' kï ishtömi ie' a' i' es:

‘Yi dör i kōs yē’ Skēkōl tō e’ wà, yi tō ie’ ttē cheke yēsýēsē kekraē, yi tã ie’ tō íyi ulitane yō’, e’ tō ichē a’ a’ i’ es:

¹⁵ Wēs a’ serke e’ kōs jcher ye’ wa. Ye’ wã ijcher tō a’ tō ye’ ttē dalōieke bērebērē ē, kē bua’ie. A’ dör wēs di’ bashbash es, kē dör ba’baē, kē dör sēsēē, a’ dör bashbash ē. ¡A’ mú dör ba’baē ò sēsēē!

¹⁶ Erē a’ dör wēs di’ bashbash es ye’ a. A’ kē dör ba’baē, ñies a’ kē dör sēsēē. E’ kueķi ye’ tō a’ tuerattsa ye’ kkō a.

¹⁷ A’ tō ichē tō a’ dör inukōl blúpa. A’ tō ichē tō a’ kawō tkōke buaē, kē i’ kī kianeia’ a’ kī. Erē a’ kē wã ijcher tō ñermata ye’ a’ tã a’ dör wēs pē’ weirke siarē es. A’ dör wēs se’ wēr siarē s’yamipa wa es. A’ dör wēs pē’ kē wã i’ ku’ia’ es. A’ dör wēs pē’ wōbla kē wawēr es. A’ dör wēs pē’ kē wã datsi’ ta’ es.

¹⁸ E’ kueķi ye’ tō a’ patteke tō a’ tō orochka taŷu ye’ ska’. Oro ese dör oro bua’bua diaoule bō’ wa ibua’bua yottsã ese. E’ je’ tō a’ blu’wemi buaē. Ñies datsi’ saruruē ese taŷu ye’ ska’. E’ wa a’ e’ paiōmi buaē as a’ kē jaeria. Ñies a’ tō kapōli taŷu ye’ ska’ a’ wōbla bua’woie as iwawēr buaē.

¹⁹ Wépa dalér ye’ éna, e’pa kōs uñeke ye’ tō shurueke ye’ tō as iserdak buaē. E’ kueķi ye’ dalōiō er bua’ wa. ¡ sulu wambleke a’ tō, ese watótsã. A’ er mane’ ú bua’iewã ye’ a.

²⁰ ¡ye’ ttō tstsō! Ye’ dör wēs wēm dur ekōl ukkō a’ a’ a’ ikiōk tō ye’ a’ kawō mú shkōwa es. Yi tō ye’ ttō tstsé ta’ ye’ kiéwaítō weshke, e’ tã ye’ dōrawã tã ye’ chkōraē ie’ tã.

²¹ Ye’ e’ aléka íyi ulitane kī tã ye’ e’ tkéka ye’ Yē tã wé ie’ tkēr blu’ie eē. Es ñies wépa e’ aléka i’ sulu kī, kē wã ye’ ttē olo’yane, esepa a’ kawō meraē ye’ tō e’ tkōksēr ye’ tã wé ye’ tkēr blu’ie eē.

²² ¡I cheke Skēkōl Wikōl tō ye’ icha eruleē e’pa a, e’ tstsō a’ ulitane tō!’ ”

4

Skēkōl kīkarkeka buaē kã jai a

¹ E’ ukuōkī tã ye’ tō íyi skã suē kabsueie. Ye’ isuē tō kã jai a’ ukkō tso’ áie tã s’ttō tstsé ye’ tō kewe wēs duk blar es, e’ tō ye’ a’ ichē: “Be’ shkōka íe, etã i’ wamblermi i’ ukuōkī tã, e’ kkacheke ye’ tō be’ a.”

² E’ wōsha tã Skēkōl Wikōl de ye’ kī tajē, tã ye’ tō blu’ kulé tso’ kã jai a’ e’ sué et. E’ kī itkēr ekōl.

³ Yi tkēr kula’ e’ kī, e’ dalōburke dalōlōē wēs ák bua’bua dalōbur es, e’ wōaule spaspã ena mat wēs ák bua’bua kiē diamante ena rubí es. Ie’ kula’ pamik shkaba’ tkērke oloburke dalōlōē, e’ wōaule spaspã wēs ák bua’bua kiē esmeralda es.

⁴ Ñies ie’ kula’ pamik blu’ kulé skã suéyō dōka dabom bōyōk kī tkēl (24). E’ kī kēkēpa tular dōka dabom bōyōk kī tkēl (24), e’pa paiēulewã datsi’ saruruē wa, ñies ie’pa wã

orochka tso’ yōule tkēuleka iwōkir kī wēs blu’pa es.

⁵ Blu’ kulé sué ye’ tō kewe, eē alá wōñarke tajē, talachke blarke tajē. Kula’ e’ wōshãē bō’wō ñarke kul wēs kuatak wōbatsesō es. Bō’wō kul, e’ tō Skēkōl Wikōl chē.

⁶ Kula’ e’ wōshãē i’ me’r dayēie kkueie wēr sarērēē wēs widrio es.

¡ tstsé’ka tso’ kula’ pamik dōka tkēl e’pa wōbla dör tajē tsikka wōkka.

⁷ Itsa’ e’ wōkir wēr ma’name suē. Iētō wōkir wēr baka wē’ñe suē. Iētō skã wō dör s’ditsō wō suē. Ibata wēr wēs pu’ ur ar es.

⁸ Itsa’ pik dör terōl, es imalepa kōs pik dör terōl ñies. Ie’pa pa kōs e’ dör wōbla ē dōttsã ipik dikja. Ñie’ nañeē ie’pa tso’ Skēkōl tseittsōk, kē ie’ wōklō’uta’rak tã ichekerakitō i’ es:

“Skēkōl dör batse’r tajē, ie’ dör batse’r tajē, ie’ dör batse’r tajē.

Ie’ diché tã tajē íyi ulitane tsata. Ie’ tso’ tke tsãwe tã, ¡ñe tã, ñies kekraē.”

Es ie’pa tō icheke kekraē.

⁹ Skēkōl yōbiē tkēr kula’ e’ kī, e’ pamik i’ tstsé’ka tso’ tkēl, e’pa tso’ ie’ kīkōkka, ie’ olo kīkōkka, ie’ a’ wēstela chōk kekraē.

¹⁰ Mik ie’pa tso’ e’ uk, e’ dalewa kēkēpa dōka dabom bōyōk kī tkēl (24) tular ie’ pamik, e’pa e’ tulōkeser ¡skī wōwakkōt itkēr kula’ kī e’ dalōioie. Ie’pa tso’ Skēkōl ser mi-chōē e’ dalōiōk, e’ dalewa i’ tkēr ie’pa wōkir kī yōule orochka wa, e’ kōs mekewarakitō ¡skī Skēkōl kula’ wōshãē tã ichekerakitō:

¹¹ “A Sa’ Kēkōl, íyi ulitane yō’ be’ tō.

Íyi ulitane tso’ be’ wák ttō wa.

E’ kueķi sa’ ulitane kawōtã ichōk tō be’ olo tã tajē.

Sa’ ulitane kawōtã be’ dalōiōk ñies be’ diché kīkōkka.”

5

Yēkkuō kitule wōrratule ena Obeja Pupula, e’ pakē

¹ E’ ukuōkī tã ye’ tō isuē tō itkēr kula’ kī, e’ wã yēkkuō wōrratule a’tser iulã bua’kka, e’ kī itso’ kitule ikīkke ena ishūã. Yēkkuō e’ kkō wōbatsulewã dōka kul.

² Etã Skēkōl biyōchōkwak sué ye’ tō ekōl, e’ diché tajē, e’ tō ichaké ñeule: “¿A yi wēē, yi e’ didir yēkkuō wōbatsulewã, e’ kkō batsōk wé iwōbatsulewã eē tã ishuppōok?”

³ Erē kã jai a’ ena kã i’ kī ena kã diã kaska’ kē yi didir yēs yēkkuō e’ shuppōok ena iwã sauk.

⁴ Ye’ ¡uke tajē, kē yi didir yēkkuō e’ shuppōok ena iwã sauk e’ kueķi.

⁵ Etã skēkēpa tso’ eē dabom bōyōk kī tkēl (24), e’ ekōl tō ye’ a’ ichē: “Kē be’ ¡ukia. Ittsō, ekōl kiē Ma’name e’ dör judãwak ditséwō,

ie' kéköl dör blu' bak ká iaiäë kiè David e'. Ie' e' ali'kabal ibolökpa kos kî. Ie' je' didir yëkkuö wöbatsulewā kul e' kkö batsöök ena ishuppöök."

⁶ Etā ye' tō obeja wē'ñe pupula sué etö, e' pa kî itō tso' wésua ijchēulea mè Skéköl a, ese shkēnekane. E' dur itkēr kula' kî e' o'mik, i ttsē'ka dōka tkël ena kēkēpa dōka dabom böyök kî tkël (24) e'pa shushā. Obeja e' dula' dōka kul ñies iwōbla dōka kul. Iwōbla dōka kul e' wā dör tō Skéköl Wiköl Kul* patké Skéköl tō ká wa'ñe.

⁷ Obeja Pupula e' de itkēr kula' kî e' ska' tã yëkkuö a'tser itkēr kula' kî e' ulā bua'kka, e' klö'wéitö.

⁸ Mik ie' tō yëkkuö klö'wé, etā i ttsē'ka dōka tkël ena kēkēpa dōka dabom böyök kî tkël (24), e'pa kos e' tēlur wōwakköt Obeja Pupula wörkî. E'pa kos wā ma'ma tso' blano kicha tã kiè arpa. Ñies tkā' yöule orochka wa, ese tso' ie'pa kos wā. Tkā' e' a iyi masmas tso' ña'wē Skéköl a, ese tso' chikchië. E' tō s'batse'rpa ttöke ie' tã e' wā chë.

⁹⁻¹⁰ I ttsē'ka dōka tkël ena kēkēpa dōka dabom böyök kî tkël, e'pa kos ttsémi ttsé pa'alj wa Obeja Pupula kîkokaie. Ie'pa tō ittseittsē i' es:

"Be' kōtulewā, be' pē tēne tajē wēs obeja pupula jchē mè Skéköl a es, e' wa be' tō s'ditsö ttö kuā'kî kuā'kî ena ditsöwö kuā'kî kuā'kî ena ká kuā'kî kuā'kî wakpa tō'ttsā aš ekkēpa ulitane shuā se' dō tajē Skéköl ichaie. E'pa klö'wé be' tō aš ie'pa kaneblö Skéköl a blu'paie ena sacerdotepaie. Ie'pa dōraë ká ulitane wakpa blūpaie, es ie'pa tō s'wēttseraë. E' kuēkî be' je' didir mokî yëkkuö wōrratule sē, e' klö'uk ena ikkö batsökök wē iwōbatsulewā eē."

¹¹ E' ukuökî tã ye' wökéka etā ye' tō isué tō Skéköl biyöchökwakpa tso' tajē, kē ishtanuk yi a, e'pa ttö ttsé ye' tō. Ie'pa tso' itkēr kula' kî ena i ttsē'ka dōka tkël ena kēkēpa dōka dabom böyök kî tkël, e'pa pamik.

¹² Ie'pa tō ittseittsē wî'wjë i' es:

"Obeja Pupula kōtulewā, e' je' kî sulitane ie' kîkēka e' mēne buaë. Ie' olo tã tajē, ie' dör iyi ulitane wák, ie' wā iyi ulitane jcher, ie' diché tã tajē, e' kuēkî sulitane kawōtā ie' dalöiök, ie' kîkōkka."

¹³ Ñies ye' tō ittse tō iyi ulitane yö' Skéköl tō tso' ká jai a ena ká i' kî ena ká diā kaska' ena dayē a, e' kos tō iché i' es:

"Itkēr kula' kî ena Obeja Pupula, e'pa olo tã tajē, diché tã tajē iyi ulitane tsatã, e' kuēkî sulitane kawōtā ie'pa kîkōkka, ie'pa dalöiök kekraë."

¹⁴ I ttsē'ka dōka tkël e'pa tō iché: "¡Es e' idir!" Kēkēpa dōka dabom böyök kî tkël, e'pa e' tēlur wōwakköt Skéköl ena Obeja Pupula wörkî ie'pa dalöiök.

6

Yëkkuö wōrratule e' kkö batsulewā dōka kul e' batsée Obeja Pupula tō etk etk

¹ E' ukuökî tã ye' tō isué tō Obeja Pupula tō yëkkuö wōrratule e' kkö batsulewā dōka kul e' tsá batsée. Etā i ttsē'ka dōka tkël, e' eköl ttö ttséyö, e' ttö darērēë wēs alá blar es. Wēpa tso' ipatkērke e' panuk e' eköl a ie' tō iché: "¡Be' yú!"

² Ye' wökéka tã kabaio saruru suéyö etö. Yi tkērka iki, e' ulā a shkame' ar, ñies i tkekeka wörkî kî iwā kkachoie tō ie' dör e' alökwak ese mēne ie' a et. Ie' míā kî e' alökka ibolökpa kî.

³ Mik Obeja Pupula tō yëkkuö kkö batsulewā, e' skā batsée et, etā ye' tō ittse tō i ttsē'ka dōka tkël, e' skā tō iché wēpa tso' ipatkērke e' panuk e' skā a: "¡Be' yú!"

⁴ Etā kabaio batsē dettsā. Yi tkērka iki, e' a kawö mēne sene bēre ñitā e' yōttsā ká i' a aš pē' ñi ttōwā. Ie' a tabē bērie mēne.

⁵ Mik Obeja Pupula tō yëkkuö kkö batsulewā, e' skā batsée et, i' tã ide mañat, etā ye' tō ittse tō i ttsē'ka dōka tkël, e' skā tō iché wēpa tso' ipatkērke e' panuk e' skā a: "¡Be' yú!" Ye' wökéka etā ye' tō kabaio dalolo sué etö. Yi tkērka iki, e' wā iyi es ma'woie dami ulā a.

⁶ I ttsē'ka dōka tkël, e' shuā ye' tō ttö ttsé tō iché: "Harinachka kilo elka ē e' tōrdaë s'kaneblö ká et e' ské ekkē. Ñies cebada kilo mañalka tōrdaë s'kaneblö ká et e' ské ekkē; erē olivo kié ena vino e' kē sulu'warwā be' tō."

⁷ Mik Obeja Pupula tō yëkkuö kkö batsulewā, e' skā batsée et, i' tã ide tkël, etā ye' tō ittse tō i ttsē'ka dōka tkël, e' bata tō iché wēpa tso' ipatkērke e' panuk e' skā a: "¡Be' yú!"

⁸ Ye' wökéka etā kabaio tskritskris suéyö etö wēr suluë. Yi tkērka iki, e' kiè dör S'duöwā. E' itökî eköl skā datse e' kiè dör S'wimblu Ké. Ie'pa a kawö mēne ká ulitane wakpa e' mú blatēsö tkël tsinjî tã e' et tsinjî eukwa tabē wa, bli wa, dué wa ena iyiwak dör se' name ese wa.

⁹ Mik Obeja Pupula tō yëkkuö kkö batsulewā, e' skā batsée et, i' tã ide skel, etā s'kōtulewā Skéköl tte paka' ie'pa tō taninië e' kuēkî, e'pa wimblupa suéyö ká' tso' iyi moka Skéköl a e' dikjā.

* 5:6 Apocalipsis 1.3 saü.

¹⁰ Ie'pa tso' ichök Skëköl a aneule: "A Sa' Këköl, be' dör iyi ulitane tsata, be' dör batse'r, be' ttö mokjë. ¿Dö mik be' tö wépa serke diä iyök kï tö sa' kótulur esepa dalë'ttsekerö? ¿Mik be' tö ie'pa wömekettsa weinuk i wambël'rakitö sa' kï, e' nuí skéie?"

¹¹ Eta' ie'pa wakpa bil ekkë e'pa a datsi' saruru mène ië. Skëköl tö iché ie'pa a: "A' enüia bërber ë dö mik pë' tö a' malepa dör ye' kanë mésopa kianeia' ttélur, e'pa kos ttekeluria' wes a' kótulurakitö es eta'. E'pa panüia' tsir."

¹² Mik Obeja Pupula tö yëkküö kkö bat-sulewa, e' skä batsée et, i' ta ide teröl, eta' i' tka darërëë. Diwö ttsenewa' miä ttsetsee' wes datsi' daloloe es. Si'wö miä batsë wes pë es.

¹³ Bëkwö darolone iyök kï wes kalwö tkëttsa siwa' tö mik ibitsirke tajë eta' es.

¹⁴ Eta' ká jai, e' wóratéwa' wes yëkküö wótréwasö es, kë iwértaiä. Kabata ulitane, dayë nane ulitane, e' kos e' skélur bánet.

¹⁵ Eta' ká blüpa kos, pë' tajë kos, ñippökwakpa wökirpa kos, inuköl blüpa kos, s'daloiër ta' tajë esepa kos, ñies s'klöulewa' kanë mésoie, ñies kanë mésoipa malepa, esepa kos e' blélur ákuk a ena ák blublu tso' kabata a ese dikia' e' tsatkoie.

¹⁶ Eta' ie'pa tö iché aneule kabata a ena ák blublu a: "¡Sa' blö a' dikia', sa' kkö'nú Skëköl tkër ikula' kï ká jai a e' yöki! Nies Obeja Pupula kësik yöki sa' kkö'nú."

¹⁷ Ie'pa tö sulitane we'ikeraë siarë e' kégwö detke, kë yi tköpushkar e' ulä a."

7

Skëköl kanë mésopa wakyöule ie' a

¹ E' ukuöki ta' ye' tö Skëköl biyöchökwakpa sué döka' tkël, e'pa iëter wé ká i' erkerö e' kkö mik. Böi iëter diwö tskirke e' kke; eköl dur ulä bua'kka, eköl dur ulä bakli'kka. Böi iëter diwö mi'kewa' e' kke; eköl dur ulä bua'kka, eköl dur ulä bakli'kka. Ie'pa tso' siwa' kos bitsirke e' wöklö'uk as kë ibitsiria' ká i' kï, dayë kï, kal kï, i' kï yës.

² Ie'pa a kawö mène ká i' ena dayë sulu'ukwa. Nies ye' tö Skëköl biyöchökwak skä sué eköl, e' datse diwö tskirke e' kke. E' ulä a iyi tso' s'wakyuoie Skëköl chök wa, e' a'tser. Ie' ane imalepa tkël tsaka' ta' ichéitö ie'pa a:

³ "¡A' kë tö ká sulu'ukwa, dayë sulu'ukwa, kal sulu'ukwa kam sa' tö Skëköl kanë mésopa wakyüö iwötsa' kï e' yöki!"

⁴⁻⁸ Eta' bil wakyöule e' yëne ye' a. Wépa wakyöule e'pa dör se' yë bak ká iaiaë kië Israel, e' ala'r dabom eyök kï böi (12), e'pa aleripa shükite iditséwö wa iditséwö wa. Ie'pa ditséwö kië Judá, Rubén, Gad, Aser, Neftalí, Manasés, Simeón, Leví, Isacar, Zabulón, José ena Benjamín. Ekkëpa ditséwö

shükite döka' 12.000 iditséwö wa iditséwö wa. Ishükite e'pa dör seraa 144.000 ekkë.

⁹ E' ukuöki ta' ye' wö kékä ta' ye' isué tö s'ditsö dapanë tajë kë shtanuk yi a ekkë. E'pa dör ká ulitane wakpa, ttö kuä'kï kuä'kï, ditséwö kuä'kï kuä'kï. Ie'pa iëter, itkër kula' kï ena yi kië Obeja Pupula, e'pa wörki. Ie'pa kos datsi' ié saruruë. Ie'pa ulitane wa si' kö dami iulä a.

¹⁰ Ie'pa tö iché aneule:

"¡S'tsatkë e' datse

Skëköl tkër kula' kï ena Obeja Pupula e'pa wa!"

¹¹ Këképa döka' dabom böyök kï tkël (24) ena i' ttsé'ka döka' tkël, e'pa pamik Skëköl biyöchökwakpa kos iëter. E'pa kos e' télur wöwakköt, itkër kula' kï, e' dalöioie

¹² eta' ichéraitö:

"¡Es e' idir!

Be' dör sa' blü yöbië, sa' tö be' kikekeka' kekraë.

Be' olo ta' tajë, be' wa iyi ulitane jcher buaë. Sa' tö wéstela cheke be' a kekraë.

Be' dalöieke sa' tö kekraë.

Be' diché ta' tajë iyi ulitane tsata, be' ë a i' kos

or,

¡Es e' idir!"

¹³ E' ukuöki ta' këképa döka' dabom böyök kï tkël (24), e'pa eköl tö ye' a ichaké: "¿Ie'pa paiëule datsi' saruru wa, e'pa dör yi? ¿Wé ie'pa datse?"

¹⁴ Ye' tö ie' iüté: "A këképa, ye' kë wa ijcher, ichö ye' a." Eta' ie' tö ye' a iché: "Ie'pa dör wépa weine siarë sulitane weirke tajë e' kégwö ska' e'pa. Erë e' dalë'ttsé' ie'pa tö buaë. Ie'pa tö idatsi' skué yi kië Obeja Pupula e' pë wa eta' idatsi' miä saruruë."

¹⁵ "E' kuëki ie'pa iëter Skëköl tso' ikulé kï, e' wörki.

Ñië nañeë ie'pa tso' ie' dalöie e' wakanëuk iwé a.

Ie'pa tso' ie' ta' ena ie' tö ie'pa kkö'neraë kekraë.

¹⁶ Ie'pa kë duöpaia' bli wa, ie'pa kë er sirpaia'. Diba kë tö ie'pa ña'wepaia', kaba kë tö ie'pa we'ikepaia'.

¹⁷ Obeja Pupula tso' Skëköl kula' o'mik,

e' dör ie'pa kkö'nukwak, e' kuëki ie'pa kë weirpaia' yës.

Obeja Pupula tö ie'pa wëttseraë di' tum tö sene michöë meke se' a, e' di' yök.

Skëköl tö ie'pa wöriö kos e' paikleraë as ie'pa ttsé'r buaë."

8

Obeja Pupula tö yëkküö wórratule e' kkö batsulewa' döka' kul, e' bata batsée

¹ Mik Obeja Pupula tö yëkkuö wöbatsulewä, e' bata kkö batsée, etä ká jai ä ká miä mejmeë dö hora shäböts ekkë.

² E' ukuöki tä Skëköl biyöchökwakpa döka kul iëter Skëköl wörki, e'pa suéyö. Ie'pa ä duk mène eköl eköl.

³ E' ukuöki tä Skëköl biyöchökwak skä de wé ka' tso' íyi moka Skëköl ä e' wörki. Ie' wä iulä ä tkä' yöule orochka wa ese a'tser. Ie' ä íyi masmas mène tajë s'batse' rpa qos e'pa ttöke Skëköl tä e' k'í ioie as ie' tö íña'ü ka' yöule orochka wa íña'woie tso' Skëköl kulé wö shäë, e' k'í.

⁴ Etä ie' tö íyi masmas ña'wé ka' ñe' k'í, e' shklé tka ie' ulä mik dekä Skëköl wörki s'batse' rpa ttöke ie' tä e' tä ñita.

⁵ Ie' tö itkä' wä iéka bö' wörkua tso' ka' ñe' k'í, e' wa. Bö' wörkua e' uyémi ie' tö íyök k'í. Etä ká wa'ñe k'í alä wöñane tajë, iblane tajë, ká wöti'wé tajë í tö.

Duk döka kul

⁶ Skëköl biyöchökwakpa döka kul, e'pa wä duk tso' iwakpa bil ekkë, ie'pa tso'tke iduk bla'wéke e' panuk.

⁷ Etä Skëköl biyöchökwak eköl tö iduk bla'wé kewé. Etä mö wöli wösi seseë, ñies bö'wö shütuule pé tä, ese dane tajë íyök k'í wés kalí yér es. Ká í' ena kal e' ñanewä tajë. Ká í' ena kal qos e' mú blatèsö mañat tsjini tä e' et tsjini ñanewä. Ñies kakö qos tso' ká í' k'í e' ñanewä sèraä.

⁸ E' ukuöki tä Skëköl biyöchökwak skä tö iduk bla'wé. Etä ì biteshka kabataie bërie wöñarke bö'ie, e' anewa dayä ä. Etä dayë mú blatèsö mañat tsjini tä e' et tsjini miä péie.

⁹ Iyiwak qos serke dayë ä ena kanö qos shköke dayë k'í, e' mú blatèsö mañat tsjini tä e' et tsjini enewa.

¹⁰ E' ukuöki tä Skëköl biyöchökwak skä tö iduk bla'wé, í' tä ide mañatökicha. Etä bëkwö bërie wöñarke wés kuatak wöñar es, e' biteshka anewa di' ä ena di' tum ä tajë. Di' tso' qos ena di' tum tso' qos, e' mú blatèsö mañat tsjini tä e' et tsjini ä bëkwö anewa.

¹¹ Bëkwö e' kië Bacha'bachaë. Wé bëkwö e' anewa, e' di' qos miä bacha'bachaë. Di' e' tö s'ttélur tajë.

¹² E' ukuöki tä Skëköl biyöchökwak skä tö iduk bla'wé, í' tä ide skëtökicha. Etä diwö ena si'wö ena bëkwö, e' qos mú blatèsö mañat tsjini tä e' et tsjini qos tsenewä. E' kueki ñiwe ena nañewé, e' mú blatèsö mañat tsjini tä e' et tsjini tsenewä.

¹³ E' ukuöki tä ye' wökéka tä ye' tö pu sué et ur är kashuk ä, e' tö iché aneule: "¡Ayëwëë, ayëwëë, ayëwëë! ¡Wéstela ina ká ulitane wakpa tä, mik Skëköl biyöchökwakpa tso'ia mañal e'pa tö iduk bla'wéke etä!"

9

¹ E' ukuöki tä Skëköl biyöchökwak skä tö iduk bla'wé, í' tä ide skëtökicha. Etä bëkwö et anewabak, e' suéyö iski. Eë kauk ter tajë iskië, kè s'wö dè'mi ekkë. Kauk e' kkö wötëule, e' kköyottsä mène bëkwö suéyö iski, e' ä.

² Mik ie' tö kauk kköyëttsä, etä e' ä ishklé deka tajë wés bö' wöñar tajë e' shklé es. E' tö kashuk ttsewéwä, e' kueki diwö kè olo buneia.

³ Shklé e' shüä ditski blubluë dettsä tajë íyök k'í, poneka ká wa'ñe, ká ulitane wä léwä. Ie'pa ä kawö mène s'we'ikök wés bachë' tö s'kuéwä tä idalé'r es.

⁴ Ie'pa kè ä kawö mène kakö qos, kalkö qos, e' katök. Ie'pa ä kawö mène, wépa kè wakyöule Skëköl wä iwö tsä k'í, esepa ë we'ikök.

⁵ Erë ie'pa kè ä kawö mène ittökulur. Ie'pa ä kawö mène irreuk idalé'r tajë wa dö si' skel ekkë. E' dalër tajë wés bachë' s'kuéwä es.

⁶ E' kéwö ska' tä s'ditsö tö duéwä yuleraë poë, erë duéwä wák, e' tkörashkar ie'pa yöki.

⁷ Ditski e' wër wés kabaio tso' ñippoie ese payöule es. Iwökir k'í itkëuleka, i tkëka blu' tö iwökir k'í yöule orochka wa ese suë. Iwö wër wés s'ditsö wö wër es.

⁸ Itsä batsjé wés alakölpa tsä es. Ikä dör wés namu ká es.

⁹ Tabechka är ibatsj' mik wés ñippökwapka tö ieke e' tsatkoie e' sü. Ipiq blar tajë wés carreta skè kabaio tö tñeule michoë ñippök es.

¹⁰ Ikirë dör wés bachë' kiré es, e' diché wa ie'pa tö s'we'ikeke dö si' skel ekkë.

¹¹ Ie'pa blü e' dör Skëköl biyöchökwak dör kauk iskië, e' wökir. Hebreoie e' kië dör Abadón. Griegoie e' kië dör Apolión (kië e' wä kiane chë: Se' eukwawak).

¹² Íyi sulu e' tsä tka et, erë iskä kianeia böt.

¹³ E' ukuöki tä Skëköl biyöchökwak skä tö iduk bla'wé, í' tä ide tektökicha. Ye' tö s'ttö ttsé datse ka' tso' yöule orochka wa íyi moka Skëköl ä eë. Ka' e' bata tkél ä iyöule dula'ie, e' shüä s'ttö ttséyö.

¹⁴ E' tö iché Skëköl biyöchökwak tö iduk bla'wé író e' a: "Skëköl biyöchökwakpa döka tkél tso' moulewä di' tajë kië Éufrates e' kkömik, e'pa wöttsölör be' tö."

¹⁵ Skëköl biyöchökwakpa döka tkél e'pa tso'tke Skëköl wä iwakanéwoie í' kéwö ska'. Ie'pa kanë dör pé' tajë eukwa. Pé' ulitane mú blatèsö mañat tsjini tä e' et tsjini erdawa sèraä ie'pa ulä ä. Etä Skëköl biyöchökwakpa döka tkél wöttsérolone iwakanéuk.

¹⁶ Etä ye' ä iyéne tö ñippökwapka dami kabaio k'í, e'pa döka 200.000.000.

¹⁷ Ñippökwapka ekképa dami kabaio k'í, e' sué ye' tö, e'pa wä tabechka är ibatsj' mik e' tsatkoie, e' wöaule batsé wés bö' wörkua

suësö es ena sië wës ak bua' bua kië jacinto es, ena tskiriri wës azufre es. Kabaio ekkëpa wökir wër wës namu wökir es. Nies ikkô a bö' ena shkë ena azufre, e' dôkettsa.

¹⁸ Bö' ena shkë ena azufre dôkettsa kabaio ekkëpa kkô a, e' dör i mañat suluë dôke pë' kî e'. E' t'ô pë' ewëwa tajë. Pë' ulitane mú blatësö mañat tsjní tã e' et tsjní enewa seraa.

¹⁹ E' wã dör tã kabaio ekkëpa wã diché tso' ikkô a ena ikiré a s'we'ikoie. Ikiré bata dör tkabë chök wökir es, e' wa s'shka'wekeitö.

²⁰ Erë pë' malepa atë kë durulune i sulu tka e' wa, e'pa kë wã i sulu wamblekerakitö ese olo' yane. Nies aknamapa ena iyi diökir dalöiekerakitö esepa kë olo' yanerak iwã. İyi diököl ñe'pa yöle orochka wa, inuköichka wa, broncechka wa, ákchka wa ena kal tak wa, ese kôs wöbla kë wawër, kë kukuö watsër, kë shko, erë ie'pa tso'ia idalöiök ikékölie.

²¹ Ie'pa kë er maneone. Ie'pa s'ttekwaiã, alibchökeia, trërkeia, akblökeia.

10

Skëköl biyöchökwak e' wã yëkuö a'tser iulã a

¹ E' ukuökî tã ye' tã Skëköl biyöchökwak suë eköl, e' diché tã tajë. Ie' datse kã jai a paiëulewã buaë mò wa. Shkaba' tkënear iwökir tsakã. Ie' wö dalöburke wës diwö es. Ie' klölobo wa' ñe wër wës bö' wöñar es.

² Ie' wã yëkuö tsitsirla a'tser iulã a shubukaule. Ie' klö bua'kka tkékaitö dayë kî, iklö baklî'kka tkékaitö kã sí kî.

³ Etã ie' ane tajë wës ma' name ar es. Mik e' one, etã alá blane dôkã kuktökicha.

⁴ Ì ché alá tã e' shtök ye' mí yëkuö kî, erë ttö tssëyö datse kã jai a e' tó iché: "Kë ishtar, iblówabö bërë."

⁵ Etã Skëköl biyöchökwak suëyö iklö et tkërka dayë kî, iklö et tkërka kã sí kî, e' ulã bua'kka kékã kã jai a

⁶ tã ichéitö: "Skëköl ser michoë e' tã kã jai ena kã i' ena dayë ena i kôs tso'ia, e' yö'. Ie' wörki ye' tã iché tã i cheke ye' tã e' dör moki. Skëköl kë tã i panepaiã.

⁷ Ì tso' Skëköl wã ier a blëule wë, e' yë'bakitö ikanë mésopa dör ittekölpa e'pa a, e' wã ordaë mik Skëköl biyöchökwak bata tã iduk bla'wë etã."

⁸ Etã s'ttö tssë'yö datse kã jai a, e' tténe ye' tã tã ichéitö: "Be' yú Skëköl biyöchökwak klö et tkërka dayë kî etã iklö et tkërka kã sí kî, e' ska', etã yëkuö a'tser iulã a shubukaule, e' klö'ú."

⁹ Etã ye' mí Skëköl biyöchökwak dur e' ska' tã yëkuö e' kiëyö ie' a. Ie' tã ye' a iché: "Ikë, ikatówabö. Be' kkô a be' tã ittseraë tã blo'bloë idir wës bulali es, erë be' shuã imiãraë bacha'bachaë."

¹⁰ Etã yëkuö a'tser Skëköl biyöchökwak ulã a, e' klö'wëyö tã ikatëwayö. Ye' kkô a tã blo'bloë idir wës bulali es, erë mik ide ye' shuã, etã imiã bacha'bachaë.

¹¹ Etã ttë i' yëne ye' a: "Ì wamblërmi kã kuã'kî kuã'kî wakpa tajë tã, ñies ditsöwö kuã'kî kuã'kî wakpa tajë tã, ñies s'ttö kuã'kî kuã'kî wakpa tajë tã, ñies kã blúpa tajë tã, e' kôs chök be' kãwötã Skëköl ttekölie."

11

Skëköl ttekölpa bö

¹ Etã ye' a kuã' mène kã ma'woie. Ye' a iyëne: "Be' yú, Skëköl wé kibi, e' ma'uk. Nies kã' tso' iyi mokã Skëköl a, e' ma'ú. Bil s'tso' Skëköl dalöiök iwë a, e' shtã'úttsa.

² Erë Skëköl wé kibi upa atë u'rki e' meule pë' kë dör judiowak esepa a, e' kuëkî e' kë ma'war be' tã. Ie'pa tã Skëköl kë, e' dör Jerusalén dör bats'e' e', e' klö'werawã, sulu'werawã i sulu wa dö si' dôkã dabom tkëyök kî bôt (42) ekkë.

³ Etã eë ye' tã ye' ttekölpa patkeraë bö ye' ttë pakök kã dôkã mil eyök kî cien böyök kî dabom teryök (1.260 días) ekkë. Ie'pa paiëule datsi' kra'kraë wa s'kã datsi' sù."

⁴ Olivo klö bölka ena bö'wöla tular itulokã kî dôkã bôt tso' Skëköl wörki kã jai a, e' yë'bak kã iaiãë Zacarias tã, e' wã dör ttekölpa bö e'.

⁵ Yi datse ie'pa bö wë'ikök suluë kiane ppë, kiane ttëwã, e' tã ese ewërawã ie'pa tã bö' dôkettsa ie'pa kkô a e' wa.

⁶ Ie'pa tso' Skëköl ttë pakök ittekölpaie, e' dalewa ie'pa a kãwö mène kalî wöklö'ukwã as kë iyër. Nies ie'pa a kãwö mène di' mane'uktsane péie. Nies kãwö mène ie'pa a i sulu kôs mukã kã i' wakpa kî bitökicha ie'pa kî ikiane ekkë.

⁷ Erë mik ie'pa tã Skëköl ttë paké one, etã iyiwak suluë aknamaie e' dörakã kãuk tajë jskjé e' a. E' ñippöraë ie'pa tã, etã ië' alörakã ie'pa kî, etã itteraluritö.

⁸ Ie'pa nu ardaë tkëter Jerusalén kã shushaë sultane wörki. Kã e' a ie'pa Këköl kôtwarakitö wötëulewã krus mik. Skëköl a kã e' dör suluë wës Sodoma ena Egipto es.

⁹ Pë' datse kã wa'ñe, ditséwö kuã'kî kuã'kî, ttö kuã'kî kuã'kî ena kã kuã'kî kuã'kî wakpa e'pa tã Skëköl ttekölpa nu suëraë dö kã mañat kî shaböts ekkë. Ie'pa kë tã kãwö mepa yi a inü wötökwa.

¹⁰ Kã ulitane wakpa tssë'rdaë buaë, ie'pa bö duolur e' kuëkî. Skëköl ttekölpa bö tã ie'pa wë'ik siarë, e'pa duolur, e' tã ie'pa tssë'weraë buaë, e' kuëkî ie'pa iyi kakmeraë ñi a.

¹¹ Mik kã mañat kî shaböts e' tka, etã Skëköl tã ittekölpa bö duolur, e'pa shkë'wëkane tã ie'pa e' duéka. Wëpa tã e' suë, e'pa kôs suane iyökî tajë.

¹² E' ukuökí tã ttö darërë datse kã jai a, e' tse ittekölpã tã, e' tã iché: "¡A' shkõka íe!" Etã ie'pa míka kã jai a mò shua, e' sué ibolõkpa tã.

¹³ E' wõshã tã í tka darërë, e' tã Jerusalén mú blatèsõ dõkã dabop tã e' et tsjní chõraé í ulã a. Iwakpa duolur dõkã mil kuryõk (7.000). Imalepa atë ttsë'ka, e'pa kõs suanerak tajë. Ie'pa tã Skëkõl tso' kã jai a, e' kíkëka.

¹⁴ Es ì suluë skã tka, i' tã ide bõtõkicha. Ì suluë skã datsejã bet, e' tã ide mañatõkicha.

Duk blane, i' tã ide kuktõkicha

¹⁵ Etã Skëkõl biyõchõkwak bata tã iduk bla'wé, i' tã ide kuktõkicha. Etã s'ttõ ttsëne tajë darërë kã jai a, e'pa tã iché:

"I' tã kã ulitane wakpa ena iwõkirpa, e'pa de Skëkõl ena wé pairine'bitü idi' wa s'blúie, e'pa ulã a. Ie'pa tã s'wëtsë michõé blu'ie."

¹⁶ E' ukuökí tã kékëpa dõkã dabom böyõk kí tkél (24) tulur ikula' kí Skëkõl ska', e'pa e' télur wõwakkõt Skëkõl wõrkí idalõiõk.

¹⁷ Ie'pa tã iché:

"A sa' Këkõl, be' diché tã tajë íyi ulitane tsatã.

Be' tso'tke tsawe tã, be' tso' í'ñe tã, ñies be' tso' aishkuõ tã këkraë.

Be' e' tkékã kã ulitane wakpa blúie be' diché tajë wa,

e' kuekí sa' tã icheke wëstela be' a.

¹⁸ Kã ulitane wakpa wépa dõr be' bolõkpa, esepa we'ikeketke be' tã kësik wa, e' këwõ de i' tã.

E' kuekí ie'pa ulune tajë be' kí. S'duulewã kõs e' shulírke, e' këwõ detke.

Ñies be' kané mësopa ena be' ttekõlpã ena s'batsë'r malepa tã be' dalõieke, pë' dalõiertã' esepa ena pë' esepa,

e'pa kõs a iské meketke be' tã, e' këwõ de.

Wépa tã s'ditsõ ewéwa kã i' kí, esepa ewekewa be' tã, e' këwõ detke."

¹⁹ Etã Skëkõl wé tso' kã jai a, e' wékkõ bunane, e' shua Skëkõl tã ittë me' se' a, e' kélkuõ suéyõ. Etã alã wõñane blane tajë, e' ttséyõ. Í tka darërë, ñies mò wõsi sësëé blublúé, e' dane tajë kaljïe.

12

Alakõl ekõl ena bë dõr këtali kékõlie e'

¹ E' ukuökí tã ìlè tajë suéyõ kã jai a ìlè wã kkachõie. E' dõr alakõl ekõl parratulewã diwõ wã. S'iwõ tso' ie' klõ dikjã. Iwõkir kí ì tkërka wës blu' wõkir kí itkékã es, e' yöule bëkwõ dõkã dabom eyõk kí bõt (12) e' wa.

² Alakõl batsõketkër buklú, e' kirinemitke, e' tã ie' kkõchõweke tajë.

³ E' ukuökí tã ye' tã ìlè skã sué kã jai a ìlè wã kkachõie. E' dõr iyiwak sulusi aknamaie blublúé, e' dõr këtali kékõl wák batsë e'. Iwõkir dõkã kul, e' kí idula' tulurkã dõkã dabop. Ñies iwõkir kõs kí itulurkã wës blu' wõkir kí itkër es.

⁴ Bëkwõ kõs mú blatèsõ mañat tsjní tã e' et tsjní kalëttsaitõ dõ kã i' kí ikirë wa. Ie' e' duékã alakõl alã kurketke, e' wõshãé ipanuk ìlã kurketke e' katowajë.

⁵ Alakõl alã kune wëm, e' suletënebak kã ulitane wakpa wëttsuk iblúie. Ie' tã ie'pa wëttseraé yësyësë idiché tajë wa. Erë alã e' yënettsã imi ulã a, minetsër wé Skëkõl tkër ikulé kí eë.

⁶ Alakõl e' tkashkar këtali kékõl yökí tã imiã kã sir poë wé kë yi serku' tajë ese ska'. Eë Skëkõl tã kã me'baktke ie' a. Eë ie'pa tã alakõl se'weke kã dõkã mil eyõk kí cien böyõk kí dabom teryõk ekkë (1260).

⁷ E' ukuökí tã ie'pa ñippëmi tajë kã jai a. Skëkõl biyõchõkwak kibi kië Miguel, e' ena imalepa, e'pa ñippë tajë këtali kékõl tã. Këtali kékõl ena iklépa, e'pa ñippë tajë ñies,

⁸ erë Miguel e' alékã ie'pa kí. E' kuekí këtali kékõl ena iklépa, e'pa kã e' kawõ mène senukiã kã jai a.

⁹ Es këtali kékõl bërie uyëttsarakitõ kã jai a dõttsã kã i' kí iklépa kõs etã. Këtali kékõl e' dõr tkabë bak kã iajiaë kië Bë ena Satanás e'. Ie' dõr kã ulitane wakpa kitõ'ukwak as ie'pa tã ì sulu wamblõ.

¹⁰ E' ukuökí tã ttõ darërë ttséyõ kã jai a tã iché:

"Bata ekkë tã Skëkõl tã se' tsatkéë, ie' e' tkékatke ì ulitane blúie diché tã tajë.

Wé pairi'bitü ie' tã idi' wa s'blúie e' detke kã ulitane wakpa wõkirie. Satanás bak s'yamipa kkatõk ñië nañë Skëkõl a,

erë bata ekkë tã ie' uyëttsaitõ.

¹¹ Obeja Pupula kõtewã, e' pë tène se' skéie,

ie' mik s'yamipa erblé,

e' tté buaë paké ie'pa tã,

e' kuekí ie'pa e' alékã Satanás kí.

Ie'pa kã tkine tté buaë e' dalërmik ittewã e' kí.

¹² ¡A Skëkõl biyõchõkwakpa serke kã jai, a' ttsë'nú buaë!

Erë jwëstela ina wépa tso' kã i' kí ena dayë kí esepa tã!

Bë wã ijcher tã ie' këwõ dõkewatke tsjinet, e' kuekí ie' ulune tajë, ie' dë'ttsã a' we'ikõk."

¹³ Mik këtali kékõl tã isué tã ie' uyanettsã dõttsã kã i' kí, etã ie' tã alakõl alã kune', e' tõtíemi.

¹⁴ Erë alakõl a pu pik mène as iur kamië këtali kékõl yökí ie' kã tso' kã sir poë wé kë yi serku' eë. Eë ie'pa tã ie' se'weraé dõ duas mañal kí shabõts.

¹⁵ Etā kətali kəköl tō di' tué ikkō a tajē as e' tō alaköl katōmi.

¹⁶ Erē íyök tō alaköl kimé. Íyök tskinane tã di' tué kətali kəköl tō ikkō a, e' yéwa íyök tō.

¹⁷ E' tō kətali kəköl uluwéka tajē alaköl kī. E' kuéki ie' míã ñippök alaköl e' aleripa datse ie' itökī e'pa tã. Ie'pa dör wépa tō Skéköl ttē dalóieno, e' iuteke buaē e'pa. Nies ie'pa e' tkéwa darerēē kekraē Jesús ttē mokī e' a kē olo'yeta'.

¹⁸ Etā kətali kəköl demi e' duéka dayē kkō mik.

13

Iyiwak sulusi aknamaie e' deka dayē a

¹ Etã ye' tō isuē tō iyiwak sulusi aknamaie deka etō dayē a, e' wōkir dōka kul, idula' tulturka dabop. Idula' kōs kī itulurka wēs itkēr blu' wōkir kī es. Ie' wōkir bik ekkē kī kiē kitule et et, e' kōs tō Skéköl cheke suluē.

² Iyiwak sulusi suē ye' tō, e' dör wēs namu es, ikdō dör wēs siní'urri bērie klō es, ikkō dör wēs ma'name kkō es. Iyiwak sulusi e' a kətali kəköl tō idiché ena kawō mé s'blúie s'wētsoie.

³ Iyiwak sulusi e' wōkir dōka kul, iwōkir ek shka'ule tajē wēsua ittēwamiitō ekkē. Erē e' buanene bet. E' tō kã ulitane wakpa tkiwéwa tajē. E' kuéki ie'pa tō ie' klō'wé iblúie.

⁴ Kətali kəköl tō idiché me'baktke iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' a, e' kuéki ie'pa tō idalóie ikékolie. Nies ie'pa tō iyiwak sulusi e' dalóie. Ie'pa tō iché: "Kē yi dör wēs ie' es. Kē yi e' alōpakã ie' kī."

⁵ Iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' a kawō mēne e' ttsōkka tajē, Skéköl chōk suluē. Nies kawō mēne ie' a blu'ie s'wēttsuk si' dōka dabom tkéyök kī bōt ekkē (42).

⁶ Etã es ie' tō iwã wamblē. Ie' tō Skéköl ena Skéköl kiē e' ché suluē. Nies ie' tō Skéköl wé ena wépa serke kã jai a, e' kōs ché suluē.

⁷ Nies kawō mēne ie' a ñippök s'batse'rupa tso' kã i' kī e'pa tã e' alōkka ie'pa kī. Kawō mēne ie' a blu'ie kã ulitane wakpa, s'ttō kuã'kī kuã'kī, ditsōwō kuã'kī kuã'kī, e'pa kōs wēttsuk.

⁸ Wépa dör Obeja Pupula kōtulewã se' skéie, e' icha, esepa kiē tso' kitule iyēkuō kī kuaē, mik Skéköl tō kã i' yō' e' yōkī. Yēkuō e' dör sene michoē e' yēkuō. Wépa kiē tso' kitule yēkuō e' kī, esepa kē wã iyiwak suluē e' dalóiene'. Erē kã ulitane wakpa malepa, wépa kiē kē ku' kitule sene michoē yēkuō kī, esepa kōs tō iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' dalóie ikékolie.

⁹ I cheke ye' tō, e' ttsō a' ulitane tō:

¹⁰ "Wépa suletē'bak Skéköl tō klō'wéwã, esepa tsērdami klōulewã.

Wépa suletē'bak Skéköl tō duōkwã tabē kkō a,
esepa tterawã tabē wa."

E' wa s'batse'rupa e' tkōwã darerē ena ierblō ie' mik e' wērdaē.

Iyiwak Sulusi aknamaie deka etō íyök a

¹¹ E' ukuōkī tã ye' tō iyiwak sulusi aknamaie skã suē etō, e' deka íyök a. Idula' dör bōtō wēs obeja wē'ñe dula' es, ittō wēs kətali kəköl ttō es.

¹² Ie' wã kawō tso' i' kōs wōie wēs iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' wã itso' es. Ie' kanēblōke iyiwak sulusi dē'ka dayē e' a. Ie' kanē dör kã ulitane wakpa kōk iyiwak sulusi dē'ka dayē a shka'ule tajē iwōkir kī wēsua ittēwamiitō, e' dalóioē.

¹³ I kē or yi a, ese wéitō tajē dōka bō' kiéitō kã jai a, e' tã ibitshka tajē dōtsã kã i' kī sulitane wōrkī.

¹⁴ I kē or yi a, ese wé tajē ie' tō iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' wōrkī. E' wa ie' tō kã ulitane wakpa kē dör Skéköl icha, esepa kōs kītō'wé tajē. Ie' tō ie'pa a iché: "Iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' shka'ule tajē iwōkir kī tabē wa erē ishkenekane e' diōkōl yuō iwãk suē idalóioie."

¹⁵ Iyiwak sulusi dē'ka íyök a e' a kawō mēne siwã muk iyiwak dē'ka dayē a e' diōkōl yōne e' a as ittōka, ñies as tō wépa kē tō idalóie, esepa ttōkwã patkō.

¹⁶ Nies iyiwak sulusi dē'ka íyök a, e' tō kã ulitane wakpa kē e' muk wakyuē iulã bua'kka kī ò iwōtsã kī. Pē' esepa ena pē' dalóierța, pē' siarēpa ena pē' inukōl blúpa, pē' klōulewã kanē mešoie ena pē' kē dör es, e'pa kōs kawōtã e' muk wakyuē.

¹⁷ Wépa wakyōule es, esepa ē a kawō mēne íyi tauk ena íyi watauk. Ie'pa kōs wakyōule iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' kiē wa ò ikie e' número wa.

¹⁸ A' kawōtã iwã bikeitsōkwã buaē as a' éna iar tō i' kiane yēnuk. Wépa didir ena kã ane buaē, esepa éna iwã armi buaē. Iyiwak sulusi dē'ka dayē a e' número dör s'ditsō ekōl e' número, e' dör cien teryök kī dabom teryök kī terōl (666).

14

Obeja Pupula ena wépa tsatkēne esepa

¹ E' ukuōkī tã ye' tō Obeja Pupula suē tō idur kabata kiē Sión e' wōbata kī. Ie' tã pē' tso' tajē dōka 144.000 ekkē. Ie'pa kōs wōtsã kī Obeja Pupula ena iyē, e'pa kiē tso' kitule.

² E' ukuōkī tã ye' tō ittse tō i' blarke tajē kã jai a, e' blar wēs di' blar tajē ákttō mik es, wēs alá blar tajē es, e' dör wēs s'blar tajē ma'ma kiē arpa wa es.

³ Pē' tso' tajē dōka 144.000, e'pa iēter Skéköl kulē wōshãē ñies itso' ttsē'ka dōka tkēl ena kēkēpa dōka dabom bōyök kī tkēl (24),

e'pa wöshaë ie'pa iëter. Ie'pa tso' tstsok ttsè pa'alj wa. Ká ulitane wakpa shua e'pa ë tsatkëne, e' kuekj kè yi skà a e' yömuk ttsè e' wa.

⁴ Ie'pa dör yësyësë, kè e' iaoulekä trë wa yës. Ie'pa michoë Obeja Pupula itökj wé imi'ke ee. Ie'pa tsatkëne, ie'pa dör wës iyi tsä mëne Skëköl a ena Obeja Pupula a es.

⁵ Ie'pa kè kayëule yës. Ie'pa kè kj i sulu ta' Skëköl wöa.

Skëköl biyöchökwakpa döka teröl

⁶ E' ukuökj ta ye' tö Skëköl biyöchökwak skà sué eköl urkear kashuk a. E' wä Skëköl tté buaë yöbië e' dami wä pakè ká ulitane wakpa a, s'ditsöw ulitane a ena s'ttö kuä kj kuä kj ulitane a.

⁷ Ie' tö iché aneule: "Skëköl tö sulitane shuleketke, e' kèwö detke. E' kuekj Skëköl dalöio, ie' kjkökä. Kashuk ena ká i' ena dayë ena di' ulitane, e' kös yö'itö, e' kuekj idalöio sulitane tö."

⁸ Etä Skëköl biyöchökwak skà debitu idë'bitu kewe, e' itökj, e' tö iché: "Ká kibi tajë bua'iewä kië Babilonia, e' enewa seraq, sulunewä. Babilonia wakpa tö ká malepa wakpa erkiöwé i sulu wamblök ie'pa ta wës s'ttëkä blo' wa senokkä itä es. E' kuekj ká e' wakpa enewa."

⁹ Etä Skëköl biyöchökwak skà debitu itökj, e' tö iché: "Wépa tö iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' ena idiököl dalöie ta ie' mérak wakyuë iwötsä kj ö iulä kkue kj,

¹⁰ esepa we'ikeraë Skëköl tö. Ie' kësik tajë e' ardaë seraq ie'pa kj. E' dör wës ie' tö ie'pa ké i bacha'bachaë e' yökwa seraq es. Ie' tö ie'pa we'ikeraë tajë kekraë bö' wönarke azufre ta e' wa ibiyöchökwakpa batse'r e'pa wörkj ena Obeja Pupula wörkj.

¹¹ Wépa tö iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' dalöie, nies idiököl dalöierakitö, e'pa e' me' wakyuë iyiwak sulusi e' kië wa, esepa weirke bö' ké a, e' shklë batrö michoë kè iwöittä'wä nïë nañëe."

¹² S'batse'rapa tö ie' tté dalöiëno, e' iutë buaë, nies ie'pa tkëulewä darërëë Jesús mik. E' wa ie'pa diché wërdaë.

¹³ E' ukuökj ta ye' tö ttö datse ká jai a e' ttsé. E' tö ye' a iché: "I'ne ta ena aishkuö ta wépa erblë' Jesús mik ta idurulune es, ayëcha buaë esepa." Nies Skëköl Wiköl tö iché: "E' dör mokj, ie'pa kaneblë' darërëë Skëköl a ká i' kj, e'pa enuraë aishkuö ta. I' buaë kös q' ie'pa tö, e' ské döraë ie'pa ulä a."

¹⁴ E' ukuökj ta ye' tö mö saruru sué, mö saruru e' kj yi tkër eköl wër tö ie' dör S'ditsö Alä. Ie' wökir kj itkëulekä i tkekekä blu' wökir kj yöule orochka wa ese. Tabe ká di'dië tso' iyiwö toie, ese a'tser ie' wä.

¹⁵ Etä Skëköl biyöchökwak eköl e' yëttsä Skëköl wé tso' ká jai a e' a, etä iché aneule yi tkër mö bata kj e' a: "Ká ulitane wakpa

dör wës iyiwö es, e' kèwö detke wöshhtë wës iyi wöshhtësö es. E' kuekj e'pa wöshhtë be' tabë wa."

¹⁶ Etä yi tkër mö bata kj, e' tö itabë waté ká i' kj, etä iwä wöshhtëitö.

¹⁷ E' ukuökj ta Skëköl biyöchökwak skà e' yëttsä Skëköl wé tso' ká jai a e' a. Ie' wä tabë ká di'dië a'tser.

¹⁸ E' ukuökj ta Skëköl biyöchökwak skà tso' e' dör ka' tso' iyi moka Skëköl a e' bö kanéukwak. Ie' dettsa ta ichéitö aneule wé wä tabë dami e' a: "Uwawö kös tso' ká diä a e' detke wöshhtë, e' kuekj uwawöli kicha tö tabë wa."

¹⁹ Etä Skëköl biyöchökwak, e' tö uwawöli kös kicha té ta iékaitö ákuk a wé iwöli ñateke idiö yottsäie e' a. Ákuk e' wä kiane chë tö Skëköl tö ibolökpa we'ikeraë ikësik wa wës uwawö ñatësö es.

²⁰ Ákuk e' tso' Jerusalén bánet, e' a iwöshhtë Skëköl biyöchökwak tö e' iëne. Mik iñatëne, etä sp'é tène tajë wër wës di' tajë suësö es. Ibatsj dör kilómetro döka cien mañayök (300) ekkë, ishölö dör metro et kj shäböts.

15

I' sulu bata datse

¹ E' ukuökj ta ye' tö i skà sué ká jai a ilë wä kkachöie, e' tö ye' tkiwéwä. E' dör Skëköl biyöchökwakpa döka kul, e'pa wä i sulu bata datse döka kul ká i' wakpa kj, e' dami. Mik i sulu ikképa tka, etä Skëköl kësik tajë e' wöklöne.

² Nies ye' tö isuë tö i me'r bërie dayë sué, e' wër wösuöchka sué sarërëë shütuule bö' wörkua wa. Nies wépa e' ali'kabak iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' kj ena idiököl kj, esepa suéyö. Ie'pa kè e' menettsä wakyuë iyiwak sulusi kië e' número wa. Ie'pa iëter dayë e' kkömik. Ma'ma blarta' kië arpa me' Skëköl tö ie'pa a, e' a'tser ie'pa wä.

³ Skëköl kanë méso kië Moisés e' ttsé, nies Obeja Pupula ttsé, e' t'tseitseke ie'pa tö, e' tö iché i' es:

"A Skëköl, be' diché ta' tajë iyi ulitane tsatä. I' kös wé be' tö, e' dör tajë buaë, e' tö sa' tkiwéwä.

Be' ë dör ká ulitane wakpa blü.

Be' dör yësyësë, be' ttö etké.

⁴ A Skëköl, sulitane tö be' dalöieraë.

Sulitane tö be' kikerakä.

Be' ë dör batse'r.

Sulitane wä ijcher tö be' tö s'shuleke yësyësë,

e' kuekj ká ulitane wakpa döraë be' ska' be' dalöiök."

⁵ E' ukuökj ta Skëköl wé tso' ká jai a, e' úshu dalöiertä' tajë shütë, e' suéaryö áie, e' shua tté me'bak Skëköl tö se' a e' tso' blëule.

⁶ Skëköl biyöchökwakpa dökā kul wā i sulu datse kā i' kī e' damirak iwā iulā a, e'pa dettsā Skëköl wé e' a. Ie'pa datsi' yöule datsi' kiè lino ese wa e' dör saruruë wöñarke dalaläe, ikiparuo ar iwā icho' mik, e' dör oro.

⁷ I' tso' ttsë'ka dökā tkël, e' eköl tö tkā' yöule orochka wa, e' mé Skëköl biyöchökwakpa kul a eköl eköl. Tka' e' a Skëköl ser michoë e' kësik iène chië.

⁸ Etā Skëköl wé e' wā iënekā Skëköl olo tajë ena idiché tajë e' shklë wa. Kë yi döpawā Skëköl wé e' a dō mik, i sulu dami Skëköl biyöchökwakpa kul wa, e' wā tka etā.

16

¹ Ye' tö yile ttō ttsë darërëë Skëköl wé a, e' tö iché Skëköl biyöchökwakpa kul a: "iA' yū tā a' tka' wā iène Skëköl kësik wa, e' wā tköttsā kā diā kī!"

Tka' wā iène Skëköl kësik wa dökā kul

² Skëköl biyöchökwak tsā, e' tö itkā' wā tkéttsā kā i' kī, etā wépa wakyöule iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' kiè wa ñies idiököl dalöierakitō, esepa kōs kī s'méwō sulusi tsk-ine dalër tajë.

³ E' ukuökī tā Skëköl biyöchökwak skā tö itkā' wā tkéttsā dayë kī. Etā dayë mīa pëie wës wëm kötulëwā pé es. Iyiwak kōs tso' dayë a duolur yës.

⁴ E' ukuökī tā Skëköl biyöchökwak skā tö itkā' wā tkéttsā di' kōs kī. Etā di' kōs mīa pëie.

⁵ E' ukuökī tā ye' tö ittse tö Skëköl biyöchökwak dör di' kkō'nukwak, e' tö iché:

"A Skëköl, be' dör batse'r,
be' tso'tke tsāwe tā, i'ñe tā ena kekraë.
Kekraë be' tö s'shuleke yësyësë,
e' kuëkī e' dör buaë tö be' tso' ie'pa we'ikök
es.

⁶ Ie'pa tö s'batse'rpa ena be' ttekölpa,
e'pa kötulur pé tène tajë, e' kuëkī e' dör buaë
tö be' tö ie'pa we'ikë es.

I'ñe tā be' tö ie'pa ské kéné pé yök.
Es ie'pa kī inu' ské dene."

⁷ E' ukuökī tā kā' tso' i'yi mokā Skëköl a eë ttō ttsyö se' ttöie e' tö iché: "A Skëköl, be' diché tā' tajë i'yi ulitane tsāta, ayëcha e' dör mokjë, be' tö ie'pa nu' shulë mokjë yësyësë."

⁸ E' ukuökī tā Skëköl biyöchökwak skā tö itkā' wā tkéttsā, e' ane diwō kī. Etā diwō a kawō mène s'ditsō ña'ukwa iba tajë e' wa.

⁹ Diba e' tö sulitane pa shayo'wéttsā tajë. I' sulu ikkë kōs patké Skëköl tö ie'pa kī, erë ie'pa kë éna i' sulu wambleke ie'pa tö ese olo'yak, ie'pa kë er mane'wak ie' a. Ie'pa kë éna ie' kīkakkā. E' skéie ie'pa tö ie' ché suluë.

¹⁰ E' ukuökī tā Skëköl biyöchökwak skā tö itkā' wā tkéttsā, e' ane wé iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' tkërka e' kī. Etā ie' kā kōs tsenewā

wës stui es. Kā ulitane wakpa tö iku' kueke ipā dalër tajë e' ë kuëkī.

¹¹ Erë i' sulu wambleke ie'pa tö, ese kë olo'yë ie'pa tö. Ie'pa pa dalër tajë ñies ie'pa tteke smewō sulusi tö, e' kuëkī ie'pa tö Skëköl tso' kā jai a e' ché suluë.

¹² Skëköl biyöchökwak skā tö itkā' wā tkéttsā, e' ane di' tajë kiè Éufrates e' a. Etā di' tajë e' sinewā as blu'pa datse diwō tskirke e' wa, esepa tkōmi buaë i'ñippökwapta tā.

¹³ E' ukuökī tā ye' tö wimblupa sulusi suë bukuë'ie mañat. Et dettsā këtali këköl e' kkō a. Et dettsā iyiwak sulusi dë'ka dayë a e' kkō a. Ibata ët dettsā iyiwak sulusi e' tteköl kkō a.

¹⁴ Bukuë' e'pa dör aknamapa. I' kë or yi a, ese ormi ie'pa a. Ie'pa mi'ke blu'pa tso' kā wa'ñe, e'pa dapa'uk ñippök Skëköl diché tā' tajë i'yi ulitane tsāta, e' tā, mik ikëwō de sulitane shulök etā.

¹⁵ Skëképa Jesucristo tö iché i' es: "Ye' ttō ttsö. Mik ye' datsene, etā ye' datsë kë e' biyö yöule wës akblökwak dōwā es. Wépa tso' erki'ye' panuk, idatsi' tso'tke buaë i'ënoie, ayëcha buaë esepa. Es ie'pa kë shkōpa sume sulitane wörki tā ijaërkarak."

¹⁶ Etā aknamapa mañal, e'pa tö blu'pa dapa'wéka kā kiè hebreoie Armagedón eë.

¹⁷ Etā Skëköl biyöchökwak bata tö itkā' wā tkéttsā, e' ane kashuk a. Etā se' ttöie darërëë ttsë ye' tö datsë blu'kulé tso' Skëköl wé a e' ska', e' tö iché aneule: "iYe' tö iwakanewëtke!"

¹⁸ Etā alā wöñane tajë iblane tajë. I' tka darërëë, e' tö kā wöt'i'wé tajë kōs i' bakule kā i' kī e' tsāta.

¹⁹ Kā wa'ñe wé s'ditsō serke, e' ké kōs enewa. Kā kibi tajë bua'iewā kiè Babilonia, e' tskinewā atë mañat tsjini. Es Babilonia kī Skëköl kësik suluë blé, i' sulu wamblekerak-itō ese nu' kuëkī. E' dör wës Skëköl tö ie'pa ké i' bacha'bachäe yökwa serāa es.

²⁰ Dayë nane kōs, kābata kōs, e' cholur.

²¹ Ñies mö wöli wösi sësëë, e' wösi es tkōka dabom tkëyök (40) kilo tsāta, ese dane tajë s'ditsō kī wës kalī yër es. E' tö s'ditsō we'iké tajë e' kuëkī ie'pa uluneka Skëköl kī tā ie' ché suluë.

17

Alaköl trër tajë e' weirdäë

¹ Skëköl biyöchökwakpa dökā kul wā tkā' tso', e' eköl de ye' ska' tā ye' a ichéitō: "Be' shkō ye' tā, süyō be' a ikkachë wës Skëköl tö alaköl trër tajë kkeaulëkā tajë, e' we'ikë. Alaköl e' tkërka di' tso' tajë e' bata kī.

² Kā ulitane blūpa e' mettsā trënuke ie' tā. Ñies kā ulitane wakpa e' mettsā i' sulu wamblök wës ie' es kë wöklörtā' wës s'tteke blo' tö es."

³ E' ukuökij ta Skëköl Wiköl de tajë ye' ki ta Skëköl biyöchökwaq wa ye' mitsër ká sir poë wë kë yi serku' tajë ese ska'. Etä eë ye' tó alaköl suë eköl tkërka iyyiwak sulusi dë'ka dayë a wák batsë e' ki. Iyyiwak sulusi e' pa kos kji kië tso' kitule tajë kuaj'ki kuaj'ki. Kië e' wá kos tó Skëköl cheke suluë. Iwökir döká kul, idula' döká dabop.

⁴ Alaköl e' paiëule buaë idatsi' dör sielsiel ena batsë. Ikítküle buaë tajë oro wa ena ák bua'buwa wa ena ákwöla bua'buwa kië perla ese wa. Tka' yöule oro wa, e' a'tser iwá wá iëule chië blo' wa. Blo' e' tó i kos wër suluë Skëköl wa ena alaköl e' ia'wëkä trë wa e' chë.

⁵ Ie' wötsa kji ttë tso' kitule. Ttë e' wá blëulewá se' yöki, e' tó ichë: "Ye' dör ká kibi tajë kië Babilonia. Ye' dör alakölpa trër suluë esepa kos mi. Nies ye' dör i kos tso' ká i' kji wër suluë Skëköl wa ese mi."

⁶ Etä ye' tó isuë tó alaköl tteke blo' tó. Blo' e' dör s'batse' rpa kótulur ie'pa tó Jesús ttë kuëkj, e'pa pé. E' tó alaköl e' tteke blo'ie. Mik ye' tó ie' suë etä ye' tkinewá tajë.

⁷ Etä Skëköl biyöchökwaq tó ye' a ichakë: "¿I' kuëkj be' tkinewá? Alaköl e' ena iyyiwak sulusi wökir döká kul, idula' döká dabop, e' kji alaköl tkërka, e' wá pakeke ye' tó be' a."

⁸ Iyyiwak sulusi suë be' tó, e' bak senuk ká iaiäë, e' kë ku'ia j'ñe ta, erë ie' döraká kauk tajë iskië, kë s'wö dë'mi ekkë, e' a. E' ukuökij ta Skëköl tó ie' we'ikök patkeraë kekraë. Wëpa kië kë ku' kitule kuaë sene michoë yëkkuó kji kam Skëköl tó ká i' yuó e' yöki, esepa kos tkirdawarak mik ie'pa tó iyyiwak sulusi dë'ka dayë a e' suë etä. Iyyiwak sulusi e' bak senuk, e' kë ku'ia j'ñe ta, erë ie' dörane.

⁹ "Wëpa didir ena ká ane buaë, esepa éna i cheke ye' tó a' a e' wá armi buaë. Iyyiwak sulusi e' wökir döká kul, e' wá kiane chë kabata döká kul, e' kji alaköl sulusi tkërka. Nies e' wá kiane chë blu'pa döká kul.

¹⁰ E' skël blërulunebak, e' eköl tso' blu'ie, blu' bata doia itökij erë e' kë kaneblópa ká tajë blu'ie.

¹¹ Iyyiwak sulusi bak senuk ká iaiäë, e' kë ku'ia j'ñe ta, mik ie' dene blu'ie, etä ide pàköl, ie' dör blu' bak kul e' eköl nies. Erë ie' dene blu'ie weinuk ë.

¹² "Idula' döká dabop suë be' tó, e' wá kiane chë tó blu'pa döká dabop e'pa doia. Ie'pa a kawó merdaë s'wëttsöie iyyiwak sulusi e' ta ekuólo éme.

¹³ Blu'pa döká dabop, e'pa er mé ñikkëë iwákpa bil ekkë, kawó ena dichë tso' ie'pa wa s'wëttsöie, e' muk iyyiwak sulusi e' a.

¹⁴ Ie'pa ñippóraë Obeja Pupula ta, erë e' e' alöraká ie'pa kji. Ie' dör skëkölpa ulitane e' kéköl, nies ie' dör blu'pa ulitane e' blú, e' kuëkj ie' e' alöraká ie'pa kji. Wëpa tso' ie' ta, e'pa klö'bak Skëköl tó, nies

ie'pa shükitbakitö. Ie'pa dör Obeja Pupula ttókatapa e' tkökewa darërëë ie' a ese."

¹⁵ Nies Skëköl biyöchökwaq tó ye' a ichë: "Di' tso' tajë suë be' tó, e' bata kji alaköl trër tajë, e' tkërka, e' wá kiane chë, ká tso' tajë e' wakpa s'tso' tajë ttó kuaj'ki kuaj'ki e'."

¹⁶ Idula' döká dabop ena iyyiwak sulusi, e'pa tó alaköl trër tajë e' suëraë suluë. I' kos tso' ie' wá, e' yerattsarakitö iulá a, imeraarakitö sume. Ie'pa tó ie' chká katerawá etä ikuó atë e' ña'wërawa ie'pa tó.

¹⁷ Skëköl wák tó blu'pa dabop er méwá ñikkëë as ie'pa wá kawó tso' s'wëttsöie, e' mütörak iyyiwak sulusi e' a. Es ie'pa tó iwëraë dö mik iwá tka wës Skëköl tó iyë'at es.

¹⁸ Alaköl trër tajë suë be' tó, e' wá dör ká kibi tajë. Ká e' wakpa e' aléka ká malë blúpa kji."

18

Babilonia wakpa enewa ta iké sulunewá

¹ E' ukuökij ta ye' tó Skëköl biyöchökwaq ská suë eköl datse ká jai a, e' dichë ta' tajë. Ilo tajë, e' buneká ká i' kos kji.

² Ie' tó ichë aneule:

"¡Babilonia wakpa enewa ta iké sulunewá! Ká e' sulunewá miáne aknamapa kéie. Eë wimblupa sulusi tsákië e' dapa'wëkä senuk.

E' dör iyyiwak sulusi dör ñá ena dù dör ñá, ese wé.

³ Ká ulitane wakpa erkiöwëkä Babilonia wakpa tó

trënuq wës s'tteke blo' tó es.

Ká ulitane blúpa senéká ie' ta.

I' sulu kos tuëke ie' tó i sulu wambloie, e' tó dali wataukwakpa ulitane blu'wëkä tajë."

⁴ Ttö ská ttsé ye' tó datse ká jai a, e' tó ichë: "Wëpa dör ye' icha, e'pa kos e' yölur Babilonia

as a' kë tó i sulu wamblërke eë e' wamblöñak. Nies a' e' yölur as i sulu datse ie'pa kji e' kë dö a' kji.

⁵ I' sulu wamblë ie'pa tó, e' dör tajë shüte, e' mú dapa'wësö, e' ma ideká ká jai a.

I' sulu wamblë ie'pa tó, e' jcher buaë Skëköl wa.

⁶ Etä ttö ttsé ye' tó e' ichë inamépa a:

I' sulu wamblë ie'pa tó pé' malepa kji, e' nuí ské patkóne ie'pa kji tajë dö bötökicha.

I' sulu wamblë ie'pa tó pé' malepa kji, e' dör wës ie'pa tó pé' malepa ké i bacha'bachaë yök es.

E' kuëkj ibaché döká bötökicha, e' ské yökwa ie'pa kó inuüie.

⁷ Ie'pa e' kkeöká tajë, ie'pa wá iyi bua'buwa tso' tajë shüte,

ekké ie'pa we'ikō tajē shuṭe.

Ie'pa e' bikeitsō:

'Se' tso' buaē wēs alakōl dōr blu' es, se' kē dōr wēs schō es weir siarē.'

⁸ Ie'pa e' bikeitsō es, e' kuēkī i suluē dōraē ie'pa kī bet.

Ie'pa teraē bli tō, ie'pa weirdaē siarē,

ie'pa duōralur, ie'pa ñardawa bō' a.

Skēkōl diché tā' tajē íyi ulitane tsata,

e' wa ie' tō ie'pa wōme'ttsabak weinuk."

⁹ Í sulu wambleke Babilonia wakpa tō, ese wamlé'ñak ká blúpa tō ie'pa tā. Ñies íyi bua'buā tso' tajē Babilonia, e' tō ie'pa tssé'wé buaē. Mik ie'pa tō Babilonia ñarkewa e' shkle sué, etā ie'pa eriardaē tajē, iuraē siarē.

¹⁰ Ie'pa suardaē dō' i sulu e' dō ie'pa kī ñies. E' kuēkī ie'pa e' tsuraarak kamiē ikī sauk tā icherarakitō:

"Íwēstela ina Babilonia wakpa tā!

Ie'pa dōr pé' tajē. Ie'pa ká dōr tajē buaē.

Í sulu wamlé ie'pa tō e' nuí de ie'pa kī bet, ekuōlöie ie'pa enewa, ie'pa ká sulunewa!"

¹¹ Dalí wataukwakpa tso' ká i' kī e'pa eriardarak siarē iurarak tajē, kē yí ku'ia Babilonia ie'pa dalí tauk e' kuēkī.

¹² Dalí watuēke ie'pa tō e' dōr orochka, inukōlchka, ák bua'buā, ákwōla bua'buā kiē perla, datsi' bua'buā kiē lino ena seda, ñies datsi' bua'buā wōaule sielsiel ena batsē; ñies kal ulitane alar jamamaē; ñies íyi ulitane bua'buāē yōule marfil*, ena kaltak bua'buā wa, ena tabechka kiē hierro e' wa ena tabechka kiē bronce e' wa, ena ák bua'buā kiē mármol e' wa;

¹³ Ñies canela klō e' kkuōlit, ñies íyi poie alar jamamaē ena íyi masmas ña'wē, kiō masmas kiē mirra ena íyi masmas poie tué darērē kiē olibano; ñies vino ena kiō, ñies harina bua'buā ena trigowō; ñies baka ena obeja ena kabaio ena carreta; ñies pé' klōulewā kanē mésoie ena pé' skā tso' watuē ese. Íyi ekkē kōs watuēke ie'pa tō.

¹⁴ Dalí wataukwakpa tō icheraē:

"A Babilonia wakpa, i kōs bua'buāē kiarke a' kī tajē,

e' kē ku'ia a' wā.

Íyi bua'buā kōs wēr buaē wōñarke dalölöe,

e' kōs kē dé'ia a' ulā a."

¹⁵ Dalí wataukwakpa e' blu'wé Babilonia wakpa wa, e'pa e' tsuraarak kamiē ikī sauk. Ie'pa suane dō' i sulu tka Babilonia wakpa kī, e' dō ie'pa kī ñies. Ie'pa eriardaē siarē, iuraē tajē.

¹⁶ Ie'pa tō icheraē:

"Íwēstela ina Babilonia wakpa tā!

A' e' paiēule datsi' bua'buā kiē lino ese wa ñies datsi' wōaule sielsiel ena batsē ese wa.

A' e' kītkēule buaē oro wa ena ák bua'buā wa ena ákwōla bua'buā kiē perla ese wa.

¹⁷ Íká etkē tā a' wā íyi tso' bua'buāē tajē, a' blune tajē, e' enewa!"

Es ñies kanō blubluē shkōke tajē dayē kī, e' wōkirpa kōs ena ikaneblōkerak kōs ena wépa shkōke kanō shuā, wépa kōs inukōl klō'weke kaneblōk kanō wa, esepa kōs e' tséat kamiē Babilonia kīsauk.

¹⁸ Mik ie'pa tō ká e' ñanewa e' shkle sué, etā ie'pa ane tajē: "Íká wé skā dōr buaē tajē wēs Babilonia es?"

¹⁹ Ie'pa tō ká po tkékā e' wōkir kī iwā kkachoe tō ie'pa erianerak tajē tā iuke tajē tā icherakitō aneule:

"Íwēstela ina ká e' buaē tajē, e' wakpa tā!

Sa' kōs wā kanō tso', e'pa blune tajē ie'pa batamik.

Íká etkē tā ká e' sulunewa!"

²⁰ Ía a' tso' ká jai a,

Skēkōl tō Babilonia wakpa ewéwa,

e' kuēkī a' tssé'nú buaē!

A' dōr batse'rpa,

ñies Jesús ttekōlpa tsá,

ñies Skēkōl ttekōlpa, ie'pa kōs tssé'nú buaē!

Skēkōl tō Babilonia wakpa we'iké,

í sulu wamlé ie'pa tō a' kī, e' nuí ské de ie'pa kī,

e' kuēkī a' tssé'nú buaē.

²¹ E' ukuōkī tā Skēkōl biyōchōkwak skā de ekōl diché tā' tajē. E' tō ák bērie kékā, ák e' dōr kōs ák tso' wawē ekkē, e' uyémiitō dayē a tā ichéitō:

"A Babilonia wakpa, a' chōrawa

wēs ák i' chowa dayē a es,

kē yí tō a' suēpaia.

²² Ma'ma tso' bla'wē kiē arpa ena flauta ena duk,

ese kē blarpaia a' ká a.

A' kanē mēsopa kōs kē ku'ia.

Ák tso' wawē ese kē blarpaia a' ká a.

²³ Bō'wō ñarke e' kē wōñarpaia a' ká a.

Kē yí ku'ia ulabatsók.

A' dalí wataukwakpa e'pa kkeaulekā tajē,

ie'pa dōr pé' tajē ká i' kī.

Es a' tō ká ulitane wakpa kītō'wé alibchō wa, e' kuēkī íyi ikkē sulu de a' kī."

²⁴ Skēkōl ttekōlpa ena s'batse'r malepa kōs kōtular Babilonia wakpa tō, e'pa pé tēne ie'pa ká kī. Ñies pé' malepa tajē kōtular ie'pa tō. E' kuēkī e' nuí de ie'pa kī.

* **18:12 marfil:** E' dōr iyiwak kiē elefante ese ká talēki wā.

19

1 E' ukuöki ta ye' tö ittsé tö ká jai a pè' daparke tajè, e'pa tté darèrè ta ichérakitö àneule:

“Skèköl tö s'shulè yèsyèsè ttè mokì wa, e' kuekì jikìkòkasò!
 Ie' dör S'tsàtkòkwak.
 Ie' olo ta' tajè, ie' diché ta' tajè iyi ulitane tsàta.

2 Babilonia wakpa dör wés alaköl trèr tajè es.
 Ie'pa bak ká ulitane wakpa erkiöuk i sulu wamblok wés ie'pa es.
 Ie'pa tö Skèköl kanè mésopa kótulur.
 E' nuí kì Skèköl tö ie'pa ká sulu'wéwa ta iwakpa ewéwaitö.
 E' kuekì se' wà ijcher tö ie' s'shuleke yèsyèsè mokijè.”

3 E' ukuöki ta ie'pa tö iskà chéne:
 “jSkèköl kìkòkasò!
 Babilonia shkì dià e' batrö michoè.”

4 Kèkèpa dökà dabom böyök kì tkèl (24) ena i ttsé'ka dökà tkèl, e'pa e' télur iskì wöwakköt ta Skèköl tkèrka ikulé kì, e' dalöierakitö. Ie'pa tö iché: “jEs e' idir! jSkèköl kìkòkasò!”
 5 Skèköl tkèr e' ska' ttö ttsé ye' tö, e' iché:

“jA' ulitane tö se' Kèköl kìkòka, se' tsitsipa ñies se' blublupa.
 A' dör ie' kanè mésopa tö ie' dalöieke, e'pa kos tö Skèköl kìkòka!”

Obeja Pupula ulabatsöke e' kèwö tkö'uk

6 Età ye' tö ittsé tö i blarke tajè wés s'tso' tajè ttö es, wés di' blar tajè ákttö mik es, wés alá blar tajè es, e' tö iché:

“jSkèköl kìkòkasò!
 Kèkè dör se' Kèköl, e' diché ta' tajè iyi ulitane tsàta.
 Ie' detke s'blúie s'wéttsuk,
 e' kuekì ikìkòkasò.

7 Obeja Pupula ulabatsöketke, e' kèwö dewatke, e' tayè e' kanè wétke ulabatsöie ie' ta.
 E' kuekì se' ttsé'nù buaè kaneè, ie' olo kìkòkasò.

8 Ie' tayè a datsi' bua'buia kiè lino e' mène e' paioie,
 Datsi' e' dör saruruè, wöñarke dalalaa.
 Datsi' e' wà kiane ché s'batse' rpa ser yèsyèsè e'.”

9 Skèköl biyöchökwak tö ye' a iché: “Ishtë yèkuö kì i' es: ‘Wépa shkèñaule Obeja Pupula ulabatsöketke, e' kèwö tkö'uk, ayécha buaè esepa.’ ” Ñies ie' tö iché ye' a: “Ttè e' dör Skèköl ttè mokijè.”

10 Ye' e' téwà iskì wöwakköt Skèköl biyöchökwak wöshàè idalöiök, erè ie' tö ye'

a iché: “jSe kè wàr! Ye' dör Skèköl kanè méso wés be' ena be' malepa e' tkèulewa darèrè Jesús tté a e'pa es. jSkèköl è dalöiö!”

Jesús tté e' tö Skèköl ttekölpa erkiöweke s'pattök.

Itkèrka kabaio saruru kì

11 E' ukuöki ta ye' tö isué tö ká jai a ukkò tso' áie, eé kabaio suéyö etö saruruè. E' kì itkèrka, e' kiè dör Ttö Yèsyèsè Kèkraè. Ie' tö s'wéttsèke yèsyèsè. Mik ie' e' kèka ñippök e' kè dör è.

12 Ie' wöbla wèr wés bö'wö wöñar es. Ie' wökir kì i tkèrka tajè wés itso' tkèka blu' wökir kì es. Ie' kì ikiè tö' kitule. Kiè e' kè jcher yi wa, e' jcher ie' wák è wa.

13 Ie' datsi' nuuleka pè wa. Ie' kiè dör Skèköl Ttè.

14 Ñippökwa tso' tajè ká jai a, e'pa datse ie' itökì kabaio saruru kì. Ie'pa paioie datsi' bua'buia kiè lino ese wa, datsi' e' dör saruruè wöñarke dalalaa.

15 Ie' kkò a tabè dökettsà kà yèule di'diè, tabè e' wa ie' e' alöraka ká ulitane wakpa kì. Ie' tö ie'pa wéttsèraè yèsyèsè idiché tajè wa. Skèköl diché ta' tajè iyi ulitane tsàta, e' kèsik wa ie' tö ibolökpa ñatskerawa wés uvawö ñatskèwasö s'klò wa idiö yottsà es.

16 Itu' shà ie' paio kì itso' kitule, e' tö iché: “Blu'pa ulitane e'pa Blú, skèkölpa ulitane e'pa Kèköl!”

S'tsàtkòkwak e' aléka iyiwak sulusi kì

17 E' ukuöki ta ye' isué tö Skèköl biyöchökwak dur eköl diwö kì. E' tö iché àneule dù kos urke kashuk a e' a: “jA' shkò, a' ñi dapa'uka chké tso' tajè Skèköl wà a' a e' katök!”

18 A' shkò blu'pa chká katök, ñies ñippökwa wökirpa ena wépa kèsik suluè, esepa chká katök a' shkò. Kabaio ena iwákpa e'pa chká katök a' shkò. S'klöulewa kanè mésoie ena pè' kè dör es, ñies s'dalöier ta' tajè ena se' èsepa ena pè' ulitane chká katök a' shkò.”

19 Età ye' tö iyiwak sulusi dè'ka dayè a e' sué. Ká ulitane blúpa ena inippökwa, e'pa tso' ie' ta. E'pa ñi dapa'uke ñippök itkèrka kabaio saruru kì ena inippökwa e'pa ta.

20 Iyiwak sulusi dè'ka dayè a ena itteköl e'pa klö'wéwarakitö. Itteköl e' tö i kè or yi a ese o' iyiwak sulusi wörki. Ese wa ie' tö wépa e' me' wakyuè iyiwak sulusi e' kiè wa ena idiököl dalöiè, esepa kitö'ka. Età iyiwak sulusi ena itteköl, e'pa batrélormi ttsé'ka bö' me'r tajè batsörie e' a. Eé bö' wöñarke tajè azufre ta.

21 Imalepa ttélur itkèrka kabaio kì e' tö, tabè dökettsà ikkò a e' wa. Età dù tö ie'pa chká katè tajè dö che.

20

Skèköl e' aléka Satanás kì

¹ E' ukuöki tã Skëköl biyöchökwak sué ye' tó eköl, e' datse kã jai a. Ie' wã kauk ter tajë iskjë e' kköyottsã tso'. Nies tabechka kichaie bërie e' a'tser iwa.

²⁻³ Etã ie' tó këtali këköl klö'wéwã. Këtali këköl e' dör Bé kië Satanás dë'kã tkabëie kã iaiã e'. Skëköl biyöchökwak tó ie' muéwã tabechka kichaie wa batréemi kauk ter tajë iskjë e' a. Tã e' kkö wötëwaitö daloie ena iwakyueitö as kë yi a ikköyerttsane. Eë ie' wötëne dö duas mil eyök as kë ie' a kã ulitane wakpa kitëria. Erë mik duas mil eyök deka, etã ie' wötsënardaë erë ekuölö ë.

⁴ E' ukuöki tã ye' tó s'blúpa kulé sué tulus kã jai a. Wépa tulus kula' e' kã, e'pa a kãwö mène s'wëttsuk. Nies wépa kuli' tërdulune Skëköl tté ena Jesús tté molki pakë kueki, esepa wiköl sué ye' tó. Ie'pa kë wã iyiwak sulusi dë'kã dayë a ena idiököl dalöiëne'. Nies ie'pa kë e' mène wakyue iyiwak sulusi kië wa iwötsã kã ö iulã kkuë kã. Ie'pa shkënekãne, etã ie'pa tó s'wëttsé Cristo tã dökã duas mil eyök.

⁵ Ie'pa shkënekãne e' dör s'duulewã e' tsã shkënekãne. S'duulewã malepa e'pa kë shkëpakãne dö mik duas mil eyök ene etã.

⁶ Wépa shkërdakãne kewe, ayëcha buaë esepa. Ie'pa dör wépa batse' Skëköl tó esepa kã. Ie'pa kë duöpawã bötökicha. Ie'pa kaneblöraë Skëköl a ena Cristo a sacerdotepaie. Nies ie'pa tó s'wëttsëraë Cristo tã ñitã dö duas mil eyök ekkë.

⁷ Mik duas mil eyök deka, etã Satanás yërdattsane wé itso' wötëulewã eë.

⁸ Ie' e' yörattsã Gog ena Magog kitö'uk. Gog ena Magog, e' wa kiane chë kã ulitane wakpa. Satanás tó ie'pa dapa'weraë ñippök Skëköl tã. Ie'pa ñippökwakpa dör tajë wes dayë tséwö es.

⁹ Ie'pa ulitane datse kã wa'ñe demi Jerusalén. Eë s'batse'rpa serke. Kã e' dalër tajë Skëköl éna. Ie'pa tó kã e' kköiëwã shkit s'batse'rpa ewowa, erë bö' biteshka kã jai a, e' tó Skëköl bolökpa ewéwa seraã.

¹⁰ Etã Bé tó ie'pa kitöo', e' batréemi bö' wöñarke azufre tã me'r tajë batsöriie e' a. Eë iyiwak sulusi dë'kã dayë a ena itteköl e'pa uyanemibak. Eë ie'pa weir michoë ñië nañë.

Skëköl tó sulitane shuleke bata ekkë tã

¹¹ E' ukuöki tã ye' tó isuë tó Skëköl tkër ikulé kã. Ikula' dör bërie saruruë. Kã jai ena kã i' e' tkashkar ie' yök, kë iwëneia yës.

¹²⁻¹³ Etã ye' tó isuë tó s'duulewã kos iëter Skëköl kulé wörki as ishulirdak. Wépa datse s'wimblu kë a esepa tso', nies wépa durulune dayë a esepa tso'. S'dalöiërta' tajë ena s'ësepa kos iëter Skëköl wörki as ie' tó ie'pa shulö wes ie'pa e' wamblë' es. Yëkkuö tso' tseë eë, e' kã i' kos o'sö ena i' kos wamblë'sö e' tso' kitule. Yëkkuö skã tso' eë et, e' dör sene

michoë yëkkuö. Yëkkuö e' kã wépa ulã a sene michoë döraë, e'pa kië tso' kitule. Yëkkuö e' shuppélor, etã s'duulewã kos shulé Skëköl tó wes ie'pa e' wamblë' es, nies wes itso' kitule iyëkkuö kã es.

¹⁴ E' ukuöki tã s'duöwã ena s'wimblu kë e' kos batréemi bö' me'r tajë batsöriie e' a, e' dör s'duöwã bötökicha e'.

¹⁵ Wépa kos kië kë ku' kitule sene michoë yëkkuö kã, e'pa batréemi bö' ñie' a.

21

Kã jai pa'ali ena kã i' pa'ali

¹ E' ukuöki tã ye' tó isuë tó kã jai tsã ena kã i' tsã, e' kë ku'ia, e' kos ské yönene pa'ali. Nies dayë kë ku'ia.

² Etã ye' tó isuë tó kã batse'r dör Jerusalén pa'ali e' datse kã jai a Skëköl ska'. Kã e' wër buaala wes tayë ulabatsketke e' paiö buaala iwëm wörki es.

³ Skëköl tkër, e' ska' ttö tse ye' tó, e' tó iché aneule: "Ittsö, i'ñe Skëköl de senuk s'ditsö shuã. Ie' serdaë ie'pa tã kekraë. Ie'pa döraë ie' ichaie.

⁴ Ie'pa wöriö kos paikleraëitö. Kë yi duöpawãia, kë yi eriarpãia, kë yi kköchöpaia, kë yi mik i' dalërpaia, iyi ekkë kos bakbak e' kueki."

⁵ Etã Skëköl tkër ikula' kã, e' tó iché: "Ye' tso' iyi kos yuökne pa'ali." Nies ie' tó ye' a iché: "Ttë i' dör mokie, e' mik be' erblömi, e' kueki ishtö yëkkuö kã."

⁶ E' ukuöki tã ie' tó iché ye' a: "Iwã yöne one. Ye' dör iyi wi ena iyi bata, tté tsã ena tté bata. Wépa ersine, esepa a kãwö meraë ye' tó, sene michoë di' yök éme, kë tuë tã'.

⁷ Wépa e' aléka i' sulu kã, kë wa ye' tté olo'yaule, esepa a iyi ekkë kos ské meraë ye' tó. Ye' döraë ie'pa Këköl ena ie'pa döraë ye' ala'rie.

⁸ Erë wépa tó ye' tté olo'yé suane kueki, wépa kë erblöta' ye' mik, wépa e' ia'uke i' sulu wamblekerakitö ese wa, wépa dör s'ttökwakpa, wépa trërta', wépa wöbatsö alibchök, wépa tó iyi diököl dalöieke skëkölíe, nies wépa dör kachökwakpa, esepa kos batreerami bö' wöñarke azufre tã me'r tajë batsöriie e' a. E' dör s'duöwã bötökicha e'."

Jerusalén pa'ali kkeyëne Juan a

⁹ Skëköl biyöchökwakpa dökã kul suéyö kewe tó tkã' damirak iwa' wa tkëttsã kã ulitane wakpa we'ikoie, e' eköl de ye' ska', e' tó iché ye' a: "Be' shkó ye' tã. Obeja Pupula ulabatsoketke, e' tayë kcacheke ye' tó be' a."

¹⁰ Etã Skëköl Wiköl de tajë ye' kã tã Skëköl biyöchökwak wa ye' mitsër kabata bërie kãkqë e' kã. Ie' tó Jerusalén dör batse'r datse kã jai a e' kkaché ye' a, e' dör Skëköl kë.

¹¹ Kã e' wöñarke dalölöë Skëköl olo' tajë e' wa. Kã e' olo burke tajë dalölöë wes

ák bua'buwa tuè darërëë kiè jaspe es. Ák e' wõaule spaşa ena mat, e' wër sarërëë.

¹² Ká e' kköiëulewá shkit kákkëë buririë. E' ukkô dôka dabom eyök kî bôt (12). E' ukkô kôs a Skëköl biyöchökwakpa iëter eköl eköl. Nies Israel aleripa ditsëwô dôka dabom eyök kî bôt, e' pa kiè tso' kitule eköl eköl ukkô kôs e' mik.

¹³ Ukkô tso' mañat diwô tskirke, e' kke. Ukkô tso' mañat diwô mi'kewa, e' kke. Ukkô tso' mañat wí wa. Nies ukkô tso' mañat i' wa.

¹⁴ Ká e' kköiëulewá shkittke, e' yöule ák blubluë kî dôka dabom eyök kî bök. Obeja Pupula ttekolpa tsá dabom eyök kî böl, e' pa kiè tso' kitule eköl eköl ák blubluë kôs e' mik.

¹⁵ Skëköl biyöchökwak tso' ttök ye' ta, e' wá orochka yöule batsië ká ma'woie, ese a'tser. E' wa ie' tó ká kôs ñe' ma'weke, ikköiëulewá shkit ena iukkô kôs e' ma'weke ie' tó.

¹⁶ Ká e' yöule ñikkëë, kôs ibatsí dör, ekkë ishóló dör. Skëköl biyöchökwak tó ká e' ma'wë ká ma'wô a'tser ie' wá e' wa. Ká e' batsí dör kilómetro dôka mil böyök kî cien tkëyök (2.400); ñies ishóló ena ikákke e' dör ekkë ñies.

¹⁷ E' ukuöki tá Skëköl biyöchökwak tó ká kköiëulewá shkit, e' burri ma'wë. E' dör metro dôka dabom teryök kî teröl (66). Skëköl biyöchökwak tó ima'wë wës s'ditsó tó ká ma'wë es.

¹⁸ Ká kköiëulewá shkit, e' yöule ák bua'buwa kiè jaspe ese wa. Ká e' yöule orochka wák ë wa; e' damiwá sarërëë wës vidrio es.

¹⁹ Ák blubluë tuluulewá ká kköiëulewá e' chkië, e' mik ák bua'buwa kuá'kî kuá'kî bas-tulur tajë. Ák blubluë e' tsá e' dör ák bua'buwa kiè jaspe; ák blubluë ská dör zafiro; iskà dör ágata; iskà dör esmeralda;

²⁰ iskà dör ónice; iskà dör cornalina; iskà dör crisólito; iskà dör berilo; iskà dör topacio; iskà dör crisoprasa; iskà dör jacinto; ibata dör amatista.

²¹ Ukkô dôka dabom eyök kî bôt, e' dör ák bua'buwa saruru kiè perla dôka dabom eyök kî bôt. Ukkô bit e' dör perla et. Ká e' ñalë kibi e' yöule orochka wák ë wa damiwá sarërëë.

²² Kë ye' wá Skëköl wé sune ká e' kî. Skëköl diché tá' tajë íyi ulitane tsáta ena Obeja Pupula e' pa serke ee, e' kueki Skëköl wé ká tá'.

²³ Skëköl olo burke tajë ká e' a, ñies Obeja Pupula olo burke tajë ká e' kôs a wës bö'wô tajë olo bur es. E' kueki diwô ká tá', si'wô ká tá'.

²⁴ Ká ulitane wakpa serdaë ká e' olo burke e' a. Ká ulitane blúpa wá íyi bua'buwa tso' e' bituraë ie' pa wá mé ká e' wakpa a.

²⁵ Ká e' a nañewe ká tá', kékraë ká dör ñiwe. E' kueki iukkô ká wötërta'wá yës.

²⁶ Ká ulitane wakpa wá íyi bua'buwa kôs tso', e' bituraë mé ká e' wakpa a.

²⁷ Erë íyi ulitane kë dör batse'r, ñies wépa tó i wër suluë Skëköl wa ese wambleta' ö s'kitö'weta', esepa kôs kë dôpawá ee. Wépa kiè tso' kitule Obeja Pupula yëkküö kî, yëkküö e' dör sene michoë yëkküö, e' pa ë dôwami ee.

22

¹ E' ukuöki tá Skëköl biyöchökwak tó ye' a di' kkaché etó. Di' e' dör manenéë, damiwa sarërëë, e' dör sene michoë dí. E' tskirke wé Skëköl ena Obeja Pupula tulur ikulé kî e' ska'.

² Di' e' dami ká e' ñalë kibi e' shushaë. Di' e' kkömik kal tso' wí'kë iö'kë. Kal e' dör sene michoë moie se' a. E' wörke si' bit ekkë. E' wá kiane chë tó duas ek tá iwõne dôka dabom eyök kî bötökicha (12). Kal e' kô dör buaë kapölie ká ulitane wakpa bua'woie.

³ Í kôs kë dör buaë Skëköl wôa, e' kë ku' ká e' a. Eë ie' ena Obeja Pupula, e' pa tulur ikulé kî. Eë Skëköl kanë mésopa tó ie' dalöieraë.

⁴ Ie' pa tó ie' suëraë iwöbla wa. Ie' kiè tso' kitule ie' pa wötsá kî.

⁵ Ká e' ñi'weraë ie' olo tó, e' kueki nañewe kë tá'ia ká e' a. Kë yi kî diwô ena bö'wô kiarpaia ká suöie. Ká e' wakpa tó s'wëttsë michoë blu'paie.

Jesucristo datskene e' kèwô dôkewatke tsinet

⁶ Eta Skëköl biyöchökwak tó ye' a iché: "Ttë kôs ttsé be' tó e' dör mokjé e' mik be' erblömi. Skëköl tó ittekölpa patkë' itte pakök, e' wák tó ibiyöchökwak patkë' i tkóraë bet, e' kkachök ikanë mésopa a."

⁷ Jesús tó iché: "Íttsó! Ie' datskene bet. Í tköre í'ne tá ena i tkóraë aishkuö tá ese ttë tso' kitule yëkküö i' kî. Wépa tó ttë e' wá iuteke, ayëcha buaë esepa."

⁸ Ye' dör Juan. Ye' tó íyi ikkë ttsé sué. Mik ye' tó ittsé ena isué, eta ye' e' téwá wöwakköt Skëköl biyöchökwak wörki idalöiök.

⁹ Erë ie' tó ye' a iché: "Íse kë war! Ye' dör Skëköl kanë méso wës be' ena be' yamipa dör Skëköl ttekolpa ena wépa kôs tó ttë tso' kitule yëkküö i' kî e' wá iuteke, esepa es. iskëöl ë dalöiö!"

¹⁰ Nies ie' tó ye' a iché: "Ttë tso' kitule yëkküö i' kî, e' wá tkökette bet, e' kueki kë iblarwá be' wák ë a.

¹¹ Wépa e' wamblö sulu esepa múat as ikí e' wamblö sulu. Nies wépa e' ia'uke sene sulusi wa esepa múat as ikí e' ia'ü sene sulusi wa. Erë wépa dör yësyësë as esepa kî ser yësyësë. Nies wépa batseo' Skëköl tó as esepa kî ser batse'r."

¹² Jesús tó iché: "Ye' datskene bet. Ye' wá iskë datse' mé sulitane a eköl eköl wës iser es.

13 Ye' dör íyi wì ena íyi bata, ttè tsá ena ttè bata. Ye' tso' tke íyi ulitane yòkì kewe, ñies ye' ser michoë kəkraë.”

14 Wépa tò idatsi' skueke Obeja Pupula pé wa as idòttsa buaë maneneë Skéköl a, ayëcha buaë esepa. Esepa ë a kawö merdaë dökwa Skéköl ká a, sene michoë e' kéli wö katök.

15 Erë wépa dör ì sulu wamblökwakpa, wépa wöbatsö alibchök, wépa trërta', wépa dör s'ttökwakpa, wépa tò íyi diököl dalöieke, wépa wöbatsö kachök, esepa kos ate u'rki, kè dë'wa Skéköl ká a.

16 Jesús tò ichè: “Ye' dör Jesús, e' tò Skéköl biyöchökwak patké ttè ì' kos chök ye' icha eruleë e'pa a. Ye' dör s'blú bak ká ìaiaë kiè David, e' aleri datse s'blúie ie' skéie e'. Ye' dör wës bèkwö olo burke dalölöë ká ñirketke etä es.”

17 Wiköl Batse'r ena Obeja Pupula tayë, e'pa tò ichè: “¡A' shkó!” Ñies wépa tò ttè ì' ttsé, e'pa tò ichö: “¡A' shkó!” Wépa kos ersine éna sene michoë dí yák, esepa mú dö sene michoë dí yök éme kè tuë ta.

18 Ì tköraë e' tso' kitule yëkkuö ì' kì, wépa tò ittsé, esepa a ye' tò ichè ì' es: Yi tò ttè ì' kì kuötkéa, e' ta esepa we'ikeraë siarë Skéköl tò ì sulu kos tso' kitule yëkkuö ì' kì ese wa.

19 Ñies yi tò ttè tso' kitule yëkkuö ì' kì e' wele yéttsa, e' ta esepa a Skéköl kè tò kawö mepa senuk Skéköl ká batse'r e' a, sene michoë kéli wö katök wës itso' kitule yëkkuö ì' kì es.

20 Jesús tò ttè ì' kos ché a' a, e' tò ichè: “Mokì ye' datskene bet.”

Es e' idir: ¡A Skéképa Jesús, be' shkó!

21 As Skéképa Jesús er buaë chö s'batse' rpa ulitane a.